Sbö Tjlõkwo

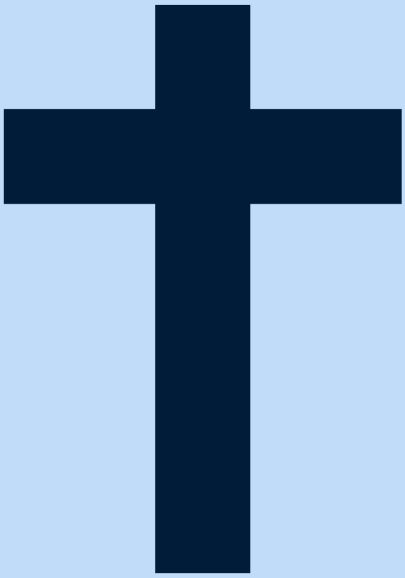

New Testament and Shorter Old Testament in Teribe

(PM:tfr:Teribe)

Sbö Tjlõkwo

New Testament and Shorter Old Testament in Teribe (PM:tfr:Teribe)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Teribe

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Teribe [tfr], Panama

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:
You must give Attribution to the work.
You do not sell this work for a profit.
You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.
Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Teribe

© 2008, 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:
You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 20 May 2025 from source files dated 29 Jan 2022
539cf8e3-01bf-5f34-8833-610f18367f8c

Contents

Génesis 1
Rut 66
Jonás 71
Mateo 74
Marcos 127
Lucas 162
Juan 218
Hechos 258
Romanos 314
1 Corintios 336
2 Corintios 358
Gálatas 372
Efesios 381
Filipenses 389
Colosenses 395
1 Tesalonicenses 400
2 Tesalonicenses 405
1 Timoteo 408
2 Timoteo 415
Tito 420
Filemón 423
Hebreos 425
Santiago 442
1 Pedro 448
2 Pedro 455
1 Juan 459
2 Juan 464
3 Juan 465
Judas 466
Apocalipsis 468

Génesis

Kjok weno sorë

1 Kjok ëre dämär, ľlëye ľlëm obishko
ga Sbö kjok shäryono uunkong, kjop-
kwo, klung bakoe.
2 Klung ëre ĩgöy ľlëm obi, dľung
rong, kjing yẽt eröe. Eshko ga Sbö
Sëya wir pjang dľung kjing pjľuk
wľeni erä.

Dbar kjwara

3 Eshko ga Sbö tjľẽ ga «Kjok, pja ber
shjiye» ľe. Ľara sorë ga shäryono beno
eni.
4-5 Ĩya ga kjok shjiy ľi beno pjľúe.
Kjok shjiy ľi kowara «dba», kjok sĩ
ľi kowara «shkë», ga iara beno tjeng
dboy dboye. Eshko ga öötong dbar
kjwara.

Dbar pjök

6 Wẽshko ga tjľẽ ga «Dľung, pja op-
kjos ber dboye» ľe.
7 Ľara sorë ga shäryono beno eni.
Dľung ľi iara beno buk töshko, dira
iara beno pjang kjomo,
8 beno pjang ba tjrëko ľi kowara
«kjok dogo». Eshko ga öötong dbar
pjök.

Dbar mya

9 Wẽshko ga tjľẽ ga «Dľung, pja
tönzong ber tjeng shtor, kjok dogro ľi
wen wľo» ľe. Ľara sorë ga shäryono
beno eni.
10 Kjok dogro ľi kowara beno
«kľung», dľung ľi kowara beno
«dľung». Eshko ga ĩya ga beno pjľúe.
11 Eshko ga tjľẽ ga «Kľung, pja kjing
go kjľo sho wenzong, kjľo sho ľlërba
pogo dwľayo tjok wľeniyo, kjor botjyë
wľeniyo bakoe» ľe. Ľara sorë ga
shäryono beno eni.
12 Klung ľi kjing go kjľo sho weno
oblë oblë dwľayo tjok wľeniyo, kjor
weno bo tjok wľeniyo bakoe. Eshko
ga ĩya ga beno pjľúe.
13 Eshko ga öötong dbar mya.

Dbar pkëng (4)

14 Wẽshko ga tjľẽ ga «Kjopkwo, pja
goshko iök wenzong, shkë, dba, e ber
tjeng dboy dboy wľo, dbar ľlë, mok ľlë,
ľu ľlë, e miydokľo wľo bakoe.
15 Iök, pjãy ber kãľã shjiy kľung
kong» ľe. Ľara sorë ga shäryono beno
eni.
16 Iök shäryara pjök, kjwara kësbang
ber shjiy dba wľo, kjwara chirawa
ber shjiy shkë wľo. Dbala shäryara
uunkong bakoe.
17 Iök ľi iara beno ľok kjopkwo go,
kľung kjing ľi ber shjiy wľo.
18 Iara beno tjeng shjiy dba wľo,
shkë wľo bakoe. Ga kjok shjiy ľi, kjok
ro sĩ ľi, e kjara beno tjeng dboy dboy
eni. Eshko ga ĩya ga beno pjľúe.
19 Eshko ga öötong dbar pkëng (4).

Dbar shkëng (5)

20 Wẽshko ga tjľẽ ga «Dľung, di, pjãy
roshko mã wenzong oblë oblëe. Kjok
dogo, pja go sënwa wenzong ľlërba
pogo» ľe. Ľara sorë ga shäryono beno
eni.
21 Äya kës kës chila dľung roy so, di
roy so, e shäryara uunkong, sënwa, e
shäryara uunkong bakoe. Eshko ga ĩya
ga beno pjľúe.
22 Eshko ga tjľẽ ľlëbo wena tjeng ľi
kong ga «Pjãy wapga shdärzong dľung
kjwang jĩkong, di uunkong roshko
bakoe. Sënwa, pjãy wapga shdärzong
kjok kjwang jĩkong bebi» ľe. Ľlëbo
shäryara beno pjľú ba kong ľok eni.
23 Eshko ga öötong dbar shkëng (5).

Dbar tjer (6)

24 Wẽshko ga tjľẽ ga «Kľung, pja kjing
go äya kjľoshko so wenzong, öng wen-
zong bakoe» ľe. Ľara sorë ga shäryono
beno eni.
25 Eshko ga ĩya ga beno pjľúe.
26 Eshko ga tjľẽ obi ga «No shäryëy
shara, so shji kjoyoe. E ber tjwľõ
ara, dbo ara, ľlëbo oblë oblë tjeng ľi
kjinmo, mã, sënwa, öng, äya kjľoshko
so bakoe» ľe.
27 Eni ga no, e shäryara Sbörë
so e om go kjoyoe.
Shäryara domer, wałë.
28 Eshko ga tjľẽno beno pjľú ba kong.
Tjľẽ ga «Pjãy shdärzong ara, tira ľlëme.

Kjok ëre dlimia. Pjãy iër ber löng ba
ĩga. Mã, sënwa, öng, äya kjloshko so,
pjãy iër ber löng ba ĩga bakoe» le.
29 E irgo ga tjlẽ ga «Kjok ĩzĩa. Kjlo sho
llërba pogo dwlayo tjok wleniyo, kjor
botjyë wleniyo, e twër ber bomi kong,
uëmi wlo. E bomi dli uunkong.
30 Gueniyo ga öng, sënwa, äya
kjloshko so, e kong kjlo sho twër ber
ba kong, ue wlo» le. Llara sorë ga
shäryono beno eni.
31 Eshko ga ĩya ga uunkong li beno
pjlú, owa llëme. Eshko ga öötong dbar
tjer (6).

2

1 Kjok uunkong, llëbo tjeng kës, e
shäryara beno pjir eni.

Dbar kjäk (7)

2-3 Dbar kjäk (7) ga ba pak shäryara
pjir lishko ga woshtonoe. Ga
woshtono eshko dbaryo kjĩshko ga
llëbo shäryara dbar kjäk (7) li kong
pjlúe. E iara beno pjang dboye.
4 Kjok shäryara Sbö Jehovárë
uunkong eni.

Domer, walë, e löng Edén kjokyo

Eshko ga
5 kjor, kjlo sho, e wentë llëm obi.
Shunyo ichayde Sbö Jehovárë shrë
klung kjing go llëm obi. Ëye park-
aga klung kjing go llëm bakoe. Llëye
wentë llëm obi e kjĩshko.
6 Gueniyo eshko ga di tur tëm klung
dirko, e sguin klung kjing go.
7 Eshko ga domer, e shäryara Sbörë
kjlara klung sho go. Ga pjluk bak-
wara ba ne roy ber shäng së wlo, ga
beno shäng së.
8 Ga Sbö kjok poshäryono buk kjrina
ko Edén, kjok, e buk dlo wen tëm shwo
lëkong. Ga domer shäryara li iara beno
shäng eshko.
9 Eshko ga kjor shäryara oblë oblë
kjlöböso, wolësowa, bo uako wleniyo.
Ga kjok buk li roworbëshko ga kjor
iara beno lok do pjök. Kjlara, ba bo
uoroy ga shji wolon llëme. Kjlara obi,
e llëbo pjlú, llëbo owa, e miydoklo.
10 Edén kjokyo lishko ga di wen
pjang pjlara. E jer pjang shdär kjor li
gloroy. Ey ga shdöktong beno pjloglo
pkëng (4).
11 Di bäm go li ko Pisón. E jer pjrĩya
buk Javilá kjokyo worbo tjok. Kjok
eshko, e dbur sho shõyl̈õr ara.
12 Dbur sho shõyl̈õr kjok eshko
so li owa llëm, shõyl̈õr anmoyõ.
Poshtikklo lõ pjlëbl̈ë ko *bedelio* eshko
tjok. Akkwo tjwlõ ara ko *ónice* eshko
tjok bakoe.
13 Di pjlara obi li ko Guijón. E jer
buk sjöng Cus kjokyo go.
14 Di pjlara obi li ko Tigris. E jer
buk Asiria kjokyo dlo wen tëm shwo
lëkong. Di pjlara obi li ko Éufrates.
15 Domer li iara Sbörë beno shäng
Edén kjokyo roshko, kjok li ĩga, kjok li
daga bakoe.
16 Eni ga tjlẽ ba kong ga «Kjok
ëreshko ga kjor bo twër ber bop kong
uunkong, uëp wlo.
17 Gueniyo ga llëbo pjlú, llëbo owa,
e miydoklo kjoryo bo, era uëy llëme.
Uorop ga pja wolon jlõkoyo» le.
18 Eshko ga tjlẽ obi ga «Domer ber
sök kjlaraso ga pjlú llëme. Kong
ba yorkaga shäryër kjlara, ba kjimtë
wlo» le.
19 Eni ga öng, äya kjloshko so, sënwa,
e shäryak beno klung sho go, ga söra
uunkong, pina domer li kong, koie
wlo.
20 Ga koiara uunkong eni. Gueniyo
e tjrëko llëye wlẽna ber ba kjimtoklo
wlo llëme.
21 E kjĩshko ga domer li iara Sbörë
beno buk pë ronge. Buk pë wopro ga
shgling shira kjwangna, ga sho llira
jek iröng obi.
22 Ba shgling li go ga walë shäryara
kjlara. E irgo ga söra, pina ba kong.
23 Ĩya domer lirë ga tjlẽ ga
«¡Ĩzong! Ërera so tja kjoyoe.
Ba sho kjwe botoya dik.
Ba dboglo kjwe botoya dik.

* **2:23** Hebreo tjlõkwo go ga tjlõkwo ***walë***, e so tjlõkwo ***domer*** kjoyoe.

Koiër ber “walë”,*
shira domer go dwayo kjĩshko» le.
24 E kjĩshko ga domer ba data, ba
mekë rayë, ga orkwosmok walë tjok,
ga ber löng kjlaraso wleni.
25 Eshko ga löng kjwor, gueniyo
llëye lökyokjre lok llëme.

3

Adán, Eva, e Sbö kolono llëme

1 Dgur, e oblë jyãpgwë äe, äya
kjloshko so oblë oblë shäryara Sbö
Jehovárë li kjinmo. Pjlara ga tjlẽ walë
li kong ga «¿Jlõkoyo ga Sbö tjlẽno bomi
kong ga “Kjok ëreshko ga kjor bo uëy
uunkong llëme” lara eni jlõre?»
2 «Kjor bo uërwa uunkong ga pjlúe.
3 Gueniyo ga kjor jong kjlara kjok
roworbëshko, era uërwa ga äe. Sbö
tjlẽno borwa kong ga “Kjwe uëy llëme.
Porwëy llëm bakoe. Llëm ga pjãy
wolon” lara eni» le dgur kong.
4 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «E jyõ. Pjãy
wolon llëme.
5 Miyde Sbörë pjir ga kjor ëre bo
uoromi ga pjãy bokkwo roshwing, ga
pjãy ber long llëbo pjlú, llëbo owa
miydë. Eni ga pjãy ber löng Sbö dik»
le.
6 Kuya ga ĩya ga kjor bo, e
wolësowae. Ga iara beno uayuae. E
kjok miydoklo bakoe le. Eni ga kjor
bo li kjrara, ga uarae. E irgo ga twara
ba lanma kong, ga omuono bakoe.
7 Jekdo eshko ga bokkwo rosh-
wingö, ga opmiydono lok ga löng kj-
wor. Eni ga kjor ko *higuera* li korga
sera, pjrira ba dop go, ber löng kjwor
llëm wlo.
8 Kjok sëng, pjluk ri rishko ga Sbö
jëk jek shäng kjor gloroy li kura lok.
Ga töktong lok zron ĩ, ga opjneno kjor
li pjlor go, ĩya llëm wlo.
9 Eshko ga domer li rokara Sbörë.
Tjlẽ ga «¿Pja shäng kjone?»
10 «Kuror ga pja jëk shäng kjor gloroy
ga pja bangkjroror ara, ga tja shäng
kjwor kjĩshko ga tja opjnenoe» le ba
kong.
11 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «¿“Pja
shäng kjwor” laga ërë bop kong? ¿Eni
li kjor bo uëy llëme loror bop kong li
uoropde?»
12 «Kjor bo li twaga walë tworop bor
kong lirë bor kong ga uorore» le ba
kong.
13 Eni ga kjakrokara walë li kong ga
«¿Llëye shäryoropdo?»
«Tja jyãpgwaga dgurdë. E kjĩshko ga
kjor bo li uorore» le ba kong.
14 Kuya ga tjlẽ dgur li kong ga
«Llëbo owa shäryorop. E kjĩshko ga pja
shdun pja kjlaraso, öng, äya kjloshko
so llamo tjeng lira llëme. Pja eröe.
Eeri jek lëkong ga pja iër ber buk dop-
shik ĩ klung kjing go, ga klung sho
dwëp bakoe.
15 Pja, walë, pjãy ber löng ëng
moskwo, bop tjëyo, ba tjëyo, e ber eni
bakoe. Ba tjëyo, pja kä shguiya. Ga
pjara omuë ba kjuktushko» le.
16 Ga tjlẽ walë li kong ga «Pja chida
buk döröshko ga iër ber bop kong
bang ara, woyotjlĩnor bäm go sorë li
kjinmo. Ga pja wo pjang bop lanma
go. Ga e ber bop ichaga» le.
17 Ga tjlẽ domer li kong ga «“Kjor
bo kjwe uëy llëme” loror bop kong,
gueniyo tja kolorop llëm, bop boy
wlera kolorop. E kjĩshko ga klung ëre
äyoshtoror, ioror beno llëbo uëp wlo ga
pakyo shäryëp kjang enido.
18 Klung, e kjing go kjlo sho wen
ara shkö tjok, kjillgwo shkökyo tjok
bakoe. Ga pja ber shäng kjlo sho
kjloshko so uako, e uopdë.
19 Eshko ga pja parkë shorya go
llëm ga pja ië llëme. Pja tek shäryak
klung sho go, klung sho li pja. Ga
llono ga pja kworkwë jek ber klung
sho iröng obishko ga pja parkë pjir
äär ber eshko» le.
20 E irgo ga walë li koiara domer lirë
Eva, e nopga uunkong mekë kjĩshko.
21 Shwong pjũya lok wlo ga shwong
shäryara Sbörë öng kwota go.
22 Ga tjlẽ ga «Era domer li öötong
llëbo pjlú miydë, llëbo owa miydë,
beno so shji kjoyoe. Kjor jong kjlara,
ba bo uoroy ga shji wolon llëme. Uara
lok ga ber löng së ĩyado, e woydër
llëme» le.

23 E kjĩshko ga domer ̀li shira Edén
kjokyo dwayo ba boy tjok. Bäm
goshko ga domer ̀li shäryara ḱlung sho
go. Shirashko ga beno shäng parkë
ḱlung sho ̀li kjing go shara.
24 Shira pjir ga Edén kjokyo d̀lo wen
tëm shwo ̀lëkong ga Sbö parkagaga
kjok dogo so sjäg̈ä tjok ẁleniyo iara
beno ̀löng kj̀löbö eshko. Dröng iara
pjang kjwangna ̀let̀let iök ẁleni,
pjrĩya pjang ̀law ëre pogo, e beno
pjang irbo ̀li dë, ëye jek äär kjor kj̀lara,
ba bo uoroy ga shji wòlon ̀lëm jong
̀lishko ga ä ẁlo.

4

Caín, Abel

1 E irgo ga Adán pono ba boy tjok,
ga beno shäng kj̀laraso ̀lëme. E irgo
ga wa buk kj̀lara domer. Ga Eva tj̀lẽ
ga «Tja wa buk kj̀lara domer, e twaga
Jehovárë bor kong» ̀le. E kjĩshko ga
kojara Caín.*
2 E irgo ga wa buk kj̀lara domer obi
ko Abel. E pak beno öng daga. Caínda
pak beno dẁla dgaga.
3 Dbar kjwara ga Caín öör ba dẁla
dgara ̀li bo kjrë, ga söra jek, twara
Jehová kong ba sënggl̈o.
4 Abelda, ba öng ẁlẽp ushko so
weno bäm ĩ ẁleniyo ̀li zröra pjökde
myare. Ga ba sho pj̀lú ̀li söra jek,
twara Jehová kong ba sënggl̈o bakoe.
Eni ga Jehová beno wopj̀lú Abel tjok,
ba öng twara ba sënggl̈o ̀li tjok bakoe.
5 Gueniyo beno wopj̀lú Caín tjok
̀lëm, ba dẁla bo twara ba sënggl̈o ̀li
tjok ̀lëm bakoe. E kjĩshko ga Caín
iirkono träk ̀lëm, bokkwo keyeng erä.
6 Eni ga Jehová tj̀lẽ ba kong ga «¿Pja
iirkë ara ega?
7 L̀lëbo pj̀lú shäryorop kjwe ga tja
ber wopj̀lú bop tjok. Gueniyo ̀lëbo
owa shäryëp ĩyado ga bong kjönma ga
pja ber shäng ̀lëbo owa ̀li shäryë ̀lëm
ga äe. Bek ẁlo ga ̀lëbo pj̀lú ̀li shäryëp,
̀lëbo owa ̀li shäryëp ame ẁlo» ̀le.
8 Dbar jek ga Abel mana Caíndë jëk
ba tjok. Öötong ̀löng pjola ga ba ̀lëng ̀li
shakza pjä, ga zrörae.
9 E irgo ga Jehová tj̀lẽ ba kong ga
«¿Bop ̀lëng Abel kwoǹlo?»
«Miydër ̀lëme. ¿Eni ̀li tja iak shäng
bor ̀lëng dagare?» ̀le ba kong.
10-11 Kuya ga tj̀lẽ ba kong ga «¿L̀lëye
shäryoropdo? Bop ̀lëng zrörop. Ba
srëng tjeng ḱlung kjing ̀li ĩnor. E
kjĩshko ga pja shdun. Bop ̀lëng srëng
kwono ḱlung kjing go kjĩshko ga pja
parkë ber shäng ḱlung kjing ame.
12 Pja parkë ara ḱlung kjing ëmdë
ga ̀lëye botjyë bop kong ame. Pja
to shäng jëk ḱlung kjing kjone pogo
ëmdë ga pja shto woshtozlong ẁlo
drete» ̀le ba kong.
13 Kuya ga tj̀lẽ ba kong ga «Bor
shdungglo ëre ber kjang anmoyõ.
14 Tja kuzong. Tja parkë ḱlung
kjing ame kjĩshko ga tja to jongya
shäng jëk kjok pjola, tja ber bop
soshko ame. Tja to shäng tök ẁleni.
Ga tja ẁlẽna ë pogorë ga tja zröya
jekdo» ̀le.
15 Kuya ga tj̀lẽ ba kong ga «Pja
zröga ërë ga e shdun, pja shdunor ̀li
kjinmo» ̀le. Eni ga pog̀lo jyã tara,
ẁlẽngga ërë ga zröya ̀lëm ẁlo.
16 Ga Caín opshino to ̀lano shäng
̀lishko dwayo ga jek öötong sök Nod
kjokyo, e ber buk Edén kjokyo, d̀lo
wen tëm shwo ̀lëkong.

Caín tjëyo tek beno ba irgo

17 Dbar jek ga Caín pono ba boy
tjok, ga beno shäng kj̀laraso ̀lëme. E
irgo ga wa buk kj̀lara domer ko Enoc.
E dbaryoshko ga Caín shäng u ywë
kjwöböso, kjëryo shäryak ak go pjribri
kjókshko. Kjok ̀li kowara Enoc, ba wa
̀li ko.
18 Enoc, e Irad data. Irad, e
Mejuyael data. Mejuyael, e Metusael
data. Metusael, e Lamec data.
19 Lamec, e boy do pjök, kj̀lara ko
Ada, kj̀lara ko Zila.
20-21 Ada, e wapga domerga do pjök,
kj̀lara ko Jabal, kj̀lara ko Jubal. Nopga
to ̀löng öng daga kjok shto ob̀lë ob̀lë,

* **4:1** Hebreo tj̀lõkwo ***Caín***, e ***kjrara*** ̀loklo.

ba u shäryak öng kwota go'li, shäryaga
shäng bäm go'li Jabal. Nopga dbonmo
të, nopga kjorkwang shäryak jong
kjiyo tjok tëy or go w'leniyo 'li të, e
shäryaga bäm go'li Jubal.
22 Ga Zilara wa buk kj'lara domer ko
Tubal Caín. Nopga parkok'lo shäryë
dröng shosho ob'lë ob'lë go'li, shäryaga
shäng bäm go 'li Tubal Caín. E dor
shäng kj'lara ko Noamá.
23 Pj'lara ga Lamec tj'lẽ ba boyga
kong ga
«L'lëye 'lër bomi kong 'li kuzĩ yõtso.
Domer zröror kj'lara, tja zara kjĩshko.
Dw'las zröror kj'lara bako, tja sh-
pora kjĩshko.
24 Caín zröga ërë ga e shdũya Sbörë,
Caín shduna 'li kjinmo.
Tjara zröga ërë ga shdũya, Caín
zröga 'li kjinmo obi» 'le.

Set

25 Dbar jek ga Adán, Eva, e wa
buk kj'lara domer obi, ga koiara Set.
Eshko ga Eva tj'lẽ ga «Tja kjimtara
Sbörë, tja kong wa twara kj'lara obi. E
ber shäng Abel, zröra Caíndë 'li ãska. E
kjĩshko ga koiër Set»† 'le.
26 E irgo ga Set, e wa buk kj'lara
domer, ga koiara Enós. Enós dbaryo
ga oba syõshtono Jehová kong kjw'lëe.

5

Adán tjëyo tek beno ba irgo

1-2 Nopga shäryara Sbörë so e om
go kjoyoe. Shäryara domer, wa'lë. E
kjimtara, ga koiara «nopga». Ëre ba
tjëyo tek beno ba irgo 'li kjibokwoyo.
3 Adán, e öötong 'lu pj'loglo sak dbäw
kjingsho sak myashko (130) ga wa
buk kj'lara domer so e om go kjoyo, ga
koiara Set.
4-5 E irgo ga wapga weno obi.
Ga 'lu ĩno öötong sak dbäw pj'loglo
shkaw kjingsho sak myashko (930)
ga wo'lonoe.
6 Set, e öötong 'lu pj'loglo sak dbäw
kjingsho shkëngshko (105) ga wa buk
kj'lara ko Enós.
7-8 E irgo ga wapga weno obi.
Ga 'lu ĩno öötong sak dbäw pj'loglo
shkaw kjingsho sak kjwara kjingsho
pjökshko (912) ga wo'lonoe.
9 Enós, e öötong 'lu pj'loglo sak
shkawshko (90) ga wa buk kj'lara ko
Cainán.
10-11 E irgo ga wapga weno obi.
Ga 'lu ĩno öötong sak dbäw pj'loglo
shkaw kjingsho shkëngshko (905) ga
wo'lonoe.
12 Cainán, e öötong 'lu pj'loglo sak
kjäkshko (70) ga wa buk kj'lara ko
Malalel.
13-14 E irgo ga wapga weno obi.
Ga 'lu ĩno öötong sak dbäw pj'loglo
shkaw kjingsho sak kjwarashko (910)
ga wo'lonoe.
15 Malalel, e öötong 'lu pj'loglo sak
tjer kjingsho shkëngshko (65) ga wa
buk kj'lara ko Jared.
16-17 E irgo ga wapga weno obi.
Ga 'lu ĩno öötong sak dbäw pj'loglo kj-
wong kjingsho sak shkaw kjingsho
shkëngshko (895) ga wo'lonoe.
18 Jared, e öötong 'lu pj'loglo sak
dbäw kjingsho sak tjer kjingsho
pjökshko (162) ga wa buk kj'lara ko
Enoc.
19-20 E irgo ga wapga weno obi. Ga
'lu ĩno öötong sak dbäw pj'loglo shkaw
kjingsho sak tjer kjingsho pjökshko
(962) ga wo'lonoe.
21 Enoc, e öötong 'lu pj'loglo sak tjer
kjingsho shkëngshko (65) ga wa buk
kj'lara ko Matusalén.
22-24 E irgo ga wapga weno obi.
Enoc, e Sbö woydë owa 'llëm, ga jëk
shäng ba tjok ĩyado. Ga 'lu ĩno öötong
sak dbäw pj'loglo mya kjingsho sak
tjer kjingsho shkëngshko (365) ga söra
Sbörë to, ĩnaba ame.
25 Matusalén, e öötong 'lu pj'loglo sak
dbäw kjingsho sak kjwong kjingsho
kjäkshko (187) ga wa buk kj'lara ko
Lamec.
26-27 E irgo ga wapga weno obi. Ga
'lu ĩno öötong sak dbäw pj'loglo shkaw
kjingsho sak tjer kjingsho shkawshko
(969) ga wo'lonoe.
28 Lamec, e öötong 'lu pj'loglo sak
dbäw kjingsho sak kjwong kjingsho

† **4:25** Hebreo tj'lõkwo ***Set***, e ***twara*** 'lok'lo.

pjökshko (182) ga wa buk kjlara domer.
29 Ga tjlẽ ga «Shji parkë ara kjok
ëre kjing go, kjok li äyoshtara Jehovárë
kjĩshko. Gueniyo chida ërera shji ie
ber löng woshtë» le. E kjĩshko ga ba wa
li kowara Noé.*
30-31 E irgo ga wapga weno obi. Ga
lu ĩno öötong sak dbäw pjloglo kjäk
kjingsho sak kjäk kjingsho kjäkshko
(777) ga wolonoe.
32 Noé, e öötong lu pjloglo sak dbäw
pjloglo shkëngshko (500) ga wapga
tjeng domerga doglo mya, Sem, Jafet,
Cam.

6

Nopga jëk löng owa eröe

1-2 Nopga, e wapga shdöktong träk
llëm kjok ëre kjing goshko. Ga wapga
walëga kjong kjong wolësowa. E
kjĩshko ga Sbö wapga orkwosmono
walëga woyde kjone dey li tjok.
3 Eni ga Jehová tjlẽ ga «Nopga, e
iër ber löng së ĩyado llëm, e wolon
wlo kjĩshko. Eni ga iër ber löng së
lu pjloglo sak dbäw kjingsho sak pjök
(120) eröe» le.
4 Sbö wapga orkwosmono walëga
kjok ëre so tjokshko ga wapga weno
sok kës kës, oblë kjinmo. Ga nopga
tjwlõ ara tek dënashko so li epga.
5 Ĩya Jehovárë ga nopga löng llëbo
owa shäryë ara anmoyõ, ga wotjlĩk
owa erä.
6 Eni ga wotjlĩk ga «Nopga shäryoror
llëm kjwe dey, bangyo ara bor
pjlúshko» le.
7 Ga tjlẽ ga «Nopga shäryoror tjeng
klung kjing ëre kjër jũshko dwayo.
Shäryër öng, äya kjloshko so, sënwa
tjok eni bakoe. Woyotjlĩn ga shäryoror
llëm kjwe dey» le.
8 Gueniyo ga domer shäng kjlara ko
Noé. Jehová wopjlú ba tjok.

Noé kjyong shäryono kësbange

9 Ëre llëye shäryara Noérë dö li
kjibokwoyo. E domer pjlo bek,
pogo llëye dret Sbö bokso. Llëye
woyde Sbörë li shärye eni, ga jëk
shäng ba tjok ĩyado. Nopga oblë oblë
omshäryono eni llëm, Noé eröe.
10 E wapga domerga doglo mya,
Sem, Jafet, Cam.
11-12 Ga ĩya Sbörë ga klung ëre kjing
go llëbo owa ara, nopga ëngkjwë ara
ëng tjok, llgwega ërë llëme. Nopga
löng kës li beno löng llëbo owa shäryë
eröe.
13 E kjĩshko ga Sbö tjlẽ Noé kong ga
«Tja wotjlĩk nopga pjik uunkong lër.
Löng ëngkjwë ara ëng tjok. Löng llëbo
owa shäryë erä. E kjĩshko ga e pjir ber
dret, llëbo tjeng klung ëre kjing go li
tjok.
14 »Eni ga kjorkwang wlẽs pjlú,
owa llëm wleniyo, ga kjyong* shäryos
kjlara kësbange. Kjyong bängyos pjir
kjoko, ro lëkong bako, di opzrëk llëm
wlo.
15 Shäryos jyãgl̈o eni: kur orkwo
jyãgl̈o† pjloglo sak dbäw pjloglo mya
(300); bam orkwo jyãgl̈o pjloglo sak
shkëng (50); jem kjomo lëkong wop
orkwo jyãgl̈o pjloglo sak mya (30).
16 Shäryos yongyo kjringgwo mya,
kjëryo tjok tjok. U dbo kjing shäryos
tuk, ba dirko shäryos ber oojong
pjribri, kur orkwo jyãgl̈o kjwara. U
bäng shäryos ber jong kjwara ba poglo
go, e opzrëkkl̈o.
17 »Di ichër kësbang, kjok ëre pir wlo.
Eshko ga llëye löng së kjok kjwang
jĩkong kjing go ga e kjer drete.
18 Gueniyo ga tjlõkwo twër bop
kong, ber ĩyado wlo. Pja jem opzrëk
kjyong li roy, bop boy, bop wapga,
bop pjlaydoga tjok, pjãy wolon llëm
wlo.
19-20 »Öng, äya kjloshko so, sënwa,
e löng kjok ëre kjing go kës li, e jem
sös pjök pjök, wlënggl̈a kjlara kjlara,
popga kjlara kjlara, kjer llëm wlo.
Woydër ga ber löng së, pjãy dik.
21 Dli tõs llërba pogo, ga jem sös
bomi tjok, e bomi kong, e öng, äya

* **5:29** Hebreo tjlõkwo ***Noé***, e ***woshtë*** loklo. * **6:14** ***Kjyong***, e beno llëbo bapkwo kësbang kjoyoe. Ne llëm kar kar. Ro bek sdoke. Roshko beno u wleni. † **6:15** ***Orkwo jyãgl̈o pjlara***, e ***centí****metro* ***sak pkëng kjingsho shkëng (45) dik.***

kj̈loshko so, sënwa tjeng ̈li kong bakoe» ̈le.
22 L̈lëye ̈lara ba kong ̈li shäryara Noérë uunkong eni.

7

Kjok ëre piktonge

1 E irgo ga Jehová tj̈lẽ Noé kong ga «No kj̈laraso wl̈ënor shäng pj̈lo bek bor bokso ̈li pja. E kj̈ĩshko ga pja opzrës jem kjyong ̈li roy, bop boy, bop wapga, bop pj̈laydoga tjok.
2-3 Öng ber pj̈lú bor poshrëkk̈lo wlo ob̈lë ob̈lë, sënwa ob̈lë ob̈lë, e sös wl̈ënggl̈a doglo kjäk kjäk (7), popga doglo kjäk kjäk (7). L̈lamo sös wl̈ënggl̈a kj̈lara kj̈lara, popga kj̈lara kj̈lara. Shäryos eni, jer kjok ëre kjing go ̈llëm wlo.
4 Sondë kjwara go ga shunyo ichër shrë dbargwo sak pkëng (40), shkë dbae. Eshko ga ̈llëye shäryoror tek dämärshko ̈löng së ̈li pjiga tjarë ber drete» ̈le.
5 Kuya ga ̈llëye ̈lara ba kong ̈li shäryara eni.
6 Kjok ëre piktongshko ga Noé ̈lu pj̈loglo sak dbäw pj̈loglo tjer (600).
7 Era eni ga opzrëno jem kjyong ̈li roy, ba boy, ba wapga, ba pj̈laydoga tjok, shtẽya dirë ̈llëm wlo.
8-9 Ga öng uako wleniyo, öng uako ̈llëm wleniyo, äya kj̈loshko so, sënwa, e öötong ̈löng ba shwoy, ga söra jem pjök pjök, wl̈ënggl̈a kj̈lara kj̈lara, popga kj̈lara kj̈lara, ̈lara Sbörë ba kong sorë ̈li eni.
10 Öötong dbargwo kjäk (7) ga shunyo shrono, kjok ëre pir wlo.
11-18 Mok pjök, dbar sak kjwara kjingsho kjäk (17) dbaryo ga Noé ̈lu pj̈loglo sak dbäw pj̈loglo tjer (600). E dbaryo ga opzrëno jem kjyong ̈li roy, ba boy, ba wapga, ba pj̈laydoga tjok. Öng, äya kj̈loshko so, sënwa, e opzrëno jem ̈lok pjök pjök kjyong ̈li roy ba tjok bakoe. Opzrëno jem wl̈ënggl̈a kj̈lara kj̈lara, popga kj̈lara kj̈lara. L̈lara Sbörë ba kong sorë ̈li shäryara eni.

E irgo ga u bäng bängzara Jehovárë beno jong tuke. E dbaryo ga d̈lung kësbang buk kjok dorong ̈li d̈loktong, tuktong kjone pogo. Kjok dogo ëmdë ga di börgak tjeng ̈li böptuktonge. Shunyo shrono pjang kjok ëre kjing go dbargwo sak pkëng (40), shkë dbae. Eshkoshko ga di jem poyong ̈llögong ̈llögong, ga kjyong ̈li beno buk di kjing wëng erä.
19 Di poyono ara, öötong d̈lup ̈llë ̈lok kjok ëre kjing go kjókshko ̈li jnena beno drete.
20 E irgo ga d̈lup ̈llë jnena pjirshko ga di ̈li poyono jem, öötong wop orkwo jyãgl̈o pj̈loglo sak kjwara kjingsho shkëng (15).
21 Nopga ̈löng kjok ëre kjing go kës ̈li wölono eni. Öng, äya kj̈loshko so, sënwa, e ̈löng kjok ëre kjing go kës ̈li kjëtong eni bakoe.
22 L̈llëye ̈löng së kjok ëre kjing go, tjwlõ shrë wleniyo, e kjëtong drete.
23 Gueniyo Noéra beno sök së, ̈löng kjyong ̈li roshko ba tjok bakoe. Epga eröe. L̈lamo pjitong dret, nopga, öng, äya kj̈loshko so, sënwa bakoe.
24 Ga kjok ëre piktong beno eni, öötong dbargwo sak dbäw kjingsho sak shkëng (150).

8

1 Eshkoshko ga Noé woyojera Sbörë ̈llëm, öng, äya kj̈loshko so, e ̈löng ba tjok kjyong roy ̈li woyojera ̈llëm bakoe. Eni ga pj̈luk ichara di kjing go kjrina. Wop sira ga di k̈län jer iröng obi.
2 D̈lung kësbang buk kjok dorong d̈loktong ̈li sjëktong, ga shunyo ter shrono kjok dogo dwayo ame bakoe.
3 Eni ga di k̈län jer jong worae. Kjok ëre piktong beno dbargwo sak dbäw kjingsho sak shkëngshko (150) ga di k̈läno jer dëgong.
4 Mok kjäk (7), dbar sak kjwara kjingsho kjäk (17) dbaryo ga kjyong ̈li dano beno buk Ararat kjokyo, d̈lup ̈lëkong.
5 Eshko ga di k̈läno jer dëgong obi. Ga öötong mok sak kjwara (10), dbar

kjwara dbaryo ga dlup llë kjókshko li dlup dbo go ĩya ga wen lok wẽlëe.
6 Öötong dbargwo sak pkëng (40) obi ga Noé sökshko ga u bäng shäryara li döra.
7 Ga sënwa shira kjwara so ëp uaga kjoyo, ga ichara dbuk pjang jek lë, tek lë, kjok dano li koshë.
8 E irgo ga sënwa shira kjwara obi, e dunggwo shara, klung kjing di dano beno buk dogrore ĩk wlo.
9 Gueniyo shto wlẽno opyë wlo ga ä, klung buk li kjing go di obi kjĩshko. Eni ga shrono iröng obishko ga Noé orkwo shino kjoko, ga kjrara, iara jek ba shtoshko.
10 Koshara dbargwo kjäk (7) irgo ga dunggwo ichara jek kjwara obi.
11 Kjok ro zar kjwlë ga dunggwo li shrono tek pjang iröng, kjor korga* tjaglën söra tjeng kara ba kowo go. Miydara e go ga klung dogrotkë jeke.
12 Koshara dbargwo kjäk (7) obi irgo ga dunggwo ichara jek kjwara obi, ga shrono ame.
13 Noé lu pjloglo sak dbäw pjloglo tjer kjingsho kjwarashko (601) ga di beno klung kjing go ame. Mok kjlara, dbar kjwara dbaryo ga kjyong li kjing, e kjara ga ĩya ga klung kjing li beno buk dogroe.
14 Öötong mok pjök, dbar sak pjök kjingsho kjäk (27) dbaryo ga klung dano beno buk kjange.
15 Eni ga Sbö tjlẽ Noé kong ga
16 «Pja opshis kjyong wle roy dwayo, bop boy, bop wapga, bop pjlaydoga tjok.
17 Öng, äya kjloshko so, sënwa, e tjeng bop tjok kës li shis dret bako, shdär ber löng kjok kjwang jĩkong wlo» le.
18 Kuya ga opshino kjyong roy dwayo, ba boy, ba wapga, ba pjlaydoga tjok.
19 Öng, äya kjloshko so, sënwa, e löng oblë oblë eshko li opshino tjë jĩkong bakoe.
20 E irgo ga Noé akkwo töno dluw ëng kjing go kjókshko, ga öng zröra, sho sura e kjing go, pjono dret, Jehová poshrëkklo. Ga öng uako wleniyo shara oblë oblë kjlara kjlara, sënwa uako wleniyo shara oblë oblë kjwara kjwara bakoe. Eshko ga zröra uunkong, ga sho sura Jehová kong.
21 Öng sho sura li lõ beno pjlú, owa llëm Jehová kong. Ga wotjlĩk ga «Nopga, e tek miteshko ga wotjlĩk llëbo owa shäryë eröe. Eni ëmdë ga kjok ëre äyoshtër nopga li kjĩshko ame. Öng kës, äya kjloshko so kës, e pjiror sorë ga shäryër eni ame bakoe.
22 »Kjok ëre pjang obishko ga
dwla dgozlong dbaryo tjok, dwla bo kjrozlong dbaryo tjok,
kjok kjlik dbaryo tjok, kjok zengteng dbaryo tjok,
shunyo dbaryo tjok, dlo të dbaryo tjok,
dba tjok, shkë tjok bakoe» le.

9

Sbö tjlõkwo twono Noé kong, beno ĩyado wlo

1 Eshko ga Sbö tjlẽno beno pjlú Noé, ba wapga kong bakoe. Tjlẽ ga «Pjãy wapga wenzong ara, shdär ber löng kjok kjwang jĩkong wlo.
2 Öng kës, äya kjloshko so kës, e ber bomi bangkjrë ara, dete erä, kjok dirko so, kjok ëre so, dlung roy so, e ber eni bakoe. E ber löng ichaga pjãydë.
3 Dënashko ga llëbo dguëy klung kjing botjyë wleniyo, llamo oblë oblë, e tworor bomi kong uëmi wlo. Eeri ga llëbo löng së, jëk löng ĩ, e twër bomi kong. E ber bomi dli bakoe.
4 Gueniyo llëbo löng së li laga ba srëngdë. E kjĩshko ga sjëngna srëng tjok, e uëy llëme.
5-6 »Nopga shäryoror so tja kjoyoe.
E kjĩshko ga
ëye no zröno ga
e shdungga tjarë,
zröga äya kjloshko sorë, zröga öng ushko sorë ëmdë ga
e shdun eni bakoe.
No zröga ërë ga e zröy.

* **8:11** ***Kjor korga*** le li, e kjor ko ***olivo*** korga.

Ël̈ër j̈lõkoyo ga eni.
7 »Gueniyo bomi kong ga pjãy wapga
wenzong ara, shdär ber l̈öng kjok
kjwang jĩkong wlo» l̈e.
8 Eshko ga tj̈lẽ ba kong obi ga
9 «¡Tja kuzĩa! Tj̈lõkwo twër bomi
kong, ber ĩyado wlo. E twër bomi tjëyo
tek ber bomi irgo l̈i kong bakoe.
10 E twër sënwa, öng, äya kj̈loshko so,
e ter söromi bomi tjok kjyong kësbang
roy dwayo kës l̈i kong bakoe.
11 Eni ga tj̈lõkwo twër bomi kong,
ber ĩyado wlo. Di ichër kjok ëre kjing
go, nopga, öng, äya kj̈loshko so, e pjir
uunkong wlo ame. Di ichër, kjok
kjwang jĩkong pjir wlo ame bakoe.
12-13 Tj̈lõkwo ëre twër bomi kong,
öng, äya kj̈loshko so uunkong kong,
kjok kjwang jĩkong kong bakoe. E
twër bomi kong, ber ĩyado wlo. Bor
donku ëre iër ber pjang kjok dogo. E
ber pjang tj̈lõkwo ëre jyãgl̈o.
14 Pjäng ichër ĩmi wen pjang
kjok dogo, ga donku wen pjang ba
tjrëkoshko ga
15 woyoshrër ga tj̈lõkwo tworor
bomi kong, öng, äya kj̈loshko so
uunkong kong ga shunyo ichër tjwe
e kjoyo kjok pjikkl̈o ame.
16 Donku wen pjang pjäng
tjrëkoshko ga e ĩn, ga tj̈lõkwo
tworor nopga uunkong kong, öng,
äya kj̈loshko so uunkong kong l̈i
woyoshrër eshko.
17 Donku, e ber pjang tj̈lõkwo ëre
jyãgl̈o. Ber eni» l̈e.

Noé, ba wapga

18 Noé wapga opshino kjyong
kësbang roy dwayo l̈i, e Sem, Jafet,
Cam. (Cam wa buk kj̈lara ko Canaán.)
19 Shji l̈öng kjok kjwang jĩkong kës
ëre beno l̈öng Noé wapga mya l̈i, e
tjëyo.
20 Noé beno shäng dwla dgaga. Ga
kjill̈gwo bo dyo dbo ara shärye wlo
ga kjill̈gwo eniyo l̈i dwlayo dgara
kjwöbö. Kjill̈gwo eniyo dgaga bäm l̈i
e.
21 Pj̈lara ga kjill̈gwo bo dyo dbo ara
l̈i iara, ga nel̈õtkonoe. Ga shwong
skwono beno buk kjwor ba u shäryak
öng kwota go l̈i roshko.
22 Eni ga Canaán data Cam, e
opzrëno jek ba data u l̈i roshko, ga
wl̈ẽna, ĩna buk nel̈õ, kjwor. Eshko ga
opshino jek, ga roy l̈ara ba shjiyga
kong.
23 Eni ga Sem, Jafet, e kjinyoklo
kjrono kara, iara l̈ok ba dbopdo,
ga jëktong kokso l̈ëkong ba data buk
l̈ishko, ga kjingara e go.
24 Noé nel̈õ jenoshko ga wol̈leno.
Ël̈ëye shäryara ba wa iröng wleniyorë
l̈i miydarashko ga
25 tj̈lẽ ba kong ga
«¡Bop wa Canaán, e äyoshtër!
¡E ber shäng bop shjiyga kjwe
parkaga tjwl̈ẽk shäng pjir
wleniyo!» l̈e.
26 Ga tj̈lẽ Jehová kong ga
«Jehová, pja tjwl̈õ kësbange. Pja Sem
Sbö.
Canaán, e ber shäng ba parkaga
tjwl̈ẽk shäng pjir wleniyo ga
pj̈lúe.
27 Sbö, kjok twos tira l̈ël̈em Jafet kong.
Ba tjëyoga ios ber l̈öng uunkong
Sem tjok.
Ga Canaán ios ber shäng ba park-
aga tjwl̈ẽk shäng pjir wleniyo
bakoe» l̈e.
28 Kjok piktong irgo ga Noé l̈u ĩno
pj̈loglo sak dbäw pj̈loglo mya kjing-
sho sak shkëng (350).
29 E l̈u ĩno öötong sak dbäw pj̈loglo
shkaw kjingsho sak shkëngshko (950)
ga wol̈onoe.

10

Noé tjëyo tek beno ba irgo

1 Sem, Jafet, Cam, e Noé wapga. Ëre
ba tjëyo tek beno ba irgo l̈i kjibok-
woyo. Kjok piktong irgo ga mya jĩkong
l̈i wapga tjok.

Jafet tjëyo tek beno ba irgo

2 Jafet, e wapga domerga ko eni:
Gómer, Magog, Maday, Javán, Tubal,
Mésec, Tirás.
3 Gómer, e wapga domerga ko eni:
Asquenaz, Rifat, Togarma.

4 Javán, e wapga domerga ko eni:
Elisá, Tarsis, Quitín, Dodanín.
5 Ëre Jafet tjëyo tek beno ba irgo. Ga
beno to ̀löng ḋlung kjako. Tjëyo kjrina
kjrina ̀li beno ̀löng ba kjok baĩya kjing
go, ba tj̀lõkwo baĩya tjok.

Cam tjëyo tek beno ba irgo

6 Cam, e wapga domerga ko eni:
Cus, Misrayin, Fut, Canaán.
7 Cus, e wapga domerga ko eni:
Seba, Javilá, Sabtá, Ragama, Sabteca.
Ragama, e wapga domerga ko eni:
Sabá, Dedán.
8 Cus, e wa buk kj̀lara domer obi ko
Nimrod. E ëngkjwaga dbo ara ẁleniyo.
9 Kjimtara Jehovárë kjĩshko ga e ẁlo
pj̀lúe. E kjĩshko ga oba tj̀lẽ ga «Kjwe
kjimtara Jehovárë kjĩshko ga kjwe ẁlo
pj̀lú, Nimrod ĩ dik» ̀lëba eni.
10 Kjok tjeng pkëng (4) ko Babel,
Érec, Acad, Calné. Pkëng jĩkong, e
Sinar kjokyo ob̀lë ob̀lë. Kjrina kjrina
kjëryo shäryak ak go pjribri kjókshko.
Kjok eshko sopga ichaga Nimroddë
bäm go.
11 E irgo ga opshino jek shäng Asiria
kjokyo ̀lëkong. Eshko ga kjok shto
ob̀lë ob̀lë u ywara kjwöböso. Kjok
kjrina kjrina kjëryo shäryak ak go
pjribri kjókshko. Kjok, e ko Nínive,
Rejobot Ir, Cala,
12 Resén. Resén, e kjokyo kësbange.
E ber buk Nínive kjokyo, Cala kjokyo,
e tjrëko.
13 Misrayin, e tjëyo tek beno ba irgo
̀li beno tjëyo kop ara. E Lud tjëyo,
Anam tjëyo, Lehab tjëyo, Naftu tjëyo,
14 Patrus tjëyo, Caslu tjëyo, Caftor
tjëyo. Filisteoga, e Caftor tjëyo obi.
15 Canaán, ba wa domer bäm ĩyo ̀li
ko Sidón. E irgo ga wa buk kj̀lara
domer obi ko Het.
16 Canaán, e tjëyo tek beno ba irgo
̀li beno tjëyo kop ara. E Jebús sopga,
amorreoga, gergeseoga,
17 heveoga, araceoga, sineoga,
18 Arvad sopga, zemareoga, ja-
matitaga. E irgo ga Canaán so tjëyoga
shdöktonge.
19 Ba kjok, e ber buk Guerar kjokyo,
Sidón kjokyo, e dwayo äär jong Gaza
kjokyo go. Sodoma kjokyo, Go-
morra kjokyo, Admá kjokyo, Zeboyín
kjokyo, e shwo ̀lëkong äär jong Lasa
kjokyo go.
20 Ëre Cam tjëyo tek beno ba irgo.
Tjëyo kjrina kjrina ̀li beno ̀löng ba
kjok baĩya kjing go, ba tj̀lõkwo baĩya
tjok.

Sem tjëyo tek beno ba irgo

21 Jafet shjiy Sem,* e wapga tjeng
bakoe. Éber tjëyo tek beno ba irgo ̀li,
e beno ̀löng Sem tjëyo.
22 Sem, e wapga domerga ko eni:
Elam, Asur, Arfaxad, Lud, Aram.
23 Aram, e wapga domerga ko eni:
Uz, Hul, Guéter, Mas.
24 Arfaxad, e wa buk kj̀lara domer
ko Selaj. Selaj, e wa buk kj̀lara domer
ko Éber.
25 Éber, e wapga domerga do pjök,
kj̀lara koiara Péleg,† eshko dbaryo
ga nopga shdöktong beno tjeng dboy
dboy kjĩshko. Péleg, e ̀lëng ko Joctán.
26 Joctán, e wapga domerga ko eni:
Almodad, Sélef, Jazar Mávet, Yeraj,
27 Hadorán, Uzal, Diclá,
28 Obal, Abimael, Sabá,
29 Ofir, Javilá, Jobab. Epga uunkong
Joctán wapga.
30 Ba kjok, e beno buk Mesá kjokyo
dwayo äär jong Sefar kjokyo go. Se-
far, e ber buk ḋlup ̀lok ḋlo wen tëm
shwo ̀lëkong tjrëko.
31 Ëre Sem tjëyo tek beno ba irgo.
Tjëyo kjrina kjrina ̀li beno ̀löng ba
kjok baĩya kjing go, ba tj̀lõkwo baĩya
tjok.
32 Tjëyoga uunkong ëre, e Noé
wapga tjëyoga. Tjëyo kjrina kjrina tak
beno ̀lok kjibokwo ëre go ba kjokëso
tjok, ba kjok baĩya tjok bakoe. Klung
piktong irgo ga epga shdöktong beno
̀löng kjone pogo. Eeri ga tjëyo ̀löng

* **10:21** Hebreo tj̀lõkwo ëre ̀llë ̀loklo miydëy yõtso ̀llëme. E ***Jafet shji Sem*** ̀loklo, ̀llëm ga ***Sem shjiy Jafet*** ̀loklo. Kjone dey miydëy yõtso ̀llëme. † **10:25** Hebreo tj̀lõkwo ***Pé****leg*, e ***shdö****k* ̀loklo.

kjrina kjrina kjok kjwang jĩkong, e Noé wapga tjëyoga.

11

Babel kjokyo

1 Dbar eshkoshko ga nopga uunkong tjlẽ tjlõkwo kjwaraso.
2 Opshino jek ˈlöng dlo wen tëm shwo ˈlëkong dwayo ga jek öötong ˈlöng Sinar kjokyo kjing goshko ga sdam wlẽna buk kjrina, ga beno ˈlöng eshko.
3-4 Pjlara ga tjlẽ ëng kong ga «Shji klung shosho shäryë, piy iök go ber kjang ak dik wlo, u shäryëy e go wlo, ak ãska. Sho smoy ëng go ba smokklo dishäng kjoyo, gueniyo sho sĩ go, ak smokklo sho ãska. E go ga kjweri shji u ywë kjwöböso, kjëryo shäryëy ak go pjribri kjókshko. Ga u shäryëy klung akyo go, e shäryëy jem äär jong kjok dogo. E go ga shji shdär llëm, gueniyo shji roy shdär ber kjok kjwang jĩkong. Eni ga shji ber tjwlõ ara» ˈle.
5 Gueniyo ga nopga ˈlöng u ywë kjwöböso, kjëryo shäryak ak go pjribri kjókshko, ga ˈlöng u shäryë klung akyo go jem jong kjok dogo ˈlëshko ga Jehová ter öör eshko ba pak ˈli ĩk.
6 Eshko ga wotjlĩk ga «Nopga kjwe tjëyo kjrinaso, tjlõkwo jong kjwaraso bakoe. Eni ga llëye shärye woydë kës ˈli, e slongga ërë llëme.
7 Shji to jer ba tjlõkwo kjlopswë, tjlẽ ber ˈlöng oblë oblë wlo, tjlẽ ga llë ˈlayde ëng kong ˈli miyde llëm wlo. Shäryëy eni dey» ˈle.
8 Nopga iara Jehovárë beno tjeng dboy dboy kjok shto oblë oblë eni. Ga ba pak shärye ˈlöng ˈli rayarae.
9 Kjok eshko ga tjlõkwo kjlopswara Jehovárë beno wẽlë llëmshko ga nopga shdöktong to beno ˈlöng dboy dboy kjok kjwang jĩkong. E kjĩshko ga kjok ëre kowëba Babel.*

Sem tjëyo tek beno ba irgo

10 Ëre Sem tjëyo tek beno ba irgo. Kjok piktong irgo ga öötong ˈlu pjloglo pjök ga Sem, e ˈlu pjloglo sak dbäwshko (100) ga wa buk kjlara domer ko Arfaxad.
11 E irgo ga ˈlu ĩno sak dbäw pjloglo shkëng (500) obi, ga wapga weno obi.
12 Arfaxad, e ˈlu pjloglo sak mya kjingsho shkëngshko (35) ga wa buk kjlara domer ko Selaj.
13 E irgo ga ˈlu ĩno sak dbäw pjloglo pkëng kjingsho mya (403) obi, ga wapga weno obi.
14 Selaj, e ˈlu pjloglo sak myashko (30) ga wa buk kjlara domer ko Éber.
15 E irgo ga ˈlu ĩno sak dbäw pjloglo pkëng kjingsho mya (403) obi, ga wapga weno obi.
16 Éber, e ˈlu pjloglo sak mya kjingsho pkëngshko (34) ga wa buk kjlara domer ko Péleg.
17 E irgo ga ˈlu ĩno sak dbäw pjloglo pkëng kjingsho sak mya (430) obi, ga wapga weno obi.
18 Péleg, e ˈlu pjloglo sak myashko (30) ga wa buk kjlara domer ko Reú.
19 E irgo ga ˈlu ĩno sak dbäw pjloglo pjök kjingsho shkaw (209) obi, ga wapga weno obi.
20 Reú, e ˈlu pjloglo sak mya kjingsho pjökshko (32) ga wa buk kjlara domer ko Serug.
21 E irgo ga ˈlu ĩno sak dbäw pjloglo pjök kjingsho kjäk (207) obi, ga wapga weno obi.
22 Serug, e ˈlu pjloglo sak myashko (30) ga wa buk kjlara domer ko Najor.
23 E irgo ga ˈlu ĩno sak dbäw pjloglo pjök (200) obi, ga wapga weno obi.
24 Najor, e ˈlu pjloglo sak pjök kjingsho shkawshko (29) ga wa buk kjlara domer ko Taré.
25 E irgo ga ˈlu ĩno sak dbäw kjingsho sak kjwara kjingsho shkaw (119) obi, ga wapga weno obi.
26 Taré, e ˈlu pjloglo sak kjäkshko (70) ga wapga tjeng domerga ko Abram, Najor, Jarán.

Taré tjëyo tek beno ba irgo

27 Ëre Taré tjëyo tek beno ba irgo. Ba wapga ko Abram, Najor, Jarán. Jarán, e wa kjlara ko Lot.

* **11:9** Hebreo tjlõkwo ***Babel***, e ***tjlõkwo wẽlë llëm*** ˈloklo.

28 Jarán ˈli woˈlono buk Caldea so kjokyo ko Ur, e weno bukshko. Woˈlonoshko ga ba data sök së obi.
29 Waˈlë shäng kjˈlara ko Saray. Abram, e orkwosmono ba tjok. Jarán, e wapga waˈlëga ko Milca, Iscá. Najor, e orkwosmono Milca tjok.
30 Saray, e wapga ˈllëm, e kjrong kjĩshko.
31 Taré wˈlo opshino Caldea so kjokyo ko Ur dwayo, jongya jong Canaán kjokyo wˈlo. Ga ba wa Abram, e söra jek Abram boy Saray tjok, ba tjër Lot tjok bakoe. Gueniyo ga öötong ˈlöng Jarán kjokyo ga beno ˈlöng eshko.
32 Kjok eshko ga Taré ˈlu ĩno öötong sak dbäw pjˈloglo pjök kjingsho shkëngshko (205) ga woˈlonoe.

12

Abram ichara Sbörë to Canaán kjokyo

1 Pjˈlara ga Jehová tjˈlẽ Abram kong ga «Bop kjok, bop tjëyo, bop pjeyoga, e rayos ber uunkong, ga pja nom jek kjokyo kjone pin bop kongˈlishko.
2 Eshko ga bop tjëyo tek ber bop irgo ˈli, e iër ber shdär träk ˈllëm, ber tjëyo kësbang wˈlo. Pja kjimtër, pja ber tjwˈlõ ara wˈlo. Eni ga nopga uunkong kjimtër bebi.
3 Ëye wotjˈlĩk pjˈlú bop kong ga tja wotjˈlĩk pjˈlú ba kong bebi. Ëye wotjˈlĩk owa bop kong ga tja wotjˈlĩk owa ba kong bebi bakoe. Bop kjĩshko ga tjëyoga ˈlöng kjok ëre kjing go kjimtër uunkong» ˈle.
4 Kuya ga toe. Abram ˈlu pjˈloglo sak kjäk kjingsho shkëngshko (75) ga opshino Jarán kjokyo dwayo.
5 Ba boy Saray, ba shtop Lot, ba ˈllëbo uunkong, ba parkagaga ˈlöng ba tjok, e söra jek uunkong Canaán kjokyo. Öötong ˈlöng eshko ga
6 jëktong ara ga öötong ˈlöng Moré kjokyo, kjor jong kjˈlara kësbang ˈlishko, Siquén kjokyo ber buk soshko. Eshkoshko ga Canaán sopga ˈlöng eshko obi.
7 Eshko ga Jehová weno shäng Abram kong, ga tjˈlẽ ba kong ga «Kjok ëre twër ber bop tjëyo tek ber bop irgo ˈli kong» ˈle.

Jehová weno shäng ba kong eshko kjĩshko ga akkwo töna ďluw ëng kjing go kjókshko, Jehová poshrëkkl̇o.
8 Pjir ga jëk öötong ˈlöng ďlup shwo ˈlëkong, Betel kjokyo ber buk soshko. Eshko ga ba u shäryak öng kwota go söya jek ba tjok ˈli iara jong Betel kjokyo, Hai kjokyo, e tjrëko. Eshko ga akkwo töna ďluw ëng kjing go kjókshko, Jehová poshrëkkl̇o obi. Shäryara pjir ga syõshtono Jehová kong eshko.
9 E irgo ga jek ˈlöng shtor shtor, irbo jek jong äär Néguev kjokyo shwo ˈlëkong.

Abram öör Egipto kjokyo

10 Eshko ga öötong ˈlöng ˈlishko ga pjˈli shrono arae. E kjĩshko ga Abram wˈlo opshino to ˈlok ey dwayo, jongya jong Egipto kjokyo, ber ˈlöng eshko dbar kjwöbö wˈlo.
11 Jek ˈlöng ääto Egipto kjokyo ga Abram tjˈlẽ ba boy kong ga «Miydër pjˈlú ga pja woˈlësowa.
12 Pja ĩya Egipto sopgarë ga pja bor boyˈle, ga tja zröya ˈlok bop kjĩshko, pja ber ba kong wˈlo dani.
13 E kjĩshko ga tja zröya ˈlok bop kjĩshko ˈllëm wˈlo ga pja bor dor ˈlëp ba kong eni» ˈle.
14 Eni ga öötong ˈlöng Egipto kjokyo ga kjok eshko sopga tjˈlẽ ëng kong ga «Ba boy kjwe woˈlësowa» ˈle.
15 Egipto so pjˈluyo parkagaga omĩno ˈlok bakoe. Ga tjˈlẽ ba pjˈluyo kong ga «Waˈlë shrono shäng kjˈlara woˈlësowa» ˈle, ga Saray ˈli söra ˈlok jekdo pjˈlu ushko.
16 Eni ga Saray kjĩshko ga Abram wˈlokjrara, dara ˈlok pjˈlúe. Sëna öng kës̈kës̈ chila, ga parkagaga tjwˈlẽk ˈlöng pjir wˈleniyo twara ba kong bakoe.
17 Gueniyo ga Saray kjĩshko ga pjˈlu ˈli shduna Jehovárë, ba pjeyoga uunkong tjok, swˈlo ichara träk ˈllëm ba ushko.
18 E kjĩshko ga Abram rokara pjˈlu ˈlirë tek ba shwoy, ga tjˈlẽ ba kong ga «¿Pja ˈllëbo shäryono bor kong kjweni

ega? ¿“Walë ëre bor boy” lorop bor kong llëm ega?
19 “Kjwe bor dor” lorop bor kong kuzong ga sirashko ga kjwe kjwe kjroror bor boy. Bop boy shäng ëre. ¡Sös bop tjok, ga pjãy nomo!» le.
20 Eni ga ba parkagaga ichara Abram ichë jek Egipto kjokyo dwayo, ba boy, ba llëbo uunkong tjok.

13

Abram, Lot, e opkjono lok dboy dboye

1 Abram opshino to Egipto kjokyo dwayoshko ga jek öötong shäng Néguev kjokyo, ba boy, ba shtop Lot, ba llëbo tjeng kës li tjok.
2 Eshko ga Abram dbur sho shõylõr ara, dbur sho pjlublún ara, öng ara bakoe.
3-4 E irgo ga jek löng shtor shtor, irbo jek jong äär Betel kjokyo shwo lëkong. Dëna sök lishko ga akkwo töna dluw ëng kjing go kjókshko, Jehová poshrëkklo. Kjok eshko, e buk Betel kjokyo, Hai kjokyo, e tjrëko. Öötong löng eshko iröng obi ga syõshtono Jehová kong obi.
5 Eshko ga Abram shtop Lot, e öng ara, parkaga ara, ba kjokwa dik.
6 Ba kjok löng lishko ga öng ara anmoyõ kjĩshko ga ba öng dli pjitënge. E kjĩshko ga ber löng eshko uunkong ga äe.
7 Dli ara llëm kjĩshko ga Abram öng dagaga ëngkjwë lok ara Lot ĩ tjok. Eshko dbaryo ga Canaán sopga, ferezeoga, e löng eshko obi.
8 Eni ga pjlara ga Abram tjlẽ Lot kong ga «Shji epenga döe. E kjĩshko ga shji iirkë ëng tjok kar kar ga äe. Bi parkagaga ëngkjwë ëng tjok ga ä bakoe.
9 Rokër bop kong sira ga pja opkjos ber sök dboye. Kjok ëre ĩzong. Woydëp kjone dey ga kjrozong. Pja jek milëkong ga tja jek këlë. Pja jek këlëkong ga tja jek milë» le.
10 Kuya ga ĩya Jordán sdamyo kjok kjwang jĩkong. Ĩna ga Jordán diyo kjwo kar kar äär jong Zoar kjokyo go, e diyo bayo ara, so kjok shäryara Jehovárë Adán kong li kjoyo, so Egipto kjokyo kjoyo bakoe. (Eshko ga Sodoma kjokyo, Gomorra kjokyo, e pjiyde Jehovárë llëm obi.)
11-13 Eni ga kjok kjrara Jordán sdamyo shwo lëkong, ga to jek dlo wen tëm shwo lëkong, öötong sök eshko, Sodoma kjokyo ber buk soshko. (Sodoma sopga, e wotjlĩk owa erä. Llëbo owa shäryara lok ara Jehová bokso.) Abramda beno sök Canaán kjokyo. Abram, Lot, e opkjono lok dboy dboy eni.
14 Lot to irgo ga Jehová tjlẽ Abram kong ga «Kjok ĩs yõtso llaw pogo.
15 Pja bokkwo dbo äär kjone lishko ga kjok, e twër uunkong ber bop kong, bop tjëyo tek ber bop irgo li kong, ber bomi kong ĩyado wlo.
16 Bop tjëyo li iër shdär lok träk llëm, shtëy ga äär llëm, klung pjlungyo wleni.
17 ¡Eni ga pja jëkzong! Kjok ĩs kjwang jĩkong, e twër ber bop kong kjĩshko» le.
18 E irgo ga poshäryono ga toe. Domer sök kjlara ko Mamré. E kjor kës kës lok arae. Kjok eshko ga Hebrón kjokyo ber buk soshko. Abram wlo öötong löng eshko ga akkwo töna Abramdë dluw ëng kjing go kjókshko, Jehová poshrëkklo.

14

Lot wlikara Abramdë

1-2 Eshkoshko ga pjlupga doglo pkëng (4), e ëngkjwono pjlupga doglo shkëng (5) tjok. Pjlupga doglo pkëng (4) li, e Sinar so pjluyo ko Amrafel, Elasar so pjluyo ko Arioc, Elam so pjluyo ko Quedorlaómer, Goyim so pjluyo ko Tidal. Pjlupga doglo shkëng (5) li, e Sodoma so pjluyo ko Bera, Gomorra so pjluyo ko Birsá, Admá so pjluyo ko Sinab, Zeboyín so pjluyo ko Semeber, Bela so pjluyo. (Bela kjokyo, e ko Zoar kjokyo bakoe.)
3-4 Eshko dbaryo ga pjlupga doglo shkëng (5) li ichaga Pjlu Quedorlaómer lirë sök lu sak kjwara kjingsho pjök (12) tjän. Gueniyo öötong luyo

sak kjwara kjingsho myashko (13) ga epga wotjlĩno ëngkjwë ba tjok. Eni ga shkëng (5) jĩkong li ëng töno lok, ga ba ëngkjwagaga söra jek lok Sidín sdamyo, Di Bäng Buk Kësbang Dlek lishko.

5 Öötong lu pjlara obi ga Pjlu Quedorlaómer jongya jong eshko, pjlupga löng ba shwo lëkong li tjok, ëngkjwë wlo. Jek löng eshko wopro ga refaítaga zana lok Astarot Carnayin kjokyo, zuzitaga zana lok Jam kjokyo, emitaga zana lok Save Quiriatayin kjokyo.

6 Horeoga zana lok Seir kjokyo dlup shwo lëkong, irpjana lok äär löng Parán kjokyo. E ber buk kjok dogro no llëmshko li worbo go.

7 Tek iröng shrono löng Enmispat kjokyo, e ko Cades kjokyo bakoe. Eshko ga Amalec tjëyoga zana lok pjire. Amorreoga löng Jazezón Tamar kjokyo li zana lok pjir bakoe.

8-9 Epga zana lok pjir irgo ga jek öötong löng Sidín sdamyo shara. Eshko ga pjlupga doglo pkëng (4) li ëngkjwono pjlupga doglo shkëng (5) li tjok.

10 Sidín sdamyo lishko ga pjlëbgwo lok träk llëm, roshko di shäng sho sĩ tjeng tjunge. Eni ga Sodoma so pjluyo, Gomorra so pjluyo, e tök le lokshko ga lono jer lok pjlëbgwo li roshko. Eshko ga pjlupga zana lok pjir doglo mya obi li, e töktong jem lok dlup shwo lëkong.

11 Sodoma kjokyo, Gomorra kjokyo ga dli llë, llëbo tjeng kës tjwlõ tjok li, e söra lok pjlupga ba kjangyoga lirë drete.

12 Abram shtop Lot, e sök Sodoma kjokyo kuzong ga shara lok, söra to ba llëbo tjeng kës li tjok bakoe.

13 Gueniyo ga no töktong kjlara, ga Lot roy söra jek öötong Abram, hebreo li kong.

Eshkoshko ga Abram sök Mamré kjor këskës lok lishko. Mamré, e amorreo. E lëmga tjeng do pjök, kjlara ko Escol, kjlara ko Aner. Pjlara ga domerga doglo mya li tjlõkwo lono ëng kong Abram tjok. Tjlẽno ëng kong jlõkoyo ga «Oba ëngkjwë woydë bi tjok wleni ga shji ëng wlikë sharae» lara eni.

14 Eni ga roy kura Abramdë ga ba shtop söraba toe. Eshko ga Abram ëngkjwagaga tjeng doglo sak dbäw pjloglo mya kjingsho sak kjwara kjingsho kjwong (318). Epga kuno jem löng uunkong ba tjok. Eni ga söra jek pjlupga pkëng (4) li irpjang, äär jong Dan tjëyoga kjokyo.

15 E shkëyo ga ba ëngkjwagaga li shdöra beno tjeng dboy dboy, ga pjlupga li kopjrina lok pjribrie. Eshko ga popdara, irpjana lok öötong löng Hobá kjokyo, e Damasco kjokyo pjlor kalëkong.

16 Eni ga llëbo kjrara, söra tjeng ba tjok li döra Abramdë ba shjiryo drete. Ba shtop Lot, ba llëbo, ba walëga, ba nopga uunkong, e döra eni.

Melquisedec tjlõkwo lono beno pjlú Abram kong

17 Quedorlaómer, pjlupga löng ba shwo lëkong li, e zana pjir ga Abram bojono tek iröng obi. Öötong shäng Save sdamyo ga Sodoma so pjluyo opshino jek ba wlokjrë irbo.

18 Domer shäng kjlara ko Melquisedec. E Salem so pjluyo. E omwlokjrono bakoe. E syõshtaga Sbö Tjwlõ Kësbangyo kong ba pjeyoga kjĩshko. Eshko ga pjlung shosho suk pjir shira, twara Abram kong, kjillgwo bo dyo dbo ara tjok.

19 Ga tjlẽno beno pjlú ba kong. Tjlẽ ga
«Pja kjimte Sbö Tjwlõ Kësbangyorë ara.
E kjok uunkong shäryaga.
20 Pja kjimtara,
bop moskwoga iara beno tjeng bop wloshko,
ga zanop song erä.
E kjĩshko ga e poshrëy kësbang ĩyado» le.

Eni ga llëbo wlẽna Abramdë kës li shtara äär ba sakyo (10) go, ba sakyo (10) go, shira kjrina kjrina, ga twara beno Melquisedec kong.

21 E irgo ga Sodoma so pjluyo tjlẽ Abram kong ga «Llëbo uunkong dörop kjwe ber tjeng bop kong ga pjlú,

gueniyo bor nopga kjwera twos bor kong iröng obi» le.

22 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Tja tjlẽno Jehová kong jlõkoyo. E Sbö Tjwlõ Kësbangyo. E kjok uunkong shäryaga.

23 Loror ba kong jlõkoyo ga llëye bopoya kjrër llëm, trer kjwara llëm, drepkwota pjrikklo pjlara llëm bakoe. Eni ga llono ga tja llëbo ara wleni ga twaga pjarë bor kong lëp ga äe.

24 Llëye woydër ber bor kong llëm, dli uara bor nopgarë li döe. Gueniyo ga domerga bor yorkaga Aner, Escol, Mamré, kjwepga wle kongda llëbo twos kjrina kjrinae» le.

15

Jehová tjlõkwo twono Abram kong, beno ĩyado wlo

1 E irgo ga Jehová weno shäng Abram kong yoshko wleni, ga tjlẽ ba kong ga «Abram, llëye bangkjrëp llëme. Tja bop wlikaga. Llono ga pja iër ber tjwlõ ara. E kjĩshko ga llëye bangkjrëp llëme» le.

2-3 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Jehová, llëye shäryëp woydë li shäryëp ga pjlúe. ¿Tja ber tjwlõ ara llëno? Miydëp pjlú ga tja wapga drete. Tja kong wapga tworop llëme. E kjĩshko ga tja wolonoshko ga bor llëbo uunkong ber bor parkaga tjwlẽk shäng pjir wleniyo ko Eliezer kong. E bor pjeyo llëm, e Damasco so» le.

4 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Bop llëbo uunkong ber ba kong llëm, e ber bop wa domer onmo li kong» le.

5 Eshko ga Abram söra jek kjoko, ga tjlẽ ba kong obi ga «Kjok dogo ĩs yõtso. Dbala shtozong, shtëp ga pjlúre ĩp wlo. Bop tjëyo tek ber bop irgo li ber träk llëm kjweni bakoe» le.

6 Kuya ga tjlõkwo kjrara, ga mär beno shäng ba go. E kjĩshko ga iara Jehovárë beno pjlo bek ba bokso.

7 Ga tjlẽ ba kong ga «Jehová li tja. Pja shiror tek Caldea so kjokyo ko Ur li dwayo, kjok ëre twër ber bop kong wlo, kjok ëre twër ber bop tjëyo tek ber bop irgo li kong wlo bakoe» le.

8 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Tjlapga Jehová, ¿kjok ëre ber bor kong jlõkoyo miydër sorë?»

9 «Öng tek sös bor kong kop eni: sögla popga wapga llëm obi wleniyo kjlara, shwling ushko so popga kjlara, öng wlëp ushko so wlënggla kjlara, mya jĩkong mikbo lu pjloglo mya döe. Dunggwo tek sös kjwo pjok oblë oblë bako, kjwara kësbang wleniyo, kjwara chirawa wleniyo» le ba kong.

10 Kuya ga llëbo rokara li söra uunkong Jehová kong. E irgo ga zröra, sho shora wok, ga iara tjeng ëng gomyo. Dunggwora shora llëme.

11 Ba öng sho shora, iara tjeng lishko ga lä tjwe lok träk llëm ba kjing go, gueniyo shgawe Abramdë shäng eshko.

12 Kjok ro zar wleni ga Abram sjeno, opbuno, ga pono rong anmoyõ. Buk pëshko ga ĩya yoshko go ga kjok ro beno yët, ga bangkjrara ara.

13-15 Eshko ga Jehová tjlẽ ba kong ga «Pja äär tjlablashko, ga pja wolon döröshko ga pja sök wlëp ĩyado. Gueniyo ga lër bop kong jlõkoyo ga bop tjëyo tek ber bop irgo li äär löng kjok shto oblë. Eshko ga ber löng parkagaga tjwlëk löng pjir wleniyo, ga bokrotkëba, ga opshik ga ä, äär jong lu pjloglo sak dbäw pjloglo pkëng (400). Gueniyo ba bokrotkagaga li, e shdungga tjarë. Bop tjëyoga opshik ey dwayoshko ga llëbo tjeng kës li söya lok jek ba tjok pjire.

16 Eeri ga amorreoga löng kjok ëre kjing go, llëbo owa shärye lok ara, gueniyo llëbo owa shärye löng li äätë ba dbo go llëm obi. E kjĩshko ga bop tjëyoga tjwe iröng maling llëme. Lu äär pjloglo sak dbäw pjloglo pkëngshko (400) ga bop tjëyoga tjwe löng kjok ëreshko iröng obi» le.

17 Kjok ro zoktongshko ga kjok ro beno yët erä. Eshko ga sbi weno pjang kjwara, roshko yõ sho tur jonge. Kjor weno pjang bok kjwara dbo go iök pjë jong ri rie. Pjöyĩkong jëk lok ba öng sho shora tjeng li tjrëko.

18 Eshko ga Jehová tjlẽ Abram kong
ga «Tjlõkwo twër bop kong, ber ĩyado
wlo. Kjok ëre twër bop tjëyo tek
ber bop irgo li kong, tek Egipto diyo
dwayo äär jong Éufrates diyo kësbang
li go.
19 Eeri ga kjok ëre, e quenitaga
kjokyo, Cenaz tjëyoga kjokyo, cadmo-
neoga kjokyo,
20 Het tjëyoga kjokyo, ferezeoga
kjokyo, refaítaga kjokyo,
21 amorreoga kjokyo, Canaán so
kjokyo, gergeseoga kjokyo, Jebús so
kjokyo bakoe» le.

16

Agar, ba wa Ismael

1-3 Abram sök Canaán kjokyo lu
pjloglo sak kjwarashko (10) ga ba boy
Saray wapga llëm obi. Gueniyo ga
walë Egipto so shäng kjlara ko Agar,
e Saray parkaga tjwlẽk shäng pjir
wleniyo.
Pjlara ga Saray tjlẽ ba lanma kong
ga «Tja kuzong. Jehová kjĩshko ga tja
kjrong. E kjĩshko ga rokër bop kong
ga pja pë Agar tjok. Ba kjĩshko ga tja
wapga tjok kjwe» le.
Kuya ga «Jölö» le ba kong.
Eni ga Agar twara Abram kong, pë
ba tjok wlo.
4 Eshko ga pono ba tjok, ga beno
shäng kjlaraso llëme. Eshko jek lëkong
ga ba pjlu Saray bangkjre ame.
5 Eni ga Saray tjlẽ ba lanma kong
ga «¡Bop kjĩshko ga tja bangkjre ame!
Twak tjarë bop kong, bop boy wlo.
Era wloshko dörö kjĩshko ga wotjlĩk
ga e tjwlõ ara, bor kjinmo le. Ëye
diktong li ë, pjare, de tja miydaga ber
Jehovárë» le.
6 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Tja ku-
zong. Bop parkaga li shäng bop
wloshko. Llëye shäryëp woydë ba tjok
li miydaga ber pjarë» le. Eshko jek
lëkong ga Agar bokrotke Saraydë ara.
E kjĩshko ga töktong to ey dwayo.
7 Jëk shäng kjok dogro no llëmshko
ga öötong woshtë sök di bäng buk
kjwara li zlong bäng, e buk irbo jek
jong äär Sur kjokyo li sor go. Eni ga
wlëna Jehová parkaga kjok dogo so
lirë* sök eshko.
8 Ga tjlẽ ba kong ga «Agar, ¿pja tek
kjone dwayo? ¿Pja to kjone?»
«Tja to shäng bor sogo Saray töywë»
le ba kong.
9 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Pja nom
jek bop pjlu Saray ushko irëng obi.
Llëye le bop kong li kolozong» le.
10 Ga tjlẽ ba kong obi ga
«Bop tjëyo tek ber bop irgo li iër ber
shdär träk llëm,
shtëy ga äär llëme.
11 Pja shäng kjlaraso llëme.
Llono ga pja wa buk kjlara domer,
e koiëp Ismael,†
pja woydë ara li miyde Jehovárë
pjir kjĩshko.
12 Bop wa, e ber shäng tjëkso llëm,
sëgro äya kjloshko so wleni.
E ber nopga uunkong moskwo.
Ëye wotjlĩk pjlú ba kong llëme.
E ber shäng ëngkjwë ba pjeyoga
tjok ĩyado» le.
13 Kuya ga wotjlĩk ga «Tja ĩna Sbörë,
ga tja sök së obi» le. E kjĩshko ga
Jehová, e tjlẽno ba tjok li kowara Sbö,
Bor Ĩga.
14 E kjĩshko ga di bäng buk Cades
kjokyo, Béred kjokyo, e tjrëko li
kowëba Sbö Sök Ĩyado, Bor Ĩga li di
bäng.
15 E irgo ga wa buk kjlara domer, ga
koiara ba data Abramdë Ismael.
16 Eshko ga Abram lu pjloglo sak
kjwong kjingsho tjer (86).

17

Sbö tjlõkwo twono Abraham kong, beno ĩyado wlo

1 Abram lu pjloglo sak shkaw kjing-
sho shkawshko (99) ga Jehová weno
shäng ba kong, ga tjlẽ ba kong ga «Tja
ëre Sbö, llëye shäryër woydë li shäryër
ga pjlúe. Tja kolozong. Pja jëk pjlo bek
bor bokso bakoe.

* **16:7** ***Jehová parkaga kjok dogo so*** le li, e ***Sbö om go*** layde. † **16:11** Hebreo tjlõkwo ***Ismael***, e ***kuya Sbörë*** loklo.

2 Tj̈lõkwo twër bop kong, ber ĩyado
wlo, ga bop tjëyo tek ber bop irgo li iër
ber shdär träk l̈lëme» le ba kong.
3 Kuya ga kjök tono, kjujono bokdo
kj̈lay klung go. Eshko ga Sbö tj̈lẽ ba
kong ga
4 «Tj̈lõkwo twër bop kong, ber ĩyado
wlo li eni: Pja ber tjëyoga ara data.
5 Ga eeri jek lëkong ga pja ko ber
Abram* ame. Pja ko ber Abraham†
shara, pja ioror beno tjëyoga ara data
kjĩshko.
6 Bop tjëyo tek ber bop irgo li iër ber
shdär träk l̈lëme. E tjrëko pj̈lupga wen.
Epga ber löng tjëyoga ob̈lë ob̈lëe.
7 Tj̈lõkwo ëre twër bop kong, bop
tjëyo tek ber bop irgo li kong bakoe.
Tja bop Sbö ĩyado, tja ber ba Sbö ĩyado
bakoe.
8 Pja sökshko li ko Canaán. Pja kjok
ëre so l̈lëm, gueniyo kjok buk kës ëre
twër ber bop kong ĩyado wlo, epga
kong bakoe. Ga tja ber ba Sbö ĩyado»
le.
9 Ga tj̈lẽ Abraham kong obi ga
«Tj̈lõkwo twër bop kong li shäryos eni
ĩyado. Bop tjëyo tek ber bop irgo li
omshäryë eni bakoe.
10 Tj̈lõkwo twër bop kong, ber ĩyado
wlo li ber eni: Domerga löng bomi
tjok kj̈lobi li ber löng doyo jyã tak
pjire.
11 Eni ga bomi chimkwo dbo kwota
zëmi tas, e ber tj̈lõkwo ëre kjroromi
j̈lõkoyo li jyãg̈lo.
12-13 Eeri jek lëkong ga chidaga
domerga wen tjeng bomi tjrëko kj̈lobi
li äär dbar kjwongshko (8) ga doyo
jyã tëmi pjir eni, bomi wapga, bomi
parkagaga tjwl̈ẽk löng pjir wleniyo
li wapga bakoe. Bomi parkagaga
tjwl̈ẽnomi shto ob̈lë so kong li doyo
jyã tëmi pjir bakoe. Pjãy domerga
doyo jyã të uunkong. Ba jyãg̈lo ëre
ber pjang bomi sho go ĩyado, tj̈lõkwo
tworor bomi kong li dik.
14 Ëye doyo jyã të l̈lëm ga ber sök
bomi tjok ga äe. Eni wleni ga tj̈lõkwo
tworor bomi kong li shäryara l̈lëm
kjĩshko ga ichozĩ bomi shwoy dwayo»
le.
15 Eshko ga tj̈lẽ ba kong obi ga «Bop
boy kjwe ko ber Saray ame. Eeri jek
lëkong ga ko ber Sara shara.
16 L̈lëbo shäryër ber pj̈lú ba kong.
Bop kong wa twër kj̈lara domer ba
tjok. Sara, e ber tjëyoga ara mekë. Ba
tjëyo tek ber ba irgo li tjrëko pj̈lupga
wen» le.
17 Kuya ga kjök tono, kjujono bokdo
kj̈lay klung go, ga jar jonge. Wotj̈lĩk
sök ga «¿Domer luyo sak dbäw (100) ga
data sorë? ¿E ga Sara luyo sak shkaw
(90) ga wa tjok sorë?» le.
18 Eni ga tj̈lẽ Sbö kong ga «Rokër bop
kong ga tj̈lõkwo tworop bor kong li
twos Ismael kong dey» le.
19 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «L̈lëme.
L̈oror bop kong ga bop boy Sara, e
l̈lono ga wa buk kj̈lara domer. E koiëp
Isaac. Tj̈lõkwo tworor bop kong, ber
ĩyado wlo li shäryër ber ba kong, ber
ba tjëyo tek ber ba irgo li kong bakoe.
20 Pja syõshtë sök Ismael kjĩshko li
kuror, ga kjimtër bakoe. Ba tjëyo
tek ber ba irgo li iër ber shdär träk
l̈lëme. Ga iër ber tjëyo kësbange. E
tjrëko pj̈lupga wen doglo sak kjwara
kjingsho pjök (12).
21 Gueniyo ga lu pj̈lara go ga
pjãy wa buk kj̈lara domer ko Isaac.
Tj̈lõkwo tworor bop kong, ber ĩyado
wlo li, e ber ba kong eröe» le.
22 Sbö tj̈lẽno ba kong pjir ga opshino
to ey dwayo.
23-27 E dbaryo ga domerga löng ba
ushko li doyo jyã tara Abrahamdë
uunkong, ba wa Ismael, ba parka-
gaga tjwl̈ẽk löng pjir wleniyo weno
tjeng ba ushko, ba parkagaga tjwl̈ẽna
shto ob̈lë li bakoe. Eshko ga Abraham
lu pj̈loglo sak shkaw kjingsho shkaw
(99), ba wa Ismael lu pj̈loglo sak
kjwara kjingsho mya (13). Domerga
li doyo jyã tara uunkong, lara Sbörë
ba kong sorë li eni.

18

Domerga tjwe löng doglo mya

* **17:5** Hebreo tj̈lõkwo ***Abram***, e ***data tjwl̈õ ara*** loklo. † **17:5** Hebreo tj̈lõkwo ***Abraham***, e ***tjëyoga ara data*** loklo.

Abraham pjlok

1 Dbar kjwara ga Abraham sök
Mamré kjor këskës lok lishko, ba u
zlong bäng. Eni ga dlo dluw wleni ga
Jehová weno shäng ba kong.
2 Ĩya jekdo ga domerga bë löng ba
zlong bäng doglo mya. Sök li kojono
maling ba wlokjrë, ga kjök tono, kju-
jono bokdo kjlay klung go,
3 ga tjlẽ ba kong ga «Tjläpgaga,
rokër bomi kong sira ga pjãy brik
maling llëme.
4 Kumi ga pjlú wleni ga tja di rokë
bomi kong, pjãy dre shkwë e go wlo.
Pjir ga pjãy woshtë wop tjok kjor ëre
dorko.
5 Pjãy löng töshko. Pjãy brikdë llëm
obi ga pjãy sën, pjãy jëk ga dbo tjok
wlo. Pjãy shrono bor ĩk kjĩshko ga tja
wopjlúe. Bor u ëre bomipjõy bebi» le.

Kuya lok ga «Pjläúe» le lok ba kong.

6 Eni ga Abraham opzrëno jek ba u
roy, ga tjlẽ Sara kong ga «Pjläung sho
kjros bayo eeje. Sho llrus, ga suzong.
¡Shäryos malinge!» le.
7 Lara eni ga opshino ey dwayo, ga
jek öötong shäng ba sögla tjeng lishko,
shara kjlara pjlú wleniyo, twara ba
parkaga kong, poshäryë jekdo wlo.
8 Eni ga dli li poshäryara pjir ga söra,
twara Abrahamdë ba kong lok, ue lok
wlo. Öng nä dyo, öng nä dyo shor, e
twara ba kong lok bakoe. Ië löng kjor
dorko wopro ga e shäng ba dë.
9 Iono lok pjir ga tjlẽ lok ba kong ga
«¿Bop boy Sara kwonllo?»

«Shäng kjweshko, kjër roy» le ba
kong.
10-13 Domerga doglo mya li, kjlara,
e Jehová. Tjlẽ Abraham kong ga «Lu
pjlara go ga pja ĩn tjwe obi. Eshko ga
bop boy Sara wloshko wa tjeng kjlara
domer tjän» le.

Kura Sararë kjër pjlor go, ba lanma
kokso lëkong. Eshko dbaryo ga Abra-
ham tjlabla, Sara bakoe. Ga Sara, ba
dbar mokyo ĩya ame. E kjĩshko ga
jar jong, ga wotjlĩk ga «Tja tjlablae.
Bor lanma tjlabla bakoe. ¿Tja wa tjok
sorë?» le.

Jar shäng li kuya Jehovárë ga tjlẽ
Abraham kong ga «¿Sara jar ega?
¿Tjläbla kjĩshko ga wa tjok ga äe lere?
14 ¿Llëbo kjang, shäryako llëm Je-
hová kong tjokde? Lu pjlara go ga pja
ĩn tjwe obi. Eshko ga Sara wloshko wa
tjeng kjlara domer tjän» le.
15 Kuya Sararë ga bangkjrara ara,
ga tjlẽ ga «Tja jatong llëme» le.

«Miydër pjir ga pja jatong» le Je-
hovárë ba kong.

Abraham lano Jehová tjok Sodoma kjokyo kjĩshko

16 Iono lok pjir ga irbo shano to
Sodoma kjokyo, ga wlobyara Abra-
hamdë irbo.
17-18 Eshko ga Jehová wotjlĩk ga
«Abraham ber tjëyoësbang, dbo ara
data. Tja tjlẽno ba kong jlõkoyo ga ba
kjĩshko ga tjëyo löng kjrina kjrina kjok
kjwang jĩkong li kjimtër. E kjĩshko ga
llëye shäryër li lër ba kong dey.
19 E kjroror nopga uunkong tjrëko,
ba tjëyo tek ber ba irgo li pĩya bor kolë
wlo, jëk löng bëy wlo. Eni ga llëye
loror li shäryër uunkong. Kjroror
parkë shäng bor tjok e kjĩshko» le.
20 Eni ga Jehová tjlẽ ba kong ga
«Sodoma sopga, Gomorra sopga, e roy
owa. Kur ga llëbo shärye löng owa li, e
ësbang anmoyõ.
21 E kjĩshko ga tja jongya eshko roy
kuror owa li jlõre ĩk wlo. Eni llëm
wleni ga miydër eshko» le.
22 Eshko ga domerga do pjök ba
pjloga li jer Sodoma kjokyo, gueniyo
Jehová beno shäng Abraham tjok obi.
23 Wop tjok ga Abraham tjlẽ
ba kong ga «¿Nopga owa li tjrëko
nopga pjlo bek tjok wleni ga pjip
uunkongde?
24 ¿Kjok eshko nopga kjwe löng pjlo
bek sak shkëng (50) wleni ga pjip
jek enire? ¿Zröp nopga owa löng li
tjokde?
25 Nopga pjlo bek shdum nopga
owa li tjok ga äe. Nopga pjlo bek
llgwep nopga owa li dik ga äe. Rokër
bop kong sira ga shäryëp eni llëme.
Pja nopga löng kjok ëre kjing go li

ïlgwega. Miydër ga pja kjok ïlgwek beke» ïe.
26 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Sodoma sopga wlẽnor pjlo bek ïöng sak shkëng (50) wleni ga epga kjĩshko ga shdun ïlëme» ïe ba kong.
27 Eshko ga tjlẽ ba kong obi ga «Tja jnep kësbang, pja bangkjrër ïlëm wleni. Pja Sbö, tja domer. Tja domer song, tjwlõ ïlëme.
28 Kjwe shkëng (5) obi äär sak shkëng (50) wlo. ¿Shkëng (5) kjĩshko ga kjok pjip jek enire?»

Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Wïlẽnor pjlo bek ïöng sak pkëng kjingsho shkëng (45) wleni ga shdun ïlëme» ïe.
29 Eshko ga tjlẽ obi ga «Wïlẽp tjeng sak pkëng (40) erö dikjoyoe» ïe.

Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Epga sak pkëng (40) ïi kjĩshko ga shdun ïlëme» ïe.
30 Eshko ga tjlẽ ga «Rokër jek bop kong obi ga pja iirkë bor kong ïlëm, rokër bop kong ara ïi kjĩshko. ¿Wïlẽnop tjeng sak mya (30) erö wleni ga ïlëye shäryëp?»

Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Epga sak mya (30) ïi kjĩshko ga shdun ïlëme» ïe.
31 Eshko ga tjlẽ obi ga «Tjïapga, pja bangkjrër ïlëm wleni. ¿Wïlẽnop pjlo bek ïöng sak pjök (20) erö wleni ga ïlëye shäryëp?»

Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Epga sak pjök (20) ïi kjĩshko ga shdun ïlëme» ïe.
32 Eshko ga tjlẽ pjlara obi ga «Tjïapga, pja iirkë bor kong ïlëme. Kjakrokër bop kong pjir ëre döe. Pja barwër ame. ¿Wïlẽnop tjeng sak kjwara (10) wleni ga ïlëye shäryëp?»

Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Epga sak kjwara (10) ïi kjĩshko ga shdun ïlëme» ïe ba kong.
33 Jehová tjlẽno ba kong pjir ga to ey dwayo, ga Abraham jek ba ushko iröng obi.

19

Sodoma kjokyo, Gomorra kjokyo, e pjira Jehovárë

1 Kjok ro zar jekshko ga Sbö parkagaga kjok dogo so do pjök ïi jek öötong ïöng Sodoma kjokyo. Ga opzrëno jek kjok ïi roshkoshko ga Lot sök eshko. Ĩya sök ga kojono ba wlokjrë, ga kjök tono, kjujono bokdo kjlay klung go,
2 ga tjlẽ ba kong ga «Tjïapgaga, rokër bomi kong sira ga pjãy ber ïöng bor ushko shkër kjwara. Bor u, e bomipjõy bebi. Eshko ga pjãy dre shkwë ga pjlúe. Pjãy brik bong, kjok shröngto jã» ïe.

Kuya ïok ga tjlẽ ba kong ga «Ïlëme. Tjawa ber ïöng kjoko dey» ïe.
3 Gueniyo «Shji to ushko» ïe ba kong kjër kjĩshko ga to jek ïok ba tjok ushko. Öötong ïöng eshko ga sëna ďli owa ïlëm, pjlung shosho suk pjir shäryak ba uukklo tjok ïlëm bako, ga uara ïok.
4 Ïöng poydë ïlëm obishko ga domerga Sodoma so öötong ïöng eshko uunkong, kës kës chila, ga Lot u kopjrina ïok pjribrie.
5 Eshko ga öö ïe ïok Lot kong, tjlẽ ga «¿Domerga tjwe ïöng ïuna bop ushko yẽ kwonïlo? ¡Shis borwa kong kjoko! ¡Tjawa pë woydë ba tjok!» ïe.
6 Kuya Lotdë ga opshino jek kjoko, ïan ba tjok wlo, ga u bäng bängzara tuk, ba kokso ïëkong.
7 Eshko ga tjlẽ ba kong ïok ga «Ïër bomi kong ga ïlëbo owa shäryëmi eni ïlëme.
8 Tja wapga waïëga tjeng do pjök, domerga miydoydë ïlëm obi. Epga twotë bomi kong dey. Ïlëye shäryëmi woydë ba tjok ïi miydaga ber pjãydë. Gueniyo rokër bomi kong sira ga domerga ïëmi ïi maga tjarë kjĩshko ga kong ïlëye owa shäryëmi ïlëme» ïe.
9 Kuya ïok ga tjlẽ ba kong ga «¡Pja opkjos ëre dwayo! Pja na so ïlëme. Tjawa ichëp woydë kuzong ga pja kong ïlëbo owa shäryërwa, ïlëbo owa shäryërwa ba kong ïok ïi kjinmo» ïe ïok ba kong eni, ga jek ri ri ba kjing go, u bäng ïi ďloya wlo.
10 Gueniyo ga Lot wlikara domerga ïöng ba u roshko ïirë, shira jek u roy, ga u bäng bängzara tuke.
11 Eshko ga domerga ïöng kjoko ïi iara ïok uunkong beno ïöng kjok ĩgö

ˈlëme. Eni ga u bäng wˈlẽya ˈlok ga drete.
12-13 Eshko ga domerga do pjök ˈli tjˈlẽ Lot kong ga «Sodoma sopga ëre ˈlëbo shäryë ˈlöng owa anmoyõ, ga roy öötong Jehová sök kjok dogo ˈli kong. E kjĩshko ga tjawa ichara kjok ëre pjik. Pja opshis na dwayo, pja nom pjolae. Pja pjeyo obˈlë na tjok ga jek sös bop tjok uunkong, bop wapga, bop kwosga, bop pjeyo obˈlë tjeng kjok ëreshko bako, kjok ëre pjirwa kjĩshko» ˈle.
14 Eni ga Lot opshino jek ba kwosga ĩni rokë, tjˈlẽ ba kong ga «Kjok ëre pjiya Jehovárë. E kjĩshko ga pjãy wˈlẽp ˈlëme. Pjãy tökzong pjolae» ˈle.
Gueniyo tjˈlõkwo kjrara ˈlok ˈlëme. Wotjˈlĩk ˈlok ga «Shäng tjötoro» ˈle.
15 Wẽshko kjok shröngto ga Sbö parkagaga kjok dogo so ˈli tjˈlẽ Lot kong ga «Pja kojõs maˈling, bop boy, bop wapga waˈlëga do pjök, e jek sös bop tjok. Lˈlëm ga kjok ëre shdunwashko ga pjãy woˈlon jek kjok ëre sopga tjok» ˈle.
16 Gueniyo ga Lot wor kuzong ga shara ˈlok ba orkwo go, songe ˈle Jehovárë kjĩshko. Shäryara eni ba boy, ba wapga tjok bakoe. Eshko ga shira ˈlok kjok eshko dwayo, woˈlon ˈlëm wˈlo.
17 Shira ˈlok pjir ga kjˈlara tjˈlẽ ba kong ga «Pjãy zronzong. Iröng ĩmi ˈlëme. Pjãy sˈlan kjok ëreshko ˈlëm bakoe. Pjãy tökzong dˈlup ˈlëkong, pjãy woˈlon woydë ˈlëmda eni» ˈle.
18 Kuya Lotdë ga tjˈlẽ ba kong ga «Lˈlëme. Tjˈlapgaga,
19 tja kjimtoromi ara. Pjãy pjˈlú bor tjok. Tja shiromi kjĩshko ga tja sök së obi. Gueniyo ga tja tök dˈlup go ga äe. Kjok pjimishko ga tja doshaya irbo, ga tja woˈlon.
20 Ëreshko kjok buk chira kjrina soye. Tja jek äär eshko ga pjˈlúe. Tja ichozĩ jek eshko, tja ber sök së obi wˈlo. ¿Ĩmi ga chirawa jˈlõ ˈlëmdo?» ˈle.
21 Kuya ˈlok ga kjˈlara tjˈlẽ ba kong ga «Pja kuror. Lˈlëye rokorop bor kong ˈli shäryër eni. Kjok buk ˈlëp ˈli pjir ˈlëme.
22 Pja jëkzong maˈling kjweshko. Pja äätë kjweshko ˈlëm obishko ga ˈlëye shäryër ga äe» ˈle.
Kjok buk eshko chiraˈli, e kowaraba beno Zoar* e kjĩshko.
23 Lot äär shäng eshko ga kjok shröng tjän.
24 Eshko ga akkwo ko *azufre* ˈlono ter iök, shrono shunyo wˈleni, ichara Jehovárë ter kjok dogo dwayo ˈlon Sodoma kjokyo, Gomorra kjokyo, e kjing go wˈlo.
25 Eni ga kjok eshko pjitong dret, nopga ˈlöng eshko kjˈlobi ˈli woˈlono dret, ˈlëbo tjeng së eshko kës ˈli pjitong beno dret bakoe.
26 Lot boyda tek shäng ba irgo, ga iröng ĩya yaˈlerbo ga posgono beno shäng dˈlungna akyo.
27 Wẽshko kjok shröngto ga Abraham jek öötong shäng ˈlano Jehová tjok bäm go ˈlishko,
28 ga ĩya ga sdam kjwang jĩkong pjë jong träk ˈlëm obi äär jong Sodoma kjokyo, Gomorra kjokyo bebi. Beno yõbor erä.
29 Lot sökshko sdamyo pjira Sbörë eni. Gueniyo Abraham woyoshrara kuzong ga Lot shira kjok pjira ˈlishko dwayo.

Moab tjëyo, Amón tjëyo, e weno sorë

30 E irgo ga Zoar sopga bangkjrara Lotdë ara kjĩshko ga opshino jek shäng dˈlup shwo ˈlëkong, ba wapga waˈlëga do pjökˈli tjok, ga benoˈlöng guëng jong öong kjwara eshkoˈli roshko.
31 Pjˈlara ga ba wa këguëyo tjˈlẽ ba ˈlëng kong ga «Bi data kjwe tjˈlabˈlae. Kjok kjwang jĩkong ga oba orkwosmok ĩyado. Gueniyo jũshko ga domerga shji orkwosmok ba tjok wˈlo drete.
32 Kjweri neˈlõtkëy, shji pë ba tjok wˈlo, shji wapga shdär jek këgong wˈlo» ˈle.
33 E shkëyo ga kjiˈlgwo bo dyo dbo ara twara ba data kong. Neˈlõtkono ga Lot wa bäm ĩyo pono ba tjok. Gueniyo neˈlõ kjĩshko ga to miydara ˈlëme.

* **19:22** Hebreo tjˈlõkwo ***Zoar***, e ***chira*** ˈloklo.

34 Wẽshko ga Lot wa këguëyo tjlẽ
ba lëng kong ga «Tja kuzong. Ľuna
shkëyo ga tja pono bi data tjok. Eeri
shkëyo ga nelõtkëy jek obi, pja pë ba
tjok shara wlo, shji wapga shdär jek
këgong wlo» le.
35 E shkëyo ga nelõtkara lok jek obi,
ga Lot wa mite pono ba tjok shara.
Gueniyo to miydara llëm obi.
36 Eni ga Lot wapga li beno löng
kjlaraso llëm, ba data li ĩ.
37 E irgo ga ba wa këguëyo wa buk
kjlara domer, ga koiara Moab. E beno
Moab tjëyo data.
38 Ga ba lëng wa buk kjlara domer
bebi, ga koiara Ben Amí. E beno
Amón tjëyo data.

20

Abraham, Abimélec

1 E irgo ga Abraham wlo opshino
Mamré kjokyo dwayo, to jongya jong
Néguev kjokyo. Eshko ga beno löng
Guerar kjokyo, e buk Cades kjokyo,
Sur kjokyo, e tjrëko.
2 Äär löng eshkoshko ga ba boy
Sara, e ba dor le uunkong kong. E
kjĩshko ga Guerar so pjluyo Abimélec
no ichono Sara wlokjrë, pë ba tjok
wlo le.
3 Eshko ga Sbö tjlẽ Abimélec kong
yoshko ga «Walë sörop kjwe ork-
wosmok shäng pjire. E kjĩshko ga pja
wolon» le.
4 Eshko ga poydë ba tjok llëm obi
kjĩshko ga tjlẽ Sbö kong ga «Tjľapga,
¿ëye llëbo owa shäryoydë llëm ga pja
wotjlĩk ba zrökde?
5 Abraham tjlẽno bor kong ga "Walë
kjwe bor dor" lara. "Kjwe bor sing
jlõe" lara walë lirë bakoe. Eni ga
tja opshäryë shäng pjlú bop bokso lër
eni bor pjlúshko, llëye owa shäryotë
llëme» le.
6 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Miydër
pjlú ga pja opshäryë shäng pjlú bor
bokso lëp eni bop pjlúshko jlõe. E
kjĩshko ga pja ichoror ba porwë llëm,
llëbo owa lër li shäryëp llëm wlo.
7 Walë kjwe to twëp ba lanma
kong iröng obi. Domer, e bor tjlõkwo
laga. E kjĩshko ga syõshtë bor kong
bop kjĩshko, pja wolon llëm wlo.
Gueniyo twëp ba kong iröng llëm ga
lër bop kong jlõkoyo ga pja wolon, bop
pjeyoga uunkong wolon bakoe» le.
8 Wẽshko kjok shröngto ga ba dbo-
ryagaga rokara ba shwoy, ga yoĩno
sorë ga lara ba kong pjire. Kuya lok
ga bangkjrara ara.
9 E irgo ga Abraham rokara
Abimélecdë ba shwoy, ga tjlẽ ba kong
ga «¿Ľlëye shäryorop borwa kongdo?
Tja jëktong bëy bop tjok. Gueniyo tja
ichorop llëbo owa shäryë, bor nopga
ichorop llëbo owa shäryë bakoe. E
shäryako llëme.
10 ¿"Kjwe bor dor" lëp bor kong-
shko ga pja wotjlĩk shäng llëro?»
11 «Tja wotjlĩno ga kjok ëre sopga
Sbö bangkjrë llëmdo loror, ga tja zröya
lok bor boy kjwe kjĩshko.
12 Jlõkoyo ga kjwe bor dor, bor data
wa, gueniyo bor mekë wa llëme. Tja
orkwosmono ba tjok ga pjlú e kjĩshko.
13 "Pja opshis bop data ushko
dwayo" lara Sbörë bor kongshko ga
tja tjlẽ bor boy kong ga "Tja kjimtëp
sira. Shji äär kjone pogo ga tja
bop sing lëp eni" lër ba kong» le
Abrahamdë eni.
14 Eshko ga ba boy Sara twara
Abimélecdë ba kong iröng obi. Öng
ushko so, sögľa, domerga parkagaga
tjwlẽk löng pjir wleniyo, walëga park-
agaga tjwlẽk löng pjir wleniyo, e
twara ba kong bakoe.
15 Ga tjlẽ ba kong ga «Kjok ëre ĩzong.
Woydëp ara kjone dey ga kjros, pja
ber sök eshko wlo» le.
16 Ga tjlẽ Sara kong ga «Ľlëbo
tworor bop sing kong kjwe tjwlõ dbur
sho pjlublún kjwo sak dbäw dbäw
(1,000). Tworor ba kong, pja llëbo
owa shäryono llëm miydëba e go wlo,
pja ber pjlú nopga uunkong ëre bokso
wlo, pja owa laga ërë llëm wlo» le.
17-18 Sara kjĩshko ga walëga löng
Abimélec ushko kjlobi li shduna
Jehovárë, beno löng wapga ame.
Gueniyo ga Abraham syõshtono
Jehová kong. E kjĩshko ga Abimélec

poptara Sbörë. Ba boy, ba parkaga walëga poptara bako, wapga tjok obi wlo.

21

Isaac bukshko dbaryo

1 E irgo ga llëbo shäryara Jehovárë pjlú Sara kong, lara sorë li eni.
2 Abraham tjlablashko ga Sara beno shäng kjlaraso llëme. Llara Sbörë dbaryo lishko ga wa buk kjlara domer,
3-5 ga koiara ba datarë Isaac. Eshko ga Abraham lu pjloglo sak dbäw (100). Öötong dbar kjwongshko (8) ga chida doyo jyã tara, lara Sbörë ba kong sorë li eni.
6 Eshko ga Sara wotjlĩk ga «Tja iara Sbörë jar. Ga tja wa tjok miydaraba ga oba jar wopjlú bor tjok bebi.
7 ¿Tja wa tjeng Abraham tjok kjlara laga ëro? ¡Tjlabla ëmdë ga ĩzong! Ba tjok ga tja wa buk kjlara domer» le.
8 E irgo ga Isaac kunoe. Nä döra dbaryoshko ga dli shäryara ba datarë kësbang, ba poshrëkklo.

Agar, Ismael, e ichara Abrahamdë to ba ushko dwayo

9 Ismael, e Egipto so Agar li wa Abraham tjok. Pjlara ga shäng tjör Isaac tjok.* Ĩya Sararë ga
10 tjlẽ ba lanma kong ga «Bi parkaga tjwlẽk shäng pjir wleniyo li ichos jek na dwayo, ba wa kjwe tjok. Pja wolonoshko ga bop llëbo tjeng kës ber Isaac kong eröe. Llëye ber bi parkaga wa kjwe kong llëme» le.
11 Kuya ga bangyo ba kong ara, e ba wa bebi kjĩshko.
12 Gueniyo ga Sbö tjlẽ ba kong ga «Pja woydë kjwozir li kjĩshko llëm, bop parkaga kjĩshko llëm bakoe. Llëye roke Sararë bop kong li shäryos eni. Isaac tjëyo tek ber ba irgo li ber bop tjëyo jlõkoyo eröe.
13 Bop parkaga wa li, e bop wa kjĩshko ga e iër ber tjëyo oblë, kësbang bakoe» le.
14 Wẽshko kjok shröngto ga dli, di, e iara Abrahamdë ba bapkwo roshko, twara Agar kong, ga iara pjang ba kokso. Eshko ga «Pja nome» le ba kong, ga ichara to ey dwayo, ba wa li tjok.

Kuya ga to jek kjok dogro no llëmshko kjokyo ko Berseba. Eshko ga jëktong llaw pogo, to jongya shäng kjone miyde llëme.
15 Ba diwa söra li pjitongshko ga ba wa li iara beno sök tjoksa, kjor chirawa jong eshko li dorko.
16 Ga wotjlĩk ga «Bor wa kjwe wolon ĩn woydë llëme» le. E kjĩshko ga opkwono, sirkeno sök pjola, ga beno sök tjoksa, ga slar träk llëme.
17 Eshko ga ba wa slar jong bebi. Kuya Sbörë ga Agar rokara Sbö parkaga kjok dogo sorë tjlẽ ter kjok dogo dwayo ga «Agar, ¿pja oto? Llëye bangkjrëp llëme. Bop wa kjloshtono li kura Sbörë.
18 To kjrëba jeke. Rayëp ber tjoksa ame. Ba tjëyo tek ber ba irgo li iër ber tjëyo kësbange» le.
19 Di bäng shäryak jong kjwara eshko. E pina Sbörë ba kong. Eni ga jek öötong shäng eshko, ga ba di bapkwo li dlina, ga twara ba wa kong, ie wlo.
20-21 Ismael kunoshko ga beno shäng kjok dogro no llëmshko kjokyo ko Parán. Eshkoshko ga kjimtara Sbörë. Öötong këguë ga swlë dbuk owa llëme. Ga orkwosmona ba mekërë walë Egipto so tjok.

Abraham, Abimélec, e tjlẽno ëng kong jlõkoyo

22 Eshkoshko ga Guerar so pjluyo Abimélec öör lan Abraham tjok. Ba ëngkjwaga kägäyo ko Ficol, e söra öör ba yorkë. Öötong löng eshko ga Abimélec tjlẽ Abraham kong ga «Ĩn ga llë pogo shäryëp ga pja kjimte Sbörë ara.
23 Woydër ga eeri dbaryo ga los bor kong jlõkoyo Sbö bokso ga llëye owa shäryëp bor kong llëm, bor tjëyo tek ber bor irgo li kong llëm bakoe. Pja

* **21:9** Hebreo tjlõkwo ëre, e ***shäng tjör Isaac tjok*** loklo. E ***shäng Isaac joywë*** loklo bakoe.

na so ˈlëm, gueniyo pja sök jũshkoshko ga tja wotjˈlĩno bëy bop kong. E kjĩshko ga woydër ga shäryëp bor kong eni bako, bor pjeyoga kong eni bakoe. ¿Kuropde?»

24 «Jöˈlö. ˈër bop kong jˈlõkoyo ga shäryër bop kong eni» ˈle ba kong.

25 Gueniyo ga tjˈlẽ ba kong obi ga «Di bäng shäryak jong kjwara botoya. Gueniyo kjrara bop parkagagarë kjĩshko ga diyo shirwa ga äe» ˈle.

26 Kuya ga tjˈlẽ ba kong ga «E miydër eeri jãˈliro. Shäryaga ërë miydër ˈlëme. ˈlëye ˈlopdë bor kong ˈlëme. ¿Eni ga miydër sorë?» ˈle ba kong.

27 Eni ga öng ushko so, sögˈla, e twara kjˈlöbö Abimélec kong. E dbaryo ga tjˈlẽno ëng kong jˈlõkoyo beno eni.

28 E irgo ga öng wˈlẽp ushko so popga kjara tjeng dboshko doglo kjäk (7).

29 Ĩya Abimélecdë ga tjˈlẽ ba kong ga «¿Öng kjorop tjeng kjwe ˈlëno wˈlo?»

30 «Woydër ga öng ëre kjrëp, ber bop kong wˈlo. Miydëp e go ga di bäng shäryak jong ëre botoya» ˈle ba kong.

31 Tjˈlẽno ëng kong jˈlõkoyo kjĩshko ga kjok eshko kowara beno Berseba.†

32 Tjˈlẽno eni pjirshko ga Abimélec sano to jek iröng obi filisteo kjokyo, Ficol tjok.

33 Abrahamda syõshtono Jehová kong eshko Berseba kjokyo. Jehová, e ko Sbö Sök Ĩyado bakoe. Eshko ga Abraham kjor dgono kjˈlara ko *tamarisco*, syõshtono eshko kjĩshko.

34 Ga beno sök filisteo kjokyoˈlu kop ara.

22

Abraham tjˈlĩna Sbörë, koˈle jˈlõkoyore miyde wˈlo

1 Öötong ˈlu kop ara ga Abraham tjˈlĩya woydë Sbörë, koˈle jˈlõkoyore miyde wˈlo. Eni ga rokara, tjˈlẽ ba kong ga «¡Abraham!»

«¿ˈlë?, Tjˈlapga» ˈle ba kong.

2 Tjˈlẽ ga «Isaac, e bop wa kjˈlaraso. E woydëp ara. Sös Moria kjokyo. Pja äär eshko ga zröp, ga sho sup, pjë dret bor poshrëkkˈlo, dˈlup jong kjone pin bop kongˈli goshko» ˈle.

3 Wẽshko kjok shröngto ga kojono, öng so kwomgla kjoyo dre töshko poshäryara, wˈlarglo iara ba kjing go. E irgo ga ˈlöng zara, ber Sbö poshrëkkˈlo ˈli sho suya wˈlo. Pjir ga söra to ba wa tjok, ba parkagaga do pjök tjok bakoe. Eni ga jek kjok kjone ˈlara Sbörë ba kongˈlishko.

4 Jëktong ˈlok dbargwo mya ga ĩya pjola dwayo ga kjok ˈlara ˈli ber buk wẽˈlëe.

5 Eshko ga tjˈlẽ ba parkagaga kong ga «Pjãy berˈlöng na borwa koshë, bor öng tjok. Tja jek këgong kjwozir ëre tjok. Sbö poshrërorwa pjir ga tjawa tjwe iröng obi» ˈle.

6 Eshko ga ba ˈlöng ˈli iara ba wa dbopdo. Sögˈlo, iök, e shara, söra jek ba tjok bakoe. Jekˈlöng irbo bäng goshko ga

7 Isaac tjˈlẽ ba kong ga «¡Data!»

«¿ˈlë?» ˈle ba kong.

Tjˈlẽ ga «¿Shji ˈlöng tjok, iök tjok, gueniyo öng ushko so ˈlgwoklë wˈleniyo suy wˈloˈli sök kjone?»

8 «Twe Sbörë bi kong dani» ˈle ba kong.

Eshko ga jëktongˈlok jek këgong.

9 Öötong ˈlok kjokyo kjone ˈlara Sbörëˈlishko ga Abraham akkwo töno dˈluw ëng kjing go kjókshko, ga ˈlöng iara ba kjing go. Pjir ga ba wa orkwo pjrira, dre pjrira, ga poyona bukˈlöng ˈli kjing go.

10 Eshko ga sögˈlo kjrara ba wa zröya wˈloˈleshko ga

11 Jehová parkaga kjok dogo soˈli* tjˈlẽ ter kjok dogo dwayo ga «¡Abraham! ¡Abraham!»

«¿ˈlë?, Tjˈlapga» ˈle.

12 Tjˈlẽ ga «Bop wa kjwe wẽyẽ. ˈlëye owa shäryëp ba kong ˈlëme. Miydër ga Sbö bangkjrëp jˈlõkoyo, bop wa kjˈlaraso kjwe kiyokorop bor kong ˈlëm kjĩshko» ˈle ba kong.

† **21:31** Hebreo tjˈlõkwo ***Berseba***, e ***tjˈlẽno jˈlõkoyoshko di bäng*** ˈloklo. E ***kjäk (7) di bäng*** ˈloklo bakoe.

* **22:11** ***Jehová parkaga kjok dogo so*** ˈle ˈli, e ***Sbö om go*** ˈlayde.

13 Ĩya iröng ga öng wlẽp ushko so
wlënggla ïlgwĩna sök kjlara ba sjö
go, kjor kowo tjrëko. Eni ga shara,
zröra, sho sura, pjono dret Jehová
poshrëkkło, ba wa li ãska.
14 E irgo ga kjok eshko kowara beno
«Łlëbo uunkong, e twaga Jehovárë.»
E kjĩshko ga eerishko ga oba tjlẽ ga
«Jehová dlupyo go ga shji ïlëye ïlëm ga
twe Jehovárë bi kong» lëba eni.
15 Eshko ga Jehová parkaga li tjlẽno
ba kong ter kjok dogo dwayo jek obi.
16 Tjlẽ ga «Jehová tjlẽ ga "Bop wa
kjlaraso kiyokorop bor kong ïlëm
kjĩshko ga lër bop kong om go jlõkoyo
ga
17 pja kjimtër ara. Bop tjëyo tek
ber bop irgo li iër ber shdär träk
ïlëm, dbala lok kjopkwo go wleni, la
sho tjeng dlung kjako wleni bakoe.
Epga ber löng kjok kjone pogo ga ba
moskwoga zãya song ĩyado.
18 Tja kolorop kjĩshko ga tjëyo löng
kjrina kjrina kjok kjwang jĩkong li
kjimtër bop tjëyo li kjĩshko" le Je-
hovárë bop kong» le Jehová parka-
garë ba kong eni.
19 Kura pjir ga to tek iröng obi ba wa
tjok, ba parkagaga beno löng lishko.
E irgo ga opshino to iröng Berseba
kjokyo ba tjok. Ga beno sök eshko.

Najor wapga

20-23 Öötong dbar kop ara ga roy
shrono Abraham kong ga ba kjlara
Najor wapga tjeng ara. Wapga tjeng
domerga doglo kjwong (8) ba boy
Milca tjok. Ba wa domer bäm ĩyo
ko Uz, e irgo Buz, e irgo Quemuel.
(Quemuel, e Aram data.) E irgo
ga wapga tjeng domerga ko Quésed,
Jazó, Pildás, Yidlaf, Betuel. (Betuel, e
Rebeca data.)
24 Najor boy oblë ba parkaga
wleniyo tjok kjlara ko Reumá. Wapga
tjeng domerga obi ba tjok ko Tébaj,
Gaján, Tajás, Macá.

23

Sara wolonoe

1-2 Kjok buk kjrina ko Quiriat Arbá.
Eeri ga e ko Hebrón, e Canaán kjokyo
obi. Eshko ga Sara lu ĩno öötong
sak dbäw kjingsho sak pjök kjingsho
kjäkshko (127) ga wolonoe. E kjĩshko
ga Abraham slatong, ba boy li soy-
opora.
3 Pjir ga opshino eshko dwayo, ga
öör jek shäng lan Het tjëyoga tjok.
Epga kjok eshko sopga.
4 Eshko ga tjlẽ ba kong lok ga «Tja
na so ïlëme. Gueniyo rokër bomi kong
sira ga tja kong kjok soynezĩ kjrina,
bor boy jner ber buk eshko wlo» le.
5 Kuya lok ga tjlẽ ba kong ga
6 «Tjlapga, tjawa kuzong. Pja borwa
kong ga tjwlõ ara, pjlu wa dik. Bop
boy jnes borwa sak pjlú, owa ïlëm
wleniyoshko. Kjakrokëp ë pogo kong
wleni ga "¡Jöłö!" le bop kong» le.
7 Kuya ga kojono shäng, ga kä kju-
jono Het tjëyoga kong.
8-9 Ga tjlẽ ba kong lok ga «Łëmi
jlõkoyo ga bor boy jner ber buk sak
jũshko ga pjlú wleni ga tja kjimtëmi
eni. Zojar wa Efrón kjok worbo go
ga guëng jong öötong kjwara, Macpela
kjokyo buk lishko. Woydër ga
kjakrokëmi ba kong ga soyneya bor
kong. Tjwlõ ie kjöm ga tjwlẽn ba kong
eni. Eni ga kjok tjwlẽnor li ber buk
bor kong kjok ëre kjing go» le.
10 Efrón sök ba pjeyoga tjrëko ku-
zong ga Abraham dboryara, kuya
nopga löng eshko kës lirë pjlú wlo.
11 Tjlẽ ba kong ga «¡Łëme, Tjlapga!
Guëng jong öötong lëp li twër ber bop
kong bop sënggło, kjok buk eshko li
tjok bakoe. Bor pjeyoga kjok ëre so
ber löng ba miydaga. Eni ga tworor
bop kong bop sënggło kjĩshko ga bop
boy to jnep eshko» le.
12 Kuya ga kä kjujono jek obi kjok
eshko sopga löng li kong,
13 ga Efrón dboryara ba bokshto,
tjlẽ ga «Tja kuzong. Rokër bop kong
sira ga dbur kjros, kjok li ãska. E irgo
ga bor boy jner ber buk eshko» le.
14 Kuya Efróndë ga tjlẽ ba kong ga
15 «Tja kuzong, Tjlapga. Kjok tjwlõ
dbur sho pjlublún kjwo sak dbäw
pjloglo pkëng (400), dbur bayo eni.

Gueniyo bi kong ga ëre ḷḷëye drete. E kjĩshko ga bop boy to jnep eshko» ḷe.

16-19 Kuya ga tjḷẽ ba kong ga «Jöḷö» ḷe. Eni ga Het tjëyoga bokshto ga kjok ḷi tjwḷẽna Abrahamdë, dburyo shte ḷöng pjḷuk jonge. Efrón kjok, e Macpela kjokyo obi, e ber buk Mamré kjokyo, dḷo wen tëm shwo ḷëkong. Eerishko ga Mamré kjokyo ko Hebrón, e Canaán kjokyo obi. Efrón kjok ḷi tjwḷẽna Abrahamdë, guëng jong öönḷi tjok, kjor ḷok eshko tjok bakoe. E irgo ga ba boy Sara jnena beno buk eshko.

20 Eni ga guëng jong öönḷi soynena Het tjëyogarë Abraham kong ḷi beno ba shinmoga jnezḷong shtoyo.

24

Abraham boy wḷẽno Isaac kong

1 Abraham öötong tjḷabḷa, ga kjimtara Jehovárë ḷḷë pogo go ĩyado. E kjĩshko ga ḷḷëye shäryara kës ḷi beno pjḷúe.

2-3 Pjḷara ga ba parkaga shäng këguë wḷeniyo rokara. E parkë shäng ba ḷḷëbo tjeng kës ḷi daga. Tjḷẽ ba kong ga «Woydër ga tjḷõkwo ḷos bor kong jḷõkoyo. Pja kä dos, orkwo ios bor kworbo kjing go, e ber ba jyãgḷo wḷo. Jehová, e Sbö sök kjok dogo, kjok uunkong shäryaga ḷi e. Ḷos bor kong jḷõkoyo ba ko go ga bor wa Isaac, e ichëp orkwosmok waḷë Canaán so tjok ḷḷëme.

4 Pja jongya bor kjokshko, bor pjeyoga ḷöng ḷishko. Eshko ga kong boy wḷẽp kjḷara, bor pjeyoga wapga tjrëko» ḷe.

5 Kuya ga tjḷẽ ba kong ga «¿Gueniyo kjoglo wḷẽnor ḷi tek woydë bor tjok ḷḷëm wḷeni ga ḷḷëye shäryër? ¿Enira bop wa ḷi sör jongya bop kjok, pja to tek dënashko dwayo ḷishkore?»

6 «¡Ḷḷëme! Bor wa, e söp eshko ḷḷëme.

7 Jehová, e Sbö sök kjok dogo. Tja shira bor data uy dwayo, bor pjeyoga kjokshko dwayo bakoe. Ga tjḷẽno bor kong jḷõkoyo ga kjok ëre twe ber bor kong, bor tjëyo tek ber bor irgo ḷi kong bakoe. Ba parkaga kjok dogo so iche jek bop bäm go kjḷara, pja kjimte kjoglo wḷẽk kjḷara, tek söp bor wa kong wḷo.

8 Gueniyo kjoglo ḷi tek woydë bop tjok ḷḷëm wḷeni ga pja döktong tjḷõkwo ḷëp shäng ḷi go. ¡Gueniyo ga bor wa jek söp eshko ḷḷëme!» ḷe.

9 Eni ga ba parkaga orkwo iono Abraham kworbo kjing go, ga ḷḷëye rokara ḷi ḷara ba kong jḷõkoyo.

10 E irgo ga ḷḷëbo woḷësowa anmoyõ wḷeniyo kjrara ba kägäyo ḷi ushko dwayo, ga iara beno tjeng öng jëkkḷo sok kës kës doglo sak kjwara (10) kjing go, ga söra to jek Najor kjokyo, e Aram Najarayin kjokyo obi.

11 Öötong shäng kjok ḷi worbo go ga ba öng ḷi iara ḷöng woshtë, di bäng shäryak jong kjwara ḷishko. Eshko ga kjok sëng, waḷëga tjwe di shik eshko ḷi dḷoyo.

12 Eshko ga syõshtono Jehová kong. Tjḷẽ ga «Jehová, pja bor kägäyo Abraham Sbö. Pja wotjḷĩk pjḷú bor kägäyo ḷi kong kuzong ga tja kjimtos sira, ḷḷëbo shäryër shäng ëre ber pjḷú wḷo.

13 ¡Ĩzong! Tja sök di bäng shäryak jong ëre zḷong, kjogloga jũshko so tjwe di shik ḷishko.

14 Rokër bop kong sira ga tja kjimtos eni. "Tja kong di shis sira, iër wḷo" ḷër kjoglo kong eni ga woydër ga kjoglo kjrorop bop parkaga Isaac kong ḷi tjḷẽ bor kong ga "Di iozong. Bop öng ëmdë ga kong di twër bakoe" ḷe. Miydër e go ga pja wotjḷĩk pjḷú bor kägäyo kong» ḷe.

15 Syõshtë sök obi wopro ga ĩya ga Rebeca tek shäng di bapkwo söya jong ba dbopdo. Rebeca, e Betuel wa. Betuel, e Najor wa, ba boy Milca tjok. Najor, e Abraham kjḷarayo.

16 Rebeca, e woḷësowa. Shäng kjḷaraso, orkwosmoydë ḷḷëm obi, domer miydoydë ḷḷëm bakoe. Opḷongö jer shäng di puk. Ga di bapkwo ḷi dḷina ga toe ḷe.

17 Eshko ga parkaga ḷi jek zron jong ba irgo, doshaya wḷo, ga tjḷẽ ba kong ga «Tja sës di sira, iër wḷo» ḷe.

18 Kuya ga di bapkwo ḷi ḷona töshko,

ga tjlẽ ba kong ga «Iozong, Tjlapga» le.
Ga sëna, ga iarae.
19 Iara pjir ga tjlẽ ba kong obi ga
«Bop öng kjwe ëmdë ga kong di shir,
twër, ie lok wlo bakoe. Ie äär bayo
kjöm ga eni» le.
20 Jekdo eshko ga ba di li tyara öng
di ioklo buk eshko li roshko, ga kjre
öör pjlöböso, ĩna ga äär kjwõr ba öng
uunkong kong guing.
21 E wopro ga Abraham parkaga
wojeno sök ba ĩk, kjing erä. Wotjlĩk
sök jlõkoyo ga «¿Tja pak shäryë to
shäng li kjimtara Jehovárë beno pjlú
lëpde?» le.
22 Ga ba öng di iono pjir ga ne ioklo
kjwo shõylõr tjwlõ ara shira domer
lirë kjwara, ga twara kjoglo li kong,
kong orkwo ioklo kjwo shõylõr këskës
tjwlõ ara twara ba kong kjwo pjök
bako,
23 ga tjlẽ ba kong ga «¿Pja data ë?
¿Bop data ushko, shto tjokde? ¿Tjawa
pë eshko ga buere?»
24 «Tja data Betuel. E data Najor,
mekë Milca.
25 Borwa ushko ga shto tjok. Pjãy pë
eshko ga pjlúe. Bop öng kjwe ië wlo ga
tjawa kjlo sho tjok bakoe» le ba kong
eni.
26 Eshko ga parkaga li wloktong sök
kjöpgwo go, ga Jehová poshrëra.
27 Tjlẽ ga «Jehová, pja bor kägäyo
Abraham Sbö. Pja tjwlõ kësbange. Pja
wotjlĩk pjlú ba kong, ga kjimtëp ara.
Tja sörop tek bek irbo bäng äär jong ba
pjeyoga löng lishko» le.
28 Eshko ga Rebeca jek zron jong ba
mekë ushko, ga llëye shäryono dö li
rotara uunkong kong eshko.
29-30 Ba sing shäng kjlara ko Labán.
Ba dor li ne ioklo, orkwo ioklo lok
li ĩna, ga domer li tjlẽno sorë li roy
kura. Jekdo eshko ga jek öötong shäng
di bäng shäryak jong lishko, Abraham
parkaga li wlokjre wlo. Öötong shäng
eshko ga ĩya ga domer li shäng di bäng
li zlong, ba öng tjok ga
31 tjlẽ ba kong ga «Pjãy tegö. Pjãy
kjimtara Jehovárë. Pjãy ber löng
kjoko llëme. U wlẽnor bomi kong tjän.
Bop öng kjwe shto wlẽnor bakoe» le.
32 Kuya ga jek ba tjok ushko. Öötong
löng eshko ga Labán tjlẽ ba parkagaga
kong ga «Llëbo lok öng kjing go kjwe
dözĩa. Sëzĩ bakoe. Domerga kjwe
kong di tek sözĩ, dre shkwë e go wlo»
le. Lara sorë ga shäryara eni.
33 Domerga li kong dli twara tjeng
pjirshko ga Abraham parkaga tjlẽ ga
«Tja ië llëm, llëye lër woydë li loror pjir
guing» le.
Kuya Labándë ga tjlẽ ba kong ga
«Llëye lëp woydë li lozong» le.
34 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Tja Abra-
ham parkaga.
35 Bor kägäyo, e kjimte Jehovárë
ara. Iara beno sök llëbo ara. Kong
öng ushko so, sögla, dbur sho shõylõr,
dbur sho pjlublún, parkagaga tjwlẽk
löng pjir wleniyo, öng jëkklo sok
këskës, öng so kwomgla kjoyo dre
töshko, e twara ba kong ara.
36 Ga ba boy Sara tjlablashko ga
kong wa twara kjlara domer ba tjok.
Ga ba llëbo tjeng kës li twara beno ba
wa li kong pjir tjän.
37 Kjupäbäshko ga bor kägäyo tjlẽ
bor kong ga "Woydër ga tjlõkwo los
bor kong jlõkoyo. Bor wa Isaac, e
ichëp orkwosmok walë Canaán so
tjok llëme.
38 Pja jongya bor kjokshko, bor
pjeyoga löng lishko. Eshko ga kong
boy wlẽp kjlara, bor pjeyoga wapga
tjrëko" le.
39 »Kur ga tja tjlẽ ba kong ga
"¿Gueniyo kjoglo wlẽnor li tek woydë
bor tjok llëm wleni ga llëye shäryër?"
40 »"Tja jëktong shäng Jehová bok-
shto ĩyado. Ga ba parkaga kjok dogo
so iche jek bop bäm go kjlara, pja
kjimte äär eshko ga pjlú wlo, pja
kjimte kjoglo bor pjeyo wleniyo wlẽk
kjlara wlo.
41 Eshko ga kjoglo li iche woydë bor
pjeyogarë llëm wleni ga pja döktong
tjlõkwo lëp shäng li go" le bor kong.
42 »Eni ga eerishko ga tja shrono sök
di bäng shäryak jong kjok ëreshkoshko
ga tja syõshtono Jehová kong. Tja tjlẽ

ga “Jehová, pja bor kägäyo Abraham Sbö. Tja kjimtos, ˙llëbo shäryër shäng ëre ber pj˙lú w˙lo.

43-44 Tja sök di bäng ëre z˙long wopro ga ‘Tja kong di shis sira, iër w˙lo’ ˙lër kjogloga tjwe ˙löng di kjrë ˙li kong. Eshko ga woydër ga kjoglo kjrorop bor kägäyo wa kong ˙li tj˙lẽ bor kong ga ‘Di iozong. Bop öng ëmdë ga kong di twër bakoe’ ˙le bor kong” ˙loror Jehová kong eni.

45 »Tja syõshtë sök obi wopro ga ĩn ga Rebeca tek shäng ba di bapkwo söya jong ba dbopdo. Di kjrara pjir ga tja tj˙lẽ ba kong ga “Tja sẽs di sira, iër w˙lo” ˙lër.

46 »Kuya ga ba di bapkwo ˙lona töshko, ga tj˙lẽ bor kong ga “Iozong, Tj˙lapga. Bop öng kjwe ëmdë ga kong di twër bakoe” ˙le. Ga tja di iono, ga di twara bor öng kong bakoe.

47 »E irgo ga tja tj˙lẽ ba kong ga “¿Pja data ë?”

»“Tja data Betuel. E data Najor, mekë Milca” ˙le bor kong.

»Eshko ga ne io˙klo ioror pjang ba ne go, ga orkwo io˙klo ioror ˙lok ba orkwo go.

48 Eshko ga tja w˙loktong sök kjöpgwo go, Jehová poshrëror. Tja tj˙lẽ ga “Jehová, pja bor kägäyo Abraham Sbö. Tja wopj˙lú bop tjok. Tja sörop tek bek irbo bäng äär jong bor kägäyo pjeyoga ˙löng ˙lishko” ˙lër.

49 »Era eni ga pjãy wotj˙lĩk pj˙lú bor kägäyo kong, ga kjimtëmi woydë w˙leni ga ˙lozĩ bor kong eni. L˙lëm ga ˙lozĩ bor kong eni bakoe. E go ga ˙llëye shäryër ˙li miydër pj˙lúe» ˙le.

50 Kuya ˙lok ga Labán, Betuel, e tj˙lẽ ˙lok ba kong ga «L˙llëbo ëre ˙laga Jehovárë. “L˙llëme” ˙lërwa ga äe.

51 Ĩzong. Kjoglo shäng kjwe. Sözong. Pjãy nomo. Orkwosmok bop kägäyo wa ˙li tjok ga pj˙lú, ˙lara Jehovárë sorë ˙li eni» ˙le.

52 Kuya Abraham parkagarë ga kjök tono, kjujono bokdo kj˙lay k˙lung go, Jehová bokshto.

53 E irgo ga ˙llëbo shira ob˙lë ob˙lë, dbur sho shõy˙lõr, dbur sho pj˙lub˙lún, shwong bakoe. Ga twara Rebeca kong. Ga ba sing, ba mekë, e sëna ˙llëbo tjw˙lõ ara bakoe.

54 E irgo ga iono ba parkagaga tjok, ga pono ˙löng eshko. Wẽshko ga kojono, ga parkaga ˙li tj˙lẽ ga «¿Tja to iröng bor kägäyo shwoy ga buere?»

55 Kuya Rebeca pjeyogarë ga tj˙lẽ ˙lok ba kong ga «Woydërwa ga kjoglo kjwe ber sök borwa tjok sondë pjök dik obi. E irgo ga jek bop tjok ga pj˙lúe» ˙le ba sing, ba mekërë eni.

56 Kuya ga tj˙lẽ ba kong ga «Tja shami shäng kjër ame. Tja kuzong. Tja kjimtara Jehovárë, ga ˙llëbo shäryër shäng ëre beno pj˙lúe. Eni ga tja to woydë iröng bor kägäyo shwoy» ˙le.

57 Kuya ˙lok ga tj˙lẽ ba kong ga «Kjog˙lo rokëy, wotj˙lĩk sorë kjakrokëy ba kong w˙lo» ˙le.

58 Eni ga rokara ˙lok tek ba shwoy, ga tj˙lẽ ˙lok ba kong ga «¿Pja jek woydë domer ëre tjokde?»

«Ëng. Tja jeke» ˙le.

59 Eni ga ichara ba pjeyogarë to domerga ˙li tjok, ba daga ichara jek ba tjok bakoe.

60 Ga tj˙lẽno ˙lok beno pj˙lú ba kong. Tj˙lẽ ga «Rebeca, woydërwa ga bop tjëyo tek ber bop irgo ˙li shdär träk ˙llëme. Woydërwa ga ba moskwoga, e zãya pjire» ˙le.

61 Rebeca, ba parkaga wa˙lëga, e opyono jem ˙löng öng jëkk˙lo sok kës˙kës ˙li kjing go. Ga to jek Abraham parkaga irgo.

62 E wopro ga Isaac jek öör shäng di bäng ko «Sbö, Bor Ĩga» jong ˙lishko, ga shrono sök iröng Néguev kjokyo, ba u jong ˙lishko.

63 Dbar kjwara kjok sëng ga opshino jek shäng woshtë. Ga ĩya ga öng jëkk˙lo sok kës˙kës tek tjeng.

64 Rebeca ëmdë ga omĩno bakoe. Isaac ĩya ga op˙lono ba öng kjing go dwayo,

65 ga tj˙lẽ parkaga ˙li kong ga «¿Domer tek shäng kj˙loy dwayo bek bi shwo ˙lëkong kjwe ëro?»

«Kjwe bor kägäyo» ˙le ba kong. Eni ga bokkwo kjinyo˙klo kjrara kara, ga ba bokkwo kjinyara.

66 Eshko ga ˈlëye shäryono dö ˈli ˈlara
parkaga ˈlirë Isaac kong pjire.
67 E irgo ga Rebeca söra Isaacdë jek
ba mekë Sara u beno jong ˈli roy, ga
orkwosmono ba tjok. Rebeca woy-
dara Isaacdë ara. Eni ga ba mekë
woˈlono ëmdë ga beno wopˈlúe.

25

Abraham wapga Cetura tjok

1 E irgo ga Abraham orkwosmono
jek obi, Cetura tjok.
2 Wapga tjeng domerga ba tjok ko
Zimrán, Jocsán, Medán, Madián, Is-
bac, Súaj.
3 Jocsán, e wapga tjeng domerga ko
Sabá, Dedán. Dedán, e tjëyo tek beno
ba irgoˈli beno tjëyoga kjringgwo mya,
Asur tjëyo, Letús tjëyo, Leum tjëyo.
4 Madián, e wapga tjeng domerga
ko Efá, Éfer, Janoc, Abidá, Eldá. Ëre
Cetura tjëyoga uunkong.
5-6 Pˈlara ga Abraham tˈlẽ ga «Tja
woˈlonoshko ga bor ˈlëbo tjeng kës ˈli
iër ber Isaac kong» ˈle. Ba boyga oˈlë
ˈli wapga sëna Abrahamdë ˈlëbo sira
sira, ga ichara to Isaac shwoy dwayo,
jek öötongˈlöng kjok shto oˈlë, dˈlo wen
tëm shwoˈlëkong.

Abraham woˈlonoe

7 Abrahamˈlu ĩno sak dbäw kjingsho
sak kjäk kjingsho shkëng (175).
8 Tˈlaˈlashko ga woˈlonoe.
9 Eshko ga iara ba wapga Isaac,
Ismaeldë beno buk guëng jong öong
Macpela kjokyoˈli roshko. E ber buk
Efrón kjokyo, Mamré kjokyo, dˈlo wen
tëm shwoˈlëkong. Efrón, e data Zojar.
Zojar, e Het tjëyo.
10 Kjok, e tjwˈlẽna Abrahamdë Het
tjëyoga kong. Eshko ga Abraham doyo
iara beno buk ba boy Sara zˈlong.
11 E irgo ga Isaac kjimtara Sbörë
ara. E beno sök di bäng ko «Sbö, Bor
Ĩga» jongˈlishko.

Ismael wapga

12-13 Ismael, e Abraham wa, Sara
parkaga tjwˈlẽk shäng pjir wˈleniyo
Egipto so ko Agarˈli tjok. Ismael, e wa
buk domer bäm ĩyo ko Nebayot. E irgo
tek eni, Cedar, Adbel, Mibsán,
14 Mismá, Dumá, Masá,
15 Hadar, Temá, Jetur, Nafis,
Cedema.
16 Ba wapga domerga doglo sak
kjwara kjingsho pjök (12) ˈli kowara
eni. Kˈlara kˈlara benoˈlöng ba tjëyoga
tek beno ba irgoˈli kägäyo, ga beno
ˈlöng ba kjok baĩyaˈlishko. Kjok kjrina
kjrinaˈli kowaraba beno ba sogoˈli ko
go. Ba tjëyo kjrina kjrinaˈli kowaraba
beno eni bakoe.
17 Ismael ˈlu ĩno öötong sak dbäw
kjingsho sak mya kjingsho kjäkshko
(137) ga woˈlonoe.
18 Ba tjëyo tek beno ba irgo ˈli
benoˈlöng kjok buk Javilá kjokyo, Sur
kjokyo, e tjrëko. Kjok, e ber buk
Egipto kjokyo gomyo, irbo jek jong
äär Asiria kjokyoˈli sor go. Wotˈlĩno
ˈlok ëngkjwë kjĩshko ga benoˈlöng Abra-
ham wapga tjokˈlëm, benoˈlöng eshko
dboye.

Rebeca wapga tjeng do pjök

19 Ëre Abraham wa Isaac, e to tek
jong sorë, eˈlanyo.
20 Isaac ˈlu pˈloglo sak pkëngshko
(40) ga orkwosmono Rebeca tjok. Re-
beca, e Betuel wa, Labán, e ba sing.
Epga, e arameogaˈlöng Padán Aram
kjokyo.
21 Rebeca, e kjrong kjĩshko ga Isaac
syõshtono Jehová kong ba kjĩshko.
Kuya Jehovárë ga shäryara eni, ga Re-
beca beno shäng kˈlaraso ˈlëme.
22 Miydara ga wapga tjeng do pjök.
Gueniyo epga ëngkjwë tjeng ba bö roy.
E kjĩshko ga tˈlẽ Jehová kong ga «Ëre
owa. ¿Tja oto eniro?» ˈle.
23 Kuya ga tˈlẽ ba kong ga
«Pja bö roshko chida tjeng do pjök.
Ba tjëyo tek ber ba irgoˈli äär ber
tjëyoga kjring pjök.
Eeri jekˈlëkong ga ëngkjwëˈlok ëng
tjok ara.
Tjëyo kjrina dbo ara, oˈlëˈli kjinmo.
Ga bäm ĩyo ˈli ichaga ber ba
ˈlëngdë» ˈle.
24 Eni ga dbaryo öötong ga Rebeca
wapga tjeng kˈlö.

25 Buk bäm go'li poglo srëzrën, poglo
zok do jĩkong, ga koiara Esaú.*
26 Buk ba irgo 'li, ba shjiy 'li kjuktu
shara ba orkwo go kjĩshko ga koiara
Jacob.† Eshko ga Isaac 'lu pj'loglo sak
tjer (60).

Esaú wa këguëyo shtoyo 'li soynena ba 'lëng kong

27 Kjwozirga 'li kunoe. Öötong
këskës ga Esaú, e domer pjö gloroy
so, w'lo owa 'llëme. Jacob, era domer
w'lẽp, ushko so.
28 Isaac sjëng kj'loshko so uë äe. Ga
äya kj'loshko so zröya Esaúrë, söya ba
kong ara kjĩshko ga Esaú woyde ba
datarë ara, Jacob kjinmo. Gueniyo
Rebecara wotj'lĩk eni 'llëme. Jacob
woydayde.
29 Pj'lara ga Jacob shäng d'li 'lik
wopro ga Esaú tjwe shäng pjö gloroy
dwayo pj'li ara.
30 Ga tj'lẽ ga «Tja pj'li ara anmoyõ.
Bop d'li dyor srëzrën kjwe twos bor
kong sira» 'le. (E kjĩshko ga kowëba
Edom.)‡
31 Kuya ga tj'lẽ ba kong ga «Pja bi
data wa domer bäm ĩyo. 'Llëye twe bop
kong e kjĩshko 'li, e iëp ber bor kong, d'li
ëre ãska, 'llëm ga twër bop kong 'llëme»
'le.
32 Kuya ga tj'lẽ ba kong ga «Tja
wo'lonto pj'lirë. 'Llëye twe bi datarë
bor kong 'li tjw'lõ bor kong eni tjok ga
'llëno 'llëme» 'le.
33 Kuya ga tj'lẽ ba kong ga «'Ëos bor
kong j'lõkoyo eni tjok» 'le.

Kuya ga tj'lẽ ba kong ga «Jö'lö» 'le. Ga
beno eni.
34 Era ga pj'lung shosho suk pjir
twara Esaú kong, shtagwo 'lik jong
dyor 'li tjok. Uara, iara pjir ga kojono,
ga toe. Ga 'llëye twe ba datarë ba kong
'li woyotj'lĩna ame.

26

Isaac to jek Guerar kjokyo

1 Abraham sök së obishko ga pj'li
shrono arae. Ga Isaac dbaryoshko
ga pj'li shrono jek kjok eshko, e
kjoyo obi. E kjĩshko ga Isaac to
jek Guerar kjokyo, filisteo pj'luyo
Abimélec sökshko.
2 Eshko ga Jehová weno shäng ba
kong, ga tj'lẽ ga «Pja jek Egipto kjokyo
'llëme. Pja ber sök kjone 'lër bop kong
'lishko ga pja ber sök ey.
3 Pja ber sök kjok ëreshko dbar
kjwöbö. Kjok ëre twër ber bop kong,
bop tjëyo tek ber bop irgo 'li kong
kuzong ga tja ber shäng bop tjok, pja
kjimtër bakoe. Tj'lõkwo 'loror bop data
Abraham kong j'lõkoyo 'li shäryër ber
eni.
4-5 Bop tjëyo tek ber bop irgo 'li iër
ber shdär träk 'llëm, dbala 'lok kjop-
kwo go w'leni. Ga kjok ëre twër ber
ba kong uunkong. Ba kjĩshko ga tjëyo
kjrina kjrina kjok kjwang jĩkong 'li
kjimtër. Tja beno wopj'lú Abraham
tjok. Tja bangkjrara. Tja tj'lõkwo
kjrara. Bor kjok 'llgwekklo ko'lara.
E kjĩshko ga tj'lõkwo 'loror ba kong
j'lõkoyo 'li shäryër pjir eni» 'le.

6 Eni ga Isaac beno sök Guerar
kjokyo
7 ba boy Rebeca tjok. Rebeca
wo'lësowa kjĩshko ga Isaac wotj'lĩk ga
«Tja zrökoba ba kjĩshko» 'le. Kjakroke
'lok ba kong Rebeca kjĩshkoshko ga tj'lẽ
ba kong ga «Kjwe bor dor» 'le.
8 Ga beno sök kjok eshko dbar kop
ara.

Pj'lara ga ĩya Abimélecdë ba u bäng
bäng dwayo ga Isaac bë shäng Rebeca
shrëk.
9 Eni ga Isaac rokara ba shwoy, ga
tj'lẽ ba kong ga «¡Miydoror pj'lú ga kjwe
bop boy! ¿Kjwe bop dor 'lorop ega?»

«Tja zrökoba ba kjĩshko 'loror. 'Loror
eni e kjĩshko» 'le ba kong.

10 Kuya ga tj'lẽ ba kong ga «¿Kjwe
shäryëp borwa kong ega? Bor nopga
kjok ëre so pono bop boy kjwe tjok
kjwe ga tjawa iorop beno uunkong
'llëbo owashko» 'le.
11 Eni ga tj'lẽ ba nopga kong ga
«Domer ëre barwaga ërë, ba boy bar-
waga ërë ga e zrökko» 'le.

* **25:25** Hebreo tj'lõkwo ***Esaú***, e ***poglo zok ara*** 'loklo. † **25:26** Hebreo tj'lõkwo ***Jacob***, e ***kjuktu shaga*** 'loklo. ‡ **25:30** Hebreo tj'lõkwo ***Edom***, e ***srëzrën*** 'loklo.

12 Ľu e go ga Isaac dwľa dgono kjok
eshko, ga bo kjrara tira ľlëm, kjimtara
Jehovárë kësbang kjĩshko.
13 E irgo ga beno sök dbur ara, ľlëbo
träk ľlëm bakoe.
14 Kong öng ushko so twara kjľaraso
ľlëm, sögľa tira ľlëm, domerga park-
aga kjľaraso ľlëm bakoe. Eshko ga ba
ľlëbo ľli kjĩshko ga filisteoga wotjľĩno ba
kong owa.
15 Eni ga ba data Abraham sök së
obishko ga di bäng shäryara ba park-
agagarë tjeng ľli, e dľina filisteogarë
uunkong kľung sho go.
16 Eni ga Abimélec tjľẽ Isaac kong
ga «Pja opshis jũshko dwayo. Pja tjwľõ
ara, borwa kjinmo anmoyõ» ľle.
17 Eni ga Isaac to jek Guerar
sdamyo, ga beno sök eshko.
18 Ba data Abraham sök së obishko
ga di bäng shäryara ba parkagagarë
eshko, gueniyo woľono irgo ga dľina
filisteogarë uunkong. Eni ga di bäng ľli
shäryara Isaacdë jek obi, ga uunkong
ľli koiara, koiara ba datarë dënashko
sorë ľli eni.
19 Pjľara ga Isaac parkagaga ľöng
kľung kë, di bäng shärye wľo. Eshko
ga di bokkwo wľẽna kjrina.
20 Gueniyo eshko ga öng dagaga
Guerar so ľöng kjľöbö. Ga ëngkjwono
Isaac öng dagaga tjok, tjľẽ ba kong
ga «Di ëre borwatoy» ľle. E kjĩshko
ga di bäng ľli, e kowara Isaacdë
«Ëngkjwozľong» di bäng, ëngkjwono ľlok
eshko kjĩshko.
21 E irgo ga Isaac parkagaga di bäng
shäryono jek kjwara obi, e goyo ga jek
ëngkjwono ľlok obi. E kjĩshko ga di bäng
ľli, e kowara Isaacdë «Shji Iirkë Ëng
Kong» di bäng.
22 Isaac to pjola eshko dwayo ga di
bäng shäryara kjwara obi. Ëngkjwono
ba di bäng ľli kjĩshko ame kuzong ga
kowara beno «Shji Döktong» di bäng.
Ga tjľẽ ga «Shji kjimtara Jehovárë,
shji kong kjok twara ara, shji wapga
shdär kjok ëre kjing go pjľú wľo» ľle.
23 Eshko ga Isaac to jek Berseba
kjokyo.
24 E shkëyo ga Jehová weno shäng
ba kong, ga tjľẽ ga «Tja bop data Abra-
ham Sbö. Ľlëye bangkjrëp ľlëme. Tja
shäng bop tjok. Bor parkaga Abra-
ham kjĩshko ga pja kjimtër, bop tjëyo
tek ber bop irgo ľli iër ber shdär träk
ľlëme» ľle.
25 Eshko ga akkwo töna dľuw ëng
kjing go kjókshko, Jehová poshrëkkľo.
Ga syõshtono Jehová kong bakoe. Ga
ba u shäryak öng kwota go ľli iara
jong eshko, ga ba parkagaga di bäng
shäryono kjwara. Ga beno ľöng eshko.

Isaac, Abimélec, e tjľõkwo ľono ëng kong jľõkoyo

26 Dbar kjwara ga Abimélec jek
Guerar kjokyo dwayo, ľan Isaac tjok
wľo. Yorkaga ba kjimtaga ko Ajuzat,
ga ëngkjwaga kägäyo ko Ficol bakoe.
27 Öötong ľöng eshko ga Isaac tjľẽ ba
kong ga «Tja woydoromi ľlëme. Tja
ichoromi bomi kjokshko dwayo. ¿Eni
ga pjãy tek ľöng bor ĩk ľlëno?»
28 «Ĩnorwa ga Jehová shäng bop tjok.
E kjĩshko ga woydërwa ga shji tjľẽ ëng
kong jľõkoyo.
29 Ľlëbo owa shäryororwa bop kong
ľlëme. Tjawa jëktong pjľú bop tjok
ĩyado. Pja brikshko ga pja ichororwa
jek wopjľúe. Ga eeri ga pja kjimte
Jehovárë shäng. E kjĩshko ga ľlëbo owa
shäryororwa bop kong ľlëm kuzong ga
ľos borwa kong jľõkoyo ga tjawa kong
ľlëbo owa shäryëp ľlëm bakoe» ľle.
30 Kuya ga epga mana ië, ga sëna
ara. Epga iono ľlok tira ľlëme.
31 Wẽshko kjok shröngto ga tjľẽno
ëng kong jľõkoyo irgo ga jek brik ľöng
kjwľëshko ga Isaac tjľẽ ba kong ľlok ga
«Pjãy nome» ľle.
Kuya ľlok ga tjľẽ ba kong ga «Shji ëng
ĩkdo» ľle ba kong, epenga dö wľeni.
Ga «Jöľö» ľle ba kong.
32 E dbaryo ga Isaac parkagaga tjwe
ľöng roy söga, tjľẽ ba kong ga «Kľung
kërwa ľöng ľli, e diyo wľẽnorwae» ľle ba
kong.
33 Di bäng, e kowara Isaacdë beno
Seba. E kjĩshko ga kjok ber buk eshko
ľli ko Berseba obi.

34 Esaú ˈlu pj̈loglo sak pkëngshko (40) ga orkwosmono waˈlë ko Judit tjok. Ba data ko Beerí. Orkwosmono Basemat tjok bakoe. Ba data ko Elón. Beerí, Elón, e Het tjëyoga.

35 Gueniyo Isaac, Rebeca, e beno ˈlöng wotj̈lĩk ara waˈlëga do pjök ˈli kjĩshko.

27

Isaac tj̈lõkwo ˈlono beno pj̈lú Jacob kong

1 Isaac öötong tj̈labˈlashko ga beno sök kjok ĩgö ame. Pj̈lara ga ba wa këguëyo rokara, ga tj̈lẽ ba kong ga «Esaú.»

«¿Ll̈ë?, data» ˈle ba kong.

2 Tj̈lẽ ga «Miydëp pj̈lú ga tja tj̈labˈla tjän, tja woˈlon döröe.

3 E kjĩshko ga bop sböng kjros, bop könkowo tjok, ga pja nom wˈlorkë pjö gloroy, äya kj̈loshko so uako wˈleniyo zröp kj̈lara.

4 Zrörop ga sho shäryëp bor kong yõtso, woydër sorë ˈli eni. Ga söp bor kong, uër wˈlo. Eshko ga tja woˈlontë ll̈ëm obishko ga tj̈lõkwo ˈlër ber pj̈lú bop kong» ˈle.

5 Gueniyo Isaac tj̈lẽ sök Esaú kong ˈli kura Rebecarë. E kjĩshko ga Esaú to pjö gloroy wˈlorkë äya kj̈loshko so uako wˈleniyo zrök ba data kong wopro ga

6 Rebeca tj̈lẽ ba wa iröng ˈli kong ga «Jacob, tja kuzong. Bop data kuror sök tj̈lẽ bop shjiy kong ga

7 "Äya kj̈loshko so uako wˈleniyo zröp kj̈lara, ga ˈlip bor kong yõtso, uër wˈlo. Eshko ga tja woˈlontë ll̈ëm obishko ga tj̈lõkwo ˈlër ber pj̈lú bop kong Jehová bokshto" ˈle.

8 E kjĩshko ga ll̈ëye ˈlër bop kong ˈli kus yõtso.

9 Pja nom öng kjëryo roy, ga tja kong shwˈling ushko so owa ll̈ëm wˈleniyo tek söp do pjök. Woyde bop datarë sorë ga shäryër ba kong eni.

10 E irgo ga söga pjarë om go, ue wˈlo. Eni ga woˈlontë ll̈ëm obishko ga tj̈lõkwo ˈle ber pj̈lú bop kong» ˈle.

11 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «Bor shjiy, e poglo zok ara, tja eni ll̈ëme.

12 Tja porwara bor datarë wˈleni ga miyde ga tja ˈle. Eni ga e ioror beno tjwˈlõ ll̈ëm wˈleni ˈle. Eshko ga tj̈lõkwo ˈle ber pj̈lú bor kong wˈlo ˈli, e ˈle ber owa shara» ˈle.

13 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «¡Tja kuzong! Tj̈lõkwo ˈle ber owa bop kong ˈli, e ber bor kong dey. Ll̈ëye ˈlër bop kong ˈli shäryozong. Shwˈling ushko so ˈli tek sözong» ˈle.

14 Kuya ga öör öng ˈli kjrë, ga söra jek ba mekë kong. E irgo ga ˈlira, shäryara beno uak owa ll̈ëm, woydara Isaacdë sorë ˈli eni.

15 Esaú shwong jnek tjeng, e shira, ga Jacob doyara e go.

16 E irgo ga poglo zok ll̈ëm kjĩshko ga ba orkwo popgara öng ˈli kwota go, ba kjwˈlingdo bakoe.

17 Öng sho shäryara owa ll̈ëm ˈli twara ba kong, pj̈lung shosho sura, twara ba kong bakoe.

18 Eni ga Jacob opzrëno jek ba data bukshko, ga tj̈lẽ ga ba kong ga «Miga data.»

«Kjobe. ¿Pja bor wa kjone dey?»

19 «Tja Esaú, bop wa këguëyo. Ll̈ëye ˈlorop bor kong ˈli shäryoror pjire. Pja kojõs sira, pja sirkes sök töshko. Sjëng zröror, shäryoror ëre uozong. Ga tj̈lõkwo ˈlëp ber pj̈lú bor kong» ˈle ba kong.

20 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «¿Wˈl̈ẽnop maˈling sorë?»

«Bop Sbö Jehová, tja kjimtara ba wˈlẽk maˈlinge» ˈle ba kong.

21 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «Pja tek nogo sit, pja porwër wˈlo, pja bor wa Esaúre miydër wˈlo» ˈle.

22 Kuya ga tek shrono shäng ba data zˈlong. Eshko ga poglo kura ba datarë, ga tj̈lẽ ba kong ga «Bop tj̈lẽ ˈli Jacob ĩ, gueniyo bop orkwo ˈlira Esaú ĩ» ˈle.

23 Eni ga ba orkwo ˈli zok ara Esaú ĩ kjoyo kjĩshko ga e ë to miydara ba datarë ll̈ëme. Gueniyo ll̈ëbo ber pj̈lú ba kong ˈlaydeshko ga

24 tj̈lẽ ba kong jek obi ga «¿J̈l̈õkoyo ga pja bor wa Esaúre?»

«Ëng. Tja Esaú» ˈle Jacobdë.

25 Eni ga ba data tjlẽ ba kong ga
«Dïi shäryorop bor kong li tek sös bor
kong uër wlo. Eshko ga tjlõkwo lër
ber pjlú bop kong» le. Kuya ga sëna,
ga kjillgwo bo dyo dbo ara twara ba
kong bakoe.
Uara, iara pjir ga
26 tjlẽ ba wa kong ga «Pja tek bor
zlong. Tja lõ shizong»* le.
27 Kuya ga jek öötong shäng ba zlong
ga shwong lõ shira ba datarë. Eshko
ga Isaac tjlẽno beno pjlú ba kong. Tjlẽ
ga
«Bor wa, e poglo lõ klung kjimtara
Jehovárë li kjoyoe.
28 Pja kjimte Sbörë,
tjong borya ter kjok dogo dwayo,
bop dwla llë dgorop li wen pjlú,
owa llëm wlo.
29 Pja parkaga ber ara,
ga tjëyoga oblë oblë kjök tok bop
bokshto.
Bop pjeyoga pjlollgwega ber pjarë,
ga kjök tok bop bokshto bakoe.
Ëye wotjlĩk owa bop kong ga Sbö
wotjlĩk owa ba kong bebi.
Ëye wotjlĩk pjlú bop kong ga Sbö
wotjlĩk pjlú ba kong bebi
bakoe» le.
30 Llara eni pjir ga Jacob opshik jek
shäng kjwlë ba data sökshko ga Esaú
tek tjwe shäng pjö gloroy dwayo,
31 ga sjëng kjloshko so zröno li
shäryara uak owa llëm bakoe. E irgo
ga söra ba data kong, ga tjlẽ ba kong
ga «Data, pja kojõs sira. Sjëng kjloshko
so zröror ëre uozong. Ga tjlõkwo los
ber pjlú bor kong» le.
32 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «¿Pja ë?»
«Tja Esaú, bop wa këguëyo» le ba
kong.
33 Kuya ga beno sök sëya llëme. Tjlẽ
ga pjë llëme. Tjlẽ ga «¿Eni ga ëye
sjëng kjloshko so söno shäryak owa
llëme? Uoror bäm go pja tjwayde llëm
obishko yẽ. Ga tjlõkwo lër ber pjlú bop
kong loror li loror ba kong tjän. Llëye
loror li beno ba kong» le.
34 Kuya ga slatong jlõkoyo, iir
goshko. Tjlẽ ga «¡Data! ¡Tjllõkwo los
ber pjlú bor kong bakoe!» le.
35 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Bop lëng
öör shäng, ga tja jyãpgwarae. Tjlõkwo
lër ber pjlú bop kong loror li sörae» le.
36 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Koiak
Jacob† e kjĩshko. Tja lũyotkara kjwe
tjok ga pjloglo pjök. Bor shto, tja ba
shjiy këguëyo, e döra bor shjiryo. Ëre,
tjlõkwo le datagarë ber pjlú ba wapga
domerga bäm ĩ wleniyo kong li, e söra
bakoe. Data, ¿tjllõkwo lëp pjlú jnenop
beno bor kong oblë llëmde?»
37 «Llëme. E ioror beno sök bop
ichaga tjän. Ba pjeyoga uunkong
ioror beno ba parkaga. Ba dwla
dgara li wen träk llëme loror ba kong.
¿Era pja kjwër llong?»
38 «¿Eni li tjlõkwo lëp ber pjlú bor
kong obi ga äre? Tjlõkwo los ber pjlú
bor kong bakoe» le. Ga slatong jek
obi.
39 Eni ga ba data tjlẽ ga
«Kllung pjlú wleniyo, tjong borya
lonshko ga
pja ber sök pjolae.
40 Bop dröng li go ga pja opwlikë.
Pja ber shäng bop lëng parkaga,
gueniyo pja dbokjronoshko ga
pja där» le.

Jacob Esaú töywë

41 Jekdo eshko ga Esaú beno iirkë
ara ba lëng kong, tjlõkwo lara ba
datarë ber pjlú ba kong li kjĩshko. Ga
wotjlĩk ga «Bor data dbar beno sira
döe. Wolono irgo ga bor lëng zrör
kjluwe» le.
42 Wotjlĩk sök sorë li miydara Rebe-
carëshko ga Jacob rokara, ga tjlẽ ba
kong ga «Tja kuzong. Bop shjiy, pja
zröya woydë. Llëbo shäryorop, e tjwlõ
shiya woydë bop kong le.
43 E kjĩshko ga tja kuzong. Pja
poshäryozong. Pja tökzong jekdo Jarán
kjokyo, bor sing Labán ushko.
44 Pja ber sök dbar kop ara eshko,
bop shjiy iir li jeno guing,

* **27:26** Eshko dbaryo ga shäryëba eni. Ba pjeyo kjĩshko ga lõ shira miga loklo wleni, tja toe loklo wleni bakoe. † **27:36** Hebreo tjlõkwo ***Jacob***, e so tjlõkwo ***jyã***pgwaga kjoyoe.

45 llëye shäryorop li woyojera guing.
Eshko ga roy ichër jek bop kong, pja
tek irëng wlo. Woydër ga pjãy ëng
zrök llëme. Tja bor wapga do pjök jer
dbar kjwaraso ga äe» le.
46 E irgo ga Rebeca tjlẽ ba lanma
kong ga «Tja sök së woydë kjër ame.
Tja kwlera Esaú boyga Het tjëyoga
li tjok. Jacob äär orkwosmok Het
tjëyoga jũshko so tjok wleni ga rokër ga
tja wolon dey» le.

28

1 Eshko ga Jacob rokara Isaacdë ba
shwoy, ga tjlẽno beno pjlú ba kong.
Tjlẽ ga «Pja orkwosmok walë Canaán
so tjok llëme.
2 Pja nom Padán Aram kjokyo, bop
kjokë Betuel ushko. Pja orkwosmok
bop kégue Labán wapga tjok kjlara.
3 Sbö, llëye shärye woydë li shärye
ga pjlúe. Woydër ga pja kjimte. Pja
kong bop tjëyo tek ber bop irgo li ie
ber shdär träk llëm, ie ber löng tjëyoga
oblë oblë bakoe.
4 Woydër ga tjlõkwo lara Abraham
kong jlõkoyo li ber bop kong, bop tjëyo
tek ber bop irgo li kong bako, eeri ga
kjok shji löngshko ëre ber bomi kong
wlo» le.
5 Jacob ichara jek Padán Aram
kjokyo eni, ga to jongya Labán ushko.
Labán, e Betuel wa, Rebeca sing
bakoe. Betuel, e arameo. Rebeca, e
Jacob, Esaú mekë.

Esaú orkwosmono jek obi

6 Miydara Esaúrë ga ba data tjlẽno
beno pjlú Jacob kong, ga ichara
to Padán Aram kjokyo orkwosmok
eshko wlo. Eshko ga Jacob ichara
orkwosmok walë Canaán so tjok
llëme.
7 Ba data, ba mekë tjlõkwo kolara Ja-
cobdë, ga to jek Padán Aram kjokyo.
8 Miydara Esaúrë ga ba boyga
Canaán so woyde ba datarë llëme.
9 E kjĩshko ga öör shäng Ismael ĩk, e
Abraham wa. Eshko ga walë shäng
kjlara ko Majalat. Majalat, e Nebayot
dor, Ismael wa, Abraham tjër. Ga
Esaú orkwosmono ba tjok. Boyga
mya li beno löng ba tjok eni.

Jacob yoĩno buk Betel kjokyo

10 Jacob opshino jek Berseba
kjokyo dwayo jek shäng Jarán kjokyo
le. (Jarán kjokyo, e ko Padán Aram
bakoe.)
11 Jek irbo wenzong ga öötong kjok
sënge. E kjĩshko ga shto wlẽno pë
eshko wlo le. Eni ga ak kjrara kjwara,
iara ba kä iokło, ga opbuno buk
töshko eshko.
12 E irgo ga pë ga yoĩno pjlara. Ĩna ga
tyokło jem jong kjlara klung kjing go
dwayo äär jong kjok dogo. E goshko
Sbö parkagaga kjok dogo so jem löng,
ter löng e go.
13 Ga Jehová kojono shäng eshko,
ga tjlẽ ba kong ga «Tja Jehová, bop
kjokë Abraham Sbö, bop data Isaac
Sbö bakoe. Kjok pja bukshko ëre twër
ber bop kong, bop tjëyo tek ber bop
irgo li kong bakoe.
14 Epga shdär lok träk llëm, shtëy ga
äär llëm, klung pjlungyo wleni. Epga
äär löng kjok sorshko, pjribrie. Bomi
kjĩshko ga nopga löng kjok ëre kjing go
kjimtër uunkong.
15 Tja shäng bop tjok. Pja jek kjone
pogo ga pja dër, ga pja sör tjwe irëng,
kjok ëreshko obi. Pja rayër llëm, llëye
loror bop kong jlõkoyo li shäryoror bop
kong pjir guing» le.
16 Jacob wollenoshko ga wotjlĩk ga
«Jlõkoyo ga Jehová shäng kjok ëreshko,
gueniyo miydoror llëme» le.
17 E kjĩshko ga kjok bangkjrara ara.
Wotjlĩk ga «Kjok ëreshko iak beno buk
dboy Sbö kong. Ba u jong jũshko. Kjok
ëre iak beno buk ba u bäng wleni» le.
18 Wẽshko kjok shröngto ga Jacob
kojono. Ba ak kä iokło li kjrara, poy-
ona, iara beno jong kojong, ber ba
yoĩno li jyãglo wlo. E kjing go kjyo
tyara sira, ber jong dboy Sbö kong
wlo, ga iara beno Sbö kong eni.
19 Dënashko ga kjok eshko li ko
Luz,* gueniyo kjlopswara, iara Ja-
cobdë beno ko Betel.†

* **28:19** Hebreo tjlõkwo ***Luz***, e ***argashko*** loklo. † **28:19** Hebreo tjlõkwo ***Betel***, e ***Sbö u*** loklo.

20 Eshko ga Jacob tjlõkwo lono Sbö
kong jlõkoyo, tjlẽ ga «Sbö, woydër ga
tja kjimtëp, tja jëk shäryër shäng ëre
wopro ga pja ber shäng bor tjok, tja
kong dli twëp, tja kong shwong twëp
pjung wlo,
21 tja söp tjwe iröng obi bor data
ushko pjlúe. Tja kjimtëp eni wleni ga
Jehová, pja bor Sbö jlõkoyo.
22 Ak kojonor jong ëre ber jong bop
u. Ga llëye twëp bor kong dö li shtër
äär ba sakyo (10) go, ba sakyo (10) go,
shir kjrina kjrina, ga twër bop kong»
le.

29

Jacob äär shäng Labán ushko

1 Jacob to jek shäng jëk ĩ, öötong
shäng kjok dlo wen tëm shwo lëkong.
2 Eshko ga ĩya këm jũni ga kjok tjrëko
di bäng shäryak jong kjwara. Öng
ushko so löng woshtë ba zlong kjring-
gwo mya, di ië eshko ä kjĩshko. Ak buk
kjwaraësbang ba kjing go, di bäng li
kjingoklo.
3 Öng li ëng töng uunkong di bäng
shäryak jong lishko ga ak kje öng da-
gagarë guing, di shiya ba kong wlo.
Sëya lok pjir ga di bäng kjingue jek
iröng obi.
4 Eni ga Jacob tjlẽ öng dagaga löng li
kong ga «¿Pjãy kjone so?»
«Tjawa Jarán so» le ba kong.
5 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «¿Labán
miydëmire? E Najor tjër.»
«Ëng, miydërwa» le lok ba kong.
6 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «¿Sök
yonde?»
«Ëng, sök yone. Ĩzong. Ba wa Raquel
kjwe tek shäng ba öng ushko so tjok»
le lok ba kong.
7 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Kjok dba
obi, dlo pjang obi. Öng bängzazlong
dloyo äätë llëm obi. ¿Kong di twëmi,
sömi kjlo sho uë obi wlo llëm ega?»
8 «Shäryërwa eni ga ä, öng dagaga
töno uunkong, ak buk di bäng kjing go
kjwe kjara pjir guing. Eshko ga öng
kjwe sënwa di ga pjlúe» le ba kong.
9 Löng lan ëng tjok wopro ga Raquel
tjwe shäng ba data öng tjok, e ba öng
daga kjĩshko.
10 Ĩya Jacobdë ga tjwe shäng ba data
Labán öng tjok ga jekdo shäng di bäng
zlong, ga ak li kjara, ga ba öng sëna di.
11 E irgo ga Raquel lõ shira,* ga
slatong tira llëme.
12 Ga tjlẽ ba kong ga «Labán, e bor
kégue. Ba dor Rebeca, e bor mekë»
le. E irgo ga Raquel opshino jek zron
jong ba roy lë ba data kong ushko.
13 Jacob roy kuya Labándë ga op-
shino jek maling ba wlokjrë. Öötong
shäng ba shwoy ga popjlura, lõ shira,
ga söra jek ba ushko. Ga llëye shäryono
ba tjok dö li lara Jacobdë ba kong
pjire.
14 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Pja bor
pjeyo jlõe» le.

Jacob parkono Labán kong, ork-wosmok Raquel, Lea tjok wlo

Jacob beno sök Labán tjok mok
kjlarashko ga
15 Labán tjlẽ ba kong ga «Pja bor
pjeyo. Gueniyo pja parkë kjër ga
pja potjwlẽn llëm ga äe. Woydëp ga
pja potjwlẽn kjöme ga los bor kong,
miydër wlo» le.
16 Labán wapga kjogloga tjeng do
pjök, ba wa walë këguëyo ko Lea, ba
lëng ko Raquel.
17 Lea bokkwo wolësowa† döe.
Gueniyo Raquelda wolësowa anmoyõ
do jĩkong.
18 Raquel woydara Jacobdë arae.
E kjĩshko ga tjlẽ Labán kong ga «Tja
parkë bop kong lu pjloglo kjäk (7),
ãska bop wa mite Raquel twëp bor
kong, tja orkwosmok ba tjok wlo» le.
19 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Pjlú wlo
ga twër bop kong dey, domer oblë
kongda llëme. Pja ber sök bor shwoy
dey» le ba kong.
20 Eni ga Jacob parkono ba kong lu
pjloglo kjäk (7), orkwosmok Raquel

* **29:11** ***Lõ shik*** lanyo, e tak pjang Génesis 27.26 go. † **29:17** Hebreo tjlõkwo ëre llë loklo miydëy pjlú anmoyõ llëme. E ***ärëso*** loklo, llëm ga ***wolësowa*** loklo. Kjone dey miydëy yõtso llëme.

tjok wlo. Gueniyo Raquel woyde ara anmoyõ kuzong ga kuya ga dbar ba kong chira anmoyõ.
21 E irgo ga Jacob tjlẽ Labán kong ga «Tja parkono bop kong wlo li, e luyo öötonge. Bor boy twos bor kong, tja orkwosmok ba tjok wlo» le.
22 Eni ga Labán, ba pjeyoga eshko so mana uunkong, dli llë shäryara, ää bakoe.
23 Ga öötong kjok shkë go ga ba wa Lea söra, twara Jacob kong, ga Jacob pono ba tjok.
24 Eshko ga Lea parkaga shäng kjlara ko Zilpá, ga twara ba datarë ba kong, ber ba kjimtaga wlo.
25 Wẽshko kjok shröngto ga miydara Jacobdë ga pono Lea tjok. Ga lãywara Labán kong, tjlẽ ba kong ga «¿Llëye shäryorop bor kongdo? Tja parkono bop kong, tja orkwosmok Raquel tjok wlo. ¿Tja jyãpgworop ega?»
26 «Tjawa jũshko so sgara löng wapga këguë orkwosmok bäm go, e irgo ga ba lëng.
27 E kjĩshko ga pja orkwosmono Lea tjok. Woydër ga dbar shrëy sondë kjwara. Pjir ga pja orkwosmok Raquel tjok bakoe. Gueniyo pja parkë bor kong äär jong lu pjloglo kjäk (7) obi ba ãska» le.
28 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Jöl̈ö» le. Ga orkwosmono sondëyo bäm li pjitongshko ga Raquel twara Labándë ba kong, ber ba boy wlo bakoe.
29 Raquel kong parkaga twara ba datarë kjlara ko Bilhá, ber ba kjimtaga wlo.
30 Eshko ga Jacob pono Raquel tjok bakoe. Ga woydara ara, Lea kjinmo. E irgo ga beno shäng parkë Labán kong lu pjloglo kjäk (7) obi.

Jacob wapga

31 Ĩya Jehovárë ga Lea, e woyde Jacobdë llëm kuzong ga kong wapga twara. Gueniyo Raquelda beno shäng wapga drete.
32 Lea beno shäng kjlaraso llëme. E irgo ga wa buk kjlara domer ga tjlẽ ga «Ĩna Jehovárë ga tja sök woydë ara. Era ëre go ga tja woyde bor lanmarë arae. E kjĩshko ga koiër Rubén»‡ le.
33 Lea dbar kjwöböso ga shäng kjlaraso llëm obi. Ga wa buk kjlara domer obi ga tjlẽ ga «Kura Jehovárë ga tja woydëba llëme. E kjĩshko ga tja kong wa twara domer kjlara obi. E kjĩshko ga koiër Simeón»§ le.
34 E irgo ga jek beno shäng kjlaraso llëm obi. Ga wa buk kjlara domer obi ga tjlẽ ga «Era tja woyde bor lanmarë ara anmoyõ, ba tjok ga tja wapga tjeng domerga doglo mya kjĩshko. E kjĩshko ga koiër Leví»* le.
35 Lea jek beno shäng kjlaraso llëm obi. Ga wa buk kjlara domer obi ga tjlẽ ga «Ëre go ga Jehová poshrër. E kjĩshko ga koiër Judá»† le. E irgo ga beno wa ame.

30

1 Ĩya Raqueldë ga wapga Jacob tjok llëm kuzong ga Lea ymoyotkara ara. Ga tjlẽ ba lanma kong ga «Tja wapga woydë. Shäryëp sorë ga tja ber wapga tjok. Llëm ga tja wolon» le.
2 Gueniyo kuya ga iirkono ara ba kong, ga tjlẽ ga «¿Eni li pja wotjlĩk ga tja Sbö lëpde? Pja wa llëm kjwe laga erë» le.
3 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Bor parkaga Bilhá shäng ëre. Pja pos ba tjok. Eni ga wapga tjokshko ga epga ber löng bor wapga wleni. Eni ga tja wapga tjok lër wlo» le.
4 Eni ga Bilhá twara Jacob kong, ber ba boy oblë ba parkaga wleniyo wlo. Ga Jacob pono ba tjok,
5 ga beno shäng kjlaraso llëme. Wa buk kjlara domer ga
6 Raquel tjlẽ ga «Tja syõ kura Sbörë. Tja llgwera, ga beno pjlú bor kong, ga tja kong wa twara kjlara domer. E kjĩshko ga koiër Dan»* le.

‡ **29:32** Hebreo tjlõkwo ***Rubén***, e ***wa ëre domer*** loklo. Gueniyo e so ***ĩna ga tja sök woydë ara*** kjoyo bakoe. § **29:33** Hebreo tjlõkwo ***Simeón***, e ***tja kuya*** loklo. * **29:34** Hebreo tjlõkwo ***Leví***, e so ***tja woyde*** kjoyoe. † **29:35** Hebreo tjlõkwo ***Judá***, e ***poshrëk*** loklo. * **30:6** Hebreo tjlõkwo ***Dan***, e ***llgwera, ga beno pjlú bor kong*** loklo.

7 E irgo ga Bilhá beno shäng
kj̇laraso ̇llëm obi. Ga wa buk kj̇lara
domer obi, Jacob tjok.
8 Eshko ga Raquel tj̇lẽ ga «Tja
dbonino bor wi tjok ara, ga zanor. E
kjĩshko ga bor wa ëre koiër Neftalí»†
̇le.
9 Miydara Learë ga wa ame ku-
zong ga ba parkaga Zilpá twara Jacob
kong, ber ba boy oḃlë ba parkaga
ẇleniyo ẇlo. Ga Jacob pono ba tjok,
10 ga beno shäng kj̇laraso ̇llëme. Wa
buk kj̇lara domer ga
11 Lea tj̇lẽ ga «Tja kong ̇llëbo weno
pj̇lú tjän. E kjĩshko ga bor wa ëre koiër
Gad»‡ ̇le.
12 E irgo ga Zilpá beno shäng
kj̇laraso ̇llëm obi. Ga wa buk kj̇lara
domer obi, Jacob tjok.
13 Eshko ga Lea tj̇lẽ ga «Tja woowa
̇llëme. Ga wȧlëga uunkong tj̇lẽ ëng
kong ga “Kjwe wopj̇lúe” ̇le. E kjĩshko
ga bor wa ëre koiër Aser»§ ̇le.
14 Dbar kjwara ga dẇla dgara bo
kjrozlong dbaryoshko ga Rubén jek
kj̇loshko. Eshko ga kjor ̇lok kjwöbö
ko *mandrágora*.* Bo ẇlẽna Rubéndë
ga söra, twara ba mekë Lea kong.
Ĩya Raqueldë ga tj̇lẽ Lea kong ga «Tja
kjimtos sira. Tja kong bop kjor bo söra
bop warë kjwe twos bor kong pjökde
myare» ̇le.
15 Kuya ga tj̇lẽ ba kong ga «Bor
̇lanma dörop bor shjiryo. ¿Ga pja
wotj̇lĩk ga ̇llëbo shäryorop ̇li beno bor
kong pj̇lú ̇lëpde? ¿Era kjor bo söra
bor warë ëre ëmdë ga döp woydë bor
shjiryo bakore?»
«Eni ga kjor bo kjwe ãska, pjesit
shkëyo ga pja pë Jacob tjok ga pj̇lúe»
̇le ba kong.
16 Kjok sëng ga Jacob tek shäng
iröng ba pakshko dwayo ga ẇlokjrara
Learë irbo. Tj̇lẽ ba kong ga «Eeri
shkëyo ga pja pë bor tjok. Pja tjẇlẽnor
shäng pjir tjän, *mandrágora* bo söra
bor warë bor kong ̇li go» ̇le. Eni ga e
shkëyo ga Jacob pono ba tjok,
17 ga ba syõ kura Sbörë kjĩshko ga
beno shäng kj̇laraso ̇llëme. E irgo ga
wa buk kj̇lara domer. E tjok ga wapga
tjeng domerga doglo shkëng (5) tjän.
18 Ga Lea tj̇lẽ ga «Tja potjẇlẽna
Sbörë, bor parkaga tworor bor ̇lanma
kong kjĩshko. E kjĩshko ga bor wa ëre
koiër Isacar»† ̇le.
19 E irgo ga Lea beno shäng kj̇laraso
̇llëm obi. Ga wa buk kj̇lara domer obi,
Jacob tjok.
20 Ga tj̇lẽ ga «Tja kjimtara Sbörë. Tja
sëna ̇llëbo owa ̇llëme. Tja wapga tjeng
domerga doglo tjer (6) bor ̇lanma tjok
kuzong ga tja poshrëya ara. E kjĩshko
ga bor wa ëre koiër Zabulón»‡ ̇le.
21 E irgo ga Lea wa tjeng kj̇lara obi
wȧlë. E koiara Dina.
22 Gueniyo Sbö, Raquel woyotj̇lĩna
bakoe. Ba syõ kura, ga wa ̇llëm ̇li döra.
23 Ga Raquel wa buk kj̇lara domer
ga tj̇lẽ ga «Tja ̇lök ara wa ̇llëm kjĩshko ̇li
döra Sbörë bor kong.
24 Woydër ga tja kong wa twe Je-
hovárë kj̇lara domer obi. E kjĩshko ga
koiër José»§ ̇le.

Jacob Labán jyãpgwono

25 Raquel wa José buk irgo ga Jacob
tj̇lẽ Labán kong ga «Tja ichos to bor
kjokshko iröng obi.
26 Bor boyga twos bor kong. Tja
parkono bop kong ba kjĩshko tjän. Bor
wapga twos bor kong bakoe. Tja
ichos jek ba tjok. Tja parkono shäng
bop kong sorë, e miydëp pj̇lúe» ̇le.
27 Gueniyo kuya ga tj̇lẽ ba kong ga
«Rokër bop kong sira ga pja ber sök
borwa tjok obi. Miydoror bor ̇llëbo
miydoklo go ga tja kjimtara Jehovárë
bop kjĩshko.
28 Pja dbur woydë kjöme ̇li ̇los bor
kong, ga pja potjẇlẽn bayo eni» ̇le.

† **30:8** Hebreo tj̇lõkwo ***Neftalí***, e ***dbonik*** ̇loklo. ‡ **30:11** Hebreo tj̇lõkwo ***Gad***, e ***llëbo wen pj̇lú*** ̇loklo.
§ **30:13** Hebreo tj̇lõkwo ***Aser***, e ***wopj̇lú*** ̇loklo. * **30:14** Kjok eshko sopga kjong kjong wotj̇lĩno ga kjor ëre bo, e uara wȧlëga ̇löng kjrong ẇleniyorë ga pono ba ̇lanma tjok ga kjimte wa tjok ̇le. † **30:18** Hebreo tj̇lõkwo ***Isacar***, e ***potjẇlẽkk̇lo*** ̇loklo. ‡ **30:20** Hebreo tj̇lõkwo ***Zabulón***, e ***poshrëkk̇lo*** ̇loklo.
§ **30:24** Hebreo tj̇lõkwo ***José***, e ***dök*** ̇loklo. E ***obi*** ̇loklo bakoe.

29 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Miydëp
pjlú ga tja parkono bop kong pjlú, bop
öng doror owa llëme.
30 Dämär ga tja tjwayde llëm
obishko ga pja llëbo ara llëme. Tja
shäng bop tjok kjĩshko ga pja kjimtara
Jehovárë, bop llëbo, e shdöktong träk
llëme. Gueniyo eerishko ga tja parkë
bor kong shara» le.
31 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «¿Woydëp
ga pja potjwlẽn kjöm?»
«Tja potjwlẽp llëme. Llëye rokër bop
kong li jlõ lorop wleni ga tja jek bop
öng dë obi.
32 Eeri ga tja ichos jek shäng bop öng
ushko so tjeng li tjrëko. Löng bayo tjok
tjok, e kjër dboye. Bop öng wlẽp ushko
so kjlo sĩ wleniyo, e kjër dboy bakoe.
Tja potjwlẽp e go eröe. Öng bayo eni
llëm wleniyo ber bop kong.
33 Eni bong kjönma ga pja tjwe
shäng bor öng kjroror bor pak ãska li
ĩga ga pjlúe. Bor öng ber bayo tjok
uunkong, ga bor öng wlẽp ushko so
ber kjlo sĩ eröe. Eni llëm ga miydëp
pjlú ga pja lũyotkoror» le.
34 Kuya ga «Jölö» le ba kong.
35 Gueniyo e dbaryo ga ba öng bayo
tjok li twara Labándë ba wapga kong,
de wlo.
36 E irgo ga epga ichara opshino to
jek kjok eshko dwayo ba öng li tjok, Ja-
cob sökshko ga jëktong dbargwo mya
äär eshko wlo.
Jacobda beno shäng Labán öng
llamo tjeng li dë.
37 Eshko ga kjor kowo kësong zara
kjringgwo mya. E irgo ga poshtara
beno sĩ, pjlublún, ĩga wẽlë wlo.
38-39 E irgo ga iara lok ba öng tjwe
di iozlong li bokshto. Eni ga wlënggla
jëk löng ba popga pogoshko ga wapga
shguin löng bayo tjok, so kjor kowo li
kjoyoe.
40 Eshko ga Labán öng bayo tjok
tjeng kjlöbö. Ga wlënggla llë jëk ba
popga goshko ga ie Jacobdë ber öng
bayo tjok li bokshto, öng wlẽp ushko
so kjlo sĩ li bokshto bako, ba wapga
wen bayo eni wlo. Eni ga Jacob öng
weno träk llëme. Ga iara beno tjeng
Labán ĩ tjok llëme.
41 Wlënggla jëk löng ba popga tjok-
shko ga öng këskës, kjlo dik li kong
kjor kowo li ie lok ba bokshto.
42 Gueniyo öng kjlo owa li kong kjor
kowo li ie ba bokshto llëme.
43 Eni ga Jacob beno shäng dbur
ara, öng ara, parkagaga tjwlẽk löng
pjir wleniyo ara bakoe.

31

Jacob Labán töywono

1 Miydara Jacobdë ga Labán wapga
to löng tjlẽ ëng kong ga «Bi data llëbo
kjrara Jacobdë drete. E go ga beno
dbur ara» le.
2 Ĩya Jacobdë ga e ĩya Labándë
bokkwo owa, dämär dik llëme.
3 Eni ga Jehová tjlẽ ba kong ga «Pja
nom iröng bop data kjokshko, bop
pjeyoga tjengshko. Eshko ga tja jëk
shäng bop tjok» le.
4 Raquel, Lea, e rokara Jacobdë ba
shwoy, shäng ba öng dë lishko,
5 ga tjlẽ ba kong ga «Miydër ga
bomi data, tja woyde dämär dik llëme.
Gueniyo bor data Sbö, era shäng bor
tjok ĩyado.
6 Miydëmi pjlú ga tja parkono shäng
bomi data kong pjlúe.
7 Gueniyo tja jyãpgwara, bor
potjwlẽkklo kjlopswara enido.
Gueniyo tja kjimtara, dara Sbörë.
8 Pjlara ga bomi data tjlẽ bor kong
ga "Pja parkë öng bayo tjok li ãska"
le. Le enishko ga wapga weno löng
bayo tjok uunkong. Pjlara obi ga tjlẽ
bor kong ga "Pja parkë öng kjlo shrit
li ãska" le. Le enishko ga wapga weno
löng kjlo shrit uunkong.
9 Eni ga bomi data öng li döra Sbörë
ba shjiryo, ga twara bor kong shara.
10 »Dbar kjwara ga öng löng wlënggla
woydë dbaryo wlenishko ga yoyoĩnor
ga wlënggla löng bayo tjok, kjlo shrit li
jëk löng ba popga tjok, wlënggla bayo
llëm li llëme.
11 Era Sbö parkaga kjok dogo so, tja
rokara. Tjlẽ ga "Jacob."
»"¿Llë?, Tjlapga" lër ba kong.

12 »Tjlẽ ga “Llëye shäryara Labándë
bop kong dö li ĩnor. E kjĩshko ga ĩp
eshko ga öng wlënggla löng bayo tjok,
kjlo shrit li jëk löng ba popga tjok,
wlënggla bayo llëm li llëme.
13 Sbö weno shäng bop kong Be-
tel kjokyo li tja, ak kjing kjyo tjy-
oropshko, tjlõkwo lorop bor kong
jlõkoyoshko. Pja nom kjok jũshko
dwayo, pja jek iröng bop kjokshko,
pja weno bukshko” le bor kong» le.
14 Kuya Raquel, Learë ga tjlẽ ba
kong ga «Tjawa kong llëbo twe borwa
datarë, e wlẽnwa ame.
15 Tjawa iara beno löng tjwlõ llëm,
epenga llëm wleni. Tjawa soynena,
ga llëye kjrara borwa kjĩshko li söra
drete.
16 Bek wlo ga llëbo tjeng kës döra
Sbörë borwa data shjiryo li, e borwa-
toy, borwa wapga ĩ bakoe. E kjĩshko
ga llëye shäryëp lara Sbörë bop kong
li shäryos eni» le.

Jacob opshino to Padán Aram kjokyo dwayo

17-19 Eshko ga Labán to ba öng zok
shtë kjok shto oblë. Sök llëm wopro
ga ba sböpga jyãglo tjeng ba ushko
li lũyotkara Raqueldë. Eshkoshko ga
Jacob poshäryono. E irgo ga ba wapga,
ba boyga, e opyono lok ba öng jëkklo
sok kës kës li kjing go, ga toe. Ba
öng kës jëk tjeng ba tjok, ba llëbo
baĩya tjeng kës töna tjeng Padán Aram
kjokyo li, e söra jek ba tjok bakoe.
Ga to jongya Canaán kjokyo, ba data
Isaac sökshko.
20 Labán jyãpgwara Jacobdë eni. Ga
Jacob töktong to lara ba kong llëme.
21 Opshino, ba llëbo tjeng kës li söra
pjire. Ga jek öötong Éufrates diyo
kjakoshko ga zara jek tas, ga jëktong
jek löng Galaad kjokyo dlup shwo
lëkong.

Jacob irpjana Labándë

22 Öötong dbar mya ga roy kura
Labándë ga «Jacob to töktonge» lëba.
23-25 Eni ga töno ba pjeyoga tjok,
ga irpjana jëktong dbargwo kjäk (7),
ga doshara öötong löng Galaad kjokyo
dlup shwo lëkong, Jacob wlo löng
lishko. Labán wlo slano, pono löng
eshko bakoe. E shkëyo ga Sbö tjlẽno
Labán kong yoshko, tjlẽ ga «Tja ku-
zong. Jacob, e kroyoywëp llëme» le.
26 Wẽshko ga Labán tjlẽ Jacob
kong ga «¿Llëye shäryoropdo? Tja
jyãpgworop. Bor wapga walëga
lũyotkorop.
27 ¿Tja jyãpgwëp eni ega? ¿Pja
opjnek lũtshko ega? Llëye lopdë bor
kong llëm obi. Woydoror ga pja
opshik dbaryoshko ga pja kong dli
shäryër, shji ië ëng tjok, shji të, shji
bërkë, shji llung llë të bakoe. Loror
eni, gueniyo pja briktonge.
28 Bor wapga walëga, bor tjërga
ëmdë ga iorop lõ shir* wlo llëm, “Pjãy
nome” lër ba kong wlo llëm bakoe. Pja
opshäryono kä llëm wleni.
29 Pja kong llëbo owa shäryër wlo
ga pjlú, pjãy uunkong kong. Gueniyo
luna shkëyo ga bop data Sbö tjlẽno
bor kong ga “Tja kuzong. Jacob, e
kroyoywëp llëme” le.
30 Miydër pjlú ga pja jek woydë ara
bop data ushko iröng obi. ¿Gueniyo
bor sböpga jyãglo lũyotkorop ega?» le.
31 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Llër bop
kong jlõkoyo ga pja bangkjroror ara.
Tja wotjlĩno ga bop wapga walëga döp
bor shjiryo loror.
32 Gueniyo ëye wlẽnop jũshko, bop
sböpga jyãglo tjok ga zröy. Bi pjeyoga
löng ëre iër ber löng ba miydaga.
Llëbo bopoya lëp li wlẽs, ga sözong»
le. Gueniyo ba sböpga jyãglo lũyotkara
Raqueldë to miydara Jacobdë llëme.
33-34 Eni ga Labán opzrëno jek Ja-
cob u shäryak öng kwota go li roshko
ba sböpga jyãglo wlẽk. Pjir ga ba
wapga parkagaga pjök ĩ li roshko,
Lea ĩ li roshko bakoe. Gueniyo llëye
wlẽna llëme. E wopro ga ba data
sböpga jyãglo li jnena Raqueldë tjeng
ba öng jëkklo sok kës bang li sökklo
dirko, sökshko. Labán opshino tek Lea
u li roy dwayo ga opzrëno jek Raquel

* **31:28** ***Lõ shik*** lanyo, e tak pjang Génesis 27.26 go.

ĩ ˈli roy shara. E roshko ga roĩna pjir,
gueniyo ˈllëye wˈlẽna ˈllëme.
35 Eshko ga Raquel tˈjlẽ ba data kong
ga «Pja iirkë bor tjok ˈllëme. Tja kojong
bop bokshto ga äe. Eni tjok ga tja
shäng bor dbar ĩk» ˈle. Eni ga ba sböpga
jyãgˈlo wˈlẽna däw ga wˈlẽna ˈllëme.
36 Eshko ga Jacob iirkono ara, ga
tˈjlẽno dbo go Labán kong. Tˈjlẽ ga «¿Tja
ˈllëye wˈlẽnop owa bop bokshtoro? ¿Tja
irpjam ega? ¿Ll̇ëye owa shäryoror bop
kongdo?
37 Pja bor ˈllëbo roĩno, sguinop drete.
¿Eni ga ˈllëbo wˈlẽnop bopoya tjokde?
Wˈlẽnop ga tek sös jũshko, bi pjeyoga
ëre bokshto, shji kjone dey ga jëk ˈlöng
pˈjlo bek ĩya ˈlok wˈlo.
38 »Ll̇u pˈjloglo sak pjök (20) ga tja öör
shäng parkë bop kong ga öng ushko
so wa shguino do go kˈjlara ˈllëme. Bop
öng ushko so wˈlënggˈla uotë kˈjlara ˈllëm
bakoe.
39 Bop öng uara äya kˈjloshko
sorëshko ga ãska tworor bop kong
enido. Dba ga ˈlũyotkarabashko ga
tjwˈlõ shirop bor kong, ga ˈlũyotkaraba
shkëshko ga tjwˈlõ shirop bor kong
bakoe.
40 Dba ga tja wˈloyo dˈlorë. Shkë ga
tja wˈloyo smorë, tja pë eshko ga äe.
41 »Ga tja öör sök ˈlu pˈjloglo sak
pjök (20) bop ushko ga ˈlu pˈjloglo
sak kjwara kjingsho pkëng (14) ga tja
parkono bop wapga waˈlëga do pjök
kjwe ãska, ga ˈlu pˈjloglo tjer (6) ga tja
parkono bor öng ushko so kjwe ãska.
Bor potjwˈlẽkkl̈o ˈli kˈjlopsworop enido.
42 Sbö shäng bor tjok ĩyado. E bor
data Isaac Sbö, bor kjokë Abraham
Sbö bakoe. Sbö shäng bor tjok ˈllëm
kjwe ga tja ichorop jek shäng or rorëe.
Gueniyo ga tja song ˈli ĩna Sbörë. Bor
pak kës shäryoror ˈli ĩna bakoe. E
kjĩshko ga ˈluna shkëyo ga shji ˈllgwera
beno pˈjlú bor kong» ˈle.

Jacob, Labán, e tˈjlõkwo ˈlono ëng kong jˈlõkoyo

43 Kuya ga tˈjlẽ ba kong ga «Bor
wapga waˈlëga kjwe botoya. Bor tjërga
kjwe botoya bakoe. Öng kjwe botoya
bebi. Ll̇ëbo ĩp uunkong ëre, e botoya
eröe. ¿Ll̇ëye shäryër eeri dbaryo bor
wapga waˈlëga kong, bor tjërga kong
ga pˈjlú? Ll̇ëye shäryër ba kong ame.
44 E kjĩshko ga shji tˈjlõkwo twë ëng
kong, ber ĩyado wˈlo, ga shji jëk ber
ˈlöng e go» ˈle.
45 Eni ga Jacob ak kjrono, poyona,
ga iara beno jong kojong.
46 Eshko ga tˈjlẽ ba parkagaga kong
ga «Ak tõzĩ, ak jong kjwe zˈlong bäng»
ˈle. E irgo ga iono ˈlok eshko.
47-48 Eshko ga Labán tˈjlẽ ba
kong ga «Ak tjeng dˈluw ëre ber ba
woyoshroklo bi kong» ˈle. E kjĩshko ga
kjok eshko kowara Labándë arameo
tˈjlõkwo go beno Yegar Saduta.† Jacob
omkowono hebreo tˈjlõkwo go beno
Galaad.‡
49 Ga Labán tˈjlẽ ba kong obi ga «Shji
ˈlöng pjola, shji ëng ĩk ame ga shji
ĩga, daga ber Jehovárë» ˈle. E kjĩshko
ga kjok eshko kowara beno Mizpa§
bakoe.
50 Eshko ga Labán tˈjlẽ ba kong
ga «Pja bor wapga bokrotkë wˈleni,
ˈllëm ga pja orkwosmok waˈlë obˈlë
tjok wˈleni ga miydër ˈllëme. Gueniyo
woyoshros ga e miydaga ber Sbörë.
51 Ak tjeng dˈluw ëre ĩzong. Ak ko-
jonor beno jong shji pjök tjrëko jũ ĩs
bakoe.
52 Kjring pjöyĩkong ber ˈlöng ba miy-
doklo. Pja tek na ˈlë, bor barwë wˈlo
ˈllëme. Tja jek kaˈlë, bop barwë wˈlo
ˈllëm bakoe.
53 Bop kjokë Abraham Sbö, e ber bi
ˈllgwega. Bor kjokë Najor sbö, e ber bi
ˈllgwega bakoe» ˈle.

Eshko ga Jacob tˈjlẽno jˈlõkoyo ba
data Isaac Sbö bokshto.
54 E irgo ga öng zröra kˈjlara,
sho sura kjrina, pjono dret Sbö
poshrëkkl̈o, ˈllamo beno tjeng ˈli ˈlira ba

† **31:47-48** Arameo tˈjlõkwo ***Yegar Saduta***, e ***ak tjeng dˈluw, llëbo woyoshroklo bi kong*** ˈloklo.
‡ **31:47-48** Hebreo tˈjlõkwo ***Galaad***, e ***ak tjeng dˈluw, llëbo woyoshroklo bi kong*** ˈloklo. § **31:49** Hebreo tˈjlõkwo ***Mizpa***, e ***shji ĩyashko*** ˈloklo. * **31:55** ***Ll̇õ shik*** ˈlanyo, e tak pjang Génesis 27.26 go.

pjeyoga kong. Uara ˈlok pjir ga pono
ˈlöng dˈlupshko.
55 Wẽshko kjok shröngto ga Labán
kojono, ba tjërga ˈlõ shira,* ba wapga
waˈlëga bakoe. Ga tjˈlẽno beno pjˈlú ba
kong. E irgo ga sano jek ba kjokshko
iröng obi.

32

Jacob oproy dbuno Esaú kong

1 Eshko ga Jacob irbo shano to
bakoe. Eshko ga Sbö parkagaga kjok
dogo so wen ˈlöng irbo bäng.
2 Ĩya Jacobdë ga tjˈlẽ ga «Ëre
ëngkjwagaga Sbö ĩ» ˈle. E kjĩshko ga kjok
eshko koiara beno Majanayin.*
3 E irgo ga nopga ichara jek Seir
kjokyo ba roy dbuk bäm go, ba shjiy
Esaú kong. Seir kjokyo, e Edom
kjokyo obi.
4 Roy sögaga brikdë ˈlëm obishko ga
tjˈlẽ ba kong ˈlok ga «Pjãy tjˈlẽ bor shjiy
Esaú kong ga "Tjˈlapga, bop ˈlëng Jacob
öör sök Labán ushko däwe.
5 Era eerishko ga öng këskës chila
ara, parkagaga tjwˈlẽk ˈlöng pjir
wˈleniyo ara bakoe. Ga roy ichara bop
kong eni, pja ber wopjˈlú ba tjok wˈlo"
ˈlëmi ba kong eni» ˈle.
6 Roy sögaga ˈli öör, ga shrono iröng
obi ga tjˈlẽ Jacob kong ga «Tjawa öör
Esaú ĩk. Eni tjok ga tek shäng om go
bop wˈlokjrë, yorkaga domerga doglo
sak dbäw pjˈloglo pkëng (400)» ˈle.
7 Kuya ga bangkjrara ara, beno
shäng sjëk. E kjĩshko ga ba nopga tjeng
ba tjok ˈli shdöra beno kjring pjök, ba
öng shdöra eni bakoe.
8 Wotjˈlĩk ga «Esaú tjwe ëngkjwë bor
nopga kjrina tjok wˈleni ga e wopro ga
kjrina, e tök ga bue» ˈle.
9 E irgo ga syõshtono Sbö kong. Tjˈlẽ
ga «Sbö, pja bor kjokë Abraham Sbö.
Pja bor data Isaac Sbö bakoe. Je-
hová, pja tjˈlẽno bor kong ga "Pja nom
bop kjokshko iröng obi, bop pjeyoga
ˈlöngshko. Pja kjimtër ˈlëbo ber pjˈlú
bop kong wˈlo" ˈlorop eni.
10 Pja wotjˈlĩk pjˈlú bor kong wˈleni ga
tja kjimtëp ĩyado. ¿Gueniyo ga shäryëp
ega? Jˈlõkoyo ga tja bop parkaga eröe.
Jordán diyo jũ zër tek shängshko ga tja
wˈloshko bor kjorkung ëre döe. Era
eni tjok ga tja öötong sök parkagaga
kjring pjök, öng kjring pjök bakoe.
11 Bangkjrër ˈli bor shjiy Esaú tek
shäng bor zrök, bor boyga, bor wapga
zrök bakoe. Tja wˈlikos, ˈlëbo owa
shärye bor kong ˈlëm wˈlo.
12 Pja tjˈlẽno bor kong ga "Pja kjimtër
ˈlëbo ber pjˈlú bop kong wˈlo. Bop tjëyo
tek ber bop irgo ˈli iër ber shdär träk
ˈlëm, shtëy ga äär ˈlëm, ˈla sho tjeng
dˈlung kjako wˈleni" ˈlorop eni» ˈle.
13 E shkëyo ga Jacob pono buk
eshko. Wẽshko ga ˈlëbo tjeng ba
tjok kës ˈli rowˈlẽna ba shjiy kong, ba
sënggˈlo wˈleni.
14 Wˈlẽna ˈli ëre: shwˈling ushko
so popga doglo sak dbäw pjˈloglo
pjök (200), wˈlënggˈla doglo sak pjök
(20), öng wˈlẽp ushko so popga doglo
sak dbäw pjˈloglo pjök (200), wˈlënggˈla
doglo sak pjök (20),
15 öng jëkkˈlo sok kës kës wapga chi-
lawa tjok wˈleniyo doglo sak mya (30)
ba wapga tjok, sögˈla popga doglo sak
pkëng (40), wˈlënggˈla doglo sak kjwara
(10), öng so kwomgla kjoyo dre töshko
popga doglo sak pjök (20), wˈlënggˈla
doglo sak kjwara (10).
16 E irgo ga twara beno ba parka-
gaga kong, tŏya dboy dboy wˈlo, ga tjˈlẽ
ba kong ga «Pjãy jek ˈlöng bor bäm go,
ga shto twozĩ öng kjrina kjrina shdök
tjeng wˈle kong» ˈle.
17 Eshko ga tjˈlẽ ba parkaga jek
shäng bäm ˈli kong ga «Bor shjiy Esaú
dowˈlẽp tek shäng ga tjˈlẽ bop kong ga
"¿Bop kägäyo ë? ¿Pja to kjone? ¿Öng
kjwe sogo ë?" ˈle bop kong wˈleni ga
18 pja tjˈlẽ ba kong ga "Tjˈlapga Esaú,
ëre bop sënggˈlo, ichara bop ˈlëng Ja-
cobdë bop kong. E tek shäng om go
borwa irgo" ˈlëp ba kong eni» ˈle.
19 E irgo ga tjˈlẽ ba parkagaga jek ber
tjeng iröng ˈli kong ga «Esaú dowˈlẽmi

* **32:2** Hebreo tjˈlõkwo ***Majanayin***, e *ëngkjwagaga* ***kjring pjök*** ˈloklo.

tek shäng kjone wleni ga ĺlëye loror
kës li lëmi ba kong eni.
20 Pjãy tjlẽ ba kong obi ga "Tjlapga,
bop lëng Jacob tek shäng borwa irgo"
lëmi ba kong eni» le. Wotjlĩk ga
«Wl̈ẽpyotkër ba sënggl̈o ichoror jek
tjeng bäm li go. E irgo ga tja op-
pingdo ba bokshto kjwlë jã. Eni ga tja
wlokjre pjlú kjwe» le.
21 Eni ga ba sënggl̈o li ichara jek bäm
go ba parkagaga tjok. Gueniyo Jacob
pono beno buk eshko.

Jacob dbonino Sbö parkaga kjok dogo so tjok

22-24 E shkëyo ga ba pjeyoga dipzara
jek Jaboc diyo kjwo kalëkong, ba ĺlëbo
tjeng kës li tjok. Ba boyga do pjök,
ba boyga oblë ba parkagaga wleniyo
do pjök, ba wapga doglo sak kjwara
kjingsho kjlara (11), e iara beno löng
di kjwo kalëkong pjir ga Jacob dip-
zono jek iröng, ga beno sök eshko
tjoksa.
Eshko ga domer weno shäng ba
kong kjlara, ga dbonino ba tjok äär
jong shkë jek shrönge.
25 Miydara ga Jacob zãya ga äshko
ga porwara ba kworboshko, ga ba
kworbo jöktëng erä.
26 Eshko ga domer li tjlẽ ba kong ga
«¡Tja rayozong! Kjok shräntoe» le.
Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Tjl̈õkwo los
ber pjlú bor kong. Ĺlëm ga pja rayër
ĺlëme» le.
27 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Pjae, ¿ko
ĺlë?»
«Tja ko Jacob» le.
28 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Pja ko
Jacob ame. Pja dbonino Sbö tjok,
nopga tjok, ga zanope. E kjĩshko ga pja
ko ber Israel† shara» le.
29 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «¿Pja e, ko
ĺlë?»
«¿Tja ko miydëp woydë ĺlëno?» le ba
kong, ga tjlẽno beno pjlú Jacob kong
eshko.
30 Eshko ga Jacob tjlẽ ga «Tja, Sbö,
tjawa ëng ĩno löng ëng bokshto ëmdë
ga tja iara beno sök së» le. E kjĩshko
ga kjok eshko kowara beno Peniel.‡
31 Jacob jek shäng kjwlë Peniel
kjokyo lishko ga dlo wen tëm pjang
ĺlënge. Ĺaga ba kworbo jöktëng lirë ga
beno jëk yökyöke.
32 Porwara ba kworboshko kjĩshko
ga öng ĺlë kworbo kjyungyo ue Jacob§
tjëyo tek beno ba irgo lirë ame.

33

Jacob ëng wlẽno ba shjiy Esaú tjok

1-2 Döni ga ĩya Jacobdë pjola dwayo
ga Esaú tek shäng domerga doglo
sak dbäw pjloglo pkëng (400) tjokshko
ga ba wapga shdöra beno ba mekë
tjok tjoke. Ba boyga oblë parkagaga
wleniyo do pjök li iara tjeng bäm go,
ba wapga baĩya tjok. Lea iara shäng
ba irgo, ba wapga baĩya tjok. Raquel
iara beno iröng, ba wa José tjok.
3 Ga Jacob opshino jek bäm go. Jek
shäng ba shjiy shwoy wopro ga jëk jek
sira ga kjök tono, kjujono bokdo kjlay
klung go. Jëk sira obi ga kjök tono eni
obi. Shäryara eni öötong pjloglo kjäk
(7).
4 Gueniyo ga Esaúra jek zron ĩ äär
jong ba lëng shwoy, ga pjä ba go,
popjlura, lõ shira.* Eshko ga slatong
lok ara pjöyĩkong.
5 E irgo ga Jacob boyga, wapga ĩya
Esaúrë ga tjlẽ ba lëng kong ga «¿Ëye
tek löng bop tjok kjwe ë?»
«Tjl̈apga, kjwe bor wapga twara
Sbörë bor kong» le.
6 Ga ba boyga oblë parkagaga
wleniyo do pjök li öötong löng ba shjiy
zlong ba wapga tjok ga kjök tono,
kjujono bokdo kjlay klung go.
7 E irgo ga Lea tek shrono shäng
ba wapga tjok ga kjök tono, kjujono
eni bakoe. E irgo ga José, Raquel
omshäryono eni bakoe.
8 Eshko ga Esaú tjlẽ ba kong ga
«¿Öng wlẽnor irbo kjwe ĺlë loklo?»
«Ichoror jek bop kong, pja ber
wopjlú bor tjok wlo» le.

† **32:28** Hebreo tjlõkwo ***Israel***, e ***dbonik Sbö tjok*** loklo. ‡ **32:30** Hebreo tjlõkwo ***Peniel***, e ***Sbö bokso*** loklo. § **32:32** Hebreo tjlõkwo go ga tak beno pjang ***Israel*** . ***Jacob*** kowëba eni bakoe. * **33:4** ***Lõ shik*** lanyo, e tak pjang Génesis 27.26 go.

9 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «L̈lëme. Botoya arae. Kjwe ber tjeng bop tjok wẽyẽ» l̈e.

10 Gueniyo kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «L̈lëme. Rokër bop kong sira ga tja wl̈okjrorop pj̈lú l̈ëp l̈i j̈lõ wl̈eni ga l̈lëbo twër bop sënggl̈o kjwe kjrozong. Pja wotj̈lĩno pj̈lú bor kong kjĩshko ga pja bokkwo ĩnor ga Sbö bokkwo ĩnor wl̈eni.

11 Sbö kjĩshko ga tja l̈lëbo ara, l̈lëye woydër l̈i tjeng enido. E kjĩshko ga bop sënggl̈o söror bop kong kjwe kjrozong» l̈e.

Eshko ga «L̈lëbo kjrozong» l̈ara ba kong ara kuzong ga «Jöl̈ö» l̈e Esaúrë, ga kjrarae.

12 Eshko ga tj̈lẽ ga «Shji toe. Tja jek shäng bop bäm go» l̈e.

13 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «Tj̈lapga, miydëp pj̈lú ga kjwozirga chilawa jëk mae. Öng wapga chilawa tjok wl̈eni l̈i söy jëk dbar kjwara j̈lõkoyo wl̈eni ga e kjer drete.

14 Pj̈lú wl̈o ga pja to bäm dey, Tj̈lapga. Tja jek ber shäng bop irgo wor, öng kjĩshko, kjwozirga kjĩshko. Shji ëng ĩk Seir kjokyo, bop kjokshko jã» l̈e.

15 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «Jöl̈ö. Gueniyo nopga jëk tjeng bor tjok ëre iër ber l̈öng bop tjok kj̈löbö, bop yorkë» l̈e.

Kuya ga «¿L̈lëno? Pja woydë eshko l̈lëme. Tja kjimtëp woydë kjĩshko ga tja ber wopj̈lúe» l̈e.

16 Eni ga e dbaryo ga Esaú wl̈o opshino to jek iröng, äär Seir kjokyo wl̈o.

17 Ga Jacob wl̈ora opshino to jek Sucot kjokyo. Öötong l̈öng eshko ga u ywara kjwara ba kong, ga ukwang shäryara ba öng kong. E kjĩshko ga kjok eshko kowara beno Sucot.†

18 E irgo ga Jacob wl̈o opshino tek Padán Aram kjokyo dwayo, ga döktong shrono l̈öng pj̈lú Canaán kjokyo. Eshko ga pono beno l̈öng kjok l̈i worbo go, e ber buk Siquén kjokyo gomyo.

19 Kjok eshko l̈i tjwl̈ẽna Jamor wapga kong, tjwl̈õ dbur sho pj̈lubl̈ún kjwo sak dbäw (100). Jamor, e Siquén data.

20 Era Jacob akkwo töno d̈luw ëng kjing go kjókshko, Sbö poshrëkkl̈o, ga akkwo töna d̈luw l̈i kowara Sbö, e Israel Sbö.

34

Dina kjrara Siquéndë dbo go

1 Jacob wa kj̈lara Lea tjok ko Dina. Dbar kjwara ga jek opshino kjogloga eshko so ĩk.

2 Eshko ga domer shäng kj̈lara ko Siquén, ba data ko Jamor. Jamor, e kjok eshko so kägäyo. Dina ĩya Siquéndë ga shara, pono ba tjok dbo go.

3 E irgo ga Dina woryara ara, ga tj̈lẽno ba kong yõtso ba wl̈ẽpyotkokl̈o.

4 E irgo ga tj̈lẽ ba data Jamor kong ga «Kjogl̈o kjwe woydër ara. Tja orkwosmok woydë ba tjok. Wl̈ẽs bor kong» l̈e.

5 E wopro ga miydara Jacobdë ga ba wa Dina kjrara Siquéndë dbo go. Gueniyo eshkoshko ga ba wapga domerga l̈öng öng dë kj̈loshko. Ga l̈lëye l̈ara Jacobdë ë kong l̈lëm, ba wapga shrono guing.

6 E wopro ga Siquén data Jamor to jek shäng Jacob shwoy, l̈an ba tjok wl̈o. Epga l̈öng l̈anshko ga

7 Jacob wapga domerga to l̈öng kj̈loshko l̈i shrono. Ga l̈lëbo shäryono l̈i miydara ga beno bangyo ara, iirkë ara bakoe. Siquén pono ba dor tjok l̈i, e l̈lëbo owa Israel tjëyoga kong. E shäryako l̈lëme. Epga iirkono ara e kjĩshko.

8 Eshko ga Jamor tj̈lẽ ba kong l̈ok ga «Bor wa Siquén, bomi dor woyde arae. Rokër bomi kong sira ga ichëmi orkwosmok ba tjok.

9 Eni ga shji ber l̈öng epenga dö wl̈eni, ga bomi kjogloga orkwosmok borwa tjok, borwa kjogloga orkwosmok bomi tjok bakoe.

† **33:17** Hebreo tj̈lõkwo ***Sucot***, e ***ukwang*** l̈oklo.

10 Pjãy ber löng borwa tjok kjok ëre
kjing go ga pjlú, ga pjãy mär ber löng
e go. Pjãy jëk kjone pogo ga pjlúe» le.
11 Ga Siquén tjlẽ ba kong lok ga
«Rokër bomi kong sira ga kumi ga
pjlú. Llëye rokëmi bor kong li twër
bomi kong.
12 Tja kong llëye rokëmi bayo kjöm
ga twër bomi kong, bomi sënggło.
Gueniyo kjoglo li ichëmi orkwosmok
bor tjok guing» le.
13 Eni ëmdë ga Dina bangkjrara
Siquéndë llëm, kjrara dbo go kjĩshko
ga Jacob wapga tjlẽno ba kong, ba
data Jamor kong jlõ wleni.
14 Tjlẽ ga «Borwa dor, e ichërwa ork-
wosmok domer doyo jyã tak llëm tjok
ga äe. Shäryororwa eni kjwe ga tjawa
ber löng lök ara.
15 Tjlõkwo lërwa bomi kong li
shäryëmi eni wleni ga "Jöłö" lërwa. Llë
kuzĩa. Pjãy domerga doyo jyã tëmi
uunkong, pjãy ber tjawa dik wlo.
16 Eni wleni ga borwa kjogloga ork-
wosmok bomi tjok, bomi kjogloga
orkwosmok borwa tjok bakoe. Tjawa
ber löng bomi tjok, ga shji ber tjëyo
kjrinaso.
17 Gueniyo pjãy doyo jyã të llëm ga
tjawa to kjok ëreshko dwayo, borwa
dor tjok» le.
18 Kuya lok ga beno pjlú ba kong.
19 Dina woyde Siquéndë ara ku-
zong ga ba doyo jyã tara jekdo eshko.
Siquén, ba pjeyoga tjok ga tjwlõ ara
ba data ushko kuzong ga
20 jek öötong shäng kjok eshko
opzrëzłong shtoyo, nopga tön löng
lishko, ba data Jamor tjok.
21 Eshko ga tjlẽ löng li kong ga
«Domerga ëre bi pjeyoga wleni. Kjok
ëre bayo ara ba kong. E kjĩshko ga
woydërwa ga epga ber löng bi tjok
kjok ëre kjing go, mär ber löng e go,
jëk kjone pogo ga pjlú bakoe. Eni
ga ba kjogloga orkwosmok bi tjok, bi
kjogloga orkwosmok ba tjok bakoe.
22 »Gueniyo shji ber löng tjëyo
kjrinaso wlo ga woyde lok ga shji
domerga doyo jyã të uunkong, epga
omshäryë dik. E ba sdëkwo.
23 Eni ga ba öng kës, ba llëbo tjeng
kës, e ber bishĩya. Epga ber löng bi tjok
wlo ga "Jöłö" lëy ba kong eröe» le.
24 Kuya lok ga «Jöłö» le ba kong, ga
domerga kjok eshko so doyo jyã tono
uunkong.
25 Dbargwo mya ga doyo bang ara,
poptoydë llëm obishko ga Dina simga
Simeón, Leví, e öör löng eshko ga
domerga li zröra lok dröng go dret,
wlikaga ërë llëm kjĩshko.
26 Jamor, ba wa Siquén, e zröra lok
dröng go. E irgo ga Dina jek söra ey
dwayo.
27 E irgo ga Jacob wapga llamo tjwe
löng jëktong shinmoga doyo tjeng li
kjing go. Ga opzrëno jek lok u kjwara
kjwara roshko, ba llëbo lũyotkara lok
dret, ba dor kong llëbo owa shäryara li
kjĩshko.
28 Llëbo uunkong tjeng kjok eshko li
söra lok dret, öng ushko so llë, sögła,
kwomgla, llëbo tjeng ba ushko, llëbo
tjeng kjloshko bakoe.
29 Ba wapga, ba walëga, e söra lok
jek ba tjok uunkong.
30 Eshko ga Jacob tjlẽ Simeón, Leví
kong ga «Tja ioromi beno owa kjok
eshko sopga tjok. Canaán sopga, fer-
ezeoga, tja ĩywa lok shjiktëng shara.
Shji nopga kjlöbö dö anmoyõ kjĩshko
ga kjring pjök li tön ber tjeng kjrinaso
ga shji zröya lok, bi pjeyoga uunkong
tjok» le.
31 Gueniyo kuya ga tjlẽ ba data
kong ga «Borwa dor kong llëbo owa
shäryara, iara beno tjwlõ walë to
shäng opsoynek domerga oblë oblë
kong wleniyo. Ierwa ber eni ga äe» le.

35

Sbö tjlõkwo lono beno pjlú Jacob kong shäng Betel kjokyo obi

1 E irgo ga Sbö tjlẽ Jacob kong ga
«Pja shäng Esaú töywëshko ga tja weno
shäng bop kong Betel kjokyo. Pja nom
sök eshko shara, ga akkwo töm dluw
ëng kjing go kjókshko, bor poshrëkkło»
le.
2 Eshko ga Jacob tjlẽ nopga tjeng ba
tjok kës li kong ga «Bomi sböpga jyãgło

tjeng uunkong, shizĩ, dbuzĩ drete. Pjãy nom wë, pja shwong kj'lopswë ob'lë. Shäryëmi eni, pjãy Sbö poshrëk ga pj'lú w'lo.
3 Pjir ga shji to Betel kjokyo. Eshko ga tja akkwo töng d'luw ëng kjing go kjókshko, Sbö poshrëkk'lo. Tja jek shäng song, woydëshko ga tja kjimtara. Tja jëk kjone pogo ga e shäng bor tjok ĩyado» 'le.
4 Kuya 'lok ga ba sböpga jyãg'lo 'li twara ba kong dret, ba kwomgwo iok'lo söya 'lok 'li twara ba kong bakoe. Eshko ga kjor jong kj'lara kësbang, Siquén kjokyo z'long, ga 'llëbo twara ba kong kës 'li pj'lona Jacobdë uunkong k'lung roshko, kjor 'li dorko.
5 Opshino jek 'löngshko ga kjok eshko sopga iara Sbörë beno 'löng kjok bangkjrë arae. E kjĩshko ga Jacob w'lo irpjana 'lok 'llëme.
6 Eshko ga öötong 'löng Luz kjokyo, e ko Betel bakoe. E Canaán kjokyo obi.
7 Eshko ga Jacob akkwo töno d'luw ëng kjing go kjókshko, Sbö poshrëkk'lo. Ba shjiy töyweshko ga Sbö weno shäng ba kong eshko kjĩshko ga kjok eshko kowara beno El Betel.*
8 Eshko ga Rebeca daga Débora 'li w'olono, ga jnena 'lok k'lung roshko, kjor jong kësbang eshko 'li dirko, ga kjok eshko kowara Jacobdë beno Alón Bacut.†
9 Kjok eshko ga Sbö weno shäng ba kong obi, ga tj'lẽno beno pj'lú ba kong.
10 Tj'lẽ ga «Pja ko Jacob, gueniyo pja ko eni ame. Eeri jek 'lëkong ga pja ko ber Israel shara» 'le.
Koiara eni pjir ga
11 tj'lẽ ba kong obi ga «Tja ëre Sbö, 'llëye shäryër woydë 'li shäryër ga pj'lúe. Pjãy wapga wenzong ara, bop tjëyo tek ber bop irgo 'li shdär ber träk 'llëm w'lo. Epga ber 'löng tjëyoga ob'lë ob'lë, ga tjë jĩkong ber 'löng tjëyo kjrinaso. E tjrëko pj'lupga wen.
12 Kjok tworor Abraham, Isaac kong 'li, e twër bop kong, bop tjëyo tek ber bop irgo 'li kong bakoe» 'le.
13 L'ara eni pjir ga to ey dwayo.
14 Eshko ga Jacob ak kjrono kjwara, poyona, ga iara beno jong kojong, Sbö tj'lẽno ba kong 'lishko. E irgo ga ak 'li kjing go kjyo tyara, kj'illgwo bo dyo tyara bako, e ber jong dboy Sbö kong w'lo.
15 Ga kjok eshko kowara beno Betel.‡

Raquel w'olonoe

16 E irgo ga to eshko dwayo. Ga Efrata kjokyo beno pjola obishko ga Raquel shara sw'lorë, gueniyo w'loshko tjeng ga ä, beno buk owa.
17 Sw'lo arashko, chida buk döröshko ga ba kjimtaga tj'lẽ ba kong ga «L'llëye bangkjrëp 'llëme. Buk domer obi» 'le.
18 Raquel beno buk ba 'llëmdo, ga tj'lẽ ga «Koiër Benoni»§ 'le. Gueniyo koiara ba datarë Benjamín* shara.
19 Eni ga Raquel w'olono, ga jnenaba beno buk irbo jek jong äär Efrata kjokyo 'li sor go. Efrata kjokyo, e ko Belén bakoe.
20 Ba sak 'li kjing go Jacob ak kojono beno jong kjwara, ba jyãg'lo. Eerishko ga jong eshko wẽ'lë obi.
21 E irgo ga Jacob† w'lo irbo shano to öötong 'löng Migdal Edar‡ kjokyo pj'lor ka'lëkong.
22 L'öng kjok eshko wopro ga Rubén öör pono ba data boy ob'lë ba parkaga w'leniyo ko Bilhá tjok. Miydara ba datarë ga iirkono tira 'llëme.

Jacob wapga

Jacob wapga domerga dog'lo sak kjwara kjingsho pjök (12).
23 Lea tjok, e Jacob wa domer bäm ĩyo Rubén, Simeón, Leví, Judá, Isacar, Zabulón.
24 Raquel tjok, e José, Benjamín.

---

* **35:7** Hebreo tj'lõkwo ***El Betel***, e ***Betel Sbö*** 'loklo. † **35:8** Hebreo tj'lõkwo ***Alón Bacut***, e ***s'larz'long kjoryo*** 'loklo. ‡ **35:15** Hebreo tj'lõkwo ***Betel***, e ***Sbö u*** 'loklo. § **35:18** Hebreo tj'lõkwo ***Benoni***, e ***tja song 'li wayo*** 'loklo. * **35:18** Hebreo tj'lõkwo ***Benjamín***, e ***bor wa orkwo kë'lë so*** 'loklo. Hebreo tj'lõkwo ***bor wa orkwo kë'lë so***, e ***bor wa woydër ara, ob'lë kjinmo*** 'loklo. † **35:21** Hebreo tj'lõkwo go ga tak beno pjang ***Israel***. ***Jacob*** kowëba eni bakoe. ‡ **35:21** Hebreo tj'lõkwo ***Migdal Edar***, e ***öng ĩkk'lo kjomo*** 'loklo.

25 Raquel parkaga Bilhá tjok, e Dan,
Neftalí.
26 Lea parkaga Zilpá tjok, e Gad,
Aser. Ëre Jacob wapga weno tjeng
Padán Aram kjokyo.

Isaac wo'lonoe

27 Era Jacob öör ba data Isaac ĩk,
Abraham, Isaac dënashko ga 'löngshko
'li kjokyo ko Mamré. Mamré kjokyo, e
ko Arbá, ko Hebrón bakoe.
28 Isaac 'lu ĩno öötong sak dbäw
kjingsho sak kjwongshko (180) ga
wo'lonoe.
29 Tj'lab'lashko ga wo'lono, ga töno
ba pjeyo shinmoga tek dënashko so
tjok. Eshko ga iara ba wapga Esaú,
Jacobdë beno buk sakshko.

36

Esaú tjëyo tek beno ba irgo

1 Ëre Esaú tjëyo tek beno ba irgo.
Esaú, e kowëba Edom bakoe.
2-3 Esaú orkwosmono wa'ëga
Canaán so doglo mya tjok. Epga ko
Ada, Aholibama, Basemat. Ba boy
Ada, e Elón wa. Elón, e Het tjëyo. Ba
boy Aholibama, e Aná wa. Aná, e
Zibeón wa. Zibeón, e heveo. Ba boy
Basemat, e Ismael wa, Nebayot dor
bakoe.
4-5 Esaú sök Canaán kjokyoshko ga
wapga tjeng doglo shkëng (5). Ada
wa buk kj'lara domer ko Elifaz. Base-
mat wa buk kj'lara domer ko Reuel.
Aholibama wapga tjeng doglo mya
domer ko Jeús, Jalán, Coré.
6-7 Esaú, Jacob, e dbur ara, öng ara.
Ba kjok 'löngshko 'li öng ara anmoyõ,
ga ba öng d'li pjitënge. E kjĩshko ga
ber 'löng pjöyĩkong ga äe. Eni ga Esaú
to kjok shto oblë, ba 'lëng sökshko
dwayo. Ba boyga, ba wapga, ba park-
agaga, ba öng, ba 'llëbo uunkong w'lẽna
Canaán kjokyo 'li, e söra jek uunkong
ba tjok,
8 ga öötong Seir kjokyo d'lup shwo
'lëkong, ga beno 'löng eshko.
9-14 Esaú, e Edom tjëyoga data. E
beno 'löng Seir kjokyo d'lup shwo
'lëkong. Ëre ba tjëyo tek beno ba irgo.
Esaú boyga doglo mya: Ada, Base-
mat, Aholibama.
Ada tjok ga Esaú wa domer kj'lara
ko Elifaz. Elifaz, e wapga domerga
ko eni: Temán, Omar, Zefo, Gatán,
Cenaz. Elifaz boy oblë ba parkaga
w'leniyo ko Timná tjok ga wa domer
kj'lara ko Amalec.
Basemat tjok ga Esaú wa domer
kj'lara ko Reuel. Reuel, e wapga
domerga ko eni: Najat, Zera, Sama,
Mizá.
Aholibama tjok ga Esaú wapga
domerga doglo mya: Jeús, Jalán, Coré.
Aholibama, e Aná wa. Aná, e Zibeón
wa. Zibeón, e heveo.
15 Esaú tjëyo tek beno ba irgo 'li
tjëyoga ko eni. Esaú wa Ada tjok Elifaz
'li tjëyo tek ber ba irgo 'li tjëyoga ëre:
Temán, Omar, Zefo, Cenaz,
16 Coré, Gatán, Amalec. Epga 'löng
Edom kjokyo.
17 Esaú wa Basemat tjok Reuel 'li
tjëyo tek beno ba irgo 'li tjëyoga ëre:
Najat, Zera, Sama, Mizá. Epga 'löng
Edom kjokyo.
18 Esaú wapga Aholibama tjok 'li
tjëyo tek beno ba irgo 'li tjëyoga ëre:
Jeús, Jalán, Coré.
19 Esaú tjëyo tek beno ba irgo 'li
tjëyoga, e beno eni.
20 Esaú öötong sök kjok eshkoshko
ga nopga 'löng eshko ko horeoga.
Epga domer ko Seir 'li tjëyo tek beno
ba irgo. Seir tjëyoga ëre: Lotán, Sobal,
Zibeón, Aná,
21 Disón, Ezer, Disán.
22 Lotán, e wapga domerga ko eni:
Horí, Homán. Lotán, e dor ko Timná.
23 Sobal, e wapga domerga ko eni:
Alván, Manajat, Ebal, Sefó, Onam.
24 Zibeón, e wapga domerga ko eni:
Ayá, Aná. Pj'lara ga Aná, e shäng
ba data öng dëshko ga di bäng w'lẽna
kjrina kjok dogro no 'llëmshko.
25 Aná, e wa domer kj'lara ko Disón,
wa wa'lë kj'lara ko Aholibama.
26 Disón, e wapga domerga ko eni:
Hemdán, Esbán, Itrán, Querán.
27 Ezer, e wapga domerga ko eni:
Bilán, Zaván, Acán.

28 Disán, e wapga domerga ko eni:
Uz, Arán.
29 Horeo, e tjëyoga ko eni: Lotán,
Sobal, Zibeón, Aná,
30 Disón, Ezer, Disán. Epga löng Seir
kjokyo.
31 Israel tjëyoga pjlupga llëm
obishko ga Edom so pjlupga, e ëre:
32 Bela, e Dinaba so, Beor wa.
33 Bela wolonoshko ga beno Jobab,
e Bosra so, Zera wa.
34 Jobab wolonoshko ga beno Jusán,
e Temán so.
35 Jusán wolonoshko ga beno
Hadad, e Avit so, Bedad wa.
Nopga Madián so zana Bedaddë
Moab kjokyo.
36 Hadad wolonoshko ga beno
Samla, e Masreca so.
37 Samla wolonoshko ga beno Saúl,
e Rejobot so. Rejobot kjokyo, e
buk Éufrates diyo gomyo.
38 Saúl wolonoshko ga beno Baal
Janán, e Acbor wa.
39 Baal Janán wolonoshko ga beno
Hadar, e Pau so, boy ko Mehita-
bel. Mehitabel, e mekë ko Ma-
tred. Matred, e mekë ko Mezab.
40-43 Edom tjëyoga ko eni: Timná,
Alvá, Jetet, Aholibama, Elá, Pinón, Ce-
naz, Temán, Mibzar, Magdiel, Iram.
Epga beno löng kjok kjrina kjrina
baïya om go. Esaú beno Edom tjëyoga
uunkong data.

37

José, ba shjiyga

1 Jacob beno sök Canaán kjokyo,
dëna ba data sökshko.
2 Ëre Jacob pjeyoga to tek jong sorë,
e lanyo.
José lu pjloglo sak kjwara kjingsho
kjäkshko (17) ga shäng öng ushko so
dë ba shjiyga tjok. Ba shjiyga mekë
ko Bilhá, Zilpá, ba data boyga oblë ba
parkagaga wleniyo. Llëbo shärye ba
shjiygarë owa li roy söya tjwe, le ba
data kong.
3 José bukshko ga Jacob* tjlabla ku-
zong ga José woyde ba datarë ara, ba
wapga oblë kjinmo. Ga kong shwong
sera kara wolësowae.
4 Ïya ba shjiygarë ga woyde ba
datarë ara ba kjinmo ga ïywa lok
shjiktëng, tjlë lok ba kong llëme.
5-7 Pjlara ga José yoïno, ga tjlë ba
shjiyga kong ga «Tja yoïno llë lër bomi
kong. ¡Tja kuzïa! Tja yoïk ga shji
uunkong öötong löng bi pakshko ga
dwla bo doyo diy löng kjlara ï kjrina
kjrinae. Ïn ga botoya kojono beno
jong bek, ga bomipjõy tek lok botoya
zlong, ga kjujono ba kong» le.
8 Kuya lok ga ïywa lok shjiktëng
ara anmoyõ, ga tjlë ba kong ga «¿Pja
wotjlïk ga pja ber borwa pjluyo, tjawa
ichëp wlo lëpde?» le. Eni ga woydara
lok llëm jek këgong ara anmoyõ, yoïno
li kjïshko, lara ba kong li kjïshko bakoe.
9 E irgo ga José yoïno jek pjlara obi,
ga tjlë ba shjiyga kong ga «Tja yoïk ga
dlo, mok, dbala kop sak kjwara kjing-
sho kjwara (11) kjujono bor kong» le.
10 Lara ba data, ba shjiyga kong-
shko ga kuya ba datarë ga iirkorgö, ga
tjlë ba kong dbo go ga «¿Pja yoïno, e llë
lokloro? ¿Tja, bop mekë, bop shjiyga,
tjawa tjwe löng bop zlong, kjujong
bop kong wlo lëpde?» le.
11 Ga ïywa ba shjiygarë shjiktëng
erä. Gueniyo yoïno li woyotjlïya ba
datarë arae.

José soynena ba shjiygarë

12 Dbar kjwara ga Jacob öng li söra
José shjiygarë jek Siquén kjokyo, kjlo
sho tjok lishko.
13 Eshko ga Jacob tjlë José kong
ga «Bop shjiyga löng öng dë Siquén
kjokyo. E kjïshko ga pja nom ba ïk
eshko» le.
Kuya ga «Jölö. Tja to ïk» le.
14 Kuya ga tjlë ba kong ga «Pja
nome. Bop shjiyga löng sorë, bor öng
löng sorë ïp yõtso, ga roy söp bor kong
iröng obi» le ba kong, ga ichara jek
Hebrón sdamyo lëkong dwayo.
Öötong shäng Siquén kjokyoshko ga

* **37:3** Hebreo tjlõkwo go ga tak beno pjang ***Israel*** . ***Jacob*** kowëba eni bakoe. Génesis 37.13 eni bakoe.

15 jeno shäng ey. Eni ga domer
weno shäng kjlara, ga tjlẽ ba kong ga
«¿Llëye wlẽpdë shängdo?»
16 «Tja to shäng bor shjiyga wlẽk.
¿Löng öng dë kjone lëp bor kong ga
buere?» le ba kong.
17 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Opshino
to tjän. Gueniyo kuror ga "Shji to
Dotán kjokyo" lara lok ëng kong yẽ»
le.
Kuya ga jek ba shjiyga irgo, ga
wlẽya löng Dotán kjokyo.
18 Ĩya ba shjiygarë pjola dwayo ga
19 tjlẽ ëng kong ga «¡Ĩzĩa! Yoĩga
döröe.
20 Kjweri kjwe zröy. Pjir ga dbuy di
bäng roy, ga uara äya kjloshko sorë lëy
eni. Eshko ga llëye wen ba yo li tjok
ĩy» le lok ëng kong eni.
21 Kuya ba shjiy Rubéndë ga ba lëng
wlike lara. Ga tjlẽ ba lëmga kong ga
«Zröy llëme.
22 Shji srëng kwong llëme. Shji or
ië ba go llëm bakoe. Dbuzĩ jer di
bapkwo pjlëbgwoyo kjwe roy dey» le.
Wotjlĩno ga döni ga shiya om go ey
dwayo, ga söya jek äär ba data shwoy
iröng obi lara. Lara ba lëmga kong eni
e kjĩshko.
23 E irgo ga José öötong shäng ba
shjiyga löngshko ga ba shwong pjang
ba do go wolësowa li skwara lok ba
shjiryo,
24 ga ba lëng li shara lok, dbura jer
di bapkwo pjlëbgwoyo jong eshko li
roshko. Eshko dbaryo ga roy di drete.
25 E irgo ga sirkeno löng ië. Eshko
ga ĩya lok ga nopga tek löng träk
llëme. Epga Ismael tjëyoga† tek Galaad
kjokyo dwayo jongya Egipto kjokyo.
Dwlo poshtikklo lõ pjlëblë söra oblë
oblë, ba öng llëbo shgoklo këskës kjing
go, dli mokyo söra bakoe.
26 Eni ga Judá tjlẽ ba pjeyoga kong
ga «Shji wotjlĩk bi kjlara zrök. E irgo
ga jney ber miydëba llëm wlo. ¿Llëye
shjiy e go?
27 Bi kjlara obi kjĩy ga zröy llëme.
Soyney Ismael tjëyoga tek löng wle
kong dey» le.
Kuya lok ga «Pjlúe» le lok ëng kong.
28 Llëbo soynega li öötong löng
eshko ga José shira ba shjiygarë di
bapkwo pjlëbgwoyo li roy dwayo, ga
soynena Ismael tjëyoga li kong, dbur
sho pjlublún kjwo sak pjök (20) ãska,
ga söra lok to Egipto kjokyo.
29 Rubén tjwe iröng di bapkwo
pjlëbgwoyo jong lishko ga José wlẽya
ga drete. Eni ga slatong ara, ga ba
shwong dwlëkza tjã tjã erä, woydë ara
kjĩshko.
30 Jek äär ba lëmga tjeng lishko ga
tjlẽ ba kong ga «Bi lëng shäng ame.
¿Era llëye shäryër?» le.
31 Eni ga öng zröra lok kjlara, ga José
shwong li kjrara, shtira öng srëng li
go.
32 Pjir ga söra lok jek ba data
kong, ga tjlẽ ba kong ga «Shwong ëre
wlẽnorwa. ¿Bop wa ĩre? ¡Ĩzong!» le.
33 Ĩya ga tjlẽ ba kong ga «Kjwe bor wa
shwong jlõe. Zröra äya kjloshko sorë,
ga uarae» le.
34 Eni ga Jacob ba shwong dwlëkza
tjã tjã, ga shwong pjuno oblë sopok
wlo, ga ba wa wolono ga sloywara
dbar kop ara.
35 Data slar ëë ga wojeya ba wapga
uunkongdë, gueniyo wojer llëme.
Slar ëë ba wa kjĩshko, ga tjlẽ ga «Tja
wojer llëme. Woyoshrër ĩyado. Tja
wolonoshko ga pjir ber eshko» le.
36 E wopro ga José söra Ismael
tjëyogarë öötong löng Egipto kjokyo.
Eshko ga domer shäng kjlara ko Poti-
far. E Egipto so pjluyo u daga kägäyo.
Ga José soynena lok ba kong.

38

Judá, Tamar

1 Eshkoshko ga Judá opshino ba
pjeyoga shwoy dwayo, öötong sök
Adulam kjokyo. Eshko ga domer
shäng kjlara ko Hirá, e Adulam so. Ga
Judá beno sök ba ushko.
2 Domer shäng kjlara eshko obi ko
Súaj, e Canaán so. Judá orkwosmono
ba wa tjok.

† **37:25** Epga kowëba ***Madián tjë****yoga* bakoe. Génesis 37.28, 36 eni bakoe.

3 E irgo ga ba boy beno shäng
kj̇laraso l̇lëme. Wa buk kj̇lara domer,
ga koiara Er.
4 E irgo ga beno jek shäng kj̇laraso
l̇lëm obi. Wa buk kj̇lara domer obi, ga
koiara Onán.
5 E irgo ga beno shäng kj̇laraso l̇lëm
jek obi. Wa buk kj̇lara domer obi,
ga koiara Selá. Bukshko ga Judá sök
Quezib kjokyo.
6 Judá wapga kunoe. Eshko ga
wa l̇ë shäng kj̇lara ko Tamar. Judá
wa domer bäm ĩyo Er l̇i orkwosmona
Judárë ba tjok.
7 Er, e jëk shäng owa Jehová bokso.
E kjĩshko ga zrörae.
8 Eshko ga Judá tj̇lẽ Onán kong ga
«Bop shjiy wo l̇ono, ga wapga beno
l̇lëme. Wa tjeng kj̇lara bop shjiy ĩ
w l̇o ga pja orkwosmok Tamar tjok
kj̇luwe» l̇e.
9 Miyde Onándë ga wapga tjeng-
shko ga epga ber baĩya l̇lëm kuzong
ga pë ba tjok pj̇lobi go ga opdë Tamar
ber shäng kj̇laraso l̇lëm w l̇o, wapga
tjeng ba shjiy kong l̇lëm w l̇o.
10 Jehová bokshto ga Onán l̇lëbo
owa shäryono. E kjĩshko ga zröra
bakoe.
11 Eshko ga Judá tj̇lẽ ba pj̇laydo l̇i
kong ga «Pja nom bop data ushko
iröng obi, gueniyo pja orkwosmok
l̇lëm, bor wa Selá öötong këguë ba l̇uyo
go guing. Eshko ga orkwosmok bop
tjok ga pj̇lúe» l̇e. (Woyotj̇lĩya Judárë ga
Selá wo l̇on ba shjiyga dik bakoe l̇e.)
Eni ga Tamar to jek beno sök ba data
ushko iröng obi.
12 L̇u to jek kop ara ga Judá boy
wo l̇onoe. Soyopora pjir ga jekdo
shäng Timnat kjokyo, ba kj̇lara Hirá
tjok, ba öng zok shtagaga l̇öng l̇ishko.
13 Judá jek Timnat kjokyo, ba öng
zok shtë w l̇o l̇i miydara ba pj̇laydorë
pjire.
14 Judá wa Selá öötong kësbang ëmdë
ga orkwosmoyde ba tjok l̇lëm obi. E
kjĩshko ga ba syã shwongyo skwara,
doyono ob l̇ë, kä kjingono pjir, ë
miydëba l̇lëm w l̇o. Pjir ga jek l̇let
sirkeno sök Enayin kjokyo soyoz l̇ong,
e ber buk irbo jek jong äär Timnat
kjokyo l̇i sor go.
15 Judá jek shäng irbo bäng ga ĩya
ga wa l̇ë sök eshko kj̇lara. Wotj̇lĩno
ga wa l̇ë to shäng opsoynek domerga
ob l̇ë ob l̇ë kong w l̇eniyo l̇ara, kä kjin-
gono pjir kjĩy.
16 Wa l̇ë, e ba pj̇laydo miydara l̇lëm
kjĩshko ga jek öötong shäng ba shwoy
ga tj̇lẽ ba kong ga «¿Tja pë bop tjok ga
buere?»
«¿Pja pë bor tjok w l̇eni ga ãska l̇lëye
twëp bor kong?» l̇e.
17 Kuya ga tj̇lẽ ba kong ga «Shw l̇̈ing
ushko so ichër tjwe bop kong kj̇lara»
l̇e.
Kuya ga tj̇lẽ ba kong ga «Jöl̇̈ö.
Gueniyo woydër ga l̇lëbo twëp kjrina
ber tjeng bor tjok, öng l̇ëp l̇i ichorop
shrono bor kong guing» l̇e.
18 Kuya ga tj̇lẽ ba kong ga «¿L̇l̇ëye
woydëp?»
«Bop ko jyãgl̇̈o pjang bop bëngshko
ba kjiyo go kjwe twos bor kong. Bop
kjorkung kjwe twos bor kong bakoe»
l̇e. Kuya ga twara ba kong, pono ba
tjok, ga beno shäng kj̇laraso l̇lëme.
19 E irgo ga Tamar to ba ushko,
ga ba kä kjingokl̇o l̇i kjara, ba syã
shwongyo l̇i pjuna jek iröng obi.
20 E irgo ga öng ichara Judárë jek
ba kj̇lara Adulam so l̇i tjok, l̇lëbo iara
beno tjeng wa l̇ë tjok l̇i tek twe ba
kong iröng w l̇o. Gueniyo wa l̇ë l̇i
w l̇ẽna shäng eshko l̇lëme.
21 Eni ga kjakrokara domerga
eshko so kong ga «Wa l̇̈ë Enayin so
shäng kj̇lara, to shäng opsoynek
domerga ob l̇ë ob l̇ë kong w l̇eniyo.
L̇unashko ga sök irbo ëre sor go. ¿E
kwonl̇lo?»
«Wa l̇̈ë eniyo jũshko drete» l̇e l̇ok ba
kong.
22 Eni ga Hirá sano jek Judá shwoy
iröng obi, ga tj̇lẽ ba kong ga «Wa l̇̈ë
l̇i w l̇ẽnor l̇lëme. Domerga eshko so
tj̇lẽno bor kong ga "Wa l̇ë eniyo jũshko
drete" l̇ara» l̇e.
23 Kuya ga tj̇lẽ ba kong ga «Eni ga
ber tjeng wẽyẽ ba tjok, shji joywëba
l̇lëm w l̇o. Miydëp ga shw l̇ing ushko so

ichoror jek ba kong, gueniyo wlẽnop
llëme» le.
24 Öötong moglo mya dik ga oba
tjlẽ Judá kong ga «Bop pjlaydo Tamar
opsoyneno domerga oblë oblë kong,
ga beno shäng kjlaraso llëme» le.
Roy kuya ga tjlẽ ga «¡Shizĩ ey dwayo,
ga suzĩa!» le.
25 Tamar shikoba lëbashko ga roy
ichara ba kegue li kong, tjlẽ ga «Pja tjlẽ
bor kegue kong ga "Llëbo tjeng bor
tjok ëre sogo ë ga tja shäng kjlaraso
llëm ëre baĩya. Ko jyãglo ëre ba
kjiyo go ĩs yõtso, sogo ë miydëp wlo.
Kjorkung ëre ĩs bakoe" lëp ba kong
eni» le.
26 Roy söra öötong, lara Judá kong.
Ba llëbo li ĩya ga tjlẽ ga «Tamar llëbo
shäryono bëye. Llëbo owa li shäryaga
tjarë, bor wa Selá orkwosmonor ba
tjok llëm kjĩy» le. Eshko jek lëkong ga
pono ba tjok ame.
27 Tamar wloshko tjeng dbaryoshko
ga wapga tjeng domerga do pjök
jekdo.
28 Tjeng döröshko ga chida kjlara
orkwo shino bäm go. Eshko ga ba
kjimtaga trer srëzrën pjrino ba orkwo
go, ga tjlẽ ga «Ëre buk bäm go» le.
29 Gueniyo orkwo shino jem irëng
ga ba kjlarawa orkwo pjrik llëm li buk
bäm go. Eshko ga ba kjimtaga tjlẽ ba
kong ga «¿Pja buk bäm go sorë?» le. E
kjĩshko ga koiara Fares.*
30 E irgo ga orkwo pjrira trer
srëzrën go li bukshko ga koiara Zera,†
ba trer srëzrën li kjĩshko.

39

José parkono Potifar kong

1 Eshkoshko ga José söraba öötong
Egipto kjokyo. Eshko ga domer shäng
kjlara ko Potifar. E Egipto so pjluyo
u daga kägäyo. José tjwlẽga Ismael
tjëyoga kong li e.
2-3 José sök ba ushkoshko ga Jehová
shäng ba tjok, ga kjimtara ara. Llëbo
beno ba kong pjlú erä, ga miyde Poti-
fardë pjire.
4 E kjĩshko ga wotjlĩno pjlú ba
kjĩshko, ga kong pak wlẽna ba kjim-
taga, iara beno shäng ba llëbo tjeng
kës ba ushko li daga.
5 Dbar eshko jek lëkong ga José
kjĩshko ga Potifar kjimtara Jehovárë
ara. Eni ga llëbo uunkong beno pjlú
ba ushko, ba kjokshko bakoe.
6 Eni ga Potifar, ba llëbo tjeng kës
li iara beno tjeng José wloshko. E
kjĩshko ga llëbo oblë woyotjlĩya llëm,
ba dli eröe.
José, e domer wolësoe.
7 Ĩya Potifar boydë ga worye kjër, ga
tjlẽ ba kong ga «Pja pë bor tjok» le.
8 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «¡Llëme!
¡Tja kuzong! Llëbo tjeng kës iara bor
pjlurë beno tjeng bor wloshko. Tja
shäng na ga woydë llë kjĩshko llëme.
9 Ëye tjwlõ ëreshko bor kjinmo drete.
Bor pjlu, tja kong llëye wlikayde llëm,
pja erö, pja ba boy kjĩshko. E kjĩshko ga
llëbo owa shäryër wleni Sbö bokso ga
äe» le.
10 Roke walë lirë ba kong dbar kj-
wobi go ëmdë ga jlõ lara llëm, to jek
öötong ba zlong bäng llëm bakoe.
11 Dbar kjwara ga José opzrëno jek
u roshko, ba pak shäryë wlo. E
dbaryo ga ëye ushko drete.
12 E wopro ga shakza walë lirë pjä
ba shwong go, ga tjlẽ ba kong ga «Pja
pë bor tjok» le ba kong. Gueniyo José
opdös wles, opshino jek zron ĩ, ga ba
shwong beno tjeng walë li wloshko.
13 Ĩya ga José opshinoshko ga ba
shwong beno tjeng ba wloshko ga
14 ba parkagaga rokara ba shwoy,
ga tjlẽ ba kong dbo go ga «Hebreo
söra bor lanmarë li, shji ie woydë ber
tjwlõ llëm oba bokso. Opzrëno jek bor
kjër roshko, pë bor tjok dbo go wlo
lara. Gueniyo öö loror jlõkoyo.
15 Kuya ga opshino jek zron ĩ, ba
shwongda beno tjeng bor wloshko»
le.
16 E irgo ga José shwong li jnena
tjeng, ba lanma shrono ushko guing.
17 Shrono ga lara jek ba kong obi.
Tjlẽ ga «Bop parkaga hebreo sörop

* **38:29** Hebreo tjlõkwo ***Fares***, e ***döktong*** loklo. † **38:30** Hebreo tjlõkwo ***Zera***, e ***bolo ara*** loklo.

jũshko li opzrëno jek bor kjër roshko,
pë bor tjok dbo go wlo lara, tja ber
tjwlõ llëm oba bokso wlo.
18 Gueniyo öö loror jlõkoyo kjĩshko
ga opshino jek zron ĩ, ba shwongda
beno tjeng bor wloshko» le.
19 Kuya ga iirkono ara.
20 Eni ga ba parkagaga ichara José
shak, ie lok ber no shdũzlong uyo
roshko wlo. Ga iara beno sök eshko,
nopga shduna pjlurë tjeng lishko.
José sök eshkoshko ga
21 Jehová shäng ba tjok, ga kjimtara
ara. Jehová kjĩshko ga no shdũzlong
uyo daga wotjlĩno pjlú José tjok.
22 Ga iara beno shäng no shdung
löng li daga. Llëye shäryëba eshko dö
ga ichaga shäng erë.
23 Jehová shäng José tjok, ga kjim-
tara ara. E kjĩshko ga llëbo shärye kës
li beno pjlúe. E kjĩshko ga José parkë
shäng sorë woyotjlĩya no shdũzlong
uyo daga lirë llëme.

40

Domerga yoĩno li pjlollgwera Josérë

1-3 Eshko ga Egipto so pjluyo li park-
agaga löng do pjök. Kjlara, e di ioklo
söga ba kong, kjlara, e ba pjlung
shosho suga. Pjlara ga epga diktong
kjĩshko ga pjlu iirkono ba kong, ichara
jek löng ba u daga kägäyo li ushko,
bängzaya no shdũzlong uyo roshko
wlo, José shdung shäng lishko.
4 José iara Egipto so pjluyo u daga
kägäyo lirë beno shäng domerga li
dë. Shduna beno löng dbar kop ara
eshko.
5 Shkër kjwara ga domerga do pjök
li yoĩno lok oblë oblë, e loklo dö llëme.
6 Wẽshko ga ĩya Josérë tjwe kjok
shröngto ga wlẽya bë löng woydë arae.
7 Eni ga tjlẽ ba kong ga «¿Pjãy woydë
ara ega?»
8 «Tjawa yoĩno, ga pjlollgwega ërë
borwa kong llëme. Tjawa woydë ara
e kjĩshko» le lok ba kong.
Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Pjãy yoĩno
li llë lozĩ bor kong. Shji yoĩk li llë
loklo miyde Sbörë pjire. Ga tja kjimte
wleni ga lër bomi kong» le.
9 Eni ga tjlapga di ioklo söga li tjlẽ ba
kong ga «Tja yoĩk ga kjillgwo jong sok
kjwara,
10 lliywono lok mya. Wãrbo wen
mite, long tyë, e irgo ga ba longgwo
opkjlopswë ber bo kwi tjän.
11 Eshko ga pjlu di ioklo li tjeng bor
wloshko. Kjillgwo bo li kjrër ga llrur
shäng ba di ioklo li roshko. E irgo ga
twër pjlu li wloshko» le.
12 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Pja yoĩno
li llë loklo lër bop kong. Kjillgwo
sogwo lliywono mya li, e dbargwo
mya loklo.
13 Dbargwo mya go ga pja shiya
pjlurë na dwayo, pja ie ber shäng
parkë bop shtoy iröng obi, ba di ioklo
sörop ba kong dämär sorë ga söp ba
kong ber shäng eni obi.
14 Shäryë enishko ga tja woyoshrëba.
Pja tjlẽ pjlu kong bor kjĩshko, tja shiya
na dwayo wlo.
15 Tja ëre lũyotkaraba tek hebreoga
kjokyo dwayo. Tja kjwe shäng ëreshko
llëm gueniyo. Llëye owa shäryoror
llëm, tja shäng jũshko wlo» le.
16 Kuya tjlapga pjlung shosho suga
lirë ga ba kjlara yoĩno li pjlollgwera
beno pjlú ba kong ga tjlẽ José kong ga
«Tjara yoĩk ga shing kjwo mya, roshko
pjlung shosho suk pjir, iak tjeng ëng
kjing ëng kjing bor dlu kjing go.
17 Shing tjeng kjwara ba kjing go li,
roshko pjlëblë sho tjeng oblë oblë pjlu
kong, gueniyo ue sënwarë tjwe jonge»
le.
18 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Pja yoĩno
li llë loklo lër bop kong. Shing kjwo
mya li, e dbargwo mya loklo.
19 Dbargwo mya go ga pja shiya
pjlurë na dwayo. Ba parkagaga iche
bop kä zë tas, ga bop doyora ie lok ber
pjang kjor go. Eshko ga bop sho ue
lärë» le.
20 Öötong dbargwo mya ga pjlu sök
ië ba pjloyoga tjok, ba dbar shrëkklo.
Eshko ga ba parkagaga ichara ba di
ioklo söga li shik, ba pjlung shosho
suga li shik bakoe.
21 Di ioklo söga li iara beno shäng
parkë ba shtoy iröng obi, ba di ioklo

söra ba kong dämär sorë ga söya ba kong eni obi.

22-23 Gueniyo pjlung shosho suga lira, ba parkagaga ichara ba zrök.

Ľara Josérë ba kong sorë li shäryono uunkong eni ëmdë ga José woyoshrara pjlu di ioklo söga lirë llëme.

41

Egipto so pjluyo yoĩno li pjlollgwera Josérë

1 Ľu pjloglo pjök irgo ga shkër kjwara ga Egipto so pjluyo yoĩk ga shäng Nilo diyo kjako.

2 Ĩya ga sögľa wen tëm di roy dwayo doglo kjäk (7), wolëso, kjlo dike. Opshino ga jek tjeng kjlo sho uë jonge.

3 E irgo ga sögľa wen tëm di roy dwayo doglo kjäk (7) obi, kjlo owa, slosloe. Tëm shrono tjeng kjlo dik li zlong bäng,

4 ga döni ga sögľa kjlo dik li uara sögľa sloslo lirë drete.

Eshko ga pjlu li wolleno buk ga

5 pono jek obi. Ga yoĩno jek obi. Ĩya ga dwla weno jong sok kjlara, boryono lok tjung wolëso, pjloglo kjäk (7).

6 E irgo ga weno sok kjlara obi, boryono lok pjloglo kjäk (7) obi, gueniyo owa, pira pjluk kjlikyorë beno kluktënge.

7 Ga bo pjlú li uara bo owa lirë drete. Eshko ga pjlu wollenoshko ga «Tja buk yoĩkdo» le.

8 Wẽshko kjok shröngto ga woyotjlĩya ara kuzong ga ba parkagaga ichara ybi löng kjlobi kjok eshko li rokë, nopga kjok miydë ara li rokë bakoe. Shrono lok ga yoĩno llë lara ba kong, gueniyo pjlollgwega ërë ba kong llëme.

9 Eni ga ba di ioklo söga li tjlẽ ba kong ga «Woyoshrër kjlay ga tja opshäryono owa.

10 Kjupäbäshko ga pja iirkono pjlung shosho suga kong, bor kong bakoe. Eshko ga tjawa ichorop bop u daga kägäyo ushko, tjawa bängzaya no shdũzľong uyo roshko wlo.

11 Shkër kjwara ga tjawa yoĩno oblë oblë, e loklo dö llëme.

12 Tjawa löngshko ga domer shäng kjlara hebreo. E bop u daga kägäyo parkaga. Tjawa yoĩno li lororwa ba kong ga pjlollgwera borwa kong pjire.

13 Ľara borwa kong sorë ga shäryono eni. Tjara shrono iröng bor pakshko, bor kjlarara zröra loke» le.

14 Kuya ga no ichara José rokë, ga shira no shdũzľong uyo roshko dwayo jekdo. José kä shtono, shwong kjlopswono, doyono pjir ga jek pjlu shwoy.

15 Eshko ga pjlu tjlẽ ba kong ga «Tja yoĩno pjlara ga pjlollgwega ërë bor kong llëme. Roy kuror ga pja yo pjlollgwek pjlúe» le.

16 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «E lak tjarë llëme. Gueniyo pjlollgweya Sbörë ber pjlú bop kong» le.

17 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Tja yoĩk ga tja shäng Nilo diyo kjako.

18 Ĩnor ga sögľa wen tëm di roy dwayo doglo kjäk (7), wolëso, kjlo dike. Opshino ga jek tjeng kjlo sho uë jonge.

19 E irgo ga sögľa wen tëm di roy dwayo doglo kjäk (7) obi, kjlo owa, slosloe. Sögľa ĩntë Egipto kjokyo kjlo owa eni llëme.

20 Eshko ga sögľa kjlo dik li uara sögľa sloslo lirë drete.

21 Uara pjir ëmdë ga bë löng sloslo sorë ga beno löng eni obi. Eshko ga tja wolleno buk ga

22 tja pono jek obi. Ga tja yoĩno jek obi. Ĩnor ga dwla weno jong sok kjlara, boryono lok tjung wolëso, pjloglo kjäk (7).

23 E irgo ga weno sok kjlara obi, boryono lok pjloglo kjäk (7) obi, owa, pira pjluk kjlikyorë beno kluktënge.

24 Ga bo pjlú li uara bo owa lirë drete. Ľoror ybipga kong, gueniyo llëye miyde lok llëme» le.

25 Kuya ga tjlẽ pjlu kong ga «Pja yoĩno pjloglo pjök, e llëbo kjrinaso loklo döe. Llëye shärye Sbörë bong kjönma li, e layde bop kong.

26 Sögl̈a doglo kjäk (7) wolëso li,
dwla bo pj̈loglo kjäk (7) wolëso li, e
lu pj̈loglo kjäk (7) loklo pjöyĩkong. Pja
yoĩno pj̈loglo pjök li, e llëbo kjrinaso
loklo döe.
27 Sögl̈a doglo kjäk (7) owa, sloslo
li, dwla bo pj̈loglo kjäk (7) owa, pira
pj̈luk kj̈likyorë beno kluktëng li, e
lu pj̈loglo kjäk (7) pj̈li tjwe ara loklo
pjöyĩkong.
28 Lër shäng bop kong sorë ga
shäryë eni. Llëye shärye Sbörë bong
kjönma li, e layde bop kong.
29 Lu pj̈loglo kjäk (7) ga dli wen tjwe
Egipto kjokyo träk llëme.
30 E irgo ga lu pj̈loglo kjäk (7) obi ga
pj̈li tjwe träk llëme. Eshko ga dli ara
dbaryo woyojekoba, nopga uunkong
löng Egipto kjokyo pj̈li ara kjĩshko.
31 Pj̈li tjwe träk llëm kjĩshko ga dli
ara dbaryo li woyoshrëba llëme.
32 Llëye shärye Sbörë bong kjönma le
li, e shärye j̈lõkoyo, e dörö bakoe. Pja
yoĩno pj̈loglo pjök e kjĩshko. Pja yoĩno
pj̈loglo pjök li, e wen dörö loklo.
33 »E kjĩshko ga lër bop kong ga no
wlẽs kj̈lara kjok miydë ara wleniyo,
kjok llgwek pj̈lú wleniyo bakoe. E ber
sök Egipto sopga uunkong ichaga.
34-35 Era nopga ichos kj̈löbö, dli töng
wlo. Lu pj̈loglo kjäk (7), dli tjok-
shko ga dli wen kjöm pogo li kjring-
gwo shkëng (5) li ship kjrina, kjring-
gwo sak kjwara (10) li ship kjring
pjök, kjringgwo sak kjwara kjingsho
shkëng (15) li ship kjringgwo mya.
Shäryëp uun eni. Ga dli ëre jnep ber
tjeng dboye.
36 Lu pj̈loglo kjäk (7), pj̈li tjwe
arashko ga nopga sëm e go, wolon
llëm wlo» le.

José iara pj̈lurë beno Egipto sopga uunkong kägäyo

37 Kuya pj̈lurë ga beno pj̈lú ba kong,
ba pj̈loyoga kong bakoe.
38 Eni ga pj̈lu tj̈lẽ ba kong lok ga
«Domer ëre go Sbö Sëya. Wlẽy oblë pj̈lú
kjweni drete» le.
39 Ga tj̈lẽ José kong ga «Ëye kjok
miydë ara äär bopoya dik llëme. Ëye
kjok llgwek pj̈lú bopoya dik llëm
bakoe. Bop kjok miydë li twaga Sbörë
bop kong.
40 Pja iër ber sök bor parkagaga
ichaga, Egipto sopga uunkong kägäyo
bakoe. Llëye lëp ba kong li kole lok.
Tja pj̈lu kjĩshko ga tja tjwlõ ber bop
kjinmo, gueniyo ëye oblë llëme.
41 Eeri jek lëkong ga pja ber sök
Egipto sopga uunkong kägäyo» le.
42 Eshko ga pj̈lu, ba sakkwo ioklo
goshko ba jyãgl̈o li döra, iara José
sakkwo go. Ga ba nopga ichara ba
doyë, shwong ko pj̈lublún, pj̈lú tjwlõ
ara wleniyo go, ga bö pjrikklo shäryak
dbur sho shõyl̈õr go iara ba bëngshko.
43 E irgo ga ichara opyë pj̈lu jëkkl̈o
roy. Jek jëk löng ga ba parkagaga
ichara öö lë, tj̈lẽ ga «¡Ëre José, bi
kägäyo!» José iara beno sök Egipto
sopga uunkong kägäyo eni.
44 E irgo ga pj̈lu tj̈lẽ José kong ga
«Tja pj̈lu ëmdë ga llëye shäryëba wlo ga
kjakroke bop kong guing» le.
45 Walë shäng kj̈lara ko Asenat,
e Potifera wa. Potifera, e sök On
kjokyo. E syõshtaga Egipto so sböpga
kong. Eshko ga José koiara pj̈lurë
Zafenat Panea, ga kong Asenat twara
beno ba boy. E irgo ga José roy öötong
Egipto kjokyo kjok kjwang jĩkong.
46 José lu pj̈loglo sak myashko (30)
ga söra lok öötong sök Egipto so pj̈luyo
shwoy. Eshko ga «Tja toe» le pj̈lu
kong, ga opshino to ba pak shäryë
Egipto kjokyo kjok kjwang jĩkong.
47 Egipto kjokyo ga dli weno ara lu
pj̈loglo kjäk (7).
48 Eshkoshko ga José dli töno ara
Egipto kjokyo kjok kjwang jĩkong.
Kjrara löngshko soshko ga dli töna lok,
ga jnena beno tjeng eshko, u roshko,
shtoyo oblë oblë. Shtoyo kjrina kjrina
li kjëryo shäryak ak go pjribri kjókshko.
49 Dli töna bayo ara. Shtara ame,
beno ara, la sho tjeng dlung kjako
wleni kjĩshko.
50 Pj̈li tjwe le li bäm go ga José
wapga domerga do pjök, ba boy Ase-
nat tjok.
51 Ba wa domer bäm ĩyo bukshko ga
José tj̈lẽ ga «Tja kjimtara Sbörë, llëbo

weno bor kong owa kjöme woyojeror pjir, bor pjeyoga woyojeror bakoe. E kjĩshko ga koiër Manasés»* ̀le.

52 E irgo ga ba ̀ëng bukshko ga José tj̀lẽ ga «Bor kong ̀llëbo weno owa ara kjok ëreshko. Jũshko ga bor kong wapga twara Sbörë» ̀le. Koiara Efraín† e kjĩshko.

53 Ľu to jek kjäk (7), d̀li ara Egipto kjokyo ̀li dbaryo pjitonge.

54 E irgo ga pj̀li tjwe ̀lu pj̀loglo kjäk (7) ̀li soyarae. Ľara Josérë sorë ga shäryono eni. Kjok shto ob̀lë ob̀lë d̀li pjitong drete. Gueniyo Egipto kjokyo ga d̀li tjok.

55 Pj̀li shrono Egipto kjokyo ga nopga uunkong d̀li rokono pj̀lu kong. Eshko ga pj̀lu tj̀lẽ ba kong ga «Pjãy to José ĩk, ga ̀llëye ̀le bomi kong dö ̀li shäryëmi eni» ̀le.

56 Pj̀li shdöktong Egipto kjokyo kjok kjwang jĩkongshko ga José d̀li jneno tjengshko uyo u bäng ̀li döra, d̀li soyneya Egipto sopga kong ẁlo, dbar jek ga pj̀li tjwe ara anmoyõ kjĩshko.

57 Kjok shto ob̀lë ob̀lë d̀li ̀llëm kjĩshko ga nopga tjwe ̀löng Egipto kjokyo, d̀li tjẁlẽk José kong.

42

José shjiyga to jek Egipto kjokyo

1 Egipto kjokyo d̀li tjok ̀li miydara Jacobdë, ga tj̀lẽ ba wapga kong ga «¿Pjãy ëng ĩk ̀löng drëng kar kar egaro?

2 “Egipto kjokyo d̀li tjok” ̀laraba bor kong. Eni ga pjãy nom eshko d̀li tjẁlẽk, shji wòlon pj̀lirë ̀llëm ẁlo» ̀le.

3 Eni ga José shjiyga doglo sak kjwara (10) ̀li to jek ̀lok Egipto kjokyo d̀li tjẁlẽk.

4 Gueniyo ga José ̀lëng Benjamín ̀lira ichara ba datarë jek ba shjiyga tjok ̀llëme. Ba data wotj̀lĩk ga ̀llëbo wen owa ba tjok kjwe ̀le.

5 Pj̀li shrono ara Canaán kjokyo kjĩshko ga Jacob* wapga to d̀li tjẁlẽk nopga ob̀lë tjok eni.

6 José, e Egipto sopga uunkong kägäyo, shäng d̀li ̀li soynega bakoe. E kjĩshko ga ba shjiyga öötong ̀löng ba z̀long ga kjök tono, kjujono bokdo kj̀lay k̀lung go.

7-8 E José miydara ba shjiygarë ̀llëme. Era ommiydono ga ba shjiyga tjwayde ̀löng. Gueniyo tj̀lẽno ba kong oba ob̀lë ẁleni, kjang kjange. Tj̀lẽ ba kong ga «¿Pjãy kjone so?»

«Tjawa tek Canaán kjokyo dwayo, d̀li tjẁlẽga» ̀le ̀lok ba kong.

9 Eshko ga yoĩno dënashko ba shjiyga tjok sorë ga woyo tjwe kj̀lay ba kong. Ga tj̀lẽ ba kong ga «¿Pjãy tek ̀löng borwa kjok ëre buk sorë ĩga ̀llëmdo?»

10 «Ľlëme, Tj̀lapga. Tjawa bop parkagaga ëre. Tjawa tek ̀löng d̀li tjẁlẽga.

11 Tjawa uunkong ëre data kj̀laraso. Tjawa wotj̀lĩk bëy eröe. Tjawa tek ̀löng ̀llëbo owa shäryaga bomi kong ̀llëme» ̀le ̀lok ba kong.

12 Kuya ga tj̀lẽ ba kong ga «¡Jyõ! Pjãy tek ̀löng kjok ëre buk sorë ĩga erä» ̀le.

13 Kuya ̀lok ga tj̀lẽ ba kong obi ga «Tj̀lapga, bop parkagaga uunkong ëre epenga döe. Tjawa sak kjwara kjingsho pjök (12), data kj̀laraso. Tjawa ̀löng Canaán kjokyo. Borwa ̀ëng chirawa beno sök borwa data tjok. Kj̀larara sök borwa tjok ame» ̀le.

14 Gueniyo kuya ga tj̀lẽ ba kong obi ga «Pjãy tek ̀löng borwa kjok ëre ĩk erä. Ľoror bomi kong eni tjän.

15 Pjãy tj̀lĩn ëre go. Ľër bomi kong j̀lõkoyo pj̀lu ko go ga pjãy opshik na dwayo ̀llëm, bomi ̀ëng tek söromi shrono na guing.

16 Pjãy kj̀lara jek bomi ̀ëng ẁlokjrë, ̀llamo ber ̀löng na, no shdũz̀long uyo roshko. Ľlëye ̀lëmi ̀li j̀lõre miydër e go. Ľlëm ga ̀lër j̀lõkoyo ga pjãy tek ̀löng kjok ëre ĩk j̀lõe» ̀le.

17 Eshko ga epga bängzara Josérë uunkong tjeng no shdũz̀long uyo roshko dbargwo mya.

---

* **41:51** Hebreo tj̀lõkwo ***Manasé****s*, e so ***llë****bo* ***woyojek*** kjoyoe. † **41:52** Hebreo tj̀lõkwo ***Efraí****n*, e ***wapga tjok*** ̀lok̀lo. * **42:5** Hebreo tj̀lõkwo go ga tak beno pjang ***Israel*** . ***Jacob*** kowëba eni bakoe.

18 E irgo ga tjlẽ ba kong ga «Tja
Sbö bangkjrë kjĩshko ga llëye lër bomi
kong li shäryëmi eni ga pjãy wolon
llëme.
19 Pjãy wotjlĩk bëy jlõkoyo wleni ga
pjãy ëng wlẽs kjlara, ber shäng na, no
shdũzlong uyo roshko wlo, llamo to
iröng dli sök bomi pjeyoga kong, ue
lok wlo, epga pjli ara kjĩshko.
20 Bomi lëng tek sömi bor kong, pjãy
tjlẽno bëy jlõre miydër e go wlo. Llëm
ga pjãy wolon» le.
Kuya lok ga tjlẽ ba kong ga «Jölö» le.
21 E irgo ga tjlẽ lok ëng kong ga
«Shji opshäryono owa bi lëng tjok. Ĩnoy
shäng wosong, gueniyo kjloshtono bi
kongshko ga kuroy llëme. Llëbo wen
bi kong owa anmoyõ ëre e kjĩshko» le.
22 Ga Rubén tjlẽ ba kong ga «"Llëye
owa shäryëy bi lëng kong llëme"
loror bomi kong. Gueniyo jlõ loromi
llëme. Wolono kjĩshko ga potjwlẽy
löng kjwlëe» le.
23 José tjlõkwo pjlollgwega tjok ku-
zong ga lan löng ëng kongshko ga
tjlõkwo kura Josérë pjir li miydara ba
shjiygarë llëme.
24 Eshko ga José opkjono ba shjiyga
löngshko dwayo tjoksa, ga slatong.
Pjir ga tek shrono iröng obi, ga tjlẽno
ba kong obi. Eshko ga Simeón kjara
shäng dboy, ga nopga ichara ba pjrik,
ba pjeyoga bokshto.
25 E irgo ga José tjlẽ ba parkagaga
kong ga «Domerga ëre dli sho pjangglo,
e dlĩzĩ dli sho go. Ba dburwa dli sho
tjwlẽnggło li iozĩ ber tjeng ba dli sho
pjangglo roshko, kjlara ĩ ĩe. Dli twozĩ
ba kong, söya, ue lok irbo wlo bakoe»
le. Lara sorë ga shäryara lok eni.
26 Eni ga ba dli sho iara ba shjiygarë
ba öng kjing go, ga to lok ey dwayo.
27 Kjër äär slan löng, pë wlo lara
lishko ga José shjiy kjlara, ba öng
sëyashko ga ĩya ga ba dburwa iak bë
tjeng ba dli sho kjing go.
28 Ga tjlẽ ba pjeyoga kong ga «Bor
dburwa twara lok tek bor kong iröng.
¡Ĩzĩa! Buk bor dli sho kjing go» le.
Kuya lok ga bangkjrara lok ara, op-
shgawono löng dete erä. Ga tjlẽ ëng
kong ga «¿Llë shäryayde Sbörë bi kong
jũni?» le.
29 Öötong löng Canaán kjokyo iröng
obi ga llëye shäryono ba kong dö li lara
lok ba data kong. Tjlẽ ba kong ga
30 «Domer Egipto so kägäyo tjlẽno
borwa kong kjang kjange. "¿Pjãy tek
löng kjok ëre buk sorë ĩga llëmdo? Pjãy
nopga owa tjwayde löng" lara borwa
kong eni.
31 Tjawa tjlẽno ba kong ga "Tjawa
wotjlĩk bëy eröe. Tjawa tek löng llëbo
owa shäryaga bomi kong llëme.
32 Tjlapga, bop parkagaga uunkong
ëre epenga döe. Tjawa sak kjwara
kjingsho pjök (12), data kjlaraso.
Tjawa löng Canaán kjokyo. Borwa
lëng chirawa beno sök borwa data
tjok. Kjlarara sök borwa tjok ame"
lororwa ba kong eni.
33 Eshko ga tjlẽno borwa kong ga
"Pjãy wotjlĩk bëy jlõ wleni ga pjãy ëng
wlẽs kjlara, ber shäng bor tjok na wlo,
llamo to iröng dli sök bomi pjeyoga
kong, ue lok wlo, epga pjli ara kjĩshko.
34 Ga bomi lëng tek sömi bor kong.
Eni ga pjãy tjlẽno bëy jlõre miydër e
go. Eni ga bomi kjlara li dör, ga pjãy to
löng llëbo tjwlẽk kjok ëreshko ga pjlúe"
lara borwa kong eni» le.
35 Ba dli sho shiya lokshko ga ba
dburwa wen tjeng ba roy kjlara ĩ ĩe.
Eni ga yëy le lok uunkong, ba datarë
bakoe.
36 Eshko ga Jacob tjlẽ ba kong
ga «¿Tja iëmi ber shäng wapga
dret wlore? José sök bi tjok ame,
Simeón bakoe. ¿Benjamín sömi woydë
sharare? Ber song li tja» le.
37 Eshko ga Rubén tjlẽ ba data
kong ga «Benjamín ichos jek bor tjok.
Miydaga ber tjarë. Sör tjwe bop kong
iröng obi. Sör tjwe llëm ga bor wapga
do pjök zröp ga pjlúe» le.
38 Gueniyo kuya ga tjlẽ ba kong ga
«Bor wa jek bomi tjok kjone llëme. Ba
kjlara José wolono, beno shäng kjlara
kjwe erä. Llëbo wen ba kong owa
irbo wleni ga tjlapga ëre wolono woy-
dorbo ga wloyo pjãydë» le.

43

Benjamín söra ̇lok jek Egipto kjokyo

1 Dbar jek ga pj̇li tjwe ara anmoyõ.
2 D̈li söra ̇li uara ̇lok pjir ga Jacob tj̇lẽ
ba wapga kong ga «Pjãy to d̈li tjẇlẽk bi
kong Egipto kjokyo obi» ̇le.
3-5 Eshko ga Judá tj̇lẽ ba kong ga
«Domer shäng këm tj̇lẽno borwa kong
wẽL̈ëe. “Bomi ̇lëng tek sömi tjwe na
l̈lëm ga pjãy tjwe bor ĩk na l̈lëme” ̇lara
borwa kong eni. E kjĩshko ga Ben-
jamín ichëp jek borwa tjok ga tjawa
jek d̈li tjẇlẽk. L̈lëm ga tjawa jek l̈lëme»
̇le.
6 Kuya ga tj̇lẽ ba kong ga «¿L̈lëbo
shäryëmi bor kong owa ara ega? ¿Pjãy
̇lëng shäng kj̇lara ̇lëmi domer e kong
l̈lëno?»
7 «L̈lëbo kjakrokara ara borwa
kjĩshko, borwa pjeyoga kjĩshko bakoe.
Tj̇lẽno borwa kong ga “¿Pjãy data
tjokde? ¿Pjãy ̇lëmga obl̈ë tjokde?” ̇lara
eni. L̈lëbo obl̈ë ̇lororwa ba kong l̈lëme.
Dboryororwa eni erä. “Bomi ̇lëng
tek sömi bor kong” ̇le borwa kong
eni miydororwa l̈lëme» ̇le ̇lok ba data
kong.
8 Eshko ga Judá tj̇lẽ ba data kong ga
«Kjwozirwa ̇li ichos jek bor tjok, daga
ber tjarë. Shji wȯlon l̈lëm ẅlo ga
tjawa to d̈li tjẇlẽk.
9 Ios ber tjeng bor ẅloshko, ĩga ber
tjarë, l̈lëye shäryono ba tjok ẅleni ga
kjakrokëp bor kong. Sör tjwe iröng
l̈lëm ga tja ber pogo tjẇlõ bop kong
ĩyado.
10 Shji ̇löng wor l̈lëm kjwe ga tjawa
öör pj̇loglo pjök tjän» ̇le.
11 Kuya ga tj̇lẽ ba kong ga «L̈lëye
shäryako obl̈ë ẅlo l̈lëme. E kjĩshko ga
dẅlo poshtikklo ̇lõ pj̇lëbl̈ë obl̈ë obl̈ë,
or dyo, kjor bo obl̈ë uako ẅleniyo, e
sömi domer e kong ba sënggl̈o.
12 Dbur sözĩ bayo eni obi. Dbur
twara tek tjeng ̇li twëmi ba kong iröng
obi, dir ĩ kjwe.
13 Bomi ̇lëng kjwe sözĩ jek bomi tjok.
Pjãy nom jekdo, domer ̇li ĩk.
14 Sbö, l̈lëye shärye woydë ̇li shärye
ga pj̇lúe. Woydër ga pjãy songe ̇le,
pjãy kjimte, bomi kj̇lara döya ẅlo,
Benjamín döya ẅlo bakoe. Tja ber
wapga dret ẅlo ga tja beno wapga
drete» ̇le.
15 Eni ga Jacob wapga to jek Egipto
kjokyo Benjamín tjok. Domer sënggl̈o
̇li söra ̇lok jek ba tjok, dburwa ̇lara ba
datarë ̇li söra jek bakoe. Eni ga jek
öötong ̇löng José shwoy Egipto kjokyo.
16 Ĩya Josérë ga Benjamín tek shäng
ba shjiyga tjok ga tj̇lẽ ba u daga
kägäyo kong ga «Domerga kjwe sös jek
bor ushko. Sögl̈a zröp kj̇lara, ga ̇liba.
Eeri d̈lo d̈luw ga ië ̇lok bor tjok» ̇le ba
kong.
17 L̈ara ba kong sorë ga shäryara eni.
Epga söra jek ba ushko.
18 Gueniyo bangkjrara ̇lok ara, söya
jek José ushko kjĩshko. Wotj̇lĩk ̇lok
ga «Shji söya ̇lok jek ̇löng eshko j̇lõ
ẅleni, dbur twara ̇lok tek bi kong
iröng ̇li kjĩshko. Shji shakoba, shji iëba
ber ̇löng ba parkagaga tjẇlẽk ̇löng pjir
ẅleniyo, bi öng ẅle tjok» ̇le.
19 Öötong ̇löng José ushko ga epga
tj̇lẽ ba u daga kägäyo kong ga
20 «Tj̇l̈apga, kjupäbäshko ga tjawa
öör ̇löng na d̈li tjẇlẽk.
21 Gueniyo tjawa äär s̈lan ̇löngshko
ga borwa d̈li sho bapkwo kjak
dörorwa, ga dbur bë tjeng ba roy,
kj̇lara ĩ ĩ, uunkonge. Dbur iak tjeng
sorë ga sörorwa tek tjeng eni, twërwa
bomi kong iröng ẅlo.
22 Tjawa dbur söno d̈li sho tjẇlẽkkl̈o
obi. Gueniyo dbur iaga ërë tjeng
eshko miydërwa l̈lëme» ̇le.
23 Kuya ga tj̇lẽ ba kong ga «Pjãy
woydë l̈lëme. L̈lëye bangkjrëmi l̈lëme.
D̈li tjẇlẽnomi, e dburyo kjroror. Dbur
beno tjeng bomi d̈li bapkwo roy ̇li iak
bomi Sbörë, e bomi data Sbö bakoe»
̇le. Eshko ga Simeón shira, söra jek
öötong ba pjeyoga tjeng ̇lishko.
24 E irgo ga söra jek uunkong José u
roshko, ga kong di twara, dre shkwë
e go ẅlo. Ba öng sëna pjir bakoe.
25 Kura ̇lok ga José tjwe ië ba tjok
kuzong ga koshe ̇löng. E wopro ga
ba sënggl̈o söra ̇li poshäryara tjeng ba
kong.

26 José jek äär ushko ga ba sënggïo
söra li twara lok ba kong, ga kjök tono,
kjujono bokdo kjlay klung go.
27 Eshko ga José tjlẽ ba kong ga
«¿Pjãy yonde? Pjãy tjlẽ bor kong ga
bomi data tjlablae. ¿Sök yonde?»
28 «Tjïapga, borwa data sök yone» le
lok ba kong, ga kä dono jek obi.
29 Ba shjiyga kjing ĩya Josérë. Ben-
jamín, ba lëng data, mekë kjlaraso li
ĩya ga tjlẽ ga «¿Bomi lëng lëmi kjupä
kjwere?» le. Ga tjlẽ Benjamín kong ga
«Pja miydaga ber Sbörë» le ba kong.
30 Ba lëng ĩya ga wopjlú anmoyõ,
slarwõ erä. Eni ga opzrëno jek maling
ba kjër roshko, ga slatong ba lëng
kjĩshko.
31 Woroyono pjir ga bokkwo shk-
wono, opshino, ga tjlẽ ba parkagaga
kong ga «Dïi shizĩa» le.
32 Eshko ga José kong dli shira lok
dboy, Jacob wapga kong dboy, Egipto
sopga kong dboy bakoe. Egipto sopga
kong ga hebreoga tjwlõ llëme. E
kjĩshko ga ië lok ba tjok llëme.
33 Ba shjiyga ichara Josérë sirkeno
tjeng ba gomyo ba këguëyo äär jong
ba lëng mite go. E kjĩshko ga epga
opshgawono, ga ëng ĩk löng drëng erä.
34 Sëna Josérë ba dli baĩya. Ga Ben-
jamínda sëna ara, ba shjiyga kjinmo.
José iono ba pjeyoga tjok, ga uunkong
beno löng woowa llëme.

44

José di ioklo

1 E irgo ga José tjlẽ ba u daga kägäyo
kong ga «Domerga ëre dli sho pjangglo,
e dlĩs dli sho go. Ba dburwa dli
sho tjwlẽnggïo li ios ber tjeng dli sho
pjangglo li roshko, kjlara ĩ ĩe.
2 Bor di ioklo shäryak dbur sho
pjlublún go li ios ber buk ba lëng dli
sho pjangglo li roy, ba dbur dli sho
tjwlẽnggïo wle ios ba roy bakoe» le.
Llara ba kong sorë ga shäryara eni.
3 Wẽshko kjok shröngto ga José ba
pjeyoga ichono to iröng obi ba öng
tjok.
4 Jek löng pjola llëm obi ga José
tjlẽ ba u daga kägäyo kong ga «Pja
nom domerga jek löng yẽ irpjang.
Dosharop ga pja tjlẽ ba kong ga "¿Pjãy
kjimtak pjlú ga tjwlẽmi owa ega? ¿Di
ioklo shäryak dbur sho pjlublún go, e
lũyotkoromi ega?
5 E bor kägäyo di ioklo. E ba llëbo
miydoklo. Pjãy llëbo owa shäryono"
lëp ba kong eni» le.
6 Kuya ga to jek ba irgo, ga doshara
ga llëye lara Josérë ba kong li lara ba
kong pjire.
7 Kuya lok ga tjlẽ ba kong ga
«Tjïapga, ¿pja tjlẽ borwa kong eni ega?
E shäryororwa llëme. Borwa kong ga e
shäryako llëme.
8 Tjawa tek löng iröng Canaán
kjokyo dwayoshko ga dbur wlẽnorwa
borwa dli sho pjangglo roshko li
tyororwa bomi kong iröng. ¿Eni ga
era bop kägäyo dbur sho lũyotkërwa
sorë?
9 Di ioklo wen tjeng ë tjok ga e
wolon wlo, tjawa ber löng bomi park-
agaga tjwlẽk löng pjir wleniyo bakoe»
le.
10 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Pjïúe.
Shäryër eni. Gueniyo wen tjeng ë
tjok ga ber shäng bor parkaga tjwlẽk
shäng pjir wleniyo, llamo to iröng ga
pjlúe» le.
11 Ba dli sho pjangglo lona lok
töshko, ga kjak döra lok jekdo.
12 Roĩna José u daga kägäyorë ba
shjiy këguë ĩ äär jong ba lëng mite ĩ go,
ga di ioklo li wlẽna buk Benjamín dli
sho pjangglo roy.
13 E kjĩshko ga ba shwong dwlëkza
lok tjã tjã erä, woydë lok ara kjĩshko.
Eshko ga ba llëbo poyona ba öng kjing
go, ga sano jek José shwoy iröng obi.
14 Judá, ba pjeyoga öötong löng José
ushko ga José sök eshko obi. Eni ga
kjök tono lok, kjujono bokdo kjlay
klung go.
15 Eshko ga José tjlẽ ba kong ga
«¿Llëye shäryoromiro? ¿Tja ëre llëbo
miydoklo tjok miydëmi llëmdo?» le.
16 Kuya Judárë ga tjlẽ ba kong
ga «¿Llëye lërwa? ¿Tjawa llëbo owa
shäryono llëm ga pinwa bop kong
sorë? Llëbo shäryororwa owa li iara

Sbörë beno ĩkoba wël̈ëe. Tjawa ˈlöng na. Tjawa bop parkagaga tjwˈlẽk ˈlöng pjir wˈleniyo, borwa ˈläng bop di ioklo söga kjwe tjok bakoe» ˈle.

17 Gueniyo kuya ga tjˈlẽ ba kong ga «Eni ˈllëme. Di ioklo tjeng ë tjok ga e ber shäng bor parkaga tjwˈlẽk shäng pjir wˈleniyo. Pjãyda to jek iröng ushko ga pjˈlúe. Pjãy barwaga ërë ˈllëme» ˈle.

Judá tjˈlẽno José kong Benjamín kjĩshko

18 Era eni ga Judá jek José zˈlong bäng, ga tjˈlẽ ba kong ga «Tjˈlapga, ¿tja tjˈlẽ bop kong sira tjoksa ga buere? Pja iirkë bor kong ˈllëme. Pja tjwˈlõ ara bor kong, Egipto so pjˈluyo dik.

19 Pja tjˈlẽno borwa kong ga "¿Pjãy data tjokde? ¿Pjãy ˈlëmga oblë tjokde?" ˈlorop borwa kong.

20 Eshko ga tjawa tjˈlẽ bop kong ga "Borwa data, e tjˈlabˈlae. Ga tjawa ˈläng shäng kjˈlara mite obi. E bukshko ga borwa data tjˈlabˈlae. Ba meyo ˈli tjok ga wapga tjeng do pjök, gueniyo kjˈlara shinmotkonoe. E kjĩshko ga ba wa beno shäng ˈli woyde borwa datarë ara" ˈlërwa bop kong eni.

21 »Eshko ga pja tjˈlẽ borwa kong ga "Bomi ˈläng tek sömi bor kong ĩn wˈlo" ˈläp.

22 Ga tjawa tjˈlẽ bop kong ga "Kjwozirwa ba data rayë ber tjoksa ga äe. Raye ber tjoksa ga woˈlon" ˈlërwa.

23 Gueniyo pja tjˈlẽ borwa kong ga "Bomi ˈläng tek sömi na ˈllëm ga pjãy tjwe bor ĩk na ˈllëme" ˈläp.

24 Tjawa jek äär iröng borwa data shwoy ga ˈllëye ˈlorop borwa kong ˈli ˈlororwa ba kong pjire.

25 »Eshko ga borwa data tjˈlẽ borwa kong ga "Pjãy nom iröng dˈli sho tjwˈlẽk sira" ˈle.

26 Gueniyo tjawa tjˈlẽ ba kong ga "Tjawa yorke borwa ˈlängdë ˈllëm ga tjˈlapga sök, e ĩnwa ga äe" ˈlërwa ba kong.

27 »Kuya ga tjˈlẽ borwa kong ga "Miydëmi pjˈlú ga bor boy, e wapga do pjök bor tjok.

28 Kjˈlara to bor shjiryo dwayo, ga sök bor tjok ame. Miydër ga uara äya kjˈloshko sorë.

29 Era ba ˈläng kjwe söromi to bor zˈlong dwayo ga ˈllëbo weno ba kong owa bebi wˈleni ga tja woˈlon woydorbo. Eshko ga wˈloyo ber pjãydë" ˈle.

30-31 »E kjĩshko ga bor ˈläng woyde bor datarë ara ba pjˈlugwo baĩya wˈleni. Kjwozirwa, e äär borwa tjok iröng ˈllëm ga borwa data, e woˈlon woydorbo. Enira wˈloyo ber tjawarë.

32 Tja tjˈlẽno bor data kong ga "Ios ber tjeng bor wˈloshko, ĩga ber tjarë. Lˈläye shäryono ba tjok wˈleni ga kjakrokëp bor kong. Sör tjwe iröng ˈllëm ga tja ber pogo tjwˈlõ bop kong ĩyado" ˈloror.

33 »E kjĩshko rokër bop kong sira ga tja ios ber shäng bop parkaga tjwˈlẽk shäng pjir wˈleniyo, kjwozirwa kjwe shtoshko. Ga ichos jek ba shjiyga tjok sira.

34 Tja jek äär iröng bor data shwoy ba tjok ˈllëm ga äe. Bor data sök woydë, song, e ĩn woydë ˈllëme» ˈle.

45

José oppino ba pjeyoga kong

1-3 Eshko ga José sˈlarwõ, ga tjˈlẽ ba parkagaga ˈlöng ˈli kong ga «¡Pjãy opshis uunkong na dwayo!» ˈle, ga beno shäng tjoksa ba pjeyoga tjok, ga sˈlatong jˈlõkoyo. Kuya Egipto sopga ˈlöng kjoko ˈlirë ga roy shdöra öötong uunkong kong, öötong Egipto so pjˈluyo ushko bakoe.

Eshko ga José tjˈlẽ ba pjeyoga kong ga «Tja José. ¿Bor data sök sëre?» ˈle. Kuya ˈlok ga beno ˈlöng sëya ˈllëme. Dborye ˈlok ga äe. Tjˈlõkwo drete.

4 Eshko ga José tjˈlẽ ba kong ga «Pjãy tek bor zˈlong sira» ˈle. Ga tjˈlẽ ba kong obi ga «Bomi ˈläng soynenomi Egipto sopga kong dgue, e tja José.

5 Gueniyo ga pjãy woydë ˈllëme. Tja wˈloyo pjãydë ˈllëme. Tja ichara Sbörë na bomi bäm go, nopga kjimtë, woˈlon ˈllëm wˈlo.

6 »Pjˈli ara kjok ëre kjing go ˈlu pjˈloglo pjök tjän. Kjwe ˈlu pjˈloglo shkëng (5)

obi ga dli llë wen llëm, llëye dguëy ga
wen llëm bakoe.
7 Gueniyo tja ichara Sbörë bomi
bäm go, bomi kjimtë, pjãy wolon llëm
wlo, bomi tjëyo tek ber bomi irgo li
wen wlo. Shäryara Sbörë oblë, ba dbo
kësbang go.
8 Tja ichaga Sbörë na, pjãydë llëme.
Tja iara beno shäng Egipto so pjluyo
dboryaga, ba u daga kägäyo, Egipto
sopga uunkong ichaga bakoe.
9 »Pjãy nom maling bor data shwoy,
ga pjãy tjlẽ ba kong ga "Bop wa José
tjlẽ ga 'Tja ichara Sbörë beno shäng
Egipto so kägäyo. Pja tek bor ĩk wop
äe.
10 Pja ber sök Gosén kjokyo, bop
wapga, bop tjërga, bop öng, bop llëbo
tjeng kës li tjok. Eni ga pja ber sök bor
soshko.
11 Ëreshko ga pja sën dli, bop
pjeyoga uunkong tjok, pjãy pjli kuk
llëm wlo, dli llëm kjwe lu pjloglo
shkëng (5) obi kjĩshko' le Josérë" lëmi
ba kong eni.
12 »Miyde bor lëng Benjamíndë, pjãy
ommiydë bebi ga tja José jlõkoyo. Tja
tjlẽno li kuromi uunkong.
13 Tja sök na, tja tjlapga dbo kësbang,
tja parkë sök sorë li lanyotkëmi bor
data kong. Llëye ĩnomi na dö li lëmi ba
kong pjir bakoe. Pjãy nomo. Bor data
tek sömi wop äe» le.
14 Eshko ga José, Benjamín, e ëng
popjluno lok, ga slatong wop ara ëng
tjok.
15 Eshko ga ba pjeyoga uunkong lõ
shira,* slatong ba tjok. E irgo ga ba
pjeyoga woroyono, tjlẽno ba tjok.
16 José pjeyoga shrono löng li roy
kuya pjlurë ga beno wopjlú, ba
pjloyoga uunkong tjok.
17 Eni ga pjlu tjlẽ José kong ga «Ëp
bop pjeyoga kong ga dli sho ie lok ba
öng kjing go, ga to Canaán kjokyo,
18 ga bop data, ba pjeyoga tek söya
bor kong. Egipto kjok pjlúyo twër
ber ba kong, Egipto dli pjlúyo twër ba
kong, ue wlo bakoe.
19 Ichos jek na dwayo jëkkÏo sök, ba
boyga sökkÏo, ba wapga sökkÏo, bop
data sökkÏo bakoe.
20 Wotjlĩk lok ba llëbo ber li kjĩshko
llëm, llëbo pjlúyo tjeng Egipto kjokyo
ëre twër ber ba kong kjĩshko» le.
21 Shäryara Jacob† wapgarë eni. Ba
jëkkÏo lara pjlurë li twara Josérë ba
kong, dli ichara, ue irbo wlo bakoe.
22 Shwong twara tjaglën ba shjiyga
kong. Gueniyo Benjamínda kong
dbur sho pjlublún twara kjwo sak
dbäw pjloglo mya (300), shwong
twara kjringgwo shkëng (5) bakoe.
23 Ba data kong öng llëbo sökkÏo
ichara sak kjwara (10) llëbo pjlúyo
tjeng Egipto kjokyo tjok, öng doglo
sak kjwara (10) obi dli sho tjok, ue
irbo wlo.
24 «Tjawa toe» le lokshko ga José tjlẽ
ba pjeyoga kong ga «JöÏö. Pjãy nome.
Pjãy ëngkjwë ëng tjok irbo llëme» le ba
kong.
25 Eni ga opshino jek Egipto kjokyo
dwayo, öötong löng Canaán kjokyo, ba
data Jacob sökshko.
26 Ĩya lok ga tjlẽ ba kong ga «¡José sök
së! ¡E tjlapga tjwlõ kësbang, Egipto so
kägäyo!» le lok ba data kong, gueniyo
tjlõkwo kjrara llëm, yëy le erä.
27 Gueniyo llëye lara Josérë kjöme li
kura. Ga ĩna ga jëkkÏo ichara Josérë
jong ba wlokjroklo. Eni ga beno
wopjlú,
28 ga tjlẽ ga «¡JÏõe! Era miydër ga
José sök së. Tja wolontë llëm obi ga tja
to ba ĩk» le.

46

Jacob to jek Egipto kjokyo ba pjeyoga tjok

1 E irgo ga Jacob* opshino to jek
Egipto kjokyo ba pjeyoga tjok, ba
llëbo uunkong tjok bakoe. Jek öötong
löng Berseba kjokyo ga öng zröra, sho
sura, pjono dret, ba data Isaac Sbö
poshrëkkÏo.

* **45:15** ***Lõ shik***, lanyo, e tak pjang Génesis 27.26 go. † **45:21** Hebreo tjlõkwo go ga tak beno pjang ***Israel***. ***Jacob*** kowëba eni bakoe. * **46:1** Hebreo tjlõkwo go ga tak beno pjang ***Israel***. ***Jacob*** kowëba eni bakoe. Génesis 46.2, 8-15, 30 eni bakoe.

2 E shkëyo ga Sbö weno shäng ba kong yoshko wˈleni, ga tjˈlẽ ba kong ga «¡Jacob!»

«¿Ïlë?, Tjˈlapga» ˈle ba kong.

3 Tjˈlẽ ga «Tja Sbö, tja bop data Sbö. Pja jek Egipto kjokyo ga ˈllëye bangkjrëp ˈllëme. Kjok eshko ga bop tjëyo tek ber bop irgo ˈli iër ber tjëyo kësbange.

4 Tja jek shäng bop tjok eshko. Ïlono ga bop tjëyoga shir ey dwayo, ga tek sör na iröng obi. Ga pja woˈlonshko ga José sök bop zˈlong bäng» ˈle.

5-7 E irgo ga Jacob iara ba wapgarë opyë sök jëkkÏo ichara Egipto so pjˈluyorë ba kong ˈli roshko, ba pjˈlaydoga, ba tjërga tjok. Ga Jacob opshino to ey dwayo ba tjëyo tek beno ba irgo uunkong ˈli tjok. Ba öng, ba ˈllëbo uunkong wˈlẽna Canaán kjokyo ˈli söra jek ba tjok Egipto kjokyo.

8-15 Jacob tjëyo tek beno ba irgo ˈli öötong ˈlöng Egipto kjokyo ko ˈlok eni. Epga beno ˈlöng Israel tjëyoga.

Lea wapga Jacob tjok, e weno tjeng Padán Aram kjokyo, e ko ˈlok eni. Ba tjëyo tek beno ba irgo ˈli tjok ga beno ˈlöng doglo sak mya kjingsho mya (33).

Rubén, e ba wa domer bäm ĩyo. Rubén, e öötong ba wapga domerga Janoc, Falú, Jezrón, Carmí tjok.

Simeón, e öötong ba wapga domerga Jemuel, Jamín, Oad, Jaquín, Zojar, Saúl tjok. Saúl, e mekë Canaán so.

Leví, e öötong ba wapga domerga Guersón, Coat, Merari tjok.

Judá, e öötong ba wapga domerga Selá, Fares, Zera tjok. Ba wapga domerga Er, Onán, e woˈlono beno ˈlöng Canaán kjokyo. Fares, e öötong ba wapga domerga Jezrón, Jamul tjok.

Isacar, e öötong ba wapga domerga Tola, Fuvá, Job, Simrón tjok.

Zabulón, e öötong ba wapga domerga Séred, Elón, Yalel tjok.

Jacob wa waˈlë Dina, e öötong bakoe.

16-18 Parkaga twara Labándë ba wa Lea kong ko Zilpá ˈli wapga Jacob tjok ko ˈlok eni. Ba tjëyo tek beno ba irgo ˈli tjok ga beno ˈlöng doglo sak kjwara kjingsho tjer (16).

Gad, e öötong ba wapga domerga Zefón, Jaguí, Ezbón, Suni, Erí, Arodí, Arelí tjok.

Aser, e öötong ba wapga domerga Imná, Isvá, Isví, Beriá tjok, ba wa waˈlë Sera tjok bakoe. Beriá, e öötong ba wapga domerga Héber, Malquiel tjok.

19-22 Raquel wapga Jacob tjok ko ˈlok eni. Ba wapga tjok ga beno ˈlöng doglo sak kjwara kjingsho pkëng (14).

José, e sök Egipto kjokyo ga wapga tjeng domer do pjök ba boy Asenat tjok ko Manasés, Efraín. Asenat, e Potifera wa. Potifera, e sök On kjokyo. E syõshtaga Egipto so sböpga kong.

Benjamín, e öötong ba wapga domerga Bela, Béquer, Asbel, Guerá, Naamán, Ehí, Ros, Mupín, Jupín, Ard tjok.

23-25 Parkaga twara Labándë ba wa Raquel kong ko Bilhá ˈli wapga Jacob tjok ko ˈlok eni. Ba wapga tjok ga beno ˈlöng doglo kjäk (7).

Dan, e öötong ba wa domer Jusín tjok.

Neftalí, e öötong ba wapga domerga Yazel, Guní, Jéser, Silén tjok.

26 Jacob, e öötong Egipto kjokyo ba tjëyo tek beno ba irgo ˈli doglo sak tjer kjingsho tjer (66) tjok, ba pjˈlaydoga tjok bakoe.

27 José wapga tjeng Egipto kjokyo do pjök. Eshko ga Jacob tjëyoga shrono ˈlöng Egipto kjokyo doglo sak kjäk (70).

28 Epga jek ˈlöng irbo ga Judá ichara Jacobdë jek bäm go José ĩk, wˈlokjre tek irbo Gosén kjokyo wˈlo. Öötong ˈlöng eshko ˈli kuya Josérë ga

29 ba parkagaga ichara ba jëkkÏo poshäryë. E irgo ga José jek ba data wˈlokjrë. Öötong shäng ba data

sökshko ga ëng popj̈luno ̇lok, ga s̈latong wop ara ëng tjok.
30 Eshko ga Jacob tj̈lẽ ba kong ga «Pja ĩnor om go bor bokkwo go, ga pja shäng së j̈lõe. Era tja wȯlon ga pj̈lúe» ̇le.
31-32 Kuya ga tj̈lẽ ba data, ba pjeyoga kong ga «Tja to tj̈lẽ pj̈lu kong ga "Bor data, bor pjeyoga ̇löng Canaán kjokyo ̇li shrono ̇löng na, ber ̇löng bor tjok ẅlo. Epga öng daga kjĩshko ga ba öng, ba ̈llëbo uunkong söra tek ba tjok" ̇lër ba kong.
33 Pjãy roke pj̈lurëshko ga "¿Pjãy pak ̈llë?" ̇le bomi kongshko ga
34 pjãy tj̈lẽ ba kong ga "Tjawa tek chilawa obishko dwayo ga tjawa pak, e öng daga, borwa tjëyoga dëna ĩ dik" ̇lëmi ba kong eni. Eni ga Egipto sopga ̇löng öng dagaga tjok woydë ̈llëm kjĩshko ga pjãy ie ber ̇löng Gosén kjokyo» ̇le.

47

1-2 Eshko ga ba pjeyoga kjrara doglo shkëng (5), ga söra jek öötong ̇löng Egipto so pj̈luyo shwoy, ga tj̈lẽ ba kong ga «Bor data, bor pjeyoga tek Canaán kjokyo dwayo ̇li shrono ̇löng Gosén kjokyo ba öng tjok, ba ̈llëbo tjeng kës ̇li tjok bakoe» ̇le. Eshko ga ba pjeyoga ̇li pina pj̈lu kong, miyde ẅlo.
3 Eni ga pj̈lu tj̈lẽ ba kong ga «¿Pjãy pak ̈llë?»

«Tj̈lapga, tjawa tek chilawa obishko dwayo ga tjawa pak, e öng daga, borwa tjëyoga dëna ĩ dik.
4 Canaán kjokyo pj̈li ara, borwa öng d̈li drete. E kjĩshko ga tjawa to tek ber ̇löng na ẅlo ̇lërwa. Rokërwa bop kong sira ga tjawa ios ber tjeng Gosén kjokyo» ̇le ̇lok ba kong.
5 Kuya ga tj̈lẽ José kong ga «Bop data, bop pjeyoga tek shrono ber ̇löng bop tjok ẅlo ̇le.
6 Egipto kjokyo tjeng bop ẅloshko. Gosén kjokyo, e Egipto kjok pj̈lúyo kuzong ga twos ba kong, ber ̇löng eshko ẅlo. Ĩp ga domerga kjone kjone parkë pj̈lú ga ios ber ̇löng bor öng dë bakoe» ̇le.
7 E irgo ga ba data söra, pina pj̈lu kong, miyde ẅlo. Eshko ga Jacob tj̈lẽno beno pj̈lú ba kong.
8 Ga pj̈lu tj̈lẽ ba kong ga «¿Pja ̇lu pj̈lobi?»
9 «Tja ̇lu pj̈loglo sak dbäw kjingsho sak mya (130) erä. Tja sök shtor ̈llëm, tja jëkko erä, tja songe. Bor data, bor kjokë, e jëk to ̇löng shtor ̈llëm bako, gueniyo ̇lu ĩno bor kjinmo» ̇le ba kong.
10 E irgo ga Jacob tj̈lẽno beno pj̈lú ba kong obi, ga toe.
11 Eshko ga ̇lara pj̈lurë sorë ga shäryara Josérë eni. Egipto kjok pj̈lúyo twara ba data, ba pjeyoga kong, ber ̇löng eshko ẅlo. Kjok, e ber buk Ramsés kjokyo.
12 Ba pjeyoga uunkong sëna d̈li bakoe.

José pak shäryono sorë pj̈li ara dbaryo

13 Egipto kjokyo, Canaán kjokyo ga dbar jek ga pj̈li tjwe ara anmoyõ. Nopga wȯlonto pj̈lirë.
14 Eni ga d̈li soynena Josérë Egipto sopga kong, Canaán sopga kong bakoe. Dburyo ̇li jnena tjeng pj̈lu dbur jnez̈longshko.
15 Dbur pjitongshko ga Egipto sopga tjwe tj̈lẽ José kong ga «Tjawa dbur pjitonge. Tjawa sëm d̈li. L̈lëm ga tjawa wȯlon pj̈lirë» ̇le.
16 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «Pjãy dbur pjitong ga bomi öng sömi bor kong, ga kj̈lopswër d̈li sho go» ̇le.
17 Eni ga Egipto sopga, ba öng ob̈lë ob̈lë,* e söra José kong, kj̈lopswe d̈li sho go ẅlo. Shäryara eni ̇lu pj̈lara.
18 E irgo ga tjwe tj̈lẽ José kong obi ga «L̈lëye jnenwa bop kong ga äe. Tjawa dbur pjitong, ga borwa öng, e beno bopoya. Beno tjawa, borwa kjok erä.
19 Tjawa iëp wȯlon ̈llëme. Borwa kjok iëp ber tjoksa ̈llëme. Tjawa tjẅlẽs, borwa kjok tjok bebi, d̈li sho ãska. Eni ga tjawa ber ̇löng parkë borwa kjok ̇li kjing go pj̈lu kong. Dwla

* **47:17** Öng ob̈lë ob̈lë söra ̇lok ̇li, e kwomgla, öng ẅlẽp ushko so, shẅling ushko so, sögl̈a, öng so kwomgla kjoyo dre töshko bakoe.

twos borwa kong, tjawa wolon llëm wlo, kjok ëre kjing go nopga tjok obi wlo» le.
20 Pjli tjwe ara anmoyõ kjĩshko ga ba kjok soynena uunkong José kong. Eni ga Egipto kjok tjwlẽna Josérë uunkong pjlu kong.
21 Nopga uunkong beno löng ba parkagaga tjwlẽk löng pjir wleniyo.
22 Gueniyo syõshtagaga Egipto so sböpga kong, epgara kong dli twe pjlurë ĩyado. E kjĩshko ga ba kjok soynena llëme.
23 E irgo ga José tjlẽ nopga kong ga «Pjãy tjwlẽnor uunkong bomi kjok tjok pjlu kong. Dwla tjeng ëre to dguëmia.
24 Gueniyo ba bo kjrozlong dbaryo ga dli tömi li kjringgwo shkëng (5) li shimi kjrina pjlu kong, kjringgwo sak kjwara (10) li shimi kjring pjök ba kong, kjringgwo sak kjwara kjingsho shkëng (15) li shimi kjringgwo mya ba kong. Shäryëmi uun eni» le.
25 Kuya lok ga tjlẽ ba kong ga «Pja opshäryono pjlú borwa tjok. Tjawa iorop wolon pjlishko llëme. E kjĩshko ga tjawa to ber löng pjlu parkagaga tjwlẽk löng pjir wleniyo» le.
26 Eni ga José kjok llgwekklo shäryono kjrina Egipto so kjlobi kong, dwla bo kjrozlong dbaryo ga dli tõya li twe lok pjlu kong, lara sorë li eni. Kjok llgwekklo li eeri ga buk eni. Gueniyo syõshtagaga Egipto so sböpga kong lira llëye twe llëm, ba kjok beno pjlu kong llëm kjĩshko.

Jacob wolon döröe

27 Israel tjëyoga beno löng Gosén kjokyo, e Egipto kjokyo obi. Kjok shano bayo ara, dbur ara, wapga träk llëm bakoe.
28 Jacob beno sök eshko lu pjloglo sak kjwara kjingsho kjäk (17). Lu ĩno sak dbäw kjingsho sak pkëng kjingsho kjäk (147).
29 Dbar kjwara ga Jacob† sök së obishko ga wolon dbaryo woyotjlĩya buk. Eshko ga ba wa José rokara, ga tjlẽ ba kong ga «Tja woydëp jlõkoyo wleni ga los bor kong jlõkoyo ga pja wotjlĩk pjlú bor kong, ga tja kjimtëp ĩyado. Pja kä dos, orkwo ios bor kworbo kjing go, e ber ba jyãglo wlo. Tja jnep ber buk na Egipto kjokyo llëme.
30 Tja wolonoshko ga tja ship Egipto kjokyo ëre dwayo, tja söp äär ber buk bor pjeyoga iak tjengshko» le.
Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Shäryër eni» le.
31 Eshko ga tjlẽ ba wa kong obi ga «Los bor kong jlõkoyo» le.
Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Lër bop kong jlõkoyo ga shäryër eni» le. Eshko ga Jacob kä dono, syõshtono Sbö kong buk ba bukklo kjing go.

48

Jacob tjlõkwo lono beno pjlú José wapga kong

1 E irgo ga oba tjlẽ José kong ga «Bop data swlo ara» lëba ba kong. Eni ga José jek ba ĩk, ba wapga Manasés, Efraín tjok.
2 Öötong löng ba shwoy ga «Bop wa José shrono shäng bop ĩk» lëba ba kong. Kuya ga kojono dbo go, sirkeno sök ba bukklo kjing go,
3 ga tjlẽ José kong ga «Sbö, llëye shärye woydë li shärye ga pjlúe. Sbö weno shäng bor kong Luz kjokyo, e Canaán kjokyo obi. Eshko ga tjlẽno beno pjlú bor kong.
4 Tjlẽ ga "Pja iër ber shdär träk llëme. Bop tjëyo tek ber bop irgo li iër ber löng tjëyoga oblë oblë, ga tjë jĩkong ber löng tjëyo kjrinaso. Kjok ëre twër ber ba kong ĩyado wlo" le.
5 Bop wapga Efraín, Manasés, e weno tjeng na Egipto kjokyo, tja tjwayde töntë bop tjok llëm obishko. Epga ber bor wapga onmo wleni, Rubén, Simeón dik.
6 Pja wapga tjok obi wleni ga epgara bopoya. Kjok twe datagarë ba wapga kong li twe Efraín, Manasésdë ba kong, epga ba lëmga kjĩshko.
7 Tja jek shäng Padán Aram kjokyo dwayo, Efrata kjokyo ber buk pjola

† **47:29** Hebreo tjlõkwo go ga tak beno pjang ***Israel*** . ***Jacob*** kowëba eni bakoe. Génesis 47.31 eni bakoe.

obishko ga bop mekë Raquel wo'lono bor shjiryo eshko Canaán kjokyo. Eni ga jnenor beno buk irbo jek jong äär Efrata kjokyo sor go» 'le. (Eeri ga Efrata kjokyo, e ko Belén.)

8-10 Eshko ga Jacob tj'lab'la, kjok ĩgö pj'lú ame. E kjĩshko ga José wapga miydara 'llëme. Eni ga tj'lẽ José kong ga «¿Kjwepga kjwe ë?»

«Kjwe bor wapga twara Sbörë bor kong na Egipto kjokyo» 'le ba kong.

Kuya ga tj'lẽ ba kong ga «Tek sös bor z'long bäng, tj'lõkwo 'lër ber pj'lú ba kong w'lo» 'le. Eni ga ba wapga söra jek ba kjokë z'long. Eshko ga popj'lura Jacobdë, ga 'lõ shira.*

11 Ga tj'lẽ José kong obi ga «Pja ĩn ame 'loror. Gueniyo tja kjimtara Sbörë sök së obi, pja ĩnor, bop wapga ĩnor bakoe» 'le.

12 Eshko ga ba wapga kjara Josérë ba kjokë z'long dwayo, ga kjök tono, kjujono bokdo kj'lay klung go.

13 E irgo ga ba wa Efraín shara ba or kë'lë go, Manasés ba or m'lë go. Eni ga Efraín beno ba kjokë or m'lëkong, Manasés ba or kë'lëkong.

14 Gueniyo Jacob orkwo ië ba tjërga kjing goshko ga Manasés, e José wa domer bäm ĩyo ëmdë ga ba orkwo kë'lë 'li iara beno Efraín kä kjing go, orkwo m'lë 'li iara Manasés kä kjing go.

15 Eni ga tj'lẽno beno pj'lú José kong. Tj'lẽ ga «Sbö, e ko'lara bor data Isaac, bor kjokë Abrahamdë. E bor daga, tja bukshko tek 'lëkong.

16 'Llëbo wen bor tjok owashko ga ba parkaga kjok dogo so,† e bor kjimtaga. Kjwozirga ëre kjimte eni bakoe. Kjwepga kjĩshko ga tja woyoshrëba, bor data Isaac, bor kjokë Abraham, e woyoshrëba bakoe. Ba tjëyo tek ber ba irgo 'li shdär träk 'llëme» 'le.

17 Ĩya Josérë ga ba data orkwo kë'lë 'li iara Efraín kä kjing go ga beno ba kong owa. E kjĩshko ga orkwo shara, kje Efraín kä kjing dwayo, ie Manasés kä kjing go w'lo 'lara.

18 Ga tj'lẽ ba data kong ga «Data, kjweni 'llëme. Ba shjiy shäng ëre. Bop orkwo kë'lë kjwe ios ba kä kjing go» 'le.

19 Gueniyo kuya ga tj'lẽ ba kong ga «Miydër tjän. Ba tjëyo tek ber ba irgo 'li äär ber tjëyo kësbang, tjw'lõ ara bakoe. Gueniyo ba 'lëngda äär tjw'lõ ara ba kjinmo. Ba tjëyo tek ber ba irgo 'li äär ber tjëyoga ob'lë ob'lëe» 'le.

20 Eshko ga Jacob tj'lẽno beno pj'lú ba tjërga kong. Tj'lẽ ga «'Llono ga Israel tjëyoga tj'lẽ ga "Pja kjimte Sbörë ber Efraín, Manasés ĩ dik" 'le ber pj'lú nopga kong w'lo» 'le. Efraín iara beno Manasés bäm go eni.

21 E irgo ga tj'lẽ José kong ga «Tja wo'lon e, gueniyo ga Sböra ber shäng bomi tjok, pjãy kjimte äär irëng obi bomi tjëyoga kjokyo.

22 Tja ëngkjwono amorreoga tjok, zanor song, ba kjok ko Siquén 'li döror. Kjok, e pj'lú, owa 'llëme. E twër ber bop kong erö, bop pjeyoga kong 'llëme» 'le.

49

Jacob tj'lõkwo 'lono beno pj'lú ba wapga kong

1 E irgo ga Jacob, ba wapga rokara uunkong tek ba shwoy, ga tj'lẽ ba kong ga «'Llëye wen bomi kong 'llono 'li 'lër bomi kong, miydëmi w'lo.

2 Pjãy tek 'löng bor z'long bäng. Tja kuzĩa. Pjãy bor wapga, pjãy uunkong kjweni. Tja bomi data Israel.

3 »Rubén, pja bor wa domer bäm ĩyo.
Pja bukshko ga tja dw'las 'lë jã.
Pja tjw'lõ ara, dbo ara, bop 'lëmga kjinmo.

4 Gueniyo pja domer tjëkso 'llëm, kä 'llëm w'leniyo.
Pja pono bor boy ob'lë tjokshko ga tja iorop beno sök 'lökshko.
E kjĩshko ga pja tjw'lõ bop 'lëmga kjinmo ame.

5 »Simeón, Leví, pjãy epenga döe.
Pjãy wotj'lĩk no barwë erä.

6 Pjãy ëng töng 'lanshko ga
tja tön woydë bomi tjok 'llëme.

* **48:8-10** ***Lõ shik*** 'lanyo, e tak pjang Génesis 27.26 go.

† **48:16** ***Ba parkaga kjok dogo so*** 'le 'li, e ***Sbö om go*** 'layde.

Pjãy iirkonoshko ga
no zrömi äe.
Öng dre kjyungyo zëmi
ĺlë kjĩshko ĺlëme.
7 Pjãy iir ara.
Pjãy iir äya kj̓loshko so w̓leni.
E kjĩshko ga pjãy äyoshtër.
Eni ga bomi tjëyo tek ber bomi irgo ĺi
ber ĺöng kjok drete.
Epga shdär ber ĺöng Israel tjëyoga
tjrëko.

8 »Judá, bop moskwoga zam song erä.
E kjĩshko ga pja poshrëya bop
pjeyogarë.
Epga kjök tok, kjujong bokdo
kj̓lay k̓lung go bop kong.
9 Dbong d̓li shano, uara pjir ga
bojong iröng woshtë ba shtoshko.
Dbo ara kjĩshko ga
barwaga ërë ĺlëme.
Judá, pja dbong w̓leni.
10 Pja dbo kjaga ërë ĺlëm,
bop kjë döga ërë ĺlëm,
ba sogo shrono om go guing.
Era koĺe tjëyoga uunkongdë.
11 Pja ber sök d̓li ara, opzang ĩ,
bop kjor bo pj̓lúyo twëp bop öng
kong.*
Pja ää ara anmoyõ,
shwong kwoshkwëp e go ga
pjir ĺlëm, ber obie.
12 Pja bok ro srëzrën,
pja ää ara kjĩshko.
Pja kowo pj̓lubĺún,
pja öng nä dyo ara kjĩshko.

13 »Zabulónda ber sök d̓lung kjako,
kjyong këskës tjwe tjyëshko.
Ba kjok worbo äär jong Sidón kjokyo
go.

14 »Isacarda öng ĺlëbo shgaga dbo ara
woshtë sök ba ĺlëbo tjok w̓leni.
15 Ĩya ga woshtozĺong pj̓lú kjĩshko ga
kojono dbo go jek ba ĺlëbo shguë.
Eni ga beno shäng oblë parkagaga
tjw̓lëk ĺöng pjir w̓leniyo.

16 »Danda ba tjëyo ĺlgwek om go,
Israel tjëyoga oblë dik.

17 Dgur buk irbo sor go.
Kwomgla jek ba zĺongshko ga
ba dre uakza ga
no sök ba kjing go ĺi ĺon.
Dan, pja bangkjrëba dgur w̓leni» ĺe.

18 Eshko ga Jacob tj̓lẽ ga «¡Jehová, tja
dözong!» ĺe.

19 Ga tj̓lẽ ba wapga kong obi ga
«Gadda, moskwoga tjwe ba zrök
ĺeshko ga
epga zãya, irpjãya erë shara.

20 »Aserda d̓li ara, uak pj̓lú,
pj̓lupga d̓li dik.

21 »Neftalíra shw̓ling kj̓loshko so jek
zron oojong,
wapga woĺëso w̓leni.

22 »Joséra, e kjiĺlgwo jong diksor go,
bo ara,
ĺliywë shdär äär di d̓lupyo w̓leni.
23 Ĩywa ĺok shjiktëng ba moskwogarë,
könkowo dbuya ĺok ara ba kjing
go,
twe ĺok tjötö ĩyado.
24 Gueniyo ba sböng shaya j̓lõkoyo,
wir ĺlëme.
Orkwo ber goĺong,
Jacob Sbö dbo ara kjĩshko,
e Israel tjëyoga daga, guëng w̓leni.
25 Pja kjimte bop data Sbörë.
Ĺlëye shärye woydë Sbörë ĺi shärye ga
pj̓lúe.
Ĺlëbo twe bop kong pj̓lúe.
Shunyo iche shrë kjok dogo
dwayo,
diwa iche tur k̓lung roy dwayo,
pja wapga shdär träk ĺlëm,
bop öng wapga shdär eni bakoe.
26 Ĺlëbo weno pj̓lú bor kong träk ĺlëm,
äär jong kjókshko, d̓lup ĺlë këskës
kjinmo.
Ĺlëbo pj̓lú ĺi ber bop kong,
pja bop pjeyo kägäyo kjĩshko.

27 »Benjamínda, e shjiti kj̓loshko so iir
ara w̓leni.
Kjok shröngto ga ba sëng ue,
kjok sëng ga ĺlamo pj̓lorgue» ĺe.

* **49:11** E kjörkö sho twëy köchi kong w̓leni.

28 Ëre Israel tjëyoga kjringgwo sak kjwara kjingsho pjök (12). Tjlõkwo lara ba datarë beno pjlú tjëyo kjrina kjrina kong eni.

Jacob wolonoe

29 E irgo ga Jacob tjlẽ ba kong ga «Tja wolontoe. Tja wolonoshko ga tja sömi äär ber buk bor pjeyoga iak tjengshko, guëng jong öong Het tjëyo ko Efrón kjokshko li roshko.
30 E ber buk Macpela kjokyo, Mamré kjokyo gomyo, e Canaán kjokyo obi. Guëng li tjwlẽna Abrahamdë Efrón kong, llëye tjeng eshko li bako, ber buk sak ba pjeyoga kong wlo.
31 Abraham, ba boy Sara, Isaac, ba boy Rebeca, e iak tjeng eshko, Lea iak buk eshko bakoe.
32 Kjok buk eshko, guëng jong öong tjwlẽna Het tjëyoga kong» le.
33 Tjlẽno eni pjir ga opbuno buk töshko, ga wolonoe.

50

1 Eshko ga doyo popjlura Josérë, lõ shira,* ga slar ëëe.
2-3 E irgo ga no dwlomnega ichara ba data doyo poshtik, an llëm wlo. Shinmo doyo poshtiya lok eshko sorë ga Jacob doyo poshtira lok dbargwo sak pkëng (40) eni.
Jacob soyopora Egipto sopgarë dbargwo sak kjäk (70).
4 Sopono lok pjir irgo ga José tjlẽ pjlu pjloyoga kong ga «Rokër bomi kong sira ga pjãy tjlẽ pjlu kong bor kjĩshko.
5 Pjãy tjlẽ ba kong ga bor data wolon döröshko ga tja ichara tjlẽ ba kong jlõkoyo ga "Pja wolonoshko ga pja sör äär ber buk Canaán kjokyo, sak shäryorop om go li roshko" loror. Eni ga rokëmi ba kong ga tja iche bor data jnek. Jnenor pjir ga tja tjwe iröng obi lëmi ba kong eni» le.
6 Kuya pjlurë ga tjlẽ José kong ga «Pja jek ga pjlúe. Rokara bop kong sorë li shäryos eni» le.
7-9 Eni ga José jek ba data jnek, ba pjeyoga tjok. Yorkara tjlapgaga parkë löng pjlu kong kjlobi lirë, pjlu ëngkjwagaga jëk kwomgla go, jëkklo roy tjok. Nopga öör träk llëme. Ba öng, ba wapga chilawa, e iara Jacob pjeyogarë beno tjeng Gosén kjokyo erä.
10 Dipzono lok Jordán diyo kjwo kalëkong pjir ga öötong löng Atad kjokyo, dwla bo kwota shiya lokshko. Eshko ga woydono lok ara, slatong, kjloshtono ara, Jacob soyopora dbargwo kjäk (7) José tjok.
11 Ĩya Canaán sopga löng eshko lirë ga tjlẽ ga «Egipto sopga woydë ara» le. E kjĩshko ga kjok eshko koiara Abel Misrayin,† e ber buk Jordán diyo dlo wen tëm shwo lëkong.
12-13 E irgo ga Jacob söra ba wapgarë Canaán kjokyo, iara beno buk guëng jong öong Macpela kjokyo roshko, Mamré kjokyo gomyo. Guëng li tjwlẽna Abrahamdë Efrón kong, llëye tjeng eshko li bako, ber buk sak ba pjeyoga kong wlo. Llëye lara Jacobdë ba kong li shäryara ba wapgarë eni.
14 Ba data jnena pjir ga José to jek Egipto kjokyo iröng obi, ba pjeyoga, ba yorkaga uunkong tjok.

José tjlẽno ba pjeyoga kong, woydë lok llëm wlo

15 Jacob wolono kuzong ga José shjiyga wotjlĩk ga «José wotjlĩk bi kong owa dikjoyoe. Llëbo shäryoroy ba kong owa kuzong ga llëbo shärye bi kong owa kjwe» le.
16 E kjĩshko ga no ichara tjlẽ ba kong ga «Bop data wolontë llëm obishko ga tjlẽ bop shjiyga kong ga
17 "Pjãy tjlẽ bop lëng kong ga 'Bop data tjlẽno beno bop kong ga "Bop shjiyga llëbo shäryono bop kong owa li rokër bop kong sira ga epga shdum e kjĩshko llëme. Epga jnep kësbange" lara bop datarë bop kong eni' lëmi ba kong" lara. Eni ga roke lok bop kong

* **50:1** ***Lõ shik*** lanyo, e tak pjang Génesis 27.26 go. ***sopga woydë ara*** loklo.

† **50:11** Hebreo tjlõkwo ***Abel Misrayin***, e ***Egipto***

sira ga epga jnep kësbange, epga bop
data Sbö parkagaga» ˈle.
Kuya Josérë ga sˈlar jonge.
18 Eni ga José shjiyga tjwe ˈlöng
kjök tono, kjujono bokdo kjˈlay kˈlung
go, tjˈlẽ ba kong ga «Tjawa ˈlöng ëre,
tjawa bop parkagaga tjwˈlẽk ˈlöng pjir
wˈleniyo» ˈle.
19 Gueniyo kuya ga tjˈlẽ ba kong ga
«Lˈlëye bangkjrëmi ˈllëme. Tja Sbö ˈllëm,
pjãy shdun wˈlo.
20 Pjãy wotjˈlĩno ˈllëbo shäryë bor
kong owa. Gueniyo bomi wotjˈlĩk owa
ˈli kjˈlopswara Sbörë beno pjˈlú, nopga
ara kjimtokˈlo, woˈlon ˈllëm wˈlo.
21 E kjĩshko ga ˈllëye bangkjrëmi
ˈllëme. Pjãy kong dˈli twër, bomi wapga
kong bakoe» ˈle. Eni ga José tjˈlẽno ba
shjiyga kong yõtso, wotöye. Ga epga
beno ˈlöng wopjˈlú, woydono ame.

José woˈlonoe

22-25 José beno sök Egipto kjokyo ba
pjeyoga tjok. Öötong tjˈlabˈla, ba wa
Efraín tjërga, e wapga ĩna, Manasés wa
Maquir, e wapga ĩna bako, wˈlokjrara
ba wapga wˈleni. Pjˈlara ga tjˈlẽ ba
pjeyoga kong ga «Tja woˈlon döröe.
Pjãy kjimtaga ber Sbörë. Pjãy shiya
na dwayo. Pjãy söya äär ˈlöng kjok
twara Abraham, Isaac, Jacob kong-
shko. Pjãy tjˈlẽs bor kong jˈlõkoyo ga
pjãy shiya Sbörë na dwayoshko ga
bor doyo sömi jek bomi tjok ˈlozĩ bor
kong jˈlõkoyo eni» ˈle.
26 José ˈlu ĩno öötong sak dbäw kjing-
sho sak kjwarashko (110) ga woˈlono
buk Egipto kjokyo. E irgo ga ba doyo
poshtira, an ˈllëm wˈlo, ga iara beno
buk shinmoga bapkwo roshko.

Rut

Elimélec pjeyoga

1-2 Domer shäng kj'lara ko Elimélec, boy ko Noemí,* wapga domerga do pjök ko Majlón, Quilión. Elimélec, e efrateo, Belén so. Belén kjokyo, e Judá tjëyoga kjokyo obi. Israel tjëyoga pj'luyo 'llëm obi dbaryoshko ga pj'li shrono ara kjok eshko. E kjĩshko ga Elimélec to jek öötong beno sök Moab kjokyo, ba pjeyoga 'li tjok.

3 Eshko ga Elimélec shinmotkonoe. Ba boy Noemí beno sök eshko, ba wapga do pjök tjok.

4 E irgo ga ba wapga orkwosmono wa'lëga Moab so tjok, kj'lara ko Orfa, kj'lara ko Rut. Gueniyo öötong 'luyo sak kjwara (10) ga

5 Majlón, Quilión, e shinmotkono 'lok. Eni ga Noemí beno sök wa dret, 'lanma dret bakoe.

Rut, Noemí

6-7 Eshkoshko ga Israel tjëyoga kjimtara Jehovárë, ga pj'li dbaryo 'li pjirae. Roy kura Noemírë eshko Moab kjokyo. E kjĩshko ga wotj'lĩk to iröng Judá tjëyoga kjokyo obi, ba pj'laydoga do pjök 'li tjok 'le. Opshik kjok eshko dwayo kjw'lëshko ga

8 tj'lẽ ba kong 'lok ga «Pjãy nom jek iröng bomi mekëga shwoy. Tja, bor wapga, tjawa woydoromi, kjimtoromi ara. E kjĩshko ga rokër Jehová kong ga pjãy woyde, pjãy kjimte eni bakoe.

9 Pjãy kong 'lanma w'lẽya jek obi, pjãy ber 'löng wopj'lú bomi ushko w'lo» 'le. E irgo ga 'lõ shira,† tja toe 'lok'lo.

Kuya 'lok ga s'lar tira 'llëm,

10 ga tj'lẽ ba kong ga «L'llëme. Tjawa jek bop tjok, bop pjeyoga 'löng 'lishko» 'le.

11 Gueniyo kuya ga tj'lẽ ba kong 'lok ga «Toguëga, pjãy to iröng obi. ¿Pjãy jek bor tjok 'lëmi kjër 'llëno? Tja wapga orkwosmok bomi tjok w'lo ame.

12 Pjãy to iröng bomi ushko. Tja këguë anmoyõ, tja orkwosmok obi w'lo. Tja kjwe orkwosmono eeri jã, ga wapga domerga weno tjeng bor kong jekdo kjwe ga

13 pjãy orkwosmok 'llëm, äär jong epga äär këkboga dbaryo guing 'llëme. Pjãy jek bor tjok 'llëme. L'llëye weno bomi kong 'li, e kjange. Gueniyo 'llëye weno bor kong 'li, e kjang anmoyõ, Jehová opyono shäng bor w'loyo kjĩshko» 'le.

14 Kuya 'lok ga s'latong jek obi. Eshko ga Orfa, ba ëm 'lõ shira, ga briktong toe. Gueniyo Rutda jek pjä ba ëm 'li go, to rayara 'llëme.

15 Eshko ga Noemí tj'lẽ ba kong ga «Bop kj'lara kjwe ĩzong. To jek iröng ba pjeyoga 'löng 'lishko. To ba sböpga baĩya poshrëk iröng obi. Pja to ba tjok dey» 'le.

16 Kuya ga tj'lẽ ba kong ga
«Pja yorkër woydë j'lõkoyo.
Tja ichëp bop rayë 'llëme.
Pja jek kjone ga
tja jek bop tjok eshko.
Pja äär sök kjone ga
tja äär sök bop tjok eshko.
Bop pjeyoga 'lëp 'li,
e ber bor pjeyoga bakoe.
Bop Sbö 'lëp 'li,
e ber bor Sbö bakoe.
17 Pja shinmotkë äär kjone ga
tja shinmotkë ber eshko bakoe.
Pja jnekoba kjone ga
tja jnekoba eshko bakoe.
Tja tj'lẽ bop kong j'lõkoyo ga
shji 'löng së obishko ga
pja äär kjone pogo ga pja rayër 'llëme.
Rokër Jehová kong ga
shäryoror eni 'llëm w'leni ga
tja shdũya» 'le.

18 Ĩya Noemírë ga raye woydë Rutdë 'llëm kuzong ga 'llëye 'lara ba kong ame.

19 Eni ga jek 'lok pjöyĩkong.

Öötong 'löng Belén kjokyo ga nopga shdöktong tj'lẽ ara. Wa'lëga eshko so

* **1:1-2** Hebreo tj'lõkwo ***Noemí***, e ***wolë***sowa 'lok'lo.

† **1:9** ***L'õ shik*** 'lanyo, e tak pjang Génesis 27.26 go.

tjlẽ lok ëng kong ga «¿Kjwe Noemí llëmdo?» le lok eni.
20 Kuya Noemírë ga tjlẽ ba kong lok
ga «Tja kowëmi Noemí ame. Jehová,
llëye shärye woydë li shärye ga pjlúe.
Ga tja iara beno sök woydë ara. E
kjĩshko ga tja kowëmi Mara‡ shara.
21 Tja opshino na dwayoshko ga llë
pogo woydër li tjok. Gueniyo tja söra
Jehovárë tek iröng or rorëe. Opyono
shäng bor wloyo. ¿Eni ga tja kowëmi
Noemí sorëro?» le.
22 Eni ga Noemí opshino tek
Moab kjokyo dwayo ba pjlaydo Rut,
Moab so li tjok. Öötong löng Belén
kjokyoshko ga dwla bo kjrozlong
dbaryo li soyëba löng kjwlëe.

2

Rut ëng wlẽno Booz tjok

1 Domer shäng kjlara ko Booz, e
Elimélec, Noemí lanma dëna li pjeyo.
E dbur ara bakoe.
2 Dbar kjwara ga Rut tjlẽ Noemí
kong ga «Rokër bop kong ga tja ichos
jek oba parkë dwla skok löng lishko.
Eni ga ëbo, tja iche kjwe dwla bo beno
tjeng ba irgo li töng» le.
Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Jöl̈ö, toguë»
le.
3 Eni ga Rut jek öötong shäng dwla
bo kjrëba löng li irgo. Shäng parkëshko
li kjokyo sogo, e Booz, Elimélec li
pjeyo.
4 Eshko ga Booz tek tjwe shäng
Belén kjokyo dwayo ga tjlẽ ba parka-
gaga löng li kong ga «Miga. Pjãy kjim-
taga ber Jehovárë» le.
Kuya lok ga tjlẽ ba kong ga «Kjobe.
Pja kjimtaga ber Jehovárë bakoe» le.
5 Eshko ga tjlẽ ba parkagaga tjeng
li kägäyo kong ga «¿Wal̈ë shäng kjwe ë
pjeyo?»
6 «Kjwe Moab so. Wal̈ë to tek Noemí
tjok Moab kjokyo dwayo li kjwe.
7 Kjok shröngto ga tjlẽ bor kong ga
“Tja ichos dwla bo llë beno tjeng ba
skogaga irgo li töng sira” le. Ga “Jöl̈ö”
lër ba kongshko ga jek parkë, ga beno
shäng parkë kjweshko. Woshtono
shäng eeri jã ukwang kjwe dorko» le
ba kong.
8 Eshko ga Booz jek Rut zlong bäng,
ga tjlẽ ba kong ga «Chiya, tja kuzong.
Pja dwla bo töng shto oblë llëme.
Pja ber shäng jũshko bor parkagaga
walëga tjeng wle tjok.
9 Domerga to löng dwla bo skok
tjeng li töngshko ga pja parkë jek ba
irgo. Pja twe lok tjötö llëme loror bor
parkagaga domerga kong tjän. Ga
pja wodogroshko ga di kjrëp di bap-
kwo dlina domergarë tjeng wle roy
dwayo» le.
10 Kuya ga kjök tono, kjujono bokdo
kjlay klung go, tjlẽ ga «Tja shto oblë so.
¿Bop bokso ga tja pjlúe lëp ega?»
11 «Pja roy kuror uunkong. Bop
lanma wolono tek lëkong ga bop ëm,
e kjimtëp shäng ara. Bop data, bop
mekë, bop kjok, e rayorop pjir, ga pja
to tek shrono beno sök nopga miydëp
llëm löng li tjok.
12 Jehová, e Israel tjëyo Sbö. Pja opy-
ono beno sök ba sjäg̈ä dirko wleni, pja
de wlo. Eni ga rokër ba kong ga pja
potjwlẽya, llëye shäryorop li kjĩshko» le
ba kong.
13 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Woydër
ga bop bokso ga tja pjlúe lëp ĩyado.
Bop tjlõkwo, tja ie dbokjrë jek obi.
Tja tjwlõ llëm, bop parkagaga walëga
tjeng wle dorko. Eni ëmdë ga pja tjlẽ
shäng bor kong yõtso, wlẽpe» le.
14 Ga öötong iozlong dloyo goshko
ga Rut rokara Boozdë, tjlẽ ba kong
ga «Pja tegö. Pjlung shosho suk pjir
wle kjros, ga pös kjillgwo bo dyo sh-
poä wle go, ga uozong» le. Kuya
ga wloktëng sök parkagaga tjeng li
tjrëko, ga kong dwla jnena tjeng li
twara Boozdë ba kong kjwöböso. Eni
ga kjrara, uara beno shäng bö tjung,
wopjlú, ga beno obie.
15 E irgo ga jek dwla skok tjeng
li töng obi, ga Booz tjlẽ ba parka-
gaga löng li kong ga «Iëmi dwla töng
kjone pogoshko, tõya töng tjeng dluw
wleshko ëmdë ga wẽyẽ.

‡ **1:20** Hebreo tjlõkwo ***Mara***, e ***kë ara*** loklo. Ba kong ga tjlẽ ga «Tja iara sök kë ara», e «Tja iara sök woydë ara» loklo.

16 Dwla skomi, tömishko ga lomi
pjlöbö pjlöbö, töya bomi irgo wlo. Ga
kong llëye lëmi llëme» le.
17 Eni ga Rut dwla bo töno shäng
kjok eshko äär jong kjok sënge. E irgo
ga kjwokära bayo gök kësbang tjung
wleni kjwo sak kjwara (10).*
18 E irgo ga söra jek u lok lishko, ga
pina ba ëm kong. Dli twara ba kong
llamo li shira, twara ba kong, ue wlo
bakoe.
19 Ïya ga tjlẽ ba kong ga «¿Eerishko
ga pja dwla bo töng shäng kjone? ¿Pja
parkë shäng kjone? Pja kjimtara kjok
sogo lirë ara kjïshko ga rokër Jehová
kong ga e kjimte ara bakoe» le.
Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Tja
parkono domer shäng kjlara ko Booz
tjok» le.
20 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Eni ga
rokër Jehová kong ga e kjimte. Je-
hová, shji nopga löng së obi li kjimte
jlõkoyo. Nopga wolono tjän li kjimte
bakoe. Shji kjimte bi pjeyoga soshko
tjeng lirë kjluwe. Ga bi pjeyoga kjlara
jũni, e Booz» le.
21 Eshko ga tjlẽ ba ëm kong ga «Tja
ichara ber shäng eshko, ba parka-
gaga walëga tjeng li tjok, äär dwla bo
kjrozlong dbaryo pjitong guing» le.
22 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Toguë,
pja ber shäng ba parkagaga walëga
tjeng li tjok ga ber bop kong pjlúe. Pja
jek shto oblë kjwe ga llëbo wen bop
kong owa kjwe» le.
23 Eni ga Rut beno shäng parkë Booz
parkagaga walëga tjeng li tjok, dwla
bo kjrozlong dbaryo pjitong guing.
Gueniyo beno sök ba ëm shwoy.

3

Rut öör dwla kjwokäzlong shtoyo

1 Dbar kjwara ga Noemí tjlẽ Rut
kong ga «Toguë, pja kong lanma wlẽn
kjlara, pja ber sök shtoyo pjlú wlo.
2 Booz, pja parkë shäng ba parka-
gaga walëga tjeng li tjok, e bi pjeyo.
Kuzong. Eeri shkëyo ga to ba dwla
kjwokäk.
3 Eni ga pja nom wë, pja poshtis
poshtikklo lõ pjlëblë go, ga pja doyos
shwong pjlú wleniyo go. E irgo ga
pja to parkë shäng lishko, gueniyo pja
opping wẽlë ba kong llëm, äär iono, di
iono pjir guing.
4 Eshko ga pë buk kjoneshko ga
ïp yõtso. E irgo ga pja jek ba zlong
bäng, ba kjinyoklo dre lëkong li kjëp,
ga pja opbuk buk eshko. Eshko ga
llëye shäryëp wlo li le bop kong» le.
5 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Llëye lëp
bor kong li shäryër eni» le.
6 Eni ga opshino to jek eshko, ga
llëye lara ba ëmdë ba kong kës li
shäryara eni.
7 Ga Booz iono, di iono pjirshko ga
beno shäng wopjlúe. E irgo ga jek
opbuno, pë buk dwla töng tjeng dluw
li zlong bäng. Wop tjok ga Rut jek
shäng wora wora, öötong shäng ba
zlong bäng, ba kjinyoklo dre lëkong li
kjara, ga opbuno buk eshko.
8 Kjok rong dik ga Booz buk li
polläk, ga wolleno. Ga workwë jek
kalëkongshko ga kuya ga walë buk ba
dre zlong bäng kjlara,
9 ga tjlẽ ba kong ga «¿Pja ëro?»
«Tja bop parkaga Rut. Tja kjimte
bor pjeyoga soshko kjlara jũni lirë
kjluwe. Ga kjlara jũni, e pja. Woydër
ga pja orkwosmok bor tjok» le ba
kong.
10 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Chiya,
rokër Jehová kong ga pja kjimte.
Domerga dwlas bor kjinmo tjeng
ara. Kjone kjone dbur ara, kjone
kjone song wleniyo. Wlẽnop kjlara
jũni kjwe, orkwosmok bop tjok wlo.
Gueniyo shäryorop eni llëme. Tja bop
lanma shinmotkono li pjeyo kjïshko
ga pja opshäryono beno ba kong pjlú,
llëye shäryorop pjlú ba kong dënashko
li kjinmo.
11 Chiya, llëye bangkjrëp llëme.
Llëye lëp bor kong li shäryër. Bor
pjeyoga kjok ëre so löng kës li
ommiydë ga pja walë wotjlïk pjlú
wleniyo.

* **2:17** ***Gök kësbang tjung wleni kjwo sak kjwara (10)***, e ***bayo litro sak pjök (20) dik.***

12 »J̈lõkoyo ga tja bop pjeyo soshko. Gueniyo domer shäng kj̈lara obi, bop pjeyo soshko anmoyõ bor kjinmo.
13 Eeri shkëyo ga pja ber buk na. Bong kjok shröngto ga tja to ̈lan ba tjok, pja dere, de pja de woydë ̈llëmde, e miydër wlo. Pja de woydë ga pja de. Gueniyo woyde ̈llëm ga ̈lër bop kong j̈lõkoyo Jehová ko go ga pja dër. Pja pos buk bop shtoshko kjwey äär jong bong kjok shröng guing.
14 Gueniyo pja öör buk na, woydër ga miydëba ̈llëme» ̈le.

Eni ga pono beno buk ba dre zlong bäng. Gueniyo wẽshko kjok shröng, kjok sĩ obishko ga kojono, opshik ey dwayo wlo.
15 Eshko ga Booz tj̈lẽ ba kong ga «Bop kjinyoklo kjwe skwos, ga shas yõtso, roshko dwla iër wlo» ̈le. Shäryara eni, ga dwla iara Boozdë kjringgwo tjer (6) söya wlo, ga toe.
16 Rut öötong shäng ba ëm shwoy ga Noemí tj̈lẽ ba kong ga «Toguë, ¿pja öör sorë?» ̈le.

Kuya ga ̈llëye ̈lara Boozdë ba kong ̈li ̈lara ba kong pjire.
17 Ga tj̈lẽ ba kong ga «Dwl̈a ëre twara bor kong, ga tj̈lẽ bor kong ga "Pja jek shäng iröng bop ëm shwoy or rorë ̈llëme" ̈le bor kong eni» ̈le.
18 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «Toguë, koshos, ̈llëye wen ĩp wlo. Eeri ga domer ̈li woshtë ̈llëm, ̈llëbo ̈li ̈llgweya pjir guing» ̈le.

4

Booz orkwosmono Rut tjok

1 E wopro ga Booz jek öötong shäng kjok eshko opzrëzl̈ong shtoyo, ga wloktëng sök eshko. Ga ĩya wop tjok ga Rut pjeyo soshko ̈lara ̈li jek shäng eshko ga tj̈lẽ ba kong ga «Kj̈lara, pja tegö. Pja sirkes sök jũshko» ̈le. Kuya ga jek sirkeno sök ba tjok.
2 Eshko ga tj̈lapgaga rokara Boozdë doglo sak kjwara (10), tj̈lẽ ba kong ̈lok ga «Pjãy tegö. Pjãy sirkek ̈löng jũshko» ̈le. Kuya ̈lok ga jek ̈löng sirkergö tjeng ba tjok bakoe.
3 Eshko ga tj̈lẽ domer ̈li kong ga «Noemí tek shrono sök iröng Moab kjokyo dwayo, ga wotj̈lĩk sök kjok soynek. Kjok, e bi pjeyo Elimélec, ba ̈lanma shinmotkono ̈li ĩ.
4 Ba pjeyo soshko anmoyõ ̈li pja. E kj̈ĩshko ga woydoror ga pja ommiydë, tjwl̈ẽp wlo. E tjwl̈ẽp j̈lõkoyo ̈los tj̈lapgaga tjeng jũshko, tj̈lapgaga kjok ̈llgwega wleniyo bokshto. Tjwl̈ẽp woydë ga tjwl̈ẽzong. Gueniyo tja ba pjeyo soshko bakoe. Pja bäm go, irgo tja. E kj̈ĩshko ga tjwl̈ẽp woydë ̈llëm ga ̈los bor kong, miydër wlo» ̈le.

Kuya ga tj̈lẽ ga «Enira tjwl̈ẽn» ̈le.
5 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «Kjok, e Noemí, Elimélec syãyo ̈li ĩ. Ba wa shinmotkono ̈li syãyo ko Rut, e Moab so. Kjok ̈li ber Elimélec tjëyo tek ber ba irgo ̈li ĩ ĩyado wlo, ga tjwl̈ẽnopshko ga pja orkwosmok Rut tjok kj̈luwe» ̈le.
6 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «Enira kjok ̈li tjwl̈ẽn ̈llëm dey. Tjwl̈ẽnor ga kjok botoya jer bor shjiryo kjwe. Tjwl̈ẽn ga äe. E kj̈ĩshko ga tjwl̈ẽs pjarë dey» ̈le.
7 Eshko dbaryo ga Israel tjëyoga sdëkwo tjok obi. Kjok ̈llë soynek wlo ga ba soynega, kjupkwo iokl̈o skwe kjwara, ga twe ba tjwl̈ẽga kong. Kjok soyneya, tjwl̈ẽya eni.
8 Eni ga domer ̈li, kjupkwo iokl̈o skwara kjwara, ga twara Booz kong, tj̈lẽ ga «Kjok ̈li tjwl̈ẽs pjarë» ̈le.
9 Eshko ga Booz tj̈lẽ tj̈lapgaga ̈löng ̈li kong, nopga ̈löng kës ̈li kong ga «Eeri ga pjãy uunkong ber ̈löng ba miydaga. Elimélec, Quilión, Majlón, e kjok kës ̈li tjwl̈ẽnor Noemí kong.
10 Ga Majlón syãyo ko Rut, Moab so ̈li kjroror beno sök bor boy, kjok ̈li ber Majlón tjëyo tek ber ba irgo ̈li ĩ ĩyado wlo, Majlón roy jer ̈llëm wlo bakoe. Pjãy uunkong ber ba miydaga» ̈le.
11 Tj̈lapgaga ̈löng ̈li, nopga ̈löng kës ̈li, Booz tj̈lõkwo kuya ̈lok ga tj̈lẽ ga «Jöl̈ö. Tjawa ber ̈löng ba miydaga j̈lõkoyo. Ga rokërwa Jehová kong ga wal̈ë ̈li kong wapga twe ara, twara Israel boyga Raquel, Lea kong sorë ga eni. Rokërwa ba kong obi ga efrateoga tjrëko ga pja ie ber domer tjwl̈õ ara

wleniyo, ga Belén sopga tjrëko ga pja
ie ber roy kësbange.
12 Judá, Tamar, ba wa Fares kjĩshko
ga ba tjëyo tek beno ba irgo li
shdöktong träk llëme. Eni ga rokërwa
Jehová kong ga wapga twe bomi kong
li kjĩshko ga pjãy ie ber löng eni bakoe»
le.
13 Eni ga Booz orkwosmono Rut
tjok, ga pono ba tjok, ga beno shäng
kjlaraso llëm, kjimtara Jehovárë
kjĩshko. E irgo ga wa buk kjlara
domer.
14 Eshko ga walëga eshko so tjlẽ
lok Noemí kong ga «¡Jehová poshrëy
jlõkoyo! Eeri ga kjimtaga twara Je-
hovárë bop kong kjlara. Rokërwa Je-
hová kong ga chida li roy ie shdär
Israel tjëyoga uunkong kong.
15 Pja woyde bop pjlaydorë ara.
Bop kong ga tjwlõ ara, wapga
domerga doglo kjäk (7) kjinmo. Ga
chida li weno ba kong. E kjĩshko ga pja
ie ber mite wleni, ga pja këguëshko ga
pja de» le.
16 Eshko ga chida li kjrara Noemírë
ba wloshko, ga kuna shäng ba tjok.
17 E koiara walëga eshko so lirë
Obed, ga tjlẽ lok ga «Noemí wa buk
kjlara» le.
E irgo ga Obed, e wa Isaí. Isaí, e wa
David.

David dataga, kjokëga

18 Fares tjëyo tek beno ba irgo li
beno eni: Fares, e wa Jezrón;
19 Jezrón, e wa Ram; Ram, e wa
Aminadab;
20 Aminadab, e wa Naasón; Naasón,
e wa Salmón;
21 Salmón, e wa Booz; Booz, e wa
Obed;
22 Obed, e wa Isaí; Isaí, e wa David.

Jonás

Jonás Jehová töywono

1 Domer shäng kjlara ko Jonás, e Amitay wa. Pjlara ga Jehová tjlẽ ba kong ga
2 «Kjok buk kjrina kësbang, kjëryo shäryak ak go pjribri kjókshko ko Nínive. Pja nom eshko. Ga roy sös ba kong ga llëbo owa shärye löng kës li roy kuror, ga epga shdun e kjĩshko» le.
3 Gueniyo ga kolara Jonásdë llëm, jek Jope kjokyo shara. Öötong shäng eshko ga kjyong wlẽna buk kjlara ba brikdo, jongya jong Tarsis kjokyo, Jehová töywe wlo le. Eni ga oppotjwlẽno, opyono ba roshko, jek äär eshko wlo.
4-5 Gueniyo ga pjluk ichara Jehovárë dlung kjing kësbang, dbo ara. Eni ga kjyong sögaga li bë löng dete erä. Wotjlĩk lok ga kjyong dlar le, bangkjre lok träk llëm, ga kjlara kjlara kjarga löng syõshtë, kjloshtë ba sböpga kong. Eshko ga ba kjyong jer pir llëm wlo ga kjyong roshko llëbo tjeng kës li shira, dbura lok jer dlung roshko.
E wopro ga Jonás beno buk pë dew, kjyong roshko.
6 Eni ga kjyong söga kägäyo jer Jonás bukshko ga tjlẽ ba kong ga «¿Pja pë kjër ega? ¡Pja kojõs maling kjwey dwayo! ¡Pja syõshtos bop sbö kong, shji songe le kjwe, shji wolon llëm wlo!» le.
7 E irgo ga kjyong sögaga li tjlẽ lok ëng kong ga «Kjweri, shji llëbo jyãgło dbuk, llëbo owa jũ laga ërë ĩy wẽlë wlo» le. Shäryara lok eni, ga miydara e go ga wloyo Jonásdë.
8 Eni ga tjlẽ lok ba kong ga «Łos borwa kong ga ¿llëbo owa tjwe borwa kong ega? ¿Pja pak llë? ¿Pja tek kjone dwayo? ¿Pja kjone so? ¿Pja tjëyo kjone dey?»
9-10 «Tja hebreo. Jehová, e bangkjrotë. E Sbö, kjok uunkong shäryaga, dlung ëre shäryaga bakoe. Tja ëre to shäng ba töywë» le ba kong.
Kuya lok ga bangkjrara ara, tjlẽ ba kong ga «¿Shäryëp eni ega?» le.
11 Eshko ga dlung poyong dbo kjrë jek këgong këgong, ga tjlẽ lok ba kong ga «¿Llëye shäryërwa bop tjok, dlung ëre slan ber buk tjëkso wlo?»
12 «Tja dbuzĩ jer dlung roy, ga dlung kjwe ber buk tjëkso dani. Miydër pjlú ga pjluk to tek löng kës bi kjing go ëre wloyo tjarë» le.
13 Eshko ga kjra lara lok dbo go, kjyong tjye lok pjöshko lara, gueniyo dlung iirkono ara anmoyõ kjĩshko ga tjye ga äe.
14 Eni ga rokara Jehová kong ga tjlẽ lok ga «Jehová, tjawa iëp wolon, domer ëre zrörwa kjĩshko llëme. Llëbo owa shäryara llëm wleni ga owa ëre iëp ber pjang borwa go llëme. Jehová, llëbo uunkong ëre shäryaga li pja» le.
15 Łara lok pjir ga Jonás dbura lok jer dlung roy, ga dlung kjing shkuno, beno buk tjëkso.
16 Ĩya lok ga Jehová bangkjrara lok, ga llëbo söra, twara ba kong, ga tjlõkwo lara ba kong jlõkoyo bakoe.
17 Gueniyo ga mã dlung roy so ichara Jehovárë kësbang kjlara, Jonás dwe wlo. Ga Jonás beno sök mã li bö roy dbargwo mya, shkër dbae.

2

Jonás syõyo

1 Eni ga Jonás sök mã li bö roshkoshko ga syõshtono ba Sbö Jehová kong. Tjlẽ ga
2 «Jehová, tja woydëshko ga
pja rokoror,
ga tja kar dboryorop.
Tëm dlung dorong dwayo, tja wolon döröshko ga
pja rokoror,
ga tja kurop.
3 Tja ichorop jer dlung dorong,
ga tja popnena dlung mäs lirë.
Ba pjlublún këskës li
to jek bor kjing go.
4 Kur ga tja iorop beno sök tjoksa.
Bop u ĩn ame loror.

5 Tja jnena dlung dyorë uunkong,
tja kjingara dlung rong lirë,
dlung kjlo sho oplgwing jong
bor dlu go.
6 Tja oplono jer öötong shäng dlung
dlupyo jer äärshko.
Kur ga tja shduna, iara beno sök
eshko ĩyado.
Gueniyo ga tja wolontoshko ga tja
dörop.
Pja bor Sbö Jehová.
7 Kur ga tja wolon döröshko ga
Jehová, pja woyoshroror,
ga bor syõ öötong bop shwoy,
öötong bop u jong lishko.
8 Ëye mär sböpga jyãglo go ga
kjimtëp ame.
9 Gueniyo bor tjlõkwo pjlú go ga
llëbo sör, twër ber bop kong.
Llëye loror bop kong jlõkoyo li
shäryër eni.
¡Jehová, bor döga li pja eröe!» le.
10 Eni ga mã li ichara Jehovárë
Jonás tjwë dlung kjako.

3

Nínive sopga, llëbo owa shärye löng li rayara

1 E irgo ga Jehová tjlẽno Jonás kong
jek obi. Tjlẽ ga
2 «Kjok buk kjrina kësbang, kjëryo
shäryak ak go pjribri kjókshko ko
Nínive. Pja nom eshko. Ga llëye lër
bop kong li lëp ba kong eni» le.
3 Eni ga Sbö tjlõkwo li kolara, ga to
jek Nínive kjokyo. Kjok, e kësbang, shji
jek u ĩk ba roshko wlo ga woydara
dbargwo mya.
4 Jonás jëktong shäng ba roshko
dbar kjwara ga tjlẽ nopga kong ga
«Äär dbargwo sak pkëng (40) ga
Nínive kjokyo ëre pjiya Sbörë» le.
5 Kuya lok ga tjlõkwo kjrarae. Ga tjlẽ
lok ëng kong ga «Shji ië llëm Sbö kong»
le. Eshko ga nopga uunkong shwong
pjuno shtëgro së ä wleniyo, ba woowa
li ĩya Sbörë wlo le.
6 Roy öötong Nínive so pjluyo
kongshko ga kojono ba sökklo sökshko
dwayo, ga shwong onmo pjlú li
skwara, shwong shtëgro së ä wleniyo
pjuna, ga wloktong sök töshko bakoe.
7 E irgo ga pjlu, ba pjloyoga, e
kjibokwo tono kjwara, miyde kjok
eshko sopga uunkongdë wlo. Kji-
bokwo li tjlẽ ga
«Shji ië llëme. Öng llë sëy llëm,
kong di twëy llëm bakoe.
8 Shwong shtëgro së ä wleniyo, e
pjũzĩ, bi woowa li ĩya Sbörë wlo.
Ga pjãy kjloshtos jlõkoyo Sbö
kong. Llëye owa shäryëmi löng ĩyado
li rayozĩa. Pjãy opshäryë owa, oba
zrök, oba shpok, e rayozĩ bakoe.
9 Eni wleni ga Sbö wotjlĩk li
kjlopswë, ba iir li lõya, slõya, ga shji
pjiya llëm kjwe.»
10 Ĩya Sbörë ga llëbo owa shärye löng
li rayara kjĩshko ga epga songe lara,
ga llëye shärye ba tjok lara li shäryara
eshko llëme.

4

Jonás iirkono ara

1 E kjĩshko ga Jonás iirkono ara,
2 ga syõshtono Jehová kong, tjlẽ ga
«Jehová, tja kuzong. Tja shäng bor
kjokshko obishko ga miydoror ga ëre
shäryë jũni, ga loror bop kong pjire.
E kjĩshko ga tja töktong jek Tarsis
kjokyo. Miydër ga pja Sbö, pja wopjlú
anmoyõ, nopga songe lëp ĩyado, pja
iirkë wlo ga kjange. Nopga shdum
lëpshko ga llëbo wlẽp woydë oblë oblë
enido, shdum llëm wlo.
3 »Eni ga rokër bop kong ga tja ios
wolon jekdo. Tja ber sök së ame dey»
le.
4 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «¿Pja iirkë
kjweni ga pjlúre?» le.
5 Eshko ga Jonás opshino kjok
eshko dwayo, jek öötong sök kjok buk
dlo wen tëm shwo lëkong. Eshko ga
ukwang shäryara kjwara, ga beno sök
ba dirko, llëye shäryë kjok buk li tjok
ĩya wlo.
6 Eshko ga kji sho iara Sbö Jehovárë
wen jong kjlara Jonás kopshko, ber
sök wopjlú wlo. Kji sho li kjĩshko ga
Jonás woowa llëme.

7 Gueniyo wẽshko kjok shröngto ga
shtätä ichara Sbörë, kji sho ̀li ue ẁlo,
ga sho dano beno drete.
8 D̀lo wenoshko ga pj̀luk kj̀lik
ichara Sbörë weno jong d̀lo wen tëm
shwo ̀lëkong dwayo, ga d̀lo jong bek
Jonás kä kjing go. Eni kuzong ga kuya
mae, wopjir kjoyo, wòlon woydë erä.
Ga tj̀lẽ ga «Tja sök së woydë ame» ̀le.
9 Kuya Sbörë ga tj̀lẽ ba kong ga «¿Pja
iirkë kji sho dano ̀li kjĩshko ga pj̀lúre?»
«Ëng. Bor kong ga pj̀lúe. Tja sök
ëreshko wòlon iirdë» ̀le.
10 Kuya ga tj̀lẽ ba kong ga «Kji sho
kjwe dgaga pjarë ̀llëm, kungga pjarë
̀llëm bakoe. Shkër kjwara ga weno,
wẽshko ga kjëtonge. Gueniyo ga songe
̀lëp.
11 Nínive kjokyora nopga ara, sak
dbäw dbäw pj̀loglo sak dbäw kjing-
sho sak dbäw dbäw pj̀loglo sak pjök
(120,000) kjinmo. Ḷlëye pj̀lúre, de
oware, e miyde ̀lok ̀llëme. Eshko ga
öng ara bakoe. ¿Eni ga songe ̀lër ̀llëm
sorë?» ̀le.

Evangelio según Mateo
Jesucristo roy pj̈lú ëre, e jyã tara Mateorë
Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kj̈lara ko Mateo. E kowëba Leví bakoe. E judío. Dënashko ga e dbur töngga Roma so kong. Pj̈lara ga sök ba pak̈lishko ga rokara Jesúsdë opping ba tjok. Kuya ga to jek ba tjok, beno shäng ba oppingga shara. E irgo ga öötong beno shäng ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) l̈i kj̈larayo bakoe.

Eshko dbaryo ga judíoga l̈öng no pj̈luyo iche l̈e Sbörë l̈i koshë, gueniyo e Jesús miydara ararë l̈lëme. E kjĩshko ga Jesús wo̱lono, ga woshrara Sbörë iröng obi irgo ga kjibokwo ëre tara Mateorë. L̈lëbo ĩna, kura om go l̈i jyã tara beno l̈ok kjibokwo ëre go, ber judíoga uunkong kong wl̈o. Woyde ga kjibokwo ëre go ga miyde l̈ok ga koshe l̈öng l̈i, e Jesús om go.

Jesucristo data, kjokë, tj̈lapgaga tek dënashko dwayo

1 Jesucristo, e David tjëyo, Abraham
tjëyo bakoe. Ëre ba data, ba kjokë,
ba tj̈lapgaga tek dënashko dwayo, e
kjibokwoyo.
2 Abraham, e Isaac data.
Isaac, e Jacob data.
Jacob, e Judá data, ba shjiyga, ba
l̈ëmga data bakoe.
3 Judá, e Fares data, Zera data
bakoe. Epga mekë ko Tamar.
Fares, e Esrom data.
Esrom, e Aram data.
4 Aram, e Aminadab data.
Aminadab, e Naasón data.
Naasón, e Salmón data.
5 Salmón, e Booz data. Booz mekë
ko Rajab.
Booz, e Obed data. Obed mekë ko
Rut.
Obed, e Isaí data.
6 Isaí, e Pj̈lu David data.
David, e Salomón data. Salomón
mekë, e dënashko ga Urías boy.
7 Salomón, e Roboán data.
Roboán, e Abías data.
Abías, e Asa data.
8 Asa, e Josafat data.
Josafat, e Joram data.
Joram, e Uzías data.
9 Uzías, e Jotam data.
Jotam, e Acaz data.
Acaz, e Ezequías data.
10 Ezequías, e Manasés data.
Manasés, e Amón data.
Amón, e Josías data.
11 Josías, e Jeconías data, ba shjiy, ba
l̈ëmga data bakoe. E dbaryoshko
ga Israel tjëyoga zanaba, söraba
jek Babilonia kjokyo dbo go.
12 Eshko tek l̈ëkong ga wapga weno
obi.
Jeconías, e Salatiel data.
Salatiel, e Zorobabel data.
13 Zorobabel, e Abiud data.
Abiud, e Eliaquim data.
Eliaquim, e Azor data.
14 Azor, e Sadoc data.
Sadoc, e Aquim data.
Aquim, e Eliud data.
15 Eliud, e Eleazar data.
Eleazar, e Matán data.
Matán, e Jacob data.
16 Jacob, e José data, María l̈anma.
María, e Jesús mekë. Oba tj̈lẽ
ga no pj̈luyo ichara Sbörë shrono
shäng l̈i, e Jesús.
17 Abraham wapga, tjërga, tek
l̈ëkong tjwe jong David go beno wapga
öötong kop eni doglo sak kjwara
kjingsho pkëng (14). David wapga,
tjërga, tek l̈ëkong tjwe jong Israel
tjëyoga söraba jek Babilonia kjokyo
dbo go dbaryoshko beno wapga
öötong kop eni doglo sak kjwara
kjingsho pkëng (14). Eshko dwayo
ba wapga, tjërga, tek l̈ëkong tjwe
jong no pj̈luyo iche l̈e Sbörë l̈i buk
dbaryoshko beno wapga öötong kop
eni doglo sak kjwara kjingsho pkëng
(14) bakoe.

Jesucristo bukshko dbaryo

18 Jesucristo, e bukshko ga eni.
Kjoglo shäng kj̈lara ko María. Domer

shäng kj̈lara ko José. Tj̈lõkwo twono
ëng kong, orkwosmok wl̈o. Gueniyo
orkwosmoydë l̈ok l̈lëm obishko ga
María beno shäng kj̈laraso l̈lëm, Sbö
Sëya ĩ.
19 José, e domer pj̈lo bek, ga María
rote woydë ë kong l̈lëme. E kjĩshko ga
raye kjingtëng l̈ara.
20 Woyotj̈lĩya shärye eni l̈eshko ga
Tj̈lapga parkaga kjok dogo so weno
shäng ba kong kj̈lara yoshko, ga tj̈lẽ
ba kong ga «José, David tjëyo, pja
orkwosmok María tjok ga bangkjrëp
l̈lëme. Shäng kj̈laraso l̈lëm, Sbö Sëya ĩ.
21 L̈lono ga María wa buk kj̈lara
domer. Eshko ga koiëp Jesús.* Koiëp
eni, ba tjëyoga döya l̈lëbo owa shärye
l̈ong l̈i dbo dorko dwayo kjĩshko» l̈e.
22 Shäryono eni, tj̈lõkwo l̈ara
Tj̈lapgarë ba tj̈lõkwo l̈aga kong
dënashko l̈i ber j̈lõkoyo wl̈o. Tj̈lẽno
beno eni:
23 «Kjog̈lo domer miydoydë l̈lëm obi l̈i,
e ber shäng kj̈laraso l̈lëme.
Wa buk kj̈lara domer, ga koiëba
Emanuel.»†
(Emanuel, e «Sbö shäng bi tjok» l̈oklo.)
24-25 José wol̈lenoshko ga l̈lëye l̈ara
Tj̈lapga parkaga kjok dogo sorë l̈i
shäryara eni, ga María wl̈okjrara.
Gueniyo José pono ba tjok l̈lëm, äär
jong chida l̈i buk guing. Eni ga wa
buk kj̈lara domer, ga koiara Josérë
Jesús. E irgo ga beno l̈ong pjöyĩkong.

2

Domerga l̈lëbo miydë ara dbala go wl̈eniyo, e shrono l̈ong d̈lo wen tëm shwo l̈ëkong dwayo

1 Jesús weno buk Belén kjokyo,
e Judea kjokyo obi. E dbaryo ga
kjok eshko so pj̈luyo ko Herodes.
Eshkoshko ga domerga l̈lëbo miydë
ara dbala go wl̈eniyo, e tek shrono
l̈ong Jerusalén kjokyo, d̈lo wen tëm
shwo l̈ëkong dwayo ga
2 tj̈lẽ oba kong ga «¿Judío pj̈luyo
weno buk kjone? Ba dbala ĩnorwa, ga
tjawa tek l̈ong ba poshrëk» l̈e.
3 Kuya Pj̈lu Herodesdë ga beno sök
woydë ara. Jerusalén sopga beno l̈ong
eni bakoe.
4 Eshko ga syõshtaga kägäyoga,
no pinggaga kjok l̈lgwekk̈lo tara
Moisésdë l̈i go, e rokara pj̈lurë
uunkong, ga tj̈lẽ ba kong l̈ok ga
«¿No pj̈luyo iche l̈e Sbörë l̈i wen buk
kjone?»
5 «E wen buk Belén kjokyo, e Judea
kjokyo obi. Tara beno Sbö tj̈lõkwo
l̈aga tek dënashko sorë l̈i eni.
6 »“Belén kjokyo, pja Judá tjëyoga
kjokyo obi.
Bor nopga Israel tjëyo pj̈luyo wen
kj̈lara bop kjok kjing go.
E kjĩshko ga pja tjwl̈õ tira l̈lëm
kjok ëre kjing goshko.”»*
7 Eni ga domerga shrono d̈lo wen
tëm shwo l̈ëkong dwayo l̈i rokara
pj̈lurë tjoksa l̈ũtshko. Ga epga kjĩshko
ga miydara ga dbala weno pjang
l̈lonoshko.
8 E irgo ga tj̈lẽ ba kong ga «Pjãy nom
Belén kjokyo, ga kjwozirwa wl̈ẽmi
yõtso. Wl̈ẽnomi ga pjãy tek iröng, ga
roy sömi bor kong, tja jek ba poshrëk
bako wl̈o» l̈e.
9 Kuya l̈ok ga toe. Ga dbala ĩna weno
pjang l̈i jek pjang ba bäm go, ga s̈lan
äär pjang kjwozirwa sök l̈i kopshko.
10 Dbala l̈i ĩya l̈ok ga beno l̈ong
wopj̈lúe.
11 Eshko ga opzrëno jek l̈ok u l̈i
roshko, ga kjwozirwa ĩna sök ba mekë
María tjok. Eshko ga kjök tono, ga
kjwozirwa l̈i poshrëra. E irgo ga dbur
sho shõÿl̈õr, l̈lëbo l̈õ pj̈lëb̈lë tjwl̈õ ara
wl̈eniyo, dwl̈o poshtikk̈lo l̈õ pj̈lëb̈lë, e
shira, twara ba kong ba sëngg̈lo.
12 E irgo ga Sbö tj̈lẽ ba kong yoshko
ga «Pjãy jek pj̈lu shwo l̈ëkong l̈lëme» l̈e.
E kjĩshko ga irbo shano ob̈lë, ga to jek
l̈ok iröng obi ba kjokshko eni.

José töktong to jek Egipto kjokyo María, Jesús tjok

13 Domerga l̈i briktong irgo ga
Tj̈lapga parkaga kjok dogo so weno
José kong kj̈lara yoshko, ga tj̈lẽ ba

* **1:21** Grecia so tj̈lõkwo ***Jesús***, e ***shji döya Tj̈lapgarë*** l̈oklo. † **1:23** Isaías 7.14. * **2:6** Miqueas 5.2.

kong ga «Kjwozirwa ˈli wˈlẽya Pj̇lu Herodesdë, zröya wˈlo ˈle. E kjĩshko ga pja kojõzong. Kjwozirwa, ba mekë, e sös na dwayo. Pjãy nom tök Egipto kjokyo. Pjãy ber ˈlöng eshko, äär jong ˈllono ˈlër bop kong guing» ˈle.

14 E shkëyo ga José kojono, ga kjwozirwa, ba mekë, e söra to jek Egipto kjokyo.

15 Öötong beno ˈlöng eshko, Pj̇lu Herodes woˈlono guing. Shäryono eni, tj̇lõkwo ˈlara Tj̇lapgarë ba tj̇lõkwo ˈlaga kong dënashko ˈli ber j̇lõkoyo wˈlo. Tj̇lẽno beno eni: «Bor wa rokoror Egipto kjokyo dwayo.»†

Herodes nopga ichono kjwozirga zrök

16 Miydara Herodesdë ga jyãpgwara domerga tjwe dˈlo wen tëm shwo ˈlëkong dwayo ˈlirë ga iirkono ara anmoyõ. Dbala weno pjang ˈllonoshko ˈlara domerga ˈlirë ba kong kjĩshko ga nopga ichara kjwozirga domerga ˈlu pj̇loglo pjök ter ˈlëkong ˈlöng Belén kjokyo ˈli zrök uunkong, kjwozirga ˈlu eni ˈlöng ba soshko ˈli tjok bakoe.

17 Eni ga tj̇lõkwo ˈlara Sbö tj̇lõkwo ˈlaga tek dënashko so Jeremíasdë ˈli beno j̇lõkoyo. Tj̇lẽno beno eni:

18 «Ramá kjokyo ga ybö pj̇luk ara,
sˈlar ara, kj̇loshtë ara.
E Raquel,
ba wapga woˈlono,
ga sˈlar sök ba kjĩshko,
wojekoba woyde ˈllëme.»‡

José to jek Nazaret kjokyo iröng obi María, Jesús tjok, ber ˈlöng eshko wˈlo

19 Herodes woˈlonoshko ga Tj̇lapga parkaga kjok dogo so weno shäng kj̇lara José kong yoshko Egipto kjokyo,

20 tj̇lẽ ba kong ga «Nopga ˈlöng kjwozirwa zrök woydë kjupä ˈli woˈlonoe. E kjĩshko ga pja kojõzong. Kjwozirwa, ba mekë, e sös jek na dwayo. Pjãy nom jek Israel kjokyo iröng obi» ˈle.

21 Eni ga José kojono, ga kjwozirwa, ba mekë, e söra to jek iröng Israel kjokyo.

22 Gueniyo kuya ga Arquelao parkë sök Judea so pj̇luyo, ba data Herodes shtoshko ga jek eshko ga bangkjre ara. Eni ga Sbö tj̇lẽ ba kong yoshko ga «Pjãy jek Judea kjokyo ˈllëme» ˈle. E kjĩshko ga to jek Galilea kjokyo shara.

23 Öötong eshko ga jek ˈlöng Nazaret kjokyo, ber ˈlöng eshko wˈlo. Shäryono eni, tj̇lõkwo ˈlara Tj̇lapgarë ba tj̇lõkwo ˈlagaga kong dënashko ˈli ber j̇lõkoyo wˈlo. Tj̇lẽno beno eni: «No pj̇luyo iche Sbörë tjwe ˈli kowëba Nazaret so.»

3

Juan No Waga shäng kjok dogro no ˈllëmshko

1-2 Ľu to jek ara irgo ga domer weno shäng kj̇lara ko Juan No Waga. E jëk to shäng Judea kjok dogro no ˈllëmshko, tj̇lẽ oba kong ga «Sbö ber no pj̇luyo wˈlo ˈli, e dbaryo äätoe. E kjĩshko ga ˈllëbo owa shäryëmi ˈlöng ˈli, e owa j̇lõe ˈlozĩ, ga rayozĩa» ˈle.

3 Kjibokwo tara Sbö tj̇lõkwo ˈlaga tek dënashko so Isaíasdë. Tj̇lẽno beno eni:
«Kjok dogro no ˈllëmshko ga ëbo tj̇lẽ shäng dbo go ga
“Irbo poshäryozĩ Tj̇lapga tjwe ˈli kong.
Shäryozĩ ber beke.”»*

Ëbo tj̇lẽ shäng dbo go ˈlara ˈli, e Juan ˈlayde.

4 Eshkoshko ga Juan doyë shwong sek öng jëkkľo sok kësbang zok go, dop pjrikkˈlo shäryak öng kwota go bakoe. Ba dˈli beno sekwa, or kj̇loshko so dyo bakoe.

5 Jerusalén sopga, Judea sopga, Jordán diyo kjokyo sopga, e shrono ˈlöng träk ˈllëm ba kuk.

6 Eshko ga kjone kjone, ˈllëbo owa shäryara ˈli ˈle oba uunkong bokshto. E irgo ga we Juandë jer Jordán diyo roshko.

7 Eshko ga nopga tjeng kjring pjök ko fariseoga, saduceoga. Ĩya Juandë ga tjwe ˈlöng ba shwoy we wˈlo ga

† **2:15** Oseas 11.1. ‡ **2:18** Jeremías 31.15. * **3:3** Isaías 40.3.

tjlẽ ba kong ga «¡Pjãy so dgur kjoyoe!
¿Nopga owa shdũzlong dbaryo dörö
lishko ga pjãy där laga ërë bomi
kongdo?
8 Pjãy jëk pjlo beke. Miydëba e go ga
llëbo owa shäryëmi löng li, e owa jlõe
loromi, ga rayoromi jlõkoyo.
9 Lër bomi kong ga akkwo ëre ëmdë
shärye Sbörë ber Abraham tjëyoga ga
pjlúe. E kjĩshko ga "Tjawa Abraham
tjëyoga kjĩshko ga tjawa shdũya Sbörë
llëme" lëmi llëme.
10 "Zër e" le Sbörë shäng. Kjor botjyë
pjlú llëm wleniyo tjeng kës li ze jek
tas, dbuya iök roy, suya wlo.
11 »Ëye, llëbo owa shärye löng li, e
owa jlõe lara, ga rayara ga wër shäng
di goshko. Gueniyo ga no tjwe bor
irgo kjlara. Bek wlo ga tja ba drep-
kwota sök wlo llëm, e tjwlõ ara bor
kjinmo anmoyõ kjĩshko.† Era, pjãy we
iök go, ga pjãy go Sbö Sëya iche tjwe
ber kësbang bomi tjok.
12 Tjwe kjwlë tjok, dwla pjloyong
wlo wleni. Dwla pokeshko ga dwla
bo tõya ber tjeng ba bapkwo roy.
Gueniyo ba kasho lira suya iök roy.
Iök li pjë jong ri ri ĩyado, sjer llëme» le.

Jesús wara Juandë

13 Jesús opshino jek Galilea kjokyo
dwayo, öötong shäng Jordán diyo,
Juan shängshko, we wlo.
14 Gueniyo we woydë Juandë llëme.
Tjlẽ ba kong ga «Pja tek shäng bor
shwoy, pja wër wlo lëp, gueniyo tja
waga pjarë dey» le.
15 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Ios ber
eni guing. Shäryëy jũni, woyde Sbörë
eni kjĩshko» le.

Kuya ga «Jölö» le.
16 Eni ga Jesús wara jer di roshko.
Wara pjir ga Jesús opshik tëm shäng
di roy dwayoshko ga kjok dogo rosh-
wino beno oojong erä. Ga ĩya Jesúsdë
ga Sbö Sëya to ter kjok dogo dwayo so
dunggwo kjoyo, ga opyono sök ba go.
17 Eshko ga ybö kuraba kjok dogo
dwayo, tjlẽ ga «Bor wa li kjwe. Kjwe
woydër ara. Tja wopjlú ba tjok» le.

4

Jesús tjlĩna Ärë, llëbo shärye owa wlo le

1 E irgo ga Jesús söra Sbö Sëyarë jek
öötong shäng kjok dogro no llëmshko,
tjlĩya Ärë wlo.
2 Eshko ga iono llëm Sbö kong
dbargwo sak pkëng (40), shkë dbae. E
irgo ga pjli jonge.
3 Eni ga Ä jek äär shäng Jesús tjlĩk,
llëbo shärye owa wlo le. Tjlẽ ba kong
ga «Pja Sbö Wa jlõkoyo ga akkwo tjeng
ëre posgos ber pjlung shosho suk pjir,
uëp wlo» le.
4 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Sbö
tjlõkwo tak pjang eni:
»"No mär dli goshko dö llëme.
Mär tjlõkwo le Sbörë li go
bakoe"»* le.
5 E irgo ga söra Ärë jek öötong shäng
kjok zrek ko Jerusalén, Sbö u kësbang
jong lishko. Eshko ga söra jem, öötong
shäng Sbö u dbo go,
6 ga tjlẽ ba kong ga «Sbö tjlõkwo tak
pjang eni:
»"Ba parkagaga kjok dogo so iche
Sbörë bop dë,
pja shaya ba orkwo go,
pja dre pjë akkwo go llëm wlo."†
E kjĩshko ga pja Sbö Wa jlõkoyo ga pja
optos jer na dwayo» le.
7 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Sbö
tjlõkwo tak pjang eni bakoe:
»"Tjlapga, bop Sbö li tjlĩy llëme"»‡ le.
8 E irgo ga söra Ärë jem öötong shäng
dlup jong kjókshko dbo go, ga kjok
kjwang jĩkong kjrina kjrina li pina ba
kong uunkong, wolësowa ĩya wlo.
9 Eshko ga tjlẽ ba kong ga «Pja
kjök tok, tja poshrëp wleni ga kjok
uunkong ëre twër ber bop kong» le.
10 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Sbö
tjlõkwo tak pjang eni:

† **3:11** Eshko dbaryo ga parkagaga tjwlẽk löng pjir wleniyo, ba sogoga drepkwota döra ba kong, e ba pak kjĩshko. Eni ga llëye le Juandë ga e «Tja tjwlõ äär ber Jesús parkaga tjwlẽk shäng pjir wleniyo ëmdë llëme» loklo. * **4:4** Deuteronomio 8.3. † **4:6** Salmo 91.11-12. ‡ **4:7** Deuteronomio 6.16. § **4:10** Deuteronomio 6.13.

»“Tjlapga, bop Sbö li poshrëmirë döe.
E kolomirë döe.”§
E kjĩshko ga Ä, pja opkjos na dwayo» le.
11 Eni ga Ä opkjono ey dwayo ga toe.
Eshko ga Sbö parkagaga kjok dogo so
shrono lok Jesús kjimtë.

Jesús ba pak soyono

12 Juan bängzaraba shäng no
shdũzlong uyo roshko li roy kuya
Jesúsdë ga to jek Galilea kjokyo iröng
obi.
13 Gueniyo beno sök Nazaret
kjokyo llëme. To jek Capernaúm
kjokyo, ga beno sök eshko shara.
Capernaúm kjokyo, e ber buk di bäng
buk kësbang, shkung, so dlung kjoyo li
sor go, Zabulón tjëyoga, Neftalí tjëyoga
dëna löngshko.
14 Shäryono eni, tjlõkwo lara ba
tjlõkwo laga tek dënashko so Isaíasdë li
ber jlõkoyo wlo. Tjlẽno beno eni:
15 «Zabulón tjëyoga, Neftalí tjëyoga,
e kjokyo ber buk Jordán diyo
kjwo kalëkong,
di bäng buk kësbang, shkung, so
dlung kjoyo ko Galilea li kjako,
nopga judío llëm wleniyo
löngshko.
16 Kjok eshko sopga jëk löng kjok ro sĩ
roshko wopro ga
iök shjiy ĩna lok kësbang kjwara.
“Nopga li wolono tjeng pjire” laraba,
gueniyo iök shjiy weno ba kong
kjwara,
dlo wen tëm pjang kjok shröngto
wleni.”»*
17 Eshko jek lëkong ga Jesús beno
shäng tjlẽ oba kong ga «Sbö ber no
pjluyo wlo li, e dbaryo döröe. E
kjĩshko ga llëbo owa shäryëmi löng li, e
owa jlõe lozĩ, ga rayozĩa» le.

Nopga mã shaga kjrara Jesúsdë doglo pkëng (4)

18 Domer shäng kjlara ko Simón, e
kowëba Pedro bakoe. Domer shäng
kjlara obi ko Andrés, e Simón lëng.
Epga mã shaga. Pjlara ga löng ba
kjla mã shakklo dbuk Galilea di bäng
buk kësbang shkung, so dlung kjoyo
li roshko. Eshko ga Jesús jek shäng
diksor go, ga ĩya ga domerga li bë
lönge.
19 Eshko ga tjlẽ ba kong ga «Pjãy tek
bor tjok, pjãy pin wlo. Pjãy to löng mã
shak ame. Pjãy iër to ber löng no töng
bor kong shara» le.
20 Kuya lok ga ba kjla rayara jekdo,
ga to jek ba tjok.
21 Jek këgo sit ga domerga löng do
pjök ko Santiago, Juan. E data Zebe-
deo. Epga löng ba kjla mã shakklo
bängyë kjyong roshko ba data tjok.
Ga Jesús jek shäng eshko ga domerga
do pjök li ĩna, ga rokara jek ba tjok,
opping ba tjok wlo.
22 Kuya lok ga ba data rayara jekdo,
beno sök ba kjyong roshko, ga to jek
lok Jesús tjok.

Jesús oba pino, swlopga poptono träk llëme

23 Eshko ga Jesús jëk to shäng
Galilea kjokyo kjok kjwang jĩkong.
Kjok kjrina kjrina ga oba pĩya judíoga
syõ uyo lok kjwobi li roshko. Sbö ber
no pjluyo sorë li roy pjlú le oba kong,
ga oba swlo llë ara, llayo boyo bang
ara, e popte.
24 Eni ga Jesús roy shdöktong
Siria kjokyo kjok kjwang jĩkong, ga
swlopga sökoba tjwe ba kong, no swlo
llërba pogo tjok, no poglo llë bang
ara, no goshko Ä sëyaga, no wopjir ä
wleniyo, no dre kuga llëm wleniyo,
ga poptara uunkong.
25 Galilea sopga, Decápolis sopga,
Jerusalén sopga, Judea sopga, Jordán
diyo kjok ber buk dlo wen tëm shwo
lëkong li sopga, e to jek lok ba tjok ara.

5

Jesús tjlẽno oba kong dlup go

1 Ĩya Jesúsdë ga nopga ara ga poy-
ono sök dlup go. Eshko ga ba opping-
gaga tek shrono löng ba zlong ga
2 pina. Tjlẽ ba kong ga

Llëye shäryëy, shji ber wopjlú wlo

3 «Ëye songe le, llëye pjlú twe Sbö kong
wlo drete le ga

* **4:16** Isaías 9.1-2.

era ber wopjlú,
Sbö ber ba pjluyo kjĩshko.
4 Ëye slar ëë ga
era ber wopjlú,
wojeya Sbörë kjĩshko.
5 Ëye wotöy ga
era ber wopjlú,
llono ga kjok uunkong twe Sbörë
ba kong, ber baĩya wlo kjĩshko.
6 Ëye, llëye woyde Sbörë li shärye
woydë ara, no pjli ara li dli uë
woydë wleni, no wodogro li di
ië woydë wleni bako ga
era ber wopjlú,
kjimte Sbörë ba shäryë kjĩshko.
7 Ëye, oblë songe le ĩyado ga
era ber wopjlú,
songe le Sbörë bako kjĩshko.
8 Ëye Sbö woydë jlõkoyo ba pjlúshko, le
kjamo go dö llëm ga
era ber wopjlú,
llono ga Sbö ĩya kjĩshko.
9 Ëye oba wlẽpyotkë, ber löng wopjlú
ëng tjok wlo ga
era ber wopjlú,
kowe Sbörë ba wa kjĩshko.
10 Ëye shdungoba, llëye woyde Sbörë
li shärye kjĩshko ga
era ber wopjlú,
Sbö ber ba pjluyo kjĩshko.
11 »Pjãy wlongoba, pjãy shdungoba, pjãy jyõyotkëba bor kjĩshkoshko ga pjãy ber wopjlúe.
12 Eshkoshko ga pjãy woydë llëme. Pjãy ber wopjlú dey. Pjãy äär kjok dogoshko ga pjãy potjwlẽn ara. Dënashko ga Sbö tjlõkwo lagaga shdunaba eni bakoe.

Dlungna, iök shjiy

13 »Pjãy so dlungna kjoyo, nopga löng kjok ëre kjing go kong. Gueniyo dlungna pjlë ameshko ga iëy ber pjlë ba shtoy iröng obi ga äe. Eshko ga llëno ame. Dbuy ber tjeng irbo bang, shglëkoba wlo.
14 »Pjãy so iök shjiy kjoyo, nopga löng kjok ëre kjing go kong. U lok dlup dbo go jney ga äe.
15 Iök shjiy borkey, jney llëbo dorko wlo llëme. Iëy jong kjókshko dey, kãÏã të shjiy nopga löng ushko kjlobi li kong.
16 Pjãy ber löng iök shjiy wleni. Pjãy jëk löng bëy oba bokshto, llëye shäryëmi li ĩkoba wlo, bomi Data sök kjok dogo li poshrëkoba wlo.

Kjok llgwekklo tara Moisésdë

17 »Tja shrono shäng kjok llgwekklo tara Moisésdë li kjaga lëmi llëme. Tja shrono shäng llëye lara Sbö tjlõkwo lagaga tek dënashko sorë li kjaga lëmi llëm bakoe. E eni llëme. Tja shrono shäng llëye lak jlõkoyo li, e llë loklo lë bomi kong, miydëmi wlo.
18 Lër bomi kong jlõkoyo ga kjopkwo, kjok ëre pjitë llëm obishko ga tjlõkwo tak lok kjok llgwekklo li jer kjwara llëm, shäryono uunkong guing, tjlõkwo chirawayo ëmdë eni bakoe.
19 »Eni ga ëye kjok llgwekklo tara Moisésdë li kjë kjrina, ba chirawayo ëmdë, ga oblë pĩya eni bako ga Sbö sök no pjluyo ĩyado lishko ga tjwlõ sira li e lëba eshko. Gueniyo ëye omkolë, ga oblë pĩya ba kolë bako ga Sbö sök no pjluyo ĩyado lishko ga tjwlõ ara li e lëba eshko.
20 ¡Tja kuzĩa! Woyde ga llëye woyde Sbörë li shäryëmi pjlú, fariseoga kjinmo, no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go kjinmo bakoe. Shäryëmi eni llëm ga pjãy äär ber löng Sbö sök no pjluyo ĩyado lishko llëme.

Iir

21 »“Shji no zrök llëme. Ëye no zröno ga e shdungko” laraba tjlapgaga tek dënashko so kong eni. Tjlõkwo ëre kuromi tjän.
22 Gueniyo lër bomi kong ga ëye iirkono ba kjlara kong* ga e shdungko. Ëye “Pja makrae” lono ba kjlara kong ga sökoba Judío Kjok Llgwegaga Këskësyo kong, shdũya wlo. Ëye ba kjlara äyoshtono ga e jek

* **5:22** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyã shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjlẽ ga «Gueniyo lër bomi kong ga ëye iirkono ba kjlara kong llë kjĩshko llëm ga e shdungko.»

shäng irbo äär jong iök pjë jong ri ri sjer ˈllëm shtoyo ˈli go.
23 »E kjĩshko ga pjãy jek äär öng sho sukkˈlo Sbö sënggˈlo tjokshko ga woyoshrëmi ga bomi kjˈlara shäng iirkë bomi tjok wˈleni ga
24 Sbö sënggˈlo ˈli rayëmi ber sök eshko, pjãy nom ba ˈllgwek bomi kjˈlara tjok, pjãy ber wopjˈlú ëng tjok wˈlo. Pjir ga pjãy jek iröng Sbö sënggˈlo söromi ˈli twë ga pjˈlúe.
25 »Pjãy sökoba no ˈllgwega shwoy ˈlëbashko ga pjãy ˈlan bomi söga ˈli tjok bäm goshko, pjãy ie ber tjeng tjˈlapga wˈloshko ˈllëm wˈlo. Shäryëmi eni ˈllëm ga pjãy twe tjˈlapga ˈlirë ba parkagaga kong, pjãy shdũya wˈlo, ga pjãy ie ber ˈlöng no shdũzˈlong uyo roshko.
26 Ë̈r bomi kong jˈlõkoyo ga pjãy opshik eshko dwayo ˈllëm, äär jong dburwa kjöme ˈlara bomi kong ˈli potjwˈlẽnomi pjir guing.

Shji pë oma boy oblë tjok ˈllëme

27 »“Shji pë oma boy oblë tjok ˈllëme” ˈlaraba kuromi eni tjän.
28 Gueniyo ˈlër bomi kong ga ëye waˈlë oblë ĩk, wotjˈlĩk ba pjˈlúshko ba woydë dö wˈleni ga ˈllëbo owa shäryara, pono ba tjok wˈleni.
29 »Bomi bokkwo, pjãy iche ˈllëbo owa shäryë wˈleni ga shimi pjus, dbumi pjola, e bomi bokkwo pjˈlúyo ëmdë. Bomi doyo, e dbuya jer uunkong iök pjë jong ri ri sjer ˈllëm shtoyo ˈli roshko ˈllëm wˈlo ga shäryëmi eni dey.
30 Bomi orkwo, pjãy iche ˈllëbo owa shäryë wˈleni ga zëmi tas, dbumi pjola, e bomi orkwo pjˈlúyo ëmdë. Bomi doyo, e jer uunkong iök pjë jong ri ri sjer ˈllëm shtoyo ˈli roshko ˈllëm wˈlo ga shäryëmi eni dey.

Shji ëng rayë

31 »“Ë pogo ba boy rayono ga ëng rayono kjibokwoyo twe ba kong dey” ˈlaraba kuromi eni bakoe.
32 Gueniyo ˈlër bomi kong ga domer ba boy rayono, pono domer oblë tjok kjĩy ˈllëm ga ba boy orkwosmok oblë tjok wˈleni ga owa ˈli ber ba go, gueniyo ba go dö ˈllëme. Owa ˈli ber ba rayaga ˈli go, e ber ba ˈlanma kjˈlara obi ˈli go bakoe.

Shji tjˈlẽ ëng tjok jˈlõkoyo

33 »“Tjˈlõkwo ˈloromi jˈlõkoyo Tjˈlapga ko go ˈli shäryozĩ eni ĩyado” ˈlaraba bi tjˈlapgaga tek dënashko so kong eni bakoe.
34 Gueniyo ˈlër bomi kong ga pjãy tjˈlẽ jˈlõkoyo Tjˈlapga ko go ˈllëme. Pjãy tjˈlẽ jˈlõkoyo kjok dogo so ko goshko ˈllëm, kjok dogo, e Sbö pjˈlu sökkˈlo wˈleni kjĩshko.
35 Pjãy tjˈlẽ jˈlõkoyo kjok ëre so ko go ˈllëm bako, kjok ëre, e ba kjupkwo shto wˈleni kjĩshko. Pjãy tjˈlẽ jˈlõkoyo Jerusalén kjokyo kjĩshko ˈllëm bako, e no pjˈluyo kësbang ˈli† kjokyo kjĩshko.
36 Pjãy tjˈlẽ jˈlõkoyo bomi kägä kjĩshko ˈllëm, bomi käkzong, e iëmi ber sĩ, ˈllëm ga pjˈlubˈlún pjˈlara ˈllëm kjĩshko.
37 Pjãy ˈlan ëng tjokshko ga “Ëng” ˈlëmi, “Ë̈llëme” ˈlëmi. Pjãy ˈlan ber ëng tjok eni döe. Tjˈlõkwo ˈlëmi oblë obi ga eˈlaga Ärë.

Shji tjwˈlõ shik ëng kong

38 »“Ëye oblë bokkwo shino kjwara ga e bokkwo shikko kjwara bakoe. Ëye oblë orkwo zono tas kjwara ga e orkwo zako tas kjwara bakoe” ˈlaraba kuromi eni.
39 Gueniyo ˈlër bomi kong ga ëye ˈllëbo owa shäryono bomi kong ga wẽyẽ, kar ˈllëbo owa shäryëy ba kong ˈllëme. Pjãy kwomso kë̈lë shpora oblërë ga milëkong twëmi ba kong, shpoya wˈlo bakoe.
40 Pjãy rote oblërë tjˈlapgaga kjok ˈllgwega wˈleniyo kong, bomi shwong ter ˈlëkong ˈli döya wˈlo ˈle ga bomi shwong kop ˈlëkong ˈli twëmi ba kong bakoe.
41 Ëngkjwaga, pjãy iche ba ˈllëbo sök dbo go äär wop kjöme ˈle bomi kong ga äär jong eshko ga sömi ba kong eni pjˈlara obi.
42 Ë pogo tjwe bomi shwoy ˈllëbo rokë ga twëmi ba kong. No tjwe ˈllëbo

† **5:35** ***No pjˈluyo kë****sbang* ˈle ˈli, e ***Sbö*** ˈloklo.

poskwong bomi kong ga “Ľlëme” ľëy
ba kong ľlëm bakoe.

Bi moskwoga woydëy dey

43 »“Bi kjľara, e woydako, ga bi
moskwo, e woydako ľlëme” ľaraba
kuromi eni bakoe.
44 Gueniyo ľër bomi kong ga
bomi moskwoga woydozĩ ara. Pjãy
syõshtos Sbö kong, bomi shdunggaga
kjĩshko.
45 Enira pjãy jëk bomi Data sök kjok
dogo ľi wapga wľeni. Ďlo shäryara ľi
ie të nopga pjľo bek kong, nopga owa
kong bakoe. Shunyo iche shrë nopga
jëk bëy ľi kjing go, nopga jëk owa ľi
kjing go bakoe.
46 ¿Bomi woydagaga woydomirë
dö wľeni ga pjãy potjwľëkkľo ľlë
ľëmiro? ¿Pjãy tjľẽ ga nopga dbur
töngga Roma so kong, e owa, gueniyo
epga omshäryë e kjoyo ľlëmdo?
47 ¿“Miga” ľëmi bomi pjeyoga kong
erö wľeni ga ľlë shäryomirëro? Nopga
Sbö miydë ľlëm wľeniyo omshäryë eni
bakoe.
48 Bomi Data sök kjok dogo ľi, e pjľo
bek, dir ľlëme. Pjãy ber ľöng pjľo bek,
dir ľlëm, baĩya dik bakoe.

6

Ľlëbo twëy nopga song wľeniyo kong sorë

1 »Pjãy ľlëbo pjľú shäryëshko ga
shäryëmi ĩkoba wľo ľlëme. Ľlëm ga pjãy
potjwľẽya bomi Data sök kjok dogo
ľirë ľlëme.
2 »E kjĩshko ga nopga song wľeniyo
kjimtoromishko ga roy shdömi ë kong
ľlëme. Nopga Sbö tjľõkwo söga jľõkoyo
ľe, gueniyo wotjľĩk owa ba pjľúshko ľi
omshäryë eni judíoga syõ uyo roshko,
irbo pjľobi bäng goshko, opposhrëk
e go wľo. Ľër bomi kong jľõkoyo ga
potjwľëkkľo tjok tjän.
3-4 »Gueniyo pjãyda nopga song
wľeniyo kjimtëshko ga shäryëmi
ľũtshko, miydaga ërë ľlëm wľo. Enira
pjãy potjwľẽngga ber bomi Data sök
bomi ĩk ľũtshko ľirë.

Shji syõshtë Sbö kong sorë

5 »Pjãy syõshtë Sbö kongshko ga
pjãy ber ľöng nopga Sbö tjľõkwo söga
jľõkoyo ľe, gueniyo wotjľĩk owa ba
pjľúshko ľi dik ľlëme. Epga syõshtë
ľöng kojong nopga arashko, judíoga
syõ uyo roy, irbo pjľobi bäng goshko,
ĩkoba wľo. Ľër bomi kong jľõkoyo ga
potjwľëkkľo tjok tjän.
6 »Gueniyo pjãyda syõshtëshko ga
pjãy opzrëk jek kjër roshko, ga kjër
bängzami tuke. Pjãy syõshtë bomi data
kong ľũtshko. Enira pjãy potjwľẽngga
ber bomi Data sök bomi ĩk ľũtshko ľirë.
7 »Pjãy syõshtëshko ga tjľõkwo ľëmi
jek ba bokjing obi ľlëme. Nopga Sbö
miydë ľlëm wľeniyo omshäryë eni.
Tjľõkwo ľe ara kjĩshko ga kuya Sbörëro
ľe.
8 Pjãy opshäryë baĩya dik ľlëm,
ľlëbo rokomirë ľlëm obishko ga ľlëye
woydëmi ľi miydara bomi Datarë pjir
tjän kjĩshko.
9 »Pjãy syõshtë Sbö kong eni.
»“Data, pja sök kjok dogo,
bop ko, e berësbang, dboye.
10 Pja tjwe ber sök borwa pjľuyo wľo.
Kjok dogo ga ľlëye woydëp sorë ga
shäryë eni ĩyado.
Ichos ga shäryë kjok ëre kjing go
eni bakoe.
11 Ďli woydërwa ľi twos borwa kong,
eeri wľo.
12 Ľlëbo shäryara oblërë borwa kong
owa ľi iororwa beno tjwľõ ľlëm
sorë ga
owa pjang borwa go ľi ľõs ber
dret eni bakoe.
13 Tjawa iëp ber ľöng borwa tjľĩzľong
ľishko ľlëme.
Tjawa dös Ä wľoshko dwayo.”*
14 »Ľlëbo shäryara oblërë bomi kong
owa ľi ioromi beno tjwľõ ľlëm ga owa
pjang bomi go ľi ľöya bomi Data sök
kjok dogo ľirë ber dret eni bakoe.
15 Gueniyo ľlëbo shäryara oblërë
bomi kong owa ľi ioromi beno tjwľõ
ľlëm wľeni ľlëm ga owa pjang bomi go
ľi ľöya bomi Datarë ľlëm bakoe.

* **6:13** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyã shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjľẽ ga «Tjawa dös Ä wľoshko dwayo. Pja nopga uunkong pjľuyo. Pja dbo ara. Pja dbo kãľã ara ĩyado. Ber eni.»

Shji ië llëm Sbö kong dbaryoshko ga shäryëy sorë

16 »Pjãy ië llëm Sbö kongshko ga pjãy ber löng nopga Sbö tjlõkwo söga jlõkoyo le, gueniyo wotjlĩk owa ba pjlúshko li dik llëme. Epga opyë löng bokkwo woydë, ĩkoba wlo. Lër bomi kong jlõkoyo ga potjwlẽkklo tjok tjän.
17 »Gueniyo pjãyda ië llëm Sbö kongshko ga pjãy bokkwo shkwë, pjãy poshäryë yõtso,
18 pjãy löng ië llëm li miydëba llëm wlo. Miydaga ber bomi Datarë eröe. Enira pjãy potjwlẽngga ber bomi Data sök bomi ĩk lũtshko lirë.

Shji llëbo töng kjok dogo

19 »Pjãy parkë bomi kong om go, llëbo tjwlõ ara tömi kjok ëre kjing go wlo llëme. Llëye tömi jũshko li ue ba sëyarë dret, srer dret, lũyotkëba bomi shjiryo dret bakoe.
20 Pjãy parkë ber löng Sbö kong dey, llëbo tjwlõ ara li ber bomi kong kjok dogo wlo. Eshko ga llëbo li ue ba sëyarë llëm, srer llëm, lũyotkëba llëm bakoe.
21 Bomi llëbo tjwlõ ara li töng tjeng kjone ga pjãy wotjlĩk eshko bakoe.

Iök shjiy bi doyo kong

22 »Iök shjiy ĩgömi wẽllë bomi bokkwo go. Bomi bokkwo pjlú wleni ga bomi doyo uunkong iök shjiy tjok wleni.
23 Gueniyo bomi bokkwo owa wleni ga bomi doyo uunkong kjok ro sĩ wleni. Eni ga pjãy kjok ĩgö llëm ga pjãy löng kjok ro yẽt erä.

Sbö, dbur

24 »Ëye parkë pjlu do pjök kong ga äe. Shäre eni wleni ga kjlara woyde, kjlara woyde llëme. Ber pjlú kjlara tjok, ber owa kjlara tjok. Pjãy wo pjang dbur go ĩyado wleni ga pjãy parkë Sbö kong ga äe.

Shji woydë llëbo kjĩy llëme

25 »Lër bomi kong ga shji woydë llëme. Shji woydë dli kjĩy llëm, di kjĩy llëm, shwong kjĩy llëm bakoe. Pjãy löng së, e tjwlõ ara, bomi dli kjinmo. Bomi doyo, e tjwlõ ara, bomi shwong kjinmo.
26 Sënwa dbuk to löng sorë ĩzĩa. Dwla dgue llëm, bo kjre llëm, jneya ba jnekklo uyo roy llëm bakoe. Gueniyo sëya bomi Data sök kjok dogo lirë. ¡Ga pjãyda tjwlõ ara, sënwa kjinmo!
27 »¿Pjãy woydë ara ga llëye shimi e goro? Bomi lu iëmi om go dbar kjwara obi ga äe.
28 ¿Pjãy woydë bomi shwong kjĩshko ega? Nana kjloshko so ĩzĩa. Parkë llëm, shwong sek llëm bakoe.
29 Eni ëmdë ga löng wolësowa ĩyado. Lër bomi kong ga Pjlu Salomón llëbo ara anmoyõ. Gueniyo doyono wolësowa, öötong nana kjloshko so ĩ dik llëme.
30 Kjlo sho llë doye Sbörë eni, eeri ga lok pjlú, bong ga sukoba gueniyo. ¿Pjãy doye e kjinmo anmoyõ llëmdo? ¿Pjãy mär Sbö go jlõkoyo llëm ega?
31 »E kjĩshko ga pjãy woydë llëme. "¿Llëye uëy? ¿Llëye iëy? ¿Shji doyë llë go?", e lëmi llëme.
32 Llëbo tjeng kës ëre kjĩshko ga nopga Sbö miydë llëm wleniyo woydë arae. Gueniyo pjãyda Data sök kjlara kjok dogo. Llëye woydëmi dö li miyde sök pjir tjän.
33 Sbö ber bomi pjluyo sorë li woyotjlĩmi ara, llëbo oblë oblë kjinmo. Tjlõkwo lara li shäryozĩ eni. Shäryëmi löng eni ga llëbo oblë woydëmi kës li ber bomi kong bakoe.
34 »Pjãy woydë llëye wen bong li kjĩshko llëme. E woyotjlĩmi bong jã ga pjlúe. Dbar kjwara kjwara ga llëbo wen bomi kong owa ara.

7

«No oblë llëbo owa shäryono» lëy ë kong llëme

1 »"No oblë llëbo owa shäryono" lëy ë kong llëm, pjãy llëbo owa shäryono le Sbörë llëm wlo.
2 Oblë woyotjlĩmi sorë ga pjãy woyotjlĩya Sbörë eni bakoe. Shäryëmi oblë kong sorë ga shäre Sbörë bomi kong eni bakoe.
3 »Bomi kjlara bok bäng kjor pjloyo ĩmi kjër. E wopro ga bomi bok roshko

kjorkwang buk kjwangna ̇li ĩgömi ̇llëme. ¿Shäryëmi eni egaro?
4 ¿Pjãy bok roshko kjorkwang buk kjwangnashko ga “Kjor pj̇loyo buk bop bok bäng kjwe shir bop kong” ̇lëmi bomi kj̇lara kong sorëro?
5 ¡Pjãy Sbö tj̇lõkwo söga j̇lõkoyo ̇lëmi, gueniyo pjãy wotj̇lĩk owa bomi pj̇lúshko! Kjorkwang buk bomi bok roshko ̇li shizĩ bäm go. Enira kjor pj̇loyo buk bomi kj̇lara bok bäng ̇li ĩgömi wẽ̇l̈ë, shimi ba kong ẇlo.
6 »L̇lëbo Sbö ĩ ̇li twëmi ba ẇloyoga kong ̇llëm, e so shjiti kj̇loshko so sëmirë ẇleni. Eni ga tek workwë bomi kjing go iröng obi, ga pjãy ue. Bomi obrikkwo tjẇlõ ara ẇleniyo dbumi köchi kong ̇llëme. Eni ga sho shġlëya bomi shjiryo drete.

L̇lëbo rokëy, ̇llëbo ẇlẽy, «U bäng bäng dözĩ bor kong» ̇lëy

7 »L̇lëbo rokozĩ Sbö kong, ga twe bomi kong. L̇lëbo ẇlẽzĩ, ga ẇlẽmi. “U bäng bäng dözĩ bor kong” ̇lozĩ, ga där bomi kong.
8 Ëye ̇llëbo rokë ga e kjre. Ëye ̇llëbo ẇlẽk ga e ẇlẽya. Ëye “U bäng bäng dözĩ bor kong” ̇lë ga e där ba kong.
9 »¿Data kjone dey ga kong d̈li roke ba warëshko ga kong apkwo twaydero?
10 ¿Ga kong mã rokeshko ga kong dgur twaydero?
11 Eni ga pjãy nopga owa ëmdë ga pjãy wotj̇lĩk ̇llëbo pj̇lú twë bomi wapga kong. Eni ẇleni ga bomi Data sök kjok dogo ̇li kong ̇llëbo rokëmishko ga pjãy kong ̇llëbo twe pj̇lú anmoyõ.
12 »Eni ga pjãy ̇llëbo shäryos ob̈lë kong, woydëmi ga shärye ̇lok bomi kong sorë ga eni. Pjãy omshäryë enira kjok ̇llgwekk̇lo tara Moisésdë ̇li, tj̇lõkwo ̇lara Sbö tj̇lõkwo ̇lagaga tek dënashko sorë ̇li, e shäryëmi ̇löng uunkong.

Kjër bäng bam chira

13 »Pjãy opzrëk jek kjër bäng bam chira ̇li go. Irbo jek jong äär nopga shdũya ber tjeng ĩyado shtoyoshko ̇li, e kjang ̇llëm, kjëryo u bäng bam ee bakoe. Nopga jëk ara e go.
14 Gueniyo irbo jek jong äär shji ber ̇löng së ĩyado Sbö tjok shtoyoshko ̇li, e kjang, kjëryo u bäng bam chira bakoe. Nopga jëk e go kj̇löbö döe.

No miydëy ba bo go

15 »No kjone kjone to ̇löng tj̇lẽ ga “Tja Sbö tj̇lõkwo ̇laga” ̇le, gueniyo ichaga Sbörë ̇llëme. Tek ̇löng bomi shwoy öng ẇlẽp ushko so ẇleni, miga pjãy shaywa, ue ẇlo ̇le, shjiti kj̇loshko so dik.
16 Kjill̇gwo bo kjrëy shkö sho doyo go ̇llëme. Kjor bo kjrëy shk̇lik doyo go ̇llëm bakoe. Eni ga ̇llëye shärye nopga ̇lirë goshko ga epga sorë miydëmi wẽ̇l̈ëe.
17 Kjor doyo pj̇lú ga ba bo, e pj̇lúe. Kjor doyo owa ga ba bo, e owa.
18 Kjor bo owa ẇlẽy kjor doyo pj̇lú goshko ̇llëme. Kjor bo pj̇lú ẇlẽy kjor doyo owa go ̇llëm bakoe.
19 Kjor ̇lok bo owa kj̇lobi ̇li k̈oy, suy ẇlo.
20 Eni ga Sbö tj̇lõkwo ̇lagaga kjok ëre so ̇li miydëmi ba bo go.
21 »Oba ara tj̇lẽ bor kong ga “Pja bor Tj̇lapga j̇lõkoyo” ̇le. Gueniyo epga kjone kjone äär ber ̇löng Sbö sök no pj̇luyo ĩyado ̇lishko ̇llëme. Ëye bor Data sök kjok dogo ̇li kȯlë ga äär ber ba nopga eröe.
22 No ̇llgweżlong dbaryoshko ga oba ara tj̇lẽ bor kong ga “Pja borwa Tj̇lapga j̇lõkoyo. Bop tj̇lõkwo ̇lororwa ara. Bop ko go ga Ä sëyaga tjeng oba goshko ̇li ichororwa toe. Bop ko go ga ̇llëbo ĩydëba ̇llëm ẇleniyo shäryororwa ara” ̇le.
23 Gueniyo eshko ga tja tj̇lẽ ba kong ga “Pjãy bor nopga ̇llëme. Pjãy nopga owa erä. Pjãy opkjos bor shwoy ëre dwayo” ̇lër ba kong eni.

U shäryëy sorë

24-25 »Ëye, tja tj̇lõkwo kuya, ga ̇llëye ̇loror ̇li shärye ga e so domer u ywaga kj̇lara kjoyoe. U shäryarashko ga shẇleyo pj̇lona rong, ga ak iara ba so bäng pjribrie. Shäryara pjir ga shunyo shrono, di to jer, pj̇luk shrono träk

ĺlëm, pjono u ĺi goshko ga to wito ĺlëm, ba shwleyo pjlong ĺok rong, ak roshko kjĩshko.

26-27 »Gueniyo ëye, tja tjlõkwo kuya, ga ĺlëye ĺoror ĺi shärye ĺlëm ga e so domer u ywaga oblë kjoyoe. U shäryarashko ga shwleyo pjlona uriso, rong ĺlëme. Shäryara pjir ga shunyo shrono, di to jer, pjluk shrono träk ĺlëm, pjono u ĺi goshko ga skwara pjir, söra dirë drete» ĺe.

28 Tjlẽno pjir ga nopga uunkong ĺöng ĺi beno ĺöng yëy ĺe erä, pina sorë ĺi kjĩshko.

29 Tjlõkwo ĺara jlõkoyo, dbo ara go, ĺe no pinggaga kjok ĺlgwekklo tara Moisésdë go ĺirë dik ĺlëme.

8

Domer poglo go swlo ara, sho an do jĩkong wleniyo poptara Jesúsdë kjlara

1 E irgo ga Jesús oplono jer dlup dwayoshko, ga nopga to jer ara ba tjok.

2 Eshko ga domer shrono shäng Jesús shwoy. Domer ĺi poglo go swlo ara, sho an do jĩkong. Öötong shäng Jesús zlong bäng ga kjök tono ba bokshto, tjlẽ ba kong ga «Tjlapga, tja poptëp woydë ga tja poptëp ga pjlúe» ĺe.

3 Kuya ga porwara ba orkwo go, ga tjlẽ ba kong ga «Pja poptër woydë. Pja ber pjlú shara» ĺe. Jekdo eshko ga domer ĺi poptono, beno pjlúe.

4 Eshko ga Jesús tjlẽ ba kong ga «Tja kuzong. Pja poptoror ĺëp ë kong ĺlëme. Pja nom opping syõshtaga Sbö kong nopga kjĩshko ĺi kong, pja ĩya wlo eröe. Sbö sënggĺo ĺara Moisésdë ĺi söp, twëp ba kong, pja poptono miydëba wlo» ĺe.

Ëngkjwaga kägäyo parkaga poptara Jesúsdë kjlara

5 E irgo ga Jesús opzrëno jek öötong shäng Capernaúm kjokyo. Domer Roma so shäng kjlara eshko, e ëngkjwagaga ara kägäyo. E tek shrono shäng Jesús zlong bäng ga tjlẽ ba kong ga

6 «Tjlapga, bor parkaga buk swlo ara bor ushko. Dre kuga ĺlëm, doyo bang ara» ĺe.

7 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Enira tja jek ba poptë» ĺe.

8 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Tjlapga, tja ĺlëno ĺlëm, tjwlõ ĺlëm, pja opzrëk tek bor u roshko wlo. Bor parkaga poptë ĺëp erö ga poptë dani.

9 Tja kägäyo tjok. Llëye ĺe bor kong ĺi shäryër eni ĩyado. Tja ëngkjwagaga ara kägäyo. Llëye ĺër ba kong ĺi shärye ĺok eni ĩyado bakoe. "Pja nomo" ĺër kjlara kong ga toe. "Pja tegö" ĺër kjlara kong ga teke. Bor parkaga tjwlẽk shäng pjir wleniyo ichër ĺlëbo shäryë ga shärye eni» ĺe.

10 Kuya ga beno shäng yëy ĺe erä, ga tjlẽ nopga jëk ĺöng ba tjok ĺi kong ga «Ĺër bomi kong jlõkoyo ga domer ëre mär bor go jlõkoyo, Israel tjëyoga uunkong kjinmo.

11 Ĺër bomi kong ga nopga judío ĺlëm wleniyo tjwe ara ĺlaw pogo dwayo, äär ĺöng ië Abraham, Isaac, Jacob tjok, Sbö sök no pjluyo ĩyado ĺishko.

12 Judíogara, epga uunkong äär ĺöng eshko wlo. Gueniyo kjone kjone dbuya ber tjeng kjoko, kjok ro sĩ roshko, ber tjeng slar eshko, kowo uë, ĺlëbo bang ara ba kong kjĩshko» ĺe.

13 Eshko ga tjlẽ ëngkjwaga kägäyo ĺi kong ga «Pja nom bop ushko. Woyotjlĩnop sorë ga shäryoror bop kong eni» ĺe, ga ba parkaga ĺi poptono jekdo eshko.

Pedro ëm poptara Jesúsdë

14 E irgo ga Jesús jek öötong shäng Pedro ushko ga ba ëm wlẽna buk ba bukklo kjing go, kjlirkono buk träk ĺlëme.

15 Eshko ga ba orkwo porwara, ga kjlik ĺi zenoe. Eni ga walë ĺi kojono, ga dli shäryono ba kong.

Swlopga poptara Jesúsdë ara

16 Jek kjok ro zar ga nopga goshko Ä sëyaga söraba ara Jesús kong. Ga Jesús tjlẽno ba kong dö ga Ä sëyaga ĺi to ĺok ba go dwayo. Swlopga ĺöng kjlobi ĺi poptara bakoe.

17 Shäryono eni, tjlõkwo lara
Tjlapgarë ba tjlõkwo laga tek dënashko
so Isaías kong li ber jlõkoyo wlo. Tjlẽno
beno eni:
«Shji döra bi swlo tjeng kës li dbo
dorko dwayo.»*

Shji jëk Jesús tjok ga soyo buke

18 E irgo ga ĩya Jesúsdë ga oba tjwe
tön ara shäng lishko ga ba oppinggaga
ichara dipzë jek di bäng buk kësbang li
kjwo kalëkong.
19 Eshko ga no pingga kjok
llgwekklo tara Moisésdë go li tek
shäng ba zlong bäng kjlara ga tjlẽ ba
kong ga «Tjlapga no pingga, woydër
ga pja jek kjone ga tja jek bop tjok
eshko» le.
20 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Shjiti
kjloshko so, e pë klung bäng. Sënwa,
e pë ba usho roy. Gueniyo no to ter
kjok dogo dwayo ërera woshtozlong
shtoyo drete» le.
21 E irgo ga Jesús oppingga kjlara
tjlẽ ba kong ga «Tjlapga, tja ichos jek
bor data ushko sira. Bor data wolono,
jnenor sakshko pjir ga tja tekdo irëng
bop tjok» le.
22 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Pja tek
bor tjok, pja pin wlo dey. Shinmoga
ber tjeng ëng jnek wẽyẽ» le.

Pjluk, di bäng buk kësbang, e ichara Jesúsdë

23 E irgo ga Jesús opyono kjyong
roshko ba oppinggaga tjok, ga toe.
24 E irgo ga pjluk tjwe jong träk llëm,
dbo ara di bäng buk kësbang li kjing
go. Di iõya ara, ga kjyong li pir sek
seke. Gueniyo Jesús bë buk pëe.
25 Eni ga ba oppinggaga jek löng ba
wolleng, ga tjlẽ ba kong ga «¡Tjlapga,
tjawa kjimtozong, tjawa shten llëm
wlo!» le.
26 Kuya ga tjlẽ ba kong ga
«¿Bangkjrëmi ega? Pjãy löng mär bor
go jlõkoyo llëme» le. E irgo ga kojono,
ga pjluk, di iõya, e wlona, ga beno
tjeng tjëkso.
27 Eni ga epga beno löng yëy le erä.
Ga tjlẽ lok ëng kong ga «¿Domer kjwe
ëro? Ĩzĩa. Tjlẽno pjluk, di iõya li kong
ga kole pjlúe» le.

Domerga do pjök goshko Ä sëyaga

28 Jesús, ba oppinggaga, e dipzono
jek öötong löng di bäng buk kësbang li
kjwo kalëkong, Gadara kjokyo. Eshko
ga domerga goshko Ä sëyaga löng do
pjök. Epga iir äya kjloshko so wleni.
E kjĩshko ga ëye jëk irbo e go llëme.
Eshko ga domerga li opshino tek sak-
shko dwayo, tjwe löng Jesús zlong
bäng ga
29 tjlẽ ba kong dbo go ga «Sbö Wa,
¿pja tek shäng borwa barwë ega? ¿Pja
to tek ëreshko borwa shdung wlore?
Borwa shdũzlong dbaryo li äätë llëm
obi» le.
30 Epga löng lishko soshko ga köchi
tjeng träk llëm, ië.
31 Eni ga Ä sëyaga li tjlẽ ba kong ga
«Rokërwa bop kong sira ga tjawa ichëp
domerga pjök ëre rayë wlo wleni ga
tjawa ichos jek köchi tjeng kjwe go»
le.
32 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Pjãy
nomo» le. Ga Ä sëyaga li opkjono to
lok domerga li go dwayo, jek lok köchi
li go shara. Wop eni llëm ga köchi
tjeng li zrono jer ri ri dlup poglo go,
optono lok jer uunkong di bäng buk
kësbang li roshko, ga shteno lok dret
eshko.
33 Eni ga köchi dagaga tjeng li
töktong jek ey dwayo, ga öötong löng
nopga löngshko ga llëye ĩna domerga
goshko Ä sëyaga tjok li roy lara nopga
kong pjire.
34 Eni ga nopga löng eshko li op-
shino jek lok uunkong, ga öötong löng
Jesús shäng lishko ga tjlẽ ba kong ga
«Rokërwa bop kong sira ga pja opshis
kjok ëreshko dwayo» le.

9

Domer dre kuga llëm wleniyo pop-tara Jesúsdë kjlara

1 E irgo ga Jesús opyono kjyong
roshko, ga dipzono jek ba kjokshko
irëng obi.

* **8:17** Isaías 53.4.

2 Eshko ga domer buk töshko kjlara,
dre kuga llëm wleniyo, ga söra nopga
oblërë lok poglo roshko Jesús zlong
bäng. Ĩya Jesúsdë ga swlo sögaga li mär
ba go ga tjlẽ swlo buk töshko li kong ga
«Pja wosong llëme. Owa pjang bop go
li lönor beno drete» le.
3 No pinggaga kjok llgwekklo tara
Moisésdë li go löng eshko kjlöbö. Kuya
lok ga wotjlĩk ga «¡Domer kjwe shäng
Sbö lãywë owa, ber tjwlõ llëm wlo le!»
le.
4 Wotjlĩk löng llë li miydara Jesúsdë
pjir kuzong ga tjlẽ ba kong ga «¿Pjãy
wotjlĩk owa eni ega?
5 "Owa pjang bop go li lönor beno
drete" loror ba kong. Gueniyo
lönorde, de lönor llëm, e ĩgömi llëme.
Gueniyo ga "Pja kojõzong. Pja jëkzong"
loror ba kong ga poptororde, de
poptoror llëm, era ĩgömi wẽllëe.
6 Kjok ëre kjing go ga no to ter kjok
dogo dwayo ëre dbo ara, owa pjang
nopga go li lön ber dret wlo ga pjlúe.
Miydëmi wlo ga llëbo shäryër e» le.
Eni ga tjlẽ swlo buk töshko li kong ga
«Pja kojõzong. Bop bukklo kjwe kjros,
ga pja nom bop ushko» le.
7 Kuya ga kojono, ga to jek ba
ushko.
8 Ĩya löng eshko lirë ga beno löng
yëy le erä, ga Sbö poshrëra, dbo twara
domer kong eni kjĩshko.

Mateo rokara Jesúsdë

9 E irgo ga Jesús opshino to ey
dwayo. Jek jëk shängshko ga domer
sök kjlara eshko ko Mateo, e dbur
töngga Roma so kong. E sök ba pak
lishko. Ĩya Jesúsdë ga tjlẽ ba kong ga
«Pja tek bor tjok, pja pin wlo» le. Kuya
ga kojono, ga to jek ba tjok.
10 E irgo ga Jesús jek öötong sök ië
Mateo tjok ba ushko,* ba oppinggaga
tjok. Ga nopga dbur töngga Roma
so kong öötong löng ië ba tjok eshko,
nopga owa wleniyo oblë öötong löng
ië ba tjok eshko bakoe.
11 Ĩya fariseogarë ga tjlẽ Jesús
oppinggaga löng li kong ga «¿Bomi
pingga kjwe ië nopga owa wleniyo
tjok kjweni ega?» le.
12 Kuya Jesúsdë ga tjlẽ ba kong lok
ga «Nopga löng pjlú, swlo llëm ga e
dwlomnega woydë llëme. Swlopgara
dwlomnega woydë.
13 Pjãy to opping Sbö tjlõkwo go.
Tjlẽno beno eni: "Woydër ga oblë
songe lëmi. E tjwlõ ara, öng zrömi,
sho sumi, pjë dret bor poshrëkklo li
kjinmo."† Eni ga tja shrono shäng
kjok ëreshko, nopga pjlo bek rokaga
llëm, nopga owa rokaga eröe» le.

Jesús lano shji ië llëm Sbö kong dbaryo kjĩshko

14 Dbar kjwara ga Juan oppinggaga
tek shrono löng Jesús shwoy ga tjlẽ ba
kong ga «Tjawa ië llëm Sbö kong dbar
kop ara. Fariseoga omshäryë eni
bakoe. ¿Bop oppinggagara omshäryë
eni llëm ega?»
15 «Orkwosmozlong dbaryoshko ga
domer orkwosmok wlo li‡ shäng ba
tjok obishko ga nopga mak löng eshko
li§ woydë llëme. Gueniyo domer li
söraba ba shjiryoshko ga epga ië llëm
eshko jã.
16 »Shwong këguë* bängyëy shwong
likyo tjaglën† go llëme. Shäryoroy
eni kjwe ga shwong likyo tjaglën li,
shwong këguë li, e sreya, dwler jek
këgong.
17 »Kjillgwo bo dyo dbo ara tjaglën‡
tyëy ba bapkwo këguë shäryak öng
kwota go§ roshko llëme. Shäryoroy
eni kjwe ga bapkwo li böptur. Eni ga

* **9:10** Grecia so tjlõkwo ëre llë loklo miydëy yõtso llëme. E ***Jesús jek öötong sök ië Mateo tjok Jesús ushko*** loklo, llëm ga ***Jesús jek öötong sök ië Mateo tjok Mateo ushko*** loklo. Ë ushko miydëy yõtso llëme. † **9:13** Oseas 6.6. ‡ **9:15** ***Domer orkwosmok wlo*** le li, e ***Jesús*** loklo. § **9:15** ***Nopga mak löng eshko*** le li, e ***Jesús oppinggaga*** loklo. * **9:16** ***Shwong këguë*** le li, e ***tjlõkwo twara Sbörë Israel tjëyoga kong jlõkoyo dënashko*** li loklo. † **9:16** ***Shwong likyo tjaglën*** le li, e ***tjlõkwo twara Sbörë jlõkoyo tjaglën Jesús kjĩshko*** li loklo. ‡ **9:17** ***Kjillgwo bo dyo dbo ara tjaglën*** le li, e ***tjlõkwo twara Sbörë jlõkoyo tjaglën Jesús kjĩshko*** li loklo. § **9:17** ***Kjillgwo bo dyo dbo ara bapkwo këguë shäryak öng kwota go*** le li, e ***tjlõkwo twara Sbörë Israel tjëyoga kong jlõkoyo dënashko*** li loklo.

kjiĺlgwo bo dyo ĺi ber ĺlëno ame, ba bapkwo ĺi ber eni bakoe. Eni kuzong ga kjiĺlgwo bo dyo dbo ara tjaglën tyëy wĺo ga woyde bapkwo tjaglën, pjöyĩkong ber tjeng pj̈lú wĺo» ĺe ba kong.

Kjoglo kj̈lara wo̓lono buk, wa̓lë kj̈lara swlo ara

18 Jesús shäng tj̈lẽ wopro ga judío ichaga tjwe shäng kj̈lara ba zlong bäng, ga kjök tono, tj̈lẽ ba kong ga «Bor wa wa̓lë wo̓lono buk eeri jã. Gueniyo pja jek orkwo ië ba kjing go ga woshrë iröng obi» ĺe.

19 Kuya ga kojono, ga to jek ba tjok, ba oppinggaga jek ba tjok bakoe.

20 Ĺöng ĺi tjrëko wa̓lë shäng kj̈lara swlo ara ĺu pj̈loglo sak kjwara kjingsho pjök (12) tjän. Ba dbar ĩya ĩyado, poptë ĺlëme. Eshko ga tek shrono shäng Jesús zlong bäng ba kokso shwo ĺëkong, ga ba shwong worbo porwara.

21 Wotj̈lĩk ga «Ba shwong worbo porwër dö ga tja poptë» ĺe.

22 Ĩya Jesúsdë iröng ga wa̓lë bë shäng. Eshko ga tj̈lẽ ba kong ga «Pja wosong ĺlëme. Pja mär bor go kuzong ga pja poptonoe» ĺe. Ga wa̓lë ĺi poptono jekdo eshko.

23 E irgo ga Jesús öötong shäng judío ichaga ĺi ushko ga ĩya ga nopga dbonmo bakwaga poshäryë ĺöng ba shinmo jnek wĺo, ga nopga s̈lar wopj̈luk jong träk ĺlëme.

24 Eshko ga tj̈lẽ ĺöng ĺi kong ga «Pjãy opshis na dwayo. Kjoglo, e wo̓lono ĺlëme. Buk pë erä» ĺe. Kuya ĺok ga Jesús joywe ĺok jong erä.

25 Gueniyo ga epga ichara opshik pjire. E irgo ga opzrëno jek öötong shäng kjoglo buk ĺishko, shara ba orkwo go, ga kojono.

26 Ĺlëbo shäryono eshko ĺi roy shdöktong kjok eshko kjwang jĩkong.

Domerga kjok ĩgö ĺlëm wĺeniyo poptara Jesúsdë do pjök

27 Jesús opshino jek shäng ey dwayo ga domerga ĺöng do pjök kjok ĩgö ĺlëm wĺeniyo. Öö ĺe jek ĺöng ba irgo, tj̈lẽ ba kong ga «David tjëyo, tjawa songe ĺozong» ĺe.

28 Ga Jesús jek öötong shäng ushko ga nopga kjok ĩgö ĺlëm wĺeniyo ĺi jek äär ĺöng ba irgo. Eshko ga Jesús tj̈lẽ ba kong ĺok ga «¿Woyotj̈lĩmi ga pjãy bokkwo poptër ga pj̈lúe ĺëmire?»

«Ëng, Tj̈lapga» ĺe ĺok ba kong.

29 Eni ga ba bokkwo porwara Jesúsdë, ga tj̈lẽ ba kong ga «Pjãy mär bor go kuzong ga shäryë bomi kong eni» ĺe.

30 Bokkwo poptono pjir ga Jesús tj̈lẽ ba kong ga «Pjãy poptoror ĺëmi ë kong ĺlëme» ĺe.

31 Gueniyo opshino jek ĺok ey dwayo, ga ĺlëye shäryara Jesúsdë ba kong ĺi roy shdöra kjok eshko kjwang jĩkong.

Domer tj̈lẽ ĺlëm poptara Jesúsdë kj̈lara

32 Domerga ĺi opshino pjir ga domer söraba tjwe shäng kj̈lara, tj̈lẽ ĺlëm, goshko Ä sëya kj̈lara.

33 Eshko ga sëya ĺi ichara Jesúsdë toe. E irgo ga domer ĺi beno shäng tj̈lẽ. Ĩya ĺöng ĺirë ga beno ĺöng yëy ĺe erä. Ga tj̈lẽ ëng kong ga «Ĺlëye ĩkdoy Israel kjokyo kjweni ĺlëme» ĺe.

34 Gueniyo ga fariseoga ĺöng eshko ĺi tj̈lẽ ga «Ä sëyaga iche to, dbo twara Ä sëya kägäyorë ba kong ĺi go» ĺe.

Dwla bo ara

35 Jesús to shäng oba ping kjok kjrina kjrina, judíoga syõ uyo roshko. Sbö ber no pj̈luyo sorë ĺi roy pj̈lú ĺe oba kong. Oba swlo ĺlë ara, ĺlayo boyo bang ara, e poptara.

36 Ĩya ga nopga sjeno ĺöng ara, dbo ame. E kjĩshko ga songe ĺe. Wotj̈lĩk ga epga öng wĺẽp ushko so daga ĺlëm wĺeni ĺe.

37 Eni ga tj̈lẽ ba oppinggaga kong ga «Dwl̈a bo kjrëy wĺo ga ara, gueniyo parkagaga kj̈löbö döe.

38 Eni ga rokozĩ dwla sogo ĺi kong ga parkagaga wĺẽya obi, dwla bo ara ĺi kjre wĺo» ĺe.

10

Jesús domerga kjrono doglo sak kjwara kjingsho pjök (12)

1 Jesús, ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li rokara, ga kong dbo twara, Ä sëyaga tjeng oba goshko li iche to wlo, swlo oblë oblë, llayo boyo bang ara, e popte wlo bakoe.
2 Domerga kjrara parkë löng Sbö tjlõkwo roy lagaga ba ãska doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li ko lok eni:
Simón, e kowëba Pedro, e ba bäm ĩyo;
Andrés, e Simón lëng;
Santiago, e Zebedeo wa;
Juan, e Santiago kjlarayo;
3 Felipe;
Bartolomé;
Tomás;
Mateo, e parkono dbur töngga Roma so kong;
Santiago, e Alfeo wa;
Lebeo, e kowëba Tadeo bakoe;
4 Simón, e cananita;*
Judas Iscariote, e Jesús soynega.

Ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li poshduna Jesúsdë

5 E irgo ga ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li ichara jek Sbö tjlõkwo lë. Bäm goshko ga tjlëno ba kong ga «Pjãy jek judíoga shwoy eröe. Pjãy jek nopga judío llëm wleniyo shwoy llëme. Pjãy jek opzrëk Samaria kjokyo llëm bakoe.
6 Pjãy to Israel tjëyoga shwoy dey, epga, e öng wlẽp ushko jeno löng wleni kjĩshko.
7 Pjãy nom Sbö ber no pjluyo wlo li, e dbaryo äato li roy shdök.
8 Swlopga poptëmia. Shinmoga woshrëmia. Nopga poglo go swlo ara, sho an do jĩkong wleniyo poptëmia. Ä sëyaga tjeng oba goshko li ichëmi toe. Pjãy kong dbo twak iguing kuzong ga oblë kjimtëmi iguing bakoe.
9 Dbur sho sömi bomi tjok llëme.
10 Shwong oblë sömi llëm, drepkwota oblë llëm, llëbo bapkwo llëm, kjorkung llëm bako, ëye parkë ga mär ba potjwlẽkklo ba pak ãska li go kjĩshko.
11 »Pjãy äär kjone pogo ga no wlẽmi kjlara, miydëmi ga wotjlĩk bëy wleniyo, ga pjãy ber löng ba ushko, äär jong pjãy opshik kjok eshko dwayo guing.
12 Pjãy äär ushko ga "Pjãy kjimte Sbörë" lëmi ba kong eni.
13 E irgo ga e beno bomi kong pjlú wleni ga kjimte Sbörë jlõkoyo. Eni llëm wleni ga tjlõkwo loromi pjlú li ber ba kong llëme.
14 Pjãy öötong löng kjone ga pjãy wlokjre llëm, pjãy kuya llëm wleni ga pjãy opshik kjok eshko dwayo ga bomi dre pjlungyo lõzĩ ber tjeng eshko.
15 Lër bomi kong jlõkoyo ga no llgwezlong dbaryoshko ga kjok eshko sopga shdũya Sbörë ara, Sodoma sopga, Gomorra sopga, e kjinmo.

Shji shdungoba

16 »Tja kuzĩa. Pjãy ichër jek löng öng wlẽp ushko so jëk löng shjiti kjloshko so löngshko wleni. Eni kuzong ga pjãy jek löng nopga kjok miydë ara wleni, gueniyo pjãy ber löng wlẽp bakoe.
17 Pjãy sjëke. Pjãy iëba ber tjeng tjlapgaga wloshko, pjãy sökoba äär judíoga syõ uyo roshko, pjãy shpokoba no shpokklo go eshko wlo.
18 Bor kjĩshko ga pjãy sökoba äär tjeng no ichagaga bokshto, pjlupga këskës bokshto bakoe. Eshko ga llëbo ĩnomi, kuromi li roy lëmi ba kong, nopga judío llëm wleniyo kong bakoe.
19 Gueniyo ga pjãy shakobashko ga pjãy woydë llëm, "¿Llëye lër?" lëmi llëm, "¿Lër sorë?" lëmi llëm bakoe. Pjãy tjlẽshko ga tjlõkwo twe Sbörë bomi kong, lëmi wlo. Pjãy woydë llëm e kjĩshko.
20 Eshko ga pjãy li tjlẽkdo llëme. Bomi Data Sëya li tjlẽkdo bomi kjĩshko.
21 »Nopga epenga dö ëng twë tjlapgaga kong, zröya lok wlo. Dataga, e ba wapga twë eni bakoe. Wapga

* **10:4** ***Cananitaga*** le li, ba tjëyoga baĩya woyde lok ara, woyde ga iche nopga kjok shto oblë sorë ame, ga llëbo shäryara lok ara ber löng opichë om go wlo.

iirkono ba data, ba mekë kong ga twe
tj̈lapgaga kong, zröya wlo.
22 Pjãy ĩywa nopga uunkongdë
shjiktëng bor kjĩshko. Gueniyo ga ëye
mär Sbö go äär jong ba dbo go ga era
där ber shäng pj̈lú ĩyado.
23 Pjãy l̈öngshko ga pjãy shdungoba
wleni ga pjãy tök kjok shto ob̈lë.
Gueniyo l̈ër bomi kong j̈lõkoyo ga
pjãy äätë Israel kjokyo uunkong l̈lëm
obishko ga no to ter kjok dogo dwayo
ëre shrono tjän.
24 »Oppinggaga tjwlõ ara, ba pingga
kjinmo l̈lëme. Parkagaga tjwl̃ëk
l̈öng pjir wleniyo tjwlõ ara, ba sogo
kjinmo l̈lëm bakoe.
25 Woyde oppingga l̈irë ga äär ber
ba pingga dik erö dey. Woyde park-
aga l̈irë ga äär ber ba sogo ĩ dik erö
dey bakoe. Tja bomi kägäyo. ¿Tja ga
kowëba Beelzebú† ga era pjãye?

Nopga bangkjrëy l̈lëme

26 »L̈lëbo shäryak l̈ütshko kës l̈i wen
wël̈ëshko. L̈lëbo jnek tjeng kës l̈i
wl̃ëkoba pjire. E kjĩshko ga nopga
bangkjrëy l̈lëme.
27 Tj̈lõkwo l̈ër bomi kong shkëshko
l̈i, e l̈ëmi oba kong kjok shjiyshko.
Tj̈lõkwo l̈ër bomi kong l̈ütshko l̈i, e l̈ëmi
oba uunkong kong kjone pogo.
28 Nopga bangkjrëmi l̈lëme. Bomi
doyo zröya l̈ok ga pj̈lú, gueniyo bomi
sëyara zröya l̈ok ga äe. Bomi sëya,
bomi doyo, e zröga, dbuga iök pjë jong
ri ri sjer l̈lëm shtoyo l̈i roshko ga pj̈lú
l̈i, e bangkjromirë dey.
29 »¿Sënwa kjwo pjök, e soynek
dburwa kjwara ãska l̈lëmdo? Eni
ëmdë ga sënwa l̈i iche bomi Datarë l̈on
töshko, enira l̈on. Gueniyo iche l̈lëm
ga l̈on kjwara l̈lëme.
30-31 Pjãyda tjwlõ ara, sënwa ara
kjinmo. Bomi käkzong pj̈lobi l̈i shtara
Sbörë pjir tjän. E kjĩshko ga l̈lëye
bangkjrëmi l̈lëme.

Shji l̈an oba tjok Jesús kjĩshko

32 »Pjãy tj̈lẽno oba kong ga pjãy l̈öng
bor tjok l̈oromi wleni ga bomi kjĩshko
ga tja tj̈lẽ bor Data sök kjok dogo
l̈i kong ga pjãy l̈öng bor tjok l̈ër eni
bakoe.
33 Gueniyo pjãy tj̈lẽno oba kong ga
pjãy l̈öng bor tjok l̈lëme l̈oromi wleni
ga tja tj̈lẽ bor Data l̈i kong ga pjãy l̈öng
bor tjok l̈lëme l̈ër eni bakoe.

Shji moskwoga ara

34 »Tja shrono shäng nopga ichë ber
l̈öng wl̃ëp ëng tjok wlo l̈ëmi l̈lëme. Tja
shrono shäng nopga ichë ëngkjwë wlo,
ber l̈öng wl̃ëp ëng tjok wlo l̈lëme.
35 Tja shrono shäng wapga
domerga ichë ëngkjwë ba dataga
tjok, wapga wal̈ëga ichë ëngkjwë ba
mekëga tjok, pj̈laydoga ichë ëngkjwë
ba ëmga tjok.
36 Eni ga bomi pjeyoga l̈öng bomi
ushko l̈i ber l̈öng bomi moskwoga.
37 »Ëye, ba data, ba mekë, ba wapga,
e woyde ara, bor kjinmo wleni ga ber
bor oppingga ga äe.
38 Woyde ga l̈lëye shäryëba ba kong
bor kjĩshko l̈lë pogoshko l̈i, e zrökoba
pjang kj̈lös go ëmdë ga e ba kong ga
l̈lëye l̈lëme l̈e. Eni l̈lëm ga e ber bor
oppingga ga ä bakoe.
39 Ëye beno shäng bor tjok l̈lëm, e
zrökoba l̈lëme l̈e wleni ga äär kjok
dogo l̈lëme. Gueniyo ga ëye jëk bor
tjok j̈lõkoyo, e zröraba bor kjĩshko ëmdë
ga era ber sök së ĩyado Sbö tjok.

Bi potjwl̃ëkk̈lo

40 »Ëye, pjãy wlokjrara ga tja
wlokjrara wleni. Ëye, tja wlokjrara
ga bor ichaga wlokjrara wleni bakoe.
41 Ëye Sbö tj̈lõkwo l̈aga wlokjrara, e
Sbö tj̈lõkwo l̈aga kjĩshko ga Sbö tj̈lõkwo
l̈aga l̈i potjwl̃ëkk̈lo ber ba kong bakoe.
Ëye no pj̈lo bek wleniyo wlokjrara,
e pj̈lo bek kjĩshko ga no pj̈lo bek l̈i
potjwl̃ëkk̈lo ber ba kong bakoe.
42 Ëye bor oppingga song ëre kjim-
tara, e bor oppingga kjĩshko ga sëna
di zeng erö ëmdë ga l̈ër bomi kong
j̈lõkoyo ga potjwl̃ëkk̈lo tjok tjän» l̈e.

11

Juan No Waga

† **10:25** ***Ä***, e kowëba ***Beelzebú*** bakoe.

1 Jesús, ba oppinggaga doglo sak
kjwara kjingsho pjök (12) li poshduna
pjir ga to jek lok eshko dwayo, jongya
kjok shto oblë oblë, oba ping wlo.
2 Eshkoshko ga Juan shdung shäng
no shdũzlong uyo roshko. Ga Cristo
roy kuya ga ba oppinggaga ichara
pjök mya,
3 llëbo kjakrokë Jesús kong. Öötong
löng Jesús shängshko ga tjlẽ lok ba
kong ga «¿No pjluyo iche le Sbörë
koshërwa löng li pjare, de oblë
koshorwarë?»
4 «Llëye kuromi, ĩnomi li to lëmi Juan
kong.
5 Nopga kjok ĩgö llëm wleniyo kjok
ĩnoe. Nopga jëk llëm wleniyo jëktonge.
Nopga poglo go swlo ara, sho an do
jĩkong wleniyo poptonoe. Nopga kjok
kugö llëm wleniyo kjok kunoe. Shin-
moga woshrono irõng obi. Nopga
song wleniyo kong Sbö tjlõkwo roy
pjlú lak ba kong.
6 Ëye mär bor go, ga tja raye llëm ga
era ber sök wopjlúe» le ba kong.
7 Epga brikshko ga Jesús tjlẽno oba
kong Juan kjĩshko. Tjlẽ ga «¿Pjãy
jek löng kjok dogro no llëmshko, Juan
ĩkshko ga pjãy äätë eshko llëm obishko
ga domer, e kjwe sorë loromi? ¿E sjro
bakwara pjlukdë wleni loromire?
8 ¿Eni llëm ga e kjwe sorë loromi?
¿E doyono shäng shwong wolësowa,
tjwlõ ara wleniyo go loromire?
Miydëmi pjlú ga nopga eniyo löng pjlu
ushko.
9 ¿Eni ga e kjwe sorë loromi? ¿E
kjwe Sbö tjlõkwo laga loromire? E
jlõe. Ga e tjwlõ ara, Sbö tjlõkwo lagaga
oblë kjinmo.
10 Sbö tjlõkwo tak pjang li goshko ga
Sbö tjlẽno Juan kjĩshko. Tjlẽno beno
eni:
»"No ichër kjlara bop bäm go,
bop roy laga,
irbo poshäryë bop kong wlo."*
11 »Llër bomi kong jlõkoyo ga nopga
uunkong kjok ëre kjing go äätë tjwlõ
ara, Juan No Waga kjinmo llëme. Eni
gueniyo ga nopga löng Sbö sök no
pjluyoshko kjlobi li tjwlõ ara, Juan
kjinmo.
12 »Juan No Waga dbaryoshko tek
lëkong ga nopga ara optwono Sbö
kong, e ber ba pjluyo wlo. Ga nopga
owa ëngkjwë ara, Sbö ber no pjluyo
llëm wlo.
13 Juan tjwayde llëm obishko ga
Sbö tjlõkwo lagaga uunkong tjlẽno ga
llono ga Sbö, e ber no pjluyo le. Kjok
llgwekklo tara Moisésdë li tjlẽ eni
bakoe.
14 Ëye, tja tjlõkwo kuya woydë li
kong ga lër ga Sbö tjlõkwo laga Elías
tjwe irõng lara koshëmi löng li, e Juan.
15 Ëye kwomgwo tjok ga woyde ga
kuya yõtso.
16 »Eerishko dbaryo sopga, ¿pjãy so
llë kjoyo lër bomi kong? Pjãy so
kjwozirga öö le löng ëng kong llëbo
soynezlong shtoyoshko tjör kjoyoe.
Tjlẽ lok ga
17 »"Tjawa dbonmo bakwono ga
bëyotkoromi llëme.
Tjawa tono tëkwo woydoklo ga
pjãy slatong llëm bakoe" le lok
eni.
18-19 »Llër ega lër bomi kong. Juan
shrono shäng ga iono llëm Sbö kong
dbar kop ara, ga kjillgwo bo dyo iono
llëm bakoe. Eshko ga "Kjwe goshko
Ä sëya kjlara" loromi. E irgo ga no
to ter kjok dogo dwayo ëre shrono
ga tja ië ara, tja kjillgwo bo dyo ië
bakoe. Eni ga "Domer kjwe ië sĩyo,
nelõtkë äe, jëk nopga owa wleniyo
tjok, ië nopga dbur töngga Roma so
kong li tjok bakoe" lëmi eni. Llër bomi
kong ga pjãy so kjwozirga löng li kjoyo
e kjĩshko. Sbö kjok miydë li, e jlõe
miydëba ba pak shäryara beno li go»
le.

Kjok shto oblë oblë, ba tjlõkwo kjrëba woydë llëm kjĩshko ga kjok eshko sopga wlona Jesúsdë

20 Llëbo ĩydëba llëm wleniyo
shäryara Jesúsdë kjok shto oblë oblë
tjän, ga kjok eshko sopga, llëbo owa
shärye löng li, e owa jlõe loromi llëm,

* **11:10** Malaquías 3.1.

ga rayara ̇llëm bakoe. E kjĩshko ga e dbaryo ga epga wlona Jesúsdë, tj̇lẽ ga
21 «¡Corazín sopga, Betsaida sopga, pjãy song j̇lõ, pjãy shdungko! L̇lëbo ĩydëba ̇llëm wleniyo shäryoror bomi kong ̇li ĩna Tiro sopga, Sidón sopgarë tek dënashko kjwe ga ̇llëbo owa shärye ̇löng ̇li, e owa j̇lõe ̇lara, ga rayara, ga shwong pjuna shtëgro së ä wleniyo, pj̇lung sho iara ba ḋlu kjing go, ba woowa ̇li ĩya Sbörë wlo tjän.
22 Eni ga ̇lër bomi kong ga no ̇llgwezlong dbaryoshko ga pjãy shdũya Sbörë ara, Tiro sopga, Sidón sopga, e kjinmo.
23 »Capernaúm sopga, ¿pjãy wotj̇lĩk ga pjãy söya Sbörë jem äär kjok dogo ̇lëmiro? Eni ̇llëme. Pjãy iche jer äär iök pjë jong ri ri sjer ̇llëm shtoyo ̇li roshko. L̇lëbo ĩydëba ̇llëm wleniyo shäryoror bomi kong ̇li ĩna Sodoma sopgarë kjwe ga eeri ga ba tjëyoga ̇löng eshko obi.
24 Eni ga ̇lër bomi kong ga no ̇llgwezlong dbaryoshko ga pjãy shdũya Sbörë ara, Sodoma sopga kjinmo» ̇le.

Shji woshtë sorë

25 Eshko ga Jesús tj̇lẽ Sbö kong ga «Data, pja kjok dogo sopga, kjok ëre sopga, e Tj̇lapga. L̇lëye jnenop kjok miydagaga ̇löng kong ̇li pinop oba song, wotöy wleniyo kong. E kjĩshko ga pja poshrër ara.
26 Shäryorop eni, woydorop eni kjĩshko» ̇le.
27 Eshko ga tj̇lẽ nopga kong ga «L̇lëbo uunkong iara Data Sbörë beno tjeng bor wloshko. Sbö Wa ëre sorë, e miydaga ërë ̇llëm, e miydaga bor Datarë eröe. Data Sbö, e sorë miydaga ërë ̇llëm, e miydaga tjarë eröe. Gueniyo e sorë pin woydë ë kong ga pin.
28 »Pjãy sjeno parkorbo, ̇llëbo pjanbo ga pjãy tek bor shwoy uunkong, ga pjãy iër ber ̇löng woshtë.
29 Tja wlẽp, wotöy kuzong ga pjãy kong pak twër ̇li shäryozĩ, pjãy oppĩs bor go. Enira pjãy woshtë j̇lõkoyo.
30 L̇lëye pin bomi kong ̇li, e kjang ̇llëme. L̇lëye twër bomi kong pjami wlo ̇li, e kwing ̇llëm bakoe» ̇le.

12

Woshtozlong dbaryo ga Jesús oppinggaga dwla bo kjrono

1 Woshtozlong dbaryo kjwara ga Jesús jëk shäng dwla dgak buk ̇li tjrëko. Eshko ga ba oppinggaga pj̇li ara kuzong ga dwla bo kjre ̇löng, ue ̇lok wlo.
2 Ĩya fariseogarë ga tj̇lẽ Jesús kong ga «¡Bop oppinggaga kjwe ĩzong! L̇löng ̇llëbo shäryako woshtozlong dbaryoshko ̇llëm ̇li shäryë» ̇le.
3 Kuya ga tj̇lẽ ba kong ga «¿Dënashko ga David, ba yorkagaga, e pj̇li ̇lok arashko ga ̇llëye shäryara tak pjang Sbö tj̇lõkwo go ̇li, e ̇lomirë ̇llëmdo?
4 David opzrëno jek shäng Sbö u roshko, ga pj̇lung shosho suk pjir iak beno tjeng dboy Sbö kong ̇li, e uaga syõshtagagarë erö ëmdë ga uara ̇loke.
5 Kjok ̇llgwekklo tara Moisésdë ̇li tj̇lẽ ga woshtozlong dbaryoshko ga syõshtagaga parkë ̇löng Sbö u roshko ̇li, ̇llëye owa shärye ̇löng ̇llëme. ¿E ̇lomirë ̇llëmdo?
6 L̇lër bomi kong ga ëreshko shäng kj̇lara tjwlõ ara anmoyõ, Sbö u kjinmo.
7 Sbö tj̇lõkwo tak pjang eni: “Woydër ga oblë songe ̇lëmi. E tjwlõ ara, öng zrömi, sho sumi, pjë dret bor poshrëkkl̇o ̇li kjinmo.”* Tj̇lõkwo ëre ̇llë ̇loklo miydëmi kjwe ga “Pja owa shäryono” ̇lëmi oblë ̇llëye owa shäryono ̇llëm ̇li kong ̇llëme.
8 Woshtozlong dbaryo kägäyo ̇li, no to ter kjok dogo dwayo ëre ̇li e» ̇le.

Woshtozlong dbaryoshko ga swlo poptara Jesúsdë kj̇lara

9 E irgo ga Jesús to ey dwayo, ga opzrëno jek judíoga syõ uyo jong kjok eshko ̇li roshko.
10 Domer shäng kj̇lara eshko orkwo kjwara slosloe. Fariseoga ̇löng eshko kj̇löbö, ̇llëbo wlẽya ̇löng ara, Jesús rote e go wlo. Eni ga tj̇lẽ ̇lok ba kong ga

* **12:7** Oseas 6.6.

«¿Woshtozlong dbaryo ga no poptëy ga pjlúre?»
11 «¿Bomi öng, e lono pjlëbgwo
roshko woshtozlong dbaryoshko ga
shimi llëmdo?
12 No, e tjwlõ ara, öng kjinmo an-
moyõ. Eni ga llëbo pjlú, e shäryëy
woshtozlong dbaryoshko ga pjlúe» le
ba kong.
13 Eshko ga Jesús tjlẽ domer li kong
ga «Pja orkwo roshwĩzong» le. Kuya
ga orkwo roshwino, ga poptono beno
pjlú, ba orkwo kar go dik.
14 Gueniyo ga fariseoga opshino jek
lok ey dwayo, ga tjlẽ lok ëng kong ga
«¿Jesús, e zröy sorë ga pjlú?» le.

Sbö parkaga

15 Wotjlĩk löng llë li miydara
Jesúsdë pjire. Eni ga opshino to kjok
eshko dwayo. Oba to jek ara ba
tjok. Swlopga löng eshko li poptara
uunkong,
16 ga tjlẽ ba kong lok ga «Tja ë lëmi ë
kong llëme» le.
17 Shäryono eni, tjlõkwo lara ba
tjlõkwo laga tek dënashko so Isaíasdë li
ber jlõkoyo wlo. Tjlẽno beno eni:
18 «Bor parkaga kjroror shäng ëre.
Kjwe woydër ara. Tja wopjlú ba
tjok bakoe.
Bor Sëya iër ber ba go,
ga kjok llgwer sorë li roy shdöya
tjëyoga uunkong kong.
19 Kjwe ëngllë kar kar ë tjok llëm,
öö le kukoba irbo bäng llëm
bakoe.
20 Sjro shũktong tjeng li, e toya llëm,†
shwomzrëng pjë jer jong ba seto
li, e sjëya llëm,‡
kjok llgwera beno bek pjir guing.
21 Llono ga tjëyoga uunkong ber löng
ba koshë.»§

*Jesús, Beelzebú**

22 Eshko ga domer shäng kjlara kjok
ĩgö llëm, tjlẽ llëm, goshko Ä sëya kjlara
kjĩshko. E söraba Jesús shwoy, ga pop-
tara beno shäng kjok ĩgö pjlú, tjlẽ pjlú
bakoe.
23 Nopga löng eshko li beno löng yëy
le erä. Ga tjlẽ ëng kong ga «¿Ëre David
tjëyo shrono shäng bi dögaro llëm?» le
lok eni.
24 Kuya fariseogarë lok ga tjlẽ lok
ëng kong ga «Ä sëyaga iche to, dbo
twara Ä sëya kägäyo ko Beelzebúrë ba
kong li go» le.
25 Wotjlĩk löng llë li miydara Jesúsdë
pjir, ga tjlẽ ba kong ga «Pjlu llë,
ba nopga ëngkjwë ëng tjok kar kar
wleni ga e oppjik lok om go. Nopga
tjeng kjok kjrinaso, nopga tjeng u
kjwaraso, e ëngkjwë ëng tjok kar kar
wleni ga e oppjik lok om go bakoe.
26 ¿Eni ga Ä, e ëngkjwë ba sëyaga tjok
wleni ga e pjir maling llëmdo?
27 Ä sëyaga ichër opshik oba goshko
dwayo, dbo twara Beelzebúrë bor
kong li go lëmi. ¿Eni ga bomi opping-
gaga kong dbo twaga ërë, Ä sëyaga
iche lok wlo? E kjĩshko ga epga omĩk
wẽllë ga pjãy diktong löng jlõe.
28 Ä sëyaga ichër to, Sbö Sëya dbo ara
go. Miydëmi e go ga Sbö ber no pjluyo
wlo li, e dbaryo shrono tjän.
29 »¿Domer sök kjlara dbo ara ba
ushko wleni ga no jek äär opzrëk
lũrkë ba u roshko sorëro? Woyde ga
domer li shara, pjrira bäm go guing.
Enira ba llëbo lũyotke ga pjlúe.†
30 »Ëye shäng bor shwo lëkong llëm
ga e shäng bor wloyo. Ëye no töng bor
kong llëm ga e shäng ba shdöga.
31 E kjĩshko ga lër bomi kong ga ëye
llëbo owa shäryë, tjlõkwo lë owa ga
owa pjang ba go li lŏya Sbörë ber
dret wlo ga pjlúe. Gueniyo ëye Sbö
Sëya lãywë owa ga owa li lŏya ba kong
llëme.
32 Ëye no to ter kjok dogo dwayo
ëre lãywë owa ga owa li lŏya ber dret

† **12:20** ***Sjro shũktong tjeng li, e toya llëm*** le li, e ***domer li ber kjang, nopga dbo ara llëm li tjok llëme*** loklo. ‡ **12:20** ***Shwomzrëng pjë jer jong ba seto li, e sjëya llëm*** le li, e ***domer li ber wotöy, nopga mär ba go sira dö li tjok*** loklo. § **12:21** Isaías 41.1-4. * **12:21** ***Ä***, e kowëba ***Beelzebú*** bakoe.
† **12:29** ***Domer dbo ara*** le li, e ***Ä*** loklo. ***Shrono shäng ba llëbo lũyotkë*** le li, e ***Jesús*** loklo. Lara eni li, e Ä sëyaga iche wlo ga woydara ga Ä zana guing loklo.

wlo ga pjlúe. Gueniyo ëye Sbö Sëya
lãywë owa ga owa li löya eerishko
llëm, llonoshko llëm bakoe.

Kjor, e sorë miydëy ba bo go

33 »Kjor doyo pjlú ga ba bo, e pjlúe.
Kjor doyo owa ga ba bo, e owa. Kjor,
e sorë miydëy ba bo go.
34 ¡Pjãy so dgur kjoyoe! ¿Pjãy owa
kjĩshko ga pjãy tjlẽ pjlú sorëro? Llëbo
tjeng bomi pjlúshko lomirë bomi
kjamo go.
35 No pjlú ga tjlẽ pjlú, wotjlĩk pjlú
kjĩshko. No owa ga tjlẽ owa, wotjlĩk
owa kjĩshko.
36 Lër bomi kong ga no llgwezlong
dbaryo ga no kjlobi li iche Sbörë ba
dboryë, tjlõkwo owa lono kjwobi li
kjĩshko.
37 Eshko ga pjãy ie ber löng pjlú,
llëm ga pjãy ie ber löng shdungko,
tjlõkwo loromi li kjĩshko» le.

Jonás jyãgl̈o

38 Eshko ga fariseoga, no ping-
gaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li
go, e kjone kjone tjlẽ Jesús kong ga
«Tjl̈apga no pingga, pja ichara Sbörë
li jyãgl̈o shäryos kjrina borwa kong,
llëbo ĩydëba llëm wleniyo ĩnwa wlo» le.
39 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Eerishko
dbaryo sopga, pjãy owa. Pjãy
so domer orkwosmok shäng pjir,
gueniyo jëk shäng walë oblë tjok
kjoyoe. Woydëmi ga llëbo jyãgl̈o
shäryër bomi kong, gueniyo shäryër
llëm, Sbö tjlõkwo laga Jonás, e jyãgl̈o
shäryotë bomi kong eröe.
40 Dënashko ga e beno sök mã dlung
roy so kësbang bö roshko dbargwo
mya, shkë dba sorë ga no to ter kjok
dogo dwayo ëre äär ber buk klung
roshko dbargwo mya, shkë dba eni
bakoe.
41 Nínive sopga, e Jonás tjlõkwo
kunoshko ga llëbo owa shärye löng
li, e owa jlõe lara, ga rayarae. Ga
ëreshko no shäng kjlara tjwlõ ara,
Jonás kjinmo. E kjĩshko ga eerishko
dbaryo sopga, pjãy llgweya Sbörëshko
ga Nínive sopga kojong lok, ga tjlẽ ga
"Kjwepga shdungko" le.
42 Sabá so pjluyo walë tek pjola
dwayo, Pjlu Salomón kjok miydë li
kuya wlo. Ga ëreshko no shäng
kjlara tjwlõ ara, Salomón kjinmo.
E kjĩshko ga eerishko dbaryo sopga,
pjãy llgweya Sbörëshko ga walë li ko-
jong, ga tjlẽ ga "Kjwepga shdungko"
le.
43 »Ä sëya pjang no goshko li toshko
ga to shäng shto wlẽk kjok dogro no
llëmshko, woshtë wlo, gueniyo wlẽya
llëme.
44 Eshko ga wotjlĩk ga "Tja to bor
ushko iröng obi" le. Äär iröng ba
ushko ga wlẽya shäng rorë, pjlokjak
pjir, poshäryak pjir wleni.
45 Eni ga sëya oblë töya ba tjok doglo
kjäk (7), owa ba kjinmo, ga uunkong
li pjë jek äär ber tjeng no li go. Eni
ga no li beno shäng owa anmoyõ,
shäng bäm go sorë li kjinmo. Eerishko
dbaryo sopga, pjãy owa, ga pjãy ber
löng domer ëre dik eni» le.

Jesús, ba mekë, ba lëmga

46 Jesús sök tjlẽ oba tjeng ara li kong
wopro ga ba mekë, ba lëmga, e shrono
tjeng kjoko, lan ba tjok wlo.
47 Eni ga rotaraba Jesús kong, tjlẽ ga
«Bop mekë, bop lëmga, e shrono tjeng
bop ĩk kjoko» le.
48 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «¿Bor
mekë, e ë? ¿Bor lëmga, e ë?» le.
49 Eni ga ba oppinggaga löng li pĩya
ba sakkwo go, ga tjlẽ ga «Bor mekë lër
li kjwepga. Bor lëmga lër li kjwepga.
50 Ëye bor Data sök kjok dogo li
kolë ga era bor mekë wleni, bor lëng
wleni, bor dor wleni» le.

13

Dwla sguingga

1 E dbaryo ga Jesús opshino jek u li
roshko dwayo, ga öötong sirkeno sök
di bäng buk kësbang li sor go.
2 Nopga shrono löng ara kjĩshko
ga Jesús opyono kjyong roshko, ga
sirkeno sök eshko. Nopga li beno
tjeng di bäng li kjako.
3 Eshko ga tjlẽno ba kong ara llëbo
jyãgl̈o go, tjlẽ ga «Domer shäng kjlara

dwla sguingga. Pjlara ga opshino to jek dwla sguing.
4 Sguĩyashko ga kjone kjone lono tjeng irbo bäng, ga sënwa shrono, uara lok drete.
5 Kjone kjone lono tjeng ak ara tjrëko, klung sho ara llëmshko, ga weno maling, klung sho rong llëm kjĩshko.
6 Gueniyo slenggwo dret kjĩshko ga dlo wenoshko ga dwla li sura, beno dogroe.
7 Dwla kjrina obi, e lono tjeng shkö sho roshko, ga shkö sho li kunoshko ga dwla li llgwĩnae.
8 Dwla kjrina obi, e lono tjeng klung sho pjlú kjing go, ga kuno, botjyono pjlúe. Kjoneshko ga sok kjwara botjyono kjwo sak dbäw (100), kjoneshko ga botjyono kjwo sak tjer (60), kjoneshko ga botjyono kjwo sak mya (30).
9 Ëye kwomgwo tjok ga woyde ga kuya yõtso» le.

Jesús tjlẽno llëbo jyãglo go erä ega

10 E irgo ga ba oppinggaga tek shrono löng ba zlong bäng ga tjlẽ ba kong ga «¿Pja tjlẽ oba kong llëbo jyãglo go erä ega?»
11 «Sbö ber no pjluyo sorë li roy miydaydëba llëm li pinaba bomi kong, gueniyo epga kong llëme.
12 Ëye llëbo tjok ga sëya jek obi, ber llëbo ara wlo. Ëye llëye llëm ga llëye tjeng sirawa li döya ba shjiryo drete.*
13 Kuya löng ga llë loklo miyde lok llëme. Ĩya löng ga llë ĩyde miyde lok llëm bakoe. Tja tjlẽ ba kong llëbo jyãglo go e kjĩshko.
14 Llëye lara Sbö tjlõkwo laga tek dënashko so Isaíasdë li beno epga li kjĩshko. Tjlẽno beno eni:
»"Kuya löng kjër ga llë loklo miyde lok llëm,
ĩya löng kjër ga llë ĩyde miyde lok llëm bakoe.
15 Nopga ëre, llëye kuya woydë llëme.
Kwomgwo bäng bängzara lok tuke.
Bokkwo llino lok tuk bakoe.
Shäryara eni,
llëye ĩya lok ba bokkwo go llëm wlo,
llëye kuya lok ba kwomgwo go llëm wlo,
opping lok sira llëm wlo,
optwë ber bor kong llëm wlo,
epga dör llëm wlo bakoe."
16 »Gueniyo pjãyda kjok ĩgö bomi bokkwo go, pjãy kjok kugö bomi kwomgwo go bakoe. E kjĩshko ga pjãy ber löng wopjlúe.
17 Llër bomi kong jlõkoyo ga llëbo ĩmi, kumi löng ëre tjwlõ ara. Dënashko ga Sbö tjlõkwo lagaga, nopga oblë pjlo bek wleniyo, e omĩk woydë, omkuk woydë, gueniyo omĩno llëm, omkuno llëm bakoe.

Dwla sguingga lanyo, e llë loklo lara Jesúsdë

18 »Dwla sguingga lanyo, e llë loklo lër bomi kong. Kuzĩa.
19 Ëye Sbö ber no pjluyo sorë li roy kuno, gueniyo llë loklo miyde llëm ga e so dwla lono irbo bäng li kjoyoe. Tjlõkwo li dgak pjang ba pjlúshko, gueniyo Ä tjwe eshko, ga döya ba shjiryo.
20 Dwla lono ak ara tjrëko li, e ëye tjlõkwo li kuno, ga beno shäng wopjlú li loklo.
21 Gueniyo tjlõkwo li äär ber ba pjlúshko jlõkoyo llëm kjĩshko ga llëye wen ba kong sirashko, shdungoba tjlõkwo li kjĩshkoshko ga tjlõkwo li raye, söya ame.
22 Dwla lono shkö sho roshko li, e ëye tjlõkwo li kuno li loklo. Tjlõkwo li kura, gueniyo llëbo tjeng kjok ëre kjing goshko li woyotjlĩya ara, wo pjang dbur go bakoe. E kjĩshko ga tjlõkwo li woyo ba kong ame, ga bo wen tjlõkwo li kjĩshko llëme.
23 E ga dwla lono klung sho pjlú kjing go li, e ëye tjlõkwo li kuno, ga llë loklo miyde pjlú li loklo. Eni ga e ber

* **13:12** ***Llëbo tjok*** le li, e Sbö tjlõkwo loklo. Eni ga ëye Sbö tjlõkwo kjrë ga kong tjlõkwo twe Sbörë obi, gueniyo ëye omkjrë llëm ga Sbö tjlõkwo miyde tjän li döya ba shjiryo.

shäng so dwla botjyono pjlú kjoyoe. Kjoneshko ga sok kjwara botjyono kjwo sak dbäw (100), kjwo sak tjer (60), kjwo sak mya (30)» le ba kong.

Kjlo sho owa weno dwla pjlú tjrëko

24 Ga Jesús tjlẽno ba kong llëbo jyãgl̈o go obi, tjlẽ ga «¿Sbö ber no pjluyo sorë, e so llë kjoyo lër bomi kong? Domer shäng kjlara. Pjlara ga dwla pjlú wleniyo dgara ba kjok kjing go.

25 Gueniyo dwla dgaga li ponoshko ga ba moskwo shrono shäng kjlara dwla dgak buk lishko. Kjlo sho owa dwlayo, e söra, dgara dwla buk pjlú li roshko, ga to ey dwayo.

26 Eni ga dwla pjlú li weno, botjyë kjwlëshko ga kjlo sho owa li weno ba tjrëko bakoe.

27 »Ĩya dwla sogo li parkagagarë ga öör lok ba rotë ba kägäyo kong, tjlẽ ga "Tjlapga, pja dwla dgono bop kjok kjing go pjlú eröe. ¿Eni ga kjlo sho owa kjwe wen sorë?"

28 »"Söga, dgaga bi moskworë" le ba kong.

»Kuya lok ga tjlẽ ba kong ga "¿Kjl̈o sho owa kjwe shirware?"

29 »"Llëme. Kjlo sho owa kjwe skwëmishko ga dwla pjlú kjwe skwe tëm ba tjok äe.

30 Pjlú wlo ga iozĩ ber kun uunkong, äär jong bo kjrozlong dbaryo. Eshko ga nopga ichër kjlo sho owa li zë bäm go, pjriya, ga ie tjeng dboshko, ber sukoba wlo. Shäryara lok eni pjir ga dwla pjlú li skoya, jneya tjeng dwla jnekklo uyo roshko" le ba kong» le.

Kjor dwlayo chirawa

31 Ga Jesús tjlẽno ba kong llëbo jyãgl̈o go obi, tjlẽ ga «Sbö ber no pjluyo sorë, e so kjor dwlayo chirawa ko *mostaza* dgoroy klung roy kjoyoe.

32 Dwlagwo ëre chirawa, dwlagwo oblë oblë dorko. Gueniyo kun kësbang, dwlagwo oblë oblë kjinmo. Eshko ga sënwa llë usho ywë ba kowo go» le.

Pjlung shosho uukklo

33 Ga Jesús tjlẽno ba kong, llëbo jyãgl̈o go obi, tjlẽ ga «Sbö ber no pjluyo sorë, e so walë pjlung shosho llruno bayo gök kësbang tjung wleni kjwo sak kjwara (10)† ba uukklo tjok, ga ie ber buk uur wlo kjoyoe. Ba uukklo shdöktong pjlung shosho li kjwang jĩkong» le.

Jesús tjlẽno llëbo jyãgl̈o go

34 Llëbo uunkong ëre lara Jesúsdë nopga kong llëbo jyãgl̈o go erä. Eni llëm ga llëye lara ba kong llëme.

35 Shäryono eni, tjlõkwo lara Sbö tjlõkwo laga tek dënashko sorë li ber jlõkoyo wlo. Tjlẽno beno eni:

«Tja tjlẽ llëbo jyãgl̈o go;
tjlõkwo lër li, e iak Sbörë tjeng lũtshko,
kjok ëre shäryara Sbörë tek lëkong.»‡

Kjlo sho owa weno dwla pjlú tjrëko lanyo, e llë loklo lara Jesúsdë

36 Jesús to ey dwayo ga opzrëno jek shäng u roshko. Eshko ga ba opping-gaga tek shrono löng ba zlong bäng ga tjlẽ ba kong ga «Kjl̈o sho owa weno dwla pjlú tjrëko lanyo, e llë loklo los borwa kong sira» le.

37 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Dwl̈a pjlú dgaga li, e no to ter kjok dogo dwayo ëre loklo.

38 Dwla dgara kjokyo li, e kjok kjwang jĩkong loklo. Dwla pjlú li, e Sbö nopga loklo. Kjlo sho owa li, e Ä nopga loklo.

39 Ba moskwo, kjlo sho owa dgaga li, e Ä loklo. Dwla bo kjrozlong dbaryo li, e kjok pjir dbaryo loklo. Ga dwla skogaga li, e Sbö parkagaga kjok dogo so loklo.

40 »Kjl̈o sho owa li tŏya, dbuya iök roshko, suya wlo sorë ga kjok pjir dbaryoshko ga Ä nopga suya eni bakoe.

41 Eshkoshko ga nopga ber löng llëbo owa shäryë, nopga ber löng oblë ichë llëbo owa shäryë bakoe. Eshko

† **13:33** ***Gök kësbang tjung wleni kjwo sak kjwara (10)***, e ***bayo litro sak pjök (20) dik.*** ‡ **13:35** Salmo 78.2.

ga bor parkagaga kjok dogo so ichër
no to ter kjok dogo dwayo ërerë nopga
owa li töng.
42 Ga dbuya lok iök pjë jong ri ri
sjer llëm shtoyo li roshko, ber tjeng
slar eshko, kowo uë, llëbo bang ara ba
kong kjïy.
43 Ga nopga pjlo bek löng li ber löng
kälä llet llet dlo wleni, ba Data sök
lishko. Ëye kwomgwo tjok ga woyde
ga kuya yötso.

Llëbo tjwlõ ara jnek buk

44 »Sbö ber no pjluyo sorë, e so llëbo
tjwlõ ara jnek buk kjok kjrina roshko
kjoyo. Domer, llëbo tjwlõ ara li wlëna
buk eshko, ga jnena jek beno buk
eshko obi. Eshko ga woowa llëme. Eni
ga ba llëbo tjeng li soynena uunkong,
ga kjok li tjwlëna beno ba kong.

Obrikkwo tjwlõ ara

45 »Sbö ber no pjluyo sorë, e so
domer llëbo tjwlëga, soynega to shäng
obrikkwo tjwlõ ara wlëk kjoyo bakoe.
46 Obrikkwo wlëna kjwara tjwlõ ara
wleniyoshko ga ba llëbo tjeng li soy-
nena uunkong, ga obrikkwo li tjwlëna
beno ba kong.

Kjla mä shakklo

47 »Sbö ber no pjluyo sorë, e so
kjla mä shakklo kjoyo bakoe. Dbuya
lok di roshkoshko ga mä shaya llërba
pogo.
48 Kjla li dlinoshko ga shikoba tjeng
pjöshko, ga mä pjlú wleniyo töngoba
shing roshko, ga owa li dbukoba.
49 Eni ga kjok pjir dbaryoshko ga
Sbö parkagaga kjok dogo so tjwe lok
nopga owa li kjë nopga pjlo bek tjeng
lishko dwayo,
50 ga nopga owa li dbuya lok iök pjë
jong ri ri sjer llëm shtoyo li roshko,
ber tjeng slar eshko, kowo uë, llëbo
bang ara ba kong kjïy» le.

Llëbo tjaglën, llëbo këguë

51 Eshko ga Jesús tjlë ba kong lok
ga «¿Tjlõkwo lër shäng li llë loklo
miydëmi löngde?»
«Ëng, miydërwa» le lok ba kong.
52 Kuya ga tjlë ba kong ga «Ëye no
ping pjlú, Sbö ber no pjluyo sorë li
kjïshko ga e so domer u sogo kjoyoe.
Llëbo jnek tjeng ara, llëbo tjaglën,
llëbo këguë bakoe. Ga llëbo li shiya,
twe oba kong ga pjlúe» le.§

Jesús shäng Nazaret kjokyo

53 Jesús tjlëno llëbo jyäglo go pjir ga
to ey dwayo.
54 Jek öötong shäng ba kjokshko,
tek chirawa ga kuno shäng lishko obi
ga nopga pina ara judíoga syõ uyo
jong eshko li roshko. Kuya lok ga
beno löng yëy le erä. Ga tjlë lok ëng
kong ga «¿Kjwe kjok miydë ara opping
kjone? ¿Llëbo ïydëba llëm wleniyo
shärye sorë?
55 ¿Domer kjwe u shäryaga li wa
llëmdo? ¿Mekë María llëmdo? ¿Llëmga
Santiago, José, Simón, Judas llëmdo?
56 ¿Dorga löng na bi tjok bako
llëmdo? ¿Kjok miydë ara kjwe wlëya
kjone?» le lok ëng kong eni.
57 Ga tjlõkwo kjre lok woydë llëm,
iirkono lok ara erä.
Eshko ga Jesús tjlë ba kong lok ga
«Kjok kjone pogo ga Sbö tjlõkwo laga, e
iëba tjwlõ ara. Gueniyo ba kjok om go
lishko, ba ushko ga iëba tjwlõ llëme»
le.
58 Kjok eshko sopga mär Jesús
go llëm kuzong ga llëbo ïydëba llëm
wleniyo shäryara ara eshko llëme.

14

Juan No Waga zrörabae

1 Dbar eshkoshko ga Pjlu Herodes*
parkë sök Galilea so ichaga. Jesús roy
kuya ga
2 tjlë ba parkagaga kong ga «E Juan
No Waga li woshrokdo. Llëbo ïydëba
llëm wleniyo shärye ga pjlú e kjïshko»
le.
3-4 Kjupäbäshko ga Juan tjlë
Herodes kong ga «Herodías kjwe kjrëp
ber bop boy wlo ga ä, e bop shjiy
Felipe boy kjïshko» le. E kjïshko

§ **13:52** ***Llëbo tjaglën, llëbo këguë*** le li, e ***tjlõkwo tjaglën, tjlõkwo këguë*** loklo. * **14:1** ***Pjlu Herodes***, e kowëba ***Herodes Antipas*** bakoe.

ga Juan shara, bängzara Herodesdë, shdũya wlo.
5 Zröya woydë, gueniyo «Juan, e Sbö tjlõkwo laga» lëba, ga oba bangkjre ara. E kjĩshko ga zröra llëme.

6 Öötong Herodes shrëzlong dbaryoshko ga Herodías wa walë li bërkono oba löng kjlobi li bokshto, ga Herodes beno sök wopjlú e kjĩshko.
7 E kjĩshko ga tjlẽno ba kong jlõkoyo ga llëye roke li twe ba kong.
8 Poshduna ba mekërë kjĩshko ga tjlẽ Herodes kong ga «Woydër ga no ichëp Juan No Waga kägä zë, ga tek söp bor kong kjwlë roshko» le.
9 Kuya ga woydë jonge. Gueniyo tjlẽno jlõkoyo nopga mana löng li bokshto kuzong ga no ichara ba shäryë ba kong.
10 Eni ga Juan kägä zara tas, no shdũzlong uyo roshko,
11 ga söra, twara kjoglo li kong kjwlë roshko. Eshko ga kjrara, ga söra, twara ba mekë kong.
12 E irgo ga Juan oppinggaga öör lok ba doyo kjrë, ga söra, jnena lok sakshko. E irgo ga öötong löng Jesús shäng lishko ga roy lara lok ba kong pjire.

Jesús nopga sëno doglo sak dbäw dbäw pjloglo shkëng (5,000)

13 Juan roy kuya Jesúsdë ga opshino shäng lishko dwayo ga opyono kjyong roshko, ga to kjok shto oblë, ber sök tjoksa wlo. Gueniyo ga miydara kjok eshko sopgarë, ga to jek lok ara ba irgo pjö lëkong.
14 E irgo ga Jesús opshino kjyong roshko dwayoshko ga nopga ëng töno träk llëm li ĩna, ga songe le, ga swlopga söra lok tjeng eshko li poptara pjire.
15 Kjok ro zar kjwlë kuzong ga ba oppinggaga tjlẽ lok ba kong ga «Kjok sëng tjän. Kjok ëreshko llëye drete. Pjlú wlo ga nopga kjwe ichos to na dwayo, jek llëbo soynekoba kjone lishko, dli tjwlẽk wlo» le.
16 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Brik lok llëm ga pjlúe. Sëzĩ pjãydë dey» le.
17 Kuya lok ga tjlẽ ba kong ga «Ëreshko tjawa pjlung shosho suk pjir tjeng kjwo shkëng (5), mã tjeng do pjök erä» le.
18 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Tek sözĩ bor kong» le.
19 Eni ga nopga tjeng kjlobi li ichara wlar uunkong töshko, shkwamsho kjing go. Pjir ga pjlung shosho suk pjir kjwo shkëng (5) li, mã do pjök li, e kjrara Jesúsdë, ga kjok dogo ĩya jem drëng ga tjlẽ Sbö kong ga «Tjawa kong dli tworop ëre. Tjawa ber wopjlú bop tjok e kjĩshko» le. E irgo ga pjlung shosho suk pjir li tora, ga twara ba oppinggaga kong. Ga pjlorgara lok nopga löng kës li kong.
20 Nopga uunkong iono beno löng bö tjung, wopjlúe. E irgo ga dli worbo töna ba oppinggagarë lok shing roshko, beno tjeng shing kjwo sak kjwara kjingsho pjök (12), tjung tjunge.
21 Domerga iono uunkong doglo sak dbäw dbäw pjloglo shkëng (5,000) dik. Walëga, kjwozirga, e shtak llëme.

Jesús jëktong di kjing go

22 E irgo ga Jesús ba oppinggaga ichono opyë kjyong roshko, dipzë di bäng buk kësbang li kjwo kalëkong wlo. Nopga brik lok wopro ga Jesús beno shäng eshko.
23 Briktong pjir ga Jesús jem öötong shäng dlup go tjoksa, syõshtë Sbö kong eshko wlo. Eni ga kjok ro zoktong shäng eshko tjoksa.
24 Eshko ga kjyong li jek öötong buk pjola tjän, ga jõya di iõya ararë, pjluk tek jong ba shwo lëkong kjĩshko.
25 Kjok shränto ga Jesús jek jëk shäng di li kjing go, ba oppinggaga löng li shwo lëkong.
26 Ĩya lok ga bangkjre lok ara, ga tjlẽ ëng kong ga «¡Kjwe äya jlõe!» le.
27 Jekdo eshko ga Jesús tjlẽ ba kong ga «¡Pjãy wokjange! ¡Tja li jekdo shäng! Llëye bangkjrëmi llëme» le.
28 Eni ga Pedro tjlẽ ba kong ga «Tjlapga, pja jlõ ga tja ichos jek jëk di kjing go, äär bop shwoy wlo» le.

29 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Pja tegö» le.
Kuya Pedrorë ga opshino kjyong
roy dwayo, ga jëktong jek di kjing go,
Jesús shwo lëkong.
30 Eshko ga ĩya ga pjluk tjwe jong
dbo ara ga bangkjrara, ga pir jer jong,
ga tjlẽ ga «¡Tjlapga, tja kjimtozong!»
le.
31 Eshko ga shara Jesúsdë jekdo ba
orkwo go, ga tjlẽ ba kong ga «Pja mär
bor go jlõkoyo llëme. ¿Pja kjimtër llëme
lorop ega?» le.
32 E irgo ga opyono lok kjyong li
roshkoshko ga pjluk li beno tjëksoe.
33 Eshko ga beno löng kjyong
roshko li, Jesús poshrëra, ga tjlẽ lok
ba kong ga «Pja Sbö Wa jlõe» le.

Swlopga poptara Jesúsdë Genesaret kjokyo

34 Dipzono lok di bäng bukësbang
li kjwo kalëkongshko ga öötong löng
Genesaret kjokyo.
35 Jesús miydara kjok eshko sop-
garëshko ga roy shdöra lok kjok eshko
kjwang jĩkong. Eni ga swlopga söra lok
ba kong,
36 tjlẽ ba kong ga «Swlopga kjwe
ichos bop shwong worbo porwë sira
döe» le. Ga porwara, ga poptono
jekdo uunkong.

15

Nopga äär ber owa Sbö bokso sorë

1 Eshko ga fariseoga, no pinggaga
kjok llgwekklo tara Moisésdë li go,
e kjone kjone tjwe löng Jerusalén
kjokyo dwayo, tek shrono löng Jesús
shwoy ga tjlẽ lok ba kong ga
2 «¿Bop oppinggaga kjwe, bi
tjlapgaga tek dënashko so sdëkwo
bangkjre lok llëm ega? Ië lokshko ga
orkwo shkwë llëme» le.
3 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «¿Bomi
sdëkwo kjĩshko ga Sbö kjok llgwekklo
kolëmi llëm ega?
4 Sbö tjlẽno ga "Bomi dataga, bomi
mekëga, e bangkjrozĩ, iozĩ ber tjwlõ
ara."* Sbö tjlẽno obi ga "Ëye ba data,
ba mekë lãywono owa ga e zrökko."
5 Gueniyo ga ëye tjlẽno ba data, ba
mekë kong ga "Pja kjimtër ga äe. Bor
llëbo uunkong ëre tworor tjeng Sbö
kong pjire" lara ba kong pjir ga
6 ba data, ba mekë kjimte ame ga
pjlúe lëmi eni. Eni ga bomi sdëkwo
kjĩshko ga Sbö tjlõkwo ioromi beno
tjwlõ llëme.
7 ¡Pjãy Sbö tjlõkwo söga jlõkoyo
lëmi, gueniyo pjãy wotjlĩk owa bomi
pjlúshko! Llëye lara Sbö tjlõkwo laga
tek dënashko so Isaíasdë bomi kjĩshko
li, e jlõe. Tjlẽno beno eni:
8 »"Nopga ëre, tja poshrëya ba kjamo
go,
gueniyo tja woyotjlĩya ba
pjlúshko llëme.
9 Tja poshrëya löng li llëno llëm,
nopga pĩya kjok llgwekklo tak
norë go erö kjĩshko"»† le.
10 Eshko ga nopga rokara tek ba
zlong bäng, ga tjlẽ ba kong ga «Tja
kuzĩa.
11 Nopga äär ber owa Sbö bokso
laga dli ue lirë llëme. Miga ber löng
eni li laga ba tjlõkwo le om go lirë» le.
12 Wop tjok ga ba oppinggaga tek
shrono löng ba zlong bäng ga tjlẽ
ba kong ga «Llëye lorop li kjĩshko ga
fariseoga iirkono ara. ¿E miydëpde?»
13 «Dwla dgara bor Data sök kjok
dogo lirë llëm ga e skwako sleng go.‡
14 Kjwepga löng wẽyẽ. Kjok ĩgö
lok llëm, gueniyo löng oblë kjok ĩgö
llëm wleniyo wlosök. Eni ga no kjok
ĩgö llëm wleniyo wlosöya no kjok ĩgö
llëm wleniyorë ga lon tjeng pjöyĩkong
pjlëbgwo kjwaraso roy» le ba kong.
15 Eshko ga Pedro tjlẽ ba kong
ga «Llëye lorop llëbo jyãglo go li
pjlollgwes borwa kong sira» le.
16 Kuya ga tjlẽ ba kong lok ga
«¿Llëye lër shäng li llë loklo miy-
domirë llëm obire?
17 Dli uëy li jer bi kjamo roy, äär ber
tjeng bi bö roshko. Pjir ga tur bi roy
dwayo. ¿E miydëmi llëmdo?

* **15:4** Éxodo 20.12; Deuteronomio 5.16. † **15:9** Isaías 29.13. ‡ **15:13** ***Dwla dgara ba Data sök kjok dogo lirë llëm*** le li, e ***nopga mär Sbö go llëm*** li loklo. ***Epga ber skwako sleng go*** le li, e ***epga kje Sbörë ba bokshto dwayo*** loklo.

18 Gueniyo ga tjlõkwo lëy li wen tëm
bi pjlúshko dwayo, ga tur bi kjamo go.
Nopga äär ber owa Sbö bokso laga
erë.
19 No wotjlĩk owa, no zrök, pë
no orkwosmono ba tjok llëm li tjok,
lũrkë, jyõrkë, oblë jyõyotkë, oblë lãywë
owa, e wen tëm ba pjlúshko dwayo
uunkong.
20 Nopga äär ber owa Sbö bokso
laga llëbo tjeng kës ërerë. Gueniyo ëye
ber pjlo bek Sbö bokso, iono orkwo
shkwono llëm kjĩshko llëme» le.

Walë judío llëm wleniyo mär Jesús go jlõkoyo

21 E irgo ga Jesús opshino to kjok
eshko dwayo, jek öötong shäng Tiro
kjokyo, Sidón kjokyo, e soshko.
22 Walë sök kjlara eshko Canaán so.
Tek shrono shäng Jesús shwoy ga tjlẽ
ba kong dbo go ga «¡Tjlapga, David
tjëyo, tja songe lozong! Bor wa walë,
goshko Ä sëya kjlara, ĩn ga songe» le.
23 Kuya ga dboryara llëme. Eni ga
ba oppinggaga tjlẽ ba kong ga «"Pja
nom na dwayo" los walë kjwe kong,
tek shäng öö le ara bi irgo kjĩshko» le.
24 Kuya ga tjlẽ walë li kong ga «Tja
ichara Sbörë Israel tjëyoga kong döe.
Epga öng wlẽp ushko so jeno löng
wleni» le.
25 Eni ga walë li tek shrono shäng ba
zlong bäng ga kjök tono, tjlẽ ba kong
ga «¡Tjlapga, tja kjimtozong!» le.
26 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Bi wapga
dli li döy, twëy shjiti§ kong wlo ga äe»
le.
27 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Jlõe,
Tjlapga. Gueniyo ba sogo iëshko ga dli
pjloyo lon ter töshko ga ue shjitirë ga
pjlúe» le.
28 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Pja mär
bor go jlõkoyo. Woydorop sorë li
shäryë eni» le. Ga ba wa li poptono
jekdo eshko.

Swlopga poptara Jesúsdë ara

29 Jesús opshino to eshko dwayo,
jek öötong shäng Galilea di bäng buk
ësbang li sor go. Eshko ga to jem
öötong sök dlup go.
30 E irgo ga nopga shrono löng träk
llëm sök lishko. Swlopga söra lok
ara, nopga jëk llëm wleniyo, nopga
kjok ĩgö llëm wleniyo, nopga orkwo
owa, dre owa wleniyo, nopga tjlẽ llëm
wleniyo, nopga swlo oblë oblë bakoe.
Eni ga söra lok Jesús zlong bäng, ga
poptarae.
31 Eshko ga nopga swlo ara
wleniyo, e poptono, nopga tjlẽ llëm
wleniyo, e tjlẽno, nopga orkwo owa
wleniyo, e orkwo poptono, nopga dre
owa wleniyo, e dre poptono, nopga
jëk llëm wleniyo, e jëktong, nopga kjök
ĩgö llëm wleniyo, e kjok ĩno bakoe. Ĩya
löng lirë ga beno löng yëy le erä, ga
Israel tjëyo Sbö poshrëra lok ara.

Jesús nopga sëno doglo sak dbäw dbäw pjloglo pkëng (4,000)

32 E irgo ga ba oppinggaga rokara
Jesúsdë tek ba zlong bäng, ga tjlẽ ba
kong ga «Nopga kjwe löng bor tjok na
öötong dbargwo mya, ga llëye uako
llëme. E kjĩshko ga songe lër. Jek ichër
löng ba ushko ië llëm ga äe. Wopjir
irbo kjwe» le.
33 Kuya lok ga tjlẽ ba kong ga
«¿Nopga träk llëm kjwe sëy sorë? ¿Kjok
no llëmshko ëre dli wlẽy kjone?» le.
34 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «¿Pjãy
pjlung shosho suk pjir tjeng kjwobi?»
«Tjeng kjwo kjäk (7), mã chilawa
tjeng kjwöbö bakoe» le lok ba kong.
35 Eni ga nopga li ichara Jesúsdë
wlar uunkong töshko.
36 Pjir ga pjlung shosho suk pjir
kjwo kjäk (7) li, mã li, e kjrara, ga tjlẽ
Sbö kong ga «Tjawa kong dli tworop
ëre. Tjawa ber wopjlú bop tjok e
kjĩshko» le. E irgo ga dli li tora, twara
ba oppinggaga kong. Ga pjlorgara lok
nopga tjeng kës li kong.
37 Nopga uunkong iono beno löng
bö tjung, wopjlúe. E irgo ga dli
worbo töna ba oppinggagarë lok
shing roshko, beno tjeng shing kjwo
kjäk (7), tjung tjunge.

§ **15:26** Eshko dbaryo ga nopga judío llëm wleniyo kowara judíogarë ***shjiti***, woyde lok llëm kjĩshko.

38 Domerga iono uunkong doglo
sak dbäw dbäw pj̈loglo pkëng (4,000).
Wȧlëga, kjwozirga, e shtak l̈lëme.
39 E irgo ga nopga briktong pjir ga
Jesús opyono kjyong roshko, ga to
ey dwayo, jek öötong shäng Magdala
kjokyo.

16

L̈lëbo jyãg̈lo kjok dogo dwayo

1 Eshko ga fariseoga, saduceoga, e
tek shrono l̈ong Jesús shwoy, ba tj̈lĩk
wlo. Tj̈lẽ ga «L̈lëbo ĩydëba l̈lëm wleniyo
shäryos borwa kong kjrina, pja ichaga
Sbörë j̈lõre miydërwa e go wlo» l̈e.
2 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «Ĩmi kjok
sëng ga kjok dogo srëzrẽn ga bong ga
kjok pj̈lúe l̈ëmi.
3 Ĩmi kjok shröngto ga kjok dogo
srëzrẽn, pjäng sho ara ga eeri ga kjok
owa l̈ëmi. Eni ga l̈lëbo wen kjok dogo,
e l̈lë l̈oklo miydëmi pj̈lúe. ¿Eni ga l̈lëbo
shärye Sbörë eerishko dbaryo l̈i, e l̈lë
l̈oklo miydëmi l̈lëm sorëro?
4 Eerishko dbaryo sopga, pjãy owa.
Pjãy so domer orkwosmok shäng pjir,
gueniyo jëk shäng wȧlë ob̈lë tjok
kjoyoe. Woydëmi ga l̈lëbo jyãg̈lo
shäryër bomi kong, gueniyo shäryër
l̈lëm, Sbö tj̈lõkwo l̈aga Jonás, e jyãg̈lo
shäryotë bomi kong eröe» l̈e.

Fariseoga, saduceoga, ba pj̈lung shosho uukklo

5 E irgo ga Jesús oppinggaga dip-
zono tek shrono l̈ong di bäng buk
ësbang l̈i kjwo na l̈ëkong ga pj̈lung
shosho suk pjir söra l̈ok l̈lëme.
6 Eshko ga Jesús tj̈lẽ ba kong ga
«Pjãy sjëk, fariseoga, saduceoga, ba
pj̈lung shosho uukklo wle tjok» l̈e.
7 Kuya l̈ok ga tj̈lẽ ëng kong ga «Shji
pj̈lung shosho suk pjir söno l̈lëme. L̈e
shäng bi kong eni e kjĩshko» l̈e.
8 Tj̈lẽ l̈ong ëng tjok l̈lë l̈i miydara
Jesúsdë kuzong ga tj̈lẽ ba kong ga
«¿"Shji pj̈lung shosho suk pjir söno
l̈lëme" l̈ëmi ega? ¿Pjãy mär bor go
j̈lõkoyo l̈lëm ega?
9 ¿Bor tj̈lõkwo l̈i l̈lë l̈oklo miydomirë
l̈lëm obire? ¿Domerga sënor doglo sak
dbäw dbäw pj̈loglo shkëng (5,000),
pj̈lung shosho suk pjir kjwo shkëng
(5) goshko ga d̈li beno obi tönomi
shingyo kjwobi woyo bomi kong
l̈lëmdo?
10 ¿Domerga sënor doglo sak dbäw
dbäw pj̈loglo pkëng (4,000), pj̈lung
shosho suk pjir kjwo kjäk (7) goshko
ga d̈li beno obi tönomi shingyo kjwobi
woyo bomi kong l̈lëm bakoro?
11 ¿Tja tj̈lẽ shäng pj̈lung shosho suk
pjir kjĩshko l̈lëm l̈i miydëmi l̈lëm sorë?
Pjãy sjëk fariseoga, saduceoga, ba
pj̈lung shosho uukklo wle tjok» l̈e.
12 Eshko ga miydara l̈ok ga Jesús
shäng tj̈lẽ l̈i, e pj̈lung shosho uukklo
l̈ayde l̈lëme. No pĩya fariseoga, sa-
duceogarë l̈ong sorë, e l̈ayde shäng.

No pj̈luyo ichara Sbörë shrono shäng l̈i, e Jesús l̈ara Pedrorë

13 Jesús jek öötong Filipo Cesarea
kjokyo ga tj̈lẽ ba oppinggaga kong ga
«¿No to ter kjok dogo dwayo ëre, e ë
l̈ëba?» l̈e.
14 Kuya l̈ok ga tj̈lẽ ba kong ga «No
kjone kjone tj̈lẽ ga pja Juan No Waga
l̈i woshrokdo l̈e. Kjone kjone tj̈lẽ
ga pja Sbö tj̈lõkwo l̈aga tek dënashko
so Elías l̈i tjwayde shäng l̈e. Kjone
kjone tj̈lẽ ga pja Sbö tj̈lõkwo l̈aga tek
dënashko so Jeremías l̈i woshrokdo
l̈e. Kjone kjone obi tj̈lẽ ga pja Sbö
tj̈lõkwo l̈agaga tek dënashko so kj̈lara l̈i
woshrokdo l̈e» l̈e l̈ok ba kong eni.
15 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «E ga pjãy
e, ¿tja ë l̈ëmi?» l̈e.
16 Kuya Simón Pedrorë ga tj̈lẽ ba
kong ga «No pj̈luyo ichara Sbörë
shrono shäng l̈i, e pja. Pja Sbö Sök
Ĩyado l̈i Wa j̈lõe» l̈e.
17 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «Simón,
Jonás wa, pja tj̈lẽno l̈i l̈aga norë bop
kong l̈lëm, l̈aga bor Data sök kjok dogo
l̈irë bop kong. E kjĩshko ga pja ber
wopj̈lúe.
18 L̈ër bop kong ga pja kowër Pe-
dro.* Oba u ywë wlo ga ak kjang iëba
bäm go, ber ba shakklo wlo. Eni ga

* **16:18** Grecia so tj̈lõkwo ***Pedro***, e ***ak*** l̈oklo.

nopga tjëyo shäryër kjrina bor tjlõkwo kjragaga kjlobi li go, so u kjoyo, ga ak lër li, e ber u li shakklo wleni. Tjëyo li zãya Ärë ga äe.

19 Ga pja kong dbo twër, pja ber Sbö nopga bapshiga wlo. Ba nopga ichëp sorë kjok ëre kjing go ga epga iche Sbörë kjok dogo eni bakoe» le.

20 E irgo ga tjlẽ ba oppinggaga kong obi ga «No pjluyo ichara Sbörë shrono shäng li, e tja lëmi ë kong llëme» le.

Jesús lano ba wolon dbaryo kjĩshko

21 Eshko jek lëkong ga Jesús tjlẽ ba oppinggaga kong ga «Tja jongya Jerusalén kjokyo. Eshko ga judío tjlapgaga kjok llgwega wleniyo, syõshtaga kägäyoga, no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go, tja shdũya lok ara, ga tja zrökoba, gueniyo äär dbargwo mya ga tja woshre Sbörë irõng obi» le.

22 Eni ga rokara Pedrorë tjoksa, ga tjlẽ ba kong ga «¡Tjlapga, woydër ga e wen bop kong eni llëme!» le.

23 Gueniyo ga Jesús bojono Pedro shwo lëkong, ga tjlẽ ba kong ga «¡Ä, pja opkjos bor zlong dwayo! Tja ichëp woydë dir eröe. Llëye woyde Sbörë li woyotjlĩp shäng llëme. Llëye woyde norë li woyotjlĩpdë shäng eröe» le.

24 Eshko ga tjlẽ ba oppinggaga kong ga «Ëye jëk woydë bor tjok jlõkoyo ga ber shäng bor woyotjlĩk ĩyado, wotjlĩk llëbo shäryë kjok ëre kjing goshko ame bakoe. Bor kjĩshko ga llëye shäryëba ba kong llë pogoshko li, e zrökoba ëmdë ga e ba kong ga llëye llëme.

25 Ëye wotjlĩk opdë om go, zrökoba bor kjĩshko llëm wlo le ga äär kjok dogo llëme. Gueniyo ëye jëk bor tjok jlõkoyo, e zröraba bor kjĩshko ëmdë ga era ber sök së ĩyado kjok dogo.

26 Ëye llëbo tjeng kjok ëre kjing go kës li kjrara tjeng ba wloy ëmdë ga e llëno llëme. Wolono ga öötong kjok dogo llëm ga to jeno ba llëbo li tjok.

27 »No to ter kjok dogo dwayo ëre tjwe bor Data dbo kãlã goshko, bor parkagaga kjok dogo so tjok. Eshko ga no kjlara kjlara potjwlẽn, llëbo shäryara dö li kjĩshko.

28 Llër bomi kong jlõkoyo ga pjãy kjone kjone lõng ëreshko wolontë llëm obishko ga tja ber no pjluyo sorë li ĩmi wẽllëe» le.

17

Jesús kjlopswono beno kãlã lletllet

1 Dbargwo tjer (6) irgo ga Pedro, Santiago, Juan (e Santiago kjlarayo), e söra Jesúsdë jem ba tjok dboshko, dlup jong kjwara kjókshko li go.

2 Eshko ga ĩna ba oppinggaga jem lõng ba tjok lirë ga Jesús kjlopswono, bokkwo beno kãlã lletllet dlo wleni, ga shwong beno pjlublún shjiye.

3 Ĩya lõng wopro ga Moisés, Elías, e weno bë lõng lan Jesús tjok eshko.

4 Eni ga Pedro tjlẽ Jesús kong ga «Tjlapga, tjawa lõng na ga pjlúe. Woydëp wleni ga tja ukwang shäryë kjwo mya, bop kong kjwara, Moisés kong kjwara, Elías kong kjwara bakoe» le.

5 Shäng tjlẽ wopro ga pjäng sho shjiy lono ter kjrina ba kjing go. Ga pjäng sho li roshko dwayo ga ybö kura lok, tjlẽ ga «Bor wa li ëre. Woydër ara. Tja wopjlú ba tjok. Ba tjlõkwo kuzĩa» le.

6 Kuya ba oppinggaga lõng lirë ga jek rish lõng töshko bokdo kjlay klung go, bangkjre lok ara kjĩshko.

7 Gueniyo Jesús tek ba zlong bäng, ga porwara, ga tjlẽ ba kong ga «Pjãy kojõzong. Llëye bangkjrëmi llëme» le.

8 Ĩya lok obi ga nopga lõng Jesús tjok li beno drete. Jesúsda beno shäng tjoksa erä.

9 Jer oplong lõng dlup li go dwayoshko ga Jesús tjlẽ ba kong lok ga «Llëye ĩnomi yẽ lanyotkëmi ë kong llëm, no to ter kjok dogo dwayo ëre woshrara Sbörë irõng obi guing» le.

10 Kuya lok ga tjlẽ ba kong ga «No pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go tjlẽ lok ga "Borwa pjluyo iche le Sbörë li tjwe ber nopga uunkong pjluyo wlo. Gueniyo ga Elías tjwe bäm go" le. ¿Ïe lok eni ega?»

11 «Elías tjwe bäm go jlõe. E tjwe llëbo uunkong poshäryaga.
12 Gueniyo lër bomi kong ga e shrono öör tjän. Gueniyo ga to miydaraba llëme. Kong llëbo owa shäryaraba, woydaraba sorë li eni. No to ter kjok dogo dwayo ëre kong llëbo owa shäryëba e kjoyo bakoe» le ba kong.
13 Miydara ba oppinggaga lirë eni ga Juan No Waga li lanyotkayde shäng.

Dwlas goshko Ä sëya poptara Jesúsdë kjlara

14 Jesús, ba oppinggaga li, e jer äär löng iröng nopga tjeng arashko ga domer tjwe shäng Jesús zlong bäng kjlara, kjök tono,
15 ga tjlẽ ba kong ga «Tjlapga, bor wa songe lozong. Llëbo owa tjwe ba kongshko ga jek kjlo dete, wopjir kjlulu erä. Olö ga dguë iök roshko, llëm ga lon dishko.
16 E kjĩshko ga söror bop oppinggaga wle kong, gueniyo to poptara lok llëme» lë.
17 Kuya ga tjlẽ ba oppinggaga beno löng li kong ga «Pjãy wotjlĩk owa. Pjãy mär Sbö go llëme. ¿Tja ber shäng bomi tjok kjër äär jong llono, pjãy mär ba go wlo? Tja sjeno shäng bomi tjok tjän. Dwlas li tek sös bor kong» le.
18 Eshko ga Ä sëya li wlona, ichara to dwlas li go dwayo, ga dwlas li poptono jekdo beno shäng pjlúe.
19 Döni ga ba oppinggaga löng tjoksa Jesús tjokshko ga tjlẽ lok ba kong ga «¿Ä sëya li to ichororwa llëm ega?»
20-21 «Pjãy mär Sbö go jlõkoyo llëm kjĩshko. Lër bomi kong jlõkoyo ga pjãy mär ba go sirawa kjwe ëmdë ga pjãy tjlẽ dlup ëre kong ga "Pja opkjos jek pjola" lëmi, ga opkjë jek pjolae. Eni wleni ga llëye shäryëmi ga ä wlo li drete»* le ba kong.

Jesús lano ba wolon dbaryo kjĩshko pjlara obi

22 Jek tjeng uunkong Galilea kjokyoshko ga Jesús tjlẽ ba oppinggaga kong ga «No to ter kjok dogo dwayo ëre twëba ber tjeng nopga wloshko,
23 ga tja zröya lok. Gueniyo äär dbargwo mya ga tja woshre Sbörë iröng obi» le. Kuya lok ga woydë lok ara.

Kä potjwlẽkklo Sbö u kong

24 Jesús, ba oppinggaga, e öötong löng Capernaúm kjokyoshko ga kä potjwlẽkklo dburyo li töngga Sbö u kong löng eshko li tjlẽ Pedro kong ga «¿Bop pingga kjwe kä potjwlẽk llëmdo?»
25 «Ëng, potjwlẽya» le ba kong.
Döni ga Pedro opzrëno jek u roshko. Ga llëye layde Pedrorë ba kong llëm obishko ga Jesús tjlẽ ba kong ga «¿"Pjãy kä potjwlẽk bor kong" le pjlupgarë ë kong? ¿Ba wapga kongde, de oba oblë kong?»
26 «Oba oblë kong eröe» le ba kong.
Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Eni ga ba nopga baĩyara kä potjwlẽk llëme.
27 Gueniyo ëye barwëy llëm wlo ga pja nom diga, sö dbup jer dishko. Eshko ga mã ship kjlara bäm go li kjak roshko dburwa buk kjwara. Ship, söp, twëp dbur töngga li kong, bi kä potjwlẽkklo wlo» le.

18

Ëye tjwlõ ara anmoyõ

1 Eshko ga Jesús oppinggaga tek shrono löng ba zlong bäng ga tjlẽ ba kong ga «¿Sbö sök no pjluyo ĩyado lishko ga tjawa löng ëre tjrëko, tjwlõ kësbangyo li kjone dey?» le.
2 Kuya ga kjwozirwa rokara kjlara, iara shäng ba tjrëko,
3 ga tjlẽ ba oppinggaga kong ga «Lër bomi kong jlõkoyo ga pjãy opkjlopswë ber kjwozirwa jũni llëm ga pjãy äär

* **17:20-21** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyã shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjlẽ ga «Eni kjwe ga llëye shäryëmi ga ä wlo li drete. Ä sëya eniyo ichëmi wlo ga woyde ga pjãy ië llëm Sbö kong, pjãy syõshtë Sbö kong ara dey.»

ber lëng Sbö sök no pjluyo ĩyado lishko llëme.
4 Ëye opkjlopswë ber wotöy, kjwozirwa jũni ga tjwlõ kësbangyo Sbö sök no pjluyo ĩyado lishko li e.
5 Ga ëye, kjwozirwa jũni wlokjrara bor kjĩshko ga tja wlokjrara wleni.

«Shji nopga ichë llëbo owa shäryë llëme» lara Jesúsdë

6 »Ëye, kjwozirwa mär bor go jũni ichara llëbo owa shäryë ga e song jlõe. Shäryayde llëm obishko ga shakko, apkwo kësbang pjrikko ba bëngshko, ga dbukko jer dlung dorong dey.
7 Llëbo tjeng ara kjok kjwang jĩkong no ichë llëbo owa shäryë wleni. Llëbo wen eni ĩyado. Gueniyo ëye no ichë llëbo owa shäryë ga e song jlõe.
8 »E kjĩshko ga bomi orkwo, bomi dre, pjãy iche llëbo owa shäryë wleni ga zëmi tas, dbumi pjolae. Pjãy opzrëk jek äär Sbö sökshko dre kjwara llëm, orkwo kjwara llëm dey ga pjlú, pjãy pjë bomi orkwo pjök li tjok, bomi dre pjök li tjok, iök pjë jong ri ri sjer llëm shtoyo li roshko llëm wlo.
9 Bomi bokkwo, pjãy iche llëbo owa shäryë wleni ga shimi pjus, ga dbumi pjolae. Pjãy opzrëk jek äär Sbö sökshko bokkwo kjwara llëm dey ga pjlú, pjãy pjë bomi bokkwo pjök li tjok, iök pjë jong ri ri sjer llëm shtoyo li roshko llëm wlo.

Öng wlẽp ushko so jeno kjlara

10-11 »Kjwozirga kjwe tjwlõ llëme lëmi llëme. Llër bomi kong ga Sbö parkagaga kjok dogo so löng bor Data bokkwo ĩk kjok dogo ĩyado li, e kjwozirga kjwe daga.*
12 »¿Llë lëmi? Domer shäng kjlara, e öng wlẽp ushko so tjeng doglo sak dbäw (100). ¿Kjlara jeno wleni ga llamo sak shkaw kjingsho shkaw (99) li ie ber tjeng dlupshko, ga to jeno sök li wlẽk llëmdo?
13 Wlẽnashko ga lër bomi kong jlõkoyo ga öng doglo sak shkaw kjingsho shkaw (99) jeno llëm li woyotjlĩya ara llëme. E ber sök wopjlú kjlara jeno, wlẽna li kjĩshko.
14 Eni ga woyde bomi Data sök kjok dogo lirë ga kjwozirga kjwe jer kjlara llëm bakoe.

Shji llëbo llgwek ëng kong sorë

15 »Bop kjlara opshäryono owa bop kong ga pja lan ba tjok tjoksa, llëye owa shäryara li jlõe le wlo. Jlõ lara ga pjãy beno löng wopjlú ëng tjok.
16 Jlõ le llëm ga oblë rokëp jek bop tjok kjlara pjök, llëye lanyotkëp li, e jlõe le lok wlo, Sbö tjlõkwo tjlẽ ga "Shji oblë rotëshko ga nopga söy pjök mya, e jlõe le lok wlo"† kjĩshko.
17 Jlõ le llëm obi ga pja nom syõ uyo, ga lëp bor tjlõkwo kjragaga löng li kong. Llano lok ba tjok pjir ga jlõ le llëm obi ga iëp ber shäng nopga Sbö miydë llëm wleniyo dik, dbur töngga Roma so kong dik bakoe.
18 »Llër bomi kong jlõkoyo ga no llgwemi sorë kjok ëre kjing go ga llgweya Sbörë kjok dogo eni bakoe.
19-20 Llër bomi kong obi ga bor tjlõkwo kjragaga tön löng bor ko goshko ga tja shäng ba tjok eshko, epga pjökde myare dö gueniyo. E kjĩshko ga lër bomi kong ga pjãy tön wotjlĩk kjrinaso kjok ëre kjing go, pjãy löng do pjökde dö ëmdë ga llëbo rokëmi syõ go ga twe bor Data sök kjok dogo lirë bomi kong» le.

Domer, ba parkaga pogo tjwlõ ba kong li raye woydë llëme

21 Eni ga Pedro shrono shäng Jesús zlong bäng ga tjlẽ ba kong ga «Tjlapga, ¿bor kjlara llëbo owa shäryono bor kong li iër ber tjwlõ llëm pjlobi ga pjlú? ¿Shäryër eni pjloglo kjäk (7) ga pjlúre?»
22 «Pjloglo kjäk (7) lër bop kong llëme. Llëbo owa shäryara bop

* **18:10-11** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyã shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjlẽ ga «Llër bomi kong ga Sbö parkagaga kjok dogo so löng bor Data bokkwo ĩk kjok dogo ĩyado li, e kjwozirga kjwe daga. No to ter kjok dogo dwayo ëre shrono shäng no jeno löng li döga.» † **18:16** Deuteronomio 19.15.

kjlararë bop kong li iëp ber tjwlõ llëm pjloglo sak kjäk kjingsho kjäk (77).‡
23 »Eni ga Sbö ber no pjluyo sorë, e so llëbo lër bomi kong ëre kjoyoe. Pjlu sök kjlara. Pjlara ga ba parkagaga rokara, pogo tjwlõ ba kong kjöme le lok ba kong wlo.
24 Shärye shäng kjwlëshko ga ba parkaga söraba ba shwoy kjlara, pogo tjwlõ ba kong ara, domerga doglo sak dbäw dbäw pjloglo sak kjwara (10,000) parkë lu pjloglo sak kjwara kjingsho shkëng (15) ãska wleni.
25 Tjwlẽya ba parkaga lirë llë go llëm kuzong ga pjlu tjlẽ ga "Kjwe soynezĩ jek ba boy, ba wapga, ba llëbo baĩya uunkong tjok, ber löng parkë oblë kong, pogo tjwlõ li tjwlẽya bor kong e go wlo" le.
26 »Kuya ba parkaga lirë ga kjök tono, tjlẽ ba kong dbo go ga "Tja songe lozong. Tja koshos sira ga tjwlẽn bop kong uunkong" le.
27 Ĩya pjlurë ga songe le, ga tjwlõ shira ba kong ame, döra beno shäng oojong shara.
28 »E irgo ga ba parkaga li opshino ey dwayo, ga ba parkaga wlẽna kjlara obi bë shäng eshko, pogo tjwlõ ba kong sira döe, domer parkë dbargwo sak dbäw (100) ãska wleni. Eni ga shakza pjä ba bëngso go, ga tjlẽ ba kong ga "¡Pja pogo tjwlõ bor kong li tjwlẽs bor kong jekdo, eeri eröe!" le.
29 »Kuya ba parkaga lirë ga kjök tono, tjlẽ ba kong dbo go ga "Tja songe lozong. Tja koshos sira ga tjwlẽn bop kong uunkong" le.
30 Gueniyo ga songe le llëme. Shduna, iara beno shäng no shdũzlong uyo roshko pogo tjwlõ li tjwlẽna ba kong pjir guing.
31 »Ĩya pjlú parkagaga oblërë ga beno ba kong owa, woydë lok ara. Ga llëye ĩna lok li roy lara pjlu kong.
32 Eni ga ba parkaga li rokara pjlurë, ga tjlẽ ba kong ga "Pja parkaga owa. Pja pogo tjwlõ bor kong ara ëmdë ga tjwlõ shiror bop kong llëme. Pja kjloshtono bor kong ga pja songe loror.
33 ¿Eni ga bop kjlara, e songe lorop botoya dik llëm ega?" le.
34 Eni ga pjlu iirkono ara ba kong, ga ba nopga iara beno tjeng no shdũzlong uyo roshko, pogo tjwlõ kjöme li tjwlẽna ba kong pjir guing.
35 »Llëbo owa shäryara bomi kjlararë bomi kong li iëmi ber tjwlõ llëm wleni llëm ga bor Data sök kjok dogo li omshäryë bomi tjok eni bakoe» le ba kong.

19

Shji ëng rayë

1 Jesús tjlẽno pjir ga to Galilea kjokyo dwayo, jek öötong shäng Judea kjokyo, Jordán diyo kjwo kalëkong.
2 Nopga to jek ara ba tjok, ga swlopga poptara uunkong.
3 Eshko ga fariseoga kjone kjone tek shrono löng Jesús zlong bäng, ba tjlĩk wlo. Tjlẽ ba kong ga «¿Domer ba boy rayë llë pogo kjĩshko ga pjlúre?»
4 «Sbö tjlõkwo tak pjang eni: "Dämärshko ga nopga shäryara Sbörë domer, walë."* ¿E lomirë llëmdo?
5 E kjĩshko ga domer ba data, ba mekë rayë, ga orkwosmok walë tjok, ga ber löng kjlaraso wleni.
6 Eni ga ber pjök ame, ber kjlaraso shara. Töna Sbörë ga e döy llëme» le ba kong.
7 Kuya fariseogarë ga tjlẽ ba kong ga «Domerga ba boy rayë wlo ga ichara Moisésdë kjibokwo ëng rayoklo twe ba boy kong kjwara, ga iche jek ba ushko dwayo. ¿Lara eni ega?»
8 «Llëye kumi woydë llëm kjĩshko. Pjãy ichara Moisésdë ëng rayë eni e kjĩshko. Gueniyo ga tek dämärshko ga e eni llëme.
9 Lër bomi kong ga ba boy pono domer oblë tjok llëm ga raye ga äe. Llëm ga shäryara eni, ga orkwosmono oblë tjok wleni ga llëbo owa

‡ **18:22** Grecia so tjlõkwo ëre llë loklo miydëy yõtso llëme. E sak kjäk kjingsho kjäk (77) loklo, llëm ga sak kjäk (70) pjloglo kjäk (7) loklo. (Era sak dbäw pjloglo pkëng kjingsho sak shkaw (490) loklo.) Kjone dey miydëy yõtso llëme.
* **19:4** Génesis 1.27.

shäryayde, e pono oma boy oblë tjok wleni» le ba kong.
10 Kuya ba oppinggagarë ga tjlẽ
ba kong ga «Eni kuzong ga ëye ork-
wosmok llëm dey» le.
11 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Tjlõkwo
ëre kjraga uunkongdë llëme. Ëye
kjimte Sbörë ga era omkjrë.
12 Domerga kjone kjone ork-
wosmok llëm, weno beno pë walë tjok
ga ä kjĩshko. Kjone kjone orkwosmok
llëm, shäryaga norë beno löng eni
kjĩshko. Kjone kjone orkwosmok
llëm, parkë Sbö, ba pjluyo li kong ga
pjlú wlo. Ëre llë loklo, ëye ommiydë
woydë ga miyde ga pjlúe» le.

Llëbo shäryara Jesúsdë pjlú, kjwozirga kong

13 Pjlara ga kjwozirga sökoba Jesús
kong, Jesús orkwo ië ba kjing go
wlo, syõshtë Sbö kong ba kjĩshko wlo
bakoe. Eni ga kjwozirga sögaga li
wlõya Jesús oppinggagarë löng.
14 Eni ga Jesús tjlẽ ba oppinggaga
kong ga «Kjwozirga somi llëm, tek wẽyẽ
bor shwoy. Ëye ber kjwozirga jũni ga
Sbö ber ba pjluyo» le.
15 E irgo ga orkwo iono kjwozirga li
kjing go. E irgo ga epga to ey dwayo.

Domer mite dbur ara

16 Pjlara ga domer mite tek shrono
shäng Jesús zlong bäng ga tjlẽ ba
kong ga «Tjlapga no pingga, ¿llëye pjlú
shäryër, tja ber sök së ĩyado Sbö tjok
wlo?»
17 «¿Llëye pjlú kjakrokëp bor kong li
llëro? Pjlú li, e Sbö eröe. Pja ber sök së
ĩyado Sbö tjok wlo ga kjok llgwekklo
tara Moisésdë li kolozong» le ba kong.
18 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «¿Kjone
dey?»
«Shji no zrök llëme. Shji pë oma boy
oblë tjok llëme. Shji lũrkë llëme. Shji
oblë jyõyotkë llëme.
19 Bop data, bop mekë, e bangkjros,
ios ber tjwlõ ara,† ga pja opwoydë
sorë ga bop kjlara, e woydos eni
bakoe»‡ le ba kong.
20 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Tjlõkwo
lëp shäng kës li shäryër shäng eni tjän.
¿Llëye shäryër obi?»
21 «Pja ber pjlo bek woydë ga pja
nom bop llëbo tjeng kës li soynek pjir,
ga dburyo twos oba song wleniyo
kong. Enira pja llëbo ara kjok dogo.
Pjir ga pja tek bor tjok, pja pin wlo»
le ba kong.
22 Kuya ga beno shäng woydë ara,
ga to ey dwayo, dbur ara kjĩshko.
23 E irgo ga Jesús tjlẽ ba oppinggaga
kong ga «Lër bomi kong jlõkoyo ga
nopga dbur ara wleniyo äär ber löng
Sbö sök no pjluyo ĩyado lishko wlo ga
kjange.
24 Lër bomi kong jek obi ga öng
jëkklo sokësbang wleniyo opzrëk
jek shkö bokkwo bäng go ga kjange.
Gueniyo nopga dbur ara wleniyo äär
ber löng Sbö sök no pjluyo ĩyado lishko
wlo ga kjang anmoyõ» le.
25 Kuya lok ga beno löng yëy le erä.
Ga tjlẽ ba kong ga «¿Enira ëye därdo?»
le.
26 Kuya ga ĩya drëng, ga tjlẽ ba
kong ga «Nopga kong ga shärye ga äe.
Gueniyo llëye shärye Sbörë ga ä wlo
drete» le.
27 Eshko ga Pedro tjlẽ ba kong ga
«Borwa llëbo tjeng kës li rayororwa
beno pjir, tjawa jek bop tjok wlo.
¿Llëye wlẽnwa e kjĩshko?» le.
28 Kuya ga tjlẽ ba kong lok ga «Lër
bomi kong jlõkoyo ga kjok tjaglënshko
ga no to ter kjok dogo dwayo ëre
sirkek äär sök bor pjlu sökklo kãlã
lletllet li kjing goshko. Eshko ga pjãy
sirkek äär ber löng sökklo tjeng sak
kjwara kjingsho pjök (12) kjing go
eni bako, Israel tjëyoga kjringgwo sak
kjwara kjingsho pjök (12) li llgwek
wlo.
29 Ga ëye, ba u, ba kjlara, ba data,
ba mekë, ba wapga, ba kjok, e rayara
bor kjĩshko ga ãska wlẽya llëye rayara
li pjloglo sak dbäw (100) obi. Ga ber
löng së ĩyado Sbö tjok bakoe.
30 Gueniyo eerishko ga nopga tjwlõ
ara wleniyo löng ara li, e ber löng

† **19:19** Éxodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20.
‡ **19:19** Levítico 19.18.

tjwlõ chira eshko. Ga eerishko nopga tjwlõ chira löng ara li, e ber löng tjwlõ ara eshko» le.

20

Nopga parkono kjillgwo bo ara kjokyo

1 Jesús tjlẽ ba oppinggaga kong ga «Sbö ber no pjluyo sorë, e so llëbo lër bomi kong ëre kjoyoe. Domer shäng kjlara kjillgwo bo ara kjokyo sogo. Pjlara ga opshino jek kjok shröngteng, nopga wlẽk parkë ba kong wlo.

2 Eshko ga tjlẽno parkagaga li kong ga potjwlẽya dbar kjwara ãska lara, ga ichara jek parkë ba kjok buk lishko.

3 »Dlo wenzong ga opshino jek obi, ga nopga wlẽna löng kjlöbö pak dret, llëbo soynezlong.

4 Eshko ga tjlẽ ba kong ga "Pjãy nom parkë bor kjokshko, ga pjãy potjwlẽn bëye" le.

5 Eni ga to jek lok parkë ba kong.

»Dlo dluw ga shäryara eni jek obi. Dlo pjö lë wleni ga jek shäryara obi.

6 »Dlo töy wleni ga opshino jek obi, ga nopga wlẽna löng kjlöbö pak drete. Eshko ga tjlẽ ba kong ga "¿Pjãy dbo ga löng parkë llëm ega?"

7 »"Tjawa parkë ë tjok llëm kjĩshko" le lok ba kong.

»Kuya ga tjlẽ ba kong ga "Pjãy nom parkë bor kjokshko" le.

8 »Öötong kjok shkë ga kjok sogo li tjlẽ ba parkaga kägäyo kong ga "Parkagaga to rokëp, ga potjwlẽma. Shrono parkë iröng li potjwlẽp bäm go, shrono parkë bäm go li potjwlẽp ber iröng" le

9 Eshko ga parkagaga shrono dlo töy li potjwlẽna dbar kjwara ãska.

10 »Roy kuya parkagaga shrono bäm go lirë ga wotjlĩk ga potjwlẽya lok iröng li kjinmo le. Gueniyo potjwlẽna dbar kjwara ãska bakoe.

11 Potjwlẽna lok pjirshko ga kjok sogo li lãywe lok owa ëng kong,

12 tjlẽ lok ga "¿Nopga tjwe löng iröng kjwe parkono wop tjok erä, ga potjwlẽna borwa tjok bëy ega? ¡Tjawa song parkono dlo roshko dboe!" le lok ëng kong eni.

13 »Eni ga kjok sogo li tjlẽ parkaga kjlara kong ga "Tja shäng llëbo owa shäryë bop kong llëme. Pja potjwlẽn eni loror bop kong, ga jölö lorop bor kong.

14 Bop dburwa kjros, ga pja nom na dwayo. Parkagaga tjwe löng iröng li potjwlẽn woydë bopoya dik bako ga

15 miydaga ber tjarë, dbur li botoya kjĩshko. ¿Pjãy wotjlĩk owa bor kong, tja no sëng ä kjĩshkore?" le.

16 »Eni ga tjwlõ ara eerishko li, e ber löng tjwlõ chira eshko, e ga eerishko tjwlõ chira li, e ber löng tjwlõ ara eshko» le.

Jesús lano ba wolon dbaryo kjĩshko jek obi

17 Jesús jek shäng Jerusalén kjokyoshko ga ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li rokara dboshko, ga tjlẽ ba kong ga

18 «Shji to Jerusalén kjokyo. Eshko ga no to ter kjok dogo dwayo ëre twëba ber tjeng syõshtaga kägäyoga wloshko, no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go wloshko bakoe. Eshko ga tja iche lok, zrökoba wlo,

19 ga tja twe lok nopga judío llëm wleniyo kong. Eshko ga tja joywe lok, tja shpoya lok no shpokklo go, ga tja zröya lok pjang kjlös go. Gueniyo äär dbargwo mya ga tja woshre Sbörë iröng obi» le.

Santiago, Juan, e mekë llëbo rokono Jesús kong

20 Eshko ga Zebedeo wapga ko Santiago, Juan, e mekë tek shrono löng Jesús zlong bäng ga kjök tono, tjlẽ ba kong ga «Llëbo shäryëp bor kong sira» le.

21 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «¿Llëye woydëp?»

«Pja ber sök no pjluyoshko ga bor wapga do pjök ëre iëp ber löng bop tjok, or milë kjlara, or këlë kjlara» le ba kong.

22 Kuya ga tjlẽ ba kong lok ga «Llëye rokëmi löng bor kong li, e llë

miydëmi löng llëme. ¿Pjãy shdungoba, bokrotkëba botoya dik ga pjlúre?»

«Ëng» le lok ba kong.

23 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Ël̈ër bomi kong ga pjãy shdungoba, bokrotkëba, zrökoba botoya dik jlõe. Gueniyo ga pjãy kjrër ber tjeng bor or kël̈ë, or mïlë, e laga tjarë llëm, e laga bor Datarë. Shto bor or kël̈ë, or mïlë, e ber ëye kjrara bor Datarë tjeng li kong» le.

24 Kuya ba oppinggaga doglo sak kjwara (10) lirë ga iirkono ba pjeyoga pjök li kong.

25 Gueniyo rokara Jesúsdë uunkong, ga tjlẽ ba kong ga «Miydëmi pjlú ga kjok ëre kjing go ga nopga judío llëm wleniyo ichagaga ba nopga ichë parkë ara ba kong. Nopga dbo ara wleniyo ba nopga ichë parkë ara ba kong bakoe. Ëye songe le llëm, iche parkë ara ba kong erä.

26 Gueniyo woydër ga pjãy omshäryë eni llëme. Ëye opyë woydë ber tjwlõ ara oblë kjinmo ga opyë ber shäng oblë kjimtaga dey.

27 Ëye opyë woydë ber bäm go ga opyë ber shäng parkaga tjwlẽk shäng pjir wleniyo oblë kong dey.

28 No to ter kjok dogo dwayo ëre shrono shäng kjok ëreshko, ëye parkë bor kong wlo llëme. Tja shrono shäng parkë oblë kong wlo. Ga tja optwë, wolon wlo, tja ber nopga ara potjwlẽkkl̈o wlo, epga där wlo» le.

Domerga kjok ĩgö llëm wleniyo poptara Jesúsdë do pjök

29 Jesús opshino jek shäng Jericó kjokyo dwayo ba oppinggaga tjokshko ga nopga to jek ara ba tjok.

30 Eshko ga domerga löng irbo sor go do pjök kjok ĩgö llëm wleniyo. Kuya lok ga Jesús jek shäng eshko ga tjlẽno dbo go, tjlẽ ga «¡Tjl̈apga, David tjëyo, tjawa songe lozong!» le.

31 Eni ga nopga jëk löng Jesús tjok li tjlẽ ba kong ga «Pjãy kjinkozong» le.

Kuya lok ga gueniyo kjinkë lok llëme. Tjlẽ lok dbo go jek obi ga «¡Tjl̈apga, David tjëyo, tjawa songe lozong!» le.

32 Eni ga Jesús kojongö shäng, ga tjlẽ ba kong ga «¿Ll̈ëye woydëmi ga shäryër bomi kong?»

33 «Tjl̈apga, tjawa kjok ĩk woydë» le ba kong.

34 Eshko ga songe le Jesúsdë, ga bokkwo porwara. Jekdo eshko ga beno löng kjok ĩgö wẽl̈ë, ga to jek lok Jesús tjok.

21

Jesús opzrëno Jerusalén kjokyo, pjlu dik

1 Jesús jek shäng jongya Jerusalén kjokyo ba oppinggaga tjokshko ga öötong löng Betfagé kjokyo, e ber buk Olivos dlupyo poglo go. Eshko ga ba oppinggaga jek löng ba tjok li rokara do pjök,

2 ga tjlẽ ba kong ga «Pjãy nom kjok buk bi bokshto kjweshko. Kjweshko ga öng so kwomgla kjoyo dre töshko popga wlẽmi sök kjlara kjro go, ba wa wlënggl̈a tjok. Komi, ga tek sömi bor kong.

3 Eshko ga ëbo llëbo lë bomi kong wlenishko ga "Woyde Tjlapgarë" lëmi ba kong eni, ga iche tek bomi tjok jekdo» le.

4 Shäryono eni, tjlõkwo lara Sbö tjlõkwo laga tek dënashko sorë li ber jlõkoyo wlo. Tjlẽno beno eni:

5 «Ël̈ëmi Sión* sopga kong ga
"Bomi pjlu tek sök dörö bomi shwoy wlẽp,
öng so kwomgla kjoyo dre töshko kjing go.
Tjwe öng llëbo shgoklo wa kjing go" lëmi ba kong eni.»†

6 Kuya lok ga shäryara eni.

7 Öng li söra tek shrono ba wa tjok. Ga ba shwong kop lëkong li iara öng do pjök li kokso kjing go. Eshko ga Jesús opyono sök öng li kjing go.

8 Eshko ga nopga jek löng ba tjok ara. Kjone kjone, ba shwong kop lëkong skwara lok, ga kwoptara lok

* **21:5** ***Sión*** kjokyo, e kowëba ***Jerusalén*** bakoe. † **21:5** Zacarías 9.9.

irbo bäng go. Kjone kjone, kjor korga zara, ga kwoptara ˈlok irbo bäng go bakoe.‡
9 Nopga jek ˈlöng ba bäm go, nopga jek ˈlöng ba irgo, öö ˈle ˈlok ara. Tjˈlẽ ga
«David tjëyo kjwe pjˈlú jˈlõe.
Kjwe ichara Tjˈlapgarë shrono kjok ëreshko.
Kjwe kjimte Sbörë.
Sbö sök kjok dogo, e pjˈlú jˈlõe» ˈle.
10 Jesús jek opzrëno Jerusalén kjokyo roshkoshko ga nopga tjeng eshko ˈli shdöktong uunkong ˈllaw pogo, ga tjˈlẽ ga «¿Kjwe ëro?» ˈle.
11 Nopga jek ˈlöng Jesús tjok ˈli tjˈlẽ ba kong ga «Kjwe Jesús. E Sbö tjˈlõkwo ˈlaga. E Nazaret so. Nazaret kjokyo, e Galilea kjokyo obi» ˈle.

Lˈlëbo soynegaga ˈlöng Sbö u zˈlong bäng ˈli ichara Jesúsdë drete

12 E irgo ga Jesús jek opzrëno öötong shäng Sbö u zˈlong bäng, ga nopga ˈlöng eshko ˈllëbo soynek, ˈllëbo tjwˈlẽk ˈli ichara uunkong ey dwayo. Ba dbur bapkwo kjˈlopswozˈlong oba kong ˈli poskara beno tjeng töshko. Dunggwo soynega sökkˈlo ˈli poskara beno tjeng töshko bakoe.
13 Ga tjˈlẽ ba kong ˈlok ga «Sbö tjˈlõkwo tak pjang eni: "Bor u, e kowëba ber syõ uyo wˈlo.§ Gueniyo ioromi beno jong ˈlũ uyo"» ˈle.
14 Eshko ga nopga kjok ĩgö ˈllëm wˈleniyo, nopga jëk ˈllëm wˈleniyo, e tek shrono ˈlöng Jesús zˈlong bäng, ga poptara.
15 Syõshtaga kägäyoga, no pinggaga kjok ˈllgwekkˈlo tara Moisésdë ˈli go, e ˈlöng eshko. Jesús shäng ˈllëbo ĩydëba ˈllëm wˈleniyo shäryë ˈli ĩna ˈlok. Eshko ga öö ˈle kjwozirgarë ˈlöng Sbö u zˈlong bäng, tjˈlẽ ga «David tjëyo kjwe pjˈlú jˈlõe» ˈle ˈli kura ˈlok bakoe. Eni ga iirkë ˈlok ara,
16 ga tjˈlẽ ˈlok Jesús kong ga «¿Lˈlëye ˈle ˈlok ˈli kup shängde?»
«Ëng. Sbö tjˈlõkwo tak pjang eni: "Kjwozirga, chidaga, e ichorop bop poshrëk, ba tëkwo go."* ¿E ˈlomirë ˈllëmdo?» ˈle ba kong.
17 E irgo ga nopga ˈli beno ˈlöng eshko, ga Jesús to opshino Jerusalén kjokyo dwayo, jek öötong shäng Betania kjokyo, ga pono beno buk shkër kjwara eshko.

Tjˈlõkwo ˈlara Jesúsdë beno owa kjor kjˈlara bo uako wˈleniyo kong

18 Wẽshko kjok shröng ga Jesús to jek shäng iröng obi Jerusalén kjokyoshko ga pjˈli arae.
19 Eshko ga kjor jong kjˈlara irbo ˈli sor go ko *higuera*. Ĩya ga jek äär ba zˈlong ga jong bo dret, korga tjok erä. Eni ga tjˈlẽ kjor jong ˈli kong ga «Pja ber botjyë ame» ˈle ba kong, ga kjor ˈli dano jekdo beno jong dogroe.
20 Ĩya ba oppinggagarë ga beno ˈlöng yëy ˈle erä. Ga tjˈlẽ ba kong ga «¿Kjor kjwe dano jekdo sorë?»
21 «Pjãy mär bor go jˈlõkoyo, ga bor dbo ara äär ˈllë go ˈllëme ˈlëmi ˈllëm wˈleni ga ˈlër bomi kong jˈlõkoyo ga ˈllëye shäryoror ëre shäryëmi ga pjˈlú, ga pjãy tjˈlẽ dˈlup ëre kong ga "Dˈlup, pja opkjos jer dˈlung roy" ˈlëmi ga shäryë eni bakoe.
22 Pjãy ˈllëbo rokë syõ goshko ga woyotjˈlĩmi ga twe Sbörë ˈlëmi jˈlõkoyo ga wˈlëmi» ˈle ba kong.

«¿Pja ichaga ërë?» ˈlara Jesús wˈloyogarë ba kong

23 E irgo ga Jesús opzrëno jek öötong shäng Sbö u zˈlong bäng. Eshko ga oba pĩya shäng wopro ga syõshtaga kägäyoga, judío tjˈlapgaga kjok ˈllgwega wˈleniyo, e tek shrono ˈlöng ba zˈlong bäng ga tjˈlẽ ˈlok ba kong ga «¿Lˈlëye shäryëp shäng ˈli shäryëp ega? ¿Pja ichaga ërë?»
24-25 «Pjãy kong ˈllëbo kjakrokër bakoe. ¿Juan No Waga, e ichaga ërë no wë? ¿Ichaga Sbörëre, de norë? Tja dboryoromi ga tja ichaga ërë ˈlër bomi kong bakoe» ˈle ba kong.
Kuya ˈlok ga tjˈlẽ ˈlok ëng kong ga «Ichaga Sbörë ˈloroy ba kong wˈleni ga

‡ **21:8** Eshko dbaryo ga pjˈlupga opzrëk jek kjok roshkoshko ga shäryëba ba kong eni. § **21:13** Isaías 56.7. * **21:16** Salmo 8.2.

"¿Tjlõkwo kjroromi llëm ega?" le bi kong.
26 Gueniyo Juan, e Sbö tjlõkwo laga le nopga uunkongdë. E kjĩshko ga ichaga norë lëy ga ä bakoe. Nopga li bangkjrëy ara kjĩshko» le.
27 Eni ga tjlẽ lok Jesús kong ga «Miydërwa llëme» le.
Kuya ga tjlẽ ba kong ga «E kjĩshko ga tja ichaga ërë lër bomi kong llëm bakoe» le.

Wapga do pjök domerga

28 E irgo ga Jesús tjlẽ ba kong ga «Llëye lër bomi kong ëre woyotjlĩzĩa. Domer shäng kjlara, wapga tjeng domerga do pjök. Pjlara ga tjlẽ ba wa kjlara kong ga "Pja nom parkë bor kjokshko, kjillgwo bo ara lishko" le.
29 Kuya ga tjlẽ ba kong ga "¡Tja jek parkë woydë llëme!" le. Gueniyo döni ga wotjlĩno oblë, ga to jek parkë.
30 E irgo ga domer li tjlẽ ba wa kjlara obi kong ga "Pja nom parkë bor kjokshko" le. Kuya ga tjlẽ ba kong ga "Jölö, Data. Tja to parkë" le, gueniyo to jek llëme.
31-32 ¿Kumi ga ba wa kjone dey ga ba data kolara?» le.
Nopga löng eshko li tjlẽ ba kong ga «Bäm go lira ba data kolono» le.
Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Llër bomi kong jlõkoyo ga nopga dbur töngga Roma so kong, walëga to löng opsoynek domerga oblë oblë kong wleniyo, e äär ber löng Sbö sök no pjluyo ĩyado lishko bomi bäm go. Juan No Waga shrono shäng irbo pjlo bek li ping bomi kong, ga tjlõkwo kjroromi llëme. Gueniyo ga nopga owa lër li, epgara omtjlõkwo kjrono. Ĩnomi eni ëmdë ga llëbo owa shäryëmi löng li, e owa jlõe loromi llëm, ga rayoromi llëm, ga tjlõkwo kjroromi llëm obi. E kjĩshko ga nopga owa lër li kongda, Sbö, e ber ba pjluyo, bomi bäm go.

Parkagaga owa

33 »Tja tjlẽ bomi kong llëbo jyãglo go. Kuzĩa. Domer shäng kjlara kjok sogo. Pjlara ga kjillgwo dwlayo dgara ba kjokshko, kjëryo tyara jong pjribri, klung kjara ber kjillgwo bo llruzlong shtoyo wlo, ga u shäryara jong kjwara ba dwla li doklo. Pjir ga kjok li poskwona parkagaga kjlöbö kong, potjwlẽya ĩ, ga to kjok shto oblë.
34 »Öötong kjillgwo bo kjrozlong dbaryo ga ba parkagaga ichara kjlöbö, kjillgwo bo ber ba kong li rokë parkagaga beno löng ba kjok daga li kong.
35 Gueniyo ga ba parkagaga ichara tjwe löng li shara kjok dagaga löng lirë, kjlara shpora, kjlara zröra, kjlara löra ak go.
36 E irgo ga ba parkagaga ichara jek kjlöbö obi, ichara bäm go li kjinmo. Öötong löng kjok buk lishko ga llëye shäryara kjok dagaga löng lirë bäm go sorë ga shäryara jek eni obi parkagaga ichara obi li tjok.
37 »E irgo ga ba wa ichayde shara. Wotjlĩk ga "Miydër ga bor wa ërera bangkjre lok" le.
38 Gueniyo öötong shäng eshko ga ba wa li ĩya kjok dagaga löng lirë ga tjlẽ lok ëng kong ga "Llono ga kjwe ber kjok ëre sogo. Zröroy wleni ga kjok ëre kjrëy, ber bi kong wlo" le.
39 Eni ga shara lok, shira kjok li roy dwayo, ga zröra lok.
40 »¿Eni ga kjok sogo li tjwe iröng obishko ga llëye shärye ba tjok lok lëmi?» le.
41 Kuya lok ga tjlẽ ba kong ga «Parkagaga owa li songe le llëme. Zröya jekdo. Pjir ga parkagaga wlẽya oblë, dwla bo kjrozlong dbaryo ga dwla ba kong bayo kjöme li twe ba kong wlo» le.
42 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Sbö tjlõkwo tak pjang eni:

»"Akkwo woydara u shäryagagarë lok
llëm li,
e iak beno buk bäm go,
beno tjwlõ ara, oblë kjinmo.
Shäryara Tjlapgarë eni,
ga tjawa beno löng yëy lërwa
erä."†

¿E lomirë llëmdo?

† **21:42** Salmo 118.22-23.

43 E kjĩshko ga ˈlër bomi kong ga pjãy
kjrara Sbörë, e ber bomi pj̈lu wˈlo.
Gueniyo pjãy omkoˈlë ˈllëm kuzong ga
obˈlë omkoˈlë pj̈lú ˈli kjrayde, e ber ba
pj̈lu shara wˈlo.
44 Ëye ˈlono akkwo ëre kjing go ga tar
pjäs erä. Ga akkwo ëre ˈlono ë kjing go
ga e sho shguir ber tjeng ˈlulue» ˈle.
45 Tj̈lẽno ˈllëbo jyãgl̈o go ˈli kuya
syõshtaga kägäyoga, fariseogarë ga
miydara ˈlok ga ba ˈlayde shäng.
46 Eni ga shaya ˈlok woydë, bängzaya
ˈlok wˈlo. Gueniyo oba bangkjre ˈlok
ara, Jesús, e Sbö tj̈lõkwo ˈlaga ˈlëba
kjĩshko.

22

Pj̈lu wa orkwosmozˈlong dbaryo shrëkkl̈o

1 Jesús tj̈lẽno ba kong ˈllëbo jyãgl̈o go
jek obi. Tj̈lẽ ga
2 «Sbö ber no pj̈luyo sorë, e so ˈllëbo
ˈlër bomi kong ëre kjoyoe. Pj̈lu shäng
kj̈lara, ba wa domer orkwosmozˈlong
dbaryo shrëkkl̈o poshäryе shäng.
3 Eni ga ba parkagaga ichara kj̈lëbö
nopga mana ˈli rokë, gueniyo tek ˈlok
woydë ˈllëme.
4 E irgo ga ba parkagaga obˈlë ichara
jek tj̈lẽ nopga mana ˈlöng ˈli kong
ga “Bor wa orkwosmozˈlong dbaryo
shrëkkl̈o, e poshäryak pjire. Nopga
ichoror öng tjeng kj̈lo dik ˈli zrök,
ga shäryak tjeng pjir tjän. Pjãy tek
maˈlinge” ˈle.
5 »Kura ˈlok, gueniyo koˈlara ˈlok
ˈllëme. Kjone kjone jek ˈlok ba kjok-
shko. Kjone kjone jek ˈlok ba pakshko.
6 Kjone kjone, pj̈lu parkagaga ˈli
shara ˈlok, shpokza tjã tjã, ga zrörae.
7 »Roy kuya pj̈lurë ga iirkonoe. Eni
ga ba ëngkjwagaga ichara ba parkaga
zrögaga ˈli zrök, ba kjok ˈli suk pjir
bakoe.
8 Döni ga tj̈lẽ ba parkagaga kong ga
“Dˈli ˈllë shäryak tjeng pjir tjän, gueniyo
nopga manor bäm go ˈli tjwˈlõ ˈllëm, tek
tjwe na wˈlo.
9 Eni ga pjãy nom irbo bäng, nopga
tön arashko ga ë pogo wˈlẽnomi
ˈli mami, bor wa orkwosmozˈlong
dbaryo shrëya ˈlok bi tjok wˈlo” ˈle.
10 Eni ga ba parkagaga opshino jek,
ga nopga pj̈lú, nopga owa, e wˈlẽna
irbo bäng go kj̈lobi ˈli mana ˈlok drete.
Eni ga ba u dˈlino jong tjung no erä.
11 »Pj̈lu opzrëk jek äär nopga mana
ˈlöng ˈli ĩkshko ga ĩya ga domer jek shäng
kj̈lara, do go shwong orkwosmokklo
wˈleniyo drete.
12 Eni ga tj̈lẽ ba kong ga “¿Pja
tek shäng doyono shwong ork-
wosmokklo wˈleniyo go ˈllëm ega?” ˈle.
Kuya kjing erä.
13 Eni ga pj̈lu tj̈lẽ ba parkagaga
ˈlöng ˈli kong ga “Kjwe shazĩ, pjrizĩ ba
dre go, ba orkwo go, ga dbuzĩ jek
kjoko, kjok ro sĩ roshko, ber shäng
sˈlar eshko, kowo uë, ˈllëbo bang ara ba
kong kjĩy” ˈle.
14 Nopga mak ara, gueniyo kjrak ˈli
kj̈lëbö erä» ˈle.

Shji kä potjwˈlẽk pj̈lu kësbangyo sök Roma kjokyo ˈli kong

15 E irgo ga fariseoga töno, ˈlano
ˈlok ëng kong. Woydara ga ˈllëbo
kjakroke Jesús kong, dborye bëy ˈllëm
ga doshaya ˈlok e go, rote wˈlo.
16 Eni ga ba oppinggaga ichara
kj̈lëbö, Herodes pj̈loyoga tjok. Öötong
ˈlöng Jesús shwoy ga tj̈lẽ ba kong ga
«Tj̈lapga no pingga, miydërwa ga pja
tj̈lẽ beke. Woyde Sbörë ga shji jëk sorë
ˈli ˈlëp j̈lõkoyo. No tj̈lẽshko ga tj̈lõkwo
kup ˈllëm, tjwˈlõ kjöm pogo, e bop kong
ga tjwˈlõ beke. Pja tj̈lẽ bek ë pogo
kong.
17 ¿Eni ga shji kä potjwˈlẽk pj̈lu
kësbangyo sök Roma kjokyo ˈli kong ga
pj̈lúre?» ˈle.
18 Kuya ga miyde ga ˈlöng wotj̈lĩk
owa. E kjĩshko ga tj̈lẽ ba kong ga «¡Pjãy
Sbö tj̈lõkwo söga j̈lõkoyo ˈlëmi, gueniyo
pjãy wotj̈lĩk owa bomi pj̈lúshko! ¿Tja
tj̈lĩmi ega?
19 Dburwa kä potjwˈlẽkkl̈o ˈli tek sözĩ
bor kong kjwara, ĩn wˈlo» ˈle, ga tek
söra ˈlok ba kong kjwara.

20 Eni ga tjlẽ ba kong ga «¿Domer
jyãglo sök dburwa ëre go jũ ë? ¿Ko tak
pjang ëre go jũ ë?»
21 «Kjwe pjlu këbangyo sök Roma
kjokyo li ĩ» le lok ba kong.
Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Eni ga llëye
pjlu ĩ li, e twozĩ pjlu kong, gueniyo
llëye Sbö ĩ li, e twozĩ Sbö kong bakoe»
le.
22 Kuya lok ga beno löng wotjlĩk ara,
ga to lok ey dwayo.

No woshrozlong dbaryo

23 Saduceoga wotjlĩk ga no wolono
ga woshrë ame le. Eni ga eshko
dbaryo ga saduceoga tek shrono löng
Jesús shwoy kjlöbö ga tjlẽ ba kong ga
24 «Tjlapga no pingga, kjibokwo
tara Moisésdë beno pjang li tjlẽ ga
"Ëye wolono, wapga beno ba boy
tjok llëm ga shinmo kjlarayo li ork-
wosmok ba boy beno sök li tjok, wa
tjok wleni ga ber shinmo li ĩ wleni
wlo."
25 »Pjlara ga borwa tjrëko ëreshko ga
domerga löng doglo kjäk (7), epenga
döe. Ba këguëyo orkwosmono, ga
wolono, ga wapga beno llëm kuzong
ga ba lëng orkwosmono ba syã tjok.
26 Eni ga ba lëng wolono jek bakoe.
Ba lëmga kjlobi li orkwosmono ba syã
tjok eni bako, ga wolono uunkong, ga
wapga beno ba boy tjok llëme.
27 E irgo ga walë li to wolono bakoe.
28 ¿Eni ga domerga doglo kjäk
(7) li orkwosmono uunkong walë
li tjok kuzong ga no woshrozlong
dbaryoshko ga walë li ber domerga
kjone dey li boy?»
29 «¡Pjãy diktong löng jlõe! Sbö
tjlõkwo tak pjang li miydëmi llëm, ba
dbo kësbang li miydëmi llëm bakoe.
30 No woshrozlong dbaryoshko ga
ëye orkwosmok ame. Eshko ga nopga
ber löng Sbö parkagaga kjok dogo so
wleni shara.
31-32 Pjãy wotjlĩk ga no wolono, ga
woshrë ame lëmi. Gueniyo ga Sbö
tjlẽno bomi kong ga "Tja Abraham,
Isaac, Jacob, e Sbö"* lara. ¿E lomirë
llëmdo? E shinmoga Sbö llëme. E
nopga löng së li Sbö» le ba kong.
33 Kuya nopga löng lirë ga beno löng
yëy le erä.

Kjok llgwekklo tjwlõësbangyo

34 Saduceoga kjinkara Jesúsdë li
kuya fariseogarë ga ëng töno lok.
35 Eshko ga fariseo shäng kjlara,
kjok llgwekklo tara Moisésdë li
miydaga pjlú wleniyo. E tek shrono
shäng Jesús zlong bäng, ba tjlĩk wlo.
Tjlẽ ba kong ga
36 «Tjlapga no pingga, ¿kjok
llgwekklo tjwlõ ësbangyo li kjone
dey?»
37 «"Llëbo woydëpshko, llëbo woy-
otjlĩpshko, llëbo shäryëpshko, pja sök së
obishko ga Tjlapga, bop Sbö li woydos
jlõkoyo ĩyado."†
38 Kjok llgwekklo tjwlõ ësbangyo li
e.
39 Kjok llgwekklo kjrina obi tjwlõ
ara, e so bäm li kjoyoe. Tjlẽ ga "Pja op-
woydë sorë ga bop kjlara, e woydos
eni bakoe."‡
40 Kjok llgwekklo kjring pjök ëre
tjwlõ ara anmoyõ. Kjok llgwekklo
llamo tak lok li, llëye tara Sbö tjlõkwo
lagagarë li, e beno shji Sbö woydë
sorë, shji ëng woydë sorë, e pingglo bi
kong eröe» le ba kong.

¿No pjluyo iche le Sbörë li, e ë?

41 Fariseoga löng eshko obi wopro
ga
42 Jesús tjlẽ ba kong ga «¿No pjluyo
iche le Sbörë li, e ë tjëyo lëmi?»
«E David tjëyo» le ba kong.
43 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «¿Eni ga
David go Sbö Sëyashko ga no pjluyo li
kowara ba Tjlapgayo ega? Eshko ga
David tjlẽ ga
44 »"Tjlapga tjlẽno bor Tjlapgayo kong
ga
'Pja tek wlar ber sök bor orkwo
këllëkong,
äär jong bop moskwoga zanor
pjir guing,
eshko ga twër ber bop kong ichëp
wlo' le."§

* **22:31-32** Éxodo 3.6. † **22:37** Deuteronomio 6.5. ‡ **22:39** Levítico 19.18. § **22:44** Salmo 110.1.

45 »¿Eni ga no pj̈luyo ̈li kowara
Daviddë ba Tj̈lapgayo kuzong ga e
ber ba tjëyo tek ber ba irgo ̈li sorë?»
̈le.
46 Kuya ̈lok ga to dboryara ërë ̈llëme.
Eshko dbaryo jek ̈lëkong ga ëye wok-
jang ̈llëbo kjakrokë ba kong ẅlo ame.

23

No pinggaga kjok ̈llgwekk̈lo tara Moisésdë ̈li go, fariseoga, e ẅlona Jesúsdë

1 E irgo ga Jesús tj̈lẽ nopga tjeng ara
̈li kong, ba oppinggaga kong ga
2 «No pinggaga kjok ̈llgwekk̈lo tara
Moisésdë ̈li go, fariseoga, e wotj̈lĩk ̈lok
ga no pinggaga Sbö tj̈lõkwo go j̈lõkoyo
̈li epga, ëye oblë drete ̈le ̈lok eni.
3 E kjĩshko ga pjãy pĩya sorë ga
shäryozĩ eni, gueniyo epga omshäryë
̈löng sorë ̈li, pjãy omshäryë eni ̈llëme.
Nopga kjwe tj̈lẽ ga "L̈llëbo shäryëy
jũni" ̈le, gueniyo omshäryë ̈löng oblë.
4 »Oba pĩyashko ga tj̈lõkwo ̈le ̈lok
ara ̈li shäryëba uunkong ga äe. E
so ̈llëbo kwing ä twe oblë kong söya
ẅlo kjoyoe. Shärye ̈lok eni, gueniyo
epga om go omkjimtë ba sök ̈llëm, ba
sakkwo go ëmdë ̈llëm bakoe.
5 L̈llëbo shärye ̈lok kës ̈li, e ĩkoba ẅlo
erä. Sbö tj̈lõkwo tak pjang kjibokwo
go ̈li pjriya ̈lok ba bokdo go, ba sj̈ăkso
go ĩyado. Ba shwong kjarbo shẽshẽ
̈li shärye ̈lok kur may, pjë äär kj̈lay
k̈lung go ẅlo.*
6 Oba tön, iëshko ga woyde ga
̈löng bäm goshko, sökk̈lo pj̈lú goshko,
shärye ̈lok eni judíoga syõ uyo roshko
bakoe.
7 Woyde ̈lok ga miga ̈llë ̈lëba ba kong
yõtso ̈llëbo soynezlong, ga kowëba no
pingga.
8 »Gueniyo ga pjãyda epenga dö
ẅleni. Pjãy pingga sök kj̈laraso. E
kjĩshko ga pjãy kowëba no pingga ̈llëm
dey.
9 Pjãy Data kj̈laraso, Sbö sök kjok
dogo ̈li e. E kjĩshko ga kjok ëre kjing
goshko ga ëye kowëmi data ̈llëm dey.†
10 Pjãy bapshiga kj̈laraso. Tja, no
pj̈luyo ichara Sbörë shrono shäng ëre
̈li e. E kjĩshko ga pjãy kowëba no bap-
shiga ̈llëm dey bakoe.
11 Ëye opyë woydë tjẅlõ kësbang,
oblë kjinmo ga opyë ber shäng oblë
kjimtaga dey.
12 Ëye opyono tjẅlõ ara ga ie ber
tjẅlõ ̈llëme. Ëye opkj̈lopswono beno
wotöy ga ie ber tjẅlõ ara.
13-14 »¡No pinggaga kjok ̈llgwekk̈lo
tara Moisésdë ̈li go, fariseoga, pjãy
song j̈lõ, pjãy shdungko! ¡Pjãy Sbö
tj̈lõkwo söga j̈lõkoyo ̈lëmi, gueniyo pjãy
wotj̈lĩk owa bomi pj̈lúshko! Nopga,
Sbö ie ber ba pj̈luyo ẅlo ̈li ̈le ga somi
ara. E so u bäng bängzami, nopga
opzrëk jek ba roshko ̈llëm ẅlo kjoyoe.
Pjãy opzrëk eshko ̈llëm, ga no oblë
opzrëk woydë eshko ̈li ichëmi opzrëk
eshko ̈llëm bakoe.‡
15 »¡No pinggaga kjok ̈llgwekk̈lo
tara Moisésdë ̈li go, fariseoga, pjãy
song j̈lõ, pjãy shdungko! ¡Pjãy Sbö
tj̈lõkwo söga j̈lõkoyo ̈lëmi, gueniyo pjãy
wotj̈lĩk owa bomi pj̈lúshko! Pjãy
to ̈löng d̈lung kjing, kjok shto oblë
oblë, no ẅlëk ber bomi oppingga
ẅlo. Ẅlẽnomishko ga pimi owa. Eni
ga ber shäng owa, bomi kjinmo.
Pjãy shdungko, pjãy ber ̈löng iök pjë
jong ri ri sjer ̈llëm shtoyo ̈li roshko
ẅlo. Gueniyo bomi oppinggaga ̈li, e
shdungko, bomi kjinmo anmoyõ.
16 »¡Pjãy song j̈lõ, pjãy shdungko!
Pjãy so no kjok ĩgö ̈llëm ẅleniyo kjoyo,
gueniyo no ẅlosömi ̈lëmi. Pjãy tj̈lẽ
oba kong ga "Shji tj̈lẽno j̈lõkoyo Sbö u
kjĩshko ga e ̈llëno ̈llëme. Gueniyo shji
tj̈lẽno j̈lõkoyo dbur sho shõÿl̈õr smok
̈lok Sbö u goshko ̈li kjĩshko ga ̈llëye
̈loroy j̈lõkoyo ̈li shäryëy kj̈luwe" ̈lëmi
oba kong eni.

---

* **23:5** Shäryara ̈lok eni, ĩkoba ga Sbö woyde ̈lok ara anmoyõ ẅlo. † **23:9** ***Kjok ëre kjing goshko ga ëye kowëmi data ̈llëm dey*** ̈le ̈li, e ***ëye ëmi ber Sbö shtoshko ̈llëme*** ̈lok̈lo. ‡ **23:13-14** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyã shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tj̈lẽ ga «Pjãy opzrëk eshko ̈llëm, ga no oblë opzrëk woydë eshko ̈li ichëmi opzrëk eshko ̈llëm bakoe. Syãpga jyãpgwëmi, ga ba u ̈li dömi ba shjiryo. E irgo ga pjãy syõshtë wop ara, "Nopga kjwera pj̈lúe" ̈lëba ẅlo ̈lëmi. E kjĩshko ga pjãy shdũya Sbörë ara anmoyõ, oblë kjinmo.»

17 Pjãy kjok miydë sira ïlëme. Pjãy
so no kjok ïgö ïlëm wleniyo kjoyoe.
Dbur sho shõyïõr smok lok Sbö u
goshko li iak beno tjeng dboy Sbö
kong, Sbö u li kjïshko. ¿Eni ga ïlëye
tjwlõ ara anmoyõ li ïlë, dbur sho
shõyïõr lire, de Sbö u li?

18 »Pjãy tjlẽ oba kong ga "Shji tjlẽno
jlõkoyo öng sho sukklo li kjïshko ga e
ïlëno ïlëme. Gueniyo shji tjlẽno jlõkoyo
öng twara, zröra, suya buk öng sho
sukklo kjing go li kjïshko ga ïlëye loroy
jlõkoyo li shäryëy kjluwe" lëmi oba
kong eni.

19 Pjãy so no kjok ïgö ïlëm wleniyo
kjoyoe. Öng twara, zröra, suya buk
öng sho sukklo kjing go li iak beno
buk dboy, öng sho sukklo li kjïshko.
¿Eni ga ïlëye tjwlõ ara anmoyõ li ïlë,
öng lire, de öng sho sukklo li?

20 »E kjïshko ga ëye tjlẽ shäng jlõkoyo
öng sho sukklo li kjïshko ga tjlẽ shäng
jlõkoyo ba kjïshko dö ïlëme. Tjlẽ shäng
jlõkoyo ïlëbo buk ba kjing go li kjïshko
bakoe.

21 Ëye tjlẽ shäng jlõkoyo Sbö u kjïshko
ga tjlẽ shäng jlõkoyo Sbö sök eshko li
kjïshko bakoe.

22 Ëye tjlẽ shäng jlõkoyo kjok dogo
kjïshko ga tjlẽ shäng jlõkoyo Sbö pjlu
sökkïo kjïshko bako, Sbö sök ba sökkïo
kjing go kjïshko bakoe.

23 »¡No pinggaga kjok ïlgwekklo
tara Moisésdë li go, fariseoga, pjãy
song jlõ, pjãy shdungko! ¡Pjãy Sbö
tjlõkwo söga jlõkoyo lëmi, gueniyo pjãy
wotjlïk owa bomi pjlúshko! Ïlëbo
wlẽnomi li shtëmi äär ba sakyo (10)
go, ba sakyo (10) go, shimi kjrina
kjrina, ga twëmi Sbö kong. Bomi
dli mokyo oblë oblë tjok ga shäryëmi
löng jlõkoyo eni bakoe. Gueniyo kjok
ïlgwekklo tak pjang tjwlõ ara, ba
kjinmo lira kolëmi löng ïlëme. Pjãy
kjok ïlgwek bek ïlëme. Oblë songe
lëmi ïlëme. Ïlëbo lëmi oblë kong-
shko ga shäryëmi ïlëm bakoe. Pjlú
wlo ga kjok ïlgwekklo tjwlõ ara ëre
shäryomirë dey, kjok ïlgwekklo oblë li
shäryozï ïyado bakoe.

24 Pjãy so no kjok ïgö ïlëm wleniyo
kjoyo, gueniyo no wlosömi lëmi. Kjok
ïlgwekklo, e ïlë loklo miydëmi ïlëme.
E kjïshko ga ïlëye tjwlõ ara ïlëm li, e
shäryomirë löng. Gueniyo ïlëye tjwlõ
ara li, e shäryëmi löng ïlëme. Pjãy so
no sök di ië kjoyoe. Ïlgwirwa buk ba
di ioklo roshko li shira, gueniyo öng
kësbang buk ba roshko lira dwara jer,
miydara ïlëme.

25 »¡No pinggaga kjok ïlgwekklo
tara Moisésdë li go, fariseoga, pjãy
song jlõ, pjãy shdungko! ¡Pjãy Sbö
tjlõkwo söga jlõkoyo lëmi, gueniyo pjãy
wotjlïk owa bomi pjlúshko! Pjãy
ïlëbo shäryë ara, pjãy pjlúe lëba wlo,
gueniyo ga pjãy kirkë ara, pjãy wotjlïk
dbur töng bomi kong erö. Pjãy so di
ioklo, dli uoklo kjoyoe. E kwoshkwak
ba poglo go, gueniyo roshko wliwlie.

26 ¡Fariseoga, pjãy so no kjok ïgö
ïlëm wleniyo kjoyoe! Pjlú wlo ga di
ioklo, dli uoklo, e ro kwoshkwëmi
bäm goshko. Pjir ga ber drëpdrë jlõe.

27 »¡No pinggaga kjok ïlgwekklo
tara Moisésdë li go, fariseoga, pjãy
song jlõ, pjãy shdungko! ¡Pjãy Sbö
tjlõkwo söga jlõkoyo lëmi, gueniyo pjãy
wotjlïk owa bomi pjlúshko! Pjãy
so shinmo bapkwo poshtik pjlublún,
wolësowa kjoyoe. Ïkoba ga poglo go
pjlú, gueniyo roshko shinmo dboglo,
ïlëbo wliwli tjeng ara eshko.

28 Pjãy so e kjoyo bakoe. Ïkoba
ga pjãy pjlo beke lëba, gueniyo pjãy
wotjlïk owa erä, ïlëye lëmi ga shäryëmi
ïlëme.

29 »¡No pinggaga kjok ïlgwekklo
tara Moisésdë li go, fariseoga, pjãy
song jlõ, pjãy shdungko! ¡Pjãy Sbö
tjlõkwo söga jlõkoyo lëmi, gueniyo
pjãy wotjlïk owa bomi pjlúshko! Sbö
tjlõkwo lagaga shinmotkono tjeng
dënashko li, ak sho shäryëmi ba sak
kjing go, ber löng kjone miydëba wlo.
Nopga pjlo bek shinmotkono li sakyo
poshäryëmi, ber wolësowa wlo.

30 E irgo ga pjãy tjlẽ ga "Tjawa kjwe
löng borwa tjlapgaga tek dënashko
so dbaryoshko ga Sbö tjlõkwo lagaga
zrörorwa ïlëme" lëmi eni.

31 Eni ga miydëmi ga pjãy Sbö
tj̇lõkwo l̇agaga zröga l̇i tjëyoga.
32 Shäryara bomi tj̇lapgaga tek
dënashko so l̇irë sorë ga pjãy
omshäryë jek eni bakoe.
33 ¡Pjãy so dgur kjoyoe! Pjãy
shdungko, pjãy ber l̇ölng iök pjë jong ri
ri sjer l̇l̇ëm shtoyo l̇i roshko wlo. ¿Pjãy
där, äär eshko l̇l̇ëm wlo ga sorëro?
34 »E kjĩshko ga Sbö tj̇lõkwo l̇agaga,
nopga kjok miydë ara, no pinggaga, e
ichër jek bomi kong. Gueniyo kjone
kjone zrömi, kjone kjone zrömi l̇ok
kj̇lös go, kjone kjone shpomi no sh-
pokkl̇o go judíoga syõ uyo roshko, ga
töktong l̇ok. Eni ga irpjami to l̇ölng kjok
shto ob̈lë ob̈lë go.
35 Tek dämär ga nopga pj̇lo bek l̇i
srëng kwono ara. Tek jong Abel go äär
jong Zacarías, Berequías wa l̇i go eni.
Zacarías pj̇lo bek, gueniyo zröromi
Sbö u jong l̇i, öng sho sukkl̇o jong l̇i,
e tjrëko. L̇lono ga owa ëre ber pjang
bomi go. Pjãy shdungko e kjĩshko.
36 L̇ër bomi kong j̇lõkoyo ga
eerishko dbaryo sopga, pjãy
shdungko l̇l̇ëbo owa ëre uunkong
kjĩshko.

Jesús s̈latong Jerusalén sopga kjĩshko

37 »¡Jerusalén sopga, tja kuzĩa! Sbö
tj̇lõkwo l̇agaga zrömi. Sbö tj̇lõkwo roy
l̇agaga ichara bomi kong l̇i l̇ömi ak
go, zrömi wlo. Woydoror enido ga
pjãy tön, kjörkö meyo ba wapga töno
tjeng ba sj̈ägä dirko wleni, gueniyo
woydoromi l̇l̇ëme.
38 Tja kuzĩa. Bomi u, e raye Sbörë
ber jong tjoksa.
39 L̇ër bomi kong ga tja ëre ĩmi ame,
äär jong pjãy tj̇lẽ l̇ölng ga
»“Kjwe ichara Tj̇lapgarë tjwe kjok
ëreshko.
Kjwe kjimte Sbörë”§ l̇ëmi l̇ölng gu-
ing» l̇e.

24

«Sbö u pjir ber drete» l̇ara Jesúsdë

1 E irgo ga Jesús opshino jek Sbö u
jong l̇ishko dwayo. Jëk shängshko ga
ba oppinggaga tek l̇ölng ba zlong bäng
ga tj̇lẽ l̇ok ba kong ga «U l̇ok ëre ĩzong»
l̇e.
2 Kuya ga tj̇lẽ ba kong ga «¿U l̇ok
ëre ĩmi l̇öngde? L̇ër bomi kong j̇lõkoyo
ga ëreshko akkwo ëmdë ber tjeng ëng
kjing go kjwara l̇l̇ëme. L̇l̇ëbo tjeng kës
ëre pjir ber drete» l̇e.

Kjok pjir dbaryo jyãg̈lo

3 E irgo ga jem öötong l̇ölng Olivos
d̈lupyo ga Jesús sirkeno sök eshko. Ba
oppinggaga tek l̇ölng ba zlong bäng,
tj̇lẽ ba kong tjoksa wlo. Eshko ga tj̇lẽ
l̇ok ga «¿L̇l̇ëye l̇ëp shäng l̇i, e shäryë
l̇l̇ono? ¿Pja tjwe iröng dörö l̇i jyãg̈lo
wen l̇l̇ë? ¿Kjok pjir dörö l̇i jyãg̈lo wen
l̇l̇ë?»
4 «Pjãy sjëk, pjãy jyãpgwëba l̇l̇ëm wlo.
5 Eshko ga nopga wen tjwe ara tj̇lẽ
ga “No pj̇luyo ichara Sbörë shrono
shäng l̇i tja” l̇e. E go ga oba jyãpgwe
ara.
6 »Roy kumi ga oba ëngkjwë kjok
shto ob̈lë ob̈lë arashko ga l̇l̇ëye
bangkjrëmi l̇l̇ëme. E shäryë eni
kj̇luwe. Gueniyo eshko ga kjok pjir
dbaryo l̇i äätë l̇l̇ëm obi.
7 Tjëyoga ob̈lë ob̈lë ëngkjwë l̇ok ëng
tjok. Nopga kjok shto ob̈lë ob̈lë so
ëngkjwë l̇ok ëng tjok bakoe. Pj̇li tjwe
ara kjok shto ob̈lë ob̈lë. E ga yo tjwe
ara kjok shto ob̈lë ob̈lë bakoe.
8 Gueniyo l̇l̇ëbo wen tjwe owa an-
moyõ l̇i soye l̇l̇ëbo kës ëre go kjwlë jã.
9 »Eshko ga pjãy twëba kjok
l̇lgwegaga kong, pjãy shdũya l̇ok wlo,
ga pjãy zröya l̇ok bakoe. Bor kjĩshko
ga pjãy ĩywaba shjiktëng kjok kjwang
jĩkong.
10 Eshkoshko ga nopga ara mär bor
go ame. Epga ëng ĩywõ shjiktëng, ëng
rotë kar kar, ëng twë kjok l̇l̇gwegaga
kong bakoe.
11 Eshko ga nopga ara to l̇ölng tj̇lẽ
ga “Tja Sbö tj̇lõkwo l̇aga” l̇e, gueniyo
e ichaga Sbörë l̇l̇ëme. E go ga oba
jyãpgwe ara.
12 Eshko ga nopga wotj̇lĩk owa ëng
kong ara. E kjĩshko ga nopga l̇ölng ara
ëng woydë ame.

§ **23:39** Salmo 118.26.

13 Gueniyo ga ëye mär bor go äär
jong ba dbo go ga era där ber shäng
pjlú ĩyado.
14 Sbö ber no pjluyo sorë li roy pjlú,
e shdär kjok kjwang jĩkong, miyde
tjëyoga uunkongdë wlo. Eshko ga
öötong kjok pjir dbaryoshko.
15 »Dënashko ga Sbö tjlõkwo laga
Daniel, e tjlõkwo tono llëbo shäryë
owa anmoyõ Sbö shto zrek roshko
kjĩshko. Ëre woydër ga kumi yõtso.
16 Eshko ga pjãy löng Judea kjokyo
ga pjãy tökzong dlup lëkong;
17 pjãy löng bop u dbo kjing sdok li
kjing go ga pjãy tökzong maling, pjãy
opzrëk jek bomi u roshko llëbo kjrë
llëme;
18 pjãy löng bomi kjokshko ga pjãy
jek bomi ushko iröng bomi shwong
kop lëkong li kjrë llëm bakoe.
19 E dbaryo ga walëga löng kjlaraso
llëm, e song jlõe. Walëga kjwozirwa
tjeng nä ië, e song jlõ bakoe.
20 Rokozĩ Sbö kong ga pjãy tök
kjok owa dbaryo llëm, woshtozlong
dbaryo llëm bakoe.
21 »E dbaryo ga llëbo wen nopga
kong owa anmoyõ. Llëbo eni, e ĩkdaba
tek dämärshko dwayo llëm, ga wen e
kjoyo ame.
22 Llëbo owa ëre ie Sbörë ber dbar
ara llëm, ba nopga kjrara li woyde ara
kjĩshko. Eni llëm kjwe ga ëye där ber
sök së kjlara llëme.
23 »Eshko dbaryo ga no tjwe shäng
tjlẽ ga "¡No pjluyo ichara Sbörë li
shäng na ĩzĩa!" le. Oblë tjlẽ ga "¡Shäng
kjwe!" le bomi kong, gueniyo jlõ lëmi
llëme.
24 Eshko ga nopga ara to löng tjlẽ
ga "No pjluyo ichara Sbörë shrono
shäng li, e tja" le. "Tja Sbö tjlõkwo
laga kjok ëre so" le. Gueniyo e
ichaga Sbörë llëme. Llëbo ĩydëba llëm
wleniyo shärye lok kësbang oblë oblë
ara. Llëbo jyãglo shärye lok oblë
oblë bakoe. Shärye lok eni, oba ara
jyãpgwe wlo, Sbö nopga kjrara li ëmdë
jyãpgwe wlo le, gueniyo epga jyãpgwe
ga äe.
25 Gueniyo miydëmi pjir wlo ga
llëye wen eshko li loror bomi kong
tjän.
26 E kjĩshko ga ëye tjlẽ ga "¡No pjluyo
ichara Sbörë li shäng kjok dogro no
llëmshko!" le bomi kongshko ga pjãy
jek eshko llëme. Ëye tjlẽ ga "¡Opjneno
sök na!" le bomi kongshko ga jlõ lëmi
llëm bakoe.
27 No to ter kjok dogo dwayo
ëre tjwe iröng obishko ga e ber so
llgwlëng ller kãlã lletllet kjok dogo
llaw pogo kjoyoe. Eni ga tja ĩga nopga
uunkongdë wëlëe.
28 Shinmo doyo buk kjone ga lã tjwe
tön ara eshko.

No to ter kjok dogo dwayo li tjwe iröng obi dbaryo

29 »Llëbo owa ëre dbaryo irgo ga
»"Dlo ber pjang yẽt,
ga mok kãlã të ame.
Dbala lon ter kjok dogo dwayo,
ga kjopkwo ber dete erä."*
30 »Eshko ga ĩkoba ga no to ter
kjok dogo dwayo ëre jyãglo li wen
kjok dogo ga bangkjrëba kjok kjwang
jĩkong, ga slar lok ara. Eshko ga ĩkoba
ga tja ter tjwe pjäng sho roy ga bor
dbo kãlã ĩkoba wëlëe.
31 Bor parkagaga kjok dogo so ichër
wli kësbang të, ga bor nopga kjrara li
kjre lok kjok kjwang jĩkong, tõya wlo.
32 »Tja kuzĩa. Pjãy pin, kjor ko
higuera li go. Kjor kowo wen mite,
korga wen tjaglënshko ga miydëmi e
go ga lushko dbaryo äätoe.
33 Eni ga llëbo tjeng kës ëre shäryë li
ĩmishko ga miydëmi e go ga no to ter
kjok dogo dwayo ëre tjwe iröng obi
dbaryo li ääto eni bakoe.
34 Lër bomi kong jlõkoyo ga nopga
löng eerishko dbaryo kjone kjone
wolontë llëm obishko ga llëye lër
shäng bomi kong ëre shäryë uunkong.
35 Kjopkwo, kjok ëre, e pjir ber
drete. Gueniyo bor tjlõkwora ber
pjang ĩyado.
36 »E dbaryo llono, kjok orë, ëye om-
miydë llëme. Miydaga Sbö parkagaga

* **24:29** Isaías 13.10; 34.4.

kjok dogo sorë ˈlë̈m, miydaga Sbö Wa
ërerë ˈlë̈m bakoe. Miydaga Data Sbörë
eröe.
37 No to ter kjok dogo dwayo ë̈re
tjwe iröng obi döröshko ga ˈlë̈bo shäryë
kjok ë̈re kjing go ˈli, e ber so ˈlë̈bo
shäryono Noé dbaryoshko ˈli dik.
38 Eshko ga kjok ë̈re pitë ˈlë̈m
obishko ga nopga to ˈlöng wˈlẽp ďli uë,
di ië, orkwosmok ë̈ng tjok öötong Noé
opzrë̈no jem kjyong kë̈sbang roshko
dbaryoshko.
39 Ľlë̈ye tjwe shäryë eshko ˈli miy-
daraba ˈlë̈me. Eshko ga shunyo
shrono kë̈sbang, ga nopga ˈli söra dirë,
shtena drete. No to ter kjok dogo
dwayo ë̈re tjweshko ga e shäryë eni
bakoe.
40 Eshko dbaryo ga domerga ˈlöng
do pjök parkë ba kjokshko. Kjˈlara
söya, kjˈlara ie ber shäng eshko.
41 Ga waˈlë̈ga ˈlöng do pjök ˈlë̈bo kläk.
Kjˈlara söya, kjˈlara ie ber shäng eshko.
42 »E kjĩshko ga pjãy ˈlöng sjë̈k ĩyado,
bomi Tjˈlapga ë̈re tjwe dbar ˈlono
miydë̈mi ˈlë̈m kjĩshko.
43 Tja kuzĩa. Ë̈ye tjwe ˈlũrkë ˈlono
miyde u sogo ˈlirë kjwe ga koshe, ba u
de, ˈlë̈bo ˈlũyotkë̈ba ˈlë̈m wˈlo.
44 No to ter kjok dogo dwayo ë̈re
tjwe ˈlono miydë̈mi ˈlë̈m kuzong ga
pjãy ber ˈlöng bor koshë, poshäryak
pjir ĩyado.

Parkaga pjˈlú, parkaga owa

45 »Parkaga ie ba pjˈlurë ber ba park-
agaga oˈblë daga, së̈ya äär ba ďloyo go
kjok orë ga woyde ga parkaga ˈlë̈ye
ˈle ba kong ˈli shärye eni wˈleniyo, kjok
miydë ara wˈleniyo bakoe. ¿Gueniyo ga
kjre sorë?
46 Tjwe iröng obishko ga parkaga
wˈlẽya ba pjˈlurë shäng ba pak shäryë
pjˈlú ˈli, e kongda ber pjˈlúe.
47 Ľë̈r bomi kong jˈlõkoyo ga era ie
ba pjˈlurë ber shäng ba ˈlë̈bo uunkong
kägäyo.
48 Gueniyo ga parkaga ˈli wotjˈlĩk
owa wˈleni ga wotjˈlĩk ga ba pjˈlu tjwe
maˈling ˈlë̈me ˈle,
49 ga opyorgö to shäng parkagaga
oˈblë shdung, ga glö ara neˈlõga tjok.
50 Eni wˈleni ga koshe shäng ˈlë̈m
dbaryoshko ga ba pjˈlu tjwe.
51 Eshko ga parkaga owa ˈli shdũya,
iche nopga Sbö tjˈlõkwo söga jˈlõkoyo ˈle,
gueniyo wotjˈlĩk owa ba pjˈlúshko tjeng
ˈlishko, ber shäng sˈlar eshko, kowo uë,
ˈlë̈bo bang ara ba kong kjĩy.

25

Kjogloga doglo sak kjwara (10)

1 »Sbö ber no pjˈluyo sorë, e so ˈlë̈bo
ˈlë̈r bomi kong ë̈re kjoyoe. Pjˈlara ga
orkwosmozlong dbaryo ga kjogloga
töno tjeng doglo sak kjwara (10),
kjoglo orkwosmok wˈlo ˈli yorkaga. Ba
iök shjiy bapkwo söra ba tjok kjˈlara ĩ ĩ,
ga beno ˈlöng domer orkwosmok wˈlo
ˈli koshë.
2 Kjogloga doglo shkë̈ng (5) wotjˈlĩk
ˈlë̈m wˈleniyo, kjogloga doglo shkë̈ng
(5) obi, era wotjˈlĩk pjˈlú wˈleniyo.
3 Kjogloga wotjˈlĩk ˈlë̈m ˈlira iök dyo
söno ba tjok ˈlë̈me.
4 Kjogloga wotjˈlĩk pjˈlú ˈlira iök dyo
söno ba bapkwo roy, ga iök dyo söra
ˈlok bapkwo oˈblë roy bakoe.
5 Eshko ga domer orkwosmok wˈlo
ˈli shrono maˈling ˈlë̈m kuzong ga
poywõ ˈlok uunkong, ga ponoe.
6 »Kjok rong ga oba tjˈlẽ dbo go ga
“¡Domer ˈli tek shäng döröe! ¡Pjãy op-
shis ba wˈlokjrë!” ˈle.
7 »Kuya kjogloga ˈlirë ga kojono ˈlok
uunkong, ba iök shjiy ˈli poshärye wˈlo.
8 Kjogloga wotjˈlĩk ˈlë̈m ˈli tjˈlẽ ˈlok
ˈlamo ˈlöng ˈli kong ga “Borwa iök sjer
woydë. E kjĩshko ga tjawa së̈zĩ iök dyo
sira” ˈle.
9 »Gueniyo kuya wotjˈlĩk pjˈlú ˈlirë ga
tjˈlẽ ˈlok ba kong ga “Ľlë̈me. Borwatoy
kjwõr shji uunkong kong wˈlo ˈlë̈me.
Twë̈rwa bomi kong kjwe ga borwatoy
pjir bakoe. E kjĩshko ga pjãy to ba
tjwˈlẽk bomi kong om go dey” ˈle.
10 »Gueniyo jek ˈlok ba tjwˈlẽk wopro
ga domer ˈli shronoe. Kjogloga ˈlöng
ĩyado ba koshë ˈli opzrë̈no jek orkwos-
mozlong uyo ˈli roshko. Ga u bäng ˈli
bängzaraba tuke.

11 E irgo ga kjogloga kjrina li shrono
lok iröng obi ga tjlẽ ga "¡Tjlapga,
Tjlapga, u bäng dös borwa kong!" le.
12 »Gueniyo kuya domer ork-
wosmok wlo lirë ga tjlẽ ba kong ga
"Lër bomi kong jlõkoyo ga pjãy ë
miydër llëme" le.
13 »No to ter kjok dogo dwayo ëre
tjwe iröng dbar llono, kjok orë, e
miydëmi llëme. E kjĩshko ga pjãy ber
löng sjëk ĩyado.

Parkagaga doglo mya

14 »Sbö ber no pjluyo sorë, e so llëbo
lër bomi kong ëre kjoyoe. Pjlara ga
domer shäng kjlara. To kjok shto
oblë go kjwlë wleni ga ba parkagaga
rokara, ie ber löng ba dbur dë wlo.
15 Ba parkaga dbur dë pjlú anmoyõ
li kong dbur sho pjlublún twara kjwo
sak dbäw dbäw pjloglo shkëng (5,000).
Ba parkaga dbur dë pjlú li kong twara
kjwo sak dbäw dbäw pjloglo pjok
(2,000). Ba parkaga dbur dë pjlú
anmoyõ llëm li kong twara kjwo sak
dbäw dbäw (1,000). E irgo ga toe.
16 »Parkaga kong dbur twara kjwo
sak dbäw dbäw pjloglo shkëng (5,000)
li, llëbo tjwlẽna dbur li go, ga soynena
jek obi, ga dbur shano öötong bayo
eni obi.
17 Parkaga kong dbur twara kjwo
sak dbäw dbäw pjloglo pjök (2,000)
li omshäryono e kjoyo bako, ga dbur
shano bayo eni obi bakoe.
18 Gueniyo parkaga kong dbur
twara kjwo sak dbäw dbäw (1,000)
lira pjlëbgwo kjono kjwara klung
roshko, ga dbur li jnena beno tjeng
e roshko.*
19 »Dbar kop ara irgo ga domer li
shrono shäng iröng obi ga ba parka-
gaga rokara, dbur li llgweya ba tjok
wlo.
20 Ba parkaga kong dbur twara
kjwo sak dbäw dbäw pjloglo shkëng
(5,000) li shrono shäng ba shwoy ga
tjlẽ ba pjluyo kong ga "Tjlapga, tja
kong dbur sho pjlublún tworop kjwo
sak dbäw dbäw pjloglo shkëng (5,000).
Tja dbur shano bayo eni obi" le, ga
dbur li twara ba kong uunkong.
21 »Kuya ga tjlẽ ba kong ga "Pjlúe.
Pja parkaga pjlú wleniyo, llëye le
bop kägäyorë bop kong li shäryëp eni
ĩyado. Pja kong llëbo tworor chira, ga
dorop pjlo beke. E kjĩshko ga llëbo
twër bop kong ara, dëp wlo. Pja
opzrëk tek bor tjok na, pja ber sök
wopjlú wlo" le.
22 »E irgo ga ba parkaga kong dbur
twara kjwo sak dbäw dbäw pjloglo
pjök (2,000) li shrono shäng ba shwoy
ga tjlẽ ba kong ga "Tjlapga, tja kong
dbur sho pjlublún tworop kjwo sak
dbäw dbäw pjloglo pjök (2,000). Tja
dbur shano bayo eni obi" le, ga dbur
li twara ba kong uunkong.
23 »Kuya ga tjlẽ ba kong ga "Pjlúe.
Pja parkaga pjlú wleniyo, llëye le
bop kägäyorë bop kong li shäryëp eni
ĩyado. Pja kong llëbo tworor chira, ga
dorop pjlo beke. E kjĩshko ga llëbo
twër bop kong ara, dëp wlo. Pja
opzrëk tek bor tjok na, pja ber sök
wopjlú wlo" le.
24 »E irgo ga ba parkaga kong dbur
twara kjwo sak dbäw dbäw (1,000)
li shrono shäng ba shwoy ga tjlẽ ba
kong ga "Tjlapga, miydër pjlú ga pja
kjange. Pja dwla bo kjrë, dwla dgorop
llëmshko. Dwla sguinop llëmshko ga
dwla bo jöp eshko bakoe.
25 E kjĩshko ga pja bangkjroror ara,
ga bop dbur li jnenor beno tjeng
klung roshko. Tjeng ëre" le ba kong.
26 »Kuya ga tjlẽ ba kong ga "Pja park-
aga owa, shmi ara. Miydëp pjlú ga tja
dwla bo kjrë, dwla dgoror llëmshko.
Dwla sguinor llëmshko ga dwla bo jör
eshko bakoe.
27 E kjĩshko ga bor dbur ëre sörop,
jnenop dbur jnezlong uyo roshko
dey. Eni kjwe ga tja tjwe iröng obi
ga tja dbur töno e kjinmo kjwe" le ba
kong.
28 »Eshko ga ba pjluyo tjlẽ oba kong
ga "Dbur tjeng ba wloshko kjwe dözĩ,
twozĩ kjlara shäng dbur shano kjwo

* **25:18** Eshko dbaryo ga nopga dbur jneno tjeng klung roy, lũyotkëba llëm wlo.

sak dbäw dbäw pj̈loglo sak dbäw (10,000) ̈li kong.
29 Ë̈ye ̈llëbo tjok ga s̈ë̈ya jek obi, ber ̈llëbo ara wlo. Ë̈ye ̈llë̈ye ̈llëm ga ̈llë̈ye tjeng sirawa ̈li döya ba shjiryo drete.
30 Parkaga ̈llëno ̈llëm kjwe dbuzĩ jek kjoko, kjok ro sĩ roshko, ber shäng s̈lar eshko, kowo uë, ̈llëbo bang ara ba kong kjĩy" ̈le.

No ̈llgwez̈long dbaryo

31 »No to ter kjok dogo dwayo ëre tjwe bor dbo kä̈lä̃ go, bor parkagaga kjok dogo so tjokshko ga tja sirkek wlar sök bor pj̈lu sökk̈lo kä̈lä̃ ̈llëẗllët ̈li kjing go.
32 Eshko ga tjë̈yoga kjrina kjrina kjok kjwang jĩkong tjwe tön uunkong bor bokshto. Öng daga, ba öng wlẽp ushko so, ba shẅling ushko so, e kje dboy dboy sorë ga nopga kjër dboy dboy eni bakoe.
33 »Nopga so öng wlẽp ushko so kjoyo ̈li iër ber tjeng or kë̈l̈ë̈kong. Nopga so shẅling ushko so kjoyo ̈li iër ber tjeng or m̈lë̈kong.
34 E irgo ga no pj̈luyo ëre tj̈lẽ nopga tjeng or kë̈l̈ë̈kong ̈li kong ga "Pjãy kjimtara bor Datarë. Pjãy tek ̈löng kjok ëreshko. Kjok ëre poshäryak buk pjir, kjok ëre shäryara Sbörë tek ̈lë̈kong.
35 Tja pj̈li arashko ga tja sënomi. Tja wodogroshko ga tja kong di tworomi. Tja song, tjwe shto ob̈lë so dwayoshko ga tja ẅlokjroromi bomi ushko.
36 Tja shwong ̈llëmshko ga tja kong shwong tworomi. Tja swlo arashko ga tja kjimtoromi. Tja sök no shdũz̈long uyo roshko ga tja ĩnomi öör jong ey" ̈lër.
37 »Kuya nopga pj̈lo bek ̈lirë ga tj̈lẽ ̈lok bor kong ga "Tj̈lapga, ¿pja ĩnorwa pj̈li arashko ga pja s̈ënorwa ̈lëp ̈li, e ̈llonoshko? ¿Pja wodogroshko ga pja kong di twororwa ̈lëp ̈li, e ̈llonoshko?
38 ¿Pja song, tjwe shto ob̈lë so dwayoshko ga pja ẅlokjrororwa borwa ushko ̈lëp ̈li, e ̈llonoshko? ¿Pja shwong ̈llëmshko ga pja kong shwong twororwa ̈lëp ̈li, e ̈llonoshko?
39 ¿Pja swlo arashko, pja sök no shdũz̈long uyo roshko ga pja ĩnorwa öör jong ̈lëp ̈li, e ̈llonoshko?" ̈le.
40 »Eshko ga tja tj̈lẽ ba kong ga "L̈ër bomi kong j̈lõkoyo ga shäryoromi eni bor pjeyo song ẅleniyo kj̈lara kong ẅleni ga shäryoromi bor kong ẅleni" ̈lër.
41 »E irgo ga tja tj̈lẽ nopga tjeng or m̈lë̈kong ̈li kong ga "Pjãy shdungko. Pjãy opkjos bor z̈long dwayo. Iök jong kjwara pjë jong ri ri ĩyado. Shäryak jong Ä kong, ba pjeyoga kjok dogo so kong bakoe. Pjãy nom ber ̈löng eshko ĩyado.
42 Tja pj̈li arashko ga tja sënomi ̈llëme. Tja wodogroshko ga tja kong di tworomi ̈llëme.
43 Tja song, tjwe shto ob̈lë so dwayoshko ga tja ẅlokjroromi bomi ushko ̈llëme. Tja shwong ̈llëmshko ga tja kong shwong tworomi ̈llëme. Tja swlo arashko, tja sök no shdũz̈long uyo roshko ga tja ĩnomi öör ̈llëm bakoe" ̈lër.
44 »Kuya ̈lok ga tj̈lẽ ̈lok bor kong ga "Tj̈lapga, ¿pja ĩnorwa sorë ̈lëp ̈li ga pja kjimtororwa ̈llëm ̈llonoshko?" ̈le.
45 »Eshko ga tja tj̈lẽ ba kong ga "L̈ër bomi kong j̈lõkoyo ga ̈llë̈ye shäryoromi eni bor pjeyo song ẅleniyo kj̈lara kong ̈llëm ẅleni ga shäryoromi bor kong ̈llëm ẅleni" ̈lër.
46 »E irgo ga epga jongya ber tjeng shdũya ĩyado wlo. Ga nopga pj̈lo bek ̈li jongya ber tjeng së ĩyado Sbö tjok wlo» ̈le ba kong.

26

«¿Jesús, e shay, zröy wlo sorë ga pj̈lú?» ̈lara ba wloyogarë

1 Jesús tj̈lẽno pjir ga tj̈lẽ ba oppinggaga kong ga
2 «Miydëmi pj̈lú ga Israel tjë̈yoga döktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo shrëkk̈lo ̈li kjönma. Eshko dbaryo ga no to ter kjok dogo dwayo ëre twëba bor ẅloyoga kong, tja zröya ̈lok pjang kj̈lös go wlo» ̈le.
3 Eshkoshko ga syõshtaga kägäyoga, judío tj̈lapgaga kjok ̈llgwega ẅleniyo,

e töno ˈlok syõshtaga kësbangyo ko Caifás ushko,
4 ga tjˈlẽ ˈlok ëng kong ga «¿Jesús, e shay, zröy wˈlo sorë ga pjˈlú? Shay wˈlo ga jyõyotkëy.
5 Gueniyo dbar shrëzˈlong dbaryo ˈllëme. Ll̇ëm ga nopga ara ga wˈlike ˈlok äe» ˈle.

Walë kjˈlara, poshtikkˈlo ˈlõ pjˈlëbˈlë tjwˈlõ ara wˈleniyo tyara Jesús dˈlu kjing go

6 E irgo ga Jesús jek öötong shäng Betania kjokyo, Simón ushko. Dënashko ga Simón ˈli poglo go swˈlo ara, sho an do jˈlkong, gueniyo poptonoe.
7 Jesús sök Simón ushkoshko ga walë shrono shäng ba zˈlong bäng kjˈlara, wˈloshko poshtikkˈlo bapkwo tjwˈlõ ara shäryak akkwo ko *alabastro** go, roshko poshtikkˈlo ˈlõ pjˈlëbˈlë tjwˈlõ ara wˈleniyo. Eshko ga söra jek Jesús sök ië ˈlishko, ga tyara ba dˈlu kjing go.
8 Ïya ba oppinggagarë ga iirkë jong, ga tjˈlẽ ˈlok ëng kong ga «¿Kjwe zãya kjweni ega?
9 Zok ga kjwe soynena dburyo ara, oba song wˈleniyo kjimtokˈlo wˈlo dey» ˈle.
10 Tjˈlẽ ˈlöng ˈllë ˈli miydara Jesúsdë pjir kuzong ga tjˈlẽ ba kong ga «¿Walë kjwe ˈlãywëmi eni ega? Ll̇ëye shäryara bor kong ëre beno pjˈlúe.
11 Oba song wˈleniyo ˈlöng bomi tjok ïyado, gueniyo tjara shäng bomi tjok ïyado ˈllëme.
12 Poshtikkˈlo tyara bor doyo go ëre, e bor doyo poshäryokˈlo, tja iëba sakshko wˈlo.
13 Ll̇ër bomi kong jˈlõkoyo ga kjok kjwang jˈlkong kjone pogo ga Sbö tjˈlõkwo roy pjˈlú ˈlëbashko ga ˈllëye shäryara walë kjwerë bor kong ëre woyoshrëba, ga roy ˈlëba bakoe» ˈle.

«Jesús soyner, twër ba wˈloyoga kong» ˈlara Judasdë

14 Jesús oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) kjˈlara ko Judas Iscariote. E öör shäng syõshtaga kägäyoga ïk,
15 ga tjˈlẽ ba kong ga «¿Jesús, e twër bomi kong ga tja potjwˈlẽmi kjöm?» ˈle. Eni ga potjwˈlẽna ˈlok dbur sho pjˈlubˈlún kjwo sak mya (30).
16 Eshko jek ˈlëkong ga Judas beno shäng wotjˈlïk ga «¿Jesús twër ba kong sorë ga pjˈlú?» ˈle.

Jesús iono ba oppinggaga tjok

17 E irgo ga pjˈlung shosho suk pjir shäryak ba uukkˈlo tjok ˈllëm dbaryo ˈli öötonge. E dbaryo ga Jesús oppinggaga tek shrono ˈlöng ba zˈlong bäng ga tjˈlẽ ba kong ga «¿Israel tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo shrëkkˈlo ˈli dˈliyo shäryërwa kjone ga pjˈlú?»
18 «Pjãy to Jerusalén kjokyo roshko. Domer shäng kjˈlara eshko. Pjãy tjˈlẽ ba kong ga "Tjˈlapga no pingga tjˈlẽ ga 'Tja dbaryo äätoe. Tja jek bop ushko bor oppinggaga tjok, Israel tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo ˈli shrërwa wˈlo' ˈle" ˈlëmi ba kong eni» ˈle ba kong.
19 Kuya ˈlok ga shäryara ˈlok eni, ga dbar shrëkkˈlo ˈli dˈliyo poshäryara ˈlok pjire.
20 Öötong kjok shkë ga Jesús sök ië, ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) ˈli tjok.
21 Ll̇öng ië wopro ga Jesús tjˈlẽ ba kong ga «Ll̇ër bomi kong jˈlõkoyo ga pjãy kjˈlara, tja soyneya, twe oba kong» ˈle.
22 Kuya ˈlok ga beno ˈlöng woydë arae. Ga kjˈlara kjˈlara tjˈlẽ Jesús kong ga «Tjˈlapga, ¿tja ˈllëm ˈllëmdo?» ˈle.
23 Kuya ga tjˈlẽ ba kong ga «Ëye sök bor tjok, ba pjˈlung shosho suk pjir ˈli pöya sök bor tjok ioklo kjwaraso roy ga bor soynega ˈli e.
24 No to ter kjok dogo dwayo ëre wˈolon, tak pjang Sbö tjˈlõkwo go sorë ˈli eni. Gueniyo bor soynega, era song jˈlõe. Weno ˈllëm kjwe ga pjˈlú ba kong dey» ˈle.

* **26:7** ***Alabastro***, e ak pjˈlubˈlún wˈleni, ga poshtikkˈlo bapkwo shäryëba e go.

25 Eni ga Judas, ba soynega ˈli tj̇lẽ ba
kong ga «No pingga, ¿tja ˈllëm ˈllëmdo?»
«Ľëp sök om go ˈliro» ˈle ba kong.
26 Ľöng ië wopro ga pj̇lung shosho
suk pjir kjrara Jesúsdë kjwara, ga tj̇lẽ
Sbö kong ga «Tjawa kong dˈli tworop
ëre. Tjawa ber wopj̇lú bop tjok e
kjĩshko» ˈle. E irgo ga pj̇lung shosho
suk pjir ˈli tora, twara sira sira ba
oppinggaga kong, ga tj̇lẽ ba kong ˈlok
ga «Kjrozĩ, uozĩ, ëre bor sho wˈleni» ˈle.
27 E irgo ga di ioklo kjrara kjwara,
roy kjiˈllgwo bo dyo dbo ara, ga tj̇lẽ
Sbö kong ga «Tjawa kong kjiˈllgwo bo
dyo tworop ëre. Tjawa ber wopj̇lú
bop tjok e kjĩshko» ˈle. E irgo ga
twara ba oppinggaga kj̇lara kj̇lara
kong, ga tj̇lẽ ba kong ˈlok ga «Iozĩ pjãy
uunkongdë sira sira.
28 Ëre bor srëng wˈleni. E go ga
tj̇lõkwo twara Sbörë, beno ĩyado wˈlo ˈli,
e shärye. Bor srëng ˈli kwon, nopga ara
kong. E go ga owa pjang ba go ˈli ˈlŏya
Sbörë ber drete.
29 Gueniyo ˈlër bomi kong ga
kjiˈllgwo bo dyo iër ame, äär jong bor
Data ber sök no pj̇luyo dbaryoshko jã.
Eshko ga iër bomi tjok jek obi» ˈle.

«Pjãy tjeng uunkong ëre, tja rayëmi pjire» ˈlara Jesúsdë ba oppinggaga kong

30 E irgo ga tono ˈlok pj̇lara Sbö
kong, ga to jem ˈlok Olivos dˈlupyo.
31 Öötong ˈlöng eshko ga Jesús tj̇lẽ ba
kong ga «Sbö tj̇lõkwo tak pjang eni:
»“Öng daga ˈli zrör,
ga öng wˈlẽp ushko so tjeng ˈli
shdär ber kj̇loro erä.”†
Eni ga eeri shkëyo ga pjãy tjeng
uunkong ëre, tja rayëmi pjire.
32 Gueniyo ga tja woˈlono, ga tja
woshrara Sbörë iröng obishko ga tja
äär Galilea kjokyo bomi bäm go. Pjãy
koshër shäng eshko» ˈle.
33 Kuya Pedrorë ga tj̇lẽ ba kong ga
«Ľˈllamora, pja rayara uunkong pjir
ëmdë ga tjara, pja rayër ˈllëme» ˈle.
34 Kuya ga tj̇lẽ ba kong ga «Ľër bop
kong j̇lõkoyo ga pjesit kjok shränto ga
kjörkö kj̇luntë ˈllëm obishko ga “Jesús,
e ë miydër ˈllëme” ˈlorop oba kong
pj̇loglo mya tjän» ˈle.
35 Gueniyo kuya ga tj̇lẽ ba kong obi
ga «Eni ˈllëme. Tja zrökoba jek bop tjok
ëmdë ga “Jesús, e ë miydër ˈllëme” ˈlër ë
kong ˈllëme» ˈle.
Ba oppinggaga ˈllamo ˈli omˈlono e
kjoyo bakoe.

Jesús syõshtono Sbö kong Getsemaní kjokyo

36 E irgo ga Jesús jek öötong shäng
Getsemaní kjokyo ba oppinggaga
tjok. Eshko ga tj̇lẽ ba kong ˈlok ga
«Tja to syõshtë Sbö kong këm ëre wˈle
wopro ga pjãy wˈlar ber tjeng na» ˈle.
37 Eni ga jek syõshtë ˈlishko ga ba
oppinggaga tjeng ˈli söra jek ba tjok
doglo mya, Pedro, Santiago, Juan. Jek
ˈlöngshko ga Jesús wosong, woydë ara.
38 Ga tj̇lẽ ba kong ˈlok ga «Tja woydë
ara bor pj̇lúshko. Kur ga tja woˈlon
kjoyoe. Pjãy ber tjeng na, ga pjãy
sjëke» ˈle.
39 Eni ga opkwono jek këgo sit, ga
kjök tono, kjujono bokdo kj̇lay kˈlung
go, ga syõshtono Sbö kong, tj̇lẽ ga
«Data, rokër bop kong sira ga ˈllëbo
wen bor kong owa dörö ˈli, e wen tjwe
bor kong ˈllëm kjwe dey. Shäryë eni
ga pj̇lú kjwe ga woydër eni. Gueniyo
ga e ˈlaga tjarë ˈllëme. E ˈlaga ber pjarë.
Woydër ga ˈllëbo shäryë, woydëp sorë
ˈli eni» ˈle.
40 E irgo ga tek shrono shäng ba op-
pinggaga doglo mya beno tjeng ˈlishko
ga wˈlẽna bë tjeng pëe. Eni ga tj̇lẽ
Pedro kong ga «¿Pjãy ˈlöng së wop sira
ga äre?
41 Pjãy pë ˈllëme. Pjãy sjëke. Pjãy
syõshtozong. Eni ga pjãy tj̇lĩya Ärëshko
ga pjãy kjimte Sbörë, ˈllëbo owa
shäryëmi ˈllëm wˈlo. Pjãy ˈllëbo pj̇lú
shäryë woydë j̇lõ, gueniyo pjãy
womae» ˈle.
42 E irgo ga jek syõshtë obi. Tj̇lẽ ga
«Data, ˈllëbo wen tjwe bor kong owa ˈli
kjëp ga ä wˈleni ga ˈlaga ber pjarë» ˈle.
43 E irgo ga tek shrono shäng iröng
obi ba oppinggaga beno tjeng ˈlishko

† **26:31** Zacarías 13.7.

ga wlẽna bë tjeng pë obi, bokkwo ˈlir woydë ëng go poywõrë kjĩshko.
44 Eni ga jek syõshtë pjˈlara obi, öötong pjˈloglo mya. Eshko ga tjˈlẽno jek obi, ˈlara bäm go sorë ga eni.
45-46 Syõshtono pjir ga tek shrono shäng iröng obi ba oppinggaga beno tjeng ˈlishko ga tjˈlẽ ba kong ga «¿Pjãy ˈlöng pë, woshtë obire? No to ter kjok dogo dwayo ëre twëba ber tjeng nopga owa wloshko ˈli dbaryo öötonge. Ĩzĩa. Bor soynega tek shäng dörö tjän. Pjãy kojõzong. Shji to ëng dowˈlẽk ba tjok» ˈle.

Jesús shara ba wloyogarë

47 Jesús tjˈlẽydë pjitë ˈllëm obishko ga ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) kjˈlara ko Judas, e shrono shäng eshko. Nopga shrono ˈlöng träk ˈllëm ba tjok, kjone kjone wloshko dröng, kjone kjone wloshko wlëng no shpokkˈlo. Epga ichaga syõshtaga kägäyoga, judío tjˈlapgaga kjok ˈllgwega wleniyorë.
48 Ľunashko ga ˈllgwera Judasdë nopga ˈli kong pjir tjän, Jesús, e ë miyde ˈlok wlo. Tjˈlẽno ba kong ga «Ĩmi ga ëye ˈlõ shir‡ ga domer ˈli e. E shamirë» ˈlara eni.
49 Eni ga Judas jek öötong shäng Jesús zˈlong bäng ga tjˈlẽ ba kong ga «¡Miga, Tjˈlapga no pingga!» ˈle ba kong, ga ˈlõ shira.
50 Kuya ga tjˈlẽ ba kong ga «Kjobe. Pja bor kjˈlara. Ľlëye shäryëp wlo ˈli shäryozong» ˈle.
Eni ga nopga ˈli tek shrono ˈlöng Jesús zˈlong bäng ga shakza ˈlok pjä erä.
51 Eshko ga nopga ˈlöng Jesús tjok eshko ˈli kjˈlara dröng shino kjwangna, ga syõshtaga kësbangyo parkaga kwomgwo zakza tas jer ˈlon pjik buk töshko erä.
52 Eni ga Jesús tjˈlẽ ba kong ga «Bop dröng kjwe jnes ba shtoy iröng obi. Ëye ëngkjwë dröng go ga zrökoba dröng go bakoe.
53 Eni tjok ga rokër bor Data kong kjwe ga tja kong ba parkagaga kjok dogo so iche träk ˈllëm ga pjˈlú, kjringgwo sak kjwara kjingsho pjök (12) wleni. ¿E miydëp ˈllëmdo?
54 Gueniyo ˈllëye wen bor kong ˈli, e tak pjang Sbö tjˈlõkwo go tjän. Rokër bor Data kong eni kjwe ga ˈllëye tak pjang ˈli shäryë eni ˈllëme» ˈle.
55 Ga Jesús tjˈlẽ nopga ˈli kong ga «¿Pjãy tjwe bor shak dröng tjok, wlëng no shpokkˈlo tjok kjweni ega? ¿Tja shamishko ga tja ëngkjwë bomi tjok ˈlëmiro? Tja öör shäng oba ping ara, Sbö u zˈlong bäng. ¿Tja sharomi eshko ˈllëm egaro?
56 Gueniyo ëre shäryë jũni, tjˈlõkwo tara Sbö tjˈlõkwo ˈlagaga tek dënashko sorë ˈli ber jˈlõkoyo wlo» ˈle.
Eshko ga ba oppinggaga Jesús rayono uunkong, ga töktong to ˈlok ey dwayo.

Jesús söraba öötong shäng Judío Kjok Ľlgwegaga Këskësyo bokshto

57-58 E irgo ga Jesús söra ˈlok to jongya syõshtaga kësbangyo ko Caifás ushko. Pedro jek shäng kä kjwaraso kä kjwaraso ba irgo. Öötong ˈlöng eshko ga opzrëno jek u ˈli roshko, ga Pedro beno sök u bongkjako, Sbö u dagaga ˈlöng ˈli tjok, ˈllëye shäryëba pjir ber sorë ĩya wlo.
No pinggaga kjok ˈllgwekkˈlo tara Moisésdë ˈli go, judío tjˈlapgaga kjok ˈllgwega wleniyo, e töno ˈlöng u ˈli roshko tjän.
59 Syõshtaga kägäyoga, Judío Kjok Ľlgwegaga Këskësyo uunkong, Jesús zröya ˈlok woydë. E kjĩshko ga nopga rokara ara töno tjeng ˈlishko, Jesús jyõyotkë wlo, rote ˈlok e go wlo.
60 Jyõyotkara ˈlok ara, gueniyo ˈllëye to wlẽna ˈllëme. E irgo ga nopga kojono oblë do pjök, Jesús rotë wlo.
61 Tjˈlẽ ˈlok ga «Domer ëre tjˈlẽno ga “Sbö u ëre shdör dret, ga äär dbargwo mya ga shäryër ber ba shtoshko iröng obi” ˈlara eni» ˈle.
62 Eni ga syõshtaga kësbangyo ˈli kojono, ga tjˈlẽ Jesús kong ga «Pja rote ˈlöng ara. ¿Dboryëp ˈllëmde?» ˈle.

‡ **26:48** ***Lõ shik*** ˈlanyo, e tak pjang Génesis 27.26 go.

63 Kuya ga beno shäng kjinge. Eni
ga syõshtaga këbangyo ˈli tjˈlẽ ba kong
ga «¿No pjˈluyo ichara Sbörë shrono
shäng ˈli, Sbö Wa ˈlëba ˈli, e pjare? Ľos
borwa kong jˈlõkoyo, Sbö Sök Ĩyado ˈli ko
go» ˈle.
64 Kuya ga tjˈlẽ ga «Ľëp shäng pjarë
om go eni. Gueniyo ˈlër bomi kong ga
Sbö, ˈllëye shärye woydë ˈli shärye ga
pjˈlúe. Ga ˈllono ga no to ter kjok dogo
dwayo ëre ĩmi sök ba orkwo këľëkong,§
tja ĩmi ter tjwe kjok dogo pjäng sho
tjrëko bakoe» ˈle.
65 Kuya syõshtaga këbangyo ˈlirë ga
ba shwong dwˈlëkza tjã tjã iirdë. Tjˈlẽ
ga «¡Domer kjwe shäng Sbö ˈlãywë owa,
ber tjwˈlõ ˈllëm wˈlo ˈle! ¿Ëye wˈlẽy ba
rotë obi ˈllëno? Ľlëye ˈlara ˈli kuromi
pjir tjän.
66 ¿Kumi ga sorë?» ˈle.
Kuya nopga töno tjeng uunkong
ˈlirë ga tjˈlẽ ga «¡Kjwe zrökko!» ˈle.
67 Eshko ga Jesús yora ˈlok. Bokso go
tröng twara ˈlok bakoe. Kjone kjone
omkwomso shpono,
68 ga tjˈlẽ ba kong ga «Pja no pjˈluyo
ichara Sbörë shrono shäng ˈli jˈlõkoyo
wˈleni ga pja shpoga ërë ˈlos borwa
kong» ˈle.

«Jesús, e ë miydër ˈllëme» ˈlara Pedrorë

69 E wopro ga Pedro sök kjoko, u
bongkjako. Eshko ga kjogˈlo shäng
kjˈlara, syõshtaga këbangyo parkaga
wˈleniyo. Tek shrono shäng Pedro
zˈlong bäng ga tjˈlẽ ba kong ga «Nopga
jëk ˈlöng Jesús, Galilea so ˈli tjok, e
kjˈlarayo pja» ˈle.
70 Kuya ga tjˈlẽ ga «¡Jyõ! Ľlëye ˈlëp
shäng ˈli miydër ˈllëme» ˈle.
71 E irgo ga jek öötong shäng kjër
pjˈlor kaˈlëkong, u bäng jong ˈlishko.
Eshko ga kjogˈlo obˈlë omĩno, ga tjˈlẽ
nopga ˈlöng ˈli kong ga «Kjwe jëk shäng
Jesús, Nazaret so ˈli tjok» ˈle.
72 Kuya Pedrorë ga tjˈlẽ nopga ˈli
kong ga «¡Jyõ! Ľër bomi kong jˈlõkoyo
ga domer, e ë miydër ˈllëme» ˈle.
73 E irgo ga nopga ˈlöng eshko ˈli
tek shrono ˈlöng ba zˈlong bäng ga tjˈlẽ
ba kong ga «Miydërwa pjˈlú ga pja ba
kjˈlarayo. Pja ba pjeyo jˈlõe, bop tjˈlẽ
wˈle go ga wẽˈlëe» ˈle.
74 Kuya ga tjˈlẽ ba kong ga «¡Jyõ!
Ľër bomi kong jˈlõkoyo ga domer, e ë
miydër ˈllëme. Eni ˈllëm ga rokër Sbö
kong ga tja shdũya» ˈle.
Jekdo eshko ga kjörkö kjˈlunoe.
75 Eshko ga woyoshre kjˈlay ga Jesús
tjˈlẽno ba kong ga «Kjörkö kjˈluntë ˈllëm
obishko ga "Jesús, e ë miydër ˈllëme"
ˈlorop oba kong pjˈloglo mya tjän» ˈlara.
Eni ga opshino ey dwayo, ga sˈlatong
jˈlõkoyo.

27

Jesús söraba Pilato bokshto

1 Wẽshko kjok shröng ga syõshtaga
kägäyoga, judío tjˈlapgaga kjok
ˈllgwega wˈleniyo, Jesús zröya ˈlok sorë
ˈli, e ˈllgwera ˈlok pjire.
2 E irgo ga Jesús orkwo pjrira, ga
söra ˈlok jek, ga twara Pilato kong.
Pilato, e kjok eshko so ichaga.

Judas wolonoe

3 Jesús roy kura Judas, ba soynega
ˈlirë, ga miydara ga Jesús, e zrökko.
Eshko ga bangyo ba kong ara, ga
dbur sho pjˈlubˈlún kjwo sak mya
(30) ba potjwˈlẽkkˈlo ˈli twara iröng
syõshtaga kägäyoga, judío tjˈlapgaga
kjok ˈllgwega wˈleniyo kong, ga tjˈlẽ ba
kong ˈlok ga
4 «Ľlëbo owa shäryoror. Domer pjˈlo
bek tworor bomi kong, zrömi wˈlo» ˈle.
Gueniyo kuya ˈlok ga tjˈlẽ ba kong
ga «E borwa kong ga ˈllëye drete. E
miydaga ber pjarë om go» ˈle.
5 Eni ga dbur sho ˈli dbukza Judasdë shˈläw, beno tjeng Sbö u dburyo
jnezˈlong uyo ˈli roshko, ga to jek ey
dwayo, ga opskunoe.
6 Dbur sho ˈli töna syõshtaga
kägäyogarë, ga tjˈlẽ ëng kong ga «Dbur
sho ëre, e domer potjwˈlẽkkˈlo, zrökoba
wˈlo. E kjĩshko ga iëy ber jong Sbö u ˈli
dburyo jnezˈlong ga äe» ˈle.

§ **26:64** Ëye sök pjˈlu orkwo këˈlëkong ga e tjwˈlõ ara anmoyõ.

7 Eni ga ˈlanyotkara ˈlok pjir ga
kjok tjwˈlẽna kjrina ko Kˈlung Sbiyo
Shäryaga kjokyo, ber buk sakshko,
oba shto obˈlë so kong wˈlo.
8 E kjĩshko ga kjok eshko kowaraba
beno srëng kjokyo, ga eerishko ga
kowëba jong eni obi.
9 Eni ga tjˈlõkwo ˈlara Sbö tjˈlõkwo ˈlaga
tek dënashko so Jeremíasdë ˈli beno
jˈlõkoyo. Tjˈlẽno beno eni:
«Dbur sho pjˈlubˈlún kjwo sak mya (30)
ˈli kjrara ˈlok,
e tjwˈlõ iara Israel tjëyogarë beno
eni.
10 Ga Kˈlung Sbiyo Shäryaga kjokyo ˈli
tjwˈlẽna ˈlok dbur ˈli go,
tja ichara Tjˈlapgarë sorë ˈli eni.»*

Jesús söraba Pilato bokshto

11 Jesús söra ˈlok öötong shäng kjok
eshko so ichaga Pilato bokshtoshko
ga Pilato tjˈlẽ ba kong ga «¿Judío pjˈluyo
ˈli pjare?»
«Ë̈ep sök om go ˈliro» ˈle ba kong.
12 Eshko ga Jesús rote syõshtaga
kägäyoga, judío tjˈlapgaga kjok
ˈllgwega wˈleniyorë ˈlöng ara. Gueniyo
dboryara Jesúsdë ˈllëme.
13 Eni ga Pilato tjˈlẽ ba kong ga «¿Pja
rote ˈlöng ara ˈli kugöp ˈllëmdo?» ˈle.
14 Gueniyo dboryara kjak kjwara
ˈllëme. E kjĩshko ga woyotjˈlĩya Pilatorë
arae.

Jesús ichara Pilatorë, zrökoba wˈlo

15 Äär ˈlu pjˈlobi go ga Israel tjëyoga
döktong tek Egipto kjokyo dwayo
dbaryo shrëkkˈloshko ga nopga
bängzak tjeng no shdũzˈlong uyo
roshko ˈli, enido ga raye Pilatorë
kjˈlara. Woyde nopgarë kjone dey ga
e rayayde.
16 Eshko ga no bängzak shäng kjˈlara
ko Barrabás, roy kësbange.
17 Eni ga nopga shrono ˈlöng
arashko ga Pilato tjˈlẽ ba kong ˈlok
ga «¿Woydëmi ga ëye dör, Barrabásde,
de Jesús, e kowëba no pjˈluyo ichara
Sbörë shrono shäng ˈli?» ˈle.
18 Miydara pjˈlú ga Jesús woydëba
ara kjĩshko ga ymoyotke ba
wˈloyogarë ara, ga söra ˈlok ba kong
e kjĩshko.
19 Pilato sök no ˈllgwezˈlong shtoyo
wopro ga ba boy tjˈlõkwo ichono ba
kong. Tjˈlẽ ga «Domer ˈllgwep sök ˈli,
e pjˈlo beke. Kjupke shkëyo ga e
yoyoĩnor owa anmoyõ. ¡E kjĩshko ga
wẽyẽ, barwëy ˈllëme!» ˈle.
20 Gueniyo ga nopga tjeng
ara eshko ˈli poshduna syõshtaga
kägäyoga, judío tjˈlapgaga kjok
ˈllgwega wˈleniyorë arae. Tjˈlẽ ga
«Rokozĩ ba kong ga Barrabás, e döyde
bi kong dey ˈlozĩ eni. Rokozĩ obi ga
Jesúsda zrökko ˈlozĩ eni» ˈle.
21 Eshko ga Pilato tjˈlẽ nopga ˈlöng ˈli
kong ga «¿Nopga do pjök ëre dör bomi
kong kjone dey?»
«¡Barrabás, e döpdë!» ˈle ˈlok ba kong.
22 Kuya ga tjˈlẽ ba kong ga «¿Eni ga
ˈllëye woydëmi ga shäryër Jesús, no
pjˈluyo ichara Sbörë shrono shäng ˈlëba
ˈli kong?»
«¡Zrös pjang kjˈlös go!» ˈle ˈlok eni.
23 Kuya ga tjˈlẽ ba kong ga «¿Ë̈llë kjĩy?
Ë̈llëbo owa shäryara ˈli ˈlozĩ bor kong» ˈle.
Gueniyo nopga tjˈlẽ jek obi ga «¡Zrös
pjang kjˈlös go!» ˈle eni.
24 Eni ga ĩya Pilatorë ga nopga
ˈli tjˈlõkwo jong kjwaraso, nopga
shdöktong ëngkjwë woydë wˈleni, ˈllëye
ˈle ba kong, kjˈlopswë ber wotjˈlĩk obˈlë
wˈlo ga äe. E kjĩshko ga di rokara
sira, ga orkwo shkwono nopga ˈli
bokshto.† Tjˈlẽ ga «Kjwe ichër zrökoba
wˈlo, gueniyo miydaga ber tjarë ˈllëme.
Miydaga ber pjãydë om go» ˈle.
25 Kuya nopga ˈlirë ga tjˈlẽ ba kong
ga «Woˈlono ga miydaga ber tjawarë,
borwa wapgarë bakoe» ˈle.
26 Eni ga Barrabás, e shira, ga ra-
yarae. E irgo ga Jesúsda twara ba
ëngkjwagaga kong, shpoya ˈlok no sh-
pokkˈlo go wˈlo, zröya ˈlok pjang kjˈlös go
wˈlo bakoe.

Jesús joywara ëngkjwagagarë

* **27:10** Zacarías 11.12-13; Jeremías 19.1-13; 32.6-9.

† **27:24** Pilato orkwo kwoshkwono, ˈllëye shärye Jesús tjok ˈli miydaga ber erë ˈllëme ˈlokˈlo.

27 Eni ga söra ˈlok, öötong shäng
Pilato u bongkjako. Shto eshko, e
kowëba *pretorio*. Ga ëngkjwagaga töno
tjeng uunkong eshko, ba zˈlong bäng
pjribrie.
28 Eshko ga Jesús shwong skwara
ˈlok, ãska wˈlẽna ˈlok kara pjˈlupga
shwong wˈleniyo ko dingding
shwëshwë, ga pjunaˈlok ba do go.
29 Ga shkö sho ywara ˈlok kjwara,
beno pjˈlu dˈlu ioklo wˈleni, ga iaraˈlok
pjang ba dˈlu go, ga kong kjë twara
kjwangna, ba orkwo këˈëkong. Eshko
ga tjˈlẽ ˈlok ba kong dbo go ga «¡Judío
pjˈluyo, pja pjˈlú, pja tjwˈlõ arae!» ˈleˈlok
eni, ba joywoklo.
30 Eshko ga go tröng twara, shpokza
ˈlok tjã tjã kjëˈli go ara ba käshko bakoe.
31 Joywara ˈlok pjir ga ba shwong
pjang ba do go ˈli skwara ˈlok, ga ba
shwong baĩya ˈli pjuna ˈlok jek iröng
obi. E irgo ga söra ˈlok to, zröya ˈlok
pjang kjˈlös go wˈlo.

Jesús zröraba pjang kjˈlös go

32 Jek ˈlöng kjwˈlë irbo bäng go ga
domer wˈlẽna ˈlok kjˈlara ko Simón, e
Cirene so, ga icharaˈlok dbo go Jesús
kjˈlösˈli sök.
33 E irgo ga jem öötongˈlöng kjokyo
ko Gólgota. (E «No Kä Dboglo dˈlupyo»
ˈloklo.)
34 Eshko ga kjiˈlgwo bo dyo dbo ara
ropsrära ˈlok ˈlëbo këä wˈleniyo‡ tjok,
ga twaraˈlok Jesús kong, ie wˈlo. Tjˈlĩna
sira, gueniyo iara ˈlëme.
35 Eshko ga löraˈlok pjang kjˈlös go
irgo ga ëngkjwagaga tjeng ˈli tjöto ˈlok
ˈlëbo jyãgˈlo go, Jesús shwongˈli ber ë
kong ĩyaˈlok wˈlo.§
36 E irgo ga sirkeno ˈlöng eshko ba
dë.
37 Jesús ˈlök pjangshko ˈli kopshko,
kjibokwo iak pjang kjwara, e zröya
ˈlok ˈlë kjĩy miydëba wˈlo. Kjibokwo tak
pjangˈli tjˈlẽ ga «Domer ëre ko Jesús. E
judío pjˈluyo.»
38 Jesús ˈlöra pjangshko ga nopga ˈlũ
ä wˈleniyo ˈlöra ˈlok do pjök kjˈlös go
bakoe. Kjˈlara pjang or këˈë, kjˈlara
pjang or mˈlë, kjˈlösyo dboy dboye.
39 Eshko ga nopga jekˈlöng Jesús ˈlök
pjangshko ˈli kä wikza tjã tjã, joywe
ˈlok wˈlo. Ga ˈlãywe ˈlöng owa bakoe.
40 Tjˈlẽ ga «Pja Sbö u shdök ber dret,
ga äär dbargwo mya ga shäryëp ber
ba shtoshko iröng obi ˈlorop eni. Pja
Sbö Wa jˈlõkoyo ga pja opdös om go, pja
ter opˈlõs töshko kjˈlös kjwe go dwayo»
ˈle.
41 Jesús joywe syõshtaga kägäyoga,
no pinggaga kjok ˈlgwekklo tara
Moisésdë ˈli go, judío tjˈlapgaga kjok
ˈlgwega wˈleniyorë eni bakoe. Tjˈlẽˈlok
ëng kong ga
42 «Oba obˈlëra döra, gueniyo opdök
om go ga äe. Kjwe Israel tjëyo pjˈluyo
ˈle. Woyde ga opˈlong töshko kjˈlös kjwe
go dwayo. Enira tjawa mär ba go
kjwe.
43 “Tja mär Sbö go” ˈlara. Enira
woyde Sbörë ga döya. “Tja Sbö Wa”
ˈlara bi kong om go» ˈle.
44 Nopga do pjök ˈlũ ä wˈleniyo ˈlök
ˈlok kjˈlös go Jesús pjˈlor kar kar ëmdë
ga omˈlãywë ˈlöng eni bakoe.

Jesús woˈlono pjang kjˈlös go

45 Öötong dˈlo dˈluw bek ga kjok ro
zoktong kjok kjwang jĩkong beno yẽt
erä. Beno eni äär jong dˈlo pjö ˈlë
wˈleni.
46 Dˈlo öötong eni ga Jesús tjˈlẽno dbo
go, tjˈlẽ ga «*Elí, Elí, ¿lama sabactani*?»
ˈle. (E «Bor Sbö, bor Sbö, ¿tja rayorop
jũni ega?» ˈloklo.)
47 Kuya nopga tjeng eshko ˈlirë ga
tjˈlẽ ëng kong ga «Sbö tjˈlõkwo ˈlaga tek
dënashko so Elías, e rokayde pjang» ˈle.
48 Eshko ga domer shäng kjˈlara jek
tji tji, ga ˈlëbo ˈlukˈluk di shak ara
wˈleniyo kjrara kjwara, pöra kjiˈlgwo
bo dyo shpoä go, kjrochara kjor dbo
go, ga poyona jem, shuya Jesúsdë wˈlo
ˈlara.
49 Eshko gaˈlamoˈlöngˈli tjˈlẽ ba kong
ga «Wẽyẽ. Elías tjwe ba dökde ĩy» ˈle.
50 E irgo ga ayˈle Jesúsdë dbo go obi,
ga woˈlonoe.

‡ **27:34** ***Llë**bo **këä wˈleniyo*** ˈleˈli, e dwˈlo wˈleni, ga twaraba nopgaˈlökˈlok kjˈlös goˈli kong, bang kuga ara ˈlëm wˈlo. § **27:35** Löydeˈlok pjang kjˈlös go ˈlëm obishko ga ba shwong skwaraˈlok pjire.

51 Eshko ga Sbö u roshko ga shwong
kësbang iak pjang eshko ˈli dwˈlëtong
aas ter kjomo dwayo äär jong töshko,
beno kjring pjök. Kˈlung iano jek
shkik shkik, guëng woktong aas,
52 ga sak roshwino ara. Eshko ga
Sbö nopga kjone kjone woˈlono tjeng
ˈli, e woshrara Sbörë iröng obi, beno
ˈlöng së,
53 ga opshino ba sak roy dwayo. Ga
Jesús woshrara Sbörë iröng obi irgo
ga epga jek öötong opzrëno ˈlöng kjok
zrek ko Jerusalén ˈli roshko. Eshko ga
ĩkoba ˈlöng arae.
54 Jesús ˈlök pjang kjˈlös go ˈli bokshto
ga ëngkjwagaga ˈlöng kjˈlöbö ba dë, ba
kägäyo shäng ba tjok. Yo ˈli kura ˈlok, ga
ˈllëbo shäryono ˈli ĩna ˈlok uunkong. Eni
ga bangkjrara ˈlok tira ˈllëm, ga tjˈlẽ ˈlok
ëng kong ga «Shinmo ˈlök pjang kjˈlös go
kjwe, e Sbö Wa jˈlõe» ˈle.
55 Eshko ga waˈlëga tjeng kjˈlöbö, tek
tjeng Galilea kjokyo dwayo Jesús tjok,
ba kjimtë wˈlo. Eshko ga ˈllëye shäryëba
Jesús kong ˈli ĩya tjeng pjola sit.
56 E tjrëko tjeng doglo mya, kjˈlara ko
María Magdala so, kjˈlara, e Zebedeo
boy, kjˈlara ko María. María, e Santi-
ago, José mekë.

Jesús doyo jnena Josérë

57 Domer dbur ara wˈleniyo shäng
kjˈlara ko José, e Arimatea so. E op-
pino ara Jesús tjok. Kjok sëng ga
58 jek öötong shäng Pilato shwoy ga
Jesús doyo rokara ba kong, jneya wˈlo.
Eni ga ba nopga ichara Pilatorë, Jesús
doyo twë ba kong wˈlo.
59 Eni ga kjrara Josérë, popgara
shwong ko pjˈlubˈlún, pjˈlú wˈleniyo go,
60 ga söra jek öötong sak baĩyashko.
Eshko ga pjˈlëbgwo jong kjwara
guëmkwota roshko, kara Josérë om
go. Shinmo iaydëba eshko ˈllëm obi.
Eshko ga doyo ˈli iara beno buk
ba roshko, ga bängzara ak kësbang
wˈleniyo go, ga toe.
61 María Magdala so, María oˈblë ˈli,
e sirkeno beno ˈlöng sak ˈli bokshto.

Jesús doyo buk ˈli dagaga

62 Wẽshko, woshtozˈlong dbaryo ga
syõshtaga kägäyoga, fariseoga, e jek
ˈlok Pilato shwoy. Öötong ˈlöng ba
shwoy ga
63 tjˈlẽ ˈlok ba kong ga «Tjˈlapga,
woyoshrërwa ga jyõgwang ˈli shäng së
obishko ga tjˈlẽno ga "Äär dbargwo
mya ga tja woshre Sbörë iröng obi"
ˈlara eni.
64 E kjĩshko ga rokërwa bop kong sira
ga nopga ichëp ba doyo buk sakshko
ˈli dë, äär jong dbargwo mya. Eni
ˈllëm ga ba oppinggaga tjwe ba ˈlũyotkë
kjwe. Eni kjwe ga tjˈlẽ ˈlok oba kong ga
"E woshrara Sbörë iröng obi" ˈle kjwe.
Eni ga jyõ ëre ber owa anmoyõ, jyõ
ˈlara bäm go ˈli kjinmo» ˈle.
65 Kuya ga tjˈlẽ ba kong ga «Jöˈlö.
Ëngkjwagaga sözĩ kjˈlöbö, doyo buk
kjone ˈli dëmi yõtso wˈlo, miydëmi sorë
ˈli eni» ˈle.
66 Eni ga jek öötong ˈlöng sak ˈlishko
ga jyã iara ˈlok beno pjang ak jong
ba bängzakkˈlo ˈli go, dökoba ˈllëm wˈlo,
ga ëngkjwagaga ˈli iara beno ˈlöng ba dë
eshko.

28

Jesús woshrara Sbörë iröng obi

1 Woshtozˈlong dbaryo ˈli pjitonge.
Wẽshko kjok shröng, sondëshko ga
waˈlëga do pjök ko María Magdala so,
María oˈblë ˈli, e jek ˈlok jongya sak ˈli ĩk.
2 Eshko ga Sbö parkaga kjok dogo
so ter shrono shäng eshko kjˈlara. E
kjĩshko ga yo ian pjang kjok eshko
dbo träk ˈllëme. Ga Sbö parkaga ˈli jek
öötong shäng sakshko ga ak iak beno
jong ba bängzakkˈlo ˈli dira, kjara beno
jong ba sor go, ga sirkeno sök ba kjing
go.
3 Sbö parkaga ˈli kãˈlã ara so ˈllgwˈlëng
kjoyo, shwong ko pjˈlubˈlún so pjäng
sho kjoyo bakoe.
4 Ĩya ëngkjwagaga ˈlöng ˈlirë ga sëya
ˈllëm, kjˈlo dete erä, ga dgono jek rish
rish tjeng töshko, beno woˈlono ˈlöng
wˈleni.
5 Eshko ga Sbö parkaga ˈli tjˈlẽ
waˈlëga ˈli kong ga «Lˈllëye bangkjrëmi
ˈllëme. Miydër ga pjãy tek ˈlöng ëre

Jesús, zröraba pjang kjlös go li doyo wlẽga.
6 Gueniyo ga e buk na llëme. E
woshrono iröng obi, lara om go sorë
li eni. Pjãy tek iak beno buk li shtoyo
ĩmia.
7 Ĩnomi ga pjãy nom maling ba op-
pinggaga löng li shwoy, ga pjãy tjlẽ
ba kong ga "Jesús, e woshrara Sbörë
iröng obi. E jek Galilea kjokyo bomi
bäm go. Ĩmi eshko" lëmi ba kong eni.
Llëye lër bomi kong wlo li e» le.
8 Eshko ga kjok bangkjre lok ara,
gueniyo löng wopjlú bakoe. Eni ga jek
zron jong jongya Jesús oppinggaga
löng lishko, roy söya lok ba kong wlo.
9 Eshko ga Jesús ëng wlẽno ba tjok
ga tjlẽ ba kong ga «Miga» le. Ĩya lok ga
tek ba zlong bäng, ga dre popjlura lok,
poshrëya wlo.
10 Eni ga Jesús tjlẽ ba kong ga «Llëye
bangkjrëmi llëme. Pjãy nom tjlẽ bor
pjeyoga kong ga "Pjãy nom Galilea
kjokyo. Jesús ĩmi eshko" lëmi ba kong
eni» le.

Jesús doyo dagaga icharaba jyõrkë

11 E wopro ga ëngkjwagaga Jesús
doyo daga li kjone kjone jek
öötong löng Jerusalén kjokyo roshko,
syõshtaga kägäyoga ĩk. Öötong löng
eshko ga llëye shäryono kës li lara lok
ba kong pjire.
12 Kuya lok ga to lan judío tjlapgaga
kjok llgwega wleniyo tjok, llëye
shärye wlo li woyotjlĩya jong kjrinaso
wlo. E irgo ga dbur twara lok
ëngkjwagaga li kong arae.
13 Ga tjlẽ lok ba kong ga «Llëye ĩnomi
li roy lëy ë kong llëme. Pjãy to löng
tjlẽ oba kong ga "Shkëshko ga tjawa
löng pë wopro ga ba oppinggaga tek
shrono löng eshko, shinmo doyo buk
li lũyotkara, ga söra toe" lëmi oba kong
eni.
14 Roy kuya nopga kjok ëre so icha-
gaga lirë ga tjawa lan ba tjok yõtso
eshko. Pjãy woydë llë kjĩy llëme» le.
15 Kuya ëngkjwagaga lirë ga dbur li
kjrara, ga llëbo shäryara, lara lok ba
kong sorë li eni. E kjĩshko ga dbar
eerishko ga judíoga omroy lë löng eni.

Jesús weno ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho kjlara (11) li kong

16 E irgo ga Jesús oppinggaga doglo
sak kjwara kjingsho kjlara (11) li to
öötong löng Galilea kjokyo, dlup jong
lara Jesúsdë ba kong li go.
17 Eshko ga Jesús ĩna lok, ga
poshrëra. Gueniyo kjone kjone
wotjlĩk ga e Jesús llëm dikjoyoe le.
18 Eshko ga Jesús tek ba zlong bäng
ga tjlẽ ba kong ga «Tja kong dbo twara
Sbörë, tja ber sök kjok dogo sopga,
kjok ëre sopga löng kës li, e ichaga wlo.
19 Eni ga pjãy jongya jong kjok
kjwang jĩkong, tja roy lëmi tjëyoga
uunkong kong, epga ber löng bor op-
pingga wlo. Ga Data Sbö ko go, Sbö
Wa ëre ko go, Sbö Sëya ko go ga epga
wëmia.
20 Ga llëye loror bomi kong,
shäryëmi wlo li pimi ba kong pjir,
shärye lok eni bako wlo. Ga tja ber
shäng bomi tjok ĩyado, äär jong kjok
pjir dbaryo lishko» le.

Evangelio según Marcos

Jesucristo roy pjlú ëre, e jyã tara Marcosdë

Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Marcos. E kowëba Juan Marcos bakoe. E Jesús oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li kjlarayo llëme. Gueniyo woyotjlĩkoba ga e lan Pedro tjok enido, ga kjimtara Pedrorë kjibokwo ëre të. Woyotjlĩkoba kjrina obi ga Jesús sök kjok ëre kjing go obishko ga Marcos sök Jerusalén kjokyo, ga llëbo shäryara, lara Jesúsdë li ĩna, kura om go.

Jesús wolono, ga woshrara Sbörë iröng obi irgo ga ba tjlõkwo kjragaga judío llëm wleniyo löng Roma kjokyo li shdunaba ara, mär löng Jesús go kjĩshko. E kjĩshko ga kong kjibokwo ëre tara Marcosdë, Jesús roy pjlú li miydelok pjlú wlo, epga mär berlöng Jesús go jlõkoyo wlo.

Jesús öör kjok ëre kjing go, ga llëbo ĩydëba llëm wleniyo shäryara ara nopga ara bokshto sorë li tara ba kong. E shdunaba ara, ga wolono pjang kjlös go sorë li tara ba kong. Gueniyo wolono irgo ga e woshrara Sbörë iröng obi sorë li tara ba kong bakoe. Woyde ga miydelok kjibokwo ëre go ga Jesús dbo ara, bi moskwo Ä li kjinmo, ga eerishko ga shji kjimte ara.

1 Jesucristo, e Sbö Wa. E roy pjlú li soyozlong eni.

Juan No Waga shäng kjok dogro no llëmshko

2 Kjibokwo tara Sbö tjlõkwo laga tek dënashko so Isaíasdë. Tjlẽno beno eni:
«Sbö tjlẽno ba Wa kong ga
"No ichër kjlara bop bäm go,
bop roylaga,
irbo poshäryë bop kong wlo" le.
3 Kjok dogro no llëmshko ga ëbo tjlẽ shäng dbo go ga
"Irbo poshäryozĩ Tjlapga tjwe li kong.
Shäryozĩ ber beke"* le.»

4-6 Eni ga no weno shäng kjlara ko Juan. E doyono shäng shwong sek öng jëkklo sok kësbang zok go, dop pjrikklo shäryak öng kwota go bakoe. Dli ba kong ue wlo li, e sekwa, or kjloshko so dyo bakoe. E öötong shäng kjok dogro no llëmshko ga shäng oba wë jer di roshko ga tjlẽ oba kong ga «Llëbo owa shäryëmi löng li, e owa jlõe lozĩ, ga rayozĩ, ga pjãy wër jer di roshko. Shäryoromi eni ga owa pjang bomi go li löya Sbörë ber drete» le.

Judea sopga, Jerusalén sopga, e shrono löng träk llëm ba kuk. Eshko ga kjone kjone, llëbo owa shäryara li le oba uunkong bokshto. E irgo ga we Juandë jer Jordán diyo roshko.

7 Ga Juan tjlẽ oba kong ga «No tjwe bor irgo kjlara. Bek wlo ga tja ba drepkwota dök wlo llëm, e tjwlõ ara bor kjinmo anmoyõ kjĩshko.†

8 Pjãy wër shäng di goshko, gueniyo domer tjwe bor irgo lira, pjãy go Sbö Sëya iche tjwe ber kësbang bomi tjok» le.

Jesús wara Juandë

9 Eshkoshko ga Jesús opshino jek Nazaret kjokyo dwayo, e Galilea kjokyo obi, ga öötong shäng Jordán diyo, Juan shängshko. Eshko ga wara Juandë jer Jordán diyo roshko.

10 Wara pjir ga Jesús opshik tëm shäng di roy dwayoshko ga ĩya ga kjok dogo roshwino beno oojong erä, ga Sbö Sëya to ter kjok dogo dwayo so dunggwo kjoyo, ga opyono sök ba go.

11 Eshko ga ybö kuraba kjok dogo dwayo, tjlẽ ga «Bor wa li pja. Pja woydër ara. Tja wopjlú bop tjok» le.

Jesús tjlĩna Ärë, llëbo owa shäryë wlo lara

12 E irgo ga Jesús söra Sbö Sëyarë jek öötong shäng kjok dogro no llëmshko,

* **1:3** Isaías 40.3. † **1:7** ***Drepkwota döga*** lanyo, e tak pjang Mateo 3.11 go.

13 äya kjloshko so tjeng ara lishko,
ga beno shäng eshko dbargwo sak
pkëng (40). Eshko ga tjlĩna Ärë ara,
llëbo owa shäryë wlo lara. Ga Sbö
parkagaga kjok dogo so shrono tjeng
ba tjok kjlöbö ba kjimtë.

Jesús ba pak soyono

14 Juan bängzaraba shäng no
shdũzlong uyo roshko irgo ga Jesús
jek öötong shäng Galilea kjokyo.
Eshko ga Sbö tjlõkwo roy pjlú le shäng
oba kong,
15 tjlẽ ga «Dbar iara Sbörë li öötonge.
Sbö ber no pjluyo wlo li, e dbaryo
döröe. E kjĩshko ga llëbo owa shäryëmi
löng li, e owa jlõe lozĩ, ga rayozĩa. Sbö
tjlõkwo roy pjlú lër shäng bomi kong
li, e kjrozĩa» le.

Jesús, domerga mã shaga kjrara doglo pkëng (4)

16 Domer shäng kjlara ko Simón.
Kjlara obi ko Andrés, e Simón lëng.
Epga mã shaga. Pjlara ga löng ba
kjla mã shakklo dbuk Galilea di bäng
buk kësbang, shkung, so dlung kjoyo li
roshko. Eshko ga Jesús jek jëk shäng
diksor go, ga ĩya ga domerga li bë
lönge.
17 Eshko ga tjlẽ ba kong ga «Pjãy tek
bor tjok, pjãy pin wlo. Pjãy to löng mã
shak ame. Pjãy iër to ber löng no töng
bor kong shara» le.
18 Kuya lok ga ba kjla rayara jekdo,
ga to jek ba tjok.
19 Jek këgo sit ga domerga löng do
pjök ko Santiago, Juan. E data Zebe-
deo. Epga löng ba kjla mã shakklo
bängyë kjyong roshko ba data tjok.
Ga Jesús jek shäng eshko ga domerga
do pjök li ĩna,
20 ga rokara jek ba tjok, opping ba
tjok wlo. Kuya lok ga ba data rayara
jekdo, beno sök ba kjyong roshko ba
parkagaga tjok, ga to jek lok Jesús
tjok.

Ä sëya pjang domer goshko ichara Jesúsdë kjlara toe

21 E irgo ga to lok öötong löng
Capernaúm kjokyo. Öötong wosh-
tozlong dbaryoshko ga Jesús opzrëno
jek judíoga syõ uyo jong eshko li
roshko, ga nopga pina.
22 Tjlõkwo lara jlõkoyo, dbo ara go,
le no pinggaga kjok llgwekklo tara
Moisésdë go lirë dik llëme. E kjĩshko ga
nopga löng ba kuga li beno löng yëy le
erä.
23 Eshko ga domer shäng kjlara,
goshko Ä sëya kjlara. Ga Jesús ĩya sëya
lirë ga öö le ba kong dbo goshko, tjlẽ
ga
24 «Jesús, Nazaret so, ¿pja tek shäng
borwa barwë ega? ¿Pja tek shäng
borwa pjigare? Pja ë miydër pjlúe.
Pja iak beno shäng dboy Sbö kong» le.
25 Kuya ga sëya li wlona, tjlẽ ba kong
ga «Pja kjinkozong. Pja opkjos domer
kjwe go dwayo» le.
26 Kuya ga domer li iara jek klan
kjlulu erä. Eshko ga öö le sëya lirë
dbo goshko, ga opkjono to domer li go
dwayo.
27 Ĩya nopga tjeng eshko lirë ga beno
löng yëy le erä, ga tjlẽ ëng kong ga
«¿Kjwe llëro? ¿Tjlõkwo tjaglën wleniyo
bi kongdo llëm? Tjlõkwo kjwe dbo ara.
Ä sëyaga iche ga kole bakoe» le.
28 Eshko jek lëkong ga Jesús roy
shdöktong jekdo Galilea kjokyo kjok
kjwang jĩkong.

Simón ëm poptara Jesúsdë

29 E irgo ga Jesús opshino judíoga
syõ uyo li roshko dwayo Santiago,
Juan tjok, ga jek öötong löng Simón,
Andrés ushko.
30 Eshko ga Simón ëm buk ba
bukklo kjing go, kjlirkono buk träk
llëme. Roy lara Jesús kongshko ga
31 jek öötong shäng swlo buk lishko.
Eshko ga orkwo shara, kojona, ga
kjlik li zenoe. Eni ga walë li dli
shäryono ba kong.

Swlopga poptara Jesúsdë ara

‡ **1:32** Eshko ga e woshtozlong dbaryo. Ga e dbaryo ga epga jëk pjola llëm kjĩshko ga swlopga söraba Jesús shwoy kjok ro zar kjwlëshko.

32 Jek kjok ro zar ga swlopga, nopga
goshko Ä sëyaga, e söraba ara Jesús
kong.‡
33 Kjok eshko sopga uunkong töno
shrono lok u bäng li bokshto.
34 Nopga swlo llë ara poptara
Jesúsdë, Ä sëyaga tjeng oba goshko
li ichara to bakoe. Jesús, e ë miyde
Ä sëyaga tjeng oba goshko lirë owa
llëme. E kjïshko ga ichara Jesúsdë tjlẽ
llëme.

Jesús, Sbö tjlõkwo roy pjlú le judíoga syõ uyo oblë oblë roshko

35 Wẽshko kjok shröngto ga Jesús ko-
jono, opshino jek kjok eshko dwayo,
to jongya ëye llëmshko, syõshtë Sbö
kong wlo.
36 E irgo ga Simón to shäng ba
pjeyoga oppingga tjok ba wlẽk.
37 Wlẽnashko ga tjlẽ lok ba kong ga
«Oba uunkong to löng bop wlẽk» le.
38 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Shji
to jongya kjok shto oblë oblë, Sbö
tjlõkwo roy lër eshko wlo, miydëba
wlo. Tja shrono shäng e kong wlo» le.
39 Eni ga to shäng Sbö tjlõkwo roy
pjlú lë Galilea kjokyo kjrina kjri-
nashko, judíoga syõ uyo lok kjwobi li
roshko. Ga Ä sëyaga tjeng oba goshko
li iche to bakoe.

Domer poglo go swlo ara, sho an do jïkong wleniyo poptara Jesúsdë kjlara

40 Pjlara ga domer shrono shäng
kjlara Jesús shwoy. Domer li poglo
go swlo ara, sho an do jïkong. Öötong
shäng Jesús zlong bäng ga kjök tono ba
bokshto, tjlẽ ba kong ga «Tja poptëp
woydë ga tja poptëp ga pjlúe» le.
41 Ïya ga songe le, ga porwara ba
orkwo go, ga tjlẽ ba kong ga «Pja
poptër woydë. Pja ber pjlú shara» le.
42 Jekdo eshko ga domer li popto-
noe.
43-44 Eshko ga Jesús tjlẽ ba kong ga
«Tja kuzong. Pja poptoror lëp ë kong
llëme. Pja nom opping syõshtaga Sbö
kong nopga kjïshko li kong, pja ïya
wlo eröe. Sbö sëngglo lara Moisésdë,
pja äär Sbö poshrëk ba ushko ga pjlú
wlo li söp, twëp ba kong, pja poptono
miydëba wlo» le, ga ichara toe.
45 Gueniyo ga domer poptono li to
shäng kjone pogoshko ga tjlẽ ga «Tja
poptara Jesúsdë» le ë kong pogo. E
kjïshko ga Jesús jek opzrëk u ara tjeng
lishko ga äe. To jek wleni ga oba tön
ba shwoy ara anmoyõ kjïshko. Eni ga
beno shäng no llëmshko. Eni ëmdë ga
ïkoba äär träk llëme.

2

Domer dre kuga llëm wleniyo poptara Jesúsdë kjlara

1 Dbar kjwöbö irgo ga Jesús shrono
sök Capernaúm kjokyo iröng obi ba
ushko. Miydaraba ga shrono sök
iröng ga
2 oba shrono löng träk llëm ba
shwoy, ga u li dlino tjung no eröe.
Oba ara ba u bongkjako bakoe. Ëye
äär u bäng zlong ga äe.
Jesús sök Sbö tjlõkwo roy lë oba
kong kjër roshkoshko ga
3 domerga tjwe löng doglo pkëng
(4), swlo söno kjlara. Swlo li buk
töshko, dre kuga llëm wleniyo.
4 Eshko ga söra lok shrono u bongk-
jako ga söya kjër roshko, Jesús sökshko
lara, gueniyo to öötong ey llëm, oba
ara kjïy. Eni kuzong ga jem tyono
lok u dbo kjing sdok li kjing go, kjing
döra sira, swlo li lona ter pjang ba
poglo roshko öötong buk dew, Jesús
sök lishko.
5 Ïya Jesúsdë ga swlo sögaga li mär
ba go ga tjlẽ swlo buk töshko li kong
ga «Domer, owa pjang bop go li lönor
beno drete» le.
6 No pinggaga kjok llgwekklo tara
Moisésdë li go löng eshko kjlöbö.
Wotjlïk lok ga
7 «¿Kjwe ëro? ¡Domer kjwe shäng Sbö
lãywë owa, ber tjwlõ llëm wlo le! Owa
löngga nopga kong li Sbö eröe» le.
8 Wotjlïk löng llë li miydara Jesúsdë
pjir kuzong ga tjlẽ ba kong ga «¿Pjãy
wotjlïk owa eni ega?
9 “Owa pjang bop go li lönor beno
drete” loror ba kong. Gueniyo
lönorde, de lönor llëm, e ïgömi llëme.
Gueniyo ga “Pja kojõzong. Bop bukklo

kjwe kjrozong. Pja jëkzong” ˈloror
ba kong ga poptororde, de poptoror
ˈlëm, era ĩgömi wëˈëe.
10 Kjok ëre kjing go ga no to ter kjok
dogo dwayo ëre dbo ara, owa pjang
nopga go ˈli ˈlön ber dret wˈlo ga pjˈlúe.
Miydëmi wˈlo ga ˈlëbo shäryër e» ˈle.
Eni ga tjˈlẽ swˈlo buk töshko ˈli kong ga
11 «Ľër bop kong ga pja kojõzong.
Bop bukkˈlo kjwe kjros, ga pja nom
bop ushko» ˈle.
12 Kuya ga kojono, ba bukkˈlo
kjrara, ga to jek ba ushko.
Ĩya ˈlöng eshko ˈlirë ga beno ˈlöng yëy
ˈle erä, ga Sbö poshrëra, ga tjˈlẽ ˈlok
ëng kong ga «Ľlonoshko ga ˈlëbo ĩydë
kjweni ˈlëme» ˈle.

Leví rokara Jesúsdë

13 E irgo ga Jesús jek öötong shäng di
bäng buk kësbang ˈli kjako obi. E irgo
ga nopga öötong ˈlöng ara ba zˈlong, ga
epga pĩya Jesúsdë shäng.
14 Jek jëk shängshko ga domer sök
kjˈlara eshko ko Leví, e dbur töngga
Roma so kong. E Alfeo wa. E sök ba
pakˈlishko. Ĩya Jesúsdë ga tjˈlẽ ba kong
ga «Pja tek bor tjok, pja pin wˈlo» ˈle.
Kuya ga kojono, ga to jek ba tjok.
15 E irgo ga Jesús jek öötong sök
ië Leví ushko,* ba oppinggaga tjok.
Ga nopga dbur töngga Roma so kong
öötong ˈlöng ië ba tjok eshko, nopga
owa wˈleniyo oblë öötong ˈlöng ië ba
tjok eshko bakoe. Nopga eniyo jëk
ˈlöng Jesús tjok ara.
16 Eshko ga nopga ˈlöng kjˈlöbö
no pinggaga kjok ˈlˈlgwekkˈlo tara
Moisésdë ˈli go, epga fariseoga bakoe.
Ĩya ˈlok ga Jesús sök ië nopga eniyo
tjok ga tjˈlẽ ba oppinggaga ˈlöng ˈli kong
ga «¿Bomi pingga kjwe ië nopga owa
wˈleniyo tjok kjweni ega?» ˈle.
17 Kuya Jesúsdë ga tjˈlẽ ba kong ˈlok
ga «Nopga ˈlöng pjˈlú, swˈlo ˈlˈlëm ga e
dwˈlomnega woydë ˈlˈlëme. Swˈlopgara
dwˈlomnega woydë. Eni ga tja shrono
shäng kjok ëreshko, nopga pjˈlo bek
ˈli rokaga ˈlˈlëm, nopga owa ˈli rokaga
eröe» ˈle.

Jesús ˈlano shji ië ˈlˈlëm kjĩshko

18 Oˈlö ga Juan oppinggaga,
fariseoga, e ië ˈlˈlëm Sbö kong. Pjˈlara
ga ˈlöng ië ˈlˈlëm enishko ga nopga tek
shrono ˈlöng Jesús shwoy ga tjˈlẽ ba
kong ga «Juan oppinggaga ië ˈlˈlëm
Sbö kong dbar kop ara. Fariseo
oppinggaga omshäryë eni bakoe.
¿Bop oppinggagara omshäryë eni ˈlˈlëm
ega?»
19 «Orkwosmozˈlong dbaryoshko ga
domer orkwosmok wˈlo ˈli† shäng ba
tjok obishko ga nopga makˈlöng eshko
ˈli‡ ië ˈlˈlëm ga äe.
20 Gueniyo domer ˈli söraba ba
shjiryoshko ga epga ië ˈlˈlëm eshko jã.
21 »Shwong këguë§ bängyëy shwong
ˈlikyo tjaglën* go ˈlˈlëme. Shäryoroy
eni kjwe ga shwong ˈlikyo tjaglën ˈli,
shwong këguë ˈli, e sreya, dwˈler jek
këgong.
22 »Kjiˈlˈlgwo bo dyo dbo ara tjaglën†
tyëy ba bapkwo këguë shäryak öng
kwota go‡ roshko ˈlˈlëme. Shäryoroy eni
kjwe ga ba bapkwo ˈli böptur. Eni ga
kjiˈlˈlgwo bo dyo ˈli, e ber ˈlˈlëno ame, ba
bapkwo ˈli ber eni bakoe. Eni kuzong
ga kjiˈlˈlgwo bo dyo dbo ara tjaglën
tyëy wˈlo ga woyde bapkwo tjaglën» ˈle
ba kong.

Woshtozˈlong dbaryo ga Jesús oppinggaga dwˈla bo kjrono

23 Woshtozˈlong dbaryo kjwara ga
Jesús jëk shäng dwˈla dgak bukˈli tjrëko

* **2:15** Grecia so tjˈlõkwo ëre ˈlˈlëˈloklo miydëy yõtso ˈlˈlëme. E ***Jesús jek öötong sök ië Leví ushko*** ˈloklo, ˈlˈlëm ga ***Jesús jek öötong sök ië Jesús ushko*** ˈloklo. Ë ushko miydëy yõtso ˈlˈlëme. † **2:19** ***Domer orkwosmok wˈlo*** ˈle ˈli, e ***Jesús*** ˈloklo. ‡ **2:19** ***Nopga makˈlöng eshko*** ˈle ˈli, e ***Jesús oppinggaga*** ˈloklo. § **2:21** ***Shwong këguë*** ˈle ˈli, e ***tjˈlõkwo twara Sbörë Israel tjëyoga kong jˈlõkoyo dënashko*** ˈli ˈloklo. * **2:21** ***Shwong likyo tjaglën*** ˈle ˈli, e ***tjˈlõkwo twara Sbörë jˈlõkoyo tjaglën Jesús kjĩshko*** ˈli ˈloklo. † **2:22** ***Kjillgwo bo dyo dbo ara tjaglën*** ˈle ˈli, e ***tjˈlõkwo twara Sbörë jˈlõkoyo tjaglën Jesús kjĩshko*** ˈli ˈloklo. ‡ **2:22** ***Kjillgwo bo dyo dbo ara bapkwo këguë shäryak öng kwota go*** ˈle ˈli, e ***tjˈlõkwo twara Sbörë Israel tjëyoga kong jˈlõkoyo dënashko*** ˈli ˈloklo.

ba oppinggaga tjok. Eshko ga ba oppinggaga löng dwla bo kjrë, ue lok wlo.
24 Ĩya fariseogarë ga tjlẽ Jesús kong ga «¡Bop oppinggaga kjwe ĩzong! ¿Löng llëbo shäryako woshtozlong dbaryoshko llëm li shäryë ega?»
25 «¿Dënashko ga David, ba yorkagaga pjli lok arashko ga llëye shäryara tak pjang Sbö tjlõkwo go li, e lomirë llëmdo?
26 Abiatar sök syõshtaga Sbö kong ba pjeyoga kjĩshko kësbangyo dbaryoshko ga David opzrëno jek shäng Sbö u roshko, ga pjlung shosho suk pjir iak beno tjeng dboy Sbö kong li uara, ga twara ba nopga jëk löng ba tjok li kong, ue wlo bako, e uaga syõshtagagarë erö gueniyo» le ba kong.
27 E irgo ga tjlẽ ba kong obi ga «Woshtozlong dbaryo, e shäryak beno nopga kjimtoklo. Nopga, e shäryak beno woshtozlong dbaryo kjimtoklo llëme.
28 E kjĩshko ga woshtozlong dbaryo kägäyo li, no to ter kjok dogo dwayo ëre li e» le.

3

Woshtozlong dbaryo ga swlo poptara Jesúsdë kjlara

1-2 Woshtozlong dbaryo oblë ga Jesús opzrëno jek judíoga syõ uyo jong kjok eshko li roshko. Domer shäng kjlara eshko orkwo kjwara slosloe. Fariseoga löng eshko bako, Jesús dë, swlo li popte woshtozlong dbaryore ĩya lok wlo, rote e go wlo.
3 Eshko ga Jesús tjlẽ swlo li kong ga «Pja kojõs shäng nopga löng kës ëre tjrëko» le.
4 E irgo ga Jesús tjlẽ fariseoga li kong ga «¿Woshtozlong dbaryo ga llëye shäryëy oblë kong ga pjlú? ¿Llëbo pjlúre, de llëbo owa? ¿Ëre dbaryo ga kjlara buk ba llëmdo shinmotkë wlo ga llëye shäryëy? ¿Wẽyẽre, de kjimtëy?» le. Kuya lok ga beno tjeng kjing erä. Dboryara lok llëme.
5 Eshko ga löng ba zlong bäng pjribri li ĩna, ga iirkorgö ba kong, swlo li songe le lok llëm kjĩshko. Ga tjlẽ swlo li kong ga «Pja orkwo roshwĩzong» le. Kuya ga orkwo roshwino, ga poptono beno pjlúe.
6 Gueniyo ga fariseoga opshino jek lok ey dwayo, ga öötong ëng töno lok Herodes pjloyoga tjok. Eshko ga tjlẽ lok ëng kong ga «¿Jesús, e zröy sorë ga pjlú?» le.

Swlopga poptara Jesúsdë ara

7-8 Dbar kjwara ga Jesús opkjono jer öötong shäng ba oppinggaga tjok di bäng buk kësbang li kjako. Nopga to jek ara ba tjok. Jesús roy öötong kjok shto oblë oblë, ga nopga shrono löng ara ba ĩk, Galilea sopga, Judea sopga, Jerusalén sopga, Idumea sopga, kjok buk Jordán diyo kjwo kalëkong sopga, Tiro sopga, Sidón sopga bakoe.
9-10 Jesús shäng nopga poptë ara, e miydaraba kuzong ga swlopga shrono lok ara ba zlong bäng, porwe lok wlo. E kjĩshko ga ba oppinggaga ichara kjyong wlẽk kjlara, nopga tjwe arashko ga jem tyë kjyong li roy wlo, llikoba llëm wlo.
11 Eshko ga nopga goshko Ä sëyaga tjeng kjlöbö. Jesús ĩya lokshko ga tjwe löng ba zlong bäng, ga kjök torgö, öö le lok, tjlẽ ba kong ga «¡Pja Sbö Wa!» le.
12 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Tja ë lëmi ë kong llëme. ¿Kuromire?» le.

Jesús domerga kjrono doglo sak kjwara kjingsho pjök (12)

13 E irgo ga Jesús to jem dlup jong kjwara eshko bigdo go. Eshko ga nopga rokara tek ba zlong bäng kjlöbö,
14 ga kjrara doglo sak kjwara kjingsho pjök (12), ber löng Sbö tjlõkwo roy laga ba ãska wlo, ber tjeng jëk ba tjok wlo, iche Sbö tjlõkwo roy pjlú shdök kjok shto oblë oblë wlo,
15 Ä sëyaga tjeng oba goshko li iche dbo twara ba kong li go wlo bakoe.
16 Domerga kjrara doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li ko lok eni:
Simón, e koiara beno Pedro;
17 Santiago, e Zebedeo wa;

Juan, e Santiago kj̈larayo, pjöyĩkong
ẗli kowaraba Boanerges (e epga so
kjrik kjoyo ẗloklo);*
18 Andrés;
Felipe;
Bartolomé;
Mateo;
Tomás;
Santiago, e Alfeo wa;
Tadeo;
Simón, e zelote;
19 Judas Iscariote, e Jesús soynega.

Jesús, Beelzebú†

20 E irgo ga Jesús jer d̈lup ẗli dwayo,
ga opzrëno jek u roshko. Jesús ĩkoba
shrono ẗlöng ara kuzong ga Jesús, ba
oppinggaga, e kong dbar ië ẗlok ẅlo
ëmdë ga drete.
21 Eni ga ẗllëye shärye shäng ẗli roy
kuya ba pjeyoga epenga ẗlirë ga woy-
otj̈lĩya ẗlok ga «E skwẽrkono dikjoyoe»
ẗle. E kjĩshko ga tj̈lẽ ẗlok ëng kong ga
«Shji to ẅlokjrë» ẗle.
22 No pinggaga kjok ẗllgwekk̈lo
tara Moisésdë ẗli go tek shrono ẗlöng
Jerusalén kjokyo dwayo kj̈löbö, ga tj̈lẽ
ẗlok ga «¡Domer kjwe goshko Beelzebú!
Ä sëyaga iche to, dbo twara Ä sëya
kägäyo ko Beelzebúrë ba kong ẗli go»
ẗle.
23 Eni ga nopga ẗlöng ẗli rokara
Jesúsdë tek ba z̈long bäng, ga tj̈lẽno
ba kong ẗllëbo jyägẗlo go. Tj̈lẽ ga «¿Ä, e
iche Ärë opshik om go sorëro?
24 Pj̈lu ẗllë, ba nopga ëngkjwë ëng tjok
kar kar ẅleni ga e oppjik ẗlok om go.
25 Nopga tjeng u kjwaraso, e
ëngkjwë ëng tjok kar kar ẅleni ga e
oppjik ẗlok om go bakoe.
26 ¿Eni ga Ä, e ëngkjwë ba sëyaga tjok
ẅleni ga e pjir maling ẗllëmdo?
27 »Domer sök kj̈lara dbo ara ba
ushko ẅleni ga no jek äär opzrëk
ẗlũrkë ba u roshko ga äe. Woyde ga
domer ẗli shara, pjrira bäm go guing.
Enira ba ẗllëbo ẗlũyotke ga pj̈lúe.‡
28 »T̈lër bomi kong j̈lõkoyo ga ëye
ẗllëbo owa shäryë, tj̈lõkwo ẗlë owa ga
owa ẗli ẗlöya Sbörë ber dret ga pj̈lúe.
29 Gueniyo ëye Sbö Sëya ẗlãywë owa
ga owa ẗli ẗlöya ẗllëme. To beno pjang ba
go ĩyadoe» ẗle.
30 Tj̈lẽno eni, ẗlunashko ga no ping-
gaga kjok ẗllgwekk̈lo tara Moisésdë ẗli
go tj̈lẽno ẗlok ga «Domer kjwe goshko Ä
sëya kj̈lara» ẗlara eni kjĩshko.

Jesús, ba mekë, ba ẗlëmga

31 Eshko ga Jesús mekë, ba ẗlëmga, e
shrono tjeng kjoko, ga no ichara ẗlok
kj̈lara ba rokë.
32 Eni ga nopga sirkeno tjeng Jesús
z̈long bäng ẗli tj̈lẽ ba kong ga «Bop
mekë, bop ẗlëmga, e shrono tjeng bop
ẅlẽk kjoko» ẗle.
33 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «¿Bor
mekë, e ë? ¿Bor ẗlëmga, e ë?» ẗle.
34 Eni ga ba oppinggaga sirkeno
tjeng ba tjok ẗli ĩya ga tj̈lẽ ga «Bor
mekë ẗlër ẗli kjwepga. Bor ẗlëmga ẗlër ẗli
kjwepga.
35 Ëye Sbö ko ẗlë ga era bor mekë
ẅleni, bor ẗlëng ẅleni, bor dor ẅleni»
ẗle.

4

Dẅla sguingga

1 Jesús öötong sirkeno sök di bäng
buk kësbang ẗli sor go ga nopga pina
eshko jek obi. Nopga shrono ẗlöng
ara kjĩshko ga Jesús opyono kjyong
roshko, ga sirkeno sök eshko. Nopga
ẗli beno tjeng di bäng ẗli kjako.
2 Eshko ga epga pina ara ẗllëbo jyägẗlo
go. Tj̈lẽ ga
3 «Tja kuzĩa. Domer shäng kj̈lara
dẅla sguingga. Pj̈lara ga opshino to
jek dẅla sguing.
4 Sguĩyashko ga kjone kjone ẗlono
tjeng irbo bäng, ga sënwa shrono, ga
uara ẗlok drete.
5 Kjone kjone ẗlono tjeng ak ara
tjrëko, k̈lung sho ara ẗllëmshko, ga

* **3:17** Grecia so tj̈lõkwo ëre ẗllë ẗloklo miydëy yõtso ẗllëme. Gueniyo kjone kjone tj̈lẽ ga ***epga so kjrik kjoyo ẗloklo*** ẗle ẗli, e ***domerga iir ä ẅleniyo*** ẗloklo. † **3:19** ***Ä***, e kowëba ***Beelzebú*** bakoe. ‡ **3:27** ***Domer dbo ara*** ẗle ẗli, e ***Ä*** ẗloklo. ***Lũ****rkaga* ẗle ẗli, e ***Jesús*** ẗloklo. T̈lara eni ẗli, e Ä sëyaga iche ẅlo ga woydara ga Ä zana guing ẗloklo.

weno ma'ling, klung sho rong ïlëm
kjĩshko.
6 Gueniyo slenggwo dret kjĩshko ga
dlo wenoshko ga sura, beno dogroe.
7 Dwla kjrina obi, e lono tjeng shkö
sho roshko, ga shkö sho li kunoshko
ga dwla li ïlgwĩna beno bo ïlëme.
8 Dwla kjrina obi, e lono tjeng
klung sho pjlú kjing go, ga kuno,
botjyono pjlúe. Kjoneshko ga sok
kjwara botjyono kjwo sak mya (30),
kjoneshko ga botjyono kjwo sak tjer
(60), kjoneshko ga botjyono kjwo sak
dbäw (100)» le.
9 E irgo ga tjlẽ ba kong jek sira obi
ga «Ëye kwomgwo tjok ga woyde ga
kuya yõtso» le.

Jesús tjlẽno ïlëbo jyãgïo go erä ega

10 Nopga tjeng kës li briktong irgo
ga Jesús oppinggaga doglo sak kjwara
kjingsho pjök (12) li, oba oblë jëk löng
ba tjok wleniyo, e tjlẽ lok ba kong ga
«Rokërwa bop kong sira ga ïlëye lorop
ïlëbo jyãgïo go yẽ, e ïlë loklo pjloïlgwes
borwa kong, miydërwa wlo» le.
11 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Sbö ber
no pjluyo sorë li roy miydaydëba ïlëm
li pinaba bomi kong. Gueniyo nopga
oblë kongda, lër ïlëbo jyãgïo go erä.
12 Eni ga
»"Ĩya löng kjër ga ïlë ĩyde miyde lok
ïlëm,
kuya löng kjër ga ïlë loklo miyde
lok ïlëm bakoe.
Eni ïlëm kjwe ga
optwë ber Sbö kong,
ga owa pjang ba go li lõya ber
drete"» le.

Dwla sguingga lanyo, e ïlë loklo lara Jesúsdë

13 E irgo ga Jesús tjlẽ ba kong ga
«¿Tjïlõkwo lër shäng ïlëbo jyãgïo go ëre
ïlë loklo miydëmi ïlëmde? Miydëmi
ïlëm ga tjlõkwo lër ïlëbo jyãgïo go obi
ga miydëmi ïlëm bakoe.
14 Dwla sguingga li, e Sbö tjlõkwo
laga oba kong li loklo.
15 Kjone kjone, e so dwla lono tjeng
irbo bäng li kjoyoe. Tjlõkwo li kuya,
gueniyo Ä tjwe eshko, ga döya ba
shjiryo.
16 »Kjone kjone, e so dwla lono ak
ara tjrëko li kjoyoe. Tjlõkwo li kuya ga
kjre lok wopjlúe.
17 Gueniyo tjlõkwo li äär ber ba
pjlúshko jlõkoyo ïlëm kjĩshko ga ïlëye
wen ba kong sirashko, epga shdun-
goba tjlõkwo li kjĩshkoshko ga raye,
söya ame.
18 »Kjone kjone, e so dwla lono shkö
sho roshko li kjoyoe. Tjlõkwo li kura,
19 gueniyo ïlëbo tjeng kjok ëre kjing
goshko li woyotjlĩya ara, wo pjang
dbur go, ïlëbo tjeng kës li kjre woydë
ber ba kong wlo bakoe. E kjĩshko ga
tjlõkwo li woyo ba kong ame, ga bo
wen tjlõkwo li kjĩshko ïlëme.
20 »Gueniyo ga kjone kjone obi, e so
dwla lono tjeng klung sho pjlú kjing
go li kjoyoe. Tjlõkwo li kuya, ga kjre
jlõkoyo. E ber shäng so dwla botjyono
pjlú kjoyoe. Kjoneshko ga sok kjwara
botjyono kjwo sak mya (30), kjwo sak
tjer (60), kjwo sak dbäw (100)» le.

Iök shjiy

21 E irgo ga Jesús tjlẽ ba kong ga «Iök
borkey jong shjiy, jney ïlëbo dorko
wlo ïlëme. Iëy jong kjókshko dey.
22 Llëbo jnek tjeng li, e woyde Sbörë
ga ber ĩkoba wẽïë wlo. Ga ïlono ga
e ber miydëba dret, iök shjiy poyong
jong kjókshko wleni.
23 Ëye kwomgwo tjok ga woyde ga
kuya yõtso.
24 »Ga ïlëye kumi löng li kuzĩ yõtso.
Kumi yõtso wleni ga pjãy opping ara.
Kumi yõtso ïlëm wleni ga pjãy opping
ara ïlëme. Kumi sorë ga pjãy opping
eni, ga pjãy opping e kjinmo obi.
25 Ëye ïlëbo tjok ga sëya jek obi. Ëye
ïlëye ïlëm ga ïlëye tjeng sirawa li döya
ba shjiryo drete» le.

Dwla wen sorë

26-27 E irgo ga Jesús tjlẽ ba kong obi
ga «Sbö ber no pjluyo sorë, e so dwla
sguina domer kjlararë kjoyoe. Dwla,
e sguina beno klung sho kjing go,
ga domer li shrono iröng ba ushko.
Eshko ga pë, woïlen, ga bë sök wlẽpe.

E wopro ga dwla sguina beno tjeng li weno, ga kuno, shäryë eni sorë miyde domer lirë llëm gueniyo.
28 Dwla li kun jong laga klung shorë. Kun jem, korga wen, kjing shen, ga bo kwirkë shjiye.
29 Bo kwirkono shjiy kuzong ga domer li jongya ba skok kjwlë jã» le.

Kjor dwlayo chirawa

30 E irgo ga Jesús tjlẽno ba kong jek obi. Tjlẽ ga «¿Sbö ber no pjluyo sorë, e so llë kjoyo? ¿Ër bomi kong sorë ga pjlú?
31 E so kjor dwlayo chirawa ko *mostaza* dgoroy klung roy kjoyoe. Dwlagwo ëre chirawa, dwlagwo oblë oblë dorko.
32 Gueniyo kun kësbang, dwlagwo oblë oblë kjinmo. Eshko ga sënwa llë usho ywë ba kowo go» le.

33 Nopga pina Jesúsdë llëbo jyãgło go eni. Kura lok, gueniyo llë loklo miydara lok uunkong llëme.
34 Jesús tjlẽno nopga kong llëbo jyãgło go erä. Gueniyo nopga tjeng kës li briktong lok pjirshko ga llëye lara llëbo jyãgło go li, e llë loklo pjlollgwera ba oppinggaga kong pjire.

Pjluk, di bäng buk kësbang, e ichara Jesúsdë

35-36 Kjok sëng ga Jesús sök kjyong roshko obi, ga tjlẽ ba oppinggaga kong ga «Shji to dipzë, di bäng buk kësbang ëre kjwo kalëkong» le.

Kuya lok ga opyono lok kjyong li roy ga «Tjawa toe» le lok nopga kong, ga to jek ey dwayo. Eshko ga kjyong oblë sökoba jek tjeng ba tjok bakoe.
37 Eshko ga pjluk tjwe jong träk llëm, dbo ara di bäng buk kësbang li kjing go. Di iõya ara, ga di dlin jong kjyong li roy, pir sek seke.
38 Eshko ga Jesús buk pë kjyong sigwo lëkong, kä iak buk kä ioklo kjing go. Eni ga ba oppinggaga jek löng ba wolleng, ga tjlẽ ba kong ga «¡Tjlapga no pingga! ¡Shji ba pitoe! ¿Pja buk wlẽp ega?» le.
39 Kuya ga kojono, ga tjlẽ pjluk, di iõya li kong ga «Pja slanzong. Pja ber tjëkso» le, ga beno buk tjëkso.
40 Eshko ga tjlẽ ba oppinggaga kong ga «¿Kjok bangkjrëmi ara ega? ¿Pjãy mär bor go llëm obire?» le.
41 Eni ga epga shgawara löng ara. Ga tjlẽ ëng kong ga «¿Kjwe ëro? Ĩzĩa. Tjlẽno pjluk, di iõya li kong ga kole pjlúe» le.

5

Domer goshko Ä sëya kjlara

1 Jesús, ba oppinggaga, e dipzono jek öötong löng di bäng buk kësbang li kjwo kalëkong, Gadara kjokyo.
2-6 Eshko ga domer goshko Ä sëya kjlara. Kjra lëba, shakoba or go ga ä kuzong ga kjrocharaba dröng sho go pjloglo kop ara, gueniyo ba dröng sho li skoya jek tas tas erä. Ga domer li kjwëy llong llëme. Shaga ërë llëm bakoe. Jëk to shäng sakshko erä. To shäng öö le öö le kjloy. Äär kjone ga opyok to shäng ak go. Eni ga Jesús ĩya sak tjeng lishko dwayo ga tek shrono shäng ba zlong bäng ga kjök tono.
7-8 Ĩya Jesúsdë ga tjlẽ ba kong ga «¡Ä sëya, pja opkjos domer kjwe go dwayo!» le.

Kuya ga tjlẽ ba kong dbo go ga «¡Sbö Tjwlõ Kësbangyo Wa li pja! ¿Pja tek shäng bor barwë ega? ¡Rokër bop kong sira Sbö ko go ga tja shdum llëme!» le.
9 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «¿Pja ko llë?»

«Tja ko Kop Arae. Tjawa sëya ara domer ëre go kjĩy» le.
10 Eshko ga tjlẽ lok ba kong obi ga «Rokër bop kong sira ga tjawa ichëp kjok ëreshko dwayo llëme» le ba kong eni kop arae.
11 Epga löng lishko soshko ga köchi tjeng träk llëm dlup poglo go, ië.
12 Eni ga sëyaga li tjlẽ Jesús kong ga «Rokërwa bop kong sira ga tjawa ichos jek köchi tjeng kjwe go» le.
13 Kuya ga «Jöllö» le, ga sëyaga li opkjono to lok domer li go dwayo, ga jek lok köchi li go shara. Wop eni llëm

ga köchi tjeng ˈli zrono jer ri ri ďlup poglo go, optono ˈlok jer uunkong di bäng buk kësbang ˈli roshko, ga shteno ˈlok dret eshko. Köchi shteno ˈli kop sak dbäw dbäw pj̇loglo pjök (2,000) dik.

14 Eni ga köchi dagaga tjeng ˈli töktong jek ey dwayo, ga öötong ˈlöng nopga ˈlöngshko ga ˈllëye shäryono ˈli roy ˈlara nopga kong pjire. Kuya ˈlok ga tek shrono ˈlöng ara ba ĩk.

15 Shrono ˈlöng Jesús shäng ˈlishko ga ĩya ˈlok ga domer dämär ga goshko Ä sëya ˈli, e wˈlẽna ˈlok bë sök eshko, doyono pjir shwong go, skwẽ ame, poptono sök pj̇lúe. Ĩya ˈlok eni ga beno ˈlöng sëya ˈllëme.

16 Ll̇ëye shäryono domer ˈli tjok, köchi ˈli tjok, e ˈlara ba ĩgaga tjeng eshko ˈlirë nopga shrono tjeng ˈli kong.

17 Eshko ga nopga ˈli tj̇lẽ Jesús kong ga «Rokërwa bop kong sira ga pja opshis kjok ëreshko dwayo» ˈle.

18 Kuya ga j̇lõ ˈlara. Jer opyë kjyong royshko ga domer poptono ˈli tj̇lẽ ba kong ga «Rokër bop kong sira ga tja ios jek bop tjok» ˈle.

19 Kuya ga tj̇lẽ ba kong ga «Ll̇ëme. Pja nom bop ushko iröng dey. Ll̇ëye shäryara Tj̇lapgarë bop kong ˈli, pja songe ˈlara sorë ˈli, e ˈlëp bop pjeyoga uunkong kong, miyde ˈlok wˈlo» ˈle.

20 Kuya ga j̇lõ ˈlara, ga to jek öötong shäng kjokyo ko Decápolis. Eshko ga e poptara Jesúsdë sorë ˈli roy ˈle öötong shäng oba kong eshko. Kukoba ga woyotj̇lĩkoba beno ˈlöng arae.

Kjoglo woˈlono buk kj̇lara, waˈlë swˈlo ara kj̇lara

21 E irgo ga Jesús dipzono jek iröng di bäng buk kësbang ˈli kjwo kaˈlëkong. Öötong shäng di kjako ga oba töno ˈlöng träk ˈllëm eshko.

22 Eshko ga domer shäng kj̇lara ko Jairo. Judíoga syõ uyo jong eshko ˈli kägäyoga shäng kj̇lara ˈli e. Jesús ĩya ga tek shrono shäng ba zˈlong bäng ga kjök tono, kjujono bokdo kj̇lay kˈlung go,

23 tj̇lẽ ba kong ga «Bor wa waˈlë buk ba ˈllëmdo, shinmotkokdoe. Rokër bop kong sira ga kayo ĩp bor kong. Pja orkwo ië ba kjing go, poptëp wˈlo, shinmotkë ˈllëm wˈlo» ˈle.

24 Kuya ga to jek ba tjok.

Oba ara kj̇ĩshko ga Jesús jëk shängshko ga poˈllikoba arae.

25 Ll̇öng ˈli tjrëko waˈlë shäng kj̇lara swˈlo ara ˈlu pj̇loglo sak kjwara kjingsho pjök (12) tjän. Ba dbar ĩya ĩyado, poptë ˈllëme.

26 Öör shäng dwˈlomnega ara shwoy ga ba dburwa tjeng ˈli zana drete. Eni ëmdë ga poptono ˈllëme. Miga beno shäng ro bang ara jek këgong.

27-28 Bäm go ga Jesús roy miydara, ga wotj̇lĩk ga «Tja to ĩk. Tja öötong shäng ba shwoy ga ba shwong worbo porwër dö ga tja poptë» ˈle. Eshko ga tek shrono shäng Jesús zˈlong bäng ba kokso shwo ˈlëkong ga ba shwong worbo porwara,

29 ga poptono jekdo eshko. Opkuk ga beno shäng pj̇lú, swˈlo ame.

30 Jekdo eshko ga Jesús wotj̇lĩk ga «Miydër ga ëbo poptono, ˈllëbo shäryono bor dbo kësbang go» ˈle. E kj̇ĩshko ga ĩya iröng ga tj̇lẽ oba kong ga «¿Bor shwong porwaga ërë?» ˈle.

31 Kuya ba oppinggagarë ˈlok ga tj̇lẽ ba kong ga «Nopga ara kuzong ga pja poˈlliya ˈlöng bop zˈlong bäng pj̇lor kar kare. ¿Eni ga "¿Tja porwaga ërë?" ˈlëp sorëro?» ˈle.

32 Gueniyo j̇lõ ˈlara ˈllëme. Ĩya beno shäng obi kj̇larashko kj̇larashko, porwaga ërë miyde wˈlo.

33 Eni ga waˈlë ˈlira ommiydë shäng pj̇lúe. Ga tek shäng Jesús zˈlong bäng ga kjök tono sök kj̇lo dete erä. Eshko ga ˈllëye shäryono ba kong ˈli ˈlara ba kong pjire.

34 Kuya ga tj̇lẽ ba kong ga «Pja mär bor go kuzong ga pja poptonoe. Pja nom wopj̇lú bop ushko. Pja woydë ame. Bop swˈlo, e wen bop kong ame» ˈle.

35 Jesús tj̇lẽ shäng waˈlë ˈli kong wopro ga nopga tek shrono ˈlöng Jairo ushko dwayo ga tj̇lẽ Jairo kong ga «Bop wa yẽ shinmotkonoe. Tj̇lapga no pingga kjwe twëy tjötö ame» ˈle.

36 Kuya Jesúsdë ga jlõ lara llëme.
Tjlẽ Jairo kong ga «Pja woydë llëme.
Pja mär bor go erä» le.
37 Eshko ga Jesús to jek Jairo ushko.
Ba oppinggaga tjeng ba tjok doglo
mya li jek söra ba yorkë, Pedro, San-
tiago, Santiago kjlarayo Juan bakoe.
Llamo söra jek ba tjok llëme.
38 Öötong löng ushko ga ĩya Jesúsdë
ga nopga slar wopjluk jong träk llëm,
kjloshtë ara bakoe.
39 Eni ga opzrëno jek shäng u li roy
ga tjlẽ löng li kong ga «¿Pjãy slar ara
kjweni ega? Kjoglo, e wolono llëme.
Buk pë erä» le.
40 Kuya lok ga joywe lok jong erä.
Gueniyo ga epga ichara opshik
pjire. E irgo ga opzrëno jek öötong
shäng kjoglo buk lishko, kjoglo li data,
mekë tjok, ba oppinggaga tjeng ba
tjok li tjok bakoe.
41 Eshko ga kjoglo li orkwo shara,
ga tjlẽ ba kong ga «¡*Talitá cum*!» le. (E
«Kjwozirwa, pja kojõzong» loklo.)
42 Jekdo eshko ga kjoglo li kojono,
ga jëktonge. Kjoglo li lu pjloglo sak
kjwara kjingsho pjök (12). Ĩya löng lirë
ga beno löng yëy le erä.
43 Gueniyo Jesús tjlẽ ba kong lok ga
«Llëye shäryono jũshko ëre lëmi ë kong
llëme» le. Ga ba data, ba mekë, e
ichara ba wa li sëng.

6

Jesús shäng Nazaret kjokyo

1 E irgo ga Jesús opshino to ey
dwayo ba oppinggaga tjok, ga jek
öötong löng ba kjokshko, tek chirawa
ga kuno shäng lishko.
2 Ga öötong woshtozlong dbaryo ga
Jesús opzrëno jek judíoga syõ uyo jong
eshko li roshko, ga nopga pina. Kuya
lok ga nopga ara beno löng yëy le erä.
Ga tjlẽ ëng kong ga «¿Kjwe kjok miydë
ara opping kjone? ¿Kjok miydë ara li
twaga ërë? ¿Llëbo ĩydëba llëm wleniyo
shärye sorë?
3 ¿U shäryaga wle kjwe llëmdo?
¿Mekë María llëmdo? ¿Llëmga Santiago,
José, Judas, Simón llëmdo? ¿Dorga löng
na bi tjok bako llëmdo?» le eni. Ga
tjlõkwo kjre lok woydë llëm, iirkë lok
ara erä.
4 Eshko ga Jesús tjlẽ ba kong ga
«Kjok kjone pogo ga Sbö tjlõkwo laga, e
iëba tjwlõ ara. Gueniyo ba kjok om go
lishko, ba ushko ga iëba tjwlõ llëme»
le.
5 E kjĩshko ga llëbo ĩydëba llëm
wleniyo to shäryara kjok eshko sopga
kong ara llëme. Orkwo iono swlopga
pjökde myare kjing go, ga poptara.
Llëbo oblë shäryara llëme.
6 Ga Jesús beno shäng wotjlĩk ara,
kjok eshko sopga mär ba go llëm
kjĩshko.

Ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li poshduna Jesúsdë

E irgo ga Jesús to jongya oba ping
shäng kjok shto oblë oblë ber lok
soshko wleniyoshko.
7 Öötong shäng shto kjrinashko
ga ba oppinggaga doglo sak kjwara
kjingsho pjök (12) li rokara, ga ichara
jek pjök pjöke. Kong dbo twara, Ä
sëyaga iche wlo.
8 Brikdë lok llëm obishko ga tjlẽ ba
kong lok ga «Pjãy brikshko ga llëbo
sömi ara llëm, bomi kjorkung döe.
Pjãy dli sök llëm, kjla llëm, dbur sho
llëm bakoe.
9 Shwong pjang bomi do go li sömi
ga pjlú, drepkwota bako, gueniyo
shwong oblë, drepkwota oblë, e sömi
llëme.
10 Pjãy äär kjone pogo ga pjãy ber
löng u kjwaraso, äär jong pjãy opshik
kjok eshko dwayo guing.
11 Pjãy öötong löng kjone ga pjãy
wlokjre llëm, pjãy kuya llëm wleni
ga pjãy opshik kjok eshko dwayo,
ga bomi dre pjlungyo lõzĩ ber tjeng
eshko. E ber pjãy kura lok llëm li
jyãglo, ga owa li ber pjang ba go» le.
12 Eni ga epga to jek löng tjlẽ oba
kong ga «Llëbo owa shäryëmi löng li, e
owa jlõe lozĩ, ga rayozĩa» le.
13 Eshkoshko ga nopga goshko Ä
sëyaga wlẽna ara, ga sëyaga li ichara

* **6:13** Eshko dbaryo ga kjyo kwonaba swlopga dlu kjing go, ba dwlomnekklo.

to drete. Swlopga ara, e dlu kjing go kjyo kwona, ga poptara.*

Juan No Waga zrörabae

14 E dbaryoshko ga Jesús roy shdöktong kjone pogoshko. Ga kura Pjlu Herodesdë. No kjone kjone tjlẽ ga «E Juan No Waga li woshrokdo. Llëbo ĩydëba llëm wleniyo shärye ga pjlú e kjĩshko» le.

15 Kjone kjone tjlẽ ga «E Sbö tjlõkwo laga tek dënashko so Elías tjwayde shäng» le. Kjone kjone obi tjlẽ ga «E Sbö tjlõkwo lagaga tek dënashko so oblë li kjoyoe» le.

16 Gueniyo ga oba tjlẽno li kuya Herodesdë ga tjlẽ ga «E Juan. Tja no ichono ba kägä zë kjupargue. E woshrokdo shäng» le.

17-18 Herodes shjiy ko Felipe. Ba boy ko Herodías. Kjupäshko ga Herodías kjrara Herodesdë beno sök ba boy shara. E kjĩshko ga Juan tjlẽ Herodes kong ga «Herodías kjwe kjrëp ber bop boy wlo ga ä, e bop shjiy Felipe boy kjĩshko. Tak pjang kjok llgwekklo tara Moisésdë li go eni» le. E kjĩshko ga nopga ichara Herodesdë Juan shak, bängzaya wlo, shdũya wlo.

19-20 Eni ëmdë ga Juan bangkjre Herodesdë ara. Wotjlĩk ga e domer pjlo bek, iara Sbörë beno shäng dboy Sbö kong le. Juan tjlõkwo lë li kuya pjloglo ara, kuya ä kjĩshko, woyotjlĩya ara ëmdë. E kjĩshko ga Juan wlikara. Herodíasda omĩywõ shjiktëng, e tjlẽno sorë li kjĩshko. Zröya woydë, gueniyo Juan wlikara Herodesdë kuzong ga zröya ga äe.

21 Öötong Herodes shrëzlong dbaryoshko ga Herodes dli shäryono ara, ga nopga parkë ba tjok li mana ië ba tjok. Ba pjloyoga, ba ëngkjwaga kägäyoga, domerga Galilea so tjwlõ ara wleniyo, e mana, ga shrono lok, ië wlo.

Eshko ga nopga ara li ĩya Herodíasdë ga wotjlĩk ga «Juan, e wolon dbaryo öötonge» le.

22 E irgo ga Herodías wa walë shrono shäng ga bërkono nopga löng kës li bokshto. Ĩya lok ga beno löng wopjlúe. E kjĩshko ga Herodes tjlẽ ba kong ga «Llëye woydëp li rokos bor kong, ga twër bop kong.

23 Llër bop kong jlõkoyo ga kjok ichër sök li ëmdë ga "Woydër bëye" lëp bor kong ga twër bop kong» le.

24 Kuya ga opshino jek ba mekë shwoy. Tjlẽ ba kong ga «¿Era llëye rokër?»

«Juan No Waga kägä rokopdë» le ba kong.

25 Eni ga kjoglo li jekdo shäng maling pjlu shwoy, ga tjlẽ ba kong ga «Woydër ga no ichëp Juan No Waga li kägä zë, ga tek söp bor kong kjwlë roshko» le.

26 Kuya ga woydë jonge. Gueniyo «Llëme» le ba kong woydë llëm, tjlẽno jlõkoyo nopga mana löng li bokshto kjĩshko.

27 Eni ga no ichara kjlara Juan kägä li zë no shdũzlong uyo roshko, tek söya ba kong wlo.

28 Eni ga no li jek öötong shäng no shdũzlong uyo ga Juan kägä zara tas, ga söra, twara kjoglo li kong kjwlë roshko. Eshko ga kjrara, ga söra, twara ba mekë kong.

29 Roy kuya Juan oppinggagarë ga öörlok ba doyo kjrë, ga söra, jnenalok sakshko.

Jesús nopga sëno doglo sak dbäw dbäw pjloglo shkëng (5,000)

30 Sbö tjlõkwo roy lagaga Jesús ãska li shrono löng iröng obishko ga llëye shäryara lok, Sbö tjlõkwo lara oba kong sorë, e lara lok Jesús kong pjire.

31 Jesús sökshko ga nopga tjwe jong ara ga brik jong eni bakoe. Eni kuzong ga dbar epga kong ië wlo ëmdë ga äe. E kjĩshko ga Jesús tjlẽ ba oppinggaga kong ga «Shji to jongya kjok shto oblë, kjok kjing, no llëm wleniyoshko, shji woshtë wlo» le.

32 Eni ga opshino jek ey dwayo, ga opyono jem lok kjyong roshko, ga to kjok shto oblë, ber löng tjoksa wlo le.

33-34 Gueniyo opshinoshko ga ĩna nopga ararë. Ga nopga kjok shto oblë oblë so to jek lok ba irgo pjö lëkong. Jesús opshino kjyong roshko

dwayoshko ga nopga ëng töno träk
ĺlëm ĺi ĩna, ga songe ĺe. Wotjĺĩk ga epga
öng wĺẽp ushko so daga ĺlëm wĺeni ĺe.
E kjĩshko ga epga pina ara.
35 Kjok ro zar kjwĺë kuzong ga ba
oppinggaga tjĺẽ ĺok ba kong ga «Kjok
sëng tjän. Kjok ëreshko ĺlëye drete.
36 Pjĺú wĺo ga nopga kjwe ichos to
na dwayo, jek ĺlëbo soynekoba kjone
ĺishko, dĺi tjwĺẽk wĺo» ĺe.
37 Kuya ga tjĺẽ ba kong ga «Sẽzĩ
pjãydë dey» ĺe.
Kuya ĺok ga tjĺẽ ba kong ga «Sẽy
uunkong wĺo ga woyde ga dbur
bayo domer parkono dbargwo sak
dbäw pjĺoglo pjök (200) ãska wĺeni.
¿Shäryërwa sorëro?» ĺe.
38 Eni ga tjĺẽ ba kong ĺok ga «¿Pjãy
pjĺung shosho suk pjir tjeng kjwobi?
To ĩmia» ĺe.
Öör ĩna, ga tjwe ĺöng iröng ga tjĺẽ ga
«Ëreshko pjĺung shosho suk pjir tjeng
kjwo shkëng (5), mã tjeng do pjök
bakoe» ĺe.
39 Kuya ga epga ichara nopga tjeng
kjĺobi ĺi ichë wĺar uunkong töshko,
shkwamsho kjing go.
40 Kuya ĺok ga nopga wĺoktong
töshko, shtor shtor, kjoneshko ga
doglo sak dbäw (100), kjoneshko ga
doglo sak shkëng (50).
41 Pjir ga pjĺung shosho suk pjir
kjwo shkëng (5) ĺi, mã do pjök ĺi, e
kjrara Jesúsdë, ga kjok dogo ĩya jem
drëng ga tjĺẽ Sbö kong ga «Tjawa kong
dĺi tworop ëre. Tjawa ber wopjĺú bop
tjok e kjĩshko» ĺe. E irgo ga pjĺung
shosho suk pjir ĺi tora, ga twara ba
oppinggaga kong. Ga pjĺorgara ĺok
nopga tjeng kës ĺi kong. Mã do pjök ĺi
shdöra uunkong kong bakoe.
42 Nopga uunkong iono beno ĺöng
bö tjung, wopjĺúe.
43 E irgo ga dĺi worbo töna ba op-
pinggagarë ĺok shing roshko, beno
tjeng shing kjwo sak kjwara kjingsho
pjök (12), tjung tjunge.
44 Domerga iono uunkong ga doglo
sak dbäw dbäw pjĺoglo shkëng (5,000).
Waĺëga, kjwozirga, e shtak ĺlëme.

Jesús jëktong di kjing go

45 E irgo ga Jesús ba oppinggaga
ichono opyë kjyong roshko, dipzë di
bäng buk kësbang ĺi kjwo kaĺëkong
wĺo, äär ber ĺöng Betsaida kjokyo
shwo ĺëkong wĺo. Ga nopga brik
wopro ga Jesús beno shäng eshko.
46 Nopga briktong pjir ga Jesús jem
öötong shäng dĺup go tjoksa, syõshtë
Sbö kong eshko wĺo.
47 Kjok ro zoktong ga shäng eshko
tjoksa.
Eshko ga ĩya ga kjyong ĺi jek öötong
buk di bäng buk kësbang ĺi roworbëe.
48 Ga pjĺuk tek jong ba shwo ĺëkong.
E kjĩshko ga kjra ĺe ĺok ba kjyong
ĺi roshgue jong ba kjĺongkwang go.
Kjok ba shränto ga Jesús jek jëk shäng
di bäng buk kësbang ĺi kjing go, dipzë
kjwo kaĺëkong wĺo ĺara. Gueniyo
öötong jek shäng ba oppinggaga ĺi soy
ga
49 ĩya ĺok ga tjĺẽ ëng kong ga «¡Kjwe
äya jĺõe!» ĺe, ga öö ĺe ĺok ara.
50 Ĩya ĺok uunkongdë ga bangkjre
beno ĺöng ara.
Jekdo eshko ga Jesús tjĺẽ ba kong ga
«¡Pjãy wokjange! ¡Tja ĺi jekdo shäng!
Ĺlëye bangkjrëmi ĺlëme» ĺe.
51-52 E irgo ga jem opyono kjyong ĺi
roy, ga pjĺuk ĺi beno tjëksoe. Eshko ga
epga beno ĺöng yëy ĺe erä. Ĺlëye kuya
woydë ĺlëm kjĩshko ga pjĺung shosho
suk pjir twara oba ara kong ĺi, e ĺlë
ĺokĺo to miydara ĺok ĺlëm, ga beno
ĺöng wotjĺĩk ara e kjĩshko.

Swĺopga poptara Jesúsdë Genesaret kjokyo

53 Dipzono ĺok di bäng buk kësbang
ĺi kjwo kaĺëkongshko ga öötong ĺöng
Genesaret kjokyo.
54 Eshko ga opshik ĺok kjyong roy
dwayoshko ga nopga ĺöng eshko
kjĺöbö. Miydara ĺok ga kjwe Jesús ĺe
eni.
55 Eni ga roy shdöra ĺok kjok eshko
kjwang jĩkong. E kjĩshko ga swĺopga
sökoba swĺo sökkĺo roy, tjwe jong
ĺlaw pogo, öötong ĺöng Jesús jëk shäng
ĺishko.
56 Eni ga äär kjone pogoshko
ga swĺopga söraba, iaraba tjeng

ïlëbo soynezlong irbo sor go ïlögong ïlögong. Ga tjlẽ ïlok Jesús kong ga «Swïopga kjwe ichos bop shwong worbo porwë sira döe» ïle ba kong. Ga porwara, ga poptono jekdo uunkong.

7

Nopga äär ber owa Sbö bokso sorë

1 Pjlara ga no pinggaga kjok ïlgwekklo tara Moisésdë ïli go, fariseoga kjone kjone, e tjwe ïlöng Jerusalén kjokyo dwayo, ga tek shrono ïlöng Jesús shwoy.

2 Eshko ga ĩya ïlok ga Jesús oppinggaga kjong kjong iono, orkwo shwoyde ïlëm obishko. E kjĩshko ga ïlãywe ïlok owa.

3 (Fariseoga, judíoga ïlamo ïli, e ioydë ïlëm obishko ga orkwo shkwë yõtso enido, ba tjlapgaga tek dënashko so sdëkwo sorë ga eni.*

4 To ïlëbo soynezlong ga tjwe ushko iröng ga orkwo shkwë e kjoyo enido, ïlëm ga ië ïlëme. Ga ba ïlëbo ioklo, e kwoshkwe ïlok pjir bako, ba di bapkwo shäryak klung shosho go, ba sbi shäryak dröng sho go, ba ioklo bako, ïlara ba pjeyoga tek dënashko so ïlirë sorë ga eni. Sgara beno ïlöng ïlëbo shäryë oblë oblë, e kjoyo kjoyo eni bakoe.)

5 E kjĩshko ga tjlẽ ïlok Jesús kong ga «¿Bop oppinggaga kjwe, bi tjlapgaga tek dënashko so sdëkwo bangkjre ïlok ïlëm ega? Ië ïlokshko ga orkwo shkwë ïlëme» ïle.

6 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «¡Pjãy Sbö tjlõkwo söga jlõkoyo ïlëmi, gueniyo pjãy wotjlĩk owa bomi pjlúshko! Llëye ïlara Sbö tjlõkwo ïlaga tek dënashko so Isaíasdë bomi kjĩshko ïli, e jlõe. Tjlẽno beno eni:

»“Nopga ëre, tja poshrëya ba kjamo go,
gueniyo tja woyotjlĩya pjang ba pjlúshko ïlëme.
7 No pĩya kjok ïlgwekklo taga norë ïli go eröe.
E kjĩshko ga tja poshrëya ïlöng ïli ïlëno ïlëme.”†

8 »Sbö kjok ïlgwekklo ïli sömi ĩyado ïlëme. Pjãy ber ïlöng no sdëkwo shäryë döe.

9 Sbö kjok ïlgwekklo ïli kolëmi ïlëm, bomi sdëkwo shäryëmi wlo.

10 Moisés tjlẽno tek dënashko ga “Bomi dataga, bomi mekëga, e bangkjrozĩ, iozĩ ber tjwlõ ara.”‡ Tjlẽno obi ga “Ëye ba data, ba mekë, e äyoshtono ga e zrökko.”§

11 Gueniyo ga pjãy tjlẽ ga ëye tjlẽno ba data, ba mekë kong ga “Pjãy kjimtër ga äe. Bor ïlëbo uunkong ëre tworor tjeng Sbö kong pjire” ïlara ba kong pjir ga

12 ba data, ba mekë, e kjimte ame ga pjlúe ïlëmi eni.

13 Eni ga bomi sdëkwo pimi oba kong ïli kjĩshko ga Sbö tjlõkwo ïli ioromi beno tjwlõ ïlëme. Ga pjãy ïlëbo shäryë owa oblë oblë e kjoyo bakoe» ïle.

14 Eshko ga nopga rokara tek ba zlong bäng obi, ga tjlẽ ba kong ga «Tja kuzĩ uunkong, miydëmi wlo.

15-16 Nopga äär ber owa Sbö bokso ïlaga dli ue ïlirë ïlëme. Miga ber ïlöng äär ba bokshto wlo ïlaga ba wotjlĩk wen ba pjlúshko ïlirë*» ïle.

17 Tjlẽno oba kong pjir ga opshino jek ey dwayo, ga opzrëno jek öötong shäng u jong kjwara eshko ïli roshko. Eshko ga ba oppinggaga tjlẽ ïlok ba kong ga «Rokërwa bop kong sira ga ïlëye ïlëp shäng oba uunkong kong yẽ, e ïlë ïloklo ïlos borwa kong, miydërwa wlo» ïle.

18-19 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «¿Llëye ïlër shäng ïli ïlë ïloklo miydomirë ïlëm obire? Nopga äär ber owa Sbö bokso ïlaga dli uara ïlirë ïlëme. Dli uëy ïli jer äär ber tjeng bi bö roshko. Pjir ga tur bi roy dwayo. E äär ber tjeng bi pjlúshko ïlëme. E kjĩshko ga shji äär ber

* **7:3** Shäryara ïlok eni, woydara Sbörë eni kjĩshko ïlara, miga eni ïlëme. † **7:7** Isaías 29.13. ‡ **7:10** Éxodo 20.12; Deuteronomio 5.16. § **7:10** Éxodo 21.17; Levítico 20.9. * **7:15-16** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyã shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjlẽ ga «Miga ber ïlöng äär ba bokshto wlo ïlaga ba wotjlĩk wen ba pjlúshko ïlirë. Ëye kwomgwo tjok ga woyde ga kuya yõtso.»

pjlo bek Sbö bokso dli kjĩshko llëme» le. Tjlõkwo lara Jesúsdë shäng li, e dli uunkong uëy ga pjlúe loklo.

20 Pjir ga tjlẽ obi ga «Nopga äär ber owa Sbö bokso laga ba wotjlĩk wen ba pjlúshko lirë.

21-22 No wotjlĩk owa, pë no orkwosmono ba tjok llëm li tjok, no zrök, pë walë ba boy llëm li tjok, lũrkë, wotjlĩk dbur töng ba kong erö, llëbo shäryë oblë kong owa, oba jyãpgwë, llëbo owa shäryë löktkë llëm wleniyo, wotjlĩk owa oblë tjok ba llëbo kjĩshko, oblë lãywë owa, opyë woydë ber tjwlõ ara oblë kjinmo, llëbo shäryë wotjlĩk llëm, e wen tëm ba pjlúshko dwayo uunkong.

23 Nopga äär ber owa Sbö bokso laga llëbo tjeng kës ëre wen ba pjlúshko lirë» le.

Walë judío llëm wleniyo mär Jesús go jlõkoyo

24 Jesús opshino to kjok eshko dwayo ga jek öötong shäng Tiro kjokyo. Eshko ga u wlẽna jong kjwara ber sök eshko miydëba llëm wlo lara. Gueniyo öötong sök eshko li miydarabae.

25-26 Kjok eshko ga walë sök kjlara, e judío llëm, e Fenicia so. Fenicia kjokyo, e Siria kjokyo obi. E wa sök kjlara walë, kjwozirwa wleniyo, goshko Ä sëya kjlara. Jesús roy miydara walë lirëshko ga tekdo shrono shäng ba zlong bäng ga kjök tono, tjlẽ ba kong ga «Tja wa sök kjlara ushko walë, goshko Ä sëya kjlara. Rokër bop kong sira ga sëya li ichëp to bor kong» le.

27 Gueniyo kuya ga tjlẽ ba kong ga «Woyde ga bi wapga ië bäm go. Bi wapga dli li döy, twëy shjiti kong wlo ga äe» le.†

28 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Jlõe, Tjlapga. Gueniyo wapga li iëshko ga ba dli pjloyo lon ter töshko ga ue shjitirë ga pjlúe» le.

29 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Tja dboryorop eni kjĩshko ga pja woydë ame. Pja nom iröng bop ushko. Ä sëya pjang bop wa go li to tjän» le.

30 Walë li to ey dwayo. Öötong shäng ba ushko ga ba wa li wlẽna buk ba bukklo kjing go. Ä sëya li to tjän.

Domer kjok kugö llëm, tjlẽ ma wleniyo poptara Jesúsdë kjlara

31 E irgo ga Jesús opshino to Tiro kjokyo dwayo, jongya Galilea di bäng bukësbang bukshko. Jek shäng li jek jong Sidón kjokyo ga öötong shäng Decápolis kjokyo.

32 Eshko ga domer sök kjlara kjok kugö llëm, tjlẽ ma wleniyo. Domer li söraba Jesús zlong bäng, ga tjlẽ lok ba kong ga «Rokërwa bop kong ga pja orkwo ios domer ëre kjing go sira, poptëp wlo» le.

33 Kuya ga domer li orkwo shara, ga söra jek nopga ara löng lishko dwayo pjola sira. Öötong löng eshko ga Jesús sakkwo zrëno domer li kwomgwo bäng kar kare. E irgo ga ba sakkwo shira iröng, ga pöra ba tröng go, ga domer li kjyorkwo porwara ba sakkwo go.

34 Eshko ga kjok dogo ĩya jem drëng ga tjwlõ shrono rong, domer li songe le kjĩshko. Ga tjlẽ domer li kong ga «¡*Efatá*!» le. (E «Kwom ro, pjãy roshwĩzong» loklo.)

35 Jekdo eshko ga domer li kwom ro tuk li roshwino beno kjok kugö pjlúe. Ba kjyorkwo li döktong beno tjlẽ pjlú bakoe.

36 E irgo ga Jesús tjlẽ nopga löng li kong ga «Domer ëre poptoror lëmi ë kong llëme» le. Gueniyo jlõ lara llëme. «Lëmi llëme» le Jesúsdë jek obi. Enira kuya lok ga roy shdöra lok jek këgong.

37 Eni ga nopga beno löng yëy le erä. Ga tjlẽ lok ëng kong ga «Llëbo shärye kës li, e owa llëme. Nopga kjok kugö llëm wleniyo ie ber shäng kjok kugö

† **7:27** Eshko dbaryo ga nopga judío llëm wleniyo kowara judíogarë shjiti, epga pjeyo oblë kjĩshko. Eni ga shjiti lara walë li kongshko ga e nopga judío llëm wleniyo layde. Ga llëbo ichara Sbörë judíoga kong li, e ber nopga judío llëm wleniyo kong llëme layde.

wël̈ëe. Nopga tjlẽ llëm wleniyo ëmdë ga ie ber shäng tjlẽ bakoe» le.

8

Jesús nopga sëno doglo sak dbäw dbäw pjloglo pkëng (4,000)

1 Dbar kjwara ga nopga shrono töno löng ara Jesús sök lishko. Dli llëm kuzong ga ba oppinggaga rokara Jesúsdë tek ba zlong bäng, ga tjlẽ ba kong ga

2 «Nopga kjwe löng bor tjok na öötong dbargwo mya, ga llëye uako llëme. E kjĩshko ga songe lër.

3 Jek ichër ba ushko ië llëm ga äe. Kjone kjone tjwe pjola dwayo. E kjĩshko ga wopjir irbo kjwe» le.

4 Kuya lok ga tjlẽ ba kong ga «¿Nopga träk llëm kjwe sëy sorë? ¿Kjok no llëmshko ëre dli wlẽy kjone?» le.

5 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «¿Pjãy pjlung shosho suk pjir tjeng kjwobi?»

«Tjeng kjwo kjäk (7)» le ba kong.

6 Eni ga nopga li ichara Jesúsdë wlar uunkong töshko. Pjir ga pjlung shosho suk pjir kjwo kjäk (7) li, e kjrara, ga tjlẽ Sbö kong ga «Tjawa kong dli tworop ëre. Tjawa ber wopjlú bop tjok e kjĩshko» le. E irgo ga dli li tora, twara ba oppinggaga kong. Ga pjlorgara lok nopga tjeng kës li kong.

7 Mã tjeng kjlöbö chilawa bakoe. Eni ga Jesús tjlẽ Sbö kong ga «Tjawa kong dli tworop ëre. Tjawa ber wopjlú bop tjok e kjĩshko» le. E irgo ga mã li twara ba oppinggaga kong, pjlorgue lok nopga tjeng kës li kong wlo.

8 Eshko ga nopga uunkong iono beno löng bö tjung, wopjlúe. E irgo ga dli worbo töna ba oppinggagarë lok shing roshko, beno tjeng shing kjwo kjäk (7), tjung tjunge.

9 Domerga iono uunkong ga doglo sak dbäw dbäw pjloglo pkëng (4,000) dik. Walëga, kjwozirga, e shtak llëme.

E irgo ga nopga briktong pjir ga

10 Jesús opyono kjyong roshko ba oppinggaga tjok, ga to ey dwayo, jek öötong löng Dalmanuta kjokyo.

Llëbo jyägl̈o shäryara Jesúsdë llëme

11 Eshko ga fariseoga tek shrono löng Jesús shwoy, ba tjlĩk wlo. Tjlẽ ba kong ga «Llëbo ĩydëba llëm wleniyo shäryos borwa kong kjrina, pja ichaga Sbörë jlõre miydërwa e go wlo» le.

12 Kuya ga tjwlõ shrono rong, ga tjlẽ ba kong ga «¿Eerishko dbaryo sopga, woydëmi ga llëbo jyägl̈o shäryër bomi kong ega? Lër bomi kong jlõkoyo ga shäryër llëme» le,

13 ga rayara beno löng eshko. E irgo ga opyono kjyong roy, ga dipzono jek di bäng buk kësbang li kjwo kalëkong.

Fariseoga, Herodes, ba pjlung shosho uukklo

14 Ga jek löng kjyong roshkoshko ga miydara ba oppinggagarë lok ga dli söra lok llëm, pjlung shosho suk pjir beno buk kjwara eröe.

15 Ga Jesús tjlẽ ba kong lok ga «Pjãy sjëk fariseoga, Herodes, ba pjlung shosho uukklo wle tjok» le.

16 Eni ga epga tjlẽ lok ëng kong ga «Shji pjlung shosho suk pjir söno llëme. Le shäng bi kong eni e kjĩshko» le.

17 Tjlẽ löng ëng tjok llë li miydara Jesúsdë kuzong ga tjlẽ ba kong ga «¿"Shji pjlung shosho suk pjir söno llëme" lëmi ega? ¿Bor tjlõkwo li llë loklo miydomirë llëm obire? ¿Llëye kumi woydë llëm obire?

18 Pjãy bokkwo tjok, gueniyo pjãy kjok ĩgö llëme. Pjãy kwomgwo tjok, gueniyo pjãy kjok kugö llëm bakoe. ¿Llëye woyo bomi kong llëmdo?

19 ¿Domerga sënor doglo sak dbäw dbäw pjloglo shkëng (5,000), pjlung shosho suk pjir kjwo shkëng (5) goshko ga dli beno obi tönomi shingyo kjwobi?»

«Shingyo dlinorwa kjwo sak kjwara kjingsho pjök (12)» le lok ba kong.

20 Eshko ga tjlẽ ba kong lok obi ga «¿Domerga sënor doglo sak dbäw dbäw pjloglo pkëng (4,000), pjlung shosho suk pjir kjwo kjäk (7) goshko ga dli beno obi tönomi shingyo kjwobi?»

«Shingyo dlinorwa kjwo kjäk (7)» le lok ba kong.

21 Eni ga tjlẽ ba kong lok ga «¿Eni ga bor tjlõkwo llë loklo miydëmi llëm obire?» le.

Domer kjok ĩgö llëm wleniyo poptara Jesúsdë kjlara

22 E irgo ga Jesús öötong shäng Betsaida kjokyo. Eshko ga domer sök kjlara kjok ĩgö llëme. E söraba shrono löng Jesús zlong bäng, ga tjlẽ lok ba kong ga «Rokërwa bop kong ga domer ëre porwos sira, poptëp wlo» le.

23 Kuya ga domer li orkwo shara, ga söra jek u lokshko li worbo go. Öötong löng eshko ga Jesús tröng twono domer li bokkwo go, orkwo iara ba bokkwo kjing go, ga tjlẽ ba kong ga «¿Llëbo ĩgöpde?» le.

24 Eshko ga kjok roĩno, ga tjlẽ ga «Ĩn ga no jëk jonge. Gueniyo ga ĩgör yõtso llëme. E kjĩy ga nopga jëk löng li ĩn ga so kjor kjoyoe» le.

25 Eni ga Jesús orkwo iono ba bokkwo kjing go jek obi. Eshko ga bokkwo poptono, beno kjok ĩgö wẽlë.

26 E irgo ga Jesús tjlẽ ba kong ga «Pja nom bop ushko. Pja jek äär Betsaida kjokyo guing llëme»* le.

No pjluyo ichara Sbörë shrono shäng li, e Jesús lara Pedrorë

27 E irgo ga Jesús, ba oppinggaga, e jek löng Filipo Cesarea kjokyo shto oblë oblë. Eshko ga jek löng irbo ga Jesús tjlẽ ba kong lok ga «¿Kumi ga tja ë lëba?»

28 «No kjone kjone tjlẽ ga pja Juan No Waga li woshrokdo le. Kjone kjone tjlẽ ga pja Sbö tjlõkwo laga tek dënashko so Elías tjwayde shäng le. Kjone kjone obi tjlẽ ga pja Sbö tjlõkwo lagaga tek dënashko so kjlara li woshrokdo le» le lok ba kong eni.

29 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «E ga pjãy e, ¿tja ë lëmi?» le.

Kuya Pedrorë ga tjlẽ ba kong ga «No pjluyo ichara Sbörë shrono shäng li, e pja» le.

30 Kuya ga tjlẽ ba kong lok ga «Tja ë lëmi ë kong llëme» le.

Jesús lano ba wolon dbaryo kjĩshko

31 Eshko jek lëkong ga Jesús tjlẽ ba oppinggaga kong ga «Äär dbar kjwara ga no to ter kjok dogo dwayo ëre shdungoba ara guing. Judío tjlapgaga kjok llgwega wleniyo, syõshtaga kägäyoga, no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go, tja wlokjre lok llëme. Ga tja zrökoba, gueniyo äär dbargwo mya ga tja woshre Sbörë iröng obi» le eni.

32 Llëbo shäryëba ba kong tjwe li, e lara ba oppinggaga kong wẽlë, miyde lok wlo.

Kuya Pedrorë ga Jesús rokara tjoksa, ga wlonae.

33 Gueniyo ga Jesús bojono, ba oppinggaga llamo beno tjeng li ĩk wlo. Eshko ga tjlẽ Pedro kong ga «¡Ä, pja opkjos bor zlong dwayo! Llëye woyde Sbörë li woyotjlĩp shäng llëme. Llëye woyde norë li woyotjlĩpdë shäng eröe» le.

34 Eshko ga ba oppinggaga rokara tek ba zlong bäng, nopga tjeng li rokara eni bakoe. Ga tjlẽ ba kong ga «Ëye jëk woydë bor tjok jlõkoyo ga ber shäng bor woyotjlĩk ĩyado, wotjlĩk llëbo shäryë kjok ëre kjing goshko ame bakoe. Bor kjĩshko ga llëye shäryëba ba kong llë pogoshko li, e zrökoba pjang kjlös go ëmdë ga e ba kong ga llëye llëme.

35 Ëye wotjlĩk opdë om go, zrökoba bor kjĩshko llëm wlo le ga äär kjok dogo llëme. Gueniyo ëye jëk bor tjok jlõkoyo, e zröraba bor kjĩshko, llëm ga Sbö tjlõkwo roy pjlú kjĩshko ëmdë ga era ber sök së ĩyado kjok dogo.

36 Ëye llëbo tjeng kjok ëre kjing go kës li kjrara tjeng ba wloy ëmdë ga e llëno llëme. Wolono ga öötong kjok dogo llëm ga to jeno ba llëbo li tjok.

37 Shji ber löng së ĩyado Sbö tjok wlo ga tjwlẽkklo kjok ëre kjing goshko drete.

* **8:26** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyã shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjlẽ ga «Pja nom bop ushko. Pja jek llëbo weno bop kong li roy lë Betsaida kjokyo guing llëme.»

38 »Nopga löng eerishko dbaryo li
owa, so domer orkwosmok shäng
pjir, gueniyo jëk shäng wälë oblë
tjok kjoyoe. Llono ga no to ter
kjok dogo dwayo ëre tjwe bor Data
dbo kälä goshko, bor parkagaga kjok
dogo so tjok. Eerishko ga ëye, tja
lökyokjre nopga owa bokshto ga eshko
ga lökyokjrër eni bakoe» le.

9

1 Ga Jesús tjlë ba kong obi ga «Llër
bomi kong jlökoyo ga pjäy kjone kjone
löng ëreshko wolontë llëm obishko ga
Sbö ber no pjluyo dbo ara go sorë li
ïmi wëllëe» le.

Jesús kjlopswono beno kälä lletllet

2 Dbargwo tjer (6) irgo ga Pedro,
Santiago, Juan, e söra Jesúsdë jem
dboshko, dlup jong kjwara kjókshko
li go. Öötong löng tjoksa eshko ga ïna
ba oppinggaga jem löng ba tjok lirë ga
Jesús kjlopswono,
3 shwong beno pjlublún shjiye. Shji
shwong kwoshkwono beno pjlublún
stek lëy wleni, gueniyo äär eni llëme.
4 Eshko ga ïya lok ga Moisés, Elías, e
weno löng lan Jesús tjok eshko.
5-6 Eni ga ba oppinggaga beno löng
kjok bangkjrë arae. Pablo, e llëye
lako ba kong wlo drete. Eni ëmdë ga
tjlë Jesús kong ga «Tjlapga no pingga,
tjawa löng na ga pjlúe. Tjawa uk-
wang shäryë kjwo mya, bop kong
kjwara, Moisés kong kjwara, Elías
kong kjwara bakoe» le.
7 E wopro ga pjäng sho lono ter
kjrina ba kjing go. Ga pjäng sho li
roshko dwayo ga ybö kura lok, tjlë ga
«Bor wa li ëre. Woydër ara. Ba tjlökwo
kuzïa» le.
8 Jekdo eshko ga ïya lok ba sor go obi
ga ëye beno drete. Jesúsda beno shäng
erä.
9 Jer oplong löng dlup li go
dwayoshko ga Jesús tjlë ba kong lok
ga «Llëye ïnomi yë lanyotkëmi ë kong
llëm, no to ter kjok dogo dwayo ëre
woshrono iröng obi guing» le.
10 Eni ga llëye lara lok ë kong llëme.
Gueniyo ga «No to ter kjok dogo
dwayo ëre woshrono iröng obi guing»
lara li, e llë lokło lanyotke beno löng
ëng kong.
11 E irgo ga ba oppinggaga löng
li tjlë lok ba kong ga «No pinggaga
kjok llgwekklo tara Moisésdë li go tjlë
lok ga "Borwa pjluyo iche le Sbörë li
tjwe ber nopga uunkong pjluyo wlo.
Gueniyo ga Elías tjwe bäm go" le. ¿Lle
lok eni ega?»
12 «Elías tjwe bäm go jlöe. E tjwe
llëbo uunkong poshäryaga. Gueniyo
ga no to ter kjok dogo dwayo
ëre shdungoba ara guing, ga tja
wlokjrëba llëm bakoe. ¿Tak pjang Sbö
tjlökwo go eni bako jlöre?
13 Gueniyo lër bomi kong ga Elías
shrono öör tjän. Ga kong llëbo owa
shäryaraba, woydaraba sorë li eni, tak
pjang Sbö tjlökwo go sorë li eni» le ba
kong.

Dwlas goshko Ä sëya poptara Jesúsdë kjlara

14 Jesús, ba oppinggaga jëk löng
ba tjok li, e jer äär löng ba opping-
gaga llamo beno tjeng lishko. Ga
ïna lok ga nopga töno ara eshko. E
tjrëko no pinggaga kjok llgwekklo
tara Moisésdë li go löng kjlöbö. Epga
löng ëngllë Jesús oppinggaga beno
tjeng li tjok kar kare.
15 Jesús tek shäng li ïya nopga löng
lirëshko ga beno löng yëy le erä. Ga
jek zron jong öötong löng Jesús zlong
bäng, wlokjre lok wlo.
16 Eshko ga Jesús tjlë ba kong ga
«¿Pjäy löng ëngllë kar kar, llëro?» le.
17-18 Kuya domer kjlararë ga tjlë
Jesús kong ga «Tjlapga no pingga, tja
wa shäng kjlara domer, goshko Ä sëya
kjlara. Iara beno shäng tjlë llëme.
Shaya sëya lirëshko ga dbukza rish
buk töshko erä, ga kjamo ber bung
ara, kowo uë shmët, ber buk kjlo des
erä. Tek söror bop kong, poptëp wlo
loror, gueniyo tja tjwe ga pja shäng
na llëme. Tja tjlëno bop oppinggaga
beno tjeng ëreshko wle kong ga "Bor
wa ëre, goshko Ä sëya kjlara. Rokër

bomi kong ga ichozĩ to bor kong sira”
loror, gueniyo to ichara lok llëme» le.

19 Eni ga Jesús tjlẽ ba oppinggaga
li kong ga «Pjãy mär Sbö go llëme.
¿Tja ber shäng bomi tjok kjër äär jong
llono, pjãy mär ber löng ba go wlo?
Tja sjeno shäng bomi tjok tjän. Dwlas
li tek sös bor kong» le.

20 Eni ga dwlas li söra lok tek ba
zlong bäng. Jesús ĩya sëya lirë ga dwlas
li dbukza rish buk töshko erä, ga jek
workwë to buk pjuk pjuk klung kjing,
kjamo bung erä.

21 Eshko ga Jesús tjlẽ dwlas li data
kong ga «¿Kjwe shäryë kjweni tek
llono tjän?»

«Tek chirawa obishko.

22 Dbura iök roshko, llëm ga dishko,
zröya wlo kop ara tjän. E kjĩshko ga
pja dbo ara ba poptoklo tjok ga tjawa
songe lozong, tjawa kjimtozong» le
ba kong.

23 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «¿Tja dbo
ara ba poptoklo tjokde, de llëmde lëp
eni ega? Ëye mär Sbö go ga llëye
shärye ga ä wlo drete» le.

24 Jekdo eshko ga domer li tjlẽ ga
«Tja mär ba go. Gueniyo tja kjimtos
mär ba go jek këgong» le.

25 Tjlẽ löng eni wopro ga nopga tjwe
tön jong ara eshko. Ĩya Jesúsdë ga tjlẽ
sëya li kong ga «Ä sëya, dwlas ëre iorop
beno kjok kugö llëm, tjlẽ llëm bakoe.
Llër bop kong ga pja opkjos dwlas ëre
go dwayo. Ga pja tjwe ba go ame» le.

26 Kuya sëya lirë ga öö le, ga dwlas
li dbukza rish buk töshko erä, ga op-
kjono toe. Eshko ga dwlas li beno buk
shinmo wleni, ga no kjone kjone tjlẽ
ga «Kjwe shinmotkono ĩzong» le.

27 Eshko ga dwlas li shara Jesúsdë
ba orkwo go, ga kojonae.

28 E irgo ga Jesús opzrëno jek u jong
kjwara roshko. Döni ga ba opping-
gaga löng ba tjok tjoksashko ga tjlẽ lok
ba kong ga «¿Ä sëya li to ichororwa
llëm ega?»

29 «Ä sëya eniyo ichëmi wlo ga
woyde ga pjãy syõshtë Sbö kong ara
guing»* le ba kong.

Jesús lano ba wolon dbaryo kjĩshko pjlara obi

30-31 E irgo ga to lok eshko dwayo
ga jek löng uunkong Galilea kjokyo.
Ba oppinggaga pĩya woydë tjoksa ku-
zong ga woyde ga öötong löng kjone li
miydaga ërë llëme. Eni ga tjlẽ ba op-
pinggaga kong ga «No to ter kjok dogo
dwayo ëre twëba ber tjeng nopga
wloshko, ga tja zröya lok. Gueniyo
äär dbargwo mya ga tja woshre Sbörë
iröng obi» le.

32 Llëye le shäng li llë loklo miydara
lok llëme. E llë loklo kjakroke lok
woydë ba kong, gueniyo kjakrokara
lok llëm, bangkjre lok ara kjĩshko.

Ëye tjwlõ ara anmoyõ

33-34 Eshko ga Jesús opshino to
jongya Capernaúm kjokyo ba opping-
gaga tjok. Jek löng irboshko ga ba
oppingga kjlara tjlẽ ga «Tja ber tjwlõ
ara, pjãy uunkong kjinmo» le kjlara
obi kong.

Kuya ga tjlẽ ga «Llëme. Ber tjwlõ
ara li tja» le. Ga llamo omlë jong e
kjoyo bakoe. Tjlẽ jek löng lan ëng tjok
eni irgo ga jek öötong löng Capernaúm
kjokyo ga opzrëno jek u jong kjwara
roshko.

Eshko ga Jesús tjlẽ ba kong lok ga
«¿Llëye lëmi tek löng kar kar ëng kong
yẽ llë?» le. Kuya lok ga beno löng
kjing erä. Dboryara lok llëme. Miy-
dara lok pjlú ga llëye lara tek löng ëng
kong li, e bëy llëme.

35 Eni ga Jesús wloktong sök, ga ba
oppinggaga doglo sak kjwara kjing-
sho pjök (12) li rokara tek löng ba
zlong bäng, ga tjlẽ ba kong ga «Ëye
opyë woydë ber tjwlõ ara oblë kjinmo
ga woyde ga opyë ber tjwlõ chira, ber
shäng parkaga oblë kong dey» le.

36 Eshko ga kjwozirwa kjrara
Jesúsdë kjlara, ga iara shäng ba tjrëko.

* **9:29** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyã shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjlẽ ga «Ä sëya eniyo ichëmi wlo ga woyde ga pjãy ië llëm, syõshtë Sbö kong wlo ara guing.» † **9:37** Eshko dbaryo ga kjwozirga tjwlõ ara llëme.

Kjrarga tjeng ba wloshko ga tjlẽ ba
oppinggaga kong ga
37 «Ëye, kjwozirwa jũni wlokjrara
bor kjĩshko ga tja wlokjrara wleni.†
Ga ëye, tja wlokjrara ga bor ichaga
wlokjrara wleni bakoe» le.

«Ëye shäng bi wloyo llëm ga shäng bi shwo lëkong» lara Jesúsdë

38 E irgo ga Juan tjlẽ Jesús kong
ga «Tjlapga no pingga, domer ĩnorwa
shäng kjlara, Ä sëyaga tjeng oba
goshko li iche to shäng bop ko go.
Gueniyo ga e bop oppingga bi tjok
llëm kjĩshko ga tjawa tjlẽno ba kong
ga "Ä sëyaga ichëp Jesús ko go ame"
lororwa eni» le.
39 Kuya ga tjlẽ ba oppinggaga kong
ga «¡Wẽyẽ! "Shäryëp ame" lëmi ba
kong llëme. Ëye llëbo ĩydëba llëm
wleniyo shäryë bor ko go ga tja owa
le jekdo ga äe.
40 Ëye shäng bi wloyo llëm ga shäng
bi shwo lëkong.
41 Lër bomi kong jlõkoyo ga ëye, pjãy
kjimtara, pjãy bor nopga kjĩshko ga
pjãy sëna di erö ëmdë ga potjwlëkklo
tjok tjän.

«Shji no ichë llëbo owa shäryë llëme» lara Jesúsdë

42 »Ëye, kjwozirwa mär bor go jũni
ichara llëbo owa shäryë ga e song jlõe.
Shäryayde llëm obishko ga shakko, ap-
kwoësbang pjrikko ba bëngshko, ga
dbukko jer dlung dorong dey.
43-44 Eni ga bomi orkwo, pjãy iche
llëbo owa shäryë wleni ga zëmi tas.
Pjãy opzrëk jek äär Sbö sökshko orkwo
kjwara llëm dey ga pjlú, pjãy pjë bomi
orkwo pjök li tjok, iök pjë jong ri ri
sjer llëm shtoyo li roshko llëm wlo.‡
45-46 Bomi dre, pjãy iche llëbo owa
shäryë wleni ga zëmi tas. Pjãy opzrëk
jek äär Sbö sökshko dre kjwara llëm
dey ga pjlú, pjãy pjë bomi dre pjök li
tjok, iök pjë jong ri ri sjer llëm shtoyo
li roshko llëm wlo.§
47 Bomi bokkwo, pjãy iche llëbo
owa shäryë wleni ga shimi pjuse. Pjãy
opzrëk jek äär Sbö sök no pjluyo ĩyado
lishko bokkwo kjwara llëm dey ga
pjlú, pjãy pjë bomi bokkwo pjök li
tjok, iök pjë jong ri ri sjer llëm shtoyo
li roshko llëm wlo.
48 Kjok eshko ga shtä kjer llëm, ga
iök sjer llëm bakoe.
49 »Shji sjëng tjokshko ga shtirgöy
dlungna go, an maling llëm wlo. Sbö
omshäryë bi kong eni wleni bakoe.
Llëbo kjang ie ber bi kong, bi posh-
dungglo, shji ber pjlú jek këgong wlo.
50 »Dlungna, e pjlúe. Gueniyo ga
pjlë ameshko ga iëy ber pjlë ba shtoy
iröng obi ga äe. Pjãy ber löng dlungna
wleni. Pjãy ber löng wopjlú ëng tjok
ĩyado» le.

10

Shji ëng rayë

1 E irgo ga Jesús to ey dwayo, jek
öötong shäng Judea kjokyo, Jordán
diyo kjwo kalëkong. Eshko ga nopga
töno ara Jesús shäng lishko obi. Sgara
shäng oba ping sorë ga epga pina
eshko eni bakoe.
2 Eshko ga fariseoga kjone kjone
tek shrono löng Jesús zlong bäng, ba
tjlĩk wlo. Tjlẽ ba kong ga «¿Domer ba
boy rayë ga pjlúre?» le.
3 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «¿Pjãy
ichara Moisésdë llë shäryë?»
4 «Domerga ba boy rayë wlo
ga ichara Moisésdë kjibokwo ëng
rayoklo twe ba boy kong kjwara
guing» le lok ba kong
5 Kuya ga tjlẽ ba kong lok ga
«Llëye kumi woydë llëme. Pjãy ichara
Moisésdë ëng rayë eni e kjĩshko.

‡ **9:43-44** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyã shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjlẽ ga «Pja opzrëk jek äär Sbö sökshko orkwo kjwara llëm dey ga pjlú, pja pjë bop orkwo pjök li tjok, iök pjë jong ri ri sjer llëm shtoyo li roshko llëm wlo. Kjok eshko ga shtä kjer llëm, ga iök sjer llëm bakoe.» § **9:45-46** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyã shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjlẽ ga «Pja opzrëk jek äär Sbö sökshko dre kjwara llëm dey ga pjlú, pja pjë bop dre pjök li tjok, iök pjë jong ri ri sjer llëm shtoyo li roshko llëm wlo. Kjok eshko ga shtä kjer llëm, ga iök sjer llëm bakoe.» * **10:6** Génesis 1.27.

6 Gueniyo ga dämärshko ga nopga
shäryara Sbörë domer, walë.*
7 E kjĩshko ga domer ba data, ba
mekë rayë, ga orkwosmok walë tjok,
ga ber löng kjlaraso wleni.†
8 Eni ga ber pjök ame, ber kjlaraso
shara.
9 Töna Sbörë ga e döy llëme» le.
10 Döni ga Jesús opzrëno jek sök u
roshko, ga ba oppinggaga tjlẽ ba kong
ga «Tjlapga, ¿llëye lëp shäng yẽ, e llë
loklo?»
11 «Domer ba boy rayono, ga ork-
wosmono oblë tjok wleni ga llëbo owa
shäryayde.
12 Walë ba lanma rayono, ga ork-
wosmono oblë tjok wleni ga llëbo owa
shäryayde bakoe» le ba kong.

Llëbo shäryara Jesúsdë pjlú, kjwozirga kong

13 Kjwozirga sökoba jek Jesús kong,
Jesús orkwo ië ba kjing go wlo. Eni
ga kjwozirga sögaga li wlõya Jesús op-
pinggagarë löng.
14 Ĩya Jesúsdë ga iirkono, tjlẽ ba
oppinggaga kong ga «Kjwozirga somi
llëm, tek wẽyẽ bor shwoy. Ëye ber
kjwozirga jũni ga Sbö ber ba pjluyo.
15 Llër bomi kong jlõkoyo ga ëye Sbö
tjlõkwo kjrë kjwozirwa dik llëm ga äär
ber sök Sbö sök no pjluyo ĩyado lishko
llëme» le.
16 E irgo ga kjwozirga li kjrara ba
wloshko, orkwo iono ba kjing go, ga
tjlõkwo lara beno pjlú ba kong.

Domer dbur ara kjlara

17 Jesús opshik to jongya kjok shto
oblë le shäng kjwlë ga domer tek zron
jong, shrono shäng Jesús zlong bäng
ga kjök tono, tjlẽ ba kong ga «Tjlapga
no pingga, pja pjlúe. ¿Llëye shäryër, tja
ber sök së ĩyado Sbö tjok wlo?»
18 «¿Tja pjlúe lëp ega? Pjlú li, e Sbö
eröe.
19 Kjok llgwekklo tara Moisésdë li, e
miydëp tjän. Shji no zrök llëme. Shji
pë oma boy oblë tjok llëme. Shji lũrkë
llëme. Shji oblë jyõyotkë llëme. Shji
oblë jyãpgwë llëme. Bop data, bop
mekë, e bangkjros, ios ber tjwlõ ara»‡
le.
20 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Tjlapga
no pingga, tjlõkwo lëp shäng kës li
shäryër shäng enido tja tek dwlas lë
obishko» le.
21 Eni ga domer li ĩya Jesúsdë, ga
woydara ara. Tjlẽ ba kong ga «Llëbo
shäryorop kës li, e pjlúe. Gueniyo llëbo
beno kjrina obi. Pja nom bop llëbo
tjeng kës li soynek pjir, ga dburyo
twos oba song wleniyo kong. Enira
pja llëbo ara kjok dogo. Pjir ga pja tek
bor tjok, pja pin wlo» le.
22 Kuya ga beno shäng woydë ara,
ga to ey dwayo, dbur ara kjĩshko.
23 E irgo ga ba oppinggaga ĩya
Jesúsdë ga tjlẽ ba kong ga «Nopga dbur
ara wleniyo äär ber löng Sbö sök no
pjluyo ĩyado lishko wlo ga kjange» le.
24 Kuya lok ga beno löng wotjlĩk
arae.§ Eni ga Jesús tjlẽ ba kong ga
«Pjeyoga, ëye äär ber sök Sbö sök no
pjluyo ĩyado lishko wlo ga kjange.
25 Öng jëkklo sok kësbang wleniyo
opzrëk jek shkö bokkwo bäng go ga
kjange. Gueniyo nopga dbur ara
wleniyo äär ber löng Sbö sök no
pjluyo ĩyado lishko wlo ga kjang an-
moyõ» le.
26 Kuya lok ga beno löng wotjlĩk
ara jek këgong, ga tjlẽ lok ba kong ga
«¿Enira ëye därdo?» le.
27 Kuya ga ĩya drëng, ga tjlẽ ba
kong ga «Nopga kong ga shärye ga äe.
Gueniyo llëye shärye Sbörë ga ä wlo
drete» le.
28 Eshko ga Pedro tjlẽ ba kong ga
«Borwa llëbo tjeng kës li rayororwa
beno pjir, tjawa jëk bop tjok wlo» le.
29 Kuya ga tjlẽ ba kong lok ga «Llër
bomi kong jlõkoyo ga ëye, ba u, ba
kjlara, ba data, ba mekë, ba wapga,
ba kjok, e rayara bor kjĩshko, llëm ga
Sbö tjlõkwo roy pjlú kjrara li kjĩshko ga
30 ãska wlẽya ara anmoyõ. Kjok
ëre kjing go ga wlẽya llëye rayara li
pjloglo sak dbäw (100) obi: u, pjeyoga,

† **10:7** Génesis 2.24. ‡ **10:19** Éxodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20. § **10:24** Eshko dbaryo ga oba wotjlĩk ga nopga dbur ara wleniyo tjwlõ ara Sbö kong, nopga song wleniyo kjinmo lëba.

mekëga, wapga, kjok. Gueniyo ga kong ĺlëbo tjwe owa bako, ĩywaba shjiktëng, ga bokrotkëba. Gueniyo ĺlono ga ber sök së ĩyado Sbö tjok.

31 »Gueniyo eerishko ga nopga tjwĺõ ara wĺeniyo ĺöng ara ĺi, e ber ĺöng tjwĺõ chira eshko. Ga eerishko ga nopga tjwĺõ chira wĺeniyo ĺöng ara ĺi, e ber ĺöng tjwĺõ ara eshko» ĺe.

Jesús ĺano ba woĺon dbaryo kjĩshko jek obi

32 Öötong dbar kjwara ga Jesús jek shäng Jerusalén kjokyoshko ga ba oppinggaga jek ĺöng wotjĺĩk ara, ga oba jek ĺöng ba tjok ĺi kjok bangkjrë ara. Eshko ga ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) ĺi rokara Jesúsdë jek dboshko, ĺan ba tjok, ĺlëye wen ba kong ĺi kjĩshko wĺo. Eshko ga tjĺẽ ba kong ga

33 «Shji to Jerusalén kjokyo. Eshko ga no to ter kjok dogo dwayo ëre twëba ber tjeng syõshtaga kägäyoga wĺoshko, no pinggaga kjok ĺlgwekkĺo tara Moisésdë ĺi go wĺoshko bakoe. Tja iche ĺok, zröya wĺo, ga tja twe ĺok nopga judío ĺlëm wĺeniyo kong.

34 Eshko ga tja joywe ĺok, tröng twe ĺok bor go, tja shpoya ĺok no shpokkĺo go, ga tja zröya. Gueniyo äär dbargwo mya ga tja woshre Sbörë iröng obi» ĺe.

Santiago, Juan, e ĺlëbo rokono Jesús kong

35 Eshko ga Zebedeo wapga ko Santiago, Juan, e tek shrono ĺöng Jesús zĺong bäng ga tjĺẽ ba kong ga «Tjĺapga no pingga, ĺlëye rokërwa bop kong ĺi shäryos borwa kong sira» ĺe.

36 Kuya ga tjĺẽ ba kong ga «¿Ĺlëye shäryër bomi kong ga pjĺú?»

37 «Pja ber sök no pjĺuyo, bop dbo kãĺã ĩkoba wẽĺëshko ga tjawa iëp ber ĺöng bop tjok, or mĺlë kjĺara, or këĺë kjĺara» ĺe ba kong.

38 Kuya ga tjĺẽ ba kong ga «Ĺlëye rokëmi ĺöng bor kong ĺi, e ĺlë miydëmi ĺöng ĺlëme. ¿Pjãy shdungoba, bokrotkëba, zrökoba botoya dik ga pjĺúre?»

39 «Ëng» ĺe ĺok ba kong.

Kuya ga tjĺẽ ba kong ĺok ga «Pjãy shdungoba, bokrotkëba, zrökoba botoya dik jĺõe.

40 Gueniyo ga pjãy kjrër ber tjeng bor or këĺë, or mĺlë, e ĺaga tjarë ĺlëm, e ĺaga bor Datarë. Shto bor or këĺë, or mĺlë, e ber ëye kjrara bor Datarë tjeng ĺi kong» ĺe.

41 Kuya ba oppinggaga doglo sak kjwara (10) ĺirë ga iirkono Santiago, Juan kong.

42 Gueniyo rokara Jesúsdë uunkong, ga tjĺẽ ba kong ga «Miydëmi pjĺú ga kjok ëre kjing go ga nopga judío ĺlëm wĺeniyo ichagaga ba nopga ichë parkë ara ba kong. Nopga dbo ara wĺeniyo ba nopga ichë parkë ara ba kong bakoe. Ëye songe ĺe ĺlëm, iche parkë ara ba kong erä.

43 Gueniyo woydër ga pjãy omshäryë eni ĺlëme. Ëye opyë woydë ber tjwĺõ ara oblë kjinmo ga opyë ber shäng oblë kjimtaga dey.

44 Ëye opyë woydë ber bäm go ga opyë ber shäng parkaga tjwĺẽk shäng pjir wĺeniyo oblë kong dey.

45 No to ter kjok dogo dwayo ëre ëmdë ga shrono shäng kjok ëreshko, ëye parkë bor kong wĺo ĺlëme. Tja shrono shäng parkë oblë kong wĺo. Ga tja optwë, woĺon wĺo, tja ber nopga ara potjwĺẽkkĺo wĺo, epga där wĺo» ĺe.

Domer kjok ĩgö ĺlëm wĺeniyo ko Bartimeo poptara Jesúsdë

46 E irgo ga Jesús öötong shäng Jericó kjokyo, ba oppinggaga tjok. Ga opshino ĺöng eshko dwayo ga nopga to jek ara ba tjok. Domer sök kjĺara eshko kjok ĩgö ĺlëm wĺeniyo ko Bartimeo, e Timeo wa. E sök dbur rokë irbo ĺi sor go.

47 Kura ga «Jesús, Nazaret soĺi tekdo shäng» ĺëba. Eni ga tjĺẽ ba kong dbo go ga «¡Jesús, David tjëyo, tja songe ĺozong!» ĺe.

48 Kuya ĺöng ĺirë ga tjĺẽ ba kong ga «Pja kjinkozong» ĺe ĺok ba kong, gueniyo ga kjinkë ĺlëme.

Tj̈lẽno dbo go jek obi, tj̈lẽ ga «¡David tjëyo, tja songe ̈lozong!» ̈le.
49 Eni ga Jesús kojongö shäng, ga tj̈lẽ ̈löng ̈li kong ga «Rokozĩ tek bor shwoy» ̈le.
Ga nopga ̈li tj̈lẽ ba kong ga «Pja kojõzong. Pja woydë ̈llëme. Pja roke shäng» ̈le.
50 Kuya ga ba shwong kop ̈lëkong kur may pjang ba kjing go ̈li skwakza wles, ga dbura ̈lono beno buk eshko. Ga kojono jekdo, jek öötong shäng Jesús shäng ̈lishko.
51 Eshko ga Jesús tj̈lẽ ba kong ga «¿Ḱllëye woydëp ga shäryër bop kong?»
«Tj̈lapga no pingga, tja kjok ĩk woydë» ̈le ba kong.
52 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «Pja to ga bue. Pja mär bor go kuzong ga pja poptonoe» ̈le.
Jekdo eshko ga beno shäng kjok ĩgö wẽl̈ë, ga to jek shäng Jesús tjok.

11

Jesús öötong opzrëno Jerusalén kjokyo, pj̈lu wleni

1 E irgo ga Jesús jek shäng jongya Jerusalén kjokyo ba oppinggaga tjokshko ga öötong ̈löng Betfagé kjokyo, Betania kjokyo, e ber ̈löng Olivos d̈lupyo poglo go. Eshko ga ba oppinggaga rokara do pjök,
2 ga tj̈lẽ ba kong ga «Pjãy nom kjok buk bi bokshto kjweshko. Eshko ga öng so kwomgla kjoyo dre töshko ̈llgwoklë wleniyo wlẽmi sök kjro go kj̈lara wlënggl̈a, kjing go ëye opyoydë ̈llëm wleniyo. Komi, ga tek sömi bor kong.
3 Eshko ga ëbo tj̈lẽ bomi kong ga "¿Shäryëmi kjweni ega?" ̈le bomi kong wleni ga "Woyde Tj̈lapgarë, ga iche tjwe ma ̈ling iröng obi" ̈lëmi ba kong eni» ̈le.
4 Eni ga jek öötong ̈löng eshko, ga öng ̈lara ̈li wlẽna sök kjro go, irbo sor go, u bäng jong kjwara zlong. Ga kõya ̈löngshko ga
5 ĩya nopga tjeng eshko kj̈löbörë ga tj̈lẽ ̈lok ba kong ga «¿Öng kjwe komi ̈llëno?» ̈le.
6 Kuya ̈lok ga dboryara, ̈lara Jesúsdë ba kong sorë ̈li eni.
Ga nopga tjeng eshko ̈li tj̈lẽ ̈lok ba kong ga «Jöl̈ö» ̈le.
7 Eni ga öng ̈li tek söra shrono ̈löng Jesús kong, ga ba shwong kop ̈lëkong ̈li iara ̈lok öng ̈li kokso kjing go. Eshko ga Jesús opyono sök öng ̈li kjing go, ga jeke.
8 Eshko ga nopga jek ̈löng ba tjok ara. Kjone kjone, ba shwong kop ̈lëkong skwara ̈lok, ga kwoptara ̈lok irbo bäng go ba bäm go. Kjone kjone, kjor korga zara, ga kwoptara ̈lok irbo bäng go eni bakoe.*
9 Nopga jek ̈löng ba bäm go, nopga jek ̈löng ba irgo, öö ̈le ̈lok ara. Tj̈lẽ ga «Kjwe pj̈lú j̈lõe.
Kjwe ichara Tj̈lapgarë shrono kjok ëreshko.
Kjwe kjimte Sbörë.
10 Kjwe ber sök bi pj̈luyo, bi tj̈lapga tek dënashko so David dik.
Kjwe kjimte Sbörë.
Sbö sök kjok dogo, e pj̈lú j̈lõe» ̈le.
11 E irgo ga Jesús jek opzrëno Jerusalén kjokyo roshko, ga öötong shäng Sbö u zlong bäng. Eshko ga u ̈li roĩna ̈llaw pogoshko. Gueniyo öötong kjok sëng kuzong ga to jek Betania kjokyo iröng obi, ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) ̈li tjok.

Tj̈lõkwo ̈lara Jesúsdë beno owa kjor kj̈lara bo uako wleniyo kong

12 Wẽshko kjok shröng ga opshino to ̈lok Betania kjokyo dwayoshko ga Jesús pj̈li ara.
13 Eshko ga ĩya pjola dwayo ga kjor jong kj̈lara korga tjok ko *higuera*. Eni ga jek äär shäng ba zlong, bo tjokde ĩya wlo, gueniyo jong bo dret, korga tjok erä, eshko dbaryo ga kjor ̈li bo dbaryo äätë ̈llëm obi kj̈ĩshko.
14 Eni ga tj̈lẽ kjor jong ̈li kong ga «Ëye tjwe bop bo uë ame» ̈le, ga

* **11:8** Eshko dbaryo ga pj̈lupga opzrëk jek kjok roshkoshko ga shäryëba ba kong eni.

tjlõkwo lara li kura ba oppinggagarë lok pjire.

Llëbo soynegaga löng Sbö u zlong bäng li ichara Jesúsdë toe

15 E irgo ga Jesús jek opzrëno Jerusalén kjokyo, ga öötong shäng Sbö u zlong bäng ga nopga löng eshko llëbo soynek, llëbo tjwlëk li ichara opshik ey dwayo. Ba dbur bapkwo kjlopswozlong oba kong li poskara beno tjeng töshko. Dunggwo soynega sökklo li poskara beno tjeng töshko bakoe.

16 Eshko ga ëye llëbo soynekko li sök tek kalëkong dwayo jek Sbö u roshko jer oplong pjlor kalëkong ga ä, slona Jesúsdë kjĩshko.

17 Eni ga oba pĩya shäng ga tjlẽ ba kong ga «Sbö tjlõkwo tak pjang eni: "Bor u, e kowëba ber syõ uyo wlo, tjëyoga uunkong kong."† "Gueniyo ioromi beno jong lũ uyo"»‡ le.

18 Jesús tjlõkwo li kura syõshtaga kägäyoga, no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë go lirë, ga ĩna ga nopga löng ba kuga li beno löng yëy le erä. E kjĩshko ga Jesús bangkjre lok ara. Eni ga ëng töno ga tjlẽ lok ëng kong ga «¿Jesús, e zröy sorë ga pjlú?» le lok eni.

19 Kjok sëng ga Jesús opshino jek Jerusalén kjokyo dwayo, ba opping-gaga tjok.

Shji syõshtë Sbö kong sorë

20 Wẽshko kjok shröng ga jek löng kjor äyoshtara Jesúsdë jong li soy obi. Eshko ga ĩna ga kjor li bë jong dogro, dano ba sleng dwayo äär jong ba dbo go.

21 Eni ga Pedro tjlẽ Jesús kong ga «¡Tjlapga no pingga, kjor äyoshtorop kjurgue dano beno jong dogro, ĩzong!» le.

22-23 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Pjãy mär Sbö go jlõkoyo. Llëbo shärye Sbörë ga äe lëmi llëme. Eni ga lër bomi kong jlõkoyo ga pjãy tjlẽ dlup kësbang ëre kong ga "Dlup, pja opkjos jer dlung roy" lëmi ga shäryë bomi kong eni.

24 Pjãy llëbo rokë syõ goshko ga woyotjlĩmi ga "Wlẽnor beno bor kong tjän" lëmi jlõkoyo ga wlẽmi.

25-26 »Pjãy löng syõshtëshko ga llëbo owa shäryara oblërë bomi kong, e woyotjlĩmi wleni ga iozĩ ber tjwlõ llëme. Shäryëmi eni ga owa pjang bomi go li lõya bomi Data sök kjok dogo lirë ber dret eni bakoe» le.§

«¿Pja ichaga ërë?» lara Jesús wloyogarë ba kong

27 E irgo ga jek opzrëno Jerusalén kjokyo obi, ga öötong löng Sbö u zlong bäng. Eshko ga Jesús jëk shäng wopro ga syõshtaga kägäyoga, no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go, judío tjlapgaga kjok llgwega wleniyo, e tek shrono löng ba zlong bäng ga

28 tjlẽ lok ba kong ga «¿Llëye shäryëp shäng li shäryëp ega? ¿Pja ichaga ërë?»

29-30 «Pjãy kong llëbo kjakrokër bakoe. ¿Juan No Waga, e ichaga ërë, no wë? ¿Ichaga Sbörëre, de norë? Tja dboryoromi ga tja ichaga ërë lër bomi kong bakoe» le ba kong.

31 Kuya lok ga tjlẽ ëng kong ga «Ichaga Sbörë loroy ba kong wleni ga "¿Tjlõkwo kjroromi llëm ega?" le bi kong.

32 Gueniyo Juan, e Sbö tjlõkwo laga jlõkoyo le nopga uunkongdë. E kjĩshko ga e ichaga norë lëy ga ä bakoe. Loroy eni wleni ga nopga iirkë lok ara bi kong» le.

33 Eni ga tjlẽ lok Jesús kong ga «Miydërwa llëme» le.

Kuya ga tjlẽ ba kong lok ga «E kjĩshko ga tja ichaga ërë lër bomi kong llëm bakoe» le.

12

Parkagaga owa

1 Eshko ga Jesús tjlẽno ba kong lok llëbo jyãglo go. Tjlẽ ga «Domer

† **11:17** Isaías 56.7. ‡ **11:17** Jeremías 7.11. § **11:25-26** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyã shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjlẽ ga «Shäryëmi eni ga owa pjang bomi go li lõya bomi Data sök kjok dogo lirë ber dret eni bakoe. Gueniyo llëbo shäryara oblërë bomi kong owa li ioromi beno tjwlõ llëm wleni llëm ga owa pjang bomi go li lõya bomi Datarë llëm bakoe.»

shäng kj̈lara kjok sogo. Pj̈lara ga kjiïlgwo dwlayo dgara ba kjokshko, kjëryo tyara jong pjribri, klung kjara ber kjiïlgwo bo ïlruzlong shtoyo wlo, ga u shäryara jong kjwara ba dwla ïli doklo bakoe. Pjir ga kjok ïli poskwona parkagaga kj̈lëbë kong, potjwlẽya ĩ, ga to kjok shto oblë.

2 »Öötong kjiïlgwo bo kjrozlong dbaryo ga ba parkaga ichara kj̈lara, kjiïlgwo bo ber ba kong ïli rokë parkagaga beno ïlöng ba kjok daga ïli kong.

3 Gueniyo ga ba parkaga ichara tjwe shäng ïli shakza ïlok pjä, ga shpokza ïlok tjã tjã, ga ichara to iröng or go.

4 E irgo ga ba parkaga ichara jek eshko kj̈lara obi. Öötong shäng kjok buk ïlishko ga shpokza ïlok tjã tjã ba käshko, ga ïlãywara ïlok owa.

5 E irgo ga ba parkaga ichara jek kj̈lara obi. Era zröra ïlok. E irgo ga ichara jek kj̈lëbë obi. Kjone kjone shpora ïlok, kjone kjone zröra ïlok.

6 »E irgo ga beno sök kj̈laraso döe. Ba wa ïli e. E woyde ara wleniyo. E ichayde domer ïlirë shara. Wotj̈lĩk ga "Miydër ga bor wa ërera bangkjre ïlok" ïle.

7 »Gueniyo ga öötong shäng eshko ga parkagaga kjok dagaga ïlöng ïli tj̈lẽ ïlok ëng kong ga "Ïlono ga kjwe ber kjok ëre sogo. Zröroy wleni ga kjok ëre kjrëy, ber buk bi kong wlo" ïle.

8 Eni ga shara ïlok, zröra ïlok, ga doyo dbura kjok ïli roy dwayo.

9 »¿Eni ga ïlëye shärye kjok sogo ïlirë ba tjok ïlok ïlëmi? E jongya eshko ba zrök dani. Pjir ga parkagaga wlẽya oblë, kjok ïli de ïlok ba kong wlo.

10-11 Sbö tj̈lõkwo tak pjang eni:

»"Akkwo woydara u shäryagagarë ïlok
ïlëm ïli,
e iak beno buk bäm go,
beno tjwlõ ara, oblë kjinmo.
Shäryara Tj̈lapgarë eni,
ga tjawa beno ïlöng yëy ïlërwa
erä."*
¿E ïlomirë ïlëmdo?» ïle.

12 Tj̈lẽno ïlëbo jyãgïlo go ïli kuya ba wloyoga ïlöng ïlirë ga miydara ga ba ïlayde shäng. Shaya ïlok woydë, bängzaya ïlok wlo. Gueniyo oba bangkjre ïlok ara kj̈ĩshko ga rayara ïlok toe.

Shji kä potjwlẽk pj̈lu kësbangyo sök Roma kjokyo ïli kong

13 E irgo ga woydara ga ïlëbo kjakroke Jesús kong, dborye bëy ïlëm ga doshaya ïlok, ga rote ïlok e go wlo. Eni ga fariseoga ichara kj̈lëbë, Herodes pj̈loyoga tjok.

14 Öötong ïlöng Jesús shwoy ga tj̈lẽ ba kong ga «Tj̈lapga no pingga, miydërwa ga pja tj̈lẽ beke. No tj̈lẽshko ga tj̈lõkwo kup ïlëm, tjwlõ kjöm pogo, e bop kong ga tjwlõ beke. Pja tj̈lẽ bek ë pogo kong. Woyde Sbörë ga shji jëk sorë ïli ïlëp j̈lõkoyo. ¿Eni ga shji kä potjwlẽk pj̈lu kësbangyo sök Roma kjokyo ïli kong ga pj̈lúre?» ïle.

15 Kuya ga miyde ga ïlöng wotj̈lĩk owa, nopga Sbö tj̈lõkwo söga j̈lõkoyo ïle, gueniyo wotj̈lĩk owa ba pj̈lúshko ïli dik. E kj̈ĩshko ga tj̈lẽ ba kong ïlok ga «¿Tja tj̈lĩmi ega? Dburwa kä potjwlẽkkïlo ïli tek sözĩ bor kong kjwara, ĩn wlo» ïle,

16 ga tek söra ïlok ba kong kjwara. Ĩya ga tj̈lẽ ba kong ga «¿Domer jyãgïlo sök dburwa ëre go jũ ë? ¿Ko tak pjang ëre go jũ ë?»

«Kjwe pj̈lu kësbangyo sök Roma kjokyo ïli ĩ» ïle ïlok ba kong.

17 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ïlok ga «Eni ga ïlëye pj̈lu ĩ ïli, e twozĩ ber pj̈lu kong, gueniyo ïlëye Sbö ĩ ïli, e twozĩ ber Sbö kong bakoe» ïle. Kuya ïlok ga beno ïlöng yëy ïle erä.

No woshrozlong dbaryo

18 Saduceoga wotj̈lĩk ga no wolono ga woshrë ame ïle. Eni ga eshko dbaryo ga saduceoga tek shrono ïlöng Jesús shwoy kj̈lëbë ga tj̈lẽ ba kong ga

19 «Tj̈lapga no pingga, kjibokwo tara Moisésdë beno pjang ïli tj̈lẽ ga "Ëye wolono, wapga beno ba boy tjok ïlëm ga shinmo kj̈larayo ïli orkwosmok ba boy beno sök ïli tjok, wa

* **12:10-11** Salmo 118.22-23. † **12:19** Deuteronomio 25.5-6.

tjok wleni ga e ber shinmo li ĩ wleni wlo.”†
20 »Pjlara ga domerga löng doglo kjäk (7) epenga döe. Ba këguëyo orkwosmono, ga wolono, ga wapga beno llëme.
21-22 Eni kuzong ga ba lëng orkwosmono ba syã tjok, gueniyo wolono jek, ga wapga beno llëm bakoe. Ba lëmga orkwosmono ba syã tjok kjlara kjlara eni bako, ga wolono uunkong, ga wapga beno ba boy tjok llëme. E irgo ga walë li to wolono bakoe.
23 ¿Eni ga domerga doglo kjäk (7) li orkwosmono uunkong walë li tjok kuzong ga no woshrozlong dbaryoshko ga walë li ber domerga kjone dey li boy?»
24 «¡Pjãy diktong löng jlõe! Sbö tjlõkwo tak pjang li miydëmi llëm, ba dboësbang li miydëmi llëm bakoe.
25 No woshrozlong dbaryoshko ga ëye orkwosmok ame. Eshko ga nopga ber löng Sbö parkagaga kjok dogo so wleni shara.
26 Pjãy wotjlĩk ga no wolono ga woshrë ame lëmi. Gueniyo ga dënashko ga kji sho pjë jong ri ri lishko ga llëye lara Sbörë Moisés kong li, e tara Moisésdë beno pjang kjibokwo go. Tjlẽ ga “Tja Abraham, Isaac, Jacob, e Sbö.”‡ ¿E lomirë llëmdo?
27 E shinmoga Sbö llëme. E nopga löng së li Sbö. Pjãy diktong löng jlõe» le ba kong.

Kjok llgwekklo tjwlõ ësbangyo

28 Eshko ga domer shäng kjlara, e no pingga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go. Jesús lano saduceoga tjok li kura, ga wotjlĩk ga Jesús omdboryono beke le. Eni ga tjlẽ ba kong ga «¿Kjok llgwekklo tjwlõ ësbangyo li kjone dey?»
29 «Tjlõkwo tak pjang kjwara tjlẽ ga “Israel tjëyoga, tja tjlõkwo kuzĩa. Tjlapga, e bi Sbö, e kjlaraso.
30 Llëbo woydëpshko, llëbo woyotjlĩpshko, llëbo shäryëpshko, pja sök së obishko ga Tjlapga, bop Sbö li woydos jlõkoyo ĩyado.”§ Kjok llgwekklo tjwlõ ësbangyo li e.
31 Kjok llgwekklo kjrina obi tjwlõ ara. Tjlẽ ga “Pja opwoydë sorë ga bop kjlara, e woydos eni bakoe.”* Kjok llgwekklo tak pjang tjwlõ ara, kjring pjök ëre kjinmo drete» le ba kong.
32 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Tjlapga no pingga, eni jlõe. Sbö, e kjlaraso, e pjlor kar go oblëyo dret, lëp shäng sorë li eni.
33 Ga llëbo woydëyshko, llëbo woyotjlĩyshko, llëbo shäryëyshko ga woyde ga Sbö, e woydëy jlõkoyo ĩyado, e jlõe. Shji opwoydë sorë ga woyde ga bi kjlara, e woydëy eni bako, e jlõ bakoe. Kjok llgwekklo kjring pjök ëre tjwlõ ara, öng llë, dli llë twëy Sbö kong, suy öng sho sukklo kjing go wlo tjeng ës li kjinmo» le.
34 Kuya ga wotjlĩk ga domer li tjlẽ shäng bëye le. Eni ga tjlẽ ba kong ga «Sbö ber bop pjluyo wlo ga kjwe sira obi eröe» le. Eshko dbaryo jek lëkong ga ëye wokjang llëbo kjakrokë ba kong wlo ame.

¿No pjluyo iche le Sbörë li, e ë?

35 Ga Jesús sök oba ping Sbö u zlong bäng wopro ga tjlẽ oba kong ga «Tjlapga no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go tjlẽ lok ga “No pjluyo iche le Sbörë li, e David tjëyo tek ber ba irgo li” le. ¿Le lok eni ega?
36 Pjlara ga David go Sbö Sëyashko ga no pjluyo li kowara ba Tjlapgayo. Eshko ga David tjlẽ ga
»“Tjlapga tjlẽno bor Tjlapgayo kong ga
‘Pja tek wlar ber sök bor orkwo këlëkong,
äär jong bop moskwoga zanor pjir guing,
eshko ga twër ber bop kong ichëp wlo’ ” le.†
37 ¿Eni ga no pjluyo li kowara Daviddë ba Tjlapgayo kuzong ga e ber ba tjëyo tek ber ba irgo li sorë?» le.‡ Llëye le Jesúsdë shäng li, e kukoba ga beno löng woowa llëme.

‡ **12:26** Éxodo 3.6. § **12:30** Deuteronomio 6.4-5. * **12:31** Levítico 19.18. † **12:36** Salmo 110.1.
‡ **12:37** Eshko dbaryo ga ëye, nopga mite ba dorko kowe tjlapga llëme.

No pinggaga kjok ïlgwekklo tara Moisésdë ïli go wïlona Jesúsdë

38 Ga Jesús sök oba ping obi ga tjlẽ ba kong ga «¡Pjãy sjëk, no pinggaga kjok ïlgwekklo tara Moisésdë go ïli tjok! Jëk ïöng doyono shwong kur may, tjwlõ ara wïleniyo go äe. Woyde ïlok ga bangkjrëba ïlëbo soynezlong shtoyo.

39 Judíoga syõ uyo roshko ga woyde ïlok ga ïöng sökkl̈o pjlú goshko. Oba tön, iëshko ga woyde ïlok eni bakoe.

40 Gueniyo syãpga ïlëbo döya ïlok ba shjiryo. E irgo ga syõshtë wop ara, "Nopga kjwera pjlúe" ïëba wlo ïle. E kjĩshko ga epga shdũya Sbörë ara anmoyõ, oblë kjinmo» ïle.

Syã kjlara dburwa twono Sbö kong

41 E irgo ga Jesús sök Sbö u zlong bäng ga dbur bapkwo jong soy ba bokshto kjwara, ga ĩya sök ga oba tjwe dbur ië jong ba bapkwo ïli roy. Ga nopga dbur ara wïleniyo omië jong bayo arae.

42 E irgo ga syã song wïleniyo shrono shäng kjlara eshko, ga dburwa iara kjwo pjökdewa. Ba dburwa iara ïli, e tjwlõ chira anmoyõ wïleniyo.

43-44 Ĩya Jesúsdë ga ba oppinggaga rokara tek ba zlong bäng, ga tjlẽ ba kong ga «Nopga dbur ara wïleniyo kjwe omiono ara wïleni jlõe. Gueniyo kjwe ba worbo wïleniyo iayde. Syã song wïleniyo kjwera, ba dburwa tjeng sira ïli woydara ba ïlëbowa tjwlẽkkl̈o. Eni ëmdë ga twara Sbö kong drete. E kjĩshko ga ïlër bomi kong jlõkoyo ga syã kjwe, dburwa iara sira tjwlõ ïlëm wïleni jlõe. Gueniyo Sbö kong ga tjwlõ ara, ïlamo omiono ïlok kës wïle kjinmo» ïle.

13

«Sbö u pjir ber drete» ïlara Jesúsdë

1 E irgo ga Jesús opshino jek Sbö u jong ïlishko dwayo, ba oppinggaga tjok. Eshko ga kjlara tjlẽ ba kong ga «Tjl̈apga no pingga, Sbö u ëre akyo ïlok kës̈kës̈e. U ïlok ëre wolës̈o ĩzong» ïle.

2 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «¿U ïlok kës̈kës̈ ëre ĩp shängde? Ïllono ga ëreshko akkwo ëmdë ber tjeng ëng kjing go kjwara ïlëme. Ïllëbo tjeng kës̈ ëre pjir ber drete» ïle.

Kjok pjir dbaryo jyãgl̈o

3 E irgo ga jem öötong ïöng Olivos dlupyo, Sbö u jong ïli bokshto, ga Jesús sirkeno sök eshko. Eshko ga Pedro, Santiago, Juan, Andrés, e tek shrono ïöng ba zlong bäng, tjlẽ ïlok ba kong dboshko wlo. Tjlẽ ga

4 «¿Ïllëye ïlëp shäng ïli, e shäryë ïllono? ¿E shäryë dörö ïli jyãgl̈o wen ïllë?»

5 «Pjãy sjëk, pjãy jyãpgwëba ïllëm wlo.

6 Eshko ga nopga wen tjwe ara, tjlẽ ga "No pjluyo ichara Sbörë shrono shäng ïli tja" ïle. E go ga oba jyãpgwe ïlok ara.

7 »Roy kumi ga oba ëngkjwë kjok shto oblë oblë arashko ga ïllëye bangkjrëmi ïllëme. E shäryë eni kjluwe. Gueniyo eshko ga kjok pjir dbaryo ïli äätë ïllëm obi.

8 Tjëyoga oblë oblë ëngkjwë ïlok ëng tjok. Nopga kjok shto oblë oblë so ëngkjwë ïlok ëng tjok bakoe. Kjok shto oblë oblë goshko ga yo tjwe ara, pjli tjwe ara bakoe. Gueniyo ïllëbo wen tjwe owa anmoyõ ïli soye ïllëbo kës ëre go kjwlë jã.

9 »Eshko ga pjãy sjëke. Pjãy twëba kjok ïlgwegaga kong, pjãy shpoya ïlok no shpokklo go judíoga syõ uyo roshko wlo. Bor kjĩshko ga pjãy iche ïlok äär ïöng no ichagaga bokshto, pjlupga kës̈kës̈ bokshto bakoe. Eshko ga ïllëbo ĩnomi, kuromi ïli roy ïëmi ba kong, miyde ïlok wlo.

10 Kjok pjitë ïllëm obishko ga Sbö tjlõkwo roy pjlú äär tjëyo kjrina kjrina kong, kukoba wlo.

11 Ga pjãy shakoba, sökoba äär ïöng tjlapgaga kës̈kës̈ bokshto ga pjãy woydë ïllëm, "Ïllëye ïër" ïëmi ïllëme. Eshko ga pjãy tjlẽshko ga tjlõkwo twe Sbörë bomi kong, ïëmi wlo. E kjĩshko ga pjãy woydë ïllëme. Eshko ga pjãy ïli tjlẽkdo ïllëme. Sbö Sëya ïli tjlẽkdo bomi kjĩshko.

12 »Nopga epenga dö ëng twë
tjlapgaga kong, zröya lok wlo. Dataga,
e ba wapga twë eni bakoe. Wapga
iirkono ba data, ba mekë kong ga twe
tjlapgaga kong, zröya wlo.
13 Pjãy ĩywa nopga uunkongdë
shjiktëng bor kjĩshko. Gueniyo ga ëye
mär bor go äär jong ba dbo go ga era
där ber shäng pjlú ĩyado.

14 »Llëbo lër bomi kong miydëmi
wlo. Llono ga llëbo wen owa anmoyõ
Sbö shto zrek li roshko. E kjĩshko ga
shto li ber zrekteng ame, ga ëye äär
eshko ame bakoe. Jekdo eshko ga
pjãy löng Judea kjokyo ga pjãy tökzong
jem dlup lëkong;
15 pjãy löng bomi u dbo kjing sdok
li kjing go ga pjãy tökzong jek maling,
pjãy opzrëk jek bomi u roshko llëbo
kjrë llëme;
16 pjãy löng bomi kjokshko ga pjãy
jek bomi ushko iröng bomi shwong
kop lëkong kjrë llëme.
17 E dbaryo ga walëga löng kjlaraso
llëm, e song jlõe. Walëga kjwozirwa
tjeng nä ië, e song jlõ bakoe.
18 Rokozĩ Sbö kong ga pjãy tök eni
kjok owa dbaryo llëme.
19 E dbaryo ga llëbo wen nopga
kong owa anmoyõ. Llëbo eni, e ĩkdaba
tek kjok shäryara Sbörë dämärshko
dwayo llëm, ga wen e kjoyo ame.
20 Llëbo owa ëre ie Sbörë ber dbar
ara llëm, ba nopga kjrara li woyde ara
kjĩshko. Eni llëm kjwe ga ëye där ber
sök së kjlara llëme.

21 »Eshko dbaryo ga no tjwe shäng
tjlẽ ga "¡No pjluyo ichara Sbörë li
shäng na ĩzĩa!" le, llëm ga tjlẽ ga
"¡Shäng kjwe!" le bomi kong, gueniyo
jlõ lëmi llëme.
22 Eshko ga nopga ara to löng tjlẽ
ga "No pjluyo ichara Sbörë shrono
shäng li, e tja" le. "Tja Sbö tjlõkwo
laga kjok ëre so" le. Gueniyo epga
ichaga Sbörë llëme. Llëbo ĩydëba llëm
wleniyo shärye lok ara. Llëbo jyãgl̈o
shärye lok oblë oblë bakoe. Shärye lok
eni, oba ara jyãpgwe wlo, Sbö nopga
kjrara li ëmdë jyãpgwe wlo le, gueniyo
epga jyãpgwe ga äe.
23 ¡Eshko ga pjãy sjëke! Llëye wen
eshko li loror bomi kong pjir tjän.

No to tjer kjok dogo dwayo li tjwe iröng obi dbaryo

24 »Llëbo owa ëre dbaryo irgo ga
»"Dlo ber pjang yẽt,
ga mok kãl̈ã të ame.
25 Dbala lon ter kjok dogo dwayo,
ga kjopkwo ber dete erä."
26 »Eshko ga ĩkoba ga no to ter kjok
dogo dwayo ëre ter tjwe pjäng sho roy,
ga bor dbo kãl̈ã ĩkoba wẽl̈ëe.
27 Bor parkagaga kjok dogo so ichër
bor nopga kjrara li wlokjrë lok kjok
kjwang jĩkong, kjok pjir äär kjone
ga eshko, kjopkwo pjir äär kjone ga
eshko bako, epga tŏya wlo.
28 »Tja kuzĩa. Pjãy pin, kjor ko
higuera li go. Kjor kowo wen mite,
korga wen tjaglënshko ga miydëmi e
go ga lushko dbaryo äätoe.
29 Eni ga llëbo kës ëre shäryë li
ĩmishko ga miydëmi e go ga no to ter
kjok dogo dwayo ëre tjwe iröng obi
dbaryo li ääto eni bakoe.
30 Lër bomi kong jlõkoyo ga nopga
löng eerishko dbaryo kjone kjone
wolontë llëm obishko ga llëye lër
shäng bomi kong ëre shäryë uunkong.
31 Kjopkwo, kjok ëre, e pjir ber
drete. Gueniyo bor tjlõkwora ber
pjang ĩyado.
32 »E dbaryo llono, kjok orë, ëye om-
miydë llëme. Miydaga Sbö parkagaga
kjok dogo sorë llëm, miydaga Sbö Wa
ërerë llëm bakoe. Miydaga Data Sbörë
eröe.
33 E kjĩshko ga koshëmi löng sjëk
ĩyado, e dbaryo wen äär llono
miydëmi llëm kjĩshko.
34 Tjlõkwo lër bomi kong llëbo jyãgl̈o
go, shäryëmi eni wlo. Domer shäng
kjlara u sogo. To opshik jek kjok shto
oblë wlo ga ba parkagaga ie ber löng
ba u li dë. Kjlara kjlara kong pak twe
ber oblë oblëe. Ga tjlẽ u bäng daga li
kong ga "¡Pja shäng sjëke!" le.
35 Eni ga u sogo tjwe iröng llono
miydëmi llëm, kjok ro zar kjwlëre,
kjok rongde, kjörkö kjlunshkore, de

kjok shräntore. E kjĩshko ga pjãy löng
sjëk ĩyado.
36 U sogo li tjwe maling wleni ga
woyde ga pjãy wlẽya löng pë wleni
llëme.
37 Llëye lër bomi kong li, e lër nopga
uunkong kong, "¡Pjãy löng sjëke!"» le
ba kong.

14

«¿Jesús, e shay, zröy wlo sorë ga pjlú?» lara ba wloyogarë

1 Eshko ga Israel tjëyoga döktong
tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo
shrëkklo, pjlung shosho suk pjir
shäryak ba uukklo tjok llëm dbaryo
kjwe dbar pjök obi. Eshkoshko ga
syõshtaga kägäyoga, no pinggaga kjok
llgwekklo tara Moisésdë li go, e töno
lok, ga tjlẽno lok ëng kong ga «¿Jesús, e
shay, zröy wlo sorë ga pjlú? Shay wlo
ga jyõyotkëy.
2 Gueniyo dbar shrëzlong dbaryo
llëme. Llëm ga oba ara ga wlikëba äe»
le.

Walë kjlara, poshtikklo tjwlõ ara wleniyo tyara Jesús dlu kjing go

3 Jesús jek öötong shäng Betania
kjokyo, Simón ushko. Dënashko ga
Simón li poglo go swlo ara, sho an
do jĩkong, gueniyo poptonoe. Jesús
sök Simón ushkoshko ga walë shrono
shäng kjlara, wloshko poshtikklo
bapkwo tjwlõ ara shäryak akkwo
ko *alabastro** go, roshko poshtikklo
lõ pjlëblë tjwlõ ara wleniyo. Eshko
ga söra jek Jesús sök ië lishko, ga
ba bapkwo li dlora, ga poshtikklo li
tyara ba dlu kjing go.
4 Ĩya no kjone kjone tjeng eshko
lirë ga iirkë jong, tjlẽ lok ëng kong ga
«¿Kjwe zãya kjweni ega?
5 Soynena kjwe ga dburyo shaya
bayo domer parkë dbargwo sak dbäw
pjloglo mya (300) ãska wleni, oba
song wleniyo kjimtoklo wlo dey» le.
Ga walë li wlona lok ara.
6 Eni ga Jesús tjlẽ ba kong ga «¡Wẽyẽ!
¿Walë kjwe lãywëmi kjweni egaro?
Llëye shäryara bor kong ëre beno
pjlúe.
7 Oba song wleniyo löng bomi tjok
ĩyado, ga kjimtëmi, woydëmi llono ga
eshko. Gueniyo tjara ber shäng bomi
tjok ĩyado llëme.
8 Llëye shärye bor kong ga pjlú li,
e shäryayde bor kong. Poshtikklo
li tyara bor doyo go, ëre bor
poshäryayde, tja iëba ber buk sakshko
wlo.
9 Lër bomi kong jlõkoyo ga kjok
kjwang jĩkong kjone pogo ga Sbö
tjlõkwo roy pjlú lëbashko ga llëye
shäryara walë kjwerë bor kong ëre
woyoshrëba, ga roy lëba bakoe» le.

«Jesús twër ba wloyoga kong» lara Judasdë

10 Jesús oppinggaga doglo sak
kjwara kjingsho pjök (12) kjlara ko
Judas Iscariote. E öör shäng syõshtaga
kägäyoga ĩk, Jesús soyneya, twe ba
kong lok wlo le.
11 Kuya lok ga beno löng wopjlú, ga
tjlẽ lok ba kong jlõkoyo ga «Enira pja
potjwlẽnwa» le.
Eshko jek lëkong ga beno shäng
wotjlĩk ga «¿Jesús twër ba kong sorë ga
pjlú?» le.

Jesús iono ba oppinggaga tjok

12 E irgo ga pjlung shosho suk pjir
shäryak ba uukklo tjok llëm dbaryo
li öötonge. E dbaryo ga öng wlẽp
ushko so llgwoklë zröya, sho suya, Is-
rael tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo
dwayo dbaryo shrëkklo. Eshko ga
ba oppinggaga tjlẽ ba kong ga «¿Is-
rael tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo
dwayo dbaryo shrëkklo li, e dliyo
shäryërwa kjone ga pjlú?» le.
13 Kuya ga tjlẽ ba oppinggaga do
pjök kong ga «Pjãy nom jek u lok
arashko. Eshko ga domer wlẽmi
shäng kjlara, di bapkwo sök jong
kjwara, roshko di. Pjãy jek ba irgo.
14 Ĩmi ga opzrëk jek u roy ga pjãy tjlẽ
u sogo kong ga "Tjlapga no pingga tjlẽ
ga '¿Israel tjëyoga döktong tek Egipto
kjokyo dwayo dbaryo shrëkklo li, e

* **14:3** ***Alabastro***, e ak pjlublún wleni, ga poshtikklo bapkwo shäryëba e go.

dliyo uër bor oppinggaga tjok li kjëryo kjone?' le" lëmi ba kong eni.
15 Eni ga pjãy kong, kjër pĩya jong kjomo kjwara kësbang, poshäryak pjire. Llëye uëy wlo li shäryëmi pjir ber tjeng bäm go eshko» le.
16 Eni ga ba oppinggaga do pjök li to jek öötong löng u lok arashko ga llëye lara Jesúsdë ba kong li wlẽna tjeng eshko uunkong eni. E irgo ga dbar shrëkkło li dliyo poshäryara lok.
17 Öötong kjok shkë ga Jesús öötong shäng eshko, ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li tjok.
18 Löng ië wopro ga Jesús tjlẽ ba kong ga «Llër bomi kong jlõkoyo ga pjãy löng ië bor tjok kjlara, tja soyneya, twe oba kong» le.
19 Kuya lok ga beno löng woydë arae. Ga kjlara kjlara tjlẽ Jesús kong ga «¿Tja llëm llëmdo?» le.
20 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Pjãy doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) kjlara. Ëye sök bor tjok, ba pjlung shosho suk pjir pöya sök bor tjok ioklo kjwaraso roy ga bor soynega li e.
21 No to ter kjok dogo dwayo ëre wolon, tak pjang Sbö tjlõkwo go sorë li eni. Gueniyo bor soynega, era song jlõe. Weno llëm kjwe ga pjlú ba kong dey» le.
22 Löng ië wopro ga pjlung shosho suk pjir kjrara Jesúsdë kjwara, ga tjlẽ Sbö kong ga «Tjawa kong dli tworop ëre. Tjawa ber wopjlú bop tjok e kjĩshko» le. E irgo ga pjlung shosho li tora, twara sira sira ba oppinggaga kong, ga tjlẽ ba kong lok ga «Kjrozĩ, ëre bor sho wleni» le.
23 E irgo ga di ioklo kjrara kjwara, roy kjillgwo bo dyo dbo ara, ga tjlẽ Sbö kong ga «Tjawa kong kjillgwo bo dyo tworop ëre. Tjawa ber wopjlú bop tjok e kjĩshko» le. E irgo ga twara ba oppinggaga kjlara kjlara kong, ga iara lok sira sira uunkong.
24 Ga Jesús tjlẽ ba kong lok ga «Ëre bor srëng wleni. E go ga tjlõkwo twara Sbörë, beno ĩyado wlo li, e shärye. Bor srëng li kwon, nopga ara kong.
25 Gueniyo lër bomi kong jlõkoyo ga kjillgwo bo dyo iër ame, äär jong Sbö ber no pjluyo dbaryoshko jã. Eshko ga iër obi» le.

«Pjãy tjeng uunkong ëre, tja rayëmi pjire» lara Jesúsdë ba oppinggaga kong

26 E irgo ga tono lok pjlara Sbö kong, ga to jem lok Olivos dlupyo.
27 Öötong löng eshko ga Jesús tjlẽ ba kong ga «Sbö tjlõkwo tak pjang eni:

»"Öng daga li zrör,
ga öng wlẽp ushko so tjeng li
shdär ber kjloro erä."†

Eni ga pjãy tjeng uunkong ëre, tja rayëmi pjire.
28 Gueniyo ga tja wolono, ga tja woshrara Sbörë iröng obishko ga tja äär Galilea kjokyo bomi bäm go. Pjãy koshër shäng eshko» le.
29 Kuya Pedrorë ga tjlẽ ba kong ga «Llamora, pja rayara uunkong pjir ëmdë ga tjara, pja rayër llëme» le.
30 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Llër bop kong jlõkoyo ga pjesit kjok shränto ga kjörkö kjluntë pjloglo pjök llëm obishko ga "Jesús, e ë miydër llëme" lorop oba kong pjloglo mya tjän» le.
31 Gueniyo kuya ga tjlẽ ba kong obi ga «Eni llëme. Tja zrökoba jek bop tjok ëmdë ga "Jesús, e ë miydër llëme" lër ë kong llëme» le.

Ba oppinggaga llamo li omlono e kjoyo bakoe.

Jesús syõshtono Getsemaní kjokyo

32 E irgo ga jek öötong löng Getsemaní kjokyo. Eshko ga Jesús tjlẽ ba oppinggaga kong ga «Tja to syõshtë Sbö kong wopro ga pjãy wlar ber tjeng na» le.
33 Eni ga jek syõshtë lishko ga ba oppinggaga tjeng li söra jek ba tjok doglo mya, Pedro, Santiago, Juan. Jek löngshko ga Jesús wosong, woydë ara ba pjlúshko.
34 Ga tjlẽ ba kong lok ga «Tja woydë ara bor pjlúshko. Kur ga tja wolon kjoyoe. Pjãy ber tjeng na, ga pjãy sjëke» le.

† **14:27** Zacarías 13.7.

35 Eni ga opkwono jek këgo sit, ga
kjök tono sök, kjujono bokdo kj̇lay
k̇lung go, ga rokara Sbö kong ga l̇lëbo
wen owa ba kong l̇lëm ẇlo,
36 tj̇lẽ ga «Abba,‡ Data, l̇lëye shäryëp
woydë l̇i shäryëp ga pj̇lúe. Rokër bop
kong sira ga l̇lëbo wen owa dörö l̇i, e
tjwe bor kong l̇lëm kjwe dey. Woydër
eni, gueniyo ga e l̇aga tjarë l̇lëme. E
l̇aga ber pjarë» l̇e.
37 E irgo ga tek shrono shäng ba op-
pinggaga doglo mya beno tjeng l̇ishko
ga ẇlẽna bë tjeng pëe. Eni ga tj̇lẽ
Pedro kong ga «Simón, ¿pja buk përe?
¿Pja sök së wop sira ga äre?» l̇e.
38 Ga tj̇lẽ mya jĩkong l̇i kong ga «Pjãy
pë l̇lëm, pjãy syõshtos dey. Eni ga pjãy
tj̇lĩya Ärëshko ga pjãy kjimte Sbörë,
l̇lëbo owa shäryëmi l̇lëm ẇlo. Pjãy
l̇lëbo pj̇lú shäryë woydë j̇lõ, gueniyo
pjãy womae» l̇e.
39 E irgo ga jek syõshtë obi. Ga tj̇lẽno
jek obi, l̇ara bäm go sorë l̇i eni.
40 Syõshtono pjir ga tek shrono
shäng iröng obi ba oppinggaga beno
tjeng l̇ishko, ga ẇlẽna bë tjeng pë obi,
bokkwo l̇lir woydë ëng go poywõrë
kj̇ĩshko. Eni ga to dboryara l̇ok l̇lëme.
41 E irgo go ga öör pj̇lara obi.
Shrono shäng iröng pj̇loglo mya go ga
tj̇lẽ ba oppinggaga kong ga «¿Pjãy l̇öng
pë, woshtë obire? ¡Kjweni ga bue! No
to ter kjok dogo dwayo ëre twëba ber
tjeng nopga owa ẇloshko l̇i dbaryo
öötonge. Ĩzĩa.
42 Bor soynega kjwe tek shäng tjän.
Pjãy kojõzong. Shji to ëng dowl̇ẽk ba
tjok» l̇e.

Jesús shara ba ẇloyogarë

43 Jesús tj̇lẽydë pjitë l̇lëm obishko
ga ba oppinggaga doglo sak kjwara
kjingsho pjök (12) kj̇lara ko Judas, e
shrono shäng eshko. Nopga shrono
l̇öng träk l̇lëm ba tjok, kjone kjone
ẇloshko dröng, kjone kjone ẇloshko
ẇlëng no shpokk̇lo. Epga ichaga
syõshtaga kägäyoga, no pinggaga kjok
l̇lgwekk̇lo tara Moisésdë l̇i go, judío
tj̇lapgaga kjok l̇lgwega ẇleniyorë.

44 L̇unashko ga l̇lgwera Judasdë
nopga l̇i kong pjir tjän, Jesús, e ë
miyde l̇ok ẇlo. Tj̇lẽno ba kong ga «Ĩmi
ga ëye l̇õ shir§ ga domer l̇i e. E shami,
ga sömi, dëmi yõtso» l̇ara eni.
45 Eni ga Judas jek öötong shäng
Jesús z̈long bäng ga tj̇lẽ ba kong ga
«¡Miga, Tj̇lapga no pingga!» l̇e ba
kong, ga l̇õ shira.
46 Eni ga shakza l̇ok pjä erä.
47 Eshko ga nopga l̇öng Jesús z̈long
bäng kj̇lara dröng shino kjwangna, ga
syõshtaga kësbangyo l̇i parkaga kwom-
gwo zakza tas jer l̇on pjik buk töshko
erä.
48 Eshko ga Jesús tj̇lẽ nopga l̇i kong
ga «¿Pjãy tjwe bor shak dröng tjok,
ẇlëng no shpokk̇lo tjok kjweni ega?
¿Tja shamishko ga tja ëngkjwë bomi
tjok l̇ëmiro?
49 Tja öör shäng oba ping ara, Sbö
u z̈long bäng, pjãy l̇öng l̇ishko. ¿Tja
sharomi eshko l̇lëm egaro? Gueniyo
ëre shäryë jũni, Sbö tj̇lõkwo tak pjang
l̇i ber j̇lõkoyo ẇlo» l̇e.
50 Eshko ga ba oppinggaga Jesús
rayono uunkong, ga töktong to l̇ok ey
dwayo.
51 Eshko ga dẇlas jek shäng kj̇lara
ba irgo, taywono kjingok̇lo pj̇lub̈lún
ẇleniyo go döe. Ĩya nopga jek tjeng
Jesús söga l̇irë ga shakza l̇ok pjä l̇e,
52 miga shara l̇ok uriso, beno l̇öng
ba shwong l̇i shayde erä. Eni ga
opdöno jek ẇles, ba shwong l̇ira beno
tjeng nopga l̇i ẇloshko erä. Ey ga
töktong jek shäng kj̇lop drete.

Jesús söraba öötong shäng Judío Kjok L̇lgwegaga Kës̈kësyo bokshto

53-54 E irgo ga Jesús söra l̇ok to
jongya syõshtaga kësbangyo sök l̇ishko.
Pedro jek shäng kä kjwaraso kä
kjwaraso ba irgo. Öötong l̇öng eshko
ga opzrëno jek u l̇i roshko, ga Pedro
beno sök iökkok, u bongkjako, Sbö u
dagaga l̇öng l̇i tjok.
Syõshtaga kägäyoga, judío tj̇lapgaga
kjok l̇lgwega ẇleniyo, no pinggaga

‡ **14:36** Arameo tj̇lõkwo ***abba***, e ***datawa*** l̇oklo.
§ **14:44** ***L̇õ shik*** l̇anyo, e tak pjang Génesis 27.26 go.

kjok ˈllgwekkˈlo tara Moisésdë ˈli go, e töno tjeng uunkong u ˈli roshko tjän.
55-56 Syõshtaga kägäyoga, Judío Kjok Ll̇gwegaga Këskësyo uunkong, Jesús zröya ˈlok woydë. E kjĩshko ga nopga rokara ara töno tjeng ˈlishko, Jesús rotë wˈlo. Eshko ga nopga kojono ara, Jesús rotë wˈlo, gueniyo ba jyõyotkayde ˈlok eröe. Kjˈlara kjˈlara tjˈlẽno oblë oblë erä. E kjĩshko ga Jesús rotoklo wˈlo wˈlẽna ˈlok ˈllëme.
57 E irgo ga domerga kojono oblë, ga Jesús jyõyotkara jek obi. Tjˈlẽ ga
58 «Kjwe kurorwa, tjˈlẽ ga "Sbö u ëre shäryak norë, e shdör dret, ga äär dbargwo mya ga shäryër kjwara obi shäryak norë ˈllëme" ˈle eni» ˈle.
59 Gueniyo epga tjˈlẽno bek ˈllëm, tjˈlẽno ˈlok oblë oblë erä.
60 Eni ga syõshtaga kësbangyo ˈli kojono nopga töno tjeng ˈli bokshto, ga tjˈlẽ Jesús kong ga «Pja rote ˈlöng ara. ¿Dboryëp ˈllëmde?» ˈle.
61 Kuya ga beno shäng kjinge. Dboryara ˈllëme. Eni ga syõshtaga kësbangyo ˈli tjˈlẽ ba kong ga «¿No pjˈluyo ichara Sbörë shrono shäng ˈli, e pjare? ¿Sbö poshrërwa ˈli, pja ba Ware?» ˈle.
62 Kuya ga tjˈlẽ ga «Ëng, e tja. Sbö, ˈllëye shärye woydë ˈli shärye ga pjˈlúe. Ga ˈllono ga no to ter kjok dogo dwayo ëre ĩmi sök ba orkwo këˈlëkong, tja ĩmi ter tjwe kjok dogo pjäng sho tjrëko bakoe» ˈle.
63 Kuya syõshtaga kësbangyo ˈlirë ga ba shwong dwˈlëkza tjã tjã iirdë. Tjˈlẽ ga «¿Rotaga wˈlẽy obi ˈllëno?
64 ¡Domer kjwe shäng Sbö ˈlãywë owa, ber tjwˈlõ ˈllëm wˈlo ˈle! E kuromi pjir tjän. ¿Kumi ga sorë?» ˈle.
Kuya nopga töno tjeng uunkong ˈlirë ga tjˈlẽ ga «¡Kjwe zrökko!» ˈle.
65 Eshko ga kjone kjone, Jesús go tröng twara ˈlok, bokkwo go shwomzrëng kjrochara ˈlok tuke. Eni ga yokza ˈlok pjök pjök, ga tjˈlẽ ba kong ga «Pja yoga ërë ˈlos borwa kong» ˈle. E irgo ga Sbö u dagaga omsöno, ga shpokza ˈlok pjök pjök erä.

«Jesús, e ë miydër ˈllëme» ˈlara Pedrorë

66 E wopro ga Pedro sök kjoko, u bongkjako. Eshko ga kjoglo shäng kjˈlara, syõshtaga kësbangyo parkaga wˈleniyo.
67 Ĩya ga Pedro sök iökkok. Ga ĩya yõtso robyë wẽˈlëshko ga tjˈlẽ ba kong ga «¿Nopga jëk ˈlöng Jesús, Nazaret so tjok ˈli kjˈlarayo pja ˈllëmdo?»
68 «¡Jyõ! E ë miydër ˈllëme. Ll̇ëye ˈlëp shäng ˈli miydër ˈllëm bakoe» ˈle ba kong. Ga jek öötong shäng kjër pjˈlor kaˈlëkong. Eshko ga kjörkö sök kjwara, ga kjˈluno pjˈlara.
69 Eshko ga ĩya kjoglo ˈlirë jek obi ga tjˈlẽ nopga tjeng ˈli kong ga «Kjwe ëmdë ga ba kjˈlarayo» ˈle.
70 Kuya Pedrorë ga tjˈlẽ nopga ˈli kong ga «¡Jyõ!» ˈle obi.
E irgo ga nopga tjeng eshko ˈli tjˈlẽ ba kong ga «¿Pja Galilea so ˈllëmdo? E kjĩshko ga miydërwa pjˈlú ga pja ba kjˈlarayo» ˈle.
71 Kuya ga tjˈlẽ ba kong ga «¡Jyõ! Ll̇ër bomi kong jˈlõkoyo ga domer ˈlëmi ˈlöng ˈli, e ë miydër ˈllëme. Eni ˈllëm ga rokër Sbö kong ga tja shdũya» ˈle.
72 Jekdo eshko ga kjörkö ˈli kjˈluno jek pjˈlara obi, öötong pjˈloglo pjök. Eshko ga woyoshre Pedrorë kjˈlay ga Jesús tjˈlẽno ba kong ga «Kjörkö kjˈluntë pjˈloglo pjök ˈllëm obishko ga "Jesús, e ë miydër ˈllëme" ˈlorop oba kong pjˈloglo mya tjän» ˈlara. Eni ga woroyë ga ä, ga sˈlatonge.

15

Jesús söraba Pilato bokshto

1 Wẽshko kjok shröng ga syõshtaga kägäyoga, judío tjˈlapgaga kjok ˈllgwega wˈleniyo, no pinggaga kjok ˈllgwekkˈlo tara Moisésdë ˈli go, e töno ˈlok Judío Kjok Ll̇gwegaga Këskësyo uunkong tjok, ˈllëye shärye ˈlok Jesús tjok ˈli ˈllgweya ˈlok ba tjok wˈlo. Ll̇anyotkara ˈlok pjir ga Jesús orkwo pjrira, ga söra, twara Pilato kong.
2 Öötong ˈlöng ba bokshto ga Pilato tjˈlẽ Jesús kong ga «¿Judío pjˈluyo ˈli pjare?»
«Ll̇ëp sök om go ˈliro» ˈle ba kong.

3 Eshko ga Jesús rotara syõshtaga
kägäyogarë, ĺlëbo ara kjĩshko.
4 E kjĩshko ga Pilato tjlẽ Jesús kong
ga «Tja kuzong. Pja rote ĺöng ara.
¿Dboryëp ĺlëmde?» ĺe.
5 Gueniyo dboryara ĺlëme. E kjĩshko
ga woyotjlĩya Pilatorë beno sök arae.

Jesús ichara Pilatorë, zrökoba wlo

6 Äär ĺu pjlobi go ga Israel tjëyoga
döktong tek Egipto kjokyo dwayo
dbaryo shrëkkĺoshko ga nopga
bängzak tjeng no shdũzĺong uyo
roshko ĺi, enido ga raye Pilatorë
kjlara. Rokëba ba kong ë ga e rayayde.
7 Eshko ga domer bängzak shäng
no shdũzĺong uyo roshko kjlara ko
Barrabás. Dënashko ga ba pjlu, e
woyde ĺlëme. E kjĩshko ga ëng töno
oblë tjok kjlöbö, ga ëngkjwono ĺok pjlu
ĺi nopga tjok, ga nopga zröra ĺok. E
kjĩshko ga bängzak shäng eshko, no
zröga oblë ĺi tjok.
8 Eni ga nopga shrono ĺöng ara
ga tjlẽ Pilato kong ga «Rokërwa bop
kong sira ga nopga bängzak tjeng no
shdũzĺong uyo roshko ĺi rayos kjlara
borwa kong, shäryëp enido sorë ga
eni» ĺe.
9 Kuya ga tjlẽ nopga ĺi kong ga
«¿Woydëmi ga judío pjluyo ĺëmi ĺi dötë
bomi kongde?» ĺe.
10 Miydara pjlú ga Jesús woydëba
ara kjĩshko ga ymoyotke syõshtaga
kägäyogarë ara, ga söra ĺok ba kong e
kjĩshko.
11 Gueniyo ga nopga tjeng eshko ĺi
poshduna syõshtaga kägäyogarë arae.
Tjlẽ ĺok ba kong ga «Rokozĩ ba kong ga
Barrabás, e döyde bi kong dey» ĺe ba
kong. Ga rokara ĺok eni.
12 Eni ga Pilato tjlẽ nopga ĺi kong
ga «¿Eni ga ĺlëye woydëmi ga shäryër
judío pjluyo ĺëmi ĺi kong?» ĺe.
13 Kuya ĺok ga tjlẽno dbo go, tjlẽ ga
«¡Zrös pjang kjlös go!»
14 «¿Ĺlë kjĩy? Ĺlëbo owa shäryara ĺi
ĺozĩ bor kong» ĺe ba kong.
Gueniyo ga nopga öö ĺe, tjlẽ jek obi
ga «¡Zrös pjang kjlös go!» ĺe.
15 Eni ga woydara Pilatorë ga nopga
ber ĺöng wopjlú ba tjok wlo kuzong ga
Barrabás, e shira, ga rayarae. E irgo
ga Jesúsda twara ëngkjwagaga kong,
shpoya ĺok no shpokklo go wlo, zröya
ĺok pjang kjlös go wlo bakoe.
16 Eni ga söra ĺok öötong shäng Pilato
u bongkjako. Shto eshko, e kowëba
pretorio. Ga ëngkjwagaga töno tjeng
uunkong eshko.
17 Eshko ga kong shwong wlẽna
ĺok kara pjlupga shwong wleniyo ko
dingding shwëshwë, ga pjuna ĺok ba
do go. Ga shkö sho ywara ĺok kjrina,
beno pjlu dlu ioklo wleni, ga iara ĺok
ba dlu go.
18 Eni ga tjlẽ ĺok dbo go ga «¡Judío
pjluyo, pja pjlú, pja tjwlõ arae!» ĺe ĺok
ba kong, joywe ĺok wlo.
19 Eshko ga shpokza ĺok ara
kjorkung go ba käshko, go tröng
tjwara ĺok bakoe. E irgo ga kjök tono
ba zlong bäng, poshrëya ĺöng wleni,
miga ba joywayde ĺok erä.
20 Joywara ĺok pjir ga ba shwong
pjang ba do go ko dingding shwëshwë
ĺi skwara ĺok, ga ba shwong baĩya ĺi
pjuna ĺok jek iröng obi. E irgo ga söra
ĺok to, zröya ĺok pjang kjlös go wlo.

Jesús zröraba pjang kjlös go

21 Jek ĺöng irbo bäng go ga domer
tek shäng kjlara ko Simón, e Cirene
so. E wapga domerga do pjök ko Ale-
jandro, Rufo. Simón ĺi tek shäng kjloy
dwayoshko ga ĩya ëngkjwagaga jek ĺöng
ĺirë ga ichara ĺok dbo go Jesús kjlös ĺi
sök.
22 Ga Jesús söra ĺok jem öötong ĺöng
kjokyo ko Gólgota. (E «No Kä Dboglo
dlupyo» ĺoklo.)
23 Eshko ga kjiĺlgwo bo dyo dbo ara
ropsrära ĺok dwlo lõ pjlëbĺë* tjok. Ga
pina ĺok Jesús kong ie wlo, gueniyo
iara ĺlëme.
24-26 Öötong dlo wenzong ga löra ĺok
pjang kjlös go. Ga Jesús ĺök pjang
ĺishko, kjibokwo iak pjang kjwara, e
zröya ĺok ĺlë kjĩy miydëba wlo. Kji-
bokwo tak pjang ĺi tjlẽ ga «Domer ëre,

* **15:23** ***Dwlo lõ pjlëbĺë*** ĺe ĺi, e twaraba nopga ĺök ĺok kjlös go ĺi kong, bang kuga ara ĺlëm wlo.

e judío pjluyo.» E irgo ga ëngkjwagaga
tjeng li tjöto lok llëbo jyãglo go, Jesús
shwong li ber ë kong ĩya lok wlo.†
27-28 Jesús löra lokshko ga lũgwangga
löra lok do pjök lok kjlös go bakoe.
Kjlara pjang or këlë, kjlara pjang or
mlë, kjlösyo dboy dboye.‡
29 Eshko ga nopga jek löng Jesús lök
pjangshko li kä wikza tjã tjã, joywe
lok wlo. Ga lãywe löng owa bakoe.
Tjlẽ ga «¿Pja Sbö u shdök ber dret, ga
äär dbargwo mya ga shäryëp ber ba
shtoshko iröng obi lorop ga pja oto?
30 Pja opdös om go, pja ter oplõs
töshko kjlös kjwe go dwayo» le ba
kong eni.
31 Syõshtaga kägäyoga, no pinggaga
kjok llgwekklo tara Moisésdë li go, e
omlãywono lok eni bakoe. Tjlẽ lok
ëng kong ga «Oba oblëra döra, gueniyo
opdök om go ga äe.
32 No pjluyo ichara Sbörë shrono
shäng li, Israel tjëyo pjluyo li, e pjang
om go. Tjawa mär ba go wlo ga woyde
ga oplong om go jer töshko kjlös kjwe
go dwayo. Eni ga ĩnwa, ga jlõe lërwa
bakoe» le. Nopga do pjök lök lok
kjlös go Jesús pjlor kar kar ëmdë ga
omlãywë lok eni bakoe.

Jesús wolono pjang kjlös go

33 Öötong dlo dluw ga kjok ro zok-
tong kjok kjwang jĩkong beno yẽt erä.
Beno eni äär jong dlo pjö lë wleni.
34 Dlo öötong eni ga Jesús tjlẽno dbo
go, tjlẽ ga «*Eloi, Eloi, ¿lama sabac-
tani*?» le. (E «Bor Sbö, bor Sbö, ¿tja
rayorop jũni ega?» loklo.)
35 Kuya nopga tjeng eshko lirë ga
tjlẽ ëng kong ga «Kjwe kuzong. Sbö
tjlõkwo laga tek dënashko so Elías, e
rokayde pjang» le.
36 Eshko ga domer shäng kjlara jek
tji tji, ga llëbo llukllluk di shak ara
wleniyo kjrara kjwara, pöra kjillgwo
bo dyo shpoä go, kjrochara kjor dbo
go, ga poyona, shuya Jesúsdë wlo. E
irgo ga tjlẽ nopga tjeng eshko li kong
ga «Wẽyẽ. Elías tjwe ba long kjlös kjwe
go dwayore ĩy» le.
37 E irgo ga ay le Jesúsdë dbo go, ga
wolonoe.
38 Sbö u roshko ga shwong kësbang
iak pjang eshko li dwlëtong aas ter
kjomo dwayo äär jong töshko, beno
kjring pjök.
39 Jesús lök pjang kjlös go li bokshto
ga ëngkjwagaga löng li kägäyo shäng
eshko. Jesús wolono sorë li ĩya ga tjlẽ
ga «Shinmo lök pjang kjlös go kjwe, e
Sbö Wa jlõe» le.
40-41 Eshko ga walëga tjeng kjlöbö,
kjupäshko ga öötong löng Jerusalén
kjokyo Jesús tjok. Eshko ga llëye
shäryëba Jesús kong li ĩya tjeng pjola
sit. E tjrëko tjeng doglo mya, kjlara ko
María Magdala so, kjlara ko Salomé,
kjlara ko María. María li, e Santiago
mite li mekë, José mekë bakoe. Jesús
jëk shäng Galilea kjokyo obishko ga
epga jëktong löng ba tjok, ga kjimtara
lok däwe. Walëga oblë omshäryono
eni eshko bako, ga to tek ba tjok,
shrono löng Jerusalén kjokyo bebi.

Jesús doyo jnena Josérë

42 Jesús wolono lishko ga poshäryozlong
dbaryo li ey. Eshko ga woshtozlong
dbaryo li dloyo äätо, kjok sëng tjän.
43 Eshko ga domer shäng kjlara
ko José. E Arimatea so, Judío Kjok
Llgwegaga Këskësyo kjlarayo, tjwlõ
ara wleniyo. Sbö ber no pjluyo
dbaryo li koshe sök bakoe. E opy-
ono wokjang, jek öötong shäng Pilato
shwoy, ga Jesús doyo rokara ba kong,
jneya wlo.
44 Kuya Pilatorë ga beno sök wotjlĩk
ga Jesús, e wolono maling jlõre le.
Eni ga ëngkjwaga kägäyo li rokara tek
ba shwoy, ga tjlẽ ba kong ga «¿Jesús
wolono tjände?»
45 «Ëng, wolono tjän» le ba kong.
Eni ga José ichara Pilatorë Jesús doyo
pjang li kjrë, jneya buk sakshko wlo.

† **15:24-26** Löyde lok pjang kjlös go llëm obishko ga ba shwong skwara lok pjire. ‡ **15:27-28** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyã shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjlẽ ga «Kjlara pjang or këlëkong, kjlara pjang or mlëkong, kjlösyo dboy dboye. "Domer kjwe llëbo owa shäryaga" laraba ara.»

46 Eni ga José shwong tjwlẽno kara
ko pjlublún, pjlú wleniyo, ga jek
öötong shäng shinmo lök pjang kjlös
go lishko. Eshko ga doyo li lona ter
töshko, popgara shwong li go, ga söra
jek öötong sakshko. Eshko ga iara
pjlëbgwo kak jong guëmkwota roshko,
ga ak kësbang dira beno jong ba u bäng
bäng go, bängzaya wlo.
47 María Magdala so, María José
mekë, Jesús doyo li iak buk kjone, e ĩya
beno löng eshko.

16

Jesús woshrono iröng obi

1 Woshtozlong dbaryo pjitong,
öötong kjok shkë ga walëga doglo mya
ko María Magdala so, María Santiago
mekë, Salomé, poshtikklo lõ pjlëblë
tjwlẽna lok Jesús doyo li poshtiya lok
wlo le.
2 Wẽshko kjok shröng sondëshko ga
jek lok jongya jong sakshko, Jesús
doyo iak buk lishko.
3 Jek löng irboshko ga tjlẽ lok ëng
kong ga «¿Ak jong ba sak bängzakklo li
kjaga ërë bi kong dani?» le.
4 Öötong löng eshko ga ak kësbang li
wlẽna lok dik beno jong pjlëbgwo li sor
go.
5 Eni ga opzrëno jek pjlëbgwo li
roy, ga ĩya or këllëkong ga domer sök
kjlara mite jã, shwong ko pjlublún,
kur maye. Ga beno löng sëya llëme.
6 Eshko ga domer sök eshko li tjlẽ ba
kong lok ga «Llëye bangkjrëmi llëme.
Jesús, Nazaret so li zröraba pjang kjlös
go, ga wolonoe. Pjãy tek löng ëre ba
doyo wlẽga. Gueniyo buk na llëme. ¡E
woshrono iröng obi! ¡Iak buk li shtoyo
kjwe ĩzĩa! ¡Bukde ĩzĩa!
7 Ĩnomi ga pjãy nom tjlẽ Pedro, Jesús
oppinggaga llamo li kong ga "Jesús
jek Galilea kjokyo bomi bäm go. Ĩmi
eshko, lara bomi kong sorë li eni" lëmi
ba kong eni» le.
8 Eshko ga sëya llëm kjĩshko ga
walëga töktong to lok ey dwayo, jek
zron jonge. Llëye ĩna li bangkjrara lok
ara kuzong ga llëye lara ë kong llëme.

*Jesús weno María Magdala so kong**

9 Jesús woshrono iröng obi li, e
dbaryo sondë. E dbaryo kjok shröng
ga Jesús weno shäng María Magdala
so kong bäm go. Walë, e dënashko ga
goshko Ä sëya doglo kjäk (7), ga ichara
Jesúsdë to drete.
10-11 Jesús weno ba kong irgo ga
walë li jek öötong shäng nopga jëktong
Jesús tjok löng lishko, ga wlẽya ga löng
woydë, slar ara. Eshko ga tjlẽ ba kong
ga «¡Jesús woshrono shäng së obi, ga
oppino shäng bor kong!» le. Gueniyo
kuya lok ga tjlõkwo kjre lok llëme.

Jesús weno ba oppinggaga do pjök kong

12 E irgo ga Jesús oppinggaga do
pjök jek jëk löng irbo bäng goshko
ga Jesús weno shäng ba kong eshko.
Dämär ga Jesús weno María Magdala
so kong sorë ga weno shäng ba kong
lok e kjoyo llëm, ĩya lok ga oblë shara.
13 Jesús weno ba kong irgo ga jek
iröng ba pjeyoga llamo löng lishko.
Öötong löng eshko ga llëye ĩna li lara
lok ba kong pjire. Gueniyo kuya lok
ga tjlõkwo kjre lok llëme.

Jesús weno ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho kjlara (11) li kong

14 E irgo ga Jesús oppinggaga doglo
sak kjwara kjingsho kjlara (11) li löng
iëshko ga Jesús weno shäng ba kong
eshko. Ga epga wlona ara. Epga mär
ba go jlõkoyo llëme. E ĩnaba shäng së
li roy kura, gueniyo jlõ lara lok llëm
bakoe. Epga wlona ara e kjĩshko.
15 E irgo ga tjlẽ ba kong lok ga «Pjãy
jongya kjok kjwang jĩkong, ga Sbö
tjlõkwo roy pjlú lëmi nopga uunkong
kong.
16 Ëye tjlõkwo pjlú li kjrono, ga wono
jer di roshko ga döya Sbörë. Gueniyo
ëye omkjrono llëm ga e shdungko.

* **16:8** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyã shiraba oblë oblë ara. Ga Marcos 16.9-20 wen pjang kjibokwo
këguë anmoyõ li go llëme.

17 Tj̈lõkwo pj̈lú kjraga ̈li kong ga dbo
twe Sbörë, ga ̈llëbo jyãg̈lo shärye eni:
Ä sëyaga iche oba goshko dwayo bor
ko go; tj̈lẽ tj̈lõkwo tjag̈lën;
18 dgur shaya or goshko, dẅlo bi
zrökk̈lo ieshko ga ̈llëye shäryë ba kong
̈llëme; orkwo ie sẅlopga kjing goshko
ga poptë eshko bakoe» ̈le.

Jesús to jem kjok dogo

19 Tj̈lapga Jesús tj̈lẽno ba kong pjir
ga söra Sbörë to jem kjok dogo, ga
öötong sirkeno beno sök ba orkwo
kël̈ëkong.
20 E irgo ga Jesús oppinggaga
jëktong to kjok shto ob̈lë ob̈lë, Sbö
tj̈lõkwo roy pj̈lú ̈lë oba kong. Jek ̈löng
̈lishko ga kjimte Tj̈lapga Jesúsdë arae.
Ga dbo twara ba kong, ̈llëbo jyãg̈lo
shärye ̈lok ara ẅlo, tj̈lõkwo ̈le ̈lok ̈li,
e j̈lõe woyotj̈lĩkoba ẅlo.

Evangelio según Lucas
Jesucristo roy pjlú ëre, e jyã tara Lucasdë
Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Lucas. E no dwlomnega. Woyotjlĩkoba ga Lucas, e judío llëm wleniyo. E jëktong shäng parkë ba kjlara Pablo tjok, tak pjang Colosenses 4.14 go, Filemón 24 go, 2 Timoteo 4.11 go sorë li eni. Domer shäng kjlara obi ko Teófilo. Woyotjlĩkoba ga e Roma so, domer tjwlõ ara wleniyo bakoe.

Kjibokwo ëre tara Lucasdë ba kjlara Teófilo kong, Jesús roy li miyde pjlú wlo. Jesús öör kjok ëre kjing go judíoga döga, nopga judío llëm wleniyo döga, e tara ba kong. E öör, Data Sbö li miyde nopga uunkongdë wlo, e tara ba kong bakoe.

1-4 Miga, Tjlapga Teófilo.
Llëbo shäryara Sbörë bi tjrëko li, e tër bop kong, miydëp wlo. Tja omĩno llëm, gueniyo nopga omĩno ara ba bokkwo go, ba soyozlong tek lëkong. Epga beno löng ba roy laga. Ga roy le lok li kuya lok ga kjone kjone tjlẽ ga «E jyã tëy, llëye ĩnaba li ber wẽlë wlo» le. Ga jyã tara lok beno bi kong. Ba jyã tagaga li kjlöböso, ga tjlõkwo tara lok li beno bi kong kjibokwo oblë oblë go. Tjara omtë eni bakoe. Jesús roy kurorshko ga tja wotjlĩno ga «¿E sorëro?» loror, «Tja omkjakrokë ba miydagaga kong» loror bakoe. Ga kjakrokoror shäng yõtso, eeri ga öötong luyo kop arae. E kjĩshko ga tja wotjlĩno ga e jyã tër ber bop kong beke. Miydëp e go wlo ga llëbo pinaba bop kong li, e jlõe.

«Chida buk dörö kjlara ko Juan» le Tjlapga parkaga kjok dogo so kjlararë

5 Tjlapga Herodes sök Judea so pjluyoshko ga tjlapga sök kjlara syõshtaga Sbö kong nopga kjĩshko wleniyo ko Zacarías, e Abías tjëyo. Ba boy ko Elisabet, e Aarón tjëyo bakoe.

6 Epga pjök li pjlo bek Sbö bokso, ba tjlõkwo kole lok ĩyado.

7 Epga wapga llëm, Elisabet kjrong kjĩshko. Eshko ga epga öötong tjlabla tjän.

8 Dbar kjwara ga Zacarías tjëyoga parkë Sbö kong ba u roy wlo dbaryo li öötonge.

9 E ba sdëkwo kjĩshko ga jyã shira lok, ga lono Zacarías kong, opzrëk jek Sbö u roshko, llëbo lõ pjlëblë suya eshko wlo.

10 Eni ga opzrëno jek öötong shäng ba llëbo lõ pjlëblë li suk. E wopro ga nopga tjeng kjoko kës li beno tjeng syõshtë Sbö kong.

11 Eshko ga këm kjër roshko ga Tjlapga parkaga kjok dogo so weno shäng Zacarías kong kjlara, shäng llëbo lõ pjlëblë sukklo jong lishko e sor go, or këlëkong.

12 Ĩya ga beno shäng sëya llëm erä.

13 Eshko ga Tjlapga parkaga li tjlẽ ba kong ga «Zacarías, llëye bangkjrëp llëme. Llëye rokorop Sbö kong bop syõ go li, e kura, ga shärye bop kong. E kjĩshko ga llëye bangkjrëp llëme. Llono ga bop boy, e wa buk kjlara domer. Bukshko ga koiëp Juan.

14 Eshko ga pja ber wopjlú, woowa llëme. Nopga ara ber löng wopjlú eshko bakoe.

15 Bop wa, e ber kësbang Sbö bokso. Kjillgwo bo dyo ie wlo llëm, ää dbo ara ie wlo llëm bakoe. Buk llëm obishko ga ba go Sbö Sëya tjwe ber kësbang ba tjok.

16 »Ba kjĩshko ga Israel tjëyoga ara wotjlĩk owa wleniyo, e tjwe Tjlapga, ba Sbö li kolë iröng obi.

17 Sbö Sëya ber ba tjok kësbang, beno kësbang tjlapga tek dënashko so Elías tjok dik. Ga e jek shäng Tjlapga bäm go. Eshko ga dataga ie ber wotjlĩk pjlú ba wapga kong obi, nopga Sbö bangkjrë llëm wleniyo, e ie ber ba tjlõkwo kolë. Eni ga nopga poshärye, Tjlapga wlokjrë wlo» le.

18 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Tja tjlabla, bor boy, e tjlabla bakoe.

¿Tjlõkwo lëp shäng li, e jlõre miydër
sorë?»
19 «Tja Gabriel. Tja parkë Sbö kong
ba bokshto. Tja ichara lan bop tjok,
chida li roy pjlú söga bop kong.
20 Ga tja tjlõkwo kjrorop llëm
kuzong ga pja ber shäng tjlẽ llëm
äär jong tjlõkwo loror bop kong li
shäryono eni pjir guing» le ba kong.
21 E wopro ga nopga beno löng
Zacarías koshë kjoko li wotjlĩk lok
arae. «¿Shäng wop ara oto lëba? ¿Op-
shik Sbö u kjwe roy dwayo maling
llëm ega?» le ëng kong eni.
22 Eshko ga opshinoshko ga tjlẽ ga
äe. Eni ga miydara lok ga llëbo ĩno
yoshko këm kjër roshko. Tjlẽ ga ä e
kjĩshko. Beno shäng tjlẽ or goshko erä.
23 Ga ba pak shäryë Sbö kong ba u
roy wlo dbaryo li pjitongshko ga to
irõng obi ba ushko.
24 E irgo ga ba boy beno shäng
kjlaraso llëme. Beno sök ba ushko,
opshino llëm öötong moglo shkëng (5).
Wotjlĩk ga
25 «Tja wapga llëm kjĩshko ga tja
kong wa twe Tjlapgarë bor kong, tja
wa tjokshko ga tja lëba ame wlo» le.

«Jesús buk döröe» le Sbö parkaga kjok dogo sorë

26-27 Kjoglo shäng kjlara ko María. E
sök Nazaret kjokyo, e Galilea kjokyo
obi. Domer miydoydë llëm obi,
gueniyo tjlõkwo twono José kong,
orkwosmok ba tjok wlo le. José, e
David tjëyo. Elisabet shäng kjlaraso
llëm moglo tjershko (6) ga ba parkaga
kjok dogo so ko Gabriel li ichara
Sbörë María ĩk.
28 Eni ga Sbö parkaga li tjwe shäng
ba shwoy ga tjlẽ ba kong ga «Miga,
María. Pja woyde Tjlapgarë ara. Ba
kong ga pja tjwlõ ara. E shäng bop
tjok» le.
29 Kuya ga woyotjlĩya beno sök ara.
«¿Tjlõkwo le shäng eni bor kong ega?»
le ba pjlúshko.
30 Eshko ga Sbö parkaga li tjlẽ ba
kong ga «María, llëye bangkjrëp llëme.
Sbö ber shäng wopjlú bop tjok.
31 Pja ber shäng kjlaraso llëme. Pja
wa buk kjlara domer. Bukshko ga
koiëp Jesús.
32 E ber tjwlõ kësbang. E kowëba
Sbö Tjwlõ Kësbangyo li Wa. E ie Sbö
Tjwlõ Kësbangyorë ber shäng Israel
tjëyo pjluyo, ba pjeyo tek dënashko so
David ĩ dik,
33 ber Israel tjëyo pjluyo ĩyado wlo.
E ber pjlu dbaryo li, e pjir llëme» le.
34 Kuya ga tjlẽ ga «¿Tja wa tjok sorë?
Tja domer miydoydë llëm obi.»
35 «Bop go Sbö Sëya tjwe ber kësbang
bop tjok, ga pja kjingue Sbö Tjwlõ
Kësbangyo dbo lirë. Eshko ga pja ber
shäng kjlaraso llëm, laga Sbörë eni.
E kjĩshko ga chida buk li, e iak beno
buk dboy Sbö kong, e kowëba Sbö Wa
bakoe.
36 Lër bop kong kjrina obi ga bop
pjeyo Elisabet, e tjlabla tjän ëmdë ga
wa buk kjlara döröe. Lãywëba ga e
wapga llëm wleniyo laraba. Gueniyo
shäng kjlaraso llëm moglo tjer (6) tjän.
37 Llëye shärye Sbörë ga ä wlo drete»
le ba kong.
38 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Jölö. Tja
ichaga Tjlapgarë. Eni ga llëye lorop li,
e miydaga ber Sbörë» le.
E irgo ga Sbö parkaga li toe.

María öör Elisabet ĩk

39-40 E irgo ga María to jek maling
Elisabet ĩk. Elisabet sök Judea kjokyo
dlup shwo lëkong. E sök eshko ba
lanma Zacarías tjok. María öötong
shäng eshko, opzrëno jek ba u roshko
ga «Miga» le Elisabet kong.
41 Kuya chida buk Elisabet roshko
lirë ga wiktong jlõkoyo. Ga ba mekë go
Sbö Sëya shrono beno kësbang ba tjok.
42 E kjĩshko ga tjlẽno dbo go, tjlẽ ga
«María, pja kjimtara Sbörë ara, walëga
uunkong kjinmo, bop chira kjimtara
ara bakoe.
43 Bor Tjlapga mekë li pja. Tjara
tjwlõ llëme. ¿Tja ĩp tjwe llë kjĩydo?
44 Bop ybö kur ga chida li wiktong
jekdo bor bö roshko, wopjlú kjĩshko.
45 Llëye lara Tjlapgarë bop kong li
tjlõkwo kjrorop. E kjĩshko ga pja ber
wopjlúe» le ba kong.

46 Kuya ga tjlẽ ga
«Tja bor Tjlapga poshrëk arae.
47 Tja wopjlú Sbö tjok,
e bor döga.
48-49 Tja ba parkaga, tja tjwlõ llëm wleniyo,
gueniyo ga tja ĩna, tja miydara.
Llëbo shäryara Sbö Kjangyo lirë bor kongësbange.
E kjĩshko ga eeri jek lëkong ga tja roy shdär nopga uunkong kong.
"Walë kjwe kjimtara Sbörëësbang jlõe" le ĩyado.
E ko Eröe. E bishĩya dik llëme.
50 Pja songe le ba bangkjraga uunkong kong ĩyadoe.
51 Llëboësbang shärye ĩyado, e dbo ara kjĩshko.
Nopga opposhrëk ä wleniyo, opyë woydë ber ësbang li,
e shdöra kjloroe.
52 Pjlupga ëskës wleniyo,
e lona beno tjwlõ ame.
Nopga wlẽp wleniyo,
e poyona beno ëskëse.
53 Nopga pjli ara wleniyo kong,
llëye woyde li, e twara ba kong pjire.
Nopga tjeng llëbo ara wleniyo,
e ichara jek or rorëe.
54 Shji Israel tjëyoga ber löng ba parkaga.
Shji kjimtara.
Shji songe le ĩyado.
55 Lara eni jlõkoyo bi pjeyoga tek dënashko so kong, Abraham kong bako,
ga shäryara eni» le.
56 Ga María beno sök Elisabet tjok ba ushko moglo mya dik. E irgo ga tek shrono shäng iröng obi ba ushko.

Juan No Waga bukshko dbaryo

57 Elisabet dbaryo öötongshko ga wa buk kjlara domer.
58 Eshko ga ba mekë beno wopjlúe. Roy kura nopga tjeng ba zlong bäng li, ba pjeyogarë, ga beno löng wopjlú ba tjok eshko bakoe. Miydara lok ga llëbo shäryara Tjlapgarë pjlú ba kong.
59 Öötong dbargwo kjwongshko (8) ga chida li söra lok, doyo jyã te wlo. «Koiëy Zacarías, ba data li ko» lara nopga löng lirë,
60 gueniyo ga ba mekë tjlẽ ga «Eni llëme. E ko Juan» le.
61 Kuya lok ga tjlẽ ba kong ga «¿Eni ega? Pja pjeyo ko eni drete» le.
62 Ga tjlẽno lok chida data li kong or goshko, koie ber llë miyde lok wlo.
63 Eshko ga ba data kjorkwang rokono kjwangna, llëbo jyã të e go wlo. Twara lok ba kong ga jyã tara ga «E ko ber Juan» le. Ĩya nopga uunkong lirë ga beno löng yëy le erä.
64 Jekdo eshko ga chida data li tjlẽno jek obi, ga Sbö poshrëra arae.
65 Kuya lok ga yëy le uunkong lirë. Ga llëbo shäryono li, e lanyotkëba ara Judea kjokyo dlup shwo lëkong kjwang jĩkong.
66 Kuya nopga löng eshko lirë ga beno löng wotjlĩk ara uunkong. Tjlẽ ëng kong ga «Jlõkoyo ga Tjlapga shäng chida li tjok. ¿E kjĩshko ga e ber llë shäryë?» le lok eni.

Tjlapga poshrëra Zacaríasdë

67 Eshko ga Zacarías go Sbö Sëya shrono beno ësbang ba tjok, ga tjlõkwo lara Sbö Sëyarë ba kong. Kuya ga lara jekdo eshko obi. Tjlẽ ga
68-69 «Tjlapga, e poshrëy ara.
Shji Israel tjëyo Sbö li e.
E shrono, shji kjimte wlo, shji döya wlo bakoe.
Bi döga ichara kjlara bi kong, e ësbang,
e ba parkaga tek dënashko so David li tjëyo.
E poshrëy träk llëm e kjĩshko.
70 Tek dënashko ga tjlõkwo twara beno bi kong,
lak ba tjlõkwo lagagarë drete.
Tak pjang eni:
71 "Tja tjwe ber bomi döga, bomi wloyoga wloshko dwayo,
bomi woydaga llëm li wloshko dwayo bakoe.
72 Pjãy songe lër ĩyado.

Bor tj̇lõkwo tworor bomi kong
beno ĩyado wlo ̇li woyojer
l̇lëme.”
73 Tj̇lõkwo ̇lara bi tj̇lapga Abra-
ham kong j̇lõkoyo ̇li beno jong
eni.
74-75 Shji döya bi wloyoga wloshko
dwayo.
Eni ga l̇lëye bangkjrëy l̇lëm,
dbar kjwobi go, shji ̇löng së
obishko ga
ba tj̇lõkwo ̇li söy ga pj̇lú, pj̇lo bek,
owa l̇lëme.
76-77 Ga pja, bor wa,
pja jek Tj̇lapga tjwe ̇li bäm
goshko, irbo poshäryëp shäng
ba kong wleni.
E kjĩshko ga pja kowëba Sbö Tjwlõ
Kësbangyo tj̇lõkwo ̇laga.
Ba tj̇lõkwo ̇lorop ba nopga kong ̇li go
ga
miyde ̇lok ga owa pjang ba go ̇li
löna Sbörë beno dret,
ga döra l̇lëbo owa shärye ̇löng ̇li dbo
dorko dwayo,
shdũya Sbörë ame wlo.
Ľörop ba kong ̇li, e irbo poshäryëp
shäng ba kong wleni.
78-79 Bi Sbö, shji woyde ara, shji songe
̇le ĩyado.
Miyde ga shji tjeng kjok ro sĩ roy
wleni,
shji wolon ̇li, e bangkjrëy arae.
Eni kuzong ga bi kong bi döga iche
tjwe kj̇lara kjok dogo dwayo,
kãl̈ã shjiy d̈lo wleni,
dba, e ie ber bi kong tjaglën
wleni.
D̈lo ̇li kãl̈ã të shjiy shji ̇löng ̇lishko,
shji ber tjeng kjok ro sĩ roy ame
wlo,
shji wolon ̇li, e bangkjrëy ame
wlo bakoe.
Irbo pj̇lú ̇li, e pĩya bi kong, shji ber ̇löng
wlẽp wlo» ̇le.
80 Ga chida ̇li kun jem, ga ba
wotj̇lĩk pj̇lú ̇li kun jem bakoe. Öötong
kësbangshko ga öötong sök kjok dogro
no l̇lëmshko, äär jong ba dbar opping
Israel tjëyoga kong, Sbö tj̇lõkwo roy ̇le
ba kong wlo ̇li öötong guing.

2

Jesucristo bukshko dbaryo

1 Chida ̇li buk chirawa obishko ga
pj̇lu kësbangyo sök Roma kjokyo ̇li ko
Augusto. Dbar kjwara ga ba parka-
gaga ichara jek ko kjrë kjok kjwang
jĩkong, nopga tjeng kj̇lobi miyde wlo.
2 E bäm goshko ga ko kjrayde eni
l̇lëm, kjre eshko jã. Kjreshko ga Cire-
nio parkë sök Siria so ichaga.
3 Eshko ga nopga uunkong jek
jongya ba tj̇lapgaga tek dënashko so
̇li kjokshko iröng obi, ko twë ba ko
kjragaga kong wlo.
4 Eshkoshko ga José sök Nazaret
kjokyo, e Galilea kjokyo obi. Eni ga
José opshino jek ey dwayo, to jek
shäng Judea kjokyo, ga öötong shäng
Belén kjokyo, David weno buk ̇lishko.
To shäng eshko, David, e ba tj̇lapga
tek dënashko so kjĩshko.
5 Dënashko ga tj̇lõkwo twono María
kong, orkwosmok ba tjok wlo ̇le,
gueniyo eshkoshko ga orkwosmoydë
ba tjok l̇lëm obi. Eni ga jek shäng ko
twëshko ga María jek shäng ba tjok
bakoe. Eshko ga María wloshko tjeng
döröe.
6 Ľöng Belén kjokyo wopro ga María
chida bukshko dbaryo ̇li öötonge.
7 Ga wloshko wa buk kj̇lara domer,
ba wa bäm ĩyo. Ga popgara shwong
chida popgoklo wleniyo go, ga iara
beno buk öng d̈li ioklo bapkwo kjing
go, öng tjeng ̇lishko. Söya jek no
pozlong uyo roy ga ä, shtoyo dret
kjĩshko.

Sbö parkagaga kjok dogo so weno löng öng dagaga kong

8 Eshko soshko ga öng wlẽp ushko
so dagaga ̇löng kj̇löbö, ber tjeng ba öng
̇li dë ba kjokshko. Shkë ga
9 Tj̇lapga parkaga kjok dogo so
weno shäng kj̇lara ba kong eshko,
Tj̇lapga dbo kãl̈ã tono l̇letl̈let pjribri
löng ̇lishko. Ĩya ̇lok ga bangkjre ̇lok
ara.
10 Gueniyo Tj̇lapga parkaga ̇li tj̇lẽ
ba kong ga «Ľl̈ëye bangkjrëmi l̇lëme.
Tja tjwe shäng l̇lëbo roy pj̇lú söga bomi
kong. Kuromi ga pjãy ie ber ̇löng

wopjlú träk llëme. Kuromi ga pjãy ber
wopjlú li, e ber nopga uunkong kong
bakoe.
11 Lunashko ga David kjokshko ga
chida buk kjlara. Chida li, e bomi
döga. No pjluyo ichara Sbörë shrono
buk li e. E ber bomi pjluyo bakoe.
12 Chida li miydëmi wëlë wlo ga
wlẽmi ga popgak iak buk öng dli ioklo
bapkwo kjing go» le.
13 Jekdo eshko ga Sbö parkagaga
kjok dogo so weno tjeng ara obi ba
kjlara li sor go. Ga Sbö poshrëra lok
ara, tjlẽ ga
14 «Kjok dogo ga Sbö, e poshrëya lok
träk llëme.
"Pja kësbange" le lok ba kong.
Kjok ëre kjing go ga nopga woyde
Sbörë ara li,
e ber löng wopjlú ëng tjok» le.
15 E irgo ga Sbö parkagaga li to jem
lok kjok dogo iröng obi. E irgo ga öng
dagaga li tjlẽ lok ëng kong ga «Llëbo
roy ichara Tjlapgarë bi kong. Eni ga
shji to ĩk Belén kjokyo» le.
16 Eni ga jek lok shëstëng, ga tjwe
löng ga chida li wlẽna bë buk öng dli
ioklo bapkwo kjing go. María, José, e
wlẽna löng eshko bakoe.
17 Chida li ĩna pjir ga llëye lara Sbö
parkagarë ba kong li roy shdöra lok
nopga uunkong kong.
18 Kuya lok ga beno löng wotjlĩk
arae.
19 Gueniyo Maríara omkuno, ga
beno sök kjing erä. Woyojeya llëm,
söya tjeng ba pjlúshko erä.
20 Ga öng dagaga lira to iröng obi, ba
öng iara beno tjeng lishko. Llëye lara
Sbö parkagarë ba kong li ĩna lok, kura
lok pjire. E kjĩshko ga Sbö poshrëra lok
ara, tjlẽ ga «Sbö, pja kësbange» le lok
eni.

Chida Jesús söra ba mekë, ba datarë Sbö u zlong bäng

21 Öötong dbargwo kjwongshko (8)
ga chida li doyo jyã tara pjire. Eshko
ga koiara Jesús, ko li lara Sbö parka-
garë María kong, e shäng kjlaraso llëm
li llëm obishko.
22-23 Ga sopono, dbar tak pjang kjok
llgwekklo tara Moisésdë li go sorë ga
eni.
Tjlapga tjlõkwo tak pjang eni:
«Wapga domerga bäm ĩyo, e kje ber
tjeng dboy Tjlapga kong.»* E kjĩshko
ga chida li söra ba mekë, ba datarë jek
Jerusalén kjokyo, kje ber shäng dboy
Tjlapga kong wlo.
24 Tjlapga tjlõkwo tak pjang eni:
«Dunggwo kjring pjök, dunggwo kjwo
kës kës wleniyo, llëm ga dunggwo
kjwo chilawa wleniyo twe Tjlapga
kong kjwo pjök.»† E kjĩshko ga Tjlapga
sëngglo li shäryara eni.
25 E dbaryoshko ga domer sök
kjlara Jerusalén kjokyo ko Simeón. E
domer pjlo bek, Sbö poshrëya shäng
ara, Israel tjëyoga döga dbaryo li
koshe sök ĩyado, e goshko Sbö Sëya
bakoe.
26 Pjlara ga Sbö Sëya tjlẽ ba kong
ga «Pja wolon llëm, no pjluyo iche le
Sbörë li ĩnop om go guing» le.
27 Jesús söra ba mekë, ba datarë jek
Sbö u zlong bäng, llëye tak pjang kjok
llgwekklo tara Moisésdë go li shärye
eni wlo dbaryoshko ga Simeón ichara
Sbö Sëyarë jek eshko ba koshë. Öötong
löngshko ga
28 chida li ĩna, ga kjrara ba wloshko,
ga Sbö poshrëra ara, tjlẽ ga
29-32 «Borwa pjluyo ëre ichorop,
ĩya tjëyoga löng kës lirë wlo.
Ëre ber iök shjiy wleni,
nopga judío llëm wleniyo kong.
Bop tjëyo Israel,
e poshrëkoba ara ba kjĩshko.
Tjlapga, tja bop parkaga.
Llëye lorop bor kong jlõkoyo li,
e shäryorop eeri.
Borwa döga ëre
ĩnor bor bokkwo go.
E kjĩshko ga tja shinmotkë wopjlú ga
pjlúe» le.
33 Lanyotke Simeóndë shäng eni li
kuya ba mekë, ba datarë ga beno löng
wotjlĩk arae.
34 E irgo ga tjlõkwo lara Simeóndë
beno pjlú ba kong lok. Ga tjlẽ chida

* **2:22-23** Éxodo 13.2, 12. † **2:24** Levítico 12.8.

mekë María ˈli kong ga «Israel tjëyoga kong ga chida ëre, e ber shäng no kjone kjone ˈlongga, ber tjwˈlõ ame wˈlo, no kjone kjone poyongga, ber tjwˈlõ ara wˈlo bakoe. E ber shäng ˈllëbo jyãgˈlo ichara Sbörë wˈleni, ga ˈlãywëba owa ara,
35 oba wotjˈlĩk sorë ba pjˈlúshko ˈli ĩgöy wẽˈlë wˈlo. Gueniyo ˈllono ga ba kjĩshko ga pja ber woydë ara, pja shorkera sögˈlorë wˈleni» ˈle.
36 Eshko waˈlë shäng kjˈlara ko Ana, e Sbö tjˈlõkwo ˈlaga. Ba data ko Fanuel, e Aser tjëyo. Ana, e tjˈlabˈlae. Mite obishko ga orkwosmono, ga beno sök ba ˈlanma tjok ˈlu pjˈloglo kjäk (7).
37 E irgo ga ba ˈlanma shinmotkono, ga beno sök syã. Eshko ga öötong sök ˈlu pjˈloglo sak kjwong kjingsho pkëng (84). Beno sök Sbö u zˈlong bäng Sbö poshrëk shkë dba, opshik ˈllaw ˈllëme. Syõshtë Sbö kong ara, ga ië ˈllëm Sbö kong dbar kop ara bakoe.
38 Eshko ga tek shrono shäng chida buk ˈli zˈlong bäng. Ĩya ga beno shäng wopjˈlúe. Ga tjˈlẽ ga «Sbö, chida ëre ichorop borwa pjˈluyo. E kjĩshko ga tja wopjˈlú bop tjok» ˈle. Eshko Jerusalén kjokyo ga nopga tjeng ara ba pjˈluyo tjwe dbaryo ˈli koshë. Ga chida ˈli roy ˈlara ba kong pjire.
39 Tjˈlõkwo tak pjang Tjˈlapga kjok ˈllgwekkˈlo go shärye wˈlo ˈli shäryara ˈlok pjirshko ga chida ˈli söra José, Maríarë to jek iröng obi Galilea kjokyo, ga öötong ˈlöng ba kjokshko Nazaret kjokyo.
40 Eshko ga Jesús kun jem, beno dbo ara, kjok miydë ara bakoe. Ga kjimte Sbörë arae.

Kjwozir Jesús sök Sbö u zˈlong bäng nopga kjok miydë tjok

41 ˈlu pjˈlobi go ga ba data, ba mekë, e jek ˈlok Jerusalén kjokyo, Israel tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo shrëk wˈlo.
42 Ga Jesús öötong ˈlu pjˈloglo sak kjwara kjingsho pjökshko (12) ga jek dbar ˈli shrëk ba tjok bebi, sgara judíogarë sorë ga eni.
43-44 Dbar ˈli shrëra ˈlok pjir ga ba data, ba mekë, e tek ˈlöng iröng obi, ga nopga jek ˈlöng ara ba tjok. Jesús ˈlira tek shäng ba tjokdo ˈlara ˈlok, miga ˈllëm, beno shäng Jerusalén kjokyo. Jëktong ˈlok dbar kjwarashko ga wˈlẽya ˈlok ba pjeyoga tjrëko,
45 gueniyo wˈlẽna ˈllëme. Eni ga sano jek iröng obi Jerusalén kjokyo, wˈlẽya ˈlok eshko wˈlo.
46 Kjöshko ga wˈlẽna ˈlok bë sök Sbö u zˈlong bäng, no pinggaga kjok ˈllgwekkˈlo tara Moisésdë go ˈli tjrëko. E sök ba tjˈlõkwo ˈle ˈlok ˈli kuk, ga omkjakrokë jong bakoe.
47 Kuya nopga ˈlöng ˈlirë ˈlok ga Jesús kjok miydë ara, ˈllëbo kjakroke kjöme ˈli dboryara pjˈlúe. E kjĩshko ga yëy ˈle ˈlok erä.
48 Ĩya ba mekë, ba datarë äär eshko ga ba wa sök nopga ˈli tjrëko ga yëy ˈle erä. Eshko ga ba mekë tjˈlẽ ba kong ga «Jesús, ¿pja opshäryë borwa kong kjweni ega? Tja, bop data, tjawa to ˈlöng bop wˈlẽk. Tjawa woydë ara bop kjĩshko» ˈle.
49 Kuya ga tjˈlẽ ba kong ga «¿Tja wˈlẽmi ˈlöng ega? ¿Tja sök bor Data ushko, e miydëmi ˈllëmdo?» ˈle.
50 Gueniyo tjˈlõkwo ˈlara ˈli ˈllë ˈloklo miydara ˈlok ˈllëme.
51 E irgo ga tek shrono shäng iröng obi ba tjok ba ushko Nazaret kjokyo. Ga kuno sök ba mekë, ba data tjok. ˈllëye ˈlara ˈlok ba kong kës ˈli söya eni. Ba mekëra, ˈllëye shäryara ˈli woyojeya ˈllëm, söya tjeng ba pjˈlúshko erä.
52 Ga Jesús kun jeme. Ba kjok miydë ˈli kun jem bakoe. «Jesús kjwe pjˈlúe» ˈle Sbörë, ˈle nopgarë eni bakoe.

3

Juan No Waga shäng kjok dogro no ˈllëmshko

1 Tiberio sök pjˈlu kësbangyo öötong ˈlu pjˈloglo sak kjwara kjingsho shkëngshko (15) ga Poncio Pilato sök Judea so ichaga, Herodes sök Galilea so pjˈluyo, ba shjiy Felipe sök Iturea so pjˈluyo, Traconite so pjˈluyo bako, Lisanias sök Abilene so pjˈluyo,

2 Anás, Caifás, e ˈlöng syõshtaga Sbö
kong nopga kjĩshko këskësyo.

Eshkoshko ga Juan, Zacarías wa ˈli
sök kjok dogro no ˈllëmshko. Eshko ga
tjˈlõkwo ˈlara Sbörë Juan kong, ˈle oba
kong wˈlo.
3 Eni ga to jek shäng kjok buk kës
Jordán diyo sor go, tjˈlẽ oba kong ga
«Ll̇ëbo owa shäryëmi ˈlöng ˈli, e owa
jˈlõe ˈlozĩ, ga rayozĩ, ga pjãy wër jer di
roshko. Shäryoromi eni ga owa pjang
bomi go ˈli ˈlöya Sbörë ber drete» ˈle.

4 Shäryono eni, tara Sbö tjˈlõkwo ˈlaga
tek dënashko so Isaíasdë sorë ˈli eni.
Tjˈlẽno beno eni:

«Kjok dogro no ˈllëmshko ga ëbo tjˈlẽ
shäng dbo go ga
“Irbo poshäryozĩ Tjˈlapga tjwe ˈli
kong.
Shäryozĩ ber beke.

5 Dipkwo uunkong ˈli,
e kˈlungyo dˈlingko, kjing ber bek
wˈlo.
Dˈlup këskës, chilawa ˈli,
e ˈlöngko, kjing ber bek wˈlo.
Irbo sjöng ˈli,
e ˈllgwekko, ber pjˈlo bek wˈlo.
Irbo pjˈlëbgwoyo ara ˈli,
e kjingako, ber kjing bek wˈlo
bakoe.

6 Ga no pjˈluyo iche Sbörë no döya wˈlo
ˈli,
e ĩya nopga tjeng kjok kjwang
jĩkong ˈlirë” ˈle.»*

7 Eni ga nopga tjwe jong Juan
shwoy ara, we jer di roshko wˈlo.
Ga Juan tjˈlẽ ba kong ga «¡Pjãy so
dgur kjoyoe! ¿Nopga owa shdũzˈlong
dbaryo dörö ˈlishko ga pjãy där ˈlaga
ërë bomi kongdo?
8 Pjãy jëk pjˈlo beke. Miydëba e go
ga ˈllëbo owa shäryëmi ˈlöng ˈli, e owa
jˈlõe ˈloromi, ga rayoromi jˈlõkoyo. Ll̇ër
bomi kong ga akkwo ëre ëmdë shärye
Sbörë ber Abraham tjëyoga ga pjˈlúe.
E kjĩshko ga “Tjawa Abraham tjëyoga
kjĩshko ga tjawa shdũya Sbörë ˈllëme”
ˈlëmi ˈllëme.

9 “Zër e” ˈle Sbörë shäng. Kjor botjyë
pjˈlú ˈllëm wˈleniyo tjeng kës ˈli ze jek
tas, dbuya iök roy, suya wˈlo» ˈle.
10 Kuya ˈlok ga tjˈlẽ ba kong ga «¿Eni
ga ˈllëye shäryërwa?»
11 «Ëye shwong ko pjök ga twe kara
ëye shwong ˈllëm ˈli kong, ëye dˈli tjok ga
shdöya, twe ëye dˈli ˈllëm ˈli kong» ˈle ba
kong.
12 Nopga dbur töngga Roma so kong
ˈli shrono ˈlöng eshko, we wˈlo bakoe.
Epga tjˈlẽ ba kong ga «Tjl̇apga no
pingga, ¿l̇ˈllëye shäryërwa?»
13 «Pjãy ichara bomi kägäyorë dbur
töng bayo kjöme ˈli, e shimirë erö,
shimi e kjinmo ˈllëme» ˈle ba kong.
14 Ëngkjwagaga ˈlöng eshko ˈli tjˈlẽ ba
kong ga «¿Tjawa orwë ˈllong?»
«Ll̇ëye dömi oblë shjiryo ˈllëme. Ll̇ëye
dömi dbo go ˈllëm, jyõyotkëmi ĩ ˈllëm
bakoe. Pjãy tjwˈlẽkoba kjöme ga pjãy
ber ˈlöng wˈlẽp ba tjok» ˈle ba kong.
15 Eshko ga nopga beno ˈlöng wopjˈlú
anmoyõ, ga wotjˈlĩk ˈlok ga «¿No pjˈluyo
ichara Sbörë shrono shäng ˈli, e Juan
kjwe ˈlëpde?» ˈle.
16 E kjĩshko ga Juan tjˈlẽ ba kong ga
«Pjãy wër shäng di goshko. Gueniyo
no tjwe bor irgo kjˈlara. Bek wˈlo ga
tja ba drepkwota dök wˈlo ˈllëm, e tjwˈlõ
ara bor kjinmo anmoyõ kjĩshko.† Era,
pjãy we iök go, ga pjãy go Sbö Sëya
iche tjwe ber kësbang bomi tjok.
17 Tjwe kjwˈlë tjok, dwˈla pjˈloyong
wˈlo wˈleni. Dwˈla pokeshko ga dwˈla
bo tö̆ya ber tjeng ba bapkwo roy.
Gueniyo ba kasho ˈlira suya iök roy.
Iök ˈli pjë jong ri ri ĩyado, sjer ˈllëme» ˈle.
18 Eni ga nopga poshduna Juandë
tjˈlõkwo oblë oblë go ara, ga Sbö
tjˈlõkwo roy pjˈlú ˈlara ba kong bakoe.
19 Eshkoshko ga Pjˈlu Herodes, ba
shjiy boy ˈli kjrara beno sök ba boy.
Ll̇ëbo owa shäryara oblë ara bakoe. E
kjĩshko ga wˈlona Juandë ara.
20 Gueniyo Juan koˈlara ˈllëm, ˈllëbo
owa shäryara jek këgong, Juan iara
beno shäng no shdũzˈlong uyo roshko.

Jesús wara Juandë

* **3:6** Isaías 40.3-5. † **3:16** ***Drepkwota dö**ga* ˈlanyo, e tak pjang Mateo 3.11 go.

21 Iayde shäng no shdũzl̈ong uyo
roy l̈lëm obishko ga Juan shäng oba
wë ara. Pj̈lara ga Jesús jek öötong
shäng eshko, ga wara Juandë jer di
roshko. Wara pjir ga Jesús shäng
syõshtë Sbö kong wopro ga kjok dogo
roshwino beno oojong erä,
22 ga Sbö Sëya to ter kjok dogo
dwayo so dunggwo kjoyo, ga opyono
sök ba go, ĩkoba ga wẽl̈ëe. Eshko ga
ybö kuraba ter kjok dogo dwayo, tj̈lẽ
ga «Bor wa l̈i pja. Pja woydër ara. Tja
wopj̈lú bop tjok» l̈e.

Jesús data, kjokë, tj̈lapgaga tek dëna dwayo

23 Ga Jesús l̈u pj̈loglo sak myashko
(30) ga ba pak soyarae.
Jesús, e José wa l̈ëba.
José, e Elí wa.
24 Elí, e Matat wa.
Matat, e Leví wa.
Leví, e Melquí wa.
Melquí, e Jana wa.
Jana, e José wa.
25 José, e Matatías wa.
Matatías, e Amós wa.
Amós, e Nahúm wa.
Nahúm, e Esli wa.
Esli, e Nagai wa.
26 Nagai, e Maat wa.
Maat, e Matatías wa.
Matatías, e Semei wa.
Semei, e José wa.
José, e Judá wa.
27 Judá, e Joanán wa.
Joanán, e Resa wa.
Resa, e Zorobabel wa.
Zorobabel, e Salatiel wa.
Salatiel, e Neri wa.
28 Neri, e Melquí wa.
Melquí, e Adi wa.
Adi, e Cosam wa.
Cosam, e Elmodam wa.
Elmodam, e Er wa.
29 Er, e Josué wa.
Josué, e Eliézer wa.
Eliézer, e Jorim wa.
Jorim, e Matat wa.
30 Matat, e Leví wa.
Leví, e Simeón wa.
Simeón, e Judá wa.
Judá, e José wa.
José, e Jonán wa.
Jonán, e Eliaquim wa.
31 Eliaquim, e Melea wa.
Melea, e Mainán wa.
Mainán, e Matata wa.
Matata, Natán wa.
32 Natán, e David wa.
David, e Isaí wa.
Isaí, e Obed wa.
Obed, e Booz wa.
Booz, e Salmón wa.
Salmón, e Naasón wa.
33 Naasón, e Aminadab wa.
Aminadab, e Aram wa.
Aram, e Esrom wa.
Esrom, e Fares wa.
Fares, e Judá wa.
34 Judá, e Jacob wa.
Jacob, e Isaac wa.
Isaac, e Abraham wa.
Abraham, e Taré wa.
Taré, e Najor wa.
35 Najor, e Serug wa.
Serug, e Ragau wa.
Ragau, e Péleg wa.
Péleg, e Heber wa.
Heber, e Selaj wa.
36 Selaj, e Cainán wa.
Cainán, e Arfaxad wa.
Arfaxad, e Sem wa.
Sem, e Noé wa.
Noé, e Lamec wa.
37 Lamec, e Matusalén wa.
Matusalén, e Enoc wa.
Enoc, e Jared wa.
Jared, e Malalel wa.
Malalel, e Cainán wa.
38 Cainán, e Enós wa.
Enós, e Set wa.
Set, e Adán wa.
Adán, e Sbö wa.

4

Jesús tj̈lĩna Ärë, l̈lëbo owa shäryë ẅlo l̈e

1 Eshko ga Jesús go Sbö Sëya
j̈lõkoyo. Eni ga tjwe iröng Jordán diyo
dwayoshko ga söra Sbö Sëyarë jek
öötong shäng kjok dogro no l̈lëmshko.
2 Eshko ga tj̈lĩna Ärë shäng dbargwo
sak pkëng (40), l̈lëbo owa shäryë ẅlo
l̈e. Dbar eshko ga Jesús iono l̈lëme. E
irgo ga pj̈li jonge.

3 Eni ga Ä tjlẽ ba kong ga «Pja Sbö
Wa jlõkoyo ga akkwo ëre posgos ber
pjlung shosho suk pjir, uëp wlo» le.
4 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Sbö
tjlõkwo tak pjang eni: “No mär dli go
dö llëme”»* le.
5 E irgo ga söra Ärë jem öötong shäng
dlup jong kjókshko dbo go, ga kjok
kjwang jĩkong kjrina kjrina li pina ba
kong uunkong jekdo.
6-7 Eshko ga tjlẽ ba kong ga «Pja
kjök tok, tja poshrëp wleni ga kjok
uunkong ëre twër ber bop kong. Ba
llëbo wolësowa tjeng kës kjwe, ba
dbo ara, e ber bopoya, ga pja ber
ba ichaga. E twak beno bor kong
uunkong, ga twër woydë ë kong ga
twër» le.
8 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Sbö
tjlõkwo tak pjang eni: “Tjlapga, bop
Sbö li poshrëmirë döe. E kolomirë
döe”»† le.
9-11 E irgo ga söra Ärë jek öötong
shäng Jerusalén kjokyo, Sbö u kësbang
jong lishko. Eshko ga söra jem öötong
shäng Sbö u dbo go, ga tjlẽ ba kong ga
«Sbö tjlõkwo tak pjang eni:
»“Ba parkagaga kjok dogo so iche
Sbörë bop dë,
pja shaya ba orkwo go,
pja dre pjë akkwo go llëm wlo.”‡
E kjĩshko ga pja Sbö Wa jlõkoyo ga pja
optos jer na dwayo» le.
12 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Sbö
tjlõkwo tak pjang eni bakoe:
»“Tjlapga, bop Sbö li tjlĩy llëme”»§ le.
13 Tjlĩna Ärë pjir ga rayara to ey
dwayo. Ga barwara ame äär jong
llono jã.

Jesús ba pak soyono

14 E irgo ga Jesús to jek Galilea
kjokyo iröng obi. Jëk shäng Sbö Sëya
dbo ara li tjok. Ga e roy shdöktong
kjok eshko kjwang jĩkong.
15 Kjok kjrina kjrina ga oba pĩya
judíoga syõ uyo roshko, ga poshrëkoba
uunkong.

Jesús shäng Nazaret kjokyo

16 Pjlara ga Jesús jek öötong shäng
Nazaret kjokyo, kuno shäng lishko.
Ga öötong woshtozlong dbaryo ga
opzrëno jek shäng judíoga syõ uyo
jong eshko li roy. Eshko ga kojono
shäng, Sbö tjlõkwo lë nopga tjeng li
kong wlo, sgara shäng enido sorë ga
eni.
17 Ga kjibokwo tara Sbö tjlõkwo
laga tek dënashko so Isaíasdë li twara
tjeng ba kong. Eshko ga kjibokwo
li koshwina, ga lara nopga li kong.
Tjlõkwo tak pjang lara li tjlẽ eni:
18 «Tja kjrara Tjlapga Sëyarë,
ba tjlõkwo roy pjlú lë oba song
wleniyo kong wlo.
E kjĩshko ga Tjlapga Sëya pjang
bor go.
Tja ichara
tjlẽ nopga shdung löng li kong ga
“Pjãy där malinge”,
tjlẽ nopga kjok ĩgö llëm li kong ga
“Pjãy kjok ĩk shara”,
tjlẽ nopga bokrotkëba ara li kong
ga “Pjãy bokrotkëba ame”,
19 tjlẽ nopga uunkong kong ga
“Sbö nopga där dbaryo li
öötonge.”»*
20 E irgo ga kjibokwo li llira, twara
iröng ba kjimtaga parkë shäng judíoga
syõ uyo roy li kong, ga sirkeno sök
eshko. Eshko ga ĩya nopga löng lirë
beno löng drëng erä.
21 Eni ga Jesús tjlẽ ba kong ga «Sbö
tjlõkwo ëre kuromi li, e shäryono eeri»
le.
22 Tjlẽ shäng ga ba kugaga löng li tjlẽ
ëng kong ga «Kjwe pjlúe. Ba tjlõkwo le
li, e wolësowa» le, ga beno löng yëy le
erä. Ga tjlẽ ëng kong ga «¿Domer kjwe
José wa llëmdo?» le.
23 Kuya Jesúsdë ga tjlẽ ba kong
ga «Llëye lëmi woydë bor kong li, e
miydoror pjir tjän. ¿No dwlomnega
shäng kjlara swlo ara ga shji tjlẽ ba
kong ga “Pja no dwlomnek pjlúra
pja opdwlomnes om goshko” lëy eni
llëmdo? Eni ga “Pja no dwlomnek
pjlúra nopga tjeng bop kjok ëreshko
dwlomnezong” lëmi woydë bor kong

* **4:4** Deuteronomio 8.3. † **4:8** Deuteronomio 6.13. ‡ **4:9-11** Salmo 91.11-12. § **4:12** Deuteronomio 6.16. * **4:19** Isaías 61.1-2.

eni. “Capernaúm kjokyoshko ga
ĺlëbo shäryorop oblë oblë ara ĺi roy
kurorwa pjire. Eni ga bop kjok
ëreshko ga shäryos eni bakoe” ĺëmi
woydë bor kong eni bakoe.
24 Ĺër bomi kong jĺõkoyo ga Sbö
tjĺõkwo ĺaga, e iëba tjwĺõ ara ba kjok
om go ĺishko ĺlëme.
25 Ĺër bomi kong jĺõkoyo ga Sbö
tjĺõkwo ĺaga Elías dbaryoshko ga
shunyo shrono ĺlëm ĺu pjloglo mya
kjingsho bëy, ga pjĺi shrono ara kjone
pogo. Eshkoshko ga syãpga tjeng ara
Israel kjokyo, Elías sök ĺishko,
26 gueniyo ichara Sbörë syãpga ĺöng
eshko ĺi kjimtë ĺlëme. Miga ichara
Sarepta kjokyo, kjok ĺi buk Sidón
kjokyo worbo go, syã sök kjĺara eshko
kjimtë wĺo.
27 Sbö tjĺõkwo ĺaga Eliseo dbaryoshko
ga nopga tjeng Israel tjëyoga ara poglo
go swĺo ara, sho an do jĩkong wleniyo,
gueniyo poptara kjĺara ĺlëme. Miga
domer Siria so ko Naamán, era
poptara» ĺe.
28 Kuya nopga tjeng judíoga syõ uyo
roshko ĺirë ga iirkono ara ba kong.
29 Ga kojono ĺok, ga Jesús söra ĺok
jek kjok eshko dwayo. Kjok eshko ĺi,
e pjang dĺup poglo go. Eni ga söra ĺok
jek öötong ĺok dĺup ĺi dbo go, dbuya
ĺon jer töshko wĺo ĺara.
30 Miga Jesús opdöno jek ba tjrëko,
ga toe.

Ä sëya pjang domer goshko ichara Jesúsdë toe

31 E irgo ga jek öötong shäng Ca-
pernaúm kjokyo, e Galilea kjokyo
obi. Ga öötong woshtozlong dbaryo
ga opzrëno jek shäng judíoga syõ uyo
jong eshko ĺi roshko, ga nopga pina.
32 Tjĺõkwo ĺara jĺõkoyo, dbo ara go. E
kjĩshko ga nopga ĺöng ba kuga ĺi beno
ĺöng yëy ĺe erä.
33 Eshko ga domer shäng kjĺara,
goshko Ä sëya kjĺara. Ga Jesús ĩya sëya
ĺirë ga öö ĺe ba kong dbo goshko, tjĺẽ
ga
34 «Jesús, Nazaret so, ¿pja tek shäng
borwa barwë ega? ¿Pja tek shäng
borwa pjigare? Pja ë miydër pjĺúe.
Pja iak beno shäng dboy Sbö kong» ĺe.
35 Kuya ga sëya ĺi wĺona, tjĺẽ ga
«Pja kjinkozong. Pja opkjos domer
kjwe go dwayo» ĺe. Kuya ga domer ĺi
dbura buk töshko, gueniyo ĺlëye owa
shäryara ba kong ĺlëme. Eshko ga op-
kjono ba go dwayo.
36 Eni ga nopga tjeng eshko ĺi beno
ĺöng yëy ĺe erä. Ga tjĺẽ ëng kong ga
«¿Tjĺõkwo kjwe ĺlëro? Dbo ara go ga Ä
sëyaga iche opkjë ga koĺe jĺõkoyo» ĺe.
37 Ga Jesús roy shdöra ĺok kjok
eshko kjwang jĩkong.

Simón ëm poptara Jesúsdë

38 E irgo ga Jesús opshino judíoga
syõ uyo ĺi roshko dwayo, ga jek öötong
shäng Simón ushko. Eshko ga Simón
ëm buk swĺo ara, wĺoyo kjĺikdë. Eni
ga nopga tjeng eshko ĺi tjĺẽ Jesús kong
ga «Rokërwa bop kong sira ga kjwe
kjimtozong» ĺe.
39 Öötong shäng ba zlong bäng ga
kjĺik ĺi zenoe. Jekdo eshko ga kojono,
ga dĺi shäryono ba kong.

Swĺopga poptara Jesúsdë ara

40 Jek kjok ro zar ga nopga swĺo
oblë oblë wleniyo söraba ara Jesús
kong. Ga orkwo iono kjĺara kjĺara
kjing go, ga poptara.
41 Jesús, e no pjĺuyo ichara Sbörë
shrono shäng ĺi miyde Ä sëyaga tjeng
oba goshko ĺirë owa ĺlëme. Epga
toshko ga tjĺẽ ĺöng dbo go ga «¡Pja Sbö
Wa!» ĺe. E kjĩshko ga ichara Jesúsdë
tjĺẽ ĺlëme.

Jesús Sbö tjĺõkwo roy pjĺú ĺono judíoga syõ uyo oblë oblë roshko

42 Wẽshko kjok shröngto ga Jesús op-
shino jek kjok eshko dwayo, to jongya
ëye ĺlëmshko, ber sök tjoksa wĺo. E irgo
ga nopga to ĺöng ba wĺẽk. Ga wĺẽna
ĺok, ga tjĺẽ ĺok ba kong ga «Pja brik
ĺlëme» ĺe.
43 Gueniyo kuya ga tjĺẽ ba kong ga
«Tja to jongya kjok shto oblë oblë, Sbö
ber no pjĺuyo sorë ĺi roy pjĺú shdök,
miydëba wĺo. Tja ichak shäng e kong
wĺo» ĺe.

44 Eni ga to shäng ba ˈlë judíoga kjokyo kjrinashko kjrinashko, judíoga syõ uyo ˈlok kjwobi ˈli roshko.

5

Nopga mã shaga kjrara Jesúsdë doglo pkëng (4)

1-3 Pjˈlara ga Jesús shäng di bäng buk kësbang, shkung, so dˈlung kjoyo ko Genesaret* ˈli kjako. Eshko ga nopga shrono ˈlöng ara ba zˈlong bäng, Sbö tjˈlõkwo kuya ˈlok wˈlo, ga Jesús ˈlliya ˈlok ara. Eshko ga ĩna Jesúsdë ga kjyong tjeng do pjök di bäng ˈli kjako, roy no ˈllëme. Nopga tjeng ba roy ˈli opshino tjeng ba kjˈla mã shakkˈlo kwoshkwë. Eni ga Jesús opyono kjyong buk kjˈlara roshko, kjyong ˈli sogo ko Simón. Eshko ga tjˈlẽ Simón kong ga «Ichos jek sira di rong shwo ˈlëkong» ˈle. Ga ichara jeke. Eshko ga Jesús sirkeno sök kjyong ˈli roshko, ga nopga beno tjeng pjöshko ˈli pĩya sök.

4 Tjˈlẽno pjir ga tjˈlẽ Simón kong ga «Kjyong ëre ichos jek këgong sit di rong wˈleshko, ga bomi kjˈla mã shakkˈlo kjwe dbuzĩ dishko, pjãy mã shak wˈlo» ˈle.

5 Kuya ga tjˈlẽ ba kong ga «Tjˈlapga no pingga, tjawa parkono ˈlöng shkë ga mã sharorwa kjˈlara ˈllëme. Gueniyo tjawa ichaga pjarë ga kjˈla dburwa» ˈle.

6 Shäryara eni ga mã shara ˈlok träk ˈllëme. Shiya ˈlokshko ga kjˈla ˈli kjiyo kjone kjone skoktong tjän.

7 Ĩya ga dwˈleto ga ba pjeyoga tjeng kjyong obˈlë roshko ˈli rokara or go, tek ba kjimtë wˈlo. Ga epga shrono, ga parkono tjë jĩkong. Ba kjyong do pjök ˈli pito, roy dˈlina tjung mã erö kjĩshko.

8-9 Ga ĩya ˈlok ga mã shara ˈlok ara ga beno ˈlöng yëy ˈle erä. Eni ga Simón Pedro kjök tono Jesús bokshto, ga tjˈlẽ ba kong ga «Tjˈlapga, pja opkjos bor zˈlong dwayo sira. Tja domer owa wˈleniyo» ˈle.

10 Ba pjeyoga tjeng kjyong obˈlë roshko ˈli beno ˈlöng eni bakoe. Tjeng kjyong obˈlë roshko ˈli, epga ko Santiago, Juan. E Zebedeo wapga.

Eshko ga Jesús tjˈlẽ Simón kong ga «Lˈlëye bangkjrëp ˈllëme. Pja to shäng mã shak ame. Pja iër to ber shäng no töng bor kong shara» ˈle.

11 Eni ga kjyong ˈli shira tjeng pjöshko iröng obi, ba ˈllëbo tjeng kës ˈli rayara, ga to jekˈlok Jesús tjok.

Domer poglo go swˈlo ara, sho an do jĩkong wˈleniyo poptara Jesúsdë kjˈlara

12 Pjˈlara ga Jesús öötong shäng kjok kjrinashko ga domer shrono shäng kjˈlara ba shwoy. Domer ˈli poglo go swˈlo ara, sho an do jĩkong. Jesús ĩya ga kjök tono, kjujono bokdo kjˈlay kˈlung go, ga tjˈlẽ ba kong ga «Tjˈlapga, tja poptëp woydë ga tja poptëp ga pjˈlúe» ˈle.

13 Kuya ga porwara ba orkwo go, ga tjˈlẽ ga «Pja poptër woydë. Pja ber pjˈlú shara» ˈle. Jekdo eshko ga domer ˈli poptono beno pjˈlúe.

14 Eshko ga Jesús tjˈlẽ ba kong ga «Pja poptoror ˈlëp ë kong ˈllëme. Pja nom opping syõshtaga Sbö kong nopga kjĩshko ˈli kong, pja ĩya wˈlo eröe. Sbö sënggˈlo ˈlara Moisésdë, pja äär Sbö poshrëk ba ushko ga pjˈlú wˈlo ˈli söp, twëp ba kong, pja poptono miydëba wˈlo» ˈle.

15 Gueniyo ga Jesús roy shdöktong jek këgong. E kjĩshko ga shäng ˈlishko ga oba tönˈlöng ba shwoy ara anmoyõ, ba kuk wˈlo, ba swˈlo ˈllë ˈli popte wˈlo bakoe.

16 Gueniyo oˈlöshko ga Jesús opkwë jek shäng ëye ˈllëmshko, syõshtë Sbö kong tjoksa wˈlo.

Domer dre kuga ˈllëm wˈleniyo poptara Jesúsdë kjˈlara

17 Dbar kjwara ga Jesús sök oba ping. Eshko ga fariseoga, no pinggaga kjok ˈllgwekkˈlo tara Moisésdë ˈli go, e shrono ˈlöng Galilea kjokyo obˈlë obˈlë dwayo, Judea kjokyo obˈlë obˈlë dwayo, Jerusalén kjokyo dwayo bako, ga sirkeno ˈlöng eshko. Eshko ga

* **5:1-3** ***Genesaret*** di bäng, e ko ***Galilea*** di bäng bakoe.

Tjlapga dbo kësbang tjeng Jesús tjok, swlopga popte wlo.
18 Eni ga domerga tjwe löng eshko
kjlöbö, swlo söno kjlara poglo roshko.
Swlo li buk töshko, dre kuga llëm
wleniyo. Söya lok kjër roshko, ie buk
Jesús bokshto wlo lara.
19 Gueniyo jek opzrëk kjone go llëm,
oba ara kjïy. Eni kuzong ga jem tyono
lok u dbo kjing sdok li kjing go, kjing
döra sira, swlo li lona ter pjang ba
poglo roshko öötong buk dew, oba ara
tjrëko, Jesús bokshto.
20 Ïya Jesúsdë ga swlo sögaga li mär
ba go ga tjlë swlo buk töshko li kong
ga «Domer, owa pjang bop go li lönor
beno drete» le.
21 No pinggaga kjok llgwekklo tara
Moisésdë li go, fariseoga löng eshko, e
wotjlïk lok ga «¿Kjwe ëro? ¡Domer kjwe
shäng Sbö lãywë owa, ber tjwlõ llëm
wlo le! Owa löngga nopga kong li Sbö
eröe» le.
22 Wotjlïk löng llë li miydara Jesúsdë
pjir kuzong ga tjlë ba kong ga «¿Pjãy
wotjlïk owa eni ega?
23 “Owa pjang bop go li lönor
beno drete” loror ba kong. Gueniyo
lönorde, de lönor llëm, e ïgömi llëme.
Gueniyo ga “Pja kojõzong. Pja jëkzong”
loror ba kong ga poptororde, de
poptoror llëm, era ïgömi wëlëe.
24 Kjok ëre kjing go ga no to ter kjok
dogo dwayo ëre dbo ara, owa pjang
nopga go li lön ber dret wlo ga pjlúe.
Miydëmi wlo ga llëbo shäryër e» le.
Eni ga tjlë swlo buk töshko li kong ga
«Ër bop kong ga pja kojõzong. Bop
bukklo kjwe kjros, ga pja nom bop
ushko» le.
25 Kuya ga kojono nopga löng li bok-
shto, ba bukklo li kjrara, ga to jek ba
ushko Sbö poshrëk ara.
26 Ïya nopga tjeng eshko lirë ga beno
löng yëy le erä, ga Sbö poshrëra, ga tjlë
lok ëng kong ga «Eeri ga llëbo ïydë llëm
obi, e ïnoy jlõe» le.

Leví rokara Jesúsdë

27 E irgo ga Jesús opshino to ey
dwayo. Jek jëk shängshko ga domer
sök kjlara eshko ko Leví, e dbur töngga
Roma so kong. E sök ba pak lishko. Ïya
Jesúsdë ga tjlë ba kong ga «Pja tek bor
tjok, pja pin wlo» le.
28 Kuya ga kojono, ba llëbo tjeng kës
li rayara, ga to jek ba tjok.
29 E irgo ga Leví dli shäryono
kësbang ba ushko, Jesús poshrëkklo.
Eshko ga oba shrono löng ara ië,
tjrëko nopga dbur töngga Roma so
kong shrono löng ara bakoe.
30 Ïya fariseoga, no pinggaga kjok
llgwekklo tara Moisésdë go lirë ga
tjlë lok Jesús oppinggaga löng li kong
ga «¿Pjãy ië nopga owa wleniyo tjok
kjweni ega?» le.
31 Kuya Jesúsdë ga tjlë ba kong lok
ga «Nopga löng pjlú, swlo llëm ga e
dwlomnega woydë llëme. Swlopgara
dwlomnega woydë.
32 Eni ga tja shrono shäng kjok
ëreshko, nopga pjlo bek li rokaga llëm,
nopga owa li rokaga, llëbo owa shärye
löng li, e owa jlõe le, ga raye wlo» le.

Jesús lano shji ië llëm kjïshko

33 Eshko ga tjlë lok ba kong ga «Juan
oppinggaga ië llëm syõshtë Sbö kong
wlo dbar kop ara. Fariseo opping-
gaga omshäryë eni bakoe. ¿Bop op-
pinggagara ië enido ega?»
34 «Orkwosmozlong dbaryoshko ga
domer orkwosmok wlo li† shäng ba
tjok obishko ga nopga mak löng eshko
li‡ ië llëm ga äe.
35 Gueniyo domer li söraba ba
shjiryoshko ga epga ië llëm eshko jã»
le ba kong.
36 Eshko ga tjlëno ba kong lok llëbo
jyãglo go obi. Tjlë ga «Shji shwong
tjaglën§ zëy sira, shwong këguë*
bängyëy e go wlo llëme. Shäryoroy eni
kjwe ga shwong tjaglën li sreya, ga
shwong këguë li ber owa bakoe.

† **5:34** ***Domer orkwosmok wlo*** le li, e ***Jesús*** loklo. ‡ **5:34** ***Nopga mak löng eshko*** le li, e ***Jesús oppinggaga*** loklo. § **5:36** ***Shwong tjaglën*** le li, e ***tjlõkwo twara Sbörë jlõkoyo tjaglën Jesús kjïshko*** li loklo. * **5:36** ***Shwong këguë*** le li, e ***tjlõkwo twara Sbörë Israel tjëyoga kong jlõkoyo dënashko*** li loklo.

37 »Kjillgwo bo dyo dbo ara tjaglën† tyëy ba bapkwo këguë shäryak öng kwota go‡ roshko llëme. Shäryoroy eni kjwe ga ba bapkwo li böptur. Eni ga kjillgwo bo dyo li, e ber llëno ame, ba bapkwo li ber eni bakoe.
38 Eni kuzong ga kjillgwo bo dyo dbo ara tjaglën tyëy wlo ga woyde bapkwo tjaglën.
39 Ëye kjillgwo bo dyo dbo ara këguë li iono ga kjillgwo bo dyo tjaglën li ie woydë llëme. Eshko ga tjlë ga "Këguë li pjlú, tjaglën li kjinmo" le eni» le.

6

Woshtozlong dbaryo ga Jesús oppinggaga dwla bo kjrono

1 Woshtozlong dbaryo kjwara ga Jesús jëk shäng dwla dgak buk li tjrëko ba oppinggaga tjok. Eshko ga ba oppinggaga löng dwla bo kjrë, ga kjwokäya or go, ue lok wlo.
2 Eni ga fariseoga kjone kjone tjlë ga «¿Llëbo shäryako woshtozlong dbaryoshko llëm li shäryëmi löng kjweni ega?» le.
3 Kuya Jesúsdë ga tjlë ba kong ga «¿Dënashko ga David, ba yorkagaga, e pjli lok arashko ga llëye shäryara tak pjang Sbö tjlõkwo go li, e lomirë llëmdo?
4 David opzrëno jek shäng Sbö u roshko, ga pjlung shosho suk pjir iak beno tjeng dboy Sbö kong li uara, ga twara ba nopga jëk löng ba tjok li kong, ue wlo bako, e uaga syõshtagagarë erö gueniyo» le.
5 Ga tjlë ba kong obi ga «Woshtozlong dbaryo kägäyo li, no to ter kjok dogo dwayo ëre li e» le.

Woshtozlong dbaryo ga swlo poptara Jesúsdë kjlara

6 Woshtozlong dbaryo oblëshko ga Jesús opzrëno jek judíoga syõ uyo jong kjok eshko li roshko, ga nopga tjeng eshko li pina. Domer shäng kjlara eshko orkwo këllë slosloe.
7 Fariseoga, no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go, e löng eshko bako, Jesús dë, swlo li popte woshtozlong dbaryore ĩya lok wlo, rote e go wlo.
8 Wotjlĩk löng llë li miydara Jesúsdë pjir kuzong ga tjlë swlo li kong ga «Pja kojõs shäng nopga löng kës ëre tjrëko» le. Kuya ga shäryara eni.
9 E irgo ga Jesús tjlë nopga tjeng li kong ga «Pjãy kong llëbo kjakrokër kjrina. ¿Woshtozlong dbaryo ga llëye shäryëy oblë kong ga pjlú? ¿Llëbo pjlúre, de llëbo owa? ¿Ëre dbaryo ga kjlara buk ba llëmdo shinmotkë wlo ga llëye shäryëy? ¿Wẽyẽre, de kjimtëy?» le.
10 Eshko ga löng ba zlong bäng pjribri li ĩna uunkong, ga tjlë swlo li kong ga «Pja orkwo roshwĩzong» le.
Kuya ga shäryara eni, ga ba orkwo poptono beno pjlúe.
11 Gueniyo ga nopga löng li iirkono ara, tjlë lok ëng kong ga «¿Llëye shäryëy Jesús kjwe kong ga pjlú?» le.

Jesús domerga kjrono doglo sak kjwara kjingsho pjök (12)

12 Eshko dbaryo ga Jesús opshino to jem shäng dlup jong kjwara bigdo go, syõshtë Sbö kong wlo, ga syõshtono shkëe.
13 Wẽshko kjok shröng ga ba oppinggaga rokara tek löng ba zlong bäng. Eshko ga kjrara doglo sak kjwara kjingsho pjök (12), ber löng Sbö tjlõkwo roy laga ba ãska wlo. Epga ko lok eni:
14 Simón, e koiara beno Pedro;
Andrés, e Simón lëng;
Santiago;
Juan;
Felipe;
Bartolomé;
15 Mateo;
Tomás;
Santiago, e Alfeo wa;
Simón, e zelote;
16 Judas, e Santiago wa;

† **5:37** ***Kjillgwo bo dyo dbo ara tjaglën*** le li, e ***tjlõkwo twara Sbörë jlõkoyo tjaglën Jesús kjĩshko*** li loklo. ‡ **5:37** ***Kjillgwo bo dyo dbo ara bapkwo këguë shäryak öng kwota go*** le li, e ***tjlõkwo twara Sbörë Israel tjëyoga kong jlõkoyo dënashko*** li loklo.

Judas Iscariote, e Jesús soynega.

Jesús nopga pino träk llëme

17-18 E irgo ga Jesús to ter dlup li dwayo ba oppinggaga kjrara li tjok, ga öötong löng sdam lëkong. Eshko ga nopga tjeng träk llëm, opping ba tjok wlo. Nopga shrono löng ara ba kuk wlo, ba swlo llë li popte wlo bakoe. Shrono löng li, e Judea sopga, Jerusalén sopga, Tiro sopga, Sidón sopga bakoe. Tiro kjokyo, Sidón kjokyo, e tjeng dlung sor go. Ëye tjeng eshko goshko Ä sëyaga ga e poptara Jesúsdë.

19 Eshko ga ëye ba shwong porwono ga poptono ba dbo kësbang go. E kjĩshko ga uunkong wotjlĩk lok ba porwë le.

Llëye shäryëy, shji ber löng wopjlú wlo

20 Eshko ga ba oppinggaga ĩya Jesúsdë ga tjlẽ ba kong ga
«Nopga song wleniyo,
pjãy ber wopjlú,
Sbö ber bomi pjluyo kjĩshko.
21 Pjãy löng pjli ara wleniyo,
pjãy ber wopjlú,
llono ga pjãy ber löng bö tjung kjĩshko.
Pjãy löng slar ëë wleniyo,
pjãy ber wopjlú,
llono ga pjãy ber löng jar kjĩshko.
22 Pjãy ĩywaba shjiktëng, pjãy wlokjrëba llëm, pjãy lãywëba owa, bomi ko e owa lëba, shäryëba eni no to ter kjok dogo dwayo ëre kjĩshkoshko ga
pjãy ber wopjlúe.
23 Eni ga pjãy äär kjok dogoshko ga pjãy potjwlẽn ara. E kjĩshko ga shäryëba owa bomi kong enishko ga pjãy woydë llëme. Pjãy ber woowa llëm dey. Sglik lëmi, öö lëmi ara, pjãy löng wopjlú kjĩshko bakoe.
Dënashko ga Sbö tjlõkwo lagaga shdunaba eni bakoe.
24 Gueniyo ga pjãy nopga dbur ara wleniyo,
pjãy song jlõ,
llono ga pjãy löng pjlú dbaryo li pjitong kjĩshko.
25 Pjãy löng bö tjung wleniyo,
pjãy song jlõ,
llono ga pjãy ber löng pjli ara kjĩshko.
Pjãy löng jar wleniyo,
pjãy song jlõ,
llono ga pjãy ber löng slar ëë kjĩshko.
26 Pjãy poshrëkoba arashko ga
pjãy song jlõe.
Dënashko ga nopga to löng tjlẽ ga "Tja Sbö tjlõkwo laga" le, gueniyo ichaga Sbörë llëme. Eshko ga epga poshrëraba ara bakoe.

Bi moskwoga woydëy ara

27 »Gueniyo ga lër pjãy bor kuga li kong ga bomi moskwoga woydozĩ ara. Ëye, pjãy ĩywa shjiktëng ga kong llëbo shäryozĩ pjlú dey.

28 Ëye wotjlĩk owa bop tjok ga pjãy wotjlĩk pjlú ba tjok. Ëye, pjãy bokrotke ga pjãy syõshtë Sbö kong ba kjĩshko dey.

29 Pjãy kwomso shpora oblërë pjlara ga kalëkong twëmi ba kong, shpoya wlo bakoe. Bomi shwong kop lëkong döra ga bomi shwong ter lëkong twëmi ba kong bakoe.

30 Ë pogo tjwe bomi shwoy llëbo rokë ga twëmi ba kong. Llëbo döra bop shjiryo ga wẽyẽ.

31 Pjãy llëbo shäryos oblë kong, woydëmi ga shärye lok bomi kong sorë ga eni.

32 »¿Bomi woydagaga woydomirë dö wleni ga pjãy potjwlẽkkl̈o llë lëmiro? Nopga owa ëmdë ga omshäryë e kjoyoe.

33 ¿Bomi kjimtagaga kjimtomirë erö ga pjãy potjwlẽkkl̈o llë lëmiro? Nopga owa ëmdë ga omshäryë e kjoyo bakoe.

34 ¿Dbur poskwomi, tjwlõ shimi iröng wlo dö ga pjãy potjwlẽkkl̈o llë lëmiro? Nopga owa ëmdë ga omshäryë e kjoyoe.

35 Eni llëme. Nopga kong llëbo shärye Sbörë pjlú bako, "Tja kjimtara

Sbörë” le llëm gueniyo. E kjĩshko ga bomi moskwoga woydozĩ ara. Llëbo shäryozĩ pjlú ba kong. Dbur poskwõzĩ oba kong, ga tjwlõ shimi llëme. Eni ga bomi potjwlẽkkl̈o ber kësbange. Ga pjãy ber löng Sbö Tjwlõ Kësbangyo li wapga jlõkoyo.

36 Pja songe le bomi Datarë oba kong. Pja songe lozĩ oba kong eni bakoe.

«No oblë llëbo owa shäryono» lëy ë kong llëme

37 »“No oblë llëbo owa shäryono” lëy ë kong llëme. Eni ga “Pjãy llëbo shäryono owa” le Sbörë bomi kong llëm bakoe. “Pja shdungko” lëy ë kong llëme. Eni ga “Pjãy shdungko” le Sbörë bomi kong llëm bakoe. Llëbo shäryara oblërë bomi kong owa li iozĩ ber tjwlõ llëme. Eni ga owa pjang bomi go li lŏya Sbörë ber dret eni bakoe.

38 Oba sĕzĩa. Eni ga pjãy sĕya Sbörë bakoe. Pjãy kong llëbo twe bayo ara, so resgwo bapkwo tjung kjoyo, resgwo bapkwo li roshko resgwo yoroy, kjing lliy or go, sigwo yoy ber lliktëng wlo, kjing goshko iëy jek obi, ber tjung kjopkwo shopte jong om go wleni. Shäryëmi oblë kong sorë ga shärye Sbörë bomi kong eni bakoe» le.

39 E irgo ga tjlẽno ba kong llëbo jyãgl̈o go obi. Tjlẽ ga «Nopga tjeng do pjök kjok ĩgö llëm wleniyo. ¿Kjlara wlosöya ba kjlara lirë le ga lon jer tjeng pjöyĩkong pjlëbgwo kjwaraso roy llëmdo?

40 Oppinggaga tjwlõ ara, ba pingga kjinmo llëme. Gueniyo ga oppino pjirshko ga äär ber ba pingga dik.

41 »Bomi kjlara bok bäng kjor pjloyo ĩmi kjër. E wopro ga bomi bok roshko kjorkwang buk kjwangna li ĩgömi llëme. ¿Shäryëmi eni egaro?

42 ¿Kjorkwang buk bomi bok roshko li ĩgömi llëm ga “Kjor pjloyo buk bop bok bäng kjwe shir bop kong” lëmi bomi kjlara kong sorëro? ¡Pjãy Sbö tjlõkwo söga jlõkoyo lëmi, gueniyo pjãy wotjlĩk owa bomi pjlúshko! Kjorkwang buk bomi bok roshko li shizĩ bäm go. Enira kjor pjloyo buk bomi kjlara bok bäng li ĩgömi wẽl̈ë, shimi ba kong wlo.

Kjor, e sorë miydëy ba bo go

43 »Kjor doyo pjlú ga botjyë ga owayo drete. Kjor doyo owa ga botjyë ga pjlúyo dret bakoe.

44 Kjor, e sorë miydëy ba bo go. Kjor bo kjrëy shklik doyo go llëme. Kjillgwo bo kjrëy shkö sho doyo go llëm bakoe.

45 No pjlú ga tjlẽ pjlú, wotjlĩk pjlú ba pjlúshko kjĩshko. No owa ga tjlẽ owa, wotjlĩk owa ba pjlúshko kjĩshko bakoe. Llëbo tjeng bomi pjlúshko lomirë bomi kjamo go.

U shäryëy sorë

46 »Pjãy tjlẽ bor kong ga “Pja bor Tjlapga jlõkoyo” lëmi, gueniyo tja kolëmi llëme. ¿Shäryëmi eni egaro?

47-48 Ëye tjwe bor shwoy, tja tjlõkwo kuya, ga llëye loror li shärye ga e so domer u ywaga kjlara kjoyoe. U shäryarashko ga shwleyo pjlona rong, ga ak iara ba so bäng pjribrie. Shäryara pjir ga di to jer, pjono u li goshko ga to wito llëm, u li shäryara pjlú kjĩshko.

49 Gueniyo ëye, tja tjlõkwo kuya, ga llëye loror li shärye llëm ga e so domer u ywaga oblë kjoyoe. U shäryarashko ga ba shwleyo pjlona uriso, rong llëme. Shäryara pjir ga di to jer, pjono u li goshko ga skwara pjir, söra dirë drete» le.

7

Ëngkjwaga kägäyo parkaga poptara Jesúsdë kjlara

1 Jesús tjlẽno oba kong pjir ga opzrëno jek öötong shäng Capernaúm kjokyo.

2 Domer sök kjlara eshko, e Roma so, e ëngkjwagaga ara kägäyo bakoe. Domer li parkaga tjwlẽk shäng pjir wleniyo buk kjlara, woyde ara wleniyo, e swlo ara, wolontoe.

3 Ga Jesús roy kura ba kägäyo lirë, ga judío tjlapgaga kjok llgwega

wleniyo ichara kjlöbö, Jesús rokë, ba parkaga li poptë wlo.

4-5 Öötong löng Jesús shwoy ga tjlẽ ba kong ga «Tjlapga, rokërwa bop kong ga domer li kjimtos sira. E judío bishĩya dik llëm, gueniyo bi tjëyoga woyde ara. Tjawa kong syõ uyo shäryara kjwara om go. E kjimtako jlõe» le.

6 Kuya ga to jek ba tjok.

Jek löng ääto ba ushko ga ëngkjwaga kägäyo li, ba pjeyoga ichara kjlöbö, lan Jesús kong obi wlo. Öötong löng ba shwoy ga tjlẽ lok ba kong ga «Domer li tjlõkwo ichono bop kong. Tjlẽ ga "Tjlapga, pja tek bor ushko llëm ga bue. Tja llëno llëm, tjwlõ llëm, pja opzrëk tek bor u roshko wlo.

7 Pja ĩnor jek om go bop shwoy llëm e kjĩshko. Bor parkaga poptë lëp erö ga poptë dani.

8 Tja kägäyo tjok. Llëye le bor kong li shäryër eni ĩyado. Tja ëngkjwagaga ara kägäyo. Llëye lër ba kong li shärye lok eni ĩyado bakoe. 'Pja nomo' lër kjlara kong ga toe. 'Pja tegö' lër kjlara kong ga teke. Bor parkaga tjwlẽk shäng pjir wleniyo ichër llëbo shäryë ga shärye eni" le bop kong eni» le.

9 Kuya ga beno shäng yëy le erä. Ga nopga jëk löng ba tjok li ĩya ga tjlẽ ba kong ga «Lër bomi kong ga domer, e mär bor go jlõkoyo, Israel tjëyoga uunkong kjinmo» le.

10 E irgo ga domerga ichara li öötong löng ëngkjwaga kägäyo li ushko iröng obishko ga ba parkaga swlo ara li wlẽna shäng pjlú tjän.

Syã wa shinmotkono woshrara Jesúsdë kjlara iröng obi

11 E irgo ga Jesús jek shäng jongya kjok ko Naín, ba oppinggaga tjok. Oba jek löng ara ba tjok bakoe.

12 Jek löng ääto eshko ga shinmo sökoba jek pjang kjlara, iëba sakshko wlo. Shinmo li meyo, e syã, ga wa domer oblë drete. Kjok eshko sopga jek löng ara ba yorkë.

13 Ĩya Tjlapga Jesúsdë ga songe le, ga tjlẽ ba kong ga «Pja slar ame» le.

14 E irgo ga jek öötong shäng shinmo li zlong bäng ga ba bapkwo söya lok pjang li porwara. Ba sögaga jek löng li slongtëng lönge. Eshko ga Jesús tjlẽ shinmo li kong ga «¡Dwlas, lër bop kong ga pja kojõzong!» le.

15 Ga shinmo li wloktëng sök, ga tjlẽno. Eshko ga ichara Jesúsdë to iröng ba mekë tjok obi.

16 Ĩya löng lirë ga bangkjre lok träk llëme. Ga Sbö poshrëra lok ara. Tjlẽ lok ga «Sbö tjlõkwo laga weno shäng bi tjrëko kjlara kësbange» le. Ga tjlẽ lok obi ga «Sbö shrono shäng, ba nopga kjimtë wlo» le.

17 Jesús roy shdöktong Judea kjokyo kjok kjwang jĩkong, kjok shto oblë oblë ber tjeng ba worbo go bakoe.

Juan No Waga

18 E irgo ga llëbo shäryak eni li, e roy kura Juandë pjir, laga ba oppinggagarë ba kong. Eni ga ba oppinggaga rokara ba shwoy do pjök,

19 ga ichara tjlẽ Tjlapga Jesús kong ga «¿No pjluyo iche le Sbörë koshërwa löng li pjare, de oblë koshorwarë?» le.

20 Eni ga öötong löng Jesús shwoy ga tjlẽ ba kong ga «Tjawa ichara Juan No Wagarë tjlẽ bop kong ga "¿No pjluyo iche le Sbörë koshërwa löng li pjare, de oblë koshorwarë?"» le lok ba kong eni.

21 Jekdo eshko ga nopga swlo oblë oblë wleniyo, nopga goshko Ä sëyaga, e poptara Jesúsdë ara. Ga nopga kjok ĩgö llëm wleniyo poptara ara, beno löng kjok ĩgö pjlúe.

22 E irgo ga Jesús tjlẽ Juan oppinggaga li kong ga «Llëye ĩnomi, kuromi li to lëmi Juan kong. Nopga kjok ĩgö llëm wleniyo kjok ĩnoe. Nopga jëk llëm wleniyo jëktonge. Nopga poglo go swlo ara, sho an do jĩkong wleniyo poptonoe. Nopga kjok kugö llëm wleniyo kjok kunoe. Shinmoga woshrono iröng obi. Nopga song wleniyo kong Sbö tjlõkwo roy pjlú lak ba kong.

23 Ëye mär bor go, ga tja raye llëm ga era ber sök wopjlúe» le.

24 Epga toshko ga Jesús tjlẽno oba
kong Juan kjĩshko. Tjlẽ ga «¿Pjãy
jek löng kjok dogro no llëmshko, Juan
ĩkshko ga pjãy äätë eshko llëm obishko
ga domer, e kjwe sorë loromi? ¿E sjro
bakwara pjlukdë wleni loromire?
25 ¿Eni llëm ga e kjwe sorë loromi?
¿E doyono shäng shwong wolësowa,
tjwlõ ara wleniyo go loromire?
Miydëmi pjlú ga nopga dbur ara
eniyo löng pjlu ushko.
26 ¿Eni ga e kjwe sorë loromi? ¿E
kjwe Sbö tjlõkwo laga loromire? E
jlõe. Ga e tjwlõ ara, Sbö tjlõkwo lagaga
oblë kjinmo.
27 Sbö tjlõkwo tak pjang li goshko ga
Sbö tjlẽno Juan kjĩshko. Tjlẽno beno
eni: "No ichër kjlara bop bäm go,
bop roy laga, irbo poshäryë bop kong
wlo."*
28 Lër bomi kong ga nopga uunkong
kjok ëre kjing go äätë tjwlõ ara, Juan
kjinmo llëme. Eni gueniyo ga nopga
löng Sbö sök no pjluyoshko kjlobi li
tjwlõ ara, Juan kjinmo» le.
29 (Jesús tjlõkwo kugaga uunkong,
nopga dbur töngga Roma so kong
ëmdë ga tjlẽ ga «Sbö tjlõkwo, e beke» le,
optwono Juan kong, we jer di roshko
li kjĩshko.
30 Gueniyo ga fariseoga, kjok
llgwekklo tara Moisésdë li miydagaga
pjlú wleniyo, era optwono Juan kong,
we wlo llëme. E kjĩshko ga Sbö tjlõkwo
kjrara lok llëme.)
31 Ga Jesús tjlẽ obi ga «Eerishko
dbaryo sopga, ¿pjãy so llë kjoyo lër
bomi kong?
32 Pjãy so kjwozirga öö le löng ëng
kong llëbo soynezlong shtoyoshko
tjör kjoyoe. Tjlẽ lok ga
»"Tjawa dbonmo bakwono ga
bëyotkoromi llëme.
Tjawa tono tëkwo woydoklo ga
pjãy slatong llëm bakoe" le lok
eni.
33-34 »Lër ega lër bomi kong. Juan
No Waga shrono shäng ga iono llëm
Sbö kong dbar kop ara, ga kjillgwo
bo dyo iono llëm bakoe. Eshko ga
"Kjwe goshko Ä sëya kjlara" loromi.
E irgo ga no to ter kjok dogo dwayo
ëre shrono ga tja ië ara, tja kjillgwo
bo dyo ië bakoe. Eni ga "Domer
kjwe ië sĩyo, nelõtkë äe, jëk nopga owa
wleniyo tjok, ië nopga dbur töngga
Roma so kong li tjok bakoe" lëmi eni.
Lër bomi kong ga pjãy so kjwozirga
löng li kjoyo e kjĩshko.
35 Sbö kjok miydë li, e jlõe miydëba
ba sögaga li go» le.

Fariseo ko Simón

36 Fariseo shäng kjlara. Pjlara ga
Jesús mana jek ba ushko ië, ga Jesús
jek öötong sirkeno sök ië ba tjok
eshko.
37 Kjok eshko ga walë shäng kjlara,
llëbo owa shäryaga wleniyo. Kuya
ga Jesús sök ië fariseo li ushkoshko
ga jek öötong shäng eshko, wloshko
poshtikklo bapkwo tjwlõ ara, roshko
poshtikklo lõ pjlëblëe.
38 Öötong shäng Jesús zlong bäng ga
slar ëëe. Ba boryo li tjöno Jesús dre
kjing go, ga dõya sök ba käkzong go.
Eni ga ba dre li lõ shira, ga kjing go
poshtikklo li kwona.
39 Ĩya fariseo, Jesús maga lirëshko
ga wotjlĩk ga «Domer kjwe Sbö tjlõkwo
laga wleniyo jlõkoyo kjwe ga walë sök
ba porwë kjwe owa miydara pjire» le.
40 Fariseo li ko Simón.
Eni ga Jesús tjlẽ ba kong ga «Simón,
tjlõkwo lër woydë bop kong sira» le.
Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Tjlapga no
pingga, lozong» le.
41 Eshko ga tjlẽ ba kong ga «Pjlara ga
nopga tjeng do pjök, pogo tjwlõ dbur
poskwongga wleniyo kong. Kjlara
pogo tjwlõ ba kong bayo domer parkë
dbargwo sak dbäw pjloglo shkëng
(500) ãska wleni. Kjlara obi pogo tjwlõ
ba kong bayo domer parkë dbargwo
sak shkëng (50) ãska wleni.
42 Ga potjwlẽya lok ga ä kuzong
ga dbur poskwongga li tjlẽ ba kong
lok ga "Wẽyẽ, tja potjwlẽmi ame" le.
¿Eni ga kjone dey ga e woyde ara an-
moyõ?»

* **7:27** Malaquías 3.1.

43 «Bor kong ga kjlara pogo tjwlõ
ara, potjwlëkklo ame li e» le.
Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Ëp li eni
jlõe» le.
44 Eni ga walë li ĩya ga tjlẽ Simón
kong ga «Walë kjwe ĩzong. Tja shrono
tek shäng bop u roshkoshko ga tja
kong di tworop, tja dre shkwë e go
wlo llëme. Gueniyo bor dre pöra kjw-
erë ba boryo go, ga dona ba käkzong
go.
45 Tja wlokjroropshko ga tja lõ shi-
rop llëme. Gueniyo tja shrono tek
lëkong ga bor dre lõ shiya kjwerë wop
sit wop site.
46 Kjyo kwonop bor dlu kjing go
llëme. Gueniyo poshtikklo kwona
kjwerë bor dre kjing go.
47 E kjĩshko ga lër bop kong ga owa
pjang ba go ara li lönor beno drete.
E kjĩshko ga tja woyde ara anmoyõ.
Gueniyo ëye kong, owa pjang ba go li
lönor sira dö ga tja woyde ara anmoyõ
llëme» le.
48 E irgo ga Jesús tjlẽ walë li kong ga
«Owa pjang bop go li lönor beno drete»
le.
49 Eshko ga nopga mana tjeng ië ba
tjok li tjlẽ ëng kong ga «¿Kjwe ëro? ¿Owa
pjang oba go li löya sorë?» le.
50 Gueniyo ga Jesús tjlẽ walë li kong
ga «Pja mär bor go kuzong ga pja
döktonge. Pja nom wopjlú bop ushko»
le.

8

Walëga Jesús kjimtaga

1 E irgo ga Jesús jëk to shäng kjok
kjrina kjrina, ga Sbö ber no pjluyo
sorë li roy pjlú le shäng oba kong.
Ga domerga kjrara doglo sak kjwara
kjingsho pjök (12) li jek löng ba tjok,
2 walëga jek löng ba tjok kjlöbö
bakoe. Walëga li bäm goshko ga kjone
kjone swlo oblë oblë, kjone kjone
goshko Ä sëyaga, ga poptara Jesúsdë
beno pjlúe. Kjlara ko María Mag-
dala so. Dämärshko ga Ä sëyaga tjeng
ba goshko doglo kjäk (7) li ichara to
uunkong.
3 Kjlara obi ko Juana, e Cuza boy.
Cuza, e parkë shäng Herodes kong,
ba llëbo daga. Kjlara obi ko Susana.
Jesús kjimte walëga lirë löng, ba dbur
baĩya li go.

Dwla sguingga

4 Pjlara ga oba shrono kjok shto
oblë oblë dwayo ga töno ara Jesús sök
lishko. Eshko ga Jesús tjlẽno ba kong
llëbo jyãglo go. Tjlẽ ga
5 «Domer shäng kjlara dwla sgu-
ingga. Pjlara ga opshino to jek dwla
sguing. Sguĩyashko ga kjone kjone
lono tjeng irbo bäng, ga shglëraba,
uara sënwarë drete.
6 Kjone kjone lono tjeng ak ara
tjrëko. Gueniyo klung sho li shglëk
llëm kjĩshko ga dwla li wenoshko ga
danoe.
7 Dwla kjrina obi, e lono tjeng shkö
sho roshko, ga wenoshko ga llgwĩna
drete.
8 Dwla kjrina obi, e lono tjeng klung
sho pjlú kjing go, ga kuno, botjyono
pjlúe. Kjoneshko ga sok kjwara botjy-
ono kjwo sak dbäw (100)» le.
E irgo ga tjlẽ ba kong jek sira obi
ga «Ëye kwomgwo tjok ga woyde ga
kuya yõtso» le.

Jesús tjlẽno llëbo jyãglo go erä ega

9 E irgo ga Jesús oppinggaga tjlẽ
lok ba kong ga «Rokërwa bop kong
sira ga llëye lorop llëbo jyãglo go li,
e llë loklo pjlollgwes borwa kong,
miydërwa wlo» le.
10 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Sbö ber
no pjluyo sorë li roy miydaydëba llëm
li pinaba bomi kong, miydëmi wlo.
Gueniyo nopga oblë kongda, lër llëbo
jyãglo go erä. Eni ga
»“Ĩya löng ga llë ĩyde miyde lok llëm,
kuya löng ga llë loklo miyde lok
llëm bakoe.”*

Dwla sguingga lanyo, e llë loklo lara Jesúsdë

11 »Dwla sguingga lanyo, e llë loklo
lër bomi kong. Dwla li, e Sbö tjlõkwo
loklo.

* **8:10** Isaías 6.9.

12 Dwla lono irbo bäng li, e ëye Sbö
tjlõkwo kuno li loklo. Gueniyo Ä tjwe
eshko, ga döya ba pjlúshko dwayo,
tjlõkwo li kjre llëm wlo. Eni ga epga
där llëme.
13 Dwla lono ak ara tjrëko li, e ëye
tjlõkwo li kuno ga beno shäng wopjlú
li loklo. Gueniyo tjlõkwo li äär ber ba
pjlúshko jlõkoyo llëm kjĩshko ga tjlõkwo
li kjre dbar kjwöbö erä. E irgo ga llëye
wen ba kong sira tjlõkwo li kjĩshko ga
raye, söya ame.
14 Dwla lono shkö sho roshko li, e
ëye tjlõkwo li kuno li loklo. Tjlõkwo
li kura, gueniyo wotjlĩk sök ara, wo
pjang dbur go, llëbo pjlú kjok ëre kjing
goshko li woyotjlĩya ara bakoe. E
kjĩshko ga tjlõkwo li woyo ba kong
ame, ga bo wen tjlõkwo li kjĩshko llëme.
15 E ga dwla lono klung sho pjlú
kjing go li, e ëye tjlõkwo li kuno, ga kjre
jlõkoyo ba pjlúshko li loklo. Kjre, ga
söya ĩyado, ga bo wen tjlõkwo li kjĩshko
arae.

Iök shjiy

16 »Iök shjiy borkey, kjinguëy wlo
llëm, jney bi bukklo dorko wlo llëm
bakoe. Iëy jong kjókshko dey, nopga
opzrëk jek eshkoshko ga kãlã të shjiy
wẽlë wlo.
17 Llëbo jney, miydëba jekdo llëm
wlo. Gueniyo llono ga e miydëba dret,
iök shjiy iak jong kjókshko wleni.
18 E kjĩshko ga bor tjlõkwo kuzĩ yõtso,
miydëmi pjlú wlo. Ëye llëbo tjok ga
sëya jek obi. Ëye llëye llëm ga llëye
tjeng sirawa li döya ba shjiryo drete»
le.

Jesús, ba mekë, ba lëmga

19 Eshko ga Jesús mekë, ba lëmga, e
shrono tjeng Jesús sök lishko, gueniyo
öötong ba soshko llëm, oba ara kjĩshko.
20 E kjĩshko ga roy laraba Jesús kong
ga tjlẽ ga «Bop mekë, bop lëmga, e
shrono tjeng bop ĩk kjoko» lëba.
21 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Ëye, Sbö
tjlõkwo kura, ga kole ga era bor mekë
wleni, bor lëng wleni» le.

Pjluk, di bäng buk kësbang, e ichara Jesúsdë

22 Dbar kjwara ga Jesús opyono kjy-
ong roshko ba oppinggaga tjok, ga tjlẽ
ba kong ga «Shji to dipzë, di bäng buk
kësbang ëre kjwo kalëkong» le. Ga jek
lok.
23 Jek löng dipzë wopro ga Jesús
ponoe. Eshko ga pjluk tjwe jong träk
llëm, dbo ara di bäng buk kësbang li
kjing go. Di iõya ara, ga di dlin jong
kjyong li roy, pir sek seke.
24 Eni ga ba oppinggaga äär löng ba
wolleng, tjlẽ ba kong ga «¡Tjlapga, shji
ba pitoe!» le.

Kuya ga kojono, ga pjluk, di iõya, e
wlona, ga beno tjeng tjëkso.
25 Eshko ga tjlẽ ba oppinggaga kong
ga «¿Pjãy oto? ¿Pjãy mär bor go llëm
ega?» le.

Eshko ga epga beno löng sëya llëm,
kjok bangkjre lok ara bakoe. Ga tjlẽ
ëng kong ga «¿Domer kjwe ëro? Tjlẽno
pjluk, di iõya li kong ga kole pjlúe» le.

Domer goshko Ä sëya kjlara

26 E irgo ga öötong löng Gadara
kjokyo, di bäng buk kësbang li kjwo
kalëkong.
27-29 Eshko ga domer shäng kjlara,
goshko Ä sëya kjlara. Shäng dbar
kop ara ga shwong pjung llëm, sök
u roshko llëm, jëk to shäng sakshko
erä. Ba orkwo, ba dre, e kjrocharaba
dröng sho go pjloglo kop ara, där
llëm wlo laraba, gueniyo shaya sëya
lirëshko ga ba dröng sho li skoya jek
tas tas erä, ga iche sëya lirë kjok dogro
no llëmshko.

Eni ga Jesús opshino jek shäng
kjyong roy dwayo li ĩya sakshko
dwayoshko ga tek shrono shäng ba
zlong bäng ga kjök tono.

Ĩya Jesúsdë ga tjlẽ ba kong ga
«¡Ä sëya, pja opkjos domer kjwe go
dwayo!» le.

E kjĩshko ga sëya li tjlẽ ba kong dbo
go ga «¡Sbö Tjwlõ Kësbangyo Wa li pja!
¡Pja tek shäng bor barwë llëme! ¡Rokër
bop kong sira ga tja shdum llëme!» le.
30 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «¿Pja ko
llë?»

«Tja ko Kop Arae» le ba kong. Lara eni, Ä sëyaga tjeng domer li go ara kjĩshko.
31 Eni ga rokara Jesús kong ga iche Ä sëyaga shdũzlong shtoyo llëme le.
32 Epga löng lishko soshko ga köchi tjeng träk llëm dlup poglo go, ië. Eni ga rokara Jesús kong ga iche jek köchi tjeng li go.

Kuya ga «Jölö» le,
33 ga sëyaga li opkjono lok domer li go dwayo, ga jek lok köchi li go shara. Wop eni llëm ga köchi tjeng li zrono jer ri ri dlup poglo go, optono lok jer uunkong di bäng buk kësbang li roshko, ga shteno lok dret eshko.

34 Ĩya köchi dagaga tjeng lirë ga töktong jek ey dwayo, ga öötong löng nopga löngshko ga llëye shäryono li roy lara nopga kong pjire.
35 Kuya lok ga tek shrono löng ara ba ĩk. Shrono Jesús shäng lishko ga ĩya lok ba zlong bäng ga domer dämär ga goshko Ä sëya li, e wlẽna lok bë sök eshko, doyono pjir shwong go, skwẽ ame, poptono sök pjlúe. Ĩya lok eni ga beno löng sëya llëme.
36 Domer goshko Ä sëya li poptara sorë, e lara ba ĩgaga tjeng eshko lirë nopga shrono tjeng li kong.
37-39 Eshko ga kjok eshko sopga uunkong tjlẽ Jesús kong ga «Rokërwa bop kong sira ga pja opshis kjok ëreshko dwayo» le. Lara eni, kjok bangkjre lok ara kjĩshko.

Kuya ga jlõ lara, jer opyë sök kjyong li roy. Eshko ga domer poptono li tjlẽ ba kong ga «Rokër bop kong sira ga tja ios jek bop tjok.»

«Llëme. Pja nom bop ushko iröng dey. Llëye shäryara Sbörë bop kong li, e lëp oba kong, miydëba wlo» le ba kong. E irgo ga Jesús to ey dwayo.

Eni ga jlõ lara domer lirë, ga to jek kjok eshko kjwang jĩkong. Eshko ga e poptara Jesúsdë sorë li roy le öötong shäng oba kong eshko.

Kjoglo wolono buk kjlara, walë swlo ara kjlara

40 Jesús dipzono jek di bäng buk kësbang li kjwo kalëkong iröng obi. Öötong shäng di kjako ga oba töno löng träk llëm eshko ba wlokjrë.
41-42 Eshko ga domer shäng kjlara ko Jairo. Judíoga syõ uyo jong eshko li kägäyoga shäng kjlara li e. Ba wa walë kjlaraso li wolontoe. E lu pjloglo sak kjwara kjingsho pjök (12) erä. E kjĩshko ga Jesús ĩya ga tek shrono shäng ba zlong bäng ga kjök tono, kjujono bokdo kjlay klung go, ga rokara jek ba ushko.

Kuya ga «Jölö» le, ga to jek ba tjok.

Oba ara kjĩshko ga Jesús jëk shängshko ga pollikoba arae.
43 Löng li tjrëko walë shäng kjlara swlo ara lu pjloglo sak kjwara kjingsho pjök (12) tjän. Ba dbar ĩya ĩyado, poptë llëme. Öör shäng dwlomnega ara shwoy, ga ba dburwa tjeng li zana drete. Eni ëmdë ga poptono llëme.
44 Eshko ga tek shrono shäng Jesús zlong bäng ba kokso shwo lëkong ga ba shwong worbo porwara, ga poptono jekdo eshko.
45 Eni ga Jesús tjlẽ oba kong ga «¿Tja porwaga ërë?» le.

Kjlara kjlara tjlẽ ga «Tja llëme» le lok ba kong eni.

E kjĩshko ga Pedro tjlẽ ba kong ga «Tjlapga, nopga ara kuzong ga pja polliya löng pjlor kar kare» le.
46 Gueniyo kuya ga tjlẽ ba kong ga «Tja porwara ëborë, e miydorore. Kuror ga ëbo poptono, bor dbo kësbang go» le.
47 Eni ga miydara walë lirë ga Jesús porwara li beno lũtshko llëme. Eni kuzong ga tek shäng Jesús zlong bäng ga kjök tono sök kjlo dete erä. Eshko ga nopga uunkong bokso ga porwara ega, poptono jekdo sorë, e lara ba kong pjire.
48 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Pja mär bor go kuzong ga pja poptonoe. Pja nom wopjlú bop ushko» le.
49 Jesús tjlẽ shäng walë li kong wopro ga no tek Jairo ushko dwayo shrono shäng kjlara ga tjlẽ Jairo kong

ga «Bop wa yẽ shinmotkonoe. Tjlapga no pingga kjwe twëy tjötö ame» le.

50 Kuya Jesúsdë ga jlõ lara llëme. Tjlẽ Jairo kong ga «Pja woydë llëme. Pja mär bor go ga bop wa poptë dani» le.

51 E irgo ga Jesús öötong shäng Jairo ushkoshko ga Pedro, Santiago, Juan, Jairo, Jairo boy, epgara ichara opzrëk jek ba tjok. No oblëra ichara opzrëk llëme.

52 Eshko ga nopga slar wopjluk jong träk llëm, kjloshtë ara bakoe. Jesús opzrëno jek u li roshkoshko ga tjlẽ löng li kong ga «Pjãy slar ame. Kjoglo, e wolono llëme. Buk pë erä» le.

53 Kuya lok ga Jesús joywe lok jong erä. Miyde lok ga kjoglo li shinmotkonoe.

54 Eni ga Jesús opzrëno jek öötong shäng kjoglo buk lishko, orkwo shara, ga tjlẽ ba kong dbo go ga «Kjwozirwa, pja kojõzong» le.

55 Jekdo eshko ga kjoglo li woshrono, ga kojono shäng. Eni ga ba data, ba mekë, e ichara Jesúsdë ba sëng.

56 Eshko ga epga beno löng yëy le erä. Gueniyo ga Jesús tjlẽ ba kong lok ga «Llëye shäryono jũshko ëre lëmi ë kong llëme» le.

9

Ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li poshduna Jesúsdë

1 E irgo ga Jesús, ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li rokara, ga kong dbo twara, Ä sëya oblë oblë tjeng oba goshko li iche to wlo, swlo oblë oblë popte wlo bakoe.

2 Ga ichara Sbö ber no pjluyo sorë li roy lë oba kong, swlopga poptë bakoe.

3 Eni ga tjlẽ ba kong ga «Pjãy brikshko ga llëye sömi llëme. Pjãy kjorkung sök llëm, kjla llëm, dli llëm, dbur sho llëm bakoe. Shwong pjang bomi do go li sömi ga pjlú, gueniyo shwong oblëra sömi llëme.

4 Pjãy äär kjone pogo ga pjãy ber löng u kjwaraso, äär jong pjãy opshik kjok eshko dwayo guing.

5 Pjãy öötong löng kjone ga pjãy wlokjre llëm wleni ga pjãy opshik eshko dwayo, ga bomi dre pjlungyo lõzĩ ber tjeng eshko. E ber pjãy kura lok llëm li jyãglo, ga owa li ber pjang ba go» le.

6 Eni ga epga to jek löng kjok kjrinashko kjrinashko, Sbö tjlõkwo roy pjlú lë oba kong, ga swlopga popte lok bakoe.

Juan No Waga zröraba

7 E dbaryo ga llëye shärye Jesúsdë shäng li roy shdöktong ara. Ga kura Pjlu Herodesdë, ga beno sök wotjlĩk ara. No kjone kjone tjlẽ ga «E Juan No Waga li woshrokdo» le.

8 Kjone kjone obi tjlẽ ga «E Sbö tjlõkwo laga tek dënashko so Elías tjwayde shäng» le. Kjone kjone obi tjlẽ ga «E Sbö tjlõkwo lagaga tek dënashko so kjlara li woshrokdo» le.

9 Gueniyo Herodes tjlẽ ga «E lanyotkëba ara. ¿Eni ga ë lëba? ¿E Juan woshrokdore? Nopga ichaga tjarë om go, Juan kägä zë tase» le eni. Eni ga dröno ara, ĩya wlo.

Jesús nopga sëno doglo sak dbäw dbäw pjloglo shkëng (5,000)

10 Sbö tjlõkwo roy lagaga Jesús ãska li shrono löng iröng obishko ga llëye shäryara lok li lara lok Jesús kong pjire. E irgo ga epga töna Jesúsdë tjeng dboy, ga söra jek öötong löng kjok ko Betsaida.

11 Gueniyo ga miydara kjok eshko sopgarë, ga to jek lok ba irgo. Shrono löng ba shwoy ga nopga li wlokjrara, ga Sbö ber no pjluyo sorë li roy lara ba kong, ga swlopga söra lok tjeng eshko li poptara.

12 Kjok sëng ga ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li tek shrono löng ba zlong bäng ga tjlẽ ba kong ga «Kjok ëreshko llëye drete. Pjlú wlo ga nopga kjwe ichos to na dwayo, jek llëbo soynekoba kjone lishko, dli tjwlẽk wlo, pozlong shtoyo wlẽk wlo bakoe» le.

13 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Sëzĩ pjãydë dey» le.

Kuya ˈlok ga tjˈlẽ ba kong ga «Ëreshko tjawa pjˈlung shosho suk pjir tjeng kjwo shkëng (5), mã tjeng do pjökdewa erä. ¿Woydëp ga tjawa jongya ďli tjwˈlẽk nopga tjeng kës ëre kongde?» ˈle.
14 (Eshko ga domerga tjeng doglo sak dbäw dbäw pjˈloglo shkëng (5,000) dik. Waˈlëga, kjwozirga, e shtak ˈllëme.)
Eni ga Jesús tjˈlẽ ba kong ga «Nopga kjwe ichozĩ wˈlar tjeng töshko, shtor shtor, doglo sak shkëng (50) sak shkëng (50)» ˈle.
15 Kuya ˈlok ga shäryara eni, ga nopga ˈli wˈloktong tjeng töshko uunkong.
16 Pjir ga pjˈlung shosho suk pjir kjwo shkëng (5) ˈli, mã do pjök ˈli, e kjrara Jesúsdë, ga kjok dogo ĩya jem drëng ga tjˈlẽ Sbö kong ga «Tjawa kong ďli tworop ëre. Tjawa ber wopjˈlú bop tjok e kjĩshko» ˈle. E irgo ga ďli ˈli twara ba oppinggaga kong, pjˈlorgue ˈlok nopga tjeng kës ˈli kong wˈlo.
17 Nopga uunkong iono beno ˈlöng bö tjung, wopjˈlúe. E irgo ga ďli worbo töna ba oppinggagarë ˈlok shing roshko, beno tjeng shing kjwo sak kjwara kjingsho pjök (12), tjung tjunge.

No pjˈluyo ichara Sbörë shrono shäng ˈli, e Jesús ˈlara Pedrorë

18 Pjˈlara ga Jesús sök syõshtë Sbö kong. Ba oppinggaga ˈlöng ba tjok eröe. Eshko ga tjˈlẽ ba kong ˈlok ga «¿Kumi ga tja ë ˈlëba?»
19 «No kjone kjone tjˈlẽ ga pja Juan No Waga ˈli woshrokdo ˈle. Kjone kjone obi tjˈlẽ ga pja Sbö tjˈlõkwo ˈlaga tek dënashko so Elías tjwayde shäng ˈle. Kjone kjone obi tjˈlẽ ga pja Sbö tjˈlõkwo ˈlagaga tek dënashko so kjˈlara ˈli woshrokdo ˈle» ˈle ˈlok ba kong eni.
20 Kuya ga tjˈlẽ ba kong ga «E ga pjãye, ¿tja ë ˈlëmi?» ˈle.
Kuya Pedrorë ga tjˈlẽ ba kong ga «No pjˈluyo ichara Sbörë shrono shäng ˈli, e pja» ˈle.
21 Kuya ga tjˈlẽ ba kong ˈlok ga «Tja ë ˈlëmi ë kong ˈllëme» ˈle.

Jesús ˈlano ba woˈlon dbaryo kjĩshko

22 Eshko ga tjˈlẽ ba kong obi ga «Äär dbar kjwara ga no to ter kjok dogo dwayo ëre shdungoba ara guing. Judío tjˈlapgaga kjok ˈilgwega wˈleniyo, syõshtaga kägäyoga, no pinggaga kjok ˈilgwekkˈlo tara Moisésdë ˈli go, tja wˈlokjre ˈlok ˈllëme. Ga tja zrökoba, gueniyo äär dbargwo mya ga tja woshre Sbörë iröng obi» ˈle.
23 E irgo ga tjˈlẽ uunkong kong ga «Ëye jëk woydë bor tjok jˈlõkoyo ga ber shäng bor woyotjˈlĩk ĩyado, wotjˈlĩk ˈllëbo shäryë kjok ëre kjing goshko ame bakoe. Bor kjĩshko ga ˈllëye shäryëba ba kong ˈllë pogoshko ˈli, e zrökoba pjang kjˈlös go ëmdë ga e ba kong ga ˈllëye ˈllëme.
24 Ëye wotjˈlĩk opdë om go, zrökoba bor kjĩshko ˈllëm wˈlo ˈle ga äär kjok dogo ˈllëme. Gueniyo ëye jëk bor tjok jˈlõkoyo, e zröraba bor kjĩshko ëmdë ga era ber sök së ĩyado kjok dogo.
25 Ëye, ˈllëbo tjeng kjok ëre kjing go kës ˈli kjrara tjeng ba wˈloy ëmdë ga e ˈllëno ˈllëme. Woˈlono ga öötong kjok dogo ˈllëm ga to jeno ba ˈllëbo ˈli tjok.
26 »Ľlono ga no to ter kjok dogo dwayo ëre tjwe bor dbo kãˈlã goshko, Data Sbö dbo kãˈlã go, bor parkagaga kjok dogo so tjok. Eerishko ga ëye, tja ˈlökyokjre oba bokshto ga eshko ga ˈlökyokjrër eni bakoe.
27 Ľër bomi kong jˈlõkoyo ga pjãy kjone kjone ˈlöng ëreshko woˈlontë ˈllëm obishko ga Sbö ber no pjˈluyo sorë ˈli ĩmi wëˈlëe» ˈle.

Jesús kjˈlopswono beno kãˈlã ˈlletˈllet

28 Dbargwo kjwong (8) irgo ga Pedro, Santiago, Juan, e söra Jesúsdë jem ba tjok dboshko, ga öötong ˈlöng ďlup jong kjwara kjókshko ˈli go, syõshtë Sbö kong wˈlo.
29 Eshko ga Jesús syõshtë Sbö kong wopro ga ba bokkwo kjˈlopswono, shwong beno pjˈlubˈlún, kãˈlã ˈlletˈllete.
30-31 Eshko ga Moisés, Elías, e weno ˈlöng ˈlan ba tjok, kãˈlã të shjiye. Ga wop tjok ga Jesús zrökoba Jerusalén kjokyo sorë ˈli ˈlanyotke ˈlok ëng tjok.

32 Ba oppinggaga tjeng eshko li löng
poywõ erä. Gueniyo pollä̈k ga ĩna lok
ga Jesús kä̈lã shjiye. Domerga löng do
pjök ba tjok li ĩna lok bakoe.
33 Domerga li brik lok kjwlëshko
ga Pedro tjlẽ Jesús kong ga «Tjl̈apga,
tjawa löng na ga pjlúe. Tjawa uk-
wang shäryë kjwo mya, bop kong
kjwara, Moisés kong kjwara, Elías
kong kjwara bakoe» le. L̈ara eni,
gueniyo llë layde shäng li miyde
shäng llëme.
34 Shäng tjlẽ wopro ga pjäng sho
lono ter kjrina ba kjing go, ga ba op-
pinggaga li beno kjok bangkjrë ara.
35 Ga pjäng sho li roshko dwayo ga
ybö kura lok ga tjlẽ ga «Bor wa li ëre.
E kjroror. Ba tjlõkwo kuzĩa» le.
36 Kura lok pjir ga ĩya lok ga Jesús
beno shäng kjl̈araso. Dbar eshko ga
beno löng kjing, llëye ĩna lok li lara ë
kong llëme.

Dwlas goshko Ä sëya poptara Jesúsdë kjl̈ara

37 Wẽshko ga ter shrono dlup li
dwayoshko ga nopga shrono löng träk
llëm, Jesús ĩk.
38 Eshko ga domer shäng kjl̈ara
nopga tjeng li tjrëko. Tjlẽ Jesús kong
dbo go ga «Tjl̈apga no pingga, rokër
bop kong ga bor wa domer ëre ĩs sira.
Tja wa oblë drete.
39 Olö ga shaya Ä sëyarë, ie öö le,
dbukza rish buk töshko, jek kjlo dete,
ga kjamo ber bung erä. Shärye owa
eni wop sit wop sit.
40 Tja tjlẽno bop oppinggaga beno
tjeng ëreshko wle kong ga "Bor wa
ëre, goshko Ä sëya kjl̈ara. Rokër bomi
kong ga ichozĩ to bor kong sira" loror,
gueniyo to ichara lok llëme» le.
41 Kuya ga tjlẽ löng li kong ga «Pjãy
wotjlĩk owa. Pjãy mär Sbö go llëme.
¿Tja ber shäng bomi tjok kjër äär jong
llono, pjãy mär ber löng ba go wlo?
Tja sjeno shäng bomi tjok tjän» le.
Eshko ga tjlẽ domer li kong ga «Bop
wa tek sös bor kong» le.
42 Eni ga dwlas li söya lok jek shäng
äätë ba zlong bäng ga dwlas li dbura
sëya lirë rish buk töy, jek kjlo dete
erä. Eshko ga sëya li wlona Jesúsdë,
ga dwlas li poptara, ga twara iröng ba
data kong.
43 Ĩya nopga tjeng eshko lirë ga beno
löng yëy le erä, Sbö dbo ara kjĩshko.

Jesús lano ba wolon dbaryo kjĩshko pjl̈ara obi

L̈lëye shäryara Jesúsdë li woy-
otjlĩkoba löng wopro ga tjlẽ ba oppin-
ggaga kong ga
44 «L̈lëye lër bomi kong li kuzĩ yõtso,
woyojemi llëme. No to ter kjok dogo
dwayo ëre twëba ber tjeng nopga
wloshko» le.
45 Gueniyo ga llëye le shäng li llë
loklo miydara lok llëm, e jnena Sbörë
beno, miyde lok llëm wlo kjĩshko. Ga
llë loklo kjakrokara lok ba kong llëm,
bangkjre lok ara kjĩshko.

Ëye tjwlõ ara anmoyõ

46 E irgo ga ba oppingga kjl̈ara tjlẽ
ga «Tja ber tjwlõ ara pjãy uunkong
kjinmo» le kjl̈ara obi kong. Kuya ga
tjlẽ ga «L̈lëme. Ber tjwlõ ara li tja» le.
Ga llamoga omlë jong eni bakoe.
47 L̈lëye le löng li miydara Jesúsdë
drete. Eni ga kjwozirwa kjrara kjl̈ara,
ga iara shäng ba zlong bäng,
48 ga tjlẽ ba oppinggaga kong ga
«Ëye, kjwozirwa ëre wlokjrara bor
kjĩshko ga tja wlokjrara wleni. Ga ëye,
tja wlokjrara ga bor ichaga wlokjrara
wleni bakoe. Bomi tjrëko ga ëye shäng
kjl̈ara wotöy anmoyõ ga tjwlõ ara an-
moyõ li e» le.

«Ëye shäng bi wloyo llëm ga shäng bi shwo lëkong» lara Jesúsdë

49 E irgo ga Juan tjlẽ ba kong ga
«Tjl̈apga no pingga, domer ĩnorwa
shäng kjl̈ara, Ä sëyaga tjeng oba
goshko li iche to shäng bop ko go.
Gueniyo ga e bop oppingga bi tjok
llëm kjĩshko ga tjawa tjlẽno ba kong
ga "Ä sëyaga ichëp Jesús ko go ame"
lororwa eni» le.
50 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «¡Wẽyẽ!
"Shäryëp ame" lëmi ba kong llëme. Ëye

shäng bi wloyo llëm ga shäng bi shwo lëkong» le.

Jesús wlokjrara Samaria sopgarë llëme

51 Eshko ga Jesús jem kjok dogo iröng obi wlo dbaryo li ääto, ga wotjlïk ga to jongya Jerusalén kjokyo, lara jong kjwaraso eni. Ga to jek ba nopga tjok.

52 Jëk löngshko ga nopga ichara pjök mya ba bäm go ba roy söga wleniyo. Eni ga ba roy sögaga li öötong löng bäm go Samaria kjokyo kjrina, pozlong shtoyo wlëk lara.

53 Gueniyo ga miydara Samaria sopgarë ga jongya jong Jerusalén kjokyo. E kjïshko ga wlokjrara lok llëme.

54 Roy kuya ba oppinggaga Santiago, Juan lirë ga tjlë lok Jesús kong ga «Tjlapga, ¿woydëp ga tjawa iök long ter kjok dogo dwayo, epga pjir wlore?» le.

55 Kuya ga bojono ba shwo lëkong ga wlongza tjã tjã erä.

56 Eshko ga jek lok kjok shto oblë.

Shji jëk Jesús tjok ga soyo tjok

57 Eni ga jek löng irbo wopro ga no shäng kjlara eshko tjlë Jesús kong ga «Tjlapga, woydër ga pja jek kjone ga tja jek bop tjok eshko» le.

58 Kuya ga tjlë ba kong ga «Shjiti kjloshko so, e pë klung bäng. Sënwa, e pë ba usho roy. Gueniyo no to ter kjok dogo dwayo ërera woshtozlong shtoyo drete» le.

59 E irgo ga tjlë oblë kong ga «Pja tek bor tjok, pja pin wlo» le.

Gueniyo kuya ga tjlë ba kong ga «Tjlapga, tja ichos jek bor data ushko sira. Bor data wolono, jnenor sakshko pjir ga tja tekdo iröng bop tjok» le.

60 Kuya ga tjlë ba kong ga «Shinmoga ber tjeng ëng jnek wëyë. Pja nom Sbö ber no pjluyo sorë li roy lë oba kong dey» le.

61 E irgo ga no shäng kjlara obi tjlë Jesús kong ga «Tjlapga, tja jek bop tjok lër. Gueniyo tja koshëp sira, "Tja toe" lër bor pjeyoga kong guing» le.

62 Kuya ga tjlë ba kong ga «Ëye ba pak soyono, ga wotjlïk llëbo beno iröng li kjïshko ga e llëno llëm Sbö ber no pjluyo lishko» le.

10

Nopga ichara Jesúsdë jek doglo sak kjäk kjingsho pjök (72)

1 E irgo ga nopga jek löng ba tjok li kjrara Jesúsdë doglo sak kjäk kjingsho pjök (72). To kjok shto oblë oblë le lishko ga epga ichara jek löng pjök pjök ba bäm go.

2 Eshko ga tjlë ba kong ga «Dwla bo kjrëy wlo ga ara, gueniyo parkagaga kjlöbö döe. Eni ga rokozï dwla sogo li kong ga parkagaga wlëya obi, dwla bo ara li kjre wlo.

3 Eni ga pjãy nomo. Pjãy to löng sjëke. Pjãy ichër jek löng öng wlëp ushko so llgwoklë jëk löng shjiti kjloshko so löngshko wleni.

4 Pjãy brikshko ga pjãy dbur sök llëm, kjla sök llëm, drepkwota sök llëm bakoe. Pjãy jëkko eröe. No wlëmi irbo ga "Miga" lëmi ba kong llëm, pjãy jek bek eröe.

5 Pjãy äär ber löng kjone ga pjãy opzrëk jek u jong kjwara eshko li roshko, ga pjãy tjlës nopga tjeng eshko li kong ga "Miga. Rokër Sbö kong ga pjãy löng u ëreshko uunkong ie ber löng wlëpe" lozï ba kong eni.

6 Eshko ga pjãy wlokjre lok wopjlú wleni ga epga ie Sbörë ber löng wlëp jlõkoyo. Gueniyo pjãy wlokjre eni llëm ga epga kjimte Sborë llëme.

7 Pjãy öötong löng kjone pogo ga pjãy to löng u kjwara kjwara llëm, pjãy ber löng u kjwaraso dey. Ëye parkë ga e potjwlëkko ba pak li ãska. E kjïshko ga pjãy sëya llë ga uozï, bomi potjwlëkklo li e.

8 »Pjãy öötong löng kjone pogo ga pjãy wlokjre nopga eshko sorë wleni ga pjãy sëya llë ga uozï,

9 swlopga löng eshko li poptozï, ga pjãy tjlë nopga löng li kong ga "Sbö ber no pjluyo wlo li, e dbaryo döröe" lëmi ba kong eni.

10 »Gueniyo ga pjãy öötong löng kjok
kjrina ga pjãy wlokjre nopga eshko
sorë llëm ga pjãy to löng jëk irbo pjlara
pjlara tjwe lok li go, ga pjãy tjlẽ kjok
eshko sopga li kong ga
11 "Bomi kjokshko pjlungyo pjono
borwa dre go li lönwa ber tjeng jũshko,
pjãy shdungko loklo. Gueniyo miy-
dozĩ pjlú ga Sbö ber no pjluyo wlo li,
e dbaryo döröe" lëmi ba kong eni.
12 Lër bomi kong ga no llgwezlong
dbaryoshko ga kjok eshko sopga
shdũya Sbörë ara, Sodoma sopga
kjinmo» le.

Kjok shto oblë oblë, ba tjlõkwo kjrëba woydë llëm kjĩshko ga kjok eshko sopga wlona Jesúsdë

13 E irgo ga tjlẽno nopga kjok shto
oblë oblë li kjĩshko. Tjlẽ ga «¡Corazín
sopga, Betsaida sopga, pjãy song
jlõ, pjãy shdungko! Llëbo ĩydëba
llëm wleniyo shäryoror bomi kong
li ĩna Tiro sopga, Sidón sopgarë tek
dënashko kjwe ga llëbo owa shärye
löng li, e owa jlõe lara, ga rayara, ga
shwong pjuna shtëgro së ä wleniyo,
pjlung sho iara ba dlu kjing go, ba
woowa li ĩya Sbörë wlo tjän.
14 Eni ga no llgwezlong dbaryoshko
ga pjãy shdũya Sbörë ara, Tiro sopga,
Sidón sopga, e kjinmo.
15 »Capernaúm sopga, ¿pjãy wotjlĩk
ga pjãy söya Sbörë jem äär kjok dogo
lëmiro? Eni llëme. Pjãy iche jer äär
iök pjë jong ri ri sjer llëm shtoyo li
roshko» le.
16 Eshko ga tjlẽ ba oppinggaga kong
ga «Pjãy tjlõkwo kjraga ërë ga e bor
tjlõkwo kjrayde wleni. Ëye, pjãy
wlokjrara llëm ga tja wlokjrara llëm
wleni. Ga ëye, tja wlokjrara llëm
ga bor ichaga wlokjrara llëm wleni
bakoe» le.

Nopga doglo sak kjäk kjingsho pjök (72) li shrono iröng obi

17 Eni ga nopga doglo sak kjäk kjing-
sho pjök (72) li toe. Tjlõkwo lara
lok kjok shto oblë oblë pjir ga tek
shrono löng wopjlú iröng obi. Eshko
ga tjlẽ lok Jesús kong ga «Tjlapga, Ä
sëyaga ëmdë ga tjawa bangkjre. Epga
ichororwa bop ko goshko ga tjawa
kolara» le lok eni.
18 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Eni jlõe.
Ĩnor ga Ä zana Sbörë, ga elono ter kjok
dogo dwayo llgwlëng wleni.
19 Ga pjãy kong dbo tworor kësbang,
bi moskwo kësbang li zami wlo, ga
llëye wen owa bomi kong llëme. Dgur
shglëmi, dyë shglëmi ëmdë ga llëye
wen owa bomi kong llëme.
20 ¿Gueniyo pjãy löng wopjlú, pjãy
kole Ä sëyagarë kjĩshko egaro? Pjãy
kole eni li tjwlõ ara llëme. Pjãy ko tak
lok kjibokwo go kjok dogo lira tjwlõ
ara. Woyde ga pjãy ber löng wopjlú e
kjĩshko shara» le.
21 Jekdo eshko ga go Sbö Sëya
jlõkoyo kjĩshko ga Jesús beno shäng
wopjlú ara, tjlẽ Sbö kong ga «Data,
pja kjok dogo sopga, kjok ëre sopga,
e Tjlapga. Llëye jnenop kjok miyda-
gaga löng kong li pinop oba song,
wotöy wleniyo kong. E kjĩshko ga
pja poshrër ara. Shäryorop eni,
woydorop eni kjĩshko» le.
22 Eshko ga tjlẽ nopga kong ga
«Llëbo uunkong iara Data Sbörë beno
tjeng bor wloshko. Sbö Wa ëre
sorë, e miydaga ërë llëm, e miydaga
bor Datarë eröe. Data Sbö, e sorë
miydaga ërë llëm, e miydaga tjarë
eröe. Gueniyo e sorë pin woydë ë
kong ga pin» le.
23 E irgo ga ba oppinggaga ĩya ga tjlẽ
ba kong tjoksa ga «Llëye shäryër li ĩmi
löng bomi bokkwo go. Ëye omĩno ga
era ber wopjlúe.
24 Lër bomi kong ga llëbo ĩmi,
kumi löng ëre tjwlõ ara. Dënashko
ga Sbö tjlõkwo lagaga, pjlupga, e
omĩk woydë, omkuk woydë, gueniyo
omĩno llëm, omkuno llëm bakoe» le.

Samaria so kjlara pjlú wleniyo

25 Domer shäng kjlara, kjok
llgwekklo tara Moisésdë li miydaga
pjlú wleniyo. Pjlara ga kojono shäng
Jesús zlong bäng, tjlĩya wlo. Tjlẽ ba
kong ga «Tjlapga no pingga, ¿llëye
shäryër, tja ber sök së ĩyado Sbö tjok
wlo?»

26 «¿Ïlëye tara Moisésdë pjang kjok
ïlgwekklo kjibokwoyo ïli go? ¿Bop
kong ga e pjloïlgwep ber sorë?»
27 «“Ïlëbo woydëpshko, ïlëbo woy-
otjlïpshko, ïlëbo shäryëpshko, pja sök së
obishko ga Tjlapga, bop Sbö ïli woydos
jlõkoyo ïyado”,* ga “Pja opwoydë sorë
ga bop kjlara, e woydos eni bakoe.”†
Kjok ïlgwekklo tak pjang ïli e» ïle.
28 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Tja dbo-
ryorop beke. Shäryorop eni ga pja
beno sök së ïyado Sbö tjok» ïle.
29 Eshko ga domer ïli opwlikë
woydë. Eni ga tjlẽ ba kong ga «¿Bor
kjlara ïle ïli ë?»
30 «Domer opshino kjlara Jerusalén
kjokyo dwayo, jongya jer shäng Jericó
kjokyo wlo ïlara. Jek jëk shängshko ga
wlẽna nopga ïlũrkë ä wleniyorë irbo.
Ïlëbo söya tjeng ba tjok ïli döra ïlok ba
shjiryo dret, ba shwong pjang ba do
go ïli tjok, shpora ïlok träk ïlëm, ga iara
beno buk eshko ba ïlëmdo.
31 E bër ga syõshtaga Sbö kong
ba nopga kjïshko wleniyo tek shäng
kjlara irbo ïli go. Buk ïli ïna, gueniyo
kjimtara ïlëm, koskara jek irbo sor go,
jek bek erä.
32 E irgo ga Leví tjëyo tek shäng
kjlara irbo ïli go bakoe. Omïno, ga
kjimtara ïlëm, koskara jek irbo sor go,
jek bek erä bakoe.
33 E irgo ga tek shäng irbo ïli go
kjlara obi, Samaria so shara. Buk ïli
ïna, ga songe ïle.
34 Eni ga jek öötong shäng ba
zlong bäng. Shporaba jyãgïo ïlok ïli
dwlomnena kjyo go, kjiïlgwo bo dyo
dbo ara go, ga pjrira shwomzrëng go.
E irgo ga poyona, iara ba öng kjing go,
söra jek no pozlong uyoshko, ga dara
buk eshko.
35 Wẽshko ga pozlong uyo sogo ïli
potjwlẽna dbur sho pjlubïlún kjwo
pjök go, ga tjlẽ ba kong ga “Shporaba
kayo buk kjwe dos bor kong jũshko
sira. Dbur zanop ëre kjinmo wleni ga
tja tjwe iröng obishko ga pja potjwlẽn
eshko” ïle.
36 »¿Eni ga bop kong ga nopga doglo
mya ïli kjone dey ga beno shporaba
kayo ïli kjlarayo?»
37 «Songe ïlaga ba kong ïli e» ïle kjok
ïlgwekklo miydaga ïlirë.
Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Eni ga pja
nom omshäryë e kjoyo bakoe» ïle.

Jesús öötong sök Marta, María, e ushko

38-39 Kjok kjrinashko ga wïlë shäng
kjlara ko Marta, ïleng ko María. Jesús
jëk shäng irbo ba oppinggaga tjok,
ga öötong shäng eshko ga wlokjrara
Martarë ba ushko. Eshko ga María
wloktong sök ba dre zlong, tjlõkwo ïle
sök ïli kuya wlo.
40 Martara shäng wotjlïk ara, ïlëbo
shärye wlo ïli ara kjïshko. E kjïshko ga
jek shäng Jesús zlong bäng ga tjlẽ ba
kong ga «Tjlapga, bor ïleng kjwe ichos
jek bor kjimtë. Tja iara beno shäng
parkë ara tjoksa. ¿E ïgöp ïlëmdo?»
41 «Marta, pja woydë ara, ïlëbo woy-
otjlïp shäng ara kjïshko.
42 Gueniyo ïlëbo tjwlõ ara ïli kjri-
naso, ga tjwlõ ara ïli kjrayde Maríarë,
ga döga ërë ba shjiryo ïlëme» ïle ba
kong.

11

Shji syõshtë Sbö kong sorë

1 Pjlara ga Jesús sök syõshtë Sbö
kong. Syõshtono pjir ga ba oppingga
kjlara tjlẽ ba kong ga «Tjlapga, tjawa
pïs syõshtë, Juan ba oppinggaga pino
dik» ïle.
2 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Pjãy
syõshtë Sbö kongshko ga ïlëmi eni:
»“Data, bop ko, e ber kësbang, dboye.
Pja tjwe ber sök borwa pjluyo wlo.
3 Dbar kjwobi go ga dli woydërwa ïli
twos borwa kong.
4 Ïlëbo shäryara oblërë borwa kong
owa ïli iërwa ber tjwlõ ïlëme.
E kjïshko ga owa pjang borwa go
ïli lõs ber dret eni bakoe.
Tjawa iëp ber ïlöng borwa tjlïzlong
ïlishko ïlëme.”»
5-6 E irgo ga tjlẽ ba kong ïlok ga «Kjok
rong bek ga pjãy kjlara shwoy, no

* **10:27** Deuteronomio 6.5. † **10:27** Levítico 19.18.

tjwe shäng kjlara pjola dwayo, ga pja
dli ba kong drete. ¿Eni wleni ga pja
to dli rokë bop pjeyo sök soshko kong
llëmdo? Pja äär ba shwoy ga pja tjlẽ
ba kong ga "Bor kjlara shrono shäng
bor shwoy, ga tja dli ba kong drete. E
kjĩshko ga tja sëm pjlung shosho suk
pjir kjwo myare" lëp ba kong eni.
7 »Pja kuya ga tjlẽ bop kong ga
"Llëme. Tja barwëp llëme. U bäng jong
tuke. Bor wapga tjeng bor tjok pëe.
Tja kojong, llëye twër bop kong wlo
llëme" le.
8 »Gueniyo lër bop kong ga rokëp
jek rokëp jek wleni ga kojong, llëye
woydëp li twe bop kong pjire. Eshko
ga kojono bop kjimtë, pjãy ëng tjok
pjlú kjĩshko llëme. Kojono, e bar-
worop ara kjĩshko.
9 »Eni ga lër bomi kong ga llëbo
rokozĩ Sbö kong, ga twe bomi kong.
Llëbo wlẽzĩ, ga wlẽmi. "U bäng bäng
dözĩ bor kong" lozĩ ba kong, ga där
bomi kong.
10 Ëye llëbo rokë ga e kjre. Ëye llëbo
wlẽk ga e wlẽya. Ëye "U bäng bäng dözĩ
bor kong" lë ga e där ba kong.
11 »¿Data kjone dey ga kong mã roke
ba warëshko ga kong dgur twaydero?
12 ¿Ga kong kjörkö wa ak lë
rokeshko ga kong dyë twaydero?
13 Eni ga pjãy nopga owa ëmdë
ga pjãy wotjlĩk llëbo pjlú twë bomi
wapga kong. Eni wleni ga bomi Data
sök kjok dogo li kong llëbo rokëmishko
ga pjãy kong ba Sëya twe» le.

*Jesús, Beelzebú**

14 Pjlara ga domer shäng kjlara tjlẽ
llëm, goshko Ä sëya kjlara kjĩshko, ga
sëya li ichara Jesúsdë toe. E irgo ga
domer li beno shäng tjlẽ. Ĩya löng lirë
ga beno löng yëy le erä.
15 Gueniyo kjong kjong tjlẽ ëng
kong ga «Ä sëyaga iche to, dbo twara
Ä sëya kägäyo ko Beelzebúrë ba kong
li go» le lok eni.
16 Kjong kjong löng obi omtjlĩk
woydë, ga tjlẽ ba kong ga «Llëbo
ĩydëba llëm wleniyo shäryos borwa
kong kjrina, pja ichaga Sbörë jlõre
miydërwa e go wlo» le.
17 Wotjlĩk löng llë li miydara Jesúsdë
pjir, ga tjlẽ ba kong ga «Pjlu llë, ba
nopga ëngkjwë kar kar wleni ga e
oppjik lok om go. Nopga tjeng u
kjwaraso, e ëngkjwë kar kar wleni ga
e oppjik lok om go bakoe.
18 ¿Eni ga Ä, e ëngkjwë ba sëyaga tjok
wleni ga e pjir maling llëmdo? Lër
bomi kong eni, tja Ä sëyaga ichë to,
dbo twara Beelzebúrë bor kong li go
lëmi kjĩshko.
19 ¿Eni kjwe ga bomi oppinggaga
kong dbo twaga ërë, Ä sëyaga iche
wlo? E kjĩshko ga pjãy diktong löng
jlõe laga epgarë om go.
20 Ä sëyaga ichër to, Sbö dbo ara go.
Miydëmi e go ga Sbö ber no pjluyo wlo
li, e dbaryo shrono tjän.
21-22 »Domer shäng kjlara dbo ara,
wloshko opwlikoklo tjok. Shäng ba
u dëshko ga llëbo tjeng u roshko
li lũyotkëba ba shjiryo ga ä, wok-
jang ba opwlikoklo tjeng li kjĩshko.
Gueniyo ga tjwe kjlara obi, dbo ara
ba kjinmo wleni ga shäng li zãya, ba
opwlikoklo li döya ba shjiryo, llëbo
tjeng ba u roshko li söya jek ba tjok, ba
opwlikoklo tjok bako, ga shdöya oblë
kong drete.†
23 »Ëye shäng bor shwo lëkong llëm
ga e shäng bor wloyo. Ëye no töng bor
kong llëm ga e shäng ba shdöga.
24 »Ä sëya pjang no goshko li toshko
ga to shäng shto wlẽk kjok dogro no
llëmshko, woshtë wlo, gueniyo wlẽya
llëme. Eshko ga wotjlĩk ga "Tja to bor
ushko iröng obi" le.
25 Äär iröng ba ushko ga wlẽya
shäng pjlokjak pjir, poshäryak pjir
wleni.
26 Eni ga sëya oblë tŏya ba tjok doglo
kjäk (7), owa ba kjinmo, ga uunkong
li pjë jek äär ber tjeng no li go. Eni ga
no li beno shäng owa anmoyõ, shäng
bäm go sorë li kjinmo» le.

* **11:13** ***Ä***, e kowëba ***Beelzebú*** bakoe. † **11:21-22** ***Domer dbo ara*** le li, e ***Ä*** loklo. ***Ba llëbo döga*** le li, e ***Jesús*** loklo. Lara eni li, e Ä sëyaga iche wlo ga woydara ga Ä zana guing loklo.

27 Tjlẽ shäng wopro ga walë shäng
oba tjeng li tjrëko kjlara, tjlẽno dbo go.
Tjlẽ ga «Bop mekë, pja wena, pja kuna.
Miydër ga shäng wopjlú bop kjĩshko»
le.
28 Kuya ga tjlẽ ga «Ëng. Gueniyo ga
ëye Sbö tjlõkwo kuno, ga kole ga era
ber shäng wopjlú anmoyõ» le.

Jonás jyägïo

29 Eshko ga nopga töno ara, tjwe
jong obi Jesús shäng lishko. Ga
Jesús tjlẽ ba kong ga «Eerishko dbaryo
sopga, pjãy owa. Woydëmi ga llëbo
jyägïo shäryër bomi kong, gueniyo
shäryër llëm, Sbö tjlõkwo laga Jonás, e
jyägïo shäryotë bomi kong eröe.
30 Dënashko ga Jonás, e beno llëbo
jyägïo Nínive sopga kong. Ga no to ter
kjok dogo dwayo ëre ber llëbo jyägïo
nopga löng eerishko li kong eni wleni
bakoe.
31 Sabá so pjluyo walë tek pjola
dwayo, Pjlu Salomón kjok miydë li
kuya wlo. Ga ëreshko no shäng
kjlara tjwlõ ara, Salomón kjinmo.
E kjĩshko ga eerishko dbaryo sopga,
pjãy llgweya Sbörëshko ga walë li ko-
jong, ga tjlẽ ga "Kjwepga shdungko"
le.
32 Nínive sopga, e Jonás tjlõkwo
kunoshko ga llëbo owa shärye löng
li, e owa jlõe lara, ga rayarae. Ga
ëreshko no shäng kjlara tjwlõ ara,
Jonás kjinmo. E kjĩshko ga eerishko
dbaryo sopga, pjãy llgweya Sbörëshko
ga Nínive sopga kojong lok, ga tjlẽ ga
"Kjwepga shdungko" le.

Iök shjiy bi doyo kong

33 »Iök shjiy borkey, jney wlo llëm,
iëy sbi dorko wlo llëm bakoe. Iëy
jong kjókshko dey, nopga opzrëk jek
eshkoshko ga kãĩã të shjiy wẽĩë wlo.
34 Iök shjiy ĩgömi wẽĩë bomi bokkwo
go. Bomi bokkwo pjlú wleni ga bomi
doyo uunkong iök shjiy tjok wleni.
Gueniyo bomi bokkwo owa ga bomi
doyo uunkong kjok ro sĩ wleni.
35 Eni ga pjãy sjëke. ¿Tjlõkwo kjro-
romi li, e jlõre? Bomi iök shjiy li e.
E kjĩshko ga tjlõkwo kjroromi li jyõ
wleni ga pjãy löng kjok ro sĩ roy wleni.
36 Gueniyo bomi doyo uunkong iök
shjiy tjok, kjok ro yẽt eshko llëm ga
kjok ĩgömi wẽĩë, pjãy jëk löng iök shjiy
tjok wleni» le.

No pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go, fariseoga, e wlona Jesúsdë

37 Tjlẽno eni pjir ga e mana fariseo
shäng kjlara lirë ië ba tjok ba ushko.
Eni ga opzrëno jek ba tjok ba u
roshko, ga sirkeno sök, ië wlo.
38 Ĩya fariseo lirë ga Jesús orkwo
shkwono judíoga ĩ dik llëm ga beno
shäng wotjlĩk ara.
39 Eshko ga Jesús tjlẽ ba kong ga
«Pjãy fariseoga llëbo shäryë ara, pjãy
pjlúe lëba wlo, gueniyo pjãy wotjlĩk
dbur töng bomi kong erö, pjãy wotjlĩk
llëbo owa shäryë. Pjãy so di ioklo, dli
uoklo kjoyoe. E kwoshkwak ba poglo
go, gueniyo roshko wliwlie.
40 ¡Pjãy wotjlĩk llëme! Shji shäryara
Sbörë pjir, bi doyo dö llëm, bi sëya
bakoe. ¿E miydëmi llëmdo?
41 Gueniyo pjãy wotjlĩs llëbo pjlú
shäryë oba song wleniyo kong. Eni
ga pjãy ber löng pjlo bek Sbö bokso
jlõkoyo.
42 »¡Fariseoga, pjãy song jlõ, pjãy
shdungko! Llëbo wlẽnomi li shtëmi
äär ba sakyo (10) go, ba sakyo (10)
go, shimi kjrina kjrina, ga twëmi Sbö
kong. Bomi dli mokyo oblë oblë
tjok ëmdë ga shäryëmi jlõkoyo eni
bakoe. Gueniyo ga pjãy jëk löng pjlo
bek oblë tjok llëm, Sbö woydëmi llëm
bakoe. Pjlú wlo ga pjãy jëk pjlo bek
nopga uunkong tjok, ga Sbö woydëmi
pjlú bakoe. Gueniyo woyde ga llëbo
wlẽnomi li twëmi Sbö kong, shäryëmi
löng wleni bakoe.
43 »¡Fariseoga, pjãy song jlõ, pjãy
shdungko! Judíoga syõ uyo roshko
ga woydëmi ga pjãy löng sökkïo pjlú
goshko erä. Woydëmi ga miga llë
lëba bomi kong yõtso llëbo soynezlong
shtoyo bakoe.

44 ¡Pjãy song jlõ, pjãy shdungko!
Pjãy so shinmo doyo iak buk jyãglo
llëm kjoyoe. Nopga jëk ba kopshko ga
llëye miyde lok llëme»‡ le.
45 Domer shäng kjlara eshko, kjok
llgwekklo tara Moisésdë li miydaga
pjlú wleniyo. Eshko ga tjlẽ Jesús kong
ga «Tjlapga no pingga, llëye lëp shäng
li, e borwa barwoklo» le.
46 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «¡Kjok
llgwekklo tara Moisésdë li miyda-
gaga pjlú wleniyo, pjãy song jlõ, pjãy
shdungko! Oba pimi löngshko ga
tjlõkwo lëmi ara li shäryëba uunkong
ga äe. E so llëbo kwing ä twëmi
oblë kong söya wlo kjoyoe. Shäryëmi
eni, gueniyo pjãy om go omkjimtë ba
sök llëm, bomi sakkwo go ëmdë llëm
bakoe.
47 ¡Pjãy song jlõ, pjãy shdungko!
Dënashko ga Sbö tjlõkwo lagaga, e
zröra bomi tjlapgagarë ara, ga jnena
lok. E ga pjãy eerishko ga löng ba sak
li poshäryë ber wolësowa wlo.
48 E goshko ga pimi löng oba
uunkong kong ga pjãy wotjlĩk ga
zröra lok li, e pjlúe lëmi. Zröra, jnena
epgarë lok, ga pjãyda beno löng ba sak
shäryaga.
49 »E kjĩshko ga Sbö tjlẽno ba kjok
miydë li go. Tjlẽno ga "Epga kong bor
tjlõkwo lagaga ichër oblë oblë. Kjong
kjong zröya lok, kjong kjong shdũya
lok, bokrotke lok ara" lara.
50 E kjĩshko ga eerishko dbaryo
sopga, pjãy shdũya Sbörë, ba tjlõkwo
lagaga zröra lok tek dämärshko dwayo
li kjĩshko,
51 soyara lok Abel go, äär jong
Zacarías go. Zacarías, e zröra lok Sbö u
jong li, öng sho sukklo jong li, e tjrëko.
Lër bomi kong ga pjãy shdũya Sbörë,
llëbo shäryara lok ba tjlõkwo lagaga
löng kës kong li kjĩshko.
52 »¡Kjok llgwekklo tara Moisésdë li
miydagaga pjlú wleniyo, pjãy song
jlõ, pjãy shdungko! Pjãy opping kjok
llgwekklo li go ara kjĩshko ga shji
Sbö miydë sorë miydëmi löng pjlú,
gueniyo lëmi ë kong llëme. Nopga
oblë somi, Sbö miydë lok llëm wlo, ga
pjãy om go ëmdë ga Sbö miydë löng
llëm bakoe» le.
53 E irgo ga Jesús to eshko dwayo.
E dbaryo jek lëkong ga no pinggaga
kjok llgwekklo tara Moisésdë li go,
fariseoga, e iirkono lok ara ba kong,
ga llëbo kjakroke lok ara,
54 tjlĩya lok wlo, rote lok llëbo lara li
go wlo le.

12

Bangkjrëy li, e Sbö eröe

1 E wopro ga oba tjwe jong tjwe
jong träk llëm, sho llik llik lë. Eshko
ga Jesús tjlẽ ba oppinggaga kong ga
«¡Pjãy sjëk fariseoga tjok, ba pjlung
shosho uukklo wle tjok! ¡Epga Sbö
tjlõkwo söga jlõkoyo le, gueniyo wotjlĩk
owa ba pjlúshko!
2 Llëbo shäryak lũtshko kës li wen
wẽlëshko. Llëbo jnek kës li wlẽkoba
pjire.
3 Eni ga tjlõkwo loromi shkëshko li,
e kukoba kjok shjiyshko. Tjlõkwo
loromi lũtshko li, e kukoba kjone
pogoshko.
4 »Pjeyoga. Lër bomi kong ga nopga
bangkjrëmi llëme. Bomi doyo zröya
lok ga pjlú, gueniyo llëye shärye lok
bomi kong obi ga äe.
5 Bangkjrako li ë lër bomi kong.
Sbö, e bangkjromirë dey. Pjãy zröya
ga pjlúe. E irgo ga pjãy iche äär
ber löng iök pjë jong ri ri sjer llëm
shtoyo li roshko ga pjlú bakoe. Era
bangkjrozĩa.
6 »¿Sënwa kjwo shkëng (5) soynek
dburwa kjwo pjök ãska llëmdo? Eni
ëmdë ga sënwa li woyojeya Sbörë
kjwara llëme.
7 Pjãyda tjwlõ ara, sënwa ara
kjinmo. Bomi käkzong pjlobi shtara
Sbörë pjir tjän. E kjĩshko ga llëye
bangkjrëmi llëme.

Shji lan oba tjok Jesús kjĩshko

8 »Lër bomi kong ga pjãy tjlẽno oba
kong ga pjãy löng bor tjok loromi
wleni ga no to ter kjok dogo dwayo

‡ **11:44** Fariseoga ĩkoba ga nopga pjlú wleniyo, gueniyo jlõkoyo ga epga owa.

ëre tjlẽ bor parkagaga kjok dogo so
li kong ga pjãy löng bor tjok lër eni
bakoe.
9 Gueniyo pjãy tjlẽno oba kong ga
pjãy löng bor tjok llëme loromi wleni
ga tja tjlẽ bor parkagaga li kong ga
pjãy löng bor tjok llëme lër eni bakoe.
10 »Ëye no to ter kjok dogo dwayo
ëre lãywë owa ga owa li lõya Sbörë ber
dret ga pjlúe. Gueniyo ëye Sbö Sëya
lãywë owa ga owa li lõya llëme.
11 »Pjãy shakoba, sökoba judíoga syõ
uyo roshko, llëm ga tjlapgaga bok-
shtoshko ga pjãy woydë llëm, "¿Tja
opwlikë sorë?" lëmi llëm, "¿Llëye lër?"
lëmi llëm bakoe.
12 Pjãy tjlẽshko ga llëye lëmi wlo li, e
twaga Sbö Sëyarë bomi kong eshko»
le.

Domer dbur ara kjlara

13 Domer shäng kjlara eshko oba
tjrëko, tjlẽ Jesús kong ga «Tjlapga no
pingga, bor data wolono, ga ba llëbo
beno tjeng li, e shdöya woydë bor
shjiydë bor kong llëme. E kjĩshko ga
los ba kong ga llëbo botoya li twe bor
kong» le.
14 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «¿Tja iaga
ërë beno shäng bomi llgwega, bomi
llëbo lëp li shdör wloro?» le.
15 Eshko ga tjlẽ oba kong ga «¡Pjãy
sjëke! Shji wotjlĩk llëbo töng bayo ara
wlo llëme. Shji wopjlú laga bi llëbo
tjeng ara lirë llëme» le.
16 E irgo tjlẽno ba kong llëbo jyãglo
go. Tjlẽ ga «Domer shäng kjlara dbur
ara wleniyo. Ba kjok buk li kjing go
dwla dgara, ga bo kjrara arae.
17-18 Eni ga wotjlĩk ga "¿Tja orwë
llong? ¿Bor dwla bo kjroror ara kjwe
jner tjeng kjone? Bor dwla bo jnekklo
uyo lok kjwe, e chilawa anmoyõ"
le. Wotjlĩno sök däw ga tjlẽ ga "Llëye
shäryër miydër tjän. Bor dwla bo
jnekklo uyo kjwe shdör, ãska shäryër
këskës anmoyõ. E roshko bor dwla
bo kjwe jner tjeng pjir eshko, bor
llëbo oblë oblë tjeng kjwe jner eshko
bakoe.
19 Shäryoror eni pjir ga lër bor
pjlúshko ga 'Tja llëbo jnek tjeng ara,
äär lu pjloglo ara kong wlo. Tja
woshtë, tja ië ara, tja ber wopjlúe' lër
eni eshko jã" le.
20 »Gueniyo ga Sbö tjlẽ ba kong ga
"Pja kä llëme. Eeri shkëyo ga pja
wolon. ¿Eshko ga bop llëbo jnenop
tjeng li ber ë kongdo?" le.
21 »Eni ga ëye dbur töng, jneya ber
ba kong om go wlo, gueniyo llëbo
tjwlõ ara Sbö kong li shärye llëm ga
era kong, llëbo wen tjwe ba kong eni
kjoyo bakoe» le.

Shji woydë llëme

22 E irgo ga Jesús tjlẽ ba opping-
gaga kong ga «Lër bomi kong ga shji
woydë llëme. Shji woydë dli kjĩy llëm,
shwong kjĩy llëm bakoe.
23 Pjãy löng së, e tjwlõ ara, bomi dli
kjinmo. Bomi doyo, e tjwlõ ara, bomi
shwong kjinmo.
24 Sënwa so ëp uaga kjoyo li woy-
otjlĩzĩa. Dwla dgue llëm, bo kjre llëm,
jneya ba jnekklo uyo roy llëm bakoe.
Gueniyo sëya Sbörë. ¡Pjãyda tjwlõ ara,
sënwa kjinmo!
25 ¿Pjãy woydë ara ga llëye shimi
e goro? Bomi lu iëmi om go dbar
kjwara obi ga äe.
26 ¿Eni ga llëbo chirawayo li
shäryëmi ga ä kuzong ga pjãy woydë
llëbo oblë kjĩshko llënoro?
27 »Nana kjloshko so woyotjlĩzĩa.
Parkë llëm, shwong sek llëm bakoe.
Eni ëmdë ga löng wolësowa ĩyado. Lër
bomi kong ga Pjlu Salomón llëbo ara
anmoyõ. Gueniyo doyono wolësowa,
öötong nana kjloshko so ĩ dik llëme.
28 Kjlo sho llë doye Sbörë eni, eeri
ga lok pjlú, bong ga sukoba gueniyo.
¿Pjãy doye e kjinmo anmoyõ llëmdo?
¿Pjãy mär Sbö go jlõkoyo llëm ega?
29 »E kjĩshko ga shji woydë llëme.
Shji woydë dli kjĩy llëm, di kjĩy llëm
bakoe.
30 Llëbo tjeng kës ëre kjĩshko ga
nopga Sbö miydë llëm wleniyo woydë
arae. Gueniyo bomi Data, llëye
woydëmi dö li miyde sök pjir tjän.
31 Sbö ber bomi pjluyo sorë li woy-
otjlĩmi ara, llëbo oblë oblë kjinmo.

Shäryëmi löng eni ga llëbo oblë woydëmi kës li ber bomi kong bakoe.
32 »Pjãy bor öng wlẽp ushko so wleni. Pjãy ara llëm, gueniyo woyde Sbörë ga pjãy ber löng no ichagaga ba tjok, sök no pjluyo ĩyado lishko. E kjĩshko ga llëye bangkjrëmi llëme.
33 Pjãy llëye tjok ga soynezĩ, ga dburyo twozĩ oba song wleniyo kong. Llëbo tjwlõ ara li iëmi ber tjeng ba bapkwo roy kjok dogo, eshko ga llëbo li pjir llëm, lũyotkëba llëm, ue ba sëyarë llëm bakoe.
34 Bomi llëbo tjwlõ ara li töng tjeng kjone ga pjãy wotjlĩk eshko bakoe.

Shji ber löng bi kägäyo koshë ĩyado

35-40 »No to ter kjok dogo dwayo ëre tjwe llono miydëmi llëme. E kjĩshko ga pjãy ber löng bor koshë, poshäryak löng pjir ĩyado. Woyde ga pjãy ber löng parkagaga löng ba kägäyo koshë wleni. Ba kägäyo li jek kjok shto oblë orkwosmozlong dbaryo shrëk. Woyde ga ba parkagaga löng ba ushko obi li ber löng ba koshë ĩyado, wloshko iök borkek tjeng shjiy, tjwe iröng obishko ga wlokjre lok jekdo ga pjlú wlo. Tjwe kjok rong, llëm ga kjok ba shränto ëmdë ga woyde ga löng ba koshë eni. Ga shronoshko ga epga wlẽna lok eni ga e ber ba kong lok pjlúe. Llër bomi kong jlõkoyo ga eni ga epga ie wlar löng sökklo go, ië wlo, ga dli shiya, söya, twe ba kong lok om go.

»Tja kuzĩa. Ëye tjwe lũrkë llono miyde u sogo lirë kjwe ga ëye opzrëk jek ba ushko llëbo lũyotkë wlo llëme. Ga no to ter kjok dogo dwayo ëre tjwe dbar llono miydëmi llëm kuzong ga pjãy ber löng bor koshë, poshäryak löng pjir ĩyado» le.

Parkaga pjlú, parkaga owa

41 Eshko ga Pedro tjlẽ ba kong ga «Tjlapga, ¿tjlõkwo lëp shäng li lëp shäng borwa kong döre, de oba uunkong kong?»
42 «Parkaga ie ba pjlurë ber ba parkagaga oblë daga, sëya äär ba dloyo go kjok orë ga woyde ga parkaga llëye le ba kong li shärye eni wleniyo, kjok miydë ara bakoe. ¿Gueniyo ga kjre sorë?
43 Tjwe iröng obishko ga parkaga wlẽya ba pjlurë shäng ba pak shäryë pjlú li, e kongda ber pjlúe.
44 Llër bomi kong jlõkoyo ga era ie ba pjlurë ber shäng ba llëbo uunkong kägäyo.
45 Gueniyo ga parkaga li wotjlĩk owa wleni ga ba pjlu tjwe maling llëme le wleni ga opyorgö to shäng parkagaga oblë shdung, ga glö ara, nelõtkë ara bakoe.
46 Eni wleni ga koshe shäng llëm dbaryoshko ga ba pjlu tjwe. Eshko ga parkaga owa li shdũya, iche jek nopga kä llëm wleniyo llamo tjeng lishko.
47 »Parkaga llë, llëye woyde ba pjlurë li miyde pjlú, gueniyo shäryara eni llëm, ba tjlõkwo kolara llëm ga e shdungko, e shpokko ara bakoe.
48 Gueniyo parkaga llë, llëbo owa shäryara, miydara llëm kjĩshko ga era shdungko bako, gueniyo e shpokko sira döe. Ëye kong llëbo twara ara ga kong llëbo roke ara, oblë kjinmo. Ëye kong llëbo iara beno tjeng ba wloshko ara ga kong llëbo roke, oblë kjinmo bakoe.

Shji moskwoga ara

49 »Tja shrono shäng kjok ëre kjing go, iök borkek wlo wleni. ¡Ga woydër ga iök li pjë jong ri ri tjän!
50 Tja kong llëbo wen tjwe owa kjluwe. E kjĩshko ga tja woydë ara, äär jong llëbo li shäryono bor kong pjir guing.
51 ¿Tja shrono shäng nopga ichë ber löng wlẽp ëng tjok wlo lëmire? Eni llëme. Llër bomi kong ga tja shrono shäng no shdöga, ber löng dboy dboy wlo.
52 Eeri jek lëkong ga nopga tjeng u kjwaraso doglo shkëng (5) ga e shdär ber kjring pjök, kjrina doglo mya, kjrina do pjök, ga ber löng ëng moskwo.
53 Dataga, ba wapga domerga, e ber löng ëng moskwo; mekëga, ba wapga walëga, e ber löng ëng moskwo;

walëga, ba pjlaydoga, e ber löng ëng moskwo eni bakoe» le.

Llëbo wen li llë loklo

54 Eshko ga Jesús tjlẽ nopga kong ga «Pjäng sho poyong jem pjang dlo jer shwo lëkong li ĩmishko ga miydëmi e go ga shunyo shrë lëmi, ga shrë jlõe.
55 Pjluk tjwe kjok dogro no llëm shwo lëkong dwayo li kumishko ga miydëmi e go ga kjok kjlirkë lëmi, ga shäryë eni jlõe.
56 ¡Pjãy Sbö tjlõkwo söga jlõkoyo lëmi, gueniyo pjãy wotjlĩk owa bomi pjlúshko! Llëbo wen kjok dogo, kjok ëre kjing go, e llë loklo miydëmi pjlúe. ¿Eni ga llëbo shärye Sbörë eerishko dbaryo li, e llë loklo miydëmi llëm sorëro?
57 »¿Llëye ber pjlú, llëye ber owa, e miydëmi llëmde?
58 Pjãy sökoba no llgwega shwoy lëbashko ga pjãy lan bomi söga li tjok bäm goshko, pjãy ie ber tjeng tjlapga wloshko llëm wlo. Shäryëmi eni llëm ga pjãy twe tjlapga lirë ba parkagaga kong, pjãy shdũya wlo, ga pjãy ie ber löng no shdũzlong uyo roshko.
59 Llër bomi kong ga pjãy opshik eshko dwayo llëm, äär jong dburwa kjöme lara bomi kong li potjwlẽnomi pjir guing» le.

13

Woyde ga llëbo owa shäryëy löng li, e owa jlõe lëy, ga rayëy

1 Eshko ga nopga löng kjlöbö tjlẽ Jesús kong ga «Galilea sopga löng kjlöbö öng zrök, sho suya, pjë dret Sbö kong wlo. E wopro ga nopga ichara bi pjluyo Pilatorë ba zrök, ga zröra lok eshko» le.
2 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «¿Pjãy wotjlĩk ga Galilea sopga li zröraba, epga owa, nopga oblë ba kjokshko so kjinmo kjĩshko lëmire?
3 Llër bomi kong ga eni llëme. Gueniyo llëbo owa shäryëmi löng li, e owa jlõe lozĩ, ga rayozĩa. Llëm ga pjãy pjir bakoe.
4 ¿E ga pjãy wotjlĩk ga nopga wolono Siloé kjokyo doglo sak kjwara kjingsho kjwong (18), ak sho jong kjókshko eshko li dgono jer ba kjing goshko li, e owa, Jerusalén sopga llamo li kjinmo lëmire?
5 Llër bomi kong ga eni llëme. Gueniyo llëbo owa shäryëmi löng li, e owa jlõe lozĩ, ga rayozĩa. Llëm ga pjãy pjir bakoe» le.

Kjor jong kjlara, botjyë llëme

6 E irgo ga tjlẽno nopga kong llëbo jyãglo go. Tjlẽ ga «Domer shäng kjlara, kjor jong kjlara, ba kjillgwo bo ara kjokyo li tjrëko. Kjor li ko *higuera*. Dbar kjwara ga jek jëk shäng e go, bo tjokde ĩya wlo, gueniyo bo drete.
7 Eni ga tjlẽ ba kjok daga li kong ga "Kuzong. Eeri ga öötong lu pjloglo mya ga kjor kjwe ĩnshko ga bo wlẽn kjwara llëme. ¡Kjwe kozong! ¿Shto kjrë jong ara llënoro?" le ba parkaga li kong.
8 »Kuya ga tjlẽ ba kong ga "Tjlapga, wẽyẽ. Rayos ber jong lu pjlara obi, sor pokër, ga dwlomner,
9 botjyëre ĩy wlo, llëm ga köm eshko jã ga pjlúe" le ba pjlu kong» le.

Woshtozlong dbaryo ga walë poptara Jesúsdë kjlara

10 Woshtozlong dbaryo kjwara ga Jesús sök oba ping judíoga syõ uyo jong kjwara li roshko.
11 Walë sök kjlara eshko, swlo ara lu pjloglo sak kjwara kjingsho kjwong (18) tjän, wloyo Ä sëya kjlararë. Walë li beno shäng wozönge.
12 Ĩya Jesúsdë ga rokara tek ba shwoy, ga tjlẽ ba kong ga «Pja döktong, pja rayara bop swlo wlerë» le,
13 ga orkwo iono ba go. Jekdo eshko ga walë li poptono beno shäng kjlo bek ba shtoshko. Ga opyono beno shäng Sbö poshrëk.
14 Gueniyo judíoga syõ uyo kägäyo li shäng eshko. Ĩya ga iirkono ara, tjlẽ nopga löng li kong ga «Shji parkozlong dbaryo iak lok kjwo tjer (6). Pjãy poptë woydë ga pjãy tek

eshko dbaryo ga pjlúe. Gueniyo woshtozlong dbaryo lira llëme» le.

15-16 Kuya Jesúsdë ga tjlẽ ba kong ga «¡Pjãy Sbö tjlõkwo söga jlõkoyo lëmi, gueniyo pjãy wotjlĩk owa bomi pjlúshko! Walë kjwe, e Abraham tjëyo, ga tjeng Ä wloshko eeri ga öötong lu pjloglo sak kjwara kjingsho kjwong (18). ¿Pjãy uunkong bomi öng dök, sömi di ië woshtozlong dbaryo llëmdo? ¿Eni ga walë kjwe döror Ä wloshko dwayo dbar ëreshko ga owa lëmi sorëro?» le.

17 Kuya ba wloyoga lirë ga lökkjrono ara. Gueniyo llamoga löng lira beno löng wopjlú, llëbo shäryara kës li kjĩshko.

Kjor dwlayo chirawa

18 Eshko ga Jesús tjlẽ löng li kong ga «¿Sbö ber no pjluyo sorë, e so llë kjoyo? ¿Lër bomi kong sorë ga pjlú?

19 E so kjor dwlayo chirawa ko *mostaza* dgoroy klung roy kjoyoe. Kuno gaësbang, kjor wleni. Eshko ga sënwa llë usho ywë ba kowo go» le.

Pjlung shosho uukklo

20 E irgo ga tjlẽ ga «¿Sbö ber no pjluyo sorë, e so llë kjoyo?

21 E so walë pjlung shosho llruno bayo ara ba uukklo tjok, ga ie ber buk uur wlo kjoyoe. Ba uukklo shdöktong pjlung shosho li kjwang jĩkong» le.

Kjër bäng bam chira

22 Jesús to jek shäng Jerusalén kjokyo wlo le. Eshko ga jëk shäng irbo goshko ga äär kjok kjrina kjrinashko ga slan oba ping.

23 Pjlara ga no kjlara llëbo kjakrokono ba kong. Tjlẽ ga «Tjlapga, ¿no kjre Sbörë där wlo li kjlöbö döre?»

24 «Pjãy drön ëë, pjãy opzrëk jek kjër bäng bam chira li go wlo. Lër bomi kong ga nopga ara opzrëk woydë jek e go wlo, gueniyo jek ga äe.

25 U sogo li u bäng bängzano pjir ga pjãy beno löng kjoko li, u bäng li porwëmi kjöw kjöw, ga öö lëmi, pjãy tjlẽ ga "Tjlapga, u bäng dös borwa kong sira" lëmi eni.

»Kuya ga tjlẽ bomi kong ga "Pjãy ë, pjãy kjone so, e miydër llëme" le.

26 »Eshko ga pjãy tjlẽ ba kong ga "Dënashko ga tjawa iono bop tjok, ga oba pinop borwa kjokshko bakoe" lëmi eni.

27 »Kuya ga tjlẽ bomi kong ga "Pjãy ë, pjãy kjone so, e miydër llëme. Pjãy llëbo owa shäryaga eröe. Pjãy opkjos bor shwoy ëre dwayo" le.

28-29 »Eshko ga Abraham, Isaac, Jacob, Sbö tjlõkwo lagaga löng kës li, e ber löng Sbö sök no pjluyo ĩyado lishko. Ga nopga kjok kjwang jĩkong so sirkek äär ber löng ië ba tjok. Ĩmi eni ga pjãy iak beno tjeng kjoko kjĩshko ga pjãy ber tjeng slar eshko, kowo uë, llëbo bang ara bomi kong kjĩshko.

30 Eerishko ga kjong kjong tjwlõ ara li, e ber löng tjwlõ chira eshko. E ga eerishko ga kjong kjong tjwlõ chira li, e ber löng tjwlõ ara eshko» le.

Jesús slatong Jerusalén sopga kjĩshko

31 Eshko ga fariseoga shrono löng kjlöbö, ga tjlẽ ba kong ga «Pjlu Herodes, pja zröya woydë. E kjĩshko ga pja nom jũy dwayo» le.

32 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Domer lëmi löng li, e oba jyãpgwaga erä. Pjãy nom ba shwoy, ga pjãy tjlẽ ba kong ga "Eeri, bong ga tja shäng Ä sëyaga tjeng oba goshko li ichë to, ga tja shäng oba poptë bakoe. Pak shäryër wlo li, e pjir kjönma" lëmi ba kong eni.

33 Gueniyo ga eeri, bong, kjönma ga tja to jek shäng Jerusalén kjokyo wlo. Tek këgongshko ga Sbö tjlõkwo lagaga zröraba shtoyo eshko.

34 »¡Jerusalén sopga, tja kuzĩa! Sbö tjlõkwo lagaga zrömi. Sbö tjlõkwo roy lagaga ichara bomi kong li lömi ak go, zrömi wlo. Woydoror enido ga pjãy tön, kjörkö meyo ba wapga töno tjeng ba sjägä dirko wleni, gueniyo woydoromi llëme.

35 Tja kuzĩa. Bomi u, e raye Sbörë ber jong tjoksa. Lër bomi kong ga tja ëre ĩmi ame, äär jong pjãy tjlẽ löng ga

»“Kjwe ichara Tjlapgarë tjwe kjok ëreshko.
Kjwe kjimte Sbörë”* lëmi löng guing» le.

14

Woshtozlong dbaryo ga swlo poptara Jesúsdë kjlara

1 Woshtozlong dbaryo kjwara ga Jesús öötong shäng fariseo tjwlõ ara wleniyo, e ushko, ië ba tjok wlo. Nopga löng eshko li löng ba dë, llëye shärye li ïya lok yõtso wlo.
2 Domer sök kjlara eshko swlo ara, poglo dguë do jïkong.
3 Ïya Jesúsdë ga tjlẽ fariseoga löng li kong, kjok llgwekklo tara Moisésdë li miydagaga pjlú wleniyo löng li kong ga «¿Woshtozlong dbaryo ga shji swlo poptë ga pjlúre?» le.
4 Kuya lok ga beno löng kjing erä. Eni ga Jesús orkwo iono swlo li go, ga poptara, tjlẽ ba kong ga «Pja nom ga pjlúe» le. Kuya ga toe.
5 Eshko ga Jesús tjlẽ nopga li kong ga «¿Bomi wa, bomi öng, e lono di bäng roshko woshtozlong dbaryoshko ga shimi jekdo maling llëmdo?» le.
6 Kuya lok ga dboryara llëm, beno löng kjing erä.

Shji manabashko ga shji llë shäryë

7 E irgo ga ïya Jesúsdë ga nopga mak li shrono löngshko ga sökklo wlẽya lok pjlú wleniyo, oba tjwlõ ara tjeng lishko. Eni ga tjlẽno ba kong llëbo jyãglo go. Tjlẽ ga
8 «Ëbo orkwosmok wlenishko ga pja mana ië ba tjokshko ga pja jek sirkek sökklo kjing, oba tjwlõ ara tjeng lishko llëme. No tjwlõ ara bop kjinmo tjwe shäng eshko wleni ga
9 bomi maga li tjwe tjlẽ bop kong ga “Pja kojõzong. Sökklo kjwe twos kjlara wle kong” le kjwe. Eshko ga pja löktkë ara, ga pja ber sök sökklo tjeng iröng wleniyo kjing go shara.
10 »Pja manabashko ga pja shronoshko ga pja jek sirkek sök sökklo tjeng iröng wleniyo kjing go dey. Eni ga bop maga li tjwe tjlẽ bop kong ga “Tjlapga, pja tjwlõ ara. Pja tek sirkek sök sökklo ëre pjlú anmoyõ kjing go shara” le bop kong eni kjwe. Eshko ga pja ïkoba ga pja tjwlõ tjok.
11 Ëye opyë ber tjwlõ ara ga ië̈ba ber tjwlõ llëme. Ëye opyë ber tjwlõ llëm ga ië̈ba ber tjwlõ ara» le.
12 Eshko ga tjlẽ ba maga li kong ga «Pja dli shäryono bayo arashko ga woyde ga oba llëbo ara wleniyo mapdë dö llëm, bop pjeyoga mapdë dö llëm bakoe. Shäryorop eni wleni ga dbar oblë go ga pja kjwe kar maya eni bakoe. Eshko ga pja potjwlẽkklo tjok.
13 Pja dli shäryono bayo arashko ga nopga song wleniyo, nopga jëk llëm wleniyo, nopga jëk yökyök wleniyo, nopga kjok ïgö llëm wleniyo, e mapdë dey.
14 Epgara, pja potjwlẽya ga äe. Gueniyo shäryorop eni wleni ga pja ie Sbörë ber wopjlú, ga pja potjwlẽga erë, nopga pjlo bek li woshre iröng obi dbaryo lishko» le.

Nopga mana domerdë ara, ië ba tjok wlo

15 Eshko ga sirkeno sök kjlara ba tjok eshko li tjlẽ ba kong ga «¡Sbö ber no pjluyo dbaryo öötongshko ga ëye öötong sök ië ba nopga tjok eshko li ber wopjlúe!» le.
16 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Domer shäng kjlara, nopga mana träk llëm, tjwe ba ushko ië ba tjok wlo, ga opyono beno shäng dli shäryë ba kong bayo ara.
17 Öötong iozlong dloyo go ga ba parkaga ichara kjlara, tjlẽ nopga mana li kong ga “Pjãy tegö. Dli kwirkonoe” le eni.
18 »Gueniyo kuya lok ga kjlara kjlara llëbo wlẽno, jek mana lishko llëm wlo. Bäm go li tjlẽ ga “Tja kjok tjwlẽno kjrina. Tja jongya ba ïk. Tja jnep kësbange” le.
19 »Kjlara obi tjlẽ ga “Tja söglа klung workwoklo dopshiga wleniyo

* **13:35** Salmo 118.26.

tjwlẽno doglo sak kjwara (10). Tja jongya ba tjlĩk. Tja jnepës̈bange" le.

20 »Kjlara obi tjlẽ ga "Tja ork-wosmok sök eeri jã. Tja jek ga äe" le.

21 »E irgo ga parkaga li tek shrono shäng irëng obi ba pjluyo shwoy, ga roy lara ba kong pjire. Kuya ga iirkono ara, ga tjlẽ ba kong ga "Pja to u lok ara wleniyo tjrëko, irbo pjlara pjlara bäng go, irbo chilawa oblë oblë bäng go bakoe. Eshko ga nopga song wleniyo, nopga jëk llëm wleniyo, nopga kjok ĩgö llëm wleniyo, nopga jëk yökyök wleniyo, e tek söba" le.

22 »Shäryara eni pjir ga shrono tek shäng irëng obi, tjlẽ ba pjluyo kong ga "Tjlapga, llëye lorop bor kong li shäryoror pjire. Gueniyo iozlong shtoyo obie" le.

23 »Kuya ga tjlẽ ba kong ga "Pja nom nopga wlẽk kjok shto oblë shara. Pja to u lok kjwöbö kjwöbö wleniyo tjrëko. Eshko ga ëye wlẽnop ga ichëp tek bor ushko, bor u ëre dlin ber jong tjung wlo.

24 Lër bop kong ga nopga manor löng bäm go li, bor dli li ue sira llëme" le ba parkaga kong» le.

Shji jëk Jesús tjok wlo li, e tjwlõ tjok

25 Jesús jek jëk shäng irbo go, ga oba jëk löng ba tjok ara. Eni ga bojono irëng, tjlẽ ba kong lok ga

26 «Ëye jëk woydë bor tjok jlõkoyo ga woyde ga ba data, ba mekë, ba wapga, ba pjeyoga uunkong, e ie ber woyo ba kong ame. Woyde ga wotjlĩk ga "Tja wolonde, de tja wolon llëmde, tja jëk ba tjok" le ĩyado bakoe. Shärye eni llëm ga e ber bor oppingga ga äe.

27 Woyde ga llëye shäryëba ba kong bor kjĩshko llë pogoshko li, e zrökoba pjang kjlös go ëmdë ga e ba kong ga llëye llëme le. Eni llëm ga e ber bor oppingga ga ä bakoe.

28 »¿Pjãy kjlara wotjlĩk ak sho shäryë jong kjókshko wleni ga pja sirkek sök ba woyotjlĩk ga "¿Tjwlõ kjöm? ¿Dburyo kjwõrde?" lëp bäm go llëmdo?

29 Eni llëm ga u shakklo li shäryorop pjirshko ga dbur pjir eshko wleni ga pja ĩkoba ga pja joywëba,

30 tjlẽ ga "Domer kjwe ba pak soy-ono, ga kjra lara ga pjitong llëm ĩzĩa" lëba eni.

31 »¿Pjlu llë opshik jek ba ëngkjwagaga doglo sak dbäw dbäw pjloglo sak kjwara (10,000) tjok, ëngkjwë pjlu oblë tjok wleni ga ĩya ga pjlu oblë li ëngkjwagaga doglo sak dbäw dbäw pjloglo sak pjök (20,000) wleni ga llëye shärye eshko lëmi? ¿Wotjlĩk ga "¿No kjwõrde? ¿Shji ëngkjwë ba tjok sorë? ¿Shji kjangde, de llëmde?" le eni llëmdo?

32 Eni ga "Shji songe" le wleni ga pjola obishko ga nopga iche jek kjlöbö, lan pjlu oblë li tjok wlo, ie ber sök wlẽp wlo, ëngkjwë ba tjok llëm wlo.

33 Bomi llëbo tjeng kës li iëmi ber irëng llëm ga pjãy ber bor oppingga llëm eni bakoe.

34 »Dlungna, e pjlúe. Gueniyo ga pjlë ameshko ga iëy ber pjlë ba shtoy irëng obi ga äe.

35 Eshko ga llëno ame, ioroy klung kjing go ëmdë ga llëno llëme. E dbukko erä. Ëye kwomgwo tjok ga woyde ga kuya yõtso» le.

15

Öng wlẽp ushko so jeno kjlara

1 Jesús shäng oba ping wopro ga nopga dbur töngga Roma so kong, nopga owa wleniyo oblë, e shrono löng ara ba kuk eshko.

2 Fariseoga, no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go, e löng eshko kjlöbö bakoe. Nopga owa li ĩya lok ga tjlẽ ëng kong ga «Nopga wotjlĩk owa wlokjre, ga ië ba tjok bakoe» le.

3 Eni ga Jesús tjlẽno ba kong llëbo jyãglo go. Tjlẽ ga

4 «¿Pjãy kjlara öng wlẽp ushko so tjeng doglo sak dbäw (100), ga kjlara jeno wleni ga llëye shäryëp eshko? ¿Llamo sak shkaw kjingsho shkaw (99) li iëp ber tjeng ba kjok kjing go,

ga pja to jeno li wlẽk, äär jong wlẽnop
guing llëmdo?
5 Wlẽnopshko ga pja wopjlúe. Eshko
ga iëp buk bop dbopdo,
6 söp tek iröng bop ushko, ga bop
pjeyoga rokëp uunkong tek eshko. Ga
pja tjlẽ ba kong lok ga "Bor öng jeno li
wlẽnore. Tja wopjlúe. Woydër ga pjãy
ber wopjlú botoya dik bakoe" lëp eni.
7 »Eni bakoe. Lër bomi kong ga no
kjlara, llëbo owa shärye shäng li, e
owa jlõe lara, ga rayarashko ga kjok
dogo ga löng wopjlú ba kjĩshko. Eshko
ga nopga pjlo bek doglo sak shkaw
kjingsho shkaw (99) li, era woyotjlĩya
lok ara llëme.

Dbur jeno kjwara

8 »¿Walë shäng kjlara, dbur tjeng
kjwo sak kjwara (10) ga jeno kjwara
wleni ga llëye shärye? ¿Iök borkeya,
ga u ro pjloke yõtso, ba dbur jeno li
wlẽna guing llëmdo?
9 Wlẽnashko ga ba pjeyoga roke tek
eshko uunkong. Ga tjlẽ ba kong
ga "Bor dbur jeno li wlẽnore. Tja
wopjlúe. Woydër ga pjãy ber wopjlú
botoya dik bakoe" le eni.
10 »Eni bakoe. Lër bomi kong ga
no kjlara, llëbo owa shärye shäng li, e
owa jlõe lara, ga rayarashko ga Sbö
parkagaga kjok dogo so löng wopjlú
eni bakoe» le.

Wa jeno kjlara

11 Eshko ga tjlẽ ba kong obi ga
«Domer sök kjlara wapga do pjök.
12 Pjlara ga ba wa miteyo tjlẽ ba
data kong ga "Data, bop llëbo ber
bor kong llono wlo li twos bor kong
jekdo" le. Kuya ga ba llëbo tjeng kës li
shdöra ba wapga do pjök li kong.
13 »Dbar kjwöbö ga ba wa miteyo li,
llëbo twara ba kong li soynena pjir, ga
dburyo söra jek ba tjok, öötong beno
sök kjok shto oblë pjolae. Eshko ga ba
dbur li zana, to shäng sorë pogo.
14 Zana pjirshko ga kjok shäng
lishko ga pjli shrono kësbang, ga llëye
wlẽya, ue wlo drete.
15 »Eni ga to shäng pak wlẽk domer
kjok eshko so kong, ga kong pak
twara, ichara köchi dë ba kjokshko.
16 Parkëshko ga pjli ara, köchi dli
worbo li ue woydë, gueniyo twëba ba
kong llëme.
17 »Eni ga wotjlĩk tjwe kjlay ga "Bor
data ushko ga dli träk llëm, ba parka-
gaga löng kës li bö tjung ĩyado, ga dli
ber obie. ¡Na ga tja sök wolonto pjlirë!
18 Tja to bor data shwoy iröng obi
dey. Tja äär eshko ga lër ba kong
ga 'Data, tja llëbo owa shäryono Sbö
kong, bop kong bakoe.
19 Bek ga tja tjwlõ bop wa dik ame.
Tja ios ber bop parkaga wleni dey' lër
ba kong eni" le.
20 Eni ga to sök lishko dwayo,
jongya ba data shwoy.
»Jek shäng ääto ga ĩna ba datarë
pjola dwayo, ga songe le. Jekdo eshko
ga jek zron jong ba wlokjrë, popjlura,
ga lõ shira.*
21 »Eshko ga ba wa li tjlẽ ba kong
ga "Data, tja llëbo shäryono owa Sbö
kong, bop kong bakoe. Bek ga tja
tjwlõ bop wa dik ame" le.
22 »Eshko ga ba data tjlẽ ba park-
agaga löng li kong ga "Pjãy shwong
shis maling, pjlú wleniyo, ga doyozĩ
e go. Kong sakkwo ioklo iozĩ kjwara,
drepkwota iozĩ bakoe.
23 Sögla llgwoklë kjlo pjlú wleniyo li
tek sözĩ, ga zrözĩa. Shji dli shäryë, ba
shrëkklo.
24 Bor wa ëre shinmotkonoe loror,
miga shäng së. Jeno bor shjiryo,
gueniyo shrono shäng iröng" le. E
irgo ga kjarga löng ba shrëk.
25 »E wopro ga ba wa këguëyo shäng
parkë kjloshko. Tek shäng iröng
tjwayde ushko ga kuya ga oba löng
bërkë.
26 Eni ga parkaga rokara kjlara, tjlẽ
ba kong ga "¿E llëro?"
27 »"Bop lëng shäng së, shrono
shäng pjlúe. E kjĩshko ga sögla
llgwoklë kjlo pjlú wleniyo li zröra bop
datarë ba shrëkklo" le.

* **15:20** ***Lõ shik*** lanyo, e tak pjang Génesis 27.26 go.

28 »Kuya ga iirkono, opzrëk jek woydë u roshko ˈlëme. Miydara ba datarëshko ga opshino jek ba wˈlẽpyotkë, opzrëk wˈlo.
29 Gueniyo tˈjlẽ ba data kong ga "Miydëp pˈjlú ga tja parkë shäng bop kong ˈluyo ara, pja koˈlër ĩyado. Eni ëmdë ga tja kong shwˈling ushko so chirawa tworop bor kong, tja opshrëk bor pjeyoga tjok wˈlo pˈjlara ˈlëme.
30 Gueniyo bop wa bopoya, bop dbur zana dret waˈlëga owa wˈleniyo tjok ˈli, era kong sögˈla ˈlgwoklë pˈjlú wˈleniyo ˈli zrörop" ˈle.
31 »Kuya ga tˈjlẽ ba kong ga "Pja sök bor tjok ĩyado, bor ˈlëbo tjeng kës ˈli, e bopoya.
32 Gueniyo bop ˈläng, e shinmotkonoe ˈloror, miga shäng së. Jeno bor shjiryo, gueniyo shrono shäng irönˈg obi. E kjĩshko ga shrëy ˈlëm ga äe" ˈle ba kong» ˈle.

16

Parkaga kägäyo kjok miydë ara, wotˈjlĩk maˈling wˈleniyo

1 Eshko ga Jesús tˈjlẽ ba oppinggaga kong ga «Domer shäng kˈjlara dbur ara. Domer ˈli parkaga shäng kˈjlara, ba parkagaga tjeng kës ˈli kägäyo. E rotaraba ga ba pˈjluyo ˈli dbur zãya ara sorë pogo.
2 Eni ga rokara ba pˈjluyorë tek ba shwoy, ga tˈjlẽ ba kong ga "Pja bor dbur jek shäng ara ˈläba. ¿E sorëro? ˈlëbo soynenop kjöm, tjwˈlẽnop kjöm, e kjibokwoyo twos bor kong, bor ˈlëbo dorop sorë ˈli miydër wˈlo. Pja ber shäng bor parkaga kägäyo ame" ˈle.
3 »Kuya ga wotˈjlĩk ga "Tja ie bor pˈjluyorë ber shäng pak drete. Tja parkë kˈjloshko ma, ga tja to shäng dbur rokë ga tja ˈlök ara. ¿Era tja orwë ˈlong?
4 Woydër ga tja pak ˈlëmshko ga tja wˈlokjrëba ba ushko. ¿Gueniyo ˈlëye shäryër ga pˈjlú? Ãã, ˈlë miydoror tjän" ˈle.
5 »Eshko ga ë pogo tjwˈlõ ba pˈjluyo kong ˈli, e rokara tek ba shwoy. Ga tˈjlẽ shrono shäng bäm ˈli kong ga "¿Pja pogo tjwˈlõ bor pˈjluyo kong kjöm?"
6 »"Tja pogo tjwˈlõ kjyo bayo ba bapkwo kësbang tjung wˈleni kjwo sak dbäw (100) dik"* ˈle.
»Kuya ga tˈjlẽ ba kong ga "Bop tjwˈlõ kjöme ˈli kjibokwoyo ëre kjrozong. Pja sirkes maˈling, kjibokwo tos kjwara obˈlë, gueniyo kjyo bayo ba bapkwo kësbang tjung wˈleni kjwo sak shkëng (50) dik" ˈle.
7 »E irgo ga tˈjlẽ shrono shäng kˈjlara obi ˈli kong ga "¿Pja pogo tjwˈlõ ba kong kjöm?"
»"Tja pogo tjwˈlõ dwˈla bayo ba bapkwo kësbang tjung wˈleni kjwo sak dbäw (100) dik" ˈle.
»Kuya ga tˈjlẽ ba kong ga "Bop tjwˈlõ kjöme ˈli kjibokwoyo ëre kjrozong. Kjibokwo tos kjwara obˈlë, gueniyo dwˈla bayo bapkwo kësbang tjung wˈleni kjwo sak kjwong (80) dik" ˈle.
8 »Roy kura ba pˈjluyorë, ga wotˈjlĩk ga "Bor parkaga kägäyo ˈli wotˈjlĩk owa ëmdë ga kjok miydë ara, wotˈjlĩk maˈlinge" ˈle. Nopga Sbö miydë ˈlëm wˈleniyo omshäryë eni bakoe. ˈlëbo tjeng kjok ëre kjing go pakyo shäryeˈlok pˈjlú wˈlo ga epga wotˈjlĩk maˈling, nopga Sbö ĩ ˈli kjinmo.
9 »Ëër bomi kong ga pjãy dbur tjok ga zãzĩ oba kjimtokˈlo, epga ber wopˈjlú bomi tjok wˈlo. Eni ga bomi dbur pjitongshko, pjãy woˈlonoshko ga pjãy wˈlokjraga tjok kjok dogo, shji sök së ĩyado ˈlishko.
10 »Ëye kong ˈlëbo twëy tjwˈlõ chira ga de pˈjlú wˈleni ga miydëy e go ga kong ˈlëbo twëy tjwˈlõ ara ga de pˈjlú eni bakoe. Ga ëye kong ˈlëbo twëy tjwˈlõ chira ga de ma wˈleni ga miydëy e go ga kong ˈlëbo twëy tjwˈlõ ara ga de ma eni bakoe.
11 Eni ga bomi dbur, bomi ˈlëbo, e doromi pˈjlú ˈlëm kjok ëre kjing goshko wˈleni ga ˈlëbo tjwˈlõ ara tjeng kjok dogo ˈli twaga ërë bomi kong ˈlëme.

* **16:6** ***Kjyo bapkwo kësbang tjung wˈleni kjwo sak dbäw (100) dik***, e ***bayo litro sak dbäw dbäw pˈjloglo mya kjingsho sak dbäw pˈjloglo kjäk (3,700) dik*** ˈloklo.

12 ¿Ga ĩlëbo oma ĩ li doromi pjlú ĩlëm
ga ĩlëbo twe oblërë ber bomipjõy wlo
sorëro?
13 »Ëye parkë pjluyo do pjök kong ga
äe. Shärye eni wleni ga kjlara woyde,
kjlara woyde ĩlëme. Ber pjlú kjlara
tjok, ber owa kjlara tjok. Pjãy wo
pjang dbur go ĩyado ga pjãy parkë Sbö
kong ga äe» le.
14 Fariseoga löng eshko kjlöbö.
Dbur sĩyo kjĩshko ga tjlõkwo li kuya lok
ga joywakza lok tjã tjã erä.
15 Eni ga Jesús tjlẽ ba kong ga «Pjãy
ĩlëbo shäryë ara oba bokso, pjãy pjlúe
lëba wlo. Gueniyo pjãy wotjlĩk ĩlë li
miyde Sbörë pjire. Nopga kong ga
ĩlëbo tjwlõ ara le li, e Sbö kong ga ĩlëbo
owa anmoyõ.

Kjok ĩlgwekklo tara Moisésdë li, Sbö ber no pjluyo sorë li, e roy

16 »Kjok ĩlgwekklo tara Moisésdë li,
tjlõkwo tara Sbö tjlõkwo lagaga tek
dënashko sorë li, e beno bi kong, kolëy
wlo, äär jong Juan No Waga shrono
guing. Eshko tek lëkong ga Sbö ber no
pjluyo sorë li roy pjlú shdöktong ara,
ga nopga drön ëë, Sbö ber ba pjluyo
wlo.
17 Gueniyo kjok ĩlgwekklo li, e pjir
wlo ĩlëme. Kjopkwo, kjok ëre, e pjir
ber dret, gueniyo ga tjlõkwo tak lok
kjok ĩlgwekklo go li löngko kjwara
ĩlëme.

Shji ëng rayë

18 »Domer ba boy rayono, ga ork-
wosmono oblë tjok wleni ga ĩlëbo
owa shäryayde. Ga ëye orkwosmok
walë rayak sök li tjok ga ĩlëbo owa
shäryayde bakoe.

Lázaro, e ga domer dbur ara kjlara

19 »Domer shäng kjlara dbur ara,
doyë shwong pjlú, wolëso go. Dbar
kjwobi go ga bë shärye kësbang, dli
opzang ĩ.
20 Eshko obi domer sök kjlara ko
Lázaro, poglo go ũta ara do jĩkong,
sirkek sök töshko, domer dbur ara li u
bäng zlong.
21 Sök oma dli worbo lon töshko li
koshë, ue wlo, pjli ara kjĩy. Shjiti ĩlë
tjwe ba zlong bäng ba ũta li shuk.
22 Dbar kjwara ga domer song li
wolono, ga ba sëya söra Sbö parka-
gaga kjok dogo sorë öötong sök Abra-
ham zlong.

»E ga domer dbur ara li ëmdë ga
wolono bako, jnenaba to sakshko.
23 Ga ba sëya öötong sök iök pjë jong
ri ri sjer ĩlëm shtoyo li roshko. Eshko
ga song, suya iökdë, bang ara. Eni ga
ĩya jem pjola dwayo ga Abraham bë
sök Lázaro tjok,
24 ga öö le, tjlẽ ba kong ga "¡Kjokë
Abraham, tja songe lozong! Tja suya
iökdë, bang ara. E kjĩshko ga Lázaro
kjwe ichos ba sakkwo dbo pök di go,
tek di smoktong ba go li sök bor kong
iër wlo, bor kjyorkwo zẽya wlo" le.
25 »Kuya ga tjlẽ ba kong ga "Pja
wotjlĩs sira. Pja sök kjok kjing go
obishko ga pja öör sök owa ĩlëme.
Lázarora öör songe. Eerishko ga sök
wopjlú jũshko, ga pjara sök song, suya
iökdë, bang ara.
26 E pjlor kar go ga jũshko kjok tjrëk
pjang oojong kësbang, borwa shwo lë,
bop shwo lë bakoe. E kjĩshko ga ëye jek
ga ä, ëye tek ga ä bakoe" le.
27 »Kuya ga tjlẽ ba kong ga "Kjokë,
rokër bop kong ga Lázaro kjwe ichos
bor data ushko,
28 kjok owa anmoyõ ëre roy sök bor
lëmga doglo shkëng (5) löng eshko li
kong, tjwe kjok ëreshko ĩlëm wlo" le.
29 »Kuya ga tjlẽ ba kong ga "Ĩlëme.
Epga kong kjok ĩlgwekklo tara
Moisésdë li beno tjeng ba kong,
tjlõkwo tara Sbö tjlõkwo lagaga tek
dënashko sorë li beno tjeng ba kong
bakoe. Woyde ga e kolayde lok" le.
30 »Kuya ga tjlẽ ba kong ga "E kole
lok ĩlëme. Gueniyo ëbo wolono, ga
woshrono iröng obi, ga jek lan ba tjok
wleni ga ĩlëbo owa shärye löng li, e
owa jlõe le, ga raye eshko" le.
31 »Kuya ga tjlẽ ba kong ga "Moisés
tjlõkwo, Sbö tjlõkwo lagaga tjlõkwo,
e kjre lok ĩlëm ga ëye wolono, ga
woshrono iröng obi li tjlõkwo kjre lok
ĩlëm bakoe" le ba kong eni» le.

17

Shji oblë ichë llëbo owa shäryë llëme

1 Eshko ga Jesús tjlẽ ba oppinggaga kong ga «Llëbo tjeng ara, pjãy iche llëbo owa shäryë wlo. E ber eni ĩyado. Gueniyo ëye oblë ichono llëbo owa shäryë ga era song jlõ, shdungko.

2 Kjwozirwa bor tjlõkwo kjraga kjlara ichayde llëbo owa shäryë llëm obishko ga ba ichaga li shakko, apkwo kësbang pjrikko ba bëngshko, ga dbukko jer dlung dorong dey.

3 E kjĩshko ga pjãy sjëke.

»Bop kjlara, e llëbo owa shäryono ga pĩzong, "Shäryëp eni ame" los ba kong. Eni ga "E owa jlõe. Shäryër ame" lara bop kong wleni ga llëbo shäryara owa li ios ber tjwlõ llëme.

4 Dbar kjwara ga llëbo shäryara bop kong owa pjloglo kjäk (7) ëmdë ga tjwe bop shwoyshko ga tjlẽ bop kong ga "E owa jlõe. Shäryër ame" leshko ga owa li ios ber tjwlõ llëme» le.

Shji mär Sbö go ga shji llëbo shäryë kësbang ga pjlúe

5 Eshko ga Sbö tjlõkwo roy lagaga ba ãska li tjlẽ ba kong ga «Tjawa mär löng Sbö go. Tjawa kong dbo twos, tjawa mär ba go jek këgong wlo» le.

6 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Dwlagwo chirawayo ëmdë ga kun jem ga pjlúe. Eni wleni ga pjãy mär Sbö go sirawa dö ëmdë ga pjãy tjlẽno kjor kësbang kjwe kong ga "Pja opshis ëre dwayo, pja nom wen jong dlung roy" loromi ga pjãy kole, ga shäryë eni.

Shji parkë Sbö kong sorë

7 »Pjãy kjlara, parkaga shäng kjlara wleni ga brik shäng klung workwë, llëm ga öng dë. ¿Tjwe shäng iröng bop shwoyshko ga llëye lëp ba kong eshko? ¿Pja tjlẽ ba kong ga "Pja tegö. Pja sirkes sök ië jekdo" lëp ba kong enire? Eni llëme.

8 Pja tjlẽ ba kong ga "Bor dli shäryos bor kong jekdo. Pja poshäryos, pja shwong skwos stek wleniyo, bor dli pjlorguëp bor kong wlo. Tja iono pjir ga ië pja shara" lëp ba kong eni dani.

9 ¿Shäryara bop kong eni pjir ga pja tjlẽ ba kong ga "Tja kjimtorop ara, tja wopjlú bop tjok" lëp ba kong enire? Eni llëm bakoe.

10 Pjãy parkaga eniyo wleni bakoe. Pjãy ichara Sbörë parkë ga pak li shäryoromi pjir ga woyde ga pjãy tjlẽ ga "Tjawa tjwlõ ara llëme. Tjawa parkaga eröe. Llëye lara Sbörë borwa kong li shäryorwarë erä" lëmi eni» le.

Domerga poglo go swlo ara, sho an do jĩkong wleniyo poptara Jesúsdë doglo sak kjwara (10)

11 Jesús jek shäng Jerusalén kjokyo wlo leshko ga jëk shäng Samaria kjokyo, Galilea kjokyo, e tjrëko.

12 Jek äär shäng kjok kjrinashko ga domerga wen tjeng doglo sak kjwara (10), poglo go swlo ara, sho an do jĩkong wleniyo. Tek shrono löng pjola sit,

13 ga öö le, tjlẽ ba kong ga «¡Tjlapga Jesús, tjawa songe lozong!» le.

14 Ĩya ga tjlẽ ga ba kong lok ga «Pjãy nom opping syõshtagaga Sbö kong ba pjeyoga kjĩshko li kong, pjãy ĩya lok wlo» le.

Jek löng jëkko wopro ga poptonoe.

15 Kjlara opĩno ga beno drëpdrë, sano iröng, ga Sbö poshrëya shäng pjluk ara.

16 Eni ga jek öötong shäng Jesús zlong bäng ga kjök tono, kjujono bokdo kjlay klung go, ga tjlẽ ba kong ga «Tja poptorop. Tja beno wopjlú bop tjok e kjĩshko» le. Domer li, e Samaria so.

17 Kuya ga tjlẽ nopga löng li kong ga «¿Domerga poptono, e doglo sak kjwara (10) llëmdo? ¿Llamo doglo shkaw (9) li kjwono llong?

18 Domer ëre Samaria so, e judío llëme. Era shrono iröng obi Sbö poshrëk. ¿Judíogara kjwono llong?» le.

19 Eshko ga tjlẽ domer li kong ga «Pja kojõzong. Pja nomo. Pja mär bor go kuzong ga pja poptonoe» le.

Sbö ber no pjluyo dbaryo

20 Pjlara ga fariseoga kjone kjone tjlẽ Jesús kong ga «¿Sbö ber no pjluyo wlo li, e dbaryo tjwe llono?»

«Sbö ber no pjluyo li, e llëbo ïkko
wleni llëme.
21 “Sbö, e no pjluyo shäng ïzong” lëy
ga äe, ïgöy llëme. Sbö ber no pjluyo li,
e llëbo wen bomi pjlúshko» le ba kong.
22 Eshko ga tjlë ba oppinggaga kong
ga «Dbar tjwe kjwara ga no to ter kjok
dogo dwayo ëre ïmi woydë ara jek
pjlara obi. Gueniyo eshko ga tja ïmi
llëme.
23 Eshko ga no tjwe shäng tjlë bomi
kong ga “¡Shäng na ïzïa!” le. Oblë
tjlë ga “¡Shäng kjwe!” le bomi kong,
gueniyo jlõ lëmi llëm, pjäy jek eshko
llëme.
24 Tja tjwe iröng obishko ga e ber
so llgwlëng ller käläl llet llet kjok dogo
llaw pogo kjoyoe. Eni ga tja ïga nopga
uunkongdë wëllëe.
25 Gueniyo e bäm go ga tja shdun-
goba ara guing. Tja wlokjre nopga
löng eerishko dbaryo lirë llëme.
26 »No to ter kjok dogo dwayo ëre
tjwe iröng obi döröshko ga llëbo shäryë
kjok ëre kjing go li, e ber so llëbo
shäryono Noé dbaryoshko li dik.
27 Eshko ga kjok ëre pitë llëm
obishko ga nopga to löng wlëp dli
uë, di ië, orkwosmok ëng tjok, öötong
Noé opzrëno jem kjyong kësbang
roshko dbaryoshko. Eshko ga shunyo
shrono kësbang, ga nopga li söra dirë,
shtena drete.
28 »Lot dbaryo ga nopga opshäryono
eni bakoe. To löng dli uë, di ië, llëbo
tjwlëk, llëbo soynek, dwla dguë, u
ywë, beno löng llë le.
29 Gueniyo Lot opshino Sodoma
kjokyo dwayo irgo ga akkwo lono ter
iök, shunyo shrono wleni, ga nopga li
pjira drete.
30 Ga tja wen obishko ga shäryë eni
bakoe.
31 »Eshko dbaryo ga ëye sök ba u
dbo kjing sdok li kjing go ga jek llëbo
beno tjeng ba u roshko li kjrë llëm, tök
jekdo dey. Ëye shäng ba kjokshko ga
jek ba ushko iröng, llëbo beno tjeng li
kjrë llëm bakoe.
32 Llëye weno Lot boy kong
dënashko li woyotjlïzïa.
33 »Ëye wotjlïk opdë om go, zrökoba
bor kjïshko llëm wlo le ga äär kjok
dogo llëme. Gueniyo ëye jëk bor tjok
jlõkoyo, e zröraba bor kjïshko ëmdë ga
era ber sök së ïyado kjok dogo.
34 Llër bomi kong ga eshko dbaryo
ga nopga tjeng do pjök bukklo
kjwaraso kjing go. Kjlara söya, kjlara
ie ber buk eshko.
35-36 Ga walëga löng do pjök llëbo
kläk. Kjlara söya, kjlara ie ber shäng
eshko»* le.
37 Kuya lok ga tjlë ba kong ga
«Tjlapga, ¿shäryë eni li, e kjone?»
«Shinmo doyo buk kjone ga lä tjwe
tön tjeng ara eshko» le ba kong.

18

Kjok llgwega kjlara, e ga syã kjlara

1 Eshko ga Jesús tjlëno ba op-
pinggaga kong llëbo jyäglo go, epga
syõshtë ber löng Sbö kong ïyado wlo,
wosonkë llëm wlo.
2 Tjlë ba kong ga «Kjok buk kjri-
nashko ga no shäng kjlara no llgwega,
ëye bangkjre llëm, Sbö ëmdë ga
bangkjre llëm bakoe.
3-4 Kjok eshko ga syã shäng kjlara.
Tjwe tjlapga kjok llgwega wleniyo li
shwoy enido, tjlë ga “Bor wloyo, e
llgwep bor kong sira. Tja wlikozong”
le ba kong eni enido. Kjok llgwega sök
li ïya öör ga llgweya woydë tjlapga lirë
ba kong llëme. Eni ga ïya jek tjwe obi,
ïya jek tjwe obi.
»Gueniyo pjlara ga tjlapga li wotjlïk
ga “Tja, ëye bangkjrër llëm, Sbö ëmdë
ga bangkjrër llëm bakoe.
5 Gueniyo walë kjwe tjwe shäng bor
barwë ara enido. E kjïshko ga llëbo li
llgwer ba kong, tja barwe ame wlo.
Llëm ga tjwe bor barwë jek obi, ga tja
ie ber sök wlëp llëme” le.
6 »Llëye lara no llgwega owarë li, e
woyotjlïzïa.
7 ¿Pjäy wotjlïk ga Sbö, ba nopga
kjrara tjeng li wlike llëme lëmiro?

* **17:35-36** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyã taraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjlë ga «Kjlara söya, kjlara ie ber shäng eshko. Ga domerga löng do pjök parkë kjloshko. Kjlara söya, kjlara ie ber shäng eshko.»

Epga syõshtë ˈlok ba kong shkë dba, wˈlike wˈlo. ¿Pjãy wotjˈlĩk ga dborye maˈling ˈllëme ˈlëmiro?
8 Ľër bomi kong ga wˈlike maˈling. ¿Gueniyo ga no to ter kjok dogo dwayo ëre tjwe kjok ëre kjing goshko ga nopga wˈlẽn ˈlöng mär bor gore?» ˈle.

Fariseo kjˈlara, e ga dbur töngga Roma so kong kjˈlara

9 Nopga ˈlöng eshko kjˈlöbö, wotjˈlĩk ga «Tjawa jëk pjˈlo bek, obˈlëra jëk bëy ˈllëme» ˈle eni. Eni ga Jesús tjˈlẽno ba kong ˈllëbo jyãgˈlo go. Tjˈlẽ ga
10 «Domerga öötong ˈlöng Sbö u zˈlong bäng do pjök syõshtë. Kjˈlara, e fariseo, kjˈlara obi, e dbur töngga Roma so kong.
11 Eshko ga fariseo ˈli syõshtono shäng kojong, tjˈlẽ ga "Sbö, tja no obˈlë dik ˈllëme. Tja ˈlũrkë ˈllëm, tja ˈllëbo owa shäryë ˈllëm, tja pë oma boy obˈlë tjok ˈllëm bakoe. Dbur töngga kjwe jëk owa, tjara jëk eni ˈllëme. Tja wopjˈlú bop tjok e kjĩshko.
12 Sondë kjwobi go ga tja ië ˈllëm bop kong dbar pjök. Ľlëbo wˈlẽnor ˈli shtër äär ba sakyo (10) go, ba sakyo (10) go, shir kjrina kjrina, ga twër bop kong" ˈle eni.
13 »Dbur töngga ˈlira beno shäng ro pjola sira. Ľlëbo owa shäryara ˈli bangyo ba kong ara kjĩshko ga beno shäng pjˈlú kjing shpok, ga kjok dogo jem ĩya woydë sira ˈllëm, ˈlöktkë ara Sbö bokso kjĩy. Eni ga syõshtono, tjˈlẽ ga "Sbö, tja ˈllëbo owa shäryono ara. Tja songe ˈlozong" ˈle.
14 »Ľër bomi kong ga brik ˈlokshko ga dbur töngga ˈli beno shäng pjˈlo bek Sbö bokso, fariseo ˈlira ˈllëme. Ëye opyë ber tjwˈlõ ara ga ie ber tjwˈlõ ˈllëme. Ëye opyë ber tjwˈlõ ˈllëm ga ie ber tjwˈlõ ara» ˈle.

Ľlëbo shäryara Jesúsdë pjˈlú, kjwozirga kong

15 Eshko ga kjwozirga sökoba jek Jesús kong, Jesús orkwo ië ba kjing go wˈlo. Ĩya ba oppinggagarë ga kjwozirga sögaga ˈli wˈlona.
16 Eni ga ba oppinggaga ˈli rokara Jesúsdë tek ba shwoy, ga tjˈlẽ ba kong ga «Kjwozirga somi ˈllëm, tek wẽyẽ bor shwoy. Ëye ber kjwozirga jũni ga Sbö ber ba pjˈluyo.
17 Ľër bomi kong jˈlõkoyo ga ëye Sbö tjˈlõkwo kjrë kjwozirwa dik ˈllëm ga äär ber sök Sbö sök no pjˈluyo ĩyado ˈlishko ˈllëme» ˈle.

Domer dbur ara kjˈlara

18 Tjˈlapga shäng kjˈlara eshko tjwˈlõ ara wˈleniyo. Tjˈlẽ Jesús kong ga «Tjˈlapga no pingga, pja pjˈlúe. ¿Ľlëye shäryër, tja ber sök së ĩyado Sbö tjok wˈlo?»
19 «¿Tja pjˈlúe ˈlëp ega? Pjˈlú ˈli, e Sbö eröe.
20 Kjok ˈllgwekklo tara Moisésdë ˈli, e miydëp tjän. "Shji pë oma boy obˈlë tjok ˈllëme. Shji no zrök ˈllëme. Shji ˈlũrkë ˈllëme. Shji obˈlë jyõyotkë ˈllëme. Bop data, bop mekë, e bangkjros, ios ber tjwˈlõ ara"»* ˈle.
21 Kuya ga tjˈlẽ ba kong ga «Tjˈlõkwo ˈlëp shäng kës ˈli, e shäryër shäng enido, tja tek dwˈlas ˈlë obishko» ˈle.
22 Kuya ga tjˈlẽ ba kong ga «Ľlëbo shäryorop kës ˈli, e pjˈlúe. Gueniyo ˈllëbo beno kjrina obi. Pja nom bop ˈllëbo tjeng kës ˈli soynek pjir, ga dburyo twos oba song wˈleniyo kong. Enira pja ˈllëbo ara kjok dogo. Pjir ga pja tek bor tjok, pja pin wˈlo» ˈle.
23 Kuya ga beno shäng woydë ara, dbur ara kjĩshko.
24 Woydë ara ˈli ĩya Jesúsdë ga tjˈlẽ ga «Nopga dbur ara wˈleniyo äär ber ˈlöng Sbö sök no pjˈluyo ĩyado ˈlishko wˈlo ga kjange.
25 Öng jëkkˈlo sokësbang wˈleniyo opzrëk jek shkö bokkwo bäng go ga kjange. Gueniyo nopga dbur ara wˈleniyo äär ber ˈlöng Sbö sök no pjˈluyo ĩyado ˈlishko wˈlo ga kjang anmoyõ» ˈle.
26 Kuya ˈlöng eshko ˈlirë ga tjˈlẽ ˈlok ba kong ga «¿Enira ëye därdo?»
27 «Ľlëye shärye norë ga ä ˈli, e shärye Sbörë ga pjˈlúe» ˈle.

* **18:20** Éxodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20.

28 Eshko ga Pedro tjlẽ ba kong ga «Borwa llëbo tjeng kës li rayororwa beno pjir, tjawa jek bop tjok wlo» le.
29 Kuya ga tjlẽ ba kong lok ga «Ëër bomi kong jlõkoyo ga ëye, ba u, ba boy, ba kjlara, ba data, ba mekë, ba wapga, e rayara, Sbö ber ba pjluyo wlo ga
30 ãska wlẽya ara anmoyõ. Kjok ëre kjing go ga wlẽya llëye rayara li pjloglo ara obi. Ga llonoshko ga ber sök së ĩyado Sbö tjok» le.

Jesús lano ba wolon dbaryo kjĩshko jek obi

31 Eshko ga ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li rokara dboshko, ga tjlẽ ba kong ga «Shji to Jerusalén kjokyo. Eshko ga llëye tara Sbö tjlõkwo lagagarë no to ter kjok dogo dwayo ëre kjĩshko li, e shäryë eni.
32 Tja twëba nopga judío llëm wleniyo kong, ga tja joywe lok, tja lãywe lok owa, tröng twe lok bor go,
33 tja shpoya lok no shpokklo go, ga tja zröya. Gueniyo äär dbargwo mya ga tja woshre Sbörë iröng obi» le.
34 Llëye lara li, e llë loklo miydara lok llëme. E tjlõkwo rong kjĩshko ga llë loklo miydara lok llëme.

Domer kjok ĩgö llëm wleniyo poptara Jesúsdë kjlara

35 Jesús jëk shäng äato Jericó kjokyoshko ga domer sök kjlara eshko kjok ĩgö llëm wleniyo. E sök dbur rokë irbo li sor go.
36 Kuya sök ga nopga jëk löng träk llëm ga tjlẽ ga «¿Oba jëk löng llë kjĩshko?»
37 «Jesús, Nazaret so li tekdo shäng» lëba ba kong.
38 Kuya ga tjlẽ ba kong dbo go ga «¡Jesús, David tjëyo, tja songe lozong!» le.
39 Kuya nopga jëk löng Jesús bäm go lirë ga tjlẽ ba kong ga «Pja kjinkozong» le ba kong, gueniyo kjinkë llëme.
Tjlẽno dbo go jek obi, tjlẽ ga «¡David tjëyo, tja songe lozong!» le.
40 Eni ga Jesús kojongö shäng ga tjlẽ löng li kong ga «Tek sözĩ bor shwoy» le, ga söra lok jek ba shwoy. Eshko ga tjlẽ ba kong ga
41 «¿Llëye woydëp ga shäryër bop kong?»
«Tjlapga, tja kjok ĩk woydë» le ba kong.
42 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Kjok ĩs jek obi. Pja mär bor go kuzong ga pja poptonoe» le.
43 Jekdo eshko ga beno shäng kjok ĩgö wẽlë, ga to jek shäng Jesús tjok Sbö poshrëk. Ĩya nopga löng eshko lirë ga beno löng Sbö poshrëk bakoe.

19

Zaqueo

1 E irgo ga Jesús opzrëno jek Jericó kjokyo roshko, tur pjlor kalëkong wlo le.
2 Domer sök eshko kjlara ko Zaqueo, e dbur ara. E parkë shäng dbur töngga Roma so kong li kägäyo.
3 Jesús, e sorë ĩya woydë. Gueniyo domer li sok chirawa töshko, ga oba ara. E kjĩshko ga ĩya ga äe.
4 Eni kuzong ga Jesús tek tjwe irbo e go miydarashko ga jek zron jong ba bäm go këm jũni. Ga tjyono jem kjor jong eshko kjlara li ko roy, ĩya wẽlë wlo.
5 Jesús jek shäng irbo e goshko ga ĩya sök kjomo, ga tjlẽ ba kong ga «Zaqueo, pja oplõs kjwey dwayo ter töshko maling. Eeri ga tja ber sök bop ushko» le.
6 Kuya ga oplono ter töshko maling, ga Jesús wlokjrara shäng wopjlúe.
7 Eni ga ĩya löng eshko lirë ga Jesús lãywe lok owa ara. Tjlẽ lok ëng kong ga «Domer kjwe llëbo owa shäryaga. ¿Jesús kjwe jek ba ushko llëno?» le lok eni.
8 Eshko ga Zaqueo kojongö shäng, tjlẽ Jesús kong ga «Tjlapga, bor llëbo tjeng kës li twër bëy oba song wleniyo kong. Ga ëbo llëbo lũyotkoror jyãpgwër ĩ wleni ga ãska twër iröng bayo llëbo kjroror li pjloglo pkëng (4)» le.

9 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Eeri ga pja
döktong, bop pjeyoga löng bop ushko
li tjok. Jlõkoyo ga pja Abraham tjëyo.
10 No to ter kjok dogo dwayo ëre
shrono shäng no jeno löng wleniyo, e
wlẽga, e döga» le.

Parkagaga doglo mya

11 Jesús jek jëk shäng ääto Jerusalén
kjokyoshko ga nopga jëk löng ara ba
tjok, llëye le li kuya lok wlo. Wotjlĩk
lok ga äär Jerusalén kjokyo ga Sbö
ber no pjluyo dbaryo li eshkoro lara.
Miga eni llëme. E kjĩshko ga Jesús
tjlẽno ba kong llëbo jyãgl̈o go.
12 Tjlẽ ga «Pjl̈ara ga domer shäng
kjlara, tjwlõ ara wleniyo. To kjok shto
oblë pjola, iëba ber sök ba kjokshko
sopga pjluyo wlo, ga tjwe iröng ba
kjokshko wlo le.
13 Opshiydë llëm obishko ga ba
parkagaga rokara doglo sak kjwara
(10). Kjlara kjlara kong dbur twara
bayo ara, ga tjlẽ ba kong lok ga "Pjãy
ber löng dbur shak ëre go, tja tjwe
iröng obi guing" le ba kong, ga toe.
14 »Gueniyo ĩywa kjok eshko sopga
lirë shjiktëng. E kjĩshko ga nopga
ichara kjlöbö ba irgo, tjlẽ ga "Kjwe
woydërwa ber borwa pjluyo llëme" le
lok eni.
15 Woydara lok eni llëm ëmdë ga
iaraba beno sök ba pjluyo.
»E irgo ga tek shrono iröng ba kjok-
shko. Shrono shäng ga ba parkagaga
kong dbur twara li, e rokara, dbur
shano e go kjöme miyde wlo.
16 »Parkaga shrono shäng bäm go li
tjlẽ ba kong ga "Tjlapga, bop dbur
tworop bor kong li go ga kjingsho
sharor kjringgwo sak kjwara (10)
obi" le.
17 »Kuya ga tjlẽ ba kong ga "Pjlúe. Pja
parkaga pjlú wleniyo. Pja kong llëbo
tworor chira, ga dorop pjlo beke. E
kjĩshko ga pja iër ber no ichaga kjok
kjringgwo sak kjwara (10)" le.
18 »E irgo ga parkaga shrono shäng
kjlara obi, tjlẽ ba kong ga "Tjlapga,
bop dbur tworop bor kong li go ga
kjingsho sharor kjringgwo shkëng (5)
obi" le.
19 »Kuya ga tjlẽ ba kong ga "Eni ga
pja iër ber no ichaga kjok kjringgwo
shkëng (5)" le.
20 »E irgo ga parkaga shrono shäng
kjlara obi, tjlẽ ba kong ga "Tjlapga,
bop dbur tworop bor kong kjupargue
li kjros iröng. Popgoror beno tjeng
jangsher roshko, jer llëm wlo.
21 Miydër pjlú ga pja kjange. Pja
parkono llëmshko ga pja dbur shak
eshko, ga pja dwla bo kjrë, dwla
dgorop llëmshko bakoe. E kjĩshko ga
pja bangkjroror ara" le.
22 »Kuya ga tjlẽ ba kong ga "Pja park-
aga owa wleniyo. Pja llgwer, tjlõkwo
lëp shäng om go li go. Miydëp pjlú ga
tja kjange. Tja parkono llëmshko ga tja
dbur shak eshko, ga tja dwla bo kjrë,
dwla dgoror llëmshko bakoe.
23 E kjĩshko ga bor dbur ëre sörop,
jnenop beno dbur jnezlong uyo
roshko kjwe dey. Eni kjwe ga tja tjwe
iröng obi ga tja dbur töno e kjinmo
kjwe" le ba kong.
24 »Eshko ga pjlu li tjlẽ ba parkagaga
oblë löng eshko li kong ga "Ba dbur
tjeng ba wloshko kjwe dözĩ, twozĩ
kjlara shäng dbur shara kjringgwo
sak kjwara (10) li kong" le.
25 »Kuya lok ga tjlẽ ba kong ga
"Tjlapga, kjwera dbur tjeng kjring-
gwo sak kjwara (10) tjän" le.
26 »Kuya ga tjlẽ ba kong ga "Lër bomi
kong ga ëye llëbo tjok ga sëya jek obi.
Ëye llëye llëm ga llëye tjeng sirawa li
döya ba shjiryo drete.
27 E ga bor wloyoga lira, tja woy-
dara ber ba pjluyo llëme. Epgara to
shami, ga tek sözĩ, zrömi bor bokshto
wlo"» le.

Jesús öötong opzrëno jek Jerusalén kjokyo, pjlu wleni

28 Jesús tjlẽno eni pjir ga jek jongya
Jerusalén kjokyo obi,
29 ga öötong shäng Betfagé kjokyo,
Betania kjokyo, e ber löng Olivos
dlupyo poglo go. Eshko ga ba opping-
gaga jek löng ba tjok li rokara do pjök,
30 ga tjlẽ ba kong ga «Pjãy nom
kjok buk bi bokshto kjweshko. Eshko
ga öng so kwomgla kjoyo dre töshko

ïlgwoklë wleniyo wlẽmi sök kjro go kjlara wlënggïa, kjing go ëye opyoydë ïlëm wleniyo. Komi, ga tek sömi bor kong.
31 Eshko ga ëbo tjlẽ bomi kong ga "¿Komi kjweni ega?" le bomi kong wleni ga "Woyde Tjlapgarë" lëmi ba kong eni» le.
32 Eni ga jek öötong löng eshko, ga öng wlẽna sök kjlara, lara ba kong sorë li eni.
33 Kõya löngshko ga ĩya ba sogogarë ga tjlẽ lok ba kong ga «¿Öng kjwe komi ïlëno?»
34 «Woyde Tjlapgarë» le ba kong.
35 Eni ga öng li tek söra shrono löng Jesús kong, ga ba shwong kop lëkong iara lok öng li kokso kjing go. Eshko ga Jesús kjimtara lok opyë sök öng li kjing go, ga jeke.
36 Jek sökshko ga nopga jëk löng ba tjok ara. Kjone kjone, ba shwong kop lëkong skwara lok, ga kwoptara lok irbo bäng go ba bäm go.
37 Jek sök ääto kjujõzïong irboyoshko ga nopga jëk löng ba tjok li, öö le lok, wopjlú kjĩshko. Ga Sbö poshrëya lok träk ïlëm, ïlëbo ĩydëba ïlëm wleniyo ĩna lok ara kjĩshko.
38 Tjlẽ ga
«Pjïu kjwe ichara Tjlapgarë shrono kjok ëreshko.
Kjwe kjimte Sbörë.
Ïöng kjok dogo li löng wopjlú Sbö tjok, poshrëya lok träk ïlëme.
"Pja kësbange" le lok ba kong» le.
39 Fariseoga löng eshko kjlöbö, nopga li tjrëko. Kuya lok ga tjlẽ Jesús kong ga «Tjïapga no pingga, bop oppinggaga kjwe kjinkozong» le.
40 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Ïër bomi kong ga kjwepga kjinkoror kjwe ga akkwo tjeng kjwey, öö le shara» le.
41 Jek sök ääto Jerusalén kjokyo ga kjok li ĩna, ga slatong ara,
42 tjlẽ ga «Jerusalén sopga, pjãy iaga ber löng wlẽp li ë, e miydomirë ïlëm obi. Woydoror ga miydoromi tjän, gueniyo jnek tjeng pjir bomi kong, miydëmi ïlëm wlo.
43-44 Sbö shrono sök bomi ĩkshko ga wlokjroromi ïlëme. E kjĩshko ga dbar tjwe bomi kong owa kjrina. Eshko ga pjãy popde bomi moskwogarë lok, ga pjãy kopjrĩya lok pjribri, pjãy opshik tök ïlaw ïlëm wlo. Bomi kjok kjëryo shäryak ak go pjribri kjókshko kjwe dloya lok ber tjeng töshko, akkwo ëmdë ber tjeng ëng kjing go kjwara ïlëme. Eshko ga pjãy zröya lok» le.

Ïlëbo soynegaga löng Sbö u zlong bäng li ichara Jesúsdë drete

45 Jesús opzrëno jek Jerusalén kjokyo roshko irgo ga öötong shäng Sbö u zlong bäng ga nopga löng eshko ïlëbo soynek li ichara opshik ey dwayo,
46 tjlẽ ga «Sbö tjlõkwo tak pjang eni: "Bor u, e kowëba ber syõ uyo wlo.* Gueniyo ioromi beno jong lũ uyo"»† le.
47 Dbar kjwobi go ga Jesús öör shäng nopga ping Sbö u zlong bäng. Ga syõshtaga kägäyoga, no pinggaga kjok ïlgwekklo tara Moisésdë li go, tjlapgaga tjwlõ ara wleniyo, e tjlẽ ëng kong ga «¿Zröy sorë ga pjlú?» le lok eni enido.
48 Gueniyo shaya lok ga ä, Jesús zlong bäng nopga löng ara ba kuk kjĩshko.

20

«¿Pja ichaga ërë?» lara Jesús wloyogarë ba kong

1 Dbar kjwara ga Jesús Sbö tjlõkwo roy pjlú lono oba kong Sbö u zlong bäng. Eshko ga oba pĩya shäng wopro ga syõshtaga kägäyoga, no pinggaga kjok ïlgwekklo tara Moisésdë li go, judío tjlapgaga kjok ïlgwega wleniyo, e tek shrono löng ba zlong bäng
2 ga tjlẽ lok ba kong ga «¿Ïlëye shäryëp shäng li shäryëp ega? ¿Pja ichaga ërë?»
3 «Pjãy kong ïlëbo kjakrokër bakoe. Kjakrokër ga tja dboryozĩa.
4 ¿Juan No Waga, e ichaga ërë no wë? ¿Ichaga Sbörëre, de norë?» le ba kong.

* **19:46** Isaías 56.7. † **19:46** Jeremías 7.11.

5 Kuya ˈlok ga tj̇lẽ ëng kong ga «Ichaga Sbörë ˈloroy ba kong wˈleni ga “¿Tj̈lõkwo kjroromi ˈlëm ega?” ˈle bi kong.
6 Gueniyo Juan, e Sbö tj̇lõkwo ˈlaga ˈle nopga uunkongdë. E kjĩshko ga ichaga norë ˈlëy ga ä bakoe. Ľoroy eni wˈleni ga shji zröya ˈlok ak go» ˈle.
7 Eni ga tj̇lẽ ˈlok Jesús kong ga «E ichaga ërë miydërwa ˈlëme» ˈle.
8 Kuya ga tj̇lẽ ba kong ga «E kjĩshko ga tja ichaga ërë ˈlër bomi kong ˈlëm bakoe» ˈle.

Parkagaga owa

9 Eshko ga Jesús tj̇lẽno nopga kong ˈlëbo jyãg̈lo go. Tj̇lẽ ga «Domer shäng kj̇lara kjok sogo. Pj̇lara ga kjiˈlgwo dwˈlayo dgara ba kjokshko, ga kjok ˈli poskwona parkagaga kj̇löbö kong, potjwˈlẽya ĩ, ga to kjok shto oblë dbar kop ara wˈlo.
10 Öötong kjiˈlgwo bo kjrozˈlong dbaryo ga ba parkaga ichara kj̇lara, kjiˈlgwo bo ber ba kong ˈli rokë parkagaga beno ˈlöng ba kjok daga ˈli kong. Gueniyo ga ba parkaga ichara tjwe shäng ˈli shpokza ˈlok tjã tjã, ga ichara ˈlok to iröng or go.
11 E irgo ga ba parkaga ichara jek eshko kj̇lara obi. Öötong shäng kjok buk ˈlishko ga ˈlãywara ˈlok owa, shpokza ˈlok tjã tjã, ga ichara to iröng or go bakoe.
12 E irgo ga ba parkaga ichara jek eshko kj̇lara obi. Era shpokza ˈlok tjã tjã, dbukza ˈlok jek kjoko, srëng ˈlë kwono ˈlaw pogo.
13 »Eni ga domer ˈli wotj̇lĩk ga “¿Tja orwë ˈlong? Bor wa woydër ara ëre ichotë shara. Ërera bangkjre ˈlok kjwe” ˈle.
14 »Gueniyo öötong shäng eshko ga ba wa ˈli ĩya parkagaga kjok daga ˈlöng ˈlirë ga tj̇lẽ ˈlok ëng kong ga “Ľlono ga kjwe ber kjok ëre sogo. Zröroy wˈleni ga kjok ëre kjrëy, ber buk bi kong wˈlo” ˈle.
15 Eni ga shira ˈlok kjok ˈli roy dwayo, ga zröra ˈlok.

»¿Eni ga ˈlëye shärye kjok sogo ˈlirë ba tjok ˈlok ˈlëmi?
16 E jongya eshko ba zrök dani. Pjir ga parkagaga wˈlẽya oblë, kjok ˈli de ˈlok ba kong wˈlo» ˈle.
Kuya ˈlok ga tj̇lẽ ˈlok ga «¡Ay! ¡Eni ˈlëme!» ˈle.
17 Eshko ga nopga ˈli ĩya Jesúsdë jek drëng ga tj̇lẽ ba kong ˈlok ga «Sbö tj̇lõkwo tak pjang eni:

»“Akkwo woydara u shäryagagarë ˈlok
ˈlëm ˈli,
e iak beno buk bäm go,
beno tjwˈlõ ara, oblë kjinmo.”*

¿E ˈlë ˈloklo ˈlëmiro?
18 Ëye ˈlono akkwo ëre kjing go ga tar pjäs erä. Ga akkwo ëre ˈlono ë kjing go ga e sho shguir ber tjeng ˈlulue» ˈle.
19 Tj̇lẽno ˈlëbo jyãg̈lo go ˈli kuya no pinggaga kjok ˈlgwekklo tara Moisésdë ˈli go, syõshtaga kägäyogarë ga miydara ˈlok ga ba ˈlayde shäng. Shaya ˈlok woydë, bängzaya ˈlok wˈlo. Gueniyo oba bangkjre ˈlok ara.

Shji kä potjwˈlẽk pj̇lu kësbangyo sök Roma kjokyo ˈli kong

20 Eshko ga nopga ichara ˈlok kj̇löbö oba ˈli tjrëko, Jesús tj̇lõkwo kuk wˈlo. Nopga ˈli ĩkoba ga pj̇lo bek wˈleniyo, miga ˈlëme. Woydara ˈlok ga ˈlëbo kjakroke Jesús kong, dborye bëy ˈlëm ga doshaya ˈlok e go, rote no ichaga Roma so ˈli kong wˈlo.
21 Eshko ga nopga ichara ˈli tj̇lẽ ˈlok Jesús kong ga «Tj̈lapga no pingga, miydërwa ga pja tj̇lẽ bek, oba pim tj̇lõkwo bek ˈli go bakoe. Nopga tjwˈlõ kjöm pogo, e bop kong ga tjwˈlõ beke. Pja tj̇lẽ bek ë pogo kong. Woyde Sbörë ga shji jëk sorë ˈli ˈlëp j̇lõkoyo.
22 ¿Eni ga shji kä potjwˈlẽk pj̇lu kësbangyo sök Roma kjokyo ˈli kong ga pj̇lúre?» ˈle.
23 Kuya ga miyde ga ˈlöng wotj̇lĩk owa. E kjĩshko ga tj̇lẽ ba kong ga
24 «Dburwa kä potjwˈlẽkk̈lo ˈli tek sözĩ bor kong kjwara» ˈle, ga tek söra ˈlok ba kong kjwara, ĩn wˈlo. Eni ga kjrara, ga tj̇lẽ ba kong ˈlok ga «¿Domer jyãg̈lo sök

* **20:17** Salmo 118.22.

dburwa ëre go jũ ë? ¿Ko tak pjang ëre go jũ ë?»

«Kjwe pj̈lu kësbangyo sök Roma kjokyo ̈li ĩ» ̈le ̈lok ba kong.

25 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ̈lok ga «Eni ga ̈llëye pj̈lu ĩ ̈li, e twozĩ ber pj̈lu kong, gueniyo ̈llëye Sbö ĩ ̈li, e twozĩ ber Sbö kong bakoe» ̈le.

26 Eni ga ̈llëbo ̈lara oba kong ̈li go ga ̈llëbo wlẽya ̈lok, rote wlo ̈le ̈li, e wlẽna ̈llëme. E kjĩshko ga beno ̈löng yëy ̈le erä, jek kjingtëng ̈löng erä.

No woshroz̈long dbaryo

27 Saduceoga wotj̈lĩk ga no wölono ga woshrë ame ̈le. Eni ga eshko dbaryo ga saduceoga tek shrono ̈löng Jesús shwoy kj̈löbö ga tj̈lẽ ba kong ga

28 «Tj̈lapga no pingga, kjibokwo tara Moisésdë beno pjang ̈li tj̈lẽ ga "Ëye wölono, wapga beno ba boy tjok ̈llëm ga shinmo kj̈larayo ̈li orkwosmok ba boy beno sök ̈li tjok, wa tjok wleni ga e ber shinmo ̈li ĩ wleni wlo."†

29 »Pj̈lara ga domerga ̈löng doglo kjäk (7) epenga döe. Ba këguëyo orkwosmono, ga wölono, gueniyo wapga beno ̈llëme.

30-31 Eni kuzong ga ba ̈lëng orkwosmono ba syã tjok, gueniyo wölono jek, ga wapga beno ̈llëm bakoe. Ba ̈lëmga orkwosmono ba syã tjok kj̈lara kj̈lara eni bako, ga wölono uunkong, gueniyo wapga beno ba boy tjok ̈llëme.

32 E irgo ga wälë ̈li to wölono bakoe.

33 ¿Eni ga domerga doglo kjäk (7) ̈li orkwosmono uunkong wälë ̈li tjok kuzong ga no woshroz̈long dbaryoshko ga wälë ̈li ber domerga kjone dey ̈li boy?»

34 «Eerishko ga nopga orkwosmok ëng tjok kjok ëre kjing go.

35 Gueniyo ̈llono ga nopga tjwlõ ara Sbö bokso woshre ber ̈löng ba tjok wlo ̈li, era orkwosmok ame,

36 ga wölon ame bakoe. Eshko ga ber ̈löng Sbö parkagaga kjok dogo so wleni shara. Woshrara Sbörë kj̈ĩshko ga beno ̈löng Sbö wapga.

37 »Dënashko ga Moisés öötong shäng kji sho pjë jong ri rishko ga tj̈lẽ ga "Sbö, e Abraham, Isaac, Jacob, e Sbö"‡ ̈le. Miydëy e go ga shji wölono ga shji woshrë irö̈ng obi.

38 Sbö, e shinmoga Sbö ̈llëme. E nopga ̈löng së ̈li Sbö. Ba kong ga shji nopga uunkong ̈löng së, shji wölono ëmdë ga eni» ̈le ba kong.

39 No pinggaga kjok ̈llgwekklo tara Moisésdë ̈li go ̈löng eshko kj̈löbö. Kuya kjone kjonerë ga tj̈lẽ ba kong ga «Tj̈lapga no pingga, dboryorop beke» ̈le.

40 Eshko dbaryo jek ̈lëkong ga ëye wokjang ̈llëbo kjakrokë ba kong wlo ame.

¿No pj̈luyo iche ̈le Sbörë ̈li, e ë?

41 Eshko ga Jesús tj̈lẽ nopga ̈löng ̈li kong ga «¿"No pj̈luyo iche ̈le Sbörë ̈li, e David tjëyo tek ber ba irgo ̈li" ̈lëba eni ega?

42 Kjibokwo ko *Salmos* go ga David tj̈lõkwo tono om go, tj̈lẽ ga

»"Tj̈lapga tj̈lẽno bor Tj̈lapgayo kong ga
'Pja tek wlar ber sök bor orkwo kë̈lë̈kong,
43 äär jong bop moskwoga zanor pjir guing,
eshko ga twër ber bop kong ichëp wlo' "§ ̈le.

44 ¿Eni ga no pj̈luyo ̈li kowara Daviddë ba Tj̈lapgayo kuzong ga e ber ba tjëyo tek ber ba irgo ̈li sorë?» ̈le.

No pinggaga kjok ̈llgwekklo tara Moisésdë ̈li go wlona Jesúsdë

45 Eshko ga Jesús tj̈lẽno ba oppinggaga kong shara. Gueniyo nopga ̈löng eshko ̈li omkuno ̈lok bakoe. Tj̈lẽ ga

46 «¡Pjãy sjëk, no pinggaga kjok ̈llgwekklo tara Moisésdë go ̈li tjok! Jëk ̈löng doyono shwong kur may, tjwlõ ara wleniyo go äe. Woyde ̈lok ga bangkjrëba ̈llëbo soynez̈long shtoyo. Judíoga syõ uyo roshko ga woyde ̈lok ga ̈löng sökk̈lo pj̈lú goshko. Oba tön, iëshko ga shärye ̈lok eni bakoe.

† **20:28** Deuteronomio 25.5-6. ‡ **20:37** Éxodo 3.6. § **20:43** Salmo 110.1.

47 Gueniyo ga wälëga song, beno
löng syã wleniyo, ba u döya lok ba
shjiryo. E irgo ga syõshtë wop ara,
“Nopga kjwera pjlúe” lëba ba kjĩshko
wlo le. Nopga eniyo, e shdũya Sbörë
ara anmoyõ, oblë kjinmo» le.

21

Syã kjlara dburwa twono Sbö kong

1 Pjlara ga Jesús sök Sbö u zlong
bängshko ga ĩya ga nopga dbur ara
wleniyo tek löng dbur ië jong ba bap-
kwo roy.
2 Eshko ga syã song wleniyo shrono
shäng kjlara, ga dburwa iara kjwo
pjökdewa. Ba dburwa iara li, e tjwlõ
chira anmoyõ wleniyo. Ĩya Jesúsdë ga
3-4 tjlẽ ga «Nopga dbur ara wleniyo
kjwe omiono ara wleni jlõe. Gueniyo
kjwe ba worbo wleniyo iayde. Syã
song wleniyo kjwera, ba dburwa
tjeng sira li woydara ba llëbowa
tjwlẽkklo. Eni ëmdë ga twara Sbö
kong drete. E kjĩshko ga lër bomi kong
jlõkoyo ga syã kjwe, dburwa iara sira
tjwlõ llëm wleni jlõe. Gueniyo Sbö
kong ga tjwlõ ara, llamo omiono lok
kës wle kjinmo» le.

«Sbö u pjir ber drete» lara Jesúsdë

5 Eshko ga ba oppinggaga kjong
kjong löng Sbö u läywë, tjlẽ lok ga
«Ak lok kjwe wolëso. Llëbo oblë oblë
twaraba, iaraba beno tjeng dboy Sbö
kong kjwe wolëso bakoe» le lok eni.
Eshko ga Jesús tjlẽ ga
6 «Dbar tjwe kjwara ga llëbo ĩmi löng
kës kjwe, e pjir ber drete. Akkwo
ëmdë ber tjeng ëng kjing go kjwara
llëme» le.

Kjok pjir dbaryo jyãglo

7 Kuya lok ga tjlẽ ba kong ga «¿Llëye
lëp shäng li, e shäryë llono? ¿E shäryë
dörö li jyãglo wen llë?»
8 «Pjãy sjëk, pjãy jyãpgwëba llëm wlo.
Eshko ga nopga wen tjwe ara, tjlẽ ga
“No pjluyo ichara Sbörë shrono shäng
li tja” le. Tjlẽ jek obi ga “Dbaryo li
shronoe” le. Gueniyo pjãy jek ba tjok
llëme.
9 »Roy kumi ga oba ëngkjwë kjok
shto oblë oblë ara, llëm ga oba
ëngkjwë ba pjluyo sök li long wloshko
ga llëye bangkjrëmi llëme. E shäryë
eni kjluwe. Gueniyo eshko ga kjok
pjir dbaryo li äätë llëm obi.
10 »Tjëyoga oblë oblë ëngkjwë lok ëng
tjok. Nopga kjok shto oblë oblë so
ëngkjwë lok ëng tjok bakoe.
11 Kjok shto oblë oblë goshko ga yo
tjwe kës kës, pjli tjwe ara, swlo tjwe
oblë oblë bakoe. Ga kjok dogoshko ga
llëbo ĩydëba llëm wleniyo wen kës kës,
ga bangkjrëba ara.
12 »Gueniyo llëbo tjeng kës ëre bäm
go ga pjãy shakoba, shdungoba wlo.
Pjãy sökoba judíoga syõ uyo roshko,
pjãy llgweya lok eshko wlo, ga pjãy ie
lok ber löng no shdũzlong uyo roshko.
Bor kjĩshko ga pjãy sökoba pjlupga
kës kës bokshto, no ichagaga bokshto
bakoe.
13 Eshko ga llëbo ĩnomi, kuromi li
roy lëmi ba kong, miyde lok wlo.
14 »Gueniyo pjãy äätë eshko llëm
obishko ga pjãy wotjlĩk ga “¿Tja
opwlikë sorë?” lëmi llëme.
15 Eshko ga pjãy kong tjlõkwo twër,
pjãy opwlikë wlo. Kuya lok ga wotjlĩk
ga pjãy kjok miydë ara le, ga pjãy kar
dborye lok ga äe.
16 Gueniyo pjãy wloyo ber bomi
dataga, bomi mekëga, bomi pjeyoga
bakoe. Pjãy twe lok tjlapgaga kong,
pjãy shdũya lok wlo, ga pjãy kjone
kjone zröya lok bakoe.
17 Pjãy ĩywa nopga uunkongdë
shjiktëng bor kjĩshko.
18 Gueniyo pjãy dër ĩyado, pjãy jer
kjlara llëm wlo. Bomi käkzong ëmdë
ga jer pjlara llëme.
19 Ga pjãy mär Sbö go äär jong ba
dbo go ga pjãy ber löng së ĩyado.
20 »Ĩmi ga Jerusalén kjokyo kopj-
rina ëngkjwagaga ararë pjribrishko ga
miydëmi e go ga ba pjirzlong dbaryo
li döröe.
21 Eshko ga ëye löng Judea kjokyo ga
tök jem dlup lëkong, ëye löng Jerusalén
kjokyo roshko ga tök ey dwayo, ga
ëye löng ba kjokshko ga tjwe iröng
Jerusalén kjokyo ame.

22 Jerusalén so shdungglo dbaryo ˈli
eshko, tak pjang Sbö tjlõkwo go sorë ˈli
eni.
23 E dbaryo ga walëga ˈlöng kjlaraso
ˈllëm, e song jlõe. Walëga kjwozirwa
tjeng nä ië, e song jlõ bakoe. Eshko ga
kjok ëreshko sopga song ara anmoyõ,
shdũya Sbörë ara.
24 Kjong kjong zrökoba dröng go.
Kjong kjong sökoba to dbo go kjok
shto oblë oblë. Ga nopga judío
ˈllëm wleniyo äär ber ˈlöng Jerusalén
kjokyo, ga ˈllëbo owa shärye ˈlok eshko,
äär jong ba dbaryo pjitong guing.

*No to ter kjok dogo dwayo ˈli tjwe
iröng obi dbaryo*

25 »Eshko ga kjok dogoshko ga ˈllëbo
ĩydëba ˈllëm wleniyo wen dlo go, mok
go, dbala go bakoe. Kjok ëre kjing
goshko ga dlung, e pjlublunyo këskës
ara, pjlukyo ara bakoe. E kjĩshko ga
tjëyoga oblë oblë ber ˈlöng sëya ˈllëm,
kjok bangkjrë ˈlok ara.
26 Ll̈ëbo wen tjwe kjok ëre kjing go
ˈli ĩkobashko ga kjone kjone wopjir jek
kjlulu erä. Ll̈ëbo ˈlok kjopkwo go ëmdë
ga jek dete erä bakoe.
27 Eshko ga ĩkoba ga no to ter kjok
dogo dwayo ëre ter tjwe pjäng sho roy,
ga bor dbo kä̈l̈ã ĩkoba wẽl̈ëe.
28 Ll̈ëbo ëre ĩmi kjwlë enishko ga
miydëmi e go ga bomi döga dbaryo
ˈli döröe. E kjĩshko ga eshko dbaryo
ga pjãy dbokjrozong. Ga pjãy wotjlĩs
ˈllëye wen dörö ˈli kjĩshko» ˈle.
29 Eshko ga tjlẽno ba kong ˈllëbo
jyãgl̈o go. Tjlẽ ga «Kjor ko *higuera*
kjwe ĩzĩa. Kjor oblë oblë kjwe ĩzĩ
bakoe.
30 Korga wen tjaglënshko ga
miydëmi e go ga ˈlushko dbaryo äätoe.
31 Eni ga ˈllëbo tjeng kës ëre shäryë ˈli
ĩmishko ga miydëmi e go ga Sbö ber no
pjluyo dbaryo ˈli ääto eni bakoe.
32 Ll̈ër bomi kong jlõkoyo ga nopga
ˈlöng eerishko dbaryo kjone kjone
wolontë ˈllëm obishko ga ˈllëye ˈlër
shäng bomi kong ëre shäryë uunkong.
33 Kjopkwo, kjok ëre, e pjir ber
drete. Gueniyo bor tjlõkwora ber
pjang ĩyado.
34 »Pjãy sjëk, bor tjlõkwo woyotjlĩzĩ
ĩyado. Pjãy sgara ˈlöng nelõtkë, ˈllëbo
owa shäryë, ˈllëbo tjeng kjok ëre kjing
go woyotjlĩk wleni ga eshko dbaryo
ga pjãy wlẽya ˈlöng ˈllë ˈlëmi.
35 Ll̈ëbo wen eshko dbaryo ˈli, e wen
tjwe nopga tjeng kjok kjwang jĩkong
kës ˈli kong.
36 ¡Eni ga pjãy sjëke! Pjãy syõshtos
Sbö kong ĩyado, pjãy döya ˈllëbo owa
shäryë kës ˈli dwayo wlo, no to ter kjok
dogo dwayo ëre ber wopjlú bomi tjok
wlo bakoe» ˈle.
37 Dbar kjwobi go ga Jesús öör shäng
oba ping Sbö u zlong bäng, ga kjok
sëng ga opshino jek iröng beno sök
Olivos dlupyoshko.
38 Ga kjok shröngto ga nopga
uunkong öör Sbö u zlong bäng ba kuk.

22

*«¿Jesús, e shay, zröy wlo sorë ga
pjlú?» ˈlara ba wloyogarë*

1 Eshko ga Israel tjëyoga döktong
tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo
shrëkkl̈o, pjlung shosho suk pjir
shäryak ba uukkl̈o tjok ˈllëm dbaryo
ˈli döröe.
2 Eshkoshko ga syõshtaga kägäyoga,
no pinggaga kjok ˈllgwekkl̈o tara
Moisésdë ˈli go, e töno ˈlok ga tjlẽ ˈlok ëng
kong ga «¿Jesús, e shay, zröy wlo sorë
ga pjlú?» ˈle, gueniyo oba bangkjre
ˈlok ara.
3 Jesús oppinggaga doglo sak
kjwara kjingsho pjök (12) kjlara ko
Judas Iscariote. Eshko dbaryo ga Ä
shrono, pjono ba go.
4 Eni ga Judas öör shäng syõshtaga
kägäyoga, Sbö u daga kägäyoga, e ĩk,
Jesús twe ba kong ˈlok sorë ˈli ˈlanyotkë
ba kong ˈlok wlo.
5 Kuya ˈlok ga beno ˈlöng wopjlú,
ga tjlẽ ˈlok ba kong ga «Enira pja
potjwlẽnwa» ˈle.
6 Kuya ga «Jöl̈ö. Enira pjlúe»
ˈle. Eshko jek ˈlëkong ga beno shäng
wotjlĩk ga «¿Jesús twër ba kong sorë
ga pjlú? Woyde ga dbar oba ara ˈllëm
wlenishko» ˈle.

Jesús iono ba oppinggaga tjok

7 E irgo ga pj̈lung shosho suk pjir
shäryak ba uukk̈lo tjok l̈lëm dbaryo
l̈i öötonge. E dbaryo ga öng wl̈ẽp
ushko so l̈lgwok̈lë zröya, sho suya, Is-
rael tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo
dwayo dbaryo shrëkk̈lo.
8 Eshko ga Jesús tj̈lẽ Pedro, Juan
kong ga «Pjãy nom d̈li shäryë, Is-
rael tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo
dwayo dbaryo l̈i shrëy wl̈o» l̈e.
9 Kuya l̈ok ga tj̈lẽ ba kong ga
«¿Shäryërwa kjone ga pj̈lú?»
10 «Pjãy nom jek u l̈ok arashko.
Eshko ga domer wl̈ẽmi shäng kj̈lara,
di bapkwo sök jong kjwara ba d̈lu
kjing go, roshko di. Pjãy jek ba irgo
äär jong opzrëk jek u roy jong kjone
ga eshko.
11 Eshko ga pjãy tj̈lẽ u sogo kong
ga “Tj̈lapga no pingga tj̈lẽ ga ‘¿Is-
rael tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo
dwayo dbaryo shrëkk̈lo l̈i, e d̈liyo uër
bor oppinggaga tjok l̈i kjëryo kjone?’
l̈e” l̈ëmi ba kong eni.
12 Eni ga pjãy kong, kjër pĩya jong
kjomo kjwara kësbang, poshäryak
pjire. L̈lëye uëy wl̈o l̈i shäryëmi pjir
ber tjeng bäm go eshko» l̈e ba kong.
13 Eni ga ba oppinggaga do pjök l̈i
to jek öötong l̈öng eshko ga l̈lëye l̈ara
Jesúsdë l̈i wl̈ẽna tjeng eshko uunkong
eni. E irgo ga dbar shrëkk̈lo l̈i d̈liyo
poshäryara l̈ok.
14 Öötong ba d̈loyo go ga Jesús
öötong shäng Sbö tj̈lõkwo roy l̈agaga
ba ãska l̈i tjok, ga sirkeno l̈öng tjë
jĩkong d̈li ioklo jong l̈i zlong.
15 Eshko ga Jesús tj̈lẽ ba kong ga
«Tja wotj̈lĩno ara ga tja shdũydëba l̈lëm
obishko ga dbar shrëkk̈lo ëre d̈liyo uër
bomi tjok l̈oror.
16 L̈ër bomi kong ga uër ame, äär
jong Sbö ber no pj̈luyo dbaryoshko
jã, dbar shrëkk̈lo ëre l̈lë l̈ok̈lo shäryono
pjir ga eshko» l̈e.
17 Eshko ga di ioklo kjrara kjwara,
roshko kjil̈gwo bo dyo dbo ara, ga
tj̈lẽ Sbö kong ga «Tjawa kong kjil̈gwo
bo dyo tworop ëre. Tjawa ber wopj̈lú
bop tjok e kjĩshko» l̈e. E irgo ga tj̈lẽ
ba oppinggaga kong ga «Kjrozĩ, shdözĩ
ëng kong.
18 L̈ër bomi kong ga kjil̈gwo bo dyo
iër ame, äär jong Sbö ber no pj̈luyo
dbaryoshko jã» l̈e.
19 E irgo ga pj̈lung shosho suk pjir
kjrara kjwara, ga tj̈lẽ Sbö kong ga
«Tjawa kong d̈li tworop ëre. Tjawa
ber wopj̈lú bop tjok e kjĩshko» l̈e. E
irgo ga pj̈lung shosho l̈i tora, twara
sira sira ba oppinggaga kong, ga tj̈lẽ
ba kong l̈ok ga «Ëre bor sho wl̈eni,
twak bomi kong. Shäryëmi jũni, bor
woyoshrok̈lo» l̈e.
20 Ga uara l̈ok irgo ga shäryara eni
obi, kjil̈gwo bo dyo dbo ara tjok, tj̈lẽ
ga «Tj̈lõkwo twara Sbörë tjag̈lën, beno
ĩyado wl̈o. Shärye wl̈o ga bor srëng l̈i
kwon bomi kjĩshko. Kjil̈gwo bo dyo
ëre, e ba jyãg̈lo.
21 Gueniyo bor soynega l̈i sök ië bor
tjok jũshko.
22 L̈lëbo wen no to ter kjok dogo
dwayo ëre kong owa, l̈ara Sbörë sorë
l̈i eni. Gueniyo bor soynega, era song
j̈lõe» l̈e.
23 Kuya l̈ok ga tj̈lẽ ëng kong ga «¿Ë
l̈ayde l̈ëba?» l̈e l̈ok ëng kong eni.
24 E irgo ga opyono l̈ok ëng̈lë kar
kar, tj̈lẽ l̈ok ga «¿Shji kjone dey tjwl̈õ
ara, l̈lamo l̈i kjinmo?» l̈e l̈ok ëng kong
eni.
25 Kuya Jesúsdë ga tj̈lẽ ba kong l̈ok
ga «Miydëmi pj̈lú ga kjok ëre kjing go
ga nopga judío l̈lëm wl̈eniyo ichagaga
ba nopga ichë parkë ara ba kong. Ba
nopga dbo ara wl̈eniyo opyë l̈ok ko no
kjimtaga.
26 Gueniyo woydër ga pjãy
omshäryë eni l̈lëme. Ëye opyë woydë
ber tjwl̈õ ara obl̈ë kjinmo ga opyë
ber tjwl̈õ l̈lëm dey. Ëye opyë woydë
ber obl̈ë ichaga ga ber shäng obl̈ë
kjimtaga dey.
27 Nopga tjeng do pjök ga kj̈lara sök
ië, kj̈lara shäng d̈li pj̈lorguë ba kong.
¿Kjone dey ga tjwl̈õ ara l̈ëba? Sök ië l̈i
l̈ëba. Gueniyo tjara shäng bomi tjrëko,
parkaga bomi kong wl̈eni.

28 »Pjãy ˈlöng bor tjok ĩyado. Ľlëbo
kës ˈli weno bor kong owashko ga tja
rayoromi ˈlëme.
29 E kjĩshko ga ˈlono ga pjãy iër ber
ˈlöng no pj̇luyo, tja iara bor Datarë
beno sök no pj̇luyo sorë ga eni.
30 Ga Sbö ber no pj̇luyo ˈlishko ga
pjãy äär ber ˈlöng ië bor tjok eshko,
ga pjãy sirkek äär ˈlöng pj̇lu sökkl̈o
kjing go, Israel tjëyoga kjringgwo sak
kjwara kjingsho pjök (12) ˈli ˈlgwek
wˈlo» ˈle.

«Pjãy tj̇lĩya Ärë» ˈlara Jesúsdë ba oppinggaga kong

31 Eshko ga tj̇lẽ Pedro kong ga
«¡Simón, tja kuzong! Shji dwˈla
pj̇loyongshko ga ba pj̇lungyo dbuk
ber ˈlëno ame. Pjãy tj̇lĩya woydë Ärë
eni, pjãy ber ˈlëno ame eni bako wˈlo.
Ga pja iara Sbörë beno shäng tj̇lĩya eni
wˈlo.
32 Gueniyo Simón, tja syõshtono Sbö
kong bop kjĩshko, pja kjimte mär ber
shäng bor go wˈlo, pja mär bor go
j̇lõkoyo iröng obishko ga bop pjeyoga
kjimtëp mär bor go eni bako wˈlo» ˈle.
33 Kuya ga tj̇lẽ ba kong ga «Tj̇lapga,
tja sökoba no shdũzl̈ong uyo roshko
bop tjok, ˈlëm ga tja zrökoba jek bop
tjok ëmdë ga tja shäng bop tjok, pja
rayër ˈlëme» ˈle.
34 Kuya ga tj̇lẽ ba kong ga «Pedro,
ˈlër bop kong ga pjesit kjok shränto ga
kjörkö kj̇luntë ˈlëm obishko ga "Jesús,
e ë miydër ˈlëme" ˈlorop oba kong
pj̇loglo mya tjän» ˈle.
35 E irgo ga Jesús tj̇lẽ ba kong ˈlok ga
«Kjupä ga pjãy ichoror jek ˈlöng dbur
sho tjok ˈlëm, kj̇la tjok ˈlëm, drep-
kwota tjok ˈlëm bakoe. ¿Eshko ga ˈlëye
söromi ˈlëm ˈli kjĩshko ga songyo kjro-
romire?»
«Ľlëme» ˈle ˈlok ba kong.
36 Eshko ga tj̇lẽ ba kong ˈlok ga
«Eni. Gueniyo eeri ga ëye dbur tjok ga
söya. Ëye kj̇la tjok ga söya bakoe. Ëye
dröng ˈlëm ga ba shwong kop ˈlëkong
soyneya, dröng tjwˈlẽkkl̈o.
37 Sbö tj̇lõkwo tak pjang eni:
" 'Domer kjwe ˈlëbo owa shäryaga'
ˈlaraba ara."* E bor ˈlayde, ga wop ä
ga shäryë bor kong eni kj̇luwe» ˈle.
38 Kuya ˈlok ga tj̇lẽ ba kong ga
«Tj̇lapga, jũshko dröng tjeng kjwang
pjök» ˈle.
Kuya ga tj̇lẽ ba kong ga «Erö ga bue»
ˈle.

Jesús syõshtono Sbö kong Getsemaní kjokyo

39 E irgo ga Jesús opshino jek Olivos
dˈlupyo ba oppinggaga tjok, sgara ˈlöng
sorë ga eni.
40 Öötong ˈlöng eshko ga tj̇lẽ ba
kong ˈlok ga «Pjãy syõshtos Sbö kong
ara, pjãy tj̇lĩya Ärëshko ga pjãy kjimte
Sbörë, ˈlëbo owa shäryë ˈlëm wˈlo» ˈle.
41 E irgo ga opkjono jek ba zˈlong
bäng dwayo wop ak dburoy ˈlonshko
wˈleni. Eshko ga kjök tono, syõshtono
Sbö kong,
42 tj̇lẽ ga «Data, woydër ga ˈlëbo wen
owa bor kong dörö ˈli, e wen tjwe
bor kong ˈlëme. Woydëp eni wˈleni ga
shäryos eni. Gueniyo ga e ˈlaga tjarë
ˈlëm, e ˈlaga ber pjarë» ˈle.
43 Eshko ga Sbö parkaga kjok dogo
so weno shäng kj̇lara ba kong, kong
dbo twe obi wˈlo.
44 Ga woydë ara ˈlëbo wen tjwe ba
kong owa ˈli kjĩshko ga syõshtono ara,
shorya tjök tjök kˈlung kjing go srëng
dik.
45 Syõshtono pjir ga kojono, ga tek
shrono shäng ba oppinggaga tjeng
ˈlishko ga wˈlëya bë tjeng pë, woydë ˈlok
ara kjĩshko.
46 Ga tj̇lẽ ba kong ˈlok ga «¿Pjãy pë
egaro? Pjãy kojõzong. Pjãy syõshtos
Sbö kong ara, pjãy tj̇lĩya Ärëshko ga
pjãy kjimte Sbörë, ˈlëbo owa shäryë
ˈlëm wˈlo» ˈle.

Jesús shara ba wˈloyogarë

47 Jesús tj̇lẽydë pjitë ˈlëm obishko ga
nopga tjwe jong träk ˈlëme. Ba op-
pinggaga dogˈlo sak kjwara kjingsho
pjök (12) kj̇lara ko Judas, e tek shäng

* **22:37** Isaías 53.12. † **22:47** ***Lõ shik*** lanyo, e tak pjang Génesis 27.26 go.

ba bäm go. Eshko ga tek shrono shäng
Jesús zlong bäng, lõ shiya† wlo.
48 Eshko ga Jesús tjlẽ ba kong ga
«Judas, ¿no to ter kjok dogo dwayo
ëre lõ ship, iëp ber tjeng oba wloshko
wlore?» le.
49 Tek löng llëno miydara ba op-
pinggaga löng lirëshko ga tjlẽ lok ba
kong ga «Tjlapga, ¿shji ëngkjwë ba tjok
dröng gore?» le.
50 Jekdo eshko ga kjlara jũni dröng
shino, ga syõshtaga kësbangyo li park-
aga kwomgwo këlëkong zakza tas jer
lon pjik buk töshko erä.
51 Eshko ga Jesús tjlẽ ba oppingga
li kong ga «¡Wẽyẽ! ¡Kjweni llëme!» le,
ga parkaga li kwomgwo porwara, ga
poptonoe.
52 Eshko ga tjlẽno ba kjragaga
kong. Epga syõshtaga kägäyoga, Sbö
u daga kägäyoga, judío tjlapgaga kjok
llgwega wleniyo bakoe. Tjlẽ ba kong
lok ga «¿Pjãy tjwe bor shak dröng tjok,
wlëng no shpokklo tjok kjweni ega?
¿Tja shamishko ga tja ëngkjwë bomi
tjok lëmiro?
53 Tja öör shäng oba ping ara, Sbö
u zlong bäng, pjãy löng lishko. ¿Tja
sharomi eshko llëm egaro? Gueniyo
dbaryo koshoromi li, e öötonge. Eni
tjok ga kjok ichaga li beno Ärë» le.
54-55 Eshko ga Jesús shara lok,
söra to jongya syõshtaga kësbangyo li
ushko. Pedro jek shäng kä kjwaraso
kä kjwaraso ba irgo. Öötong löng
eshko ga opzrëno jek u li roshko, ga
Pedro beno sök iökkok, u bongkjako,
iök borkegaga löng li tjok.
56 Eshko ga kjoglo shäng kjlara,
syõshtaga kësbangyo parkaga wleniyo.
Ĩna ga Pedro sök iökkok. Ga ĩya yõtso
robyë wëlëshko ga tjlẽ nopga löng li
kong ga «Domer sök kjwe jëk shäng
Jesús tjok bakoe» le.
57 Kuya sök ga tjlẽ kjoglo li kong ga
«¡Jyõ! ¡E ë miydër llëme!» le.
58 Wop tjok ga oblë omĩno, ga tjlẽ ba
kong ga «Pja ëmdë ga ba kjlarayo» le.
Kuya ga tjlẽ ba kong ga «¡Jyõ! ¡Tja
llëme!» le.
59 Wop ara obi ga oblë tjlẽ ga «Domer
kjwe Galilea so. E kjĩshko ga miydërwa
pjlú ga kjwe jëktong shäng ba tjok» le.
60 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «¡Jyõ!
¡Llëye lëp shäng li miydër llëme!» le.
Pedro shäng tjlẽ obishko ga kjörkö
kjlunoe.
61 Eshko ga Tjlapga Jesús bojono
tek, Pedro ĩya drëng, ga woyoshre Pe-
drorë kjlay ga Jesús tjlẽno ba kong
ga «Kjörkö kjluntë llëm obishko ga
“Jesús, e ë miydër llëme” lorop oba
kong pjloglo mya tjän» lara.
62 Eni ga opshino ey dwayo, ga
slatong ara jlõkoyo.

Jesús joywara ba dagagarë

63 E irgo ga nopga löng Jesús daga li
ba joywono, ga shpora lok ara.
64 Ga bokkwo go shwomzrëng
kjrochara lok tuke. Ga tjlẽ lok ba
kong ga «Pja yoga ërë los borwa kong»
le.
65 Ga lãywara lok owa oblë oblë ara
bakoe.

Jesús söraba öötong shäng Judío Kjok Llgwegaga Këskësyo bokshto

66 Kjok shröngto ga Judío Kjok
Llgwegaga Këskësyo töno lok
uunkong, syõshtaga kägäyoga, no
pinggaga kjok llgwekklo tara
Moisésdë li go bakoe. Eshko ga Jesús
söra lok, jek öötong shäng tjlapgaga li
bokshto.
67 Ga tjlẽ lok ba kong ga «¿No pjluyo
ichara Sbörë shrono shäng li, e pjare?
Llos borwa kong» le.
Kuya ga tjlẽ ba kong lok ga «Lloror
bomi kong wleni ga tjlõkwo kjrëmi
llëme.
68 Ga pjãy kong llëbo kjakrokër kjwe
ga tja dboryëmi llëm bakoe.
69 Gueniyo Sbö, llëye shärye woydë
li shärye ga pjlúe. Ga eeri jek lëkong ga
no to ter kjok dogo dwayo ëre sirkeno
öötong sök ba orkwo këlëkong» le.
70 Kuya lok ga tjlẽ ba kong ga «¿Eni
ga pja Sbö Ware?»
«Llëmi löng pjãydë om go eni» le ba
kong.

71 Kuya ˈlok ga tjˈlẽ ëng kong ga «Ïe
shäng om go ba kjamo go. ¿Nopga wˈlẽy
ba rotë obi ˈllëno?» ˈle ˈlok eni.

23

Jesús söraba Pilato bokshto

1 E irgo ga ˈlöng eshko ˈli kojono
uunkong, ga Jesús söra ˈlok, jek öötong
ˈlöng Pilato bokshto.
2 Eshko ga rote ˈlöng ara. Tjˈlẽ
ga «Domer kjwe wˈlẽnorwa shäng oba
shdök ara kjok kjwang jĩkong. Oba
pĩya shäng kä potjwˈlẽk pjˈlu kësbangyo
sök Roma kjokyo ˈli kong ˈllëme ˈle eni.
Tjˈlẽ obi ga "No pjˈluyo ichara Sbörë
shrono shäng ˈli, e tja" ˈle eni bakoe» ˈle.
3 Eni ga Pilato tjˈlẽ ba kong ga «¿Judío
pjˈluyo ˈli pjare?»
«Ïëp sök om go ˈliro» ˈle ba kong.
4 Eni ga Pilato tjˈlẽ syõshtaga
kägäyoga kong, nopga tjeng ara ˈli
kong ga «Domer ëre bor kong ga
ˈllëye owa shäryara ber shdungko wˈlo
drete» ˈle.
5 Gueniyo tjˈlẽ ˈlok jek obi ga «TjˈÏõkwo
ˈle shäng ˈli go ga oba shdöya ara Judea
kjokyo kjok kjwang jĩkong. Soyara tek
shäng Galilea kjokyo dwayo, era eni
tjok ga shrono shäng jũshko bakoe» ˈle.

Jesús söraba Herodes bokshto

6 Kuya ga tjˈlẽ ba kong ga «¿Domer ëre
Galilea sore?»
7 «Ëng» ˈle ˈlok ba kong. Eni ga
ichara Pilatorë jek Herodes shwoy, e
Galilea so pjˈluyo kjĩshko. Ey dbaryo
ga Herodes sök Jerusalén kjokyo.
8 Eni ga söra ˈlok, jek öötong shäng
ba bokshto ga Herodes beno wopjˈlú
anmoyõ. Jesús, e ˈlanyotkëba ara ˈli
kura tek kjupäbäshko, ga ĩya woydë,
ˈllëbo ĩydëba ˈllëm wˈleniyo pĩya ba kong
wˈlo.
9 E kjĩshko ga kong ˈllëbo kjakrokara
ara, gueniyo dboryara ˈllëme.
10 Syõshtaga kägäyoga, no pinggaga
kjok ˈllgwekkˈlo tara Moisésdë ˈli go, e
ˈlöng eshko bakoe. Ga rotara ˈlok ara
iir go.
11 Eshko ga joywara Herodesdë
ara. Ba ëngkjwagaga omshäryono eni
bakoe. Doyara ˈlok shwong tjwˈlõ ara
go, pjˈlu shwongyo dik, joywe ˈlok wˈlo,
ga ichara jek iröng obi Pilato shwoy.
12 Ey dbaryo ga Herodes, Pilato, e
opyono beno ˈlöng wopjˈlú ëng tjok.
Bäm go ga ˈlöng iirkë ëng tjok erä.

Jesús ichara Pilatorë, zröya ˈlok wˈlo

13 E irgo ga nopga rokara Pila-
torë uunkong tek ba shwoy, syõshtaga
kägäyoga, no ichagaga, e tjok.
14 Töna ˈlöng pjir ga tjˈlẽ ba kong
ga «Domer ëre söromi shäng bor bok-
shto, oba shdöya ara kjĩshko ˈlëmi. E
kjĩshko ga ˈllëbo kjakrokoror ba kong
ara bomi bokshto, gueniyo rotëmi
ˈlöng ˈli, e bor kong ga ˈllëye drete.
15 Herodes kong ga ˈllëye dret bakoe.
Ichara shrono shäng bi kong iröng obi
e kjĩshko. Miydër pjˈlú ga ˈllëye owa
shäryara ber zrökko wˈlo drete.
16-17 E kjĩshko ga shdun. E irgo ga
rayër toe» ˈle.*
18 Kuya ˈlok ga öö ˈle ˈlok uunkong,
tjˈlẽ Pilato kong ga «¡Domer kjwe
zrözong! ¡Barrabás döpdë borwa kong
dey!» ˈle.
19 (Domer ˈle ˈlöng ˈli, e bängzak shäng
no shdũzˈÏong uyo roshko. Dënashko
ga ba pjˈlu, e woyde ˈllëme. E kjĩshko ga
ëng töno obˈlë tjok kjˈlöbö, ga ëngkjwono
ˈlok pjˈlu nopga tjok, ga nopga zröra
ˈlok. E kjĩshko ga bängzak shäng eshko.)
20 Jesús döya woydë Pilatorë, ga
tjˈlẽno nopga ˈlöng ˈli kong jek obi.
21 Gueniyo öö ˈle ˈlok uunkong, tjˈlẽ
ba kong ga «¡Zrös pjang kjˈlös go! ¡Zrös
pjang kjˈlös go!» ˈle ˈlok eni.
22 Eni ga Pilato tjˈlẽno ba kong jek
pjˈlara obi, öötong pjˈloglo mya. Tjˈlẽ ga
«¿Ïˈlë kjĩy? Ïˈllëbo owa shäryara ˈli ˈlozĩ
bor kong. Ïˈllëye wˈlẽnor ba go owa ber
zrökko wˈlo drete. E kjĩshko ga shdun.
E irgo ga rayër toe» ˈle.
23-24 Kuya ga öö ˈle ˈlok jek tjë jĩkong,
Jesús iche zröya ˈlok pjang kjˈlös go wˈlo.
Eni ga nopga ˈlöng ˈli wˈlẽpyotke Pilatorë

* **23:16-17** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyã shiraba obˈlë obˈlë ara. Ga kjone kjone tjˈlẽ ga «... ˈle. Äär ˈlu pjˈlobi go ga dbar shrëkkˈÏoshko ga nopga bängzak tjeng no shdũzˈÏong uyo roshko ˈli raye no ichagarë kjˈlara kjˈluwe.

ga ä kuzong ga wotj̈lĩno oblë, l̈lëye woyde l̈ok l̈i shäryara ba kong eni.
25 Eni ga domer bängzak shäng no shdũzl̈ong uyo roshko l̈ara l̈ok l̈i döra, ga Jesúsda twara ba ëngkjwagaga kong, l̈lëye woydara nopgarë ba kong l̈i shärye l̈ok ba kong wl̈o.

Jesús zröraba pjang kj̈lös go

26 Jesús söya l̈ok jek zröya pjang kj̈lös go wl̈o wopro ga domer tek shäng kj̈lara ko Simón, e Cirene so. Tek shäng iröng ba kjokshko dwayo ga shara ëngkjwagaga jek l̈öng l̈irë, ga ichara l̈ok dbo go Jesús kj̈lös l̈i sök ba irgo.
27 Oba jëk l̈öng ara ba irgo, tjrëko wal̈ëga l̈öng ara, s̈lar ara ba kj̈ĩshko.
28 Ĩya Jesúsdë bojono iröng, ga tj̈lẽ ba kong ga «Wal̈ëga Jerusalén so, pjãy s̈lar bor kj̈ĩshko l̈lëme. Pjãy s̈lar bomi kj̈ĩshko dey, bomi wapga kj̈ĩshko bakoe.
29 L̈lono ga oba tj̈lẽ ga "Wal̈ëga kjrong, wapga l̈lëm wl̈eniyo, l̈öng wopj̈lú l̈i epga" l̈ëba eni.
30 Ey dbaryo ga nopga tj̈lẽ d̈lup tjeng l̈i kong ga
»"Pjãy l̈on ter borwa kjing go,
tjawa jek jëktëng ber dret wl̈o"† l̈e eni.
31 ¿Shäryëba eni kjor kësong kong ga l̈lëye wen kjor dogro l̈i kong?»‡ l̈e.
32 Eshko ga domerga owa wl̈eniyo söra tjeng do pjök, zröya l̈ok Jesús tjok wl̈o.
33 Ga öötong l̈öng kjokyo ko No Kä Dboglo d̈lupyoshko ga Jesús l̈öra l̈ok pjang kj̈lös go, domerga do pjök l̈i tjok, kj̈lara pjang or kël̈ë, kj̈lara pjang or mil̈ë, kj̈lösyo dboy dboye.
34 Eshko ga Jesús tj̈lẽ ga «Data, l̈lë shäryayde miyde l̈öng l̈lëme. E kj̈ĩshko ga l̈lëbo owa shärye l̈öng ëre l̈ös ba kong ber drete» l̈e.
Eshko ga ëngkjwagaga tjeng l̈i tjöto l̈ok l̈lëbo jyãgl̈o go, Jesús shwong l̈i ber ë kong ĩya l̈ok wl̈o.§
35 Nopga l̈öng ara eshko ba ĩk. No ichagaga l̈öng l̈i oml̈ãywono l̈ok owa ara, tj̈lẽ ga «Oba obl̈ëra döra, eeri ga woyde ga opdök om go. Tj̈lẽno ga no pj̈luyo ichara Sbörë shrono shäng l̈i e l̈ara, e kjraga Sbörë om go l̈ara eni bakoe. L̈ara eni l̈i j̈lõ wl̈eni ga woyde ga opdök om go» l̈e l̈ok eni.
36 Ëngkjwagaga l̈öng l̈i omjoywono l̈ok bakoe. Kjil̈lgwo bo dyo shpoä twara l̈ok ba kong ie wl̈o, joywe l̈ok wl̈o.
37 Ga tj̈lẽ l̈ok ba kong ga «Pja judío pj̈luyo j̈lõ wl̈eni ga pja opdös om go» l̈e.
38 Ga Jesús l̈ök pjangshko l̈i kopshko, kjibokwo iak pjang kjwara, e zröya l̈ok l̈lë kj̈ĩy miydëba wl̈o. Kjibokwo tak pjang l̈i tj̈lẽ ga «Domer ëre, e judío pj̈luyo.»
39 Domerga owa wl̈eniyo l̈ök l̈ok ba tjok kj̈lara oml̈ãywono eni bakoe. Tj̈lẽ ga «¿No pj̈luyo ichara Sbörë shrono shäng l̈i, e pja l̈lëmdo? Pja opdös om go, ga tjawa dös eni bakoe» l̈e.
40 Gueniyo kuya ba kj̈lara pjang l̈irë ga tj̈lẽ ba kong ga «¿Pja Sbö bangkjrë l̈lëmdo? ¿Pja shdungoba ba tjok bek l̈lëmdo?
41 Shjira l̈lëbo owa shäryono j̈lõkoyo, shji shdungoba wl̈o. Gueniyo domer kjwera, l̈lëye owa shäryara l̈lëme» l̈e.
42 Eshko ga tj̈lẽ Jesús kong ga «Pja äär ber sök no pj̈luyoshko ga tja woyoshrëba» l̈e.
43 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «L̈ër bop kong j̈lõkoyo ga eeri dö ga pja ber sök bor tjok kjok ko Paraíso* l̈ishko» l̈e.

Jesús wol̈ono pjang kj̈lös go

44-45 Öötong d̈lo d̈luw bek ga kjok ro zoktong kjok kjwang jĩkong beno yẽt erä. Beno eni äär jong d̈lo pjö l̈ë wl̈eni. Eshko ga Sbö u roshko ga shwong kësbang iak pjang eshko l̈i dwl̈ëtong ter aas beno kjring pjök.

† **23:30** Oseas 10.8. ‡ **23:31** ***Kjor kë****song* l̈e l̈i, e ***Jesú****s* l̈oklo. ***Kjor dogro*** l̈e l̈i, e ***nopga owa*** l̈oklo. Eni ga Jesús shdunaba ara eni kuzong ga nopga owa ber shdungko kjang anmoyõ. § **23:34** L̈öyde l̈ok pjang kj̈lös go l̈lëm obishko ga ba shwong skwara l̈ok pjire. * **23:43** Sbö sök kjok dogo l̈i kjokyo kowëba ***Paraí****so.*

46 Ga Jesús tjlẽno dbo go, tjlẽ ga «Data, bor sëya ëre iër ber tjeng bop wloshko» le, ga wolonoe.
47 Lök pjang kjlös go li bokshto ga ëngkjwaga Roma so li kägäyo shäng eshko kjlara. Llëbo weno li ĩya ga Sbö poshrëra, ga tjlẽ ga «Shinmo lök pjang kjlös go kjwe, e pjlo bek jlõe» le.
48 Ĩya nopga löng eshko lirë ga to iröng ba ushko pjlú kjing shpok, woydë ara kjĩshko.
49 Gueniyo nopga Jesús miydë pjlú wleniyo li beno tjeng llëbo tjeng kës ëre ĩk pjola sit, walëga tek tjeng Galilea kjokyo dwayo Jesús tjok li tjok.

Jesús doyo jnena Josérë

50-51 Eshko ga domer shäng kjlara ko José. E Arimatea so. E wotjlĩk pjlú, pjlo bek Sbö bokso. Sbö ber no pjluyo dbaryo li koshe sök bakoe. Domer li Judío Kjok Llgwegaga Këskësyo kjlarayo, gueniyo llëye shäryara lok Jesús kong li woydara llëm, ba kong ga beno bëy llëme.
52 Jesús wolono irgo ga domer li jek öötong shäng Pilato shwoy, ga Jesús doyo rokara ba kong, jneya wlo.
53 E irgo ga jek öötong shäng shinmo lök pjang kjlös go lishko. Eshko ga doyo li lona ter töshko, popgara shwong ko pjlublún, pjlú wleniyo go, ga söra jek sakshko. Eshko ga iara beno buk pjlëbgwo kak jong guëmkwota roshko. Eshko ga ëye iaydëba llëm obi.
54 Dbar eshko ga poshäryozlong dbaryo li ey. Eshko ga woshtozlong dbaryo li dloyo ääto, kjok sëng tjän.
55 Walëga tek tjeng Galilea kjokyo dwayo Jesús tjok li jek löng José irgo, ga shinmo doyo iara beno buk sakshko sorë li, e ĩna lok pjire.
56 E irgo ga jek öötong löng ushko, poshtikklo llë lõ pjlëblë wleniyo, e shäryë, shinmo doyo poshtik e go wlo lara. Gueniyo shäryayde pjitë llëm obishko ga woshtozlong dbaryo li öötonge. E kjĩshko ga woshtono lok, tak pjang kjok llgwekklo tara Moisésdë go sorë li eni.

24

Jesús woshrono iröng obi

1 Öötong sondë kjok shröngto ga jek lok jongya sakshko, Jesús doyo iak buklishko. Poshtikklo shäryara li söya tjeng ba tjok.
2 Öötong löng eshko ga akësbang jong ba sak bängzakklo li wlẽna lok dik beno jong pjlëbgwo li sor go.
3 Eni ga opzrëno jek pjlëbgwo li roy, gueniyo shinmo doyo drete.
4 Woyotjlĩya löng obishko ga domerga weno tjeng do pjök, shwong kãlã llellet.
5 Ĩya lok ga beno löng sëya llëm, ga kjök tono, kjujono bokdo kjlay klung go. Eshko ga domerga li tjlẽ ba kong lok ga «¿Shäng së li wlẽmi shinmo tjrëko llënoro?
6 Buk na llëme. Woshrara Sbörë iröng obi. Zröydëba llëm obishko ga llëye lara bomi kong Galilea kjokyo li woyoshrozĩa. Tjlẽno ga
7 "No to ter kjok dogo dwayo ëre iëba ber tjeng nopga owa wloshko guing, tja zröya lok pjang kjlös go wlo. Gueniyo äär dbargwo mya ga tja woshre Sbörë iröng obi" lara bomi kong eni» le.
8 Kuya lok ga tjlõkwo lara li woyoshrarae.
9 Eni ga opshino lok eshko dwayo, ga jek öötong löng Jesús oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho kjlara (11) li löngshko. Eshko ga llëbo ĩna, kura kës li lara lok pjir ba kong, ba pjeyoga llamo tjeng eshko ba tjok li kong bakoe.
10 Tjlõkwo roy sögaga li, e María Magdala so, Juana, María Santiago mekë, walëga llamo oblë li bakoe.
11 Kuya Jesús oppinggaga lirë lok ga tjlõkwo kjre lok llëme. Wotjlĩk lok ga walëga li skwẽ kjoyoe le.
12 Eni ëmdë ga Pedro jek zron jong sakshko. Öötong shäng eshko ga opzrëno jek ba roshko, ga shwong shinmo pjrikklo li ĩna beno buk eshko eröe. E irgo ga to iröng ushko, llëbo weno shinmo kong li woyotjlĩya jek shäng.

Jesús weno ba oppinggaga do pjök kong

13 E irgo ga Jesús oppinggaga
do pjök jek jëk löng irbo jek jong
äär Emaús kjokyo li bäng. Emaús
kjokyo ber buk pjola, shji opshik
jek jëk Jerusalén kjokyo dwayo kjok
shröngto ga shji äär kjok eshko dlo
dluw dik wleni.*
14-15 Jëk löng llëbo shäryono Jesús
tjok li lanyotkë ëng tjok. E wopro ga
Jesús tek shrono shäng ba zlong, ga
jek jëk shäng ba tjok,
16 gueniyo e ë miydara lok jekdo
llëm, woydara Sbörë eni llëm kjĩshko.
17 Eshko ga Jesús tjlẽ ba kong ga
«¿Pjãy jek jëk löng llë lanyotkë ëng
tjok?» le.
Kuya lok ga slongtëng löng, woydë
ara.
18 Kjlara ko Cleofas tjlẽ ba kong
ga «¿Kjakrokëp ega? Llëbo shäryono
Jerusalén kjokyo tjaglën jã, e miydara
nopga uunkongdë. U ĩga llë ëmdë ga
ommiydono lok pjire. ¿Eni ga pjara
ommiydono llëm sorëro?»
19 «¿Llëbo shäryono eshko li llë?» le.
Kuya lok ga tjlẽ ba kong ga «Domer
shäng kjlara ko Jesús, e Nazaret so. E
Sbö tjlõkwo laga, llëye shärye li, llëye le
li, e dbo ara. Sbö kong ga tjwlõ ara,
nopga kong ga eni bakoe.
20 Gueniyo syõshtaga kägäyoga, bi
tjlapgaga, e twara lok oba kong,
zrökoba wlo, ga zröraba pjang kjlös go.
21 Tjawara wotjlĩno ga e shji Is-
rael tjëyoga döga lororwa. Gueniyo
shäryono eni eeri ga öötong dbargwo
mya tjän.
22 »Eerishko kjok shröngto ga walëga
jëk löng borwa tjok kjong kjong jek
öör löng sakshko,
23 gueniyo shinmo li doyo wlẽna
llëme. Tek shrono lok iröng obi
ga tjlẽ borwa kong ga "Sbö parka-
gaga kjok dogo so weno löng borwa
kong yoshko wleni, ga tjlẽ ga 'Jesús,
e woshrara Sbörë iröng obi' le lok
borwa kong eni" le.
24 E irgo ga borwa pjeyoga kjong
kjong jek öör löng sakshko bebi, ga
llëbo wlẽna lok, lara walëga lirë sorë
li eni. Gueniyo Jesúsda ĩna lok llëme»
le.
25 Kuya ga tjlẽ ba kong lok ga «¡Pjãy
kä kjange! ¿Pjãy opping llonoro?
¿Tjlõkwo lara Sbö tjlõkwo lagagarë lok
tek këgongshko kës li, e kjrëmi llonoro?
26 ¿No pjluyo iche le Sbörë li, e
shdungoba bäm go wlo, e irgo ga ie
Sbörë ber tjwlõ ara llëmdo?» le.
27 E irgo ga tjlõkwo tak pjang ba
kjĩshko Sbö tjlõkwo go li, e pjlollgwera
ba kong pjire. Soyara Moisés kjibok-
woyo li go, äär pjë jong Sbö tjlõkwo
lagaga tek dënashko so kjibokwoyo
tjeng kës li go bakoe.
28 Ga jek löng äato kjok äär woydë
lishkoshko ga Jesús jek jëk shäng obi,
äär jek këgong woydë wleni.
29 Gueniyo mana lok ber sök ba
tjok. Tjlẽ lok ba kong dbo go ga «Pja
jek këgong ame. Kjok sëng tjän, kjok
ro zatoe. Pja ber sök borwa tjok kjok
ëreshko dey» le. Kuya ga opzrëno jek
shäng ba tjok, ber sök ba tjok eshko
wloro lara lok.
30 Eshko ga sirkeno sök ba tjok lok,
ië wlo, ga pjlung shosho suk pjir
kjrara kjwara, ga tjlẽ Sbö kong ga
«Tjawa kong dli tworop ëre. Tjawa ber
wopjlú bop tjok e kjĩshko» le. E irgo ga
pjlung shosho li tora, twara sira sira
ba kong lok.
31 Jekdo eshko ga bokkwo rosh-
wino wleni, e ë miydara lok pjir,
gueniyo sök li jek jëktëng erä.
32 Eshko ga tjlẽ lok ëng kong ga
«Shji tek jëk löng ba tjok irbo bängshko
ga Sbö tjlõkwo pjlollgwera bi kong.
¿Eshkoshko ga shji wopjlú ara anmoyõ
llëmdo?» le.
33 Jekdo eshko ga sano jek iröng
Jerusalén kjokyo. Öötong löng eshko
ga Jesús oppinggaga doglo sak kjwara
kjingsho kjlara (11) li wlẽna töno löng
eshko, nopga oblë tjok.
34 Ga tjlẽ lok shrono löng li kong
ga «Tjlapga Jesús woshrono iröng obi

* **24:13** Jerusalén kjokyo dwayo äär Emaús kjokyo wlo ga e wop kilómetro sak kjwara kjingsho kjwara (11) dik.

jlõe. E weno shäng Simón kong tjän»
le.
35 Kuya lok ga llëbo weno ba kong
irbo bäng li, e lara ba kong pjire.
Pjlung shosho suk pjir torashko ga e
ë miydara lok sorë li, e lara ba kong
pjir bakoe.

Jesús weno ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho kjlara (11) li kong

36 Ga lanyotke löng obi wopro ga
Jesús weno shäng ba tjrëko, ga tjlẽ
ba kong lok ga «Miga. Pjãy ber löng
wlẽpe» le.
37 Ĩya, kuya lok ga beno löng sëya
llëm, bangkjre lok ara. Wotjlĩk lok ga
ba shingyo le.
38 Eni ga Jesús tjlẽ ba kong obi ga
«¿Pjãy sëya llëm ega? ¿Tja woshrono
irõng obi woyotjlĩmi llëm ega?
39 ¡Tja li shängdo! Bor orkwo ëre
ĩzĩa. Bor dre ëre ĩzĩa. Tja porwozĩa.
Bi shingyo, e sho dret, dboglo dret,
botoyara tjok» le.
40 Lara eni ga ba orkwo bäng, ba dre
bäng, e pina ba kong lok.
41 Kuya, ĩya lok ga tjlõkwo kjrayde
lok jlõkoyo llëm obi, gueniyo beno
löng wopjlú anmoyõ, yëy le lok bakoe.
Eshko ga tjlẽ ba kong lok ga «¿Pjãy
jũshko llëbo uako tjokde?» le.
42 Kuya lok ga kong mã sho suk pjir
wleniyo twara ba kong bok kjwara,
43 ga kjrara, uara ba bokshto.
44 Eshko ga tjlẽ ba kong lok ga «Tja
shäng bomi tjok obishko ga tja tjlẽno
bomi kong ga "Tjlõkwo tak pjang bor
kjĩshko Moisés kjibokwoyo li go, Sbö
tjlõkwo lagaga tek dënashko so kjibok-
woyo tjengës li go, kjibokwo ko
Salmos go, e shäryë uunkong kjluwe"
loror bomi kong eni» le.
45 Eshko ga epga kjimtara Sbö
tjlõkwo tak pjang li llë loklo miydë
pjlúe.
46 Tjlẽ ba kong ga «Tjlõkwo tak pjang
li tjlẽ eni: "No pjluyo iche le Sbörë li,
e wolon wlo. Gueniyo äär dbargwo
mya ga woshre Sbörë irõng obi."
47 Tjlõkwo tak pjang obi tjlẽ eni: "Ba
ko goshko ga tjlõkwo lëba tjëyo kjrina
kjrina löng kjok ëre kjing go li kong.
Tjlõkwo lëba li ëre: 'Llëbo shäryëy löng
owa li, e owa jlõe lëy, ga rayëy ga owa
pjang bi go li lõya Sbörë ber drete.' "
48 Pjãy beno löng llëbo ĩnomi,
kuromi li roy laga oba kong.
49 Ga bomi go Sbö Sëya ichër kjok
dogo dwayo äär berësbang bomi
tjok, lara bor Datarë jlõkoyo sorë li
eni. Gueniyo pjãy ber löng ëreshko
Jerusalén kjokyo, ëye lër shäng bomi
kong li shrono guing» le.

Jesús to jem kjok dogo

50 E irgo ga epga söra jek Jerusalén
kjokyo dwayo, öötong löng Betania
kjokyo. Eshko ga orkwo poyono, ga
tjlõkwo lara beno pjlú ba kong lok.
51 Shäng tjlẽ obishko ga opkjono
eshko dwayo, ga söra Sbörë to jem
kjok dogo.
52 E irgo ga poshrëra lok ara,
ga sano to tek löng wopjlú irõng
Jerusalén kjokyo.
53 Eshko ga beno löng Sbö poshrëk,
ba u zlong bäng enido.

Evangelio según Juan
Jesucristo roy pj̈lú ëre, e jyã tara Juandë
Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kj̈lara ko Juan. E judío. Dënashko ga e ma shaga ba kj̈lara Santiago tjok. Pj̈lara ga l̈öng parkë di bäng buk kësbang, shkung, so d̈lung kjoyo ko Galilea l̈i sor goshko ga epga rokara Jesúsdë opping ba tjok. Kuya l̈ok ga to jek ba tjok, beno l̈öng ba oppingga shara. E irgo ga öötong beno l̈öng ba oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) l̈i pjeyoga bakoe. Ba oppingga woyde Jesúsdë ara ba kj̈lara ẅleni tak pjang kjibokwo ëre go l̈i, e Juan om go.

Jesús wo l̈ono, ga woshrara Sbörë iröng obi irgo ga judíoga ara l̈öng ba kjok baĩya l̈ishko l̈lëm, öötong beno l̈öng kjok shto ob̈lë ob̈lë shara. Woyotj̈lĩkoba ga kjibokwo ëre tara Juandë judíoga l̈öng kjok shto ob̈lë ob̈lë l̈i kong. Kjibokwo ëre tara ba kong l̈lëno, e tara beno pjang Juan 20.31 go. Tj̈lẽ ga «Ëre toror, miydëmi e go ẅlo ga no pj̈luyo ichara Sbörë l̈i, e Jesús, e Sbö Wa bakoe. Ga pjãy mär ba go ẅleni ga pjãy ber l̈öng së ĩyado Sbö tjok.»

Tj̈lõkwo l̈i weno beno no

1 Shäng kj̈lara ko Tj̈lõkwo.*
Kjok ëre dämär, l̈lëye l̈lëm obishko ga
e sök tjän.
E sök Sbö tjok,
ga e Sbö.
2 L̈lëye l̈lëm obishko ga
e sök Sbö tjok.
3 Ba go ga
l̈lëbo tjeng kës ëre shäryara Sbörë
L̈lëbo tjeng kës ĩy l̈öng ëre,
e shäryara ba go.
4 L̈lëbo tjeng së kës ëre, e l̈aga erë.
Shji uunkong ber l̈öng së tjaglën
ẅleni, e l̈aga erë bakoe.
Shji kong kjok miydë twaga l̈i e,
e bi kong ga iök jong shjiy ẅleni.
5 Kjok ro sĩ l̈ishko ga
iök l̈i jong shjiy ĩyado,
e sjëya kjok ro sĩ l̈irë ga äe.
6 Eebor ga domer weno shäng kj̈lara ko Juan, e ichaga Sbörë.
7 Ichara Iök Shjiy l̈i† roy l̈ë oba kong, nopga uunkong mär ber l̈öng ba go ẅlo.
8 Juan, e Iök Shjiy l̈i l̈lëme. E shrono shäng Iök Shjiy l̈i roy l̈aga eröe.
9 Iök Shjiy j̈lõkoyo l̈i, shji uunkong ber l̈öng kjok miydë ara l̈i l̈aga erë, ga eshko ga tjwe döröe.
10 Eshkoshko ga sök kjok ëre kjing go, ga kjok ëre shäryara kës ëmdë ga e ë miydaraba l̈lëme.
11 Öör shäng kjok baĩya l̈ishko, gueniyo ẅlokjrara ba tjëyogarë l̈lëme.
12 Gueniyo no kjong kjongda omẅlokjrono, ga beno l̈öng mär ba go. Epga iara beno l̈öng Sbö wapga.
13 E weno beno Sbö wapga, shji nopga wen kjok ëre kjing go dik l̈lëme. E l̈aga domerdë l̈lëm, e l̈aga Sbörë.
14 Ga Tj̈lõkwo l̈i, e weno beno no, ga beno sök shji nopga tjok. E Data Sbö Wa kj̈laraso, e Sbö bakoe. E kjĩshko ga e dbo ara, ga ba dbo kãl̈ã ĩnoy wẽl̈ëe. E go ga Sbö wopj̈lú l̈i, Sbö tj̈lõkwo bek l̈i, e shrono beno sök bi tjok, ĩy, kuy ẅlo.
15 Juan tj̈lẽno ba kjĩshko, tj̈lẽ ga «Kjupäshko ga tja tj̈lẽno bomi kong ga "No tjwe bor irgo kj̈lara. Gueniyo tja l̈lëm obishko ga sök tjän. E kjĩshko ga tjẅlõ ara bor kjinmo" l̈oror eni. Ga l̈oror l̈i shäng kjwe» l̈e.
16 Ba wopj̈lú ara l̈i kjĩshko ga shji uunkong kjimte ĩyado.
17 Dënashko ga kjok l̈lgwekk̈lo twara Sbörë Moisés kong, l̈e bi kong ẅlo. E goshko ga e l̈lë miydoroye. Ga Sbö wopj̈lú l̈i sorë, Sbö tj̈lõkwo bek l̈i l̈lë, era miydoroy Jesucristo go.
18 Sbö, e ĩga ërë l̈lëme. Gueniyo ba Wa kj̈laraso l̈i, e Sbö bakoe. Data Sbö miyde sök owa l̈lëm, ga e sorë l̈aga erë bi kong.

* **1:1** ***Tj̈lõkwo*** l̈e l̈i, e ***Jesucristo*** l̈oklo. † **1:7** ***Iök Shjiy*** l̈e l̈i, e ***Jesucristo*** l̈oklo.

Juan No Waga tjlẽno Jesús kjĩshko

19-20 Pjlara ga syõshtagaga Sbö kong, ba kjimtagaga Leví tjëyoga, e ichara judío tjlapgaga kjok llgwega wleniyo löng Jerusalén kjokyo lirë tjlẽ Juan kong ga «¿No pjluyo ichara Sbörë shrono shäng li, e pjare?»

«Tja llëme» le ba kong wẽllëe.

21 Ga kjakrokara lok jek obi ga «¿Eni ga pja ë? ¿Pja Elías tjwaydere?»

«Llëme» le ba kong.

Ga kjakrokara lok jek obi ga «¿Sbö tjlõkwo laga tjwe lëba li pjare?»

«Llëme» le ba kong.

22 Eni ga tjlẽ lok ba kong ga «Eni ga pja ë los borwa kong om go, roy sörwa borwa ichagaga kong wlo» le.

23 Kuya ga tjlẽ ba kong lok ga «Kjibokwo tara Sbö tjlõkwo laga tek dënashko so Isaíasdë. Tjlẽno beno eni:

»"Kjok dogro no llëmshko ga ëbo tjlẽ shäng dbo go ga
'Irbo shäryozĩ ber bek Tjlapga tjwe li kong' le."‡

Ëbo tjlẽ shäng dbo go lara li, e tja layde» le.

24 Fariseoga löng eshko kjlöbö.

25 Kuya lok ga tjlẽ ba kong ga «Pja no pjluyo ichara Sbörë shrono shäng li llëm, pja Elías llëm, pja Sbö tjlõkwo laga tjwe lëba li llëm bakoe lëp shäng eni. ¿Eni ga pja no wë ega?»

26 «Nopga wër shäng di goshko. Gueniyo bomi tjrëko shäng kjlara, era ë miydëmi löng llëme.

27 No tjwe bor irgo kjlara li e. Bek wlo ga tja ba drepkwota dök wlo llëm, e tjwlõ ara bor kjinmo anmoyõ kjĩshko»§ le ba kong.

28 Llëbo shäryono kës eni li, e shäryono Betania kjokyo, Jordán diyo kjwo kalëkong, no we jer shäng di roshko lishko.

Öng Wlẽp Ushko So Llgwoklë ichara Sbörë li, e Jesús

29 Wẽshko ga Jesús ĩya Juandë tek shäng tjwayde ba shwoy ga tjlẽ ga «¡Ĩzĩa! Öng Wlẽp Ushko So Llgwoklë ichara Sbörë li shäng kjwe. Shji öng ushko so zrök, owa pjang bi go li lŏya Sbörë ber dret wlo. Domer kjwe öng ushko so eniyo wleni, owa pjang bi go li lŏya Sbörë ber dret wlo, shji nopga löng kjok ëre kjing go kës li kong.

30 Kjupäshko ga tja tjlẽno bomi kong ga "No tjwe bor irgo kjlara. Gueniyo tja llëm obishko ga e sök tjän. E kjĩshko ga tjwlõ ara bor kjinmo" loror eni. Ga loror li shäng kjwe.

31 Tja shrono shäng no wë di goshko, e ë miyde Israel tjëyogarë wlo, gueniyo tja ëmdë ga ommiydono llëme» le.

32-33 Ga Juan tjlẽ jek obi ga «E ë miydër shäng llëm obishko ga bor ichaga no wë di goshko li tjlẽno bor kong ga "Sbö Sëya to ter kjok dogo dwayo so dunggwo kjoyo, ga opyë ber sök ë kjing go li, era nopga go Sbö Sëya iche tjwe ber kësbang ba tjok" lara bor kong eni. E irgo ga tja omĩno ga Sbö Sëya to ter kjok dogo dwayo so dunggwo kjoyo, ga opyono beno sök ba go.

34 Tjara omĩno eni, ga lër bomi kong ga e Sbö Wa jlõe» le.

Jesús oppinggaga bäm ĩyo

35 Wẽshko ga Juan shäng eshko obi, ba oppinggaga do pjök tjok.

36 Jesús ĩya shäng ga tjlẽ ga «¡Ĩzĩa! Öng Wlẽp Usho So Llgwoklë ichara Sbörë li shäng kjwe» le.

37 Kuya Juan oppinggaga lirë ga to jek lok Jesús irgo.

38 Ĩya Jesúsdë iröng ga tjlẽ ba kong lok ga «¿Llëye woydëmiro?»

«Tjlapga no pingga, ¿pja pë buk kjone?» le ba kong.

39 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Pjãy tek bor tjok, ĩmi wlo» le. Ga to jek lok ba tjok, öötong löng u jong kjone sök lishko. Dlo töy kuzong ga beno löng ba tjok eshko äär jong shkë go.

40 Kjlara jũni ko Andrés, e Simón Pedro lëng.

41 Andrés opshino eshko dwayoshko ga jek öötong shäng ba shjiy li shwoy

‡ **1:23** Isaías 40.3. § **1:27** ***Drepkwota döga*** lanyo, e tak pjang Mateo 3.11 go. * **1:41** ***Mesías***, e Hebreo tjlõkwo.

ga tj̈lẽ ba kong ga «¡Mesías* ̈li, e ẅlẽnorwae!» ̈le ba kong. (Mesías, e no pj̈luyo iche ̈le Sbörë ̈li ̈lok̈lo).
42 Eshko ga ba shjiy ̈li söra jek Jesús shwoy. Ĩya Jesúsdë ga tj̈lẽ ba kong ga «Pja ko Simón. Pja data ko Juan. Gueniyo pja kowëba ber Cefas shara» ̈le. (Cefas, e Pedro ̈lok̈lo.)†

Felipe, Natanael, e rokara Jesúsdë

43-44 Wẽshko ga Jesús jek jongya Galilea kjokyo ̈le. Jek jëk shängshko ga domer ẅlẽna shäng kj̈lara ko Felipe, e Betsaida so, Pedro, Andrés, e kjokyo. Felipe ĩya ga tj̈lẽ ba kong ga «Pja tek bor tjok, pja pin ẅlo» ̈le.
45 Kuya ga jek öötong shäng domer ob̈lë ko Natanael shwoy ga tj̈lẽ ba kong ga «Tj̈l̈õkwo tara Moisésdë kjok l̈lgwekk̈lo go, ëbo tjwe kj̈lara l̈lono ̈li kjĩshko. Sbö tj̈lõkwo ̈lagaga ̈löng ̈li omtono ba kjĩshko bakoe. Domer ̈lara ̈lok ̈li ĩnorwa. E ko Jesús, e Nazaret so, José wa»‡ ̈le.
46 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «¿Nazaret kjokyo ̈lëpdo? ¿L̈lëbo pj̈lú wen eshko ̈laga ëro?»
«Kjweri shji to ĩk» ̈le ba kong.
47 Eshko ga jek öötong ̈löng Jesús shäng ̈lishko. Natanael ĩya Jesúsdë ga tj̈lẽ ba kong ga «Domer tek shäng kjwe, e Israel tjëyo j̈lõkoyo, tj̈lõkwo ̈le ga j̈lõkoyo, jyõrkë l̈lëm ẅleniyo» ̈le.
48 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «¿Tja no eniyo miydëp sorë?»
«Pja rokayde Feliperë l̈lëm obishko ga pja ĩnor sök kjor jong kj̈lara ko *higuera* ̈li dirko» ̈le ba kong.
49 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «Tj̈l̈apga no pingga, Sbö Wa ̈li pja, Israel tjëyo pj̈luyo ̈li pja bakoe» ̈le.
50 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «Tja tj̈lẽno bop kong ga "Pja ĩnor sök kjor jong kj̈lara ko *higuera* ̈li dirko" ̈loror eni. Tja tj̈lõkwo kjrorop e kjĩshko. Ga l̈lëbo ĩp kësbang, ĩnop kjwe kjinmo» ̈le.
51 Ga tj̈lẽ ba kong obi ga «L̈ër bop kong j̈lõkoyo ga l̈lono ga ĩp ga kjok dogo roshwing, ga Sbö parkagaga kjok dogo so jem ̈löng, ter ̈löng no to ter kjok dogo dwayo ëre go» ̈le.

2

Di kworkwara Jesúsdë beno kjil̈lgwo bo dyo dbo ara

1-2 Dbargwo mya irgo ga oba orkwosmok ̈löng Caná kjokyo, e Galilea kjokyo obi. Ga Jesús öötong shäng eshko ba oppinggaga tjok, mana orkwosmoga ̈lirë kjĩy. Jesús mekë sök eshko bakoe.
3 Oba ̈löng orkwosmoz̈long dbaryo ̈li shrëk wopro ga kjil̈lgwo bo dyo dbo ara yẽ pjitonge. Eni ga Jesús mekë tj̈lẽ ba kong ga «Kjil̈lgwo bo dyo dbo ara yẽ pjitonge» ̈le.
4 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «Mekë, ¿L̈ëp shäng bor kong eni ega? Tja dbaryo äätë l̈lëm obi» ̈le.
5 Eshko ga ba mekë tj̈lẽ parkagaga ̈löng ̈li kong ga «L̈lëye ̈le bomi kong ̈li shäryozĩ eni» ̈le.
6 Judíoga sgara ̈löng orkwo shkwë yõtso enido, ba pjeyoga tek dënashko so sdëkwo sorë ga eni. E kjĩshko ga di bapkwo tjeng eshko kjwo tjer (6), shäryak ak go, kjwara kjwara di shak bayo bonkö kësbang tjung ẅleni* kjwo sak pjök (20) dik, l̈lëm ga sak mya (30) dik.
7 Eshko ga Jesús tj̈lẽ parkagaga ̈löng ̈li kong ga «Di bapkwo kjwe d̈lĩzĩ di go» ̈le ba kong, ga uunkong ̈li d̈lina ̈lok beno tjeng tjung di go.
8 Eshko ga tj̈lẽ ba kong ̈lok jek obi ga «Shizĩ sira, ga sözĩ jek këm bomi kägäyo shäng ẅle kong» ̈le.
Kuya ̈lok ga shäryara eni.
9 Twara ̈lok ba kägäyo kongshko ga miydara ̈lok ga di ̈li kworkwara Jesúsdë beno kjil̈lgwo bo dyo dbo ara, gueniyo l̈lë miydara ba kägäyorë shäng l̈lëme. Eni ga iarashko ga domer orkwosmono ̈li rokara tek ba shwoy,
10 ga tj̈lẽ ba kong ga «Nopga uunkong orkwosmoz̈long dbaryo shrëkshko ga kjil̈lgwo bo dyo dbo ara

† **1:42** Arameo tj̈lõkwo ***Cefas***, e ***ak*** ̈lok̈lo. Grecia so tj̈lõkwo ***Pedro***, e ***ak*** ̈lok̈lo bakoe. ‡ **1:45** Eshko dbaryo ga Jesús, e José wa ̈lëba, miga eni l̈lëme. * **2:6** ***Bonkö kë****sbang* ***tjung ẅleni***, e ***bayo litro pkë****ng* ***(4) dik.***

iako owa ïlëm wleniyo twe nopga mak pjir löng li kong bäm go, ie lok wlo. Iara lok ara irgo ga kjiïlgwo bo dyo dbo ara tjwlõ chira wleniyo twe ba kong lok shara. Gueniyo pjara omshäryono eni ïlëme. ¿Iako owa ïlëm wleniyo lira ship shäng kjwlë jã egaro?» le.

11 Ïlëbo ïydëba ïlëm wleniyo shäryara Jesúsdë bäm li e, shäryara eshko Caná kjokyo, e Galilea kjokyo obi. E go ga ba dbo kãïã pina ba oppinggaga kong, ga beno löng mär ba go.

12 E irgo ga to jek öötong shäng Capernaúm kjokyo ba mekë, ba lëmga, ba oppinggaga tjok, ga beno löng eshko dbar kjwöbö.

Ïlëbo soynegaga löng Sbö u zlong bäng li ichara Jesúsdë drete

13 Israel tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo shrëkkïo judíoga kong li dörö kjïshko ga Jesús jek öötong shäng Jerusalén kjokyo.

14 Eshko ga opzrëno jek shäng Sbö u zlong bäng ga nopga wlẽna löng ïlëbo soynek, sögïa, öng wlẽp ushko so, dunggwo bakoe. Nopga obïë wlẽna wloktong löng dbur kjlopswë.

15 Ïya Jesúsdë eni ga no shpokklo shäryara pjlara kjiïlgwo go, ga löng li ichara jek eshko dwayo dret, ba öng ïlë tjok. Dbur kjlopswaga dburyo li dbura ba shjiryo, ga ba dbur bapkwo kjlopswozlong li poskara beno tjeng töshko.

16 Ga tjlẽ dunggwo soynegaga löng li kong ga «¡Bomi dunggwo kjwe shizï ëre dwayo! ¡Bor Data u ëre iëmi ber jong ïlëbo soynezlong uyo ïlëme!» le.

17 Eshko ga tjlõkwo tak pjang Sbö kjibokwoyo go li woyoshrara ba oppinggagarë lok kjrina. Tak pjang li tjlẽ ga «Tja wo pjang bop u li go ïyado. Tja ymo ara ba kjïshko.»†

18 Eshko ga judíoga tjeng li tjlẽ lok ba kong ga «¿Ïlëye shäryëp shäng li shäryëp ega? ¿Pja ichaga ërë? Pja ichaga Sbörë wleni ga ïlëbo ïydëba ïlëm wleniyo shäryos borwa kong, e miydërwa e go wlo» le.

19 Kuya ga tjlẽ ba kong lok ga «Sbö u ëre shdözï ber dret, ga äär dbargwo mya ga shäryër ber jong ba shtoshko iröng obi» le.

20 Kuya lok ga tjlẽ ba kong ga «Sbö u ëre shäryëba wlo ga woydara lu pjloglo sak pkëng kjingsho tjer (46). ¿Ga pja omshäryë dbargwo mya lëp sorëro?» le.

21 Gueniyo Sbö u le shäng li, e ba doyo om go li layde.

22 E irgo ga wolono, ga woshrara Sbörë iröng obishko ga ïlëye lara li woyoshrara ba oppinggagarë lok. Eshko ga Sbö tjlõkwo tak pjang li, e kjrara lok, ga Jesús tjlõkwo kjrara lok eni bakoe.

No wotjlïk sorë, e miydara Jesúsdë pjire

23 Ga nopga löng Israel tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo li shrëkshko ga Jesús shäng ïlëbo ïydëba ïlëm wleniyo shäryë Jerusalén kjokyo. Ïya nopga löng eshko lirë ga kjone kjone beno löng mär ba go.

24 Gueniyo nopga wotjlïk sorë li miyde Jesúsdë shäng pjire. E kjïshko ga tjlõkwo lëba li kjre uunkong ïlëme.

25 Nopga wotjlïk ïlë, e miyde shäng pjir ïyado. E kjïshko ga wotjlïk sorë li lëba ba kong guing ïlëme.

3

Jesús, Nicodemo

1 Domer shäng kjlara ko Nicodemo, e fariseo, judío tjlapga kjok ïlgwega wleniyo bakoe.

2 Shkër kjwara ga jek öötong shäng Jesús shwoy ga tjlẽ ba kong ga «Tjïapga no pingga, miydërwa ga pja ichaga Sbörë no ping. Sbö shäng bop tjok ïlëm kjwe ga ïlëbo ïydëba ïlëm wleniyo shäryëp shäng li shäryëp ga äe» le.

3 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Ïër bop kong jlõkoyo ga shji uunkong weno

† **2:17** Salmo 69.9.

pj̈lara. Gueniyo ëye wen jek pj̈lara obi l̈lëm ga äär ber Sbö nopga ga äe» l̈e.

4 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «¿Shji öötong këguë tjän ga shji wen obi sorë? Shji äär ber buk bi mekë bö roshko, shji wẽya jek obi ẅlo ga äe» l̈e.

5 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «L̈ër bop kong j̈lõkoyo ga ëye we Sbö Sëyarë, ga wẽya ber tjaglën ẅleni l̈lëm ga äär ber Sbö nopga ga äe.

6 Ëye wengga norë ga ber no eröe. Ëye äär ber Sbö ĩ ẅlo ga woyde ga wengga Sbö Sëyarë.

7 "Nopga uunkong wen jek obi kj̈luwe" l̈ër bop kongshko ga pja ber sök pol̈läk l̈lëme.

8 Pj̈luk, e shrono ga kup ga wẽl̈ë, gueniyo tjwe jong kjone dwayo, jongya jek kjone, e miydëp l̈lëme. To woydë jek kjone ga eshko. Nopga wẽya Sbö Sëyarë l̈i, e so e kjoyo bakoe» l̈e.

9 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «¿L̈l̈ëye l̈ëp shäng l̈i, e sorëro?»

10 «Pja Israel tjëyoga pingga. ¿Eni ga e miydëp l̈lëm sorëro?

11 L̈ër bop kong j̈lõkoyo ga tj̈lõkwo l̈ërwa bomi kong, e miydërwa kjĩy, l̈lëbo ĩnorwa om go l̈i, e l̈orwarë, gueniyo tj̈lõkwo l̈ërwa l̈ong l̈i, e kjrëmi l̈lëme.

12 L̈l̈ëbo tjeng kjok ëre kjing go l̈i l̈ër shäng bomi kong, ga tj̈lõkwo kjrëmi l̈lëme. ¿Eni ga l̈l̈ëbo tjeng kjok dogo l̈i l̈otë bomi kong kjwe ga tj̈lõkwo kjrëmi sorëro?

13 »Ëye öör jem kjok dogo l̈l̈ëme. Gueniyo no to ter kjok dogo dwayo ëre ter shrono ey dwayo.

14 Dgur jyãgl̈o poyona Moisésdë dënashko sorë ga l̈lono ga tja poyongoba pjang kjomo eni bako,

15 ëye mär bor go ga ber l̈ong së ĩyado Sbö tjok ẅlo.

16 »Nopga l̈ong kjok ëre kjing go woyde Sbörë ara. E kjĩshko ga ba Wa kj̈laraso ëre ichara zrökoba nopga kjĩshko ẅlo, ëye mär bor go ga jer l̈l̈ëm ẅlo, ber l̈ong së ĩyado Sbö tjok ẅlo.

17 Tja ichara kjok ëre kjing go no dök ẅlo, no shdung ẅlo l̈l̈ëme.

18 Ëye mär bor go ga ber shdungko l̈l̈ëme. Gueniyo ëye mär bor go l̈l̈ëm ga era beno shdungko tjän, mär Sbö Wa kj̈laraso ëre go l̈l̈ëm kjĩshko.

19-20 »Ëye l̈l̈ëbo owa shäryë ga woyde ga ĩga ërë l̈l̈ëme. Ga tja shrono shäng kjok ëre kjing go, iök jong shjiy ẅleni. E kjĩshko ga tja woydara l̈l̈ëbo owa shäryagagarë l̈l̈ëm, ga beno l̈ong pjola, l̈l̈ëbo shärye l̈ong owa l̈i ber wẽl̈ë l̈l̈ëm ẅlo l̈e. Epga beno shdungko e kjĩshko.

21 Gueniyo ëye jëk tj̈lõkwo bek l̈i go ga woyde l̈ok ga ber l̈ong iök jong shjiy l̈ishko, l̈l̈ëbo pj̈lú shärye l̈ong Sbö kjĩshko l̈i ber wẽl̈ë ẅlo» l̈e ba kong.

Juan Jesús l̈ãywono

22 E irgo ga Jesús jek öötong shäng Judea kjokyo ba oppinggaga tjok, ga beno l̈ong eshko dbar kjwöbö no wë jer di roshko.

23-24 Kjok buk kjrina ko Enón, Salim kjokyo ber buk soshko. Enón kjokyo l̈ishko ga di ara. E kjĩshko ga Juan bängzaydëba no shdũzl̈ong uyo roshko l̈l̈ëm obishko ga shäng eshko no wë, ga nopga jek äär l̈ong ara ba shwoy, we Juandë ẅlo.

25 Eshko ga Juan oppinggaga opyono l̈ong ëngl̈ë kar kar judío shäng kj̈lara eshko l̈i tjok, shji wë di go sorë l̈i l̈ãywe l̈ong.

26 Pjir ga jek öötong l̈ong Juan shwoy ga tj̈lẽ ba kong ga «Tj̈lapga no pingga, kjupä ga domer shäng bop tjok Jordán diyo kjwo kal̈ëkong l̈i, l̈ãyworop l̈i, e shäng no wë, ga nopga l̈ong kës l̈i jek l̈ong ba shwo l̈ëkong shara» l̈e.

27 Kuya ga tj̈lẽ ba kong l̈ok ga «Ëye l̈l̈ëbo tjok ga e twaga Sbörë ba kong kjĩshko.

28 "No pj̈luyo ichara Sbörë shrono shäng l̈i, e tja l̈l̈ëme. Tja ichara jek ba bäm go erä" l̈oror bomi kong tjän, ga kuromi wẽl̈ëe.

29 »Kjogl̈o shäng kj̈lara orkwosmok ẅlo ẅleni ga e sogo domer orkwosmok ba tjok ẅlo l̈i eröe. Domer orkwosmok ẅlo l̈i yorkaga shäng l̈i, e ber shäng wopj̈lú, ba kj̈lara tj̈lẽno shäng l̈i kura kjĩshko. Tjara so domer

yorkaga ˈli kjoyoe. Tja wopˈjlú ara anmoyõ e kjĩshko.
30 Bek wˈlo ga era ber tjwˈlõ ara jek këgong këgong, ga tjara ber tjwˈlõ chira.
31 »Ter shrono shäng kjok dogo dwayo ˈlira tjwˈlõ ara, obˈlë kjinmo. Ëye kjok ëre so ga e jũshko so erä, ga ˈllëbo jũshko so ˈli ˈlãywayde. Ter shrono shäng kjok dogo dwayo ˈlira tjwˈlõ ara, obˈlë kjinmo.
32 Ľlëbo ĩna, kura eshko ˈli, e ˈlãywayde, gueniyo ba tjˈlõkwo kjrëba ˈllëme.
33 Gueniyo tjˈlõkwo kjraga ë ˈli kong ga tjˈlõkwo ˈlara Sbörë ba kjĩshko ˈli, e bekeˈle.
34 Jesús ichara Sbörë ba tjˈlõkwo roy ˈlë oba kong, ga e go ba Sëya twara beno ba kong kësbang anmoyõ.
35 Ba Wa woyde Data Sbörë ara, ga ˈllëbo tjeng kës ˈli iara beno tjeng ba wˈloshko.
36 Ëye mär ba Wa go ga beno ˈlöng së Sbö tjok tjän, ga ber ˈlöng eni ĩyado. Gueniyo ëye omwˈlokjrë ˈllëm ga äär ber ˈlöng Sbö tjok eni ˈllëm, ga shdũya Sbörë ber ĩyado wˈlo bakoe» ˈle.

4

Jesús ˈlano waˈlë Samaria so tjok

1-3 Jesús roy kura fariseogarë ˈlok ga nopga pĩya shäng, we shäng jer di roshko ara, Juan kjinmo, miga shäng no wë om go ˈllëm, waga ba oppinggagarë ˈlok. E miydara Jesúsdë, ga to Judea kjokyo dwayo, jek jongya Galilea kjokyo iröng obi.
4 Irbo ˈli jek jong Samaria kjokyo go kuzong ga
5 jek öötong shäng kjok buk kjrina ko Sicar, e Samaria kjokyo obi, kjok twara Jacobdë beno ba wa José kong dënashko ˈli buk soshko.
6 Eshko ga di bäng jong kjwara, shiga Jacobdë dënashko. Ďlo ďluw dik ga Jesús sjeno jërbo kuzong ga sirkeno sök di bäng jong ˈli zˈlong.
7-8 Ba oppinggaga jek ˈlok u ˈlok arashko ďli tjwˈlẽk, Jesúsda beno sök eshko.

Eshko ga waˈlë Samaria so tek tjwe shäng kjˈlara di shik. Waˈlë ˈli ĩya sök ga tjˈlẽ ba kong ga «Tja sẽs di sira» ˈle.
9 Kuya ga tjˈlẽ ba kong ga «Pja judío, ga tja waˈlë Samaria so. ¿Eni ga tja kong di rokëp sorëro?» ˈle. (Ľara ba kong eni, judíoga pjë Samaria sopga tjok ˈllëm kjĩshko.)
10 Kuya ga tjˈlẽ ba kong ga «Ľlëbo twe woydë Sbörë bop kong, gueniyo e ˈllë miydëp shäng ˈllëme. Ga di rokaga sök ëre, tja ë miydëp shäng ˈllëm bakoe. Miydëp kjwe ga tja kong di rokorop, di shji ie ber ˈlöng së jˈlõkoyo wˈleniyo» ˈle.
11 Eshko ga waˈlë ˈli tjˈlẽ ba kong ga «Tjˈlapga, di bäng ëre jong rong, ga pja di shikklo drete. ¿Eni ga di shji ie ber ˈlöng së ˈlëp sök ˈli ship sorëro?
12 Bi tjˈlapga tek dënashko so Jacob di shino di bäng ëre dwayo, ga iara beno ba wapga kong, ba öng kong bakoe. Pjir ga iara beno jong bi kong. ¿Pja tjwˈlõ ara ba kjinmore?»
13 «Ëye di ëre iono ga pjesit ga jek wodogro obi.
14 Gueniyo di twak tjarë ˈli, ëye omiono ga ber wodogro ame. E ber pjang di shˈläˈlä wˈleni, ga ie ber ˈlöng së ĩyado Sbö tjok bakoe» ˈle ba kong.
15 Kuya ga tjˈlẽ ba kong ga «Tjˈlapga, di ˈlëp sök ˈli twos bor kong sira, tja wodogro ame wˈlo, tja tek shäng di shik kjër jũshko ame wˈlo bakoe» ˈle.
16 Kuya ga tjˈlẽ ba kong ga «Pja nom bop ˈlanma wˈlokjrë. Wˈlẽnop ga tek söba» ˈle.
17 Kuya waˈlë ˈlirë ga tjˈlẽ ba kong ga «Tja ˈlanma drete» ˈle.

Kuya ga tjˈlẽ ba kong ga «“Tja ˈlanma drete” ˈlëp shäng ˈli, e ˈlorop beke.
18 Jˈlõkoyo ga pja ˈlanmaga rayono öötong dogˈlo shkëng (5) tjän, ga eerishko ga domer sök bop tjok ˈli, e bop ˈlanma ˈllëme. Ľëp shäng ˈli, e ˈlorop beke» ˈle.
19 Kuya waˈlë ˈlirë ga tjˈlẽ ba kong ga «Tjˈlapga, miydër ga pja Sbö tjˈlõkwo ˈlaga.
20 Borwa tjˈlapgaga Samaria so tek dënashko so ˈli Sbö poshrëno ďlup

ëreshko. Gueniyo pjãy judíogara tjlẽ
ga “Sbö, e poshrëy wlo ga woyde ga
shäryëy eshko Jerusalén kjokyo dey”
lëmi eni» le.
21 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Tja
tjlõkwo kjrozong. Dbar tjwe kjwara
ga Data Sbö poshrëmi wlo ga pjãy tek
dlup ëre go ame, pjãy jek Jerusalén
kjokyoshko ame bakoe.
22 Samaria sopga, Sbö poshrëmi
löng li miydëmi löng llëme. Gueniyo
tjawa judíoga tjrëko no shäng kjlara,
kjrara Sbörë ber no döga wlo. E
kjĩshko ga Sbö poshrërwa löng li, e
miydërwa löng pjlúe.
23 Gueniyo dbar tjwe kjwara ga ëye
Data Sbö poshrëk woydë jlõkoyo ga e
poshrëya jlõkoyo ba pjlúshko, Sbö Sëya
go, woyde Sbörë sorë li eni. Ga dbar
tjwe lër shäng li, e shrono tjän.
24 Sbö, e sëya. E kjĩshko ga woyde ga
e poshrëy jlõkoyo bi pjlúshko, ba Sëya
go» le.
25 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Miydër
ga no pjluyo iche le Sbörë li
tjwe.* Shrono ga llëbo tjeng kës li
pjllllgweya borwa kong drete» le.
26 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Tjwe lëp
shäng li, e tja» le.
27 E irgo ga Jesús oppinggaga
shrono lok iröng obi. Ĩya lok ga sök lan
walë tjok ga yëy le erä, ga wotjlĩk lok
ga «¿Llëye woyde? ¿Sök lan walë kjwe
tjok llëno?» le, gueniyo kjakrokara
lok ba kong llëme.
28 Eshko ga ba di bapkwo iara walë
lirë beno jong eshko, ga to jongya u
lok arashko. Öötong shäng eshko ga
tjlẽ nopga kong ga
29 «Domer sök këm kjlara, tja, llëye
shäryoror dö li, e miyde sök pjir, ga
lara bor kong pjire. ¿No pjluyo ichara
Sbörë shrono shäng li ero llëm? Pjãy
tegö. Shji to ĩk» le.
30 Kuya lok ga opshino to jek lok ba
tjok, jongya Jesús sök lishko.
31 E wopro ga Jesús oppinggaga tjlẽ
ba kong ga «Tjlapga no pingga, pja ios
sira» le löng eni.
32 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Tja llëbo
uako tjok, gueniyo llë miydëmi löng
llëme» le.
33 Kuya lok ga tjlẽ lok ëng kong ga
«¿Ëbo dli söno ba kongdo?» le.
34 Gueniyo tjlẽ ba kong lok ga «Llëye
woyde bor ichagarë ga shäryër le li, e
shäryër woydë äär jong shäryoror pjir
guing. Bor kong ga pak ëre, e bor dli
wleni.
35 Pjãy tjlẽ ga “Kjwe moglo pkëng (4)
obi ga dwla bo shjiye” lëmi. Gueniyo
lër bomi kong ga nopga tek tjeng kjwe
ĩzĩa. Nopga koshëy Sbö tjlõkwo kjrë
ame, tek löng Sbö tjlõkwo kjrë eniwa
tjok wlo.
36 »Ëye dwla skok ga dburyo shaya.
Ga dwla skozlong dbaryo ga dwla
skogaga li löng wopjlú, dwla dgagaga
tek dënashko li löng wopjlú bakoe.
Sbö tjlõkwo, e eni wleni bakoe. Ëye
tjlõkwo kjrono ga ber löng së ĩyado
Sbö tjok. Gueniyo eshko ga tjlõkwo
pjllllgwegaga ba kong, kjre wlo li, e
löng wopjlú, tjlõkwo lagaga ba kong
tek dënashko li löng wopjlú bakoe.
37 Oba tjlẽ ga “Kjlara dwla dguë,
kjlara obi ba bo töng” lëba eni. Eni
jlõe.
38 Pjãy ichër tjlõkwo pjllllgwek
oba kong, kjrëba wlo. Gueniyo tek
dënashko ga nopga oblë öör löng
tjlõkwo lë oba kong. Ba pak li kjange.
Ga llëbo weno pak shäryara lok kjĩshko
li, e beno bomi kong» le.
39 Eshko ga Samaria sopga löng kjok
eshko li mär beno löng Jesús go ara,
llëye lara walë lirë ba kong li kjĩshko.
Tjlẽno ga «Llëye shäryoror dö li, e
miyde shäng pjir, ga lara bor kong
pjire» lara ba kong lok eni.
40 Eni ga öötong löng Jesús shwoy ga
rokara ber sök ba tjok, ga beno sök
eshko ba tjok dbar pjök.
41 Eshko ga nopga mär beno löng ba
go ara obi, tjlõkwo lara om go ba kong
li kjĩshko.
42 Eni ga tjlẽ lok walë li kong ga
«Bäm go ga tjawa mär Jesús go, llëye
lorop borwa kong li kjĩshko. Gueniyo

* **4:25** ***No pjluyo iche le Sbörë*** li, e kowëba ***Cristo*** bakoe.

kurorwa tjawarë om go shara. E kjĩshko ga miydërwa pj̈lú ga nopga kjok ëre so döga ̈li e» ̈le.

Domer parkaga pj̈lu kong ̈li wa poptara Jesúsdë

43 Dbar pjök irgo ga Jesús opshino to eshko dwayo jongya jong Galilea kjokyo.

44 (Pj̈lara ga Jesús tj̈lẽ ga «Kjok kjone pogo ga Sbö tj̈lõkwo ̈laga, e iëba tjẅlõ ara. Gueniyo ba kjok om go ̈lishko ga iëba tjẅlõ ̈llëme» ̈le eni.)

45 Gueniyo kjupäbä ga Jesús sök Jerusalén kjokyo, Israel tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo shrëz̈long dbaryoshko. Eshko ga ̈llëbo ĩydëba ̈llëm ẅleniyo shäryara ara. Galilea sopga kjone kjone öör ̈löng eshko bako, ga ̈llëye shäryara kës ̈li ĩna ̈lok. E kjĩshko ga Jesús öötong shäng Galilea kjokyoshko ga e ẅlokjrara ̈lok wopj̈lúe.

46 Dbar kjwara ga Jesús jek öötong shäng Caná kjokyo jek obi. Caná kjokyo, e Galilea kjokyo obi, di kj̈lopswara beno kjillgwo bo dyo dbo ara kjupäbäshko ̈lishko. Domer shäng kj̈lara Capernaúm kjokyo, parkaga pj̈lu kong ẅleniyo. Wa buk kj̈lara sẅlo ara.

47 Kuya domer ̈lirë ga Jesús shrono shäng Judea kjokyo dwayo ga jek öötong shäng ba shwoy ga tj̈lẽ ba kong ga «Bor wa sẅlo ara, buk ẅolontoe. Rokër bop kong sira ga pja jek bor tjok bor ushko, poptëp ẅlo» ̈le.

48 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «L̈llëbo ĩydëba ̈llëm ẅleniyo shäryër bomi kong ̈llëm ga pjãy mär bor go ̈llëme» ̈le.

49 Kuya domer ̈lirë ga tj̈lẽ ba kong ga «Tj̈lapga, shji to jekdo, bor wa ẅolontë ̈llëm obi tjok» ̈le.

50 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «Pja nom bop ushko. Bop wa poptono tjän» ̈le.

Kuya ga tj̈lõkwo kjrara, ga toe.

51 Wẽshko ga jëk shäng äätо ba ushko ga ba parkagaga tek ̈löng ba ẅlokjrë irbo, ga tj̈lẽ ̈lok ba kong ga «¡Tj̈lapga, bop wa, e poptono beno pj̈lúe!» ̈le.

52 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ̈lok ga «¿Kayo yonkë kjok orë?»

«Kj̈lik ̈li zeno kjupke d̈lo jõya kjẅlëshko» ̈le ̈lok ba kong.

53 Eshko ga miydara domer ̈lirë ga Jesús tj̈lẽno ga «Bop wa poptono tjän» ̈lara ba kong ̈li, e d̈loyo e go. Eni ga beno shäng mär Jesús go, ba pjeyoga ̈löng ba ushko uunkong tjok.

54 Jesús tek Judea kjokyo dwayo shrono shäng Galilea kjokyo irgo ga ̈llëbo ĩydëba ̈llëm ẅleniyo shäryara e tjok ga öötong pj̈loglo pjök tjän.

5

Woshtoz̈long dbaryo ga domer jëk ̈llëm ẅleniyo poptara Jesúsdë kj̈lara

1 Öötong dbar shrëz̈long dbaryo judíoga kong ob̈lëshko ga Jesús jek öötong shäng Jerusalén kjokyo obi.

2 Shji opzrëk jek Jerusalén kjokyo roshko u bäng bängyo ko Öng Wlẽp Ushko So ̈li goshko ga shji jek jëk sira ẅleni ga di bapkwo shäryak buk eshko kjwara kësbang, roshko di, arameo tj̈lõkwo go ko Betzata. Ba kopshko ga u tjeng kjwo shkëng (5), di bapkwo ̈li sor go pjribrie.

3-4 Sẅlopga ob̈lë ob̈lë tjeng töshko eshko ara, nopga kjok ĩgö ̈llëm ẅleniyo, nopga jëk ̈llëm ẅleniyo, nopga dre kuga ̈llëm ẅleniyo bakoe.*

5 Buk kj̈lara eshko jëk ̈llëm ẅleniyo. E öötong ̈lu pj̈loglo sak mya kjingsho kjwong (38).

6 Eni ga Jesús jek öötong shäng eshko ga buk ̈li ĩna, ga buk eshko öötong ̈lu kop ara ̈li miydara, ga tj̈lẽ ba kong ga «¿Pja poptë woydëre?»

7 «Tj̈lapga, di kjwe ̈luywëshko ga tja op̈long woydë ba roy, gueniyo tja kjimtaga ërë ̈llëme. Tja drön ara,

* **5:3-4** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyã shiraba ob̈lë ob̈lë ara. Ga kjone kjone tj̈lẽ ga «Sẅlopga ob̈lë ob̈lë tjeng töshko eshko ara, no kjok ĩgö ̈llëm ẅleniyo, no jëk ̈llëm ẅleniyo, no dre kuga ̈llëm ẅleniyo bakoe. Ga ̈löng di buk ̈li dgön koshë. Ol̈ö ga Sbö parkaga kjok dogo so ter tjwe kj̈lara, ga di buk ̈li rorwe, dgön ẅlo. Eshko ga ëye opzrëk jer di ̈li roshko bäm go ga poptë jekdo.»

oplong om go wlo lërshko ga oblë
oplono bor bäm go tjän» le.
8 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Pja
kojõzong. Bop bukklo buk kjwe kjros,
ga pja jëkzong» le ba kong.
9 Jekdo eshko ga poptono, ba
bukklo buk li kjrara, ga jëktonge.
Eshko ga woshtozlong dbaryo.
10 Eni ga domer li ĩya judío
tjlapgagarë lok ga tjlẽ lok ba kong
ga «Eeri ga woshtozlong dbaryo. Bi
bukklo, e söy wlo ga äe» le.
11 Kuya ga tjlẽ ba kong lok ga
«Bor poptaga tjlẽno bor kong ga "Bop
bukklo kjwe kjros, ga pja jëkzong"
lara bor kong eni» le.
12 Eni ga tjlẽ lok ba kong ga «¿Ïaga
ërë bop kong eni?» le.
13 Gueniyo e ë miydara llëm,
poptono pjirshko ga Jesús opjneno
jek nopga tjeng ara li tjrëko kjĩshko.
14 E irgo ga domer li wlẽna Jesúsdë
öötong sök Sbö u zlong bäng, ga tjlẽ
ba kong ga «Tja kuzong. Pja poptono
beno shäng pjlúe. Gueniyo llëbo owa
shäryëp ame, llëm ga llëbo wen bop
kong owa e kjinmo kjwe» le.
15 Eshko ga domer li to ey dwayo,
jek öötong shäng judío tjlapgaga
shwoy, ga tjlẽ ba kong lok ga «Bor
poptaga, e Jesús» le.
16 Eni ga llëbo shärye Jesúsdë eni
woshtozlong dbaryo kjĩshko ga opy-
ono beno löng ba wloyo.
17 Gueniyo Jesús tjlẽ ba kong lok
ga «Woshtozlong dbaryo ëmdë ga bor
Data, e shäng parkë obi, ga tjara
omshäryë eni bakoe» le.
18 Kuya lok ga iirkono ara ba kong.
Woshtozlong dbaryo ga pak shärye
enido dö llëm, Sbö, e kowara ba Data
lara lishko ga miydara lok ga e opy-
ono tjwlõ Sbö dik layde shäng. E
kjĩshko ga zröya lok woydë ara an-
moyõ.

Sbö Wa, e ichaga ba Datarë

19 Eshko ga Jesús tjlẽ ba kong lok ga
«Ïër bomi kong jlõkoyo ga llëye shärye
Data Sbörë li, e shäryotë tja ba Wa
ërerë döe. Llëbo shäryër bor woshko
llëme.
20 Tja woyde bor Datarë ara, ga
llëbo tjeng kës shärye shäng li, e pĩya
bor kong drete. Ga llëbo pĩya bor kong
ësbang, ëre kjinmo anmoyõ.
21 Ëye wolono ga woshre Data Sbörë
ber shäng së iröng obi. Eni wleni ga
ëye iër woydë ber shäng së ga iër ber
eni ga pjlú bakoe.
22 Ga ëye llgweya Data Sbörë ber
shdungko wlo llëme. No llgwega iara
beno shäng li, e tja.
23 Shäryara eni, tja bangkjrëba wlo,
e bangkjrëba sorë ga eni. Ëye, tja
bangkjre llëm ga bor ichaga bangkjre
llëm bakoe.
24 »Ïër bomi kong jlõkoyo ga ëye, bor
tjlõkwo kjrara, ga mär bor ichaga go
ga beno löng së ĩyado ba tjok, epga
shdungko ame. Bäm go ga beno löng
no wolono wleni, gueniyo iara beno
löng së jlõkoyo shara.
25 Ïër bomi kong jlõkoyo ga dbar
tjwe kjwara ga Sbö Wa ëre ybö kuya
nopga wolono löng wleni lirë, ga ëye
omtjlõkwo kjrë ga ie Sbörë ber löng së
jlõkoyo shara. Ga dbar tjwe lër shäng
li, e shrono tjän.
26 Nopga ber tjeng së, e laga Data
Sbörë eröe. Gueniyo ba Wa ëre iara
beno ba laga eni bakoe.
27 Ga dbo twara bor kong no llgwek
ber shdungko wlo, tja shrono kjok
dogo dwayo beno no kjĩshko.
28 »Pjãy kong llëbo loror li, pjãy op-
shgawë e kjĩshko llëme. Dbar tjwe
kjwara ga Sbö Wa ëre ybö kuya nopga
wolono iak öötong tjeng sakshko lirë,
29 ga woshrë, ga opshik lok tjeng
lishko dwayo. Eshko ga ëye wolono
löng llëbo pjlú shäryë wleniyo ga
woshrë ber tjeng së ĩyado Sbö tjok
wlo, ga ëye wolono löng llëbo owa
shäryë wleniyo ga woshrë ber tjeng
shdũya Sbörë wlo.
30 Llëbo shäryër bor woshko llëme.
No llgwer, tja ichara ba llgwek sorë
li eni. Llgwershko ga woydër ga bor
ichaga ber wopjlú bor tjok. E kjĩshko
ga llëye lër shäng li, e bek lotë.

Tjlõkwo lagaga Jesús kjĩshko

31 »Tja tjlẽ bor kjĩshko om go kjwe ga
e tjwlõ llëme.
32 Gueniyo shäng kjlara obi tjlẽ bor
kjĩshko, ga miydër ga llëye le li, e jlõe.
33 »Pjãy nopga ichono llëbo
kjakrokë Juan kong, ga llëye lara
bomi kong li, e jlõe.
34 Bor kong ga tjlõkwo lara norë li,
e tjwlõ llëme. Gueniyo lër shäng bomi
kong, ba tjlõkwo kjrëmi wlo, pjãy där e
go wlo.
35 Juan Sbö tjlõkwo lono shäng bomi
kong, iök jong shjiy wleni, ga pjãy
beno löng wopjlú ba kãlã li goshko
dbar kjwöbö.
36 »Gueniyo llëbo shäryër kësbange.
Shäryër eni, tja ichara Data Sbörë ba
shäryë kjĩshko. Miydëmi e go ga tja
ichaga erë. Eni ga bor tjlõkwo tjwlõ
ara, tjlõkwo lara Juandë bor kjĩshko li
kjinmo.
37 »Tja ichara Data Sbörë, ga tjlẽno
bor kjĩshko bakoe. Gueniyo e ĩmirë
llëm, ba tjlẽ li kumirë llëm bakoe.
38 Ba tjlõkwo kumi woydë llëme. Tja
ichara ba lë bomi kong, gueniyo pjãy
mär woydë bor go llëme.
39 »Pjãy opping Sbö kjibokwoyo go
ara, pjãy opping äär ber löng së ĩyado
Sbö tjok wlo. Ga llëbo tak lok ara
eshko bor kjĩshko.
40 Eni ëmdë ga pjãy ber löng së ĩyado
Sbö tjok wlo ga pjãy mär woydë bor
go llëme.
41 »Tja poshrëkoba li, e bor kong ga
tjwlõ llëme.
42 Miydër pjlú ga Sbö woydëmi
llëme.
43 Tja ichaga bor Datarë, ga tja
shrono shäng na, gueniyo tja tjlõkwo
kjrëmi woydë llëme. Gueniyo oblë
tjwayde shäng ba woshko kjwe ga era
tjlõkwo kjrëmi owa llëme.
44 Woydëmi ga oba ber löng wopjlú
bomi tjok, gueniyo Sbö sök kjlaraso
li ber wopjlú bomi tjok li, e bomi
kong ga llëno llëme. ¿Eni ga tja tjlõkwo
kjrëmi sorëro?
45 »Gueniyo pjãy rotaga Data Sbö
kong li, e tja llëme. Bomi rotaga, e
Moisés. Pjãy märlöng tjlõkwo tara li go
lëmi.
46 Ga tjlõkwo li tara bor kjĩshko. Eni
ga ba tjlõkwo li kjroromi jlõkoyo kjwe
ga bor tjlõkwo kjroromi bakoe.
47 ¿Gueniyo ba tjlõkwo tara pjang li
kjroromi llëm kuzong ga bor tjlõkwo
kjrëmi sorëro?» le.

6

Jesús nopga sëno doglo sak dbäw dbäw pjloglo shkëng (5,000)

1 E irgo ga Jesús jek dipzono öötong
shäng di bäng buk kësbang, shkung, so
dlung kjoyo ko Galilea kjwo kalëkong.
Di bäng li ko Tiberias bakoe.
2 Eshko ga nopga jëk löng ara ba
tjok, llëbo ĩydëba llëm wleniyo shärye
shäng ara li ĩna lok kjĩshko.
3 Ga Jesús jem öötong wloktong sök
dlup jong kjwara eshko li go ba op-
pinggaga tjok.
4 Eshko dbaryo ga Israel tjëyoga
döktong tek Egipto kjokyo dwayo
dbaryo shrëkklo judíoga kong li döröe.
5 Eshko ga nopga tëm löng träk llëm
ba shwoy li kop ĩya ga tjlẽ Felipe kong
ga «¿Shji dli tjwlẽk oba löng kës tëm
tjeng kjwe kong kjone?» le.
6 Llëye shärye eshko li miydara
shäng pjir tjän, gueniyo lara ba kong
eni, ba tjlĩkklo, dborye sorë kuya wlo.
7 Eni ga Felipe tjlẽ ba kong ga
«Kjwepga kjwe sëy uunkong wlo ga
woyde ga dbur bayo domer parkono
dbargwo sak dbäw pjloglo pjök (200)
ãska wleni. Shäryoroy eni ëmdë ga
dliyo shdöy sira sira ga pjitënge» le.
8 Eshko ga ba oppingga kjlara obi
ko Andrés, Simón Pedro lëng li tjlẽ ba
kong ga
9 «Kjwozirwa shäng jũshko kjlara,
pjlung shosho suk pjir tjeng kjwo
shkëng (5), mã tjeng do pjök bakoe.
¿Gueniyo kjwe llëno oba löng kës kjwe
kong?» le.
10 Kuya Jesúsdë ga tjlẽ ba opping-
gaga kong ga «Nopga kjwe ichozĩ
wlar tjeng töshko» le. Eni ga ichara
lok wloktong tjeng shkwamsho ara
eshko li kjing go. Domerga tjeng

eshko doglo sak dbäw dbäw pj̈loglo shkëng (5,000) dik.
11 Pjir ga pj̈lung shosho suk pjir kjwo shkëng (5) ̈li kjrara Jesúsdë, ga tj̈lẽ Sbö kong ga «Tjawa kong d̈li tworop ëre. Tjawa ber wopj̈lú bop tjok e kjĩshko» ̈le. E irgo ga pj̈lung shosho ̈li shdöra nopga sirkeno tjeng kës ̈li kong, woydara ̈lok bayo kjöm ga eni. Ga shäryara eni mã ̈li tjok bakoe.
12 Nopga uunkong iono beno ̈löng bö tjung, wopj̈lú irgo ga Jesús tj̈lẽ ba oppinggaga kong ga «Worbo tömi, opzang ̈llëm ẅlo» ̈le ba kong.
13 Eni ga pj̈lung shosho ̈li worbo töna ̈lok shing roshko, beno tjeng shing kjwo sak kjwara kjingsho pjök (12), tjung tjunge.
14 L̈lëbo ĩydëba ̈llëm ẅleniyo shäryara Jesúsdë ̈li ĩya nopga tjeng ̈lirë ga tj̈lẽ ̈lok ëng kong ga «J̈lõkoyo ga Sbö tj̈lõkwo ̈laga tjwe ẅlo ̈li kjwe» ̈le.
15 Ga wotj̈lĩk ̈lok ga shaya, iche ber sök ba pj̈luyo dbo go ẅlo ̈le. E miydara Jesúsdë pjir kuzong ga opshino jem ̈llögong sit, ber sök tjoksa ẅlo.

Jesús jëktong di kjing go

16-17 Kjok ro zoktong irgo ga ba oppinggaga jer d̈lup ̈li go dwayo öötong di bäng buk kësbang ̈li sor go. Eshko ga Jesús tjwayde ̈llëm obishko ga opyono jem ̈lok kjyong roshko, jek dipzë ̈löng Capernaúm kjokyo ẅlo ̈le, di bäng buk kësbang ̈li kjwo ka ̈lëkong.
18 Jek ̈löng kjyong roshkoshko ga pj̈luk shrono dbo ara, di iõya ara bakoe.
19 Jek ̈löng kjyong roshguë wop ara, öötong ̈löng di bäng roworbëshko* ga Jesús ĩya ̈lok ga tek jëk shäng di ̈li kjing go, ba kjyong jek pjang ̈li shwo ̈lëkong, ga bangkjrara ̈lok ara.
20 Eshko ga tj̈lẽ ba kong ̈lok ga «¡Tja ̈li jekdo shäng! L̈lëye bangkjrëmi ̈llëme» ̈le.
21 Kuya ̈lok ga ẅlokjrara ̈lok kjyong ̈li roshko. Jekdo eshko ga ba kjyong öötong pjang di bäng ̈li kjako, äär woydë ̈lok kjone ̈lishko.
22 Nopga beno tjeng di bäng kjwo ka ̈lëkong ̈li ommiydono ga Jesús oppinggaga briktong ̈lok kjyong kj̈lara roshko, ga Jesús to jek ba tjok ̈llëme. Ga kjyong ob̈lëra drete. Wẽshko ga
23 kjyong tek ̈lok kj̈löbö Tiberias kjokyo dwayo, shrono tjeng nopga iono kjupkeshko ̈li shtoyoshko.
24 Ga miydara ̈lok ga Jesús sök ̈llëm, ba oppinggaga ̈löng ̈llëmshko ga opyono ̈lok kjyong roshko, ga to dipzono jek Capernaúm kjokyo, Jesús ẅlẽk.

D̈li, shji ie ber ̈löng së ĩyado Sbö tjok ̈li, e Jesús

25 Öötong ̈löng di kjwo ka ̈lëkong ga ẅlẽna ̈lok, ga tj̈lẽ ̈lok ba kong ga «Tj̈lapga no pingga, ¿pja tjwe shäng na ̈llonoshko?»
26 «L̈ër bomi kong j̈lõkoyo ga tja ẅlẽmi ̈löng, pjãy iono bö tjung, wopj̈lú kjĩshko erä. Gueniyo ̈llëbo ĩydëba ̈llëm ẅleniyo shäryoror ̈li, e ̈llë ̈loklo miydëmi ̈löng ̈llëme.
27 Pjãy parkë d̈li srer ẅleniyo kjĩshko ̈llëme. Pjãy parkë d̈li srer ̈llëm ẅleniyo kjĩshko dey, uoromi ga pjãy ie ber ̈löng së ĩyado Sbö tjok ẅleniyo. No to ter kjok dogo dwayo ëre, tja ichaga Data Sbörë, ga d̈li ëre twaga bomi kong ̈li, e tja» ̈le.
28 Eni ga tj̈lẽ ̈lok ba kong ga «¿Pak woyde Sbörë ga shäryërwa ̈le ̈li ̈llë? ¿L̈lëye shäryërwa ga pj̈lú, Sbö ber wopj̈lú borwa tjok ẅlo?»
29 «Tja ichaga erë, ga pak woyde ga shäryëmi ̈le ̈li, e ëre: Pjãy mär ber ̈löng bor go» ̈le.
30 Kuya ̈lok ga tj̈lẽ ba kong ga «Tjawa mär ber ̈löng bop go ẅlo ga woydërwa ga ̈llëbo ĩydëba ̈llëm ẅleniyo shäryëp borwa kong, ĩnwa ẅlo. ¿L̈lëye shäryëp ga pj̈lú?
31 Borwa tj̈lapgaga tek dënashko so ̈löng kjok dogro no ̈llëmshko ga *maná* uara ̈lok eshko, tak pjang Sbö tj̈lõkwo go sorë ̈li eni. Tj̈lẽ ga "D̈li twara ba kong kjok dogo dwayo"»† ̈le.
32 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ̈lok ga «Pjãy wotj̈lĩk ga d̈li ̈lëmi ̈löng ̈li twaga

* **6:19** Di bäng ̈li sor go äär ba roworbëshko ẅlo ga e wop kilómetro shkëng (5) dik. † **6:31** Éxodo 16.4; Nehemías 9.15; Salmo 78.24-25.

Moisésdë bomi kong kjok dogo dwayo
ˈlëmi. Gueniyo ˈlër bomi kong jˈlõkoyo
ga e eni ˈllëme. E twaga bor Datarë
bomi kong. Dˈli jˈlõkoyo ter tjwe kjok
dogo dwayo twaga ˈli e.
33 Dˈli twe ˈli, kjˈlara ichak Sbörë
ter shrono shäng kjok dogo dwayo,
nopga ˈlöng kjok ëre kjing go ie ber
ˈlöng së ĩyado ba tjok wˈlo ˈli e» ˈle.
34 Eni ga tjˈlẽ ˈlok ba kong ga
«Tjˈlapga, dˈli ˈlëp shäng ˈli twos borwa
kong ĩyado» ˈle.
35 Kuya ga tjˈlẽ ba kong ˈlok ga «Dˈli, e
uoromi ga pjãy ie ber ˈlöng së ĩyado Sbö
tjok wˈleniyo ˈli, e tja. Ëye tjwe ber bor
tjok wˈlo, ga mär bor go ga ber pjˈlirö
ame, e ber wodogro ame bakoe.
36 Gueniyo tja ĩnomi ëmdë ga pjãy
mär bor go ˈllëm, ˈloror bomi kong sorë
ˈli eni.
37 Nopga twara Data Sbörë beno
bor kong kës ˈli, e tjwe ber tjeng bor
tjok wˈlo. Ga ëye tjwe ber bor tjok
wˈlo ga wˈlokjrër uunkong, "Lˈlëme" ˈlër
ë kong ˈllëme.
38 »Tja ter shrono shäng kjok dogo
dwayo, ˈllëbo shäryër bor woshko wˈlo
ˈllëme. Tja ichara bor Datarë shrono
shäng ˈllëye woyde ga shäryër ˈle ˈli, e
shäryotë.
39 Ga ˈllëye woyde bor ichagarë ˈli, e
ëre: Kjok pjir dbaryoshko ga nopga
twara beno tjeng bor kong kës ˈli
woshrër iröng obi, jer kjˈlara ˈllëm wˈlo.
40 Woyde bor Datarë ga ëye ba Wa
ëre tjˈlõkwo kjrë, ga mär bor go ga ber
ˈlöng së ĩyado ba tjok. Eni ga epga
woshrër uunkong iröng obi kjok pjir
dbaryo ˈlishko» ˈle.
41 Kuya judíoga ˈlöng ˈlirë ga Jesús
ˈlãywara ˈlok owa, «Dˈli ter shrono kjok
dogo dwayo ˈli tja» ˈlara ˈli kjĩshko.
42 Tjˈlẽ ˈlok ëng kong ga «¿Domer kjwe
Jesús ˈllëmdo? ¿Data José ˈllëmdo? Ba
data, mekë, e miydërwa pjˈlúe. ¿"Tja
ter shrono shäng kjok dogo dwayo" ˈle
sorëro?» ˈle.
43 Kuya Jesúsdë ga tjˈlẽ ba kong ˈlok
ga «Tja ˈlãywëmi ëng kong eni kjër
ˈllëme.
44 Tja ichaga Data Sbörë. Ga ëye
ichara ber bor tjok wˈlo ˈllëm ga tjwe
ber bor tjok wˈlo ga äe. Gueniyo
ëye tjwe ber bor tjok wˈlo ga woshrër
iröng obi kjok pjir dbaryo ˈlishko.
45 Tjˈlõkwo tara Sbö tjˈlõkwo ˈlaga tek
dënashko so kjˈlararë beno pjang eni:
"Lˈlono ga nopga uunkong pĩya Sbörë
om go."‡ Eni ga ëye Data Sbö tjˈlõkwo
kuno, ga ˈllë ˈloklo miydara ga tjwe ber
tjeng bor tjok uunkong.
46 »Data Sbö, e ĩga ërë ˈllëme. Gueniyo
to ter ba shwoy dwayo ërera omĩno
eröe.
47 Lˈër bomi kong jˈlõkoyo ga ëye mär
bor go ga ber ˈlöng së ĩyado Sbö tjok
uunkong.
48 »Dˈli, e uoromi ga pjãy ie ber ˈlöng
së ĩyado Sbö tjok wˈleniyo ˈli, e tja.
49 Bomi tjˈlapgaga tek dënashko so
ˈlöng kjok dogro no ˈllëmshko ga *maná*
uara ˈlok eshko. Eni ëmdë ga woˈlono
uunkong.
50 Gueniyo dˈli ter shrono kjok dogo
dwayo wˈleniyo ˈlira, ëye omuono ga
woˈlon ˈllëme.
51 Dˈli ter shrono kjok dogo dwayo ˈli,
e tja. Ëye omuono ga ber ˈlöng së ĩyado
Sbö tjok. Dˈli ˈlër shäng ˈli, e bor shoˈlotë.
E twër nopga ˈlöng kjok ëre kjing go kës
ˈli kong, äär ber ˈlöng së ĩyado Sbö tjok
wˈlo» ˈle.
52 Kuya judíoga ˈlöng ˈlirë ga ëng ˈlono
ˈlok kar kar ëng tjok. Tjˈlẽ ˈlok ga
«¿Domer kjwe, ˈllë ˈlaydero? ¿Shji iche
ba sho uë ˈle, e sorëro?» ˈle ˈlok eni.
53 Kuya Jesúsdë ga tjˈlẽ ba kong ˈlok
ga «Lˈër bomi kong jˈlõkoyo ga pjãy ber
ˈlöng së jˈlõkoyo wˈlo ga no to ter kjok
dogo dwayo ëre sho uëmi, srëng iëmi
kjˈluwe.
54 Ga ëye omshäryono eni ga
woshrër iröng obi kjok pjir dbaryo
ˈlishko, ga ber sök së ĩyado Sbö tjok.
55 Dˈli jˈlõkoyo ˈlër shäng ˈli, e bor sho.
Lˈlëbo iëy wˈlo jˈlõkoyo ˈli, e bor srëng.
56 Ëye bor sho uono, bor srëng iono
ga beno sök bor tjok, ga tja beno sök
ba tjok, no kjˈlaraso wˈleni.
57 »Data Sbö sök së, ga tja sök së ba
kjĩshko. Tja ichara shrono shäng na,

‡ **6:45** Isaías 54.13.

ga ëye mär bor sho go ga ber löng së
jlõkoyo bor kjĩshko.
58 Bomi tjlapgaga tek dënashko so
maná uono lok, ga wolonoe. Dli ter
shrono kjok dogo dwayo li, e so e
kjoyo llëme. Ëye dli lër shäng li uono
ga ber löng së ĩyado Sbö tjok» le.
59 Llëbo tjeng kës ëre lara Jesúsdë
shäng oba kong Capernaúm kjokyo,
judíoga syõ uyo jong eshko li roshko.

Jesús oppinggaga ba rayono lok ara

60 Kuya ba oppinggaga tjeng eshko
lirë ga epga ara tjlẽ lok ëng kong ga
«Tjlõkwo le shäng li, e kjrëy wlo ga
kjange. ¿Ëye omkjrë ga pjlúro?» le.
61 Llëye le löng li miyde Jesúsdë
shäng pjir, ga tjlẽ ba kong lok ga
«¿Tjlõkwo lër shäng li, e bomi bar-
woklore?
62 ¿No to ter kjok dogo dwayo ëre
jem eshko iröng obi li ĩnomi wleni ga
llëye lëmi eshko?
63 Nopga ber löng së laga Sbö Sëyarë,
llëye shärye norë om go ga äe. Ga
tjlõkwo lër shäng bomi kong li, e Sbö
Sëya ĩ. E kjĩshko ga tjlõkwo kjroromi
wleni ga pjãy beno löng së ĩyado Sbö
tjok.
64 Gueniyo pjãy kjong kjong mär
woydë bor go llëme» le. Ëye mär ber
löng ba go llëm li ë, ba soynega shäng
li ë, e miyde shäng pjir tek dämärshko.
Lara eni e kjĩshko.
65 E irgo ga tjlẽ ba kong lok ga «Tja
tjlẽno bomi kong ga "Ëye ichara Data
Sbörë ber bor tjok wlo llëm ga tjwe
ber bor tjok wlo ga äe" loror eni e
kjĩshko» le.
66 Kuya ba tjlõkwo kjragaga tjeng
eshko lirë ga epga ara shdöktong to
lok, jëktong lok Jesús tjok ame.
67 Eshko ga Jesús tjlẽ ba oppinggaga
doglo sak kjwara kjingsho pjök (12)
li kong ga «¿Pjãy ëmdë ga toe woydë
bakore?» le.
68 Kuya Pedrorë ga tjlẽ ba kong ga
«Tjlapga, tjawa ber löng së ĩyado Sbö
tjok wlo ga bop tjlõkwo kjrorwarë.
¿Eni ga pja rayororwa kjwe ga tjawa
mär ber löng ë go?
69 Bop tjlõkwo kjrorwarë. Ga
miydërwa ga pja iak beno shäng dboy
Sbö kong» le.
70 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «¿Pjãy
doglo sak kjwara kjingsho pjök (12)
kjraga tjarë llëmdo? Eni ëmdë ga pjãy
kjlara wotjlĩk Ä wleni» le.
71 Lara eni li, e Judas layde shäng.
E Simón Iscariote wa. Judas, e Jesús
oppinggaga doglo sak kjwara kjing-
sho pjök (12) li kjlarayo, gueniyo Jesús
soynena, iara beno tjeng ba wloyoga
wloshko.

7

Jesús to jek judíoga löng u shäryak öng kwota go dbaryo li shrëk

1 E irgo ga Jesús to jek shäng
kjok shto oblë oblë Galilea kjokyo.
Gueniyo Judea kjokyo ga judíoga löng
ba wlẽk, zröya lok wlo le. E kjĩshko ga
jek woydë eshko llëme.
2 Eshko dbaryo ga judíoga löng u
shäryak öng kwota go dbaryo li döröe.
3 Eni ga Jesús lëmga tjlẽ ba kong
ga «Pja nom jek Judea kjokyo, llëbo
ĩydëba llëm wleniyo shäryëp shäng li
ĩya bop oppinggaga tjeng eshko lirë
bako wlo.
4 Woydëy ga llëbo shäryëy li
miydëba wlo ga shäryëy lũtshko wlo
ga äe. Eni ga llëbo shäryëp shäng li, e
shäryos oba uunkong bokshto, pja ë
miydëba wlo» le.
5 Lara lok eni, epga ba lëmga ëmdë
ga mätë ba go llëm obi kjĩshko.
6 Kuya ga tjlẽ ba kong lok ga «Pjãy
jek eshko woydëmi llono ga eni.
Gueniyo tja dbaryo äätë llëm obi.
7 Nopga Sbö miydë llëm wleniyo,
pjãy ĩywa lok shjiktëng llëme. Gueniyo
tjara ĩywa lok shjiktëng, llëbo shärye
löng li, e owa lër shäng ba kong kjĩshko.
8 Pjãy to dbar li shrëk. Tjara jek llëm
obi, tja dbaryo äätë llëm obi kjĩshko»
le,
9 ga beno sök eshko Galilea kjokyo.
10 Gueniyo ba lëmga briktong pjir
irgo ga jek öötong shäng eshko, lũtshko
wleni, miydëba llëm wlo.

11 Eshko ga wlẽya judío tjlapgagarë
löng, ga tjlẽ ga «¿Domer, e kwonllo?» le
löng ëng kong eni.
12 Nopga löng eshko li Jesús
lanyotkë löng ara. Kjong kjong tjlẽ ga
«Domer, e pjlúe» le. Kjong kjong obi
tjlẽ ga «Eni llëme. Shäng oba jyãpgwë
eröe» le.
13 Eni ëmdë ga judío tjlapgaga
bangkjre lok ara. E kjĩshko ga Jesús
lanyotke lok lũtshko erö, kuya lok llëm
wlo.

Jesús oba pino

14 Dbar li shrëkoba äär jong sondë
kjwara, ga öötong dbar bëy wleni ga
Jesús opzrëno jek öötong shäng oba
ping Sbö u zlong bäng kjwlëe.
15 Kuya judío tjlapgagarë ga beno
löng sëya llëm, ga tjlẽ lok ëng kong ga
«Domer kjwe oppino llëme. ¿Eni ga
kjok miydë ara kjweni sorëro?» le lok
eni.
16 Llëye le löng li miyde Jesúsdë
shäng pjir, ga tjlẽ ba kong lok ga
«Tjlõkwo lër shäng bomi kong ëre, e
laga tjarë llëm, e laga bor ichagarë.
17 Tjlõkwo li laga tjarëre, de laga
Sbörë, e miydaga Sbö kolagaga löng
lirë.
18 Ëye tjlõkwo lë ba woshko ga
opyë woydë ber pjlú oba bokso eröe.
Gueniyo ëye opyë woydë ber pjlú ba
ichaga bokso ga tjlõkwo bek li layde,
jyõ le llëme.
19 ¿Kjok llgwekklo twara Moisésdë
beno bomi kong dënashko llëmdo? Eni
ëmdë ga pjãy omkolë llëme. ¿Eni ga tja
zrömi woydë egaro?»
20 «¿Pja skwẽro? Pja goshko Ä sëya
kjlara. ¿Pja zröga ërë lëpdo?» le ba
kong.
21 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Wosh-
tozlong dbaryo ga llëbo ĩydëba llëm
wleniyo shäryoror bomi kong kjrina,
ga pjãy beno löng sëya llëme.
22 Dënashko ga pjãy ichara Moisésdë
bomi wapga domerga doyo jyã të.
(Ichaga Moisésdë jlõkoyo, gueniyo so-
yara bomi tjlapgaga tek dënashko so
tjwlõ ara lirë bäm go.) Pjãy ichara eni
kuzong ga bomi wapga äär dbargwo
kjwong (8) ga doyo jyã tëmi, wosh-
tozlong dbaryo ëmdë ga shäryëmi eni.
23 ¿Eni ga shäryëmi eshko dbaryo,
kjok llgwekklo tara Moisésdë pjang
li shäryëmi wlo ga no poptoror ey
dbaryoshko ga pjãy iirkono ara bor
kong ega?
24 No llgwemishko ga llgwemi llëbo
ĩmi li go ame, llgwemi bek shara» le.
25 Kuya Jerusalén sopga löng lirë ga
kjong kjong tjlẽ ëng kong ga «¿Domer
wlẽkoba löng, zrökoba wlo li shäng
kjwe llëmdo?
26 Shäng tjlõkwo lë oba uunkong
bokshto, ga kong llëye le bi ichaga-
garë ba kong llëme. ¿Miydara lok ga
no pjluyo iche le Sbörë li kjwe jlõe le
lëpde?
27 Gueniyo no pjluyo iche le Sbörë
li tjweshko ga e kjone so miydaga
ërë llëme. Domer kjwera kjone so
miydërwa pjlúe» le löng eni.
28 E wopro ga Jesús shäng oba
ping Sbö u zlong bäng. Llëye le
löng li kuya ga tjlẽ ba kong lok dbo
go ga «Tja ë miydëmi lëmi löng eni.
Tja kjone so miydëmi lëmi löng eni
bakoe. Gueniyo tja ëre shrono shäng
bor woshko llëme. Tja ichaga tjok.
Tjlõkwo bek laga li e. Era miydëmi
löng llëme.
29 Gueniyo tjara tek ba shwoy
dwayo, ga tja ichaga erë. E kjĩshko ga
e miydër pjlúe» le.
30 Eshko ga shaya lok woydë,
gueniyo ba dbaryo äätë llëm obi
kjĩshko ga to porwara lok llëme.
31 Eni ëmdë ga nopga tjeng eshko
li tjrëko ga nopga ara beno löng mär
ba go. Tjlẽ löng ga «¿No pjluyo
iche le Sbörë li shronoshko ga llëbo
ĩydëba llëm wleniyo shärye domer
kjwe kjinmo sorëro?» le löng eni.

Nopga ichara fariseogarë Jesús shak le

32 Jesús lanyotkëba sorë li roy kura
fariseogarë, ga töno lok syõshtaga
kägäyoga tjok. E irgo ga Sbö u dagaga
ichara lok kjlöbö ba shak.
33 Öötong jek löng ba shwoy ga Jesús
tjlẽ löng li kong ga «Tja ber sök bomi

tjok dbar kjwöbö döe. E irgo ga tja to iröng bor ichaga sök lishko.
34 Eshko ga tja wlẽmi löng kjër ga tja wlẽmi llëm, tja öötong sök lishko ga pjãy äär eshko ga ä kjĩshko» le.
35 Kuya judíoga löng lirë ga tjlẽ lok ëng kong ga «¿Wlẽy ga äe le li, e sorëro? ¿Jongya kjok shto oblë oblë, judíoga shdöktong öötong löng tjëyoga oblë oblë tjrëko lishko, nopga judío llëm wleniyo ping wlo lëpde?
36 ¿Tjlẽ ga "Tja wlẽmi löng kjër ga tja wlẽmi llëm, tja öötong sök lishko ga pjãy äär eshko ga ä kjĩshko" le shäng li llë layde?» le.

Di tur ri ri bi roy dwayo

37 E irgo ga dbar shrëzlong dbaryo pjirzlong dbaryo li öötonge. Dbar eshko li tjwlõ ara anmoyõ lëba. Eshko dbaryo ga Jesús kojono shäng kojong, ga tjlẽ dbo go ga «Ëye wodogro ga tek bor shwoy, di twër ba kong li ie wlo.
38 Ëye mär bor go ga ber shäng di jong tur ri ri ba roy dwayo wleni, e iaga ërë ga ber löng së ĩyado Sbö tjok, tak pjang Sbö tjlõkwo go sorë li eni» le.
39 (Di li, e Sbö Sëya loklo. Ëye mär ba go ga kong Sbö Sëya twe ber ba go wlo layde. Eshko dbaryo ga Jesús äätë ber sök kësbang, tjwlõ ara kjok dogo llëm obi. E kjĩshko ga Sbö Sëya twayde llëm obi.)

Nopga shdöktong beno wotjlĩk oblë oblë

40 Kuya löng lirë ga kjong kjong tjlẽ ga «Jlõkoyo ga Sbö tjlõkwo laga tjwe lëba li kjwe» le.
41 Kjong kjong tjlẽ ga «No pjluyo iche le Sbörë li kjwe» le. Kjong kjong obi tjlẽ ga «Eni llëme. No pjluyo iche le Sbörë li wen tjwe Galilea kjokyo dwayo llëme.
42 Sbö tjlõkwo tak pjang li tjlẽ ga e David tjëyo, e ber Belén so, David weno buk lishko» le.
43 Eni ga nopga shdöktong beno wotjlĩk oblë oblë Jesús kjĩshko.
44 Kjong kjong omshak woydë, gueniyo porwara lok llëme.

Judío tjlapgaga Jesús tjlõkwo kjrono llëme

45 E irgo ga Sbö u dagaga ichara löng li to jek lok ba ichagaga löng lishko iröng obi. Ĩya ba ichagagarë lok ga tjlẽ ba kong lok ga «¿Söromi llëm ega?» le syõshtaga kägäyoga, fariseoga lirë eni.
46 Kuya lok ga tjlẽ ba kong ga «Ëye tjlẽ wolëso eni li kurwarë llëme» le.
47 Eni ga fariseoga tjlẽ ba kong lok ga «¿Pjãy ëmdë ga jyãpgwara bakore?
48 Shji judío ichagaga, fariseoga, shji mär ba go kjlara llëme.
49 Ba tjlõkwo kjragaga löng li, kjok llgwekklo tara Moisésdë li miyde löng llëme. Epga shdungko» le.
50 Eshko ga fariseo shäng kjlara ko Nicodemo. Pjlara ga öör lan Jesús tjok. Eshko ga tjlẽ löng li kong ga
51 «Tjlõkwo tak pjang bi kjok llgwekklo go tjlẽ ga ëye rotaraba ga kjakrokëy ba kong, llëye shäryara li, e llë miydëy yõtso wlo, ga shdũydë eshko kjwlë jã» le.
52 Kuya lok ga tjlẽ ba kong ga «¿Pja ëmdë ga Galilea soro? Sbö tjlõkwo tak pjang kjibokwo go li ĩs yõtso. Miydëp e go ga Sbö tjlõkwo laga wen tjwe Galilea kjokyo dwayo llëme» le.
53 E irgo ga töno löng eshko li to jongya lok ba ushko.

8

*Walë llëbo owa shäryaga wleniyo söraba öötong shäng Jesús bokshto kjlara**

1 E irgo ga Jesús jem Olivos dlupyo.
2 Wẽshko kjok shröngto ga jer öötong shäng Sbö u zlong bäng obi. Eshko ga nopga shrono löng ara ba shwoy, ga Jesús wloktong sök ba ping eshko.
3 E wopro ga no pinggaga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go, fariseoga, e tek löng kjlöbö eshko. Walë tek söra lok kjlara. Walë li wlẽnaba buk domer tjok, gueniyo

* **8:** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyã shiraba oblë oblë ara. Ga Juan 7.53-8.11 wen pjang kjibokwo këguë anmoyõ li go llëme.

domer, e ba lanma llëme. Öötong löng
eshko ga walë li iara lok beno shäng
nopga löng li bokshto,
4 ga tjlẽ lok Jesús kong ga «Tjlapga
no pingga, walë kjwe wlẽnaba buk
domer tjok, gueniyo domer, e ba
lanma llëme.
5 Kjok llgwekklo go ga shji ichara
Moisésdë walë kjweniyo lök ak go,
zröy wlo. ¿Llëye lëp eshko?» le.
6 Lara lok eni, Jesús tjlĩya wlo, rote
lok llëye le li go wlo.
Kuya Jesúsdë ga dboryara llëme.
Kjujono shäng llëbo të klung kjing go
ba sakkwo go.
7 Ga kjakroke lok ba kong kjër ku-
zong ga kojono iröng, ga tjlẽ ba kong
lok ga «Pjãy kjone dey ga kumi ga pjlo
bek, llëbo owa shäryaga llëm wleniyo
ga akkwo kjrëmi kjwara ga walë kjwe
lözĩ e go bäm go» le,
8 ga kjujono shäng llëbo të klung
kjing go ba sakkwo go jek obi.
9 Kuya nopga tjeng lirë ga brik
lok kjlara kjlara, këkboga äär jong
dwlasga go. To pjir ga walë li beno
shäng Jesús tjok eröe.
10 Eshko ga Jesús kojongö shäng, ga
tjlẽ ba kong ga «¿Bop rotaga tjwe löng
yẽ kwonllo? ¿Pja shduna lok llëmde?»
11 «Llëme, Tjlapga. Tja shduna lok
llëme» le ba kong.
Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Tja ëmdë
ga pja shdun llëm bakoe. Eni ga pja
nomo. Gueniyo ga llëbo owa shäryëp
ame» le.

Jesús tjlẽno ba kjĩshko om go

12 E irgo ga Jesús tjlẽno nopga kong
obi. Tjlẽ ga «Tja so iök jong shjiy
nopga kjok ëre so kong kjoyo, kjok
miyde lok ara wlo. Ëye jëk shäng bor
tjok ga jëk kjok ro sĩ roy wleni ame.
Era jëk iök shjiy li tjok wleni, kjok ĩgö
wẽlë wlo, ga beno shäng së ĩyado Sbö
tjok» le.
13 Kuya fariseogarë lok ga tjlẽ ba
kong ga «Pja tjlẽ shäng bop kjĩshko
om go erä. E kjĩshko ga bop tjlõkwo
tjwlõ llëme. Woyde ga laga oblërë bop
kjĩshko dey» le.
14 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Tja tjlẽ
shäng bor kjĩshko ëmdë ga tjlõkwo lër
shäng li, e jlõ, tja tjwe kjone dwayo, tja
jek kjone, e miydër shäng pjlú kjĩshko.
Gueniyo pjãyda ommiydë llëme.
15 Pjãy no llgwek, nopga kjok ëre so
ĩ dik. Gueniyo tjara no llgwek llëme.
16 Llgweror kjwe ga shäryoror bor
woshko llëm, shäryoror Data Sbö, bor
ichaga li tjok. E kjĩshko ga llgweror
kjwe ga kjwe beno beke.
17 Bomi kjok llgwekklo tak pjang li
tjlẽ ga ëye llgwey wlo ga woyde ga
nopga wlẽy do pjök omĩno, omlë jong
eni wleniyo. Enira llgwey ga pjlúe.
18 Tjlõkwo lagaga bor kjĩshko li tjeng
do pjök eni bakoe. Kjlara li tja,
kjlara li Data Sbö, bor ichaga. Tjawa
pjöyĩkong tjlẽno bor kjĩshko beke» le.
19 Kuya lok ga tjlẽ ba kong ga «¿Bop
data lëp li sök kjone?»
«Tja ë miydëmi löng llëme. Miy-
doromi kjwe ga bor Data li ë miydëmi
bakoe» le ba kong.
20 Lara shäng eni Sbö u zlong
bäng, dbur twozlong shtoyo lishko.
Gueniyo eshko ga ba dbaryo äätë llëm
obi kjĩshko ga to sharaba llëme.
21 Eshko ga tjlẽno nopga kong jek
pjlara obi. Tjlẽ ga «Tja toe. E irgo
ga tja wlẽmi, gueniyo pjãy wolon ber
löng owa pjang bomi go löna Sbörë
llëm li tjok. Ga tja öötong sök lishko ga
pjãy äär eshko ga äe» le.
22 Kuya judío tjlapgaga tjeng lirë
ga tjlẽ lok ëng kong ga «¿Tjlẽ shäng
ga "Tja öötong sök lishko ga pjãy äär
eshko ga äe" le shäng li llë layde?
¿Domer kjwe opzrök woydë layde
shängde?» le lok eni.
23 Gueniyo tjlẽ ba kong lok obi ga
«Pjãy kjok töshko ëre so, gueniyo tjara
kjok dogo so. Pjãy wotjlĩk nopga kjok
ëre so dik, gueniyo tjara wotjlĩk eni
llëme.
24 "Pjãy wolon ber löng owa pjang
bomi go löna Sbörë llëm li tjok" loror
bomi kong e kjĩshko. Tjlõkwo lër
shäng bor kjĩshko li kjrëmi llëm ga pjãy
wolon ber löng owa pjang bomi go
löna Sbörë llëm li tjok jlõkoyo» le.

25 Kuya ˈlok ga tjˈlẽ ba kong ga «¿Eni ga pja ëro?»

«Tja ë ˈloror bomi kong tek dämärshko ˈli tja.

26 Tja tjˈlẽ woydë bomi kong ara, ˈllëbo owa shäryëmi ˈlöng ˈli kjĩshko. Gueniyo ˈlër bor woshko ˈllëme. Bor ichaga tjˈlẽ bek ĩyado, ga tjˈlõkwo ˈlara bor kong ˈli, e ˈlotë nopga kjok ëre so kong» ˈle.

27 Tjˈlẽno shäng ba ichaga kjĩshkoshko ga ba Data sök kjok dogo ˈli ˈlayde shäng, gueniyo miydara ˈlok ˈllëme.

28 Eni ga tjˈlẽ ba kong ˈlok jek obi ga «No to ter kjok dogo dwayo ëre poyonomi pjang kjomoshko ga tja ë miydëmi eshko, ga ˈllëbo shäryër bor woshko ˈllëm, tja pina bor Datarë sorë ˈli ˈlotë shäng, e miydëmi eshko bakoe.

29 Bor ichaga, e shäng bor tjok, tja raye ˈllëm, ˈllëbo woyde ˈli shäryër ĩyado kjĩshko» ˈle.

30 Kuya nopga tjeng eshko ˈlirë ga nopga ara beno ˈlöng mär ba go.

Abraham tjëyoga

31 Eshko ga Jesús tjˈlẽno judíoga mär beno ˈlöng ba go ˈlöng ˈli kong. Tjˈlẽ ga «Tjˈlõkwo kjroromi ˈli rayëmi ˈllëm ga pjãy ber ˈlöng bor oppinggaga jˈlõkoyo.

32 Enira tjˈlõkwo bek ˈli miydëmi ˈlöng pjˈlú, ga pjãy där e go» ˈle.

33 Kuya ˈlok ga tjˈlẽ ba kong ga «Tjawa Abraham tjëyoga, ga tjawa äätë park-agaga tjwˈlẽk ˈlöng pjir wˈleniyo ë tjok ˈllëme. ¿Eni ga tjawa ber ˈlöng där wˈlo ˈlëp ega?»

34 «Ïër bomi kong jˈlõkoyo ga ëye ˈllëbo owa shäryë ga ber ˈlöng park-agaga tjwˈlẽk ˈlöng pjir wˈleniyo dik. Ichaga beno ba wotjˈlĩk owa ˈlirë.

35 Ga parkagaga tjwˈlẽk ˈlöng pjir wˈleniyo, e shtoyo ber ba sogo ˈli pjeyoga tjok ĩyado wˈlo ˈllëme. Woyde ameshko ga iche toe. Gueniyo ga ba wa ˈllë, era ber sök ba pjeyoga tjok ĩyado wˈlo.

36 Eni ga pjãy döga Sbö Wa ërerë ga pjãy döktong jˈlõkoyo.

37 Miydër ga pjãy Abraham tjëyoga, ˈlëmi ˈlöng sorë ˈli eni. Gueniyo ga tja zrömi woydë, bor tjˈlõkwo kjrëmi woydë ˈllëm kjĩshko.

38 Ïllëbo ĩnor Data Sbö bokshto ˈli ˈlotë shäng bomi kong, gueniyo pjãy jëk ˈlöng tjˈlõkwo ˈlaga bomi datarë bomi kong ˈli go» ˈle ba kong.

39 Kuya ˈlok ga tjˈlẽ ba kong ga «Tjawa Abraham tjëyoga» ˈle.

Kuya ga tjˈlẽ ba kong ˈlok ga «Pjãy Abraham tjëyoga jˈlõkoyo kjwe ga pjãy opshäryë baĩya dik.

40 Gueniyo tjˈlõkwo bek ˈlara Sbörë bor kong ˈli ˈlër shäng bomi kong, ga tja zrömi woydë e kjĩshko. ¡Abraham opshäryono eni ˈllëme!

41 Pjãy opshäryë ˈlöng bomi data jˈlõkoyo ˈli ĩ dik» ˈle.

Kuya ˈlok ga tjˈlẽ ba kong ga «Tjawa data oblë ˈllëme. Borwa data, e kjˈlaraso, Sbö eröe» ˈle.

42 Kuya ga tjˈlẽ ba kong ˈlok ga «Tja tek Sbö shwoy dwayo, ga tja shrono shäng na. Eni ga Sbö, e bomi data jˈlõkoyo kjwe ga tja woydëmi ara. Tja shrono shäng bor woshko ˈllëm, tja ichaga erë.

43 ¿Tjˈlõkwo ˈlër shäng bomi kong ˈli ˈllë ˈloklo miydëmi ˈllëm ega? Tjˈlõkwo ˈli kjrëmi woydë ˈllëm kjĩshko.

44 Bomi data jˈlõkoyo ˈlër shäng bomi kong ˈli, e Ä. Pjãy wotjˈlĩk baĩya dik, ga ˈllëye woyde ˈli, e shäryëmi woydë eni. Wenoshko tek ˈlëkong ga e shäng no zröga ĩyado. Tjˈlõkwo bek ˈli rayara, e jyõrkë ä kjĩshko. Tjˈlẽshko ga jyõrkë erä. Wotjˈlĩk jyõ erä. Jyõrkagaga ˈlöng kës data wˈleni ˈli e.

45 Gueniyo tjˈlõkwo ˈlër shäng bomi kong ˈli, e beke. Tjˈlõkwo ˈli kjrëmi ˈllëm e kjĩshko.

46 ¿Pjãy kjone dey ga tja ĩnomi ˈllëbo owa shäryë? Ëye ˈllëme. Tjˈlõkwo ˈlër shäng bomi kong ˈli, e beke. ¿Eni ga tjˈlõkwo ˈli kjrëmi ˈllëm ega?

47 Sbö tjˈlõkwo ˈli, e kuya ba nopga ˈlöng kës ˈlirë. Gueniyo pjãyda omkuk ˈllëm, pjãy ba nopga ˈllëm kjĩshko» ˈle.

Jesús tjˈlẽno ba kjĩshko om go

48 Kuya judío tjˈlapgaga ˈlöng ˈlirë ga tjˈlẽ ˈlok ba kong ga «Pja Samaria so erä,

pja goshko Ä sëya kjlara bakoe. Llërwa eni, ga miydërwa ga e jlõe» le.

49 Kuya ga tjlẽ ba kong lok ga «Tja go Ä sëya llëme. Llëye shäryër shäng li, e shäryër bor Data bangkjrër kjĩshko. Gueniyo tja bangkjrëmi llëme.

50 Tja ber tjwlõ ara li wlẽga tjarë llëme. E wlẽga oblërë. No llgwega li e.

51 Llër bomi kong jlõkoyo ga bor tjlõkwo kolagaga löng kës li, e wolon llëme» le.

52 Kuya lok ga tjlẽ ba kong ga «Miydërwa bop tjlẽ li go ga pja goshko Ä sëya kjlara jlõkoyo. Abraham, e wolonoe. Sbö tjlõkwo lagaga löng kës li, e wolono bakoe. ¿Eni ga "Bor tjlõkwo kolagaga löng kës li, e wolon llëme" lëp shäng eni sorëro?

53 ¿Pja tjwlõ ara borwa kjokë Abraham kjinmo lëpdo? Era wolono, Sbö tjlõkwo lagaga löng kës li wolono bakoe. ¿Eni ga pja ë lëpdo?»

54 «Llëbo shäryër tjarë om go, tja ber kësbang, tjwlõ ara wlo kjwe ga e llëno llëme. Gueniyo bor iaga ber kësbang, tjwlõ ara li, e bor Data, bomi Sbö lëmi li e.

55 Gueniyo era miydëmi löng llëme. Tjara ommiydë. Tja ommiydë llëme loror bomi kong kjwe ga tja ber shäng jyõ laga pjãy dik. Gueniyo tja ommiydë, ga ba tjlõkwo kolër ĩyado.

56 Bomi kjokë Abraham, tja wen tjwe kjok ëre kjing go dbaryo ëre ĩya woydë ara, koshara shäng woowa llëme. Ga pina Sbörë ba kongshko ga beno wopjlúe» le.

57 Kuya lok ga tjlẽ ba kong ga «Borwa kjokë Abraham, e wolono tek dëna tjän, ga pja mite jã, pja lu pjloglo sak shkëng (50) llëm obi. ¿Eni ga Abraham ĩnop sorëro?»

58 «Llër bomi kong jlõkoyo ga Abraham llëm obishko ga tja sök tjän» le.

59 Kuya lok ga iirkono ara ba kong, ga akkwo kjrara lok, löya wlo le, gueniyo Jesús opjneno, opshino to Sbö u jong lishko dwayo.

9

Domer kjok ĩgö llëm tek wenoshko dwayo poptara Jesúsdë kjlara

1 Jesús jek jëk shäng wopro ga domer ĩna sök kjlara kjok ĩgö llëm, weno buk eni.

2 Eshko ga ba oppinggaga tjlẽ lok ba kong ga «Tjlapga no pingga, ¿domer kjwe weno buk kjok ĩgö llëm kjweni ega? ¿Llëbo owa shäryaga erëre, de ba datagarë?»

3 «Eni llëme. Beno kjweni, opshäryono owa kjĩshko llëm, ba dataga opshäryono owa kjĩshko llëm bakoe. Domer kjwe kjok ĩgö llëm, Sbö dbo ara li pin oba kong wlo.

4 Pak twara bor ichagarë bi kong, shäryëy wlo. Ga dbar tjok obi wopro ga pak li shäryëy kjluwe. Dbar pjitong ga llëye shäryëy wlo ame.

5 Tja sök kjok ëre kjing go obishko ga tja so iök jong shjiy nopga kjok ëre so kong kjoyo, kjok miyde lok ara wlo» le ba kong.

6 Tjlẽno pjir ga tröng tjwono klung kjing go, ga ba tröng li rorwara klung sho tjok beno dishäng. Eshko ga kjrara sira, ga shtira domer sök li bokkwo kjing go kar kar,

7 ga tjlẽ ba kong ga «Pja nom bokkwo shkwë di buk di bapkwo ko Siloé roshko li go» le. (Siloé, e ichara loklo.)

Kuya ga to jek eshko, bokkwo shkwono di lara li go. E irgo ga tjwe shäng iröng obi, ga bokkwo poptono beno pjlúe.

8 Ĩya ba pjeyoga löng soshko lirë ga tjlẽ lok ëng kong ga «¿Domer kjwe, ĩy sök dbur rokë oba kong kjupargue kjwe llëmdo?» le lok eni. Nopga dämär ga omĩno dbur rokë oba kong wleniyo omlono eni bakoe.

9 Eshko ga kjone kjone tjlẽ ga «Kjwe jlõe» le.

Kjone kjone obi tjlẽ ga «Llëme. Domer kjwe so e kjoyo erä» le.

Tjlẽ löng llë li kuya domer lirë ga tjlẽ ba kong ga «Domer lëmi löng li, e tja» le.

10 Kuya ˈlok ga tjˈlẽ ba kong ga «¿Eni ga pja kjok ĩk pjˈlú sorë?»

11 «No shäng kjˈlara kowëba Jesús. E dishäng shäryono sira, ga shtira bor bokkwo kjing go. E irgo ga tja ichara bokkwo shkwë di buk di bapkwo ko Siloé roshko ˈli go. E irgo ga tja öör bokkwo shkwë eshko, ga tja beno shäng kjok ĩk pjˈlúe» ˈle.

12 Kuya ˈlok ga tjˈlẽ ba kong ga «¿Domer ˈlëp shäng ˈli kwonˈlo?»

«Miydër ˈlëme» ˈle ba kong.

Fariseoga ˈlano domer poptono ˈli kjĩshko

13-14 Eshko ga woshtozˈlong dbaryo. E kjĩshko ga domer ˈli söra ˈlok, jek öötong shäng fariseoga ˈlöng ˈli shwoy.

15 Eshko ga fariseoga tjˈlẽ ˈlok ba kong ga «¿Pja poptono sorë?»

«Dishäng shtira Jesúsdë bor bokkwo kjing go. E irgo ga tja bokkwo shkwono, ga tja beno shäng kjok ĩk pjˈlúe» ˈle ba kong.

16 Kuya ˈlok ga kjone kjone tjˈlẽ ga «Domer ˈle ˈli, woshtozˈlong dbaryo jneya ˈlëme. Miydëy e go ga e ichaga Sbörë ˈlëme» ˈle.

Kjone kjone obi tjˈlẽ ga «¿Gueniyo e ˈlëbo owa shäryaga wˈleniyo kjwe ga ˈlëbo ĩydëba ˈlëm wˈleniyo shärye sorë?» ˈle. Eni ga beno ˈlöng wotjˈlĩk oblë oblë.

17 E irgo ga tjˈlẽno ˈlok domer poptono shäng ˈli kong obi. Tjˈlẽ ga «Bokkwo poptono ˈli pja. ¿Eni ga bop kong ga domer ˈlëp shäng ˈli ë?»

«Bor kong ga domer ˈli, e Sbö tjˈlõkwo ˈlaga» ˈle ba kong.

18 Kuya judío tjˈlapgaga ˈlöng ˈlirë ga tjˈlõkwo kjre ˈlëme. E kjĩshko ga no ichara ˈlok ba dataga wˈlokjrë.

19 Söra ˈlok, öötong ˈlöng eshko ga judío ichagaga ˈli tjˈlẽ ˈlok ba kong ga «¿Weno kjok ĩgö ˈlëm ˈlëmi ˈlöng ˈli kjwe jˈlõre? ¿Eni ga shäng kjok ĩk pjˈlú sorë?»

20 «Miydërwa ga kjwe borwa wa jˈlõe. Ga weno kjok ĩgö ˈlëme.

21 Gueniyo eeri ga kjok ĩgö pjˈlú sorë, poptaga ë, e miydërwa ˈlöng ˈlëme. Kjwe këguë tjän. Kjakrokozĩ ba kong om go dey, pjãy dborye om go wˈlo» ˈle ba kong.

22-23 Ľara ˈlok eni, judío tjˈlapgaga ˈli bangkjre ˈlok ara kjĩshko. Tjwayde ˈlok ˈlëm obishko ga judío tjˈlapgaga ˈli tjˈlẽno ˈlok ëng kong ga «Ëye tjˈlẽno ga "No pjˈluyo iche ˈle Sbörë ˈli, e Jesús" ˈlara ga ichërwa opzrëk bi syõ uyo roshko ame» ˈlara ˈlok eni pjir tjän, ga beno eni. E miydara domer ˈli data, mekërë pjire. Tjˈlẽno ga «Kjwe këguë tjän. Kjakrokozĩ ba kong om go dey» ˈlara ˈlok eni e kjĩshko.

24 E irgo ga domer bokkwo poptono ˈli rokara judío ichagaga ˈlirë jek obi, ga tjˈlẽ ˈlok ba kong ga «Miydërwa ga domer ˈlëp shäng ˈli, e ˈlëbo owa shäryaga eröe. E kjĩshko ga tjˈlõkwo ˈlos bëy, Sbö ber kësbang, tjwˈlõ ara wˈlo» ˈle.

25 Kuya ga tjˈlẽ ba kong ˈlok ga «Domer ˈli ˈlëbo owa shäryagare, de ˈlëm, e miydër shäng ˈlëme. Gueniyo ga dämär ga tja kjok ĩgö ˈlëm, ga eeri ga tja kjok ĩgö pjˈlúe. Era miydër pjˈlúe» ˈle.

26 Eshko ga tjˈlẽno ˈlok ba kong obi. Tjˈlẽ ga «¿Bop bokkwo kjwe popteshko ga ˈlëye shäryara bop kong?»

27 «Ľoror bomi kong tjän, gueniyo tja tjˈlõkwo kjrëmi woydë ˈlëme. ¿Kjakrokëmi bor kong kjër ˈlëno? ¿Pjãy kjˈlopswë woydë ber ˈlöng opping ba tjokde?» ˈle ba kong.

28 Kuya ˈlok ga domer ˈli äyoshtakza ˈlok tjã tjã, tjˈlẽ ˈlok ga «¡Ba oppingga ˈli pja eröe! ¡Tjawa opping Moisés tjˈlõkwo go!

29 Miydërwa ga tjˈlõkwo ˈlaga Moisés kong ˈli, e Sbö. Gueniyo domer ˈlëp shäng ˈli wen tjwe kjone dwayo miydërwa ëmdë ˈlëme» ˈle.

30 Kuya ga tjˈlẽ ba kong ˈlok ga «¿E sorëro? E wen tjwe kjone dwayo miydëmi ˈlöng ˈlëm, gueniyo bor bokkwo poptara beno pjˈlúe.

31 Miydëy pjˈlú ga ˈlëbo owa shäryaga syõshtë Sbö kongshko ga tjˈlõkwo kuya ˈlëme. Gueniyo ëye Sbö poshrëk, ˈlëye woyde ˈli shäryë ĩyado ga era syõshtë ba kong ga tjˈlõkwo kuya.

32 ¿Kuy ˈllonoshko ga ëye weno kjok
ĩgö ˈllëm ˈli bokkwo poptaraba eni ˈlëba?
Ëye ˈllëme.
33 Domer ˈli ichaga Sbörë ˈllëm kjwe
ga ˈllëbo shärye kjweni ga äe» ˈle.
34 Kuya ˈlok ga tjˈlẽ ba kong ga «Pja
wenoshko tek ˈlëkong ga pja ˈllëbo owa
shäryaga eröe. ¿Eni ga tjawa pim
woydë ega?» ˈle ˈlok ba kong, ga ichara
ˈlok judíoga syõ uyo dwayo, ga ichara
ˈlok opzrëk e roshko ame.

Nopga kjok ĩgö ˈllëm wˈleniyo

35 Roy kura Jesúsdë. Eni ga domer ˈli
wˈlẽna, ga tjˈlẽ ba kong ga «¿Pja mär no
to ter kjok dogo dwayo ˈli gore?»
36 «TjÏapga, ˈlëp shäng ˈli ë ˈlos bor
kong, tja mär ber shäng ba go wˈlo» ˈle
ba kong.
37 Kuya ga tjˈlẽ ba kong ga «E ĩnop
tjän. Shäng ˈlan bop tjok ˈli e» ˈle.
38 Kuya ga tjˈlẽ ba kong ga «TjÏapga,
tja mär bop go» ˈle, ga kjök tono sök ba
zˈlong bäng, ga poshrëra.
39 Eshko ga tjˈlẽ domer ˈli kong ga
«Tja shrono shäng kjok ëre kjing go
no ˈllgwega, nopga kjok ĩgö ˈllëm wˈleni
ber ˈlöng kjok ĩk pjˈlú wˈlo, nopga kjok
ĩk pjˈlú wˈleni ˈli ber ˈlöng kjok ĩgö ame
wˈlo bakoe» ˈle.
40 Fariseoga ˈlöng eshko kjˈlöbö.
Tjˈlẽno eni ˈli kuya ˈlok ga tjˈlẽ ba kong
ga «¿E sorë? ¿Enira bop kong ga tjawa
ˈlöng kjok ĩgö ˈllëm wˈlenire?»
41 «Pjãy ˈlöng kjok ĩgö ˈllëm kjwe
ga pjãy ber shdungko, ˈllëbo owa
shäryoromi ˈli kjĩshko ˈllëme. Gueniyo
pjãy kjok ĩk pjˈlú ˈlëmi kuzong ga pjãy
shdungko» ˈle.

10

Öng wˈlẽp ushko so daga pjˈlú anmoyõ ˈli, e Jesús

1 Eshko ga Jesús tjˈlẽ obi ga «Ïër
bomi kong jˈlõkoyo ga ëye jek opzrëk
öng wˈlẽp ushko so kjëryo jong ˈli u bäng
go ˈllëm, gueniyo jek opzrëk ba poglo
go ga e öng ˈlũyotkaga.
2 E ga ëye jek opzrëk u bäng ˈli go ga
öng daga jˈlõkoyo ˈli e.
3 Ga kong u bäng ˈli döya u bäng
daga shäng ˈlirë, opzrëk jek e go wˈlo.
Eshko ga ba öng ˈli roke kjˈlarashko
kjˈlarashko ba ko go, ga kuya ba öng
tjeng ˈlirë ga tjwe ba zˈlong bäng, bap-
shiya to wˈlo.
4 E irgo ga öng baĩya ˈli shira pjir ey
dwayoshko ga jek shäng ba bäm go, ga
öng ˈli jek tjeng ba irgo, ba daga ybö
miyde ˈlok pjˈlú kjĩshko.
5 Gueniyo obˈlë kjwe ga irpjãya ˈlok
ˈllëm, tök ˈlok ˈllet erä, ba ybö miyde ˈlok
ˈllëm kjĩshko» ˈle.
6 Tjˈlẽno öng wˈlẽp ushko so jyãgÏo
go eni, gueniyo ˈllë ˈloklo miydaraba
ˈllëme.
7 E kjĩshko ga tjˈlẽ obi ga «Ïër bomi
kong jˈlõkoyo ga öng kjëryo u bäng ˈlër
shäng ˈli, e tja om go ˈloklo.
8 Nopga öör ˈlöng bor bäm go kës ˈli,
e öng ˈlũyotkaga wˈleni, gueniyo öng ˈli
rokara ˈlokshko ga ba ybö kura ˈlok
ˈllëme.
9 U bäng ˈlër shäng ˈli, e tja ˈloklo
bakoe. Ëye jek opzrëk tja shäng ˈli go
ga era döktonge. E opzrëk jek, opshik
tek, ga kjˈlo sho ue wˈlẽpe.
10 »Ïũgwanggaga tjwe ˈlöng öng ˈli
ˈlũyotkaga, zröga, pjiga bakoe. Tjara
shrono shäng na, öng ˈli ber ˈlöng së
ĩyado Sbö tjok wˈlo, ber ˈlöng wopjˈlú
wˈlo.
11 Tja öng daga pjˈlú anmoyõ wˈleni.
Öng daga pjˈlú ˈli optwë woˈlon öng ˈli
kjĩshko.
12 Ëye parkë öng ˈli dë dbur kjĩy dö
ga opshäryë eni ˈllëm, öng ˈli baĩya ˈllëm
kjĩshko. Ĩya ga shjiti kjˈloshko so iir ä
wˈleniyo tjwe sök kjˈlara ga öng daga
potjwˈlẽk ĩ ˈli tök, ga öng ˈli raye beno
tjeng tjoksa eshko. Eshko ga shjiti
ˈli shrono ga öng ˈli shaya kjˈlara, ga
ˈllamo shdär ber kjˈloroe.
13 Öng daga potjwˈlẽk ĩ ˈli töktong, ba
kong ga öng ˈli tjwˈlõ ara ˈllëm kjĩshko,
dbur woydayde shäng eröe.
14 »Tjara öng daga pjˈlú anmoyõ
wˈleni. Bor öng ˈli miydër shäng pjˈlu, ga
tja miyde ˈlok pjˈlú bakoe.
15 Tjawa ëng miydë ˈlöng eni ˈli, e
so Data Sbö miydër shäng pjˈlú, ga tja

miyde shäng pjlú li kjoyoe. Ga tja
optwë wolon bor öng li kjĩshko.
16 Tja öng tjeng kjrina obi, gueniyo
epga so öng kjëryo lër shäng li kjoyo
llëme. Eni ëmdë ga bor ybö kuya
lok bakoe. Epga tön tjwe uunkong
kjluwe, bor öng li ber tjeng kjrinaso
wlo, öng daga ber kjlaraso wlo bakoe.
17 Tja optwë wolon ba kjĩshko, e irgo
ga tja woshrë iröng obi. Tja woyde
bor Datarë ara e kjĩshko.
18 Woydoror eni llëm kjwe ga tja
zröga ërë llëme. Tja optwë wolon wlo
laga tjarë. Tja kong dbo twara bor
Datarë ara, tja optwë wolon wlo, tja
woshrë iröng obi wlo bakoe» le.
19 Kuya judíoga löng lirë ga beno
löng wotjlĩk kjring pjök obi.
20 Epga ara tjlẽ ga «¡Domer kjwe
goshko Ä sëya kjlara! ¡Kjwe skwẽ! ¿Kuy
ega?» le.
21 Gueniyo kjone kjone tjlẽ ga «No
goshko Ä sëyaga tjlẽ eni llëme. ¿No
kjok ĩgö llëm wleniyo popte Ä sëyagarë
sorëro?» le lok eni.

Judíoga mär woydë Jesús go llëme

22 E irgo ga öötong kjok owa dbaryo,
ga Sbö u iak beno jong dboy ba kong
dbaryo li shrëkoba wopro ga
23 Jesús jek jëk shäng Salomón Shto
buk lishko. E ber buk Sbö u jong
lishko.
24 Eshko ga kopjringa judío
tjlapgagarë lok pjribri, ga tjlẽ lok ba
kong ga «¿Tjawa iëp ber tjeng wotjlĩk
pja ëro lërwa äär jong llonoro? No
pjluyo ichara Sbörë shrono shäng li,
e pja jlõkoyo wleni ga los borwa kong
wẽlë, miydërwa wlo» le.
25 Kuya ga tjlẽ ba kong lok ga «Loror
bomi kong tjän, gueniyo tja tjlõkwo
kjroromi llëme. Llëbo ĩydëba llëm
wleniyo shäryër shäng bor Data ko
goshko ara. Woyde ga e go ga tja ë
miydëmi wẽlëe.
26 Gueniyo tja tjlõkwo kjrëmi löng
llëm, pjãy öng wlẽp ushko so botoya
llëm kjĩshko.
27 Botoya lira, bor ybö kuya lok.
Epga miydër pjlú, ga jëk lok bor irgo.
28 Epga iër ber tjeng së ĩyado Sbö
tjok, wolon ame. Tjeng bor wloshko,
ga döga ërë bor shjiryo llëme.
29 Twaga bor Datarë beno tjeng bor
kong. Era kësbang, uunkong kjinmo.
Tjeng ba wloshko, ga döga ërë ba
shjiryo llëm bakoe.
30 Tja, Data Sbö, tjawa kjlaraso» le.
31 Kuya lok ga iirkono ara ba tjok,
ga akkwo kjrara lok, löya wlo le,
32 gueniyo Jesús tjlẽ ba kong lok ga
«Llëbo ĩydëba llëm wleniyo shäryoror
Data Sbö ko goshko ara. ¿Tja lömi,
zrömi woydë akkwo kjwe go llëbo
shäryoror kjone dey li kjĩshko?»
33 «Pja lörwa e kjĩshko llëme. Pja no
eröe. Gueniyo pja opyë woydë ber
Sbö wleni. Pja shäng Sbö lãywë owa,
iëp ber tjwlõ llëm wlo lëp. Pja lörwa e
kjĩshko» le.
34 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Tak pjang
bomi kjok llgwekklo go eni: “ ‘Lër
bomi kong ga pjãy sböpga’ le Sbörë
eni.”*
35 Miydëy ga llëye tak pjang Sbö
tjlõkwo go li, e kjëy ga äe. Ga Sbö tjlẽno
nopga kong, ga kowara sböpga.
36 Tja kjrara Data Sbörë, ga tja
ichara ter shrono shäng kjok ëre kjing
go. Eni ga ¿“Tja Sbö Wa” loror bomi
kongshko ga pjãy wotjlĩk ga tja shäng
Sbö lãywë owa, tja ber tjwlõ ara wlo
lër lëmi eni ega?
37 Tja opshäryë bor Data dik llëm
kjwe ga tja tjlõkwo kjrëmi llëm ga
pjlúe.
38 Gueniyo tja opshäryë Data Sbö
dik kuzong ga tja tjlõkwo kjrëmi
woydë llëm ëmdë ga woyde ga
miydëmi llëbo shäryër shäng li go ga
Data Sbö shäng bor tjok, pjãy mär
woydë bor go llëm gueniyo» le.
39 Kuya lok ga shaywa lok erä,
gueniyo töktonge.
40 E irgo ga Jesús jek öötong shäng
Jordán diyo kjwo kalëkong iröng
obi, ga beno sök eshko, nopga wara
Juandë dënashko, e kjokyo.
41 Eshko ga nopga öötong löng ara
ba shwoy, ga tjlë lok ëng kong ga

* **10:34** Salmo 82.6.

«Ḷḷëbo ĩydëba ḷḷëm wḷeniyo shäryara Juandë ḷḷëme. Gueniyo ḷḷëye ḷara domer kjwe kjĩshko kës ḷli, e beno jḷõe» ḷe ḷok eni.
42 Ga kjok eshko ga nopga ara beno ḷöng mär ba go.

11

Lázaro wolonoe

1-2 Domer shäng kjḷara ko Lázaro. E Betania so, ba dorga María, Marta, e kjokyo. María, poshtikklo ḷõ pjḷëbḷë kwongga Tjḷapga Jesús dre kjing go, ga dongga ba käkzong go ḷi e. Pjḷara ga Lázaro buk swḷo ara.
3 E kjĩshko ga ba dorga no ichono ba roy sök Jesús kong, tjḷẽ ba kong ga «Tjḷapga, Lázaro woydëp ara ḷli, e buk swḷo ara» ḷe.
4 Kuya ga tjḷẽ ga «E shara swḷorë, ba wolon dbaryo wḷo ḷli öötong kjĩy ḷḷëme. E shäryono eni, Sbö ber kësbang, tjwḷõ ara oba bokshto wḷo, Sbö Wa ëre ber kësbang, tjwḷõ ara oba bokshto wḷo bakoe» ḷe.
5 Lázaro woyde Jesúsdë ara, ba dorga woyde ara bakoe.
6 Roy kura eni ëmdë ga beno shäng dbar pjök obi shäng ḷishko.
7 Eshko ga tjḷẽ ba oppinggaga kong ga «Shji to Judea kjokyo iröng obi» ḷe.
8 Kuya ḷok ga tjḷẽ ba kong ga «Tjḷapga no pingga, kjupäshko ga kjok eshko ga pja ḷöya, zröya judíogarë ḷara. ¿Eni ga pja jek woydë eshko iröng obi ega?» ḷe.
9 Kuya ga tjḷẽno ba kong ḷok ḷḷëbo jyãgḷo go. Tjḷẽ ga «¿Dbar kjwobi go ga dḷo të kjok shröngto äär jong kjok sëng ĩyado ḷḷëmdo? Ëye jëk shäng dba ga sabyë ḷḷëm, kjok shjiy kjĩy.
10 Gueniyo ëye jëk shäng shkë ga era sabyë, kjok shjiy ḷḷëm kjĩshko» ḷe.
11 E irgo ga tjḷẽ ba kong ḷok obi ga «Bi kjḷara Lázaro, e buk pëe. Gueniyo tja to ba wolleng» ḷe.
12-13 Kuya ḷok ga wotjḷĩk ga buk pë jḷõkoyo ḷe. E kjĩshko ga tjḷẽ ḷok ba kong ga «Tjḷapga, ¿pono ga kayo yonkë ḷḷëmdo?» ḷe, miga «E buk pëe» ḷe Jesúsdë ḷli, e Lázaro wolonoe ḷayde.
14 Eni ga tjḷẽno ba kong ḷok wẽḷëe. Tjḷẽ ga «¡Lázaro, e wolonoe!
15 Gueniyo miydër ga tja shäng ey ḷḷëm ḷli, e ber bomi kong pjḷúe. Ḷḷëbo shäryër wḷo ḷli ĩnomi ga pjãy mär ber ḷöng bor go jek këgong. E kjĩshko ga tja wopjḷúe. Kjweri shji to ĩk» ḷe.
16 Ba oppinggaga tjeng ḷli tjrëko shäng kjḷara ko Tomás, e kowëba Kjḷö bakoe. Eshko ga tjḷẽ ba pjeyoga oppinggaga tjeng ḷli kong ga «Shji to jek ba tjok, shji wolon ba tjok wḷo» ḷe.

Lázaro woshrara Jesúsdë iröng obi

17 Eni ga Jesús jek Betania kjokyo ba oppinggaga tjok. Gueniyo öötong ḷöng eshko ga Lázaro iaraba buk sakshko öötong dbargwo pkëng (4) tjän.
18 Kjok eshko ga Jerusalén kjokyo ber buk soshko. Shji opshik jek jëk Jerusalén kjokyo dwayo kjok shröngto ga shji äär kjok eshko dḷo kjókshko wḷeni.*
19 Eni kuzong ga judíoga öötong ḷöng ara Jerusalén kjokyo dwayo, Marta, María, e yorkë wḷo.
20 Jesús jem shäng äätо eshko ḷli kuya Martarë ga jer ba wḷokjrë irbo. Maríara beno sök ushko.
21 Marta öötong shäng Jesús zḷong bäng ga tjḷẽ ba kong ga «Tjḷapga, pja kjwe shäng ëreshko ga bor sing, e shinmotkono ḷḷëme.
22 Gueniyo miydër ga öötong dbar kop ara tjän ëmdë ga ḷḷëye rokëp Sbö kong ḷli twe ber bop kong» ḷe.
23 Kuya ga tjḷẽ ba kong ga «Bop sing, e woshrë iröng obi» ḷe.
24 Kuya ga tjḷẽ ba kong ga «Miydër ga woshrë iröng obi kjok pjir dbaryo ḷishko jã» ḷe.
25 Kuya ga tjḷẽ ba kong ga «Nopga woshraga ber ḷöng së iröng obi ḷli, e tja. Nopga iaga ber ḷöng së ĩyado Sbö tjok ḷli, e tja bakoe. Ëye mär bor go ga wolono ëmdë ga ber ḷöng së ĩyado.
26 Ga ëye mär ḷöng bor go, ga beno ḷöng së ĩyado Sbö tjok ga era

* **11:18** Jerusalén kjokyo äär Betania kjokyo wḷo ga e wop kilómetro mya dik.

wolon ame. ¿Llëye lër shäng li tjlõkwo kjrëpde?»

27 «Ëng, Tjlapga. Miydër ga no pjluyo, Sbö Wa iche le Sbörë ter tjwe kjok ëre kjing go li, e pja» le ba kong.

28 E irgo ga jem iröng ba ushko ba lëng rokë. Öötong shäng eshko ga rokara dboshko, ga tjlẽno ba kong tjoksa. Tjlẽ ga «No pingga li shrono shäng jũshko, ga pja roke shäng» le.

29 Kuya Maríarë ga kojono jekdo, ga jek Jesús ĩk.

30 Eshko ga Jesús wlẽna Martarë shäng kjone ga shäng eshko obi, tjwayde Betania kjokyo llëme.

31 Eshko ga María kojono maling, ga opshino jek eshko dwayo li ĩya judíoga tjeng ba yorkë eshko lirë ga wotjlĩk lok ga to slar sakshkoro le, ga jek lok ba irgo.

32 Jesús ĩya Maríarë pjola dwayo ga jer öötong shäng ba zlong bäng ga kjök tono, tjlẽ ba kong ga «Tjlapga, pja kjwe shäng ëreshko ga bor sing, e shinmotkono llëme» le.

33 Eshko ga kjök tono sök slar ëë li, judíoga löng ba yorkaga li slar lok ara li ĩya Jesúsdë ga jek wosong erä, beno woydë ara,

34 ga tjlẽ löng li kong ga «¿Shinmo li ioromi beno buk kjone?»

«Ĩp woydë ga shji to ĩk» le ba kong.

35 Eshko ga Jesús slar ëëe.

36 Ĩya judíoga löng lirë ga tjlẽ lok ëng kong ga «Shinmo li woydara ara, ĩzĩa» le.

37 Gueniyo kjone kjone tjlẽ ga «Kjupä ga no kjok ĩgö llëm wleniyo poptara domer kjwerë kjlara. ¿Eni ga shinmo li kjimtara wolon llëm wlo llëm ega?» le.

38 Eshko ga Jesús woydë ara obi. Sak li jong guëng jong öötong kjwara li roshko, ak kësbang iak jong kjwara ba bängzakklo. Öötong shäng eshko ga

39 tjlẽ nopga tjeng li kong ga «Ak kjwe kjozĩa» le.

Kuya shinmo dor Marta lirë ga tjlẽ ba kong ga «Gueniyo Tjlapga, e shinmotkono eeri ga öötong dbargwo pkëng (4). Eni ga lõ ong tjän» le.

40 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Tja tjlẽno bop kong tjän ga tja tjlõkwo kjrëp ga Sbö dbo kãlã ĩp jlõkoyo lorop bop kong eni» le.

41 Eshko ga ak li kjara lok jong lishko dwayo. E irgo ga kjok dogo ĩya Jesúsdë, tjlẽ ga «Data, llëye loror bop kong li kurop. Tja wopjlú bop tjok e kjĩshko.

42 Miydër ga tja kup ĩyado, gueniyo lër shäng ëre, nopga tjeng ëre kjĩshko, tja ichaga pjarë miyde lok wlo» le.

43 Syõshtono eni pjir ga tjlẽno dbo go. Tjlẽ ga «¡Lázaro, pja opshis tek kjwey dwayo!» le.

44 Eshko ga shinmo iak buk sakshko li opshino tek ey dwayo, gueniyo woshrono tek shäng së tjän. Eshko ga ba orkwo, ba dre, e poyrik shwomzrëng go, ga kä potaywak tuk shwong go bakoe. Eni ga Jesús tjlẽ nopga tjeng li kong ga «Ba poyrikklo, ba kä potaywoklo kjwe dözĩa. Ga to wẽyẽ» le.

Jesús zröya woydë judío ichagagarë le

45 Eni ga llëbo shäryara Jesúsdë li ĩya judíoga öör löng María yorkë lirë ga epga ara beno löng mär ba go.

46 Gueniyo kjone kjone obi jek löng ba lanyotkë fariseoga kong.

47 Kuya lok ga Judío Kjok Llgwegaga Këskësyo rokara fariseoga, syõshtaga kägäyogarë lok, ëng töng wlo. Eshko ga tjlẽ lok töno löng li kong ga «Llëbo ĩydëba llëm wleniyo shärye domer lirë ara. ¿Kjwëy llong?

48 Rayëy ber kjweni ga nopga löng kës li kjlopswë mär ber löng ba go eröe. Eni wleni ga miydëy ga ëngkjwagaga iche bi ichagaga Roma so lirë bi Sbö u ëre pjik, ga bi tjëyoga ëre zröya lok pjir bakoe» le.

49 Domer sök kjlara eshko ko Caifás. Llu eshko ga parkë sök syõshtaga kësbangyo. Eshko ga tjlẽ töno löng li kong ga «Pjãy kjok miydë sira llëme.

50 Pjlú wlo ga no wolon kjlara oba uunkong ãska, uunkong li wolon llëm wlo. ¿E ëmdë ga miydëmi llëmdo?» le.

51 Caifás tjlẽno sök eni, gueniyo le
sök ba woshko llëme. Lu eshko ga
parkë sök syõshtaga kësbangyo kuzong
ga e iara Sbörë ba tjlõkwo lë oba kong
eni, ga tjlõkwo lara li, e Jesús wolon
judíoga löng kës ãska li loklo.
52 Ga Jesús wolon ba ãska dö llëme.
E wolon Sbö nopga shdöktong tjeng
kjok kjwang jĩkong li ãska, tõya wlo,
ber tjeng tjëyo kjrinaso wlo.
53 Eni ga llgwera lok ëng tjok ga
Jesús zröya le. Ga eshko jek lëkong ga
beno löng wotjlĩk eni.
54 E kjĩshko ga Jesús jëktong shäng
judíoga bokshto ame. Opshino to jek
eshko dwayo ba oppinggaga tjok, ga
öötong beno löng kjok buk kjrina ko
Efraín, kjok dogro no llëmshko li ber
buk soshko.
55 Eshko ga Israel tjëyoga döktong
tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo
shrëkklo judíoga kong li döröe. Eni ga
nopga to jem Jerusalén kjokyo ara ba
kjokshko dwayo, dbaryo li äätë llëm
obishko ga ba sdëkwo li shäryë, opyë
äär Sbö poshrëk ba ushko ga pjlú wlo.
56 Eshko ga to löng Jesús wlẽk, ga
kjakroke lok ëng kong ga «¿Jesús tjwe
dbar li shrëk lëpde?» le lok eni Sbö u
zlong bäng.
57 Bäm go ga fariseoga, syõshtaga
kägäyoga, e tjlẽno nopga uunkong
kong. Tjlẽ ga «Jesús, e shäng kjone li
miydaga ë ga woydërwa ga le borwa
kong, sharwa wlo» le lok eni.

12

Poshtikklo lõ pjlëblë tjwlõ ara wleniyo tyara Maríarë Jesús dre kjing go

1 Israel tjëyoga döktong tek Egipto
kjokyo dwayo dbaryo shrëkklo li,
kjwe dbargwo tjer (6) obishko ga
Jesús jek öötong shäng Betania kjokyo,
Lázaro sök lishko. Dëna ga Lázaro
wolono, ga woshrara Jesúsdë iröng
obi.
2 Öötong shäng eshko ga dli
shäryaraba ba shrëkklo. Ga dli li
pjlorgara Martarë nopga uunkong
tjeng eshko li kong, ga tjrëko Lázaro
sök bebi.
3 Eshko ga María poshtikklo lõ
pjlëblë tjwlõ ara wleniyo söno bayo
eeje* bapkwo kjwara kësbang tjung,
ga tyara Jesús dre kjing go, ga dona ba
käkzong go. Eshko ga u li roshko beno
lõ poshtikklo lõ pjlëblë li eröe.
4 Jesús oppinggaga tjeng li tjrëko
sök kjlara ko Judas Iscariote, Jesús
soynega li e. Llëye shäryë eshko li ĩya
ga tjlẽ ga
5 «¿Kjwe zãya kjweni ega? Soy-
nena kjwe dburyo shaya bayo domer
parkë dbargwo sak dbäw pjloglo mya
(300) ãska wleni, oba song wleniyo
kjimtoklo wlo dey» le.
6 Lara eni, oba song wleniyo kjimte
woydë kjĩy llëme. E iak beno shäng
dbur bapkwo daga ba pjeyoga kong.
Olö ga dbur iak tjeng ba bapkwo
roshko li lũyotke, e lũgwang kjĩshko.
Lara eni e kjĩshko.
7 Kuya Jesúsdë ga tjlẽ ba kong ga
«¡Wẽyẽ! Poshtikklo kjwe beno bor
kong, tja iëba sakshkoshko ga bor
doyo ëre beno poshtik pjir tjän wlo.
8 Oba song wleniyo, e löng bomi
tjok ĩyado, gueniyo tjara shäng bomi
tjok ĩyado llëme» le.

Lázaro zröya woydë syõshtaga kägäyogarë

9 Eshko ga Jesús öötong shäng Be-
tania kjokyo li roy miydara judíoga
ararë, ga shrono löng ba ĩk. Shrono
löng Lázaro ĩk bakoe. Wolono, ga
woshrara Jesúsdë iröng obi li e.
10-11 Lázaro kjĩshko ga judíoga ara
mär beno löng Jesús go. E kjĩshko
ga syõshtaga kägäyoga wotjlĩk lok ga
«Lázaro ëmdë ga zröy bakoe» le lok ëng
kong eni.

Jesús öötong opzrëno Jerusalén kjokyo, pjlu wleni

12 Wẽshko ga Jesús opshino jek Be-
tania kjokyo dwayo jongya Jerusalén
kjokyo. Roy miydara nopga öötong
löng eshko dbar shrëk lirë.

* **12:3** ***Poshtikklo lõ pjlëblë tjwlõ ara*** li söra bayo litro bëy dik.

13 Eni ga mek korga kjrara, söra lok
jek ba tjok, ga to jongya ba wlokjrë.
Ga tjlẽ lok dbo go ga
«Kjwe pjlú jlõe.
Ichara Tjlapgarë shrono kjok ëreshko.
Kjwe kjimte Sbörë.
Kjwe Israel tjëyo pjluyo.
Kjwe kjimte Sbörë» le.
14 E bäm go ga öng so kwomgla
kjoyo dre töshko llgwoklë wleniyo
wlẽna Jesúsdë kjlara, ga opyono sök
ba kjing go, tak pjang Sbö tjlõkwo go
sorë li eni. Tjlẽno beno eni:
15 «Sión† sopga, llëye bangkjrëmi
llëme.
¡Ĩzĩa! Bomi pjluyo, e tek sök döröe.
Tjwe sirkeno sök öng so kwomgla
kjoyo dre töshko llgwoklë
wleniyo kjing go.»‡
16 Eshko dbaryo ga llëbo shäryono
li, e llë loklo miyde Jesús oppinggaga
tjeng lirë löng llëme. Gueniyo Jesús
briktong to jem kjok dogo irgo ga
llëbo shäryono Jesús kong ëre, e tak
beno pjang Sbö tjlõkwo go ba kjĩshko
tek dëna tjän li miyde lok kjwlë jã.
17 Shinmo Lázaro buk sakshko
obishko ga Jesús öör shäng eshko,
rokara tek ey dwayo, ga woshrara
iröng obi. Ga Jesús opzrëk jek
Jerusalén kjokyo roshkoshko ga
nopga öör löng ba tjok sakshko
kjupäbäshko li, e jek löng ba irgo
eshko, roy le löng oba kong.
18 Roy kura nopga löng eshko lirë,
ga opshino tek lok ara ba wlokjrë.
19 Eshko ga ĩya fariseogarë lok ga
tjlẽ lok ëng kong ga «¿Ĩmi ga sorë? Shji
zanae. Nopga tjeng kës kjwe to jek ba
shwo lëkong drete» le.

Jesús lano ba wolon dbaryo kjĩshko

20 Nopga öötong löng eshko dbar
shrëk li tjrëko, Grecia sopga löng
kjlöbö bakoe.
21 Domer shäng kjlara eshko obi ko
Felipe, e Betsaida so. Grecia sopga li
tjlẽ lok ba kong ga «Tjlapga, tjawa lan
woydë Jesús tjok» le.
22 Kuya ga jek shäng Andrés shwoy,
ga lara ba kong. E irgo ga jek öötong
löng ba lë Jesús kong.
23 Kuya Jesúsdë ga tjlẽ ba kong lok
ga «No to ter kjok dogo dwayo ëre
ber kësbang, tjwlõ ara nopga uunkong
bokshto li, e dbaryo öötonge.
24 Lër bomi kong jlõkoyo ga dwla llë
botjyë ber ara wlo ga lon jer klung
kjing go, ga kjer guing. Enira dwla
wen ara obi, llëm ga llëye wen llëme.
25 Ëye wotjlĩk opdë om go, zrökoba
bor kjĩshko llëm wlo le ga äär kjok
dogo llëme. Gueniyo ëye wotjlĩk ara
ber sök së kjok ëre kjing go wlo llëm
ga era ber sök së ĩyado Sbö tjok.
26 Ëye parkë woydë bor kong le ga
woydër ga jëk löng bor tjok ĩyado, tja
äär sök kjone ga e äär löng eshko
bakoe. Ga ëye parkë bor kong ga ie
bor Datarë ber löng tjwlõ ara.
27 »Eeri ga tja ëre wosonge. Llëye
shäryër miydër llëme. Tja shrono
shäng na, llëye wen tjwe bor kong li
wen bor kong wlo. E kjĩshko ga "Data,
tja kjimtos, tja dös llëye wen tjwe bor
kong lishko dwayo" lër ga äe» le.
28 E irgo ga tjlẽ obi ga «Data, pja ko
ios ber kësbang, tjwlõ ara» le.
Eshko ga ybö kuraba ter kjok dogo
dwayo. Tjlẽ ga «Bor ko ioror beno
kësbang, tjwlõ ara tjän. Ga shäryër jek
obi» le.
29 Kuya nopga löng lirë ga kjone
kjone tjlẽ ga «E kjrik» le, kjone kjone
obi tjlẽ ga «E Sbö parkaga kjok dogo
so li tjlẽkdo ba kong» le.
30 Eni ga Jesús tjlẽ ba kong lok ga
«Ybö kuroy li tjlẽno beno bor kong
llëm, beno bomi kong.
31 Nopga Sbö miydë llëm wleniyo
llgwezlong dbaryo li öötonge. Kjok ëre
ichaga li,§ e kjozlong kjok ëre kjing go
dbaryo li öötong bakoe.
32 Tjara poyonaba kjok ëre kjing
go dwayo jem pjang kjomoshko ga
nopga uunkong iër tek löng bor
shwoy» le.
33 Lara eni, e wolon sorë li loklo.

† **12:15** ***Sió**n* kjokyo, e kowëba ***Jerusalé**n* bakoe.
‡ **12:15** Zacarías 9.9.
§ **12:31** ***Kjok ë**re **ichaga*** le li, e ***Ä*** loklo.

34 Eshko ga nopga ˈlöng ˈli tjˈlẽ ba
kong ga «No pjˈluyo icheˈle Sbörëˈli ber
sök së ĩyado, tak pjang kjok ˈllgwekkˈlo
tara Moisésdëˈli go eni. Ga pja tjˈlẽ
ga no to ter kjok dogo dwayoˈli pja.
¿Eni ga pja poyongoba pjang kjomo
kjˈluweˈlëp sorë? ¿No to ter kjok dogo
dwayoˈli pjaˈlëp shängˈli ˈllëˈloklo?»
35 «Iök shjiy ëre ber shäng bomi
tjrëko dbar kjwöbö obi döe. E wopro
ga pjãy jëk ˈlöng bor go, pjãy wˈlẽna
shkërëshko ga pjãy sabyë ˈllëm wˈlo.
Ëye jëk shäng kjok ro sĩ roy ga jongya
kjone miydeˈllëme.
36 Eni ga iök shjiy ëre shäng obishko
ga pjãy mär berˈlöng bor go, pjãy opyë
berˈlöng so tja kjoyo wˈlo» ˈle ba kong.
Tjˈlẽno ba kong pjirshko ga opshino to
eshko dwayo, ga opjnenoe.

Judíoga mär woydë Jesús go ˈllëm obi

37 Lˈlëbo ĩydëba ˈllëm wˈleniyo
shäryara Jesúsdë kës ëre nopga ˈli
bokshto. Eni ëmdë ga mär woydë ba
go ˈllëm obi.
38-41 Shäryono eni, tjˈlõkwo tara Sbö
tjˈlõkwoˈlaga tek dënashko so Isaíasdëˈli
ber jˈlõkoyo wˈlo. Jesús dbo kãˈlã ĩna, ga
tjˈlẽno ba kjĩshko. Tjˈlẽno beno eni:

«Tjˈlapga, ¿borwa tjˈlõkwo kjraga ëro?
¿Bop dbo araˈli ĩga ëro?»*
Tjˈlẽno beno obi eni:
«Epga iara Tjˈlapgarë beno ˈlöng kjok
ĩgö ˈllëm wˈleni,
iara beno ˈlöng ˈllëye kuya woydë
ˈllëm bakoe.
Shäryara eni,
ˈllëye ĩya ˈlok ba bokkwo go ˈllëm
wˈlo,
ˈllëye kuyaˈlok ˈllëm wˈlo,
optwë berˈlöng bor kongˈllëm wˈlo,
epga dörˈllëm wˈlo.»†
Epga mär berˈlöng ba go ga ä e kjĩshko.
42 Eni ëmdë ga judíoga ara mär
ˈlöng ba go, ba ichagaga kjone kjone
bakoe. Gueniyo bangkjreˈlok ga iche
fariseogarë opzrëk judíoga syõ uyo
roshko ame. E kjĩshko ga ˈllëyeˈlaraˈlok
ë kong ˈllëme.
43 Woydaraˈlok ga berˈlöng pjˈlú oba
bokso. Ba kong ga e tjwˈlõ ara, berˈlöng
pjˈlo bek Sbö boksoˈli kjinmo.

Jesús shrono shäng kjok ëre kjing go no döga

44 Eshko ga Jesús tjˈlẽno nopga kong
dbo go. Tjˈlẽ ga «Ëye mär bor go ga mär
bor go dö ˈllëme. E mär bor ichaga go
bakoe.
45 Ga tja ĩyashko ga bor ichaga ĩya
bakoe.
46 Tja shrono shäng kjok ëre kjing go
iök shjiy wˈleni, nopga mär bor goˈli
berˈlöng kjok ro sĩ roy wˈleni ame wˈlo.
47 »Tja shrono shäng nopga kjok
ëre so ˈli ˈllgwega ˈllëm, tja shrono
shäng ba döga. E kjĩshko ga ëye bor
tjˈlõkwo kuno, gueniyo kjrara ˈllëm ga
e ˈllgwega tjarëˈllëm,
48 e ˈllgwega oblërë. Kjok pjir
dbaryo ˈlishko ga e ˈllgwega Sbörë,
ga shdũya, bor tjˈlõkwo kjrara ˈllëm
kjĩshko, tja wˈlokjrara ˈllëm kjĩshko
bakoe.
49 Tjˈlõkwoˈli ˈloror bor woshko ˈllëme.
Lˈlëyeˈloror ˈli, ˈloror sorëˈli, eˈlaga Data
Sbö, bor ichagaˈlirë bor kong,
50 gaˈloror eni. Miydër ga ba tjˈlõkwo
kjragagaˈli ie berˈlöng së ĩyado ba tjok.
Lˈoror eni e kjĩshko» ˈle.

13

Ba oppinggaga dre shkwara Jesúsdë

1 Eshko ga Israel tjëyoga döktong tek
Egipto kjokyo dwayo dbaryo shrëkkˈlo
ˈli döröe. Ga miyde Jesúsdë ga kjok ëre
raye ber, ga jongya iröng Data Sbö sök
ˈlishko dbaryo ˈli öötonge. Ba nopga
ˈlöng kjok ëre kjing go ˈli woydara ara
ĩyado, ga pina ba kong, äär jong pjir-
shko.
2 Judas Iscariote, e Simón wa. Jesús
ië ba oppinggaga tjok kjok sëng ˈli
dˈloyo äätë ˈllëm obishko ga Judas go Ä
shrono beno ba tjok, ga ichara wotjˈlĩk
Jesús soynek, ga twe ba wˈloyoga kong
tjän.
3 Miyde Jesúsdë pjir ga ˈllëbo tjeng
kës ˈli iara Data Sbörë beno tjeng ba

* **12:38-41** Isaías 53.1. † **12:38-41** Isaías 6.10.

wloshko. Miyde ga ter Sbö shwoy
dwayo, ga jongya ba shwoy iröng obi.
4 Eni ga sök ië ba oppinggaga
tjokshko ga kojono shäng, ba shwong
kop lëkong li skwara, ga ãska shwong
podongglo wleniyo pjrira pjang
pjribri ba dop go.
5 Eshko ga di kjrara, tjyara ba bap-
kwo roy, ga opyono sök ba opping-
gaga tjeng eshko li dre shkwë, ga ba
dre dõya sök shwong podongglo li go.
6 Öötong sök Simón Pedro dre
shkwë ga Pedro tjlẽ ba kong ga
«Tjlapga, ¿tja dre shkwëp lëpdo?»
7 «Llëye shäryër bop kong li, e llë
loklo miydëp sök llëme. Gueniyo llono
ga llëbo ëre llë loklo miydëp pjire» le
ba kong.
8 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Llëme. Pja
ichër bor dre shkwë llëme» le.
Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Bop dre
kjwe shkwër llëm ga pja ber no
botoya llëme» le.
9 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Tjlapga,
enira woydër ga tja dre shkwëp dö
llëme. Bor orkwo, bor kägä, e shkwos
bor kong bakoe» le.
10 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Ëye
wono pjir tjän ga doyo uunkong beno
drëpdrëe. Eshko ga woyde ga ba dre
shkwoydë eröe. Ga pjãy löng drëpdrë
wleni tjän, gueniyo pjãy uunkong
llëme» le.
11 Miyde ga ba soynega ba wloyoga
kong li sök kjone dey, löng drëpdrë
wleni uunkong llëme lara eni e
kjĩshko.
12 Ba oppinggaga dre shkwara pjir
ga shwong kop lëkong skwara dämär
li pjuna jek obi, ga öötong sirkeno sök
ba iozlong shtoyo iröng obi. Eshko
ga tjlẽ ba oppinggaga kong ga «¿Llëbo
shäryoror bomi kong kjwe llë loklo
miydëmire?
13 Tja kowëmi no pingga, llëm ga
Tjlapga lëmi, ga lëmi eni li beke.
14 Tja bomi Tjlapga, bomi pingga.
Eni ga pjãy dre shkworor kuzong ga
woyde ga pjãy ëng dre shkwë kar kar
eni bakoe.
15 Shäryoror bomi kong kjweni, ĩmi
wlo, pjãy omshäryë ëng kong kjweni
ĩyado wlo.
16 Lër bomi kong jlõkoyo ga park-
agaga tjwlẽk löng pjir wleniyo tjwlõ
ara, ba sogo kjinmo llëme. Ëye roy
söga wleniyo ga e tjwlõ ara, ba ichaga
kjinmo llëm bakoe.
17 Tjlõkwo lër shäng bomi kong li,
e llë loklo miydëmi löng pjlúe. Ga
shäryëmi eni wleni ga pjãy ie Sbörë
ber wopjlúe.
18 »Gueniyo lër shäng pjãy uunkong
kong llëme. Kjroror tjeng botoya li
ë, e miydër sök pjire. Gueniyo ëre
shäryë jũni, Sbö tjlõkwo tak pjang li
ber jlõkoyo wlo. Tjlẽno beno eni: "Ëye
ië sök bor tjok ga kworkwono beno
sök bor wloyo."*
19 Llëbo ëre lër shäng bomi kong,
e shäryoydë llëm obishko. Eni ga
shäryonoshko ga miydëmi e go ga Sök
Ĩyado li, e tja.
20 Lër bomi kong jlõkoyo ga ëye, no
ichoror li wlokjrara ga tja wlokjrara
wleni. Ëye, tja wlokjrara ga bor
ichaga wlokjrara wleni bakoe» le.

«Pjãy kjlara, tja soyneya, twe bor wloyoga kong» lara Jesúsdë

21 Tjlẽno eni pjir ga wosonkono
ara, ga tjlẽ ga «Lër bomi kong jlõkoyo
ga pjãy kjlara, tja soyneya, twe bor
wloyoga kong» le.
22 Kuya lok ga beno löng
ëng bokkwo ĩk drëng kjlarashko
kjlarashko, gueniyo ë layde miyde
lok llëme.
23 Kjlara sök Jesús zlong bäng,
woyde Jesúsdë ara ba kjlara wleni li†
e.
24 Eshko ga Simón Pedro kä wik-
zong sök eshko li kong, ë layde
kjakroke Jesús kong wlo.
25 Ĩya ga tjlẽ Jesús kong ga «Tjlapga,
¿ë lopdë?» le ba kwomsoshko.
26 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Pjlung
shosho suk pjir ëre pör, ga twër ë kong
ga e e» le. Eshko ga pjlung shosho suk

* **13:18** Salmo 41.9. † **13:23** ***Ba oppingga woyde ara ba kjlara wleni*** le li, e ***Juan*** layde.

pjir ˈli pöra, ga twara Judas Iscariote, Simón waˈli kong.
27 Ga pj̈lung shosho suk pjir ˈli kjrarashko ga go Ä shrono beno ba tjok.
Eshko ga Jesús tj̈lẽ Judas kong ga «Ll̈ëye shäryëp wl̈oˈli shäryos maˈlinge» ˈle.
28 Kura ba oppinggaga l̈lamo tjeng ˈlirë, gueniyo l̈lëˈlayde sökˈli miydeˈlok l̈lëme.
29 Judas iak beno shäng dbur daga ba pjeyoga kong. E kjĩshko ga kjone kjone wotj̈lĩno ga ichara Jesúsdë l̈lëbo tjwl̈ëk ba dbar shrëya wl̈oˈli kong, l̈lëm ga ichara dbur twë oba song wl̈eniyo kongˈlara.
30 Eni ga pj̈lung shosho suk pjir ˈli kjrara Judasdë pjir ga opshino to ey dwayo. Eshko ga kjok shkë tjän.

Tj̈lõkwo tjaglën

31 Judas opshino to irgo ga Jesús tj̈lẽ ba oppinggaga beno tjeng ˈli kong ga «No to ter kjok dogo dwayo ëre ber kësbang, tjwl̈õ ara oba bokso, ga Sbö ber kësbang, tjwl̈õ ara bor kjĩshko eni bakoe.
32 Eni ga Sbö iër ber kësbang, tjwl̈õ ara eni ga Sbö Wa ëre ie ber kësbang, tjwl̈õ ara eni bakoe. Ga shärye eni maˈlinge.
33 »Pjãy bor wapga wl̈eni. Tja ber sök bomi tjok sira obi eröe. Ll̈ëbo ˈloror judíoga kongˈli, e ˈlër bomi kong eni bakoe. Tja to irgo ga tja wl̈ẽmi, gueniyo tja öötong sökˈlishko ga pjãy äär eshko ga äe.
34 Tj̈lõkwo ˈlër bomi kong, shäryëmi wl̈oˈli, e tjaglën. Pjãy ëng woydos ara kar kare. Pjãy woydoror sorë ga pjãy ëng woydos kar kar eni bakoe.
35 Shäryoromi eni wl̈eni ga miydëba e go ga pjãy bor oppinggaga j̈lõkoyo» ˈle.

«“Jesús, e ë miydër l̈lëme” ˈlëp oba kong» ˈlara Jesúsdë Pedro kong

36 Eshko ga Simón Pedro tj̈lẽ ba kong ga «Tj̈lapga, ¿pja to kjone?»
«Tja to äär kjone ˈlishko ga pja äär eshko ga äe. Gueniyo l̈lono ga pja jek äär bor irgo» ˈle ba kong.
37 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «Tj̈lapga, ¿tja jek bop tjok eni tjok ga ä ega? Tja optwë wo̤lon bop kjĩshko ga pj̈lúe» ˈle.
38 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «¿Pja optwë wo̤lon bor kjĩshko j̈lõkoyore? Ll̈ër bop kong j̈lõkoyo ga pjesit kjok shränto ga kjörkö kj̈luntë l̈lëm obishko ga “Jesús, e ë miydër l̈lëme” ˈlorop oba kong pj̈loglo mya tjän» ˈle.

14

Shji äär Data sökˈlishko sorë

1 Eshko ga Jesús tj̈lẽ ba oppinggaga kong ga «Pjãy wosonkë l̈lëme. Pjãy märˈberˈlöng Sbö go, pjãy märˈberˈlöng bor go bakoe.
2 Bor Data ushko ga nopga berˈlöng wl̈oˈli shtoyo ara. Eni l̈lëm kjwe ga ˈloror bomi kong tjän. Tja to shto poshäryë bomi kong eshko.
3 Ga shto poshäryër bomi kong kuzong ga tja tjwe iröng obi bomi wl̈okjrë, ga pjãy sör bor tjok, pjãy äär berˈlöng bor tjok eshko wl̈o.
4 Irbo jek äär tja to kjone ˈlishko ˈli miydëmiˈlöng pjir tjän» ˈle.
5 Kuya ˈlok ga Tomás tj̈lẽ ba kong ga «Tj̈lapga, pja to kjone miydërwa ˈlöng l̈lëme. ¿Eni ga irboˈli miydërwa sorë?»
6 «Pjãy äär berˈlöng Data Sbö sökˈlishko bor kjĩshko. Tj̈lõkwo bek ˈli miydëmi bor kjĩshko. Pjãy äär berˈlöng së j̈lõkoyo bor kjĩshko bakoe. Ëye mär bor go l̈lëm ga äär Data Sbö sökˈlishko l̈lëme.
7 Bäm goshko ga tja ë miydoromi l̈lëme. E kjĩshko ga bor Data miydoromi l̈lëm bakoe. Gueniyo eeri jek ˈlëkong ga e miydëmiˈlöng pj̈lú, e ĩnomi shäng wl̈eni kjĩshko» ˈle.
8 Eshko ga Felipe tj̈lẽ ba kong ga «Tj̈lapga, Data Sbö pĩs borwa kong. Woydërwaˈli e eröe» ˈle.
9 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «Felipe, tja shäng bomi tjok dbar kop ara tjän. ¿Eni ga tja miydëp shäng l̈lëm obire? Ëye, tja ĩna ga Data Sbö ĩna bakoe. ¿Eni ga “Data Sbö pĩs borwa kong” ˈlëp bor kong sorëro?

10 Tja shäng ba tjok, ga e shäng bor
tjok bakoe. Tjawa kjlaraso. ¿E jlõe
lëmi llëmde?» le.
Eshko ga tjlẽ ba oppinggaga
uunkong löng li kong ga «Tjlõkwo lër
shäng bomi kong li, e botoya llëme.
Jlõkoyo ga pak shäryër shäng li, e
shäryaga Data Sbö shäng bor tjok lirë.
11 »Tja shäng ba tjok, ga e shäng bor
tjok bakoe. Tjawa kjlaraso. E jlõe
lozĩa. Llëm ga pjãy mär bor go, llëbo
shäryoror ĩnomi li kjĩshko.
12 Lër bomi kong jlõkoyo ga ëye mär
bor go ga pak shäryër shäng li shärye
eni. Ga tja to Data Sbö shwoy irgo ga
pak shärye kësbang e kjinmo bakoe.
13 Ga llëye rokëmi bor kong bor ko
go kës li shäryër bomi kong, Data Sbö
iër ber kësbang, tjwlõ ara oba bokso
wlo.
14 Llëye rokëmi bor kong bor ko go
kës li shäryër bomi kong eni jlõkoyo.

«Sbö Sëya ichër jek bomi kjimtë» lara Jesúsdë

15 »Tja woydëmi wleni ga bor
tjlõkwo kolozĩa.
16 Enira llëbo rokër Data Sbö kong,
ga pjãy kong bomi poshdungga twe
oblë, ber shäng bomi tjok ĩyado wlo.
17 Sbö Sëya li e. Tjlõkwo bek li pĩya
bomi kong, miydëmi wlo. Nopga Sbö
miydë llëm wleniyo omwlokjrë llëm,
ĩya lok llëm kjĩshko, miyde lok llëm
kjĩshko bakoe. Pjãyda ommiydë, shäng
bomi tjok kjĩshko, ber shäng bomi
yorkaga ĩyado wlo kjĩshko bakoe.
18 »Tja toshko ga pjãy rayër ber löng
llupsëng wleni llëme. Tja tjwe irëng
bomi shwoy obi.
19 Dbar sira obi ga tja ĩya nopga Sbö
miydë llëm wleniyorë ame. Gueniyo
pjãyda, tja ĩmi obi. Eshko ga tja sök së
kjĩshko ga pjãy ber löng së jlõkoyo.
20 Eshko dbaryo ga pjãy ommiy-
dono ga tja shäng bor Data tjok, pjãy
löng bor tjok, ga tja shäng bomi tjok
bakoe.
21 Ëye bor tjlõkwo kjrë, ga kole ga
bor woydaga jlõkoyo li e. Bor woyda-
gaga löng kës li, e woyde bor Datarë
ara. Epga woydër, ga tja opping ba
kong lok bakoe» le.

22 Kjlara shäng eshko ko Judas,
gueniyo e Judas Iscariote llëme. Judas
li tjlẽ Jesús kong ga «Tjlapga, ¿pja op-
ping borwa kong erö ega? ¿Pja opping
oba uunkong kong llëm ega?»

23 «Ëye, tja woyde ga bor tjlõkwo
kole. Eni ga e woyde bor Datarë, ga
tjawa jek ba shwoy, ga tjawa ber löng
ba tjok.
24 Ëye, tja woyde llëm ga bor tjlõkwo
kole llëme. Tjlõkwo lër shäng kumi
löng li, e laga tjarë llëm, e laga Data
Sbö, bor ichaga lirë.

25 »Tjlõkwo ëre loror bomi kong, tja
shäng bomi tjok obishko.
26 Gueniyo Sbö Sëya, bomi posh-
dungga li iche Data Sbörë bomi
kong bor ko go, ga pjãy pĩya jek
këgong, tjlõkwo loror bomi kong kës
li woyoshre bomi kong bakoe.

27 »Tja toe. Gueniyo ga pjãy iër
ber löng wlẽpe. Pjãy löng wlẽp laga
li, e tja. Pjãy ie nopga Sbö miydë
llëm wleniyorë ber eni llëme. Pjãy
wosonkë llëm, llëye bangkjrëmi llëm
bakoe.

28 »Tja tjlẽno bomi kong ga "Tja toe.
Ga tja tjwe irëng bomi shwoy obi"
loror li kuromi tjän. Tja to irëng
Data Sbö shwoy. Eni ga tja woydëmi
jlõkoyo wleni ga pjãy ber löng wopjlú
eshko, Data Sbö kësbang, tjwlõ ara bor
kjinmo kjĩshko.
29 Llëbo ëre shäryoydë llëm obishko
ga lër shäng bomi kong. Eni ga
shäryonoshko ga pjãy mär ber löng bor
go jek këgong ba kjĩshko.
30 Kjok ëre ichaga li* tek tjwe shäng.
E kjĩshko ga tja tjlẽ bomi kong ara obi
llëme. E dbo ara, bor ichë wlo llëme.
31 Gueniyo Data Sbö woydër ara. E
kjĩshko ga e miyde nopga löng kës lirë
wlo ga tja ichara llëbo shäryër wlo li,
e shäryër eni.

»Ëësë, shji toe» le.

* **14:30** ***Kjok ëre ichaga*** le li, e ***Ä*** loklo.

15

Kjillgwo sokö, ba kowo

1 Eshko ga Jesús tjlẽ ba opping-
gaga kong ga «Tja so kjillgwo sokö bo
pjlëblë tjok wleniyo kjoyoe. Oblëyo tja
dik drete. Bor Data, e so kjillgwo li
daga kjoyo bakoe.
2 Kjillgwo kowo llë botjyë llëm ga ze
tas tas. Kowo kjong kjong botjyë ga
dbo toya pjäs pjäs, kowo li botjyë pjlú
anmoyõ wlo.
3 Pjãy so kowo dbo tok pjir li kjoyo,
tjlõkwo loror bomi kong li kjroromi
kjĩshko.
4 Eni ga pjãy ber löng bor tjok, ga
tja ber shäng bomi tjok bakoe. Kowo
llë botjyë om go ga ä, jong tuktëng ba
sokö go guing. Pjãy so e kjoyo bakoe.
Pjãy ber löng bor tjok llëm wleni ga
pjãy llëbo pjlú shäryë ga äe.
5 »Tja so kjillgwo sokö li kjoyoe. Pjãy
so ba kowo li kjoyo bakoe. Ëye löng
bor tjok, ga tja shäng ba tjok ga llëbo
pjlú shärye ara, so kowo botjyë pjlú li
kjoyoe. Gueniyo ëye löng bor tjok llëm
ga llëbo pjlú shärye ga äe.
6 Ga ëye löng bor tjok llëm ga ber
so kowo dbukko, iak beno tjeng dan
dogro wlo li kjoyoe. Kowo eni li, e tŏy,
suy wlo erä.
7 Gueniyo pjãy ber löng bor tjok, ga
pjãy mär ber löng bor tjlõkwo go ga
llëye rokëmi woydë li rokozĩ, ga twër
bomi kong.
8 Pjãy ĩkoba ga llëbo pjlú shäryë
ara, so kowo botjyë pjlú li kjoyo ga
miydëba e go ga pjãy bor oppingga, ga
bor Data iëba ber kësbang, tjwlõ ara
bomi kjĩshko.
9-10 »Pjãy woydër, tja woyde Data
Sbörë sorë ga eni. E kolër shäng
ĩyado, ga tja woyde ber shäng eni ĩyado
bakoe. Eni ga tja kolozĩ ber löng ĩyado,
pjãy woydër ber löng eni ĩyado bako
wlo.
11 Llër shäng bomi kong eni, pjãy ber
löng wopjlú, botoya dik wlo. Eni ga
pjãy wopjlú jlõkoyo.
12 Tjlõkwo lër shäng bomi kong
shäryëmi wlo li eni: Pjãy ëng woydos
ara kar kar, pjãy woydoror sorë ga
eni.
13 Shji bi kjlara woydë ara ga llëbo
shäryëy ba kong tjwlõ ara anmoyõ li,
shji optwë wolon ba kjĩshko li e.
14 Ga tja kolëmi wleni ga pjãy kowër
bor pjeyoga.
15 Parkagaga tjeng li, llëye shärye
ba kägäyorë li, e miyde löng llëme.
Gueniyo llëbo lara bor Datarë bor
kong li, e loror bomi kong pjir tjän.
E kjĩshko ga pjãy kowër bor parkaga
ame, pjãy kowër bor pjeyoga shara.
16 »Tja kjraga pjãydë llëm, pjãy
kjraga tjarë. Ga pjãy ioror beno to
löng llëbo pjlú ber ĩyado li shäryë.
Shäryëmi eni ga llëye rokëmi Data Sbö
kong bor ko go li, e twe bomi kong.
17 Tjlõkwo lër shäng bomi kong
shäryëmi wlo li eni: Pjãy ëng woydos
ara kar kare.

Shji ĩywa nopga Sbö miydë llëm wleniyorë shjiktëng

18 »Nopga Sbö miydë llëm wleniyo,
pjãy ĩywa lok shjiktëng wleni ga
woyoshrëmi eshko ga tja ĩywa lok
shjiktëng bomi bäm go bakoe.
19 Pjãy so epga kjoyo kjwe ga pjãy
woyde lok pjlú, ba pjeyoga wleni.
Gueniyo pjãy kjroror ba tjrëko dwayo
kuzong ga pjãy so epga kjoyo ame.
Pjãy ĩywa lok shjiktëng e kjĩshko.
20 Tjlõkwo loror bomi kong li
woyoshrozĩa. Tja tjlẽno bomi kong ga
“Parkagaga tjwlẽk löng pjir wleniyo
tjwlõ ara, ba sogo kjinmo llëme” loror
eni. Eni ga tja shduna lok kuzong ga
pjãy shdũya lok eni bakoe. Tjlõkwo
loror ba kong li kjrara lok kjwe ga
tjlõkwo lëmi ba kong li kjre lok eni
bakoe.
21 Llëbo uunkong ëre shärye lok
bomi kong, pjãy bor nopga kjĩshko,
bor ichaga miyde lok llëm kjĩshko
bakoe.
22 »Tja kjwe shrono tjlẽno ba kong
llëm ga llëbo owa shäryara lok li ber
pjang ba go llëme. Gueniyo epga iak
beno shdungko tjän, bor tjlõkwo kura
lok li kjrara lok llëm kjĩshko.
23 Ëye, tja ĩywa shjiktëng ga bor Data,
e ĩywa shjiktëng bakoe.

24 Llëbo ĩydëba llëm wleniyo shäryoror ba kong ara. Eni llëm kjwe ga llëbo owa shäryara lok li ber pjang ba go llëme. Gueniyo llëbo shäryoror li ĩna lok wëllë ëmdë ga tja, bor Data, tjawa ĩywa lok shjiktëng.
25 Ëre shäryë jũni, kjok llgwekklo baĩya tak pjang li ber jlõkoyo wlo. Tjlẽno beno eni: "Tja goshko llëye owa wlẽna lok llëm ëmdë ga tja ĩywa lok shjiktëng."*
26 »Rokër Data Sbö kong ga ba Sëya, bomi poshdungga li iche tjwe ber bomi tjok. Ga ichara shronoshko ga pjãy kjimte, tjlõkwo bek li pĩya bomi kong bakoe. Ga tjlẽ bomi kong bor kjĩshko ara.
27 Ga pjãy löng bor tjok tek dämärshko dwayo kuzong ga pjãy tjlẽ bor kjĩshko eni bakoe.

16

1 »Llër shäng bomi kong eni, pjãy mär ber löng bor go wlo, tja rayëmi llëm wlo.
2 Pjãy ichëba opzrëk jek judíoga syõ uyo roshko ame. Ga dbar tjwe kjwara ga pjãy zröya nopgarëshko ga wotjlĩk lok ga llëbo shäryelöng Sbö kong pjlúe le.
3 Shäryelok eni, tja, Data Sbö, tjawa miydelok llëm kjĩshko.
4 Llër shäng bomi kong eni, äär ba dbaryoshko ga tjlõkwo ëre woyoshrëmi eshko wlo.

Pak shäryе Sbö Sëyarë bi kong

»Tjlõkwo ëre loror bomi kong tek dämärshko llëm, eshko ga tja shäng bomi tjok obi kjĩshko.
5 Gueniyo eerishko ga tja to bor ichaga söklishko. Eni ëmdë ga "¿Pja to kjone?" lëmi bor kong llëme.
6 Llëbolër shänglikuromi kjĩshko ga pjãy benolöng woydë ara.
7 Gueniyo lër bomi kong jlõkoyo ga tja briktonglli, e ber bomi kong pjlú anmoyõ. Tja brik llëm kjwe ga Sbö Sëya, bomi poshdungga li tjwe ber bomi tjok llëme. Gueniyo tja briktong pjir ga e ichër tjwe ber bomi tjok.
8-10 Ga shronoshko ga nopga Sbö miydëllëm wleniyo, epga diktong ara li pĩya ba kong, miydelok wëllë wlo. Mär löng bor go llëm kjĩshko ga pĩya ba kong ga wotjlĩk bëy llëbo owa li kjĩshko llëme. Tja to Data Sbö sök lishko kjĩshko ga pĩya ba kong ga irbo bekli miydelok llëme.
11 Kjok ëre ichaga li* iak beno shdungko tjän kjĩshko ga nopga llgweya Sbörë sorë li miydelok llëm bakoe.
12 »Tja llëbolë woydë bomi kong ara obi, gueniyo eni tjok ga woyotjlĩmi ga pjãy äär ba dbo go llëme.
13 Gueniyo Sbö Sëya shronoshko ga tjlõkwo bek kës li pĩya bomi kong. Eshko ga tjlõkwo le bomi kong ba woshko llëm, tjlõkwo kura li layde bomi kong eröe. Ga llëye wen wlo li le bomi kong, wentë llëm obishko.
14 Tjlõkwo botoya li le bomi kong, miydëmi wlo. Eni ga tja ie ber kësbang, tjwlõ ara.
15 Data Sbö llëbo tjeng kës li, e botoya. Tjlõkwo botoya li le Sbö Sëyarë bomi kong, miydëmi wlo loror bomi kong e kjĩshko.
16 »Wop ä ga tja ĩmi shäng bomi tjok ame. Gueniyo wop ä obi ga tja ĩmi shäng bomi tjok jek obi» le.

Jesús oppinggaga woydono ara pjir ga ber löng wopjlú shara

17 Kuya ba oppinggagarëlok ga tjlẽ lok ëng kong ga «¿"Wop ä ga tja ĩmi shäng bomi tjok ame. Gueniyo wop ä obi ga tja ĩmi shäng bomi tjok jek obi" le shänglillëlayde? ¿"Tja to Data Sbö söklishko" le shänglillëlayde?» lelok eni.
18 Ga kjakrokelok ëng kong jek obi ga «¿"Wop ä" le shänglillëlayde? Llë layde miydëy löng llëme» le lok ëng kong eni.
19 Llëye kjakroke woyde ba kongli miydara Jesúsdë pjire. E kjĩshko ga tjlẽ ba kong lok ga «¿" 'Wop ä ga tja ĩmi shäng bomi tjok ame. Gueniyo wop ä obi ga tja ĩmi shäng bomi tjok jek obi'

* **15:25** Salmo 35.19; 69.4. * **16:11** ***Kjok ëre ichaga*** le li, e ***Ä*** loklo.

le shäng li llë layde?” lëmi löng ëng kong eni.
20 Lër bomi kong jlõkoyo ga nopga Sbö miydë llëm wleniyo löng wopjlú wopro ga pjãy löng woydë, slar ara eshko. Gueniyo e irgo ga pjãy ber löng eni ame, pjãy kjlopswë ber löng wopjlú shara.
21 »Walë wloshko buk döröshko ga shaya swlorë, dbaryo öötong kjĩshko. Gueniyo wloshko tjeng irgo ga bang ara li woyo ba kong ame, wopjlú ba chida tjeng li kjĩshko.
22 Eni wleni ga eeri ga pjãy löng woydë ara. Gueniyo e irgo ga pjãy ĩn jek obishko ga pjãy ber löng wopjlúe. Eshko ga wopjlú li döga ërë bomi shjiryo llëme.
23 Eshko dbaryo ga llëye kjakrokëmi bor kong wlo drete. Lër bomi kong jlõkoyo ga llëye rokëmi bor Data kong bor ko go li, e twe bomi kong.
24 Llëbo rokomirë Sbö kong bor ko li go llëm obi. Gueniyo eeri ga llëbo rokozĩ ba kong, ga kjrëmi, ga pjãy ber löng wopjlú jlõkoyo.
25 »Tja tjlẽ shäng bomi kong llëbo jyãglo go, gueniyo llono ga tja tjlẽ bomi kong eni ame. Eshko ga bor Data lãywër bomi kong wẽlëe.
26 Eshko dbaryo ga llëbo rokëmi ba kong om go bor ko go. Tjara llëbo rokë ba kong bomi kjĩshko guing ame.
27 Tja woydëmi, ga miydëmi ga tja ter shrono Sbö shwoy dwayo. E kjĩshko ga pjãy woyde Data Sbörë om go.
28 Tja ter shrono kjok ëre kjing go ba shwoy dwayo, ga tja to kjok ëre kjing go dwayo jem ba shwoy iröng obi» le.
29 Kuya ba oppinggagarë lok ga tjlẽ lok ba kong ga «Eeri ga pja tjlẽ shäng borwa kong wẽlë. Pja tjlẽ shäng llëbo jyãglo go llëme.
30 Ëre go ga miydërwa ga llëbo tjeng kës li miydëp shäng pjir, llëbo kjakrokëba bop kong guing llëme. E kjĩshko ga miydërwa ga pja ter shrono Sbö shwoy dwayo» le.
31 Kuya ga tjlẽ ba kong lok ga «¿Bor tjlõkwo kjrëmi tjände?
32 Dbar tjwe kjwara ga pjãy shdär ber löng llaw pogo, pjãy kjlara kjlara ber löng bomi ushko om go. Eshko ga tja rayëmi ber sök tjoksa. Gueniyo eshko ga tja sök tjoksa llëm, bor Data sök bor tjok kjĩshko. Ga dbar tjwe lër li, e shrono tjän.
33 Lër shäng bomi kong eni, pjãy ber löng wlẽp bor kjĩshko. Pjãy löng kjok ëre kjing go obishko ga llëbo wen tjwe bomi kong owa ara. Gueniyo nopga Sbö miydë llëm wleniyo li dbo zanor pjir tjän. E kjĩshko ga pjãy dbokjrozong» le.

17

Jesús syõshtono Sbö kong ba kjĩshko om go

1 E irgo ga kjok dogo ĩya Jesúsdë drëng, ga syõshtono Sbö kong. Tjlẽ ga «Data, dbar li öötonge. Bop Wa ëre ios ber kësbang, tjwlõ ara, pja iër ber kësbang, tjwlõ ara bako wlo.
2 Tja kong dbo tworop kësbang, nopga löng kës li ber tjeng bor wloshko wlo, tjrëko nopga tworop beno bor kong kës li iër ber löng së ĩyado bop tjok wlo.
3 Sbö kjlaraso li pja, ga tja Jesucristo, tja ichaga pjarë. Nopga li ber löng së ĩyado bop tjok wlo ga woyde ga shji miyde lok guing.
4 Pak tworop bor kong shäryër wlo li shäryoror pjire. Eni ga pja ioror beno kësbang, tjwlõ ara kjok ëre kjing go.
5 Kjok ëre wentë llëm obishko ga tja kësbang, tjwlõ ara bop bokso. Eeri ga Data, tja ios ber kësbang, tjwlõ ara eni obi.

Jesús syõshtono Sbö kong ba oppinggaga kjĩshko

6 »Nopga kjok ëre so kjrorop, tworop bor kong. Ga pja ë loror ba kong lok. Epga bopoya twopdë bor kong, ga bop tjlõkwo kolara lok pjlúe.
7 Miydara lok ga llëbo tjeng kës tworop bor kong li, e twaga pjarë.
8 Tjlõkwo lorop bor kong li, e loror ba kong lok pjir, ga kjrara lok. Miydara lok pjlú ga tja ter shrono bop

shwoy dwayo. Tja ichaga pjarë ˈli, e
jˈlõe miydara ˈlok bakoe.
9 Tja syõshtë nopga tworop bor
kong ˈli kjĩshko, epga bopoya kjĩshko.
Gueniyo tja syõshtë nopga pja miydë
ˈllëm wˈleniyo kjĩshko ˈllëme.
10 Nopga botoya ˈlöng kës ˈli, e
bopoya. Nopga bopoya ˈlöng kës ˈli, e
botoya bakoe. Ba kjĩshko ga tja beno
kësbang, tjwˈlõ ara.

11 »Data, pja eröe. Tja shäng kjok ëre
kjing go wˈlo ame. Tja to bop shwoy.
Nopga tworop bor kong bop dbo go
ˈlira ber ˈlöng kjok ëre kjing go. Eni ga
epga dos yõtso bop dbo go, ber ˈlöng
kjˈlaraso wˈleni wˈlo, shji kjˈlaraso sorë
ga eni.
12 Tja shäng ba tjok ˈlok obishko ga
epga wˈlikoror, doror dbo tworop bor
kong ˈli go. Eni ga jeno kjˈlara döe.
Weno shäng jer wˈlo ˈli e. Shäryono eni,
tjˈlõkwo tak pjang bop tjˈlõkwo go ba
kjĩshko ˈli ber jˈlõkoyo wˈlo.

13 »Eni tjok ga tja to bop shwoy
iröng obi. Gueniyo tja shäng kjok ëre
kjing go obishko ga ˈllëbo ëre ˈlër shäng
bop kong eni, epga ber ˈlöng wopjˈlú
jˈlõkoyo, botoya dik wˈlo.
14 Bop tjˈlõkwo ˈloror ba kong ˈlok.
Epga, e nopga pja miydë ˈllëm wˈleniyo
dik ˈllëme. Tja eni ˈllëm bakoe. E kjĩshko
ga bor nopga ĩywa nopga pja miydë
ˈllëm wˈleniyorë ˈlok shjiktëng.

15 »Rokër bop kong ga bor nopga
kjëp kjok ëre kjing go dwayo ˈllëme.
Woydër ga wˈlikëp, ˈllëbo owa shärye
Ärë ba kong ˈllëm wˈlo.
16 Epga, e nopga pja miydë ˈllëm
wˈleniyo dik ˈllëme. Tja eni ˈllëm bakoe.
17 Bop tjˈlõkwo, e beke. Eni ga bor
nopga ios ber tjeng dboy bop kong,
jëk ber ˈlöng pjˈlo bek bop tjˈlõkwo bek
ˈli go wˈlo.
18 Epga ichër jek kjok ëre kjing go,
tja ichorop ter shrono shäng kjok ëre
kjing go sorë ga eni.
19 Ba kjĩshko ga tja opyono beno
shäng dboy bop kong jˈlõkoyo, epga ber
tjeng dboy bop kong jˈlõkoyo tjˈlõkwo
bek ˈli go wˈlo.

Jesús syõshtono Sbö kong tjˈlõkwo kjragaga ˈlöng kës ˈli kong

20 »Tja syõshtë ba kjĩshko dö ˈllëme.
Ll̇ono ga tjˈlõkwo ˈle ˈlok oblë kong,
ga kjong kjong mär ber ˈlöng bor go
eshko. Tja syõshtë ba kjĩshko ˈlok
bakoe.
21 Data, pja shäng bor tjok, ga tja
shäng bop tjok bakoe. E kjĩshko ga
shji kjˈlaraso. Woydër ga epga ber ˈlöng
kjˈlaraso eni bakoe. Woydër ga ˈlöng bi
tjok, tja ichaga pjarë ˈli miyde nopga
pja miydë ˈllëm wˈleniyorë wˈlo.
22 Epga ioror beno tjwˈlõ ara, tja
iorop beno tjwˈlõ ara sorë ga eni, epga
ber ˈlöng kjˈlaraso wˈlo, shji kjˈlaraso
sorë ga eni.
23 Tja shäng ba tjok, ga pja shäng
bor tjok. Woydër ga ber ˈlöng kjˈlaraso
jˈlõkoyo, tja ichaga pjarë ˈli miyde
nopga pja miydë ˈllëm wˈleniyorë wˈlo,
bor nopga woydorop ara, tja woy-
dorop sorë ga eni ˈli miyde ˈlok eni
bako wˈlo.
24 »Data, kjok ëre shäryopdë ˈllëm
obishko ga tja woydorop ara. E
kjĩshko ga tja iorop beno kësbang,
tjwˈlõ ara. Woydër ga nopga tworop
bor kong tjeng ˈli jem bor tjok, ber
tjeng tja äär sök ˈlishko wˈlo, tja iorop
beno kësbang, tjwˈlõ ara ˈli ĩya ˈlok wël̈ë
wˈlo.
25 »Data, pja pjˈlo beke. Pja miyde
nopga kjok ëre so ˈlirë ˈlöng ˈllëm,
gueniyo tjara ommiydë, ga tja ichaga
pjarë ˈli miyde bor nopgarë pjˈlúe.
26 Pja sorë, e ˈloror ba kong, miyde
ˈlok wˈlo, ga ˈlër shäng ba kong ˈlok obi.
Shäryër eni, epga ëng woydë ara kar
kar wˈlo, tja woydëp sorë ga eni, tja
ber shäng ba tjok ˈlok wˈlo bakoe» ˈle.

18

Jesús shara ba wˈloyogarë

1 Jesús syõshtono pjir ga opshino
jek eshko dwayo ba oppinggaga tjok,
ga jek dipzono Cedrón diwa kjwo
kaˈlëkong. Eshko ga kjok dgak buk kj-
rina, kjor ko *olivo* ˈlok ara, ga opzrëno
jek ˈlok eshko.

2 Jesús tön shäng enido eshko ba
oppinggaga tjok. E kjĩshko ga kjok li
miydara Judas, ba soynega lirë pjlúe.
3 Eni kuzong ga Judas jek äär shäng
eshko. Ëngkjwagaga, Sbö u dagaga,
e jek löng ba irgo, ichak syõshtaga
kägäyoga, fariseogarë. Ëngkjwoklo
söya tjeng ba wloshko, iök bakoe.
4 Llëye shärye ba tjok li miyde
Jesúsdë shäng. Eni ga ëng wlẽno
ba tjok, ga tjlẽ ba kong lok ga «¿Ë
wlẽmirë?»
5 «Jesús, Nazaret so li wlẽnwarë» le
lok ba kong.
Eni ga tjlẽ ba kong lok ga «E tja» le.
(Judas, ba soynega li shäng eshko ba
tjok bebi.)
6 Llara eni li kuya lok ga opshino jek
lok iröng sira, ga dgono jek rish rish
tjeng töshko.
7 Eshko ga Jesús tjlẽ ba kong lok jek
obi ga «¿Ë wlẽmirë?»
«Jesús, Nazaret so li wlẽnwarë» le
lok ba kong.
8 Eni ga tjlẽ ba kong lok jek obi ga «E
tja loror bomi kong tjän. Tja wlẽmirë
dö ga llamo löng ëre ichozĩ toe» le.
9 Shäryono eni, tjlõkwo lara
lunashko li ber jlõkoyo wlo. Tjlẽno ga
«Nopga tworop bor kong li jeror kjlara
llëme» lara eni.
10 Eshko ga Simón Pedro dröng
shino kjwangna ba bapkwo roy
dwayo, ga syõshtaga kësbangyo park-
aga kwomgwo zakza tas jer lon pjik
buk töshko erä. (Parkaga li ko Malco.)
11 Eshko ga Jesús tjlẽ ba kong ga
«Bop dröng kjwe jnes ba shtoy iröng
obi. Tja ichara Data Sbörë, tja shdun-
goba, bokrotkëba, zrökoba wlo, ga
shäryër eni kjluwe» le.

Jesús söraba Anás bokshto

12 Eshko ga ëngkjwagaga, ba kägäyo,
Sbö u dagaga, Jesús shara lok, ga
kjrochara.
13 E irgo ga söra lok jek Anás bok-
shto. Anás, e Caifás kegue. Llu
eshko ga Caifás parkë sök syõshtaga
kësbangyo.
14 Kjupäshko ga tjlẽno ga «Pjlú wlo
ga no wolon kjlara oba uunkong
ãska» lara eni.

«Jesús, e ë miydër llëme» lara Pedrorë

15 E wopro ga Simón Pedro, Jesús
oppingga kjlara obi, e jek löng Jesús
sökoba jek shäng li irgo. Jesús
oppingga oblë li miyde syõshtaga
kësbangyo lirë kuzong ga pjöyĩkong jek
opzrëno shäng Jesús tjok u li worbo
go.
16 Pedrora beno sök kjoko, u bäng
zlong. Eshko ga Jesús oppingga oblë
li opshino tek iröng, ga lano kjoglo
parkë shäng u bäng daga li tjok, ga
Pedro söra jek ba tjok kjër roshko.
17 Eshko ga kjoglo li tjlẽ Pedro kong
ga «¿Pja ëmdë ga domer li oppingga
bebi llëmdo?»
«Llëme» le ba kong.
18 Eshko ga smo ara kuzong ga
parkagaga, Sbö u dagaga löng li, e iök
boktöno kjwara, ga beno löng iökkok.
Pedro ëmdë ga shäng iökkok ba tjok
bakoe.

Llëbo kjakrokara Anásdë Jesús kong

19 E wopro ga syõshtaga kësbangyo
li llëbo kjakrokono Jesús kong, ba op-
pinggaga kjĩshko, llë pĩyde oba kong li
kjĩshko bakoe.
20 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Tja tjlẽno
oba uunkong bokshto. Dbar kjwobi
go ga oba pinor shäng judíoga syõ uyo
lok li roshko, llëm ga Sbö u zlong bäng,
judíoga löng kës li tön löng enido li
shtoshko. Llëbo loror lũtshko llëme.
21 ¿Eni ga llëbo kjakrokëp bor kong
ega? Kjakrokos bor tjlõkwo kugaga
kong. Llëye loror li miyde lok pjire»
le.
22 Llara eni li kura Sbö u daga
kjlara shäng lirë, ga Jesús kwomso
shpokza pjök, ga tjlẽ ba kong ga
«¿Tjlapga syõshtaga kësbangyo kjwe
dboryëp eniro?»
23 «Llëbo loror owa kjwe ga llë los
bor kong. ¿Gueniyo loror pjlú ga tja
shpop ega?» le ba kong.
24 E irgo ga ichara Anásdë jek
jëk shäng kjro go Caifás, syõshtaga
kësbangyo li shwoy.

«Jesús, e ë miydër ḿlëme» ḿlara Pedrorë jek obi

25 E wopro ga Simón Pedro shäng iökkok kjoko, ga ḿlöng ḿli tj̈lẽ ba kong ga «¿Pja ëmdë ga domer ḿli oppingga bebi ḿlëmdo?»

«Ḿlëme» ḿle ba kong.

26 Syõshtaga kësbangyo parkaga kj̈lara shäng eshko, e domer kwomgwo zara Pedrorë ḿli pjeyo. E tj̈lẽ Pedro kong ga «¿Pja ĩnor shäng kjok dgak buk, kjor ko *olivo* ḿlok ara ḿlishko ba tjok bebi ḿlëmdo?»

27 «Ḿlëme» ḿle ba kong. Jekdo eshko ga kjörkö kj̈lunoe.

Jesús söraba Pilato bokshto

28 Kjok shröngto ga Jesús söraba to Caifás shwoy dwayo, jek öötong ḿlöng kjok eshko so ichaga ko Pilato, e ushko, gueniyo judío tj̈lapgaga ḿlira opzrëno jek ḿlok u ḿli roshko ḿlëme. (Dbar shrëkk̈lo ḿlë döröshko ga judíoga sgara ḿlöng opkjë ḿlöng dboshko. Opzrëno ḿlok nopga judío ḿlëm wḿleniyo u roshko wḿleni ga Israel tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo ḿli shrëya ga äe ḿle. Opzrëno jek ḿlok u ḿli roshko ḿlëm e kj̈ĩshko.)

29 Eni kuzong ga Pilato opshino tek kjoko, ga tj̈lẽ ba kong ḿlok ga «¿Domer kjwe rotëmi ḿlë kj̈ĩshko?»

30 «Ḿlëbo owa shäryara ḿlëm kjwe ga sörorwa tek bop kong ḿlëme» ḿle ba kong.

31 Eni ga Pilato tj̈lẽ ba kong ḿlok ga «Eni ga sözĩ, ḿlgwezĩ pjãydë om go bomi kjok ḿlgwekklo ḿli go» ḿle.

Kuya ḿlok ga tj̈lẽ ba kong ga «Gueniyo no zrörwa tjawarë om go ga äe. No zrökko ḿlaga ḿli pja eröe» ḿle.

32 Shäryono eni, tj̈lõkwo ḿlara Jesúsdë, e wḿlon sorë ḿli ber j̈lõkoyo wḿlo.

33 Eshko ga Pilato jek opzrëno ba u roshko iröng obi, ga Jesús rokara tek ba shwoy, ga tj̈lẽ ba kong ga «¿Judío pj̈luyo ḿli pjare?»

34 «¿E kjakrokëp shäng, tja ë miydëp woydë kj̈ĩshkore, de ḿlaga ob̈lërë bop kong?» ḿle ba kong.

35 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «¿Tja judío ḿlëpdo? Pja söga, twaga bor kong ḿli, e bop pjeyoga om go, syõshtaga kägäyoga bakoe. ¿Pja ḿlëye owa shäryono?»

36 «Tja ber pj̈lu kjok ëre kjing go wḿlo ḿlëme. Eni kjwe ga bor nopga ëngkjwë judíoga tjok, tja wḿlike ḿlok wḿlo. Gueniyo bor pj̈lu shtoyo ḿli kjokyo ob̈lë» ḿle ba kong.

37 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «¿Enira pja pj̈lure?»

«Tja pj̈lu ḿlaga pjarë, ga ḿlorop beke. Tja weno to ter shäng kjok ëre kjing go, tj̈lõkwo bek ḿli ḿlaga. Ëye tj̈lõkwo bek ḿli kuk woydë ga tja kuya» ḿle.

38 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «¿Tj̈l̈õkwo bek ḿli ḿlë?» ḿle. Ḿlara eni pjir ga opshino jek ḿlan judío tj̈lapgaga tjok obi. Tj̈lẽ ga «Domer ëre bor kong ga ḿlëye owa shäryara ber shdungko wḿlo drete.

39 Äär ḿlu pj̈lobi go ga Israel tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo shrëkk̈loshko ga nopga bängzak tjeng no shdũzl̈ong uyo roshko ḿli, enido ga rayër kj̈lara. ¿Eni ga woydëmi ga judío pj̈luyo ḿlëmi ḿli dötë bomi kongde?»

40 «Ḿlëme. ¡Barrabás, e döpdë dey!» ḿle ba kong. Barrabás, e dënashko ga ëngkjwono Roma sopga tjok.

19

Jesús ichara Pilatorë zrökoba pjang kj̈lös go wḿlo

1 Eni ga Jesús twara Pilatorë ba ëngkjwagaga kong, shpoya ḿlok no shpokklo go wḿlo.

2 Eshko ga shkö sho ywara ḿlok kjrina, beno pj̈lu d̈lu ioklo wḿleni, ga iara ḿlok ba d̈lu kjing go, ga kong shwong wḿlẽna ḿlok kara pj̈lupga shwong wḿleniyo ko dingding shwëshwë, ga pjuna ḿlok ba do go.

3 E irgo ga jek ḿlok ba zḿlong bäng, ga tj̈lẽ ba kong ga «¡Judío pj̈luyo, pja pj̈lú, pja tjwḿlõ arae!» ḿle ḿlok eni, ga shpokza ḿlok pjök pjök ba kwomsoshko erä.

4 Eshko ga Pilato opshino tek kjoko iröng obi, ga tj̈lẽ ḿlöng ḿli kong ga «Domer tek sör shäng ëre ĩzĩa. Woydër ga

miydëmi ga bor kong ga ˈllëye owa shäryara ber shdungko wˈlo drete» ˈle.

5 Jesús opshino tek shäng ba bokshto pjˈlu dˈlu ioklo ywak shkö sho go ˈli jong ba dˈlu kjing go, doyak shäng pjˈlupga shwong wˈleniyo ˈli go bakoe. Eshko ga Pilato tjˈlẽ ˈlöng ˈli kong ga «Domer shäng ëre ĩzĩa» ˈle.

6 Ĩya syõshtaga kägäyoga, Sbö u dagagarë ga tjˈlẽ ˈlok dbo go ga «¡Zrös pjang kjˈlös go! ¡Zrös pjang kjˈlös go!» ˈle ˈlok eni.

Kuya Pilatorë ga tjˈlẽ ba kong ˈlok ga «Sözĩ, ga zrözĩ pjãydë. Bor kong ga ˈllëye wˈlẽnor ber shdungko wˈlo drete» ˈle.

7 Kuya judío tjˈlapgaga ˈlöng ˈlirë ga tjˈlẽ ba kong ga «Domer kjwe tjˈlẽno ga "Tja Sbö Wa" ˈlara eni. E kjĩshko ga borwa kjok ˈllgwekklo tak pjang ˈli tjˈlẽ ga e zrökko» ˈle.

8 Kuya ga bangkjrara ara jek këgong.*

9 Eni ga jek opzrëno ba u roshko irönˈg obi, ga tjˈlẽ Jesús kong ga «¿Pja kjone so?» ˈle, gueniyo dboryara ˈllëme.

10 Eni kuzong ga tjˈlẽ ba kong obi ga «¿Tja dboryëp woydë ˈllëmde? Pja shäng bor wˈloshko. Pja därde, de pja zrökoba pjang kjˈlös gore, e ˈlaga tjarë. ¿E miydëp ˈllëmdo?»

11 «Dbo twara Sbörë bop kong ˈllëm kjwe ga tja shäng bop wˈloshko ˈllëme. E kjĩshko ga bor twagaga bop kong ˈlöng kjwe, e ˈllëbo owa shäryono kësbang, bop kjinmo» ˈle ba kong.

12 Eshko jek ˈlëkong ga Pilato beno shäng ˈllëbo shäryë ara, Jesús döya wˈlo ˈle. Gueniyo ga judío tjˈlapgaga öö ˈle ˈlok jek tjë jĩkong, tjˈlẽ ga «Ë pogo opyë sök pjˈlu ga e pjˈlu kësbangyo sök Roma kjokyo ˈli wˈloyo. Eni ga domer kjwe rayëp jek to wˈleni ga pja ba wˈloyo bakoe» ˈle.

13 Kuya Pilatorë ga sirkeno sök no ˈllgwezlong sökkl̈o jong ˈli kjing go, ga nopga ichara Jesús shik eshko. Shto eshko ˈli kowëba Töshko Shto Shäryak Buk Akkwo Go, arameo tjˈlõkwo go kowëba Gabatá.

14 Eshko ga öötong dˈlo dˈluw, ga Israel tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo shrëkkl̈o ˈli bong. Eshko dbaryo ga judíoga poshäryë, ba dbar ˈli shrëya ˈlok wˈlo. Ga Pilato tjˈlẽ judío tjˈlapgaga kong ga «Bomi pjˈluyo shäng kjwe ĩzĩa» ˈle.

15 Kuya ˈlok ga tjˈlẽ ba kong dbo go ga «¡Ichos jũy dwayo! ¡Ichos jũy dwayo! ¡Zrös pjang kjˈlös go!» ˈle.

Eshko ga Pilato tjˈlẽ ba kong ˈlok ga «¿Woydëmi ga bomi pjˈluyo kjwe zrör pjang kjˈlös gore?»

«Tjawa pjˈluyo sök kjˈlaraso, pjˈlu kësbangyo sök Roma kjokyo ˈli e» ˈle.

16 Era eni ga Jesús twara Pilatorë ba ëngkjwagaga kong, ˈlöya ˈlok pjang kjˈlös go wˈlo, ga söra ˈlok to ey dwayo.

Jesús zröraba pjang kjˈlös go

17 Ga Jesús jek shäng ba tjok, ba kjˈlös ˈli söya pjang om go, ga öötong ˈlöng kjokyo ko No Kä Dboglo dˈlupyo, arameo tjˈlõkwo go ko Gólgota.

18 Eshko ga ˈlöra ˈlok pjang kjˈlös go. Nopga ˈlöra ˈlok kjˈlös go do pjök obi bakoe. Kjˈlara pjang or këˈlë, kjˈlara pjang or mˈilë, kjˈlösyo dboy dboye.

19 Pilato kjibokwo tono kjwara, ga iara ˈlok Jesús ˈlök pjangshko ˈli kopshko, e zröya ˈlok ˈllë kjĩy miydëba wˈlo. Kjibokwo tak pjang ˈli tjˈlẽ ga «Domer ëre ko Jesús, Nazaret so. E judío pjˈluyo.»

20 Ga jyãgl̈o tak pjang kjibokwo go ˈli, e tak pjang arameo tjˈlõkwo go, latín tjˈlõkwo go, Grecia so tjˈlõkwo go bakoe. Ga kjibokwo ˈli ˈlara judíoga ararë, kjok eshko ˈli buk Jerusalén kjokyo soshko kjĩshko.

21 Eni ga judío syõshtaga kägäyoga tjˈlẽ ˈlok Pilato kong ga «Tëy kjweni ˈllëme. Tos "Domer ëre tjˈlẽ ga 'Judío pjˈluyo ˈli tja' ˈle." Tos eni dey» ˈle.

22 Kuya ga tjˈlẽ ba kong ˈlok ga «Ll̈ëbo toror pjang pjir tjän. Ber pjang eni» ˈle.

* **19:8** Eshko ga Pilato wotjˈlĩk ga Jesús, e Sbö Wa jˈlõkoyo kjwe ˈle. Bangkjrara ara e kjĩshko.

23 Jesús löra ëngkjwagagarë lok pjir-
shko ga ba shwong töna, ga pjlorgara
kjringgwo pkëng (4) kjlara ĩ ĩe. Ba
shwong ro lëkong li, e shäryak shwong
karaso, sera ter jong llöm lëkong
dwayo äär jong dre lëkong.
24 E kjĩshko ga tjlẽ lok ëng kong ga
«Dwlëy llëme. Shwong kjwe ber ë
kong ĩy wlo ga jyã shiy dey» le, ga
shäryara lok eni. Shäryono eni, Sbö
tjlõkwo tak pjang li ber jlõkoyo wlo.
Tjlẽno beno eni:
«Bor shwong shdöra lok ëng kong,
ga jyã shira lok, shwong li ber ë
kong ĩya wlo.»†
25 Jesús kjlös jong lishko ga ba mekë
shäng soshko, ba mewa shäng eshko
bakoe. Cleofas boy ko María, María
Magdala so, e löng eshko ba tjok lok
bakoe.
26 Ga ba mekë ĩya shäng ba op-
pingga woyde ara ba kjlara wleni li‡
zlong bäng, ga tjlẽ ba mekë kong ga
«Walë, bop wa shäng kjwey» le ba
kong,
27 ga tjlẽ ba oppingga li kong ga «Bop
mekë shäng kjwey» le. Eni ga eshko
jek lëkong ga Jesús mekë wlokjrara, ga
söra beno sök ba ushko.

Jesús wolono pjang kjlös go

28 E irgo ga miyde Jesúsdë ga ba pak
li shäryara pjire. Eni ga Sbö tjlõkwo tak
pjang li ber jlõkoyo wlo ga tjlẽ ga «Tja
wodogroe» le.
29 Eshko ga di bapkwo jong kjwara,
roshko kjillgwo bo dyo shpoä. Ga
llëbo lluklluk di shak ara wleniyo
kjrara no shäng eshko lirë kjwara,
pöra kjillgwo bo dyo shpoä li go,
kjrochara pjang kjor dbo go, ga poy-
ona jem, shuya Jesúsdë wlo lara.
30 Shura sira, ga tjlẽ ga «Llëbo
uunkong li shäryono pjire» le. E irgo
ga kä kjujono, ga wolonoe.
31 Eshko ga poshäryozlong dbaryo li
ey, ga woshtozlong dbaryo tjwlõ ara
wleniyo li bong. E kjĩshko ga woyde
judío tjlapgagarë ga shinmo doyo ber
lok kjlös go äär jong bong jã llëme.
E kjĩshko ga rokara lok Pilato kong
ga nopga iche ba kworbo tok, wolon
maling wlo. E irgo ga woyde lok ga ba
doyo lõya ter ba kjlös go dwayo jekdo.
32 Eni ga ëngkjwagaga jek lok domer
löra pjang bäm go Jesús zlong li
kworbo tok. E irgo ga ba kjlarayo li
kworbo tora bakoe.
33 Gueniyo jek äär Jesús pjang
lishko ga ĩya lok ga wolono pjang tjän,
ga kworbo tora llëme.
34 Eshko ga ëngkjwaga kjlara, Jesús
shorkekza lö kowo go ba pjloksoshko.
Wop eni llëm ga srëng tek tur jong di
tjok.
35 Tjlõkwo ëre taga li tja, ga llëbo tër
shäng ëre, e ĩnor om go. Miydër ga tja
tjlẽ beke. Ga llëbo ĩnor li totë shäng
bomi kong, jlõe lëmi wlo.
36 Shäryono eni, Sbö tjlõkwo tak
pjang li ber jlõkoyo wlo. Tjlẽno beno
eni: «Ba dboglo tar kjlara llëme.»§
37 Sbö tjlõkwo tak pjang kjrina obi.
Tjlẽno beno eni: «Shorkera pjus li ĩnaba
lok.»*

Jesús doyo jnena Josérë

38 Domer shäng kjlara ko José, e
Arimatea so. E oppino ara Jesús
tjok, gueniyo shäryara lũtshko, judío
tjlapgaga bangkjrara ara kjĩshko. Ga
Jesús wolono irgo ga ba doyo rokara
Pilato kong, ga «Jölö» le ba kong.

Eni ga José öör ba dök, ga söra to ey
dwayo.
39 Domer jëk shäng ba tjok kjlara
obi ko Nicodemo. Pjlara ga öör
lan Jesús tjok shkë. Jek shäng José
tjokshko ga dwlo poshtikklo shtiya
lok shinmo doyo go an maling llëm
wleniyo söra jek ba tjok kjring pjök
kwing dunggwo kjwo sak kjäk kjing-
sho shkëng (75) dik.†
40 E irgo ga José, Nicodemo, Jesús
doyo söra lok, dwlo poshtikklo li
shtira shwong go, ga doyo li popgara

† **19:24** Salmo 22.18. ‡ **19:26** ***Ba oppingga woyde ara ba kjlara wleni*** le li, e ***Juan*** layde. § **19:36** Éxodo 12.46; Números 9.12; Salmo 34.20. * **19:37** Zacarías 12.10. † **19:39** ***Dunggwo kjwo sak kjäk kjingsho shkëng (75)***, e ***kwing libra sak kjäk kjingsho shkëng (75) dik.***

e go, judíoga sgara shinmo doyo jnek
sorë ga eni.
41 Jesús zröraba pjang kjlös go lishko
ga kjok dgak buk kjrina soshko,
roshko sak buk kjrina, shinmo doyo
iaydëba eshko llëm obi.
42 Ga judíoga poshäryozlong dbaryo
li ey kuzong ga doyo li iara beno buk
sak li roshko, buk soy kjïshko.

20

Sak beno buk rorëe

1 Öötong sondë kjok shränto ga
María Magdala so jek öötong shäng
sak lishko, ga ïna ga ak iak beno jong
ba bängzakklo li, e kjak beno jong ba
sor go.
2 Eni ga jek zron jong Simón Pedro
sök oppingga woyde Jesúsdë ara ba
kjlara wleni li* tjok lishko, ga tjlë ba
kong lok ga «¡Tjlapga doyo li söraba to
sakshko dwayo! ¡Öötong iaraba kjone
li miydëy llëme!» le.
3 Kuya lok ga opshino jek lok
jongya sakshko.
4 Pjöyïkong li jek zron jong ëng tjok,
gueniyo kjlara zrono Pedro kjinmo,
ga öötong shäng bäm go sakshko.
5 Eshko ga roïna doktëng shäng
töshko. Ga ïna ga ba popgoklo beno
tjeng erä, gueniyo opzrëno jek ba roy
llëme.
6 E irgo ga Simón Pedro öötong
shäng eshko, ga opzrëno jek ba roy.
Ba popgoklo li ïna tjeng eshko.
7 Ba kä potaywoklo ïna shpuk, iak
beno buk dboshko.
8 Eshko ga oppingga shrono shäng
bäm go li opzrëno jek ba roy bakoe.
Ïna pjir, ga woshrono jlõe le.
9 Gueniyo eshko ga Sbö tjlõkwo tak
pjang li tjlë ga Jesús woshrë iröng obi
kjluwe le li llë loklo miydayde lok
llëm obi.

Jesús weno María Magdala so kong

10 E irgo ga to jek lok ba ushko iröng
obi.
11 Gueniyo María Magdala so lira
beno shäng sak li zlong bäng kjoko,
slar ëë, ga sak li roïna doktëng shäng
töshko.
12 Eshko ga ïna ga Sbö parkagaga
kjok dogo so löng do pjök, doyono lok
shwong ko pjlublún go, sirkeno löng
Jesús doyo iak beno buk lishko, kjlara
sök kä lëkong, kjlara sök dre lëkong.
13 Eshko ga tjlë lok ba kong ga «Walë,
¿pja slar ega?»
«¡Bor Tjlapga doyo li sörabae!
¡Öötong iaraba buk kjone miydër
llëme!» le ba kong.
14 Lara eni pjir ga bojongö kalëkong,
ga ïya ga Jesús bë shäng, gueniyo e
Jesús miydara llëme.
15 Eshko ga Jesús tjlë ba kong ga
«Walë, ¿pja slar ega? ¿Ë wlëpdë?» le.
Woyotjlïya beno shäng wotjlïk ga
kjok eshko daga li shängdo le. Eni ga
tjlë ba kong ga «Tjlapga, shinmo doyo
li söga pjarë wleni ga iorop beno buk
kjone los bor kong, tja to kjrë wlo» le.
16 Eshko ga tjlë ba kong ga «María»
le.
Kuya ga bojongö iröng, tjlëno ba
kong arameo tjlõkwo go, tjlë ga
«¡Rabuni!» le. (Rabuni, e no pingga
loklo.)
17 Kuya ga tjlë ba kong ga «Tja
rayozong. Tja äätë iröng Data Sbö
shwoy llëm obi. Gueniyo pja nom bor
pjeyoga shwoy. Pja tjlë ba kong ga
tja jek jongya iröng bor Data shwoy,
e bomi Data bakoe. E bor Sbö, e bomi
Sbö bakoe lëp ba kong eni» le.
18 Kuya ga jek ba oppinggaga löng
lishko, ga tjlë ba kong ga «¡Tjlapga
ïnor!» le, ga llëye lara ba kong li lara
ba kong lok pjire.

Jesús weno ba oppinggaga doglo sak kjwara (10) li kong

19 Öötong sondë kjok sëng ga ba op-
pinggaga töno löng ëng tjok. Eshko
ga judío tjlapgaga bangkjre lok ara
kjïshko ga u bäng bäng li bängzara lok
jong tuk tjän. Eni ga Jesús weno shäng
ba tjrëko, ga tjlë ba kong lok ga «Miga.
Pjäy ber löng wlëpe» le.

* **20:2** ***Ba oppingga woyde ara ba kjlara wleni*** le li, e ***Juan*** layde.

20 Ľara eni ga ba orkwo bäng, ba
pj̈lokso bäng, e pina ba kong ľlok. Ga
ĩya ľlok ga beno ľlöng wopj̈lú, woowa
l̈lëme.
21 E irgo ga Jesús tj̈lẽ ba kong ľlok
obi ga «Pjãy ber ľlöng wl̈ẽpe. Tja ichara
Data Sbörë sorë ga pjãy ichër eni
bakoe» ľle.
22 Eshko ga pj̈luk bakwara ba kop-
shko, tj̈lẽ ga «Pjãy go Sbö Sëya tjwe ber
bomi tjok.
23 Ë pogo, owa pjang ba go ľli ľlömi ba
kong ga ľlöya Sbörë ba kong eni bakoe.
Gueniyo owa pjang ba go ľli ľlömi ba
kong l̈lëm ga ľlöya Sbörë ba kong l̈lëm
bako, beno ľlöng ba owa ľli tjok ĩyado»
ľle.

Jesús weno Tomás kong

24 Jesús oppinggaga doglo sak
kjwara kjingsho pjök (12) kj̈lara
ko Tomás, e kowëba Kj̈lö bakoe.
Jesús weno shäng ba oppinggaga
ľli kongshko ga Tomás shäng eshko
l̈lëme.
25 E kjĩshko ga e irgo ga ba pjeyoga
tj̈lẽ ba kong ga «¡Tj̈lapga ĩnorwa!» ľle ba
kong.

Kuya ga tj̈lẽ ba kong ľlok ga «Ľöraba
orkwo bäng ľli ĩn woydë, ga bor
sakkwo zrër woydë ba roshko. Bor
orkwo zrër woydë ba pj̈lokso bäng
roshko bakoe. Eni l̈lëm ga j̈lõe ľlër
l̈lëme» ľle.
26 Öötong sondë kjwara obi ga Jesús
oppinggaga ľli töno uunkong ľlöng u
ľli roshko jek obi. Eshko dbaryo ga
Tomás sök eshko bakoe. Eshko ga
u bäng bäng jong tuke. Eni ga Jesús
weno shäng ba tjrëko obi, ga tj̈lẽ ba
kong ľlok ga «Miga. Pjãy ber ľlöng
wl̈ẽpe» ľle.
27 E irgo ga tj̈lẽ Tomás kong ga «Bor
orkwo ëre ĩzong. Bop sakkwo kjwe
zrës jũshko. Bop orkwo kjwe kjëmö,
zrës bor pj̈lokso bäng ëre roshko. Tja
woshrono iröng obire, de l̈lëm, e woy-
otj̈lĩp ame. E j̈lõe ľlozong» ľle.
28 Eshko ga Tomás tj̈lẽ ba kong ga
«Pja bor Tj̈lapga, bor Sbö bakoe» ľle.
29 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga «Tja
woshrono iröng obi j̈lõe ľlëp, tja ĩnop
kjĩshko. Ëye, l̈lëye ĩna l̈lëm ëmdë ga j̈lõe
ľle ga ber wopj̈lúe» ľle.
30 Ľlëbo ĩydëba l̈lëm wl̈eniyo
shäryara Jesúsdë ba oppinggaga
bokshto ara obi, gueniyo tak pjang
kjibokwo ëre go l̈lëme.
31 Gueniyo ëre toror, miydëmi e go
wl̈o ga no pj̈luyo ichara Sbörë ľli, e
Jesús, e Sbö Wa bakoe, ga pjãy mär ba
go wl̈eni ga pjãy ber ľlöng së ĩyado Sbö
tjok.

21

Jesús weno ba oppinggaga doglo kjäk (7) kong

1 E irgo ga Jesús weno shäng ba
oppinggaga kong obi, di bäng buk
kësbang, shkung, so dľung kjoyo ko
Tiberias* ľli sor go. Shäryono eni.
2 Eshko ga ľlöng Simón Pedro, Tomás
(e kowëba Kj̈lö), Natanael (e Caná so,
Caná kjokyo, e Galilea kjokyo obi),
Zebedeo wapga do pjök, ba opping-
gaga do pjök obi.
3 Ga Simón Pedro tj̈lẽ l̈lamo ľlöng ľli
kong ga «Tja to mã shak» ľle.

Kuya ľlok ga tj̈lẽ ba kong ga «Tjawa
ëmdë ga jek bop tjok bebi» ľle.

Eni ga uunkong ľli opyono ľlok jek
kjyong roshko, gueniyo e shkëyo ga
mã shano l̈lëme.
4 Wẽshko kjok shröngto ga ĩya ľlok ga
Jesús weno shäng di bäng ľli sor go,
gueniyo e ë miyde ľlöng l̈lëme.
5 Eni ga Jesús tj̈lẽ ba kong ľlok dbo go
ga «Pjeyoga, ¿mã sharomire?»

«Ľl̈ëme» ľle ľlok ba kong.
6 Kuya ga tj̈lẽ ba kong ľlok ga «Bomi
mã shakkľlo kjwe dbuzĩ jer orkwo
kël̈ëkong, ga mã shami dani» ľle.

Kuya ľlok ga shäryara eni, ga ba
shakkľlo ľli poyõya ga ä, roshko mã ara
kjĩshko.
7 Eshko ga Jesús oppingga woyde
ara ba kj̈lara wl̈eni ľli† tj̈lẽ ga «¡Tj̈lapga
ľli shängdo!» ľle. Kuya Simón Pedrorë
ga ba shwong kop ľlëkong skwara

* **21:1** ***Tiberias di bäng,*** e kowëba ***Galilea*** bakoe.

† **21:7** ***Ba oppingga woyde ara ba kj̈lara wl̈eni*** ľle ľli, e ***Juan*** ľlayde.

'lunashko'li pjuna jekdo, ga optono jer dishko chuw erä.
8-9 Eshko ga kjyong 'li buk këm di rong wop tjok. Eni ga 'llamo'löng'li jek ba irgo kjyong 'li go, mã shakklo roy mã tjung 'li dopshiya jek öötong 'löng pjöshko 'lëkong. Opshino 'lok kjyong 'li roy dwayoshko ga ĩya 'lok ga iök jong kjrina ri ri, ga iökgwo 'li kjing go mã buk kj'lara, pj'lung shosho suk pjir buk kjwara bakoe.
10 Eshko ga Jesús tj'lẽ ba kong 'lok ga «Mã sharomi yẽ tek sözĩ kj'löbö» 'le.
11 Kuya Simón Pedrorë ga opyono kjyong 'li roy, ga mã shakklo beno pjang di roshko 'li dopshira jek öötong buk pjöshko. Roshko tjeng mã këskës doglo sak dbäw kjingsho sak shkëng kjingsho mya (153), eni ëmdë ga dw'lëtong 'llëme.
12 Eshko ga Jesús tj'lẽ ba kong 'lok ga «Pjãy tek ië» 'le.
Miyde 'lok pj'lú ga e Tj'lapga Jesús. E kjĩshko ga «¿Pja ë?» 'le 'lok ba kong 'llëme.
13 E irgo ga Jesús jek ba z'long bäng, ga pj'lung shosho suk pjir 'li kjrara, ga shdöra ba kong. Mã suk pjir 'li kjrara, ga shdöra eni bakoe.
14 Jesús woshrara Sbörë iröng obi irgo ga weno ba oppinggaga kong e tjok ga öötong pj'loglo mya.

Jesús tj'lẽno Pedro kong

15 Iono 'lok pjir ga Jesús tj'lẽ Simón Pedro kong ga «Simón, Juan wa, ¿tja woydaga ara 'li ë? ¿E pjare?»
«Ëng, Tj'lapga. Miydëp ga pja woydër» 'le ba kong.
Kuya ga tj'lẽ ba kong ga «Eni ga bor tj'lõkwo kjragaga dëp yõtso, öng w'lẽp ushko so de ba dagarë sorë ga eni» 'le.
16 Eshko ga Jesús tj'lẽ ba kong obi ga «Simón, Juan wa, ¿tja woydëp ara j'lõkoyore?»
«Ëng, Tj'lapga. Miydëp ga pja woydër» 'le ba kong.
Kuya ga tj'lẽ ba kong ga «Eni ga bor tj'lõkwo kjragaga dëp, öng w'lẽp ushko so de ba dagarë sorë ga eni» 'le.
17 Era eni ga Jesús tj'lẽno ba kong obi, öötong pj'loglo mya. Tj'lẽ ga «Simón, Juan wa, ¿tja woydëp j'lõkoyore?» 'le.
Kuya ga woydë ara, kjakrokara ba kong pj'loglo mya kjĩshko. Eni ga tj'lẽ ba kong ga «Tj'lapga, 'llëbo tjeng kës 'li miydëp shäng pj'lúe. Miydëp ga pja woydër» 'le.
Kuya ga tj'lẽ ba kong ga «Eni ga bor tj'lõkwo kjragaga dëp, öng w'lẽp ushko so de ba dagarë sorë ga eni.
18 L'ër bop kong j'lõkoyo ga dënashko ga pja mite obishko ga pja opdoyë tjoksa, pja jek äär woydëp kjone 'lishko. Gueniyo 'llono ga pja öötong këguë ga pja orkwo ië ber 'lok bek, pja doyëba w'lo, ga pja sökoba jek äär woydëp kjone 'llëm 'lishko» 'le.
19 L'ara eni 'li, e Pedro wo'lon sorë 'li 'loklo, ga Sbö ber kësbang, tjw'lõ ara e kjĩshko. Eshko ga Jesús tj'lẽ ba kong ga «Tja rayëp 'llëme. Tja opshäryono sorë ga pja opshäryë eni bakoe» 'le.
20 Eshko ga Pedro bojono iröng, ga ĩya ga Jesús oppingga woyde Jesúsdë ara ba kj'lara w'leni 'li tek shäng ba irgo. (Dënashko ga 'löng iëshko ga «Tj'lapga, ¿pja soynega 'li ë?» 'laga Jesús kong ba kwomsoshko 'li e.)
21 Ĩya Pedrorë ga tj'lẽ Jesús kong ga «Tj'lapga, ¿e ga kjwe, 'llëye shäryëba ba tjok?»
22 «Woydër ga kjwe ber shäng, tja tjwe iröng obi guing w'leni ga wẽyẽ, e miydaga ber tjarë. Tja rayëp 'llëme. Tja opshäryono sorë ga pja opshäryë eni bakoe» 'le.
23 E kjĩshko ga roy shdöktong Jesús tj'lõkwo kjragaga uunkong kong ga domer 'lara 'li beno wo'lon 'llëm w'lo 'le. Gueniyo 'lara Jesúsdë eni 'llëme. Tj'lẽno ga «Woydër ga kjwe ber shäng, tja tjwe iröng obi guing w'leni ga wẽyẽ, e miydaga ber tjarë» 'lara eni eröe.
24 Ba oppingga 'lër shäng 'li, e tja. Ëre ĩnor om go, ga tër shäng om go bakoe. Miydëba ga tja tj'lẽ beke.
25 L'llëbo shäryara Jesúsdë ara obi ob'lë ob'lëe. Toroy uunkong w'leni ga kjok kjwang jĩkong d'lino jong kjibokwo sho eröe.

Hechos de los Apóstoles
Llëbo shäryara Sbö tjlõkwo roy lagaga Jesús ãskarë
Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Lucas. E no dwlomnega. Woyotjlĩkoba ga e judío llëm wleniyo. Domer shäng kjlara obi ko Teófilo. Woyotjlĩkoba ga e Roma so, domer tjwlõ ara wleniyo bakoe.

Bäm go ga kjibokwo ko *Evangelio según Lucas* li tara Lucasdë Teófilo kong, Jesús roy li miyde pjlú wlo. Kjibokwo ërera jyã tara ba kong, llëbo weno e irgo li miyde pjlú bako wlo. Jesús to jem kjok dogo irgo ga Sbö Sëya ichara ba nopga kong, ga llëbo shäryara ara epga tjok sorë li tara ba kong. Tjlẽno eni Hechos 1.8 go. Tjlẽ ga «Gueniyo ga Sbö Sëya tjwe bomi go kjlarashko kjlarashko, ga pjãy kong dbo twe kësbange. Kjroromi ga pjãy opshik tja ĩnomi, kuromi li sorë roy lë Jerusalén kjokyo, Judea kjokyo, Samaria kjokyo, äär jong kjok kjwang jĩkong bakoe.»

E irgo ga Pablo öötong beno shäng Jesús tjlõkwo kjraga, ga Jesús roy pjlú lara kjok shto oblë oblë sorë li tara ba kong bakoe. Eshkoshko ga Lucas jëktong shäng parkë ba tjok, tak pjang Colosenses 4.14 go, Filemón 24 go, 2 Timoteo 4.11 go sorë li eni. Eni ga llëbo shäryara Sbörë Pablo tjok li ĩna om go, ga jyã tara kjibokwo ëre go.

1-2 Teófilo, kjibokwo toror bäm go li, e Jesús roy loklo. Shäng kjok ëre kjing go obishko ga llëbo shäryara, pina kës li toror beno pjang eshko. Jemdë kjok dogo llëm obishko ga jëk shäng Sbö tjlõkwo roy lagaga kjrara beno tjeng ba ãska li tjok. Ga kong llëbo shärye wlo li lara beno ba kong. Leshko ga kjimtara Sbö Sëyarë.

3 Zröraba irgo ga weno shäng Sbö tjlõkwo roy lagaga li tjrëko obi, ga llëbo shäryara oblë oblë, miyde lok e go wlo ga shäng së obi. Dbar kop sak pkëng (40) tjrëko ga olö ga wen shäng ba tjrëko, ga ĩna lok. Eshko ga Sbö ber no pjluyo sorë li roy lara beno ba kong.

4-5 Pjlara ga sök ië ba tjokshko ga tjlẽ ba kong ga «Pjãy go Sbö Sëya iche bor Datarë tjwe, lara jlõkoyo sorë li eni. E lanyotkoror bomi kong tjän. Juan, e no wono di goshko. Gueniyo ga dbar kjwöbö obi ga pjãy go Sbö Sëya iche Sbörë tjwe ber kësbang bomi tjok. Pjãy opshik Jerusalén kjokyo dwayo llëm, e shäryono eni pjir guing» le.

Jesús to jem kjok dogo

6 Pjlara ga töno löng Jesús tjokshko ga tjlẽ ba kong ga «Tjlapga, ¿eni tjok ga Israel tjëyoga döp ber ichaga tjëyoga oblërë ame dbaryo li öötongde?»

7 «E miydaga pjãydë llëme. Dbar lëmi löng li, e miydaga Data Sbörë. Llono le ga eshko jã.

8 Gueniyo ga Sbö Sëya tjwe bomi go kjlarashko kjlarashko, ga pjãy kong dbo twe kësbange. Kjroromi ga pjãy opshik tja ĩnomi, kuromi li sorë roy lë Jerusalén kjokyo, Judea kjokyo, Samaria kjokyo, äär jong kjok kjwang jĩkong bakoe» le ba kong.

9 Tjlẽno eni pjir ga ĩya lok ga Jesús söra Sbörë to jem kjok dogo, ga pjäng shrono kjrina eshko, jek yõw e roshko jëktëng erä, ga ĩna lok ame.

10 Kjok dogo ĩya beno löng wopro ga domerga wen löng do pjök ba soshko, shwong ko pjlublúne.

11 Ga tjlẽ lok ba kong ga «Galilea sopga, ¿kjok dogo ĩmi löng kjër llënoro? Jesús ĩnomi söraba to jem kjok dogo bomi tjrëko dwayo sorë ga llono ga ter tjwe iröng eni bakoe» le.

Matías kjrara lok beno shäng Judas shtoshko

12 Kjok eshko li ko Olivos dlupyo. E irgo ga Sbö tjlõkwo roy lagaga Jesús ãska to ter lok iröng Jerusalén kjokyo. Olivos dlupyo li ber äär Jerusalén kjokyo wlo ga wop tjok eröe. Woshtozlong dbaryo ga judíoga jëk lok wop eni eröe.

13 E irgo ga ter shrono löng Jerusalén kjokyo lishko ga opzrëno jek u jong kjwara eshko li roshko,

ga tjyono jem kjomo, ga beno ˈlöng eshko. Nopga ˈlöng eshko ˈli ko eni:
Pedro;
Santiago;
Juan;
Andrés;
Felipe;
Tomás;
Bartolomé;
Mateo;
Santiago, e Alfeo wa;
Simón, e zelote;
Judas, e Santiago wa.
14 Dbar kjwobi go ga epga tön ˈlok tjë jĩkong eshko syõshtë Sbö kong Jesús ˈlëmga tjok, ba mekë María tjok, waˈlëga obˈlë tjok bakoe.
15 Eni ga dbar kjwara ga epga töno ˈlöng kop sak dbäw kjingsho sak pjök (120). Eshko ga Pedro kojono shäng ba pjeyoga ˈllamo ˈlöng ˈli tjrëko, ga tjˈlẽ ba kong ga
16-17 «Pjeyoga, Judas, e kjrara Jesúsdë jëk shäng borwa tjok wˈlo, ga parkono borwa tjok bakoe. Gueniyo ga Jesús shakoba wˈlo ga pingga erë, ga beno Jesús roy ˈlaga ame. Dënashko ga tjˈlõkwo ˈlara Sbö Sëyarë Judas kjĩshko, tjˈlõkwo ˈli tara Pjˈlu Daviddë. E kjĩshko ga tjˈlõkwo ˈlara ˈli shäryono eni tjän.
18 »(Ll̇ëbo owa shäryara Judasdë ˈli potjwˈlẽkkl̈o dburyo ˈli go ga kjok tjwˈlẽna kjrina. Eshko ga ˈlono jer jong käˈlëkong, bögwo dˈloktong, ˈllangkogro tuktong drete.
19 Nopga ˈlöng Jerusalén kjokyo ˈli, e miydara ˈlok pjir, ga kjok eshko kowara ˈlok Acéldama, ˈlëy bi tjˈlõkwo go ga "Srëng kjokyo.")
20 »Dënashko ga kjibokwo ko *Salmos* ˈli tak beno pjang eni:
»"Ba u jong ˈlishko, e kworkwë ber buk
kjok ëye ˈllëmshko.
Ëye ber sök eshko ame."*
»Eshko ga tak pjang eni bakoe:
»"Ba pak, e ber sogo obˈlë."†
21 »Eni kuzong ga domer kjrërwa kjˈlara parkë ber shäng Judas ãska. Jũshko ga domerga ˈlöng, jëktong ˈlöng bi tjok bebi, Tjˈlapga Jesús shäng bi tjok ˈlishko.
22 Jesús wara Juandë ˈli ĩna ˈlok. E irgo ga jëktong ˈlöng ba tjok, ga dbaryo öötong söra to jem kjok dogo ga ĩna ˈlöng obie. Woyde ga kjwepga kjwe kjˈlara tek ber borwa tjok. Eni ga ˈllëbo ĩna, kura ˈli roy ˈle borwa tjok wˈlo» ˈle.
23 Eni ga kjrara ˈlok do pjök. Kjˈlara ko José, kowëba Barsabás, kowëba Justo bakoe. Kjˈlara obi ko Matías.
24 Eshko ga syõshtono ˈlok Sbö kong, tjˈlẽ ga «Tjl̈apga, tjawa uunkong wotjˈlĩk ˈlöng borwa pjˈlúshko sorë ˈli, e miydëp pjire. Nopga do pjök ëre kjrorop kjone dey ga pĩs borwa kong.
25 E ber bop tjˈlõkwo roy ˈlaga Jesús ãska. Pak ˈli, e Judas ĩ, gueniyo rayara to ba shdũzl̈ong kjokyo ˈlishko» ˈle.
26 Eni ga ˈllëbo jyãgl̈o shira ˈlok, ga jyã ˈlono beno Matías kong. Eshko ga Matías beno shäng Sbö tjˈlõkwo roy ˈlagaga Jesús ãska doglo sak kjwara kjingsho kjˈlara (11) ˈli kjˈlarayo.

2

Jesús tjˈlõkwo kjragaga go Sbö Sëya shrono beno kësbang ba tjok

1 Öötong judío dbar shrëzl̈ong dbaryo kowe ˈlok Pentecostés* ga Jesús tjˈlõkwo kjragaga töno ˈlöng uunkong uyo kjwaraso.
2 Jekdo eshko ga kuya ˈlok ga ˈllëye ter kjok dogo dwayo pjˈluk träk ˈllëm, pjˈluk tjwe jong ri ri dbo träk ˈllëm wˈleni, ga töno beno pjang u ˈli roshko, epga ˈlöng ˈlishko.
3 Eni ga ˈllëbo weno kãl̈ã iök pjë jong ri ri wˈleni, so kjyorkwo kjoyo, ga beno eni kjˈlara kjˈlara kjing go.
4 Eshko ga uunkong go Sbö Sëya shrono beno kësbang ba tjok. Eni ga tjˈlẽ ˈlöng kjok shto obˈlë obˈlë so tjˈlõkwo

* **1:20** Salmo 69.25. † **1:20** Salmo 109.8. * **2:1** ***Pentecostés***, e judíoga dbar shrëkkl̈o. E kowëba dwˈla bo kjrozˈlong dbaryo bakoe. Israel tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo shrëkkl̈o pjir irgo ga äär dbargwo sak shkëng (50) go ga Pentecostés dbaryo ˈli shrëya ˈlok. Eshko dbaryo ga dwˈla bo mite kjrara ˈli twe ˈlok Sbö kong, ba sënggl̈o, tak pjang Levítico 23.15-22 go sorë ˈli eni.

go, iara Sbö Sëyarë tjlẽ sorë ga tjlẽ löng
eni.
5 E dbaryo ga judíoga löng Jerusalén
kjokyo, Sbö poshrëk löng enido
wleniyo shrono löng kjok shto oblë
oblë uunkong dwayo.
6 Pjluk jong kës li kura lokshko ga
töno löng eshko. Eshko ga kura lok ga
Jesús tjlõkwo kjragaga tjlẽ löng kjlara
ĩ ĩ ba tjlõkwo baĩya layde. Ga wojeno
lönge.
7 Eni ga beno löng pollëk, yëy le
erä. Ga tjlẽ lok ëng kong ga «¿Kjwepga
Galilea sopga dö llëmdo?
8 ¿Kuy ga tjlẽ lok bi tjlõkwo bishĩya
kjlara ĩ ĩ, e sorëro?
9 Jũshko shji nopga tjeng kjone pogo
so: Partia so, Media so, Elam so,
Mesopotamia so, Judea so, Capadocia
so, Ponto so, Asia so,
10 Frigia so, Panfilia so, Egipto so,
Libia so shrono löng Cirene kjokyo
worbo goshko, Roma so,
11 Creta so, Arabia so bakoe. Shji
kjong kjong judíoga weno bukshko.
Shji kjong kjong weno judío llëm,
gueniyo shji kjlopswono beno Sbö
tjlõkwo kjraga judíoga ĩ dik. Ga kuy
löng ga llëye shäryara Sbörë kësbang li
le löng bi kong bi tjlõkwo om go li go»
le.
12 Löng yëy le tjë jĩkong, llëbo woy-
otjlĩya löng miyde llëme. Ga tjlẽ lok
ëng kong ga «¿Llëbo tjeng kës ëre llë
loklo?» le lok eni.
13 Ga tjrëko löng kjlöbö ba lãywë
owa, tjlẽ ga «¡Kjwepga löng nelõe!» le.

Pedro tjlẽno nopga ara kong

14 Eni ga Pedro kojono shäng Sbö
tjlõkwo roy lagaga Jesús ãska llamo
doglo sak kjwara kjingsho kjlara (11)
li tjok, nopga li bokshto. Eshko ga
tjlẽno ba kong lok dbo go. Tjlẽ ga «Pjãy
judíoga, pjãy löng ëreshko Jerusalén so
tjë jĩkong, llëye ĩnomi kës ëre pjlollgwer
bomi kong. Llëye lër bomi kong li kuzĩ
yõtsoe.
15 Woyotjlĩmi ga domerga löng ëre
löng nelõe lëmi, miga eni llëme. Eni
tjok ga dlo wenzong jã. Kjok eni ga
ëye shäng nelõ llëme.
16 Llëye shäryë pjang ëreshko lara
Sbö tjlõkwo laga tek dënashko so
Joeldë ba pjeyoga kong pjir tjän.
Tjlẽno beno eni:
17 »“Sbö tjlẽ ga ‘Kjok pjir lëshko ga
pjãy go bor Sëya ichër äär ber
kësbang bomi tjok.
Tjlõkwo lër bomi wapga domerga,
walëga kong,
ga le lok oba kong eni.
Dwlasga,
era kong llëbo botoya ichër wen
ĩya lok yoshko wlo.
Tjlapga domerga këkboga,
era kong yo llë botoya ichër ĩya
lok wlo bakoe.
18 Eshko dbaryo ga bor parkagaga
domerga, walëga,
era go bor Sëya ichër äär ber
kësbang ba tjok,
e irgo ga llëye lara ba kong li le lok
oba kong.
19 Kjopkwo go ga
llëbo ĩydëba llëm wleniyo shäryër
ara kësbang eshko.
Klung kjing go ga
ĩmi ga nopga ëng zrök ara, iök ara,
yõ sho ara bakoe.
E ber tja tjwe döröe loklo.
20 Tjlapga tjwe dbaryo,
e tjwlõ kësbang, e pjlú, owa llëme.
Tjwayde llëm obishko ga
dlo, e kjlopswë ber kjok ro yẽt,
mok, e kjlopswë ber srëzrẽn,
srëng wleni.
21 Eshko ga ëye, tja rokara ba kjimtë
ga
era döktonge’ le Sbörë eni.”†
22 »Israel tjëyoga, llëye lër li kuzĩa.
Jesús, Nazaret so li llëbo ĩydëba llëm
wleniyo shäryono oblë oblë bomi
tjrëko. E miydoromi pjire. Shäryono
eni, e ichaga Sbörë miydëmi e go wlo.
23 Eni gueniyo ga e twaraba shäng
bomi kongshko ga sharomi, ga löromi
pjang kjlös go, zrömi wlo, ga pjãy
kjimtaga nopga owa wleniyorë. Tek
dënashko ga e miydara, lara Sbörë eni.
24 Gueniyo ga woshrara Sbörë iröng
obi. Bäm go ga wolono. E irgo
ga döra eshko dwayo. Wolono beno

† **2:21** Joel 2.28-32.

buk eshko, ber buk shinmo ĩyado wlo
ĺlëme.
25 Dënashko ga Pjlu David tjlẽno
Jesús kjĩshko. Tjlẽno beno eni:
»“Tja Tjlapga ĩk enido bor bokshto.
Shäng bor zlong bäng orkwo këĺëkong,
eni kuzong ga ĺlëye bangkjrër
ĺlëme.
26-27 E kjĩshko ga tja wopjlú,
tja të bor kjamo go woowa ĺlëme.
Miydër ga bor doyo woshrëp iröng obi
ber shäng së.
Tjlapga, tja iëp ber buk sakshko
ĺlëme.
Tja bop parkaga iak beno shäng dboy
bop kong,
ga bor doyo iëp an ber buk eshko
ĺlëm bakoe.
Pja koshër shäng wopjlú ĩyado e
kjĩshko.
28 Tja woshrë iröng obi wlo ga irboyo
pinop bor kong,
tja iorop beno sök bop bokshto ga
tja ber wopjlú, woowa ĺlëme.”‡
29 »Pjeyoga, tja tjlẽ bomi kong jlõkoyo
ga kuzĩ sira. Bi tjlapga tek dënashko so
tjwlõ ara David, e wolono, ga jnenaba
buke. Ga ba sak li buk bi tjrëko obi.
30 Gueniyo ga e Sbö tjlõkwo laga.
Miydara ga Sbö tjlẽno ba kong jlõkoyo
li shäryë eni kjluwe. Sbö tjlẽno ba
kong ga “Ĺlono ga bop tjëyo tek ber
bop irgo li tjrëko pjlu wen kjlara ber
no pjluyo pja dik bakoe” lara Sböre
eni.
31 Eni ga pjlu li weno ĩna shäng
tjän wleni, ga ĩna ga shinmotkono,
gueniyo woshrono iröng obi. E
kjĩshko ga tjlẽno ga pjlu li, e ie Sbörë
ber buk sakshko ĺlëm, doyo ie an
ber buk eshko ĺlëm, woshre iröng obi
kjluwe le.
32 Pjlu le li, e Jesús layde. Era
woshrara Sbörë iröng obi, ga tjawa tjë
jĩkong beno löng e ĩnorwa jlõe laga.
33 E söra Sbörë to jem öötong sirkeno
beno sök ba tjok ba orkwo këĺëkong,
ga iara beno tjwlõësbange. Ga “Sbö
Sëya, e twër ber bop kong” lara Data
Sbörë ba kong jlõkoyo li, e twara beno
ba kong. Ga borwa go Sbö Sëya
ichara ba Warë ber ësbang borwa
tjok. Ĺlëbo tjeng ës ĩnomi, kuromi li
e.
34-35 Dënashko ga David tjlẽ ga
»“Tjlapga tjlẽno bor Tjlapgayo kong
ga
‘Pja tek wlar ber sök bor orkwo
këĺëkong,
äär jong bop moskwoga zanor
pjir guing,
eshko ga iër ber tjeng bop
wloshko, ichëp wlo’ le
Tjlapgarë”§ le Daviddë eni, to
jem kjok dogo ĺlëm gueniyo.
36 »Israel tjëyoga tjë jĩkong, tjlõkwo lër
li kuzĩ yõtsoe. E jlõe. Jesús zröromi
pjang kjlös go. Gueniyo ga iara Sbörë
beno shäng bi Tjlapgayo. No pjluyo
iche tjwe lara li e» le.
37 Kuya lok ga woydono ara,
wosonkono ara erä. Ga tjlẽ lok Pedro
kong, Sbö tjlõkwo roy lagaga Jesús
ãska ĺlamo li kong ga «Pjeyoga, ¿ĺlëye
shäryërwa?» le.
38 Kuya Pedrorë ga tjlẽ ba kong
ga «Ĺlëbo owa shäryëmi löng li, e
owa jlõe lozĩ, ga rayozĩ, ga pjãy nom
kjlarashko kjlarashko, pjãy wëba jer
di roshko Jesucristo ko go, owa pjang
bomi go li lõya Sbörë ber dret wlo.
Eshko ga ba Sëya twe Sbörë bomi
kong jlõkoyo.
39 Tjlõkwo ëre, e ber ëye rokara
Sbörë ber ba nopga wlo li kong
uunkong, bomi kong, bomi wapga
kong, ëye löng pjola li kong bakoe» le.
40 Pedro tjlẽno ara obi, nopga li
poshduna tjlõkwo oblë oblë go. Tjlẽ
ga «Nopga löng eerishko wotjlĩk owa li
shdũya Sbörë. E kjĩshko ga pjãy wotjlĩk
baĩya dik ĺlëm, pjãy opkjos nopga owa
löng lishko dwayo» le.
41 Eni ga ëye ba tjlõkwo kjrono ga
wara lok jer di roshko tjë jĩkong.
E dbaryo ga tjlõkwo kjragaga beno
doglo sak dbäw dbäw pjloglo mya
(3,000) dik obi, ga töno löng bäm go li
tjok.
42 Eshko jek lëkong ga beno löng
tjlõkwo le Sbö tjlõkwo roy lagaga Jesús

‡ **2:28** Salmo 16.8-11. § **2:34-35** Salmo 110.1.

ãskarë ̇li kuk, ga tön ̇lok ëng tjok ara ië
ẇlo, syõshtë Sbö kong ẇlo bakoe.

Jesús tj̈lõkwo kjragaga, e ̇löng ëng tjok sorë

43 Sbö tj̈lõkwo roy ̇lagaga Jesús ãska
l̈lëbo ĩydëba l̈lëm ẇleniyo shäryono
ob̈lë ob̈lë nopga ̇li bokshto ara. E
kjĩshko ga ĩna Jerusalén sopgarë ga yëy
̇le ̇lok tjë jĩkong.
44 Ga Jesús tj̈lõkwo kjragaga tön
tjeng ëng tjok ĩyado, ga ba l̈lëbo kës ̇li
shdöya ̇lok ëng kong.
45 Kjong kjong kjok tjok ga soyneya,
kjong kjong l̈lëbo ob̈lë tjok ga
soyneya, ga dburyo shdöya ëng kong,
kjone ĩ l̈lëm ga twe ̇lok ba kong
opkjimtë ẇlo.
46 Dbar kjwobi go ga tön ̇löng Sbö
u z̈long bäng. L̈öng ushko ga ië ̇lok
ëng tjok, ga ba d̈li shdöya ëng kong
enido. Eshko ga ̇löng wopj̈lú, wotöy
kj̈lara kj̈lara kong.
47 Sbö, e poshrëya ̇lok ara. Ga nopga
ob̈lë beno wopj̈lú ba tjok uunkong.
Dbar kjwobi go ga nopga döya Sbörë
obi ber ba nopga ẇlo. Ga Jesús tj̈lõkwo
kjragaga tön jek këgong këgong.

3

Domer sök töshko jëk l̈lëm ẇleniyo kojona Pedrorë kj̈lara Jesucristo dbo go

1 Dbar kjwara ga syõshtoz̈long
d̈loyo, d̈lo töy ẇleni ga Pedro, Juan,
e jem ̇löng Sbö u z̈long bäng.
2 Eshko ga domer sök töshko kj̈lara
jëk l̈lëm ẇleniyo, weno buk eni. Dbar
kjwobi go ga sökoba tjwe Sbö u z̈long
bäng. U bäng jong eshko kjwara
kowëba Wȯlësowa, iëba sök eshko ̇li ëye
jem opzrëk eshko ga kong dbur roke
ẇlo ̇le.
3 Pedro, Juan, e jem opzrëk ̇löng
eshko kjẇlë ga kong dbur rokara ba
kong.
4 Ĩya ̇lok drëng ga Pedro tj̈lẽ ba kong
ga «¡Tjawa ĩzong!» ̇le.
5 Eni ga ĩya beno sök drëng, kong
dbur twero ̇le ga koshe sök.
6 Gueniyo Pedro tj̈lẽ ba kong ga
«Tja dbur l̈lëm, dbur sho shõyl̈õr l̈lëm
bakoe. Gueniyo ga l̈lëbo tjeng bor tjok
̇li twër bop kong. Tja kong dbo twara
Jesucristo, Nazaret so ̇lirë. E go ga pja
kojõzong, pja jëkzong» ̇le ba kong.
7 Eni ga shara Pedrorë ba orkwo
kël̈ëkong go, ga kojonae. Jekdo eshko
ga ba dreġlo, e dbokjronoe.
8 Eni ga jek zrow shäng erä, kojongö
shäng ba dre ̇li go, eni ga jëktong,
opzrëno jek Sbö u z̈long bäng ba tjok
̇lok. Jëk jong, zron jong, Sbö poshrëk
arae.
9-10 Domer ̇li ĩkoba sök eshko u bäng
jong kjwara ko Wȯlësowa ̇li z̈long
bäng, sök dbur rokë eshko enidoe. E
kjĩshko ga shäng jëk, Sbö poshrëk ara ̇li
ĩya ̇lok ga beno ̇löng yëy ̇le, pol̈läktëng
erä.

Pedro tj̈lẽno nopga ara kong obi

11 Eshko ga sẇlo kayo poptono ̇li,
Pedro, Juan, e raye woydë ame. Ga
nopga ̇löng kj̈lobi beno ̇löng yëy ̇le
erä, ga tek zron jong tjwe ̇löng ̇lishko,
Salomón Shto buk ̇lishko. E ber buk
Sbö u jong ̇lishko.
12 Ĩya Pedrorë ga tj̈lẽ nopga ̇löng kës
̇li kong ga «Israel tjëyoga, ¿pjãy beno
̇löng yëy ̇lëmi ega? ¿Tjawa ĩmi ̇löng kjër
egaro? ¿Woyotj̈l̈ĩmi ga domer kjwe
iororwa jëk shäng borwa woshko
̇lëmire? Eni l̈lëme. ¿Shäryororwa, tjawa
jëk pj̈lo bek kjĩshko ̇lëmire? Eni l̈lëm
bakoe.
13 Sbö, e Abraham, Isaac, Jacob, e
Sbö, bi tj̈lapgaga tek dënashko so Sbö
bakoe. Ba parkaga Jesús, e iara beno
kësbang, tjẇlõ ara. Gueniyo bomi
kongda, e tjẇlõ l̈lëme. Tworomi beno
shäng no shdunggaga kong. Eni ga
döya Pilatorë ̇larashko ga "Woydërwa
l̈lëme" ̇loromi. "Zrös pjang kj̈lös go"
̇loromi eni.
14 No pj̈lo bek iak beno shäng dboy
Sbö kong ̇li, e woydoromi l̈lëme. No
rokoromi kj̈lara no zrök ä ẇleniyo,
"Era dözĩ borwa kong dey" ̇loromi
eni.
15 Eni ga shji ̇löng së ̇laga ̇li, e
zröromie. Gueniyo ga woshrara Sbörë
iröng obi, ga tjawa beno ̇löng e ĩnorwa
j̈lõe ̇laga.

16 Eni ga domer kjwe poptono shäng, e miydoromi pj̇lúe. Tjawa mär Jesús go. E kjĩshko ga domer kjwe dreglo dbokjronoe. Kjwe poptara Jesúsdë, tjawa mär ba go kjĩshko, ga ĩmi l̇öng wẽl̈ëe.
17 »Pjeyoga, miydër ga Jesús zröromi, e ichak Sbörë miydoromi l̈lëm kjĩshko, bomi tj̇lapgaga ommiydono l̈lëm bakoe.
18 Dënashko ga Sbö tj̇lẽno ba tj̇lõkwo l̇agaga kong ga bi pj̇luyo iche l̇e l̇i kong l̈lëbo owa wen ara. L̇lëye shäryoromi ba kong l̇i shäryono eni e kjĩshko.
19 E kjĩshko ga l̈lëbo owa shäryëmi l̇öng l̇i, e owa j̇lõe l̇ozĩ, ga rayozĩ, ga pjãy optwos Sbö kong dey, owa pjang bomi go l̇i l̇ŏya ber dret wlo.
20 Shäryëmi eni ga pjãy iche Sbörë dbokjrë, ga Jesús, e dënashko ga kjrara Sbörë ber bomi pj̇luyo l̇i, e iche ber shäng bomi tjok.
21 Eni gueniyo ga eerishko ga sök kjok dogo. Äär jong eni, l̈lëbo uunkong, e kj̇lopswara Sbörë beno tjaglën guing. Tj̇lõkwo l̇ara ba tj̇lõkwo l̇agaga tek dënashko sorë l̇i beno eni.
22 »Dënashko ga Moisés tj̇lẽno bi tj̇lapgaga kong eni. Tj̇lẽno beno eni: “Tj̇lapga bomi Sbö, pjãy kong tj̇lõkwo l̇aga kjre bomi tjrëko kj̇lara, so tja kjoyoe. L̇lëye l̇e bomi kong l̇i kolozĩ uunkong.
23 Ëye omkolono l̈lëm ga kje Sbörë ber sök ba nopga tjok ame”* l̇ara Moisésdë eni.
24 »L̇lëye wen eerishko dbaryo l̇i l̇ak tek dënashko Sbö tj̇lõkwo l̇agaga uunkongdë, Samuel dwayo tek l̇ëkong.
25 Eni ga l̈lëye l̇ara Sbörë ba tj̇lõkwo l̇agaga tek dënashko so kong j̇lõkoyo l̇i, e beno bomi kong, tj̇lõkwo twara bomi tj̇lapgaga tek dënashko so kong, beno ĩyado wlo l̇i, e beno bomi kong bakoe. Dënashko ga Sbö tj̇lẽ Abraham kong ga “Tjëyo l̇öng kjrina kjrina kjok kjwang jĩkong kjimtër, bop tjëyo tek ber bop irgo kj̇lara l̇i kjĩshko”† l̇e.
26 Eni ga ba Wa ichara Sbörëshko ga ichara bomi shwoy bäm go, pjãy kj̇lobi l̇i kjimte wlo, l̈lëbo owa shäryëmi l̇öng l̇i rayëmi wlo» l̇e.

4

Pedro, Juan, e söraba tj̇lapgaga kong

1 Ga Pedro, Juan, e tj̇lẽ l̇öng oba kong wopro ga syõshtagaga Sbö kong ba pjeyoga kjĩshko shrono l̇öng eshko kj̇löböso, Sbö u daga kägäyo tjok, saduceoga kjong kjong tjok bakoe.
2 Pedro, Juan, e l̇öng oba ping ga Jesús, e wolono, ga woshrono iröng obi, ga shji ëmdë ga wolonoshko ga shji woshrë eni bakoe. E kjĩshko ga shrono l̇öng l̇i iirkë ara ba kong.
3 E kjĩshko ga shara l̇ok, söra to no shdũzl̇ong uyo, ga bängzara l̇ok eshko. Kjok sëng anmoyõ kjĩshko ga l̈lgweya wẽshko jã l̇e.
4 Gueniyo ga ba tj̇lõkwo kugaga l̇öng l̇i ara, ga ara eni, e omtj̇lõkwo kjronoe. E tjok ga Jesús tj̇lõkwo kjragaga shtëy domerga dö wleni ga öötong kop sak dbäw dbäw pj̇loglo shkëng (5,000) dik.
5 Wẽshko ga tj̇lapgaga këskës l̇i töno l̇öng Jerusalén kjokyo, epga syõshtaga kägäyoga, judío tj̇lapgaga kjok l̈lgwega wleniyo kägäyoga, no pingga kjok l̈lgwekklo tara Moisésdë go l̇i kägäyoga bakoe.
6 L̇öng eshko l̇i Anás, e syõshtaga kësbangyo, Caifás, Juan, Alejandro, epga syõshtaga kësbangyo l̇i pjeyoga obi.
7 Eshko ga nopga ichara l̇ok Pedro, Juan, e söya tek l̇öng l̇ishko dwayo. Ga shrono l̇öngshko ga kojonga l̇öng ba bokshto. Eshko ga tj̇lapgaga l̇i tj̇lẽ ba kong ga «¿Domer l̇i poptoromi sorë? ¿Pjãy kong dbo twaga ërë no poptëmi eni wlo?» l̇e ba kong l̇ok.
8 Eni ga Pedro go Sbö Sëya shrono beno kësbang ba tjok, ga tj̇lẽ ba kong ga «Pjãy syõshtaga kägäyoga, tj̇lapgaga,
9 l̈lëbo pj̇lú shäryororwa swlo sök kj̇lara kong, ga poptërwa sorë l̇ëmi l̇öng borwa kong eni.

* **3:23** Deuteronomio 18.15, 18-19. † **3:25** Génesis 22.18; 26.4.

10 Eni ga pjãy ommiydë wlo ga
Israel tjëyoga uunkong ommiydë
wlo bako ga lërwa ga kuzĩa. Domer
poptono shäng pjlú ëre, e poptororwa
Jesucristo, Nazaret so li dbo go.
Zröromi pjang kjlös go kjupä li e.
Zröromi, gueniyo woshrara Sbörë
iröng obi.
11 »"Akkwo woydoromi pjãy u
shäryagagarë llëm li,
e iak beno buk bäm go,
beno tjwlõ ara, oblë kjinmo."*
Akkwo le li, e Jesús layde.
12 Shji döga erë. Ëye oblë iara Sbörë
beno kjok ëre kjing go shji döya wlo
llëme. E kjĩshko ga ëye oblë shji döya
wlo drete» le ba kong eni.
13 Ĩna tjlapgagarë ga Pedro, Juan,
e tjlẽ löng dbo go ba kong, llëye
bangkjre lok llëme. Miydara lok
eshko ga epga kjok miydë llëm, op-
pino ara llëm bakoe. E kjĩshko ga kuya
lok ga tjlẽ lok eni ga beno löng ba
woyotjlĩk arae. Ga miydara lok ga
Jesús shäng obishko ga epga jëktong
löng däw ba tjok.
14 Eshko ga domer poptara li ko-
jono shäng ba tjok eshko. E kjĩshko ga
beno löng kjing, llëye le lok ga äe.
15 Eni ga ichara lok eshko dwayo.
Ga epga beno löng tjoksa, ga tjlõkwo
kjlopswe lok ëng tjok kar kare.
16 Tjlẽ ëng kong ga «¿Domerga kjwe
kong llëye shäryëy? Llëbo ĩydëba llëm
wleniyo shäryara lok kësbang jlõkoyo
bi bokshto, e miyde Jerusalén sop-
garë uunkong. E jyõ lëy ga äe.
17 Llëbo, e iëy ber eni. Gueniyo ga
tjlõkwo le oba kong ame wlo ga kjweri
kroyoywëy. Shji tjlẽ ba kong ga "Eeri
jek lëkong ga Jesús roy lëmi ë kong
ame" lëy ba kong eni» le.
18 Eni ga rokara tek iröng obi, ga
tjlẽ ba kong lok ga «Pjãy Jesús roy lë
ë kong ame, ga ëye pimi Jesús tjlõkwo
go ame bakoe» le.
19 Kuya lok ga tjlẽ ba kong ga
«Woyotjlĩzĩ pjãydë om goshko. ¿Pjãy
bangkjrako bäm gore, de bangkjrako
li Sbö? ¿Kjone dey ber pjlú Sbö kong?
20 Llëbo ĩnorwa, kurorwa li, e
lãyworwarë ĩyado, tjawa ber löng kjing
ga äe» le.
21 Kuya tjlapgaga lirë ga kroy-
oywara lok jek obi, gueniyo llëye
shäryara ba tjok llëm, rayara to,
shduna llëm bakoe. Shdũya lara,
gueniyo Sbö poshrëkoba ara, llëbo
ĩnaba to jek shäryono li kjĩshko. E
kjĩshko ga shdũya ga bangkjre lok ara.
22 Domer poptara li, e lu pjloglo sak
pkëng (40) kjingsho tjok.

Jesús tjlõkwo kjragaga syõshtono Sbö kong

23 E irgo ga Pedro, Juan, e rayara
lok toe. Eshko ga jek öötong löng ba
pjeyoga Jesús tjlõkwo kjraga töno löng
lishko. Ga tjlapgaga li tjlẽno ba kong
llëro li lara lok ba kong pjire.
24 Kura lok pjir ga syõshtono lok Sbö
kong tjë jĩkong. Tjlẽ ga «Tjlapga, pja
borwa pjluyo. Kjopkwo, e shäryaga
pjarë. Kjok kjwang jĩkong, e shäryaga
pjarë. Dlung, e shäryaga pjarë. Llëbo
tjeng eshko kës li, e shäryaga pjarë
bakoe.
25 Bop Sëya kjĩshko ga lorop borwa
tjlapga tek dënashko so David kong.
Tjlẽno beno eni:
»"¿Tjëyoga tjeng kjok kjwang jĩkong li,
e shdöktong iirkë ara egaro?
¿Wotjlĩk löng '¿Llëye shäryëy Sbö kong
owa ga äe?' le egaro?
26 Pjlupga, no kägäyoga,
e ëng töno lok bi Tjlapga wloyo,
bi pjluyo iche le li wloyo bakoe."†
27 Jyã tak beno pjang ëre, e jlõe.
Kjupäbäshko ga Herodes, Poncio Pi-
lato, e töno kjok ëreshko Jerusalén
kjokyo Israel tjëyoga tjok, nopga judío
llëm wleniyo tjok bakoe. Opyono lok
Jesús, bop parkaga iak beno shäng
dboy li wloyo. E kjrorop. Borwa pjlu
ichëp lorop li e.
28 Tek dënashko ga llëye shärye lok
ba tjok li, e miydorop, ga laga beno
pjarë. Ga shäryara lok eni.
29 Tjlapga, ĩs ga tjawa kroyoywëba
arae. Ga tjawa bop parkaga ëre

* **4:11** Salmo 118.22. † **4:26** Salmo 2.1-2.

kjimtos bop tjlõkwo roy lë wlo, llëye
bangkjrërwa llëm wlo bakoe.
30 Bop dbo go ga swlopga dwlomnezonga
Llëbo ïydëba llëm wleniyo shäryos ara,
bop parkaga iak beno shäng dboy
Jesús li ko goshko» le lok Sbö kong
eni.
31 Syõshtono lok pjir ga töno löng
lishko ga kjok eshko jek dete yo wleni.
Eni ga uunkong li go Sbö Sëya shrono
beno kësbang ba tjok, ga Sbö tjlõkwo le
lok dbo go, llëye bangkjre lok llëme.

Jesús tjlõkwo kjragaga ba llëbo shdöno ëng tjok

32 Eshko ga Jesús tjlõkwo kjragaga
uunkong wotjlïk jong kjrinaso. Ëye
wotjlïk ga «Llëbo ëre, e botoya döe» le
llëm, sogo uunkong.
33 Ga Sbö tjlõkwo roy lagaga Jesús
ãska li, e jek löng Tjlapga Jesús
woshrara Sbörë iröng obi li lanyotkë
dbo go oba kong. Ga uunkong li
kjimte Sbörë ara.
34 Llëye woydako ba kong lok eshko
drete. Olö ga ëye kjok tjok, u tjok, e
soyneya, dburyo söya tjwe,
35 ga twe Sbö tjlõkwo roy lagaga
kong. Eni ga shdöya lok kjone kjone
löng llëye dret wleniyo kong.
36-37 Tjrëko domer shäng kjlara ko
José. E Leví tjëyo, dlung tjrëko ko
Chipre li so, kowe Sbö tjlõkwo roy
lagaga lirë Bernabé. Bernabé, e no
wojega loklo. Pjlara ga kjok baïya soy-
nena kjrina, ga dburyo söra, twara
Sbö tjlõkwo roy lagaga kong.

5

Ananías, Safira

1 Domer shäng kjlara obi ko
Ananías, ba boy ko Safira. Pjlara ga
epga kjok soyneno kjrina bakoe.
2 Eshko ga domer li tjlẽ ba boy kong
ga «Dbur kjrër kjrina, ga llamo sör,
twër Sbö tjlõkwo roy lagaga Jesús ãska
kong, tworor uunkong wleni» le ba
kong eni. Kuya ga «Jölö» le. E irgo ga
shäryara Ananíasdë eni.
3 Tweshko ga Pedro tjlẽ ba kong ga
«Ananías, ¿Ä iorop tjwe bop go, pja
wotjlïk kjok li dburyo kjrëp kjrina
wlo, pja jyõrkë Sbö Sëya kong wlo
ega?
4 ¿Kjok li, e bopoya llëmdo? ¿Eni
kuzong ga soynenopshko ga dburyo
bopoya llëmdo? ¿Pja opshäryë eni
ega? Pja jyõrkono nopga kong dö llëm,
pja jyõrkono Sbö kong bakoe» le.
5 Kuya ga jek rish buk töshko, ga
wolonoe. Nopga omroy kuno kjlobi li
beno löng dete erä.
6 Eni ga dwlasga löng eshko li ëng
töno kjlöbö, shinmo doyo li popgara
shwong go, söra jek sakshko, ga jne-
nae.
7 E irgo wop ara ga Ananías boy
tek tjwe shäng eshko, gueniyo llëye
shäryono li miyde shäng llëme.
8 Eshko ga Pedro tjlẽ ba kong ga
«Los bor kong jlõkoyo. ¿Bomi kjok soy-
nenomi dburyo lara bop lanmarë li
eni jlõre?»
«Ëng, tjwlõ lara sorë li eni» le ba
kong.
9 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «¿Pjãy
opyë wotjlïk kjrinaso ëng tjok eni ega?
¿Tjlapga Sëya tjlïnomi eni ega? Këm
kjoko ga bop lanma jnegaga löng sak-
shko li tek löng kjwlëe. Eni ga pja
söya lok jongya sakshko, pja jneya lok
eshko wlo bakoe» le.
10 Jekdo eshko ga jek rish buk töshko
Pedro zlong bäng, ga wolonoe. Ga
dwlasga li opzrëk tek löng kjwlë ga
ïya ga Safira wolono buk, ga shira lok
jek eshko dwayo, söra jek sakshko, ga
jnena lok buk ba lanma zlong bäng.
11 Eni ga Jesús tjlõkwo kjragaga
uunkong beno löng dete erä. Ga
nopga omroy kuno kjlobi li beno löng
dete eni bakoe.

Nopga poptono ara

12 E irgo ga llëbo ïydëba llëm wleniyo
shäryara Sbö tjlõkwo roy lagaga Jesús
ãskarë oblë oblë oba bokshto ara.
Eshkoshko ga Jesús tjlõkwo kjragaga
tön löng enido uunkong Salomón Shto
buk lishko. E ber buk Sbö u jong
lishko.
13 Jesús tjlõkwo kjragaga woydëba
ara ëmdë ga ëye oblë opyë tön ba tjok
eshko llëm, bangkjre lok ara kjïshko.

14 Eni ëmdë ga nopga ara mär beno
löng Tjlapga Jesús go, ga ba tjlõkwo
kjragaga tön jek këgong këgong,
domer, walë.
15 Eshko ga swlopga shikoba ba
ushko dwayo, sökoba tjwe irbo bäng,
ie ba bukklo kjing go, llëm ga swlo
sökklo kjing go. Pedro jek e go ga ba
jyãglo pjë ba go sira kjwe le lok eni.
16 Nopga löng kjok shto oblë oblë
soshko, Jerusalén kjokyo sor go, e
tjwe jong Jerusalén kjokyo tira llëm,
ba swlopga, nopga goshko Ä sëyaga,
e söya lok eshko. Ga uunkong li
poptono lok pjire.

Sbö tjlõkwo roy lagaga Jesús ãska li shdunaba ara

17 Eni ga ĩya syõshtaga kësbangyo, sa-
duceoga löng ba tjok lirë ga ymoy-
otkara ara.
18 E kjĩshko ga Sbö tjlõkwo roy lagaga
shara lok, iara lok beno löng no
shdũzlong uyo roshko.
19 Gueniyo kjok shkë ga Sbö park-
aga kjok dogo so shrono shäng kjlara
eshko, no shdũzlong uyo li u bäng
döra, ga löng eshko li shira jek ey
dwayo. Ga tjlẽ ba kong ga
20 «Pjãy nomo. Pjãy opyos löng ko-
jong Sbö u zlong bäng. Eshko ga
tjlõkwo ëre, shji ie Sbörë ber löng së
ĩyado ba tjok li, e lëmi nopga kong
pjire» le ba kong.
21 Eni kjok shröngto ga öötong löng
Sbö u zlong bäng, ga nopga löng eshko
li pina lok.
E wopro ga syõshtaga kësbangyo, ba
dboryagaga, e nopga rokono tjwe lan
ëng tjok wlo, nopga rokara li, e judío
tjlapgaga kjok llgwega wleniyo. Eni
ga Judío Kjok Llgwegaga Këskësyo ëng
töno löng, ga nopga ichara to Sbö
tjlõkwo roy lagaga tjeng no shdũzlong
uyo li kjrë le.
22 Gueniyo ga no dagaga li öötong
löng no shdũzlong uyo li roshko ga
ëye wlẽna llëme. Ga roy söra tjwe löng
iröng,
23 tjlẽ kjok llgwegaga li kong ga
«Tjawa opzrëno jek löng no shdũzlong
uyo roshko, ga bängzak jong yõtso, ga
no dagaga obi bë löng u bäng li dë.
Gueniyo u bäng li dörorwa ga këm kjër
roshko ëye drete» le.
24 Kuya Sbö u dagaga kägäyo,
syõshtaga kägäyogarë ga wotjlĩk lok ga
«¿Llëbo ëre, e pjir äär jong kjone?» le
eni.
25 Eshko ga domer shrono shäng
kjlara, tjlẽ ga «¡Pjãy wlẽp llëme!
Domerga zrëromi jek löng kjër roshko
kjurgue bë löng oba ping träk llëm
llöm Sbö u zlong bäng» le.
26 Eni ga Sbö u daga kägäyo öör ba
kjrë ba parkagaga tjok. Ga söra lok
tek obi, gueniyo llëye shäryara ba tjok
llëm, oba bangkjre lok ara, lökoba ak
go le kjĩshko.
27 Eni ga söra, iara lok Judío Kjok
Llgwegaga Këskësyo töno löng li bok-
shto, ga syõshtaga kësbangyo tjlẽ ba
kong ga
28 «Tjawa tjlẽno bomi kong jlõkoyo
ga "Pjãy Jesús roy lë ë kong ame, ga
Jesús tjlõkwo pimi ë kong ame bakoe"
lororwa bomi kong. ¿Eni ga llëye
shäryoromiro? Bomi tjlõkwo loromi
Jerusalén sopga löng kës li kong, ga
domer wolono li wloyo tjawarë lëmi
eni bakoe» le.
29 Kuya Pedro, Sbö tjlõkwo roy
lagaga Jesús ãska llamo lirë ga tjlẽ lok
ba kong ga «Sbö tjlõkwo kolorwarë
dey, nopga ĩ llëme.
30 Jesús zröromi, löromi pjang kjlös
go kjupä li, e woshrara bi tjlapgaga
tek dënashko so Sbö lirë iröng obi,
31 ga söra, iara beno sök ba orkwo
këllëkong, beno tjwlõ kësbang bi
ichaga, bi döga, Israel tjëyoga li, llëbo
owa shärye löng li, e owa jlõe le, ga
raye wlo, owa pjang ba go li lõya
Sbörë ber dret wlo.
32 Ga tjawa beno löng e ĩnorwa jlõe
laga. Sbö Sëya beno shäng ba roy laga
bakoe. E twara Sbörë ba kolagaga
uunkong kong» le.
33 Kuya lok ga iirkono ara, zröya lok
woydë erä.
34 Gueniyo fariseo sök kjlara
eshko ko Gamaliel, e no pingga
kjok llgwekklo tara Moisésdë li go,

e bangkjrëba arae. Kojono shäng eshko, ga tjlẽ no dagaga löng li kong ga «Domerga kjwe jek sözĩ kjoko sira» le, ga sörae.

35 E irgo ga tjlẽ tjlapgaga llamo tjeng li kong ga «Israel tjëyoga, pjãy sjëke. Llëye shäryëy domerga kjwe kong li, e woyotjlĩy yõtso guing.

36 Woyotjlĩzĩ ga domer weno shäng kjlara dënashko ko Teudas. E opyono shäng tjwlõ kësbange. E irgo ga domerga töno tjeng ba tjok doglo sak dbäw pjloglo pkëng (400) dik. Miga, e irgo ga zröraba, ga llamo li shdöktonge. Eshko ga llëbo li pjitonge.

37 »E irgo ga öötong shji ko kjrëba dbaryoshko ga domer weno shäng kjlara obi ko Judas, e Galilea so. E irgo ga oba töno ba tjok ara bakoe. Miga, e ëmdë zröraba ga llamo li shdöktong bakoe.

38 »E kjĩshko ga pjãy poshdun ga nopga kjwe wẽyẽ, rayozĩ, shji opzrëk ba tjok llëme. Llëbo li, e sogo no wleni ga e pjir.

39 Gueniyo e Sbö ĩ wleni ga e zangga pjãydë llëme. Eni wleni ga pjãy opzrëk woydë Sbö wloyo llëme» le.

Kuya lok ga jlõ lara, ga zröra llëme.

40 Eni ga domerga li rokara, ga shpora ara no shpokklo go erä. E irgo ga tjlẽ lok ba kong ga «Pjãy nomo. Pjãy Jesús roy lë ë kong ame, ga Jesús tjlõkwo pimi ë kong ame bakoe» le lok ba kong. E irgo ga rayara toe.

41 Eshko ga Sbö tjlõkwo roy lagaga Jesús ãska opshino lok tjlapgaga li bokshto wopjlúe. Opmiydë lok ga Sbö kong ga epga shdungoba Jesús kjĩshko li, e tjwlõ ara. Ga iara Sbörë shdungoba eni kjĩshko ga beno löng wopjlúe.

42 Eni ga dbar kjwobi go ga oba pĩya löng enido Sbö u zlong bäng, u kjwarashko kjwarashko bakoe. Jesús, e ichara Sbörë ber bi pjluyo sorë li roy pjlú le löng oba uunkong kong eni.

6

Domerga kjraraba doglo kjäk (7), parkë wlo

1 Eshkoshko ga Jesús tjlõkwo kjragaga tjwe tön jong arae. Epga tjlẽ tjlõkwo kjring pjök, kjong kjong tjlẽ Grecia so tjlõkwo, kjong kjong tjlẽ hebreo tjlõkwo. Ga nopga tjlẽ Grecia so tjlõkwo li kjloshtë ara, tjlẽ ga «Kjwepga kjwe dli pjlorguë syãpga Grecia so kong ga twe chira anmoyõ» le eni.

2 Eni ga Sbö tjlõkwo roy lagaga Jesús ãska doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li, ba pjeyoga llamo töna löng uunkong ba tjok. Ga tjlẽ lok ba kong ga «Tjawa Sbö tjlõkwo roy lagaga Jesús ãska. Borwa pak rayërwa, tjawa ber löng dli pjlorgaga wlo ga äe. E bëy llëme.

3 E kjĩshko ga pjeyoga, domerga kjrozĩ bi tjrëko doglo kjäk (7), miydëmi ga pjlú wleniyo, kjok miydë ara, go Sbö Sëya jlõkoyo. E irgo ga kjroromi li ber löng pak li shäryaga.

4 Tjawara ber löng syõshtë, Sbö tjlõkwo roy lë oba kong» le.

5 Kuya lok ga «Jölö» le uunkongdë ga domerga kjrara lok eni. Kjrara li beno Esteban, domer go Sbö Sëya jlõkoyo, e mär Jesús go eröe. Llamo beno Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas, Nicolás. Nicolás, e Antioquía so, gueniyo dënashko ga kjlopswono beno shäng Sbö tjlõkwo söga judíoga tjok.

6 Kjrara lok irgo ga söra lok öötong löng Sbö tjlõkwo roy lagaga Jesús ãska shwoy, ga epga syõshtono Sbö kong ba kjĩshko, orkwo iono lok ba dlu kjing go, pak li twe ber ba kong wlo.

7 Dbar kjwobi go ga Sbö tjlõkwo le lok ara, ga Jerusalén kjokyoshko ga ba kjragaga tön jek këgong këgong. Tjlapgaga syõshtaga Sbö kong ba pjeyoga kjĩshko li ëmdë ga omtjlõkwo kjrono ara bakoe.

Esteban sharaba

8 Esteban, e kjimtara Sbörë ara beno dbo ara, ga llëbo ĩydëba llëm wleniyo shärye kësbang oblë oblë oba bokshto ara.

9 Gueniyo kjong kjong omwoydono llëme. Epga opping löng judíoga syõ uyo ko No Döktong Uyo. Epga Cirene

so, Alejandría so, Cilicia so, Asia so bakoe. Ľano Esteban tjok ara, ga ëng dboryono kar kare.

10 Gueniyo Esteban kjimte Sbö Sëyarë ara, kjok miydë ara e kjĩshko. E kjĩshko ga epga ľöng ba bokshtoshko ga dborye ga äe

11 Eni ga nopga wľẽna ľok pjök mya, ba jyõyotkë wľo. Tjľẽ ľok ga «Jľõkoyo ga kurorwa pjľara ga Moisés ľãywara owa, Sbö ľãywara owa bakoe» ľe eni.

12 Eni ga oba shdöra jong träk ľľëm, iirkë ara. Ľöng eshko ľi judío tjľapgaga kjok ľľgwega wľeniyo, no pinggaga kjok ľľgwekkľo tara Moisésdë ľi go bakoe. Eni ga Esteban shara ľok, söra jek, öötong shäng Judío Kjok Ľľgwegaga Këskësyo tön ľöng ľishko.

13 Eshko ga nopga wľẽna pjök mya, ba jyõyotkë wľo. Tjľẽ ľok ga «Domer kjwe tjľẽ arae. Sbö u kjwe ľãywe owa träk sira ľľëm, kjok ľľgwekkľo tara Moisésdë ľi ľãywe owa bakoe.

14 Tjľẽno kurorwa ga Jesús, Nazaret so ľi Sbö u pjik ber dret, shji iara Moisésdë jëk ľöng sorë ľi, e kjľopswe bakoe» ľe ľok eni.

15 Eshko ga tjľapgaga, ľľamo sirkeno ľöng eshko ľi, Esteban ĩya ľok drëng ga bokkwo kãĽã shjiy, so Sbö parkaga kjok dogo so kjoyoe.

7

Esteban tjľẽno Judío Kjok Ľľgwegaga Këskësyo kong

1 Eni ga syõshtaga kësbangyo tjľẽ Esteban kong ga «¿Tjľõkwo ľëba bop kjĩshko kës ľi eni jľõre?»

2 «Pjeyoga, tjľapgaga, tja kuzĩa. Bi kjokë tek dënashko so Abraham sök Mesopotamia kjokyo, jekdë Jarán kjokyo ľľëm obishko ga Sbö Kësbangyo weno shäng ba kong eshko.

3 Eshko ga tjľẽ ba kong ga "Bop kjok, bop tjëyoga, e rayos ber, ga pja nom jek kjokyo kjone pin bop kong ľishko" ľe.

4 Eni ga Abraham opshino Caldea kjokyo dwayo, ga to beno sök Jarán kjokyo.

»Ba data wo'lono irgo ga Abraham tek söra Sbörë shrono sök kjok ëreshko, eeri ga shji ľöng jũshko.

5 Gueniyo sök jũshko ga kjok baĩya dret, sëna kjok sira jũni ba dre shtoyo wľo ëmdë ľľëme. Gueniyo ga Sbö tjľẽno ba kong jľõkoyo. Tjľẽ ga "Kjok ëre twër ber bop kong, pja wo'lonoshko ga e ber bop tjëyo tek ber bop irgo ľi kong wľo" ľe. Eshko dbaryo ga Abraham wapga ľľëm obi.

6 Sbö tjľẽ ba kong obi ga "Bop tjëyo tek ber bop irgo ľi, e to ľöng kjok shto oblë, ga parkë oblë kong, ga bokrotkëba, opshik ga ä äär ľuyo pjľoglo sak dbäw pjľoglo pkëng (400).

7 Gueniyo ba bokrotkaga ľi shdun tjarë. Ga bop tjëyoga tjwe iröng kjok ëreshko, ga tja poshrëya ľok jũshko" ľe Sbörë ba kong eni.

8 »Sbö tjľõkwo twono Abraham kong, beno ĩyado wľoshko ga Abraham ichara ba doyo jyã të. E kjĩshko ga ba wa Isaac bukshko ga dbargwo kjwong (8) ga doyo jyã tara eni bakoe. Isaac omshäryono eni ba wa Jacob kong. Ga Jacob omshäryono eni ba wapga domerga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) ľi kong. Israel tjëyo tjľapgaga tjwľõ ara ľi epga.

9 »Kjľara jũni ko José. Ba shjiyga uunkong ymorkono ba kjĩshko, ga soynena ľok, söraba to Egipto kjokyo parkaga tjwľẽk shäng wľeniyo, gueniyo Sbö shäng José tjok.

10 Eshko ga song, shdungobashko ga döra Sbörë ľľëbo owa ľi dbo dorko dwayo, ga iara beno kjok miydë ara, woyde Egipto so pjľuyorë pjľú wľo. Ga iara pjľurë beno sök Egipto sopga uunkong kägäyo, ba parkagaga ichaga bakoe.

11 »E irgo ga pjľi shrono ara Egipto kjokyo kjok kjwang jĩkong, Canaán kjokyo bakoe. Eshko ga oba woydë arae. Bi tjľapgaga tek dënashko so ľöng kjok jũshko obi ga woydë ara bako, ďli ľľëm kjĩshko.

12 Gueniyo ga kuya Jacobdë ga Egipto kjokyo ďli tjok ga bi dataga

löng li ichara to eshko dli tjwlẽk. Epga
öör löng eshko e jã.
13 Ga öör pjloglo pjök goshko ga José
tjlẽ ba kong lok ga "Tja José, bomi
lëng" le ba kong. E go ga miydara ba
pjeyogarë. Ga pjlu ëmdë, José, e tjëyo
llërba miydara bakoe.
14 »E irgo ga ba data rokara Josérë
tek ba pjeyoga uunkong tjok. Epga
doglo sak kjäk kjingsho shkëng (75).
15 Eni ga Jacob to jek beno sök
Egipto kjokyo, ga wolono buk eshko.
Bi dataga li wolono beno löng eshko
bakoe.
16 Gueniyo ba doyo söraba tek
Siquén kjokyo, jnenaba beno tjeng
eshko, sak eshko tjwlẽna Abrahamdë
dbur go, domer ko Jamor, e wapga
kong.
17 »Sbö tjlõkwo lono Abraham kong
jlõkoyo li dbaryo äätoshko ga Israel
tjëyoga weno jong träk sira llëm Egipto
kjokyo.
18 Eshko ga Egipto so pjluyo poyono
oblë, José, e ë miydara llëme.
19 Eshko jek lëkong ga bi tjlapgaga
löng kës li jyãpgwara ara, ga
bokrotkara ara bakoe. Ichara dbo
go ga ba wapga chilawa weno löng
jã wleniyo li raye lok, wolon pjir wlo.
20 »Eshko dbaryo ga Moisés weno
buk. Chida li wolësowa, ga dara ba
data, ba mekërë buk ba ushko moglo
mya.
21 E irgo ga rayara ba data, ba
mekërë dbo goshko ga wlokjrara pjlu
wa walë lirë, ga dara, kuna ba wa
baĩya wleni.
22 E kjĩshko ga Moisés, e kuno jem
shäng Egipto sopga tjrëko, ga pina
lok ara, kjok miydë ara Egipto so
kägäyoga dik. E domer dbo ara, tjlẽga
dbo ara bakoe.
23 »Moisés öötong lu pjloglo sak
pkëngshko (40) ga wotjlĩno u ĩk ba
pjeyoga Israel tjëyoga löng lishko.
24 Jek shäng u ĩkshko ga Egipto so
wlẽna shäng kjlara, Israel tjëyo shpok
kjlara träk llëme. Eni ga tjwlõ shira
Moisésdë, ga Egipto so li zrörae.
25 Ga wotjlĩk ga "Ëre goshko ga
tja woyotjlĩya bor pjeyogarë ga tja
iaga Sbörë beno shäng ba dök jũshko
dwayo le lok" le. Gueniyo ga e woy-
otjlĩna lok llëme.
26 »Wẽshko ga Israel tjëyoga wlẽna
löng do pjök ëngkjwë. Woydara ga ber
löng wopjlú ëng tjok, ga tjlẽ ba kong ga
"¿Pjãy epenga dö ga pjãy ëngkjwë ëng
tjok ega?" le ba kong.
27 »Eni ga shäng ba kjlara kjwë li
Moisés poskakza jek jong, ga tjlẽ ba
kong ga "¿Pja iaga ërë beno shäng
jũshko borwa ichaga, borwa llgwega?
28 ¿Tja zröp woydë, Egipto so zrörop
kjupkeshko sorë ga eni lëpdo?" le.
29 Kuya ga töktong, ga to jek Madián
kjokyo, ga öötong beno sök eshko, no
shto oblë so wleni. E irgo ga wapga do
pjök.
30 »Öötong lu pjloglo sak pkëng (40)
obi ga dbar kjwara ga Moisés jëk
shäng kjok dogro no llëmshko, Sinaí
dlupyo jong soshko. Eshko ga Sbö
parkaga kjok dogo so weno shäng ba
kong, kji sho pjë jong ri ri roshko.
31 Ga Moisés sëya llëm, kji sho pjë
jong ri ri li ĩna kjĩshko. Ĩya woydë yõtso
ga öötong jek shäng soshko ga Sbö tjlẽ
ba kong ga
32 "Tja bop data Sbö. Tja Abraham,
Isaac, Jacob, e Sbö bakoe" le. Kuya ga
bangkjre ara, dete erä, ga ĩya woydë
ame.
33 »Eshko ga Tjlapga tjlẽ ba kong ga
"Bop drepkwota kjwe dözong. Klung
sho shglëp shäng kjwe iak beno buk
dboy bor kong.
34 Bor nopga löng song Egipto
kjokyo li ĩgör wẽlë, kur ga kjloshtë
ara, ga tja ter shäng ba döga. Eni ga
pja ichër to Egipto kjokyo" le ba kong.
35 »Dënashko ga ba pjeyoga tjlẽno
Moisés kong ga "¿Pja iaga ërë
beno shäng borwa ichaga, borwa
llgwega?" lara lok ba kong eni. Eni
ëmdë ga Sbö parkaga weno shäng ba
kong kji sho pjë jong ri ri roshko li
ichara Sbörë ba kong, iche ber ba
pjeyoga ichaga wlo, ber ba döga wlo
bakoe.
36 »Eni ga bi tjlapgaga tek dënashko
so shira Egipto kjokyo dwayo. Llëbo

ĩydëba ̇ïlëm ẇleniyo shäryara oḃlë oḃlë
Egipto kjokyo, D̈lung Srëzrën buk
̇lishko, kjok dogro no ̇ïlëmshko bako,
öötong ̇lu pj̈loglo sak pkëng (40).
37 Domer ̇li tj̈lẽno Israel tjëyoga kong
ga "Pjãy kong tj̈lõkwo ̇laga kjre Sbörë
bomi tjrëko kj̈lara, so tja kjoyoe"* ̇le.
38 Eni ga Israel tjëyoga ̇löng kjok
dogro no ̇ïlëmshkoshko ga Moisés öör
ëng töno Sbö parkaga weno shäng
Sinaí d̈lupyo ̇li tjok. Sbö parkaga
̇li tj̈lẽno ba kong, ga shji jëk sorë
tj̈lõkwoyo ̇li ̇lara ba kong, ̇le bi kong
ẇlo.
39 »Gueniyo ga bi tj̈lapgaga tek
dënashko so, Moisés woydara ̇lok ̇ïlëm,
koḃlara ̇lok ̇ïlëm bakoe. Woydara ̇lok
ga to Egipto kjokyo iröng obi.
40 Tj̈lẽ ̇lok Aarón kong ga "Tjawa
kong sböpga jyãg̈lo shäryos pjök mya,
tjawa söya ẇlo, Moisés, bi shiga tek
Egipto kjokyo dwayo, e oto miydërwa
̇ïlëm kjĩshko" ̇le ̇lok eni.
41 Eni ga sög̈la ẇlënggl̈a ̇ïlgwoḃlë
jyãg̈lo shäryara kj̈lara. E irgo ga öng
zröra, sho sura ba sbö ̇li kong. Ga bë
shäryara pj̈lara, ba sbö shäryara om go
̇li poshrëkk̈lo.
42 »E kjĩshko ga epga rayara Sbörë,
iara beno ̇löng dbala poshrëk shara. E
kjĩshko ga tak beno pjang Sbö tj̈lõkwo
̇laga tek dënashko so ̇li kjibokwoyo go
eni:
»"Israel tjëyoga,
¿pjãy öör ̇löng kjok dogro
no ̇ïlëmshko ̇lu pj̈loglo sak
pkëngshko (40) ga
tja kong öng zröromi, sho suromi
bor kongde? L̈lëme.
43 Bomi sbö Moloc syõ uyo ̇li sömirë
bomi tjok.
Bomi sbö Refán dbalayo jyãg̈lo ̇li
söromi bakoe.
L̈lëbo jyãg̈lo shäryoromi om go ̇li, e
poshrëmirë ̇löng erä.
E kjĩshko ga pjãy ichër bomi kjok
jũshko dwayo
to kjok ko Babilonia pj̈lor
kaḃlëkong."†
44 »Bi tj̈lapgaga tek dënashko so ̇löng
kjok dogro no ̇ïlëmshkoshko ga Sbö u
shäryak öng kwota go ̇li jong ba tjok
ĩyado. "E shäryak jyãg̈lo jũni" ̇lara
Sbörë Moisés kong, ga shäryara ̇lok
eni.
45 Woḃlono ̇lokshko ga Sbö u ̇li kjrara
ba wapgarë beno ba kong. Ga shrono
tek ̇löng Josué tjok, ga nopga kjok
jũshko so zana ̇lokshko ga söya pjang
ba tjok, tjëyoga oḃlë oḃlë kjara Sbörë
kjok twe ba kong ẇlo ̇lishko. Eni ga
beno jong eshko äär jong Pj̈lu David
dbaryo ̇lishko.
46 E ĩna Sbörë, ga beno pj̈lú ba kong.
Ga David u shäryë woydë kjwara ber
jong Jacob Sbö ̇li kong ẇlo ̇le.
47 Miga u ̇li shäryaga beno ba wa
Salomóndë.
48 »Eni ëmdë ga miydëy pj̈lú ga Sbö
Tjẇlõ Kësbangyo, e opyë sök u shäryak
norë roshko ̇ïlëm, ̇lara Sbö tj̈lõkwo
̇laga tek dënashko so Isaíasdë sorë ̇li
eni. Tj̈lẽno beno eni:
49 »"Sbö tj̈lẽ ga 'Kjok dogo, e bor pj̈lu
sökk̈lo ẇleni,
ga kjok ëre kjing, e bor kjupkwo
shtoyo ẇleni.
¿Tja kong u shäryëmi ̇ïlërba bor kong
ga kjwõrdo?
¿Bor woshtozlong shtoyo ber
jong kjone?
50 ¿L̈lëbo tjeng kës kjok ëre kjing go
kjwe,
e shäryaga tjarë bor orkwo om go
go ̇ïlëmdo?' ̇le Sbörë."‡
51 »Pjãy, ̇ïlëye kumi woydë ̇ïlëm, Sbö
tj̈lõkwo koḃlëmi woydë ̇ïlëm bakoe. Pjãy
̇löng Sbö Sëya ẇloyo ĩyado. Pjãy wotj̈lĩk
̇löng bomi tj̈lapgaga tek dënashko so ĩ
dik.
52 Sbö tj̈lõkwo ̇lagaga ichak ba kong
kës ̇li irpjana ̇lok, shdũya ẇlo. Ëye
tj̈lẽ shäng no pj̈lo bek tjwe ̇li kjĩshko
ga zröra ̇loke. Eni ga no pj̈lo bek ̇li
shronoshko ga pjãy opyono beno ̇löng
ba ẇloyo, tworomi nopga owa kong,
ga zrörabae.
53 Pjãy kong kjok ̇ïlgwekk̈lo tara
Moisésdë ̇li, e ̇laga Sbö parkaga kjok

* **7:37** Deuteronomio 18.15. † **7:43** Amós 5.25-27. ‡ **7:50** Isaías 66.1-2.

dogo sorë Moisés kong, le bomi kong wlo. Eni gueniyo ga e kolëmi llëme» le.

Esteban löraba, zröraba ak go

54 Kuya lok ga iirkono ara, kowo uë shmẽt iirdë Esteban kong.
55 Gueniyo ga Esteban go Sbö Sëya jlõkoyo. Eni kuzong ga ĩya ga kjok dogo ga Sbö sök kãlã lletllet, ga Jesús shäng ba zlong bäng, orkwo këlëkong.
56 Ĩya eni ga tjlẽ ga «¡Ĩzĩa! Ĩn ga kjok dogo roshwino, ga no to ter kjok dogo dwayo li shäng Sbö zlong bäng orkwo këlëkong» le.
57 Gueniyo ga epga kwomgwo bängzargö jong tuktëng, öö le lok dbo go, ga jek rish ba kjing go tjë jĩkong.
58 Eni ga shira lok kjok eshko dwayo, ga löra lok ak go, zröya lok wlo. Eshko ga dwlas shäng kjlara ko Saulo. Esteban rotagaga shwong ter lëkong li skwara lokshko ga e beno shäng shwong li dë.
59 Löya löng ak go wopro ga Esteban syõshtono Jesús kong, tjlẽ ga «Tjlapga Jesús, bor sëya ëre wlokjrozong» le.
60 Eni ga kjök torgö sök, ga tjlẽ dbo go ga «Tjlapga, llëbo owa shärye löng ëre wẽyẽ, kjwepga shdum e kjĩshko llëme» le. Lara eni pjir ga wolonoe.

8

1-2 Saulo omwoydono eni, Esteban, e zrökko le eni. Jesús tjlõkwo kjragaga kjong kjong, shinmo doyo iara to sakshko, ga slatong lok ara ba kjĩshko.

Jesús tjlõkwo kjragaga irpjana Saulorë

Eshko dbaryo jek lëkong ga Jesús tjlõkwo kjragaga löng Jerusalén kjokyo li irpjanaba, shdunaba arae. E kjĩshko ga töktong to lok Judea kjokyo oblë oblë, Samaria kjokyo oblë oblë bakoe. Sbö tjlõkwo roy lagaga Jesús ãska lira töktong llëme. Epga beno löng Jerusalén kjokyo.
3 Eshkoshko ga Saulo shäng Jesús tjlõkwo kjragaga li irpjang. Opzrëk jek u kjwara kjwara roshko, ga nopga dopshiya domer, walë, iche dbo go jongya no shdũzlong uyo roshko.

Jesús roy pjlú li öötong Samaria kjokyo

4 Gueniyo ga ëye töktong jek Jerusalén kjokyo dwayo ga beno löng Jesús roy pjlú lë kjone pogo, jëk löng kjone ga eshko.
5 Kjlara jũni ko Felipe. E to jek Samaria kjokyo kësbang nopga arashko ga Cristo ichara Sbörë li roy lara nopga kong,
6 llëbo ĩydëba llëm wleniyo shäryara ba kong bakoe. E kjĩshko ga nopga tön jong träk llëm, ga llëye le li kuya lok yõtsoe.
7 Eshko ga nopga goshko Ä sëyaga li poptara ara. Sëyaga li opkjë jek ba goshko dwayoshko ga sglik le erä. Nopga dre kuga llëm wleniyo, nopga jëk llëm wleniyo, e poptara bakoe.
8 E kjĩshko ga kjok eshko ga nopga beno löng wopjlú anmoyõ.
9 Gueniyo domer shäng kjlara eshko ko Simón. Dënashko ga e oppino shäng ybi, llëbo Ä sëyaga li go ara. Eni ga Samaria sopga jyãpgwara ara, opyono shäng tjwlõ kësbange le eni.
10 Kuya lok yõtso tjë jĩkong, këskës chirawa bakoe. Tjlẽ lok ga «Domer ëre dbo kësbang, Sbö dik» le lok eni.
11 Ga epga jyãpgwara lu pjloglo ara ba Ä sëyaga li go kuzong ga ba tjlõkwo kjrara lok.
12 Gueniyo ga Sbö ber no pjluyo sorë li roy pjlú, Jesucristo roy pjlú, e lara Feliperë nopga li kongshko ga e kjrara lok, ga wara jer di roshko, domer, walë.
13 Simón omtjlõkwo kjrono, ga wara bakoe. Eni ga to opyono shäng Felipe yorkë ĩyado, wojeno to shäng llëbo ĩydëba llëm wleniyo shärye shäng kësbang oblë oblë li ĩk.
14 Ga Samaria sopga beno löng Jesús tjlõkwo kjragaga lëba li roy kuya Sbö tjlõkwo roy lagaga Jesús ãska löng Jerusalén kjokyo lirë ga Pedro, Juan, e ichara lok jek eshko.
15 Öötong löng eshko ga syõshtono Sbö kong, ba Sëya iche ba tjlõkwo kjragaga Samaria so li kong wlo le.

16 Jesús tj̈lõkwo kjragaga ̈li waraba
Tj̈lapga Jesús ko go tjän, gueniyo go
Sbö Sëya tjwayde ba kong ̈llëm obi.
17 Eni ga Pedro, Juan, e orkwo iono
nopga ̈li d̈lu kjing go, ga ba go Sbö
Sëya shrono beno kësbang ba tjok eni.
18-19 Ĩya Simóndë ga tj̈lẽ Pedro, Juan
kong ga «Bomi dbo kësbang kjwe twozĩ
ber bor kong, kjwe go ga tja orkwo
ië ë pogo d̈lu kjing go, ba go Sbö Sëya
tjwe ber ba tjok ẅlo. Pjãy kong dbur
twër kjwe ãska» ̈le.
20 Kuya Pedrorë ga tj̈lẽ ba kong ga
«L̈lëye tjẅlẽp woydë ̈li, e twaga Sbörë
eröe. E kjĩshko ga bop dbur, e pjir bop
tjok.
21 Ĩya Sbörë ga pja wotj̈lĩk bëy ̈llëme.
E kjĩshko ga pja iara beno shäng parkë
ba kong borwa tjok ̈llëme.
22-23 Ĩn ga pja ymo ara, pja shäng
bop wotj̈lĩk owa ̈li dbo dorko obi. E
kjĩshko ga ̈llëbo owa shäryëp shäng ëre,
e owa j̈lõe ̈los, ga rayos, ga pja syõshtos
Sbö kong. Eni ga owa pjang bop go ̈li
l̈ŏya kjwe» ̈le.
24 Kuya ga tj̈lẽ ga «Pjãy syõshtos Sbö
kong bor kjĩshko, ̈llëbo owa ̈lëmi ̈li tjwe
bor kong ̈llëm ẅlo» ̈le.
25 Eni ga Sbö tj̈lõkwo roy ̈lara ̈lok ara
kjok eshko sopga kong. E irgo ga to
tek ̈löng iröng, Jesús tj̈lõkwo roy pj̈lú
̈lara ara kjok shto ob̈lë ob̈lë Samaria
kjokyoshko obi, ga shrono tek ̈löng
Jerusalén kjokyo iröng obi.

Etiopía so wara Feliperë kj̈lara

26 E irgo ga Sbö parkaga kjok dogo
so tj̈lẽ Felipe kong ga «Pja poshäryos,
pja jongya irbo jek jong Jerusalén
kjokyo äär Gaza kjokyo ̈li go» ̈le. Irbo
̈le ̈li jek jong kjok dogro no ̈llëmshko.
27 Eni ga poshäryono, ga toe. Jek
shäng irbo ga domer ẅlẽna jek sök
kj̈lara Etiopía so, e tj̈lapga tjẅlõ
kësbang, parkë sök dbur töngga
kägäyo, ba pj̈lu ẅalë Candace kong.
Domer, e tek sök Jerusalén kjokyo
dwayo, brik shäng Sbö poshrëk.
28 Bojono tek sök iröng ba jëkk̈lo
go, to ba kjokshko ẅlo ̈le, ga jek sök
kjibokwo tara Sbö tj̈lõkwo ̈laga tek
dënashko so Isaíasdë ̈li ̈lë.
29 Eshko ga Sbö Sëya tj̈lẽ Felipe kong
ga «Pja jëkzong. Pja nom jek jëkk̈lo
kjwe z̈long bäng» ̈le.
30 Eni ga Felipe jek zron jong öötong
ba z̈long bäng. Kuya ga sök kjibokwo
tara Sbö tj̈lõkwo ̈laga tek dënashko so
Isaíasdë ̈li ̈lë ga tj̈lẽ ba kong ga «¿L̈ëp
sök kjwe ̈llë ̈loklo miydëpde?»
31 «¿Pj̈lo ̈llgwega ërë bor kong ̈llëm
ga miydër sorë?» ̈le ba kong. Eni ga
Felipe rokara jem sirkek sök ba tjok
ba jëkk̈lo roshko, ga jem öötong sök ba
tjok.
32 Tj̈lõkwo ̈le sök ̈li eni:

«E beno shäng kjing erä,
öng ẅlẽp ushko so sökoba, zrökoba
ẅlo ẅleni.
Kjamo roshwino ̈llëm,
öng ẅlẽp ushko so ̈llgwoklë
ẅleniyo shtëba ̈löngshko ẅleni.
33 L̈ãywaraba owa, ga ̈llgweraba bek
̈llëme.
¿Shira kjok ëre kjing go dwayo kjĩshko
ga
ba tjëyo tek ber ba irgo ̈li roy ̈laga
ber ërë?»*

34 Eshko ga tj̈lapga Etiopía so tj̈lẽ
Felipe kong ga «¿L̈os bor kong sira ga
e ë ̈layde Sbö tj̈lõkwo ̈laga tek dënashko
so ̈lirë, op̈lokdo om gore, de no ob̈lë
̈layde?» ̈le.
35 Eni ga domer ̈li pina Feliperë sök,
tak pjang kjibokwo ̈le ̈li dwayo öötong
Jesús roy pj̈lú ̈li go.
36-37 Eni ga jek ̈löng irbo wenzong
ga äär di bäng buk kjrina eshko ga
domer ̈li tj̈lẽ ba kong ga «Jũshko di
tjok, ĩzong. ¿Tja wëp kjweshko ga
buere?» ̈le.†
38 Eni ga ba jëkk̈lo söga ichara ba
jëkk̈lo s̈long. E irgo ga op̈lono ̈lok
pjöyĩkong dishko, ga domer ̈li wara
Feliperë jer di roshko.

* **8:33** Isaías 53.7-8. † **8:36-37** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyã shiraba ob̈lë ob̈lë ara. Ga kjone kjone tj̈lẽ ga «... ̈le. Kuya Feliperë ga tj̈lẽ ba kong ga "Pja mär Jesucristo go j̈lõkoyo ga pja wër ga pj̈lúe" ̈le. Kuya ga tj̈lẽ ba kong ga "Woyotj̈lĩn ga Jesucristo, e Sbö Wa" ̈le.»

39 Opshino tëm di roshko dwayoshko
ga Felipe söra Sbö Sëyarë to, ga ĩna
domer ˈlirë ame, gueniyo to jek sök
wopjˈlú ba irbo bäng go.
40 Felipera weno shäng Azoto
kjokyo, eshko ga jek shäng kjok
kjrinashko kjrinashko Jesús tjˈlõkwo
roy pjˈlú ˈlë oba kong äär jong Cesarea
kjokyo.

9

Saulo kjˈlopswara Jesúsdë beno ba tjˈlõkwo kjraga

1 E wopro ga Saulo shäng Jesús
tjˈlõkwo kjragaga kroyoywë ara, zröya
wˈlo ˈle. E kjĩshko ga öör shäng
syõshtaga kësbangyo ĩk.
2 Ga tjˈlẽ ba kong ga «Tja jek woydë
Damasco kjokyo. Eshko ga nopga jëk
ˈlöng Irbo Tjaglën go ˈli wˈlẽnor domer,
waˈlë kjˈlobi ˈli shar, ga tek sör jũshko
Jerusalén kjokyo, shdũy wˈlo. E kjĩshko
ga woydër ga tja kong kjibokwo twëp
kjwöbö, twër judíoga syõ uyo jong
kjok eshko ˈli kägäyoga kong, tja kjimte
ˈlok wˈlo» ˈle. Eni ga kjibokwo twara ba
kong, ga jek Damasco kjokyo.
3 Eni ga jek shäng ääto Damasco
kjokyo ga ĩya ga iök shjiy ter tjwe kjok
dogo dwayo, jek ˈlletˈllet, ga kopjrina
iök shjiy ˈlirë beno pjang pjribrie.
4 Jekdo eshko ga dgono jer rish buk
töshko, ga kuya ga ëbo tjˈlẽ ga «Saulo,
Saulo, ¿tja irpjam ega?»
5 «Tjˈlapga, ¿pja ë?»
«Tja Jesús. Irpjam to shäng wˈle, e
tja.*
6 Pja kojõs, pja jongya opzrëk jek
Damasco kjokyo. Ll̈ëye shäryëp wˈlo ˈli,
e ˈlëba bop kong eshko» ˈle ba kong.
7 Nopga jek ˈlöng Saulo tjok ˈli, ëbo
tjˈlẽno ˈli kura ˈlok, gueniyo ëye ĩna ˈlok
ˈllëme. E kjĩshko ga beno ˈlöng sëya
ˈllëme.
8 E irgo ga Saulo kojono töshko ˈli
dwayo. Bokkwo roshwing ga kjok ĩgö
ˈllëme. E kjĩshko ga shara ˈlok ba orkwo
go, ga söra to jek Damasco kjokyo.
9 Beno sök eshko dbargwo mya kjok
ĩgö ˈllëm, ië ˈllëm, ˈllëye ie ˈllëm bakoe.
10 Domer sök kjˈlara Damasco
kjokyo ko Ananías. E Jesús tjˈlõkwo
kjraga. Eshko ga Tjˈlapga Jesús weno
shäng ba kong yoshko wˈleni, ga tjˈlẽ
ba kong ga «Ananías.»
«¿Ll̈ë?, Tjˈlapga» ˈle ba kong.
11 Tjˈlẽ ga «Pja nom Judas ushko,
e jong irbo kowëba Irbo Pjˈlo Bek ˈli
zˈlong. Domer sök eshko kjˈlara ko
Saulo, e Tarso so. E sök syõshtë bor
kong.
12 Yoĩno ga domer shrono shäng
kjˈlara ba shwoy ko Ananías, orkwo ië
ba dˈlu kjing go wˈlo, kjok ĩgö obi wˈlo»
ˈle.
13 Kuya ga tjˈlẽ ba kong ga «Tjˈlapga,
nopga ara tjˈlẽno bor kong domer ˈlëp
shäng ˈli kjĩshko. Ll̈ëbo owa shäryara
ara nopga kjrorop tjeng dboy bop
kong ˈlöng Jerusalén kjokyo ˈli kong.
14 Ga shrono shäng jũshko, ichaga
syõshtaga kägäyogarë tek bop tjˈlõkwo
kjragaga söya, shdũya wˈlo ˈle eni» ˈle ba
kong.
15 Gueniyo ga Tjˈlapga Jesús tjˈlẽ ba
kong ga «Pja nomo. Domer ˈli, e kjro-
ror, bor roy ˈlë oba kong wˈlo. E ichër
jek nopga kjok shto obˈlë obˈlë so kong,
ba pjˈluyoga kong, Israel tjëyoga kong
bakoe.
16 To shäng song bor kjĩshko sorë ˈli
pin ba kong om go» ˈle.
17 Kuya ga jek öötong shäng Saulo
sökˈlishko, ga opzrëno jek kjër roshko.
Öötong shäng ba shwoy ga orkwo iono
ba dˈlu kjing go, ga tjˈlẽ ba kong ga
«Saulo, pja bor kjˈlara, Tjˈlapga Jesús,
e weno shäng bop kong irbo, pja
tek shäng ˈlishko. Ga tja ichara bop
shwoy, pja bokkwo poptër wˈlo, bop
go Sbö Sëya tjwe ber kësbang bop tjok
wˈlo bakoe» ˈle.
18 Jekdo eshko ga Saulo bokkwo
kjing go, ˈllëbo ˈlöno jer so mã zrẽrkwa

* **9:5** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyã shiraba obˈlë obˈlë ara. Ga kjone kjone tjˈlẽ ga «"Tja Jesús. Irpjam to shäng wˈle, e tja. Ll̈ëbo shäryëp shäng kjwe kjang bop kong, tja kolëp ˈllëm ga pja opsrek shäng om goshko" ˈle. Ga bangkjrara Saulorë ara ga tjˈlẽ ba kong ga "¿Ll̈ëye woydëp ga shäryër?" ˈle. Kuya ga tjˈlẽ ba kong ga...»

kjoyo, ga bokkwo poptono beno pj̈lú iröng obi. E irgo ga kojono, ga wara Ananíasdë jer di roshko.
19 Eni ga iono pjir ga dbokjrono obi.

Saulo Jesús roy l̈ono Damasco kjokyo

E irgo ga beno sök eshko dbar kjwöböso, Jesús tj̈lõkwo kjragaga l̈öng eshko l̈i tjok.
20 Eshko ga öötong shäng judíoga syõ uyo obl̈ë obl̈ë roshko, ga tj̈lẽ oba kong ga «Jesús, e Sbö Wa j̈lõe» l̈e to shäng enido.
21 Nopga l̈öng ba kuk kës l̈i beno l̈öng yëy l̈e erä, tj̈lẽ l̈ok ëng kong ga «Domer kjwe sök Jerusalén kjokyoshko ga to shäng Jesús tj̈lõkwo kjragaga irpjang. Ga shrono tek shäng ëreshko epga shak, söya jongya twe syõshtaga kägäyoga kong wl̈o. ¿Kjwe e l̈l̈ëmdo?» l̈e l̈ok ëng kong eni.
22 Gueniyo Saulo tj̈lẽ shäng oba kongshko ga tj̈lẽ dbo ara jek këgong këgong anmoyõ. Pĩya oba kong wẽl̈ë ga bi pj̈luyo iche l̈e Sbörë l̈i, e Jesús j̈lõe. Kuya judíoga kjok eshko so l̈irë ga beno l̈öng kjing erä, dborye l̈ok sorë miyde l̈öng l̈l̈ëme.
23 Dbar kop ara ga judíoga töno l̈öng, ga beno wotj̈lĩk kjrinaso, Saulo zröya wl̈o l̈e eni.
24 Ga Damasco kjokyo kjëryo shäryak ak go pjribri kjókshko ga u bäng bäng tjeng pjök mya, nopga opshik kjok eshko dwayo wl̈o. Eshko ga u bäng dagaga iara l̈ok beno l̈öng eshko shkë dba, Saulo opshik l̈eshko ga shaya, zröya wl̈o l̈e eni. Gueniyo ga miydara Saulorë pjire.
25 E kjĩshko ga kjok shkë ga l̈ona ba oppinggagarë jer kjër l̈i poglo go pj̈lor kal̈ëkong, shing kësbang roshko. Eni ga döktong toe.

Saulo shrono shäng iröng obi Jerusalén kjokyo

26 E irgo ga Saulo shrono tek shäng iröng Jerusalén kjokyo ga tön Jesús tj̈lõkwo kjragaga tjeng eshko l̈i tjok l̈ara, gueniyo bangkjrara l̈ok ara, wotj̈lĩk l̈ok ga «E kj̈lopswono beno shäng Jesús tj̈lõkwo kjraga l̈l̈ëme» l̈e.
27 Gueniyo shäng eshko kj̈lara ko Bernabé. Ga Saulo söra jek Sbö tj̈lõkwo roy l̈agaga Jesús ãska l̈öng l̈i shwoy. Ga Saulo, e Jesús ĩno irbo jek shängshko sorë l̈i, e l̈ãywara ba kong, Jesús tj̈lẽno ba kong l̈i kura l̈e eni, ga shäng Damasco kjokyo l̈ishko ga tj̈lẽno Jesús kjĩshko ara, l̈l̈ëye bangkjrara l̈l̈ëme l̈e Bernabérë ba kong l̈ok eni bakoe.
28 Eni ga Saulo beno sök ba tjok Jerusalén kjokyo, ga jëk shäng ba tjok, tj̈lẽno Jesús kjĩshko ara kjone pogo, l̈l̈ëye bangkjrara l̈l̈ëme.
29 Tj̈lẽ ara, tj̈lõkwo kj̈lopswë kar kar judíoga tj̈lẽ Grecia sopga tj̈lõkwo wl̈eniyo l̈öng l̈i tjok. Gueniyo zröya wl̈o l̈e l̈ok eni.
30 Kuya Jesús tj̈lõkwo kjragagarë ga söra jek Cesarea kjokyo, e irgo ga ichara l̈ok jek Tarso kjokyo.
31 Eshko ga Jesús tj̈lõkwo kjragaga l̈öng Judea kjokyo, Galilea kjokyo, Samaria kjokyo, e beno l̈öng wopj̈lú, barwëba ara l̈l̈ëme. Ga tön jek këgong këgong, opping l̈ok jek këgong këgong bakoe. Sbö bangkjre l̈ok ara, ga epga kjimte Sbö Sëyarë ara bakoe.

Eneas poptara Pedrorë

32 Pj̈lara ga Pedro to shäng kjok shto obl̈ë obl̈ëshko ga jek Sbö nopga l̈öng Lida kjokyo l̈i ĩk.
33 Eshko ga domer wl̈ẽna buk kj̈lara ko Eneas, öötong l̈u pj̈loglo kjwong (8) ga dre kuga l̈l̈ëm, buk töshko ba bukkl̈o kjing go erä.
34 Ĩya Pedrorë ga tj̈lẽ ba kong ga «Eneas, pja popte Jesucristorë. Pja kojõs, bop bukkl̈o kjwe tõzong» l̈e. Jekdo eshko ga kojongö shäng erä.
35 Ĩya Lida sopga, Sarón sopgarë ga kj̈lopswono beno Tj̈lapga Jesús tj̈lõkwo kjraga.

Dorcas woshrara Pedrorë iröng obi

36-38 Kjok buk kjrina Lida kjokyo soshko ko Jope. Eshko ga Jesús tj̈lõkwo kjraga sök kj̈lara wal̈ë ko Tabita, l̈ëy Grecia so tj̈lõkwo go ga Dorcas. Wal̈ë l̈i jëk to shäng l̈l̈ëbo shäryë oba kong pj̈lú ĩyado, oba song wl̈eniyo kjimte ara bakoe. Pedro sök Lida kjokyoshko ga

Dorcas shara swlorë, ga wolonoe. Ga shinmo doyo waraba pjir ga iaraba buk kjomo, kjër jong kjwara roshko. Kuya Jesús tjlõkwo kjragagarë ga Pedro shäng soshko Lida kjokyo lëba ga domerga ichara lok do pjök ba rokë. Öötong löng ba shwoy ga tjlẽ ba kong ga «Pja jek borwa tjok malinge» le.

39 Kuya ga to jek ba tjok. Öötong shäng eshko ga söra lok jem shinmo doyo buk lishko. Eshko ga syãpga kës li töno löng slar ëë, ga tek shrono löng Pedro zlong bäng. Dorcas sök së obishko ga shwong sera, twara ba kong lok li pina Pedro kong, ĩya wlo.

40 Eshko ga löng eshko li ichara Pedrorë uunkong jek kjoko. E irgo ga kjök torgö sök, ga syõshtono Sbö kong. E irgo ga bojongö sök shinmo shwo lëkong, ga ĩya ga tjlẽ ga «Tabita, pja kojõzong» le ba kong, ga buk li bokkwo roshwinoe. Pedro ĩya ga kojongö sök.

41 Eshko ga sök li orkwo shakza pjä, ga kojonga shäng. E irgo ga Jesús tjlõkwo kjragaga, syãpga li rokara, ga opzrëno jek löng kjër roy. Eshko ga Pedro tjlẽ ba kong ga «Tabita shäng së obi. Ĩzĩa» le.

42 Shinmo woshrara Pedrorë iröng obi roy shdöktong Jope kjokyo kjok kjwang jĩkong, ga nopga ara mär beno löng Tjlapga Jesús go.

43 Domer sök kjok eshko kjlara ko Simón, e llëbo shäryaga öng kwota go. Eshko ga Pedro beno sök Jope kjokyo dbar kop ara Simón ushko.

10

Pedro, Cornelio

1 Cesarea kjokyoshko ga domer sök kjlara ko Cornelio, e ëngkjwaga kägäyo. Tjwe Italia kjokyo dwayo, parkë sök Cesarea kjokyo, ga ba ëngkjwagaga kowëba Italia sopga.

2 Domer, e Sbö poshrëk shäng enido wleniyo, ba pjeyoga löng ba ushko li eni bakoe. Ga dbur twe ara judíoga song, llëye llëm wleniyo kong ba kjimtoklo, ga syõshtë Sbö kong ĩyado.

3 Dbar kjwara dlo töy wleni ga ëbo ĩna wẽlë gueniyo shji yoĩno wleni. Eshko ga Sbö parkaga kjok dogo so weno shäng ba kong kjlara, ga tjlẽ ba kong ga «Cornelio» le.

4 Ĩya ga beno shäng sëya llëm, ĩya beno shäng drëng erä. Eshko ga tjlẽ ba kong ga «¿Llë?, Tjlapga.»

«Bop syõkwo li kura Sbörë, ga bop dbur tworop oba song wleniyo kjimtoklo li ĩna. E kjĩshko ga Sbö beno wopjlú bop tjok. Llëye shäryorop uunkong li, e beno ba kong ba sënggło wleni.

5-6 No ichos kjlara jek Jope kjokyo. Domer sök kjlara eshko ko Simón, kowëba Pedro bakoe. E sök Simón oblë, llëbo shäryaga öng kwota go wleniyo, e ushko. U li jong dlung kjako. Simón Pedro li rokos tek jũshko bop shwoy» le ba kong,

7 ga to jek ey dwayo.

E irgo ga ba parkagaga rokara Corneliorë tek do pjök, ba ëngkjwaga kjlara tjok. Ba ëngkjwaga li Sbö bangkjrë ara, ga parkë shäng Cornelio tjok ĩyado.

8 Llëye shäryono ba tjok kës li lara ba kong pjir, ga ichara to jek Jope kjokyo.

9 Wẽshko dlo dluw dik ga epga jek löng irbo bäng ääto Jope kjokyoshko ga Pedro jem sök ba u dbo kjing sdok li kjing go, syõshtë wlo le.

10 Eshko ga pjli ara, ië woydë, ga kong dli shäryëba u roshko wopro ga llëbo ĩna, gueniyo shji yoĩno wleni.

11 Eshko ga kjok dogo ĩya jem drëng ga döktong beno jong oojong, ga llëbo ter tjwe pjang kjok dogo dwayo so kjinyoklo kjoyo, kjarbo kjrochak kjringgwo pkëng (4) beno pjang poglo kjoyo, lono ter pjang töshko.

12 Roshko tjeng öng, äya kjloshko so, sënwa, llëbo uako wleniyo oblë oblë, llëbo uako llëm wleniyo oblë oblë bakoe.

13 Eni ga ëbo ybö kura pjlara, tjlẽ ba kong ga «Pedro, pja kojõzong. Kjwe zrös, ga uozong» le.

14 Kuya ga tjlẽ ga «Llëme, Tjlapga. Llëbo uako llëm wleniyo, e uotë llëme» le.

15 Eshko ga ybö ˈli kura jek pj̇lara obi, tj̇lẽ ba kong ga «Ll̇ëye iara Sbörë beno pj̇lú ba kong wlo ˈli, e owa ˈlëp ll̇ëme» ˈle.
16 Shäryono eni pj̇loglo mya. E irgo ga kjinyoklo kjoyo ˈli poyono jem kjok dogo iröng obi.
17 Eshko ga Pedro beno sök wotj̇lĩk ara, woydë buke. Ll̇ëye ĩna, kura ˈli ll̇ë ˈloklo woyotj̇lĩya ara.

E wopro ga domerga ichara Corneliorë ˈli öötong ˈlöng u ˈli wl̇ẽk, ga kjimtaraba sira, ga wl̇ẽnae. Öötong ˈlöng Simón ushko ga
18 tj̇lẽno ˈlok dbo go, tj̇lẽ ga «Simón, ¿domer kowëba Pedro ˈli sök jũshkore?» ˈle.
19 Eni ga Pedro shäng wotj̇lĩk ll̇ëbo ĩna, kura ˈli kjĩy obishko ga Sbö Sëya tj̇lẽ ba kong ga «Simón, tja kuzong. Domerga tjwe ˈlöng bop wl̇ẽk doglo mya.
20 Pja kojõs, pja opl̇õs jer dew ba ĩk. Pja jek ba tjok, ga "Tja jek ll̇ëme" ˈlëp ll̇ëm, epga ichaga tjarë kjĩshko» ˈle.
21 Kuya ga jer opl̇ono töshko, tj̇lẽ domerga shrono ˈlöng ˈli kong ga «Wl̈ẽmi ˈlöng ˈli tja. ¿Pjãy to ˈlöng ll̇ë?»
22 «Tjawa ichaga ëngkjwaga kägäyo ko Corneliorë. Domer, e pj̇lo bek, Sbö poshrëk shäng enido wleniyo, roy pj̇lú judíoga kong, woyde ˈlok pj̇lú tjë jĩkong. Kjupke ga Sbö parkaga kjok dogo so weno shäng ba kong kj̇lara, ga ichara bop wl̇ẽk, pja jek ba shwoy wlo, ll̇ëye ˈlëp ˈli kuya wlo» ˈle ba kong.
23 Kuya ga epga rokara jek kjër roshko, ga e shkëyo ga beno ˈlöng ba tjok eshko. Wẽshko ga Pedro to jek ba tjok, ga Jesús tj̇lõkwo kjragaga ˈlöng eshko Jope kjokyo ˈli kjong kjong jek ba tjok bebi.
24 Kjŏshko ga jek öötong ˈlöng Cesarea kjokyo, koshe Corneliorë sök ˈlishko. Eshko ga ba pjeyoga töna ˈlöng ba tjok, oba obˈlë ba miydë pj̇lú wleniyo mana beno ˈlöng ba tjok eshko bakoe.
25 Pedro öötong shäng ba ushkoshko ga Cornelio opshik tek tjwe shäng ba wlokjrë, ga kjök torgö, kjujongö sök ba dre zlong, Pedro poshrëk wlo ˈlara.
26 Gueniyo Pedro tj̇lẽ ba kong ga «¡Pja kojõzong! Tja no, so pja kjoyo eröe» ˈle.
27 Shäng ˈlan ba tjok wopro ga opzrëno jek ba tjok u roshko, ga ĩna ga oba töno tjeng ara eshko.
28 Eshko ga tj̇lẽ ba kong ˈlok ga «Miydëmi pj̇lú ga tjawa judíoga borwa kjok ll̇gwekklo go ga tjawa tön nopga judío ll̇ëm wleniyo tjok ll̇ëm, tjawa äär ba ushko ll̇ëm bakoe. Gueniyo ga tja pina Sbörë ga ëye iara beno pj̇lú ba kong wlo ˈli, e owa ˈlër ll̇ëme. Eni ga tja rokoromi ll̇ëno miydër woydë» ˈle.
29 E kjĩshko ga tja rokoromishko ga tja to tek maˈling bomi shwoy, ll̇ëye ˈloror eshko ll̇ëme. Eni ga tja rokoromi ll̇ëno miydër woydë» ˈle.
30 Kuya Corneliorë ga tj̇lẽ ba kong ga «Eeri ga öötong dbargwo pkëng (4), kjok eni ga tja sök syõshtë bor ushko,* shäryër dˈlo töy enido wleni. Eshko ga domer weno shäng kj̇lara bor bokshto, shwong kãl̈ã shjiye.
31 Ga tj̇lẽ bor kong ga "Bop syõkwo ˈli kura Sbörë, ga oba song wleniyo kjimtorop sorë ˈli ĩna.
32 No ichos kj̇lara jek Jope kjokyo. Domer sök eshko kj̇lara ko Simón, kowëba Pedro bakoe. E sök Simón obˈlë, ll̇ëbo shäryaga öng kwota go wleniyo ushko. U ˈli jong dˈlung kjako. Simón Pedro ˈli rokos tek jũshko bop shwoy" ˈle.
33 »Eni ga nopga ichoror jekdo bop wlokjrë, ga pja opshäryono pj̇lú, pja to tek. Eni ga tjawa ˈlöng jũshko tjë jĩkong Sbö bokso, ll̇ëye ˈlara bop kong ˈli ˈlëp borwa kong, kurwa wlo» ˈle.
34 Kuya ga tj̇lẽ ba kong ˈlok ga «Era miydër kjwˈlë ga shji tjëyoga obˈlë obˈlë woyde Sbörë uunkong, shji ber tjeng dboy dboy ame.
35 Eni ga nopga kjok shto obˈlë obˈlë so ë pogo ba bangkjrë, ll̇ëbo pj̇lo

* **10:30** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyã shiraba obˈlë obˈlë ara. Ga kjone kjone tj̇lẽ ga «Eeri ga öötong dbargwo pkëng (4), kjok eni ga tja sök syõshtë bor ushko, ga tja ië ll̇ëm Sbö kong, shäryër dˈlo töy enido wleni.»

bek ˈli shäryë wˈleni ga wˈlokjre Sbörë uunkong.
36 Sbö tˈjlõkwo ichono Israel tjëyoga kong, tˈjlẽ ga nopga uunkong pˈjluyo ˈli, e Jesucristo, ga ba kjĩshko ga shji ber ˈlöng wˈlẽp Sbö tjok ga pˈjlúe.

37 »Ll̈ëye shäryono Judea kjokyo kjok kjwang jĩkong ˈli, e miydëmi pjire. Bäm go ga domer weno shäng kˈjlara Galilea kjokyo ko Juan, tˈjlẽ ga "Woyde Sbörë ga shji wëba jer di roshko" ˈle eni.
38 E irgo ga Jesús, Nazaret soˈli weno shäng Galilea kjokyo. Go Sbö Sëya ichara Sbörë shrono beno kësbang ba tjok, ga kong dbo twara kësbange. Sbö shäng ba tjok kjĩshko ga to jek shäng ll̈ëbo pˈjlú shäryë, ga nopga tjeng Ä wˈloshko ˈli poptara uunkong.
39 Ll̈ëbo shäryara Jesúsdë ara Judea kjokyo, Jerusalén kjokyo bakoe. Ga tjawa beno ˈlöng e ĩnorwa ˈjlõe ˈlaga.

»Ll̈ëbo shäryara kës ˈli irgo ga ˈlöraba pjang kˈjlös go, ga zrörabae.
40 Gueniyo öötong dbargwo mya ga woshrara Sbörë iröng obi, ga pina borwa kong, ĩnwa wˈlo.
41 Gueniyo ga pina oba uunkong kong ll̈ëm, ëye kjrara Sbörë ber e ĩnorwa ˈjlõe ˈlaga ˈli kong eröe. Woshrara Sbörë iröng obi irgo ga tjawa iono ba tjok.

42 »Tjawa ichara ll̈ëye ĩnorwa ˈli roy ˈlë oba kong, Jesús iara Sbörë beno nopga ˈlöng sëre, woˈlonore, e ll̈gwega ˈlë oba kong bakoe.
43 Tek dënashko ga Sbö tˈjlõkwo ˈlagaga ˈlöng kës ˈli tˈjlẽno ba kjĩshko. Tˈjlẽ ga ëye mär ba go ga owa pjang ba goˈli ˈlöya Sbörë ber dret Jesús kjĩshko» ˈle.

44 Pedro shäng tˈjlẽ obishko ga nopga ˈlöng kës tˈjlõkwo kuga ˈli go Sbö Sëya shrono beno kësbang ba tjok.
45-46 Eni ga tˈjlẽ ˈlöng kjok shto oˈblë oˈblë so tˈjlõkwo, ga Sbö poshrëya ˈlok ara. Kuya Jesús tˈjlõkwo kjragaga judíoga tek ˈlöng Pedro tjok ˈlirë ga beno ˈlöng yëy ˈle erä, ba Sëya twara Sbörë nopga judío ll̈ëm wˈleniyo kong bako kjĩshko.

47 Eni ga Pedro tˈjlẽ judíoga ˈli kong ga «Nopga kjwe go Sbö Sëya shrono ba kong, shrono bi kong dik bakoe. ¿Eni ga wëy ga ä ˈlaga ërë?» ˈle.
48 Eni ga Jesús tˈjlõkwo kjragaga judío ll̈ëm wˈleniyo ˈli rokara Pedrorë tek ba shwoy, we Jesucristo ko goshko wˈlo. Ga rokara ˈlok Pedro kong ga ber sök ba tjok eshko dbar kjwöböso guingˈle.

11

Pedro ˈlano Jesús tˈjlõkwo kjragaga löng Jerusalén kjokyo tjok

1 Eshko ga nopga judío ll̈ëm wˈleniyo Sbö tˈjlõkwo kjrono ˈli roy öötong Sbö tˈjlõkwo roy ˈlagaga Jesús ãska kong, Jesús tˈjlõkwo kjragaga obi ˈlöng Judea kjokyo uunkongˈli kong bakoe.
2 E irgo ga Pedro shrono shäng iröng Jerusalén kjokyoshko ga Jesús tˈjlõkwo kjragaga judío wˈleniyo kjong kjong iirkëˈlok ara ba kong,
3 ga tˈjlẽ ba kong ga «¿Pja öör nopga judío ll̈ëm wˈleniyo shwoy ll̈ëno? ¿Pja iono ba tjok ega?» ˈle.
4 Kuya ga ll̈ëye shäryono ba tjok tek dämärshko ˈli ˈlara ba kong pjire. Tˈjlẽ ba kong ga
5 «Tja sök Jope kjokyo obishko ga tja sök syõshtë wopro ga ll̈ëbo ĩnor wẽlë, gueniyo shji yoĩno wˈleni. Eshko ga kjok dogo ĩn ga döktong beno jong oo-jong, ga ll̈ëbo ter tjwe pjang kjok dogo dwayo so kjinyoklo kjoyo, kjarbo kjrochak kjringgwo pkëng (4) beno pjang poglo kjoyo, ˈlono ter pjang töshko, tja sökˈlishko.
6 Ga roĩnor yõtso, ga ĩn ga roshko tjeng öng, äya kˈjloshko so, sënwa, ll̈ëbo uako wˈleniyo oˈblë oˈblë, ll̈ëbo uako ll̈ëm wˈleniyo oˈblë oˈblë bakoe.
7 Eni ga ëbo ybö kuror pˈjlara, tˈjlẽ bor kong ga "Pedro, pja kojõzong. Kjwe zrös, ga uozong" ˈle.
8 »Kur ga tja tˈjlẽ ga "Ll̈ëme, Tˈjlapga. Ll̈ëbo uako ll̈ëm wˈleniyo, e uotë ll̈ëme" ˈlër.
9 »Eshko ga ybö ˈli kuror jek pˈjlara obi, tˈjlẽ bor kong ga "Ll̈ëye iara Sbörë

beno pjlú ba kong wlo li, e owa lëp
llëme" le.
10 »Shäryono eni pjloglo mya. E irgo
ga kjinyoklo kjoyo li poyono jem kjok
dogo iröng obi.
11 »Jekdo eshko ga domerga shrono
löng doglo mya eshko, ichara Cesarea
kjokyo dwayo bor wlokjrë.
12 Eshko ga Sbö Sëya tjlẽ bor kong ga
"Pja jek domerga shrono löng li tjok.
Llëye woyotjlĩp guing llëme" le. Eni ga
bi pjeyoga tjeng doglo tjer (6) ëre to
jek bor tjok.
»Tjawa öötong löng Cesarea
kjokyoshko ga domer wlẽnorwa sök
kjlara ba ushko.
13 Ga domer li tjlẽ borwa kong
ga "Sbö parkaga kjok dogo so weno
shäng kjlara bor kong, ga tjlẽ bor
kong ga 'No ichos kjlara Jope kjokyo.
Domer sök eshko kjlara ko Simón,
kowëba Pedro bakoe. Rokos tek
jũshko bop shwoy.
14 Eshko ga tjlõkwo le bomi kong,
pja döya Sbörë e go wlo, bomi pjeyoga
löng bomi ushko uunkong li döya wlo
bakoe' le bor kong eni" le.
15 »Tja shäng lan ba tjok lok kjwlë ga
ba go Sbö Sëya shrono benoësbang
ba tjok, shrono bi kong dämärshko dik
bakoe.
16 Eshko ga tjlõkwo lara Tjlapga
Jesúsdë li woyoshrër kjwlë jã. Tjlẽno
ga "Juan, e no wono di goshko.
Gueniyo dbar kjwöbö obi ga pjãy go
Sbö Sëya iche Sbörë tjwe ber ësbang
bomi tjok" lara eni.
17 Dämärshko ga shji mär Tjlapga
Jesucristo go ëre kong ba Sëya twara
Sbörë. Eshko ga twara nopga e kong
eni bakoe. Eni kuzong ga eni llëme lër
ga äe» le.
18 Kuya lok ga llëye lara ame. Ga
Sbö poshrëra lok ara, tjlẽ ga «Nopga
judío llëm wleniyo ëmdë ga kjimtara
Sbörë. Llëbo owa shärye löng li, e owa
jlõe lara, ga rayara, ga epga ber löng
së ĩyado Sbö tjok» le.

Jesús tjlõkwo kjragaga löng Antioquía kjokyo

19 Esteban zröraba irgo ga Jesús
tjlõkwo kjragaga löng eshko, e irp-
janaba bakoe. Ga epga töktong to
Fenicia kjokyo, Chipre kjokyo, An-
tioquía kjokyo bakoe. Kjong kjong
öötong löng kjok shto oblë oblëshko ga
Jesús roy pjlú lara oba kong, gueniyo
judíoga kong eröe.
20 Gueniyo Jesús tjlõkwo kjragaga
Chipre so, Cirene so löng Jerusalén
kjokyo kjong kjong lira töktong to
jongya Antioquía kjokyo. Öötong löng
eshko ga Tjlapga Jesús roy pjlú lara
nopga judío llëm wleniyo kong bakoe.
21 Eshko ga ba tjlõkwo lagaga li
kjimtara Tjlapga Sbörë ara. Eni ga
kjok eshko sopga ara, ba tjlõkwo tek
dënashko dwayo kole löng li, e rayara
pjir, ga mär beno löng Tjlapga Jesús go
shara.
22 Roy kuya tjlõkwo kjragaga löng
Jerusalén kjokyo lirë ga Bernabé
ichara lok to Antioquía kjokyo.
23 Öötong shäng eshko ga ĩya ga epga
kjimte Sbörë shäng, ga beno shäng
wopjlúe. Eshko ga epga poshduna
uunkong, tjlẽ ga «Pjãy mär ber löng
Tjlapga Jesús go eröe» le.
24 Bernabé, e domer pjlúe. E go
Sbö Sëya jlõkoyo, ga mär shäng Sbö go
eröe. Eni ga nopga ara kjimtara mär
Tjlapga Jesús go.
25 E irgo ga Bernabé to jek shäng
Tarso kjokyo, Saulo wlẽk.
26 Wlẽnashko ga söra to Antio-
quía kjokyo, ga beno löng eshko lu
pjlara. Eshkoshko ga Jesús tjlõkwo
kjragaga pina lok ara. Eshko ga
Jesús tjlõkwo kjragaga kowëba Cristo
nopga. Kowaraba eni bäm go eshko
Antioquía kjokyo.
27 Eshko dbaryo ga Sbö tjlõkwo
lagaga ba pjeyoga kong opshino
kjlöbö to Jerusalén kjokyo dwayo jek
öötong löng Antioquía kjokyo.
28-30 Kjlara ko Agabo. Eshko ga e
kojono shäng, ga tjlẽ oba kong ga «Pjli
tjwe ara kjok kjwang jĩkong» le. E
miydara Sbö Sëya go.
Eni ga Jesús tjlõkwo kjragaga löng
Antioquía kjokyo li wotjlĩno lok ba

pjeyoga Jesús tjlõkwo kjraga löng Judea kjokyo li kjimtë. Tjlẽ lok ëng kong ga «Llëye twëy ga bue ga twëy» le. Ga kjimtara lok eni. Dbur töna li twara lok Bernabé, Saulo kong, ga söra lok, twara tjlapgaga Jesús tjlõkwo kjraga kägäyo löng Judea kjokyo li kong.

(Claudio sök pjluësbangyo dbaryoshko ga pjli lara li shrono ara jlõe.)

12

Jesús tjlõkwo kjragaga shduna Herodesdë

1 Eshko dbaryo ga Jerusalén so pjluyo ko Herodes. Eshko ga Jesús tjlõkwo kjragaga kjong kjong irpjana, shdũya wlo.

2 Ga nopga ichara Santiago zrök dröng go, ga zrörae. Santiago, e Juan kjlarayo.

3 Roy kuya judíogarë ga beno löng wopjlúe. E kjĩshko ga pjlung shosho suk pjir shäryak ba uukklo tjok llëm dbaryoshko ga nopga ichara Herodesdë Pedro shak bakoe.

4 Shara lok irgo ga ichara Herodesdë no shdũzlong uyo roshko. Ba dagaga löng eshko kjringgwo pkëng (4), kjrina kjrina noyo doglo pkëng (4). Herodes wotjlĩno ga söya, llgweya oba bokshto dbar shrëzlong irgo jã lara.

5 Eni ga Pedro buk kjërshko dak dak lë yõtso, gueniyo ga Jesús tjlõkwo kjragaga löng syõshtë dbo ara Sbö kong Pedro kjĩshko.

Pedro shira Sbörë no shdũzlong uyo roshko dwayo

6 «Shir bong jã» lara Herodesdë li shkëyoshko ga Pedro buk pë no dagaga tjeng do pjök tjrëko, orkwo kjrochak kar kar dröng sho go, ga no dagaga llamo li löng këgong sit u bäng lishko ba dë.

7 Eshko ga Tjlapga parkaga kjok dogo so weno shäng kjlara eshko, ga no shdũzlong uyo roshko iök weno pjang kjwara shjiye. Eshko ga Pedro porwara, ga wollena, ga tjlẽ ba kong ga «Pja kojõs malinge» le. Jekdo eshko ga dröng sho ba pjrikklo lok ba orkwo go jek lön kjlulu erä.

8 Eshko ga tjlẽ ba kong obi ga «Bop shwong kop lëkong kjwe pjũzong. Bop drepkwota kjwe zrëzong» le, ga shäryara eni. Eshko ga tjlẽ ba kong jek obi ga «Pja popgos bop shwong ter lëkong kjwe go, ga pja tek bor irgo» le.

9 Kuya ga opshino jek ba irgo, gueniyo wotjlĩk ga «¿Tja yoĩkdo?» le.

10 Gueniyo jek löng äär no dagaga löng bäm lishko ga döktong lok jek, ga jek kjwara obi ga döktong jek eni bakoe. E irgo ga äär jong no shdũzlong uyo u bäng bängzak jong dröng sho go lishko ga u bäng li döktong jek wles om go erä. Eni ga opshino jek lok kjoko. Jëktong lok wop tjokshko ga Pedro rayara Sbö parkaga lirë, ga beno shäng tjoksa.

11 Eshko ga woshrë kjlay, ga tjlẽ ga «Era miydër jlõkoyo ga Tjlapga, ba parkaga kjok dogo so ichara bor kong, tja döya Herodes wloshko dwayo wlo, llëye shärye woydë judíogarë bor tjok li wen bor kong llëm wlo» le.

12 Miydara pjir eni ga to jek María ushko, María, e Juan mekë, Juan, e kowëba Marcos bakoe. Eshko ga Jesús tjlõkwo kjragaga töno löng syõshtë arae.

13 Öötong shäng eshko ga u bäng bäng yora kjöw kjöw kjoko dwayo.

Kjoglo shäng parkë eshko kjlara ko Rode, e jek ba ĩk, e ë ĩya wlo le.

14 Kura ga Pedro ybö. Zok ga u bäng li döra ba kong, gueniyo woowa llëm kjĩshko ga jek llet kjër roshko iröng ba rotë nopga tjeng syõshtë li kong. Tjlẽ ba kong ga «¡Pedro shäng kjoko!» le.

15 Kuya lok ga tjlẽ ba kong ga «¿Pja skwẽre llëro?»

«Llëme. Jlõe» le ba kong eni.

Eni ga tjlẽ lok ba kong ga «E Pedro llëme. E ba daga Sbö parkaga kjok dogo so» le.

16 E wopro ga Pedro shäng u bäng bäng yok kjöw kjöw kjoko obi. Eni ga u bäng li döra lok, ga ĩya ga bë shäng, ga beno löng sëya llëme.

17 Gueniyo Pedro orkwo poyono, pjãy kjinkozong ˈloklo wˈleni, ga shira Sbörë no shdũzÏong uyo roshko dwayo sorë ˈli roy ˈlara ba kong pjire. Pjir ga tjˈlẽ ba kong ˈlok ga «ĹlËye shäryono bor kong ˈli roy ˈlëmi Santiago* kong, bi pjeyoga Jesús tjˈlõkwo kjraga ˈllamo ˈli kong bakoe» ˈle. E irgo ga opshino to jek kjok shto obˈlë.

18 Wẽshko kjok shröng ga no dagaga ˈli shdöktong pjang träk ˈllëm no shdũzÏong uyo roshko. Tjˈlẽ ˈlok ëng kong ga «¿Pedro ˈli oto, kjwono ˈllong?» ˈle.

19 E irgo ga ˈllëye weno Pedro kong ˈli kjakrokara Herodesdë ba dagaga ˈli kong. Kjakrokara pjir ga tjˈlẽ ba kong ga «Miydaga ber pjãydë» ˈle, ga nopga ichara ba zrök uunkong.

E irgo ga Herodes opshino to Judea kjokyo dwayo jek öötong shäng Cesarea kjokyo, ga beno sök eshko dbar kjwöböso.

Herodes wˈolonoe

20 Eshko dbaryo ga Tiro sopga, Sidón sopga, e mär ˈlöng dˈli tjwˈlẽk Pjˈlu Herodes kjokyo ˈli go eröe. Gueniyo Herodes iirkë sök ba kong ara. E kjĩshko ga epga wotjˈlĩno ˈlok kjrinaso ëng tjok jek Herodes ĩk Cesarea kjokyo.

Domer shäng kjˈlara ko Blasto. E parkë sök Herodes dboryaga. Tiro sopga, Sidón sopga, e öör jong ba ĩkshko ga tjˈlẽ ˈlok ba kong ga «Woydërwa ga Herodes ber wopjˈlú borwa tjok. E kjĩshko ga tjawa ˈlan woydë ba tjok» ˈle.

Kuya ga «JÖˈlö» ˈle ba kong,

21 ga dbar iara beno kjwara, Herodes ĩya ˈlok wˈlo.

Dbar ˈli öötongshko ga Herodes doyono sök ba pjˈlu shwongyo go, pjuna pjang ga sirkeno sök nopga bokshto ba pjˈlu sökkÏo kjing go, ga tjˈlẽno arae.

22 Kuya ˈlok ga öö ˈle ˈlok tjë jĩkong, tjˈlẽ ˈlok ga «¡TjÏẽ sök kjwe, domer ˈli tjˈlẽkdo ˈllëme! ¡Kjwe sbö!» ˈle.

23 Eshko ga «Sbö poshrëmirë dey» ˈlara ba kong ˈlok ˈllëm kjĩshko ga jekdo eshko ga Sbö parkaga kjok dogo so, Herodes iara beno sök swˈlo ara. Eni ga wˈolono to uaga shjuskrorë, ba shdungglo.

24 E irgo ga Jesús tjˈlõkwo kjragaga tön jek këgong këgong, ga Sbö tjˈlõkwo shdär jong ˈllaw pogo.

Pablo, Bernabé, e kjrara Sbö Sëyarë, ba pak shäryë wˈlo

25 Bernabé, Saulo, ba pak shäryara ˈlok pjir Jerusalén kjokyoshko ga opshino to ˈlok ey dwayo, öötong ˈlöng Antioquía kjokyo iröng obi, ga Juan söra ˈlok jek ba tjok bakoe. Juan, e kowëba Marcos bakoe.

13

1 Antioquía kjokyo ga Jesús tjˈlõkwo kjragaga ˈlöng eshko ˈli tjrëko Sbö tjˈlõkwo ˈlagaga wˈleniyo ˈlöng kjˈlöbö, no pinggaga Sbö tjˈlõkwo go wˈleniyo ˈlöng kjˈlöbö bakoe. Kjˈlara ko Bernabé; kjˈlara ko Simón, e kowëba Kjˈlo Sĩ; kjˈlara ko Lucio, e Cirene so; kjˈlara ko Manaén, e kuno shäng Galilea so pjˈluyo Herodes tjok; kjˈlara obi ko Saulo.

2 Eni dbar kjwara ga Jesús tjˈlõkwo kjragaga ˈli töno ˈlöng Sbö poshrëk, ië ˈllëm ba kong bakoe. Eshko ga Sbö Sëya tjˈlẽ ba kong ga «Bernabé, Saulo, e rokoror pak shäryë bor kong wˈlo. Eni ga kjozĩ ber tjeng dboy bor kong, pak ˈli shärye ˈlok wˈlo» ˈle.

3 Kuya ˈlok ga shäryara eni. Jek ˈlöng syõshtë obi, ga ië ˈllëm bakoe. E irgo ga orkwo iono ˈlok domerga do pjök ˈli dˈlu kjing go, ber ˈlöng parkë Sbö kong ˈli ˈloklo, ga ichara ˈlok to parkë Sbö kong.

Saulo, Bernabé, e ˈlöng dˈlung tjrëko ko Chipre

4 Eshko ga Saulo, Bernabé, e ichara Sbö Sëyarë jek äär jong Seleucia kjokyo, dˈlung kjako. Eshko ga opyono jek ˈlok kjyong kësbang roy, jek öötong pjono ˈlöng dˈlung tjrëko ko Chipre.

---

* **12:17** ***Santiago*** ˈle ˈli, e ***Jesús ˈlëng.*** E parkë sök Jesús tjˈlõkwo kjragaga ˈlöng Jerusalén kjokyo kägäyo.

5 Eshko ga kjyong tjyozlong kjokyo
buk kjrina ko Salamina. Eshko ga op-
shino kjyong roy dwayo, ga jek öötong
löng judíoga syõ uyo lok eshko oblë
oblë li roshko. Eshko ga Sbö tjlõkwo
lara lok oba kong. Juan jek shäng ba
tjok bebi, ba kjimtaga wleni.
6-8 Eni ga jëktong löng eshko, öötong
löng dlung tjrëko li worbo kalëkong
ko Pafos. Kjok eshko ga judío wlẽna
sök kjlara ko Barjesús, lëy Grecia
so tjlõkwo go ga Elimas. Domer, e
ybi. Tjlẽ ga «Tja Sbö tjlõkwo laga» le,
gueniyo ichaga Sbörë llëme. E sök
enido kjok eshko sopga ichaga ko Ser-
gio Paulo li shwoy. Tjlapga no ichaga
li, e kjok miydë ara. Eni ga Bernabé,
Saulo, e rokara ba ushko, woyde ga
Sbö tjlõkwo le ba kong kuya wlo le.
Eni ga epga öötong löng ba shwoy Sbö
tjlõkwo lë, gueniyo ybi li omwoydë
llëme. «Llëye le löng li kup llëm dey»
le tjlapga no ichaga kong ara, mär ber
shäng Jesús go llëm wlo.
9 Eshko ga Saulo, e kowëba Pablo
bako, e go Sbö Sëya jlõkoyo. Eni ga ybi
li ĩya beno shäng drëng ga
10 tjlẽ ba kong ga «Pja owa, pja jyõ
ara, pja so Ä kjoyo, pja llëbo pjlo bek
li wloyo. ¿Sbö tjlõkwo pjlú li kjlopswëp
bop jyõ go äär jong llonoro?
11 E kjĩshko ga eeri ga pja shdũya
Sbörë. Pja ber kjok ĩgö ame, dlo kälã
shjiy li ĩp llëm äär jong llono jã» le ba
kong.
Jekdo eshko ga Elimas beno kjok
ĩgö llëme. E kjĩshko ga beno shäng no
wlẽk, wlosöya wlo le.
12 Ĩya kjok eshko so ichaga lirë ga
Sbö tjlõkwo kjrara. Ga beno shäng yëy
le erä, Sbö tjlõkwo kura li kjĩshko.

Sbö tjlõkwo lara Pablorë oba kong Antioquía kjokyo buk Pisidia kjokyo worbo go lishko

13 E irgo ga Pablo, ba yorkagaga
jek löng ba tjok li, e opshino Pafos
kjokyo dwayo, ga jek kjyong go äär
pjë pjang Perge kjokyo, e Panfilia
kjokyo obi. Gueniyo Juanda sano to
jek iröng Jerusalén kjokyo.
14 E irgo ga epga opshino to Perge
kjokyo dwayo, jek öötong löng An-
tioquía kjokyo. (Antioquía kjokyo,
e ber buk Pisidia kjokyo worbo go.)
Eshko ga öötong woshtozlong dbaryo
ga opzrëno jek lok judíoga syõ uyo
jong eshko li roshko, ga sirkeno lok.
15 Eshko ga kjok llgwekklo tara
Moisésdë li, e laraba, kjibokwo tara
Sbö tjlõkwo lagaga tek dënashko sorë
li, e laraba bakoe. E irgo ga tjlapgaga
löng judíoga syõ uyo li no ichono tjlẽ
ba kong ga «Pjãy tjlõkwo lë woydë
borwa kjimtoklo wleni ga lëmi ga
pjlúe» le Pablo kong, ba yorkagaga
löng li kong bakoe.
16 Eni ga Pablo kojono, orkwo poy-
ono, pjãy kjinkozong loklo wleni, ga
tjlẽ ga «Pjeyoga, lër bomi kong ga
kuzĩa. Israel tjëyoga, tja kuzĩa. Judíoga
llëm gueniyo Sbö bangkjrë wleniyo,
tja kuzĩ bakoe.
17 Dënashko ga bi tjlapgaga kjrara
Israel tjëyo Sbö lirë, ber tjeng baĩya
wlo. Öötong löng Egipto kjokyoshko
ga kjimtara, iara beno tjëyoësbange.
E irgo ga shira tek kjok eshko dwayo,
ba dbo ësbang go.
18 Löng kjok dogro no llëmshko lu
pjloglo sak pkëng (40) wopro ga kjim-
tara ara.
19 E irgo ga öötong löng Canaán
kjokyoshko ga kjimtara tjëyoga tjeng
eshko kjringgwo kjäk (7) li pjik, kjok
li twe ber ba kong wlo.
20 Llëye lër shäng ëre luyo öötong
sak dbäw pjloglo pkëng kjingsho sak
shkëng (450).

»E irgo ga kong nopga iara beno
löng ba ichaga wleniyo äär jong Sbö
tjlõkwo laga Samuel dbaryoshko.
21 Gueniyo ga pjlu rokara lok kjlara
Samuel kong, ba llgwek wlo. Eni ga
kong pjlu twara Sbörë beno kjlara ko
Saúl, e Cis wa, Benjamín tjëyo. Iara
beno sök parkë lu pjloglo sak pkëng
(40).
22 E irgo ga Saúl kjara Sbörë, ga
David iara beno sök ba shtoshko. E
woydara Sbörë ara, tjlẽ ga "David,
Isaí wa li ĩn ga domer pjlú bor kong,

ĺlëye woydër ga shärye bor kong eni”
ĺe.
23 »Ĺu kop ara irgo ga David tjëyo
weno shäng kj̇lara ko Jesús. E ichara
Sbörë, Israel tjëyoga dök, ĺlara j̇lõkoyo
dënashko sorë ĺli eni.
24 Jesús wentë shäng oba bokshto
ĺlëm obishko ga Juan to shäng Sbö
tj̇lõkwo roy ĺlë Israel tjëyoga uunkong
kong. Tj̇lẽ ba kong ga “Ĺlëbo owa
shäryëmi ĺlöng ĺli, e owa j̇lõe ĺlozĩ, ga
rayozĩ, ga pjãy wër jer di roshko” ĺle.
25 Ga Juan shinmotkë dbaryo
döröshko ga tj̇lẽ ga “¿Pjãy wotj̇lĩk ga
domer koshëmi ĺlöng ber bomi pj̇luyo
wlo ĺli tja ĺlëmire? Tja ĺlëme. Gueniyo
ga no tjwe bor irgo kj̇lara. Era tjwlõ
ara bor kjinmo anmoyõ. Bek wlo ga
tja ba drepkwota dök wlo ĺlëm, e tjwlõ
ara bor kjinmo anmoyõ kjĩshko”* ĺle.
26 »Pjeyoga, pjãy Abraham tjëyoga,
pjãy judío ĺlëm gueniyo Sbö bangkjrë
ĺlöng enido wleniyo, tj̇lõkwo ëre, e ber
shji uunkong kong, shji döya Sbörë
sorë, e miydëy wlo.
27 Jerusalén sopga, Jesús, e ë miy-
dara ĺlok ĺlëme. Ba kägäyoga ëmdë ga
ommiydono ĺlok ĺlëm bakoe. Wosh-
tozlong dbaryo kjwobi go ga kji-
bokwo tara Sbö tj̇lõkwo ĺlagaga tek
dënashko sorë ĺli ĺle ĺlok, gueniyo ĺlë
ĺloklo miyde ĺlok ĺlëme. Eni ga epga
om go Jesús ichono shdungobashko
ga ĺlëye jyã tak dënashko ĺli, e shäryono
eni.
28 Eshko ga ĺlëbo wlẽya ĺlok Jesús
rotë wlo, ber zrökko wlo ĺlara, gueniyo
ĺlëye to wlẽna ĺlëme. Zok ga kjwe ra-
yara to, gueniyo ga twara Pilato kong,
iche zrökoba wlo.
29 Eni ga ĺlëye jyã tak pjang Sbö kji-
bokwo go ba kjĩshko ĺli, e shäryara ĺlok
pjire. Ga wolono pjang kj̇lös go irgo
ga doyo ĺlona ba tj̇lõkwo kjragagarë ter
töshko, ga iara ĺlok beno buk sakshko.
30 Gueniyo woshrara Sbörë iröng
obi.
31 Zröydëba ĺlëm obishko ga jek
shäng Galilea kjokyo äär jong
Jerusalén kjokyoshko ga ba tj̇lõkwo
kjragaga kjong kjong jek ĺlöng ba tjok.
Ga woshrara iröng obi irgo ga dbar
kop ara ga Jesús weno shäng epga
kong kop arae. Epga eerishko ga
beno ĺlöng e ĩna ĺlok j̇lõe ĺlaga.
32-33 »Ĺlëbo roy pj̇lú ĺlërwa bomi
kong. Ĺlëye ĺlara Sbörë j̇lõkoyo bi
tj̇lapgaga tek dënashko so kong ĺli, e
shäryara pjir tjän. Jesús woshrara
iröng obi, tak pjang Salmo pjök ĺli go
sorë ĺli eni. Tj̇lẽno beno eni:
»“Pja bor wa.
Eeri ga ĩkoba wẽĺë ga
tja bop data j̇lõkoyo.”†
34 »Woshrara Sbörë iröng obi, doyo
an ĺlëm wlo, ber wolon ame wlo, ĺlara
Sbörë dënashko sorë ĺli eni. Tj̇lẽno
beno eni:
»“Ĺlëye ĺloror David kong j̇lõkoyo ĺli,
e ĺlër bop kong j̇lõkoyo bakoe.”‡
35 »Sbö tj̇lõkwo tj̇lẽno e kjĩshko obi.
Tj̇lẽno beno eni:
»“Bop Wa iak beno shäng dboy bop
kong ĺli doyo iëp an ber buk
eshko ĺlëme.”§
36 »J̇lõkoyo ga David sök së obishko
ga parkono ara ba pjeyoga kjĩshko,
woydara Sbörë sore ĺli eni. E irgo
ga wolono, ga doyo iaraba beno buk
sakshko, ba kjokëga zlong bäng, ga
ano pjire.
37 Gueniyo ga Jesús woshrara Sbörë
iröng obi ĺlira doyo ano ĺlëme.
38 »Pjeyoga, tj̇lõkwo ĺlërwa bomi kong
ĺli ëre: Owa pjang bi go ĺli ĺlõya Sbörë ga
pj̇lú, ĺlëye shäryara Jesúsdë ĺli kjĩshko.
39 Ëye mär Jesús go ga ie Sbörë ber
shäng pj̇lo bek ba bokso. Shji ie kjok
ĺlgwekklo tara Moisésdë ĺlirë ber pj̇lo
bek Sbö bokso ga äe.
40 Pjãy sjëk, ĺlëye ĺlara Sbö tj̇lõkwo
ĺlagaga tek dënashko sorë ĺli wen bomi
kong ĺlëm wlo. Tj̇lẽno beno eni:
41 »“Pjãy Sbö tj̇lõkwo joywë ä,
ĺlëbo shäryër ga ĩzĩ yõtsoe.
¡Pjãy sëya ĺlëm,
pjãy wolon!
Pjãy ĺlöng së obishko ga
ĺlëbo shäryër kësbange.

* **13:25** ***Drepkwota dö****ga* lanyo, e tak pjang Mateo 3.11 go. † **13:32-33** Salmo 2.7. ‡ **13:34** Isaías 55.3. § **13:35** Salmo 16.10.

Ľëba eni bomi kong wẽĹë ëmdë ga
pjãy wotjlĩk ga
'E shäryaga Sbörë' ľëmi ľlëme' "»*
ľe.
42 E irgo ga Pablo, Bernabé, e
opshino jek judíoga syõ uyo ľi roy
dwayoshko ga nopga ľöng ľi tjlẽ ba
kong ga «Woydërwa ga woshtozlong
dbaryo tek këm kjwara go ga ľlëye
ľoromi ľi ľëmi borwa kong jek obi» ľe.
43 Nopga ľöng eshko ľi kjone kjone
judío, ľlamo ľi wenoshko judío ľlëm
wleniyo gueniyo kworkwono beno
Sbö tjlõkwo kjraga judíoga ĩ dik. Ga op-
shino eshko dwayo pjirshko ga nopga
to jek ľöng Pablo, Bernabé tjok ara.
Eni ga Pablo, Bernabé, e tjlẽ ba
kong ga «Pjãy mär ber ľöng Sbö go,
pjãy kjimtara ara kjĩshko» ľe.
44 Öötong woshtozlong dbaryo
kjwara obishko ga kjok eshko sopga
shrono ľöng pjir sek, Tjlapga Jesús
tjlõkwo ľe ľi kuk.
45 Gueniyo ga ĩya judíoga ľöng ľirë ga
oba shrono ara ga ymorkono ľok ara,
ga Pablo ľãywe ľok owa, tjlẽ oba kong
ga «Ľlëye ľe shäng ľi, e eni ľlëme» ľe.
46 Gueniyo ga Pablo, Bernabé, ľlëye
bangkjre ľok ľlëm, ga tjlẽ ba kong ga
«Tjawa iak ľöng Sbö tjlõkwo ëre roy ľë
bomi kong bäm go, pjãy judíoga kong.
Gueniyo pjãy omkuk woydë sira ľlëm,
pjãy om go ľi opyë ber ľöng së ĩyado
Sbö tjok woydë ľlëm bakoe. Eni ku-
zong ga tjawa to jongya ba ľë nopga
judío ľlëm wleniyo kong shara.
47 Tjawa ichara Tjlapgarë ba
tjlõkwo tak pjang ľi go eni. Tjlẽno beno
eni:
»"Pjãy ioror beno iök shjiy wleni,
nopga judío ľlëm wleniyo kong.
Nopga där sorë ľi tjlõkwoyo ľëmi ba
kong
äär jong kjok kjwang jĩkong
wlo"»† ľe.
48 Kuya nopga judío ľlëm wleniyo
ľöng ľirë ga beno ľöng wopjlúe. Tjlẽ
ľok ga «Sbö tjlõkwo ëre, e owa ľlëme»
ľe. Eni ga ëye kjrara Sbörë ber ľöng së
ĩyado ba tjok wlo ga tjlõkwo ľi kjrara.
49 Eni ga Sbö tjlõkwo shdöktong kjok
eshko kjwang jĩkong.
50 Gueniyo ga judíoga ľöng eshko ľi
opyono beno ľöng Pablo, Bernabé, e
wloyo, ga ľanyotkara ľok owa waľëga
tjwlõ ara, judío ľlëm gueniyo Sbö
bangkjrë ľöng enido wleniyo kong,
domerga tjwlõ ara kjok eshko ľi kong
bakoe. E kjĩshko ga nopga tjwlõ ara
ľi iirkono ara, ga Pablo, Bernabé, e
kroyoywara ara, ichara to kjok eshko
dwayo.
51 Eni ga Pablo, Bernabé, e opshino
kjok eshko dwayoshko ga ba dre
pjlungyo ľöna ľok beno tjeng eshko, e
ba wloyoga ber ľöng shdungko ľoklo.
E irgo ga to jek öötong ľöng Iconio
kjokyo shara.
52 Gueniyo ga Jesús tjlõkwo kjra-
gaga beno ľöng Antioquía kjokyo ľi, e
beno ľöng wopjlú, go Sbö Sëya jlõkoyo
bakoe.

14

Sbö tjlõkwo ľara Pablorë Iconio kjokyo

1 Iconio kjokyo ga Pablo, Bernabé,
e öötong ľöng judíoga syõ uyo jong ľi
roshko ga Sbö tjlõkwo ľara ľok wolëso
nopga ľöng eshko ľi kong. E kjĩshko ga
judíoga, nopga judío ľlëm wleniyo, e
omtjlõkwo kjrono ara.
2 Gueniyo ga judíoga kjong kjong
omtjlõkwo kjrë woydë ľlëm, ga Pablo,
Bernabé, e ľanyotkara ľok owa nopga
judío ľlëm wleniyo kong. Kuya ľok ga
iirkono ara.
3 Eni ga Pablo, Bernabé, e beno ľöng
eshko dbar kop ara, ga Tjlapga Jesús
tjlõkwo roy ľara ara. Ľlëye bangkjrara
ľok ľlëm, kjimte Tjlapgarë ľe kjĩshko.
Ga kong dbo twara kësbang, ľlëbo
ĩydëba ľlëm wleniyo shärye wlo. E go
ga ĩkoba wẽĹë ga domerga ľi ichaga
Tjlapgarë jlõkoyo.
4 Gueniyo kjok eshko sopga ëng
shdöno tjeng kjring pjök, kjrina ľöng
judíoga tjok, kjrina obi ľöng Sbö
tjlõkwo roy ľagaga Jesús ãska tjok.

* **13:41** Habacuc 1.5. † **13:47** Isaías 49.6.

5 Eni ga nopga ara, judíoga, nopga
judío ˈllëm wˈleniyo, e wotjˈlĩno jong
kjrinaso ba kägäyoga tjok. Tjˈlẽ ˈlok ëng
kong ga «Kjwepga kjwe shay, shpoy,
ˈlöy ak go, zröy wˈlo» ˈle ˈlok eni.
6-7 Gueniyo ga miydara Pablo,
Bernabérë, ga töktong jek öötong ˈlöng
Licaonia kjokyo. Kjok eshko ga jek
ˈlöng Sbö tjˈlõkwo roy pjˈlú ˈlë oba kong
Listra kjokyo, Derbe kjokyo, kjok
shto oblë oblë ˈlöng eshko bakoe.

Pablo ˈlöraba Listra kjokyo ak go

8 Listra kjokyo ga domer sök kjˈlara
jëk ˈllëm wˈleniyo, weno buk eni.
9 Ga Pablo tjwe shäng eshkoshko ga
ˈllëye ˈle ˈli kuya sök. Ga ĩya Pablorë
drëng ga miyde shäng ga domer ˈli mär
Jesús go, poptë ga pjˈlú wˈlo.
10 Eni ga tjˈlẽ sök ˈli kong dbo go
ga «¡Pja kojõs ber shäng bop dre go
beke!» ˈle ba kong. Kuya domer ˈlirë
ga kojono maˈling, ga jëktong.
11 Ĩya nopga ˈlöng eshko ˈlirë ga öö ˈle,
ga tjˈlẽ ˈlok Licaonia so tjˈlõkwo go ga
«Domerga kjwe, e sböpga kjˈlopswono
beno no töshko so dik, ter beno töshko
bi shwoy» ˈle.
12 Eni ga Bernabé, e kowara ˈlok
beno Zeus, ba sbö kësbangyo ˈli e. Ga
Pablo tjˈlẽno ba kong ara kjĩshko ga e
kowara ˈlok beno Hermes, e ba sbö
Zeus tjˈlõkwo ˈlaga kjĩshko.
13 Eshko ga Zeus syõ uyo jong
kjok eshko ˈli bokshto ga no shäng
kjˈlara syõshtaga Zeus kong. Ga sögˈla
wˈlënggˈla söra pjök mya, nana söra ara
bakoe. Syõshtaga ˈli, nopga ˈlöng kës ˈli,
e wotjˈlĩno ga öng ˈli zröya, sho suya,
pjë dret, Pablo, Bernabé, e poshrëkkˈlo
ˈlara.
14 Miydara Sbö tjˈlõkwo roy ˈlagaga
Jesús ãska ˈlirëshko ga ba shwong
dwˈlëkza ˈlok aas, nopga ˈli sˈlan wˈlo.
Eni ga opzrëno jek zron jong nopga
ˈlöng kës ˈli tjrëko, ga tjˈlẽno ˈlok dbo go.
Tjˈlẽ ga
15 «¿Kjwe ˈllë shäryomirë kjweniro?
Tjawa no, so pjãy kjoyo eröe. Tjawa
shrono ˈlöng Sbö tjˈlõkwo roy pjˈlú ˈlaga
bomi kong. Lërwa bomi kong ga bomi
sböpga kjwe tjwˈlõ ˈllëme. Wẽyẽ, pjãy
kjˈlopswos ber Sbö Sök Ĩyado ˈli tjok.
E kjopkwo shäryaga, kjok uunkong
shäryaga, ˈllëbo tjeng kës ˈli shäryaga
bakoe.
16 Tek dënashko ga oba kjok shto
oblë oblë so judío ˈllëm wˈleniyo, e iara
Sbörë beno ˈlöng jëk irbo woyde kjone
pogo ˈli go.
17 Gueniyo ga ˈllëbo pjˈlú shärye jong
bomi kong ĩyado. Shunyo ichaga bomi
kong ˈli e. Bomi dwˈla wen pjˈlú ˈlaga
ˈli e. Pjãy dˈli ara, twe bomi kong
kjĩshko. Pjãy ˈlöng wopjˈlú ˈlaga ˈli e
bakoe. Shärye jong eni, e Sbö jˈlõkoyo
miydëmi wˈlo» ˈle.
18 Ga ˈlara eni ëmdë ga nopga ˈlöng ˈli,
ba öng, e zröya woydë Pablo, Bernabé
poshrëkkˈlo jek obi, gueniyo shäryara
ˈlok ˈllëme.
19 Eshko ga judíoga Antioquía so,
Iconio so, e shrono ˈlöng eshko kjˈlöbö
ga ˈlano nopga ˈli kong ara, ga iara
beno ˈlöng wotjˈlĩk oblë. E kjĩshko
ga Pablo ˈlöra ˈlok ak go, zröya wˈlo.
Wotjˈlĩno ga Pablo woˈlonoe ˈlara ˈlok,
ga dopshira ˈlok jek kjok eshko dwayo,
iara ˈlok beno buk kjoko shwo ˈlëkong.
20 Gueniyo ga Jesús tjˈlõkwo kjra-
gaga ˈlöng ˈli töno eshko, ga Pablo kopj-
rina pjribrie. Ga buk ˈli kojono, ga
opzrëno jek kjok ˈli roshko iröng obi.

Pablo, Bernabé, e jek ˈlöng Jesús tjˈlõkwo kjragaga ĩk obi

Wẽshko ga opshino kjok eshko
dwayo Bernabé tjok, ga to jek Derbe
kjokyo.
21 Öötong ˈlöng eshko ga Sbö tjˈlõkwo
roy pjˈlú ˈlara ˈlok eshko. Ga tjˈlõkwo ˈli
kjrara nopga ˈlöng eshko ˈlirë ara, beno
ˈlöng Jesús tjˈlõkwo kjragaga.

E irgo ga Sbö tjˈlõkwo roy ˈlagaga
Jesús ãska ˈli jek sano iröng Listra
kjokyo, irgo ga Iconio kjokyo, irgo ga
Antioquía kjokyo.
22 Kjok kjringgwo mya ˈlishko ga
Jesús tjˈlõkwo kjragaga ˈlöng ˈli kjimtara
ˈlok, dbo iara jek këgong. Tjˈlẽ ˈlok ba
kong ga «Pjãy mär ber ˈlöng Sbö go
eröe. Shji äär ber ˈlöng Sbö sök no
pjˈluyo ĩyado ˈlishko wˈlo ga ˈllëbo owa

wen ara bi kong, e kuroy däw guing»
le.
23 Ga kjok kjrina kjrina ga nopga
kjrara löng kjong kjong, ber Jesús
tjlõkwo kjragaga löng eshko li
kägäyoga wlo. Ga syõshtono, iono llëm
Sbö kong pjir ga rokara lok Tjlapga
Jesucristo kong, tjlẽ ga «Nopga ëre
mär bop go eröe. Iërwa ber tjeng bop
wloshko, dëp wlo» le.
24 E irgo ga jek Pisidia kjokyo go, ga
öötong löng Panfilia kjokyo iröng obi.
25 Eshko Perge kjokyo ga Sbö
tjlõkwo roy lara oba kong pjir ga jer
öötong löng Atalía kjokyo.
26 Eshko ga opyono kjyong roy to
jek Antioquía kjokyo buk Siria kjokyo
obi lishko. Dämär ga epga ichara
Jesús tjlõkwo kjragaga eshko so lirë
to parkë Sbö kong kjok shto oblë
oblë, ga syõyoshtara lok, tjlẽno ga «Sbö,
Pablo, Bernabé, e iërwa ber tjeng bop
wloshko, dëp wlo» lara lok ga toe. Eni
ga ba pak li shäryara pjirshko ga to jek
iröng Antioquía kjokyo.
27 Ga öötong löng eshko iröng
obishko ga Jesús tjlõkwo kjragaga löng
eshko li töna löng ba tjok. Ga llëye
shäryara Sbörë ba tjok li roy lara lok
ba kong pjire. Sbö tjlõkwo lara nopga
judío llëm wleniyo kong, ga kjrara lok
sorë li roy lara ba kong pjir bakoe.
28 Eni ga Pablo, Bernabé, e beno
löng dbar kop ara eshko Jesús tjlõkwo
kjragaga li tjok.

15

*Jesús tjlõkwo kjraga kägäyoga lano
ëng tjok Jerusalén kjokyo*

1 Eshkoshko ga Jesús tjlõkwo kjra-
gaga kjong kjong tjwe Judea kjokyo
dwayo, öötong löng eshko Antioquía
kjokyo ga ba pjeyoga Jesús tjlõkwo
kjraga li pĩya öötong löng, tjlẽ ba kong
ga «Bek wlo ga pjãy Jesús tjlõkwo kjra-
gaga doyo jyã të pjir, lara Moisésdë
tek dënashko sorë li eni. Llëm ga pjãy
döya Sbörë llëme» le löng eni.
2 Kuya Pablo, Bernabérë ga beno
owa ba kong, ga ëng dboryono
ara kar kar Judea sopga li tjok.
E kjĩshko ga Pablo, Bernabé, Jesús
tjlõkwo kjragaga kjong kjong, e
kjrara Jesús tjlõkwo kjragaga llamo
lirë iche jongya Jerusalén kjokyo,
Sbö tjlõkwo roy lagaga Jesús ãska
shwoy, tjlapgaga Jesús tjlõkwo kjraga
kägäyoga löng eshko li shwoy bako,
llëbo li llgweya lok wlo.
3 Eni ga ichara Jesús tjlõkwo kjra-
gaga löng Antioquía kjokyo lirë to
jongya Jerusalén kjokyo. Ga jek löng
Fenicia kjokyo go, Samaria kjokyo
go bakoe. Eshko ga nopga judío
llëm wleniyo öötong beno löng Jesús
tjlõkwo kjraga li roy lara lok ba
pjeyoga Jesús tjlõkwo kjraga eshko so
kong, ga beno löng wopjlúe.
4 E irgo ga jek öötong löng Jerusalén
kjokyo ga wlokjrara Jesús tjlõkwo
kjragaga eshko so, ba kägäyoga, Sbö
tjlõkwo roy lagaga Jesús ãska lirë. Eni
ga llëye shäryara Sbörë ba tjok li roy
lara lok ba kong lok pjire.
5 Gueniyo ga Jesús tjlõkwo kjragaga
li tjrëko ga fariseoga löng kjlöbö. Epga
kjong kjong kojono löng, ga tjlẽ ga
«Bek wlo ga nopga judío llëm wleniyo
Jesús tjlõkwo kjrë woydëshko ga doyo
jyã tëy dey, ga ichëy kjok llgwekklo
tara Moisésdë li sök» le.
6 Eni ga Sbö tjlõkwo roy lagaga
Jesús ãska töno tjlapgaga Jesús tjlõkwo
kjraga kägäyoga tjok, llëbo le löng li
llgweya lok wlo.
7 Eni ga lano ëng tjok ara kar kar.
E irgo ga Pedro kojono shäng, ga tjlẽ
ga «Pjeyoga, miydëmi pjlú ga tja kjrara
Sbörë tek dënashko bomi tjrëko, ba
tjlõkwo roy pjlú lë nopga judío llëm
wleniyo kong, epga ëmdë ga omkuk
ga tjlõkwo kjre wlo.
8 Ga shji wotjlĩk bi pjlúshko sorë
li miyde Sbörë pjire. E kjĩshko ga
nopga judío llëm wleniyo omtjlõkwo
kjronoshko ga Sbö Sëya twara ba
kong, twara bi kong sorë ga eni,
miydëy shji judíogarë e go wlo ga
shäryaga Sbörë.
9 Nopga judío llëm wleniyo wotjlĩno
ga mär Sbö go erö ga owa pjang ba
go li löna Sbörë beno dret, shäryara bi

kong sorë ga eni. Eni ga epga iara beno tjwlõ bishĩya dik bakoe.
10 ¿Eni ga llëye woydëmi ga shärye Sbörë obi, tjlõkwo ëre kjrëmi wloro? Nopga judío llëm wleniyo iëmi kjok llgwekklo tara Moisésdë li sök lëmi woydë, gueniyo shji ëmdë ga omsöno ma, bi tjlapgaga tek dënashko so omsöno ma bakoe. ¿Eni ga epga omsök sorëro?
11 Eni llëme. Miydëy ga shji döya Tjlapga Jesúsdë, shji kjimte woydë kjĩshko eröe lëy, ga epga eni bakoe» le.
12 E irgo ga Pablo, Bernabé, e tjlẽno nopga löng li kong. Dbo twara Sbörë ba kong llëbo ĩydëba llëm wleniyo shärye lok nopga judío llëm wleniyo kong li roy lara lok ba kong pjire. E wopro ga kuya nopga lirë löng kjing erä.
13 Ga tjlẽno lok pjirshko ga Santiago tjlẽ ga «Pjeyoga, tja kuzĩa.
14 Simón* tjlẽno bi kong ga nopga judío llëm wleniyo kjimtara Sbörë ara, ga epga tjrëko ga no kjone kjone kjrara beno ba nopga baĩya. Shäryara bäm goshko sorë li roy lara Simóndë bi kong pjire.
15 Dënashko ga Sbö tjlõkwo lagaga omlono eni. Tjlẽno beno eni:
16 »“E irgo ga tja tjwe iröng obi,
ga David tjëyo beno löng tjwlõ llëm li,
e iër ber löng ba shtoshko iröng obi,
so u toktong beno buk töy
kojõy jem, poshäryëy ber jong pjlú obi wleni.
17 Eni ga tja wlẽya nopga judío llëm wleniyorë.
Nopga kjroror tjeng kjok kjwang jĩkong li,
tja wlẽya, ga ber löng botoya bakoe.
Tja Tjlapga Sbö. Tja omlë eni.
18 Loror beno eni tek dënashko.”†
19 »Eni ga bor kong ga nopga judío llëm wleniyo optwono Sbö kong li barwëy ame.
20 Epga kong kjibokwo tëy kjwara dey. E go ga lëy ba kong ga dli llë twak sböpga jyãglo kong li uëy ame, öng zrök kjyotso skuya ĩ li sho uëy ame, srëng llë uëy ame, ga shji orkwosmono ë tjok llëm ga shji pë ba tjok ame.
21 Tek dënashko ga kjok llgwekklo tara Moisésdë li, e lëba löng kjok shto oblë oblëshko enido. Ga woshtozlong dbaryo kjwobi go ga lëba löng judíoga syõ uyo oblë oblë li roy» le.

Kjibokwo ichak nopga judío llëm wleniyo kong

22 Eni ga töno löng lan li, nopga kjrara do pjök, iche lok jek Antioquía kjokyo Pablo, Bernabé tjok. Kjrara lok li beno Judas, Silas. (Judas, e kowëba Barsabás bakoe.) Domerga do pjök li tjlapgaga Jesús tjlõkwo kjraga kägäyo wleniyo.
23 Ga kjibokwo tara lok kjwara, ga twara ba kong, söya jek ba tjok wlo. Kjibokwo li tjlẽ eni:
«Miga pjeyoga. Nopga judío llëm wleniyo löng Antioquía kjokyo, Siria kjokyo, Cilicia kjokyo, “¿Pjãy yonde?” lërwa bomi kong. Kjibokwo ëre ichërwa jek bomi kong. Tjawa Sbö tjlõkwo roy lagaga Jesús ãska, lanma tjlapgaga Jesús tjlõkwo kjraga kägäyoga.
24 »Roy kurorwa ga no kjong kjong jũshko so löng borwa tjrëko li öör löng bomi shwoy ga pjãy barwara ara, ba tjlõkwo lara li go, ga pjãy beno löng woydë ara. Gueniyo epga ichaga tjawarë llëme.
25-26 E kjĩshko ga domerga kjrororwa kjlöbö, ga ichororwa jek bomi ĩk. Bernabé, Pablo, e bi pjeyoga woydërwa ara wleniyo. Epga optwono beno löng parkë Tjlapga Jesucristo kjĩshko, ga zrökobare, de zrökoba llëm, e miyde löng llëme. Epga ichororwa jek bomi ĩk.
27 Ga Judas, Silas, e ichororwa jek ba tjok, llëye tak pjang kjibokwo ëre goshko li lanyotke lok om go bomi kong wlo.
28 »Eni ga beno pjlú Sbö Sëya kong, borwa kong ga pjãy ichërwa kjok

* **15:14** ***Simón***, e kowëba ***Pedro*** bakoe. † **15:18** Amós 9.11-12.

ïlgwekklo tara Moisésdë ˈli shäryë uunkong ïlëme. Ïlëye shäryëmi wˈlo ˈli ëre döe:

29 Dˈli ïlë twak sböpga jyãgïo kong ˈli uëy ïlëm; öng zrök kjyotso skuya ĩˈli sho uëy ïlëm; srëng ïlë uëy ïlëm; shji orkwosmono ë tjok ïlëm ga shji pë ba tjok ïlëm bakoe. Shäryëmi uunkong eni ga pjãy jëk ˈlöng pjˈlo beke.

»Ber eni.»

30 Eni ga domerga kjrara ˈli toe. Öötong ˈlöng Antioquía kjokyo ga ba pjeyoga Jesús tjˈlõkwo kjraga ˈli töna ˈlok eshko, ga kjibokwo söra ˈlok jek ˈli twara ba kong.

31 Eshko ga kjibokwo ˈli ˈlara ˈlok ëng kong, ga beno ˈlöng wopjˈlú, ga dbokjrono jek obi e go.

32 Judas, Silas, e Sbö tjˈlõkwo ˈlagaga. Eshko ga tjˈlẽno nopga ˈlöng ˈli kong ara, dbo iara ˈlok ara bakoe.

33-34 Ga beno ˈlöng dbar kop ara eshko. E irgo ga opshino to jek ba ichagaga shwoy iröng obi. Brikshko ga «Jöïö» ˈlara ba pjeyoga ˈlirë ba kong. «Pjãy nom iröng wopjˈlúe» ˈlara ˈlok ba kong bakoe.‡

35 Gueniyo ga Pablo, Bernabé, e beno ˈlöng eshko Antioquía kjokyo. Tjˈlapga Jesús tjˈlõkwo ˈle ˈlöng oba kong, ga oba pĩya ˈlöng ara. Jesús tjˈlõkwo kjragaga eshko so omshäryono kjˈlöbö eni bakoe.

Pablo, Bernabé, e opkjono dboy dboy

36 Öötong dbar kop ara ga Pablo tjˈlẽ Bernabé kong ga «Shji to bi pjeyoga ˈlöng kjok shto oblë oblë ĩk iröng obi, shji öör Tjˈlapga Jesús tjˈlõkwo ˈlë kjone dö ga eshko, ˈlöng sorë ĩy wˈlo» ˈle.

37 Kuya ga tjˈlẽ ba kong ga «Jöïö. Gueniyo Juan söy bi tjok bebi» ˈle. (Juan, e kowëba Marcos bakoe.)

38 Gueniyo ga Pablo kong ga pjˈlú anmoyõ ïlëme. Epga ˈlöng Panfilia kjokyoshko ga rayara Marcosdë beno ˈlöng tjoksa, jëktong ba tjok ba pak shäryë ame.

39 Eni ga ëng dboryono ˈlok kar kar, ga beno ˈlöng wopjˈlú ëng tjok ame. E kjĩshko ga opkjono beno ˈlöng dboy dboye. Eshko ga Marcos söra Bernabérë jek ba tjok, jer dˈlung kjako, opyono kjyong kësbang roy, ga jongya jong Chipre kjokyo.

40 Pablo ˈlira, Silas söra jek ba tjok. Brikˈlokshko ga Jesús tjˈlõkwo kjragaga ˈlöng ˈli syõshtono Sbö kong, tjˈlẽ ga «Sbö, Pablo, Silas, e iërwa ber tjeng bop wˈloshko, dëp wˈlo» ˈle. E irgo ga opshino toe.

41 Jek öötong ˈlöng kjok shto oblë oblë Siria kjokyo, Cilicia kjokyo. Eshko ga ba pjeyoga Jesús tjˈlõkwo kjraga ˈlöng ˈli dbo iara ˈlok Sbö tjˈlõkwo go arae.

16

Timoteo jek shäng parkë Pablo, Silas tjok

1 Eshko ga Pablo wˈlo öötong ˈlöng Derbe kjokyo, e irgo ga Listra kjokyo. Eshko ga Jesús tjˈlõkwo kjraga wˈlẽna shäng kjˈlara ko Timoteo, e mekë judío, Jesús tjˈlõkwo kjraga bako, gueniyo data judío ïlëm wˈleniyo, e Grecia so.

2 Timoteo, e pjˈlúe ˈle Jesús tjˈlõkwo kjragaga ˈlöng Listra kjokyo, Iconio kjokyo ˈlirë.

3 Eni ga woyde Pablorë ga Timoteo jek shäng parkë ba tjok. Gueniyo ga miyde judíoga eshko so uunkong ˈlirë ga Timoteo doyo jyã tak ïlëm, data Grecia so kjĩshko. E kjĩshko ga barwe judíogarë ïlëm wˈlo ga Timoteo doyo jyã tara Pablorë pjire.

4 E irgo ga jek ˈlöng kjok shto oblë oblëshko ga ïlëye ˈlara Sbö tjˈlõkwo roy ˈlagaga Jesús ãska, tjˈlapgaga Jesús tjˈlõkwo kjraga kägäyoga ˈlöng Jerusalén kjokyorë ˈli, e ˈlara ˈlok Jesús tjˈlõkwo kjragaga kong pjire. Ga tjˈlẽ ˈlok ba kong ga «Tjˈlõkwo ˈlara ˈlok ˈli shäryëy eni» ˈle.

‡ **15:33-34** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyã shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjˈlẽ ga «“Pjãy nom iröng wopjˈlúe” ˈlara ˈlok ba kong bakoe. Gueniyo ga Silas wotjˈlĩk ber sök eshko ˈle, ga benoe.»

5 Eni ga Jesús tj̈lõkwo kjragaga mär
beno ̈löng Sbö go jek këgong, ga dbar
kjwobi go ga tön jek këgong këgong.

Pablo domer Macedonia so ĩno kj̈lara, shji yoĩno ẅleni

6 Eshko ga Pablo ẅlo wotj̈lĩno ̈lok to
Asia kjokyo, Sbö tj̈lõkwo roy ̈lë eshko
ẅlo ̈lara. Gueniyo ichara Sbö Sëyarë
jek eshko ̈llëme. E kjĩshko ga jek Frigia
kjokyo go, Galacia kjokyo go,
7 öötong ̈löng Misia kjokyo gomyo.
Eshko ga wotj̈lĩno ̈lok to Bitinia
kjokyo ̈lara, gueniyo ichara Jesús
Sëyarë jek eshko ̈llëme.
8 E kjĩshko ga jekdo bek, s̈lano Misia
kjokyo ̈llëm, jer öötong ̈löng Troas
kjokyo.
9 E shkëyo ga Pablo domer Mace-
donia so ĩno shäng kj̈lara, shji yoĩno
ẅleni. Ga domer ̈li tj̈lẽ ba kong ga
«Rokër bop kong sira ga pja tek Mace-
donia kjokyo, tjawa kjimtëp ẅlo» ̈le.
10 Ga ĩna Pablorë eni irgo ga tjawa*
tj̈lẽ ëng kong ga «Shji roke Sbörë shäng
eshko, ba tj̈lõkwo roy pj̈lú ̈lëy kjok
eshko sopga kong» ̈lërwa. E kjĩshko ga
tjawa poshäryono ̈löng jek bek Mace-
donia kjokyo ẅlo ̈lërwa.

Lidia Jesús tj̈lõkwo kjrono

11 Eni ga tjawa opyono kjyong
kësbang roy, ga tjawa opshino Troas
kjokyo dwayo, jek bek äär jong d̈lung
tjrëko ko Samotracia. Wẽshko ga
tjawa jek äär ̈löng Neápolis kjokyo.
12 E irgo ga tjawa jem Filipos
kjokyo, e Macedonia kjokyo obi.
Kjok eshko ̈li ichaga Roma sopgarë,
gueniyo Macedonia sopga kong ga
kjok e tjẅlõ ara. Ga tjawa beno ̈löng
eshko dbar kjwöbösoe.
13 Öötong woshtoz̈long dbaryo ga
tjawa opshino jek kjok eshko dwayo,
tjawa äär ̈löng di kjako, kjoko shwo
̈lëkong. Eshko ga judíoga syõshtoz̈long
shtoyo tjok kjwe ̈lërwa, ga eni j̈lõe.
Tjawa öötong ̈löng eshkoshko ga
ẅlẽnorwa ga ẅalëga ëng töno ̈löng
kj̈löbö eshko. Eni ga tjawa sirkeno
̈lano ̈löng ba tjok.
14 Eshko ga ẅalë sök kj̈lara ko Lidia,
e Tiatira so, shwong ko dingding
shwëshwë tjẅlõ ara ẅleniyo soynega.
E judío ̈llëm ẅleniyo, gueniyo Sbö
poshrëya enido. Sök borwa kuk
eshkoshko ga pj̈lú iara Sbörë pjang ba
tj̈lõkwo roy ̈le Pablorë sök ̈li kjre ẅlo.
15 E irgo ga wara jer di pjang eshko
̈li roshko, ba pjeyoga ̈löng ba ushko
̈li tjok. E irgo ga tj̈lẽ borwa kong ga
«Tja ĩmi ga Tj̈lapga Jesús tj̈lõkwo kjraga
j̈lõkoyo ga rokër bomi kong sira ga
pjãy jek bor tjok, pjãy ber ̈löng bor
ushko ẅlo» ̈le.

Tjawa rokara j̈lõkoyo, ga j̈lõ
̈lororwa ba kong, ga tjawa beno ̈löng
ba ushko.

Pablo, Silas, e bängzaraba no shdũz̈long uyo

16 Dbar kjwara ga tjawa jek ̈löng
syõshtoz̈long shtoyo ẅloshko ga
kjoglo weno shäng kj̈lara, parkaga
tjẅlẽk shäng pjir ẅleniyo. Kjoglo ̈li
goshko Ä sëya kj̈lara. Sëya ̈li dbo go ga
̈llëbo wen ̈llono ̈li ̈le oba kong enido,
ga potjẅlẽkoba ba sogoga kong arae.
17 Kjoglo ̈li jek shäng borwa irgo, ga
öö ̈le, tj̈lẽ ë pogo kong ga «Domerga
kjwe, e Sbö Tjẅlõ Kësbangyo parkaga.
Kjwepga jek ̈löng pjãy döya Sbörë sorë
̈laga» ̈le.
18 Dbar kop ara ga shärye shäng eni.
Eni ga dbar kjwara ga Pablo iirkono
ba kong, ga bojono iröng, tj̈lẽ sëya
pjang ba go ̈li kong ga «L̈ër bop kong
Jesucristo ko goshko ga pja opkjos
kjoglo kjwe goshko dwayo» ̈le.

Jekdo eshko ga kjoglo ̈li rayara sëya
̈lirë ga toe.
19 Gueniyo ga ĩya kjoglo sogoga ̈lirë
ga beno dbur shak ba kjĩshko ame
ga Pablo, Silas, e shara ̈lok, söra jek
dbo go öötong ̈löng ̈llëbo soynez̈long,
tj̈lapgaga kjok ̈llgwega ẅleniyo ̈li bok-
shto.
20 Eshko ga tj̈lẽ ̈lok tj̈lapgaga ̈li kong
ga «Domerga ëre judíoga. Kjok ëreshko
ga oba shdöya ̈löng ara.

* **16:10** Kjibokwo ëre taga Lucasdë. Eshko jek ̈lëkong ga Lucas jëk to shäng Pablo tjok. «Tjawa» ̈le e kjĩshko.

21 Shji pĩya ˈlöng ba sdëkwo baĩya go. Shji Roma sopga kong ga tj̇lõkwo ˈle ˈlöng bi kong ˈli, e koˈlako ˈllëm, e shäryako ˈllëm bakoe» ˈle.

22 Eni ga nopga ˈlöng eshko ara ˈli jek uunkong ba wˈloyo, ga tj̇lapgaga ˈli nopga ichono ba shwong skwë, shpoya ˈlok kjor no shpokkˈlo go.

23 Eni ga shpora ˈlok irgo ga söra ˈlok, iara beno ˈlöng no shdũzl̈ong uyo roshko. Eshko ga tj̇lapgaga ˈli tj̇lẽ ˈlok no daga shäng ˈli kong ga «Bängzas, ga dos yõtsoe» ˈle.

24 Kuya ga Pablo, Silas, e söra jek, zrëra öötong tjeng këgong rong anmoyõ kjër äär pjirshko. Eshko ga kjordo zak jek ˈlok këgong këgong ba dre bapkwo, ga ba dre ˈli zrëra berˈlok eshko, opshik ˈllëm wˈlo.

25 E shkëyo ga Pablo, Silas, e ˈlöng syõshtë, të Sbö kong, ga kuya nopga shdung tjeng ba tjok eshko ˈlirë ˈlöng. Öötong kjok rong dik ga

26 yo iano kësbang eshko. Eni ga u ˈli sokö iona beno tre tre erä. Jekdo eshko ga u bäng ˈllë döktong, roshwino drete. Ga dröng sho no pjrikkˈlo ˈli döktong pjir bakoe.

27 Eshko ga no daga ˈli buk pë, ga woˈlleno buke. Ĩya ga u ˈli u bäng bäng döktong beno ˈlok oojong ga wotj̇lĩno ga nopga bängzak tjengˈli töktong pjire ˈlara. E kjĩshko ga ba dröng söya pjang ba kwota royˈli shira, opzrök wˈloˈlara.

28 Gueniyo ga ĩya Pablorë sök ga öö ˈle ba kong, tj̇lẽ ga «¡Pja opzrök ˈllëme!† ¡Tjawa ˈlöng uunkong jũshko!» ˈle ba kong dbo go.

29 Kuya no daga ˈlirë ga tj̇lẽ ga «Iök shjiy tek sözong» ˈle ba kjimtaga shäng ˈli kong, ga kjrarae. Eshko ga opzrëno jek maˈling zron jong äär jong Pablo, Silas shwoy, ga kjök torgö sök ba dre zˈlong, der arae.

30 E irgo ga kojono, ga Pablo, Silas, e shira tjeng ˈlishko dwayo. Eni ga tj̇lẽ ba kong ga «Tj̇l̈apgaga, ¿tja orwë ˈllong? ¿Tja där wˈlo ga ˈllëye shäryër?»

31 «Pja mär Tj̇lapga Jesucristo go ga pja döya Sbörë, bop pjeyogaˈlöng bop ushko uunkongˈli döya eni bakoe» ˈle ba kong.

32 Eni ga Tj̇lapga Jesús tj̇lõkwo ˈlara ˈlok ba kong, ba pjeyogaˈlöng ba ushko uunkongˈli kong bakoe.

33 Jekdo eshko ga söra no dagaˈlirë jek di bäng buk eshko ˈlishko, ga shporaˈlok bängˈli, e kwoshkwara, kröna ba kong. E irgo ga no dagaˈli wara jer di bäng bukˈli roshko, ba pjeyogaˈlöng ba ushkoˈli tjok bakoe.

34 Eni ga Pablo, Silas, e söra jek ba ushko, ga sënae. Eshko ga no dagaˈli beno sök woowa ˈllëm, ba pjeyogaˈlöng ba ushko uunkong tjok, beno ˈlöng mär Sbö go kjĩshko.

35 Wẽshko kjok shröng ga tj̇lapgaga kjok ˈllgwega wˈleniyoˈli no dagaga ichono kj̇lõbö äär ˈlöng no daga sök no shdũzl̈ong uyoˈli ĩk, Pablo, Silas, e döya wˈlo.

36 Eni ga no dagaˈli tj̇lẽ Pablo kong ga «Tj̇l̈apgaga kjok ˈllgwega wˈleniyoˈli tj̇lõkwo ichono bor kong, pjãy dör wˈlo ˈle. Eni ga pjãy to ga bue. Pjãy nom wopj̇lúe» ˈle.

37 Gueniyo ga Pablo tj̇lẽ no dagaga shrono tjengˈli kong ga «Tjawa Roma so kjibokwo tjok. Woydara ga tjawa ˈllgwera kjwe kjok ˈllgwekkˈlo Roma so ĩ go. Gueniyo tjawa ˈllgwera ˈlok ˈllëm ëmdë ga tjawa shporaˈlok ara nopga uunkong bokshto, ga tjawa bängzara ˈlok no shdũzl̈ong uyo roshko. ¿Eni ga tjawa shiya woydë ˈlũtshko ega? ¡Eni ˈllëme! Tjawa shiyaˈlok wˈlo, woyde ga tek shiga epgarë om go dey. Ëmi ba kong eni» ˈle.

38 Eni ga no dagagaˈli to öötongˈlöng tj̇lapgagaˈli shwoy ga royˈlara ba kong pjire. Kuyaˈlok ga benoˈlöng sëya ˈllëm, Pablo, Silas, e kjibokwo tjok kjĩshko.

39 Ga tj̇lapgaga ˈli jek öötong ˈlöng Pablo, Silas shwoy ga tj̇lẽ ba kong ga «Tjawa jnemi kësbange» ˈle. Eni ga dörae. Eshko ga tj̇lẽ ba kong obi ga

† **16:28** Eshko dbaryo ga nopgaˈlöng kjërshko, e töktong ey dwayoshko ga ba dagaga zrökoba. «¡Pja opzrök ˈllëme!» ˈlara Pablorë ba daga kong e kjĩshko.

«Rokërwa bomi kong sira ga pjãy opshik borwa kjok ëreshko dwayo» le.

40 Eni ga opshino lok no shdũzlong uyo roshko dwayo, ga jek öötong löng Lidia ushko. Eshko ga ba pjeyoga Jesús tjlõkwo kjraga li pjlora uunkong, ga dbo iara bakoe. E irgo ga opshino to ey dwayo.

17

Tesalónica sopga woksera löng ara

1 Ga Pablo, Silas, e jek äär löng Anfípolis kjokyo, e irgo ga Apolonia kjokyo. E irgo ga öötong löng Tesalónica kjokyo. Eshko ga judíoga syõ uyo jong kjwara.

2 Ga Pablo sgara shäng woshtozlong dbaryo kjwobi go ga opzrëk jek judíoga syõ uyo roshko. Eni ga öör shäng eshko woshtozlong dbaryo li pjloglo mya, ga lano ara nopga löng li tjok. Sbö tjlõkwo tak pjang li

3 pjlollgweya ba kong. Tjlẽ ba kong ga «Miydëy Sbö tjlõkwo ëre go ga no pjluyo iche lara Sbörë li shronoshko ga woyde ga shdungoba, wolon, ga woshre Sbörë iröng obi. Jesús roy loror bomi kong, ga shäryono ba kong eni. No pjluyo lër shäng li e» le.

4 Eni ga judíoga kjong kjong omtjlõkwo kjrono. Grecia sopga ara Sbö poshrëk löng enido wleniyo, walëga tjwlõ ara wleniyo ara, e omshäryono eni bakoe. Ga tjlõkwo kjragaga uunkong li beno löng Pablo, Silas tjok.

5 Gueniyo ga ĩya judíoga omtjlõkwo kjrono llëm wleniyo lirë ga ymorkono ara. Eni ga to löng irbo bäng go ga nopga owa oba barwë ä wleniyo, e töna kjlöböso, kjok eshko sopga shdöya wlo, ie ber löng wlẽp llëm wlo. Ga wotjlĩno ga Pablo, Silas, e löng no sök kjlara ko Jasón li ushko lara. E kjĩshko ga öötong löng ba shwoy ga opzrëno jek dbo go ba u roshko, Pablo, Silas, e shaya, söya, twe nopga löng li kong wlo, shdũya wlo lara,

6 miga wlẽna llëme. Eni kuzong ga Jasón shara lok shara, ba pjeyoga Jesús tjlõkwo kjraga kjlöbö li tjok. Ga söra lok dbo go, dopshiya lok ĩ, öötong löng tjlapgaga kjok llgwega wleniyo li shwoy. Eshko ga öö le lok ara, tjlẽ ga «Domerga to löng kjok shto oblë oblë, nopga shdöya ber löng wlẽp llëm wlo li, e shrono löng bi shwoy ëre bi barwaga.

7 Shronoshko ga wlokjrara Jasón jũrë öötong löng ba ushko. Kjok llgwekklo tara pjluësbangyo sök Roma kjokyorë li, e bangkjre lok llëm, ie ber tjwlõ llëm bakoe. To löng tjlẽ ga pjlu oblë tjok le. E kowe lok Jesús» le.

8 Eshko ga llëye lara lok li kjĩshko ga tjlapgaga, nopga löng eshko li, e woksera tjë jĩkong.

9 E kjĩshko ga Jasón, ba pjeyoga Jesús tjlõkwo kjraga, e ichara lok oppotjwlẽk, e irgo ga rayara toe.

Berea sopga Jesucristo tjlõkwo kjrono ara

10 E shkëyo ga Pablo, Silas, e ichara Jesús tjlõkwo kjragaga eshko so lirë opshik jek Berea kjokyo. Öötong löng eshko ga opzrëno jek judíoga syõ uyo jong eshko li roshko.

11 Judíoga löng Berea kjokyo li wotjlĩk owa judíoga löng Tesalónica kjokyo li ĩ dik llëme. Ga Jesús tjlõkwo lara lok ba kong li kuya ga beno löng wopjlú, ga kũywa lok obi. Eni ga dbar kjwobi go ga tjlõkwo kura lok li ĩna lok Sbö tjlõkwo kjibokwoyo go ara, llëye lara Pablo, Silasdë li, e jlõre ĩya lok wlo.

12 Eshko ga judíoga omtjlõkwo kjrono ara. Grecia sopga omtjlõkwo kjrono kjlaraso llëm bako, walëga tjwlõ ara wleniyo, domerga bakoe.

13 Gueniyo ga Sbö tjlõkwo roy le Pablorë shäng Berea kjokyo li roy kura judíoga löng Tesalónica kjokyo lirë, ga jek öötong löng eshko ga nopga löng eshko li shdöra lok ara, beno löng wlẽp ame.

14 Jekdo eshko ga Pablo ichara ba pjeyoga Jesús tjlõkwo kjraga lirë opshik maling, jongya dlung sor go, brik to kjok eshko dwayo wlo. Gueniyo Silas, Timoteo, e beno löng Berea kjokyo obi.

15 Eshko ga Pablo yorkagaga öör
löng ba tjok Atenas kjokyo. Ga Pablo
beno sök eshko. Eni ga ba yorkagaga
li sano jem iröng Berea kjokyo. Brik
lokshko ga Pablo tjlë ba kong ga «Pjãy
tjlë Silas, Timoteo kong ga woydër ga
tek tön bor tjok maling Atenas kjokyo
jũshko lëmi ba kong» le.

Pablo Sbö tjlõkwo lono shäng Atenas kjokyo, tjlapgaga këskës ko Areópago kong

16 Ga Pablo beno sök eshko Silas,
Timoteo, e koshë. E wopro ga ĩya to
shäng ga Atenas sopga sböpga jyãglo
shäryono träk llëm, ga wokserga shäng
erä.
17 E kjĩshko ga öötong shäng judíoga
syõ uyo jong eshko li roshkoshko
ga tjlõkwo kjlopswë ara nopga löng
eshko li tjok, judíoga, nopga judío llëm
wleniyo, gueniyo Sbö poshrëk löng
enido wleniyo tjok. Ga dbar kjwobi
go ga öötong shäng llëbo soynezlong
shtoyo ga tjlõkwo kjlopswë ëbo tjwe
ba shwoy li tjok.
18 Eshko ga nopga tjeng kjring pjök
ko epicúreo, estoico. Epga tjlõkwo
kjlopswë kar kar ëng tjok ara, ba
wotjlĩk om go li go. Ga Pablo tjlë
li kuyashko ga tjlë lok kar kar ba
tjok. Ga kjong kjong tjlë ëng kong
ga «¿Domer tjlëgwang kjok miydë llëm
kjwe llë layde shäng?» le.

Eshko ga Pablo shäng Jesús roy
pjlú lë ba kong, Jesús, e wolono, ga
woshrara Sbörë iröng obi le. E kjĩshko
ga kjong kjong tjlë ga «Domer kjwe ĩn
ga to shäng sböpga shto oblë so roy
shdök» le lok eni.
19 Eni ga söra lok öötong shäng
tjlapgaga këskës ko Areópago li
shwoy. Eshko ga tjlë lok ba kong
ga «Tjlõkwo lëp shäng borwa kong
tjaglën li, e pĩs yõtso borwa kong sira,
miydërwa wlo.
20 Kurwa ga tjawa kong tjlõkwo lëp
llëbo oblë dö, ga llë loklo miydërwa
woydë» le.
21 Eshko ga Atenas sopga, nopga
shto oblë so löng eshko li, e sgara
löng llëye lëba tjwe tjaglën li kuya wlo,
lanyotke wlo eröe. Llëye oblë shärye
lok llëme.
22 Eni ga Pablo kojono shäng eshko
ba bokshto, ga tjlë ba kong ga
«Tjlapgaga Atenas so, ĩn jlõkoyo ga
bomi sböpga, e bangkjrëmi äe.
23 Tja jëktong bomi kjok jũshko ga
bomi sböpga poshrëzlong shtoyo lok
li ĩnor pjire. Kjrina jũni ga sbö
poshrëkklo jong kjwara eshko, tak
pjang ba poglo go tjlẽ ga "Sbö miydëy
llëm obi li, e poshrëkklo." Eni ga Sbö
miydëmi löng llëm li, e poshrëmi löng
tjän, e ë miydëmi löng llëm gueniyo. E
kjĩshko ga tja shrono shäng ba roy laga
bomi kong.
24 E kjok ëre uunkong shäryaga, llëbo
tjeng kës li shäryaga bakoe. E kjok
dogo so, kjok ëre so, e Tjlapga. E sök
u shäryak norë li roshko llëme.
25 Shji löng së laga erë, shji tjwlõ
shrë laga erë, shji llëbo tjok kës li
twaga erë bakoe. Eni ga e opkjim-
toklo woydë llëme.
26 »Dämärshko ga domer shäryara
kjlaraso döe. Gueniyo ba tjëyo tek ber
ba irgo li wena träk llëm, shdöktong
to kjok shto oblë oblë uunkong kjok
kjwang jĩkong. Tek dënashko ga tjëyoga
oblë oblë ber löng dbar kjwobi, ber
tjeng kjone, e lara pjir tjän.
27 Shäryara eni, ber löng ba wlëk
wlo. To jëk löng kuya ĩ wleni ga wlëya
kjwe, shäng bi soshko ëmdë.
28 Ga shji mär löng ba go, shji jëk
laga erë bakoe. Ga pjãy tjrëko tjlõkwo
wolëso tagaga tjeng kjlöbö. Epga
omlono eni bakoe. Tjlëno ga "Shji
uunkong Sbö wapga" lara lok eni.
29 »Shji Sbö wapga kuzong ga Sbö,
e so sböpga jyãglo shäryak dbur sho
shõylõr go, dbur sho pjlublún go, llëm
ga ak sho go kjoyo, e lëy eni llëme. E
so llëbo shäryak norë ba wotjlĩk li go
kjoyo llëm bakoe.
30-31 »Dënashko ga nopga llëbo
shäryono bëy llëmshko ga shdũya
Sbörë llëm, llëye miyde lok llëm
kjĩshko. Gueniyo dbar iara Sbörë
beno kjwara, ber nopga löng kjok ëre
kjing go kës li llgwezlong dbaryo wlo.

Ga domer kjrara beno shäng kjlara, nopga llgweya bek wlo. E ë miydëy wlo ga e wolono, ga woshrara Sbörë iröng obi. E kjĩshko ga eerishko ga nopga löng kjone pogo, e woyde ga llëbo owa shärye löng li, e owa jlõe le, ga raye» le.

32 Ga domer wolono kjlara ga woshrono iröng obi le eni li kuya lok ga kjong kjong Pablo lãywë owa, joywe jong erä. Gueniyo kjong kjong tjlẽ ba kong ga «Pja woydërwa ga llëye lëp shäng li dbar oblëshko ga lëp borwa kong jek pjlara obi» le.

33 Eni ga Pablo opshino eshko dwayo.

34 Eshko ga kjong kjong jek Pablo tjok, ga beno löng Jesús tjlõkwo kjragaga. Kjlara jũni ko Dionisio. Domer, e tjlapgaga këskës ko Areópago li kjlarayo. Jesús tjlõkwo kjraga kjlara obi, e walë shäng kjlara ko Dámaris.

18

Pablo Sbö tjlõkwo lono shäng Corinto kjokyo

1 E irgo ga Pablo opshino to Atenas kjokyo dwayo, jek öötong shäng Corinto kjokyo.

2 Eshko ga judío wlẽna shäng kjlara ko Aquila, e Ponto so. Dënashko ga öötong sök Roma kjokyo, e Italia kjokyo obi. Eshko dbaryo ga pjlu kësbangyo ko Claudio li tjlõkwo ichono, tjlẽ ga «Judíoga löng jũshko Roma kjokyo kjlobi li opshik drete» le. E kjĩshko ga eeri ga öötong dbar kjwöbö ga Aquila opshino jek Roma kjokyo dwayo, öötong sök Corinto kjokyo ba boy Priscila tjok.

3 Ba pak baĩya lok, e u shäryaga öng kwota go, Pablo ĩ dik. E kjĩshko ga miydara Pablorë ga jek öötong shäng ba shwoy ga beno shäng ba ushko, ga parkë ba tjok bakoe.

4 Eni ga äär woshtozlong dbaryo kjwobi go ga Pablo opzrëk jek judíoga syõ uyo jong eshko li roshko. Ga lan judíoga löng li tjok, nopga judío llëm wleniyo löng li tjok bako, tjlõkwo le shäng li, e jlõe le lok wlo.

5 Ga Silas, Timoteo, e tjwe Macedonia kjokyo dwayo öötong löng ba shwoy. Eshko jek lëkong ga Pablo opyono Jesús tjlõkwo roy lë dbar kjwobi go, opyono shäng e shäryë wlo eröe. Tjlẽ judíoga kong ga «Bi pjluyo iche le Sbörë li, e Jesús» le ba kong ĩyado.

6 Kuya judíogarë ga opyono beno löng ba wloyo, ga lãywe lok owa arae. E kjĩshko ga Pablo ba shwong pjloyono, pjloyo lon ber tjeng eshko wlo, e ba wloyoga ber löng shdungko wlo loklo. Ga tjlẽ ba kong ga «Pjãy shdũya Sbörë laga ber pjãydë om go. Miydaga ber tjarë ame. Tja Sbö tjlõkwo roy lë pjãy judíoga kong ame. Tjlõkwo li lër nopga judío llëm wleniyo kong shara» le.

7 Eni ga Pablo opshino judíoga syõ uyo li roshko dwayo. Eshko ga domer sök kjlara ko Ticio Justo, e judío llëm wleniyo, gueniyo Sbö poshrëya enido. Ba u jong judíoga syõ uyo li zlong bäng. Eni ga Pablo beno sök ba tjok eshko.

8 Kjok eshko ga domer sök kjlara obi ko Crispo. Domer, e judíoga syõ uyo jong eshko li kägäyo. Ga Tjlapga Jesús tjlõkwo kjrara, ba pjeyoga löng ba ushko uunkong li tjok. Corinto sopga omtjlõkwo kjrono ara bako, ga waraba jer di roshko uunkong.

9-10 Shkër kjwara ga Tjlapga Jesús tjlẽno Pablo kong shji yoĩno wleni, tjlẽ ga «Llëye bangkjrëp llëme. Tja shäng bop tjok ĩyado. E kjĩshko ga bor tjlõkwo roy lëp ĩyado, pja kjinkë llëme. Ga nopga kjok ëreshko botoya ara. E kjĩshko ga pja barwaga ërë llëm, pja kong llëbo owa shärye ërë llëm bakoe» le.

11 Eni ga Pablo beno shäng Corinto kjokyo Sbö tjlõkwo lë nopga li kong lu pjlara kjingsho bëy.

12 Corinto kjokyo, e Acaya kjokyo obi. Dbar eshko ga Galión, e parkë sök Acaya so ichaga. Eshkoshko ga öötong shäng Corinto kjokyoshko ga judíoga ëng töno, ga Pablo shara lok, söra jek öötong löng no llgwezlong uyo.

13 Eshko ga tjlẽ lok tjlapga li kong ga «Domer ëre to shäng nopga ië

Sbö poshrëk, ba wotjlĩk baĩya li go. Gueniyo kuy ga le shäng li, e kjok ïlgwekklo tara Moisésdë li wloyo» le.
14 Eni ga dborye Pablorë lara, gueniyo Galión tjlẽ judíoga li kong ga «Judíoga, tja barwëmi ïlëme. Ëye rotoromi ïlëye shäryara owa anmoyõ kjĩshko kjwe ga ïlgwer bomi kong kjluwe.
15 Gueniyo sömi tjwe shäng li tjlõkwo le shäng li kjĩshko. Pjãy lan tjlõkwo ïlë kjĩshko, ko ïlë kjĩshko, bomi kjok ïlgwekklo li kjĩshko bakoe. Eni kuzong ga ïlgwezĩ pjãydë om go. Tja opyë woydë ber ïlëbo e ïlgwega bomi kong ïlëme» le.
16 E irgo ga ichara ba ïlgwezlong uyo roshko dwayo.
17 Eshko ga judíoga syõ uyo jong li kägäyo shäng kjlara ko Sóstenes. E shara nopga judío ïlëm wleniyo löng lirë, ga shpora lok ara Galión bokshto. Ga ĩya sök wlẽp erä, e ba kong ga ïlëye ïlëme le.

Pablo jëk shäng kjok shto oblë oblë

18 Eshko ga Pablo beno sök Corinto kjokyo dbar kop ara obi. E irgo ga «Tja toe» lara Jesús tjlõkwo kjragaga löng eshko li kong, ga jer öötong shäng Cencrea kjokyo, Priscila, Aquila tjok. Eshko ga Pablo kä shtono beno pjret. Dämär ga käkzong shtë ïlëm dbar kjwöbö lara Sbö kong tjän, ga dbaryo li pjitonge. E irgo ga opyono lok kjyongësbang roy, jongya Siria kjokyo wlo le.
19 Ga öötong löng Éfeso kjokyoshko ga Priscila, Aquila, e rayara Pablorë beno eshko, ga toe. E irgo ga jek öötong shäng judíoga syõ uyo roshko ga lano judíoga löng eshko li tjok.
20 Eni ga tjlẽ lok ba kong ga «Woydërwa ga pja ber sök borwa tjok dbar kjwöböso guing» le, gueniyo woydara ïlëme.
21 Ga «Tja toe.* Gueniyo ga woyde Sbörë ga tja tjwe iröng bomi ĩk obi» le. E irgo ga opyono sök kjyong ësbang roy, ga toe.
22 Jek öötong shäng Cesarea kjokyo ga jem Jerusalén kjokyo, Jesús tjlõkwo kjragaga löng eshko li pjlok. E irgo ga opshino jer öötong shäng Antioquía kjokyo buk Siria kjokyo obi lishko ga
23 beno sök eshko dbar kjwöböso. E irgo ga opshino jek obi, ga to shäng kjok kjrinashko kjrinashko Galacia kjokyo, Frigia kjokyo bakoe. Jesús tjlõkwo kjragaga kjimtara mär Sbö go jek këgong eni.

Apolos Sbö tjlõkwo lono Éfeso kjokyo

24 Eshkoshko ga domer öötong shäng kjlara Éfeso kjokyo ko Apolos. E judío, Alejandría so. Sbö tjlõkwo tak pjang li miyde shäng arae. Ga domer li tjlẽ ga kuywoye.
25 Ga oppino ara tjän, Tjlapga Jesús irbo li kjĩshko, ga tjlẽ shäng ga laywae. Oba pĩya shängshko ga Jesús roy le ba kong yõtsoe. Gueniyo miyde wlo li obie. Juan no wono di go sorë miydayde döe.
26 Eni ga opzrëno jek judíoga syõ uyo jong eshko li roshko, ga tjlẽno oba kong, ïlëye bangkjrara ïlëme. Gueniyo kura Priscila, Aquilarë, ga mana lok ba ushko, lan ba tjok wlo, Sbö irbo li miyde pjlú anmoyõ wlo.
27-28 E irgo ga Apolos to jek shäng Acaya kjokyo le, ga kura ba pjeyoga Jesús tjlõkwo kjraga löng lirë. Eni ga kong kjibokwo tara lok kjwara, söya twe Jesús tjlõkwo kjragaga löng Acaya kjokyo li kong wlo, äär eshko ga wlokjre lok pjlú wlo le.

Jek öötong Acaya kjokyo ga tjlẽno judíoga löng eshko Tjlapga Jesús tjlõkwo woydë ïlëm wleniyo kong jlõkoyo. Sbö tjlõkwo tak pjang li go ga pina ba kong ga no pjluyo iche lara Sbörë li, e Jesús. Ga tjlõkwo kjlopswë lok kar kar ëng tjokshko ga judíoga li zãya enidoe. Ga Sbö wopjlú li kjĩshko ga ba tjlõkwo kjragaga löng eshko li, e kjimtara tek dämär ba tjlõkwo kjrë. Eshko ga epga kjimtara Apolosdë ara bakoe.

* **18:21** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyã shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjlẽ ga «Tja toe. Woyde ga tja jek äär Jerusalén kjokyo dbar shrëkklo dbaryo tjwe lishko.»

19

Pablo tjlõkwo lono Éfeso kjokyo

1 Apolos sök Corinto kjokyo wopro
ga Pablo jek shäng Galacia kjokyo,
Frigia kjokyo bakoe. Eni ga öötong
shäng Éfeso kjokyo. Eshko ga Jesús
tjlõkwo kjragaga wlëna tjeng kjlöbö,
2 ga tjlë ba kong ga «¿Sbö tjlõkwo
kjroromishko ga pjãy go Sbö Sëya, e
shronore?»
«Llëme. Sbö Sëya, e ë laydëba borwa
kong llëm obi» le lok ba kong.
3 Kuya ga tjlë ba kong ga «¿Eni ga
pjãy warabashko ga e llë loklo?»
«E Juan tjlõkwo kjrororwa li loklo»
le lok ba kong.
4 Kuya ga tjlë ba kong ga «Juan no
wono jlõe. Ëye, llëbo owa shärye löng
li, e owa jlõe lara, ga rayara ga wara
jer di roshko. Gueniyo ga no tjwe ba
irgo li lanyotkara Juandë oba kong,
ga woyde ga shji mär ba go dey. Tjlëno
shäng li, e Jesús layde» le.
5 Kuya lok ga epga wara jer di
roshko Tjlapga Jesús ko go.
6-7 Domerga wara li doglo sak
kjwara kjingsho pjök (12). E irgo ga
orkwo iono ba dlu kjing go, ga epga
go Sbö Sëya shrono beno kësbang ba
tjok. Eni ga beno löng tjlë kjok shto
oblë oblë so tjlõkwo, ga Sbö tjlõkwo roy
lara lok oba kong.
8 Ga moglo mya ga Pablo jek ĩyado
judíoga syõ uyo jong eshko li roshko.
Eshko ga Sbö ber no pjluyo sorë li roy
le shäng ara, tjlõkwo le shäng li, e jlõe
lëba wlo. Tjlëshko ga llëye bangkjre
llëme.
9 Gueniyo ga kjong kjong omtjlõkwo
kjrono llëm, llëye kuya lok woydë llëm
kjĩshko. Ga Irbo Tjaglën li lãywe lok
owa oba bokshto. Eni ga Pablo op-
kjono jek ey dwayo, ga Jesús tjlõkwo
kjragaga li söra jek oppĩzlong uyo
jong kjwara roshko, u li sogo ko
Tirano. Eshko dbar kjwobi go ga Sbö
tjlõkwo lanyotkara ba tjok ara.
10 Ga shäryara eni öötong lu pjloglo
pjök. Eni ga Tjlapga Jesús tjlõkwo
shdöktong nopga löng Asia kjokyo
uunkong kong, judíoga kong, nopga
judío llëm wleniyo kong bakoe.
11 Eshkoshko ga Pablo kong dbo
twara Sbörë kësbang, llëbo ĩydëba llëm
wleniyo shärye kësbang wlo.
12 Eni ga jangsher, shwong llë, e
pjono ba go dö ëmdë ga sökoba, twëba
swlopga kong ga poptë, twëba nopga
goshko Ä sëyaga li kong ga sëya li to ba
go dwayo bakoe.
13 Judíoga kjong kjong to löng kjok
kjrinashko kjrinashko Ä sëyaga tjeng
oba goshko li ichë ä wleniyo. Eshko
ga Tjlapga Jesús koiarga lok pjang
sëya li iche wlo bakoe lara. Ga tjlë
ga «Pablo to shäng Jesús roy lë, ga lër
bop kong Jesús ko goshko ga Ä sëya,
pja opkjos no kjwe goshko dwayo» le
jong eni.
14 Eshko ga domerga löng doglo
kjäk (7), Esceva wapga. Esceva, e
judío, syõshtaga kägäyo bakoe. Ba
wapga doglo kjäk (7) li to löng Ä sëyaga
ichë Jesús ko goshko bakoe.
15 Pjlara ga shäryara lok enishko ga
Ä sëya li tjlë ba kong lok ga «Tja Jesús
miydë, Pablo miydër bakoe. ¿Gueniyo
ga pjãy ëro?» le.
16 Jekdo eshko ga domer goshko Ä
sëya pjang li jek zrow pjä ba goshko
lok erä. Ba dbo ara go ga tjeng doglo
kjäk (7) li shpora ara, shwong llë
dwlëra dret, sho llë dwlëra srëng ara,
ga zana tjë jĩkong. Eni ga to töktong
lok u li roshko dwayo, kjlop dret, ba
llëmdoe.
17 Kuya Éfeso sopga uunkong,
judíoga, nopga judío llëm wleniyo lirë
ga beno löng sëya llëm, bangkjre arae.
Eni ga Tjlapga Jesús ko li iara lok tjwlõ
ara.
18 Eshko ga Jesús tjlõkwo kjragaga
ara tjwe löng llëbo owa shäryara lok
tek dënashko li lë oba uunkong bok-
shto.
19 Ga epga ara parkono löng ybipga
wleniyo li, ba oppingglo kjibokwo
shoyo söya tjwe löng, ga sura iökshko
dret oba bokshto. Ga ba kjibokwo
sura lok kës li tjwlõ iak dbur sho

pj̈lub̈lún kjwo sak dbäw dbäw pj̈loglo sak shkëng (50,000).

20 Eni ga Tj̈lapga Jesús tj̈lõkwo shdöktong l̈law pogo, ga tj̈lõkwo kjrëba jek këgong këgong.

21 E irgo ga l̈lëbo shäryono kës l̈i irgo ga Pablo wotj̈lĩk jek Macedonia kjokyo, Acaya kjokyo go jongya Jerusalén kjokyo wlo l̈e. Ga wotj̈lĩk kjrina obi ga «L̈öng Jerusalén kjokyo l̈i pj̈loror pjir ga tja jongya Roma kjokyo bakoe» l̈e.

22 Eni ga ba kjimtagaga ichara do pjök jongya Macedonia kjokyo ba bäm go, epga Timoteo, Erasto. E wopro ga e beno sök eshko Asia kjokyo dbar kjwöböso obi.

Éfeso sopga woksera l̈öng ara

23-29 Éfeso so sböpga kj̈lara ko Artemisa, ba syõ uyo jong eshko. Eshko ga domer sök kj̈lara ko Demetrio, ba pak baĩya, e l̈lëbo jyãgl̈o shäryaga dbur sho pj̈lub̈lún go. Domer, e Artemisa syõ uyo l̈i jyãgl̈o shäryaga. E go ga dbur shak ara, ba parkagaga parkë l̈öng ba tjok l̈i tjok. Eshko dbaryo ga l̈lëbo jyãgl̈o shäryagaga uunkong l̈i töna, ga tj̈lẽ ba kong ga «Pjeyoga, miydëmi pj̈lú ga shji mär bi pak ëre go. Eerishko ga Asia kjokyo kjok kjwang jĩkong ga bi sbö kësbang Artemisa l̈i poshrëy l̈öng ĩyado. Gueniyo ĩmi l̈öng, kumi l̈öng ga Pablo to shäng tj̈lẽ oba kong ga sböpga jyãgl̈o shäryaga norë l̈i, e l̈lëno l̈lëme l̈e. Eni ga nopga kj̈lopswë ara ba shwo l̈ëkong, ga shärye eni l̈i jũshko dö l̈lëm, Asia kjokyo uunkong seke. L̈lëbo ëre owa bi kong, bi pak ëre iëba ber tjwl̈õ l̈lëm ga jer bi shjiryo. Erö l̈lëme. Eshko ga Artemisa syõ uyo jong jũshko l̈i, e ber tjwl̈õ l̈lëm bakoe. Eni ga bi sbö om go l̈i woydëba ame, ba tjwl̈õ kësbang l̈i iëba ber l̈lëno ame» l̈e.

Kuya l̈ok ga iirkono ara, öö l̈e l̈ok arae. Tj̈lẽ l̈ok dbo go ga «¡Éfeso so sbö Artemisa l̈i, e tjwl̈õ kësbange!» l̈e. Eni ga Éfeso sopga woksera l̈öng tjë jĩkong. Eshko ga Pablo yorkagaga wl̈ẽna l̈öng do pjök ko Gayo, Aristarco, epga Macedonia so. Ga shara l̈ok, dopshira, söra öötong l̈öng no tönzl̈ong uyo jong eshko l̈ishko.

30 Eni ga roy kuya Pablorë ga jek opzrëk woydë eshko, l̈an nopga l̈öng l̈i tjok wlo l̈ara, gueniyo ichara Jesús tj̈lõkwo kjragagarë l̈lëme.

31 Eshko ga tj̈lapgaga tjwl̈õ kës̈kës Asia sopga kong wleniyo l̈öng eshko kj̈löbö, epga Pablo pjeyoga wleni, ga tj̈lõkwo ichara ba kong, to jek opzrëk eshko l̈lëm wlo.

32 E wopro ga nopga öötong l̈öng no tönzl̈ong uyo l̈i, e woksera l̈öng träk l̈lëme. L̈öng eshko ara töno l̈öng l̈lë kjĩy miyde l̈öng l̈lëme. Ga öö l̈e l̈ok ara, kj̈lara tj̈lẽ obl̈ë, kj̈lara tj̈lẽ obl̈ë bakoe.

33 Ga judío shäng kj̈lara eshko ko Alejandro. Domer, e ichara judíoga l̈öng l̈irë nopga l̈öng kës l̈i bokshto, ga l̈lëye l̈e wlo l̈i l̈ara l̈ok ba kong. Eni ga Alejandro orkwo poyono, pjãy kjinkozong l̈oklo wleni.

34 Gueniyo ga miydara l̈ok ga e judío ga kuya woydë l̈lëme. Ga öö l̈e l̈ok tjë jĩkong, tj̈lẽ ga «¡Éfeso so sbö Artemisa l̈i, e tjwl̈õ kësbange!» l̈e jong eni wop ara, ga Alejandro to tj̈lẽno nopga l̈i kong l̈lëme.

35 E irgo ga nopga l̈öng kës l̈i kjinkara no shäng kj̈lara tj̈lapgaga kës̈kës dboryaga wleniyorë, ga tj̈lẽ ba kong ga «Pjeyoga Éfeso so. Shji iak beno l̈öng bi sbö kësbang Artemisa l̈i syõ uyo daga, shji beno l̈öng ba jyãgl̈o ter l̈ono kjok dogo dwayo l̈i daga bakoe. Nopga kjok kjwang jĩkong so ommiydë pj̈lú ga eni.

36 E jyõ l̈aga ërë l̈lëme. Eni ga pjãy l̈öng tj̈ëkso guing. L̈lëbo shäryëmi ga woyotj̈lĩmi l̈lëm guing l̈lëme.

37 Ga domerga söromi kjwe l̈lëye owa shäryara syõ uyo kjĩy l̈lëm, l̈lëye l̈ara bi sbö kjĩshko l̈lëm bakoe. ¿Eni ga tek söromi jũshko ega?

38 »Eni ga Demetrio, ba parkagaga, ëye rote woydë wleni ga tj̈lapgaga no l̈lgwega l̈öng kjweshko, ĩzĩa. Woyde ga ba l̈lgwezl̈ong dbaryo ga koshe l̈öng l̈lgweya wlo. Eshko ga shji ëng rotë ga pj̈lúe.

39 Ga pjãy ˈllëbo rokë woydë obi ga
ˈlëmi shji töno ˈlöng uunkong dbaryo
bekˈlishko ga ˈllgwey bomi kong eshko
jã.
40 Ll̈ëbo shäryono jũshko ˈli, e tjwe bi
kong owa kjwe. Shji oba iono ëngkjwë
ara ˈle bi ichagagarë kjwe. ¿"¿Oba
shdöktong ˈlöng kjweni ega?" ˈlara ˈlok
bi kong ga ˈllë ˈloydë ba kong eshko?»
ˈle.
41 L̈ara eni pjir ga nopga ˈli ichara to
pjire.

20

Pablo to shäng Macedonia kjokyo, Grecia kjokyo

1 Nopga shdöktong kës ˈli sˈlano
pjir ga Jesús tj̈lõkwo kjragaga rokara
Pablorë, poshdũya wˈlo. Poshduna
pjir ga «Tja toe» ˈle, ga to jek Macedo-
nia kjokyo.
2 Öötong shäng eshko ga jek shäng
Jesús tj̈lõkwo kjragaga ˈlöng ˈli dbo ië
kjok kjrinashko kjrinashko. E irgo ga
to jek öötong shäng Grecia kjokyo,
3 ga beno sök eshko moglo mya.
E irgo ga opshik to jongya Siria
kjokyo ˈle. Brikdo, opyë kjyong
kësbang roy ˈlarashko ga roy kuya
ga judíoga wotj̈lĩk ba zrök ˈle ëba. E
kjĩshko ga wotj̈lĩk to iröng pjö ˈlëkong
Macedonia kjokyo go shara ˈle.
4 Ba yorkagaga jekˈlöng ba tjokˈli ëre:
Sópater, e Pirro wa, Pirro, e Berea so;
Aristarco, Segundo, epga Tesalónica
so; Gayo, e Derbe so; Tíquico, Trófimo,
epga Asia so; Timoteo bakoe.
5 Epga uunkong jekˈlöng borwa bäm
go, ga tjawa koshe öötong ˈlöng Troas
kjokyo. Gueniyo tjawa beno ˈlöng
Pablo tjok.
6 Tjawa beno ˈlöng Filipos kjokyo
äär jong pj̈lung shosho suk pjir
shäryak ba uukklo tjok ˈllëm dbaryo
ˈli pjitong guing. E irgo ga tjawa
opshino jek Filipos kjokyo dwayo
äär jong d̈lung kjako, ga tjawa
opyono kjyong kësbang roy, ga tjawa
jeke. Öötong dbargwo shkëng (5) ga
epga dosharorwa öötong ˈlöng Troas
kjokyo. Ga tjawa beno ˈlöng eshko
dbargwo kjäk (7).

Dwˈlas woˈlono kj̈lara, ga woshrara Pablorë iröng obi

7 Öötong dbar sondëshko ga tjawa
töno Jesús tj̈lõkwo kjragaga tjok, ië
wˈlo. Ga Pablo tj̈lẽno nopga ˈlöng ˈli
kong. Ga opshik eshko dwayo wẽshko
ˈle kjĩshko ga beno shäng tj̈lẽ wop ara
äär jong kjok ronge.
8-9 Ga tjawa töno ˈlöng ˈlishko ga
yongyo shäryak jem jong ëng kop-
shko ˈllögong ˈllögong äär jong kjring-
gwo myashko, tjawa ˈlöng ˈli ey. Eshko
ga iök borkek ˈlok shjiy arae. Ga
dwˈlas shäng kj̈lara eshko ko Eutico,
ga sirkeno sök u bäng bäng go. Eshko
ga Pablo tj̈lẽ shäng kjër wopro ga
Eutico sök ga poywõ ara. Wop ara
ga pono, ga ˈlono jer jong kjokshko
dwayo äär jong töshko, ga woˈlonoe.
10 Eni ga Pablo opˈlono jer ba ĩk,
ga opburgö dwˈlas ˈli kjing go, ga
popj̈lura. Eshko ga tj̈lẽ nopga ˈlöng ˈli
kong ga «Pjãy woydë ˈllëme. ¡Buk së!»
ˈle.
11 E irgo ga Pablo jem kjomo iröng
obi, ga pj̈lung shosho suk pjir shdöra,
ga uara tj̈lõkwo kjragaga ˈlöng ˈli tjok,
ga beno shäng tj̈lõkwo ˈlë ba kong obi
äär jong kjok shränto. E irgo ga toe.
12 E irgo ga dwˈlasˈlira söraˈlok jek ba
ushko së. E kjĩshko ga ba pjeyoga beno
ˈlöng wopj̈lú anmoyõ.

Pablo tj̈lõkwo ˈlono tj̈lapgaga Jesús tj̈lõkwo kjraga kägäyo ˈlöng Éfeso kjokyo ˈli kong

13 E irgo ga Pablo beno shäng Troas
kjokyo obi, ga tjawara opshino jek ba
bäm go, tjwe jong Asón kjokyo kjyong
kësbang go. Woyde Pablorë ga jek pjö
ˈlëkong, ga koshërwaˈlöng eshko.
14 Eni ga Pablo tjwe shäng eshko, ga
töno borwa tjok, ga opyono jek shäng
kjyong kësbang roy borwa tjok. Eni ga
tjawa jek äärˈlöng Mitilene kjokyo.
15-16 Wẽshko ga tjawa opshino
eshko dwayo, ga tjawa jekˈlöng Quío
kjokyo, e bokshto. Wẽshko ga tjawa
jek äär ˈlöng Samos kjokyo. Woyde

Pablorë ga tjawa slan ber löng Éfeso
kjokyo llëme le, äär Jerusalén kjokyo
judío dbar shrëzlong dbaryo kowe
lok Pentecostés li bäm go wlo. E
kjĩshko ga wẽshko ga tjawa öötong löng
Mileto kjokyo.

17 Eshko ga no ichara Pablorë
tjlapgaga Jesús tjlõkwo kjraga kägäyo
löng Éfeso kjokyo li rokë.
18 Eni ga öötong löngshko ga Pablo
tjlẽ ba kong ga «Dënashko ga tja tek
shrono shäng Asia kjokyo ëreshko ga
tja beno shäng bomi tjok dbar kop
ara. Llëye shäryoror eshko li miydëmi
pjir tjän.
19 Eshkoshko ga judíoga kjong kjong
opyono beno löng bor wloyo. E
kjĩshko ga llëbo weno bor kong owa
ara, ga tja beno shäng woydë ara
bakoe. Gueniyo tja beno shäng parkë
Tjlapga Jesús kong wotöy ĩyadoe.
20 Tja Sbö tjlõkwo lono oba uunkong
bokshto, ga pjãy pinor öör bomi
ushko bakoe. Eshko ga tjlõkwo llë ber
pjlú bomi kong wlo li, e loror bomi
kong pjir, llëye bangkjrër llëm wleni.
21 Eshko ga tja tjlẽno shäng tjlõkwo
kjwaraso judíoga kong, nopga judío
llëm wleniyo kong bakoe. Tja tjlẽ ga
"Llëbo owa shäryëmi löng li, e owa
jlõe lozĩ, ga rayozĩ, ga pjãy optwos
Sbö kong dey, ga pjãy mär ber löng bi
Tjlapga Jesús go" lër shäng eni ĩyado.

22 »Ga eerishko ga tja jongya
Jerusalén kjokyo, tja iche Sbö Sëyarë
jek eshko kjĩshko. Gueniyo llëye wen
bor kong eshko li miydër shäng llëme.
23 Miydër shäng li, e kjrinaso. Tja
to shäng kjok shto oblë oblë lishko ga
Sbö Sëya tjlẽ bor kong ga "Llono ga
pja iëba ber shäng no shdũzlong uyo
roshko, ga llëbo wen oblë oblë bop
kong bakoe" le bor kong eni.
24 Gueniyo bor kong ga tja
wolonde, de llëm, e llëye llëme.
Woydër li, e kjrinaso. Pak twara
Tjlapga Jesúsdë bor kong shäryër wlo
le li, tja wolonoshko ga e shäryoror
pjire. Ga pak li, e shji kjimte woydë
Sbörë sorë li roy pjlú shdör oba kong.

25 »Ga pjãy kong Sbö ber no pjluyo
sorë li roy loror bomi kong ara.
Gueniyo lër bomi kong ga tja ĩmi ame.
26-27 Llëye woyde Sbörë li, e loror
bomi kong dret, llëye bangkjrër llëm
wleni. E kjĩshko ga lër bomi kong ga
pjãy miydaga ber tjarë ame.
28 Sbö tjlõkwo kjragaga tjwlẽna ba
Wa srëng li go pjir, ga pjãy iara ba
Sëyarë beno löng ba dë. E kjĩshko ga
pjãy wlẽp llëme. Pjãy opdos yõtso.
Jesús tjlõkwo kjragaga dëmi, öng wlẽp
ushko so de ba dagarë wleni.

29 »Miydër pjlú ga tja opshino kjok
jũshko dwayoshko ga domerga owa
tjwe opzrëk bomi tjrëko ara, ga Jesús
tjlõkwo kjragaga löng li barwe ara,
shjiti kjloy so iir ä wleniyo tjwe öng llë
uë wleni.
30 Ga kjone kjone löng bomi tjrëko
ëmdë ga opyë löng jyõrkë, ga Sbö
tjlõkwo le lok bomi kong bëy llëm,
Jesús tjlõkwo kjragaga jyãpgwe jek ba
shwo lëkong wlo le.
31 E kjĩshko ga pjãy sjëke.
Woyoshrozĩ ga lu pjloglo mya ga pjãy
poshdunor boryo go shkë dba, pjãy
kjlarashko kjlarashko.

32 »Era eni, pjeyoga, eerishko ga
pjãy iër ber tjeng Sbö wloshko, pjãy
de wlo, ga shji kjimte Sbörë sorë
tjlõkwoyo li, e ber pjang bomi daga
bakoe. Pjãy jëk tjlõkwo li go ga pjãy op-
ping ba miydë pjlú jek këgong këgong.
Eni ga llëbo pjlú twe ba nopga baĩya
kong wlo li, e twe bomi kong bakoe.

33 »Ga llëye oma ĩ, e koĩnor llëm, dbur
llëm, shwong llëm bakoe.
34 Eni llëme. Miydëmi pjlú ga tja
parkono bor orkwo om go goshko,
llëbo woydër bor kong, bor yorkagaga
kong li tjwlẽn wlo.
35 Ga pjãy pinor eni, woyde ga shji
parkë eni, oblë löng llëbo woydë li
kjimtëy ga pjlú wlo. Tjlõkwo lara
Tjlapga Jesúsdë li, e woyoshrozĩa.
Tjlẽno ga "Llëbo kjroroy ga shji
wopjlúe. Gueniyo ga llëbo tworoy
oblë kong ga shji wopjlú e kjinmo"
lara eni» le.

36 Ľara eni pjir ga kjök torgö sök
Jesús tj̈lõkwo kjraga kägäyoga löng li
tjok, ga syõshtono Sbö kong.
37 Eni ga epga s̈latong lok uunkong,
ga Pablo popj̈lura uunkong lirë, ga lõ
shira lok bakoe.*
38 Eshko ga Pablo tj̈lẽno ba kong ga
«Tja toe. Tja ĩmi ame» lara ba kong
kjĩshko ga epga woydono lok arae. E
irgo ga tyara lok öör jek löng kjyong
kësbang buk lishko, to wlo.

21

Pablo to jek Jerusalén kjokyo

1 «Tjawa toe» lororwa borwa
pjeyoga kong pjir ga tjawa opyono
kjyong kësbang roy jek bek jongya
Cos kjokyo. Wẽshko ga tjawa opshino
eshko dwayo, ga tjawa jek löng Rodas
kjokyo, e irgo ga tjawa jek öötong löng
Pátara kjokyo.
2 Eshko ga kjyong kësbang wlẽnorwa
pjang kj̈lara brik pjang kjwlë to
jongya Fenicia kjokyo wlo le, ga tjawa
opyono ba roshko, ga tjawa jeke.
3 Tjawa jek löng eni ga tjawa kjër
pjola ga d̈lung tjrëko ko Chipre li
ĩnorwa, e ber buk orkwo mïlëkong. Ga
tjawa jek löng Siria kjokyo, öötong
tjyono löng Tiro kjokyo, l̈lëbo söya kjy-
ong sogorë li shiya lok ber eshko wlo.
4 Eshko ga Jesús tj̈lõkwo kjragaga
wlẽnorwa löng kj̈löbö, ga tjawa beno
löng ba tjok eshko dbargwo kjäk (7).
Eshko ga Sbö Sëya tj̈lẽ tj̈lõkwo kjra-
gaga li kong ga «Ľlëbo wen Pablo kong
owa Jerusalén kjokyo» le. E irgo ga
lano lok Pablo tjok, jem Jerusalén
kjokyo l̈lëm wlo.
5 Gueniyo ga j̈lõ lara l̈lëme. Öötong
dbargwo kjäk (7) ga tjawa opshino
to ey dwayo. Eshko ga epga, tjawa
yorkara jer löng d̈lung kjako, ba
boyga, ba wapga tjok. Eshko ga tjawa
kjök tono tjë jĩkong, ga tjawa syõshtono
Sbö kong.
6 «Tjawa toe» lororwa ëng kong pjir
ga tjawa opyono kjyong roy, ga epga
sano jek ba ushko iröng obi.
7 E irgo ga tjawa jek d̈lung kjing
go Tiro kjokyo dwayo öötong löng
Tolemaida kjokyo. Eshko ga Jesús
tj̈lõkwo kjragaga löng kj̈löbö, ga «¿Pjãy
yonde?» lërwa ba kong. Eshko ga
tjawa beno löng ba tjok.
8 Wẽshko ga tjawa opshino eshko
dwayo, ga tjawa jek öötong löng
Cesarea kjokyo. Domer shäng
kj̈lara eshko ko Felipe, e kowëba
Jesús tj̈lõkwo roy pj̈lú laga lëba.
D̈li pj̈lorgaga kjrak doglo kjäk (7)
dënashko li, kj̈lara li e. Ga tjawa beno
löng ba tjok ba ushko.
9 Felipe wapga tjeng doglo pkëng
(4), kjogloga. Olö ga tj̈lõkwo le Sbörë
ba kong, ga le lok ob̈lë kong eni.
10 Tjawa löng eshko dbar kjwöbö
tjänshko ga domer tjwe shäng kj̈lara
Judea kjokyo dwayo ko Agabo. E Sbö
tj̈lõkwo laga.
11 Öötong shäng borwa shwoy ga
Pablo dop pjrikklo li kjrara, ga op-
pjrino e go, ba orkwo go, ba dre go
bakoe. Eshko ga tj̈lẽ ga «Sbö Sëya tj̈lẽ
ga "Dop pjrikklo ëre sogo, e äär shäng
Jerusalén kjokyo, ga pjriya judíoga
löng eshko lirë jũni bakoe. Ga twe lok
tj̈lapgaga nopga judío l̈lëm wleniyo
kong, l̈lgweya wlo" le eni» le.
12 Kurwa ga tjawa tj̈lẽ Pablo kong
ga «Pja jem Jerusalén kjokyo l̈lëm dey»
lërwa eni pj̈laraso l̈lëme. Cesarea
sopga om̈lono ba kong eni bakoe.
13 Gueniyo ga tjawa dboryara
Pablorë. Tj̈lẽ ga «¿Pjãy s̈lar ega? ¿Tja
iëmi woydëshko eni ega? Tj̈lapga Jesús
kjĩshko ga tja shäng pjrikoba kjok orë
koshë. Gueniyo erö l̈lëme. Tja shäng
zrökoba Jerusalén kjokyo wlo bakoe»
le.
14 Tjawa kole woydë l̈lëm kuzong
ga tjawa tj̈lẽ ba kong ga «Ľlëye woyde
Tj̈lapgarë li, e ber eni» lërwa.
15 E irgo ga tjawa poshäryono
uunkong, ga tjawa opshino to jem
Jerusalén kjokyo.
16-17 Eshko ga tjawa yorkaga Jesús
tj̈lõkwo kjragaga kjong kjong Cesarea
so lirë. Ga tjawa öötong löng Jerusalén

* **20:37** ***Lõ shik*** lanyo, e tak pjang Génesis 27.26 go.

kjokyoshko ga tjawa söra lok domer shäng kjlara eshko ko Nasón li shwoy. Domer, e Chipre so, gueniyo sök Jerusalén kjokyo. Jesús tjlõkwo kjragaga tek dämärshko li, kjlara li e. Ga tjawa beno löng ba ushko.

Pablo shäng Jerusalén kjokyo

Jerusalén kjokyo ga tjawa wlokjrara borwa pjeyoga Jesús tjlõkwo kjraga löng lirë woowa llëme.

18 Wẽshko ga Pablo jek Santiago ĩk, ga tjawa jek ba tjok bebi. Tjawa öötong löng eshko ga tjlapgaga Jesús tjlõkwo kjraga kägäyo töno löng uunkong eshko,

19 ga «Miga» lara Pablorë ba kong. E irgo ga llëye shäryara Sbörë nopga judío llëm wleniyo kong ba kjĩshko li, e lara ba kong pjire. Larashko ga llëbo shäryono chirawayo ëmdë li, e lara pjir bakoe.

20 Kuya lok ga Sbö poshrëra lok ara. E irgo ga tjlẽ lok ba kong ga «Pablo, pja borwa kjlara. Tjlõkwo lërwa woydë bop kong kjrina. Miydëp pjlú ga judíoga Jesús tjlõkwo kjragaga löng träk llëm, shtëy ga äär llëme. Ga epga uunkong tjlẽ ga "Kjok llgwekklo tara Moisésdë li, e tjwlõ ara. E rayako llëme" le lok eni.

21 Ga roy kura lok ga pja to shäng omlë oblë. Judíoga löng nopga judío llëm wleniyo tjrëko li pim shäng "Llëye tara Moisésdë li, e rayëy ga pjlúe" lëp to shäng eni ba kong. Ga pja tjlẽ ga "Bi wapga, e doyo jyã tëy llëm ga pjlúe. Bi sdëkwo tek dënashko dwayo li, e shäryëy ame bakoe" lëp shäng eni.

22 »Eni ga pja shrono shäng jũshko, e roy kuya lok kjluwe. ¿Eni ga llëye shäryëy?

23 Pjlú wlo ga llëye lërwa bop kong li shäryos dey. Shji löng jũshko ëre tjrëko domerga tjeng doglo pkëng (4), dämär ga käkzong shtë llëm dbar kjwöbö lara lok Sbö kong, ga e dbaryo li pjir döröe. Shärye löng, tara Moisésdë sorë li eni.

24 Woydërwa ga epga sös jek bop tjok. Ga pja opyë ba tjok, llëye shäryëy lara Moisésdë, shji äär Sbö poshrëk ba ushko ga pjlú wlo li, e shäryëp ba tjok eni eshko. Ga kä shtaga potjwlẽga ber pjarë, pjãy uunkong kong. Eni ga pja ĩya nopga uunkongdë, ga miyde lok e go ga tjlõkwo laraba kës bop kjĩshko li, e jyõ eröe. Pja ëmdë ga kjok llgwekklo tara Moisésdë li kolëp shäng bebi, miyde lok e go ga wẽlëe.

25 »Nopga judío llëm wleniyo Jesús tjlõkwo kjraga lira, llëye shärye lok wlo li, e tororwa beno ba kong pjir tjän. Tjawa tjlẽno ba kong ga "Dli llë twak sböpga jyãglo kong li sho uëy llëm, öng zrök kjyotso skuya ĩ li sho uëy llëm, srëng llë uëy llëm, ga shji orkwosmono ë tjok llëm ga shji pë ba tjok llëm bakoe" lororwa ba kong eni» le.

Pablo sharaba Sbö u zlong bäng

26 Eni ga domerga doglo pkëng (4) lara li söra Pablorë jek ba tjok. Wẽshko ga opyono shäng ba tjok, ga llëye shäryëy lara Moisésdë, shji äär Sbö poshrëk ba ushko ga pjlú wlo li, e shäryara ba tjok pjire. E irgo ga jek öötong shäng Sbö u zlong bäng, ga ba dbaryo pjir llono, Sbö sënglo söya eshko wlo li söya llono, e lara tjlapgaga löng eshko li kong pjire.

27 Eni ga dbargwo kjäk (7) koshe löng li pjitoe. Eshko ga Pablo öötong shäng Sbö u zlong bäng. Eshko ga judíoga löng kjlöbö Asia so. Pablo ĩya lok ga öö le lok ara, ga nopga löng eshko li shdöra lok jong träk llëm, ga jek rish Pablo kjing go.

28 Eshko ga tjlẽ lok nopga li kong dbo go ga «¡Israel tjëyoga, tjawa kjimtozĩa! Domer to shäng oba ping owa kjok shto oblë oblë li ëre. Llëye le to shäng li, e shji Israel tjëyoga ëre wloyo, kjok llgwekklo tara Moisésdë li wloyo, Sbö u ëre wloyo bakoe. ¡Erö llëme! Nopga söra tek shrono kjlöbö jũshko judío llëm wleniyo. ¡E go ga shto iak beno buk dboy Sbö kong ëre, e iara beno buk eni ame!» le.

29 Lunashko ga Pablo ĩna lok shäng kjok shto oblë Trófimo tjok, e Éfeso so, e judío llëm wleniyo. Ga epga wotjlĩno lok ga söra Pablorë öötong löng Sbö u

zlong bängdo lara. «Sbö u iara beno jong dboy ba kong ame» lara lok e kjĩshko, miga eni llëme.
30 Eni ga nopga shdöktong llaw pogo kjok eshko kjwang jĩkong, ga tjwe zron jong Sbö u zlong bäng. Ga Pablo shara lok, dopshira Sbö u jong lishko dwayo jek kjoko, ga Sbö u kjëryo bäng bängzara jek kjlöw erä.
31 Eshko ga Pablo zröyde lok. Eni ga roy sökoba jem äär ëngkjwaga Roma so kägäyo kësbangyo li shwoy, tjlẽ ba kong ga «Pja wlẽp llëme. Jerusalén sopga dew töshko shdöktong jong träk llëme» lëba eni.
32 Kuya ga ba ëngkjwagaga töna ba kägäyoga tjok, ga jer lok zron jong nopga tjeng kës lishko. Ĩya nopga lirë ga Pablo shpora ame.
33 Eshko ga tjlapga li jek öötong shäng Pablo shwoy ga shara. Eshko ga ba ëngkjwagaga ichara ba pjrik, ba pjrikklo shäryak dröng sho go pjloglo pjök go, ga tjlẽ nopga tjeng li kong ga «¿No kjwe ëro? ¿Llëye shäryara?» le.
34 Gueniyo ga öö le lok ara, kjlara tjlẽ oblë, kjlara tjlẽ oblë bakoe. Eni ga nopga shdöktong löng kës li kuzong ga llëbo bëy li kjone dey miyde tjlapga lirë shäng llëme. E kjĩshko ga tjlẽ ba ëngkjwagaga kong ga «Domer kjwe sözĩ jem kjomo, bi ëngkjwaga shtoyo buk lishko» le.
35-36 Eni ga söra lok jek äär shäng tyozlong jem kjomo wlo lishko. Eshko ga nopga tjeng kës li iirkë ara anmoyõ, jëk löng ba irgo, öö le lok träk llëme. Tjlẽ ga «¡Zrözĩa!» le jong eni. E kjĩshko ga Pablo jëk om go ame, shakza ëngkjwagaga kjlöbö lirë pjä, ga söra lok jem pjang kjomo.

Pablo tjlẽno nopga tjeng ara li kong

37 Eni ga Pablo zrëya lok jek löng lishko leshko ga Pablo tjlẽ ëngkjwaga kägäyo kësbangyo li kong ga «¿Tja tjlẽ bop kong sira ga buere?» le ba kong, gueniyo lara tjlapga li tjlõkwo go.
Kuya ga tjlẽ ga «¿Pja tjlẽ Grecia so tjlõkwo pjlúro?
38 Kjupäbäshko ga Egipto so shrono shäng kjlara jũshko, ga nopga owa no zrök ä wleniyo, e töna doglo sak dbäw dbäw pjloglo pkëng (4,000). Ga epga söra jek kjok dogro no llëmshko, ëngkjwë tjawa Roma so tjok wlo lara. E pjaro loror» le.
39 Kuya ga «Llëme. Tja judío, tja Tarso so, kjok li tjwlõ ara wleniyo, e Cilicia kjokyo obi. Rokër bop kong sira ga tja ichëp tjlẽ nopga tjeng ëre kong» le.
40 Kuya ga jlõ lara.
Eni ga Pablo kojono shäng tyoklo jem li worbo pjirshko, ga orkwo poyono, pjãy kjinkozong loklo wleni. Kjinkono löng ga tjlẽno ba kong lok arameo tjlõkwo go. Tjlẽ ga

22

1 «Pjeyoga, tjlapgaga, rokër bomi kong ga tja kuzĩa, tja opwlikë wlo» le.
2 Kuya lok ga Pablo tjlẽ shäng arameo tjlõkwo go kuzong ga beno löng kjing erä. Eshko ga Pablo tjlẽ ga
3 «Tja ëre judío. Tja weno buk Tarso kjokyo, e Cilicia kjokyo obi, gueniyo ga tja kuno shäng ëreshko Jerusalén kjokyo. Ga tja oppino shäng Tjlapga Gamaliel tjok, tja pina bi kjok llgwekklo tak pjang dënashko li go, llëye kjak llëm, sök beke. Enido ga tja jëk shäng Sbö tjok jlõkoyo, pjãy omshäryë löng eerishko sorë ga tja omshäryë shäng eshko eni bakoe.
4 »Dënashko ga nopga jëk löng Irbo Tjaglën go li, e irpjanor, zrör wlo, ga sharor, ichoror jek no shdũzlong uyo roshko, shdungoba wlo, domerga, walëga bakoe.
5 Syõshtaga kësbangyo, bi tjlapgaga kjok llgwega wleniyo këskës, e omĩno. E jyõ lëmi wleni ga kjakrokozĩ ba kong. Tja kong kjibokwo twara lok, sör bi pjeyoga löng Damasco kjokyo li kong, nopga Irbo Tjaglën li söga wlẽnor li shar ga pjlú wlo, tek sör ëreshko Jerusalén kjokyo, shdungoba wlo.
6 »Gueniyo ga tja öötong jek shäng ääto Damasco kjokyo lishko dlo dluw dik ga ĩn ga iök shjiy ter tjwe kjok dogo dwayo, jek lletllet, ga tja kopjrina iök shjiy lirë beno pjang pjribrie.

7 Jekdo eshko ga tja dgono jer töshko, ga kur ga ëbo tjlẽ ga “Saulo,
Saulo, ¿tja irpjam ega?” le.
8 »Kur ga tja tjlẽ ga “Tjlapga, ¿pja ë?”
»“Tja Jesús, Nazaret so. Irpjam to
shäng wle, e tja” le bor kong.
9 Bor yorkagaga jek löng bor tjok iök
shjiy li ĩna lok, gueniyo ëye tjlẽno bor
kong ga kura lok llëme.
10 »Eshko ga tja tjlẽ ga “Tjlapga,
¿llëye shäryër ga pjlú?”
»“Pja kojõzong. Pja jongya opzrëk
jek Damasco kjokyo. Llëye shäryëp
wlo li, e lëba bop kong eshko” le.
11 Ga tja iara iök shjiy lirë beno
kjok ĩgö llëm kjĩshko ga tja shara bor
yorkagagarë bor orkwo go, ga tja söra
to öötong shäng Damasco kjokyo.
12 »Domer sök kjlara eshko ko
Ananías. Kjok llgwekklo tara
Moisésdë li söya shäng pjlo bek ĩyado.
Roy pjlú judíoga löng eshko uunkong
li kong. Ga tjawa öötong löng kjok
eshko ga domer li tek shäng bor ĩk.
13 Eni ga shrono shäng bor zlong
bäng ga tjlẽ bor kong ga “Saulo, pja
bor kjlara, pja bokkwo poptos irëng
obi, pja kjok ĩgö pjlú wlo” le. Jekdo
eshko ga tja bokkwo poptono, ga
domer li ĩn ga bë shäng wẽllëe.
14 Eshko ga tjlẽ bor kong ga “Bi
tjlapgaga tek dënashko so Sbö, pja
kjrara, llëye woyde li miydëp wlo, No
Pjlo Bek li ĩp wlo, llëye le om go li kup
wlo bakoe.
15 Ga llëye ĩnop, kurop li, pja ber ba
laga oba uunkong kong.
16 Era eni ga llëye koshëp ame. Pja
kojõzong. Pja nom, pja wëba jer di
roshko wlo, ga pja syõshtos Tjlapga
kong, owa pjang bop go li löya ber
dret wlo” le.
17 »E irgo ga tja tek shrono
shäng ëreshko Jerusalén kjokyo irëng
obishko ga tja jek öör shäng Sbö u
zlong bäng, syõshtë wlo. Eshko ga
llëbo ĩnor shji yoĩno wleni.
18 Tjlapga Jesús ĩnor ga tjlẽ bor
kong ga “Pja opshis maling jũshko
Jerusalén kjokyo dwayo. Pja tjlẽ bor
kjĩshko kjok ëreshko ga tjlõkwo kjrëba
llëme” le.
19-20 »Kur ga tja tjlẽ ba kong
ga “Tjlapga, dënashko ga tja to
shäng judíoga syõ uyo kjwarashko
kjwarashko, ga nopga mär löng bop
go li, e sharor, söror, ioror beno tjeng
no shdũzlong uyo roshko, ga shpoga
tjarë om go bakoe. Ga bop roy laga
Esteban lira zrökobashko ga tja shäng
eshko. Ĩn shäng ga ‘Zrözĩa’ lër shäng
eni, ga ba zrögaga li, ba shwong ter
lëkong li skwarashko ga tja beno
shäng shwong li daga. Llëye shäryoror
uunkong ëre, e miydëba löng pjire” lër.
21 »Gueniyo kuya ga tjlẽ bor kong ga
“Pja nomo. Pja ichër to kjok pjola bor
roy lë nopga judío llëm wleniyo kong”
le bor kong» le.
22 Llëye le shäng li kura lok öötong
eshko döe. Eshko ga öö le lok tjë
jĩkong, tjlẽ ga «¡Domer kjwe zrözĩa!
¡Shäng kjok ëre kjing go ame dey!» le
lok eni.
23 Ga öö le lok jek këgong tjë jĩkong,
ga ba shwong kop lëkong li skwara
lok, ga dbuya llaw pogo, ga klung sho
pjlungyo kjre, ga dbuya lok jem jong
kjomo ëng kopshko.

Pablo shpoya no dagagarë lara, ga opwlikono

24 Eshko ga ëngkjwagaga li ichara
ba kägäyo kësbangyo lirë Pablo sök
ëngkjwaga shtoyo li roshko, shpoya
lok no shpokklo go wlo, nopga
shdöktong llë kjĩshko le ba kong wlo.
25 Eshko ga Pablo pjriya löng
kjwlëshko ga tjlẽ ba kong lok ga «¿No
Roma so kjibokwo tjok li, e llgwemirë
llëm obishko ga shpomi ga pjlúre?» le.
26 Kuya ba kägäyo lirë ga jek jong
ba kägäyo kësbangyo li shwoy, ga tjlẽ
ba kong ga «Domer kjwe Roma so kji-
bokwo tjok. ¿Eni ga kjwëp llong?» le.
27 Kuya ga jek öötong shäng Pablo
shwoy ga tjlẽ ba kong ga «¿Jlõkoyo ga
pja Roma so kjibokwo tjokde?»
«Ëng» le ba kong.
28 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Tja Roma
so kjibokwo shik wlo ga tja dbur zano
ara» le ba kong.

Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Tja data Roma so kjibokwo tjok. E kjĩshko ga tja eni tek buk chirawa obishko dwayo» le.

29 Jekdo eshko ga epga löng ba shpok wlo lara li, e opkwono eshko dwayo. Ga miydara tjlapga lirëshko ga bangkjrara ara bako, Pablo kjrochara, shpoya wlo lara kjĩshko.

Pablo söraba tjlapgaga bokshto

30 Wẽshko ga ëngkjwaga kägäyo kësbangyo li wotjlĩk shäng ga «¿Pablo kjwe shdungko le judíogarë, gueniyo llë kjĩshko? Miydër woydë yõtsoe» le. E kjĩshko ga ba dröng sho ba pjrikklo li döra, ga judíoga syõshtaga kägäyoga, Judío Kjok Llgwegaga Këskësyo, e rokara tön ëng tjok wlo. Töno lok ga Pablo shira, iara shäng ba bokshto.

23

1 Eshko ga Judío Kjok Llgwegaga Këskësyo li ĩya Pablorë drëng, ga tjlẽ ba kong ga «Pjeyoga, tja parkono Sbö kong pjlú, ga tja opshäryë shäng pjlo bek Sbö bokso lër eni bor pjlúshko» le.

2 Kuya syõshtaga kësbangyo ko Ananías lirë ga tjlẽ ga «Pablo kjwe shpozĩ ba kjakshko» le oba löng ba soshko li kong.

3 Kuya Pablorë ga tjlẽ ba kong ga «¡Pja shpoya Sbörë! Pja so llëbo poglo poshtik pjlublún, owa llëm, gueniyo roshko ong kjoyoe. "Tja domer pjlúe" lëp shäng, gueniyo pja eni llëme. Pja sök kjweshko, tja llgwep kjok llgwekklo tara Moisésdë li go wlo lëp, gueniyo kjok llgwekklo li söp sök pjlo bek llëme. Söp kjwe pjlo bek ga pja no ichë bor kjak shpok llëme» le.

4 Kuya nopga tjeng Pablo zlong bäng lirë ga tjlẽ lok ba kong ga «¿Syõshtaga Sbö kong kësbangyo kjwe äyoshtëp kjweni ega?»

5 «Pjeyoga, kjwe syõshtaga Sbö kong kësbangyo, e miydoror llëme. Miydoror kjwe ga loror eni llëme. Sbö tjlõkwo tak pjang eni: "Bi pjluyo, bi llgwega, e lãywëy owa wlo llëme"»* le.

6-8 Eshko ga miyde Pablorë ga kjok llgwegaga löng li, kjong kjong saduceoga, kjong kjong fariseoga. Saduceoga wotjlĩk ga shji wolono ga shji woshrë ame le, Sbö parkaga kjok dogo so, e drete le, sëya llë drete le bakoe. Gueniyo fariseogara wotjlĩk oblë. Shji wolono ga dbar tjwe ga shji woshre Sbörë iröng obi le, Sbö parkaga kjok dogo so tjok le, sëya tjok le bakoe. E kjĩshko ga Pablo tjlẽ ba kong dbo go ga «Pjeyoga, tja fariseo, tja data fariseo bakoe. Tja wotjlĩk ga shji wolono ga dbar tjwe ga shji woshre Sbörë iröng obi lër. Ga tja ioromi shäng bomi bokshto llgwemi wlo, tja wotjlĩk eni kjĩshko» le.

Lara eni pjir ga fariseoga, saduceoga löng eshko li, e tjlẽ lok ëng tjok kar kar träk llëm, ga tjlapgaga li ëng shdöno beno löng kjring pjök.

9 Ga nopga tjeng eshko li ëng shdöno beno tjeng kjring pjök, ga öö le lok träk llëm bakoe. Fariseoga löng eshko li kjong kjong no pingga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go. Epga kojono lok ga tjlẽ ga «Borwa kong ga domer kjwe llëbo owa shäryono llëme. Sëya llë, e tjlẽno ba kong kjwe, llëm ga Sbö parkaga kjok dogo so li tjlẽkdo ba kong kjwe» le.

10 Eshko ga nopga li shdöktong këgong anmoyõ. E kjĩshko ga ëngkjwaga kägäyo kësbangyo li ombangkjrono, wotjlĩk ga Pablo sho dwlëkoba sira sira kjwe le. Eni ga ba ëngkjwagaga ichara tjë kara Pablo shik eshko dwayo, söya äär ber sök ëngkjwaga shtoyo lishko wlo.

11 E shkëyo ga Tjlapga Jesús weno shäng Pablo kong, ga tjlẽ ba kong ga «Pablo, pja wokjang, llëye bangkjrëp llëm shara. Tja roy lãyworop oba kong jũshko Jerusalén kjokyo sorë ga roy lëp oba kong Roma kjokyo eni bakoe» le.

Judíoga wotjlĩno lok Pablo zrök

12 Wẽshko kjok shröngto ga judíoga kjong kjong ëng töno wotjlĩk kjrinaso, Pablo zrök wlo. Ga tjlẽ lok ëng kong

* **23:5** Éxodo 22.28.

jlõkoyo ga «Shji ië llëm, llëye iëy llëm, Pablo zröroy pjir guing. Llëm ga woydëy ga shji shdũya Sbörë» le lok eni.
13 Ba lagaga eni li, e doglo sak pkëng (40) kjingsho tjok.
14 Eni ga epga jek syõshtaga kägäyoga, judío tjlapgaga kjok llgwega wleniyo ĩk. Öötong löng ba shwoy ga tjlẽ lok ba kong ga «Tjawa tjlẽno ëng kong jlõkoyo ga "Shji ië llëm, llëye iëy llëm, Pablo zröroy pjir guing. Llëm ga woydëy ga shji shdũya Sbörë" lororwa eni.
15 E kjĩshko ga pjãy, Judío Kjok Llgwegaga Këskësyo llamo li, rokozĩ ëngkjwaga kägäyo kësbangyo li kong ga Pablo söya tjwe shäng, ga ie bomi bokshto, llëbo shäryara li kjakrokëmi ba kong yõtso wlo. Eni ga ter söyde, tjwayde na llëm obishko ga tjawa ber löng irbo ba koshë, zrörwa wlo» le.
16 Gueniyo ga Pablo dor, wa shäng kjlara, ga tjlõkwo le löng li roy kura. E irgo ga jem opzrëno ëngkjwaga shtoyo lishko, ga jek öötong shäng Pablo iak shäng lishko, roy le ba kong wlo.
17 Kuya ga ëngkjwaga kägäyo rokara kjlara, ga tjlẽ ba kong ga «Dwlas ëre sös bor kong sira, bop kägäyo kësbangyo li shwoy. Tjlõkwo le woydë ba kong» le.
18 Kuya ga söra jek ba kägäyo kësbangyo li shwoy, ga tjlẽ ba kong ga «Domer shdung shäng kjlara ko Pablo, rokara bor kong ga dwlas ëre sör bop bokshto, llëbo roy le bop kong wlo» le ëngkjwaga kägäyo lirë ba kong.
19 Kuya ga dwlas li shara ba orkwo go, ga söra jek tjoksa, ga tjlẽ ba kong ga «¿Llëye lëp woydë bor kong?»
20 «Judíoga kjong kjong lano lok ëng tjok, ga wotjlĩno lok kjrinaso. Bong ga Pablo roke lok bop kong ga söp ba kong jongya ba llgwezlong töno löng lishko, kong llëbo kjakroke lok yõtso anmoyõ wlo le eni.
21 Gueniyo ga jlõe lëp llëme. Domerga töno tjeng doglo sak pkëng (40) kjingsho tjok, ga opjneno löng ba koshë irbo le. Tjlẽno ëng kong jlõkoyo ga "Shji ië llëm, llëye iëy llëm, Pablo zröroy pjir guing. Llëm ga woydëy ga shji shdũya Sbörë" lara lok eni. Eni tjok ga poshäryono löng pjir tjän, löng bop koshë dboryëp sorë koshayde eröe» le ba kong.
22 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Llëye lorop bor kong li lëp ë kong llëme» le, ga ichara toe.

Pablo icharaba Cesarea kjokyo

23 Eshko ga ëngkjwaga kägäyoga rokara do pjök, ga tjlẽ ba kong ga «Pjãy poshäryozong. Pjesit shkëyo ga pjãy to jongya Pablo sök Cesarea kjokyo. Ëngkjwagaga jëk lok dre go wleniyo sömi jer bomi tjok doglo sak dbäw pjloglo pjök (200), ëngkjwagaga jëk löng kwomgla go wleniyo sömi doglo sak kjäk (70), ga ëngkjwagaga ëngkjwë könkowo go wleniyo sömi doglo sak dbäw pjloglo pjök (200) bakoe.
24 Ga kwomgla wlẽmi pjök mya, Pablo sök wlo. Ga sömi bor kong yõtso, äär shäng Cesarea kjokyo pjlú, së obi, kjok eshko so ichaga Félix li shwoy wlo» le.
25 Ga kjibokwo tara ba kong kjwara, söya, twe Félix kong wlo. Kjibokwo li tjlẽ ga

26 «Tjlapga no ichaga tjwlõ ara wleniyo Félix:

»Miga, lër bop kong. Kjibokwo ëre taga tja Claudio Lisiasdë bop kong. ¿Pja yonde?

27 »Domer jek shäng ëre shara judíogarë, zröya wlo lara. Gueniyo kuror ga e Roma so kjibokwo tjok. E kjĩshko ga tja öör jong bor ëngkjwagaga tjok, ga wlikoror, döror ba shjiryo.

28 Eni ga rote lok llë kjĩy miydër woydë kjĩshko ga söror jek ba Kjok Llgwegaga Këskësyo töno löng li shwoy, ga ioror shäng eshko ba bokshto.
29 Miga rotara lok llëbo owa shäryara ba kjok llgwekklo baĩya kong kjĩshko döe. Gueniyo bi kong ga kur ga shdũy llë kjĩy llëm, zrökko llëm, iako no shdũzlong uyo roshko llëm bakoe.

30 Gueniyo ga judíoga kjlöbö wotjlĩk löng ba zrök le li roy söraba bor kong. E kjĩshko ga ichër jek bop shwoy, llgwep wlo. Ga loror ba rotagaga li kong ga jek jongya bop shwoy bako, llëye lako ba kjĩshko li le lok bop kong wlo. Shji ber eni.»

31 Eni ga ëngkjwagaga li kong llëye shärye wlo li lara ba kägäyorë lok pjir ga toe. Pablo söra lok to jer shkëshko äär jong Antípatris kjokyo.

32 Wẽshko ga ëngkjwagaga jëk löng dre go li sano tjwe löng ba ëngkjwaga shtoyo iröng obi, ga jëk löng kwomgla go li to jek Pablo tjok.

33 Öötong löng Cesarea kjokyo ga kjibokwo söya tjeng li twara lok kjok eshko so ichaga li kong, ga Pablo twara beno ba kong bakoe.

34 Eshko ga kjibokwo li ĩna pjir ga tjlẽ Pablo kong ga «¿Pja kjone so?»

«Tja Cilicia so» le ba kong.

35 Eni ga tjlapga li tjlẽ ba kong ga «Pja llgwer ga pjlú, gueniyo bop rotagaga li shrono guing» le. Eni ga iara beno shäng dak dak lë, pjlu uyo shäryara pjlu Herodesdë dënashko li roshko.

24

Pablo opwlikono Félix bokshto

1 Öötong dbargwo shkëng (5) ga syõshtaga kësbangyo ko Ananías li öötong shäng kjok eshko, judío tjlapgaga kjok llgwega wleniyo kjong kjong tjok. Ga domer jek söra lok shäng kjlara obi ba tjok ko Tértulo. E Pablo rotaga, ba llamo löng li kjĩshko wlo le. Eni ga epga jek öötong löng no ichaga li shwoy, Pablo rotë wlo.

2 Ga Pablo rokara tjlapga lirë, ga söya lok tjwe shäng ba bokshto. Eshko ga Tértulo omrotë, tjlẽ Félix kong ga «Tjlapga no ichaga, pja tjwlõ kësbange. Eeri ga öötong lu pjloglo ara tjän ga tjawa löng wlẽp, wopjlú bop kjĩshko, ga bop kjok miydë li kjĩshko ga llëbo shäryorop ara kjok ëreshko beno pjlú, owa llëme.

3 E kjĩshko ga tjawa löng wopjlú bop tjok. Enido kjone pogo ga pja roy lãywe borwa pjeyogarë pjlúe.

4 Gueniyo pja dbar jerwa ara llëm wlo ga rokërwa bop kong ga tjawa tjlẽ li kus sira.

5 »Domer kjwe miydororwa ga kjwe owa. To shäng kjok kjwang jĩkong judíoga barwë ara, shdöya wlo le. Nopga löng kjok ëreshko kowëba nazarenoga, domer kjwe ba kägäyo.

6-8 Borwa Sbö u li ëmdë ga ie ber jong dboy Sbö kong ame wlo lara, ga sharorwa eshko e kjĩshko.* Eni ga kjakrokos pjarë om go ba kong. Miydëp e go ga tjlõkwo lërwa löng ba kjĩshko kës li, e jlõe» le.

9 Eshko ga judíoga löng li tjlẽ ga «Eni jlõe» le lok eni.

10 Eni ga tjlapga li orkwo pingö Pablo bët, pja tjlẽzong loklo wleni, ga Pablo tjlẽ ga «Miydër pjlú ga pja parkë sök jũshko no llgwega lu pjloglo ara tjän. E kjĩshko ga tja opwlikë bop bokshto wlẽpe.

11 Eni ga tja tjlẽ li jlõre miydëp woydë ga kjakrokëp ë pogo kong om go ga pjlúe. Eeri ga öötong dbargwo sak kjwara kjingsho pjök (12) ga tja öötong shäng Jerusalén kjokyo, Sbö poshrëk wlo.

12 Eshko ga tja wlẽna lok shäng tjlõkwo kjlopswë kar kar ëbo tjok llëme. Ëye shdöror llaw pogo llëme. Sbö u zlong bäng ga llëye shäryoror llëm, judíoga syõ uyo roshko llëm, shto oblë llëm bakoe.

13 Tja rote lok li llëbo wlẽna jlõkoyo bor shdungko wlo drete.

14 »Gueniyo lër jlõkoyo ga nopga jëk löng Irbo Tjaglën li go sorë ga tja omshäryë shäng eni. E kjĩshko ga bor rotagaga löng kjwe tjlẽ ga tja jëk shäng Sbö tjok bëy llëme le, gueniyo borwa tjlapgaga tek dënashko so Sbö li, e poshrër, kjok llgwekklo tara Moisésdë

* **24:6-8** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyã shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjlẽ ga «... ga sharorwa eshko e kjĩshko. Llgwerwa borwa kjok llgwekklo go lororwa, gueniyo ga ëngkjwaga kägäyo kësbangyo ko Lisias opzrëno jek eshko ga döra borwa shjiryo dbo go. Ga tjawa ichara tek bop shwoy ba rotë.»

'li, e j'lõe 'lër uunkong baĩya dik, ga kjibokwo tara Sbö tj'lõkwo 'lagagarë 'li, e j'lõe 'lër bakoe.

15 Ga tja sök Sbö koshë ga shinmoga, e woshre iröng obi uunkong, pj'lo bekde, de pj'lo bek 'llëmde, gueniyo woshre iröng obi. Kjwepga kjwe 'löng omkoshë sorë ga tja omkoshë shäng eni bakoe.

16 E kjĩshko ga tja drön ara, tja ber pj'lo bek Sbö bokso w'lo, tja ber pj'lo bek nopga bokso w'lo bakoe.

17 »Ï'u to jek pj'löböso ga tja öör jëktong shäng kjok shto ob'lë ob'lë ga tja jek öötong shäng iröng obi bor kjokshko, dbur twër oba song w'leniyo kong w'lo, Sbö sënggï'o sör, twër ba kong ba ushko w'lo bakoe 'loror.

18 Ga tja w'lẽna kjwepgarë eshkoshko ga 'llëye shäryërwa 'lara Moisésdë, tjawa äär Sbö poshrëk ba ushko ga pj'lú w'lo 'li, e shäryër pjir shäng kjw'lëe. Eshko ga nopga jëk 'löng bor tjok ara 'llëm, ga ëye ëng shdök 'löng 'llëm bakoe.

19 Eshko ga judíoga Asia so 'löng kj'löbö, ga 'llëye 'lër bop kong 'li, e ĩna 'lok pjire. Zok ga epga tjwayde 'löng jũshko om go, opping na bop bokshto, tja rote w'lo. Kuya ga 'llëbo shäryoror sit j'lõkoyo, tja rote w'lo w'leni ga 'le 'lok om go ga pj'lúe.

20 Eni 'llëm ga shrono 'löng kjwe, tja shäng ba bokshto no 'llgwez'long shtoyoshko ga 'llëye w'lẽna bor tjok, tja shdungko w'leni ga 'le 'lok bop kong ga pj'lúe.

21 Gueniyo ga tja 'le 'lok 'li kjrinaso ga pj'lúe. Tja shäng ba bokshtoshko ga tja tj'lẽ ba kong dbo go ga "Tja wotj'lĩk ga shji wo'lono ga dbar tjwe ga shji woshre Sbörë iröng obi 'lër. Ga tja iak shäng bomi bokshto 'llgwemi w'lo, tja wotj'lĩk eni kjĩshko" 'lër ba kong eni eröe» 'le.

22 Irbo Tjag'lën 'le 'li miyde Félixdë sök pj'lúe. Eshko ga tj'lẽ ga «Ï'llgwer eniwa tjok 'llëme. Iër ber Tj'lapga Lisias tjwe guing, ga 'llgwer eshko jã» 'le.

23 E irgo ga tj'lẽ ëngkjwaga kägäyo shäng 'li kong ga «Pablo kjwe ios ber shäng jũshko dak dak 'lë, gueniyo rayos shäng iguing. Ga ëbo tjwe ba ĩk ga som 'llëm, sëya, kjimte woydë ga wẽyẽ» 'le.

24 Öötong dbar kjwöbö ga Félix äär shäng Pablo shwoy, ba boy Drusila tjok. Wa'lë, e judío. Eshko ga Pablo rokara Félixdë jek ba shwoy. Ga Pablo 'lano ba tjok, shji mär Cristo Jesús go sorë kjĩshko.

25 Eshko ga Pablo tj'lẽ ba kong ga «Shji woyde Sbörë ga shji jëk 'löng pj'lo bek, 'llëbo shäryëy woydë owashko ga shji drön ëë, shäryëy 'llëm w'lo. Ga 'llono ga shji 'llgweya Sbörë» 'le.

Ï'ara eni 'li kuya Félixdë ga beno shäng sëya 'llëm, woydë arae. Eni ga tj'lẽ ga «Ber eni guing. Pja nomo. Tja dbar tjok ga pja rokotë obi» 'le.

26 E irgo ga Félix shäng Pablo koshë, kong dbur twe, raye w'lo 'le. E kjĩshko ga roke enido, 'lan ba tjok w'lo.

27 Shärye beno shäng eni öötong 'lu pj'loglo pjök. E irgo ga Félix opshino ba shto dwayo, ga ãska beno sök Porcio Festo. Ga Félix ber pj'lú judíoga tjok w'lo 'le ga Pablo iara beno shäng no shdũz'long uyo roshko.

25

Pablo opw'likono Festo bokshto

1 Eshko ga Festo öötong beno sök kjok eshko so ichaga öötong dbargwo mya ga opshino Cesarea kjokyo dwayo jem öötong shäng Jerusalén kjokyo.

2 Eshko ga syõshtaga kägäyoga, judíoga ob'lë tjw'lõ ara w'leniyo, e töno Tj'lapga Festo tjok, ga tj'lẽno 'lok ara Pablo w'loyo.

3 Tj'lẽ 'lok ba kong ga «Tjawa kjimtëp sira. Pablo ichëp tëm söya 'lok borwa kong Jerusalén kjokyo» 'le, gueniyo e wopro ga epga 'löng poshäryë ba zrök irbo w'lo 'le.

4 Kuya Festorë ga tj'lẽ ba kong ga «Ï'llëme. Pablo, e iak beno shäng no shdũz'long uyo roshko Cesarea

kjokyo, ga tja wotjlĩk ga tja jongya
wop ä irëng eshko lër.
5 E kjĩshko ga bomi tjrëko ëreshko
tjlapgaga tjwlõ këskës wleniyo ichëmi
jer bor tjok kjlëbë Cesarea kjokyo.
Llëbo shäryara domer lirë owa ga
rotëmi eshko ga pjlúe» le.
6 Ga Festo beno shäng Jerusalén
kjokyo judíoga li tjrëko dbargwo kj-
wong (8), sak kjwara (10) dik. E
irgo ga to jer irëng Cesarea kjokyo.
Wẽshko ga öötong sök no llgwezlong
shtoyo lishko, ga no ichara jek Pablo
wlokjrë.
7 Eni ga Pablo opzrëk jek äär shäng
tjlapga sök lishko ga judíoga jer öötong
löng Jerusalén kjokyo dwayo li jek
Pablo zlong bäng, ga tjlẽno lok ara
llëbo owa kësbang, gueniyo llëye wlẽna
ba kong, ber shdungko wlo drete.
8 Eshko Pablo opwlikë wlo ga tjlẽ
ga «Llëye owa shäryoror llëme. Llëye
shäryoror judíoga kjok llgwekklo li
wloyo llëm, llëye shäryoror Sbö u li
wloyo llëm, llëye shäryoror tjlapga pjlu
kësbangyo sök Roma kjokyo li wloyo
llëm bakoe» le.
9 Gueniyo Festo ber pjlú woydë
judíoga tjok kjĩshko ga tjlẽ Pablo kong
ga «¿Pja jem woydë Jerusalén kjokyo,
pja llgwer eshko wlore?»
10 «Llëme. Tja shäng pjlu kësbangyo
sök Roma kjokyo li no llgwezlong
bokshto, tja llgweya wlo. Miydëp pjlú
ga llëye shäryoror owa judíoga kong
llëme.
11 Llëbo owa shäryoror, tja ber
zrökko wlo wleni ga tja zrökko.
Gueniyo tjlõkwo le lok bor wloyo li,
tja rote li jyõ erö wleni ga tja twako
ba kong wlo llëme. Ga rokër bop kong
ga tja llgwega ber pjlu kësbangyo sök
Roma kjokyo lirë om go» le.
12 Eni ga Festo lano ba poshdung-
gaga löng li tjok. Lano pjir ga tjlẽ
Pablo kong ga «Rokorop bor kong ga
pja llgwega ber pjlu kësbangyo sök
Roma kjokyo lirë om go. E kjĩshko
ga pja ichër jongya ba shwoy Roma
kjokyo» le.

Festo lano Agripa tjok Pablo kjĩshko

13 Dbar kjwöböso ga shto oblë so
pjluyo ko Agripa öötong shäng Ce-
sarea kjokyo Festo ĩk. Agripa dor
Berenice, e jek shäng ba tjok bakoe.
14 Ga beno löng eshko dbar
kjwöböso. Dbar kjwara ga Festo tjlẽno
ba kong Pablo kjĩshko. Tjlẽ ga «Domer
shäng ëreshko kjlara ko Pablo, iara
Félixdë beno shäng no shdũzlong uyo
roshko.
15 Ga tja öör jem shäng Jerusalén
kjokyoshko ga syõshtaga kägäyoga,
judío tjlapgaga kjok llgwega wleniyo,
epga ba rotono bor kong ara. Woyde
lok ga Pablo, e shdungko jlõe lër ba
kong.
16 »Ga dboryoror. Tja tjlẽno ba kong
ga "Tjawa Roma so, tjawa sgak löng
ëye iërwa zrökoba wlo jekdo, ba rotaga
li tjwe löng ëng bokshto llëm guing
llëme. Woyde ga rote lok ëng bokshto,
opwlikë wlo" loror.
17 »Eni ga epga öör löng jũshko ga
tja dbar zano llëme. Wẽshko dö ga tja
jem öötong sök no llgwezlong shtoyo
lishko, ga nopga ichoror jek domer li
wlokjrë, ga söra lok jek öötong shäng
eshko.
18 Gueniyo ga ba rotaga shrono löng
li tjlẽno ga llëye owa lara ba kjĩshko
woyotjlĩnor dik llëme.
19 Tjlẽno lok ga ba kjok llgwekklo
li söya shäng bëy llëme. Ga lano lok
domer kjlara ko Jesús kjĩshko. Tjlẽno
lok ga domer li wolono, gueniyo
Pablo tjlẽ ga shäng së obi le lok eni
eröe.
20 Eshko ga llëye shäryër ga pjlú li
miydër sök llëme. E kjĩshko ga tja
tjlẽ Pablo kong ga "¿Pja jem woydë
Jerusalén kjokyo, pja llgwer eshko
wlore?" lër.
21 »Gueniyo ga tjlẽ bor kong ga
"Rokër bop kong sira ga tja ios ber
sök na, tja llgweya pjlu kësbangyo sök
Roma kjokyo lirë om go guing" le. E
kjĩshko ga ioror beno shäng dak dak
lë, ichër tjlapga pjlu li shwoy llono ga
bue guing» le.
22 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Tja
ëmdë ga domer li tjlẽ sorë kur woydë
bakoe» le.

Kuya ga tjlẽ ba kong ga «Bong erö ga tjlẽ sorë li kuba» le.

Pablo tjlẽno Pjlu Agripa bokshto

23 Wẽshko ga Agripa, Berenice, e opzrëno jek löng no llgwezlong shtoyo roshko. Eshko ga shrëraba ara, romguë jong träk llëme. Löng eshko li tjlapgaga ëngkjwaga kägäyo këskës wleniyo, domerga eshko so tjwlõ këskës wleniyo bakoe. Öötong töno löng ga nopga ichara Festorë jek Pablo wlokjrë, ga söra lok öötong shäng eshko.

24 Eshko ga Festo tjlẽ ga «Pjlu Agripa, pjãy tjlapgaga töno löng bi tjok na, domer shäng kjwe ĩzĩa. Woyde judíoga kjlobirë ga domer kjwe ichër zrökoba wlo. Eni li woyde lok jũshko Cesarea kjokyo, Jerusalén kjokyo bakoe.

25 Gueniyo ga bor kong ga llëye owa shäryara, ber zrökko wlo llëme. Gueniyo tjlẽno om go ga "Tja llgwega ber tjlapga pjluësbangyo sök Roma kjokyo lirë om go" lara. E kjĩshko ga ichër to eshko lër.

26 »Woyde ga llëbo tër ba kjĩshko, ichër tjlapga pjluësbangyo li kong, gueniyo llëye lako ba wloyo bor kong drete. E kjĩshko ga rokoror tek shäng bop bokshto, Tjlapga Pjlu Agripa, pjãy uunkong bokshto bakoe. Eni ga kjakrokoromi yõtso pjir ga llëbo ber tër wlo ga tjlõkwo tjok wlo.

27 Bor kong ga no ichër to, llgweya tjlapga pjluësbangyo lirë wlo ga woyde ga llë kjĩy loroy ba kong yõtso guing» le.

26

1 Eshko ga Pjlu Agripa tjlẽ Pablo kong ga «Woydër ga pja tjlẽs bop kjĩshko om go shara» le.

Kuya ga orkwo poyono, pjãy kjinkozong loklo wleni, ga tjlẽ ga

2 «Tjlapga Pjlu Agripa, tja shäng jũshko bop bokshto, "Llëye lara judíogarë bor kjĩshko li, e eni llëme" lër bop kong miydëp wlo, ga tja wopjlúe.

3 Tjawa judíoga, tjawa llëbo shäryë sorë li miydëp sök pjlúe. Tjawa ëng dboryë kar kar llë kjĩshko li miydëp pjlú bakoe. Eni ga miydër ga tja tjlẽ bop kong ga tja kup sök pjlúe. E kjĩshko ga rokër bop kong ga tja kus sök wop tjok sira guing.

4 »Tja miyde judíoga uunkongdë tek chirawashko dwayo. Tja shäng bor kjokshko, llëm ga Jerusalén kjokyoshko ga tja opshäryë sorë, e miyde lok pjlúe.

5 Miyde lok pjir ga tja fariseo tek dëna tjän, ga le lok woydë wleni ga le ga pjlúe. Ga tjawa fariseoga, judíoga kjok llgwekklo li jnenwa yõtso anmoyõ, judíoga llamo li kjinmo.

6 Tjlõkwo lara Sbörë borwa tjlapgaga tek dënashko so kong jlõkoyo li, e koshër sök ĩyado. Era eni tjok ga tja söra lok, tek shrono shäng, tja llgwekoba e kjĩshko wlo.

7 »Israel tjëyoga uunkong kjringgwo sak kjwara kjingsho pjök (12) li, tjlõkwo lara li koshe löng ĩyado. E kjĩshko ga Sbö, e poshrëya shkë dba, ga parkë löng ba kong ĩyadoe. Ga tjlõkwo koshe löng li, tja omkoshë shäng bakoe. ¡Tjlapga Pjlu Agripa, tja rote judíogarë löng e kjĩshko!

8 ¿Shji judíoga wotjlĩk ga shji wolono ga shji woshre Sbörë iröng obi jlõe lëy llëm ega?

9 »Dënashko ga tja wotjlĩno om go ga bek wlo ga tja parkë Jesús, Nazaret so li nopga wloyo loror.

10 Ga shäryoror eni eshko Jerusalén kjokyo. Tja ichaga syõshtaga kägäyogarë, ga Jesús tjlõkwo kjragaga li ichoror no shdũzlong uyo roshko arae. Ga zrökobashko ga tja tjlẽno ga "Kjwe zrökko" loror bebi.

11 Enido ga tja öör shäng ba wlẽk judíoga syõ uyo lok oblë oblë li roshko. Wlẽnor ga shdun ara, Jesús lãywe owa wlo lër. Ga tja iirkono ara ba kong lok, ga irpjanor Jerusalén kjokyo lishko dö llëme. Irpjanor jek shäng kjok shto oblë oblë, oba tjëyo eniyo llëm wleniyoshko bakoe.

12 »Shäryër shäng eni kuzong ga pjlara ga tja jek shäng jongya Damasco kjokyo, tja ichak syõshtaga

kägäyogarë, pak twara lok bor kong li
shäryër wlo.
13 Gueniyo dlo dluw dik ga ĩn ga
iök shjiy ter tjwe kjok dogo dwayo,
käÏã dbo dlo kjinmo, jek llet llet, ga
tja kopjrina beno pjang pjribri bor
yorkagaga jek löng li tjok.
14 Eshko ga tjawa dgono jer löng
töshko, ga kur ga ëbo tjlẽ bor kong
arameo tjlõkwo go ga "Saulo, Saulo,
¿tja irpjam ega? Pja opyë shäng bor
wloyo ga pja opshdung shäng om
goshko, e so öng llë, ba shpokklo dbo
stek li te om go kjoyoe" le.
15 »Kur ga tja tjlẽ ga "Tjlapga, ¿pja ë?"
»"Tja Jesús. Irpjam to shäng wle, e
tja.
16 Pja kojõzong. Tja weno shäng bop
kong ëre, pja kjroror ber shäng bor
parkaga wlo kjĩshko. Woydër ga llëye
ĩnop ëre, llëye pin bop kong li, e lëp oba
kong.
17-18 Ga pja to shäng ba lëshko ga pja
wlikër judíoga wloshko dwayo, nopga
judío llëm wleniyo wloshko dwayo
bakoe. Pja ichër jongya nopga judío
llëm wleniyo kong jlõkoyo. Woydër
ga epga ber löng bokkwo roshwing
pjir wleni, ga jëk löng kjok ro sĩ
roshko wleni ame, jëk löng iök shjiy
roshko wleni shara. Woydër ga löng
Ä wloshko ame, ber löng Sbö wloshko
shara. Woydër ga owa pjang ba
go li lön ber dret, epga iër ber löng
ba pjeyoga mär bor go erö li tjok
wlo. Pja ichër jongya nopga judío
llëm wleniyo kong, llëbo uunkong ëre
shärye wlo" le bor kong.
19 »TjÏapga Pjlu Agripa, eni ga llëbo
ichara Sbörë bor kong kjok dogo
dwayo ĩnor shji yoĩno wleni li jlõe
loror, ga koloror.
20 Bäm go ga tjlõkwo ëre loror
judíoga löng Damasco kjokyo li kong,
e irgo ga judíoga löng Jerusalén kjokyo
li kong, judíoga löng Judea kjokyo kjok
kjwang jĩkong li kong, nopga judío
llëm wleniyo kong bakoe. Tja tjlẽno
ba kong ga "Llëbo owa shäryëmi löng
li, e owa jlõe lozĩ, ga rayozĩ, ga pjãy
optwos Sbö kong dey. E irgo ga llëbo
shäryozĩ pjlo bek, pjãy kjlopswono
jlõe lëba wlo" loror.
21 »Tja shara judíogarë Sbö u zlong
bäng, tja zröya lok wlo lara e kjĩshko.
22-23 Gueniyo tja kjimte Sbörë
shäng. E kjĩshko ga tja beno shäng
ba tjlõkwo lë nopga uunkong kong,
tjwlõ kës kës li kong, tjwlõ chila li
kong bakoe. Llëye shäryë wlo lara
Moisés, Sbö tjlõkwo lagagarë dëna tjän
li, e shäryono eni jlõe lër oba kong.
Tjlẽno lok ga "Llono ga no pjluyo iche
le Sbörë li shronoshko ga woyde ga
shdungoba, wolon, ga woshre Sbörë
iröng obi, shinmoga tjeng kës li bäm
go. Shäryë eni, ga shji döya Sbörë sorë
li roy shdöya ba pjeyoga judíoga kong,
nopga judío llëm wleniyo kong bakoe.
Shji jëk löng kjok ro sĩ roshko wleniyo
kong ga roy ber iök shjiy wleni" le lok
beno pjang ba kjibokwo go eni» le.
24 Eshko ga Pablo tjlẽ shäng opwlikë
eni wopro ga tjlõkwo skokza Festorë,
tjlẽ ba kong dbo go ga «Pablo, ¿pja
skwẽre llëro? Pja oppino ara ga pja
iara beno shäng skwẽ erä» le.
25 Gueniyo kuya ga tjlẽ ba kong ga
«TjÏapga Festo, tja skwẽ llëme. Tjlõkwo
lër li, e jlõe. Tja tjlẽ li, e bek lotë.
26 Tjlapga Pjlu Agripa sök kjwe.
Tjlõkwo lër li, e miyde sök pjlúe. E
shäryak lũtshko llëm, e wẽÏëe. E kjĩshko
ga tja tjlẽ shäng wlẽp ba bokshto.
Miydër pjlú ga sök kjwe ommiydë
pjlúe» le.
27 E irgo ga Pablo tjlẽ tjlapga Agripa
kong ga «TjÏapga pjlu, ¿woyotjÏĩp ga
llëye lara Sbö tjlõkwo lagagarë li, e jlõe
lëpde? Miydër ga e jlõe lëp» le.
28 Kuya ga tjlẽ ba kong ga «¿Tja
kjlopswëp ber Cristo tjlõkwo kjraga
maling jũni lëpdo?»
29 «Wop chirare, de wop arare,
gueniyo rokër Sbö kong ga pja,
nopga uunkong tja kuya löng jũshko
eerishko, pjãy äär ber löng Cristo
tjlõkwo kjraga botoya dik, gueniyo
pjrik löng dröng sho bomi orkwo go
jũni botoya dik llëme» le ba kong.
30 Eni ga pjlu li kojono opshik
kjoko wlo, kjok eshko so ichaga tjok,

Berenice tjok, nopga sirkeno löng ba tjok li tjok bakoe.
31 Ga to opshino löng lan dboshko, tjlẽ lok ëng kong ga «Domer kjwe llëye owa shäryara ber zrökko wlo llëm, shdungko shäng kjërshko ëmdë llëm bakoe» le lok eni.
32 Eshko ga Agripa tjlẽ Festo kong ga «Domer kjwe "Rokër ga tja llgwega ber pjlu kësbangyo sök Roma kjokyo lirë om go" lara llëm kjwe ga rayoroy ga pjlúe» le.

27

Pablo icharaba to jongya Roma kjokyo

1 Woyotjlĩna tjlapgaga lirë pjir ga tjawa iche jek jongya Italia kjokyo wlo leshko ga Pablo, e twara lok ëngkjwagaga ara kägäyo kjlara kong, de wlo. Domer, e ko Julio. E ëngkjwaga parkë löng pjlu kësbangyo sök Roma kjokyo li daga wleniyo. Ga kong nopga oblë shdung löng eshko, e twara lok, de wlo bakoe.
2 Eshko ga kjyong pjang kjlara kësbang jek äär Adramitio kjokyo dwayo brik pjang kjwlë jongya Asia kjyong tjyozlong shtoyo kjrinashko kjrinashko le, ga tjawa opyono e roshko, ga tjawa opshino toe. Aristarco jek shäng borwa tjok bebi, e Tesalónica so. Tesalónica kjokyo, e Macedonia kjokyo obi.
3 Wẽshko ga tjawa öötong löng kjyong tjyozlong kjokyo ko Sidón. Eshko ga Pablo songe le Juliorë, ga rayara to ba pjeyoga wleni löng eshko li ĩk, kjimte lok wlo.
4 E irgo ga tjawa opshino to Sidón kjokyo dwayo. Eshko ga pjluk tjwe jong dbo ara dlung buk kës li shwo lëkong, ga tjawa bakwe jong iröng eröe. E kjĩshko ga tjawa to jek dipzono dlung tjrëko ko Chipre, e pjlor dew lëkong pjluk ara llëmshko.
5 E irgo ga tjawa dipzono jek dlung buk Cilicia kjokyo, Panfilia kjokyo, e bokshto, kjwo kalëkong, ga tjawa tjyono öötong löng Mira kjokyo, e Licia kjokyo obi.
6 Eshko ga kjyong wlẽna ëngkjwaga kägäyo lirë pjang kjlara oblë kësbang jek äär Alejandría kjokyo dwayo, brik pjang kjwlë jongya Italia kjokyo le. Eni ga tjawa opyono e roshko ba tjok, tjawa jek këgong shara wlo.
7 Dbar kjwöböso ga pjluk ara kjĩshko ga tjawa jëktong kjyong li go wor, ga pakyo ara, eni ga tjawa jek öötong löng Gnido kjokyo gomyo. Ga tjawa jek bek lororwa, gueniyo tjawa bakwe pjlukdë ara obi kjĩshko ga tjawa dipzono jek dlung tjrëko pjang kjrina obi ko Creta, e pjlor dew lëkong pjluk ara llëmshko, kjok ko Salmón li bokshto.
8 Ga tjawa jek löng, gueniyo dlung sor go soyo arae. Eni ga tjawa jek äär löng kjok buk kjrina kowëba Kjyong Tjyozlong Shtoyo Pjlúshko, Lasea kjokyo buk ba soshko.
9 Eshko ga tjawa barwara pjlukdë ara kuzong ga dbar to jek kop ara tjän. Shji ië llëm Sbö kong dbaryo shrëya judíogarë li, e to jek tjän, ga miydororwa e go ga kjok owa shunyo shrë ara dbaryo li döröe. Kjok eni ga dlung iirkë arae. E kjĩshko ga shji jek dlung kjing go ga shji sjëke. Eni ga nopga jek löng li poshduna Pablorë, tjlẽ ga
10 «Domerga, ĩn ga shji jek löng ëre kong llëbo wen owa, shji kjyong kësbang ëre jer bi shjiryo, bi llëbo tjeng kës wle tjok. Erö llëme. Shji ëmdë ga jer bakoe. Shji ber löng na dey» le.
11-12 Gueniyo ga kjyong tjyozlong shtoyo eshko li, kjok owa dbaryo ga shji löng shto eshko ga pjlú llëme. E kjĩshko ga kjyong sogo li, ba kjyong söga shäng li, e tjlẽ lok ëngkjwaga kägäyo li kong ga «Shji jek dey» le. Nopga llamo löng kës li wotjlĩk jong e kjoyo bakoe. Tjlẽ lok ga «Shji opshik jũshko dwayo dey. Tjlĩy, shji jek Fenice kjokyo ga buere ĩy wlo. Eshko ga kjok owa dbaryo ga shji löng shto eshko ga pjlúe» le. Fenice kjokyo, e kjyong tjyozlong kjokyo buk Creta kjokyo obi. Eshko ga dlo jer shwo lëkong li ĩy ga wẽlëe. Kuya Juliorë ga

tjlõkwo baĩya lok li kolara, Pablo ĩ lira kolara llëme.

Dlung kjing kjok owa, pjluk ara

13 Eshko ga pjluk li tjwe jong dlung buk kës shwo lëkong, gueniyo wore. E kjĩshko ga wotjlĩk lok ga «Shji to ga bue» le. Eni ga ba dröng sho kjyong shakklo kësbang lona jer dlung roshko li shira lok tëm kjyong li roshko iröng obi, ga tjawa opshino jek löng dlung tjrëko Creta li kjako.

14 Gueniyo wop tjok ga pjluk tjwe jong kjrina obi, dlung tjrëko li shwo lëkong shara, dbo ara anmoyõ, pjluk li kowëba Nororiental,

15 ga tjawa bakwara arae. Eni ga kjyong kësbang li bojonwa ber buk pjluk li shwo lëkong lërwa ga äe. E kjĩshko ga kjyong li rayorowa söya pjluk lirë om go äär kjone ga eshko.

16 Ga tjawa söra to jek dlung tjrëko buk chirawa ko Cauda pjlor dew lëkong. Eshko ga pjluk dbo ara llëme. E kjĩshko ga kjyongwa chirawa sörwa pjang kjlara li irgo kjro go, e poyonwa jem kjlara li roshko lërwa. Ga tjawa kong pak twara ara, gueniyo ga poyonorwae.

17 E irgo ga kjyong kësbang li doyo pjrira domerga lirë lok tuk, war llëm wlo le. Eshko ga tjlẽ lok ëng kong ga «Shji söya pjluk kjwerë jek äär jong bo buk kjweshko ko Sirte lishko. Kjweshko ga kjone kjoneshko ga ro chira, ga shji kjyong pjë, war bi shjiryo» le eni, ga bangkjrara lok arae. E kjĩshko ga shwong kjoyo shtëgro ara pje lok pjang kjomo pjluk shakklo kjyong jëk wlo li, e lona lok ter töshko, söya pjlukdë jek eshko llëm wlo, ga kjyong li rayara lok söga pjlukdë om go shara.

18 Wẽshko ga dlung kjing go li pjluk ara obi, tjawa bakwe dbo ara ĩyadoe. Eni ga kjyong sögaga kjarga löng ba llëbo söya tjeng soynekklo kës li dbuk lok jer dlung roy.

19 Wẽshko ga ba orkwo om go li goshko ga shwong kjoyo shtëgro ara li dbura lok jer dlung roy, kjyung sho llë, kjor llë kjyong shakklo llë li tjok bakoe.

20 Dbar kop ara ga kjok owa owa, pjluk tira llëm dlung kjing go, dlung iirkë arae. E wopro ga dlo wen llëm, dbala ëmdë llëm bakoe. Eshko ga tjawa to jek löng kjone miydërwa sira llëm, ga tjawa där, e koshërwa ame, e woyojerorwa pjire.

21 Eshko ga tjawa löng ioydë llëm dbar kop ara tjän. Eni kuzong ga Pablo kojono shäng nopga löng li tjrëko, ga tjlẽ ga «Domerga, shji löng Creta kjokyo obishko ga tja koloromi kjwe ga shji to löng song jũni llëm, ga bomi llëbo jeno bomi shjiryo llëm bakoe.

22 Gueniyo eni tjok ga rokër bomi kong ga pjãy dbokjrozong. Ëye löng jũshko ga wolon kjlara llëme. Gueniyo kjyong kësbang ërera jer bi shjiryo.

23 Sbö, e bor sogo, ga tja parkë shäng ba kong ĩyado. Luna shkëyo ga ba parkaga kjok dogo so ichara weno shäng bor kong kjlara,

24 ga tjlẽ bor kong ga "Pablo, llëye bangkjrëp llëme. Pja jongya pjlu kësbangyo sök Roma kjokyo li bokshto, pja llgweya wlo. Bop kjĩshko ga nopga löng kjyong kësbang roshko kjlobi kjwe wolon llëm, döya Sbörë uunkong" le.

25 E kjĩshko ga pjãy dbokjrozong. Sbö, e koshër ga shji kjimte jlõkoyo, lara ba parkaga lirë bor kong sorë li eni.

26 Gueniyo ga shji söya pjlukdë äär dlung tjrëko pjang kjrina, ga kjyong ëre pjë dlar ber buk eshko» le.

27 Eshko ga öötong dbar sak kjwara kjingsho pkëng (14) ga tjawa bakwe pjlukdë jek löng dlung ko Adriático* li kjing go obi. E shkëyo kjok rong dik ga kjyong sögaga li tjlẽ ëng kong ga «Shji äato pjöshko dikjoyoe» le.

28 Ga dlung li ro kjöm, e tjlĩna lok ba tjlĩkklo go, ga beno ro wop orkwo jyãglo† pjloglo sak kjwong (80). Wop

* **27:27** Eshko dbaryo ga dlung kowëba ***Adriá**tico* li, e dlung kowëba Adriático eerishko li llëme. E oblë.

† **27:28** ***Orkwo jyã**glo pjlara*, e ***centí**metro* ***sak pkë**ng* ***kjingsho shkë**ng* ***(45) dik.***

tjok obi ga tjlĩna lok jek obi, ga beno ro wop orkwo jyãglo pjloglo sak tjer (60).

29 Eshko ga bangkjre lok ara, pjë ak go le, ga dröng sho kjyong shakklo këskës lona jer dlung roshko kjwo pkëng (4) kjyong si lëkong, kjyong li jëk ame wlo. Eni ga beno löng eshko syõshtë, epga kjok shrän löng së obi wlo le.

30 Eni ga kjyong sögaga li tök woydë kjyong li roshko dwayo le, ga opyorgö löng kjyong chirawa li long jer dlung kjing kjyong kësbang li ne lëkong. Shäryara eni, dröng sho kjyong shakklo lõya wlo lara, miga tök wlo le.

31 Gueniyo eshko ga Pablo tjlẽno ëngkjwagaga löng li kong, ba kägäyo li kong bakoe. Tjlẽ ba kong ga «Kjwepga kjwe ber löng kjyong kësbang ëre roshko llëm ga pjãy där llëme» le.

32 Eni ga kjyong chirawa lõya kjyong sögagarë löng li, e kjyungyo zara ëngkjwagaga lirë tas tas, jer lono dlung kjing go, ga jenoe.

33-34 E irgo ga kjok shränto ga Pablo tjlẽ nopga löng eshko uunkong kong ga «Öötong dbargwo sak kjwara kjingsho pkëng (14) tjän ga pjãy löng woydë, ga pjãy ioydë llëm bakoe. E kjĩshko ga rokër bomi kong ga pjãy ios sira. Pjãy löng së wlo ga woyde ga pjãy ië. Eni ga pjãy wolon kjlara llëm, bomi käkzong ëmdë ga jer pjlara llëm bakoe» le.

35 Llara eni pjir ga pjlung shosho suk pjir kjrara tjeng kjwara ba wloshko, ga syõshtono Sbö kong, tjlẽ ga «Dli ëre tworop borwa kong. Tjawa ber wopjlú bop tjok e kjĩshko» le nopga tjeng kës li bokshto. Eni ga tora bëy ga uarae.

36 Ĩya uunkong lirë ga wokjankono, ga iono lok bakoe.

37 Tjawa löng kjyong li roshko uunkong ga doglo sak dbäw pjloglo pjök kjingsho sak kjäk kjingsho tjer (276).

38 Ga iono lok woydara bayo kjöm ga eni. E irgo ga pjlung shosho söya tjeng kjyong roshko kës li dbura jer dlung roy dret, kjyong li wënyë wlo le.

39 Kjok shräno pjir ga tjawa löng kjokyo kjone miyde kjyong sögaga lirë llëme. Gueniyo ĩya lok ga bo jem buk eshko kjrina, la sho tjok. Eni ga wotjlĩk lok ga «Kjyong ëre tjyëy këgo sit ga buere ĩy» le.

40 Ga ba dröng sho kjyong shakklo këskës lona jer tjeng dlung roshko li, e kjyungyo zakza lok tas tas beno tjeng dlung roshko eshko. Ga ba kjlongkwang lok si lëkong ba llgwekklo li kjyungyo döra bakoe. E irgo ga shwong kjoyo pjluk shakklo li, e poyona lok kara ba kjyong li ne lëkong, bakwe pjlukdë jek këgong pjöshko wlo lara.

41 Gueniyo to jek jong la sho töno tjeng dlung roshko li bët ga kjyong li lliktong beno buk la sho li roshko. Eshko ga ne lëkong li lliktong beno jong wir ame, ga si lëkong li, e shpoya dlung pjlublunyorë ara, ga dloktong kjwangyo dboy dboye.

42 Eni ga ëngkjwagaga li tjlẽ ëng kong ga «Nopga dëy, söy tjeng kjwe zröy dret dey, llëm ga ichëy jek wë ĩ ga tök lok drete» le.

43 Gueniyo woyde ba kägäyo lirë ga Pablo zröya llëme le, ga tjlẽ ëngkjwagaga li kong ga «Wẽyẽ, zröy llëme. Ëye wë pjlú ga optë jer dlung roy bäm go, jek wë ĩ äär pjë jong pjöshko.

44 Llamo löng oblë jek kjorkwang kjing go, llëm ga kjyong dloktong kjwangyo go bakoe» le.

Eni ga tjawa kayo döktong pjir, öötong pjöshko beno löng së uunkong.

28

Pablo shäng dlung tjrëko ko Malta

1 Eshko ga tjawa kayo döktong pjono löng pjöshko uunkong irgo ga miydororwa ga dlung tjrëko li ko Malta.

2 Kjok eshko li noyo tjok, ga tjawa dara yõtso tjë jĩkong. Eshko ga shunyo shrë pjang ara, smo ara bakoe. Eni kuzong ga iök boktöna lok, ga tjawa

rokara uunkong ba zlong bäng, iökkok eshko wlo.

3 Eshko ga Pablo löng dogro töno kjlöbö, ga dbuya shäng iök li roshko. Eshko ga iök li kjlik ara kjĩshko ga dgur brik buk eshko kjlara, ga Pablo uara ba orkwoshko, ga dgur li beno pjang ling ba orkwo go.

4 Ĩya kjok eshko sopgarë ga tjlẽ lok ëng kong ga «Domer kjwe owa, no zrök ä wleniyo dikjoyoe. Döktong tek dlung kjing kjok owashko dwayo ëmdë ga bi sbö shäng kjlara kowëy Kjok Llgwega Bek li, domer kjwe woyde ber shäng së llëme» le.

5 Gueniyo ga dgur li sringza Pablorë buk iök pjë jong ri ri li roshko, ga llëye shäryono Pablo kong llëme.

6 Eshko ga löng tjë jĩkong li wotjlĩno ga «Kjwe orkwo dguë jekdo, llëm ga jek buk rish wolon jekdoro» lara. Gueniyo koshe löng kjër ga dguë sira llëme. Ĩya lok ga llëye shäryë ba kong llëm ga wotjlĩk lok oblë, tjlẽ lok ga «Bi sböpga kjlarayo li kjwe» le.

7 Dlung tjrëko eshko so ichaga ko Publio. Ga tjawa tjyono löng lishko ga kjok ber buk soshko kjrina baĩya. Eni ga tjawa wlokjrara, dara yõtso ba ushko dbargwo mya.

8 Eshko ga Publio data buk swlo ara ba bukklo kjing go, kjlik ara, roshkwë ara bakoe. Eni ga Pablo jek öötong shäng ba ĩk. Eshko ga syõshtono Sbö kong ba kjĩshko. E irgo ga orkwo iono ba kjing go, ga poptara beno pjlúe.

9 Roy kuya swlopga tjeng dlung tjrëko oblërë ga shrono löng Pablo shwoy uunkong, ga poptara pjire.

10 Eni ga kjok eshko sopga beno löng woowa llëm borwa kong. E kjĩshko ga tjawa kong llëbo twara arae. Ga tjawa brikshko ga llëbo woydororwa borwa kjimtoklo irbo wlo li, e twara lok borwa kong pjire.

Pablo jek öötong shäng Roma kjokyo

11 Eshko ga kjyong kësbang pjang kjlara tek Alejandría kjokyo dwayo, pjang kjok owa jek pjir li koshë. Kjyong li poglo go ba sböpga do pjök li jyãglo tak lok. Ba sböpga li kowe lok Cástor, Pólux. Eshko ga tjawa löng dlung tjrëko li öötong moglo myashko ga tjawa opyono kjyong li roshko, ga tjawa opshino to dlung tjrëko li dwayo.

12 Ga tjawa jek öötong löng kjyong tjyozlong kjokyo ko Siracusa, ga tjawa beno löng eshko dbargwo mya.

13 E irgo ga tjawa jek löng dlung sor go jek äär löng Regio kjokyo. Wẽshko ga pjluk tjwe jong borwa irgo, ga tjawa opshino toe. E wẽyo obi ga tjawa jek öötong löng Puteoli kjokyo.

14 Eni ga tjawa opshino kjyong roshko dwayo. Eshko ga pjeyoga Jesús tjlõkwo kjraga wlẽnorwa löng kjlöbö, ga tjawa mana ber löng ba tjok sondë kjwara wlo le, ga tjawa beno lönge. E irgo ga tjawa opshino to jek Roma kjokyo pjö lëkong.

15 Eshko ga tjawa roy kura pjeyoga Jesús tjlõkwo kjraga löng Roma kjokyo lirë tjän. Eni kuzong ga kjone kjone opshino jer löng borwa koshë irbo. Kjong kjong jer löng borwa koshë llëbo soynezlong shtoyo ko Apio, kjong kjong jer löng kjok kjrina obi, oba pozlong uyo lok mya lishko. Ga jer löng borwa koshaga li ĩya Pablorë ga beno shäng wopjlú, dbokjrono jek obi, ga tjlẽ Sbö kong ga «Tjawa kjimtorop kësbange. Tja wopjlú bop tjok» le. Ga epga jek iröng borwa tjok.

16 Tjawa öötong löng Roma kjokyo ga kjok llgwegaga löng eshko li, Pablo iara lok beno shäng no shdũzlong uyo roshko llëme. Kong u wlẽna kjwara, iara beno sök eshko tjoksa, daga beno shäng ba tjok kjlara erä.

Pablo Sbö tjlõkwo roy löno shäng Roma kjokyo

17 Öötong dbargwo mya ga judíoga löng Roma kjokyo tjwlõ këskës wleniyo li mana Pablorë tek ba shwoy. Ga töno shrono löng ba shwoy ga Pablo tjlẽ ba kong ga «Pjeyoga, llëye shäryoror owa bi pjeyoga judíoga kong llëm, bi tjlapgaga tek dënashko so

sdëkwo wloyo llëm bakoe. Gueniyo ga tja sharaba shäng Jerusalén kjokyo, ga tja twaraba beno tjeng Roma sopga wloshko, tja shdũya lok wlo.
18 Eshko ga tja kong llëbo kjakrokara lok ara, ga llëye wlẽna bor tjok, tja ber zrökko wlo llëme. E kjĩshko ga tja raye lok woydë.
19 Gueniyo ga woydara judíoga lirë eni llëm, ga tjlẽno lok ara bor wloyo. E kjĩshko ga tja llëye shäryër wlo ame, ga rokoror Roma so li kong ga tja llgweya pjluësbangyo sök Roma kjokyo lirë om go loror eni, ga tja ichara lok tek na e kjĩshko.

»Eni gueniyo ga tja tek shäng bor pjeyoga rotaga tjlapgaga li kong llëme.
20 E kjĩshko ga pjãy manor, pjãy ĩn wlo, shji lan ëng tjok wlo bakoe. Woydoror ga pjãy ommiydë pjlú ga no pjluyo iche le Sbörë koshëy shji Israel tjëyoga uunkongdë löng li, koshër shäng li e. Tja pjrik shäng na dröng sho pjang ëre go, tja parkë ba kong kjĩshko» le.
21 Kuya lok ga tjlẽ ba kong ga «Tjawa kong kjibokwo ichayde lok tek Judea kjokyo dwayo bop kjĩshko llëme. Pjeyoga judíogara shrono tek ey dwayo ëmdë ga llëye layde owa bop kjĩshko borwa kong llëm bakoe.
22 Gueniyo miydërwa ga kjone pogo ga oba tjlẽ ara nopga tjlõkwo kjragaga löng bopoya dik li wloyo. E kjĩshko ga pja wotjlĩk llë miydërwa woydë» le.
23 Eni ga dbar iara lok beno jong kjwara, tön ëng tjok obi wlo le. Dbaryo öötong ga nopga töno ara Pablo sök lishko. Kjok shröngteng äär jong kjok sëng go ga Sbö ber no pjluyo sorë li roy lara ba kong ara. Ga llëye lara Moisés, Sbö tjlõkwo lagagarë tek dënashko li, e pjlollgwera ba kong, no pjluyo iche lara Sbörë li, e Jesús jlõe le lok wlo.
24 Kuya lok ga kjong kjong Pablo tjlõkwo kjrono, gueniyo llamora omtjlõkwo kjrë woydë llëme.
25 Eni ga woyotjlĩya beno löng kjrinaso llëm kuzong ga opshik toe le löng. Eshko ga Pablo tjlẽno ba kong, pjir wlo. Tjlẽ ga «Dënashko ga tjlõkwo lara Sbö Sëyarë ba tjlõkwo laga tek dënashko so Isaías kong, le bomi tjlapgaga löng li kong wlo. Ga tjlõkwo lara pjlo beke. Tjlẽno beno eni:
26 »“Pja nom tjlẽ bor nopga ëre kong ga
‘Kumi löng kjër ga llë loklo miydëmi löng llëme.
Ĩmi löng kjër ga llë ĩgömi llëme’ lëp ba kong eni.
27 Nopga ëre, llëye kuya woydë llëme.
Kwomgwo bäng bängzak lok tuke.
Bokkwo llino lok tuk bakoe.
Shäryara eni,
llëbo ĩya lok ba bokkwo go llëm wlo,
llëbo kuya lok ba kwomgwo go llëm wlo,
opping lok sira llëm wlo,
optwë bor kong llëm wlo,
epga dör llëm wlo bakoe.”*
28-29 »E kjĩshko ga woydër ga miydëmi pjlú ga no döya Sbörë li roy beno nopga judío llëm wleniyo kong bako tjän, ga epga omkjrë» le.†
30 Eshko ga Pablo beno shäng eshko ba daga shäng li tjok lu pjloglo pjök ba u jong potjwlẽya ĩ li roshko. Nopga tjwe kjlobi ba ĩk ga wlokjre enidoe.
31 Ga Sbö ber no pjluyo sorë li roy lara oba kong ara, ga lara Tjlapga Jesucristo kjĩshko ara bakoe. Tjlẽshko ga llëye bangkjre llëm, ga barwaga ërë llëm bakoe.

* **28:27** Isaías 6.9-10. † **28:28-29** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyã shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjlẽ ga «... le. Kuya lok ga to lok pjir, jek löng tjlẽ ara ëng kong irbo, tjlõkwo kjlopswë kar kare.»

Carta a los Romanos
Kjibokwo ëre tara Pablorë Roma sopga kong
Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Pablo. E Sbö tjlõkwo laga Jesús ãska wleniyo. Eshkoshko ga Jesús tjlõkwo kjragaga löng Roma kjokyo ara. Epga ara judío llëm wleniyo, gueniyo kjone kjone judío. Judíoga li wotjlĩno ga epga kjrara Sbörë bäm go kjĩshko ga epga tjwlõ ara, nopga judío llëm wleniyo li kjinmo. Eni ga Pablo jek woydë ba ĩk jlõkoyo, gueniyo dbar jek eshko wlo wlẽyde llëm obi. Eni ga kjibokwo ëre tara ba kong, llëbo li llgweya wlo, llëbo shäryara Jesucristorë ba kong li miyde pjlú wlo bakoe. Woyotjlĩkoba ga kjibokwo ëre tara, sök no shdũzlong uyo roshko Corinto kjokyo lishko.

Roma kjokyo ga judíoga li wotjlĩno ga epga äär ber pjlo bek Sbö bokso, kjok llgwekklo tara Moisésdë li söya bëy kjĩshko, gueniyo kjibokwo ëre go ga llëbo pina Pablorë ba kong ara. Judíoga, nopga judío llëm wleniyo, e tjwlõ bek Sbö bokso. Nopga uunkong llëbo owa shäryono, ga beno löng shdũya Sbörë wlo. Gueniyo ëye mär Jesús go ga ie Sbörë ber pjlo bek ba bokso, ga ber shdungko ame. Shärye eni nopga uunkong kong, judíoga kong, nopga judío llëm wleniyo kong bakoe. Kjibokwo ëre go ga llëbo ëre pina ba kong eni.

1 Kjibokwo ëre taga tja Pablorë. Tja Cristo Jesús parkaga. Tja rokara Sbörë, tja iara beno shäng ba tjlõkwo roy pjlú laga Cristo Jesús ãska.
2 Dënashko ga tjlõkwo pjlú ëre lara Sbörë ba tjlõkwo lagaga kong jlõkoyo, ga tara lok beno pjang ba kjibokwo go.
3 Tjlõkwo ëre, e bi Tjlapga Jesucristo roy layde. E Sbö Wa weno no, David tjëyo bakoe.
4 Ga wolono irgo ga woshrara Sbörë iröng obi dbo ara go. E go ga shji pina Sbö Sëyarë ga e no erö llëm, e Sbö Wa bakoe.
5 Sbö wopjlú li kjĩshko ga tja rokara Jesucristorë beno ba tjlõkwo roy laga ba ãska, nopga judío llëm wleniyo rokër mär ber löng ba go wlo, ba tjlõkwo kole lok wlo, ba ko ie lok ber kësbang, tjwlõ ara wlo bakoe.
6-7 Sbö nopga löng Roma kjokyo, kjibokwo ëre ichër jek bomi kong. Nopga rokara Sbörë ber Jesucristo ĩ li pjãy bakoe. Pjãy woyde Sbörë ara.

Rokër bi Data Sbö kong, Tjlapga Jesucristo kong ga ba wopjlú li kjĩshko ga pjãy kjimte lok ara, pjãy ie ber löng wlẽp bakoe.

Pablo syõshtono Sbö kong Roma sopga kjĩshko

8 Pjãy mär löng Jesucristo go li, e roy shdöktong kjok kjwang jĩkong. E kjĩshko ga Jesucristo ko go ga tja tjlẽ bor Sbö kong ga tja wopjlú ba tjok bomi kjĩshko lër eni.
9 Tja Sbö parkaga. Ba Wa roy pjlú lër shäng jlõkoyo. Ga miyde Sbörë om go ga pjãy woyoshrër ĩyado,
10 tja syõshtëshko ga rokër ba kong ĩyado ga tja äätë bomi kjokyo llëm obi ëmdë ga tja kjimte äär bomi ĩk eshko.
11 Tja kjimtara Sbö Sëyarë ara, ga pjãy ĩn woydë jlõkoyo, pjãy kjimte eni bako wlo, pjãy dbokjrë e go wlo.
12 Shji ëng kjimtë kar kar lotë bomi kong. Tja mär shäng Jesucristo go sorë li ĩnomi ga pjãy dbokjrë e go. Pjãy mär löng ba go sorë li ĩnor ga tja dbokjrë e go eni bakoe.
13 Pjeyoga Jesús tjlõkwo kjraga, tja jek bomi ĩk loror ara, nopga löng eshko li pin, Jesús tjlõkwo kjre lok wlo, shäryër shäng nopga judío llëm wleniyo kong kjok shto oblë oblë sorë ga eni. Lër bomi kong, miydëmi wlo. Gueniyo tja jek bomi ĩk lërshko ga llëbo wen bor kong ĩyado.
14 Nopga tjlẽ Grecia so tjlõkwore, de llëmde, nopga kjok miydë arare, de llëmde, e bor kong ga llëno llëme. Bek

ga Sbö tjlõkwo roy pjlú lër nopga judío
llëm wleniyo löng kës li kong.
15 Tja jek woydë jlõkoyo Roma
kjokyo, Sbö tjlõkwo roy pjlú lër bomi
kong eshko wlo e kjïshko.

16 Tjlõkwo pjlú ëre lër wlo ga e
lökyo bor kong llëme. E dbo ara.
Ëye omtjlõkwo kjrono ga döya Sbörë.
Shärye eni judíoga kong bäm go, e
irgo ga nopga judío llëm wleniyo kong
bakoe. Lër ga lökyo bor kong llëm e
kjïshko.
17 Miydëy tjlõkwo pjlú ëre go ga shji
ie Sbörë ber pjlo bek ba bokso, shji
mär ba go kjïshko, tak pjang ba tjlõkwo
go sorë li eni. Tjlẽ ga «Ëye mär Sbö go
ga era ber pjlo bek ba bokso.»*

Sbö iirkë ara nopga owa kong

18-19 Nopga owa to löng llëbo owa
shäryë oblë oblë, tjlõkwo bek li
miydëba llëm wlo. Gueniyo Sbö sorë
miydëy wlo li, e miydara lok pjir tjän,
pina Sbörë ba kong kjïshko. E kjïshko
ga Sbö sök kjok dogo li iirkë ba kong
lok ara, ga shdũya kjangshko ga ïgöy
wẽlëe.
20 Kjok ëre shäryara Sbörë tek lëkong
ga Sbö ïgöy llëme. Llëbo shäryara li ïydë
döe. Sbö sök jlõ, e sorë, ba dbo ara
li pjir llëm, e miydëy pjlú e go, kjok
ëre shäryara tek lëkong. E kjïshko ga
«Miydororwa llëme» le nopga lirë ga äe.
21 Sbö miydara lok ëmdë ga iara
beno lok kësbang, tjwlõ ara llëm,
«Tjawa wopjlú bop tjok» lara lok ba
kong llëm bakoe. Opyono beno löng
llëbo llëno llëm li woyotjlïk erö, beno
löng wotjlïk drete.
22 Epga kjok miydë ara le lok ëmdë
ga beno löng kjok miydë llëme.
23 Sbö wolon llëm, e tjwlõ ara
bakoe. Eni ëmdë ga poshrëya lok
woydë llëm, ga rayara lok. Llëbo
wolon wlo li jyãglo shäryara lok, no
jyãglo, sënwa jyãglo, öng jyãglo, äya
kjloshko so jyãglo bako, ga beno löng
ba poshrëk shara.

24 E kjïshko ga epga rayara Sbörë
beno löng ba wotjlïk owa li tjok, llëbo
lökyo ara li shärye lok ëng tjok wlo.
25 Tjlõkwo bek li rayara, Sbö miyde
lok woydë llëm kjïshko. Tjlõkwo bek
llëm li kjrayde lok shara. Llëbo
shäryara Sbörë li poshrëyde lok,
gueniyo Sbö ba shäryaga lira poshrëra
lok llëme. Era poshrëkko ïyado wlo.
Ber eni.
26 E kjïshko ga rayara Sbörë beno
löng ba wotjlïk owa, lökyo ara wleniyo
li tjok. Walëga ëmdë ga domerga
woyde ame, opyono beno löng llëbo
shäryako llëm li shäryë ëng tjok shara.
27 Domerga eni bakoe. Walëga
woyde lok ame, wotjlïk pë domerga
tjok erä. Llëbo shäryako llëm li
shäryara ëng tjok. Eshko ga llëbo weno
ba kong li beno ba shdungglo, llëbo
owa shäryara li kjïshko.
28 Sbö woyotjlïya lok woydë llëm
kjïshko ga epga rayara beno löng llëbo
shäryako llëm li shäryë erä.
29 Beno löng llëbo owa shäryë oblë
oblë. Llëbo owa shärye, wotjlïk dbur
töng ba kong erö, wotjlïk owa oblë
kong, no zröya, ëng dboryë kar kar iir
go, jyõrkë, oblë ïywa shjiktëng,
30 oblë lãywe owa, Sbö ïywa
shjiktëng, ëng äyoshtë, krë ara, llëbo
owa wlẽya oblë oblë, ba data, ba mekë
kole llëm,
31 wotjlïk llëm, llëye le li shärye llëm,
oblë woyde llëm, oblë songe le llëm
bakoe.
32 Sbö tjlẽno ga ëye opshäryë eni ga
e zrökko. E miyde lok pjlú, gueniyo
shärye löng eni wopjlú, oblë llëbo owa
shäryë eni li ïya lok ga löng wopjlú e
kjïshko bakoe.

2

Shji shdũya Sbörë beke

1 Gueniyo ga «No oblë llëbo owa
shäryono» lëy ë kong llëme. «Miy-
dororwa llëme» lëmi ga äe. «No oblë
llëbo owa shäryono» lëmishko ga
pjãy oprotë löng om go, pjãy löng
omshäryë eni bako kjïshko.

* **1:17** Habacuc 2.4.

2 Miydëy ga ëye llëbo owa eniyo
shäryono ga shdũya Sbörë beke.
3 Eni ga «No oblë llëbo owa
shäryono» lëmi, gueniyo pjãy löng
omshäryë eni bako wleni ga miydëmi
pjlú ga pjãy shdũya Sbörë eni bakoe.
4 Miydëmi pjlú ga Sbö wopjlú ara
anmoyõ, shji shdũya maling llëm,
iirkë bi kong maling llëm bakoe.
Gueniyo llëbo owa shäryëmi löng li
rayëmi llëm ga «E llëno llëme» lëmi
llëme. Shji shdũya maling llëm, ba
wopjlú li kjĩshko, gueniyo woyde ga
llëbo owa shäryëy löng li, e owa jlõe
lëy, ga rayëy.

5 Gueniyo ga llëbo owa shäryëmi
löng li rayëmi woydë llëm, llëye kumi
woydë llëm kjĩshko. E kjĩshko ga Sbö
iirkë bomi kong jëk këgong këgong,
ga no llgwezlong dbaryoshko ga no
llgweya beke.
6 Eshko ga no kjlara kjlara
potjwlẽya, llëbo shäryara dö li kjĩshko.
7 Ëye drön llëbo pjlú shäryë, ber
tjwlõ ara Sbö bokso wlo, äär ber löng
së ĩyado ba tjok wlo ga ie Sbörë ber
löng së ĩyado ba tjok.
8 Gueniyo ëye wotjlĩk ba kjĩshko dö,
tjlõkwo bek li kjre llëm, löng llëbo owa
shäryë ga shdũya kjange.
9 Ëye löng llëbo owa shäryë ga kong
llëbo iche owa ara, ber löng song jlõ
wlo. Shärye eni judíoga kong bäm go, e
irgo ga nopga judío llëm wleniyo kong
bakoe.
10 Gueniyo ëye löng llëbo pjlú shäryë
ga llëbo pjlú twe ba kong, ie ber löng
tjwlõ ara, ie ber löng wlẽp bakoe.
Shärye eni judíoga kong bäm go, e
irgo ga nopga judío llëm wleniyo kong
bakoe.
11 Shärye eni, shji uunkong llgweya
bek kjĩshko.

12 Ëye llëbo owa shäryono ga shdũya.
Ëye kjok llgwekklo tara Moisésdë li
miydono ga llgweya, kjok llgwekklo
li go. Ëye kjok llgwekklo li miydono
llëm ga llgweya, llëbo miydara li go.
13 Ëye ber pjlo bek Sbö bokso, kjok
llgwekklo li miydara kjĩshko llëme.
Ëye omkolono ga era ie ber pjlo bek
ba bokso.
14-15 (Nopga judío llëm wleniyo,
kjok llgwekklo li miyde lok llëme.
Gueniyo ga llëye shärye löng li pjlúre,
de oware, e miyde lok pjlú, ga
llëbo shärye owashko ga miyde lok
ga e owa. Eni ga llëbo shärye lok
pjlú, tak pjang kjok llgwekklo li go
sorë li enishko ga miydëy e go ga
kjok llgwekklo li tak beno pjang ba
pjlugwo wleni, ga woyotjlĩya löng om
go.)
16 Llono ga Jesucristo iche Sbörë
nopga uunkong llgwek, llëbo woy-
otjlĩna ba pjlúshko li kjĩshko. Sbö
tjlõkwo roy pjlú lër oba kongshko ga
lër eni ĩyado.

Judíoga, kjok llgwekklo tara Moisésdë

17 Pjãy kjone kjone judíoga lëmi.
Pjãy mär kjok llgwekklo tara
Moisésdë li go, ga pjãy krë ara, pjãy
Sbö nopga lëmi kjĩshko.
18 Llëye woyde Sbörë li miydëmi
pjlú, llëye ber pjlú anmoyõ li miydëmi
pjlú bako, pjãy oppino kjok llgwekklo
li go kjĩshko lëmi.
19-20 Tjlõkwo bek li, kjok miydë li,
e tak pjang kjok llgwekklo li go. Eni
ga pjãy wotjlĩk ga kjok llgwekklo li
miydëmi pjlú kjĩshko ga pjãy nopga
kjok ĩgö llëm wleniyo bapshiga lëmi,
pjãy so iök shjiy kjoyo, nopga to löng
kjok ro sĩ roy wleni li kong lëmi bakoe.
Pjãy opyë woydë ber löng nopga kjok
miydë llëm li pingga, kjwozirga posh-
dungga bakoe.
21 ¿Eni ga pjãy oba pingga, pjãy om
go opping woydë llëm ega? «Shji lũrkë
llëme» lëmi oblë kong, gueniyo pjãy
om go löng lũrkë.
22 «Shji pë oma boy oblë tjok llëme»
lëmi oblë kong, gueniyo pjãy om
go omshäryë eni. Sböpga jyãgl̈o, e
ĩywomi shjiktëng lëmi, gueniyo llëbo
lũyotkëmi sböpga jyãgl̈o li syõ uyo
roshko dwayo.
23 Pjãy krë ara, kjok llgwekklo li
kjĩshko, gueniyo kolëmi löng llëme. Eni
ga Sbö iëmi löng tjwlõ llëm,

24 tak pjang ba tjlõkwo go sorë li eni.
Tjlẽ ga «Bomi kjĩshko ga Sbö ko li lãywe
nopga judío llëm wleniyorë owa.»*
25 Jlõkoyo ga ëye kjok llgwekklo li
kolë ga doyo jyã tak pjir li ba kong ga
tjwlõ tjok. Gueniyo ëye omkolë llëm
ga ba kong ga e tjwlõ llëme.
26-27 Nopga doyo jyã tak llëm
wleniyo lira, kjok llgwekklo li kolara
wleni ga beno löng doyo jyã tak pjir
wleni Sbö bokso. Gueniyo pjãy kjok
llgwekklo li miydaga, pjãy doyo jyã
tak pjir bakoe. Eni ëmdë ga kjok
llgwekklo li koloromi llëm kuzong ga
epga ber löng bomi rotaga.
28 ¿Judíoga jlõkoyo li ë? Ëye dataga
judío dö ga e judío jlõkoyo llëme. Ëye
doyo jyã tak pjir dö ga e judío jlõkoyo
llëm bakoe.
29 Nopga wotjlĩk bek ba pjlúshko
li, judíoga jlõkoyo li epga. Ëye doyo
jyã tak pjir, tak pjang kjok llgwekklo
go sorë li eni ga e beno löng jyã tak
pjir jlõkoyo llëme. Ëye ber jyã tak
pjir jlõkoyo wlo ga woyde ga jyã te
Sbö Sëyarë ba pjlúshko wleni. Nopga
eniyo poshrëga norë llëm, poshrëga
Sbörë.

3

1 Eni ëmdë ga ëye judío, ëye doyo jyã
tak pjir, e llëno llëme lotë llëme.
2 Sbö tjlõkwo onmo li iara beno
tjeng ba wloshko.
3 Gueniyo kjone kjone Sbö rayono
pjire. ¿E kjĩshko ga llëye lara Sbörë ba
kong jlõkoyo li shärye eni llëme lëmire?
4 Eni llëme. Nopga uunkong jyõrkë
wleni ëmdë ga Sböra tjlẽ bek ĩyado, tak
pjang ba tjlõkwo go sorë li eni. Tjlẽ ga
«Pja rotëbashko ga
tjlõkwo lorop kës li, e beke lëba
eni.
Ëbo llgwepshko ga
llgwerop beke lëba eni bakoe.»*
5 No kjone kjone tjlẽ ga «Tjawa llëbo
owa shäryono kjĩshko ga ĩkoba wẽlë e
go ga Sbö, e pjlo beke. E kjĩshko ga
tjawa shdũya Sbörë li owa» le lok eni.
6 Miga eni llëme. ¿Sbö owa jlõkoyo
kjwe ga nopga löng kjok ëre kjing go
li llgweya sorëro?
7 No kjone kjone obi tjlẽ ga «Tjawa
jyõrkono kjĩshko ga ĩkoba wẽlë e go
ga Sbö, e tjlẽ beke. Eshko ga Sbö
beno kësbang, tjwlõ ara. ¿Eni ga
tjawa shdũya llëbo owa shäryororwa li
kjĩshko ega?» le lok eni.
8 Eni wleni kjwe ga «Llëbo owa
shäryoydë dey, llëbo pjlú li wen wlo»
lëy eni dey. No kjone kjone tjlẽ ga
tjawa tjlẽno eni le, miga e lorwarë eni
llëme. Ëye tjlẽno eni ga shdũya Sbörë
beke.

Ëye sök pjlo bek llëme

9 ¿Eni ga shji judío kjĩshko ga shji
pjlú, oblë kjinmore? Eni llëme.
Judíoga, nopga judío llëm wleniyo, e
llëbo owa shäryono uunkong, lororwa
sorë li eni,
10 tak pjang Sbö tjlõkwo go sorë li
eni. Tjlẽno beno eni:
«Ëye pjlo bek Sbö bokso kjlara llëm,
11 Sbö tjlõkwo llë loklo miydaga
ërë llëm,
Sbö wlẽga ërë llëm bakoe.
12 Sbö rayara nopga uunkongdë,
beno löng tjwlõ llëme.
Llëbo pjlú li shäryaga ërë llëme.»†
13 «Epga jyõrkë erä.
Ga tjlõkwo le lok li kjĩshko ga
nopga wolon.»‡
«Shji uara dgurdë ga shji wolon,
ga tjlõkwo le lok li kjĩshko ga
nopga wolon bakoe.»§
14 «Tjlẽ owa ĩyado,
llëbo wen owa oblë kong wlo.»*
15 «Wotjlĩk no zrök erä.
16 To löng kjone pogo ga no kjone
kjone pjiya, kjone kjone ie ber
löng woydë ara bakoe.
17 To löng wlẽp oblë tjok sorë miyde
lok llëme.»†
18 «Sbö ëmdë ga bangkjre lok llëme.»‡

* **2:24** Isaías 52.5; Ezequiel 36.22. * **3:4** Salmo 51.4. † **3:12** Salmo 14.1-3; Salmo 53.1-3; Eclesiastés 7.20. ‡ **3:13** Salmo 5.9. § **3:13** Salmo 140.3. * **3:14** Salmo 10.7. † **3:17** Isaías 59.7-8. ‡ **3:18** Salmo 36.1.

19 Miydëy ga kjok ïlgwekklo ïli twara Sbörë judíoga kong, koïle ïlok wïlo. Shäryara eni, nopga uunkong ïlgweyashko ga ïlëye ïle ïlok ba kong ga ä wïlo.
20 Kjok ïlgwekklo kës ïli koïlaga ërë ïlëme. E kjĩshko ga ëye ie Sbörë ber pjïlo bek ba bokso, kjok ïlgwekklo ïli kjĩshko ïlëme. Kjok ïlgwekklo ïli twara beno e kong wïlo ïlëm, twara beno shji ïlëbo owa shäryë ïli miydoklo wïlo erä.

Nopga ie Sbörë ber pjïlo bek ba bokso, mär Jesucristo go kjĩshko

21 Nopga ber pjïlo bek Sbö bokso sorë ïli tara beno pjang kjok ïlgwekklo tara Moisésdë ïli go, kjibokwo tara Sbö tjïlõkwo ïlagaga tek dënashko sorë ïli go bakoe. Ga eerishko ga e pina Sbörë bi kong wẽïëe. Nopga ber pjïlo bek ba bokso, kjok ïlgwekklo ïli kjĩshko ïlëme.
22 Nopga ie ber pjïlo bek ba bokso, mär Jesucristo go kjĩshko erä. Nopga uunkong döya eni, judíoga, nopga judío ïlëm wïleniyo bakoe.
23 Nopga uunkong ïlëbo owa shäryono, ïlëye woyde Sbörë shärye wïlo ïli shäryaga ërë ïlëme.
24 Gueniyo Sbö wopjïlú ïli kjĩshko ga nopga döya ba shdungglo dbo dorko dwayo iguing, Cristo Jesús woïlono ba kjĩshko ïli kjĩshko. Nopga ie ber pjïlo bek ba bokso eni.
25-26 Jesucristo ichara woïlon, owa pjang nopga go ïli lõya ber dret ga pjïlú wïlo, mär ïlöng srëng kwono ïli go kjĩshko. E kjĩshko ga beno ïlöng shdungko ame. Shäryara eni, ïlëbo shärye bek ĩyado ïli pĩya nopga kong wïlo. Dënashko ga nopga shduna ïlëbo owa shäryara ïli kjĩshko ïlëm, iirkë maïling ïlëm kjĩshko. Gueniyo eerishko ga ëye mär Jesús go ga ie ber pjïlo bek ba bokso. Miydëy e go ga ïlëbo uunkong shärye bek ĩyado.
27-28 ¿Eni ga shji krë ïlë kjĩshko ga pjïlú? Shji krë ïlë kjĩshko ga äe. Miydëy pjïlú ga nopga ber pjïlo bek Sbö bokso, mär Jesús go kjĩshko, kjok ïlgwekklo ïli koïle kjĩshko ïlëme. Eni ga shji krë ïlë kjĩshko ga äe.
29 ¿Ga Sbö, e judíoga Sbö eröre? Eni ïlëme. E nopga judío ïlëm wïleniyo Sbö bakoe.
30 Sbö sök kjïlaraso eröe. Nopga doyo jyã tak pjir ïli ie ber pjïlo bek ba bokso, mär ïlöng Jesús go kjĩshko. Nopga doyo jyã tak ïlëm ïlira ie ber pjïlo bek ba bokso, mär ïlöng Jesús go kjĩshko bakoe.
31 ¿Eni ga pjãy wotjïlĩk ga tjawa mär ïlöng Jesús goshko kuzong ga kjok ïlgwekklo ïli ber tjwïlõ ame ïlorwarë ïlöng eni ïlëmire? Eni ïlëme. Kjok ïlgwekklo ïli tjwïlõ ara ïlorwarë.

4

Abraham iara Sbörë beno pjïlo bek ba bokso, mär ba go kjĩshko

1 ¿Era eni ga bi kjokë Abraham ïlira, ïlëbo weno ba kong dënashko ïli, shji opping ba go ïlë?
2 E beno pjïlo bek Sbö bokso, ïlëbo pjïlú shäryara ïli kjĩshko kjwe ga krë ga pjïlúe. Gueniyo krë Sbö bokso ga äe.
3 Sbö tjïlõkwo tak pjang eni: «Abraham iara Sbörë beno pjïlo bek ba bokso, ba tjïlõkwo kjrara, ga mär beno shäng ba go ïli kjĩshko.»*
4 No kjïlara parkë oblë kongshko ga parkaga ïli potjwïlẽya. Eshko ga e ba sëngglo ïlëy ïlëm, e pak shäryara ba kong ïli potjwïlẽyde.
5 Gueniyo nopga owa wïleniyo ie Sbörë ber pjïlo bek ba bokso, epga mär ba go kjĩshko, ïlëbo pjïlú shäryara ïlok ba kong ïli kjĩshko ïlëme.
6 Bi tjïlapga tek dënashko so David tjïlẽno eni bakoe. Tjïlẽno nopga iara Sbörë beno pjïlo bek ba bokso kjĩshko. Epga iara beno pjïlo bek ba bokso, ïlëbo pjïlú shäryara ïlok kjĩshko ïlëme. Eni ga beno ïlöng wopjïlúe. Tjïlẽno beno eni:
7 «Ëye, owa pjang ba go ïli löna Sbörë beno dret, shdũya ame wïlo ga era ber wopjïlúe.
8 Ëye, ïlëbo owa shäryara ïli woyoshre Sbörë ame ga era ber wopjïlú bakoe.»†

* **4:3** Génesis 15.6. † **4:8** Salmo 32.1-2.

9 Abraham iara Sbörë beno pj̈lo bek
ba bokso, mär ba go kjĩshko l̈ororwa
eni tjän. ¿Eni ga ba wopj̈lú l̈i beno
nopga doyo jyã tak pjir l̈i kong eröre?
Eni l̈lëme. E beno nopga doyo jyã tak
l̈lëm l̈i kong bakoe.
10 Abraham iara beno pj̈lo bek ba
bokso, doyo jyã tak l̈lëm obishko.
11 L̈u to jek ara irgo ga ichara Sbörë
doyo jyã të, iara Sbörë beno pj̈lo bek
ba bokso, mär ba go kjĩshko tjän l̈i
jyãgl̈o. Eni ga beno nopga doyo jyã
tak l̈lëm mär Sbö go, ie ber pj̈lo bek ba
bokso wl̈o l̈i data wl̈eni.
12 Nopga doyo jyã tak pjir l̈ira mär
Sbö go, Abraham omshäryono doyo
jyã tak l̈lëm obishko dik wl̈eni ga
Abraham beno ba data wl̈eni bakoe.
13 Sbö tj̈lẽno Abraham kong j̈lõkoyo,
ba tjëyo tek ber ba irgo l̈i kong ga kjok
uunkong ëre twe ber ba kong l̈ok l̈ara
eni. Tj̈lõkwo l̈i kjrara l̈ok, ga mär beno
l̈öng Sbö go. E kjĩshko ga iara beno
pj̈lo bek ba bokso. Tj̈lõkwo l̈i beno
ba kong e kjĩshko, kjok l̈lgwekk̈lo tara
Moisésdë l̈i söra bëy kjĩshko l̈lëme.
14 Eni ga shji iche mär kjok
l̈lgwekk̈lo l̈i go, tj̈lõkwo l̈ara j̈lõkoyo l̈i
kjrëy wl̈o kjwe ga shji mär Sbö go l̈i
tjwl̈õ l̈lëm, tj̈lõkwo l̈ara j̈lõkoyo l̈i tjwl̈õ
l̈lëm bakoe.
15 Kjok l̈lgwekk̈lo, e kol̈ako. Eni ga
ëye kjok l̈lgwekk̈lo tjok wl̈eni ga kol̈e
l̈lëm ga shdũya Sbörë. Gueniyo ëye
kjok l̈lgwekk̈lo l̈lëm wl̈eni ga shdũya
l̈lëm, l̈lëbo kol̈ako ba kong l̈lëm kjĩshko.
16 Eni ga Sbö wopj̈lú l̈i kjĩshko ga
l̈lëbo l̈ara Abraham kong j̈lõkoyo,
Abraham mär ba go kjĩshko. Eni
ga tj̈lõkwo l̈i ber nopga uunkong
mär ba go Abraham dik l̈i kong,
kjok l̈lgwekk̈lo l̈i kol̈agaga kong dö
l̈lëme. Eni ga Abraham beno nopga
uunkong mär Sbö go baĩya dik l̈i data
wl̈eni,
17 tak pjang Sbö tj̈lõkwo go sorë l̈i
eni. Tj̈lẽ ga «Pja ioror beno tjëyoga
ara data.»‡ Tj̈lõkwo ëre l̈ara Sbörë
ba kong j̈lõkoyo, tj̈lõkwo l̈ara ba kong
bäm go l̈i kjrara, ga mär beno shäng
ba go kjĩshko. Nopga wol̈ono tjeng l̈i
woshre ga pj̈lúe. Eni ga ëye wentë
l̈lëm obi ga iche wen ga pj̈lú bakoe.
18 L̈lëbo l̈ara Sbörë Abraham kong
j̈lõkoyo, gueniyo shärye sorë miyde
Abrahamdë l̈lëme. Eni ëmdë ga
tj̈lõkwo l̈i kjrara, ga beno sök ba koshë.
E kjĩshko ga beno tjëyoga ara data, l̈ara
ba kong sorë l̈i eni.
19 Eshko ga l̈u pj̈loglo sak dbäw
(100) dik kjĩshko ga miyde pj̈lú ga
wapga ame. Ba boy Sara wapga ame
l̈i miyde pj̈lú bakoe. Eni ëmdë ga beno
shäng mär Sbö go j̈lõkoyo.
20 Sbö tj̈lõkwo l̈i jyõ l̈ara l̈lëm, shärye
eni l̈lëm kjwe l̈ara l̈lëm bakoe. Beno
shäng mär ba go erä, ga poshrëra ara.
21 Eshko ga miyde pj̈lú ga Sbö dbo
ara, l̈lëye l̈ara ba kong j̈lõkoyo l̈i shärye
eni wl̈o.
22 Iara Sbörë beno pj̈lo bek ba
bokso e kjĩshko,
23 tak pjang ba tj̈lõkwo go sorë l̈i eni.
Gueniyo tak pjang ba kong dö l̈lëm,
24 tak pjang bi kong bakoe. Shji
uunkong mär l̈öng Sbö go ëre ie ber
pj̈lo bek ba bokso. Bi Tj̈lapga Jesús
woshraga iröng obi l̈i e.
25 E ichara wol̈ono, owa pjang bi go
l̈i potjwl̈ẽkk̈lo, ga woshrara iröng obi,
shji ie ber pj̈lo bek ba bokso wl̈o.

5

Shji l̈öng wl̈ẽp Sbö tjok

1 Eni ga shji mär Tj̈lapga Jesucristo
go kjĩshko ga shji iara Sbörë beno pj̈lo
bek ba bokso, ga shji iara Jesucristorë
beno wl̈ẽp Sbö tjok shara.
2 Shji mär l̈öng Cristo go kjĩshko ga
shji kjimte Sbörë ĩyado, ba wopj̈lú l̈i
kjĩshko. Ga shji äär ber l̈öng baĩya dik
l̈i koshëy l̈öng wopj̈lúe.
3 Miydëy ga shji shdungoba l̈i ber bi
kong pj̈lú, shji dbokjrë wl̈o, shji ber
l̈öng wokjang wl̈o bakoe. E kjĩshko ga
eerishko ga shji shdungoba wl̈eni ga
shji l̈öng wopj̈lúe.
4 Shäryoroy eni ga Sbö ber wopj̈lú bi
tjok. E kjĩshko ga l̈lëbo pj̈lú shärye bi
kong l̈i koshëy ber l̈öng wopj̈lúe.

‡ **4:17** Génesis 17.5.

5 Ga shärye eni jlõkoyo. Bi go ba
Sëya ichara beno kësbang bi tjok, ga
shji woyde Sbörë ara li pina bi kong
wẽlëe. Miydëy e go ga llëbo pjlú
koshëy löng li shärye eni jlõkoyo.
6 Shji opdök om go ga äe. Gueniyo
Cristo wolono bi kjĩshko, Sbö woydëy
löng llëm obi gueniyo.
7 No optwë wolon oblë kjĩshko ga
kjange. Kjone kjwe optwë eni, no pjlo
bek wleniyo kjĩshko.
8 Gueniyo shji woyde Sbörë ara li
pina bi kong eni: Shji löng llëbo owa
shäryë obishko ga Cristo wolono bi
kjĩshko.
9 Shji iara Sbörë beno pjlo bek ba
bokso, Cristo wolono, srëng kwono li
kjĩshko. Miydëy e go ga no llgwezlong
dbaryo ga Sbö iirkë bi kong llëm, ga
shji shdũya eshko llëm bakoe.
10 Dënashko ga shji Sbö wloyoga
obishko ga shji iara beno löng wlẽp ba
tjok, ba Wa wolono li kjĩshko. Ga ba
Wa sök së obi kjĩshko ga shji döya bi
shdungglo dbo dorko, ga shji ie ber
löng së ĩyado ba tjok.
11 Gueniyo erö llëme. Shji iara
Sbörë beno löng wlẽp ba tjok, bi
Tjlapga Jesucristo kjĩshko. Shji löng
wopjlú e kjĩshko bakoe.

Adán, Jesucristo

12 Dämärshko ga domer kjlaraso
llëbo owa shäryono, ga beno shäng
wolon wlo e kjĩshko. Eni ga nopga
uunkong beno löng wolon wlo,
uunkong li llëbo owa shäryono kjĩshko.
13 Kjok llgwekklo tara Moisésdë
li twayde Sbörë nopga kong llëm
obishko ga nopga löng llëbo owa
shäryë tjän, gueniyo kjok llgwekklo
llëmshko ga ëye ie Sbörë ber löng
shdungko, kjok llgwekklo li kolara
llëm kjĩshko llëme.
14-15 Eni ëmdë ga Adán dbaryo äär
jong Moisés dbaryoshko ga nopga
wolono. Adán llëbo owa shäryono,
tjlõkwo lara Sbörë ba kong li kolara
llëm kjĩshko. Epgara llëbo owa
shäryono, eshko ga kjok llgwekklo
llëm gueniyo.

Adán llëbo owa shäryono, ga nopga
uunkong beno löng wolon wlo, llëbo
owa shäryara domer kjlarasorë li
kjĩshko. Llëbo shäryara Jesucristorë li,
e beno eni bakoe. Ba kjĩshko ga nopga
döra Sbörë ara, ba wopjlú li kjĩshko, ga
tjwlõ shira llëme. Miydëy e go ga Sbö
wopjlú li tjwlõ ara, llëbo owa shäryara
Adándë li kjinmo.
16 Llëbo owa shäryara domer
kjlarasorë li kjĩshko ga nopga
uunkong beno löng shdungko.
Gueniyo Sbö wopjlú li kjĩshko ga shji
llëbo owa shäryono ara ëmdë ga shji
iara beno pjlo bek ba bokso.
17 Domer kjlaraso llëbo owa
shäryono li kjĩshko ga nopga uunkong
beno löng wolon wlo. Gueniyo
Sbö wopjlú li tjwlõ ara e kjinmo.
Jesucristo kjĩshko ga ëye iara beno pjlo
bek ba bokso ga ie ber löng së ĩyado ba
tjok, ga tjwlõ shiya llëme.
18 Domer kjlaraso llëbo owa
shäryono li kjĩshko ga nopga uunkong
beno löng shdungko. Eni ga domer
kjlaraso llëbo pjlú shäryono li kjĩshko
ga nopga uunkong ber löng së ĩyado
Sbö tjok ga pjlú, ie Sbörë ber pjlo bek
ba bokso li kjĩshko.
19 Domer kjlaraso Sbö kolono llëm
kjĩshko ga nopga uunkong beno löng
llëbo owa shäryaga erä. Eni ga domer
kjlaraso Sbö kolono kjĩshko ga nopga
ara iara beno pjlo bek ba bokso.
20 Kjok llgwekklo tara Moisésdë li
twara Sbörë nopga kong, llëbo owa
shärye löng li miyde lok jek këgong
wlo. Ĩna lok e go ga llëbo owa shärye
löng li kësbange. E go ga miydara lok
ga Sbö wopjlú li kësbang bakoe.
21 Dënashko ga llëbo owa li, shji
wlẽna, iara beno löng wolon wlo.
Gueniyo eerishko ga Sbö wopjlú li,
shji wlẽna, ga shji iara beno pjlo bek
ba bokso bi Tjlapga Jesucristo kjĩshko.
E kjĩshko ga shji iara beno löng së ĩyado
ba tjok.

6

Shji wolono wleni, shji löng së jlõkoyo bakoe

1 ¿Eni ga llë loydë? ¿Shji llëbo owa
shäryë jek këgong, Sbö wopjlú li ĩy jek
këgong wlo loydëre?
2 E loydë llëme. Ëye wolono ga ichëy
llëbo shäryë ga äe. Shji iche bi wotjlĩk
owa lirë ame eni wleni bakoe. ¿Eni ga
shji ber löng llëbo owa shäryë sorëro?
3 Shji waraba jer di roshko, shji töno
beno tjeng Cristo Jesús tjok kjĩshko. E
shji wolono ba tjok wleni loklo. ¿E
miydëmi llëmdo?
4 Cristo wolonoshko ga jnenaba
buk sakshko. E irgo ga woshrara Data
Sbörë iröng obi, ba dbo ara go. Ga
shji waraba jer di roshko li, e shji
wolono, jnenaba tjeng ba tjok bako
wleni loklo. Shji opshik tëm di roy
dwayo iröng obi li, e shji beno löng
tjaglën wleni loklo bakoe.

5 Shji töno beno tjeng ba tjok, shji
wolono ba tjok wleni kjĩshko. Miydëy
e go ga shji woshre Sbörë iröng obi ba
tjok wleni bakoe.
6 Bi wotjlĩk owa dënashko li, e lök
beno pjang kjlös go Cristo tjok wleni,
shji iche llëbo owa shäryë ame wlo,
shji ber tjeng ba dbo dorko ame wlo
bakoe.
7 Shji wolono wlenishko ga shji
beno ichaga llëbo owa lirë ame.

8 Shji wolono Cristo tjok wleni ku-
zong ga miydëy ga llono ga shji ber
löng së ba tjok bakoe.
9 Miydëy ga Cristo woshrara Sbörë
iröng obi kuzong ga wolon ame, beno
shäng së ĩyado wlo.
10 Wolono pjlaraso, owa pjang
nopga uunkong go li potjwlëkklo, ga
wolon ame. Beno sök së, llëye woyde
Sbörë li shäryë wlo.

11 Pjãy wotjlĩs eni bakoe. Pjãy
wolono wleni, pjãy iche bomi wotjlĩk
owa lirë ame wlo. Pjãy löng së jlõkoyo,
pjãy töno beno tjeng Cristo Jesús tjok
kjĩshko, llëye woyde Sbörë li shäryëmi
wlo. Pjãy wotjlĩs eni.
12 E kjĩshko ga shji löng së obishko ga
shji iche bi wotjlĩk owa lirë ame, shji
woyde bi doyorë llëbo owa shäryëshko
ga shäryëy llëm wlo.

13 Bi doyo ichëy llëbo owa shäryë
llëme. Pjãy optwos Sbö kong dey.
Pjãy iara beno löng së jlõkoyo kuzong
ga bomi doyo ichozĩ llëbo pjlú shäryë
dey.
14 Pjãy beno ichaga kjok llgwekklo
tara Moisésdë lirë ame, pjãy beno
ichaga Sbö wopjlú lirë shara. E
kjĩshko ga pjãy ichaga ber bomi
wotjlĩk owa lirë ame.

Dënashko ga shji löng bi wotjlĩk owa dbo dorko

15 Shji beno löng ichaga kjok
llgwekklo lirë ame, shji beno ichaga
Sbö wopjlú lirë shara. ¿Enira shji ber
löng llëbo owa shäryë ga pjlúre? Eni
llëme.
16 Shji opyë oblë kolëshko ga shji
tjeng ba wloshko. ¿E miydëmi llëmdo?
Eni ga shji opyë bi wotjlĩk owa li kolë
wleni ga shji iche wolon. Gueniyo
shji opyë Sbö kolë wleni ga shji ie ber
pjlo bek ba bokso.
17-18 Dënashko ga pjãy löng bomi
wotjlĩk owa li kolë eröe. Eni ëmdë
ga tjlõkwo kuromi li kjroromi, ga
koloromi bakoe. Pjãy döktong llëbo
owa shäryëmi löng li dbo dorko
dwayo, pjãy beno löng ichaga llëbo
pjlú lirë shara. Tja wopjlú Sbö tjok
e kjĩshko.
19 Tja tjlẽ shäng bomi tjok ëre llë
loklo miydëmi maling llëm, bomi
wotjlĩk owa li kjĩshko. E kjĩshko ga
tja tjlẽ shäng bomi kong llëbo jyãglo
ëre go, miydëmi wẽlë wlo. Dënashko
ga bomi doyo ichëmi löng llëbo owa
shäryë oblë oblë. E kjĩshko ga llëbo
owa shäryoromi jek këgong këgong.
Eerishko ga bomi doyo ichozĩ llëbo
pjlú shäryë dey, pjãy ber tjeng dboy
Sbö kong wlo.
20 Pjãy löng bomi wotjlĩk owa li kolë
obishko ga llëbo pjlú li woyotjlĩnomi
llëme.
21 ¿Llëye pjlú shiromi e go? Eshko
ga pjãy iara beno löng wolon wlo erä,
ga eerishko ga e lökyo bomi kong ara.
22 Gueniyo pjãy döra Sbörë bomi
wotjlĩk owa li dbo dorko dwayo, pjãy
iara beno löng ba kolë shara. ¿Llëye

pjlú shimi löng e go? Pjãy äär ber löng dboy Sbö kong, ga llono ga pjãy ber löng së ĩyado ba tjok bakoe.
23 Shji llëbo owa shäryë wleni ga shji potjwlẽkkl̈o tjok, shji wolon li e. Gueniyo shji töno beno tjeng Cristo Jesús tjok wleni ga shji ie Sbörë ber löng së ĩyado ba tjok, ga tjwlõ shiya llëme.

7

Ëye wolono ga ichaga kjok llgwekklorë ame

1 Pjeyoga, kjok llgwekklo li sorë, e miydëmi pjlúe. Ëye wolono ga iche kjok llgwekklo lirë llëm, nopga löng së li ichayde döe.
2 Kjok llgwekklo buk kjrina, tjlẽ ga walë orkwosmok shäng pjir ga woyde ga ber sök ba lanma tjok ĩyado, raye llëme. Gueniyo ba lanma wolonoshko ga kjok llgwekklo li beno ba kong tjwlõ ame.
3 Eni ga walë orkwosmok shäng pjir li lanma sök së obishko ga orkwosmono domer oblë tjok wleni ga llëbo owa shäryayde lëba eni. Gueniyo ba lanma wolonoshko ga kjok llgwekklo li beno ba kong tjwlõ ame, orkwosmok domer oblë tjok ga pjlúe. Eshko ga llëbo owa shärye llëme.
4 Pjeyoga, shji eni wleni bakoe. Shji wolono Cristo tjok wleni kuzong ga shji döktong, shji beno ichaga kjok llgwekklo tara Moisésdë lirë ame. Cristo woshrara Sbörë iröng obi, ga shji beno löng ichaga erë shara, shji ber löng llëbo pjlú shäryë Sbö kong wlo.
5 Dënashko ga shji ichaga bi wotjlĩk owa lirë. Ga kjok llgwekklo li miydoroyshko ga shji wotjlĩno llëbo owa tak pjang e go li shäryë jek këgong erä. Eshko ga shji löng wolon wlo e kjĩshko.
6 Gueniyo eerishko ga shji wolono löng wleni kuzong ga shji döktong kjok llgwekklo li dbo dorko dwayo, shji ichaga erë ame. Ga shji beno löng së tjaglën wleni, shji parkë Sbö kong oblë wlo. Shji ichaga kjok llgwekklo tak pjang kjibokwo go tek dënashko lirë ame, shji beno löng ichaga Sbö Sëyarë shara.

Shji llëbo pjlú shäryë woydë, gueniyo llëbo owa shäryoydë döe

7 ¿Eni ga llë loydë? ¿Kjok llgwekklo li owa loydëre? Eni llëme. Kjok llgwekklo li miydoror llëm kjwe ga llëbo owa shäryoror shäng li owa miydoror llëme. Kjok llgwekklo tak pjang kjrina tjlẽ ga shji oma llëbo koĩk llëme.* E miydoror llëm kjwe ga llëbo koĩnor shäng li owa miydoror llëme.
8 Gueniyo ga kjok llgwekklo li miydororshko ga tja wotjlĩno llëbo koĩk ara anmoyõ. Gueniyo kjok llgwekklo llëm kjwe ga shji iche bi wotjlĩk owa lirë llëbo shäryë eni llëme.
9 Dënashko ga kjok llgwekklo li miydotë llëm obishko ga tja sök pjlúe loror. Gueniyo miydororshko ga llëbo owa shäryoror shäng li owa ĩgör wẽl̈ë, ga tja ber wolon wlo e kjĩshko li miydoror kjok llgwekklo li go bakoe.
10 Kjok llgwekklo li twak beno bi kong, shji ber löng së ĩyado sorë li miydoklo. Gueniyo shji iara beno löng wolon wlo shara.
11 Kjok llgwekklo li miydororshko ga tja jyãpgwara bor wotjlĩk owa lirë. Eshko ga tja wotjlĩno llëbo owa shäryë ara anmoyõ, ga tja wolon wlo e kjĩshko miydoror kjok llgwekklo li go.
12 Eni ëmdë ga kjok llgwekklo twara Sbörë bi kong li, e pjlú, pjlo beke.
13 ¿Eni ga tja beno shäng wolon wlo li laga kjok llgwekklo pjlú lirë lotëre? Eni llëme. Tja beno shäng wolon wlo li laga llëbo owa shäryoror shäng lirë. Kjok llgwekklo li beno ba miydoklo erä, llëbo owa shäryoror shäng li owa ĩgör wẽl̈ë e go wlo.
14 Miydëy pjlú ga kjok llgwekklo li twaga Sbörë. Gueniyo tjara no, tja shäng bor wotjlĩk owa li dbo dorko erä.
15 Llëbo shäryër shäng li sorë miydër shäng llëme. Llëbo shäryër woydë li shäryër llëme. Llëbo shäryër woydë llëm li shäryotë shäng döe.

* **7:7** Éxodo 20.17; Deuteronomio 5.21.

16 Eni ga llëbo shäryër woydë llëm li
shäryër shäng kuzong ga miydër e go
ga kjok llgwekklo li pjlú jlõe.
17 Eni ga llëbo shäryër shäng li
shäryaga tjarë ame, shäryaga bor
wotjlĩk owa lirë erä.
18 Miydër ga bor wotjlĩk owa li
kjĩshko ga tja wotjlĩk bek sira ëmdë
llëme.
19 Llëbo pjlú shäryër woydë li
shäryër llëme. Llëbo owa shäryër
woydë llëm li shäryotë döe.
20 Eni ga llëbo shäryër woydë llëm li
shäryër kuzong ga shäryaga tjarë ame,
shäryaga bor wotjlĩk owa lirë erä.
21 Llëbo wen bor tjok li eni: Tja llëbo
pjlú shäryë woydëshko ga llëbo owa
wen tjwe laga bor wotjlĩk owarë li, e
shäryotë döe.
22 Kjok llgwekklo twara Sbörë li bor
kong ga pjlú jlõe.
23 Gueniyo bor wotjlĩk owa li
ëngkjwë bor tjok wleni, tja shaya wlo
wleni, llëbo pjlú shäryër woydë li
shäryër llëm wlo. Eni ga tja beno
shäng bor wotjlĩk owa li dbo dorko
erä.
24 Bor doyo ëre, tja iche wolon. Tja
song jlõe. ¿Tja döga ërë?
25 Tja döga bor Tjlapga Jesucristorë.
Tja wopjlú Sbö tjok e kjĩshko.
Eni ga beno eni: Kjok llgwekklo
twara Sbörë li kolër woydë, gueniyo
bor wotjlĩk owa li kjĩshko ga tja beno
shäng llëbo owa shäryë eröe.

8

Shji mär Sbö Sëya go

1 Eni ga ëye töno beno tjeng Cristo
Jesús tjok ga beno löng shdungko
ame.
2 Dënashko ga tja ichaga bor wotjlĩk
owa lirë, ga tja shäng wolon wlo.
Gueniyo tja mär Cristo Jesús go ku-
zong ga ba Sëya twara bor kong, ga
tja döra bor wotjlĩk owa li dbo dorko
dwayo, tja iara beno shäng së jlõkoyo
shara. Eni ga tja shäng wolon wlo
ame.
3 Shji döya kjok llgwekklo tara
Moisésdë lirë eni ga ä, shji iara bi
wotjlĩk owa lirë ba kolë llëm kjĩshko.
Gueniyo Sbö, ba Wa ichara weno so
shji nopga owa ëre kjoyo, ber owa
pjang bi go li potjwlẽkklo wlo. Eni ga
ba Wa li doyo shdunaba bi ãska, shji
döya wlo.
4 Shäryara eni ga bi shdungglo pjlo
bek tak pjang kjok llgwekklo go li
potjwlẽkklo, shji ber shdungko ame
wlo. Eshko ga shji beno löng ba Sëya
kolë shara, shji beno löng bi wotjlĩk
owa li kolë ame.
5 Ëye ichaga ba wotjlĩk owa lirë
ga llëye woyde om go li woyotjlĩya.
Gueniyo ëye ichaga Sbö Sëyarë ga
llëye woyde Sbö Sëyarë li woyotjlĩyde
erä.
6 Ëye ichaga ba wotjlĩk owa lirë
ga ber löng wolon wlo. Gueniyo
ëye ichaga Sbö Sëyarë ga ber löng së
jlõkoyo, ber löng wlẽp bakoe.
7 Ëye ichaga ba wotjlĩk owa lirë ga
e Sbö wloyo. Kjok llgwekklo twara li
kole llëm, kole ga ä,
8 ga llëbo pjlú shärye, Sbö ber
wopjlú ba tjok wlo ga ä bakoe.
9 Gueniyo pjãy go Sbö Sëya wleni ga
pjãy ichaga löng bomi wotjlĩk owa lirë
ame, pjãy ichaga löng Sëya lirë shara.
Ëye go Cristo Sëya llëm ga e Cristo ĩ
llëme.
10 Llono ga bomi doyo, e wolon,
llëbo owa shäryoromi kjĩshko. Gueniyo
pjãy go Cristo wleni ga bomi sëya ber
löng së ĩyado, pjãy iara Sbörë beno pjlo
bek ba bokso kjĩshko.
11 Jesús woshrara Sbörë iröng obi,
ga Sbö Sëya pjang bomi go. Eni ga
ba Sëya iche, bomi doyo woshrë iröng
obi eni bakoe.
12 Pjeyoga, shji ichaga bi wotjlĩk
owa lirë ame. Llëye woyde li shäryëy
llëm ga pjlúe.
13 Pjãy iche bomi wotjlĩk owa lirë
wleni ga pjãy beno löng wolon wlo.
Gueniyo pjãy iche Sbö Sëyarë wleni ga
bomi wotjlĩk owa li rayëmi ĩyado, ga
pjãy löng së jlõkoyo.
14 Ëye mär Sbö Sëya go ga e Sbö
wapga.
15 Parkagaga tjwlẽk löng pjir
wleniyo, ba sogo bangkjre löng dete

erä. Pjãy ie Sëya lirë Sbö bangkjrë eni llëm, pjãy iara beno ba wapga kjĩshko. Eni ga shji kjimte Sëya lirë tjlẽ Sbö kong. Shji tjlẽ ba kong ga «Abba.* Data» lëy eni.

16 Sbö Sëya om go li tjlẽ bi kong ga shji Sbö wapga jlõkoyo le bi kong bi pjlúshko.

17 Eni ga shji Sbö wapga kuzong ga llëye twe ba wapga kong li twe bi kong, twara Cristo kong sorë ga eni. Cristo shdunaba ara. E irgo ga iara Sbörë beno kësbang, tjwlõ ara. Shjira shdungoba ara eni bako wleni ga shji ie Sbörë ber kësbang, tjwlõ ara eni bakoe.

Llono ga llëbo shärye Sbörë bi kong

18 Llëye shärye Sbörë bi kong llono li tjwlõ ara anmoyõ. E kjĩshko ga llëye wen bi kong owa eerishko li, e llë llëm wleni.

19 Llono ga Sbö wapga jlõkoyo li pĩya wẽlë. Llëbo shäryara Sbörë kjok ërë kjing go tjeng kës li löng ba koshë.

20 Llëbo uunkong li shäryara Sbörë pjlú, llëbo shäryë wlo, ga shärye woydë eni jlõkoyo, gueniyo shärye ga ä, shduna Sbörë beno srer wlo kjĩshko. Gueniyo dbar iara beno kjwara, llëbo uunkong li ber pjlú iröng obi wlo.

21 Eshko ga Sbö wapga wolon ame, ga llëbo uunkong li ber srer ame wlo bakoe.

22 Walë wloshko chida tjeng döröshko ga bangyo ara, ga kjloshtë ara e kjĩshko. Miydëy ga eerishko ga llëbo uunkong shäryara Sbörë li löng kjloshtë eni wleni bakoe.

23 Gueniyo song li llëbo shäryara li dö llëme. Shjira löng kjloshtë eni bakoe. Shji kong ba Sëya twara Sbörë. Miydëy e go ga llono ga shji ie ber ba wapga jlõkoyo, ga bi doyo ie ber tjaglën bakoe. Gueniyo e dbaryo li koshëy löng wopro ga shji kjloshtë ara.

24-25 Shji döra Sbörë kuzong ga shji beno löng e dbaryo li koshë ĩyado. Llëbo koshëy löng li ĩgöy llëme. Llëbo ĩgöy wẽlë ga koshëy löng llëm, tjeng bi tjok tjän kjĩshko. Gueniyo llëbo koshëy löng li ĩgöy llëm obi ëmdë ga koshëy löng wopjlúe.

26 Shji dbo ara llëmshko ga shji kjimte Sbö Sëyarë. Shji syõshtë mae. E kjĩshko ga ba Sëya om go li kjloshtë Sbö kong bi kjĩshko, gueniyo llëye le li lëy bi tjlõkwo go ga äe.

27 Eni ëmdë ga llëye le li miyde Sbörë pjire. Shji wotjlĩk löng llë miyde Sbörë pjir, ga llëye woyde le ba Sëyarë ba kong bi kjĩshko li, e layde, llëye le li miyde pjir e kjĩshko.

Shji woyde Sbörë ara

28 Ëye Sbö woydë ara ga rokara Sbörë, llëbo shärye ba tjok wlo. E kjĩshko ga miydëy pjlú ga llëbo wen ba kong kës li ie ber ba kong pjlúe.

29 Kjok ëre shäryayde llëm obishko ga ëye mär ba go li miydara pjir tjän. Eshko ga epga äär ber löng ba Wa dik le. Shäryara eni, ba Wa ber tjwlõ ara, ba pjeyoga ara li kjinmo wlo.

30 Ga nopga äär ber löng eni lara li rokara. E irgo ga iara beno pjlo bek ba bokso, ga llono ga ie ber kësbang, tjwlõ ara bakoe.

31 ¿Eni ga llë loydë obi? Sbö shäng bi tjok kuzong ga shji zangga ërë llëme.

32 Ba Wa ëmdë ga wlikara bi kong llëm, ichara wolono bi kjĩshko. ¿Eni ga llëbo tjeng kës li twe bi kong llëmdo?

33-34 Shji kjrara, iara beno pjlo bek ba bokso kuzong ga shji rotaga ërë ame. Cristo Jesús wolono, ga woshrara iröng obi, öötong beno sök Sbö orkwo këlëkong. Bi wlikaga Sbö bokso li e.

35 Shji woyde Cristorë ara ĩyado. Shji songshko ga shji woyde ara. Llëbo wen bi kong owashko ga shji woyde ara. Shji shdungobashko ga shji woyde ara. Shji pjli arashko ga shji woyde ara. Shji shwong llëmshko ga shji woyde ara. Shji wolontoshko ga shji woyde ara. Shji zröraba ëmdë ga shji woyde ara bako,

36 tak pjang ba tjlõkwo go sorë li eni. Tjlẽ ga

* **8:15** Arameo tjlõkwo ***abba***, e ***datawa*** loklo.

«Bop kjĩshko ga tjawa zrökoba woydë ĩyado.
Tjawa beno lëng so öng wlẽp ushko so sökoba, zrökoba wlo kjoyoe.»†
37 Gueniyo llëbo uunkong ëre wen bi kongshko ga zãy ĩyado, shji kjimte bi woydaga lirë kjĩshko.
38 Miydër pjlú ga shji woyde Sbörë ara ĩyado. Shji songshko ga shji woyde ara, shji wolonoshko ga shji woyde ara bakoe. Slongga Sbö parkagaga kjok dogo sorë llëm, slongga sëyaga owarë llëm bakoe. Eerishko ga shji woyde ara, shji woyde ara ĩyado wlo bakoe.
39 Slongga llëbo tjeng kjopkwo lirë llëm, slongga llëbo tjeng klung dorong lirë llëm, slongga llëbo tjeng kjone pogo lirë llëm bakoe. Shji woyde Sbörë ara ĩyado, shji töna beno tjeng bi Tjlapga Cristo Jesús tjok kjĩshko.

9

Nopga kjrara Sbörë sorë

1 Tja töno beno Cristo tjok. E kjĩshko ga tja tjlẽ beke. Sbö Sëya om go li tjlẽ bor kong bor pjlúshko ga tja shäng jyõrkë llëme le.
2-3 Tja woydë ara bor pjlúshko ĩyado, bor pjeyoga judíoga li kjĩshko. Epga mär ber lëng Cristo go wlo ga woyde ga tja ie Sbörë ber Cristo tjok ame, tja ie ber shdungko wleni ga bor kong ga pjlúe.
4 Epga Israel tjëyoga. Epga kjrara Sbörë beno ba wapga. Ba dbo kãlã pina ba kong, tjlõkwo twara ba kong, beno ĩyado wlo, kjok llgwekklo li twara ba kong, pina ba poshrëk ba ushko, llëbo lara ba kong jlõkoyo ara bakoe.
5 Ba tjlapgaga tek dënashko so tjwlõ ara anmoyõ. Cristo tjlapgaga tek dënashko so li epga. Cristo, e Sbö. Uunkong pjluyo, poshrëkko ĩyado li e. Ber eni.
6 Gueniyo llëye lara Sbörë Israel tjëyoga kong jlõkoyo li shärye eni llëme lotë llëme. Sbö kong ga Israel tjëyoga uunkong, e ba nopga dö llëme.
7 Abraham tjëyoga uunkong beno ba tjëyo jlõkoyo dö llëm bakoe. Sbö tjlẽno ba kong ga «Isaac tjëyo tek ber bop irgo li ber bop tjëyo jlõkoyo eröe»* lara eni.
8 E kjĩshko ga Abraham tjëyoga uunkong beno Sbö wapga dö llëm, ba wapga weno tjlõkwo lara Sbörë jlõkoyo li kjĩshko eröe.
9 Sbö tjlõkwo lono Abraham kong jlõkoyoshko ga tjlẽ ba kong ga «Dbar llono loror li go ga pja ĩn tjwe obi. Eshko ga bop boy Sara wloshko wa tjeng kjlara domer tjän»† le.
10 Ba wa lara li, e bi tjlapga Isaac. Lu to jek ara ga orkwosmono Rebeca tjok, ga wapga do pjök, kjlö.
11-13 Weno bäm go li Esaú, irgo Jacob. Gueniyo wentë lok llëm obishko ga Jacob kjrara Sbörë, llëbo shärye ba tjok wlo. Kjrara eni, llëbo pjlú shäryara kjĩshko llëme. Eshko ga llëbo pjlú, llëbo owa, e shäryayde lok llëm obi. Gueniyo Sbö tjlẽ Rebeca kong ga «Bäm ĩyo li ichaga ber ba lëngdë»‡ le. Llëbo lara Sbörë obi li tak pjang ba tjlõkwo go eni: «Jacob woydoror ara. Gueniyo Esaúra ĩywor shjiktëng.»§
14 ¿Eni ga llë loydë? ¿Sbö, e llëbo shäryë bek llëme loydëre? Eni llëme.
15 Tjlẽno Moisés kong ga
«Ëye songe lër woydë ga e songe lotë eröe.
Ëye kjimtër woydë ga e kjimtotë eröe.»*
16 Eni ga shji kjimte Sbörë, shji songe le woydë kjĩshko, e woydëy ara kjĩshko llëm, llëbo pjlú shäryoroy kjĩshko llëm bakoe.
17 Llëbo lara Sbörë Egipto so pjluyo kong li tak pjang ba tjlõkwo go eni: «Pja ioror beno no pjluyo, bor dbo kësbang pin bop go wlo, tja ë miyde nopga lëng kjok kjwang jĩkong lirë wlo bakoe.»†
18 Miydëy e go ga ëye songe le woydë ga songe le, ëye ie woydë ber sök ëye

† **8:36** Salmo 44.22. * **9:7** Génesis 21.12. † **9:9** Génesis 18.10, 14. ‡ **9:11-13** Génesis 25.23. § **9:11-13** Malaquías 1.2-3. * **9:15** Éxodo 33.19. † **9:17** Éxodo 9.16.

kuya woydë ïlëm ga ie ber löng eni
bakoe.
19 Pjãy kjone kjone kjwe löng
wotjlĩk ga «¿Eni ga ïlëye shäryëy li laga
erë kuzong ga shji shdũya ega?» lëmi
eni kjwe.
20 Gueniyo pjeyoga, shji no eröe.
¿Ïlëbo shäryara Sbörë li owa lëy ba
kong sorëro? No parkë ïlëbo shäryë
klung shosho go ga «¿Tja shäryorop
jũni ega?» le klung shosho lirë ba
kong ga äe.
21 Klung shosho kjrinaso ëmdë ga
sbi shärye kjwo pjök e go ga pjlúe.
Kjwara shärye wolësowa, tjwlõ ara, ie
ber tjeng dboy wlo, kjwara obi shärye
uriso, ber ïlë pogo wlo. Ïlëbo shärye e
go, woyde sorë li eni ga pjlúe.
22 Woyde Sbörë ga miydëba ga e
iirkë ara nopga ïlëbo owa shäryono li
kong, ga shdũya kjang, ba dbo ara
go ga pjlúe. Eni ëmdë ga nopga
shdungko li shduna ma ling ïlëm, kura
sök kjing erä.
23 Shäryara eni, ba dbo kãïã pĩya
nopga songe lara li kong wlo. Epga
kjrara dënashko, ïlëbo pjlú shärye ba
kong wlo.
24 Shji rokara eni. Judíoga rokara
dö ïlëm, nopga judío ïlëm wleniyo
rokara bakoe.
25 Kjibokwo tara Sbö tjlõkwo laga
tek dënashko so Oseasdë. Ïlëbo lara
Tjlapgarë li tak pjang e go eni:
«Ïlono ga nopga botoya ïlëm löng li iër
ber löng bor nopga shara,
ga nopga woydoror ïlëm löng li
woydër ara shara.»‡
26 Sbö tjlõkwo tak pjang eni bakoe:
«Dënashko ga Sbö tjlẽno nopga kong ga
“Pjãy bor nopga ïlëme” lara eni.
Gueniyo ïlono ga kjok eshko
sopga kowe Sbö sök së li wapga
shara.»§
27 Dënashko ga Isaías tjlẽno Israel
tjëyoga kjĩshko eni:
«Israel tjëyoga träk ïlëm, la sho tjeng
dlung kjako wleni ëmdë ga
där ber kjlöbö doë.
28 No ïlgweya Tjlapgarëshko ga
nopga löng kjok ëre kjing go li
shdũya pjir, jekdo,
lara sorë li eni.»*
29 Bäm go ga Isaías tjlẽno eni:
«Tjlapga, ïlëye shärye woydë li shärye
ga pjlúe.
Shji tjëyoga tek ber bi irgo li iara beno
löng së kjlöbö ïlëm kjwe ga
shji löng Sodoma sopga dik,
shji löng Gomorra sopga dik
bakoe.»†

Israel tjëyoga mär woydë Cristo go ïlëme

30 ¿Eni ga ïlë loydë? Nopga judío
ïlëm wleniyo wotjlĩno ïlëbo pjlo bek li
shäryë ïlëme. Eni ëmdë ga mär Cristo
go kjĩshko ga iara Sbörë beno pjlo bek
ba bokso.
31 Gueniyo Israel tjëyogara dröno
ara, ïlëbo pjlo bek li shäryë wlo. Eni
ëmdë ga öötong beno pjlo bek Sbö
bokso ïlëme.
32 ¿Eni ega? Äär ber pjlo bek Sbö
bokso wlo ga ïlëbo pjlú tak pjang kjok
ïlgwekklo tara Moisésdë go li shärye
woydë, gueniyo mär woydë Cristo go
ïlëme. Eni ga sabyono akkwo iara
beno nopga sabyoklo li go wleni,
33 tak pjang Sbö tjlõkwo go sorë li
eni. Tjlẽ ga
«¡Ĩzĩa! Akkwo iër ber buk kjwara
Sión‡ kjokyo,
nopga sabyë e go wlo.
Gueniyo ëye mär ba go ga
ïlëye koshe li wlẽya jlõkoyo.»§

10

1 Pjeyoga, rokër Sbö kong jlõkoyo ga
Israel tjëyoga döya. Woydër ara li e.
2-3 Miydër pjlú ga epga drön ara,
parkë Sbö kong wlo. Gueniyo shji
iaga Sbörë ber pjlo bek ba bokso li
miyde löng ïlëme. E kjĩshko ga mär
woydë ba go ïlëm, äär woydë ber pjlo
bek ba bokso om go erä.
4 Ïlëye woydara kjok ïlgwekklo lirë
dö li, e shäryara Cristorë pjire. Eni ga

‡ **9:25** Oseas 2.23. § **9:26** Oseas 1.10. * **9:28** Isaías 10.22-23. † **9:29** Isaías 1.9. ‡ **9:33** ***Sión*** kjokyo, e kowëba ***Jerusalén*** bakoe. § **9:33** Isaías 8.14; 28.16.

shji äär ber pjlo bek Sbö bokso wlo ga woyde ga shji mär Cristo go erä.

5 Moisés tjlẽno ga ëye äär woydë ber pjlo bek Sbö bokso wlo, ber löng së ĩyado ba tjok wlo kjok llgwekklo li kjĩshko ga woyde ga kjok llgwekklo li kole uunkong bek ĩyado* le.

6 Gueniyo shji mär Cristo go, shji ie Sbörë ber pjlo bek ba bokso wlo. Cristo öör kjok ëre kjing go tjän. E kjĩshko ga «Shji jem Cristo wlẽk kjok dogoshko, ter söy iröng obi wlo» lëy llëme.

7 Cristo woshrara Sbörë iröng obi tjän. E kjĩshko ga «Shji jer Cristo wlẽk shinmoga shtoyo, tëm söy iröng obi wlo» lëy llëm bakoe.

8 Moisés tjlẽno ga «Sbö tjlõkwo tjeng bop soshko, lëp shäng li e, woyotjlĩp shäng li e bakoe»† lara eni. Tjlõkwo lara li, tjlõkwo lërwa löng bomi kong li e.

9 «Jesús, e bor Tjlapga jlõe» lëmi bomi kjamo go, ga «E woshrara Sbörë iröng obi» lëmi bomi pjlúshko wleni ga pjãy döya Sbörë jlõkoyo.

10 Tjlõkwo li kjroroy, ga loroy oblë kong wleni ga shji ie Sbörë ber pjlo bek ba bokso. Shji döya eni.

11 Sbö tjlõkwo tak pjang eni: «Ëye mär ba go ga llëye koshe li wlẽya jlõkoyo.»‡

12 Eerishko ga judíoga, nopga judío llëm wleniyo, e Tjlapga kjlaraso shara. Ga ëye kjloshtë ba kong ga kjimte ara.

13 Sbö tjlõkwo tak pjang eni: «Ëye kjloshtë Tjlapga kong ga döya.»§

14 Gueniyo kjloshtë ba kong wlo ga woyde ga mär ba go guing. Mär ba go wlo ga woyde ga ba tjlõkwo kura guing. Ba tjlõkwo kuya wlo ga woyde ga ëye omlono ba kong guing.

15 Ëye omlë ba kong wlo ga woyde ga ichaga tjok guing, tak pjang Sbö tjlõkwo go sorë li eni. Tjlẽ ga «Ëye tjwe Sbö tjlõkwo roy pjlú lë ga e llëbo wolësowa.»*

16 Gueniyo ba tjlõkwo roy pjlú li kjrara Israel tjëyoga uunkongdë llëme. Dënashko ga Isaías tjlẽno eni: «Tjlapga, ¿tjawa tjlõkwo kjraga ëro?»†

17 Eni ga shji mär ber löng Cristo go wlo ga woyde ga ba tjlõkwo kuroy guing.

18 Gueniyo llëbo kjakrokër kjrina. ¿Ba tjlõkwo kura lok llëmde? Eni llëme. Sbö tjlõkwo tak pjang eni:

«Tjlõkwo li lara lok kjone pogo,
shdöktong, öötong kjok kjwang jĩkong.»‡

19 Eni ga llëbo kjakrokër jek kjrina obi. ¿Tjlõkwo kura li llë loklo miydara lok llëmde? Dënashko ga Moisés tjlẽno ga

«Nopga tjwlõ llëm wleniyo kjimtër ara,
pjãy Israel tjëyoga ber löng ba ymoyotkë ara wlo.
Eni ga pjãy ber löng iirkë ara,
nopga kjok miydë llëme lëmi löng li tjok.»§

20 Ga dënashko ga Isaías tjlẽno, llëye bangkjrara llëm wleni. Tjlẽ ga

«Tja wlẽna nopga to löng bor wlẽk llëm lirë.
Tja oppino shäng nopga löng bor kjakrokë llëm li kong.»*

21 Gueniyo Sbö tjlẽno Israel tjëyoga kjĩshko. Tjlẽ ga

«Epga koshër shäng ĩyado, wlokjrër wlo,
gueniyo llëye kuya woydë llëm,
tja kole woydë llëm bakoe.»†

11

Sbö ba nopga rayono llëme

1 ¿Eni ga Sbö ba nopga rayono lotëre? Eni llëme. Tja om go Abraham tjëyo, tja Israel tjëyo, tja Benjamín tjëyo bakoe.

2 Kjok shäryayde llëm obishko ga ba nopga li kjrara. Ga epga rayara llëme. Dënashko ga Israel tjëyoga rotara Elíasdë Sbö kong. ¿Llëye lara li miydëmi llëmdo?

* **10:5** Levítico 18.5. † **10:8** Deuteronomio 30.12-14. ‡ **10:11** Isaías 28.16. § **10:13** Joel 2.32.
* **10:15** Isaías 52.7. † **10:16** Isaías 53.1. ‡ **10:18** Salmo 19.4. § **10:19** Deuteronomio 32.21.
* **10:20** Isaías 65.1. † **10:21** Isaías 65.2.

3 Eshko ga tjlẽ ga «Tjlapga, öng sho
sukklo bop poshrëkklo lok li shdöra
lok pjir, bop tjlõkwo lagaga löng li
zröra lok pjir bakoe. Beno shäng së li
tja erä, ga tja ëmdë ga zröya lok woydë
bakoe»* le.
4 Kuya Sbörë ga tjlẽ ba kong ga
«Beno pjarö llëme. Nopga botoya
ioror beno tjeng doglo sak dbäw
dbäw pjloglo kjäk (7,000). Epga Baal
poshrëydë lok llëm obi»† le.
5 Eerishko ga eni bakoe. Nopga
kjrara beno löng kjlöbö obi, ba wopjlú
li kjĩshko.
6 Kjrara ba wopjlú li kjĩshko, llëbo
pjlú shäryara kjĩshko llëme. Eni kjwe
ga ba wopjlú li beno llëno llëme.
7 Era eni ga llëye woydara Israel
tjëyogarë li wlẽna lok llëme. Wlẽga
beno Israel tjëyoga kjrara Sbörë lirë
eröe. Llamora iara Sbörë beno löng
llëye kuya woydë llëm erä,
8 tak pjang ba tjlõkwo go sorë li eni.
Tjlẽ ga
«Nopga iara Sbörë beno löng pë wleni,
beno löng llëye ĩga llëm wleni,
beno löng llëye kuga llëm wleni
bakoe.
Shäryara eni dënashko.
Eerishko ga shärye jek eni obi.»‡
9 Dënashko ga David tjlẽno ba kjĩshko
bakoe. Tjlẽ Sbö kong ga
«Dli shärye lok ara li ios ber ba
jyãpgwoklo.
Shärye eni kuzong ga löng wlẽp
bop tjok le,
miga jeno löng, beno löng
shdungko erä.
10 Epga ios ber löng llëye shärye löng li
llë miyde lok llëm wlo,
ber löng song ĩyado wlo.»§

Nopga judío llëm wleniyo öötong beno tjeng Sbö nopga wleni

11 ¿Eni ga Israel tjëyoga diktong, to
jeno ĩyado wlo lotëre? Eni llëme. Llëbo
shäryara lok owa li kjĩshko ga nopga
judío llëm wleniyo döya Sbörë shäng
shara. Shärye eni, Israel tjëyoga ber
löng ba ymoyotkë ara wlo.
12 Eni ga judíoga llëbo owa shäryono,
llëbo jera lok ara. Gueniyo e beno
llëbo pjlú nopga judío llëm wleniyo
kong, llëbo wlẽna lok ara e kjĩshko. Eni
ga judíoga li döyashko ga e ber ba kong
lok pjlú anmoyõ.
13 Nopga judío llëm wleniyo, llëbo
lër woydë bomi kong shara. Tja
ichara Sbörë ba tjlõkwo roy lë bomi
kong Jesús ãska. Bor kong ga pak ëre
tjwlõ ara.
14 Gueniyo woydër ga pjãy ymoy-
otke bor pjeyogarë ara, epga kjone
kjone där wlo.
15 Bor nopga rayara Sbörëshko ga
ãska pjãy tjëyoga oblë oblë wlokjrayde
shara. Gueniyo llono ga epga wlokjre
jek obi. Era ber shinmo woshrara
iröng obi wleni.
16 Pjlung shosho buk kjrina sho
zoroy kjrina, ioroy beno tjeng dboy
Sbö kong wleni ga llamo beno buk
dboy ba kong bakoe.

Kjor sleng tjeng dboy Sbö kong
wleni ga kjor li kowo tjeng dboy ba
kong bakoe.
17 Sbö nopga, e so kjor dgak jong
kjlara ko *olivo* kjoyoe. Bäm go ga
Abraham kjrara Sbörë, iara beno kjor
li sleng wleni. E irgo ga ba tjëyo tek
beno ba irgo li iara beno tjeng ba
kowo wleni. Gueniyo kjone kjone
kjara beno tjeng dboy, kjor kowo tora
pjir wleni. Pjãy nopga judío llëm
wleniyo lira so kjor kjlara ko *olivo*
kjloshko so kjoyoe. Eni ëmdë ga pjãy
töna beno tjeng ba nopga tjok, kjor
kowo smona ba kjor jong li doyo go
wleni. Eni ga pjãy beno löng mär ba
sleng go wleni.
18 Gueniyo pjãy krë e go llëm, pjãy
tjwlõ ara nopga kjara li kjinmo lëmi
llëm bakoe. Woyotjlĩzĩ ga kjor kowo
li, e mär ba sleng go, ba sleng li mär
ba kowo go llëme.
19 ¿«Kjor kowo tjeng bäm go li kjara,
tjawa smoya ber tjeng ba ãska wlo
kjĩshko ga tjawa tjwlõ ara, judíoga
kjinmo» lëmire? Eni llëme.

* **11:3** 1 Reyes 19.10, 14. † **11:4** 1 Reyes 19.18. ‡ **11:8** Deuteronomio 29.4, Isaías 29.10. § **11:10** Salmo 69.22-23.

20 Judíoga ̈li kjara, mär ba go ̈llëm
kjĩshko. Ga pjãy mär ba go kjĩshko ga
pjãy töna beno tjeng ba nopga tjok,
kjara ̈li ãska. Gueniyo pjãy krë e go
̈llëm, Sbö bangkjrozĩ dey.
21 Tjeng bäm go ̈li kjara, mär ba go
̈llëm kjĩshko. Eni ga pjãy mär ba go
ame ẅleni ga pjãy kje eni bakoe.
22 Sbö wopj̈lú, gueniyo ̈llëbo owa
shäryaga ̈li shdũya kjange. Nopga mär
ba go ̈llëm ̈li shduna kjang, gueniyo
shäng wopj̈lú bomi tjok, pjãy mär ba
go kjĩshko. Gueniyo pjãy mär ba go
ame ẅleni ga pjãy shdũya bakoe.
23 Erö ̈llëme. Nopga mär ̈löng ba
go ̈llëm ̈li opyë ber ̈löng mär ba go
iröng obi ẅleni ga epga tŏya ba nopga
tjok iröng obi, kjor kowo tora, smona
iröng obi ẅleni. Shärye Sbörë eni ga
pj̈lúe.
24 Pjãy so kjor kj̈lara ko *olivo*
kj̈loshko so kjoyoe. Pjãy smona kjor
dgak jong kj̈lara ko *olivo* ̈li doyo go
ẅleni ga kjange. Gueniyo judíoga ̈lira
so *olivo* ̈li kowo kjoyoe. Kjone kjone
tora ̈li smoy iröng obi ẅlo ga kjang
̈llëme.

Israel tjëyoga uunkong där

25 Pjeyoga, woydër ga ̈llëbo miydëba
̈llëm ẅleniyo ̈li miydëmi pj̈lú, pjãy krë
̈llëm ẅlo. Israel tjëyoga kjone kjone
̈löng ̈llëye kuya woydë ̈llëm äär jong
nopga judío ̈llëm ẅleniyo där ẅlo ̈li
döktong uunkong pjir guing.
26 Israel tjëyoga uunkong där eshko
jã, tak pjang Sbö tj̈lõkwo go sorë ̈li eni.
Tj̈lẽ ga
«Bi döga ̈li tjwe Sión* kjokyo dwayo.
Eshko ga owa pjang Jacob tjëyoga
go ̈li ̈lŏya ber drete.
27 Sbö tj̈lẽ ga "Tj̈lõkwo tworor ba kong,
beno ĩyado ẅlo ̈li beno eni:
'Owa pjang ba go ̈li ̈lön ber
drete' " ̈le.»†
28 Eerishko ga Israel tjëyoga kjone
kjone ̈löng Sbö ẅloyo, ba tj̈lõkwo pj̈lú
̈li kjre ̈llëm kjĩshko. E kjĩshko ga ba
tj̈lõkwo roy pj̈lú ̈li ichara bomi kong
shara. Eni ëmdë ga epga kjrara Sbörë
dënashko kuzong ga woyde Sbörë ara,
ba tj̈lapgaga tek dënashko so tjẅlõ ara
anmoyõ ̈li kjĩshko.
29 ̈Llëye twara Sbörë ga döya iröng
ame. Ëye rokara ga woyde ara ĩyado
bakoe.
30 Dënashko ga pjãy Sbö kölono
̈llëme. Gueniyo eerishko ga epga Sbö
kölë ̈llëm kjĩshko ga pjãy songe ̈le
Sbörë shara.
31 Eerishko ga Sbö kölaga ̈llëm ̈li
beno epga shara. Gueniyo ̈llono ga
epga songe ̈le, pjãy eerishko ga songe
̈le sorë ga eni.
32 Nopga uunkong iara Sbörë beno
̈löng ba wotj̈lĩk owa ̈li tjok, uunkong ̈li
songe ̈le ba wopj̈lú ̈li kjĩshko ẅlo.

Sbö poshrëra Pablorë

33 Sbö, e pj̈lú anmoyõ. Ba kjok
miydë ̈li tj̈lĩga ërë ̈llëm, wotj̈lĩk ̈llë
miydaga ërë ̈llëm, ̈llëbo shärye sorë
miydaga ërë ̈llëm bakoe.
34 ̈Llëye woyotj̈lĩya ̈li miydaga ërë
̈llëm, poshdungga ërë ̈llëm bakoe.
35 Pogo tjẅlõ ë kong ̈llëm, kong ̈llëye
twaga ërë ba kong, ãska twe ba kong
iröng obi ẅlo ̈llëm bakoe.
36 ̈Llëbo tjeng kës ̈li shäryaga erë, e
ba sogo bakoe. E kjĩshko ga bi ̈llëbo
tjeng kës ̈li twaga erë bi kong. E
poshrëkko ĩyado. Ber eni.

12

Shji optwë Sbö kong

1 Pjeyoga, öng twëy Sbö kong ber
ba poshrëkk̈lo ẅloshko ga öng ̈li zröy
bäm go. Eni ẅleni ga shji songe
̈le Sbörë kjĩshko ga rokër bomi kong
j̈lõkoyo ga pjãy ̈löng së obishko ga
pjãy optwos om go ba kong, ̈llëye
woyde shäryëmi ẅlo ̈li, e shäryozĩa. Ga
poshrëy, woyde sorë ̈li eni.
2 Shji opshäryë ̈löng nopga Sbö
miydë ̈llëm ẅleniyo dik ame. Pjãy
opyos, pjãy kj̈lopswe Sbörë ber ̈löng
wotj̈lĩk ob̈lë ẅlo dey. Eshko ga ̈llëye
woyde Sbörë ̈li ̈llë miydëmi ga pj̈lúe.
̈Llëye woyde ̈li, ̈llëbo pj̈lú, pj̈lo bek ̈li e.

* **11:26** ***Sión*** kjokyo, e kowëba ***Jerusalén*** bakoe.

† **11:27** Isaías 59.20-21; 27.9; Jeremías 31.33-34.

3 Sbö wopjlú li kjĩshko ga tja kjimtara ara. E kjĩshko ga lër bomi kong ga pjãy uunkong iara Sbörë beno löng mär ba go. Eni ga pjãy opwoyotjlĩs yõtso, pjãy tjwlõ ara oblë kjinmo woyotjlĩmi llëme.
4 Bi doyo, llëbo ara ëmdë ga e kjlaraso döe. Eni ëmdë ga llëbo kjrina kjrina li pak shäryë oblë oblëe.
5 Cristo doyo, e eni bakoe. Shji ara ëmdë ga shji töna beno tjeng uunkong Cristo doyo kjlaraso wleni.
6 Sbö wopjlú li kjĩshko ga shji kjlara kjlara kong kjok miydë twara oblë oblë, woydara sorë li eni. Eni ga pja kong kjok miydë twara ba tjlõkwo lëp wlo wleni ga tjlõkwo los eni, gueniyo pja mär Sbö go bayo kjöm ga tjlõkwo lëp bayo eni bakoe.
7 Pja kong kjok miydë twara, oblë kjimtëp wlo wleni ga oblë kjimtozong. Pja kong kjok miydë twara oblë pim wlo wleni ga oblë pĩzong.
8 Pja kong kjok miydë twara oblë kjimtëp dbokjrë wlo wleni ga shäryos eni. Llëbo twëp nopga song wleniyo kong ba kjimtoklo wlo ga pjlú wleni ga shäryos shäng wopjlúe. Pja kong kjok miydë twara, oblë ichëp wlo wleni ga ichos yõtso. Pja kong kjok miydë twara, oblë songe lëp wlo wleni ga shäryos shäng wopjlúe.

Shji ëng woydë ara kar kar

9 Pjãy ëng woydos ara kar kar jlõkoyo. Llëbo owa li rayozĩ, llëbo pjlú li shäryomirë dey.
10 Pjãy ëng woydos ara kar kar, epenga dö wleni. Oblë iozĩ ber tjwlõ ara, bomi kjinmo.
11 Pjãy drön ëë, parkë Tjlapga Jesús kong jlõkoyo wlo ĩyado.
12 Llëbo pjlú twe Sbörë bomi kong li koshozĩ löng wopjlúe. Llëbo wen bomi kong owashko ga kuzĩ löng kjange. Pjãy syõshtos Sbö kong ĩyado.
13 Ĩmi ga Sbö nopga löng song wleni ga kjimtozĩa. Ëye tjwe bomi shwoyshko ga wlokjrozĩ löng wopjlú bakoe.
14 Ëye, pjãy shdũya ga rokozĩ Sbö kong, kjimte wlo, shdũya wlo llëme.
15 Ëye wopjlú ga pjãy wopjlú ba tjok. Ëye slar ëë ga pjãy slar ëë ba tjok.
16 Pjãy ber löng wlẽp ëng tjok ĩyado. Pjãy krë llëm, pjãy tjwlõ ara, oblë kjinmo lëmi llëm, pjãy jëk nopga tjwlõ llëme lëba li tjok dey.
17 Ëye llëbo shäryono bomi kong owa ga kar llëbo owa shäryëmi ba kong llëme. Pjãy drön llëbo pjlú shäryë nopga uunkong bokso.
18 Pjãy drön ber löng wlẽp nopga uunkong tjok ĩyado.
19 Pjeyoga, Sbö tjlõkwo tak pjang li goshko ga Tjlapga tjlẽ ga

«Ëye llëbo owa shäryono ga
shdungga ber tjarë,
llgwega ber tjarë bakoe.»*

E kjĩshko ga ëye llëbo shäryono bomi kong owa ga kar llëbo owa shäryëmi ba kong llëm, iozĩ ber tjeng Tjlapga wloshko dey, shdungga ber erë wlo.
20 Sbö tjlõkwo tak pjang eni:

«Bop moskwo pjlirö wleni ga sës dli,
wodogro wleni ga sës di.

Shäryorop eni ga lökkjrë e go.»†
21 Pjãy wotjlĩk tjwe owa ga jlõ lëmi llëm, llëbo owa zãzĩ llëbo pjlú go dey.

13

Shji tjlapgaga kjok llgwega wleniyo kolë

1 Tjlapgaga kjok llgwega wleniyo kolozĩ uunkong. Epga iaga Sbörë beno bi ichaga, iaga ëye oblërë llëme.
2 E kjĩshko ga ëye opyono beno ba wloyo ga opyono beno llëbo shäryara Sbörë li wloyo. Eni ga ba shdungglo li wlẽya shäng ba kong om go.
3 Ëye löng llëbo pjlú shäryë ga shdũya tjlapgagarë li bangkjre llëm, bangkjraga beno llëbo owa shäryaga lirë eröe. Eni ga tjlapgaga li bangkjrëmi woydë llëm wleni ga llëbo pjlú shäryomirë dey. Eni ga ber löng wopjlú bomi tjok erä.
4 Tjlapgaga li iaga Sbörë beno löng llëbo pjlú shäryë bomi kong wlo.

* **12:19** Deuteronomio 32.35. † **12:20** Proverbios 25.21-22.

Gueniyo iara beno ˈlöng nopga owa ˈli ˈllgwega bakoe. E kjĩshko ga pjãy ˈllëbo owa shäryë wˈleni ga pjãy shdũya tjˈlapgagarë ˈli bangkjrozĩa.
5 E kjĩshko ga woyde ga tjˈlapgaga kjok ˈllgwega wˈleniyo ˈli koˈlëy. Shäryëy eni, shji shdũya ˈllëm wˈlo dö ˈllëm, miydëy ga e pjˈlú shäryoydë kjĩshko bakoe.
6 Tjˈlapgaga ˈli beno ˈlöng pak twara Sbörë ba kong ˈli shäryë kuzong ga kä potjwˈlẽkkˈlo roke bomi kongshko ga tjwˈlẽzĩa.
7 Pjãy pogo tjwˈlõ ë kong wˈleni ga tjwˈlẽzĩ ba kong uunkong. Kä potjwˈlẽkkˈlo tjwe bomi kong sorë pogo ga tjwˈlẽzĩa. Nopga bangkjrako ˈli bangkjrozĩ, iozĩ ber tjwˈlõ ara bakoe.

Shji oblë woydë ara

8 Shji iara Sbörë beno ˈlöng oblë woydë ara wˈlo. E shji pogo tjwˈlõ oblë kong wˈleni. Eni ga pjãy pogo tjwˈlõ ë kong ga tjwˈlẽzĩ pjir, gueniyo oblë woydozĩ ĩyado. Era tjwˈlẽy pjir ga äe. Ëye shäng ba kjˈlara woydë ara ga tjˈlõkwo tak ˈlok kjok ˈllgwekkˈlo tara Moisésdë go ˈli koˈle shäng jˈlõkoyo.
9 Tak ˈlok ˈli eni: «Shji pë oma boy oblë tjok ˈllëme. Shji no zrök ˈllëme. Llëbo koĩy ˈllëme.»* Llëbo oblë tjok obi. Gueniyo kjok ˈllgwekkˈlo uunkong ˈli ber kjrinaso wˈleni: «Pja opwoydë sorë ga bop kjˈlara, e woydos eni bakoe.»†
10 Ëye ba kjˈlara woydë ara ga ˈllëbo owa shärye ba kong ˈllëme. E kjĩshko ga ëye shäng ba kjˈlara woydë ara ga kjok ˈllgwekkˈlo ˈli koˈle shäng jˈlõkoyo.

11 Bi dözlong dbaryo ˈli dörö, tjˈlõkwo kjrëmi ˈlöng kjwˈlë jã dik ˈllëme. E kjĩshko ga ˈllëbo ˈlër shäng bomi kong ˈli shäryozĩa. Shji ber ˈlöng wˈlẽp ame.
12 Kjok ro sĩ dbaryo ˈli‡ pjitoe. Kjok shrän dbaryo ˈli§ döröe. E kjĩshko ga ˈllëbo owa shärye nopga kjok ëre sorë ˈli shäryëy ame, ˈllëbo pjˈlú shäryoydë dey.
13 Shji ˈllëbo shäryë bëy erä. Shji ˈllëbo owa shäryë ëng tjok ˈllëm, shji neˈlõtkë ˈllëm, shji orkwosmono ë tjok ˈllëm ga shji pë ba tjok ˈllëm, shji wotjˈlĩk ˈllëbo owa shäryë oblë tjok ˈllëm, shji ëngkjwë ë tjok ˈllëm, shji ymo ara ˈllëm bakoe.
14 Woyde ga pjãy ichaga ber Tjˈlapga Jesucristorë shara, ga ˈllëye woyde bi wotjˈlĩk owarë ˈli woyotjˈlĩy ame.

14

Shji wotjˈlĩk ga llëbo shäryëy ga owa lëy ga shäryëy llëm dey

1 No kjone kjone mär Sbö go, gueniyo ˈllëbo shärye ber pjˈlo bek Sbö bokso ˈli miyde ˈlöng ˈllëm obi. Nopga eniyo wˈlokjrozĩ yõtso, e ˈllëbo owa shäryono ˈlëy ë kong ame.
2 Miyde no kjone kjonerë ga ˈllëbo uunkong ue ga pjˈlúe. Gueniyo kjone kjone obi wotjˈlĩk ga sjëng uë ga owa ˈle.
3 Llëbo uunkong ue ga pjˈlú ˈli miyde ˈlöng ˈllëm ëmdë ga Sbö wopjˈlú ba tjok. E kjĩshko ga ëye ië ˈllë pogo ga oblë ˈli ˈlãywe owa, ba dˈli ˈli kjĩshko ˈllëme.
4 Shji oblë parkaga ˈlãywë ˈllëme. Shji uunkong Sbö parkaga. Ëye parkono pjˈlúre, de oware, e miydaga ber ba pjˈluyorë. Ga ëye mär Sbö go ga kjimte Sbörë ˈllëbo pjˈlú ˈli shäryë.
5 No kjone kjone mär Sbö go, gueniyo wotjˈlĩk ga dbar kjwara tjwˈlõ ara, dbar oblë kjinmo ˈle. Kjone kjone obi wotjˈlĩk ga dbar kjwobi ˈli, e kjoyo döe ˈle. Woyde ga pjãy kjˈlara kjˈlara omwoyotjˈlĩk yõtso, ga ˈllëbo kup ga ber pjˈlú bop kong ˈli shäryos eni.
6 Ëye dbar jnek ga shärye Tjˈlapga kong. Shji iëshko ga woyde ga shji ˈlöng wopjˈlú Tjˈlapga tjok bi dˈli kjĩshko. Shäryëy eni ga shäryëy ˈlöng Tjˈlapga kong. Shji sjëng uëre, de ˈllëmde, e ˈllëno ˈllëme.
7-8 Shji jëk sorë ˈlaga shjirë om go ˈllëme. Shji ˈlöng së obishko ga shji tjeng Tjˈlapga wˈloshko. Shji woˈlono ga shji tjeng ba wˈloshko bakoe. Eni

* **13:9** Éxodo 20.13-15, 17; Deuteronomio 5.17-19, 21. † **13:9** Levítico 19.18. ‡ **13:12** ***Kjok ro sĩ dbaryo*** ˈle ˈli, e ***llëbo owa shäryëba ara dbaryo*** ˈloklo. § **13:12** ***Kjok shrän dbaryo*** ˈle ˈli, e ***Jesús tjwe iröng obi dbaryo*** ˈloklo.

ga shji löng sëre, de shji wolonore, shji
tjeng ba wloshko ĩyado.
9 Cristo wolono, ga woshrara Sbörë
iröng obi, e ber nopga löng së li
Tjlapga wlo, e ber nopga wolono löng
li Tjlapga wlo bakoe.
10 ¿Eni ga bop kjlara llëbo owa
shäryono lëp ega? ¿E lãywëp owa ega?
Llono ga shji uunkong äär löng Sbö
bokshto, shji llgweya wlo.
11 Ba tjlõkwo tak pjang eni:
«Tjlapga tjlẽ ga "Llër bomi kong jlõkoyo
bor ko go ga
llono ga nopga uunkong tjwe
kjök tok bor bokshto.
Eshko ga Sbö poshrëya lok
uunkong" le eni.»*
12 E kjĩshko ga llono ga shji kjlara
kjlara iche Sbörë ba dboryë, llëbo
shäryoroy kës li kjĩshko.
13 E kjĩshko ga oblë llëbo owa
shäryono lëy ë kong ame. Shji drön
ëë, bi pjeyoga ichëy dir llëm wlo.
14 Tja mär Tjlapga Jesús go. E kjĩshko
ga miydër pjlú ga dli uunkong uëy ga
pjlúe. Gueniyo ëye wotjlĩk ga dli llë
uako llëme le wleni ga dli li ber ba
kong ue wlo ga owa.
15 Bop kjlara woydëp ara jlõkoyo
wleni ga barwëp, llëbo uëp li kjĩshko
llëme. Cristo wolono ba kjĩshko bebi.
E kjĩshko ga ichëp dir dli uëp li kjĩshko
llëme.
16 Miydëp pjlú ga llëbo shäryëp ga
pjlú ëmdë ga ĩya oblërë ga owa wleni
ga shäryëp llëm dey.
17 Sbö, e bi pjluyo. Gueniyo llëye
uëy, llëye iëy, e ba kong ga llëno llëme.
Woyde ga shji kjimte ba Sëyarë jëk
löng pjlo bek, wlẽp, wopjlú ëng tjok.
Llëye woyde li e.
18 Ëye parkë Cristo kong eni ga Sbö
ber wopjlú ba tjok, nopga ber wopjlú
ba tjok bakoe.
19 E kjĩshko ga shji drön ëë, llëbo
shäryë wlo, shji ber löng wlẽp ëng
tjok wlo, shji ëng kjimtë dbokjrë wlo
bakoe.
20 Llëbo uëy li kjĩshko ga llëbo
shäryara Sbörë li pjiy woydë llëme. Dli
uunkong uëy ga pjlúe. Gueniyo oblë
ichëy dir, llëye uëy li kjĩshko ga owa.
21 Bop pjeyo ichëp dir, sjëng uëp
kjĩshko, kjillgwo bo dyo dbo ara iëp
kjĩshko, llëbo shäryëp oblë kjĩshko
wleni ga shäryëy llëm dey.
22 Eni ga pjãy kjlara kjlara omwoy-
otjlĩk sorë li miydaga ber pjãydë, e
ga Sbörë eröe. Shji ëng lë kar kar,
llëbo ëre kjĩshko llëme. Miydëy ga llëbo
shäryëy ga pjlú li shäryoroy pjir ga «Tja
llëbo owa shäryono» lëy llëm dey. Ëye
omlë eni llëm ga era ber wopjlúe.
23 Gueniyo ëye wotjlĩk ga llëbo uako
llëme le wleni ga ue llëm dey. Uara ga
llëbo owa shäryayde, e owa le kjĩshko.
Shji wotjlĩk ga llëbo shäryëy ga owa lëy
wleni ga shäryëy llëm dey. Shäryoroy
eni ga llëbo owa shäryoydë.

15

Llëbo ber pjlú bi kong li wlẽydë llëme

1 Llëbo shäryëy ber pjlo bek Sbö
bokso li miydëy pjlú wleni ga woyde
ga shji iirkë bi pjeyoga ommiydoydë
llëm obi li kong llëme. Llëbo ber bi
kong pjlú li wlẽydë llëm,
2 llëbo ber pjlú bi pjeyoga kong li
wlẽydë dey, opping mär Sbö go jek
këgong wlo.
3 Cristo ëmdë ga llëbo shäryono ber
pjlú ba kong wlo llëm, tak pjang Sbö
tjlõkwo go sorë li eni. Tjlë ga «Pja
lãywaraba owashko ga tja lãywaraba
wleni.»*
4 Llëbo uunkong tak pjang Sbö
tjlõkwo go dënashko li beno bi posh-
dungglo, shji opping ber löng e go
wlo, shji dbokjrë e go wlo. Eni ga llëbo
wen bi kong owashko ga kuy kjang
ga pjlú, llëbo tak pjang li koshëy löng
wopjlú kjĩshko.
5 Shji kjimte Sbörë dbokjrë jek
këgong, llëbo wen bi kong owa li kuy
kjang wlo. Rokër ba kong ga pjãy
mär löng Cristo Jesús go wopro ga pjãy
kjimte wotjlĩk kjrinaso,
6 pjãy uunkong Sbö poshrëk no
kjlaraso wleni wlo. Bi Tjlapga Jesu-
cristo Data li e.

* **14:11** Isaías 45.23. * **15:3** Salmo 69.9.

7 Pjãy wlokjrara Cristorë sorë ga
pjãy ëng wlokjros kar kar eni bako,
Sbö poshrëkoba wlo.
8 Cristo öör judíoga kjimtë, ba park-
aga tjwlẽk shäng pjir wleniyo dik,
tjlõkwo bek lara Sbörë ba tjlapgaga
tek dënashko so tjwlõ ara kong jlõkoyo
li ber jlõkoyo wlo.
9 Ga nopga judío llëm wleniyo
songe lara bako, Sbö ie lok ber
ësbang, tjwlõ ara wlo, tak pjang Sbö
tjlõkwo go sorë li eni. Tjlẽ ga
«Pja poshrër tjëyoga oblë oblë bok-
shto,
tja të bop kong bakoe.»†
10 Sbö tjlõkwo tak pjang eni obi:
«Sbö nopga löng wopjlú,
nopga judío llëm wleniyo,
pjãy ber löng wopjlú bakoe.»‡
11 Sbö tjlõkwo tak pjang eni obi:
«Nopga judío llëm wleniyo,
Tjlapga poshrëzĩa.
Tjëyoga oblë oblë,
pjãy të ba kong, ba poshrëkklo.»§
12 Ga Isaías tjlẽno beno eni:
«Isaí tjëyo wen kjlara,
ber tjëyoga oblë oblë ichaga.
Nopga judío llëm wleniyo mär ba
go.»*
13 Shji kjimte Sbörë llëye lara li
koshë löng wopjlúe. Rokër ba kong ga
pjãy mär ba go kuzong ga pjãy kjimte
ber wopjlú, wlẽpe. Rokër ba kong obi
ga pjãy kjimte ba Sëyarë, llëye lara li
koshë löng wopjlú anmoyõ wlo.

Pablo parkono nopga judío llëm wleniyo kong

14 Pjeyoga, miydër pjlú ga llëbo
shäryëy ber pjlo bek Sbö bokso li
miydëmi pjlú, shäryëmi pjlú, ga pjãy
ëng ping e go ga pjlú bakoe.
15-16 Gueniyo kjibokwo ëre go, llëbo
toror bomi kong oblë oblë kjang,
woyojemi llëm wlo. Sbö wopjlú li
kjĩshko ga tja iara beno Cristo Jesús
parkaga nopga judío llëm wleniyo
kong, Sbö tjlõkwo roy pjlú lër ba
kong wlo, epga twër ber Sbö kong,
öng zröraba, sho suraba, pjono dret
Sbö poshrëkklo wleni wlo, epga ie ba
Sëyarë ber tjeng dboy ba kong wlo
bakoe. Kjibokwo ëre toror bomi kong
kjang e kjĩshko.
17 E kjĩshko ga tja shäng wopjlú
Cristo Jesús tjok, pak shäryoror Sbö
kong li beno pjlú kjĩshko.
18-19 Llëbo oblë lanyotkër llëme.
Llëbo shäryara Cristorë bor go li
lanyotkotë eröe. Tja ichara ba tjlõkwo
roy lë nopga judío llëm wleniyo kong.
Ga tja kjimtara ba Sëyarë llëbo ĩydëba
llëm wleniyo shäryë ba kong oblë
oblë ara. Eni ga Cristo roy pjlú loror
ba kong Jerusalén kjokyo dwayo äär
jong Iliria kjokyo, ga tjlõkwo li kjrara
nopgarë ara, beno löng Sbö kolë
shara.
20 Tek dënashko ga tjlõkwo roy pjlú li
lër woydë kjok shto oblë oblë, nopga
omkuydë llëm obi löng lishko. Oblë
öör omlë tjänshko ga tja äär woydë
omlë jek obi eshko llëme.
21 Shäryër woydë, tak pjang Sbö
tjlõkwo go sorë li eni. Tjlẽ ga
«Ba roy äär, äätë kjone llëm obi lishko.
Ëye ba roy kuydë llëm obi ga
kuya.»†
22 Tja jek bomi ĩk loror ara, gueniyo
tja jekdë llëm obi e kjĩshko.

Pablo jek woydë Roma kjokyo

23 Tja jek bomi ĩk woyotjlĩn sök lu
kop ara tjän. Eerishko ga bor pak
pjitong kjok ëreshko.
24 Eni ga tja jek shäng España
kjokyoshko ga pjãy ĩn äär woydë, tja
ber sök bomi tjok dbar kjwöbö wlo,
pjir ga tja kjimtëmi jek äär eshko wlo.
25-26 Gueniyo tja to Jerusalén
kjokyo bäm go. Sbö tjlõkwo kjra-
gaga löng Macedonia kjokyo, Acaya
kjokyo, e dbur töno, iche Sbö nopga
song wleniyo löng Jerusalén kjokyo li
kong wlo, ga jek sör ba kong.
27 Shäryara lok eni ba woshko,
miyde lok ga pogo tjwlõ ba kong ara.
Judíoga Sbö tjlõkwo roy shdöno nopga
judío llëm wleniyo kong. E kjĩshko

† **15:9** 2 Samuel 2.50; Salmo 18.49. ‡ **15:10** Deuteronomio 32.43. § **15:11** Salmo 117.1. * **15:12** Isaías 11.10. † **15:21** Isaías 52.15.

ga bek ga kar ˈlëbo twe ba kong, ba kjimtoklo.
28 Eni ga dbur ˈli ioror beno tjeng ba wloshko pjir ga tja jongya España kjokyo shara. Tja jek shäng eshkoshko ga pjãy ĩn äär.
29 Miydër pjˈlú ga tja äär bomi shwoyshko ga shji kjimte Cristorë ara eshko.
30 Pjeyoga, shji mär bi Tjˈlapga Jesucristo go, ga shji ie ba Sëyarë ëng woydë ara kar kar. Eni ga tja drön bor pak shäryë wopro ga rokër bomi kong ga pjãy syõshtë Sbö kong bor kjĩshko jˈlõkoyo. Enira tja kjimtëmi ba shäryë.
31 Rokozĩ ba kong ga tja döya Cristo tjˈlõkwo kjragaga ˈlëm ˈlöng Jerusalén kjokyo ˈli wloshko dwayo. Rokozĩ ba kong obi ga bi pjeyoga ˈlöng Jerusalén kjokyo ˈli, ˈlëbo söror ba kong ˈli wlokjre ˈlok wopjˈlúe.
32 Woyde Sbörë eni wleni ga tja äär bomi ĩk wopjˈlú, tja woshtë bomi shwoy ga pjˈlú wlo.
33 Rokër Sbö kong ga pjãy ie ber ˈlöng wlẽpe. Ber eni.

16

Kjibokwo pjirzˈlong

1 Waˈlë shäng kjˈlara ko Febe. E bi kjˈlara, ga parkë shäng Cristo tjˈlõkwo kjragaga ˈlöng Cencrea kjokyo ˈli kong.
2 Rokër bomi kong ga e mär Tjˈlapga Jesús go kuzong ga wlokjrozĩ ˈlöng wopjˈlúe. Woyde ga shäryëy bi pjeyoga uunkong kong eni. Nopga ara kjimte shäng ara, tja kjimtara ara bakoe. E kjĩshko ga ˈlëye woyde ˈli twozĩ ba kong bakoe.
3 «¿Yonde?» ˈlëmi Priscila, Aquila kong. Epga parkë ˈlöng Cristo Jesús kong bor tjok.
4 Zröraba ëy ëmdë ga tja kjimtara ˈlok ara. Tja wopjˈlú ba tjok, gueniyo tjarö ˈlëm, Cristo tjˈlõkwo kjragaga judío ˈlëm wleniyo ˈlöng kës ˈli wopjˈlú ba tjok bakoe.
5 «¿Yonde?» ˈlëmi Cristo tjˈlõkwo kjragaga tön ˈlöng ba ushko ˈli kong bakoe.
«¿Yonde?» ˈlëmi bor kjˈlara Epeneto kong. Asia kjokyoshko ga tjˈlõkwo kjraga bäm go ˈli e.
6 «¿Yonde?» ˈlëmi María kong. E parkono ara bomi kong.
7 «¿Yonde?» ˈlëmi Andrónico, Junias kong. Tjawa epenga döe. Epga öör ˈlöng bor tjok kjërshko. Epga töno beno tjeng Cristo tjok bor bäm go, ga Sbö tjˈlõkwo roy ˈlagaga Cristo ãska ˈli kong ga tjwlõ ara anmoyõ.
8 «¿Yonde?» ˈlëmi Amplias kong. E mär Tjˈlapga Jesús go, ga woydër ara.
9 «¿Yonde?» ˈlëmi Urbano kong. E parkë shäng Cristo kong bor tjok.
«¿Yonde?» ˈlëmi bor kjˈlara Estaquis kong bakoe.
10 «¿Yonde?» ˈlëmi Apeles kong. Ll̇ëbo weno ba kong owa ara Cristo kjĩshko ëmdë ga beno shäng mär ba go jˈlõkoyo.
«¿Yonde?» ˈlëmi Aristóbulo pjeyoga kong.
11 «¿Yonde?» ˈlëmi Herodión kong. E judío, botoya dik.
«¿Yonde?» ˈlëmi Narciso pjeyoga kong. Epga mär Tjˈlapga Jesús go jˈlõkoyo.
12 «¿Yonde?» ˈlëmi Trifena, Trifosa kong. Waˈlëga ˈli parkë ara Tjˈlapga Jesús kong.
«¿Yonde?» ˈlëmi bor kjˈlara Pérsida kong. Waˈlë ˈli parkë ara Tjˈlapga Jesús kong.
13 «¿Yonde?» ˈlëmi Rufo kong. E tjwlõ ara Cristo tjˈlõkwo kjragaga kong. «¿Yonde?» ˈlëmi ba mekë kong bakoe. E bor mekë wleni.
14 «¿Yonde?» ˈlëmi Asíncrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas kong. «¿Yonde?» ˈlëmi bi pjeyoga ˈlöng ba tjok ˈli kong bakoe.
15 «¿Yonde?» ˈlëmi Filólogo, Julia, Nereo kong. «¿Yonde?» ˈlëmi Nereo dor Olimpo kong. «¿Yonde?» ˈlëmi Sbö nopga ˈlöng ba tjok ˈli kong bakoe.
16 Pjãy ëng woydë ara kar kar kuzong ga «¿Yonde?» ˈlëmi ëng kong wopjˈlúe.
«¿Pjãy yonde?» ˈle Cristo tjˈlõkwo kjragaga ˈlöng kës ˈlirë bomi kong.
17 Pjeyoga, rokër bomi kong ga pjãy sjëke. No kjone kjone to ˈlöng ˈlëbo shäryë, pjãy shdär ber dboy dboy wlo, pjãy mär Cristo go ame wlo. Ba kong

ga tj̈lõkwo kjroromi ̈li owa ̈le. Pjãy tön ba tjok ̈llëme.
18 Epga parkë ̈löng Tj̈lapga Cristo kong ̈llëm, parkë ̈löng ba kong ̈lok om go erä. Nopga kjok miydë ̈llëm ẅleniyo jyãpgwe ba tj̈lõkwo ẅolëso ̈li go.
19 Pjãy Cristo ko ̈lë pj̈lú ̈li roy kura nopga uunkongdë. Tja wopj̈lú e kjĩshko. Gueniyo woydër ga ̈llëbo pj̈lú ̈li miydëmi pjir, ̈llëbo owa shäryëmi ame ẅlo.
20 Shji ie Sbörë ber ̈löng ẅlẽpe. Ga wop ä ga Ä zãya, ga ie ber shäng bomi ẅloshko.
Rokër Tj̈lapga Jesús kong ga ba wopj̈lú ̈li kjĩshko ga pjãy kjimte ara.
21 «¿Pjãy yonde?» ̈le Timoteorë bomi kong. E parkë shäng bor tjok. «¿Pjãy yonde?» ̈le Lucio, Jasón, Sosípaterdë bomi kong bakoe. Tjawa epenga döe.
22 Kjibokwo ëre taga tja Terciorë bor orkwo go.* Pjãy ̈löng mär Tj̈lapga Jesús go ̈li, «¿Pjãy yonde?» ̈lër bomi kong.
23-24 «¿Pjãy yonde?» ̈le Gayorë bomi kong. Tja ẅlokjrara wopj̈lú ba ushko, Cristo tj̈lõkwo kjragaga ̈löng na kës ̈li tjok.
«¿Pjãy yonde?» ̈le Erastorë bomi kong. E parkë dbur jnega kjok ëreshko.
«¿Pjãy yonde?» ̈le Cuartorë bomi kong bakoe.†
25 Sbö, e poshrëkko. Pjãy ie ber ̈löng wokjang, Jesucristo roy pj̈lú ̈loror bomi kong ̈li go. Tek dënashko ga tj̈lõkwo ëre miydaraba ̈llëm, jnena Sbörë tjeng kjĩshko.
26 Gueniyo eerishko ga miydëy pjire. Sbö sök ĩyado. Ga tj̈lõkwo ëre ̈lara ba tj̈lõkwo ̈lagaga kong, ga ichara ba të, roy shdöya ẅlo, kuya tjëyoga uunkongdë ẅlo, tj̈lõkwo ̈li kjre ̈lok ẅlo, Sbö ko ̈le ̈lok ẅlo.
27 Sbö kjok miydë ara, ëye äär baĩya dik ̈llëme. Ga Jesucristo kjĩshko ga e iëy ber kësbang, tjẅlõ ara ĩyado. Ber eni.

* **16:22** Tj̈lõkwo ̈lara Pablorë Tercio kong. E irgo ga tara Terciorë kjibokwo go ba kong. † **16:23-24** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyã shiraba ob̈lë ob̈lë ara. Ga kjone kjone tj̈lẽ ga «... ̈le Cuartorë bomi kong bakoe. Rokër Tj̈lapga Jesús kong ga ba wopj̈lú ̈li kjĩshko ga pjãy kjimte ara.»

Primera Carta a los Corintios
Kjibokwo ëre tara Pablorë Corinto sopga kong
Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Pablo. E Sbö tjlõkwo laga Jesús ãska wleniyo. Corinto kjokyo, e Grecia kjokyo obi. Grecia kjokyoshko ga kjok tjwlõ ara li, e Corinto kjokyo. Eshko ga nopga tjeng ara, doglo sak dbäw dbäw pjloglo sak dbäw pjloglo tjer kjingsho sak dbäw dbäw pjloglo sak shkëng (650,000) dik. Tjrëko parkagaga tjwlẽk löng pjir wleniyo tjeng ara, doglo sak dbäw dbäw pjloglo sak dbäw pjloglo pkëng (400,000) dik. Jesús roy pjlú lara Pablorë bäm go eshko, tak pjang Hechos 18.1-17 go sorë li eni.

Walë shäng kjlara ko Cloé. Pjlara ga ba pjeyoga löng ba ushko kjlara öör Pablo ĩk Éfeso kjokyo, ga Jesús tjlõkwo kjragaga löng Corinto kjokyo li ëngkjwë löng ëng tjok sorë, llëbo owa shäryë löng sorë, e lara ba kong pjire. Pjlara obi ga Jesús tjlõkwo kjragaga löng Corinto kjokyo li kjibokwo ichono Pablo kong kjwara, llëbo oblë oblë kjakroke ba kong wlo. Eni ga kjibokwo ëre tara Pablorë ba kong, llëbo llë llgweya wlo, epga poshdũya wlo bakoe.

Corinto sopga sböpga jyãglo poshrëk ara. Ba syõ uyo lok lishko ga sjëng llë suya lok, ga ue lok eshko, ber ba poshrëkklo wlo. Gueniyo kjone kjone mär beno löng Jesús go shara. Eshko ga kjong kjong sjëng li uë woydë, gueniyo kjong kjong obi sjëng li uë woydë ame. E kjĩshko ga kjibokwo ëre go ga llëbo jyã tara Pablorë sjëng li kjĩshko.

Corinto kjokyo ga walëga löng ara sböpga jyãglo syõ uyo lok li roshko, opsoynek domerga oblë oblë kong wleniyo, ga domerga jek eshko pë ba tjok wlo, ber ba sböpga jyãglo li poshrëkklo wlo. Eni ga domerga mär beno löng Jesús go li, llëbo pjlú shärye wlo li miyde löng llëme. E kjĩshko ga kjibokwo ëre go ga nopga orkwosmok löng pjir, nopga orkwosmoydë llëm obi, woyde ga jëk löng sorë li jyã tara Pablorë.

Eshkoshko ga no kjone kjone tjwe tön Jesús tjlõkwo kjragaga li tjok, gueniyo Sbö lãywe owa, Pablo lãywe owa bakoe. E kjĩshko ga kjibokwo ëre go ga llëbo jyã tara Pablorë nopga eniyo li kjĩshko bakoe.

1 Kjibokwo ëre taga tja Pablorë, bi kjlara Sóstenes tjok. Tja rokara Sbörë beno shäng ba tjlõkwo roy laga Cristo Jesús ãska.

2 Sbö tjlõkwo kjragaga löng Corinto kjokyo, kjibokwo ëre ichër jek bomi kong. Pjãy töna Sbörë beno tjeng Cristo Jesús tjok kjĩshko ga pjãy rokara beno tjeng dboy ba kong, pjãy jëk ber löng pjlo bek ba bokso wlo. Woyde ga nopga uunkong mär Jesucristo go li jëk ber löng eni. Jesucristo, e bi Tjlapga, e ba Tjlapga bakoe.

3 Rokër bi Data Sbö kong, Tjlapga Jesucristo kong ga ba wopjlú li kjĩshko ga pjãy kjimte lok ara, pjãy ie ber löng wlẽp bakoe.

Pablo wopjlú Sbö tjok

4 Sbö wopjlú li kjĩshko ga pjãy kjimtara ara, pjãy töna beno tjeng Cristo Jesús tjok kjĩshko. Tja wopjlú Sbö tjok ĩyado e kjĩshko.

5 Pjãy töna beno tjeng Cristo Jesús tjok kuzong ga llëbo pjlú shäryara Sbörë bomi kong oblë oblëe. Pjãy iara beno löng ba tjlõkwo miydë pjlú, pjãy iara beno löng ba lë nopga oblë oblë kong bakoe.

6 E kjĩshko ga miydëmi ga Cristo roy pjlú lororwa bomi kong li, e beke.

7 Tjlapga Jesucristo tjwe iröng obi li koshëmi löng wopjlú wopro ga kjok miydë twe Sbörë ba nopga kong oblë oblë li, e twara beno tjeng bomi kong pjir tjän.

8 Eni ga pjãy kjimte Sbörë ber löng wokjang ĩyado, Tjlapga Jesucristo

tjwe iröng obishko ga pjãy pogo ïlëye
dret ba bokso wlo.
9 Pjãy rokara Sbörë jëk ber löng ba
Wa Jesucristo, bi Tjlapga li tjok wlo.
Ga ïlëye le Sbörë li shärye eni.

Jesús tjlõkwo kjragaga löng ëngïë kar kar ëng tjok

10 Pjeyoga, rokër bomi kong bi
Tjlapga Jesucristo ko goshko ga pjãy
löng bëy ëng tjok, pjãy shdär dboy
dboy ïlëm wlo, pjãy wotjlĩk kjrinaso
wlo.
11 Pjeyoga, pjãy roy kuror Cloé
pjeyoga tjok ga pjãy löng ëngïë kar kar
ëng tjok.
12 Roy kuror ga pjãy kjone kjone tjlẽ
ga «Tjawa Pablo ĩ», kjone kjone tjlẽ ga
«Tjawa Apolos ĩ», kjone kjone tjlẽ ga
«Tjawa Cefas* ĩ», kjone kjone tjlẽ ga
«Tjawa Cristo ĩ» lëmi löng eni.
13 ¿Cristo, e dboy dboydo? ¿Tja Pablo
zröraba pjang kjlös go bomi kjĩshkoro?
¿Pjãy wak jer di roshko bor ko goro?
14-15 Crispo, Gayo, epgara waga
tjarë. Pjãy ïlamo waga tjarë ïlëme. Eni
ga ëye wak bor ko go laga ërë ïlëme.
Tja wopjlú Sbö tjok e kjĩshko.
16 (Estéfanas pjeyoga löng ba ushko
lira woror, gueniyo no oblë wororde
woyo bor kong ïlëme.)
17 Tja ichara Cristorë, ëye wër wlo
ïlëme. Tja ichara ba tjlõkwo roy pjlú lë.
Ga ba tjlõkwo li kjrëba wlo ga lër kjok
miydë kjok ëre go li go ïlëme. Loror
eni kjwe ga Cristo wolono pjang kjlös
go li ber dbo ïlëm wleni.

Shji döra Sbörë Cristo go, Sbö kjok miydë kjĩshko

18 Nopga jeno löng li kong ga Cristo
wolono pjang kjlös go li roy tjwlõ
ïlëme le. Gueniyo shji döra Sbörë löng
li kong ga dbo ara, shji döra e go
kjĩshko.
19 Sbö tjlõkwo tak pjang eni:
«Nopga kjok miydë ara wleniyo le löng
li,
ba kjok miydë li iër ber tjwlõ
ïlëme.
Epga iër ber löng kjok miydë
ïlëme.»†
20 ¿Nopga kjok miydë ara wleniyo le
li löng kjone? ¿No pinggaga wleniyo
lëba li shäng kjone? ¿Nopga wotjlĩk
rong wleniyo le li löng kjone? Kjok
miydë kjok ëre kjing go li iara Sbörë
beno tjwlõ ïlëme.
21 Sbö, e kjok miydë ara. E kjĩshko
ga kjok miydë kjok ëre kjing go li iara
beno ba miydoklo ïlëme. Ëye mär ba
go ga döra ba tjlõkwo pjlú li go, tjlõkwo
li tjwlõ ïlëme lëba gueniyo.
22 Judíoga mär ber löng Sbö go wlo
ga woyde lok ga ïlëbo ĩydëba ïlëm
wleniyo shärye ba kong lok guing.
Nopga judío ïlëm wleniyora mär ber
löng ba go wlo ga woyde lok ga pĩya
tjlõkwo wolëso go guing.
23 Gueniyo tjlõkwo lërwa löng li
ëre: Cristo, e zröraba pjang kjlös go.
Judíoga kong ga tjlõkwo ëre lökyo ba
kong ara, ga nopga judío ïlëm wleniyo
kong ga tjwlõ ïlëme le.
24 Gueniyo kjong kjong rokara
Sbörë beno baĩya, judíoga, nopga judío
ïlëm wleniyo bakoe. Epga kong ga
tjlõkwo ëre dbo ara, miydë lok ga epga
döra e go, Sbö kjok miydë ara kjĩshko.
25 Llëbo shäryara Sbörë li, e tjwlõ
ïlëme lëba. Gueniyo e tjwlõ ara, kjok
miydë kjok ëre kjing go li kjinmo.
Llëbo shäryara Sbörë li, e dbo ïlëme
lëba. Gueniyo e dbo ara, ïlëye shärye
nopgarë kës li kjinmo.
26 Pjeyoga, pjãy rokara Sbörëshko
ga pjãy löng sorë woyotjlĩzĩa. Eshko
ga nopga kong ga pjãy kjok miydë
ara kjlöbö dö, pjãy tjwlõ ara kjlöbö
dö, pjãy pjeyoga tjwlõ ara kjlöbö dö
bakoe.
27 Gueniyo nopga löng kjok miydë
ïlëme lëba li kjrara Sbörë, nopga kjok
miydë ara le li lökkjrë e go wlo; nopga
dbo ara ïlëm li kjrara, nopga dbo ara
li lökkjrë e go wlo;
28 nopga ĩywaba shjiktëng, tjwlõ
ïlëme lëba li kjrara, nopga tjwlõ ara
li lökkjrë e go wlo bakoe.

* **1:12** ***Cefas***, e kowëba ***Simón Pedro*** bakoe. † **1:19** Isaías. 29.14.

29 Shäryara eni, ëye krë ba bokshto
ˈlëm wˈlo.
30 Pjãy töna Sbörë om go beno tjeng
Cristo Jesús tjok kjrinaso. Bi kong ga
e dbo ara, miydëy ga shji döra e go,
Sbö kjok miydë ara kjĩshko. Ba kjĩshko
ga shji iara Sbörë beno pjˈlo bek ba
bokso, shji iara beno nopga baĩya, shji
döra bi shdungglo dbo dorko dwayo
bakoe.
31 E kjĩshko ga tjˈlõkwo tak pjang
Sbö tjˈlõkwo go ˈli beno bi kong wẽˈlëe.
Tjˈlõkwo tak pjang ˈli tjˈlẽ ga «Ëye krë
woydë ga krë Tjˈlapga kjĩshko dey.»‡

2

1 Pjeyoga, tja öör Sbö tjˈlõkwo roy
ˈlë bomi kongshko ga tja tjˈlẽno bomi
kong tjˈlõkwo rong go ˈllëm, tja opyono
shäng kjok miydë ara ˈllëm bakoe.
2 Tja shäng bomi tjokshko ga tja
wotjˈlĩno Jesucristo zröraba pjang kjˈlös
go ˈli roy ˈlë bomi kong eröe. Tja tjˈlẽno
bomi kong ˈllëbo obˈlë kjĩshko ˈllëme.
3 Tja tjˈlẽ shäng bomi kongshko
ga tja tjˈlẽno dbo ara go ˈllëm, pjãy
bangkjroror ara, tja dete erä.
4 Eshko ga tja tjˈlẽno bomi kong
nopga kjok miydë ara wˈleniyo tjˈlõkwo
go ˈllëme. Tjˈlõkwo ˈli kjrëmi wˈlo ga
tja tjˈlẽno ara bomi kong ˈllëm bakoe.
Tjˈlõkwo ˈloror ˈli, e kjroromi, pjãy kjim-
tara Sbö Sëyarë ba dbo ara go kjĩshko.
5 Shäryoror eni, pjãy mär ber ˈlöng
Sbö dbo ara go wˈlo, pjãy mär ber ˈlöng
kjok miydë kjok ëre kjing go ˈli go ˈllëm
wˈlo.

Kjok miydë ara twara Sbö Sëyarë

6 Gueniyo ga ëye mär Cristo go, ga
wotjˈlĩk këkboga dik ˈli kong ga tjawa
tjˈlẽ ba kong kjok miydë go. Gueniyo
kjok miydë ˈlërwa ˈli, e nopga kjok ëre
so ĩ ˈllëm, tjˈlapgaga ĩ ˈllëm bakoe. Ll̇ono
ga epga ber tjwˈlõ ame.
7 Kjok miydë ˈlërwa ˈli, e Sbö ĩ, jnena
tjeng dboy tek dämärshko dwayo.
Eshko ga Sbö wotjˈlĩk ba kjok miydë
ˈli ping borwa kong eeri dbaryo, e ber
pjˈlú borwa kong wˈlo ˈle.
8 Tjˈlapgaga kjok ëre so, Sbö kjok
miydë ˈli ˈllë ˈloklo miyde ˈlok ˈllëme.
Miydara kjwe ga Tjˈlapga Kësbang ˈli
zröra ˈlok pjang kjˈlös go ˈllëme.
9 Gueniyo Sbö tjˈlõkwo tak pjang eni:
«Ëye Sbö woydë ga kong ˈllëbo shärye
kësbange.
Ll̇ëbo eni ˈli ĩydëba ˈllëm,
kuydëba ˈllëm,
woyotjˈlĩydëba ˈllëm bakoe.»*
10 Gueniyo ba Sëya ichara Sbörë
borwa kong, ga ˈllëbo ëre pina borwa
kong pjir, ˈllëye woyotjˈlĩya Sbörë kës ˈli
miyde ba Sëyarë pjir kjĩshko.
11 Ëbo wotjˈlĩk ˈllë, e miyde ba sëya
om go ˈlirë eröe. Ga Sbö wotjˈlĩk ˈllë, e
miyde ba Sëya om go ˈlirë eni bakoe.
12 Tjˈlõkwo kjok ëre kjing go ˈli
wˈlokjrororwa ˈllëme. Ba Sëya twara
Sbörë borwa kong ˈli wˈlokjrorwarë,
ˈllëbo twara Sbörë borwa kong kës ˈli
ˈllë ˈloklo miydërwa wˈlo.
13 Eni ga tjˈlõkwo ˈlërwa bomi kong ˈli,
e no ĩ ˈllëme. Tjˈlõkwo pina Sbö Sëyarë
borwa kong ˈli ˈlorwarë bomi kong.
14 Ëye go Sbö Sëya ˈllëm ga ˈllëye ˈle Sbö
Sëyarë ˈli tjˈlõkwo kjre ˈllëm, e ba kong ga
tjwˈlõ ˈllëm kjĩshko, ga ˈllë ˈloklo miyde
ˈllëm, kjimte Sbö Sëyarë ˈllëm kjĩshko.
15 Ëye go Sbö Sëya ga ˈllëbo uunkong
ˈllgweya ga pjˈlúe. Ga epga ˈllgweya
nopga go Sbö Sëya ˈllëm ˈlirë ga äe.
16 Sbö tjˈlõkwo tak pjang eni:
«Sbö wotjˈlĩk ˈllë,
ëye ommiydë ˈllëm,
“Ll̇ëbo shäryos eni” ˈlaga ërë ba
kong ˈllëme.»†
Gueniyo shjira wotjˈlĩk Cristo dik.

3

Shji shdär dboy dboy ˈllëme

1 Pjeyoga, tja shäng bomi tjokshko
ga tja tjˈlẽ woydë bomi kong, tja tjˈlẽ
nopga jëk ˈlöng Sbö Sëya go kong sorë
ga eni. Gueniyo ga pjãy jëk ˈlöng nopga
Sbö miydë ˈllëm wˈleniyo dik kuzong
ga tja tjˈlẽno bomi kong, dataga tjˈlẽ ba
wapga chilawa kong sorë ga eni.

‡ **1:31** Jeremías 9.24. * **2:9** Isaías 64.4. † **2:16** Isaías 40.13.

2 Chida, e sëyshko ga nä iayde erö,
dli kjang ue ga ä kjĩshko. Eni wleni
ga tja shäng bomi tjokshko ga pjãy
pinor wẽlë, tjlõkwo rong kugömi llëm
kjĩshko. Gueniyo eerishko ga kugömi
löng llëm obi.
3 Pjãy jëk löng nopga Sbö miydë llëm
wleniyo dik obi. Pjãy ymo ara ëng
tjok, pjãy ëngllë kar kar bakoe. ¿Eni ga
pjãy nopga Sbö miydë llëm wleniyo
dik llëmdo?
4 Pjãy kjone kjone tjlẽ ga «Tjawa
Pablo ĩ», kjone kjone tjlẽ ga «Tjawa
Apolos ĩ» lëmi eni. Pjãy tjlẽ enishko
ga pjãy jëk löng nopga Sbö miydë llëm
wleniyo dik.
5 ¿Apolos, e ë? ¿Pablo, e ë? Tjawa Sbö
parkaga döe. Borwa kjĩshko ga pjãy
oppino mär Cristo go. Tjawa ichara
Tjlapgarë llë shäryë li, e shäryorwarë
eröe.
6 Dwla dgaga wleni li* tja, di sgu-
ingga dwla kjing go wleni li† Apolos,
gueniyo dwla wengga wleni li‡ Sbö.
7 Eni ga dwla dgaga li, di sguingga
li, e tjwlõ ara llëme. Tjwlõ ara li, e Sbö,
dwla wengga wleni li e.
8 Dwla dgaga li, di sguingga li, e
tjwlõ bek, ga potjwlẽya Sbörë pak
shäryara li kjĩshko.
9 Tjawa so Sbö parkagaga kjoyo, ga
pjãy so dwla dgoklo kjokyo kjoyoe.

Pjãy so u shärye Sbörë shäng kjoyo
bakoe.
10 Sbö wopjlú li kjĩshko ga tja iara
beno u shäryaga wleni. Eni ga u
shakklo shäryoror bäm goshko. Oblë
shäng u ywë ba kjing go. Gueniyo ëye
u ywë ga woyde ga shärye yõtso.
11 U shakklo iak buk li, e Jesucristo,
ga ëye omkjlopswë ber oblë wlo ga äe.
12 U shakklo ëre kjing go, kjone
kjone u ywë llëbo srer llëm, suya
llëm wleniyo go, dbur sho shõyllõr,
dbur sho pjlublún, akkwo wolësowa
tjwlõ ara wleni bakoe. Kjone kjone
obi u ywë llëbo srer, suya wleniyo
go, kjorkwang, kjlo sho, dwla kasho
bakoe.
13 No llgwezlong dbaryoshko ga
shäryara pjlúre, de oware, e ber wẽlëe.
Eshko ga ba pak li tjlĩya iök go.
14 Ëye ba pak shäryono li beno pjlú
ga potjwlẽya Sbörë.
15 Ëye ba pak shäryono li sura pjir
ga ba pak li jeno ba shjiryo, gueniyo
era där, no döktong u pjono pjir roy
dwayo wleni.
16 Pjãy go Sbö Sëya. Eni ga pjãy Sbö
u wleni. ¿E miydëmi llëmdo?
17 Ëye Sbö u shdök ga pjiya Sbörë
bakoe. Sbö u, e zrek, ga ba u le li, e
pjãy om go.
18 Pjãy opjyãpgwë om go llëme. Pjãy
kjone kjone kjok miydë kjok ëre kjing
go lëmi wleni ga woyde ga opyë ber
löng kjok miydë llëm kjok ëre kjing go
wleni, äär ber kjok miydë ara jlõkoyo
wlo.
19 Sbö kong ga kjok miydë kjok ëre
kjing go li, e tjwlõ llëm, tak pjang Sbö
tjlõkwo go sorë li eni. Tjlẽ ga «Ëye llëbo
shäryë ba kjok miydë om go li goshko
ga doshaya Sbörë e go.»§
20 Sbö tjlõkwo tak pjang eni bakoe:
«Nopga kjok miydë ara le li wotjlĩk
llë, e miyde Sbörë pjir, ga ba kong ga
tjwlõ llëme.»*
21 Llëbo uunkong twara Sbörë bomi
kong pjir tjän. E kjĩshko ga ëye krë
nopga kjok miydë ara kjĩshko ame.
22 Tja, Apolos, Cefas,† tjawa iara
Sbörë beno löng bomi kjimtaga. Llëbo
tjeng kjok ëre kjing go kës li, e twara
beno pjlú bomi kong. Pjãy löng
sëre, de pjãy wolonore, llëbo uunkong
shärye ber pjlú bomi kong. Llëbo wen
bomi kong eerishko li, bong kjönma
li, llono li, e shärye uunkong ber pjlú
bomi kong bakoe.
23 Pjãy Cristo ĩ, ga Cristo, e Sbö ĩ.

4

Sbö tjlõkwo roy laga Jesús ãska li

* **3:6** ***Dwla dgaga wleni*** le li, e ***tjlõ****kwo* ***roy pjlú li laga ba kong bä****m* ***go*** li loklo. † **3:6** ***Di sguingga dwla kjing go wleni*** le li, e ***tjlõ****kwo* ***roy pjlú li laga ba kong jek obi*** li loklo. ‡ **3:6** ***Dwla wengga wleni*** le li, e ***nopga iaga ber baĩ****ya* li loklo. § **3:19** Job 5.13. * **3:20** Salmo 94.11. † **3:22** ***Cefas***, e kowëba ***Simó****n* ***Pedro*** bakoe.

pakyo

1 Eni ga tjawa Cristo parkaga lozĩa.
Tjlõkwo jnek tjeng pjir li lara Sbörë
borwa kong, ga tjawa iara beno löng
ba lë oba kong.
2 Eni ga ëye kong pak twara ga
woyde ga shärye yõtso, jlõkoyo, woyde
pak twaga lirë sorë li eni.
3 Tja llgwega pjãydë, llëm ga tja
llgwega nopgarë wleni ga e bor kong
ga llëno llëme. Tja opllgwek om go
llëm bakoe.
4 Llëbo pjlú miydër li shäryër eni
lër bor pjlúshko. Gueniyo bor kong
ga llëno llëm bakoe. Bor llgwega li, e
Tjlapga Jesús eröe.
5 E kjĩshko ga no oblë llgwemi llëm,
äär jong no llgwezlong dbaryoshko
jã. Tjlapga li tjwe irõng obi dbaryo
li koshozĩ dey. Eshko dbaryo ga
llëbo jnek tjeng kjok ro sĩ roy wleni li
shiya äär ber wẽlëshko, no wotjlĩk ba
pjlúshko llë li, e shiya ber eni bakoe.
Eshko ga kjlara kjlara poshrëya Sbörë
om go, ba pak shäryara sorë li kjĩshko.
6 Pjeyoga, «Llëbo shäryëy llëbo tak
lok li kjinmo llëme» lëba eni ĩyado.
Llëbo ëre lër bor kjĩshko, Apolos
kjĩshko, ber pjlú bomi kong wlo, pjãy
opping tjlõkwo ëre shäryë pjlú wlo.
Eni ga bomi pingga, bomi kägäyo,
e pjlú, oblë kjinmo woyotjlĩmi ame.
Shji krë eni llëme.
7 ¿Pjãy tjwlõ ara, oblë kjinmo laga
ërë? ¿Pjãy krë llëbo tjeng bomi tjok li
kjĩshko ega? Llëbo kjroromi kës li, e
twaga Sbörë om go bomi kong.
8 Pjãy wotjlĩk ga llëbo uunkong
tjeng bomi tjok tjän lëmi, llëye oblë
woydëmi llëme. Pjãy wotjlĩk ga pjãy
löng pjlupga wleni tjän, gueniyo shji
eni llëme. Woydër ga pjãy pjlupga
wleni jlõkoyo, tjawa ber eni bomi tjok
bako wlo.
9 Bor kong ga tjawa Sbö tjlõkwo
roy lagaga Jesús ãska ëre kong shto
wlẽna Sbörë tjwlõ llëm wleni. Tjawa
iara beno löng zrökoba wlo, ga nopga
uunkong tön löng llëye wen borwa
tjok li ĩya lok wlo, Sbö parkagaga kjok
dogo so tön löng borwa ĩk wlo eni
bakoe.
10 Cristo tjlõkwo roy lërwa oba kong
kjĩshko ga tjawa kä llëm wleni, tjawa
dbo llëm bakoe lëba. Gueniyo pjãyda
wotjlĩk ga pjãy töno beno tjeng Cristo
tjok kuzong ga pjãy kjok miydë ara,
dbo ara lëmi eni. Pjãy tjwlõ ara lëba,
gueniyo tjawara ĩywaba shjiktëng.
11 Eerishko ga tjawa löng song,
tjawa pjli kuk ara, tjawa wodogro,
tjawa shwong llëm, tjawa shdungoba
ara, tjawa u dret bakoe.
12 Tjawa sjeno parkorbo borwa
orkwo om go go. Tjawa lëba owashko
ga kar dboryërwa pjlú; tjawa shdun-
gobashko ga kurwa kjinge;
13 tjawa lãywëba owashko ga kar
dboryërwa yõtso. Eerishko ga tjawa
oba kong ga tjwlõ llëm, shkimkwo sho
wleni, llëbo owa dbukko wleni lëba.
14 Tjlõkwo ëre tër bomi kong, pjãy
lökkjrë e go wlo llëme. E bomi posh-
dungglo, pjãy bor wapga woydër ara
wleni kjĩshko.
15 Pjãy töno beno tjeng Cristo Jesús
tjok tjlõkwo roy pjlú li loror bomi
kong bäm go kjĩshko. E kjĩshko ga
pjãy Cristo tjlõkwo pinggaga doglo
sak dbäw dbäw pjloglo sak kjwara
(10,000) ëmdë ga pjãy dataga ara llëm,
bomi data kjlaraso wleni li, e tja.
16 E kjĩshko ga rokër bomi kong ga
pjãy opshäryos botoya dik.
17 Timoteo, e ichër jek bomi shwoy,
pjãy jëk sorë le bomi kong wlo. E
bor wa wleni, e woydër ara, e parkë
shäng Tjlapga Jesús kong pjlú ĩyado.
Tja jëk shäng Cristo Jesús tjok sorë
ga woyoshre bomi kong. Tjlõkwo
lër shäng Jesús tjlõkwo kjragaga kong
kjone pogo li, e le bomi kong bakoe.
18 Pjãy kjone kjone krë ara, pjãy ĩn
äär ame lëmi kjĩshko.
19 Gueniyo ga woyde Tjlapgarë
wleni ga tja jek äär bomi ĩk wop äe.
Eshko ga nopga krë ara li sorë ĩn wẽlë,
dbo twara Sbörë ba kong jlõre, de tjlẽ
sopga erä, e miydër pjire.
20 Ëye parkë ba pjluyo Sbö li kong
ga woyde ga tjlẽ erä llëm, dbo twe ba
kong llëye le li shärye eni wlo bakoe.

21 ¿Ïlëye woydëmi? ¿Woydëmi ga tja
jek bomi shdunggare, de tja jek äär
shäng wopjlú bomi tjok, pjãy poshrër
wlo?

5

Domer llëbo shäryono owa anmoyõ

1 Pjãy kjlara roy kuror ga ba mewa
kjrono sök ba boy. Ïlëbo shäryara eni
li, e owa anmoyõ. Nopga Sbö miydë
llëm wleniyo ëmdë ga äär llëbo owa
shäryë eni llëme.
2 Eni ëmdë ga pjãy löng bomi krë
tjok. Zok ga pjãy kjwe löng woydëe.
Woyde ga domer li ichoromi kjwe to
bomi tjrëko dwayo.
3 Tja shäng bomi tjok llëm ëmdë
ga pjãy woyotjlĩn enido. E kjĩshko
ga llëbo lër shäng bomi kong ëre,
tja shäng bomi tjok om go wleni.
Ïër bomi kong ga domer llëbo owa
shäryono eni li, e shdũzĩa.
4 Pjãy tön Tjlapga Jesús ko goshko ga
tja shäng bomi tjok wleni, ga Tjlapga
Jesús dbo li tjeng bomi tjok bakoe.
5 Eshko ga domer li iozĩ ber tjeng Ä
wloshko, ba doyo shdũya pjir wlo. Eni
ga Tjlapga Jesús tjwe iröng obishko ga
ba sëya där kjwe.
6 Pjãy krë, e owa. «Pjlung shosho
uukklo chira dö ëmdë ga pjlung
shosho bayo kjöm pogo ga uuya
pjire» lëba eni. E miydëmi löng pjir
tjän.
7 Pjlung shosho uukklo këguë
li dbuya judíogarë, pjlung shosho
shäryak ba uukklo tjok llëm wleniyo
shärye wlo. Eni wleni ga domer owa
li ichozĩ to bomi tjrëko dwayo, nopga
to löng llëbo owa shäryë baĩya dik
llëm wlo, pjãy iara Sbörë ber löng
owa eni llëm kjĩshko. Eni ga pjãy ber
löng pjlung shosho tjaglën, shäryak ba
uukklo tjok llëm wleni. Cristo zröraba
bi kjĩshko tjän, öng wlẽp ushko so
llgwoklë zröya judíogarë Israel tjëyoga
döktong tek Egipto kjokyo dwayo
dbaryo shrëkklo kong wleni.
8 Ba dbar li shrëyashko ga pjlung
shosho uukklo tjok li dbuya lok, ãska
shärye ba uukklo tjok llëm wlo. Eni
wleni ga bi dözlong dbaryo li shrëy
wlo ga woyde ga llëbo owa shäryoroy
dënashko li shäryëy ame, shji ber löng
wotjlĩk bëy jlõkoyo wlo.
9 Shji orkwosmono ë tjok llëm ga
shji pë ba tjok llëme. Pjãy opkjos
nopga llëbo owa shäryë eni li shwoy
dwayo. Toror bomi kong kjibokwo
ichoror jek bomi kong bäm go li go.
10 Gueniyo toror enishko ga nopga
Sbö miydë llëm wleniyo lotë llëme.
Shäryëmi eni wlo kjwe ga pjãy opshik
kjok ëre kjing go dwayo kjluwe, epga
uunkong llëbo owa shäryë eni kjĩshko.
Epga wotjlĩk dbur töng ba kong erö,
oblë jyãpgwe, llëbo lũyotke wlo, sböpga
jyãglo poshrëya lok bakoe.
11 Tjlõkwo toror bomi kong li, e
pjlollgwer woydë kjibokwo ëre go.
Bomi pjeyo Jesús tjlõkwo kjraga jëk
shäng owa eni ga pjãy opkjë ba shwoy
dwayo. Kjone kjone pë no orkwos-
mono ba tjok llëm li tjok, wotjlĩk
dbur töng ba kong erö, sböpga jyãglo
poshrëya, oblë lãywe owa, nelõtkë ä,
oblë jyãpgwe, ba llëbo lũyotke wlo.
Bomi pjeyo Jesús tjlõkwo kjraga jëk
shäng owa eni ga pjãy ië ba tjok ëmdë
llëme.
12-13 Nopga bi pjeyoga llëm wleniyo
llgwey llëme. Ba llgwega li, e Sbö.
Gueniyo nopga jëk löng bomi tjok
eshko li llgwezĩa. Sbö tjlõkwo tak
pjang eni: «Domer owa shäng bomi
tjrëko li ichozĩ toe.»*

6

Jesús tjlõkwo kjragaga ëng wlẽk kar kar ëng tjok sorë

1 Pjãy kjone kjone ëng wlẽk kar kar
ëng tjok wlenishko ga pjãy llet ëng
rotë kjok llgwegaga Sbö miydë llëm
wleniyo shwoy llëme. Bek ga rotëmi
Sbö nopga kong, llgweya lok wlo.
2 Ïlono ga nopga Sbö miydë llëm
wleniyo llgwega ber Sbö nopgarë. ¿E
miydëmi llëmdo? ¿Eni ga llëbo chira
bomi tjrëko li llgwemi om go ga ä
sorëro?

* **5:12-13** Deuteronomio 17.7; 19.9; 21.21, 24; 24.7.

3 Ll̈lono ga Sbö parkagaga kjok dogo
so ëmdë ga ll̈gwey bakoe. ¿E miydëmi
ll̈ëmdo? Eni ga ll̈ëbo tjeng kjok ëre
kjing go ̈li ll̈gwey ga mäling anmoyõ.
4 ¿E kjĩshko ga pjãy ëng wl̈ẽk kar
kar ëng tjok wl̈enishko ga ll̈gwemi
ëng tjok ga ä wl̈eni ga pjãy wotj̈lĩk
ga nopga Sbö miydë ll̈ëm wl̈eniyo
omll̈gwek ga pj̈lú ̈lëmire?
5 Ll̈ër bomi kong eni, pjãy ̈lökkjrë e
go wl̈o. ¿Shäng kj̈lara bomi tjrëko kjok
miydë pjãy ll̈gweya wl̈o ̈li dretdo?
6 Gueniyo pjãy ëngkjwë bomi
pjeyoga tjok dö ll̈ëm, pjãy ëng rotë to
̈löng kjok ll̈gwegaga Sbö miydë ll̈ëm
wl̈eniyo kong, oba uunkong bokshto.
7 Pjãy ëng rotë äär ̈löng tj̈lapgaga
shwoy ̈li, e ̈lökyo ara. Pj̈lú wl̈o ga ll̈ëbo
shäryara obl̈ërë bomi kong owashko,
pjãy ll̈ëbo ̈lũyotkara obl̈ërëshko ga
kumi ber ̈löng kjing dey.
8 Gueniyo ga ll̈ëbo shäryëmi om go
obl̈ë kong owa, obl̈ë ll̈ëbo ̈lũyotkëmi
bakoe. Ga pjãy ̈löng omshäryë eni
bomi pjeyoga tjok.
9-10 Ëye ll̈ëbo shäryë obl̈ë kong owa
ga äär Sbö sök no pj̈luyo ĩyado ̈lishko
ll̈ëme. ¿E miydëmi ll̈ëmdo? Nopga ll̈ëbo
owa shäryë obl̈ë obl̈ë. Pë no orkwos-
mono ba tjok ll̈ëm ̈li tjok, sböpga jyãg̈lo
poshrëya, orkwosmono pjir ëmdë ga
pë obl̈ë tjok, domer pë domer tjok,
obl̈ë ll̈ëbo ̈lũyotke, wotj̈lĩk dbur töng
ba kong erö, nëlõtkë ä, obl̈ë ̈lãywe
owa, obl̈ë jyãpgwe, ll̈ëbo ̈lũyotke wl̈o.
Pjãy jyãpgwëba ga j̈lõ ̈lëmi ll̈ëme. Ëye
opshäryë eni ga äär Sbö sök no pj̈luyo
ĩyado ̈lishko ll̈ëme.
11 Dënashko ga pjãy kjone kjone
ll̈ëbo shäryono eni. Gueniyo pjãy eni
ame, owa pjang bomi go ̈li ̈löna Sbörë
beno dret, ga pjãy iara beno tjeng
dboy ba kong. Pjãy iara beno pj̈lo
bek ba bokso, ll̈ëbo shäryara Tj̈lapga
Jesucristorë bomi kong ̈li kjĩshko, Sbö
Sëya dbo go.

Shji orkwosmono ë tjok ll̈ëm ga shji pë ba tjok ll̈ëme

12 «Ll̈ëye shäryër woydë ̈li shäryër ga
pj̈lúe» ̈lëmi eni. Eni j̈lõe. Gueniyo ll̈ëbo
uunkong shäryëy ̈li ber pj̈lú bi kong
ll̈ëme. Ll̈ëye shäryër woydë ̈li shäryër
ga pj̈lúe. Gueniyo ll̈ëbo kjone kjone
shäryër ga tja ber shäng ichaga erë. E
kjĩshko ga ll̈ëbo eniyo shäryër ll̈ëm, tja
opichë om go ga pj̈lú wl̈o.
13 «D̈li, e uëy wl̈o, jer äär bi böpkwo
roshko wl̈o. Bi böpkwo, e d̈li kong
bebi» ̈lëmi eni. Eni j̈lõe. Gueniyo
ll̈ono ga pjöyĩkong ̈li pjir, shji böpkwo
ame, d̈li ame bakoe. Gueniyo shji
orkwosmono ë tjok ll̈ëm ga shji pë ba
tjok ll̈ëme. Bi doyo, e e kong wl̈o ll̈ëme.
Ll̈ëye woyde Tj̈lapgarë shäryëy wl̈o ̈li,
e shäryoydë bi doyo go erö dey. Bi
doyo ichaga ̈li e.
14 Tj̈lapga Jesús woshrara Sbörë
iröng obi ba dbo ara go, ga ll̈ono ga
shji woshre eni bakoe.
15 Bomi doyo, e Cristo ĩ. ¿E miydëmi
ll̈ëmdo? ¿Eni ga ll̈ëbo Cristo ĩ ̈li tõy wälë
to shäng opsoynek domerga obl̈ë obl̈ë
kong wl̈eniyo ga pj̈lúre? Ll̈ëme.
16 Ëye tön wälë eniyo tjok ga ber
shäng ba tjok kj̈laraso wl̈eni. Sbö
tj̈lõkwo tak pjang eni: «Pjöyĩkong ̈li ber
̈löng kj̈laraso wl̈eni.»*
17 Gueniyo ëye tön Tj̈lapga Jesús tjok
ga ba sëya, Tj̈lapga ̈li Sëya, e tön ber
̈löng kjrinaso wl̈eni.
18 E kjĩshko ga shji orkwosmono ë
tjok ll̈ëm ga shji pë ba tjok ll̈ëme. Ll̈ëbo
owa shäryëy obl̈ë ga e ber owa bi doyo
kong ll̈ëme. Gueniyo ëye ll̈ëbo shäryë
ba doyo kong owa eni ga ll̈ëbo shärye
ba doyo om go ̈li kong owa.
19 Bomi doyo, e Sbö Sëya u wl̈eni,
e ichara Sbörë beno pjang bomi go
kjĩshko. ¿E miydëmi ll̈ëmdo? Pjãy
opichë om go ll̈ëm, pjãy ichaga Sbörë,
20 pjãy tjwl̈ẽna pjir kjĩshko. E kjĩshko
ga ll̈ëye woyde Tj̈lapgarë shäryëmi
wl̈o ̈li, e shäryomirë bomi doyo go erö,
Sbö ber kësbang, tjwl̈õ ara wl̈o.

7

Shji orkwosmok wl̈o ga sorë

1 Ll̈ëbo kjakrokoromi bor kong kji-
bokwo go ̈li, e dboryër bomi kong

* **6:16** Génesis 2.24.

shara. Pj̈lú wlo ga shji orkwosmok l̈lëm dey.

2 Gueniyo nopga ara pë no orkwosmono ba tjok l̈lëm l̈i tjok kuzong ga zok ga pjãy domerga pë bomi boy onmo l̈i tjok, pjãy wal̈ëga pë bomi l̈anma onmo l̈i tjok eni bakoe.

3 Domerga orkwosmok l̈öng pjir, pjãy pë bomi boy tjok wlo. Wal̈ëga orkwosmok l̈öng pjir, pjãy pë bomi l̈anma tjok wlo. Pjãy orkwosmok l̈öng pjir kjĩshko ga «Tja pë bop tjok l̈lëme» l̈ëmi ëng kong l̈lëme.

4 Wal̈ë orkwosmok shäng pjir ga ba doyo, e baĩya dö l̈lëm, e ba l̈anma ĩ bakoe. Domer orkwosmok shäng pjir ga ba doyo, e baĩya dö l̈lëm, e ba boy ĩ bakoe.

5 «Tja pë bop tjok l̈lëme» l̈ëmi ëng kong l̈lëme. Gueniyo pjãy wotj̈lĩk bëy ëng kong ga «Shji pë ëng tjok l̈lëm dbar kjwöbö, shji ber l̈öng syõshtë Sbö kong ĩyado wlo» l̈ëmi ëng kong ga pj̈lúe. Gueniyo dbar ara l̈lëme. E irgo ga pjãy pë ëng tjok jek obi, pjãy tj̈lĩya Ärë, l̈lëbo owa shäryë wlo ga ä wlo.

6 L̈lëbo ëre shäryëmi woydë ga shäryëmi ga pj̈lú, gueniyo «Shäryozĩ eni» l̈otë l̈lëme.

7 Bor kong ga pjãy uunkong orkwosmok l̈lëm ga pj̈lú, gueniyo shji iara Sbörë l̈lëbo shäryë obl̈ë obl̈ëe. Kjong kjong iara beno l̈öng orkwosmok l̈lëm wlo, kjong kjong iara beno l̈öng orkwosmok wlo bakoe.

8 Pjãy l̈öng orkwosmoydë l̈lëm obi, pjãy syãpga, pjãy ber l̈öng tjoksa botoya dik ga pj̈lúe.

9 Gueniyo pjãy wotj̈lĩk ëbo wl̈ẽk ĩyado, pë ba tjok wlo wleni ga pjãy orkwosmok ga pj̈lú, pjãy wotj̈lĩk l̈lëbo owa shäryë ĩyado l̈lëm wlo.

10 Pjãy orkwosmok l̈öng pjir, tj̈lõkwo l̈ara Tj̈lapga Jesúsdë bomi kjĩshko. Wal̈ëga orkwosmok l̈öng pjir, bomi l̈anma rayëmi l̈lëme.

11 Rayoromi wleni ga pjãy ber l̈öng tjoksa, l̈lëm ga pjãy tön iröng bomi l̈anma rayoromi l̈i tjok obi. Domerga orkwosmok l̈öng pjir, bomi boy rayëmi l̈lëm bakoe.

12 L̈lëbo obl̈ë l̈ër bomi kong, gueniyo ëre l̈aga tjarë om go bomi kong, e l̈aga Tj̈lapga Jesúsdë l̈lëme. Domerga orkwosmok l̈öng wal̈ë Jesús tj̈lõkwo kjraga l̈lëm wleniyo tjok, pjãy raye woydë bomi boydë l̈lëm ga e rayëmi l̈lëm bakoe.

13 Ga wal̈ëga orkwosmok l̈öng domer Jesús tj̈lõkwo kjraga l̈lëm wleniyo tjok, pjãy raye woydë bomi l̈anmarë l̈lëm ga e rayëmi l̈lëm bakoe.

14 Shäryëmi eni ga ba boy kjĩshko ga domer Jesús tj̈lõkwo kjraga l̈lëm wleniyo l̈i de Sbörë, ba nopga de sorë ga eni, ga ba l̈anma kjĩshko ga wal̈ë Jesús tj̈lõkwo kjraga l̈lëm wleniyo l̈i de Sbörë eni bakoe. Eni ga bomi wapga de Sbörë bakoe. Gueniyo shäryëmi eni l̈lëm ga epga de l̈lëme.

15 Pjãy orkwosmok l̈öng Jesús tj̈lõkwo kjraga l̈lëm tjok, pjãy raye woydë ga wẽyẽ. Pjãy rayara eni ga pjãy pogo l̈lëye dret Sbö bokso. Shji rokara Sbörë, shji ber l̈öng wopj̈lú ëng tjok wlo.

16 Gueniyo pjãy ber l̈öng orkwosmok ba tjok ga pj̈lú ga shäryozĩ eni. Bomi kjĩshko ga bomi kj̈lara l̈i där kjwe.

17 Shji kj̈lara kj̈lara l̈öng sorë l̈i l̈aga Sbörë. Pjãy rokara Sbörëshko ga pjãy l̈öng sorë ga pjãy ber l̈öng eni. L̈ër eni Jesús tj̈lõkwo kjragaga uunkong kong.

18 Domerga, pjãy rokarashko ga pjãy l̈öng doyo jyã tak pjir ga wẽyẽ. Eshko ga pjãy l̈öng doyo jyã tak l̈lëm ga pjãy doyo jyã të l̈lëme.

19 Shji doyo jyã tak pjirde, de l̈lëmde, e tjwlõ l̈lëme. Shji Sbö tj̈lõkwo kol̈ë l̈i, tjwlõ tjok l̈i e.

20 Pjãy rokarashko ga pjãy l̈öng sorë ga pjãy ber l̈öng eni.

21 Eshko ga pjãy parkagaga tjwl̈ẽk l̈öng pjir wleniyo ga pjãy woydë l̈lëme. Gueniyo pjãy döya woydë bomi sogorë ga pjãy to dey.

22 Pjãy rokarashko ga pjãy parkagaga tjwl̈ẽk l̈öng pjir wleniyo ga Sbö bokso ga pjãy beno Tj̈lapga Jesús kj̈larayo shara, pjãy sogo dret wleni. Pjãy rokarashko ga pjãy sogo dret ga

pjãy iara Sbörë beno Cristo ĩ, eni ga eerishko ga pjãy sogo tjok wleni.
23 Pjãy tjwlẽna Sbörë tjwlõ ara. E kjĩshko ga pjãy opyë ber ichaga no oblërë ame, pjãy ichaga ber Sbörë döe.
24 Pjeyoga, pjãy rokarashko ga pjãy löng sorë ga pjãy ber löng eni.
25 Pjãy löng orkwosmoydë llëm obi kong, tjlõkwo lara Tjlapga Jesúsdë bomi kjĩshko llëme. Gueniyo tja kjimte Tjlapga lirë kjĩshko ga tjlõkwo lër bomi kong ëre, e beke.
26 Bor kong ga shji löng eerishko dbar owa kjĩshko ga pjãy löng sorë ga pjãy ber löng eni dey.
27 Pjãy orkwosmok löng pjir ga pjãy ëng rayë llëme. Pjãy löng orkwosmok llëm ga pjãy boy wlẽk llëme.
28 Gueniyo pjãy orkwosmono wleni ga llëbo owa shäryoromi llëme. Kjogloga orkwosmono wleni ga llëbo owa shäryara llëm bakoe. Gueniyo ëye orkwosmono ga kong llëbo owa wen ara kjok ëre kjing go. Llër bomi kong eni, pjãy llono ga song llëm wlo.
29 Pjeyoga, lër bomi kong eni, shji ber löng kjok ëre kjing go wlo dbar kjwöbö obi erä kjĩshko. E kjĩshko ga pjãy orkwosmok löng pjir ga pjãy jëk löng nopga orkwosmok llëm wleniyo dik shara;
30 pjãy slar ëë llëbo kjĩshko ga pjãy wotjlĩk ara ba kjĩshko ame; pjãy löng wopjlú llëbo kjĩshko ga pjãy wotjlĩk ara ba kjĩshko ame; pjãy llëbo tjwlẽno ga e ber bomi kong ĩyado wlo lëmi llëm bakoe.
31 Eni ga shji löng kjok ëre kjing go obishko ga llëbo tjeng kjok ëre kjing go li, e woyotjlĩy ara llëm, kjok pjir lë kjĩshko.
32 Pjãy kjimtër woydë, pjãy woydë ame wlo. Domer shäng tjoksa ga wotjlĩk Tjlapga Jesús pak shäryë, ber pjlú ba tjok wlo.
33 Gueniyo domer orkwosmok shäng pjir ga wotjlĩk llëbo tjeng kjok ëre kjing go shäryë, ber pjlú ba boy tjok wlo.
34 Eni ga wotjlĩk kjring pjök. Walë shäng tjoksa ga wotjlĩk Tjlapga Jesús pak shäryë, ba doyo, ba wotjlĩk, e ber ba kong wlo. Gueniyo walë orkwosmok shäng pjir ga wotjlĩk llëbo tjeng kjok ëre kjing go shäryë, ber pjlú ba lanma tjok wlo.
35 Llër bomi kong eni, ber pjlú bomi kong wlo, pjãy orkwosmok ga äe lotë llëme. Woydër ga pjãy jëk ber löng pjlo bek, pjãy ber löng wotjlĩk Tjlapga Jesús pak shäryë döe.
36 Domerga tjlõkwo twono kjoglo kong orkwosmok wlo, pjãy orkwosmok woydë ba tjok, kjoglo li luyo öötong orkwosmok wlo guing kjĩshko ga pjãy orkwosmok ba tjok ga pjlúe. Llëbo owa shäryomirë llëme.
37 Gueniyo pjãy wotjlĩk orkwosmok llëme lëmi, woydëmi eni kjĩshko, pjãy ichaga ërë llëm kjĩshko, ga pjãy wotjlĩk llëbo owa shäryë llëm ga pjãy orkwosmok llëm ga pjlúe. Llëbo pjlú shäryomirë.
38 Eni ga pjãy orkwosmok kjoglo tjok ga e pjlúe. Gueniyo pjãy orkwosmok ba tjok llëm ga e pjlú anmoyõ.
39 Walëga orkwosmok löng pjir, bomi lanma sök së obishko ga rayëmi llëme. Gueniyo wolono ga pjãy orkwosmok domer oblë tjok ga pjlú, gueniyo woyde ga Tjlapga Jesús tjlõkwo kjraga wleniyo.
40 Gueniyo pjãy orkwosmok ame ga pjãy ber löng wopjlú anmoyõ. Tja go Sbö Sëya. Tja wotjlĩk eni e kjĩshko.

8

Sjëngna twaraba sböpga jyãgl̈o kong

1 Tjlõkwo lër bomi kong, öng zröraba, sho twaraba sböpga jyãgl̈o kong ba poshrëkkl̈o li kjĩshko. Llëbo ëre kjĩshko ga shji uunkong llëbo miydë sira. Ëye ommiydë ara, oblë kjinmo le ga shäng krë erä. Pjlú wlo ga shji ëng woydë ara kar kar dey, shji uunkong dbokjrë e go wlo.
2 Ëye kjok miydë le ga ba kjok miydë li äätë, woyde dik llëm obi.
3 Gueniyo ëye Sbö woydë ga miyde Sbörë pjlúe.

4 ¿Eni ga öng sho twaraba sböpga
jyãgl̈o kong ba poshrëkkl̈o l̈i uëy ga
pj̈lúre? Miydëy pj̈lú ga sböpga jyãgl̈o
l̈lë, e tjwl̈õ l̈lëme. Sbö sök kj̈laraso
eröe.
5 Sböpga l̈öng ara kjok dogo, kjok
ëre kjing go l̈ëba. Kowëba ba tj̈lapga
bakoe.
6 Gueniyo bi kong ga Sbö sök
kj̈laraso eröe. Data Sbö l̈i e. E l̈lëbo
uunkong shäryaga, ga shji l̈öng së
parkë ba kong wl̈o. Shji Tj̈lapga
kj̈laraso bakoe. Jesucristo l̈i e. E go
ga l̈lëbo tjeng kës l̈i shäryara Sbörë.
7 Gueniyo e miyde Jesús tj̈lõkwo
kjragaga uunkongdë l̈lëme. Dënashko
ga kjone kjone sgara l̈öng ba sböpga
jyãgl̈o l̈i poshrëk. E kjĩshko ga öng
sho l̈i ue l̈okshko ga sböpga jyãgl̈o l̈i
woyotj̈lĩya, ga mär l̈öng Cristo go ma
obi kjĩshko ga wotj̈lĩk ga öng sho l̈i, e
uako l̈lëme l̈e.
8 Gueniyo shji wl̈okjre Sbörë l̈lëye
uëy l̈i kjĩshko l̈lëme. Uoroy l̈lëm ga shji
beno owa Sbö bokso l̈lëm, uoroy ga
shji beno pj̈lú anmoyõ ba bokso l̈lëm
bakoe.
9 Pjãy döra Sbörë beno l̈öng öng sho
l̈i uë ga pj̈lúe. Eni ëmdë ga pjãy sjëke.
L̈lëye uëmi l̈i kjĩshko ga bomi kj̈lara
mär shäng Cristo go ma obi l̈i ichëmi
dir l̈lëme.
10 Pjãy ië sböpga jyãgl̈o syõ uyo
l̈ishko ga pjãy ĩya bomi kj̈lara l̈irë
kjwe. Miydëmi pj̈lú ga öng sho l̈i
uëmi ga pj̈lúe. Gueniyo bomi kj̈lara
mär shäng Cristo go ma obi l̈i om-
miydë l̈lëme. Eni ga pjãy ĩna kjĩshko ga
omshäryë eni bako kjwe.
11 Cristo wl̈olono ba kjĩshko.
Gueniyo eshko ga Cristo rayara bomi
kj̈lara l̈irë, l̈lëbo shäryoromi l̈i kjĩshko,
miydëmi ga l̈lëbo l̈i shäryëmi ga pj̈lú
gueniyo.
12 L̈lëbo shäryëmi bomi pjeyoga mär
l̈öng Cristo go ma obi l̈i kong owashko
ga e shäryëmi l̈öng Cristo kong wl̈eni.
13 E kjĩshko ga l̈lëbo uoror l̈i kjĩshko
ga bor kj̈lara l̈i diktong wl̈eni ga tja
sjëng uë ame dey.

9

*Sbö tj̈lõkwo roy l̈aga Jesús ãska l̈i op-
shäryë sorë*

1 Tja Sbö tj̈lõkwo roy l̈aga Jesús ãska.
Tja ichaga norë l̈lëme. Bi Tj̈lapga Jesu-
cristo ĩnor om go. Tja parkono ara ba
kong kjĩshko ga eerishko ga pjãy beno
l̈öng mär ba go.
2 Oblë kong ga tja Sbö tj̈lõkwo roy
l̈aga Jesús ãska l̈lëme l̈e, gueniyo bomi
kong ga tja eni. Pjãy mär l̈öng ba go.
Miydëba e go ga tja Sbö tj̈lõkwo roy
l̈aga Jesús ãska j̈lõe.
3 Tja l̈ãywëba owashko ga dboryër
eni.
4 Tja, Bernabé, pak shäryërwa l̈öng l̈i
kjĩshko ga pjãy ichërwa borwa sëng ga
pj̈lúe.
5 Sbö tj̈lõkwo roy l̈agaga Jesús ãska
l̈lamo l̈öng l̈i, Tj̈lapga Jesús l̈ëmga, Ce-
fas,* epga orkwosmono l̈öng pjir, ga
to l̈öng parkëshko ga ba boyga Jesús
tj̈lõkwo kjraga wl̈eniyo söya to l̈öng
ba tjok. Tjawa omshäryë eni ga pj̈lú
bakoe.
6 ¿Potjwl̈ẽk l̈öng l̈lëm l̈i ber tjawa
döre? ¿Tjawa ië wl̈o ga woydëmi ga
tjawa pak shäryë oblëre?
7 Ëngkjwagaga oppotjwl̈ẽk om go
l̈lëme. Ëye dwl̈a dguë ga botjyëshko
ga ba bo, e ue. Ëye öng dë ga nä dyo
l̈lruya ga ie.
8 Wotj̈lĩk ëre botoya döe l̈ëmi l̈lëme.
Kjok l̈lgwekklo tara Moisésdë l̈i oml̈ë
eni bakoe.
9 Tj̈lẽno beno eni: «Öng l̈lë sök dwl̈a
kjwokäk† ga ne pjriy l̈lëme.»‡ Tj̈lõkwo
ëre l̈aara Sbörë öng kjĩshko dö l̈lëme.
10 E l̈aara borwa kjĩshko bako, tjawa
ië wl̈o bakoe. Ëye klung l̈uryë, l̈lëm ga
dwl̈a kjwokäk ga woyde ga bo koshe,
mär ber l̈öng e go wl̈o.
11 Eni ga tj̈lõkwo roy pj̈lú l̈i l̈ororwa
bomi kong, dwl̈a dgororwa wl̈eni.
¿Eni ga pjãy wotj̈lĩk borwa kjimtë l̈lëm
ga pj̈lúe l̈ëmire?

* **9:5** ***Cefas***, e kowëba ***Simón Pedro*** bakoe. † **9:9** Öng jek sök dwl̈a kjwokäkshko ga ne pjrikoba l̈lëm, ië ga pj̈lú wl̈o. ‡ **9:9** Deuteronomio 25.4.

12 No oblë llëbo rokë bomi kong ga pjlú kuzong ga tjawa omrokë bomi kong ga pjlú anmoyõ.

Eni ëmdë ga llëbo rokororwa bomi kong llëme. Tjawa llëye dretshko ga kurorwa jek löng kjing erä, pjãy wotjlĩk owa Cristo roy pjlú li kjĩshko llëm wlo.

13 Ëye parkë Sbö u roy ga mär e goshko. Ëye parkë öng sho sukklo jong lishko ga mär e go bakoe. ¿E miydëmi llëmdo?

14 Eni wleni ga Tjlapga Jesús tjlẽ ga ëye ba tjlõkwo roy pjlú lë oba kong ga woyde ga mär ba go bakoe.

15 Eni gueniyo ga shäryotë eni llëme. Tjlõkwo ëre tër bomi kong, pjãy woydër ga tja kjimtëmi kjĩshko llëme. Tjlõkwo roy pjlú li lër oba kong ga tjwlõ shir llëme. Tja wopjlú e kjĩshko. Shäryër eni llëm ga äe. Tja wolon wẽyẽ dey.

16 Tjlõkwo roy pjlú li lër oba kong, tja krë e kjĩshko ga äe. Pak li, e twara Sbörë bor kong shäryër eni wlo. Shäryër eni llëm ga tja song jlõe.

17 Shäryër eni bor wotjlĩk om go li go kjwe ga tja potjwlẽkklo tjok. Gueniyo pak li shäryër, tja ichaga Sbörë e shäryë kjĩshko.

18 ¿Eni ga bor potjwlẽkklo li llë? Tjlõkwo roy pjlú li lër oba kong ga tjwlõ shir llëme. Llëbo rokër bomi kong ga pjlú, gueniyo shäryër eni llëme. Tja wopjlú e kjĩshko. Bor potjwlẽkklo li e.

19 Tja ichaga ërë llëm, gueniyo tja opyono beno shäng nopga uunkong parkaga, nopga ara mär ber löng Cristo go bor kjĩshko wlo.

20 Tja shäng judíoga tjrëkoshko ga tja opyë ber shäng judío wleni, epga mär ber löng Cristo go wlo. Tja shäng nopga mär löng kjok llgwekklo tara Moisésdë go li tjrëkoshko ga tja opyë ber shäng kjok llgwekklo li kolë eni bako wleni, miydër ga tja ichaga erë llëm gueniyo. Shäryër eni, epga mär ber löng Cristo go wlo bakoe.

21 Tja shäng nopga kjok llgwekklo li miydë llëm wleniyo li tjrëkoshko ga tja opyë ber shäng kjok llgwekklo li woyojek wleni. Gueniyo kjok llgwekklo Sbö ĩ li woyojer jlõkoyo lotë llëme. Miydër ga tja ichaga kjok llgwekklo Cristo ĩ lirë ĩyado.

22 Tja shäng nopga mär löng Cristo go ma obi li tjrëkoshko ga tja opyë shäng baĩya dik wleni, epga mär ber löng Cristo go wlo bakoe. Nopga uunkong kong ga tja opyë ber löng baĩya dik wleni, kjone kjone där wlo.

23 Shäryër eni, tjlõkwo roy pjlú li kjĩshko, llëbo wen pjlú tjlõkwo kjĩshko li ber bor kong bako wlo.

24 Nopga zronshko ga zron lok jekdo uunkong, gueniyo ba potjwlẽkklo li ber kjlaraso kong eröe. ¿E miydëmi llëmdo? Eni ga pjãy drön ëë, pjãy jëk löng pjlo bek wlo, bomi potjwlẽkklo li twe Sbörë bomi kong wlo.

25 Olö ga nopga tjör, ëye ber kjang ĩya lok wlo. Ëye tjör woydë eni ga opping ara, tjör pjlú wlo. Shärye lok eni, ba potjwlẽkklo li shaya wlo, gueniyo ba potjwlẽkklo li srer. Bi potjwlẽkklo twe Sbörë bi kong lira srer llëm, ber ĩyadoe.

26-27 E kjĩshko ga tja jëk pjlo bek, tja äär woydë kjone li, tja äär eshko wlo. Nopga ëng yokshko ga olö ga yoya ga pjë llëme. Era tjwlõ llëme. Llëbo shäryër li ber tjwlõ llëm eni llëm wlo ga tja drön ara, pak li shäryër ber pjlú wlo. Bor doyo ëre ichër bor kolë, tja ichaga erë llëm wlo. Shäryër eni, tjlõkwo loror pjirshko ga pak shäryoror li tjwlõ tjok wlo.

10

Shji jëk löng Israel tjëyoga tek dënashko so ĩ dik llëme

1 Pjeyoga, bi tjlapgaga tek dënashko so jëk to löng pjäng sho li dorko, ga dipzono tek Dlung Srëzrën kjwo na lëkong. Woydër ga e woyotjlĩzĩa.

2 Epga wara pjäng sho li, dlung lirë wleni, ga beno löng Moisés tjok eni.

3 Epga uunkong mär löng dli ter shrono kjok do dwayo li go,

4 di ichara Sbörë tur ak roy dwayo
li go bakoe. Gueniyo daga ak lirë llëm,
daga to shäng ba tjok li, e Cristo om go
lirë.
5 Eni ëmdë ga Sbö beno wopjlú epga
ara tjok llëm, ga ba dboglo iara beno
tjeng kjok dogro no llëm lishko llaw
pogo.
6 Llëbo ëre shäryono beno bi kong,
shji poshdũya wlo, llëbo owa li woy-
otjlĩy baĩya dik llëm wlo.
7 Epga kjone kjone sböpga jyãgl̈o
poshrëno, tak pjang Sbö tjlõkwo go
sorë li eni. Tjlẽ ga «Nopga li wloktong,
ga iono ara. Pjir ga kojono lok, ga
bërkono, llëbo owa shäryono ara.»*
Shji opshäryë eni baĩya dik llëme.
8 Epga kjone kjone orkwosmono ë
tjok llëm ëmdë ga pono ba tjok. E
kjĩshko ga wolono doglo sak dbäw
dbäw pjloglo sak pjök kjingsho sak
dbäw dbäw pjloglo mya (23,000) dbar
kjwaraso. Shji opshäryë eni baĩya dik
llëme.
9 Epga kjone kjone Tjlapga tjlĩno.
E kjĩshko ga epga uara dgurdë, ga
wolonoe. Shji opshäryë eni baĩya dik
llëme.
10 Epga kjone kjone Sbö lãywono
owa. E kjĩshko ga ba parkaga kjok
dogo so ichara ba zrök. Shji opshäryë
eni baĩya dik llëme.
11 Eerishko ga shji löng dbar pji-
toshko. Llëbo shäryono epga kong kës
ëre beno bi kong, shji poshdũya wlo.
12 Eni ga pjãy wotjlĩk ga pjãy kjang,
pjãy dir ga äe lëmi wleni ga pjãy opdë
ara, pjãy llëbo owa shäryë baĩya dik
llëm wlo.
13 Pjãy wotjlĩk llëbo owa shäryëshko
ga e wen ë pogo kong eni, e woy-
otjlĩzĩa. Shji raye Sbörë llëme. Eshko
ga pjãy ie ber löng tjlĩya äär jong kumi
ma go llëme. Wen bomi kong enishko
ga pjãy kjimte, pjãy där eshko dwayo
ga pjlú wlo, llëbo owa shäryëmi llëm
ga pjlú wlo bakoe.

Sböpga jyãgl̈o sënggl̈o

14 E kjĩshko ga pjeyoga, shji sböpga
jyãgl̈o poshrëk llëme.
15 Tja tjlẽ bomi kong, pjãy löng kjok
miydë wleniyo. Llëbo lër li enire, de
eni llëmde, llgwezĩ pjãydë om go.
16 Tjlapga Jesús woyoshroklo dliyo
li uëyshko ga shji tjlẽ Sbö kong ga shji
wopjlú ba tjok, kjillgwo bo dyo dbo
ara li kjĩshko. E irgo ga iëy, shji kjim-
tara Cristo srëngdë li loklo. Ga pjlung
shosho suk pjir lira toy, ga uëy, shji
kjimtara Cristo doyorë li loklo.
17 Shji löng eshko ara, gueniyo shji
doyo kjlaraso wleni, pjlung shosho
suk pjir uëy li kjwaraso dö kjĩshko.
18 Israel tjëyoga öng zrök, sho suk
Sbö kong li woyotjlĩzĩa. Öng sho li ue
lok eshkoshko ga uunkong löng eshko
li löng Sbö poshrëk, ga ber löng no
kjlaraso wleni e kjĩshko.
19-20 Öng sho twaraba sböpga jyãgl̈o
kong li tjwlõ tjok lotë llëme. Sböpga
jyãgl̈o li tjwlõ tjok lotë llëm bakoe.
Gueniyo nopga Sbö miydë llëm
wleniyo sböpga jyãgl̈o sëngshko ga ba
sënggl̈o li ber Ä sëyaga poshrëkkl̈o, e
Sbö poshrëkkl̈o llëme. Woydër ga pjãy
tön Ä sëyaga tjok llëme.
21 Ä sëyaga sënggl̈o li uëmi wleni
ga Tjlapga Jesús woyoshroklo dliyo li
uëmi ga äe.
22 Shji ymoyotke Tjlapgarë ara.
Shäryoroy eni kjwe ga iirkë bi kong
ara. ¿Shji dbo ara ba kjinmo lëmiro?

Llëye shäryëy woydë li shäryëy ga pjlúe

23 «Llëye shäryëy woydë li shäryëy
ga pjlúe» lëmi eni. Gueniyo llëbo
uunkong shäryëy li ber pjlú bi kong
llëme. Llëye shäryëy woydë li shäryëy
ga pjlúe. Gueniyo llëbo tjeng kës li,
shji kjimte llëme.
24 Llëbo ber pjlú bi kong li wlẽydë
llëme. Llëbo ber pjlú oblë kong li
wlẽydë dey.
25-26 Sbö tjlõkwo tak pjang eni:
«Llëbo tjeng kjok ëre kjing go kës li, e
Tjlapga ĩ.»† E kjĩshko ga sjëngna tjeng
ba soynezlong uyo roshko li tjwlẽmi,
uëmi ga pjlúe. Llëbo shäryëmi löng

* **10:7** Éxodo 32.6. † **10:25-26** Salmo 24.1.

oware, de pjlúre, e woyotjlĩmi llëme.
Tjwe kjone dwayo kjakrokëmi ë kong
llëm bakoe.
27 Sbö tjlõkwo kjragaga llëm
wleniyo, pjãy maya jek ba shwoyle ga
pjãy jek ga pjlúe. Llëye twe bomi kong
eshko li uëmi pjire. Llëbo shäryëmi
löng oware, de pjlúre, e woyotjlĩmi
llëme.
28 Gueniyo ga ëbo tjlẽ bomi kong ga
«Sjëngna kjwe twaraba sböpga jyãglo
kong» le bomi kong wleni ga uëmi
llëm, balagali wotjlĩk ga sjëngnali uëy
ga äele kjwe kjĩshko.
29 Bomi kong ga uëmi ga pjlú,
gueniyo uëmi llëm, oblëli kjĩshko.

Gueniyo kjone kjone tjlẽ bor kong
ga «Miydër ga llëbo shäryër ga pjlúe.
¿Eni ga shäryër llëm, oblë kjĩshko ega?
30 ¿Tja tjlẽno ga "Sbö, tja wopjlú bop
tjok, dli ëre kjĩshko" loror pjir ga uër
ga äelëmi bor kong ega?» le bor kong
eni.
31 Pjãy ië, pjãy di ië, llëye oblë
shäryëmi dö ga shäryozĩ uunkong eni,
Sbö iëba ber kësbang, tjwlõ ara bomi
kjĩshko wlo.
32 Shji oblë ichë dir llëme. Judíoga,
nopga judío llëm wleniyo, Sbö tjlõkwo
kjragaga, e ichëy dir kjlara llëme.
33 Tjara drön ëë, llëbo pjlú shäryë
oba bokso wlo ĩyado, llëbo ber pjlú
oblë kong wlo, epga där wlo, llëbo ber
pjlú bor kong wlo llëme.

11

1 Cristo opshäryono sorë ga tja op-
shäryë eni bakoe. E kjĩshko ga tja
opshäryë sorë ga pjãy opshäryos eni
bakoe.

Shji löng syõshtë Sbö kongshko ga shji opshäryë sorë

2 Tja woyoshrëmi enido. Tjlõkwo
twara bor kongli pinor bomi kong, ga
shäryëmi löng eni ĩyado. Pjãy poshrër
ara e kjĩshko.
3 Gueniyo llëbo lër bomi kong,
miydëmi wlo. Sbö, e Cristo kägäyo.
Cristo, e domerga uunkong kägäyo.
Ga domerga kjlara kjlara, e ba boy
kägäyo bakoe.
4 Domer kä kjinguë syõshtë Sbö
kongshko, llëm ga Sbö tjlõkwo roy
leshko ga e Cristo bangkjrë llëme
loklo.
5 Walëra kä kjinguë llëm syõshtë
Sbö kongshko, llëm ga Sbö tjlõkwo roy
leshko ga e ba kägäyo bangkjrë llëme
loklo. Shärye eni wleni ga walë li
lökkjrë ara, kä shtak dret wleni.
6 Kä kjingue woydë llëm ga ba
käkzong shtëy ber dret dey. Shäryoroy
eni ga lökkjrë ara kjĩshko ga ba kä li
kjingue dey.
7 Gueniyo domer kä kjinguë llëm
dey, domer li shäryara Sbörë so e om
go kjoyo kjĩshko. E kjĩshko ga Sbö ber
kësbang, tjwlõ ara domerli kjĩshko. Ga
domerli ber kësbang, tjwlõ ara ba boy
li kjĩshko.
8 Domer shäryara Sbörëshko ga llëye
shira walë doyo go dwayo, domer
shäryoklo wlo llëme. Walëra shäryara
Sbörëshko ga llëbo shira domerli doyo
go, walëli shärye e go wlo.
9 Domer shäryara walë kjĩshko llëme.
Walëra shäryara domer kjĩshko.
10 E kjĩshko ga walëga kä kjinguë
dey, ba kägäyo bangkjrë pjlúeloklo. E
ber Sbö parkagaga kjok dogo so kong
pjlú bakoe.
11 Jesús tjlõkwo kjragaga kong ga
domerga, walëga, e iara Sbörë beno
löng ëng kjimtë wlo.
12 Dënashko ga llëbo shira Sbörë
domer li doyo go dwayo, ga walë li
shäryara e go. Gueniyo eshko tek
lëkong ga domerga uunkong wengga
walëgarë. Eni ëmdë ga shji uunkong
shäryaga Sbörë.
13 ¿Walë syõshtë Sbö kong ga kä kjin-
guë llëm ga pjlúre, de owa? Miydaga
pjãydë om go.
14 Miydëy pjlú ga tek dämärshko ga
domerga käkzong ië pjang kur ee ga e
lökyo ara.
15 Gueniyo walëgara käkzong kur ee
ga ba kong ga tjwlõ ara, e twara Sbörë
ba kong, ba kä kjingoklo wlo kjĩshko.
16 Llëbo ëre shäryërwa, shärye Sbö
tjlõkwo kjragagarë kjok kjone pogo
bako, sdëkwo oblëyo drete. E kjĩshko

ga ëye ëngl̈ë kar kar tj̈lõkwo ëre kjĩshko l̈lëme.

Tj̈lapga Jesús woyoshroklo d̈liyo

17 L̈lëbo l̈ër bomi kong obi, gueniyo pjãy poshrër wlo l̈lëme. Pjãy tönshko ga l̈lëbo shäryëmi eshko l̈i ber bomi kong pj̈lú l̈lëme.
18 Roy kuror ga pjãy tönshko ga pjãy opkjorgö l̈öng dboy dboye. Kjoneshko ga j̈lõe l̈ër.
19 Woyde ga pjãy shdär dboy dboye. Eni ga pjãy kjone dey ber pj̈lo bek Sbö bokso ĩkoba wẽl̈ëe.
20-21 Pjãy tön iëshko ga pjãy kj̈lara kj̈lara d̈li kjrë bäm go l̈ëmi. Eni ga kjone kjone ber l̈öng nelõ erä, kjone kjone ber l̈öng d̈li drete. ¿Shäryëmi eni ga Tj̈lapga Jesús woyoshroklo d̈liyo l̈i uomirë l̈ëmire? Eni l̈lëme.
22 ¿Pjãy ië bomi ushko ga äro? ¿Sbö tj̈lõkwo kjragaga obl̈ë l̈i bangkjrëmi l̈lëm ega? ¿Ëye l̈lëye dret wleniyo iëmi woydë ber l̈öng l̈ökshko eni ega? ¿L̈lëye l̈ër bomi kong ga pj̈lú? Pjãy poshrër ga äe.
23 Bor sdëkwo ëre twara Tj̈lapga Jesúsdë bor kong, ga l̈oror bomi kong tjän: Tj̈lapga Jesús soynezlong shkëyo ga pj̈lung shosho suk pjir kjrara kjwara,
24 ga tj̈lẽ Sbö kong ga «Tjawa kong d̈li tworop ëre. Tjawa ber wopj̈lú bop tjok e kjĩshko» l̈e. E irgo ga pj̈lung shosho suk pjir l̈i tora, ga tj̈lẽ l̈öng l̈i kong ga «Ëre bor sho wleni, twak bomi kong. Shäryëmi jũni, bor woyoshroklo» l̈e.
25 Iono l̈ok pjir irgo ga di ioklo kjrara kjwara, roy kjil̈lgwo bo dyo dbo ara, ga tj̈lẽ l̈öng l̈i kong ga «Tj̈l̈õkwo twara Sbörë tjagl̈ën, beno ĩyado wlo. Shärye wlo ga bor srëng l̈i kwon bomi kjĩshko. Kjil̈lgwo bo dyo dbo ara ëre, e ba jyãgl̈o. Iëmishko ga shäryëmi jũni, bor woyoshroklo» l̈e.
26 ¿L̈ara eni l̈i l̈lë l̈oklo? Pj̈lung shosho suk pjir l̈i uëmishko, kjil̈lgwo bo dyo dbo ara l̈i iëmishko ga Tj̈lapga Jesús wolono bomi kjĩshko l̈i roy shdömi l̈öng wleni, tjwe iröng obi guing.
27 Gueniyo shäryëmi l̈öng enishko ga ëye ië, gueniyo Tj̈lapga Jesús bangkjre l̈lëm ga l̈lëbo owa shäryayde, Tj̈lapga l̈i doyo, ba srëng, e bangkjre l̈lëm kjĩshko.
28 E kjĩshko ga pjãy pj̈lung shosho suk pjir l̈i uoydë l̈lëm obishko, pjãy kjil̈lgwo bo dyo dbo ara l̈i ioydë l̈lëm obishko ga woyde ga pjãy opwoyotj̈lĩk yõtso bäm go guing.
29 Ëye Tj̈lapga l̈i doyo l̈lë l̈oklo miydë l̈lëm ga ba woyoshroklo d̈liyo l̈i ue l̈lëm dey, kjil̈lgwo bo dyo dbo ara l̈i ie l̈lëm dey bakoe. Uara eni wleni ga om go l̈i opyono beno shäng shdungko.
30 Pjãy ara shduna Tj̈lapga l̈irë e kjĩshko. Pjãy kjone kjone swlo ara, kjone kjone dbo l̈lëm, kjone kjone wolono, Tj̈lapga Jesús woyoshroklo d̈liyo l̈i uoromi owa kjĩshko.
31 Gueniyo shji om go opwoyotj̈lĩk yõtso bäm go guing ga shji shdũya l̈lëme.
32 L̈lono ga nopga Sbö miydë l̈lëm wleniyo shdũya Tj̈lapga l̈irë. Shjira shdũya eerishko, shji ber l̈öng shdũya ba tjok eshko l̈lëm wlo.
33 E kjĩshko ga pjeyoga, pjãy tönshko ga woyde ga pjãy ëng koshë uunkong guing ga pjãy iokdo.
34 Pjãy kjone kjone pj̈liröshko ga pjãy ië bomi ushko bäm go guing, pjãy tönshko ga pjãy shdũya Tj̈lapga Jesúsdë l̈lëm wlo.
L̈lëbo obl̈ë l̈lgwer, tja jek äär bomi ĩkshko jã.

12

Kjok miydë twe Sbö Sëyarë bi kong

1 Pjeyoga, kjok miydë twara Sbörë obl̈ë obl̈ë bomi kong. Woydër ga e sorë miydëmi pj̈lúe.
2 Dënashko ga Sbö miydomirë l̈lëm obishko ga pjãy icharaba sböpga jyãgl̈o tj̈lẽ l̈lëm wleniyo poshrëk.
3 E kjĩshko ga l̈ër bomi kong ga ëye tj̈lẽ Sbö Sëya go ga Jesús l̈ãywe owa ga äe. Ga ëye tj̈lõkwo l̈ë Sbö Sëya go l̈lëm ga «Jesús, e nopga uunkong Tj̈lapga» l̈e ga äe.

4 Shji Sbö tjlõkwo kjragaga kong
kjok miydë twara Sbö Sëyarë oblë
oblë, gueniyo Sbö Sëya li, e kjlaraso
eröe.
5 Llëbo shäryëy Tjlapga Jesús kong
oblë oblë, gueniyo Tjlapga li, e
kjlaraso eröe.
6 Pak shäryëy Sbö kong oblë oblë,
gueniyo shji kjimtaga shäng kjlaraso
pak li shäryë, Sbö li e.

7 Shji kjlara kjlara kong kjok miydë
twara Sbö Sëyarë bi kong oblë oblë,
llëbo shäryëy ber pjlú shji uunkong
kong wlo.
8 Kjone kjone kong kjok miydë
twara, tjlẽ oba kong, kukoba wẽlë
wlo. Kjone kjone kong kjok miydë
twara, tjlẽ kjok miydë go wlo.
9 Kjone kjone kong kjok miydë
twara, mär Tjlapga Jesús go jlõkoyo
wlo. Kjone kjone kong kjok miydë
twara, swlopga poptë wlo.
10 Kjone kjone kong kjok miydë
twara, llëbo ĩydëba llëm wleniyo
shäryë wlo. Kjone kjone kong kjok
miydë twara, Sbö tjlõkwo lë wlo.
Kjone kjone kong kjok miydë twara,
sëya llë pjlúre, de oware miydë pjlú
wlo. Kjone kjone kong kjok miydë
twara, tjlẽ kjok shto oblë oblë so
tjlõkwo go. Kjone kjone obi kong kjok
miydë twara, tjlõkwo laraba kjok shto
oblë oblë so tjlõkwo go li pjllllgwek
ber wẽlë wlo.
11 Llëbo uunkong ëre shärye Sbö
Sëya kjlaraso lirë nopga kjlara kjlara
kong, woyde sorë li eni.

12 No doyo, e orkwo tjok, dre tjok,
bokkwo tjok, kwomgwo tjok, llëbo
ara obi bakoe. Eni ëmdë ga doyo li
kjlaraso döe. Cristo doyo, e eni bakoe.
13 Shji judíogare, de llëmde, shji
parkagaga tjwlẽk löng pjir wleniyore,
de llëmde, shji uunkong go Sbö Sëya
shrono beno kësbang bi tjok. Eni ga
shji iara beno doyo kjlaraso wleni.

14 Bi doyo, e llëbo ara ëmdë ga e
kjlaraso döe.
15 Bi dre tjlẽ ga «Tja orkwo llëm
kuzong ga woydër ga tja ber doyo ëre
tjok ame» le kjwe ga ber doyo li tjok
llëm ga äe.
16 Bi kwomgwo tjlẽ ga «Tja bokkwo
llëm kuzong ga woydër ga tja ber
doyo ëre tjok ame» le kjwe ga ber
doyo li tjok llëm ga ä bakoe.
17 ¿Bi doyo uunkong li bokkwo erö
kjwe ga shji kjok kuk sorë? ¿Bi doyo
uunkong li kwomgwo erö kjwe ga
shji kjok lõ shik sorë?
18 Bi doyo llëbo oblë oblë li iara
Sbörë uunkong, woydara sorë li eni.
19 Bi doyo uunkong li llëbo kjrinaso
dö kjwe ga e ber doyo llëme.
20 Llëbo ara ëmdë ga bi doyo li, e
kjrinaso döe.
21 «Pjãy woydër llëme» le bi
bokkworë bi orkwo kong ga äe. «Pjãy
woydër llëme» le bi kägärë bi dre kong
ga ä bakoe.
22 Llëbo dbo llëm kjoyo li, shji kjimte
ara.
23 Llëbo tjwlõ ara llëm kjoyo li doyëy
yõtso. Llëbo ĩkko llëm li dëy yõtso, ĩkoba
llëm wlo.
24 Gueniyo llëbo ĩkoba ga pjlú li kong
llëbo shäryëy eni llëme. Eni ga bi doyo
shäryara Sbörë, llëbo tjwlõ ara llëm
kjoyo li dëy yõtso wlo.
25 E kjĩshko ga bi doyo llëbo oblë oblë
li, e ëng kjimtë kar kar wlo, e shdär
ber tjeng dboy dboy wlo llëme.
26 Llëbo kjone dey li bang ara wleni
ga bang kuya bi doyo kës lirë. Llëbo
ber pjlú llëbo kjone dey li kong wleni
ga bi doyo kës li ber wopjlúe.
27 Pjãy uunkong Cristo doyo wleni.
Pjãy kjlobi ba doyo llëbo oblë oblë
wleni.
28 Shji Sbö tjlõkwo kjragaga li tjrëko
kjone kjone iara Sbörë bäm go beno
ba tjlõkwo roy laga Jesús ãska. E irgo
ga kjone kjone iara beno ba tjlõkwo
laga. E irgo ga kjone kjone iara
beno no pingga. Kjone kjone obi iara
beno löng llëbo ĩydëba llëm wleniyo
shäryaga, swlo poptaga, no kjimtaga,
no ichaga, kjok shto oblë oblë so
tjlõkwo laga bakoe.
29 ¿Shji uunkong Sbö tjlõkwo roy
laga Jesús ãskare? ¿Shji uunkong Sbö
tjlõkwo lagare? ¿Shji uunkong no

pinggare? ¿Shji uunkong ˈllëbo ĩydëba ˈllëm wˈleniyo shäryagare?
30 ¿Shji uunkong swˈlo poptagare? ¿Shji uunkong kjok shto oblë oblë so tjˈlõkwo ˈlagare? ¿Shji uunkong ˈllëbo ˈlara kjok shto oblë oblë so tjˈlõkwo go ˈli pjˈloˈlgwegare? Lˈlëme.
31 Gueniyo woydër ga kjok miydë tjwˈlõ arayo ˈli wˈlẽmirë. Gueniyo ˈllëbo kjrina obi tjwˈlõ ara, kjok miydë tjeng kës ëre kjinmo. Era ˈlër bomi kong, miydëmi wˈlo.

13

Oblë woydëy sorë

1 Tja tjˈlẽ nopga tjˈlõkwo kjring kjwobi go ga pjˈlú, ga tja tjˈlẽ Sbö parkagaga kjok dogo so tjˈlõkwo go ga pjˈlú bako wˈleni ëmdë ga oblë woydër ˈllëm ga tjˈlõkwo ˈlër ˈli ber tjwˈlõ ˈllëm, sbi ˈllë toroy ˈli pjˈlukyo wˈleni, pjankwo shporoy ëng go ˈli pjˈlukyo wˈleni bakoe.
2 Tja kong kjok miydë twara Sbö Sëyarë bor kong, Sbö tjˈlõkwo ˈlër oba kong pjˈlú wˈlo, tjˈlõkwo tjeng kës pĩyde Sbörë ˈllëm obi ˈli miydër shäng pjir, tja mär Cristo go jˈlõkoyo, ga dˈlup ˈllë ichër jek kjok shto oblë ga pjˈlú wˈlo wˈleni ëmdë ga oblë woydër ˈllëm ga tja tjwˈlõ ˈllëme.
3 Bor ˈllëbo tjeng kës ˈli tworor nopga song wˈleniyo kong, ga bor doyo ëre opyono beno sukoba wˈlo wˈleni ëmdë ga oblë woydër ˈllëm ga tja potjwˈlẽkkˈlo drete.
4 Shji oblë woydë ˈli eni. Lˈlëbo shärye oblërë bi kongshko ga kuy kjinge. Shji wopjˈlú oblë tjok. Shji wotjˈlĩk owa oblë kong ba ˈllëbo kjĩshko ˈllëme. Shji opposhrëk ˈllëme. Shji krë ˈllëme.
5 Shji tjˈlẽ iir go ë kong ˈllëme. Shji wotjˈlĩk bi kjĩshko dö ˈllëme. Shji iirkë maˈling ˈllëme. Lˈlëbo shäryara oblërë beno bi kong owashko ˈli woyotjˈlĩy sök enido ˈllëme.
6 Lˈlëbo shäryëba owa oblë kong ga shji ber wopjˈlú e kjĩshko ˈllëme. Shji ber wopjˈlú, ˈllëbo shäryëba bek ˈli kjĩshko döe.
7 Oblë dir ara ëmdë ga shji ber ˈlöng pjˈlú ba tjok, shji wotjˈlĩk pjˈlú ba tjok, koshëy ĩyado ˈllëbo pjˈlú shäryë wˈlo, rayëy ˈllëm bakoe.
8 Shji oblë woydë ˈli, e pjir ˈllëme. Eerishko ga kjone kjone Sbö tjˈlõkwo ˈlaga, kjone kjone tjˈlẽ tjˈlõkwo miydë ˈllëm ˈli go, kjone kjone tjˈlõkwo pĩyde nopga kong ˈllëm ˈli miydë pjˈlú bakoe. Gueniyo ˈllono ga ˈllëbo tjeng kës ëre pjir.
9 Eerishko ga Sbö tjˈlõkwo miydëy uunkong ˈllëm obi. E kjĩshko ga ba tjˈlõkwo ˈlagaga omˈlë uunkong ga äe.
10 Gueniyo ˈllono ga ba tjˈlõkwo tjeng kës ˈli pĩya Sbörë uunkong kong. Eshko ga ëye oblë ping ba tjˈlõkwo go ame.
11 Tja chirawashko ga tja tjˈlẽ kjwozirwa dik, tja wotjˈlĩk kjwozirwa dik bakoe. Gueniyo tja öötong domershko ga ˈllëbo kjwozirwa ĩ ˈli rayoror pjir, shäryër ame.
12 Shji opĩk opĩkkˈlo goshko ga ˈllëbo ĩgöy wẽˈlë ˈllëme.* Eerishko ga Sbö tjˈlõkwo woyotjˈlĩyshko ga miydëy wẽˈlë ˈllëm eni bakoe. Gueniyo ˈllono ga miydëy wẽˈlë, shji ˈlan oblë tjok ëng bokshto wˈleni. Eerishko ga ˈllëbo miydëy ara ˈllëme. Eshko ga miydëy uunkong, shji miyde Sbörë sorë ga eni.
13 Eerishko ga ˈllëbo shäryëy wˈlo ˈli, e beno kjringgwo mya. Woyde ga shji mär Cristo go, e koshëy ĩyado, oblë woydëy bakoe. Gueniyo shji oblë woydë ˈli, tjwˈlõ arayo ˈli e.

14

Sbö tjˈlõkwo roy ˈlëy tjˈlõkwo miydë ˈllëm wˈleniyo go, Sbö tjˈlõkwo roy ˈlëy, kukoba wẽˈlë wˈlo bakoe

1 Pjãy drön ëë, oblë woydë wˈlo ĩyado. E wopro ga kjok miydë twe Sbö Sëyarë bomi kong ˈli wˈlẽzĩ ĩyado, kjok miydë twe bomi kong ba tjˈlõkwo roy ˈlëmi wˈlo ˈli rokozĩ ba kong bäm go.
2 Ëye tjˈlẽ tjˈlõkwo miydë ˈllëm wˈleniyo go ga tjˈlẽ shäng Sbö kong, tjˈlẽ shäng nopga kong ˈllëme. E kjimte Sbö Sëyarë

* **13:12** Eshko dbaryo ga nopga opĩgö opĩkkˈlo go yõtso ˈllëm, opĩkkˈlo ˈli pjˈlú ˈllëm kjĩshko.

tjlõkwo miyde llëm li lë, gueniyo llëye le shäng li llë miydëba llëme.
3 Gueniyo ëye Sbö tjlõkwo roy lë ga tjlẽ shäng nopga kong, e ber pjlú ba kong lok wlo. Kuya lok ga dbokjrë e go, wosonkë llëm wlo. Eshko ga löng wopjlú, tjlõkwo li kjĩshko.
4 Ëye tjlẽ tjlõkwo miydë llëm wleniyo go ga llëbo pjlú shäryayde ba kong om go. Gueniyo ëye Sbö tjlõkwo lë ga llëbo pjlú shäryayde Sbö tjlõkwo kjragaga löng kës li kong.
5 Woydër ga pjãy uunkong tjlẽ tjlõkwo miydë llëm wleniyo go. Gueniyo pjãy Sbö tjlõkwo lë li woydër ara. Era tjwlõ ara anmoyõ, kukoba wẽĨë kjĩshko. Pjãy tjlẽ tjlõkwo miydë llëm wleniyo li tjwlõ äär eni llëme. Gueniyo tjlõkwo lëmi löng tjlõkwo miydë llëm wleniyo go li pjlollgweya oblërë, kukoba pjlú wlo ga era tjwlõ ara anmoyõ bakoe.
6 Pjeyoga, ¿tja äär bomi shwoy tjlẽ tjlõkwo miydë llëm wleniyo go ëro wleni ga e llëno bomi kong? Ber pjlú bomi kong wlo ga pjãy pin tjlõkwo lara Sbörë bor kong oblë oblë li goshko ga woyde ga lër bomi kong, kugömi wẽĨë wlo.
7 Tëkwo dboryoklo oblë oblë li eni bakoe. Dbonmo llë, kjorkwang shäryak jong kjiyo tjok tëy or go wleniyo llë, e tëbashko ga tëba wẽĨë llëm ga llë layde e go miydëba llëme.
8 Nopga ëngkjwë kjwlëshko ga wli bakwe bäm go, gueniyo pjlukyo kugaba wẽĨë llëm wleni ga ëye poshäryë ëngkjwë wlo llëme.
9 Pjãy eni bakoe. Pjãy tjlẽ tjlõkwo kugaba wẽĨë li go llëm ga llë lomirë löng li miydëba llëme. Lëmi löng pjluk jong erä.
10 Kjok ëre kjing go ga tjlõkwo oblë oblë ara jlõe. Ga kjrina kjrina li go ga nopga tjlẽ ëng kong, ëng kugö wẽĨë wlo.
11 Eni ga ëye tjlẽ shäng li llë loklo miydër llëm ga tjawa ber löng ëng kong shto oblë so wleni, eshko ga tjawa pjeyo wleni llëme.
12 E kjĩshko ga kjok miydë twe Sbö Sëyarë li woydëmi ara bomi kong kuzong ga kjok miydë ber pjlú Sbö tjlõkwo kjragaga löng kës kong li, e wlẽmirë dey.
13 E kjĩshko ga ëye tjlẽ tjlõkwo miydë llëm wleniyo goshko ga woyde ga roke Sbö kong ga kjimte tjlõkwo le li pjlollgwek, kukoba wẽĨë wlo.
14 Tja syõshtë Sbö kong tjlõkwo miydë llëm wleniyo goshko ga tja syõshtë shäng bor sëya go, gueniyo llëye lër shäng li llë loklo miydër llëme.
15 ¿Eni ga llëye shäryër? Olö ga tja syõshtë Sbö kong bor sëya go, llëye lër shäng li llë loklo miydër llëm wleni. Olö ga tja syõshtë bor wotjlĩk li go, llëye lër shäng li llë loklo miydër pjir wleni. Olö ga tja të ba kong bor sëya go. Olö ga tja të bor wotjlĩk li go.
16 Sbö poshrëmi löng, llëbo shäryara bomi kong li kjĩshkoshko ga pjãy tjlẽ bomi sëya go erö ga ëye tön bop tjok ber wopjlú Sbö tjok, llëbo shäryara bop kong li kjĩshko ga ä, llëye lëmi löng li llë loklo miyde llëm kjĩshko.
17 Eshko ga bop wopjlú Sbö tjok li pjlú, gueniyo oblë kong ga llëno llëme.
18 Tja tjlẽ tjlõkwo miydë llëm wleniyo go ara, pjãy uunkong kjinmo. Tja wopjlú Sbö tjok e kjĩshko.
19 Eni ëmdë ga tja shäng Sbö tjlõkwo kjragaga tjokshko ga tjlõkwo loror kjwo shkëng (5) kuya lok wẽĨë wleniyo li tjwlõ ara, tjlõkwo loror kjwo sak dbäw dbäw pjloglo sak kjwara (10,000) tjlõkwo miydë llëm wleniyo go li kjinmo.
20 Pjeyoga, kjwozirga wotjlĩk pjlú anmoyõ llëm, gueniyo llëbo owa shäryelok ara llëm bakoe. Pjãy wotjlĩk kjwozirga dik ame, pjãy wotjlĩs tjlapgaga dik shara. Gueniyo pjãy jëk kjwozirga dik ga pjlúe.
21 Tjlapga tjlẽno li tak pjang Sbö tjlõkwo go eni:

«Nopga ichër bor tjlõkwo lë bor nopga kong,
shto oblë so tjlõkwo go.
Nopga shto oblë so ichër bor tjlõkwo lë ba kong bakoe.

Eni ëmdë ga bor tjlõkwo kjre lok
llëme.»*
22 Eni ga nopga iche Sbörë ba
tjlõkwo lë tjlõkwo miydë llëm wleniyo
go. Era ber ba tjlõkwo kjragaga li
kong llëm, e ba tjlõkwo kjragaga llëm li
kong. Gueniyo nopga iche ba tjlõkwo
lë, kukoba wël̈ë wlo bakoe. Era ber ba
tjlõkwo kjragaga li kong, e ba tjlõkwo
kjragaga llëm li kong llëme.
23 Shji tön löng uunkong shtoyo kjri-
nasoshko ga shji uunkong tjlẽ löng
tjlõkwo miydë llëm wleniyo go wleni
ga ba tjlõkwo kjraga llëm wleniyo,
llëm ga ëbo ba tjlõkwo miydë llëm
wleniyo, e äär eshko ga tjlõkwo lëmi
löng li llë loklo miyde llëm, ga «Nopga
kjwe skwẽ» le jlõe.
24 Gueniyo ba tjlõkwo lëy löng ëng
kong, shji ëng kuk wël̈ë wlo ga ba
tjlõkwo kjraga llëm wleniyo, llëm ga
ëbo ba tjlõkwo miydë llëm wleniyo, e
äär eshko ga tjlõkwo lëy löng li kuya
wël̈ë, ga miyde e go ga llëbo owa
shäryono, ga llono ga e shdũya Sbörë.
25 Eshko ga wotjlĩk llë miydëba llëm
li le pjire. Eni ga kjök tok, ga Sbö
poshrëya sök, tjlẽ ga «Sbö shäng bomi
tjok jlõe» le eni.

Shji tön löng lishko ga llëbo shäryëy sorë

26 Pjeyoga, lër bomi kong ga pjãy
tön löng lishko ga pjãy tëshko, pjãy ëng
pingshko, Sbö tjlõkwo roy lëmishko,
pjãy tjlẽ tjlõkwo miydë llëm wleniyo
goshko ga llëbo uunkong ëre shäryozĩ
ber pjlú uunkong löng li kong wlo.
27 Pjãy tjlẽ woydë tjlõkwo miydë
llëm wleniyo goshko ga woyde ga laga
pjökde myarerë döe. Ga pjãy tjlẽ jekdo
uunkong llëm, pjãy tjlẽ ëng irgo dey.
Woyde ga pjlollgwega tjok bakoe.
28 Pjlollgwega ërë llëm ga ëye tjlẽ
tjlõkwo miydë llëm wleniyo go nopga
bokshto llëm, tjlẽ tjoksa Sbö kong erö
dey.
29 Pjãy tön löng lishko ga Sbö tjlõkwo
lagaga tjlẽ pjökde myare dö bakoe. Ga
llëye le li woyotjlĩmi pjãy llamo löng
lirë yõtso.
30 Eshko ga llëbo le Sbörë no kjlara
sök eshko li kong ga ëye shäng tjlẽ ga
tjlẽ ame, ber sök kjing dey.
31 Woyde ga Sbö tjlõkwo roy
lëmishko ga pjãy tjlẽ ëng irgo, pjãy
uunkong löng li opping pjlú wlo,
pjãy dbokjrë tjlõkwo li go wlo, pjãy
wosonkë llëm wlo.
32-33 Woyde Sbörë ga llëbo shäryëy
sorë pogo llëm, woyde ga shäryëy
yõtso, bek, pjãy ber löng wlẽp wlo. E
kjĩshko ga ëye Sbö tjlõkwo lë jlõkoyo ga
opichë om go ga pjlú, le jekdo sorë
pogo llëm ga pjlúe.
Sbö tjlõkwo kjragaga löng kjok shto
oblë oblë opshäryë sorë ga pjãy op-
shäryos eni bakoe.
34 Pjãy tön löng lishko ga woyde ga
walëga ber löng kjing, tjlẽ llëm, tak
pjang kjok llgwekklo tara Moisésdë li
go sorë li eni.
35 Llëbo miyde woydë ga kjakroke
ba lanma kong äär ba ushko jã.
Walëga tjlẽno Sbö tjlõkwo kjragaga tön
löng lishko ga e bek llëme.
36 Sbö tjlõkwo weno bomi shwoy
bäm go llëm, kuga pjãydë erö llëm
bakoe.
37 Tjlõkwo lër shäng bomi kong ëre,
e laga Tjlapga lirë om go. Ëye Sbö
tjlõkwo laga le, llëm ga kjimtaga Sbö
Sëyarë le ga miyde ga jlõe.
38 Gueniyo tjlõkwo lër shäng ëre kjre
llëm ga llëye le li tjlõkwo kjrëmi llëm
bakoe.
39 Eni ga pjeyoga, kjok miydë twe
Sbö Sëyarë bomi kong ba tjlõkwo lëmi
wlo li wlẽzĩa. Ga ëye tjlẽ tjlõkwo miydë
llëm wleniyo go ga e owa lëmi llëme.
40 Gueniyo llëye shäryëmi dö ga
shäryozĩ yõtso, beke.

15

Cristo tjlõkwo roy pjlú

1-2 Pjeyoga, Sbö tjlõkwo roy
pjlú loror bomi kong dënashko li
woyoshrozĩa. Tjlõkwo kjroromi li ëre,
pjãy mär löng e go bakoe. Pjãy mär
e go jlõkoyo, ga rayëmi llëm ga pjãy
där. Shäryëmi eni llëm ga tjlõkwo li
kjroromi llëno llëme.

* **14:21** Isaías 28.11-12.

3 Tjlõkwo pina Sbörë bor kong tjwlõ
arayo li, pjãy pinor e go. Tjlõkwo
ëre eni: Cristo wolono llëbo owa
shäryoroy li potjwlẽkklo, tak pjang Sbö
tjlõkwo go sorë li eni;
4 ba doyo jnenaba, ga öötong
dbargwo mya ga woshrara Sbörë
iröng obi, tak pjang Sbö tjlõkwo go
sorë li eni;
5 e irgo ga weno shäng Cefas* kong,
weno shäng ba oppinggaga doglo sak
kjwara kjingsho pjök (12) li kong
bakoe.
6 Dbar kjwara ga weno shäng ba
tjlõkwo kjragaga doglo sak dbäw
pjloglo shkëng (500) kong. Eerishko
ga epga ara löng së obi, gueniyo kjone
kjone wolono tjän.
7 E irgo ga weno shäng Santiago
kong, ga weno shäng Sbö tjlõkwo roy
lagaga ba ãska löng kës li kong bakoe.
8 Weno uunkong li kong irgo ga
öötong dbar kop ara ga weno shäng
bor kong shara. Eni ga tja so chida
weno ba dbaryo go llëm kjoyoe.
9 Sbö tjlõkwo roy laga Jesús ãska
löng kës li tjwlõ ara, bor kjinmo.
Sbö tjlõkwo kjragaga shdunor ara. E
kjĩshko ga tja llëno llëm, tjwlõ llëm, tja
kowëba Sbö tjlõkwo roy laga Jesús ãska
wlo.
10 Gueniyo Sbö wopjlú li kjĩshko ga
pak ëre twara bor kong, ga eerishko
ga tja beno shäng ba shäryë. Tja
parkono ara, epga kjinmo. E kjĩshko
ga llëye shäryara bor kong li beno
tjwlõ ara. Gueniyo pak shäryoror om
go llëm, tja kjimtaga Sbörë, ba wopjlú
li kjĩshko.
11 Eni ga tjlõkwo laga li tjare, de
epgare, tjlõkwo lërwa löng li e eröe. Ga
tjlõkwo kjroromi li e bakoe.

No wolono tjeng li woshre Sbörë iröng obi

12 ¿Eni ga Cristo woshrara Sbörë
iröng obi roy lororwa bomi kong ga
pjãy kjoneshko tjlẽ ga nopga wolono
ga woshre llëme lëmi ega?
13 Nopga woshre llëm kjwe ga
Cristo woshrara llëm bakoe.
14 Ga Cristo woshrara llëm kjwe ga
tjlõkwo lërwa löng li tjwlõ llëm, pjãy
mär löng Cristo go li tjwlõ llëm bakoe.
15 Eni jlõ kjwe ga pjãy pinorwa li,
e jyõ erä, Cristo woshrara jlõe lërwa
löng li kjĩshko. Ga nopga wolono tjeng
li woshre Sbörë iröng obi llëm kjwe ga
Cristo woshrara roy lërwa bomi kong
li, e jyõ.
16 Nopga wolono tjeng li woshre
Sbörë iröng obi llëm kjwe ga Cristo
woshrara llëm bakoe.
17 Ga Cristo woshrara llëm kjwe ga
pjãy mär löng Cristo go li tjwlõ llëm, ga
owa pjang bomi go li löna Sbörë llëm
bakoe.
18 Eni jlõ kjwe ga nopga töno beno
tjeng Cristo tjok tjeng li, e jeno lönge.
19 Shji töno beno tjeng Cristo tjok,
shji kjimte kjok ëre kjing go wlo erö
kjwe ga shji song jlõ, nopga löng kës
li kjinmo.

20 ¡Cristo woshrara Sbörë iröng obi
jlõe! Miydëy e go ga llono ga nopga
wolono tjeng li woshre iröng obi
bakoe.
21 Shji wolon, domer kjlara kjĩshko.
Eni wleni ga domer kjlara obi kjĩshko
ga shji woshre Sbörë iröng obi.
22 Shji Adán tjëyoga kjĩshko ga shji
wolon. Eni wleni ga shji Cristo tjëyoga
kjĩshko ga shji woshre Sbörë ber löng
së.
23 Gueniyo uunkong li woshre dbar
kjwara llëme. Cristo woshrara bäm
go. Miydëy e go ga tjwe iröng obishko
ga nopga baĩya li woshre eshko jã.
24 Eshko ga ba wloyoga kjlobi li zãya
Cristorë pjir, sëya llë dbo ara wleniyo,
oblë ichagaga wleniyo uunkong
bakoe. Ga llëbo tjeng kës li twe Data
Sbö kong, iche wlo. Llëbo tjeng kës li
pjir eshko jã.
25 Llëbo tjeng kës li iche Cristorë, ba
wloyoga kës li zana pjir guing.
26 Ba wloyo pjiya ber iröng li, wolon
li e. Eshko ga ëye wolon ame.
27 Sbö tjlõkwo tak pjang eni: «Llëbo
tjeng kës li twara ba kong, iche wlo.»†
Llëbo tjeng kës li twaga Sbörë om go

* **15:5** ***Cefas***, e kowëba ***Simón Pedro*** bakoe. † **15:27** Salmo 8.6.

Cristo kong, iche wlo. Gueniyo llëbo tjeng kës le li, e Sbö om go layde llëme.
28 Eshko ga llëbo tjeng kës beno tjeng Cristo wloshkoshko ga Cristo, ba Wa om go li opyë ber shäng ichaga Sbörë. Eni ga Sbö, e ber shäng llëbo tjeng kës li ichaga.
29 Kjone kjone wolono, wak llëm wleniyo, ga pjãy kjone kjone ëng wë jer di roshko ba ãska. ¿Epga woshre Sbörë iröng obi llëm kjwe ga shäryëmi eni ega?
30 ¿Eni jlõ kjwe ga tjawa opyë löng shto owashko wleni dbar kjwobi go ega?
31 Pjeyoga, pjãy töno beno tjeng bi Tjlapga Cristo Jesús tjok kjĩshko ga tja wopjlúe. Miydëmi pjlú ga e jlõe. Lër bomi kong ga dbar kjwobi go ga tja zrökoba woydë, e jlõ bakoe.
32 Tja shäng Éfeso kjokyoshko ga nopga opyono bor wloyo dbo ara go, so äya kjloshko so kjoyoe. ¿Nopga wolono tjeng li woshre Sbörë iröng obi llëm kjwe ga shäryër eni llëno? Eni jlõ kjwe ga «Eeri ga shji ië ara, shji dyo ië ara bako, bong ga shji wolon kjĩshko.»‡
33 Pjãy jyãpgwëbashko ga jlõ lëmi llëme. Shji yorkaga owa ga bi sdëkwo pjlú li jer.
34 Pjãy wotjlĩs bëy iröng obi. Pjãy llëbo owa shäryë ame bakoe. Pjãy kjone kjone Sbö miydë llëme. Lër bomi kong, pjãy lökkjrë e go wlo.

Shji woshrara Sbörë iröng obishko ga bi doyo ber sorë

35 Pjãy kjone kjone tjlẽ ga «¿Shinmoga woshrara Sbörë iröng obi ga doyo ber sorë?» lëmi bor kong eni.
36 Nopga kjok miydë llëm wleniyo li llëbo kjakrokokdo. Dwla dguëy ga sho kjer pjir guing ga wen tjaglën eshko jã. Kjer llëm ga llëno llëme.
37 Dwla llë dgoroy ga wen tëm li ber oblë, e so dwla li kjoyo ame.
38 Dwla dgoroy li ie Sbörë wen, woyde sorë li eni. Dwlagwo kjrina kjrina doyo sorë ga shäryе eni.
39 No, öng, sënwa, mã, kjrina kjrina doyo oblë, llëbo uunkong doyo e so e kjoyo dö llëme.
40 Llëbo kjok dogo so doyo tjok, llëbo kjok ëre so doyo tjok, gueniyo llëbo kjok dogo so doyo wolësowa li, llëbo kjok ëre so doyo wolësowa li, e oblë oblëe.
41 Dlo kãlã, mok kãlã, dbala kãlã, kjrina kjrina kãlã oblë oblëe. Dbala oblë oblë li kãlã oblë oblë bakoe.
42 Shji woshre Sbörë iröng obishko ga bi doyo twe bi kong li, e oblë eni bakoe. Eerishko ga bi doyo ëre wolon, e irgo ga sho an. Gueniyo eshko ga bi doyo wolon ame.
43 Bi doyo ëre jnekoba klung roshkoshko ga tjwlõ ara llëm, dbo ara llëm bakoe. Gueniyo woshre iröng obishko ga bi doyo tjwlõ ara, dbo ara shara.
44 Eerishko ga bi doyo ëre pjlú, shji ber löng kjok ëre kjing go wlo. Gueniyo eshko ga bi doyo ber pjlú, shji löng kjok dogo wlo.
45 Sbö tjlõkwo tak pjang eni: «Domer bäm go ko Adán li, e iara Sbörë beno shäng së.»§ Gueniyo shäng kjlara obi Adán dik, era sëya, ga shji ie ber löng së tjaglën wleni.
46 Bi doyo pjlú, shji löng kjok dogo wlo li, e weno bäm go llëme. Bi doyo pjlú, shji löng kjok ëre kjing go wlo lira weno bäm go.
47 Domer bäm go li, e shäryak klung sho tjeng kjok ëre kjing go li go. Domer oblë lira kjok dogo so.
48 Domer kjok ëre so bäm go li doyo sorë ga shji kjok ëre so löng kës li doyo so e kjoyo bakoe. Domer kjok dogo so lira, ba doyo sorë ga ëye kjok dogo so löng kës li doyo eni bakoe.
49 Shji weno so domer kjok ëre so li kjoyo sorë ga llono ga shji wen so domer kjok dogo so li kjoyo eni bakoe.
50 Pjeyoga, lër bomi kong ga bi doyo ëre pjir. E äär ber löng Sbö sök no pjluyo ĩyado lishko wlo llëme. Llëbo

‡ **15:32** Isaías 22.13. § **15:45** Génesis 2.7.

pjir ̇li äär ber ̇llëbo pjir ̇llëm ̇li tjok ̇llëme.
51 Ll̇ëbo miydëba ̇llëm ẇleniyo ̇lër bomi kong kjrina. Kuzĩ yõtso. Shji wȯlon uunkong ̇llëme. Gueniyo shji kj̇lopswe uunkong,
52 wop eni ̇llëm, shji bokkwo smer ẇleni. Eshko dbaryo ga ẇli bakwaraba jek pjirshko ga wȯlono ̇löng ̇li woshre Sbörë ber ̇löng ĩyado ẇlo, ga shji kj̇lopswe eshko jã.
53 Bi doyo ëre pjir kjĩshko ga woyde ga kj̇lopswe ber pjir ame ẇlo. Bi doyo ëre wȯlon kjĩshko ga woyde ga kj̇lopswe ber wȯlon ame ẇlo.
54 Eshko ga bi doyo ëre pjir ẇlo ̇li kj̇lopswara beno pjir ame ẇlo, bi doyo ëre wȯlon ẇlo ̇li kj̇lopswara beno wȯlon ame ẇloshko ga tj̇lõkwo tak pjang Sbö tj̇lõkwo go ̇li shäryono eshko. Tj̇lẽ ga

«Wȯlon ̇li, e pjira Sbörë.*
55 Wȯlon, ëye zam ame.
Wȯlon, pja dbo ame.»†
56 Shji wȯlon, ̇llëbo owa shäryoroy ̇li kjĩshko. Ga ̇llëbo shäryoroy ̇li owa, e miydëy kjok ̇llgwekk̇lo tara Moisésdë ̇li go.
57 Gueniyo shji mär Tj̇lapga Jesucristo go kjĩshko ga shji ie Sbörë ber wȯlon ame ẇlo. Shji wopj̇lú ba tjok e kjĩshko.
58 Eni ga pjeyoga, pjãy wokjang, pjãy mär ber ̇löng Tj̇lapga Jesús go ĩyado. Miydëmi ga pak shäryëmi Tj̇lapga Jesús kong ̇li tjẇlõ ara. E kjĩshko ga pjãy parkë ba kong j̇lõkoyo ĩyado.

16

Dbur töng Sbö nopga kong

1 Pjãy dbur töng, ichëmi jek Sbö nopga kong ẇloshko ga shäryozĩ, ̇loror Jesús tj̇lõkwo kjragaga ̇löng Galacia kjokyo kong sorë ga eni.
2 Dbar sondë kjwobi go, pjãy tönshko ga pjãy kj̇lara kj̇lara dbur twë sira, jnemi ẇlo. Ëye dbur shano ara ga dbur twe ara. Ëye dbur shano sira ga dbur twe sira. Shäryozĩ eni, tja äärshko ga töng tjeng pjir tjän ẇlo.
3 Eni ga tja jek äär bomi shwoyshko ga nopga ẇlẽnomi ̇löng ̇li ichër jek Jerusalén kjokyo ba tjyë, ga kjibokwo twër ba kong ̇lok, söya jek ba tjok ẇlo, epga ë miyde Jerusalén sopgarë ẇlo.
4 Woydëmi ẇleni ga tja jek ba tjok bakoe.

Pablo wotj̇lĩk to kjok shto ob̈lë

5 Tja wotj̇lĩk jek äär Macedonia kjokyo. E irgo ga tja jek äär bomi shwoy, bomi ĩk ẇlo.
6 Tja ber sök bomi tjok dbar kjwöbö dikjoyoe. Tja opshik ̇llëm, kjok owa dbaryo ̇li jek guing kjwe.
7 Tja jek bomi ĩk jekdo ga pjãy ĩn dbar kop ara ga äe. Tja iche Tj̇lapgarë ẇleni ga pjãy ĩn woydë dbar kjwöbö, jëkko dö ̇llëme.
8-9 Gueniyo na Éfeso kjokyo ga tja pak ara, Cristo tj̇lõkwo kukoba woydë ara kjĩshko. Nopga ara wotj̇lĩk owa bor kong bakoe. E kjĩshko ga tja ber sök na, äär jong judío dbar shrëz̈long dbaryo kowe ̇lok Pentecostés* ̇lishko.
10 Timoteo äär bomi ĩkshko ga ẇlokjrozĩ yõtso, ber wopj̇lú ẇlo, e parkë Tj̇lapga Jesús kong botoya dik kjĩshko.
11 Bangkjrozĩa. Ga brikshko ga kjimtozĩ, tek shäng wopj̇lú bor shwoy ẇlo. E koshër shäng ëreshko, bi pjeyoga jëk ̇löng ba yorkë ̇li tjok bakoe.
12 Bi kj̇lara Apolosda ichoror to jek bomi ĩk ba tjok ̇lok ̇loror, gueniyo jek woydë ̇llëme. Gueniyo dbar tjokshko ga pjãy ĩyde kjẇlë jã ̇le.

Pablo ̇lano pjeyoga ob̈lë ob̈lë kjĩshko

13 Pjãy sjëke. Pjãy mär Jesús go j̇lõkoyo ĩyado. Pjãy opyos wokjang, pjãy wosonkë ̇llëme.
14 Ll̇ëye shäryëmi dö ga ob̈lë woydozĩ ara.
15 Tj̇lapga Jesús tj̇lõkwo roy ̇loror Acaya kjokyoshko ga tj̇lõkwo kjragaga bäm go ̇li beno Estéfanas, ba pjeyoga bakoe. Ga epga beno ̇löng pjeyoga

* **15:54** Isaías 25.8. † **15:55** Oseas 13.14. * **16:8-9** Pentecostés ̇lanyo, e tak pjang Hechos 2.1.

oblë mär Tjlapga Jesús go li kjimtë ara. E miydëmi pjlúe. E kjĩshko ga rokër bomi kong ga
16 epga kolozĩa. Oblëga parkë löng baĩya dik li kolozĩ eni bakoe.
17 Estéfanas, Fortunato, Acaico, e shrono löng bor ĩk bomi ãska. E kjĩshko ga tja wopjlúe.
18 Löng bomi tjokshko ga pjãy dbokjrë ara ba kjĩshko. Löng bor tjok kjĩshko ga tja dbokjrono beno shäng wopjlú eni bakoe. Nopga eniyo, e poshrëkko.

Kjibokwo pjirzlong

19 Jesús tjlõkwo kjragaga löng Asia kjokyo li, «¿Pjãy yonde?» le bomi kong.
Aquila, Priscila, pjeyoga tön löng ba ushko li, «¿Pjãy yonde?» le bomi kong wopjlú Tjlapga Jesús ko go.
20 Pjeyoga uunkong löng bor tjok li, «¿Pjãy yonde?» le bomi kong bakoe.
Pjãy ëng woydë ara kar kar kuzong ga «¿Yonde?» lëmi ëng kong wopjlúe.
21 Tja Pablo, kjibokwo pjirzlong ëre tër bomi kong bor orkwo om go go shara.
22 Rokër Sbö kong ga ëye Tjlapga Jesús woydë llëm ga shdũya. ¡Pja tjwe wop äe, Tjlapga!
23 Rokër Tjlapga Jesús kong ga ba wopjlú li kjĩshko ga pjãy kjimte ara.
24 Pjãy töno beno tjeng Cristo Jesús tjok, pjãy woydër ara uunkong. Ber eni.

Segunda Carta a los Corintios

Kjibokwo ëre tara Pablorë Corinto sopga kong

Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Pablo. E Sbö tjlõkwo laga Jesús ãska wleniyo. Domer shäng kjlara obi ko Tito. E parkë shäng Sbö tjlõkwo lë Pablo tjok. Pjlara ga öör jek shäng parkë Corinto kjokyo. E irgo ga to iröng Macedonia kjokyo, Pablo sök lishko. Eshko ga llëbo owa shärye Jesús tjlõkwo kjragaga löng Corinto kjokyorë li roy lara ba kong pjire. Eni ga kjibokwo ëre tara Pablorë ba kong, llëbo llë llgweya wlo.

Corinto kjokyo ga no kjone kjone tjwe tön Jesús tjlõkwo kjragaga li tjok, ga tjlẽ lok ga «Tja Sbö tjlõkwo roy laga Jesús ãska» le, miga jyõ erä. Epga opyono tjwlõ ara Pablo kjinmo, ga Pablo lãywara lok owa bakoe. Eni ga Jesús tjlõkwo kjragaga li jyãpgwara lok ara. E kjĩshko ga kjibokwo ëre go ga llëbo jyã tara Pablorë nopga eniyo li kjĩshko. Jesús tjlõkwo kjragaga li poshduna, wlona wopjlú go, epga jëk ba jyãpgwagaga owa li tjok llëm wlo.

Dënashko ga Jesús tjlõkwo kjragaga löng eshko li kong dbur rokara Pablorë, Jesús tjlõkwo kjragaga löng Jerusalén kjokyo li kjimtoklo. Gueniyo ba jyãpgwagaga li tjlẽno ga dbur li woyde Pablorë ba kong om go lara, miga jyõ erä. Eni ga Pablo wotjlĩk jek eshko wop äe le, ga kjibokwo ëre go ga epga ichara dbur töng jek obi, söya jek Jerusalén kjokyo wlo.

1 Kjibokwo ëre taga tja Pablorë, bi kjlara Timoteo tjok. Tja kjrara Sbörë beno ba tjlõkwo roy laga Cristo Jesús ãska.

Sbö tjlõkwo kjragaga löng Corinto kjokyo, löng Acaya kjokyo, kjibokwo ëre ichërwa jek bomi kong.

2 Rokërwa bi Data Sbö kong, bi Tjlapga Jesucristo kong ga ba wopjlú li kjĩshko ga pjãy kjimte lok ara, pjãy ie ber löng wlẽp bakoe.

Shji kjimte Sbörë, shji wosonkë llëm wlo

3 Sbö, bi Tjlapga Jesucristo Data li poshrëy ara. Shji songe laga li e. Bi kjimtaga li e bakoe.

4 Llëbo wen borwa kong owashko ga tjawa kjimte, tjawa wosonkë llëm wlo. Tjawa kjimtara eni kjĩshko ga llëbo wen oblë kong owashko ga kjimtërwa eni bako, wosonkë llëm wlo.

5 Llëbo weno Cristo kong owa li wen borwa kong ara eni bakoe. Gueniyo tjawa kjimte ara bako, tjawa wosonkë llëm wlo.

6 Tjawa löng song ëreshko, pjãy kjimtërwa ga pjlú wlo, pjãy där wlo. Ga tjawa kjimte Sbörë, tjawa wosonkë llëm wlo. Eni ga pjãy kjimtërwa ga pjlú, pjãy wosonkë llëm wlo bakoe. Eni ga llëbo wen bomi kong owashko ga kumi kjang ga pjlúe.

7 Miydërwa ga llëbo weno borwa kong owa li weno bomi kong eni bakoe. Ga pjãy kjimte Sbörë, tjawa kjimtara sorë ga eni. Eni ga miydërwa ga pjãy ber löng wopjlúe.

8 Pjeyoga, woydërwa ga tjawa öör löng song Asia kjokyo sorë li miydëmi löng pjlúe. Llëbo shäryaraba borwa kong owa ara anmoyõ, kurwa mae. Tjawa wotjlĩno ga tjawa där ber löng së ame lororwa.

9 Tjawa zrökoba lororwa eni. Shäryono eni, tjawa opping mär om go ame wlo, tjawa mär ber löng Sbö go shara wlo. Shinmoga woshraga li e.

10 Eshko ga tjawa zrökoba lërwa löngshko ga tjawa döra Sbörë. Eni ga tjawa beno löng mär ba go. Miydërwa ga e ber borwa döga ĩyado.

11 Rokërwa bomi kong ga pjãy syõshtë Sbö kong borwa kjĩshko, tjawa kjimtëmi wlo. Eni ga Sbö wopjlú li kjĩshko ga tjawa kjimte, nopga ara syõshtono sorë li eni. Eshko ga nopga

syõshtono ara ˈli ber ˈlöng wopˈjlú ba tjok, borwa kjĩshko.

Ll̇ëbo shäryе Pablorë ˈlara ˈli shäryara ll̇ëme

12 Miydërwa ga tjawa jëktong pˈjlo bek nopga uunkong tjok, bomi tjok bakoe. Tjawa krë ara wopˈjlú e kjĩshko. Tjawa kjimtara Sbörë, ga tjawa tˈjlẽno bek ĩyado, ll̇ëye jnenorwa ë kong ll̇ëme. Tjawa mär ˈlöng kjok miydë kjok ëre kjing go ˈli go ll̇ëm, tjawa mär ˈlöng Sbö wopˈjlú ˈli go.

13-14 Kjibokwo tërwa bomi kong wẽl̈ë, ll̇ë ˈloklo miydëmi pˈjlú wˈlo. Eerishko ga tjawa sorë miydëmi sira erä, gueniyo woydërwa ga ll̇ono ga tjawa sorë miydëmi pjire. Eni ga Tˈjlapga Jesucristo tjwe iröng obishko ga pjãy krë borwa kjĩshko ga pˈjlú, tjawa krë bomi kjĩshko sorë ga eni.

15 Miydër ga pjãy ˈlöng wopˈjlú bor tjok ˈlër. E kjĩshko ga tja jek äär bomi ĩk pˈjloglo pjök ˈloror, pjãy ber wopˈjlú wˈlo.

16 Tja jek Macedonia kjokyoshko ga pjãy ĩn äär ˈloror. Ga tja tek iröngshko ga pjãy ĩn obi ˈloror. E irgo ga tja wotˈjlĩno ga tja kjimtëmi jek Judea kjokyo wˈlo bakoe ˈloror.

17 Gueniyo shäryoror eni ll̇ëme. ¿Eni ga pjãy wotˈjlĩk ga shäryër eni ˈlororshko ga woyotˈjlĩnor yõtso ll̇ëme ˈlëmire? Nopga kjok ëre so, «Tja ll̇ëbo shäryë» ˈle oblë kong, gueniyo wotˈjlĩk ba pˈjlúshko ga shärye eni ll̇ëme. ¿Pjãy wotˈjlĩk ga tja eni ˈlëmire?

18-19 Ll̇ëye ˈlara Sbörë ˈli shärye eni ĩyado. Miydëmi ga e jˈlõe. Ga tjawa omshäryë eni bakoe. Era jˈlõ eni bakoe. Tja, Silvano, Timoteo, Sbö Wa Jesucristo ˈli roy ˈlororwa bomi kong, ga era, ll̇ëye ˈlara ˈli shärye eni ĩyado. E kjĩshko ga «Shäryërwa» ˈlororwashko ga shäryërwa eni.

20 Ll̇ëbo ˈlara Sbörë bi kong jˈlõkoyo kës ˈli beno shäryaga Cristorë. E kjĩshko ga shji tönshko ga «Ll̇ëbo ˈlara ˈli shäryara eni» ˈlëy, Sbö poshrëy wˈlo.

21 Shji töno beno tjeng Cristo tjok, ga rayëy ll̇ëm ˈli, e ˈlaga Sbörë. Shji iara beno tjeng dboy ba kong.

22 Ba Sëya ichara bi go, ber kësbang bi tjok wˈlo. Shji jyã tara eni, shji baĩya ˈli miydëy e go wˈlo. Ga miydëy e go ga ll̇ono ga ll̇ëbo pˈjlú twe bi kong ˈlara kës ˈli twe bi kong eni bakoe.

23 Tja jek bomi shwoy Corinto kjokyo ˈloror. Gueniyo tja to jek ll̇ëm, pjãy wˈlon ara anmoyõ ll̇ëm wˈlo. Miyde Sbörë pjir ga eni. Rokër ba kong ga ll̇ëbo ˈlër ˈli eni ll̇ëm ga tja shdũya.

24 Pjãy mär Cristo go sorë ˈli ˈlaga tjawarë, e ˈlorwarë ll̇ëme. Miydërwa ga pjãy mär ˈlöng ba go jˈlõkoyo. Tjawa bomi kjimtaga erö, pjãy ˈlöng wopˈjlú wˈlo.

2

1 Miydoror ga pjãy ĩn öör kjwe ga pjãy ioror beno ˈlöng woydëe. Ga shäryër bomi kong eni ame ˈloror. Tja jek bomi shwoy ll̇ëm e kjĩshko.

2 ¿Pjãy ioror beno woydë kjwe ga tja iaga ërë ber shäng wopˈjlú obi? Pjãy ioror beno tjeng woydë ˈli eröe.

3 Pjãy ĩn jek äärshko ga woydër ga tja iëmi ber shäng wopˈjlúe. Eshko ga miydër ga pjãy ˈlöng wopˈjlú bor wopˈjlú ˈli kjĩshko bakoe. Gueniyo pjãy ĩn äär ga tja iëmi woydë ˈli woydoror eni ll̇ëme. Kjibokwo toror bomi kong eni e kjĩshko.

4 Miydoror pˈjlú ga kjibokwo ˈli ˈlëmishko ga pjãy ber ˈlöng woydëe. E kjĩshko ga tërshko ga tja woydë, tja wosong, tja sˈlar ëë bako, pjãy iër ber ˈlöng woydë ˈli woydoror ll̇ëm kjĩshko. Gueniyo toror eni, pjãy woydër ara ˈli miydëmi e go wˈlo.

Ëye ll̇ëbo owa shäryono bi kong ga woyde ga owa ˈli iëy ber tjwˈlõ ll̇ëme

5 No shäng kjˈlara, tja iara woydë sira. Gueniyo pjãy uunkong iara woydë sira bakoe. «Sira» ˈlër, ber ba kong kjang anmoyõ ll̇ëm wˈlo.

6 Pjãy ara omshduno. Erö ga bue, shdũy ame.

7 Eerishko ga owa shäryara ˈli iozĩ ber tjwˈlõ ame, woyojezĩa. Eni ga ber shäng woydë ara anmoyõ, ll̇ëbo owa shäryara ˈli kjĩshko ll̇ëme.

8 Rokër bomi kong ga woydëmi ara
li pĩzĩ ba kong obi.
9 Kjibokwo toror bomi kong eni,
pjãy tjlĩn wlo, tja kolëmi äär jong ba
dbo gore miydër wlo.
10 Ëye llëbo owa shäryono ga owa
li ioromi beno tjwlõ llëmshko ga bor
kong ga beno eni bakoe. Ga ĩnor ga
llëbo li owa jlõkoyo, ga ioror beno
tjwlõ llëmshko ga shäryoror Cristo
bokso bomi kjĩshko,
11 shji jyãpgwe Ärë llëm wlo. Llëbo
owa shärye woydë bi tjok li miydëy
tjän.

Cristo tjlõkwo roy pjlú lagaga

12 Tja jek öötong shäng Troas
kjokyo, Cristo roy pjlú lëshko ga
nopga löng eshko li iara Tjlapga
Jesúsdë tjlõkwo li kuk woydë ara.
13 Eni ëmdë ga tja shäng wlëp llëm,
bor kjlara Tito shäng eshko llëm
kjĩshko. E kjĩshko ga epga rayoror
beno löng eshko, ga tja to jek Mace-
donia kjokyo ba wlëk shara.
14 Ëngkjwaga kägäyo, ba moskwoga
zana pjirshko ga ba ëngkjwagaga li
tŏya uunkong, ga söya jek ba irgo,
oblë zana li shrëya lok wlo. Shjira
söya Cristorë kjone pogo, ba tjlõkwo
roy pjlú lë oba kong, llëbo owa li zãy
pjir wlo wleni. Ba tjlõkwo roy pjlú li,
e Sbö kong llëbo lõ pjlëblë wleni. Tja
wopjlú Sbö tjok e kjĩshko.
15 Llëbo lõ pjlëblë sukoba Sbö kong-
shko ga ba lõ li dbo ara. Tjlõkwo
roy pjlú li lëy oba kongshko ga shdär
kjone pogo, llëbo lõ dbo ara wleni.
Sbö kong ga shji llëbo lõ pjlëblë wleni.
Ga nopga där wlo li, nopga pjir wlo li,
lõ ëre kuya lok wëlëe.
16 Nopga pjir wlo löng li kong ga
lõ owa wleni, e ba zrökklo kjĩshko.
Nopga där wlo löng li kong ga lõ
pjlëblë wleni, e ba dökklo ber löng së
wlo kjĩshko. Ëye dbo ara, kjok miydë
ara, pak ëre shäryë pjlú wlo llëme.
17 Nopga ara to löng tjlõkwo li lë,
dbur shak e go wlo. Tjawa omshäryë
eni llëme. Tjawa Cristo parkaga
kjĩshko ga tjawa ichara Sbörë pak ëre
shäryë Cristo dbo go, ga tjawa ĩya sök
ĩyado. E kjĩshko ga tjawa tjlë beke.

3

Tjlõkwo twara Sbörë tjaglën, beno ĩyado wlo

1 Tjawa tjlë eni, tjawa krë e go
wlo llëme. No kjone kjone to löng
tjlõkwo roy lëshko ga kjibokwo söya
tjeng ba tjok, jyã tara oblërë ba kong,
ga äär kjone pogoshko ga pĩya nopga
kong, epga parkë pjlúe miyde lok e
go wlo. ¿Woydëmi ga kjibokwo eniyo
pinwa bomi kongdo? ¿Pjãy wotjlĩk ga
woydërwa ga kjibokwo eniyo twëmi
borwa kong lëmiro?
2 Eni llëme. Pjãy om go beno borwa
kong, so kjibokwo eniyo kjoyoe. Ëye
tjawa parkë sorë li miydë woydë ga
pjãy jëk löng sorë li ĩga wëlëe. Ga pjãy
woyotjlĩnwa ĩyado.
3 Ëye kjibokwo të woydë ga jyã te
ba shtikklo go kjibokwo go, llëm ga
jyã te ak kjwangyo go. Pjãy kjimtara
Cristorë ara borwa kjĩshko li miydëba
wlo ga pjãy iara beno so kjibokwo
eniyo kjoyoe. Gueniyo jyã li tara ba
shtikklo go llëm, tara ak kjwangyo go
llëm bakoe. Pjãy kjlopswara Sbö Sök
Ĩyado Sëya lirë beno oblë, pjãy kjim-
tara li miydëba e go wlo. Jyã tara
wleni lërwa li e.
4 Llërwa eni Sbö bokso ga pjlú, tjawa
mär löng Cristo go kjĩshko.
5 Pak ëre shäryërwa tjawarë om go
ga äe. Kjok miydë twaga Sbörë borwa
kong kjĩshko ga shäryërwa ga pjlúe.
6 Tjawa iara Sbörë beno löng tjlõkwo
twara tjaglën, beno ĩyado wlo li laga
ba Sëya go, kjok llgwekklo go llëm, ga
tjawa iara beno löng ba shäryë pjlúe.
Kjok llgwekklo li, shji shdũya, shji ber
löng zrökko wlo. Gueniyo Sbö Sëyara,
shji ie ber löng së ĩyado.
7 Kjok llgwekklo tara Sbörë ak
kjwangyo go li, shji shdũya, shji ber
löng zrökko wlo erä. Eni ëmdë ga
twara Moisés kongshko ga Moisés
bokkwo kãlã dbo ara, ga ba bokkwo
li ĩya Israel tjëyogarë ga äe. E irgo ga
kãlã dbo ara li jenoe.

8 Gueniyo tjlõkwo lara jlõkoyo
tjaglën ba Sëya go li, era tjwlõ ara
anmoyõ.
9 Llëbo, shji shdũya, shji ber löng
zrökko wlo li, e tjwlõ ara. Gueniyo
llëbo, shji ie ber pjlo bek Sbö bokso
wlo li, era tjwlõ ara anmoyõ.
10 Ga llëbo oblë äär tjwlõ ara eni
llëme. Eni ga tjwlõ ara anmoyõ kjĩshko
ga llëbo tjwlõ ara dënashko li beno
tjwlõ llëm wleni.
11 Llëbo twara dënashko li tjwlõ ara,
e pjir wlo gueniyo. Eni ga llëbo twara
pjir llëm wlo li, era tjwlõ ara anmoyõ.
12 Tjlõkwo tjaglën li kjĩshko ga lërwa
ga llëye bangkjrërwa llëme.
13 Dënashko ga Moisés tjlẽ Israel
tjëyoga kongshko ga bokkwo kjinyë
shwong go, ba bokkwo kãĨã dbo ara
jer jek li ĩya lok llëm wlo. Tjawa
omshäryë eni llëme.
14 Dënashko ga epga iara Sbörë beno
löng kjok llgwekklo li kuk woydë
llëme. Eerishko ga llë loklo miyde
lok llëm obi, löng bokkwo kjingak pjir
wleni. Ga ber lön bokkwo kjingoklo li
kjak llëm wleni obi, kjaga Cristorë erö
kjĩshko.
15 Eerishko ga kjok llgwekklo li lëba
ba kongshko ga löng bokkwo kjingak
pjir wleni obi, woyotjlĩya lok yõtso ga
äe.
16 Gueniyo ëye mär Tjlapga Jesús go
ga bokkwo kjingak pjir wleni li, e där
ber ĩga wẽĨë wleni shara.
17 Tjlapga li, Sbö Sëya, e kjlarasoe.
Sbö Sëya, e bi döga.
18 Eni ga shji beno löng bokkwo
kjingak wleni ame. Ga dbar kjwobi
go ga shji kjlopswe Tjlapga Sëyarë
shäng, shji jëk ber löng Tjlapga Jesús
ĩ dik wlo. Eni ga shji ĩkoba ga Tjlapga
li sorë, e miydëba bi go.

4

Tjawa tjwlõ ara llëm, tjlõkwo lira tjwlõ ara

1 Tjawa kjimtara Sbörë ara kjĩshko
ga pak ëre twara borwa kong,
shäryërwa wlo. E kjĩshko ga tjawa
wosonkë llëme.
2 Llëye owa shäryak lũtshko, lökyo
buk wleniyo li shäryërwa llëme. Ëye
jyãpgwërwa llëm, Sbö tjlõkwo roy lërwa
bek, kukoba wẽĨë wlo erä. Shäryërwa
löng eni, tjawa ĩkobashko ga llëbo owa
shäryororwa lëba Sbö kong ga ä wlo.
3 Tjlõkwo roy pjlú li lërwa löng li ber
ë kong wẽĨë llëm wleni ga epga löng
pjir wlo kjĩshko.
4 Cristo, e so Sbö kjoyo, e dbo kãĨã
ara bakoe. E sorë miydëy ba roy pjlú
li go. Eni ga ba roy pjlú li, e iök shjiy
pjang kjok ro sĩ roy wleni. Gueniyo
nopga pjir wlo li bokkwo kjingara
kjok ëre so sbö lirë, Cristo roy pjlú li
kuya lok wẽĨë llëm wlo.
5 Tjawa om go li roy lorwarë llëme.
Jesucristo, e nopga uunkong Tjlapga
lërwa bomi kong. Tjawa löng parkë
bomi kong ba kjĩshko erä.
6 Kjok shäryara Sbörëshko ga iök
ichara wen shjiy kjok ro sĩ roshko. Ga
iök ichara wen shjiy bi pjlúshko eni
wleni bako, Sbö dbo kãĨã ara li sorë
miydëy Cristo go wlo.
7 Klung sbi buk kjwara tjwlõ ara
llëm, roshko llëbo tjwlõ ara. Tjawa so
e kjoyoe. Tjawa tjwlõ ara llëm, tjlõkwo
twara Sbörë borwa kong lërwa wlo li,
era tjwlõ ara. Llëye shäryërwa löng
borwa dbo om go li go llëm, shäryërwa
dbo twe Sbörë borwa kong li go erä.
8 Llëbo wen borwa kong owa
ara, gueniyo tjawa to ber löng e
tjok lorwarë llëme. Llëye shäryërwa
miydërwa llëm, gueniyo tjawa
wosonkë llëme.
9 Tjawa wloyoga ara, gueniyo tjawa
yorkaga tjok. Tjawa shdungoba ara,
gueniyo tjawa pjikoba llëme.
10-11 Dbar kjwobi go ga tjawa opyë
ber zrökoba wlo, Jesús ĩ dik, miydëba
e go wlo ga borwa kjimtaga ber löng
së wlo li e.
12 Tjawa zrökoba woydëshko ga
tjawa parkë, pjãy ber löng së ĩyado
wlo.
13 Sbö tjlõkwo tak pjang eni: «Tja

* **4:13** Salmo 116.10.

mär Sbö go kjĩshko ga tja tjlẽno.»* Ga
tjlõkwo lërwa, tjawa mär ba go kjĩshko
eni bakoe.
14 Miydërwa ga Tjlapga Jesús
woshrara Sbörë iröng obi. Ga llono ga
tjawa woshre iröng obi bomi tjok eni
bakoe. Eshko ga shji uunkong söya
äär ber löng ba tjok.
15 Llëbo uunkong ëre shäryë, ber
pjlú bomi kong wlo, Sbö wopjlú li
kjĩshko ga nopga kjimte jek këgong
këgong wlo bakoe. Eni ga epga ber
löng wopjlú Sbö tjok, ga Sbö ie lok ber
kësbang, tjwlõ ara bakoe.
16 E kjĩshko ga tjawa wosonkë llëme.
Dbar kjwobi go ga borwa doyo ëre
dbo lon sira sira, gueniyo borwa
wotjlĩk lira dbokjrë jek këgong këgong.
17 Llëbo wen borwa kong owa
eerishko li pjir. Borwa kong ga e
kjang llëm, tjwlõ ara llëm bakoe.
Llono ga llëbo tjeng kës ëre kjĩshko ga
tjawa kong llëbo twe Sbörë. Era pjir
llëm, ga tjwlõ ara, llëbo wen borwa
kong eerishko li kjinmo anmoyõ.
18 Llëbo ĩgöy wẽlë li pjir, gueniyo
llëbo ĩgöy llëm lira pjir llëme. E kjĩshko
ga llëbo ĩgöy wẽlë li woyotjlĩnwa llëm,
llëbo ĩgöy llëm li woyotjlĩnwarë döe.

5

Bi doyo tjaglën

1 Bi doyo ëre so ukwang kjoyo,
e ber ĩyado wlo llëm kjĩshko. Shji
wolonoshko ga ãska doyo twe Sbörë
bi kong oblë kjok dogo. Era pjir llëm,
shäryaga norë llëm bakoe.
2 Shji löng së obishko ga woydëy ga
bi doyo tjaglën li twe bi kong jekdo.
3 Doyo tjaglën li twe bi kongshko ga
shji doyo tjok, shji ber löng shwong
dret wleni llëme.
4 Shji löng bi doyo ëre go obishko ga
shji löng song ĩyado. Gueniyo bi doyo
pjir wleniyo ëre rayëy woydë dö llëm,
ãska woydëy oblë, pjir llëm wleniyo.
5 Shji poshäryara Sbörë, doyo tjaglën
ber bi kong pjlú wlo. Ga ba Sëya twara
bi kong. Miydëy e go ga llono ga bi
doyo tjaglën li twe bi kong eni bakoe.
6 Miydëy pjlú e go ga llono ga shji
äär ber löng Tjlapga Jesús tjok kjok
dogo, shji löng bi doyo ëre go obishko
ga shji äätë löng ba tjok eshko llëm obi
gueniyo.
7 Shji mär löng ba go, llëbo ĩgöy wẽlë
li go llëme.
8 Shji löng wopjlú ba koshë. Shji
wolon, shji to ber löng ba tjok ĩyado
wlo dey.
9 Gueniyo shji löng së obire, de shji
wolonde, shji drön ara, llëbo woyde
Tjlapga lirë shäryëy wlo li, e shäryë, e
ber shäng wopjlú bi tjok wlo.
10 Llono ga shji uunkong roke
Cristorë äär löng ba zlong bäng, ga
shji jëktong kjok ëre kjing go sorë li
llgweya. Eshko ga shji kjlara kjlara
potjwlẽya, llëbo shäryoroy pjlúre, de
oware li kjĩshko.

Shji iara Sbörë beno löng wlẽp ba tjok

11 E kjĩshko ga Tjlapga Jesús
bangkjrërwa ara. Eni kuzong ga
tjawa parkë ara, ba tjlõkwo kjrëba
wlo. Tjawa sorë miyde Sbörë pjlúe.
Woydërwa ga tjawa sorë miydëmi
bakoe.
12 Lërwa bomi kong eni jek obi, pjãy
ber löng wopjlú borwa tjok wlo llëme.
Lërwa bomi kong, tjawa lãywe nopga
krë ä wleniyo lirë owashko ga dbo-
ryëmi ga pjlú wlo. Epga krë ara, llëbo
ĩgöy wẽlë li kjĩshko, gueniyo wotjlĩk
lok owa ba pjlúshko.
13 Pjãy wotjlĩk ga tjawa skwẽ wleni
lëmi ga e Sbö kjĩshko. Pjãy wotjlĩk
ga tjawa wotjlĩk pjlúe lëmi ga e bomi
kjĩshko.
14 Tjawa parkë eni kjluwe,
miydërwa ga shji woydara Cristorë
ara kjĩshko. Miydërwa ga e wolono
nopga uunkong kjĩshko. Eni ga nopga
uunkong li wolono ba tjok wleni.
15 E wolono nopga uunkong kjĩshko,
ëye löng së ga llëbo shärye Cristo
kong wlo, llëbo shärye ba kong om go
wlo llëme. E wolono ba kjĩshko, ga
woshrara Sbörë iröng obi.
16 E kjĩshko ga tjawa oblë woy-
otjlĩk, nopga Sbö miydë llëm wleniyo

omwoyotjlĩk dik llëme. Dënashko
ga Cristo woyotjlĩnorwa baĩya dik.
Eerishko ga woyotjlĩnwa eni ame.
17 E kjĩshko ga ëye töno beno tjeng
Cristo tjok ga kjlopswara Sbörë beno
löng tjaglën wleni. Wotjlĩk löng
dënashko sorë li, e pjitonge. Beno löng
wotjlĩk oblë shara.
18 Llëbo uunkong ëre shäryaga
Sbörë. Shji iara beno löng wlẽp ba tjok
Cristo kjĩshko, ga tjawa ichara beno
löng ba roy shdök oblë kong, tjlõkwo
kjre lok wlo, ber löng wlẽp ba tjok
bako wlo.
19 Cristo ichara Sbörë wolon, owa
pjang nopga Sbö miydë llëm wleniyo
go li lõya ber dret wlo, epga ber löng
wlẽp Sbö tjok wlo. Ga tjawa iara beno
löng tjlõkwo ëre roy shdöga
20 Cristo ãska. Tjlõkwo lërwa ë kong-
shko ga laga Sbörë om go wleni. Eni
ga rokërwa bomi kong Cristo ko go ga
pjãy ber löng wlẽp Sbö tjok.
21 Cristo llëbo owa shäryono llëme.
Gueniyo ichara Sbörë wolon, owa
shäryoroy li potjwlẽk e go wlo, shji ie
ber pjlo bek ba bokso wlo.

6

1 Tjawa parkë löng Sbö kong ku-
zong ga rokërwa bomi kong ga pjãy
kjimtara Sbörë ba wopjlú kjĩshko li
ëmi ber tjwlõ llëm wleni llëme.
2 Sbö tjlõkwo tak pjang li goshko ga
Sbö tjlẽno eni:

«Bomi kjimtozlong dbaryo li
öötongshko ga
pjãy kuror.
Bomi dözlong dbaryo li öötongshko ga
pjãy kjimtoror.»*

¡Bi kjimtozlong dbaryo le li eeri! ¡Bi
dözlong dbaryo le li eeri bakoe!

Llëbo weno Pablo kong owa ara

3 Llëbo shäryërwa kës li shäryërwa,
ĩkoba ga pjlú wlo, tjlõkwo lërwa löng li
owa lëba llëm wlo, tjawa parkë Sbö
kong li owa lëba llëm wlo bakoe.
4 Tjawa drön parkë pjlú Sbö kong,
tjawa ĩkoba ga pjlú wlo. Llëbo wen
borwa kong owa ara ga kurwa kjinge.
5 Olö ga tjawa shpokoba, tjawa
ichëba ber löng kjërshko, oba ara iirkë
borwa kong, tjawa zrökoba woydë
bakoe. Tjawa parkë kjang, tjawa pë
llëm, tjawa pjli kuk ara bakoe.
6 E wopro ga llëbo owa shäryërwa
llëm, tjlõkwo lërwa löng li llë loklo
miydërwa pjlú, tjawa iirkë maling
llëm, tjawa wopjlú oblë tjok ĩyado,
tjawa go Sbö Sëya, oblë woydërwa ara
jlõkoyo,
7 tjawa tjlẽ bek, tjawa kong dbo twe
Sbörë, tjawa jëk löng pjlo bek ĩyado,
tjawa opwlikë bakoe.
8 Olö ga tjawa bangkjrëba, olö
ga tjawa bangkjrëba llëme. Tjawa
lãywëba pjlú, tjawa lãywëba owa
bakoe. Tjlõkwo bek lororwa ëmdë ga
tjawa jyõ äe lëba.
9 Tjawa miydëba löng pjlú ëmdë ga
tjawa ë lëba. Tjawa wolon to wleni
ëmdë ga tjawa löng së obi. Tjawa
shpokoba ara ëmdë ga tjawa zröydëba
llëm obi.
10 Tjawa löng song kjoyo ëmdë ga
tjawa löng wopjlúe. Tjawa llëye llëm
ëmdë ga oblë kjimtërwa ara, tjlõkwo
lërwa löng li go. Tjawa llëye llëm kjoyo
ëmdë ga llëbo tjwlõ ara tjeng kës li
tjeng borwa tjok.
11 Pjeyoga Corinto so, tjawa tjlẽno
bomi kong jlõkoyo. Pjãy woydërwa
ara.
12 Pjãy woydërwa pjlú ĩyado,
gueniyo tjawa woydëmi löng llëm
wleni.
13 Pjãy woydororwa ara kuzong ga
tjawa kar woydozĩ eni bakoe. Tja
tjlẽ shäng bomi tjok, pjãy bor wapga
wleni.

Shji jëk Sbö tjlõkwo kjragaga llëm wleniyo tjok llëme

14 Shji jëk Sbö tjlõkwo kjragaga
llëm wleniyo tjok llëme. ¿Llëbo pjlú
shäryaga, llëbo owa shäryaga, e jëk ëng
tjok pjlú sorë? ¿No jëk kjok shjiy roy,
no jëk kjok ro sĩ roy, e jëk ëng tjok
sorë?
15 ¿Cristo, Ä, e wotjlĩk kjrinaso sorë?
¿Sbö tjlõkwo kjraga, Sbö tjlõkwo kjraga
llëm, e jëk ëng tjok pjlú sorë?

* **6:2** Isaías 49.8.

16 Sbö, sböpga jyägl̈o, e poshrëkoba
shtoyo kjrinaso ga äe. Shji Sbö Sök
Ĩyado li u wleni. Sbö tjlõkwo tak pjang
li goshko ga Sbö tjlẽno eni:
«Tja ber shäng ba tjok,
ga tja jëk shäng ba tjok bakoe.
Tja ber ba Sbö,
ga epga ber bor nopga bakoe.»†
17 «"E kjĩshko ga pjãy ber löng ba tjok
ame,
pjãy opkjos löng dboshko dey.
Llëbo porwako llëm wleniyo porwëmi
llëm,
enira pjãy wlokjrër" le Tjlapga
Sbörë eni.»‡
18 «Tjl̈apga, llëye shärye woydë li
shärye ga pjlúe. E tjlẽ ga
"Tja ber bomi data,
ga pjãy ber bor wapga" le.»§

7

1 Pjeyoga, tjlõkwo ëre iara Sbörë
beno bi kong. E kjĩshko ga llëbo
owa shäryëy löng kës li rayëy pjire.
Llëbo owa shäryëy bi doyo go ame,
shji wotjlĩk owa ame bakoe. Sbö
bangkjrëy ara kjĩshko ga woyde ga
shji jëk löng pjlo bek jlõkoyo.

Pablo wopjlú, Sbö tjlõkwo kjragaga löng Corinto kjokyo li kjĩshko

2 Tjawa woydozĩa. Tjawa
wotjlĩno owa ë kong llëm, llëbo
owa shäryororwa ë kong llëm, ëye
jyãpgwororwa llëm bakoe.
3 Llër bomi kong eni, bomi wlongglo
wlo llëme. Tjawa löng sëre, de tjawa
wolonore, pjãy woyotjlĩnwa ĩyado, e
loror bomi kong pjir tjän.
4 Tja tjlẽ bomi kong jlõkoyo. Tja
wopjlú bomi tjok. Tja dbokjrë ara
bomi kjĩshko. Tjawa löng song ëmdë
ga tja shäng wopjlú anmoyõ.
5 Tjawa shrono löng Macedonia
kjokyo ga tjawa woshtono llëm, llëbo
weno borwa kong owa ara kjĩshko.
Llëbo shäryara borwa wloyogarë
borwa kong owa, tjawa woydono ara
borwa pjlúshko bakoe.
6 Gueniyo shji löng wosongshko
ga shji kong dbo twe Sbörë. Ga
tjawa kjimtara eni, Tito ichara borwa
shwoy, tjawa ber löng wosong ame
wlo.
7 Shrono kjĩshko ga tjawa beno löng
wopjlúe. Ga shäng bomi tjokshko
ga e kjimtoromi ara li roy kurorwa,
ga tjawa beno löng wopjlú anmoyõ e
kjĩshko. Tjlẽno borwa kong ga tjawa
ĩmi woydë, ga pjãy löng woydë ara
ĩyado bor kjĩshko le. E kjĩshko ga tja
beno wopjlú jek këgong.
8-9 Kjibokwo ichoror jek bomi kong
dënashkoshko ga pjãy ioror beno löng
woydë ara e go. E kjĩshko ga tja woy-
dono ara bakoe. Gueniyo pjãy woydë
ara eshko li kjĩshko ga llëbo owa
shäryëmi löng li, e owa jlõe loromi, ga
rayoromi pjir, woydara Sbörë sorë li
eni. Eni ga e beno bomi kong owa
llëme. E kjĩshko ga eerishko ga tja
woydë ame, tja wopjlú shara.
10 Shji llëbo owa shäryonoshko ga
woyde ga shji ie Sbörë ber löng woydë
ara ba kjĩshko. Eni ga llëbo owa
shäryëy löng li, e owa jlõe lëy, ga rayëy.
Shäryoroy eni ga owa pjang bi go li
lŏya Sbörë ber drete. Shji döya llëbo
owa shäryëy löng li dbo dorko dwayo
eni. Gueniyo nopga Sbö miydë llëm
wleniyo woydë li, e llëno llëme. Llëye
shärye ba kong pjlú llëm, epga wolon
erä.
11 Pjãy iara Sbörë beno löng woydë
ara li kjĩshko ga llëbo weno bomi kong
pjlú oblë oblëe. Pjãy beno löng wotjlĩk
beke. Pjãy jëk pjlo bek li pimi woydë
ara Sbö kong. Llëbo owa li kjĩshko ga
pjãy iirkono ara, Sbö bangkjroromi
ara bakoe. Llgwemi ber bëy wlo
loromi. Llëbo tjeng kës ëre kjĩshko ga
ĩn ga pjãy llëbo owa shäryono llëme.
12 Pjãy kjlara llëbo shäryono oblë
kong owa. Kjibokwo toror bomi
kongshko ga toror shäng llëbo owa
shäryaga li wlongglo dö llëm, oblë li
kjimtoklo dö llëm bakoe. Toror bomi
kong, tjawa woyotjlĩmi ara li miydëmi
pjlú Sbö bokso wlo.
13 Llëbo uunkong shäryak beno pjlú
kuzong ga tjawa dbokjrono ara.

† **6:16** Levítico 26.12, Jeremías 32.38, Ezequiel 37.27. ‡ **6:17** Isaías 52.11; Ezequiel 20.34, 41. § **6:18** 2 Samuel 7.14.

Ga Tito kjimtoromi ara, ga beno
wopjlúe. E kjĩshko ga tjawa dbokjrono
jek këgong.
14 Dënashko ga tjlõkwo loror bomi
kong kës li, e jlõe. Ga Tito jekdë bomi
ĩk llëm obishko ga tja krono ara ba
kong bomi kjĩshko, ga ĩna öör ga eni jlõ
bakoe. Tja beno wopjlú e kjĩshko.
15 Tito öötong bomi shwoy ga
wlokjroromi pjlú, bangkjroromi ara.
Eshko ga llëbo lara bomi kong dö li
koloromi pjire. E kjĩshko ga llëbo tjeng
kës ëre woyotjlĩya ga pjãy woyde jek
këgong.
16 Miydër ga llëbo pjlú li shäryomirë.
Tja wopjlú e kjĩshko.

8

Shji llëbo twë oblë kong

1 Pjeyoga, Sbö wopjlú li kjĩshko ga
ba tjlõkwo kjragaga löng Macedonia
kjokyo li kjimtara ara. Llërwa woydë
bomi kong, miydëmi wlo.
2 Llëbo weno ba kong owa anmoyõ
ëmdë ga löng wopjlú ĩyado. Löng
llëye llëm ëmdë ga llëbo twara lok Sbö
tjlõkwo kjragaga oblë kong ara, löng
llëbo ara wleni.
3 Miydër pjlú ga llëbo twara lok ara
eni, woydara eni kjĩshko. Ga llëbo
twe ga pjlú li twara pjir, ga twara e
kjingsho bakoe.
4 Rokara borwa kong jlõkoyo ga
epga ichërwa llëbo twë Sbö tjlõkwo
kjragaga löng Jerusalén kjokyo li
kong. Ba kong lok ga llëbo twe oblë
kong li, e tjwlõ ara.
5 Bäm go ga wotjlĩk lok llëye woyde
Tjlapgarë shärye wlo li, e shäryë le. Ga
llëye lororwa ba kong shärye wlo li, e
shäryara lok eni, woydara Sbörë sorë
li eni. Llëbo shärye ara eni lororwa
llëme.
6 Dënashko ga pjãy ichara Titorë
dbur töng, iche oblë kong wlo.
E kjĩshko ga Tito ichororwa jek
bomi shwoy, pjãy kjimte llëbo pjlú
shäryoromi sira dënashko li shäryë äär
jong ba dbo go wlo.
7 Pjãy llëbo kës li shäryë pjlú
anmoyõ. Pjãy mär Sbö go pjlú, Sbö
tjlõkwo roy lëmi pjlú, pjãy kjok miydë
ara, oblë kjimtëmi woydë jlõkoyo
bakoe. Eni ga llëbo twozĩ oblë kong
pjlú eni bakoe.
8 Shäryozĩ eni lotë bomi kong llëme.
Sbö tjlõkwo kjragaga oblë omshäryono
sorë li lotë bomi kong, oblë woydëmi
jlõkoyo baĩya dik wlo.
9 Miydëmi pjlú ga Tjlapga Jesucristo
wopjlú li kjĩshko ga llëbo uunkong
baĩya ëmdë ga e rayara beno, opyono
beno shäng song bomi kjĩshko, pjãy
ber löng llëbo ara ba kjĩshko wlo.
10 Eeri ga öötong lu pjlara ga nopga
wotjlĩno llëbo twë oblë kong bäm go
li pjãy, ga llëbo tworomi eni eshko. E
kjĩshko ga llëbo shäryëmi obi ga pjlúe
lër bomi kong.
11 Eshko ga llëbo woyotjlĩnomi,
shäryoromi löng wopjlúe. Eerishko ga
shäryozĩ eni äär jong ba dbo go bakoe.
Pjãy kjlara kjlara, llëbo twozĩ, äär bue
kjone ga eshko.
12 Ëye llëbo twë woydë oblë kong ga
Sbö wopjlú ba tjok, llëbo twe ga bue li
sira dö gueniyo. Shji iche Sbörë llëbo
bishĩya llëm li twë oblë kong llëme.
13-14 Pjãy ichër shäng llëbo twë oblë
kong, pjãy ber löng song guing llëme.
Eerishko ga pjãy llëbo ara kjĩshko ga
epga kjimtëmi ga pjlúe. Llono ga pjãy
llëye dret ga pjãy kjimte lok ga pjlú,
eshko ga epga llëbo ara kjĩshko. Eni ga
uunkong llëbo tjok ĩyado,
15 tak pjang Sbö tjlõkwo go sorë li
eni. Tjlẽ ga

«Ëye dli töno bayo ara ga e beno obi
llëm,
ëye omtöno chira ga e beno bek
bakoe.»*

Tito ichara to jek Corinto kjokyo, pjeyoga do pjök tjok

16 Tito iara Sbörë bomi woyotjlĩk
ara, botoya dik. Tja wopjlú Sbö tjok
e kjĩshko.
17 Ichorwarë jek bomi ĩk llëm
obishko ga jek woydë bomi ĩk le shäng
tjän. Eni ga ichororwashko ga jölö le
shäng wopjlúe.

* **8:15** Éxodo 16.18.

18 Bi kjlara ichërwa jek ba tjok, bomi
ĩk. Era parkë Sbö kong pjlúe. E kjĩshko
ga Sbö tjlõkwo kjragaga löng kës li
wopjlú ba tjok.
19 E kjrara Sbö tjlõkwo kjragaga
löng lirë jek borwa tjok Jerusalén
kjokyo wlo. Eshko ga llëbo töng tjeng
twërwa ba kong wlo li sörwa jek ba
kong. Woydërwa ga llëbo li kjreshko
ga Tjlapga poshrëya lok ara, ga miyde
lok ga epga kjimtëy woydë ara bakoe.
20 Shäryërwa eni, tjawa lëba owa,
dbur ara tönwa löng li kjĩshko llëm wlo.
21 Tjawa drön ara, llëbo shäryërwa
ber bek Sbö bokso wlo dö llëm,
shäryërwa ber bek nopga bokso wlo
bakoe.
22 Bi kjlara ichërwa jek ba tjok
obi. Era pak shäryono Sbö kong oblë
oblë, ga ĩnwa ga parkë woydë jlõkoyo.
Miyde ga oblë kjimtëmi woydë ara
kuzong ga jek woydë bomi ĩk bakoe.
23 Tito, era bor yorkaga, parkë
shäng bor tjok, ber pjlú bomi kong
wlo. Pjeyoga do pjök obi lira ichaga
Sbö tjlõkwo kjragaga löng lirë, Cristo
iëba ber kësbang, tjwlõ ara ba kjĩshko
wlo.
24 Domerga mya li woydozĩ jlõkoyo,
pjãy lãywororwa pjlú li, e eni jlõe le Sbö
tjlõkwo kjragaga löng kës lirë wlo.

9

Shji llëbo twë oblë kong sorë

1 Tjlõkwo tër bomi kong, dbur tömi
löng bi pjeyoga kong li kjĩshko llëm ga
pjlúe.
2 Miydër ga oblë kjimtëmi woydë
jlõkoyo. Tja krono ara Macedonia
sopga kong bomi kjĩshko. Tja tjlẽ ba
kong ga «Eeri ga öötong lu pjlara ga
Acaya sopga wotjlĩno llëbo twë oblë
kong» lër eni. Kuya lok ga kjone kjone
wotjlĩno löng eni bakoe.
3 Gueniyo bi pjeyoga ichër jek äär
bomi shwoy, pjãy kjimte dbur töng
wlo. Eni ga tja äär eshkoshko ga
pjãy poshäryono löng pjir tjän, pjãy
lãyworor sorë li eni.
4 Macedonia sopga jek bor tjok,
ga pjãy wlẽya lok löng wlẽp wleni
ga tjawa ber löng lökshko, pjãy
lãyworor wa pjlú kjĩshko. Eni wleni ga
pjãy ber löng lökshko bakoe.
5 Shäryë eni llëm wlo ga rokoror bi
pjeyoga kong ga jek bomi ĩk bäm go,
pjãy kjimte dbur twëmi li töng, loromi
jlõkoyo sorë li eni. Shäryoromi eni pjir
ga tjawa äärshko ga dbur tönomi tjeng
pjir li twëmi om go borwa kong ga
pjlú, pjãy ichaga ërë llëme.
6 Oba tjlẽ ga «Ëye dwla dgono ara
ga bo kjrë ara. Ëye dwla dgono chira
ga bo kjrë chira bakoe» lëba eni ĩyado.
Tjlõkwo ëre woyoshrozĩa.
7 Woyde ga pjãy kjlara kjlara llëbo
twë, woyotjlĩmi bomi pjlúshko sorë li
eni. Gueniyo shäryëmi, woydëmi llëm
wleni llëm, pjãy ichëba kjĩshko llëm
bakoe. Ëye llëbo twë wopjlú ga woyde
Sbörë arae.
8 Sbö wopjlú li kjĩshko ga pjãy kjimte
llë pogo go ga pjlú, llëye pjir bomi
kong llëm wlo. Ga llëbo twe bomi
kong e kjinmo, oblë kjimtëmi e go ga
pjlú wlo,
9 tak pjang ba tjlõkwo go sorë li eni.
Tjlẽ ga

«Nopga löng song li kjimte,
kong llëbo twe ara.
Llëbo pjlú shäryara li,
e ber ĩyado wlo.»*

10 Dwla dguëy wlo li, e twaga Sbörë
bi kong. Dli uëy wlo li, e twaga erë
bakoe. Ga pjãy kong llëbo twe ara,
oblë kjimtëmi ga pjlú wlo, llëbo pjlú
wen ara ba kjĩshko wlo.
11 Eni ga pjãy kong llëbo twe oblë
oblë ara, oblë kjimtëmi wopjlú ĩyado
wlo. Eshko ga llëbo twëmi li kjre
bi pjeyogarëshko ga epga ber löng
wopjlú Sbö tjok ba kjĩshko.
12 Kjimtoromi enishko ga llëye
woyde li ber ba kong. Gueniyo erö
llëme. Nopga ara ber löng wopjlú Sbö
tjok bakoe.
13 Kjimtoromi enishko ga miyde
nopgarë e go ga pjãy mär Cristo go
jlõkoyo, ga Sbö poshrëya lok e kjĩshko.
Cristo roy pjlú li kjroromi. Ga oblë

* **9:9** Salmo 112.9.

kjimtoromishko ga Cristo ko'loromi
bakoe.
14 Eshko ga Sbö wopj'lú 'li kjĩshko
ga epga kjimtara ara bomi kjĩshko. E
kjĩshko ga ber 'löng syõshtë Sbö kong
bomi kjĩshko wopj'lúe.
15 L'lëbo shäryara Sbörë bi kong
kësbang anmoyõ. L'ëy ga tj'lõkwoyo
drete. Shji wopj'lú ba tjok e kjĩshko.

10

Pablo 'lano, e parkë sorë 'li kjĩshko

1 Pjãy kjone kjone tj'lẽ ga tja shäng
bomi tjokshko ga tja tj'lẽ bomi kong
yõtso, pjãy bangkjrër ara w'leni, ga
tja shäng pjola ga tja tj'lẽ bomi kong
kjang, pjãy bangkjrër 'llëm w'leni 'lëmi
eni. E kjĩshko ga tja Pablo, pjãy kong
'llëbo 'lër woydë sira yõtso, wopj'lú,
Cristo tj'lẽno sorë ga eni.
2 Pjãy kjone kjone wotj'lĩk ga tjawa
jëk 'löng nopga Sbö miydë 'llëm
w'leniyo dik 'lëmi. E kjĩshko ga tja
äärshko ga ëye wotj'lĩk eni ga w'lon
j'lõkoyo kj'luwe. Rokër bomi kong ga
tja iëmi bomi w'long eni 'llëme.
3 Tjawa 'löng kjok ëre kjing go,
gueniyo tjawa ëngkjwë nopga kjok ëre
so dik 'llëme.
4 Tjawa ëngkjwë 'llëbo tjeng kjok ëre
kjing go go 'llëme. Tjawa kong kjok
miydë twe Sbörë, 'llëbo owa dbo ara
w'leniyo 'li zanwa pjir e go w'lo.
5 Nopga wotj'lĩk ob'lë ob'lë, shji ie
ber 'löng Sbö tj'lõkwo miydë 'llëm w'lo
'le 'li zanwa pjir Sbö kjok miydë 'li go.
Nopga pinwa wotj'lĩk ob'lë, ber 'löng
Cristo ko'lë w'lo shara.
6 Ĩnwa ga pjãy beno 'löng Cristo ko'lë
pj'lúshko ga ëye beno Cristo tj'lõkwo 'llë
ko'lë 'llëm ga shdunwa eshko.

7 Pjãy 'llëbo 'llgwek, 'llëbo ĩgömi wẽ'llë
'li go eröe. Kjone kjone tj'lẽ ga «Cristo
nopga 'li tjawa eröe» 'le. Gueniyo
tjawa Cristo ĩ bakoe. Woydër ga e
miyde 'lok pj'lúe.
8 Tja kong dbo twara Sbörë, pjãy
ichër w'lo. Tja krë ba kjĩshko ara
kjwe ga e 'lökyokjrër 'llëme. Tja iara
beno shäng bomi kjimtaga, pjãy op-
ping mär ba go j'lõkoyo w'lo, pjãy dir
w'lo 'llëme.
9 Kjibokwo ichoror bomi kong kj-
wobi 'li ichoror jek bomi shgawoklo
w'lo 'llëme.
10 No kjone kjone tj'lẽ ga tja tj'lẽ
kjang anmoyõ bor kjibokwo go,
gueniyo tja shäng bomi tjokshko ga
tja tj'lẽ ma, tj'lõkwo 'lër 'li 'llëno 'llëm
w'leni 'le.
11 Ëye tj'lẽ eni ga woyde ga 'löng sjëke.
Tjawa 'löng pjola ga tjawa tj'lẽno ba
kong borwa tj'lõkwo go sorë ga tjawa
äär 'löng ba tjokshko ga tjawa tj'lẽ ba
kong eni bakoe.

12 No kjone kjone opposhrëk om
go äe. Tjawa tjw'lõ ara baĩya dik
'lërwa 'llëme. Gueniyo 'llëbo shärye 'lok
kä 'llëm w'leni, optj'lĩk 'lok ba tj'lĩkk'lo
shäryara om go 'li go, ga ëng tj'lĩk eni
ëng tjok bakoe.
13 Tjawara opposhrëk om go 'llëme.
Tjawa krë, pak twara Sbörë borwa
kong 'li kjĩshko eröe. Ga tjawa öör
Corinto kjokyo 'li ichaga erë.
14 Tjawa öör bomi ĩk 'llëm kjwe ga
tjawa krë bomi kjĩshko ga äe. Gueniyo
tjawa öör Cristo roy pj'lú 'lë bomi kong
kuzong ga tjawa krë, pak shäryororwa
bomi tjok 'li kjĩshko ga 'llëbo owa
shäryërwa 'löng 'llëme.
15 Tjawa krë, pak shäryara ob'lërë 'li
kjĩshko 'llëm bakoe. Woydërwa ga pjãy
mär Cristo go jek këgong këgongshko
ga tjawa parkë bomi tjok jek këgong
këgong eni bakoe.
16 Eni ga tjawa äär Sbö tj'lõkwo roy
pj'lú 'lë kjok shto ob'lë ob'lë, pjãy 'löng
'lishko jek këgong obi, ëye äätë 'llëm
obishko. Pak shäryara ob'lërë 'lishko
ga tjawa krë woydë pak shäryororwa
eshko 'li kjĩshko 'llëme.
17 Gueniyo ga «Ëye krë woydë ga
krë Tj'lapga kjĩshko dey.»*
18 Shji ber pj'lú w'lo ga woyde ga
shji poshrëga ber Tj'lapgarë. Shji op-
poshrëk om go ga 'llëno 'llëme. Ëye
opposhrëk om go ga ber pj'lú 'llëme.
Ëye poshrëga Tj'lapgarë ga era ber pj'lú

* **10:17** Jeremías 9.24.

jlõe. Nopga ber tjwlõ ara wlo ga opposhrëk om go llëm, e poshrëga ber Tjlapgarë dey.

11

No kjone kjone tjlẽ ga «Tja Sbö tjlõkwo roy laga Jesús ãska» le, miga jyõ erä

1 Tjlõkwo lër shäng bomi kong li kuzĩ jek obi, kumi ga tja tjlẽ kä llëm wleni gueniyo.

2 Pjãy ymoyotkër ara, pjãy ymoyotke Sbörë sorë ga eni. Kjoglo domer miydoydë llëm obi wleniyo twëba domer kjlara kong, orkwosmok ba tjok wloshko ga kjoglo li ber baĩya eröe. Pjãy twër woydë Cristo kong eni bakoe.

3 Dënashko ga Eva jyãpgwara dgur lirë. Ga bangkjrër ga pjãy jyãpgwëba eni bako, pjãy mär ber löng Cristo go jlõkoyo ame wlo lër.

4 Olö ga no äär bomi shwoy ga tjlõkwo le bomi kong owa wleni. Jesús roy oblë le bomi kong, lororwa bomi kong sorë li dik llëme. Sëya oblë twe woydë bomi kong le. Tjlõkwo oblë le bomi kong bakoe. Eshko ga tjlõkwo li kjrëmi woydë jekdo, gueniyo tjlõkwo kjrëmi llëm dey.

5 Epga wotjlĩk ga Sbö tjlõkwo roy laga Jesús ãska tjwlõ arayo li epga om go le. Gueniyo lër bomi kong ga tjwlõ ara bor kjinmo llëme.

6 Miydër ga tja oppino tjlẽ pjlú wlo llëme. Gueniyo tja kjok miydë ara. E ĩnomi llëbo shäryororwa oblë oblë li go.

7 Sbö tjlõkwo roy pjlú loror bomi kong, gueniyo tjwlõ shiror llëme. ¿Tja opyono beno tjwlõ ara llëm, pjãy iër ber löng tjwlõ ara wlo eni li, e llëbo owa shäryotë lëmire?

8 Tja parkë shäng bomi tjokshko ga tja potjwlẽga Sbö tjlõkwo kjragaga löng kjok shto oblë lirë.

9 Tja shäng bomi tjokshko ga tja llëye dretshko ga ëye barworor llëm, bi pjeyoga Macedonia so öör bor shwoy, ga llëye woydoror li twara lok bor kong. Eni ga llëye rokoror bomi kong llëm, ga rokër bomi kong llëm ĩyado.

10 Cristo tjlõkwo bek li miydër pjlúe. Miydëmi löng pjlú ga e jlõe. Ga tja krë tjlõkwo shiror llëm li kjĩshko Acaya kjokyo kjok kjwang jĩkong, tja slongga ërë llëme. E jlõ eni bakoe.

11 Tja tjlẽ eni, pjãy woydër llëm kjĩshko lëmi llëme. Miyde Sbörë ga pjãy woydër ara.

12 No kjone kjone tjlẽ ga pak shärye löng li tjwlõ ara, pak shäryërwa löng li dik le. E kjĩshko ga llëye shäryër shäng li shäryër shäng ĩyado eni, epga krë eni ga ä wlo.

13 Epga opkjlopswë ber löng so Sbö tjlõkwo roy laga Jesús ãska kjoyo, miga jyõ erä. To löng jyõrkë erä. Ĩkoba ga parkë löng Cristo kong wleni, miga jyõrkokdo löng.

14 Gueniyo ga pjãy opshgawë ba kjĩshko llëme. Ä om go li opkjlopswë ber shäng so Sbö parkaga kjok dogo so kãĩã llettlet kjoyo eni bakoe.

15 Eni ga ba parkagaga opkjlopswë ber löng so Sbö parkagaga pjlo bek wleniyo kjoyo eni bakoe. Shji opshgawë e kjĩshko llëme. Llono ga epga shdũya Sbörë, llëbo shäryara kës li kjĩshko.

Pablo krono, llëbo weno ba kong owa li kjĩshko

16 Llëbo lër bomi kong obi, gueniyo tja kä llëme lëmi llëme. Gueniyo woyotjlĩmi eni wleni ga tja iozĩ ber shäng tjlẽ kä llëm wleni, tja krë sira obi wlo.

17 Miydër ga tja krë eni ga tja tjlẽ shäng kä llëm wleni, tja tjlẽ shäng Tjlapga Jesús dik llëme.

18 Nopga ara krë eni, nopga Sbö miydë llëm wleniyo dik. Eni kuzong ga tja krë eni bakoe.

19 Pjãy kjok miydë ara lëmi, gueniyo llëye le nopga kä llëm wleniyorë li kumi kjing erä.

20 Pjãy ichëba parkë, bomi llëbo dökoba, pjãy jyãpgwëba, oba opyë löng bomi bäm go, pjãy wlongoba, pjãy bokso shpokoba bakoe. Llëbo shäryë enishko ga kumi löng kjing erä.

21 Tjawara opshäryono bomi tjok kjang eni llëme. ¿Pjãy shdunorwa eni

ĺlëm kuzong ga pjãy wotjĺĩk ga tjawa
ĺökkjrë wĺo ĺëmire?

Oblë krë ĺlë kjĩshko ga tja krë e
kjĩshko bako, tja tjĺẽ kä ĺlëm wleni
gueniyo.
22 Epga hebreoga ĺe, ga tja bakoe.
Epga Israel tjëyoga ĺe, ga tja bakoe.
Epga Abraham tjëyoga ĺe, ga tja
bakoe.
23 Epga Cristo parkaga ĺe, ga tja ba
parkaga jĺõkoyo. (Tja tjĺẽ eni ga tja
skwẽ wleni.) Tja parkono ara, ba
kjinmo ĺok. Tja iaraba shäng kjërshko
pjloglo ara, ba kjinmo ĺok. Tja sh-
poraba no shpokklo go dbo ara, ba
kjinmo ĺok. Tja zrökoba woydë ĺëba
ara.
24 Tja shpora judíogarë no shpokklo
go pjloglo shkëng (5) dbaryo oblë
oblëe. Pjlara pjlara ga tja shpora
öötong pjloglo sak mya kjingsho
shkaw (39).
25 Tja shporaba kjor go pjloglo mya,
dbaryo oblë oblëe. Pjlara ga tja ĺöraba
ak go, tja zrökoba wlo ĺëba. Tja jek sök
kjyong kësbang roshko ga tja piktong
pjloglo mya, dbaryo oblë oblëe. Tja
beno buk dlung roshko shkër kjwara,
dbar kjwara, tja shteno seke.
26 Tja jëktong ara kjok shto oblë
oblë. Tja jëktong shäng shto owashko
ara. Tja di kës kës zono ara. Tja jëktong
shäng lũgwang ĺöngshko. Tja zröya
woydë bor nopgarë. Tja zröya woydë
nopga judío ĺlëm wleniyorë bakoe.
Tja tjĺõkwo ĺono nopga arashko ga
tja zrökoba woydë. Tja tjĺõkwo ĺono
nopga ara ĺlëmshko ga tja zrökoba
woydë bakoe. Tja sök dlung kjing
goshko ga tja wolono seke. No kjone
kjone Sbö tjĺõkwo kjraga ĺe, miga jyõ.
Epga ëmdë ga tja zröya ĺok woydë.
27 Tja dröno shäng ara pak kjang
shäryë. Tja pono ĺlëm shkër kjwöböso.
Tja pjli kuno ara, tja wodogro kuno
ara, tja iono ĺlëm dbar kop ara bakoe.
Olö ga tja smo kuno, tja shwong dret
kjĩshko.
28 Tja song, ĺlëbo tjeng kës ëre
kjĩshko, gueniyo erö ĺlëme. Tja woydë
ara, Sbö tjĺõkwo kjragaga ĺöng kjok
shto oblë oblë ĺi kjĩshko ĩyado.
29 Roy kuror ga nopga dbo ĺlëm ga
tja woydë ara ba kjĩshko. Roy kuror ga
nopga ichëba ĺlëbo owa shäryë ga tja
iirkë ara eshko.
30 Woyde ga tja krë sira obi,
gueniyo tja krë ĺlëbo kjĩshko, tja dbo
ara ĺlëm miydëmi wlo.
31 Tjlapga Jesús Sbö, ba Data ĺi
poshrëkko ĩyado wlo. Era ommiydë ga
tja jyõrkë ĺlëme.
32 Pjlara ga tja shäng Damasco
kjokyo. Eshko ga kjok eshko so
ichaga ĺi parkë sök Pjlu Aretas
kong. Ga kjok eshko so ichaga ĺi
nopga ichono kjok ĺi u bäng bäng no
opshikklo dë, tja shaya ĺok wlo.
33 Gueniyo tja ĺonaba jer shing
roshko, kjok ĺi kjëryo poglo go pjlor
kalëkong. Tja döktong ba wloshko
dwayo eni.

12

Ĺlëbo pina Sbörë Pablo kong, shji yoĩno wleni

1 Tja krë ga ĺlëye shir e go ĺlëme. Eni
ëmdë ga tja krë obi kjluwe. Ĺlëye pina
Tjlapga Jesúsdë bor kong shji yoĩno
wleni ĺi, e ĺër bomi kong shara.
2-3 Domer shäng kjlara, Cristo
tjĺõkwo kjraga wleniyo.* Eeri ga
öötong ĺu pjloglo sak kjwara kjingsho
pkëng (14) ga e söra Sbörë jem öötong
sök kjok dogo buk kjókshko anmoyõ
ĺishko.† Ba doyo söydere, de ba sëya
döre, e miydër ĺlëme. Sböra ommiydë.
Ga miydër ga
4 söra öötong shäng kjok ko Paraíso‡
ĺishko. Eshko ga tjĺõkwo kura, ĺako
nopga ĺöng kjok ëre kjing go kong ĺlëm
wleniyo.
5 Tja krë ara domer ĺër shäng ĺi
kjĩshko ga pjlú, gueniyo tja krë bor
kjĩshko om goshko ga tja krë ĺlëbo
kjĩshko, tja dbo ara ĺlëm miydëmi wlo
eröe.

* **12:2-3** Domer ĺe Pablorë shäng ĺi, e Pablo om go ĺayde. † **12:2-3** Eshko ga epga tjĺẽno ga kjok dogo tjeng kjringgwo mya, ga domer ĺi söra öötong kjok dogo buk kjókshko anmoyõ ĺishko. ‡ **12:4** Sbö sök kjok dogo ĺi kjokyo kowëba ***Paraí**so.*

6 Gueniyo tja krë ïlëbo weno bor
kong ïli kjïshko kjwe ga tja tjlẽ shäng
bomi kong kä ïlëm wleni ïlëm, tjlõkwo
ïër shäng ïli bek kjïshko. Gueniyo tja
krono eni kjwe ga tja tjwlõ ara ïëmi,
ïlëbo ïoror bor kjïshko ïli kjïshko eröe.
Woydër ga tja tjwlõ ara ïëmi, ïlëbo
shäryoror, ïlëbo ïoror bomi tjrëko ïli
kjïshko. E kjïshko ga tja krë eni ïlëme.
7 Gueniyo tja opposhrëk om go,
ïlëbo pina Sbörë bor kong ïli kjïshko
ïlëm wlo ga ïlëbo weno owa bor doyo
ëre go, ichaga Ärë wleni, beno bor
barwoklo ïyadoe.
8 Tja kjloshtono Tjlapga kong
pjloglo mya, ïlëbo owa ïli döya bor
kong wlo.
9 Kuya ga tjlẽ bor kong ga «Pja
woydër ara. Era tjwlõ ara. Gueniyo
pja poptër ïlëm, pja dbo ara ïlëm wlo.
Miydëp e go ga dbo twaga bop kong
ïli tja» ïe bor kong eni. E kjïshko ga tja
krë ara, tja dbo ara ïlëm ïli kjïshko, dbo
twe Cristorë bor kong wlo.
10 Eni ga tja wopjlú, tja dbo ara ïlëm
kjïshko. Tja parkë Cristo kong kjïshko
ga ïlëbo wen owa bor kong ara, tja
ïãywëba owa, tja shdungoba bakoe.
Gueniyo tja dbo ameshko ga tja dbo
ara anmoyõ. E kjïshko ga ïlëbo wen
owa bor kongshko ga tja wopjlúe.

Corinto sopga woyotjlïna Pablorë ara

11 Tja tjlẽno shäng kä ïlëm wleni,
tja ichaga pjãydë ba shäryë kjïshko.
No kjone kjone wotjlïk ga Sbö tjlõkwo
roy ïlaga Jesús ãska tjwlõ arayo ïli epga
ïe. Gueniyo tjara tjwlõ ara ba kjinmo
ïok, tja tjwlõ ïlëm gueniyo. Tja ïãywara
ïok owashko ga kuromi kjing erä. Zok
ga tja wlikoromi kjwe.
12 Ëye Sbö tjlõkwo roy ïlaga Jesús ãska
ga ïlëbo ïydëba ïlëm wleniyo shäryë
kësbang oblë oblë ara. Miydëba e go
ga e Sbö tjlõkwo roy ïlaga Jesús ãska
jlõe. Ga tja shäng bomi tjokshko ga tja
omshäryono eni, ïlëbo weno bor kong
owa ara gueniyo.
13 Ïlëbo shäryoror bomi tjok kës ïli
shäryoror Sbö tjlõkwo kjragaga ïöng
kjok shto oblë oblë ïli tjok sorë ga
eni. Ïlëbo oblë shäryoror bomi tjok
kjrinaso, pjãy ichoror bor potjwlẽk
ïlëme. Pjãy ioror beno tjwlõ oblë ïli
dorko e kjïshko ïëmi wleni ga ïlëbo
owa shäryoror ëre iozï ber tjwlõ ïlëm
bor kong.
14 Tja wotjlïk jek bomi ïk pjlara obi.
Ëre tjok ga pjloglo mya. Gueniyo tja
to shäng bomi ïk, bomi ïlëbo woydër
kjïshko ïlëme. Ïlëbo woydër ïli pjãy. E
kjïshko ga ïlëbo rokër bomi kong sira
ïlëme. Bek wlo ga wapga, e dbur töng
ba dataga kong ïlëm, dataga, e dbur
töng ba wapga kong dey.
15 E kjïshko ga ïlëbo botoya zan
wopjlú bomi kjïshko, tja opzang shäng
om go wopjlú bomi kjïshko bakoe.
¿Pjãy woydër ara eni ga tja woydëmi
sira eräre?
16 Miydëmi pjlú ga tja shäng bomi
tjokshko ga pjãy kong ïlëbo rokoror
sira ïlëme. Eni ëmdë ga no kjone kjone
wotjlïk ga pjãy jyãpgworor e go ïe.
17 Nopga ichoror bomi kong kjlöbö.
¿Pjãy wotjlïk ga ichoror, ïlëbo rokë
bomi kong wlo ïëmire? Eni ïlëme.
18 Tito ichoror jek bomi shwoy
bi kjlara obi tjok. Miydëmi pjlú
ga pjãy kong ïlëye rokara ïlëme.
Tjawa pjöyïkong wotjlïk kjrinaso,
ïlëbo shäryërwa oblë oblë ïlëme.
19 ¿Pjãy wotjlïk ga tjawa tjlẽ eni,
pjãy ber wopjlú borwa tjok wlo
ïëmire? Eni ïlëme. Tjawa töno beno
tjeng Cristo tjok, ga tjawa tjlẽ ïöng Sbö
bokso. Pjeyoga, ïlëbo shäryërwa kës
ïli shäryërwa, pjãy mär Cristo go jek
këgong wlo.
20 Bangkjrër ïli tja äär bomi
shwoyshko ga pjãy wlẽn ïöng woydër
dik ïlëm, ga tjawa ïmi ïöng woydëmi
dik ïlëm bakoe. Bangkjrër ïli pjãy
wlẽn ïöng ïlëbo owa shäryë oblë oblë,
pjãy ënglë kar kar, pjãy ymo ara ëng
tjok, pjãy iirkë ëng tjok, pjãy tön dboy
dboy, oblë ïãywëmi owa, oblë ïãywëmi
ara, pjãy krë ara, pjãy wlẽp ëng tjok
ïlëm bakoe. Pjãy wlẽn woydë ïöng eni
ïlëme.
21 Dënashko ga pjãy kjone kjone
orkwosmono ë tjok ïlëm ga pjãy

pono ba tjok, ga ˈllëbo shäryako ˈllëm ˈli shäryoromi oblë oblë bakoe. Bangkjrër ˈli tja äär bomi shwoyshko ga pjãy wlẽn ˈlöng ˈllëbo owa eni ˈli shäryë obi. Eni wleni ga tja slar ara, ga tja ie Sbörë ber ˈlökshko bomi kjĩshko bakoe.

13

Nopga poshduna Pablorë

1 Pjãy ĩn jek ëre tjok ga pjloglo mya. Ëye oblë rotëshko ga ˈlaga nopga pjökde, myarerë ˈllëm ga tjlõkwo kjrëy ˈllëme.*

2 Dënashko ga tja öör bomi ĩk pjlara. Tja jek öör bomi ĩk obishko ga pjãy ˈlöng ˈllëbo owa shäryë, pjãy poshdunor pjire. Eerishko ga pjãy uunkong poshdun jek eni obi. Tja jek äär bomi ĩk obi ga pjãy wlẽn ˈlöng ˈllëbo owa ˈli shäryë obi wleni ga pjãy songe ˈlër ame.

3 Woydëmi ga ˈllëbo shäryër bomi kong, Cristo tjlẽ bor kjĩshko miydëmi wẽlë wlo ˈloromi bor kong. Eni ga eshko ga tja tjlẽ bomi kong yõtso ame, tja tjlẽ bomi kong dbo ara go shara. Shji shdũya Cristorëshko ga tjlẽ bi kong yõtso ˈllëm, tjlẽ dbo ara go erä.

4 Zröraba pjang kjlös goshko ga dbo ˈllëm wleni, gueniyo iara Sbörë beno sök së, ba dbo ara go. Tjawara dbo ˈllëm baĩya dik bakoe. Gueniyo tjawa iara Sbörë beno ˈlöng së, ba dbo ara go, tjawa parkë ber ˈlöng bomi kong wlo.

5 Pjãy opmiydos om go, pjãy mär ˈlöng Cristo Jesús go jlõkoyore miydëmi wlo. Ĩmi ga Cristo shäng bomi tjok ˈllëm wleni ga miydëmi e go ga pjãy mär ˈlöng ba go ˈllëme.

6 Woydër ga miydëmi ga Cristo shäng borwa tjok, ga tjawa mär ˈlöng ba go jlõkoyo.

7 Rokërwa Sbö kong ga pjãy kjimte ˈllëbo owa shäryë ˈllëm wlo. Rokërwa eni, tjawa ĩkoba pjlú wlo ˈllëme. Rokërwa eni, pjãy jëk ˈlöng pjlo bek wlo, tjawa ĩkoba owa gueniyo.

8 Ll̇ëbo shäryërwa ˈlöng kës ˈli shäryërwa, tjlõkwo bek ˈli ber kësbang, tjwlõ ara wlo. Tjawa ˈlöng tjlõkwo bek ˈli wloyoga ˈllëme.

9 Pjãy mär ˈlöng Cristo go jlõkoyoshko ga tjawa wopjlú, tjawa ĩkoba ga dbo ˈllëm wleni gueniyo. Rokërwa Sbö kong ĩyado ga pjãy ie jëk ˈlöng pjlo bek.

10 Tjlõkwo ëre tër, ichër jek bomi kong bäm go, tja äär bomi shwoyshko ga tja tjlẽ bomi kong kjang ˈllëm wlo. Tja iara Sbörë beno shäng bomi kjimtaga, pjãy opping mär ba go jlõkoyo wlo, pjãy dir wlo ˈllëme.

Kjibokwo pjirzˈlong

11 Era eni ga pjeyoga, pjãy ber ˈlöng wopjlú, pjãy jëk pjlo bek, pjãy poshdunor ˈli kolozĩ, pjãy wotjlĩs kjrinaso, pjãy ber ˈlöng wopjlú ëng tjok bakoe. Shäryëmi eni ga pjãy kjimte Sbörë ber ˈlöng ëng woydë ara kar kar, pjãy kjimte ber ˈlöng wopjlú ëng tjok bakoe.

12 Pjãy ëng woydë ara kar kar kuzong ga «¿Yonde?» ˈlëmi ëng kong wopjlúe.

Bi pjeyoga uunkong ˈlöng bor tjok ˈli, «¿Pjãy yonde?» ˈle bomi kong.

13-14 Rokër Tjlapga Jesucristo kong ga ba wopjlú ˈli kjĩshko ga pjãy kjimte ara. Rokër Sbö kong ga pjãy woyde. Rokër Sbö Sëya kong ga pjãy ie ber ˈlöng wopjlú ëng tjok bakoe.†

* **13:1** Deuteronomio 19.15. † **13:13-14** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyã shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone goshko ga 2 Corintios 13.12-13, jyã taraba beno 2 Corintios 13.12-14, gueniyo tjlõkwo tak ˈlok kjring pjökˈli go ga e ˈllëbo kjrinaso ˈloklo.

Carta a los Gálatas
Kjibokwo ëre tara Pablorë Galacia sopga kong
Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Pablo. E Sbö tjlõkwo laga Jesús ãska wleniyo. Galacia kjokyo ga Jesús tjlõkwo kjragaga löng li, epga judíoga llëm wleniyo uunkong seke. E kjĩshko ga löng mär Jesús go llëm obishko ga kjok llgwekklo tara Moisésdë li söya lok llëme. Eni ga Pablo öör eshko Jesús roy pjlú lë ba kongshko ga tjlẽno ba kong ga ëye där kjok llgwekklo li söya bëy kjĩshko llëme lara eni.

Gueniyo Pablo opshino eshko dwayo irgo ga judíoga kjone kjone öötong löng eshko. Epga mär Jesús go le, miga jyõ erä. Eshko ga Jesús tjlõkwo kjragaga li jyãpgwara lok tjlõkwo bek llëm li go. Tjlẽno ba kong ga epga där wlo ga woyde ga epga mär Jesús go dö llëm, woyde ga kjok llgwekklo tara Moisésdë li söya lok bakoe lara lok eni. Eshko ga kjone kjone omtjlõkwo kjrono. E kjĩshko ga kjibokwo ëre go ga llëbo jyã tara Pablorë, nopga eniyo li kjĩshko, Jesús tjlõkwo kjragaga li jëk löng ba tjlõkwo bek llëm li go ame wlo.

1 Kjibokwo ëre taga tja Pablorë. Tja ichaga norë llëme. Tja kjraga Jesucristorë, ba woshraga Data Sbö lirë bako, ga tja ichara lok beno shäng ba tjlõkwo roy laga Jesús ãska.

2 Jesús tjlõkwo kjragaga löng Galacia kjokyo, kjibokwo ëre ichër jek bomi kong.

Pjeyoga tjlõkwo kjragaga löng na bor tjok li, «¿Pjãy yonde?» le bomi kong.

3 Rokër bi Data Sbö kong, Tjlapga Jesucristo kong ga ba wopjlú li kjĩshko ga pjãy kjimte lok ara, pjãy ie ber löng wlẽp bakoe.

4 Jesucristo optwono wolono, owa pjang bi go li löya ber dret wlo, shji döya llëbo owa tjeng kjok ëre kjing goshko li dbo dorko dwayo wlo, woydara Data Sbörë sorë li eni.

5 Data Sbö li, e poshrëy, iëy ber kësbang, tjwlõ ara ĩyado wlo. Ber eni.

Tjlõkwo pjlú kjrinaso

6-8 Dënashko ga Cristo roy pjlú lorowa bomi kong. Ga Sbö wopjlú li kjĩshko ga pjãy rokara, ga ba tjlõkwo li kjroromi. Eni ga tja wotjlĩno ga pjãy jëk löng e go loror. Gueniyo pjãy roy shrono owa, koshër sök dik llëme. Roy kuror ga pjãy Sbö rayono maling, ga tjlõkwo oblë sömirë shara. Gueniyo tjlõkwo pjlú jlõkoyo li, e kjrinaso döe. Tjlõkwo kjroromi kjupä li, e jyõ erä. No kjone kjone omlono bomi kong, pjãy kä llgwĩya wlo. Cristo roy pjlú li kjlopswe lok woydë ber oblë. Rokër Sbö kong ga ëye tjlõkwo lë bomi kong, lororwa bomi kong dënashko dik llëm ga shdũya. Laga tjawarë, laga Sbö parkaga kjok dogo sorë eni wleni ëmdë ga tjlõkwo oblë laga li shdungga ber Sbörë ĩyado wlo.

9 Loror bomi kong tjän, gueniyo lër jek bomi kong obi. Rokër Sbö kong ga ëye tjlõkwo lë bomi kong, lororwa bomi kong dënashko dik llëm ga shdungga ber Sbörë ĩyado wlo.

10 Nopga ber wopjlú bor tjok li wlẽntë llëme. Sbö ber wopjlú bor tjok li wlẽntë eröe. Tja parkë nopga ber löng wopjlú bor tjok wlo kjwe ga tja Cristo parkaga llëme.

Pablo beno shäng Sbö tjlõkwo roy laga Jesús ãska sorë

11 Pjeyoga, tjlõkwo roy pjlú li loror bomi kong dënashko li, e laga norë bäm go llëme. Lër bomi kong, miydëmi wlo.

12 E lara norë bor kong llëm, tja pingga norë llëm bakoe. E laga Jesucristorë om go bor kong.

13-15 Shäryono eni. Tja wentë llëm obishko ga tja kjrara Sbörë, ga tja rokara ber shäng ba parkaga wlo, ba wopjlú li kjĩshko. Gueniyo tja dëna shäng judíoga tjlõkwo sökshko ga tja roy sorë miydoromi tjän. Eshko ga tja Jesús tjlõkwo kjragaga wloyo. Llëbo

shäryoror ba kong ˈlok ara, pjir ber dret wˈlo ˈloror. Borwa tjˈlapgaga tek dënashko so tjˈlõkwo ˈli söror pjˈlú, owa ˈllëm, bor pjeyoga ˈluyo bor tjok bëy ˈli kjinmo. Gueniyo eshko ga
16 ba Wa pina Sbörë bor kong, miydër wˈlo, roy ˈlër nopga judío ˈllëm wˈleniyo kong wˈlo. Eshko ga ˈllëbo kjakrokoror nopga kong ˈllëme.
17 Eshko ga Sbö tjˈlõkwo roy ˈlaga Jesús ãska ˈlöng Jerusalén kjokyo. Gueniyo parkë ˈlöng eni bor bäm go ëmdë ga tja äätë ˈlan ba tjok eshko guing ˈllëme. Tja jekdo Arabia kjokyo. E irgo ga tja tek Damasco kjokyo iröng obi.
18 Ľu pjˈloglo mya irgo ga tja jek öötong shäng Jerusalén kjokyo Pedro* ĩk, ga tja beno sök ba tjok eshko dbargwo sak kjwara kjingsho shkëng (15).
19 Tjˈlapga Jesús ˈlëng Santiago ˈli ĩnor eshko bakoe. Gueniyo Sbö tjˈlõkwo roy ˈlagaga Jesús ãska ˈllamo ˈli ĩnor ˈllëme.
20 Ľër bomi kong jˈlõkoyo Sbö bokso ga tjˈlõkwo ëre, e jˈlõe.
21 E irgo ga tja öör jong Siria kjokyo, Cilicia kjokyo bakoe.
22 Eshko dbaryo ga Jesús tjˈlõkwo kjragaga ˈlöng Judea kjokyo ˈli, tja ĩyde ˈlok ˈllëm obi.
23 Tja roy kura ˈlok eröe. No kjone kjone tjˈlẽ ˈlöng ba kong ga «Bi irpjangga dënashko to shäng Jesús roy pjˈlú ˈli pjik wˈlo ˈlara. Gueniyo eerishko ga to shäng e roy shdök oba kong shara» ˈle ˈlok ba kong eni.
24 Eshko ga Sbö poshrëra ˈlok ara bor kjĩshko.

2

Pablo wˈlokjrara Sbö tjˈlõkwo roy ˈlagaga Jesús ãska ˈlirë

1 Ľu pjˈloglo sak kjwara kjingsho pkëng (14) irgo ga tja to jek Jerusalén kjokyo obi, Bernabé tjok, Tito tjok bakoe.
2 Tja to jek eshko, ˈlara Sbörë bor kong eni kjĩshko. Tja öötong shäng eshko ga tja töno Jesús tjˈlõkwo kjraga kägäyoga tjok dboshko, ga Jesús roy pjˈlú ˈlër nopga judío ˈllëm wˈleniyo kong sorë ˈli ˈloror ba kong pjire. Shäryoror eni, pak shäryër shäng ˈli ber tjwˈlõ ˈllëm wˈlo ˈllëme.
3 Tja ˈlano ba tjok pjir ga ëye ichara ˈlok doyo jyã të ˈllëme. Tito, e judío ˈllëm kjĩshko ga e doyo jyã tak ˈllëme. Ga jëk shäng bor tjok ëmdë ga ichara ˈlok doyo jyã të ˈllëm bakoe.
4 Gueniyo nopga ˈlöng eshko kjˈlöbö. Epga mär ˈlöng Jesús go ˈle, gueniyo jyõ erä. Ľöng borwa tjok ˈlũtshko, borwa ĩk wˈlo. Shji töno beno tjeng Cristo Jesús tjok kjĩshko ga shji döra, shji iara beno ˈlöng kjok ˈllgwekkˈlo tara Moisésdë ˈli kolë ame wˈlo, gueniyo eshko ga tjawa iche woydë epgarë ber ˈlöng kjok ˈllgwekkˈlo ˈli kolë iröng obi. Tjˈlẽ ˈlok ga «Ëye mär woydë Jesús go ga woyde ga doyo jyã tak pjir guing» ˈle ˈlok eni.
5 Gueniyo ga kolororwa sira ˈllëme. Tjˈlõkwo pjˈlú kjroromi, sömi ˈlöng ˈli, e beke. E kjˈlopswako ˈllëme. Epga kolororwa ˈllëm e kjĩshko.
6 Jesús tjˈlõkwo kjraga kägäyoga ˈlöng eshko ˈli tjwˈlõ ara ˈlëba. Gueniyo Sbö kong ga shji uunkong tjwˈlõ beke. E kjĩshko ga epga tjwˈlõ ara ˈlëba ëmdë ga bor kong ga tjwˈlõ oblë kjinmo ˈllëme. Gueniyo epga ëmdë ga tjˈlõkwo roy pjˈlú ˈli ˈlër shäng ˈli kjingsho ˈllëye iara ˈlok ˈllëme.
7-8 Dënashko ga Pedro ichara Sbörë ba tjˈlõkwo roy pjˈlú ˈlë judíoga kong Jesús ãska, ga kjimtara ara. Ga tja shäng eshkoshko ga miydara ˈlok ga tja kjrara Sbörë eni bako, ga tja ichara ba tjˈlõkwo roy pjˈlú ˈlë nopga judío ˈllëm wˈleniyo kong, ga tja kjimte shäng ara bakoe.
9 Santiago, Pedro,* Juan, e ˈlöng eshko. Jesús tjˈlõkwo kjraga kägäyoga tjwˈlõ arayo ˈlëba ˈli epga. Tja, Bernabé, tjawa kjimtara Sbörë ara ˈli miydara ˈlokshko ga tjawa orkwo iona, tjawa beno ˈlöng wopjˈlú ëng tjok ˈli

* **1:18** Grecia so tjˈlõkwo go ga tak beno pjang ***Cefas. Pedro*** kowëba eni bakoe. * **2:9** Grecia so tjˈlõkwo go ga tak beno pjang ***Cefas. Pedro*** kowëba eni bakoe. Gálatas 2.11-14 eni bakoe.

loklo. Eshko ga tjawa beno löng
tjlõkwo lë nopga judío llëm wleniyo
kong, ga epga beno löng tjlõkwo lë
judíoga kong.
10 Tjawa kong llëbo rokara kjrina
döe. Woydara ga nopga song wleniyo
kjimtërwa. Gueniyo bor kong ga e
kjang llëm, shäryër eni ĩyado kjĩshko.

Pedro wlona Pablorë

11 Pjlara ga Pedro öör na Antioquía
kjokyo. Sök na obishko ga wlonor
ara, llëbo shärye shäng owa kjĩshko.
12-13 Shronoshko ga ië nopga judío
llëm wleniyo tjok, jyã tak lok llëm
gueniyo. Era pjlúe. Gueniyo e
irgo ga nopga shrono löng Jerusalén
kjokyo dwayo kjlöbö, ichaga San-
tiagorë. Jerusalén kjokyoshko ga
judíoga löng kjlöbö, wotjlĩk ga ëye mär
woydë Jesús go ga woyde ga doyo
jyã tak pjir guing le lok eni. Eni ga
bangkjre Pedrorë ga ië nopga judío
llëm wleniyo tjok wleni ga roy söya
nopga shrono löng lirë, nopga wotjlĩk
eni wleniyo löng Jerusalén kjokyo li
kong. E kjĩshko ga eshko jek lëkong
ga opkjono nopga judío llëm wleniyo
lishko dwayo, ga iono ba tjok ame.
Opkjono eni li, e owa. Judíoga oblë
löng li omshäryono lok owa eni bakoe.
Bernabé ëmdë ga omshäryono baĩya
dik bakoe.
14 E kjĩshko ga ĩn ga tjlõkwo pjlú li
söya lok bek llëm kuzong ga tja tjlẽno
Pedro kong nopga uunkong bokshto.
Tja tjlẽ ga «Pja judío, gueniyo pja jëk
shäng nopga judío llëm wleniyo dik.
¿Eni ga nopga oblë judío llëm wleniyo
ichëp woydë dbo go ber löng judío
wleni ega?
15 »Nopga judío llëm wleniyo jëk
löng llëbo owa shäryë. Gueniyo shji
judíoga jlõe.
16 Eni ëmdë ga miydoroy ga shji ber
pjlo bek Sbö bokso, kjok llgwekklo
li söy kjĩshko llëme. Shji ber pjlo
bek Sbö bokso wlo ga woyde ga shji
mär Jesucristo go. Nopga judío llëm
wleniyo mär löng ba go tjän, gueniyo
shji judíoga ëmdë ga shji mär löng ba
go bako, shji ber pjlo bek Sbö bokso
wlo. Ëye ie Sbörë ber pjlo bek ba
bokso, kjok llgwekklo li sök kjĩshko
llëme.
17 »Shji ber pjlo bek Sbö bokso, shji
töno beno tjeng Cristo tjok kjĩshko. Eni
ga shji ber löng kjok llgwekklo li sök
ame kuzong ga judíoga kjone kjone
wotjlĩk ga shji beno löng llëbo owa
shäryë le lok eni. Gueniyo shji iche
Cristorë llëbo owa shäryë, e lotë llëme.
E eni llëme.
18 Bäm goshko ga tja tjlẽno ga
shji ber pjlo bek Sbo bokso, kjok
llgwekklo li söy kjĩshko llëme loror.
Gueniyo söy, shji ber pjlo bek Sbö
bokso wlo lër bomi kong eeri kjwe
ga llëbo owa shäryotë shäng.
19 Bor shdungglo tak pjang kjok
llgwekklo go li, e potjwlẽk pjir tjän.
Tja zröra kjok llgwekklo lirë wleni. E
kjĩshko ga llëye shärye bor kong ga ä
tjän. Tja jëk shäng Sbö tjok shara.
20 Cristo zröraba pjang kjlös goshko
ga tja wolono pjang ba tjok eshko
wleni. Eni ga tja opichë om go ame.
Cristo shrono bor go, ga tja wlosöga
erë shara. Tja woydara Sbö Wa lirë
ara, ga optwono wolono bor kjĩshko.
Eni ga tja sök kjok ëreshko obi ga tja
mär ba go eröe.
21 Sbö wopjlú li kjĩshko ga Cristo
ichara wolon bi kjĩshko. Gueniyo
shji ber pjlo bek Sbö bokso, kjok
llgwekklo li söy kjĩshko kjwe ga Cristo
wolono li tjwlõ llëm, Sbö wopjlú li
tjwlõ llëm bakoe» lër.

3

Shji där, shji mär Sbö go kjĩshko döe

1 ¡Galacia sopga, pjãy kä kjange!
¿Pjãy iaga ëro? Loror bomi kong wẽlë
ga Jesucristo zröraba pjang kjlös go.
2 Woydër ga llëbo kjakrokër bomi
kong pjlara li dboryozĩ bor kong.
¿Bomi go Sbö Sëya shrono beno
kësbang bomi tjok li llë kjĩshko? ¿Kjok
llgwekklo li söromi kjĩshkore, de Jesús
tjlõkwo kjroromi li kjĩshko?
3 ¿Pjãy kä kjangdo? Soyoromi
jëk Sbö tjok, ba Sëya go. Gueniyo

eerishko ga pjãy jëk woydë ba tjok
bomi dbo om go'li go.
4 Pjãy mär Jesús go kjĩshko ga ïlëbo
weno bomi kong owa ara. ¿Eerishko
ga beno ïlëno ïlëm wlore?
5 ¿Ba Sëya iche Sbörë tjwe bomi
go ber kësbang bomi tjok wlo ega?
¿Ïlëbo ĩydëba ïlëm wleniyo shärye
bomi tjrëko ega? ¿Kjok ïlgwekklo 'li
söromi kjĩshkore, de pjãy mär Jesús go
'li kjĩshko?
6 Abrahamda Sbö tjlõkwo kjrono, ga
mär beno shäng ba go. E kjĩshko ga
iara Sbörë beno pjlo bek ba bokso.*
7 Eni ga shji ber Abraham tjëyoga
jlõkoyo wlo ga woyde ga shji mär Sbö
go eni bakoe.
8 Eerishko ga nopga judío ïlëm
wleniyo mär Sbö go 'li, e ie Sbörë
ber pjlo bek ba bokso. Dënashko
ga tak pjang Sbö kjibokwoyo 'li go
eni. Eshko ga ba tjlõkwo roy pjlú
'lara Sbörë Abraham kong, tjlẽ ba
kong ga «Tjëyoga kjimtër uunkong
bop kjĩshko»† 'le.
9 Abraham mär Sbö go, ga kjimtara.
Eni ga ëye mär Sbö go ga kjimte eni
bakoe.
10 Kjok ïlgwekklo 'li go Sbö tjlõkwo
tak pjang eni: «Ëye kjok ïlgwekklo
ëre sök uunkong bëy ĩyado ïlëm ga e
shdungko.»‡ Eni ga ëye där woydë,
kjok ïlgwekklo 'li söya kjĩshko 'le ga e
shdungko.
11 Tjlõkwo tak pjang e go kjwara obi
tjlẽ ga «Ëye mär Sbö go ga era ie ber
pjlo bek ba bokso.»§ E kjĩshko ga ëye
ie Sbörë ber pjlo bek ba bokso, kjok
ïlgwekklo 'li söya kjĩshko ïlëme.
12 Tjlõkwo tak pjang e go kjwara
obi tjlẽ ga «Ëye mär woydë kjok
ïlgwekklo ëre go ga e söya bëy ĩyado
dey.»* E kjĩshko ga ëye där woydë,
kjok ïlgwekklo 'li söya kjĩshko 'le ga
mär shäng Sbö go ïlëm, Sbö woyotjlĩya
shäng ïlëm kjĩshko.
13 Sbö tjlõkwo tak pjang eni bakoe:
«Ëye wo'lono pjang kjor go ga e
shdungko.»† Eni ga Cristo opyono,
wo'lono pjang kjlös goshko ga bi
shdungglo tak pjang kjok ïlgwekklo
go'li beno pjang ba go. Eni ga shji döra
bi shdungglo 'li dbo dorko dwayo.
14 Dënashko ga Sbö tjlẽno Abra-
ham kong jlõkoyo ga nopga judío ïlëm
wleniyo kjimte 'lara. Eni ga shji
döra Cristo Jesúsdë, tjlõkwo 'lara 'li ber
jlõkoyo wlo. Eni ga shji mär ba go
kjĩshko ga ba Sëya iche 'lara Sbörë bi
kong jlõkoyo 'li tjwe bi go ber kësbang
bi tjok ga pjlúe.

Tjlõkwo 'lara Sbörë jlõkoyo 'li kjara kjok ïlgwekklo 'lirë ïlëme

15 Pjeyoga, tjlõkwo 'lër bomi kong
ïlëbo jyãg̈lo go. Domer shäng kjlara
tjlõkwo twë ob'lë kong, ber ĩyado wlo
ga tjlõkwo 'li 'löngga ërë ïlëme.
16 Dënashko ga Sbö tjlẽno Abraham
kong, ba tjëyo tek ber ba irgo 'li kong
jlõkoyo. Tjlõkwo tak pjang Sbö kjibok-
woyo go 'li, e «ba tjëyoga» 'le ïlëme. Tak
pjang 'li, e «ba tjëyo» 'le. E no kjlaraso
'loklo, e Cristo 'layde.
17 Tjlõkwo 'lër shäng 'li ëre. Sbö
tjlõkwo 'lono Abraham kong, beno
ĩyado wlo bäm goshko. Öötong
'lu pjloglo sak dbäw pjloglo pkëng
kjingsho sak myashko (430) ga kjok
ïlgwekklo 'li twara Moisés kong.
Gueniyo tjlõkwo twara bäm go 'li kjara
kjok ïlgwekklo 'lirë ïlëme. E ie ber
tjwlõ ïlëm wlo ga äe.
18 Shji kjimte Sbörë, kjok ïlgwekklo
'li söy kjĩshko kjwe ga shji kjimte
tjlõkwo twara bi kong, beno ĩyado wlo
'li kjĩshko ïlëme. Gueniyo Sbö wopjlú
'li kjĩshko ga tjlõkwo twara Abraham
kong, ga kjimtara iguing.
19 ¿Eni ga kjok ïlgwekklo 'li ïlëno?
Twara Sbörë judíoga kong, ïlëbo
shärye 'lok owa 'li miydoklo, äär jong
Abraham «tjëyo» tjwe 'lara jlõkoyo 'li
shrono guing. Ga kjok ïlgwekklo 'li
'lara Sbörë ba parkagaga kjok dogo
so kong. Ga epga om'lono Moisés
kong. Ga Moisés om'lono nopga kong.

* **3:6** Génesis 15.6. † **3:8** Génesis 12.3; 18.18; 22.18. ‡ **3:10** Deuteronomio 27.26. § **3:11** Habacuc 2.4. * **3:12** Levítico 18.5. † **3:13** Deuteronomio 21.23.

Eni ga Moisés beno shäng Sbö tjlõkwo laga nopga kong, beno shäng nopga tjlõkwo laga Sbö kong bakoe. Kjok llgwekklo li weno eni.

20 No parkë eni ga kägäyo kjlaraso llëm, e parkë shäng oblë oblë li tjlõkwo laga kjĩshko. Gueniyo Sbö tjlõkwo lono Abraham kong jlõkoyoshko ga laga erë shäng om go ba kong.

Shji parkagaga tjwlẽk löng pjir wleniyo dik ame

21 Kjok llgwekklo li, tjlõkwo lara Sbörë Abraham kong jlõkoyo li, e ber ëng wloyo lotë llëme. Shji ie kjok llgwekklo llërë ber löng së ĩyado Sbö tjok ga pjlú kjwe ga shji beno pjlo bek Sbö bokso kjok llgwekklo li kjĩshko tjän.

22 Gueniyo Sbö tjlõkwo tak pjang li tjlẽ ga shji uunkong löng bi wotjlĩk owa li dbo dorko, nopga löng kjërshko wleni. Shäryara Sbörë eni, tjlõkwo lara Sbörë jlõkoyo li tjwe ber ëye mär Jesucristo go li kong wlo.

23 Nopga mär Cristo go dbaryo äätë llëm obishko ga tjawa ichaga kjok llgwekklo lirë. Ga tjawa beno löng ba dbo dorko, Cristo tjwe guing.

24 Shji dara kjok llgwekklo lirë, äär jong Cristo shrono guing, shji mär ba go wlo, shji ber pjlo bek Sbö bokso e kjĩshko wlo.

25 Eerishko ga shji mär Cristo go kuzong ga shji daga beno kjok llgwekklo lirë ame.

26 Pjãy mär löng Cristo Jesús go kuzong ga pjãy uunkong Sbö wapga.

27 Pjãy waraba jer di roshko, pjãy töno beno tjeng Cristo tjok kuzong ga pjãy jëk ber löng Cristo dik.

28 Eni ga Sbö kong ga pja judíore, de pja judío llëmde, e llëno llëm, pja parkagaga tjwlẽk shäng pjir wleniyore, de eni llëmde, e llëno llëm, pja domerde, de walëre, e llëno llëm bakoe. Pjãy töno beno tjeng Cristo Jesús tjok kuzong ga pjãy uunkong tjwlõ beke.

29 Pjãy Cristo ĩ ga pjãy Abraham tjëyoga jlõkoyo. Ga tjlõkwo lara Sbörë ba kong jlõkoyo dënashko li, e beno bomi kong eni bakoe.

4

1 Tjlõkwo lër shäng li eni: Domer tjwlõ ara li wa, llëbo uunkong ba data ĩ, e llono ga ber baĩya ëmdë ga kjwozir obishko ga tjwlõ parkaga tjwlẽk shäng pjir wleniyo dik, äär jong ba luyo go guing.

2 E wopro ga nopga iara ba datarë beno löng ba dë, epga kole wlo, äär dbar llono lara ba datarë guing.

3 Shji uunkong eni bakoe. Tjlõkwo bek li miydoydë llëm obishko ga shji sgara löng llëbo shäryë, nopga Sbö miydë llëm wleniyo dik, parkagaga tjwlẽk löng pjir wleniyo dik.

4 Gueniyo dbar öötongshko ga Sbö ba Wa ichono, ga wena walërë. Eshko ga kjok llgwekklo tara Moisésdë li shäryara ba Wa lirë uunkong bëy,

5 shji uunkong tjeng kjok llgwekklo dbo dorko li döya wlo, shji ber Sbö wapga wlo.

6 Ga pjãy Sbö wapga kjĩshko ga ba Wa Sëya li ichara beno bomi go, ber kësbang bomi tjok wlo. Ga Sbö kowëy bi Data ga pjlú, ba Sëya kjĩshko.

7 Eni ga pjãy parkagaga tjwlẽk löng pjir wleniyo dik ame, pjãy Sbö wapga shara. E kjĩshko ga llëbo twe Sbörë ba wapga kong li twe bomi kong bakoe.

Pablo woydë ara Galacia sopga kjĩshko

8 Sbö miydomirë llëm obishko ga pjãy parkagaga tjwlẽk löng pjir wleniyo dik, pjãy parkë löng sböpga oblë kong, gueniyo sböpga oblë li, e sböpga jlõkoyo llëme.

9 Gueniyo eerishko ga pjãy Sbö miydë, pjãy kar miyde Sbörë bakoe. Nopga Sbö miydë llëm wleniyo mär ba wotjlĩk owa li go. ¿Enira pjãy mär woydë nopga Sbö miydë llëm wleniyo wotjlĩk owa, llëno llëm li go obi ega? ¿Pjãy opyë woydë ber löng parkagaga tjwlẽk löng pjir wleniyo dik obire?

10 Oba sgara löng dbar shrëk sorë ga pjãy dbar shrëk woydë eni bakoe. Dbar llë, mok llë, lu llë, e shrëmi woydë, Sbö ber wopjlú bomi tjok wlo lëmi.

11 Bangkjrër ga pak shäryoror bomi
tjok li, e beno llëno llëme lër.
12 Pjeyoga, rokër bomi kong ga pjãy
opshäryos botoya dik, tja opshäryono
bomipjõy dik sorë ga eni. Llëye owa
shäryoromi bor kong llëme.
13 Miydëmi pjlú ga tjlõkwo roy pjlú
li loror bomi kong bäm goshko ga tja
öör eshko, tja swlo ara kjĩshko.
14 Eshko ga tja swlo ara li, e beno
bomi kong kjange. Eni ëmdë ga tja
ĩywomi shjiktëng llëme. Tja tjlõkwo
kjroromi, tjlõkwo li laga Sbö park-
aga kjok dogo sorë wleni, laga Cristo
Jesúsdë om go wleni bakoe.
15 Eshko ga pjãy wopjlú erä.
¿Eerishko ga pjãy oto? Miydër ga
eshko dbaryo ga llëye woydër sorë
ga shäryoromi bor kong. Pjãy rokoror
bomi bokkwo shik bor kjimtoklo
loror bomi kong kjwe ga shäryoromi
bor kong löng wopjlúe.
16 ¿Eerishko ga pjãy opyë woydë ber
löng bor moskwo, tjlõkwo bek li loror
bomi kong kjĩshko lëmiro?
17 Nopga löng eshko kjlöbö, woyde
lok jlõkoyo ga pjãy tön löng ba tjok,
ba tjlõkwo sömi jlõkoyo wlo, gueniyo e
ber bomi kong pjlú llëme. Woyde ga
tjawa rayëmi, pjãy ber löng ba woy-
otjlĩk jlõkoyo wlo shara.
18 Woydër ga tja shäng bomi tjokde,
de llëmde, pjãy llëbo pjlú shäryë
löng ĩyado. Pjãy wotjlĩk llëbo shäryë
jlõkoyo li, e pjlú jlõ, gueniyo llëbo pjlú
shäryëmi wlo eröe.
19 Pjãy bor wapga wleni. Walë
wloshko chida tjeng döröshko ga
bangyo ara. Pjãy bangyo bor kong
ara eni bako, äär jong pjãy löng Cristo
dik guing.
20 Tja iana shäng eshko, tja tjlẽ bomi
kong yõtso wlo. Gueniyo llëye shäryër
bomi tjok li miydër llëme.

Agar, Sara

21 Pjãy mär woydë kjok llgwekklo
go li, ¿llëye tak pjang ba go li miydëmi
llëmdo?
22 Tak pjang eni: Abraham wapga
do pjök, wa kjlara ba parkaga tjwlẽk
shäng pjir wleniyo li tjok, wa kjlara
obi ba boy tjok.
23 Ba wa ba parkaga tjok li, e weno
laga norë. Ba wa ba boy tjok li, e
weno laga Sbörë, tjlõkwo lara jlõkoyo
li kjĩshko.
24 Ëre llëbo jyãgło. Walëga do pjök
ëre, e tjlõkwo kjring pjök li loklo.
Agar, e kjok llgwekklo twak Sinaí
dlupyoshko li loklo. Ëye mär woydë
kjok llgwekklo ëre go ga ber löng Agar
tjëyoga tek beno ba irgo wleni. Epga,
e parkagaga tjwlẽk löng pjir wleniyo
dik.
25 Agar, e Sinaí dlupyo jong Arabia
kjokyo li loklo bakoe. E nopga löng
Jerusalén kjokyo eerishko dbaryo li
loklo bakoe. E kjĩshko ga Agar, e ba
mekë wleni.
26 Gueniyo Jerusalén kjokyo buk
kjok dogo kjrina obi. Kjok eshko
sopga, e parkagaga tjwlẽk löng pjir
wleniyo dik llëme. Ga eshko sopga li,
e shji.
27 Sbö tjlõkwo tak pjang eni:
«Llono ga walë rayak beno sök li
wapga ara,
walë beno shäng ba lanma tjok
luyo ara li kjinmo.
E kjĩshko ga walë kjrong, wapga llëm,
pja wopjlúe.
Wloshko tjeng döröshko bang sorë
miydëp llëm,
öö los, pja wopjlú dey.»*
28 Pjeyoga, Isaac weno li laga Sbörë,
tjlõkwo lara jlõkoyo li kjĩshko. Pjãy iara
Sbörë beno baĩya dik, tjlõkwo twara
jlõkoyo li kjĩshko eni bakoe.
29 Dënashko ga tjlõkwo lara Sbörë
jlõkoyo li kjĩshko ga Isaac ichara Sbö
Sëyarë wen. Gueniyo Agar wa li
iirkono ara ba kong, ga shduna ara.
Eerishko ga nopga mär löng kjok
llgwekklo go li iirkë bi kong ara, ga
shji shdũya ara eni bakoe.
30 Sbö tjlõkwo tak pjang eni: «Walë
parkaga tjwlẽk shäng pjir wleniyo
li ichos to kjok shto oblë ba wa li
tjok. Ba data wolonoshko ga ba llëbo
tjeng kës li ber ba wa jlõkoyo li kong

* **4:27** Isaías 54.1. † **4:30** Génesis 21.10.

eröe. Ḷlëye ber ba parkaga ̀li wa kong ḷlëme.»†
31 Eni ga shji wàlë parkagaga tjwḷẽk ̀löng pjir wḷeniyo ̀li wapga wḷeni ḷlëm, shji domer boy ̀li wapga wḷeni.

5

Shji döra Cristorë

1 Shji döra Cristorë, kjok ḷlgwekḳlo tara Moisésdë ̀li koḷëy ame wḷo. E kjĩshko ga pjãy wokjang, pjãy opyë ber ̀löng parkagaga tjwḷẽk ̀löng pjir wḷeniyo dik ame.
2 Tja Pablo, tja tjḷõkwo kuzĩa. Pjãy doyo jyã të, pjãy ber pjḷo bek Sbö bokso wḷo wḷeni ga Cristo beno bomi kong tjwḷõ ḷlëme.
3 Ḷër jek bomi kong obi ga domer ḷlë doyo jyã të, ber pjḷo bek Sbö bokso wḷo ga ber shäng kjok ḷlgwekḳlo ḷlamo ̀li koḷë wḷo bakoe.
4 Pjãy mär kjok ḷlgwekḳlo ̀li go, pjãy ber pjḷo bek Sbö bokso wḷo wḷeni ga pjãy ̀löng Cristo tjok ḷlëm, ga Sbö wopjḷú ̀li ber bomi kong tjwḷõ ḷlëme.
5 Gueniyo shji mär Cristo go kuzong ga shji kjimte Sbö Sëyarë, shji ie ber pjḷo bek Sbö bokso dbaryo ̀li koshë ̀löng wopjḷú wḷo.
6 Shji töno beno tjeng Cristo Jesús tjok ̀li, e tjwḷõ ara bi kong. Ga shji mär ba go kjĩshko ga shji oḅlë woydë ĩyado. Gueniyo Sbö kong ga shji doyo jyã tëre, de ḷlëmde, e ḷlëno ḷlëme.
7 Bäm go ga pjãy jëk ̀löng Sbö tjok pjḷúe. ¿Tjḷõkwo bek ̀li sömi ame ̀laga ërë bomi kong?
8 Pjãy rokara Sbörë tjḷõkwo pjḷú ̀li sök wḷo. E kjĩshko ga bomi songga ̀li ichaga erë ḷlëme.
9 Oba tjḷë ga «Pjḷung shosho uukḳlo* chira dö ëmdë ga pjḷung shosho bayo kjöm pogo ga uuya pjire» ̀lëba eni.
10 Gueniyo miydër pjḷú ga pjãy Tjḷapga Jesús ĩ. E kjĩshko ga miydër ga wop ä ga pjãy wotjḷĩk ber ̀löng botoya dik iröng obi. Ga bomi jyãpgwaga to ̀löng ̀li, e shdũya Sbörë, ë ga eni.
11 Pjeyoga, shji doyo jyã të, shji ber pjḷo bek Sbö bokso wḷo ̀lër shäng oba kong kjwe ga tja shdũya judíogarë ḷlëme. Gueniyo shäryër eni wḷeni kjwe ga Cristo wòlono pjang kjḷös go bi kjĩshko ̀li ber tjwḷõ ḷlëme.
12 Gueniyo bomi jyãpgwaga to ̀löng ̀lira, woydër ga doyo jyã të dö ḷlëme. Woydër ga epga opkë ̀lok om go dey.
13 Pjeyoga, pjãy rokara Sbörë ber ̀löng ichaga kjok ḷlgwekḳlo tara Moisésdë ̀lirë ame wḷo. Gueniyo pjãy beno ̀löng kjok ḷlgwekḳlo ̀li koḷë ame wḷo ëmdë ga pjãy beno jëk ̀löng bomi wotjḷĩk owa ̀li go wḷo ḷlëm bakoe. Pjãy ëng woydos ara kar kar, pjãy ëng kjimtos bakoe.
14 Kjok ḷlgwekḳlo uunkong ̀li ber kjrinaso wḷeni: «Pja opwoydë sorë ga bop kjḷara, e woydos eni bakoe.»†
15 Gueniyo pjãy sjëke. Shäryëmi ̀löng eni ḷlëme. Pjãy ̀löng ëngkjwë ëng tjok kar kar erä. Shäryëmi ̀löng eni ga pjãy ëng pjik ̀löng om go erä.

Shji mär Sbö Sëya go

16 Eni ga ̀lër bomi kong ga pjãy mär Sbö Sëya go. Enira pjãy jëk bomi wotjḷĩk owa ̀li go ḷlëme.
17 Bi wotjḷĩk owa ̀li, e owa Sbö Sëya bokso. Ga bi wotjḷĩk owa ̀li, e ḷlëye woyde Sbö Sëyarë ̀li wḷoyo wḷeni. Wotjḷĩk kjring pjök ̀li, e oḅlë oḅlë, ëngkjwë ëng tjok wḷeni. E kjĩshko ga òlö ga ḷlëye shäryëmi woydë pjḷú ̀li, e shäryëmi ga äe.
18 Gueniyo pjãy mär Sbö Sëya go ga pjãy ichaga kjok ḷlgwekḳlo ̀lirë ame.
19 Nopga jëk ba wotjḷĩk owa ̀li goshko ga ḷlëye shärye ̀löng ̀li ĩgöy wẽḷëe. Pë no orkwosmono ba tjok ḷlëm ̀li tjok. Ḷlëbo owa shäryako ḷlëm ̀li shärye. Wotjḷĩk ḷlëbo owa shäryë oḅlë tjok erä.
20 Sböpga jyãgḷo, e poshrëya. Opping ybi, oḅlë ie wḷo. Oḅlë ĩywa shjiktëng. Ëngḷë kar kar oḅlë tjok äe. Ymo ara. Iirkë màlinge. Wotjḷĩk ba kjĩshko eröe. Ëngkjwë oḅlë tjok. Tön dboy dboye.
21 Wotjḷĩk owa oḅlë kong ba ḷlëbo kjĩshko. Nèlõtkë, bërkë, ḷlëbo owa

* **5:9** ***Pjḷung shosho uukḳlo*** ̀le ̀li, e ***tjḷõ****kwo* ***sö****ya* ***löng owa*** ̀li ̀loḳlo. † **5:14** Levítico 19.18.

shärye ara ëng tjok. Llëbo oblë, so e kjoyo li shärye bakoe. Loror bomi kong tjän, gueniyo lër bomi kong jek obi ga ëye sgara shäng eni ga äär Sbö sök no pjluyo ĩyado lishko llëme.

22 Gueniyo shji kjimte Sbö Sëyarëshko ga shji llëbo shäryë oblë. Shji oblë woydë ara. Shji wopjlúe. Shji wlëpe. Shji iirkë maling llëme. Shji wopjlú oblë tjok. Shji oblë kjimtë. Llëye loroy li shäryëy eni.

23 Shji llëbo shäryë oblë kong yõtso. Shji llëbo shäryë ga woyotjlĩy yõtso guing. Llëbo ëre shäryëy ga pjlú, llgwekklo drete.

24 Ëye Cristo Jesús ĩ ga e ichaga ba wotjlĩk owa lirë ame. Ba wotjlĩk owa li, e löra beno pjang kjlös go wleni.

25 Shji iara Sbö Sëyarë beno löng së jlõkoyo kuzong ga woyde ga shji mär ba go.

26 Gueniyo shji krë llëm, shji ënglë kar kar llëm, shji wotjlĩk owa ëng tjok bi llëbo kjĩshko llëm bakoe.

6

Shji ëng kjimtë

1 Pjeyoga, pjãy mär löng Sbö Sëya go. Eni ga pjãy kjlara llëbo owa shäryono ga poshdũzĩ yõtso. Gueniyo pjãy sjëk, pjãy dir baĩya dik llëm wlo.

2 Pjãy kjlara ĩmi ga song ga kjimtozĩa. Eni ga pjãy pina Cristorë sorë ga shäryëmi löng eni.

3 Ëye tja tjwlõ ara, oblë kjinmo le, tjwlõ ara llëm ëmdë ga opjyãpgwë shäng om go.

4 Pjãy llëbo shäryono pjlúre, de oware, pjãy kjlara kjlara opmiydos om go. Shäryoromi pjlú ga pjãy ber wopjlú ga pjlúe. Gueniyo shäryoromi pjlú, oblë kjinmo lëmi llëme.

5 Pjãy kjlara kjlara pak llë ga miydaga ber erë om go.

6 Ëye, shji pĩya Sbö tjlõkwo goshko ga woyde ga llëbo tjeng bi tjok li shdöy ba tjok.

7 Sbö jyãpgwëy ga äe. E kjĩshko ga pjãy opjyãpgwë llëm bakoe. Llëye dgoroy ga e bo kjroydë.

8 Ëye jëk ba wotjlĩk owa li goshko ga ber shäng shdũya ĩyado wlo. Ëye mär Sbö Sëya go ga ie Sbö Sëyarë ber shäng së ĩyado Sbö tjok.

9 Eni ga shji sjen llëbo pjlú shäryë llëme. Shji wosonkë llëm, äär bi potjwlëkklo dbaryo lishko ga shji potjwlëya pjlúe.

10 E kjĩshko ga kuy ga shji oblë kjimtë ga bue ga kjimtëy dey. Ga Cristo tjlõkwo kjragaga löng li kjimtëy ara anmoyõ.

Shji iara Sbörë beno tjaglën wleni

11 Tja Pablo, tjlõkwo ëre tër bomi kong bor orkwo om go go shara. Ĩmi ga tjlõkwo jyãglo ëre kjwo këskëse.

12 Pjãy tjlẽ ga pjãy döya Sbörë, Cristo wolono pjang kjlös go li kjĩshko lëmi. Gueniyo ëye omlë eni ga shdungoba e kjĩshko. E kjĩshko ga bomi ichaga doyo jyã të li, pjãy iche lok eni ga ĩkoba ga ber löng wopjlú ba tjok wlo, shdungoba eni llëm wlo.

13 Epga doyo jyã tak pjir ëmdë ga kjok llgwekklo tjeng kës li kole lok llëme. Gueniyo woyde lok ga epga kolëmi, ga pjãy doyo jyã të ber löng baĩya dik, epga krë ara bomi kjĩshko wlo.

14 Gueniyo tjara krë llë kjĩshko llëme. Tja krë Tjlapga Jesucristo zröraba pjang kjlös go li kjĩshko eröe. Ba kjĩshko ga llëbo tjeng kjok ëre kjing go tjwlõ bor kong ame, ga nopga kjok ëre so kong ga tja tjwlõ llëm bakoe.

15 Sbö kong ga shji doyo jyã tak pjirde, de llëmde, e llëno llëme. Shji kjlopswara beno tjaglën wleni li, tjwlõ ara li e.

16 Tjlõkwo lër shäng bomi kong ëre sömi wleni ga pjãy kjrara Sbörë beno ba nopga, judíoga kjrara dënashko wleni. Eni ga rokër Sbö kong ga pjãy uunkong eni li songe le ĩyado, pjãy ie ber löng wlëp bakoe.

17 Era eni ga tjara doyo bäng lok, tja shporaba ara, Jesús kjĩshko. E kjĩshko ga woydër ga eeri jek lëkong ga ëye llëbo shäryë tjwe bor barwoklo ame.

18 Pjeyoga, rokër Tj̈lapga Jesucristo
kong ga ba wopj̈lú ̈li kjĩshko ga pjãy
kjimte ara. Ber eni.

Carta a los Efesios
Kjibokwo ëre tara Pablorë Éfeso sopga kong
Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Pablo. E Sbö tjlõkwo laga Jesús ãska wleniyo. Éfeso kjokyo, e tjwlõ ara. Eshko ga sböpga jyãglo syõ uyo lok ara. Tjwlõ arayo li, e ba sbö ko Artemisa li syõ uyo, tak pjang Hechos 19.23-41 go sorë li eni. Dënashko ga Pablo to shäng Jesús roy pjlú lë kjok shto oblë oblëshko ga öötong shäng eshko, tak pjang Hechos 18.18 go sorë li eni. Gueniyo beno shäng eshko dbar kop ara llëme. E irgo ga jek öötong shäng eshko obi, ga beno shäng nopga li ping Sbö tjlõkwo go lu pjloglo mya, tak pjang Hechos 19 go sorë li eni.

Kjibokwo ëre go ga Sbö wopjlú li kjĩshko ga llëbo shäryara pjlú bi kong oblë oblë sorë li tara ba kong. Woyde ga Sbö iëy ber kësbang, tjwlõ ara sorë li tara ba kong. Judíoga, nopga judío llëm wleniyo, e iara Sbörë beno tjëyo kjrinaso, ga woyde ga ber löng wlẽp ëng tjok shara, ber löng ëng kjimtë kar kar bakoe, e tara ba kong bakoe.

Kjibokwo ëre tara ba kongshko ga sök kjërshko Roma kjokyo, Jesús roy pjlú lara kjĩshko, tak pjang Hechos 28.16-31 go sorë li eni.

1 Kjibokwo ëre taga tja Pablorë. Tja kjrara Sbörë beno ba tjlõkwo roy laga Cristo Jesús ãska.

Sbö nopga töno beno tjeng Cristo Jesús tjok löng Éfeso kjokyo, kjibokwo ëre ichër jek bomi kong.

2 Rokër bi Data Sbö kong, Tjlapga Jesucristo kong ga ba wopjlú li kjĩshko ga pjãy kjimte lok ara, pjãy ie ber löng wlẽp bakoe.

Sbö poshrëy ara, ba wopjlú li kjĩshko

3 Sbö, Tjlapga Jesucristo Data li poshrëy ara. Shji töna beno tjeng Cristo tjok kjĩshko ga shji kjimtara ara, llëbo twe ba nopga kong ba kjimtoklo wlo li twara bi kong uunkong bakoe.

4 Shji kjimtara eni. Kjok shäryayde llëm obishko ga shji töno beno tjeng Cristo tjok ëre kjrara Sbörë, shji ber tjeng baĩya wlo, shji pogo llëye dret ba bokso wlo bakoe. Shji woyde Sbörë ara kjĩshko ga

5 dënashko ga wotjlĩk ga shji ie Jesucristorë ber löng ba wapga wlo le, woydara ber eni kjĩshko.

6 Ba Wa woyde ara li twara bi kong. Eni ga ba wopjlú li pina bi kong, ĩy wẽlë wlo, ga poshrëy ara.

7 Sbö wopjlú ara anmoyõ. Ba wopjlú li kjĩshko ga Cristo wolono, srëng kwono. E kjĩshko ga shji döra bi shdungglo dbo dorko dwayo, owa pjang bi go li löna beno dret bakoe.

8 Shji kong kjok miydë twara ara, ba tjlõkwo miydëy wẽlë wlo. Shäryara eni ba wopjlú li kjĩshko.

9 Dënashko ga Sbö wotjlĩk llëbo shäryë Cristo tjok le, woydara ber eni kjĩshko, gueniyo ëye ommiydono llëme. Gueniyo e pina bi kong pjir tjän,

10 e dbaryo öötongshko ga llëbo uunkong lara li shärye ber eni wlo. Eshko ga Cristo ie ber sök llëbo tjeng kës li ichaga, llëbo tjeng kjok dogo, llëbo tjeng kjok ëre kjing go bakoe.

11 Llëye woyotjlĩna Sbörë shärye wlo li, e shärye uunkong eni. Ga dënashko ga wotjlĩk llëbo shäryë bi kong le. Eni ga shji kjrara, töna beno tjeng Cristo tjok,

12 ga shji löng Cristo koshaga bäm go li, shji kjimtara ara, shji ĩkoba wlo, Sbö poshrëkoba ba dbo kãlã kjĩshko wlo.

13 Shji döya Sbörë sorë roy pjlú li, tjlõkwo bek li e. Ga kuromishko ga tjlõkwo kjroromi, ga pjãy töno beno tjeng Cristo tjok. Cristo kjĩshko ga pjãy go ba Sëya iche ber bomi tjok lara jlõkoyo li, e shrono beno kësbang bomi tjok. Eni ga pjãy jyã tara beno löng wleni. Miydëy e go ga pjãy beno Sbö ĩ.

14 Ba Sëya twara bi kong kjĩshko ga miydëy e go ga llëye pjlú shärye

bi kong ˈlara ˈli, e shärye eni jˈlõkoyo, nopga baĩya ˈli döra pjir guing. Eshko ga Sbö poshrëy ara, ba dbo kãĩã kjĩshko.

Pablo syõshtono Sbö kong

15 Pjãy roy kuror ga pjãy mär ˈlöng Tjˈlapga Jesús go, ga Sbö nopga uunkong woydëmi ˈlöng ara bakoe. E kjĩshko ga
16 tja syõshtë Sbö kong bomi kjĩshkoshko ga tja wopjˈlú ba tjok enido.
17 Data Kësbangyo ˈli, e Tjˈlapga Jesucristo Sbö. Ga rokër ba kong ga pjãy kong kjok miydë twe ara, ga e opping shäng bomi kong bako, e miydëmi jek këgong wˈlo.
18 Pjãy kjrara Sbörë, ˈllëbo pjˈlú twe bomi kong kësbang wˈlo. Eni ga rokër ba kong obi ga pjãy kong kjok miydë twe äär bomi pjˈlúshko wˈlo, ˈllëbo pjˈlú koshëmi ˈlöng twe ba nopga kong ˈli ˈllë miydëmi wẽˈlë wˈlo,
19 Sbö dbo ara ˈli miydëmi wẽˈlë wˈlo bakoe. Ba dbo ara ˈli, e pjir ˈllëm, ëye äär baĩya dik ˈllëm bakoe. Ga shji mär ˈlöng Cristo go ëre kjimte ba dbo go.
20 E go ga Cristo buk shinmoga tjrëkoshko ga woshrara iröng obi, ga söra öötong sök ba orkwo këˈlëkong kjok dogo.
21 Eshko ga iara beno tjwˈlõ ara, sëya ˈllë dbo ara wˈleniyo kjinmo, oblë ichagaga wˈleniyo kjinmo, ˈllëbo uunkong kjinmo, iara beno eni eerishko dbaryo wˈlo, ĩyado wˈlo bakoe.
22 Lˈlëbo uunkong iara beno tjeng ba wˈloshko, ga iara beno sök ba tjˈlõkwo kjragaga ˈlöng kës ˈli ichaga.
23 Epga, e ba doyo wˈleni. Epga ˈlöng së ba kjĩshko. Lˈlëbo tjeng kës së ˈli ˈlaga erë.

2

Shji woˈlono ˈlöng wˈlenishko ga shji iara Sbörë beno ˈlöng së jˈlõkoyo

1 Nopga judío ˈllëm wˈleniyo, dënashko ga pjãy woˈlono ˈlöng wˈleni, ˈllëbo owa shäryëmi ˈlöng ˈli kjĩshko.
2 Eshko ga nopga Sbö miydë ˈllëm wˈleniyo ˈlöng ˈllëbo owa shäryë sorë ga pjãy omshäryë ˈlöng eni bakoe. Lˈlëye ˈle Ärë ˈli koˈlomirë. Sëyaga owa jëk ˈlöng kjok ëre kjing goshko ichaga erë, nopga to ˈlöng Sbö koˈlë ˈllëm ˈli ichaga erë bakoe.
3 Dënashko ga shji uunkong omshäryono eni. Eshko ga shji wotjˈlĩk owa erä, shji jëk ˈlöng bi wotjˈlĩk owa ˈli go bakoe. E kjĩshko ga Sbö iirkono ara bi tjok, ga shji ˈlöng shdũya wˈlo, nopga oblë owa ˈli shdũya sorë ga eni.
4 Gueniyo shji songe ˈle Sbörë, shji woyde ara anmoyõ bakoe.
5 E kjĩshko ga shji woˈlono ˈlöng wˈleni, ˈllëbo owa shäryëy ˈlöng ˈli kjĩshkoshko ga shji iara beno ˈlöng së jˈlõkoyo, ga shji iara beno ˈlöng mär Cristo go shara. Ba wopjˈlú ˈli kjĩshko ga shji döra eni.
6 Cristo Jesús woshrara iröng obi, ga söra öötong sök ba tjok kjok dogo. Shji töna beno tjeng Cristo tjok kjĩshko ga shji woshrara eni wˈleni, ga shji söra öötong ˈlöng ba tjok kjok dogo eni wˈleni bakoe.
7 Shäryara eni Cristo Jesús kjĩshko, ˈllono ga ba wopjˈlú kësbang ˈli pĩya oba kong ĩyado wˈlo.
8 Ba wopjˈlú ˈli kjĩshko ga pjãy döra, pjãy mär ˈlöng Cristo Jesús go kjĩshko. Pjãy döra ˈli, e bomi sënggˈlo, e wˈlẽnomi om go ˈllëme.
9 Shäryara eni, ˈllëbo pjˈlú shäryoromi kjĩshko ˈllëm, ëye opposhrëk e kjĩshko ˈllëm wˈlo.
10 Shji eerishko ga sorë, shji shäryara Sbörë yõtso beno ˈlöng eni kjĩshko. Shäryara eni, shji töna beno tjeng Cristo Jesús tjok kjĩshko, ˈllëbo pjˈlú ˈlara dënashko shäryëy wˈlo ˈli, e shäryëy eni wˈlo.

Shji tjëyo kjrinaso, shji töno beno tjeng Cristo tjok kjĩshko

11 E kjĩshko ga pjãy nopga judío ˈllëm wˈleniyo, pjãy dëna ga sorë woyoshrozĩa. Eshko ga pjãy kowe judíogarë «nopga jyã tak ˈllëm wˈleniyo» ˈle. Epgara opkowë ˈlok «nopga jyã

tak pjir wleniyo» le, gueniyo jyã taga
norë ba doyoshko erä.
12 Woyoshrozĩ ga dënashko ga pjãy
löng Cristo tjok llëme. Tjlõkwo twara
Sbörë Israel tjëyoga kong, beno ĩyado
wlo, gueniyo pjãy Israel tjëyoga llëm
kuzong ga e beno bomi kong llëm,
pjãy shto oblë so wleni erä. Eshko
ga Sbö miydëmi löng llëm, pjãy döya li
koshëmi löng llëm bakoe.
13 Pjãy löng pjola wleni. Gueniyo
eerishko ga pjãy töno beno tjeng
Cristo Jesús tjok kjĩshko ga pjãy söra
tek ba soshko wleni shara, Cristo
wolono, srëng kwono li kjĩshko.
14 Dënashko ga judíoga, nopga judío
llëm wleniyo, e löng dboy dboye. E
ëng ĩywõ lok shjiktëng erä. Gueniyo
shji iara Cristorë beno tjeng wlẽp ëng
tjok, shji iara beno löng tjëyo kjrinaso
shara.
15 Kjok llgwekklo tara Moisésdë
li goshko ga llëbo shäryako ara.
Gueniyo Cristo wolono kjĩshko ga
kjok llgwekklo li kjara, ga shji iara
beno löng ichaga erë ame. Shäryara
eni, tjëyoga kjring pjök li tŏya, ber ba
tjok kjrinaso wlo. Shji iara beno tjeng
wlẽp ëng tjok eni.
16 Wolono pjang kjlös go kjĩshko ga
tjëyoga kjring pjök li iara beno tjeng
tjëyo kjrinaso, ga iara beno löng wlẽp
Sbö tjok, ëng ĩywõ lok shjiktëng ame
wlo.
17 Cristo öör ëreshko ga tjlẽno
uunkong kong ga shji ber löng wlẽp
Sbö tjok ga pjlúe lara. Lara eni
judíoga, Sbö miydë pjlú wleniyo li
kong, nopga judío llëm, Sbö miydë
llëm wleniyo li kong bakoe.
18 Eni ga ba kjĩshko ga eerishko
ga shji kjimte Sbö Sëya kjlaraso lirë
uunkong äär Data Sbö shwoy ga pjlúe.
19 E kjĩshko ga pjãy nopga judío llëm
wleniyo, pjãy shto oblë so wleni ame.
Pjãy beno löng Sbö nopga jlõkoyo, pjãy
ba wapga bakoe.
20-22 Shji u shäryë akkwo goshko ga
woydara ga akkwo tjeng ara. Akkwo
iëy töshko bäm go kjwara, ber ba
shakklo wlo. E irgo ga akkwo iëy ba
kjing go jem jong ëng kjing go. Sbö
nopga, e u wleni. Akkwo ba shakklo
kjangyo, iak beno buk bäm go li, e
Cristo Jesús om go li loklo. Akkwo
oblë oblë iak beno tjeng ba shakklo
li, e Sbö tjlõkwo roy lagaga Jesús ãska
li loklo, Sbö tjlõkwo lagaga li loklo
bakoe. Ga pjãy mär löng Cristo go
kuzong ga pjãy uunkong töng tjeng
ba tjlõkwo kjragaga oblë tjok, akkwo
jem tjeng ëng kjing go wleni. Shji
uunkong töng tjeng Cristo tjok, shji
ber Sbö u wleni wlo, ba Sëya ber sök
u li roshko ĩyado wlo.

3

Pablo ichara Sbörë ba tjlõkwo roy pjlú lë nopga judío llëm wleniyo kong

1 E kjĩshko ga tja Pablo, tja sök
kjërshko, Cristo Jesús tjlõkwo roy pjlú
lër pjãy nopga judío llëm wleniyo
kong kjĩshko.
2 Miydëmi ga Sbö wopjlú li kjĩshko
ga tja ichara ba tjlõkwo roy pjlú lë
bomi kong.
3 Tjlõkwo li miydëba llëm, gueniyo
lara bor kong, toror bomi kong kji-
bokwo ëre go sira sorë ga eni.
4-5 Eni ga kjibokwo ëre lëmishko
ga miydëmi e go ga Cristo, e sorë
miydëba llëm ëmdë ga lara Sbörë bor
kong, ga miydër pjir tjän. Dënashko ga
e lara ë kong llëme. Gueniyo eerishko
ga ba tjlõkwo roy lagaga Jesús ãska li,
ba tjlõkwo lagaga li, epga iara beno
tjeng dboy ba kong. Ga ba Sëya ichara
ba tjlõkwo roy pjlú lë ba kong lok.
6 Ba tjlõkwo pjlú miydëba llëm li ëre:
Eeri jek lëkong ga judíoga kjimte Sbörë
erö ame; ëye töno beno tjeng Cristo
Jesús tjok ga kjimte Sbörë, judíoga,
nopga judío llëm wleniyo bakoe; eni
ga uunkong li beno löng tjëyo kjri-
naso, doyo kjlaraso wleni, llëbo twe
lara Sbörë ba nopga kong jlõkoyo li
beno uunkong li kong kjĩshko.
7 Sbö wopjlú li kjĩshko ga tja ichara
ba tjlõkwo roy pjlú lë oba kong, ga tja
kjimte ara ba shäryë ba dbo ara go.
8 Tja tjwlõ Sbö nopga löng kës li
dorko. Eni ëmdë ga ba wopjlú li
kjĩshko ga tja ichara ba tjlõkwo roy

pjlú lë nopga judío llëm wleniyo kong.
Tja tjlẽ ba kong ga epga mär löng
Cristo go wleni ga llëbo twe Sbörë ba
kong ara, pjir llëme lër ba kong eni.
9 Dämär ga llëbo uunkong shäryara
Sbörë. Eshko ga wotjlĩk llëbo shäryë
le, gueniyo lara ë kong llëme. Gueniyo
eerishko ga tja ichara ba lë oba kong,
shärye sorë miydëba wẽllë wlo.
10 Woydara ga llëye shärye Jesús
tjlõkwo kjragaga kong li, e ĩya sëya
llë dbo ara wleniyo, oblë ichagaga
wleniyorë, ga miyde lok e go ga Sbö
kjok miydë ara anmoyõ.
11 Ëre shäryara Sbörë bi Tjlapga
Cristo Jesús tjok, woyotjlĩna kjok
shäryayde llëm obishko sorë li eni.
12 Shji töna Sbörë beno tjeng Cristo
tjok, ga shji mär beno löng ba go. E
kjĩshko ga shji äär Sbö shwoy ga wlẽp,
llëye bangkjrëy llëme.
13 E kjĩshko ga rokër bomi kong
ga tja shdungoba shäng song bomi
kjĩshko ëmdë ga pjãy wosonkë llëme.
Llëbo wen bor kong jũshko li, e ber
bomi kong pjlú wlo.

Pablo syõshtono Sbö kong Éfeso sopga kjĩshko

14 E kjĩshko ga tja kjök tok, syõshtë
Data Sbö kong.
15 E ba nopga löng kës kjok dogo li
Data, ba nopga löng kës kjok ëre kjing
go li Data bakoe.
16 E llëbo tjeng ara, twe ba nopga
kong wlo. Eni ga rokër ba kong ga ba
Sëya iche bomi kjimtë ba dbo kësbang
go, pjãy ber löng wokjang wlo,
17 Cristo ber sök bomi tjok ĩyado wlo,
pjãy mär löng ba go kjĩshko. Rokër ba
kong obi ga pjãy kjimte ëng woydë ara
kar kar jlõkoyo ĩyado,
18 shji woyde Cristorë kjöme li
miydëmi wlo, ba tjlõkwo kjragaga löng
kës li tjok. Jlõkoyo ga shji woyde ara
anmoyõ.
19 E tjlĩy ga äär llëm ëmdë ga rokër
ba kong ga e pĩya bomi kong, miydëmi
wlo, llëye shäryëmi dö lishko ga pjãy
wotjlĩk äär Sbö dik wlo.
20 Sbö dbo ara kjĩshko ga llëbo woy-
otjlĩy, rokëy ba kong li shärye ga pjlú,
ga shärye e kjinmo anmoyõ ga pjlú
bakoe. Ga shji kjimte ba dbo ara ëre
go.
21 Llëbo shärye ara Cristo tjlõkwo
kjragaga go, Cristo Jesús go bakoe. E
kjĩshko ga iëy ber kësbang, tjwlõ ara
ĩyado wlo. Ber eni.

4

Shji ie Cristorë ber doyo kjlaraso wleni

1 Tja sök kjërshko Tjlapga Jesús
kjĩshko. Pjãy rokara Sbörë beno ba
nopga. Era tjwlõ ara. Eni ga rokër
bomi kong ga pjãy jëk pjlo beke.
2 Pjãy ber löng wotöye. Pjãy tjlẽ ëng
tjok yõtso. Pjãy iirkë maling llëme.
Llëbo shärye oblërë llë pogoshko ga
pjãy ber löng wlẽp, wopjlú ba tjok erä.
3 Pjãy drön ëë, jëk löng ëng tjok wlẽp,
pjãy wotjlĩk ber löng kjrinaso wlo,
pjãy iara Sbö Sëyarë wotjlĩk sorë ga
eni.
4 Shji Cristo tjlõkwo kjragaga löng
kës ëre doyo kjlaraso wleni, shji Sëya
kjlaraso bakoe. Shji rokara Sbörë
uunkong, ga llëbo koshëy löng li kjri-
naso.
5 Shji Tjlapga kjlaraso. Tjlõkwo söy
löng li kjrinaso. Shji wara jer di
roshkoshko ga e beno llëbo kjrinaso
loklo.
6 Shji Sbö kjlaraso. Shji data
kjlaraso. Shji iche, kjimte uunkong,
ga shäng bi tjok ĩyado.
7 Cristo wopjlú li kjĩshko ga shji
kjlara kjlara kong kjok miydë twara
oblë oblë, pak twe bi kong li shäryëy
pjlú wlo.
8 E kjĩshko ga Sbö tjlõkwo tak pjang
eni:
«To jem kjókshkoshko ga
ba wloyoga zana li shara, söra
jem ba tjok ba irgo,
ga oblëra kong llëbo twara ara.»*
9 ¿«To jem» le li, e llë loklo? To ter
öör shäng bäm go kjok ëre kjing go li
loklo.

* **4:8** Salmo 68.18.

10 Cristo to ter bäm go. E irgo ga to
jem kjok dogo, beno sök shtoyo tjwlõ
ara, kjok shto oblë oblë kjinmo, llëbo
uunkong ichë wlo.
11 Shji kong pak twara om go,
shäryëy wlo. Shji kjone kjone iara
beno löng Sbö tjlõkwo roy laga Jesús
ãska, shji kjone kjone iara beno löng
Sbö tjlõkwo laga, shji kjone kjone iara
beno löng Sbö tjlõkwo roy pjlú shdöga,
shji kjone kjone iara beno löng ba
nopga daga, ba pingga bakoe.
12 Shji iara beno löng ba nopga löng
kës li kjimtaga, pak twe ba kong li
shärye lok pjlú wlo, dbokjrë lok jek
këgong këgong wlo.
13 Woyde ga shji uunkong Sbö Wa
miydë pjlú, ga shji mär ber löng ba
go, shäryoroy eni pjirshko ga shji ber
löng wotjlĩk kjrinaso wlo, shji ber löng
wotjlĩk këkboga dik wlo, shji äär ber
löng Cristo dik wlo.
14 Eshko ga shji wotjlĩk kjwozirga
dik ame. Shji jyãpgwëba tjlõkwo oblë
oblë go ame, kjyong iõya dlung kjing
go bakwe pjlukdë llaw pogo wleni, no
kjone kjone wotjlĩk ara, shji jyãpgwe
wlo le gueniyo.
15 Tjlõkwo bek li lëy wopjlú go dey.
Eni ga shji äär ber Cristo dik, bi
kägäyo li e,
16 ga shji uunkong ba doyo wleni.
Doyo dboglo smok lok ëng go ba
kjyungyo go, ber doyo kjlaraso wlo,
ga shji tõya Cristorë ber doyo kjlaraso
wleni eni bakoe. Eni ga shji ëng
woydë ara kar kar, ga shji kong pak
twara kjlara kjlara li shäryëy ga pjlúe.

Shji töno beno tjeng Cristo tjok kjĩshko ga shji jëk löng tjaglën wleni

17 Eni ga pjãy ichër Tjlapga Jesús ko
go ga pjãy jëk löng owa, nopga Sbö
miydë llëm wleniyo dik ame. Epga jëk
löng ba wotjlĩk tjwlõ llëm, llëno llëm li
go erä.
18 Epga Sbö miydë llëm, llëye kuya
woydë llëm kjĩshko. E kjĩshko ga
tjlõkwo bek li llë loklo miyde lok llëm,
ga epga ie Sbörë ber löng së jlõkoyo
llëm bakoe.
19 Opyono beno jëk löng ba wotjlĩk
owa li go erä, ga llëye lökyo ba kong
ame. Llëbo owa shärye lok oblë
oblëshko ga löng wopjlú erä, ga shärye
woydë eni jek obi.
20 Gueniyo pjãy Cristo tjlõkwo roy
kunoshko ga pjãy oppino jëk eni
llëme.
21 Cristo tjlõkwo roy bek li kuromi,
ga pjãy mär beno löng ba go. E kjĩshko
ga miydër ga pjãy oppino jëk, woyde
Cristorë sorë li eni.
22 Dënashko ga pjãy jëk löng bomi
wotjlĩk owa li go. Bomi wotjlĩk eshko
li, e owa. Pjãy jyãpgwara ara, llëbo owa
shäryëmi wlo. Gueniyo pjãy oppino
ba rayë,
23 pjãy kjlopswe Sbörë ber löng
wotjlĩk oblë wlo,
24 pjãy ie ber löng tjaglën wleni wlo.
Llëbo pjlú shäryaga ĩyado li, e Sbö. Ga
pjãy kjlopswara beno jëk löng eni,
baĩya dik.
25 Eni ga shji uunkong doyo
kjlaraso wleni kjĩshko ga shji jyõrkë
ame, pjãy tjlẽ bëy ëng kong dey.
26 Shji iirkonoshko ga llëye owa
shäryëy llëme. Shji pë jek löng bi iir li
tjok llëm,
27 shji jyãpgwe Ärë llëm wlo.
28 Ëye lũrkë ä ga lũrkë ame, parkë ba
orkwo go dey, oblëga song li kjimte ga
pjlú wlo.
29 Tjlõkwo owa lëy ëng kong llëme.
Tjlõkwo pjlú lomirë dey, oblë kjim-
toklo, kuya ga ber pjlú ba kong wlo.
30 Pjãy jyã tara Sbö Sëyarë wleni
beno Sbö ĩ, äär jong bi dözlong
dbaryoshko jã. E kjĩshko ga Sbö Sëya
iëy ber shäng woydë llëme.
31 Shji wotjlĩk owa oblë kong ame,
shji iirkë ara oblë kong ame, llëbo lëy
oblë kong iir go ame, shji ëngkjwë oblë
tjok ame, oblë lãywëy owa ame, shji
oblë ĩywõ shjiktëng ame bakoe.
32 Pjãy pjlú ëng tjok. Oblë songe
lozĩa. Llëbo shärye oblërë owa bomi
kongshko ga owa li iozĩ ber tjwlõ llëm,
owa pjang bomi go li löna Sbörë Cristo
kjĩshko sorë ga eni.

5

Shji jëk pjlo bek

1 Pjãy Sbö wapga, ga pjãy woyde
ara. E kjĩshko ga pjãy opshäryos baĩya
dik.
2 Shji woydara Cristorë ara, ga opt-
wono wolono bi kjĩshko, öng wlẽp
ushko so zrökoba, sho sukoba Sbö
poshrëkklo li lõ pjlëblë ba kong wleni.
Woyde ga pjãy ëng woydos ara kar
kar eni bakoe.
3-5 Shji orkwosmono ë tjok llëm ga
shji pë ba tjok llëm, llëbo shäryako llëm
li shäryëy llëm bakoe. Shji wotjlĩk
dbur töng bi kong erö llëm, e llëbo
jyãglo poshrëy löng wleni. Pjãy Sbö
nopga kjĩshko ga llëbo eniyo shäryëmi
sira ëmdë llëme. Llëbo lako llëm lëy ë
kong llëm, llëbo tjwlõ llëm lëy ë kong
llëm, shji tjör ëng tjok tjlõkwo owa
go llëm bakoe. Pjãy löng wopjlú Sbö
tjok li lanyotkomirë oblë kong dey.
Llono ga Cristo, Sbö, epga ber löng
no pjluyoga ĩyado. Eshko ga llëbo twe
Sbörë ba nopga kong. Gueniyo ëye
opshäryë owa eni ga äär eshko llëme.
6 Pjãy jyãpgwëba tjlõkwo tjwlõ llëm
go llëme. Llono ga nopga llëbo owa
shäryono eni li shdũya Sbörë, kolara
lok llëm kjĩshko.
7 E kjĩshko ga pjãy tön nopga eniyo
tjok llëme.
8 Dënashko ga pjãy jëk löng kjok ro
sĩ roy* wleni. Gueniyo eerishko ga
pjãy mär löng Tjlapga Jesús go ku-
zong ga pjãy jëk löng kjok shjiy roy†
wleni shara. E kjĩshko ga pjãy jëk löng,
woyde Sbörë sorë li eni.
9 Ëye iök shjiy ëre tjok ga jëk pjlú
oblë tjok, jëk pjlo bek, ga tjlẽshko ga
tjlõkwo bek li layde.
10 Ga pjãy opping llëye woyde
Tjlapgarë shäryëmi wlo li go.
11 Shji jëk oba jëk löng kjok ro sĩ roy
wleni llëme. Llëye shärye lok li, e llëno
llëme. Eni ga llëbo shärye löng li owa
lozĩ ba kong dey, miyde lok wlo.
12 Sbö kole lok llëme. Llëbo owa
shärye löng lũtshko li lanyotkëy ëmdë
ga lökyo ara.
13 Gueniyo iök pĩy llëbo owa li go ga
e ber wëlëe.
14 Eshko ga ĩgöy wëlë, iök shjiy li
kjĩshko. E kjĩshko ga oba tjlẽ ga
«Pja buk pë,
pja wollenzong,
pja kojõs shinmoga tjeng li tjrëko
dwayo.
Eshko ga pja ie Cristorë ber sök kjok
shjiy roy» lëba eni.
15 Pjãy drön jëk löng nopga kjok
miydë ara wleniyo dik, nopga kjok
miydë llëm wleniyo dik llëme.
16 Shji löng dbar owa. E kjĩshko ga
llëye wen tjwe bomi kong shäryëmi
pjlú wloshko ga shäryozĩa.
17 Shji llëbo shäryë nopga kjok
miydë llëm wleniyo dik llëme. Pjãy
oppĩs llëye woyde Tjlapgarë li shäryë.
18 Shji nelõtkë llëme. Shji nelõtkë ga
shji iche llëbo owa shäryë. Pjãy ichaga
ber Sbö Sëya pjang bomi go lirë dey.
19 Pjãy tos ëng tjok Sbö kong tëkwo
oblë oblë go. Ga Tjlapga poshrëzĩ
bomi tëkwo li go.
20 Pjãy ber löng wopjlú Data Sbö
tjok llëbo uunkong kjĩshko. Lozĩ ba
kong ĩyado, Tjlapga Jesucristo ko go.

Nopga orkwosmok löng pjir ga jëk ëng tjok sorë

21 Cristo bangkjrëmi kjĩshko ga pjãy
ëng kolozong.
22-23 Cristo beno ba tjlõkwo kjragaga
uunkong kägäyo, ba döga bakoe.
Domergara beno ba boyga kägäyo
eni bakoe. E kjĩshko ga walëga
orkwosmok löng pjir, bomi lanmaga
kolozĩ, Tjlapga Jesús kolëmi löng
wleni.
24 Cristo kole ba tjlõkwo kjragagarë
sorë ga bomi lanmaga kolozĩ ĩyado eni
bakoe.
25 Domerga orkwosmok löng pjir,
bomi boyga woydozĩ ara, ba tjlõkwo
kjragaga woyde Cristorë sorë ga eni.

* **5:8** ***Jëk löng kjok ro sĩ roy*** le li, e ***tjlõkwo pjlú miyde löng llëm*** li loklo. † **5:8** ***Jëk löng kjok shjiy roy*** le li, e ***tjlõkwo pjlú miyde löng*** li loklo.

Ba tjlõkwo kjragaga woydara ara, ga
optwono wolono ba kjĩshko,
26 ie ber löng dboy ba kong wlo. Ba
tjlõkwo li go ga epga iara beno pjlo bek
Sbö bokso wlo,
27 ber löng ba nopga kãÏã shjiy
wleni wlo, ber tjeng baĩya wlo, pogo
llëye dret ba bokso wlo bakoe.
28 Eni wleni ga domerga, bomi
boyga woydozĩ ara, pjãy opwoydë
sorë ga eni. Ëye ba boy woydë ara ga
e opwoydë om go wleni.
29-30 Ëye ba doyo om go li ĩywõ
shjiktëng llëme. Opsëng, opdë. Shji
Cristo tjlõkwo kjragaga, shji ba doyo
wleni. E kjĩshko ga shji de Cristorë eni
bakoe.
31 E kjĩshko ga domer ba data, ba
mekë rayë, ga orkwosmok walë tjok,
ga ber löng kjlaraso wleni.‡
32 Ëre llë loklo miydëy wẽÏë llëme.
Lër eni li, Cristo, ba tjlõkwo kjragaga,
e lotë.
33 Eni ga domerga orkwosmok löng
pjir, bomi boyga woydozĩ ara, pjãy
opwoydë sorë ga eni. Walëga ork-
wosmok löng pjir, bomi lanmaga
bangkjrozĩa.

6

Dataga, mekëga, wapga, e jëk ëng tjok sorë

1 Wapga, pjãy mär Tjlapga Jesús
go kuzong ga bomi dataga, bomi
mekëga, e kolozĩa.
2-3 Sbö tjlõkwo tak pjang eni: «Bomi
dataga, bomi mekëga, e bangkjrozĩ,
iozĩ ber tjwlõ ara, llëbo jek pjlú bomi
kong wlo, lu ĩmi kop ara kjok ëre
kjing go wlo bakoe.»* Eni ga kjok
llgwekklo ëre koloroy wleni ga llëbo
pjlú shärye Sbörë bi kong lara jlõkoyo.
Llëbo lara jlõkoyo eni eshko kjwlë jã.
4 Dataga, pjãy llëbo shäryë bomi
wapga kong ber löng iirkë wlo llëme.
Poshdũzĩ, pĩzĩ jëk löng, woyde Tjlapga
Jesúsdë sorë li eni.

Parkaga sogoga, parkagaga tjwlẽk löng pjir wleniyo, e jëk ëng tjok sorë

5 Parkagaga tjwlẽk löng pjir
wleniyo, bomi sogoga kjok ëre so, e
kolozĩa. Bangkjrozĩ löng wopjlú, pjãy
parkë löng Cristo kong wleni.
6 Pjãy ĩya löngshkoshko ga epga
kolëmi pjlú, ber löng wopjlú bomi
tjok wlo. Gueniyo kolëmi eshko dö
llëme. Pjãy parkos ba kong pjlú ĩyado,
pjãy Cristo parkagaga tjwlẽk löng
pjir wleniyo dik. Llëye woyde Sbörë
shäryëmi wlo li shäryozĩ wopjlúe.
7 Pjãy parkos löng wopjlú bomi so-
goga kong, bomi dbo kës li go, pjãy
parkë löng Tjlapga Jesús kong wleni,
pjãy parkë löng nopga kong wleni
llëme.
8 Miydëmi pjlú ga ëye llëbo pjlú
shäryono ga potjwlẽngga Tjlapgarë,
parkagaga tjwlẽk löng pjir wleniyo
ëmdë ga potjwlẽya.
9 Parkagaga sogoga, pjãy opshäryë
bomi parkagaga tjok eni bakoe.
Kroyoywëy llëme. Miydëmi pjlú ga
pjãy, bomi parkagaga, pjãy kägäyo sök
kjlaraso kjok dogo, ga shji uunkong
llgweya beke.

Llëbo twe Sbörë bi kong ara, bi opwlikoklo wleni

10 Era eni ga pjeyoga, pjãy mär ber
löng Tjlapga Jesús go ĩyado, pjãy mär
ber löng ba dbo ara go ĩyado bakoe.
11 Ëngkjwagaga opwlikë ba opwlikoklo
go sorë ga pjãy opwlikos llëbo twe
Sbörë bomi kong kës li go eni, pjãy
jyãpgwe Ärëshko ga kumi kjang wlo,
jlõ lëmi ba kong llëm wlo bakoe.
12 Shji löng dbonik nopga tjok llëm,
shji löng dbonik sëya llë dbo ara
wleniyo tjok, oblë ichagaga wleniyo
tjok, nopga owa löng kjok ëre kjing go
ichagaga wleniyo tjok bakoe.
13 E kjĩshko ga pjãy opwlikos llëbo
twe Sbörë bomi kong kës li go, dbar
owa li tjweshko ga pjãy tök llëm wlo,
pjãy ber löng wokjang äär jong dbar
owa li pjitong guing.
14 Eni ga pjãy wokjange. Sbö tjlõkwo
bek li sözĩ, e bomi dop pjrikklo wleni.
Pjãy jëk pjlo bek, e bomi worbu
wlikoklo wleni.

‡ **5:31** Génesis 2.24. * **6:2-3** Deuteronomio 5.16.

15 Sbö tjlõkwo pjlú li, shji ie ber löng
wlẽp Sbö tjok. Pjãy poshäryos e go,
tjlõkwo roy pjlú li lë oba kong wlo, e
bomi drepkwota wleni.
16 Pjãy mär ber löng Tjlapga Jesús
go, e bomi könkowo shtokjoklo wleni.
Pjãy löya Ärë ba könkowo dbo go iök
ri ri li goshko ga shtokjëmi e go, pjë
bomi go llëm wlo.
17 Miydozĩ ga pjãy döra Sbörë ba
dbo ara go, e bomi kä wlikoklo wleni.
Sbö tjlõkwo shazĩ bomi wloshko, e
bomi dröng twara Sbö Sëyarë bomi
kong wleni.
18 Ga pjãy syõshtos, kjloshtos Sbö
kong ĩyado, pjãy pĩya Sbö Sëyarë sorë
li eni. Pjãy sjëke. Pjãy syõshtos Sbö
nopga kjĩshko ĩyado.
19 Pjãy syõshtos bor kjĩshko bako, tja
tjlẽshko ga tja kong tjlõkwo le Sbörë
bor kong lër wlo, Sbö tjlõkwo pjlú
miydëba llëm li roy lër oba kongshko
ga llëye bangkjrër llëm wlo bakoe.
20 Tja ichara Sbörë ba tjlõkwo roy
pjlú lë oba kong ba ãska. Eerishko ga
tja sök kjërshko e kjĩshko. Pjãy syõshtos
bor kjĩshko, ba tjlõkwo roy lërshko ga
llëye bangkjrër llëm wlo.

Kjibokwo pjirzlong

21-22 Bor kjlara Tíquico, e parkë
shäng Tjlapga Jesús kong bor tjok pjlú
ĩyado. E woydër ara, ga ichër jek bomi
shwoy, tja sök na sorë li roy sök bomi
kong wlo, löng bor tjok na li roy sök
bomi kong wlo bako, pjãy wosonkë
llëm wlo.
23 Pjeyoga, tja syõshtë Data Sbö,
Tjlapga Jesucristo Data li kong ga
pjãy ie ber löng wlẽp, pjãy kjimte ëng
woydë ara kar kar, pjãy kjimte mär
ber löng Cristo go ĩyado bakoe.
24 Rokër Sbö kong ga ba wopjlú
li kjĩshko ga pjãy Tjlapga Jesucristo
woydë jlõkoyo li kjimte ĩyado.

Carta a los Filipenses
Kjibokwo ëre tara Pablorë Filipos sopga kong
Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Pablo. E Sbö tjlõkwo laga Jesús ãska wleniyo. Dënashko ga Pablo öötong shäng Filipos kjokyo Silas, Timoteo tjok, Jesús roy pjlú lë. Eshko ga nopga ara omtjlõkwo kjrono, tak pjang Hechos 16.12-40 go sorë li eni. Pjlara ga Pablo sök kjërshko Roma kjokyo, Jesús roy pjlú lara kjĩshko. Epga ommiydonoshko ga llëbo ichara lok ba kjimtoklo, dbur bakoe. Ichara lok domer kjlara ko Epafrodito tjok. E kjĩshko ga kjibokwo ëre tara Pablorë, e beno wopjlú ba kong li loklo.

Eshkoshko ga Jesús tjlõkwo kjragaga löng Filipos kjokyo li shdungoba ara. Eni ga kjibokwo ëre go ga Pablo shdungoba ara ëmdë ga shäng wopjlú li roy jyã tara, epga dbokjrë e go wlo. Ga epga ichara ber löng wotöshko, ga ëng kjimtë kar kar bakoe.

Eshko dbaryo ga judíoga kjone kjone to löng tjlẽ ga shji där wlo ga woyde ga shji mär Jesús go dö llëm, woyde ga kjok llgwekklo tara Moisésdë li söy bakoe le löng eni, miga jyõ erä. E kjĩshko ga kjibokwo ëre go ga Jesús tjlõkwo kjragaga li ichara Pablorë ber löng sjëk, nopga eniyo tjok.

Kjibokwo ëre tara ba kongshko ga sök no shdũzlong uyo roshko Roma kjokyo, Jesús roy pjlú lara kjĩshko, tak pjang Hechos 28.16-31 go sorë li eni.

1 Kjibokwo ëre taga tja Pablorë, Timoteo tjok. Tjawa Cristo Jesús parkaga.

Sbö nopga töno beno tjeng Cristo Jesús tjok löng Filipos kjokyo, kjibokwo ëre ichërwa jek bomi kong, bomi kägäyoga kong, ëye parkë löng bomi tjok li kong bakoe.

2 Rokër bi Data Sbö kong, Tjlapga Jesucristo kong ga ba wopjlú li kjĩshko ga pjãy kjimte lok ara, pjãy ie ber löng wlẽp bakoe.

Pablo syõshtono Sbö kong Filipos sopga kjĩshko

3-5 Tja öör Jesús roy pjlú lë bomi kong dämärshko tek lëkong ga pjãy löng parkë Jesús kong bor tjok pjlú ĩyado. E kjĩshko ga pjãy woyotjlĩnshko ga tja wopjlú Sbö tjok, ga tja syõshtë ba kong bomi kjĩshko wopjlúe.

6 Sbö tjlõkwo pjlú li kjroromishko ga llëbo pjlú shäryara Sbörë bomi pjlúshko, ga miydër ga shärye jek këgong, äär jong Cristo Jesús tjwe iröng obi guing.

7 Sbö wopjlú li kjĩshko ga «Jesús roy pjlú li, e jlõe» lër to shäng tjlapgaga këskës bokshtoshko ga pjãy iara Sbörë beno löng bor kjimtaga. Ga tja bängzak shäng ëreshko orkwo kjrochak pjir dröng sho goshko ga pjãy löng bor kjimtë obi. E kjĩshko ga pjãy uunkong woydër ara. Eni kuzong ga tja wopjlú bomi kjĩshko li, e pjlúe.

8 Pjãy uunkong ĩn woydë ara, e miyde Sbörë pjire. Pjãy woydër ara, shji woyde Cristo Jesúsdë sorë ga eni.

9 Tja syõshtë Sbö kong bomi kjĩshkoshko ga rokër ba kong ga pjãy kjimte dbar kjwobi go oblë woydë jek këgong këgong. Rokër ba kong obi ga pjãy opping jek këgong këgong ba kjok miydë li go, ba wotjlĩk pjlú li go bako,

10 llëbo pjlú anmoyõ li shäryëmi ĩyado wlo. Eni ga pjãy ber löng pjlo bek, pogo llëye dret Sbö bokso, äär jong Cristo tjwe iröng obi guing.

11 Ga rokër ba kong ga pjãy kjimte Jesucristorë jëk löng pjlo bek ĩyado, pjãy ĩkoba wlo, Sbö poshrëkoba bomi kjĩshko wlo, Sbö iëba ber tjwlõ ara anmoyõ bomi kjĩshko wlo bakoe.

Pablo sök kjërshko, Cristo tjlõkwo roy pjlú le kjĩshko

12 Pjeyoga, llëye weno bor kong dö li, e shäryono Jesús roy pjlú shdär jek këgong wlo. E lër bomi kong, miydëmi wlo.

13 Eerishko ga no dagaga parkë
löng no ïlgwezlong uyo ëreshko, nopga
oblë oblë, miyde lok ga tja iak shäng
kjërshko orkwo kjrochak pjir dröng
sho go, Cristo kjïshko.
14 Bi pjeyoga ïlamo löng kës li, tja
roy kuya lok ga opyono mär löng Sbö
tjlõkwo roy lë jlõkoyo, ïlëye bangkjre
lok ame.
15-17 No kjong kjong Cristo roy lë
wopjlú go. Shärye lok eni, tja woyde
ara kjïshko. Miyde lok ga tja iak shäng
ëreshko, «Cristo tjlõkwo roy pjlú li, e
jlõe» lër oba kong wlo. Gueniyo kjong
kjongda omlë, gueniyo wotjlïk löng
oblë. Shärye löng eni, tja woyde ïlëm
kjïshko, äär ber tjwlõ ara bor kjinmo
wlo. Woyde lok ga songyo kjrër ara
anmoyõ ëreshko le. Miydër ga eni.
18-19 Gueniyo ga e ïlëye ïlëme. Cristo
roy, e le löng enido. Wotjlïk pjlúre,
de oware, gueniyo Cristo roy le löng
enido. Tja wopjlú e kjïshko.
Ïlëbo weno bor kong owa ara ëre
kjïshko ga pjãy syõshtë löng Sbö kong
bor kjïshko ara, ga tja kjimte Jesu-
cristo Sëyarë ara bakoe. E kjïshko ga
miydër ga tja där, ga tja ber shäng
wopjlú ara anmoyõ e kjïshko.
20 Bor kong ga Cristo tjlõkwo
lökyokjrër kjwe ga tja ber lök ara
eshko. Woydër eni ïlëme. Gueniyo
miydër ga tja sgara shäng tjlẽ Cristo
kjïshko sorë ga tja tjlẽ eni ïyado, ïkoba
ga Cristo, e tjwlõ ara lëba wlo. Woydër
ga tja sök sëre, de tja zrörabare, lëba eni
ïyado.
21 Bor kong ga tja beno shäng ga
tja shäng ïlëbo shäryë Cristo kong wlo
eröe. Ga tja wolono ga bor kong ga
pjlú anmoyõ.
22 Eni gueniyo ga tja sök kjok ëre
kjing go obishko ga nopga kjimtër jek
këgong ga pjlúe. ¿Woydër kjone dey
yalë? Miydër ïlëme.
23 Bor kong ga pjlúyo kjone dey lër
ga kjange. Tja wotjlïk kjrina ga tja
wolon dey, tja to ber sök Cristo tjok
wlo, e bor kong ga pjlú anmoyõ.
24 Gueniyo tja wotjlïk kjrina obi ga
ber pjlú bomi kong wlo ga tja ber sök
kjok ëre kjing go obi dey.
25 Miydër pjlú ga eni. E kjïshko ga
miydër ga tja ber sök bomi tjok obi,
pjãy kjimtër mär ber löng Cristo go jek
këgong wlo. Eshko ga pjãy ber löng
wopjlú ara anmoyõ.
26 Ga tja sök bomi tjok obishko ga
pjãy löng wopjlú Cristo Jesús tjok bor
kjïshko.
27 Ïlëbo wen bor kong sorë pogo
ga Cristo roy pjlú li kjroromi kuzong
ga woydër ga pjãy jëk pjlo bek e go,
Cristo roy pjlú li tjwlõ ara lëba wlo.
Eni ga tja äär bomi ïkde, de pjãy roy
kur eröre, miydër ga pjãy löng wotjlïk
kjrinaso, pjãy löng parkë uunkong no
kjlaraso wleni, Cristo roy shdär oba
uunkong kong wlo.
28-29 Ïlëbo shäryara Sbörë bomi
kong pjlúe. Pjãy iara beno löng mär
Cristo go. Gueniyo erö ïlëme. Pjãy
iara beno shdungoba song ba kjïshko
bakoe. Era ïlëbo pjlú bomi kong
bakoe. E kjïshko ga bomi wloyoga, e
bangkjrëmi sira ïlëme. E goshko ga
miyde lok ga to jeno wlo, ga pjãyda
där wlo. E laga Sbörë eni.
30 Dënashko ga tja shdunaba sorë li
ïnomi wẽlëe. Eerishko ga roy kumi
löng ga tja shdungoba shäng e kjoyo
obi. Ga miydër ga shäryëba löng bomi
kong eni bakoe.

2

1 Eni ga pjãy töno tjeng Cristo tjok
kuzong ga pjãy kong dbo twe ïyado.
Pjãy woyde ara kjïshko ga pjãy woydë
ïlëme. Sbö Sëya tjeng bomi tjok ïyado.
Pjãy songe le Sbörë bakoe.
2 Eni kuzong ga ïlëye lër bomi kong
li shäryozïa. Pjãy wotjlïs jong kjri-
naso, ïlëye woyotjlïmi kës li shäryëmi
ga pjlú wlo. Pjãy ëng woydos ara
kar kar, pjãy ber löng ëng tjok wopjlú
wlo. Shäryoromi eni ga tja ber wopjlú
kësbang eshko.
3 Pjãy ïlëbo shäryë, pjãy äär ber
tjwlõ ara wlo lëmi ïlëme. Pjãy opyë
tjwlõ ara oblë kjinmo ïlëme. Oblë iozï
ber tjwlõ ara bomi kjinmo dey. Pjãy
ber wotöshko.
4 Pjãy ïlëbo wlẽk pjlú bomi kong dö
ïlëme. Wlẽzï ber pjlú oblë kong bakoe.

5 Cristo Jesús, e wotjlĩk sorë ga pjãy
wotjlĩk eni bakoe.
6 Kjok shäryayde Sbörë llëm obishko
ga e Sbö jlõkoyo, tjwlõ baĩya dik
bakoe.
Gueniyo ga «Tja ber sök jũshko
tjwlõ ara ĩyado wlo» lara llëme.
7 Opyono beno shäng tjwlõ llëm,
parkaga tjwlẽk shäng pjir
wleniyo dik,
weno no, so shji kjoyoe.
8 Eshko ga opyono beno shäng
wotöshko anmoyõ.
Ba Data kolara kjĩshko ga
opyono beno wolon pjang kjlös
go, nopga owa wleni.
9 E kjĩshko ga iara Sbörë beno tjwlõ ara
anmoyõ,
oblëga kës li kjinmo.
10 Shäryara eni, uunkong kjök tok ba
kong wlo,
ëye löng kjok dogo, ëye löng kjok
ëre kjing go, ëye löng klung ëre
dorko bakoe.
11 Eshko ga «Jesucristo, e bi pjluyo jlõe»
le lok uunkong.
Eni ga Data Sbö ber tjwlõ ara
bakoe.

Shji llëbo shäryë pjlúe

12-13 Pjeyoga, Sbö, e drön ëë bomi tjok, llëye le li shäryëmi eni wlo. Tja shäng bomi tjokshko ga tja koloromi pjlúe. Era eerishko ga tja shäng pjola ga woyde ga pjãy drön ëë, Sbö kolë, bangkjrë ĩyado wlo. Pjãy döra llëbo pjlú ëre kong wlo.

14-16 Llëye shäryëmi dö ga shäryozĩ löng wopjlúe. Shji kjloshtë llëm, shji ëng dboryë kar kar llëm bakoe. Eni ga pjãy löng pjlo bek, pogo llëye dret Sbö bokso. Pjãy Sbö wapga tjän, pjãy löng nopga owa jëk löng pjlo bek llëm li tjrëko gueniyo. E kjĩshko ga pjãy llëbo owa shäryë llëme. Eni ga shji ber löng së jlõkoyo sorë tjlõkwoyo li lëmi nopga kongshko ga pjãy ĩya lok ga oblë, dbala lok shjiy kjok ro sĩ roshko wleni. Eni ga Cristo tjwe iröng obishko ga tja wopjlú bomi kjĩshko, pak shäryoror li beno tjwlõ ara kjĩshko.

17 Pjãy mär löng Jesús go kjĩshko ga pjãy shdungoba löng songe. Ga miydër ga tja kjwe zrökoba, tjlõkwo loror bomi kong kjĩshko. Eni ëmdë ga tja wopjlúe. Tja wopjlú bomi kjĩshko bakoe.

18 Pjlú wlo ga llëye wen bomi kongshko ga pjãy löng wopjlúe. Ga pjãy ber wopjlú bor kjĩshko bakoe.

Timoteo, Epafrodito

19 Pjãy roy miydër woydë, tja ber wopjlú wlo. E kjĩshko ga tja kjimte Tjlapga Jesúsdë ga Timoteo, e ichër jek maling bomi ĩk, pjãy roy söya bor kong wlo lër.

20 Llëbo ber pjlú bomi kong sorë li woyotjlĩya shäng jlõkoyo ĩyado botoya dik. Ëye oblë, pjãy woyotjlĩya eni llëme.

21 Llamo löng ëreshkora, llëbo baĩya woyotjlĩyde. Llëbo Jesucristo ĩ, e woyotjlĩya löng llëme.

22 Gueniyo Timoteora parkë shäng bor tjok Jesús roy pjlú lë oba kong, wapga parkë löng ba data tjok sorë ga eni. E miydoromi tjän.

23 Eni ga ichër woydë jek bomi ĩk, tja därde, de tja där llëm, e miydoror guing.

24 Ga miydër ga tja kjimte Tjlapgarë wop ä ga jek bomi ĩk bakoe lër.

25 Bi kjlara Epafrodito, e ichoromi tek bor kong, tja kjimte bomi ãska wlo. E parkono shäng bor tjok pjlú, dröno ara bor kjimtë Cristo roy lë. Gueniyo pjlú wlo ga ichër jek woydë bomi shwoy iröng obi.

26 Pjãy ĩya woydë arae. Miyde ga swlo ara roy kuromi, ga woydë ara e kjĩshko.

27 Öör buk swlo ara jlõe. Wolono seke. Gueniyo songe lara Sbörë, ga kjimtara. Llëye shäryara ba kong li beno bor kong pjlú bakoe. Tja song ĩyado. E wolono kjwe ga tja beno sök woydë ara eshko.

28 E kjĩshko ga ichër jek woydë bomi shwoy maling, ĩnomishko ga pjãy ber löng wopjlú obi wlo, tja sök woydë ba kjĩshko ame wlo.

29-30 Tja kjimtëmi om go ga ä kjĩshko ga shrono shäng na bor kjimtë bomi ãska. Parkë shäng Cristo kong

ëreshkoshko ga wolono seke. E kjĩshko ga jek öötong shäng bomi shwoyshko ga wlokjrozĩ löng wopjlú, bomi kjlara wleni. Ëye parkë baĩya dik ga bangkjrozĩ bakoe.

3

Shji mär Cristo Jesús go

1 Era eni ga pjeyoga, pjãy löng mär Tjlapga Jesús go kuzong ga pjãy ber löng wopjlú e go. Tjlõkwo toror bomi kong li tër bomi kong jek obi. Tja kwleya ba të llëme. E ber bomi wlikoklo wleni.

2 Pjãy sjëk, nopga owa löng llëbo owa shäryë wleniyo tjok. Epga so shjiti kjloshko so kjoyoe. To löng tjlẽ ga «Woyde ga shji opsho zë, shji ber jyã tak pjir Sbö ĩ wlo» le lok eni.

3 Miga jyõ erä. Jyã tak pjir Sbö ĩ jlõkoyo li shji. Shji kjimte ba Sëyarë ba poshrëk. Shji töno beno tjeng Cristo Jesús tjok. Shji mär llëbo shäryëy om go li go llëme. Shji jyã tak pjir Sbö ĩ jlõkoyo e kjĩshko.

4 Shji där llëbo shäryëy li go kjwe ga där bäm go li tja. Tja llëbo pjlú shäryono ara anmoyõ, oblë kjinmo.

5 Tja buk chirawa öötong dbar kjwongshko (8) ga tja doyo jyã taraba pjire. Tja Israel tjëyo, tja Benjamín tjëyo bakoe. Tja hebreo jlõkoyo tek dämär dwayo. Dënashko ga tja fariseo. E kjĩshko ga tja jëk to shäng pjlo bek kjok llgwekklo tara Moisésdë li go.

6 Tja parkë woydë Sbö kong jlõkoyo. E kjĩshko ga Jesús tjlõkwo kjragaga irpjanor, shdunor ara. Kjok llgwekklo li, e söror beke. Tja llëbo owa shäryono lëba ga äe.

Shji Cristo miydë woydë pjlúe

7 Dënashko ga tja mär llëbo tjeng kës ëre go. Gueniyo eerishko ga tja mär shäng Cristo go shara. E kjĩshko ga bor kong ga llëbo ëre tjwlõ drete.

8 Cristo Jesús, e bor Tjlapga. E miydër woydë pjlúe. Tjwlõ ara anmoyõ li e. Llëbo oblë kës li, e ber bor kong ga tjwlõ drete. Cristo kjĩshko ga llëbo kës li, e rayoror pjir, bor kong ga ioror beno tjwlõ ame, llëbo dburoy wleni. Woydër ara li, e Cristo.

9 Woydër ga tja ber baĩya. Tja ber pjlo bek Sbö bokso wlo ga woyde ga tja jëk pjlo bek kjok llgwekklo tara Moisésdë li go llëme. Woyde ga tja mär Cristo go dey. Eni ga tja ie Sbörë ber pjlo bek ba bokso.

10 Cristo, e miydër woydë pjlúe. Cristo woshrara Sbörë iröng obishko ga ba dbo ara pina bi kong wẽllëe. Ba dbo li miydër woydë bakoe. Cristo shdunaba ara, ga zrörabae. Woydër ga tja shdungoba eni bako, ga tja wolon woydë baĩya dik bebi.

11 Woydër eni, llono ga nopga woshre Sbörë iröng obishko ga tja woshre ba tjok bako wlo.

12 Tjlõkwo loror kës ëre wlẽnor pjir, e lotë llëme. Tja iara Sbörë beno pjlo bek tjän, e lotë llëm bakoe. Gueniyo tja jeke. Tja kjrara Cristo Jesúsdë, e miydër pjlú wlo. E kjĩshko ga tja drön ara, e miydër wlo.

13 Pjeyoga, tja öötong tjän, e lotë llëme. Gueniyo tja wotjlĩno to katöe. Llëye shäryono tjän li, e woyotjlĩn ame, llëbo wen tjwe li woyotjlĩntë.

14 Tja töna Sbörë beno tjeng Cristo tjok ga tja rokara jem sök ba tjok ĩyado wlo, llëbo twe ber bor kong wlo. E kjĩshko ga tja drön ara, kjrër wlo.

15 Woyde ga shji wotjlĩk këkboga dik. Pjãy kjone kjone wotjlĩk oblë sira wleni ga pjlú li pĩya Sbörë bomi kong, miydëmi wlo.

16 Llëye shäryëy kjone pogo ga woyde ga shji jëk löng tjlõkwo bek miydoroy tjän li go.

17 Pjeyoga, tja omshäryë shäng sorë ga pjãy omshäryos uunkong eni bakoe. No kjone kjone löng bomi tjrëko omshäryë löng pjlú borwatoy dik. Pjãy omshäryos baĩya dik bakoe.

18 Tjlõkwo loror bomi kong ara tjän li, e lër bomi kong jek pjlara obi, ga tja slar ëëe. Nopga ara omshäryë pjlú llëme. Cristo wolono pjang kjlös go li, ba kong ga tjwlõ llëme le lok wleni.

19 E beno tjeng shdungko ĩyado wlo. Wotjlĩk Sbö llëme. Wotjlĩk llëbo

tjeng kjok ëre kjing go eröe. Wotjlĩk löng llëbo ber pjlú ba doyo kong li shäryayde. Zok ga llëbo owa shäryara li, e kjwe lökyokjre ara, gueniyo eni llëme. Roy shdöya lok wopjlúe.

20 Gueniyo ga shjira kjok ëre so ame. Shji iara Sbörë beno löng kjok dogo so tjän, llono ga shji äär ber löng ba tjok eshko wlo. Bi döga tjwe eshko dwayo li koshoydë löng. Tjlapga Cristo Jesús li e.

21 E dbo ara, llëbo tjeng kës li iche ga pjlú wlo. Ga ba dbo go ga bi doyo tjwlõ llëm ëre kjlopswe ber wolëso, baĩya dik, e sök kjok dogo doyo sorë ga eni.

4

1 Era eni ga pjeyoga, pjãy wokjang, pjãy löng Tjlapga Jesús tjok ĩyado. Pjãy woydër ara. Pjãy ĩn woydë ara. Tja iëmi ber wopjlúe. Pjãy beno bor potjwlëkklo wleni, tja parkono Sbö kong ara kjĩshko.

Pablo lano pjeyoga oblë oblë kjĩshko

2 Walëga tjeng eshko do pjök ko Evodia, Síntique. Rokër ba kong ga töno beno tjeng Tjlapga Jesús tjok kuzong ga jëk löng wopjlú ëng tjok, epenga dö wleni.

3 Pja bor kjlara, ga woydër ga pja ber shäng ba kjimtaga. Epga parkono löng Jesús roy pjlú shdök bor tjok pjlúe. Clemente, bi pjeyoga oblë, epga parkono löng bor tjok eni bakoe. Ëye ber löng së ĩyado Sbö tjok wlo ga ba ko, e tak pjang Sbö kjibokwoyo go. Ga pjãy ko tak lok e go bakoe.

4 Pjãy löng mär Tjlapga Jesús go kuzong ga pjãy ber löng wopjlúe. Lër jek obi ga pjãy ber löng wopjlúe.

5 Llëbo shäryozĩ oblë kong yõtso, pjãy löng wopjlú oba kong lëba wlo. Tjlapga Jesús, e tjwe döröe.

6 Shji woydë llë kjĩy llëme. Pjãy sorëborë ga pjãy syõshtos Sbö kong, «Tjawa kjimtozong» lozĩ ba kong. Ga pjãy syõshtëshko ga «Tjawa wopjlú bop tjok» lozĩ ba kong eni bakoe.

7 Eni ga pjãy töno beno tjeng Cristo Jesús tjok kuzong ga pjãy ie Sbörë ber löng wlẽp, pjãy woydë ame wlo. Shji nopga kong ga shärye eni li, e llëbo kësbang, e shay uunkong ber tjeng bi kä roy ga äe.

8 Era eni ga pjeyoga, llëbo bek li, e woyotjlĩzĩ eröe. Bangkjrako li, bek li, owa llëm li, wolëso li, woydako li, roy pjlú li, e woyotjlĩmirë.

9 Llëye loror bomi kong kuromi li, e shäryozĩ eni. Llëye shäryoror ĩnomi sorë ga pjãy omshäryos eni bakoe. Eni ga pjãy ie Sbörë ber löng wlẽpe.

Pablo wopjlú, llëbo twara lok ba kong li kjĩshko

10 Tja kong llëbo shäryëmi kjwlë jã. E go ga miydër ga tja woyotjlĩmi lönge. E kjĩshko ga tja iara Tjlapga Jesúsdë beno sök wopjlúe. Tja woyojeromie lër llëme. Miydër ga tja woyotjlĩmi löng ĩyado. Tja kjimtëmi loromi ara, gueniyo tja kjimtëmi ga ä öötong dbar kop ara.

11 Lër bomi kong eni, llëbo woydër obi kjĩshko llëme. Tja sorë pogo ga tja oppino sök wopjlúe.

12 Shji llëye dret ga e sorë miydër. Shji llëbo ara ga e sorë miydër bakoe. Tja dli arare, de tja pjli ara, tja llëbo arare, de tja llëye dret, eshko ga tja oppino sök wopjlú ĩyado.

13 Tja kjimte Tjlapga Jesúsdë kjĩshko ga llëbo uunkong eniyo shäryër ga pjlúe.

14 Eni gueniyo ga tja songshko ga tja kjimtoromi li, e pjlúe.

15 Jesús roy pjlú lër soyër shäng pjãy Filipos sopga kongshko ga tja opshino jek bomi kjokyo Macedonia dwayo. Eshko ga dbur ichoromi bor kjimtoklo. Tjlõkwo kjragaga shto oblë so lira, tja kjimtara kjlara llëme. E miydoromi tjän.

16 Tja sök Tesalónica kjokyo ëmdë ga dbur ichoromi bor kjimtoklo pjlaraso llëme.

17 Tja wotjlĩk llëbo ichoromi li kjrë erö llëme. Woydër ga pjãy kong llëbo twe Sbörë ara e kjĩshko.

18 Llëbo ichoromi Epafrodito tjok li, e kjroror pjir tjän. E tjok ga öötong woydoror li kjinmo, llëye woydër

ame. Ľlëbo ichoromi ľli, e beno Sbö
kong pj̈lú, ľlõ pj̈lëbl̈ë, öng zröraba, sho
suraba, pjono dret, ba poshrëkkl̈o
wľleni.
19 Bor Sbö, e ľlëbo ara. Eni ga ľlëye
woydëmi ľli, e twe bomi kong pjir,
pjãy töno beno tjeng Cristo Jesús tjok
kjĩshko.
20 Bi Sbö, e bi Data. E poshrëy, iëy
berësbang, tjwľlõ ara ĩyado wľlo. Ber
eni.

Kjibokwo pjirzľong

21 «¿Yonde?» ľëmi Sbö nopga töno
beno tjeng Cristo Jesús tjok ľöng ľli
kong.
Pjeyoga ľöng bor tjok ëreshko ľli,
«¿Pjãy yonde?» ľle bomi kong.
22 Jesús tj̈lõkwo kjragaga ľöng ës ľli,
«¿Pjãy yonde?» ľle bomi kong.
Tj̈lõkwo kjragaga parkë ľöng pj̈lu
ësbangyo ushko ľli, «¿Pjãy yonde?» ľle
bomi kong bakoe.
23 Rokër Tj̈lapga Jesucristo kong ga
ba wopj̈lú ľli kjĩshko ga pjãy kjimte ara.
Ber eni.

Carta a los Colosenses
Kjibokwo ëre tara Pablorë Colosas sopga kong
Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Pablo. E Sbö tjlõkwo laga Jesús ãska wleniyo. Domer shäng kjlara obi ko Epafras. Dënashko ga Jesús roy pjlú lara Colosas kjokyo. Pablo om go li tjlõkwo lono eshko llëme.

Gueniyo lu to jek ara irgo ga Pablo sök kjërshko Roma kjokyo, Jesús roy pjlú lara kjok shto oblë oblë kjĩshko, tak pjang Hechos 28.16-31 go sorë li eni. Ga Epafras öör eshko ba ĩk, ga llëbo owa shärye Jesús tjlõkwo kjragaga löng Colosas kjokyo lirë li lara ba kong pjire. Tjlẽ ba kong ga no kjone kjone to löng tjlẽ ga kjok uunkong shäryara Sbörë Jesús go llëm; Jesús tjwlõ ara llëm; tjwlõ arayo li, e judío sdëkwo le löng eni le, miga jyõ erä.

E kjĩshko ga kjibokwo ëre tara Pablorë, Jesús roy pjlú li wlikoklo. Jesús iara Sbörë beno tjwlõ ara, llëbo tjeng kës li kjinmo li tara ba kong. Ëye där kjok llgwekklo kjok ëre so li go ga äe tara ba kong. Woyde Sbörë ga shji jëk ba bokso sorë li tara ba kong bakoe.

1 Kjibokwo ëre taga tja Pablorë, bi kjlara Timoteo tjok. Tja kjrara Sbörë beno ba tjlõkwo roy laga Cristo Jesús ãska.

2 Pjeyoga Cristo tjlõkwo kjragaga löng Colosas kjokyo, kjibokwo ëre ichërwa jek bomi kong. Pjãy Sbö nopga.

Rokërwa bi Data Sbö kong ga ba wopjlú li kjĩshko ga pjãy kjimte ara, pjãy ie ber löng wlẽp bakoe.

Pablo syõshtono Sbö kong Colosas sopga kjĩshko

3-5 Dënashko ga tjlõkwo bek li kuromi, ga kjroromi. Sbö tjlõkwo roy pjlú li e. Eerishko ga pjãy roy kurorwa ga pjãy mär löng Cristo Jesús go, Sbö nopga uunkong woydëmi ara bakoe. Shäryëmi löng eni, bomi potjwlẽkklo jnek tjeng kjok dogo twe Tjlapgarë bomi kong le li kjĩshko. E kjĩshko ga tjawa syõshtë Sbö kongshko ga tjawa wopjlú ba tjok bomi kjĩshko. Sbö, e bi Tjlapga Jesucristo Data.

6 Dënashko ga llëye shäryara Sbörë bi kong ba wopjlú kjĩshko li roy öötong bomi kong. Eerishko ga Sbö tjlõkwo bek li shdöktong jek këgong, kjok kjwang jĩkong. Kuya nopgarë ga tjlõkwo kjre, ga epga kjlopswe ber jëk löng oblë, pjãy omshäryono sorë ga eni.

7 Tjlõkwo laga bomi kong bäm go li, e borwa kjlara Epafras. E woydërwa ara. E parkë shäng Cristo kong borwa tjok, pjãy kjimte wlo.

8 Pjãy kjimte Sbö Sëyarë ëng woydë ara kar kar li roy söga borwa kong li e.

9 E kjĩshko ga pjãy roy kurorwa tek lëkong ga tjawa beno löng syõshtë bomi kjĩshko ĩyado. Rokërwa Sbö kong ga ba kjok miydë li twe ba Sëyarë bomi kong, llëye woyde shäryëmi li miydëmi wëlë wlo.

10 Rokërwa ba kong eni, llëbo pjlú shäryëmi ĩyado wlo, e miydëmi jek këgong këgong wlo bakoe. Eni ga Tjlapga Jesús ber wopjlú bomi kong, pjãy jëk nopga baĩya dik kjĩshko.

11 Dbo ara li, e Sbö eröe. Eni ga rokërwa ba kong ga pjãy kjimte ara, llëbo wen tjwe bomi kong owashko ga Cristo rayëmi llëm wlo, pjãy ber löng wotöy, wopjlú wlo.

12 Sbö sök no pjluyo ĩyado lishko ga kjok shjiy ara anmoyõ. Ga pjãy iara Data Sbörë beno löng llëbo twe ba nopga kong eshko li kjrë wlo. Woydërwa ga pjãy ber löng wopjlú ba tjok e kjĩshko.

13 Shji löng kjok ro sĩ roy wleni obishko ga shji döra Ä wloshko dwayo. Ga ba Wa woyde ara li, e iara beno shäng bi pjluyo shara.

14 Ba kjĩshko ga shji döktong bi shdungglo dbo dorko dwayo, owa pjang bi go li löna beno dret bakoe.

Cristo tjwlõ ara anmoyõ

15 Sbö, e ĩgöy llëme.
Gueniyo Cristora ĩnoy,
ga e so Sbö kjoyoe.
Kjok shäryayde Sbörë llëm obishko ga
Cristo sök tjän.
Llëbo shäryara Sbörë kës li,
e iara beno tjeng ba wloshko.
16 Ba go ga llëbo uunkong shäryara
Sbörë.
Llëbo tjeng kjok dogo,
llëbo tjeng kjok ëre kjing go,
llëbo wẽllë,
llëbo ĩgöy llëm,
sëya llë dbo ara wleniyo,
oblë ichagaga wleniyo,
e shäryara ba go uunkong,
ga uunkong li twara beno ba
kong bakoe.
17 Llëbo shäryak llëm obishko ga e sök
tjän.
Llëbo tjeng kës li mär ber tjeng ba
go.
Cristo llëm ga e tjeng ame.
18 Ba tjlõkwo kjragaga, e ba doyo
wleni,
ga ba kägäyo li e.
Epga iaga ber löng së jlõkoyo li e.
E woshrono iröng obi,
nopga wolono oblë li bäm go.
E kjĩshko ga beno tjwlõ ara,
llëbo oblë kjinmo.
19 Woydara Sbörë ga
e om go ber pjang Cristo go
jlõkoyo.
20 E ichara Sbörë
srëng kwong pjang kjlös go,
llëbo uunkong ber tjeng wlẽp Sbö
tjok wlo,
ber tjeng bëy ba tjok iröng obi
wlo,
llëbo tjeng kjok dogo,
llëbo tjeng kjok ëre kjing go
bakoe.
21 Dënashko ga pjãy löng bëy Sbö tjok
llëme. Eshko ga llëbo owa shäryëmi
löng ara kjĩshko ga pjãy ba moskwoga
wleni.
22 Gueniyo Cristo wolono jlõkoyo
kjĩshko ga pjãy iara Sbörë beno tjeng
bëy ba tjok iröng obi, pjãy ie ber löng
pjlo bek, pogo llëye ber dret ba bokso
wlo.
23 Gueniyo woyde ga pjãy mär ber
löng Cristo go. Tjlõkwo pjlú kjroromi
li, e jyõ lëmi sira llëme. Tjlõkwo pjlú
ëre roy shdöktong kjok kjwang jĩkong.
Tjlõkwo lër shäng li e.

Pablo parkono Jesús tjlõkwo kjragaga kong

24 Llëbo weno bor kong owa bomi
kjĩshko. Tja wopjlú e kjĩshko. Cristo
Jesús tjlõkwo kjragaga, e ba doyo
wleni, ga Cristo shdunaba ara ba
kjĩshko. Eerishko ga tjara shdungoba
shara, ga tja wopjlú e kjĩshko.
25 Tja iara Sbörë beno shäng parkë
bomi kong, ba tjlõkwo kjragaga oblë li
kong bakoe. Tja ichara beno shäng ba
tjlõkwo kës li lë bomi kong.
26 Tjlõkwo ëre jnena Sbörë tjeng tek
dënashko dwayo, gueniyo eerishko ga
lara ba nopga baĩya löng li kong.
27 Shäryara eni, woydara ga tjlõkwo
pjlú, owa llëm jnek tjeng li miydëmi
pjãy nopga judío llëm wleniyo lirë
wlo. Tjlõkwo li eni: Cristo ber shäng
bomi tjok ga pjlú, ga llëbo twe ba
nopga kong lara Sbörë li, e ber bomi
kong bakoe.
28 Cristo roy lërwa nopga kong, ga
epga poshdunwa, pinwa, borwa kjok
miydë tjeng kës li go. Shäryërwa eni,
nopga töno beno tjeng Cristo tjok li jëk
bëy wlo, ĩya Sbörë löng pjlo bek wlo.
29 Tja parkë ara e kjĩshko. Tja drön
ara, e shäryër wlo, dbo twe Cristorë
bor kong kës li go.

2

1 Tja shäng parkë kjang bomi
kjĩshko, Laodicea sopga kjĩshko, nopga
oblë tja ĩyde lok llëm wleniyo kjĩshko
bakoe. Lër bomi kong eni, miydëmi
wlo.
2 Tja parkë eni, epga dbokjrë wlo,
ëng woydë ara kar kar ĩyado wlo
bakoe. Woydër ga tjlõkwo li llë loklo
miyde lok pjir, e jyõ le lok llëm wlo,
Cristo miyde pjlú wlo. Tjlõkwo jnena
Sbörë tek dënashko dwayo li e.
3 Sbö kjok miydë li tjwlõ ara. E
miyde lok Cristo go eröe.

4 Lër bomi kong eni, tjlõkwo wolëso
wleniyo lëba bomi kongshko ga pjãy
jyãpgwëba e go llëm wlo.
5 Tja shäng bomi tjok eshko llëm,
gueniyo pjãy woyotjlĩn ĩyado. Roy
kuror ga pjãy uunkong wotjlĩk no
kjlaraso wleni, pjãy mär löng Cristo go
jlõkoyo bakoe. Tja wopjlú e kjĩshko.

Shji mär löng Cristo go

6 Cristo Jesús wlokjroromishko ga e
ioromi beno shäng bomi Tjlapga. Eni
kuzong ga woyde ga pjãy mär ber löng
ba go ĩyado.
7 Pjãy mär ber löng mämä ba go
jlõkoyo, pjãy oppino sorë ga eni, ga
pjãy mär ba go jek këgong këgong. Pjãy
ber löng wopjlú Sbö tjok ĩyado bakoe.
8 Kjone kjone mär löng tjlõkwo oblë
oblë go. Tjlõkwo li, nopga kjok ëre so
sgara beno löng mär ba go, gueniyo
e jyõ, e laga Cristorë llëme. Pjãy
sjëk tjlõkwo eniyo lagaga li tjok, pjãy
jyãpgwe lok llëm wlo, pjãy iche ber
löng ba tjlõkwo baĩya li go llëm wlo.
9 Cristo go Sbö beno pjang kësbang
ba tjok, ĩgöy wëlë wlo.
10 Ga pjãy Cristo nopga kuzong ga
llëye woydëmi dö li twara beno tjeng
bomi kong pjir tjän. E sëya llë dbo
ara wleniyo kägäyo, oblë ichagaga
wleniyo kägäyo bakoe.
11 Pjãy töno beno tjeng Cristo tjok
kuzong ga pjãy jyã tak löng pjire.
Nopga doyo jyã tëshko ga ba sho li ze
lok tas sira. Gueniyo pjãyda jyã tak
eni llëme. Pjãy jyã te Cristorë wlo ga
bomi wotjlĩk owa li kjara pjire.
12 Pjãy waraba jer di roshkoshko
ga pjãy wolono to Cristo tjok wleni.
Cristo woshrara Sbörë iröng obi, ba
dbo ara go. Ga pjãy mär Sbö dbo ara
go kjĩshko ga pjãy opshik tëm di roy
dwayoshko ga pjãy woshrara iröng
obi Cristo tjok wleni bakoe.
13 Bomi wotjlĩk owa li kjayde
Cristorë llëm obishko ga pjãy wolono
löng wleni, bomi owa li tjok. Gueniyo
eshko ga pjãy iara Sbörë beno löng
Cristo tjok, së wleni. Eshko ga owa
pjang bi go li löna beno drete.
14 Dënashko ga shji pogo tjwlõ
ara, llëbo owa shäryoroy li kjĩshko.
Gueniyo e kjara Sbörë bi kong, löra
beno pjang kjlös go wleni.
15 Cristo wolono pjang kjlös goshko
ga sëya llë dbo ara wleniyo, oblë icha-
gaga wleniyo, ba dbo li döra Sbörë
pjire. Epga zana beno löng song, oba
uunkong bokshto.
16 Eni ga llëbo uako, iako llëm lëba
bomi kong ga jlõ lëmi llëme. Pjãy
ichëba dbar llë shrëk Sbö kong ga jlõ
lëmi llëm, mok mite dbaryo, wosh-
tozlong dbaryo ëmdë ga jlõ lëmi llëm
bakoe.
17 Cristo tjwayde llëm obishko ga
llëbo uunkong ëre tjwlõ ara, beno
ëye tjwe le li jyãglo kjĩshko. Gueniyo
Cristo shrono öör tjän kuzong ga kjok
llgwekklo uunkong ëre beno tjwlõ
ame.
18 Kjone kjone to löng tjlẽ ga «Woyde
ga shji opyë löng wotöshko, Sbö park-
agaga kjok dogo so poshrëk wlo. Llëm
ga shji llëbo owa shäryono» le löng eni.
Gueniyo jlõ lëmi llëme. Ba wotjlĩk owa
li kjĩshko ga krë lok ara, tjlẽ ga «Sbö
tjlõkwo lono borwa kong» le, ga mär
löng e go. Miga jyõ erä.
19 Epga mär löng Cristo go llëme.
Bi doyo iche bi kägärë sorë ga shji
Cristo tjlõkwo kjragaga iche Cristorë
eni bakoe. Eni ga shji no kjlaraso
wleni. Shji mär löng ba go, ga shji
kong dbo twe Sbörë, llëye woyde li
shäryëy wlo.

Shji ie Cristorë ber löng së jlõkoyo

20 Pjãy wolono Cristo tjok wleni
kjĩshko ga pjãy beno löng ichaga kjok
llgwekklo kjok ëre so lirë ame. ¿Eni
ga pjãy jëk löng kjok llgwekklo li kolë
wleni ega?
21 Kjok llgwekklo tak lok li tjlẽ ga
«Llëbo kjwe kjrëy bi wloshko llëme.
Llëbo kjwe uëy llëme. Llëbo kjwe
porwëy llëme.»
22 Llëbo tjeng kës ëre pjir drete. Ga
kjok llgwekklo uunkong ëre laga norë
eröe.
23 Shji jëk löng bi wotjlĩk owa
li go llëm wlo ga shji iche kjok
llgwekklo ërerë drön ara, shji iche

ber löng wotöshko wleni, gueniyo shji wotöshko jlõkoyo llëm, bi doyo, e shdũya ara bakoe. E kjĩshko ga kuy ga kjok llgwekklo ëre lagaga kjok miydë ara. Miga shji kjimte kjok llgwekklorë bi wotjlĩk owa li rayë llëme.

3

1 Eerishko ga Cristo sirkeno sök kjok dogo Sbö orkwo këlëkong. Eni ga pjãy woshrara Sbörë Cristo tjok wleni kjĩshko ga woyde ga pjãy ber löng llëbo kjok dogo so woyotjlĩk eröe.

2 Llëbo tjeng kjok ëre kjing go li woyotjlĩmi ame. Llëbo kjok dogo so li woyotjlĩmirë eröe.

3 Pjãy wolono Cristo tjok wleni kjĩshko ga pjãy de Sbörë, pjãy ber löng së jlõkoyo Cristo tjok wlo.

4 Ga pjãy ie Cristorë ber löng së jlõkoyo kjĩshko ga wen tjwe ba dbo kãlã goshko ga pjãy wen ba tjok eshko bakoe.

5 E kjĩshko ga bomi wotjlĩk owa kës li rayozĩa. Pjãy jëk e go ame. Shji orkwosmono ë tjok llëm ga shji pë ba tjok llëme. Llëbo shäryako llëm li shäryëy llëme. Shji wotjlĩk llëbo owa shäryë oblë tjok llëme. Shji wotjlĩk dbur töng bi kong erö llëm, e sböpga jyãglo poshrëy löng wleni kjĩshko.

6 Ëye sgara shäng llëbo shäryë eni ga shäng Sbö kolë llëm, ga llono ga shdũya Sbörë kjange.

7 Dënashko ga pjãy omshäryono eni bakoe.

8 Gueniyo eerishko ga llëbo kës ëre rayozĩ pjire. Shji iirkë ame. Llëbo owa shäryëy oblë kong ame. Oblë lãywëy owa ame. Tjlõkwo lako llëm li lëy ame.

9 Shji jyõrkë ëng kong ame bakoe. Shji jëk bi wotjlĩk owa dënashko li go ame kjĩshko ga llëbo kës ëre shäryëy ame.

10 Pjãy kjlopswara Sbörë beno löng wotjlĩk oblë, ga dbar jek ga pjãy kjlopswe jek këgong këgong ber baĩya dik wlo, e miydëmi pjlú anmoyõ wlo.

11 Eerishko ga pja judíore, de pja judío llëmde, e llëno llëme. Pja doyo jyã tak pjirde, de llëmde, e llëno llëme. Pja shto oblë sore, pja kjok miydë ara llëmde, e llëno llëme. Pja parkaga tjwlẽk shäng pjir wleniyore, de eni llëmde, e llëno llëm bakoe. Tjwlõ tjok li, e Cristo eröe. Ga tjwe ber pjang bi go uunkong.

12 Pjãy woyde Sbörë ara, ga pjãy kjrara beno ba nopga baĩya. E kjĩshko ga woyde ga oblë songe lëmi, pjãy wopjlú oblë tjok, pjãy wotöy, pjãy wotjlĩk oblë kjĩshko ĩyado, pjãy iirkë maling llëm bakoe.

13 Pjãy ëng wlẽk kar kar llëm, pjãy wlẽp ëng tjok dey. Llëbo shäryara oblërë bomi kong owashko ga iozĩ ber eni dey. Owa pjang bomi go li löna Sbörë sorë ga oblë kong shäryozĩ eni bakoe.

14 Ga pjãy ëng woydos ara kar kar jlõkoyo. Tjwlõ arayo li e. Shäryëmi eni ga pjãy ber löng no kjlaraso wleni.

15 Pjãy rokara Sbörë ber ëng tjok wopjlú wlo, pjãy ber no kjlaraso wleni wlo. E kjĩshko ga pjãy mär ber löng Cristo go, shäryëmi eni wlo. Ga pjãy löng wopjlú Sbö tjok ĩyado.

16 Cristo tjlõkwo pjlú li woyotjlĩzĩ ĩyado. Pjãy ëng pĩs e go. Pjãy ëng poshdũs bomi kjok miydë kës li go. Pjãy tos löng wopjlú Sbö kong. Poshrëzĩ tëkwo oblë oblë go.

17 Llëye lëmi, llëye shäryëmi dö ga shäryozĩ Tjlapga Jesús ko go, ga pjãy löng wopjlú Data Sbö tjok ĩyado ba kjĩshko.

Shji jëk oblë tjok sorë

18 Walëga orkwosmok löng pjir, bomi lanmaga kolozĩ, pjãy Tjlapga Jesús tjlõkwo kjraga kjĩshko.

19 Domerga orkwosmok löng pjir, bomi boyga woydozĩa. Pjãy kjang ba tjok llëme.

20 Kjwozirga, bomi dataga, bomi mekëga, e kolozĩ ĩyado. Eni ga Tjlapga ber sök wopjlúe.

21 Dataga, pjãy tjlẽ bomi wapga kong yõtso, iirkë lok llëm wlo, wosonkë llëm wlo bakoe.

22 Parkagaga tjwlẽk löng pjir wleniyo, bomi sogoga kjok ëre so,

e kolozĩ ĩyado. Pjãy ĩya löngde, de llëmde, pjãy parkos ba kong jlõkoyo, Tjlapga Jesús bangkjrëmi kjĩshko, bomi sogoga ber löng wopjlú bomi tjok wlo llëme.

23-24 Miydëmi pjlú ga pjãy potjwlẽga Tjlapgarë. Llëbo twe ba nopga kong kjok dogo li twe ber bomi kong bakoe. E kjĩshko ga llëye shäryëmi dö ga shäryozĩ yõtso, shäryëmi löng Cristo kong wleni, shäryëmi löng nopga kong wleni llëme.

25 Gueniyo nopga uunkong llgweya Sbörë beke. E kjĩshko ga ëye llëbo owa shäryono ga shdũya, llëbo owa shäryara li kjĩshko.

4

1 Parkaga sogoga, pjãy kägäyo sök kjlara kjok dogo, e woyotjlĩzĩa. E kjĩshko ga pjãy opshäryos bëy bomi parkagaga tjok.

2 Pjãy uunkong syõshtë Sbö kong ĩyado, pjãy sjen llëme. Pjãy löng sjëk ĩyado. Pjãy löng wopjlú Sbö tjok ĩyado.

3 Pjãy syõshtë borwa kjĩshko bako, Cristo tjlõkwo jnek tjeng pjir li shdörwa jek këgong wlo. Tja sök kjërshko e kjĩshko.

4 Woyde ga tjlõkwo li lër yõtso, kukoba wẽllë wlo. E kjĩshko ga rokozĩ Sbö kong ga tja kjimte ba lë eni.

5 Pjãy löng tjlõkwo kjragaga llëm li tjokshko ga pjãy opshäryos bëy, Sbö tjlõkwo roy pjlú lëmi ba kong ga pjlúshko ga lozĩ ĩyado, pjãy dbar jek llëme.

6 Woyde ga pjãy lan ba tjok yõtso, kuya lok ga ber wopjlú wlo. Woyde ga llëye kjakroke bomi kong dö ga dboryëmi sorë miydëmi löng pjir tjän.

Kjibokwo pjirzlong

7-8 Bi kjlara Tíquico, e parkë shäng Tjlapga Jesús kong bor tjok pjlú ĩyado. E woydër ara. E ichër jek bomi shwoy bor roy sök bomi kong, pjãy ber löng wopjlú wlo, pjãy wosonkë llëm wlo.

9 Bi kjlara Onésimo, e bi kjlara jlõkoyo. E woydër ara. E bomi kjok eshko so bakoe. E ichër jek Tíquico yorkë. Llëbo jëk jong na sorë lãywe bomi kong drete.

10 Aristarco shäng na kjërshko bor tjok bakoe. «¿Pjãy yonde?» le bomi kong. Bernabé kjlarayo ko Marcos, «¿Pjãy yonde?» le bomi kong. Jek äär bomi shwoy ga wlokjrozĩ yõtso, e loror bomi kong tjän.

11 «¿Pjãy yonde?» le Jesúsdë bomi kong. Jesús, e ko Justo bakoe. Tja parkë shäng Sbö ber no pjluyo sorë li roy lë oba kong. Bor kjimtagaga löng li tjrëko, judíoga löng domerga doglo mya ëre döe.

12 «¿Pjãy yonde?» le Epafrasdë bomi kong. E bomi kjok eshko so. E parkë Cristo Jesús kong. E syõshtë Sbö kong bomi kjĩshko jlõkoyo ĩyado, pjãy mär Sbö go jlõkoyo wlo, llëye woyde Sbörë li miydëmi pjlú wlo, shäryëmi eni ĩyado wlo bakoe.

13 Ĩnor om go ga parkë bomi kong kjang ĩyado, parkë Laodicea sopga, Hierápolis sopga kong eni bakoe.

14 Lucas, no dwlomnega woydër ara li, «¿Pjãy yonde?» le bomi kong. Demas omlë bomi kong eni bakoe.

15 «¿Yonde?» lëmi Laodicea sopga kong, Ninfa* kong, Jesús tjlõkwo kjragaga tön löng ba ushko li kong bakoe.

16 Kjibokwo ëre loromi pjirshko ga ichëmi jek Jesús tjlõkwo kjragaga löng Laodicea kjokyo kong, le lok eshko bako wlo. Ga kjibokwo ichoror jek ba kong li lëmi pjãydë bakoe.

17 Pjãy tjlẽ Arquipo kong ga «Pak twara Tjlapgarë bop kong li shäryos pjire» lëmi ba kong eni.

18 Tja Pablo, kjibokwo pjirzlong ëre tër bomi kong bor orkwo om go go shara.

Tja sök kjërshko woyojemi llëme.

Rokër Sbö kong ga ba wopjlú li kjĩshko ga pjãy kjimte ara.

* **4:15** ***Ninfa***, e walë.

Primera Carta a los Tesalonicenses
Kjibokwo ëre tara Pablorë Tesalónica sopga kong
Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kj̈lara ko Pablo. E Sbö tj̈lõkwo ̈laga Jesús ãska ẅleniyo. Dënashko ga öör Jesús roy pj̈lú ̈lë Tesalónica kjokyo. E irgo ga jek öör eshko pj̈lara obi. Eshko ga Silvano, Timoteo, e söra jek ba tjok. Gueniyo nopga Sbö miydë ̈llëm ẅleniyo iirkono ara ba kong, ga Pablo töktong ey dwayo.

Jesús tj̈lõkwo kjragaga ̈löng Tesalónica kjokyo ̈li shdunaba ara. E kjĩshko ga Pablo jek woydë ba ĩk obi, gueniyo to jek ame. Eni ga kjibokwo ëre tara, twara Timoteo kong, ga ichara jek ba sök epga kong, epga dbokjrë e go ẅlo.

Ll̈ëbo shäryara Sbörë epga kong pj̈lú, ga Pablo beno wopj̈lú e kjĩshko ̈li tara ba kong. Epga shdungoba ara ëmdë ga Sbö shäng ba tjok ̈li tara ba kong. Dënashko ga Pablo jëktong shäng ba tjok sorë ̈li tara ba kong. Epga ichara mär Jesús go jek këgong këgong. Epga ichara Jesús tjwe iröng obi dbaryo ̈li koshë wopj̈lú bakoe.

1 Kjibokwo ëre taga tja Pablorë, Silvano,* Timoteo tjok.

Jesús tj̈lõkwo kjragaga ̈löng Tesalónica kjokyo, kjibokwo ëre ichërwa jek bomi kong. Pjãy Data Sbö nopga, pjãy Tj̈lapga Jesucristo nopga bakoe.

Rokër Data Sbö kong ga ba wopj̈lú ̈li kjĩshko ga pjãy kjimte ara, pjãy ie ber ̈löng ẅlẽp bakoe.

Ll̈ëbo shäryara Tesalónica sopgarë pj̈lú Sbö kong ̈ara

2-3 Pjãy mär Tj̈lapga Jesucristo go kjĩshko ga pjãy parkë pj̈lú Sbö kong. Obl̈ë woydëmi ara kjĩshko ga ̈llëbo pj̈lú shäryëmi ba kong. Bi Tj̈lapga Jesucristo, e koshëmi ̈löng wopj̈lú ĩyado kjĩshko ga ̈llëbo wen tjwe bomi kong owashko ga pjãy wosonkë ̈llëm, pjãy pak shäryë pj̈lú ĩyado. E kjĩshko ga tjawa wopj̈lú Sbö tjok ĩyado. Tjawa syõshtëshko ga tjawa syõshtë bomi kjĩshko, ga ̈llëye pj̈lú shäryëmi ̈löng ̈li, e ̈lërwa Data Sbö kong.

4-5 Pjeyoga, pjãy woyde Sbörë ara. Jesucristo tj̈lõkwo roy pj̈lú ̈lororwa bomi kongshko ga kuromi dö ̈llëm, Sbö dbo ara ̈li ĩnomi bako, ga pjãy kjimtara Sbö Sëyarë tj̈lõkwo ̈li kjrë j̈lõkoyo. Miydërwa e go ga pjãy kjraga Sbörë om go. Tjawa ̈löng bomi tjokshko ga tjawa opshäryono bomi kong sorë ̈li, e miydëmi ̈löng pj̈lúe.

6 E irgo ga ̈llëbo weno bomi kong owashko ga pjãy kjimtara Sbö Sëyarë beno ̈löng wopj̈lúe. Eni ga tjawa opshäryono sorë ̈li, Tj̈lapga Jesús opshäryono sorë ̈li, pjãy omshäryono eni bakoe.

7 Eni ga ̈llëye shäryoromi pj̈lú ̈li, e beno pj̈lú Jesús tj̈lõkwo kjragaga ̈löng Macedonia kjokyo ̈li kong, ̈löng Acaya kjokyo ̈li kong, omshäryë ̈lok eni bako ẅlo.

8 Bomi kjĩshko ga Tj̈lapga Jesús tj̈lõkwo roy shdöktong Macedonia kjokyo, Acaya kjokyo, gueniyo eshko dö ̈llëme. Pjãy mär Sbö go sorë ̈li roy shdöktong kjok kjwang jĩkong. E kjĩshko ga pjãy roy ̈lërwa ë kong ame ga pj̈lú, kura ̈lok tjän kjĩshko.

9-10 L̈anyotkëba ̈löng om go ara. Tjawa öötong ̈löng bomi shwoyshko ga tjawa ẅlokjroromi ̈löng wopj̈lúe. Eshko ga bomi sböpga jyãg̈lo tjeng ̈li rayoromi pjir, ga pjãy optwono Sbö sök së j̈lõkoyo ̈li kong, pjãy parkë ber ̈löng ba kong shara ẅlo. Jesús, e Sbö Wa woshrara Sbörë iröng obi. E bi döga, no shdũzl̈ong dbaryoshko ga shji shdũya Sbörë ̈llëm ẅlo. Ga Jesús ter tjwe kjok dogo dwayo iröng obi ̈li, e koshomirë ̈löng. Pjãy roy ̈lëba ̈löng eni.

* **1:1** ***Silvano***, e kowëba ***Silas*** bakoe.

2

Pablo parkono Tesalónica kjokyo sorë

1 Pjeyoga, miydëmi pjlú ga tjawa jek
öör tjeng bomi ĩk li beno pjlú, owa
llëme.
2 Miydëmi pjir ga tjawa äätë bomi
shwoy llëm obishko ga tjawa löng Fil-
ipos kjokyo. Eshko ga tjawa laraba
owa ara, llëbo weno borwa kong owa
bakoe. Eni ëmdë ga tjawa kjim-
tara Sbörë ba tjlõkwo roy pjlú lë
bomi kong, tjawa wloyoga löng ara
gueniyo.
3 Tjawa tjlõkwo lono pjlo bek eröe.
Tjawa diktong löng llëme. Tjawa
wotjlĩno llëbo owa shäryë ë tjok llëme.
Ëye jyãpgwërwa wlo lororwa llëm
bakoe.
4 Dënashko ga tjawa tjlĩna Sbörë, ga
tjawa iara beno löng ba tjlõkwo roy
pjlú laga oba kong. Tjawa tjlẽno,
nopga ber löng wopjlú borwa tjok wlo
llëme. Tjawa tjlẽno, Sbö ber wopjlú
borwa tjok wlo, shji wotjlĩk löng llë ĩya
sök wẽllë kjĩshko.
5 Miydëmi pjlú ga tjlõkwo wollëso
ber pjlú oba kong wlo li lorwarë
llëme. Miyde Sbörë om go ga tjawa op-
shäryono nopga to löng dbur töng ba
kong erö wlo wleniyo dik llëm bakoe.
6-7 Tjawa to löng poshrëmi wlo
llëm, poshrëya oblërë wlo llëm bakoe.
Tjawa Sbö tjlõkwo roy lagaga Cristo
ãska. E kjĩshko ga pjãy kjwe ichororwa
borwa kjimtë dbo go ga pjlúe.
Gueniyo tjawa opshäryono eni llëme.
Tjawa opyono beno löng wotöy bomi
tjok, mekëga ba wapga dë wleni.
8 Pjãy woydërwa ara. Sbö tjlõkwo
roy pjlú lororwa bomi kong wopjlúe.
Gueniyo erö llëme. Tjawa wopjlú
bomi tjok kjĩshko ga tjawa opyono
beno löng llë pogo shäryë bomi kong
wlo.
9 Pjeyoga, tjawa löng Sbö tjlõkwo
roy pjlú lë bomi kongshko ga ëye kong
pak twërwa woydë llëme. E kjĩshko ga
tjawa parkono shkë dba, tjawa dröno
däw, dli llë wlẽk borwa kong wlo. ¿E
woyo bomi kong llëmdo?
10 Pjãy omĩno löng, ga Sbö omĩno
bakoe. Tjawa löng pjãy Jesús tjlõkwo
kjragaga tjokshko ga tjawa jëk löng
pjlo bek, tjawa pogo llëye dret Sbö
bokso, nopga bokso bakoe.
11 Miydëmi pjlú ga dataga opshäryë
ba wapga tjok sorë ga tjawa op-
shäryono pjãy kjlara kjlara tjok eni
bakoe.
12 Pjãy poshdunorwa, pjãy dbokjrë
wlo, pjãy wosonkë llëm wlo bakoe.
Sbö, e tjwlõ ara, ga pjãy roke ber löng
ba tjok, sök no pjluyo ĩyado lishko. E
kjĩshko ga pjãy löng pjlo beke lororwa
bomi kong, Sbö ber sök wopjlú bomi
tjok wlo.
13 Sbö tjlõkwo roy pjlú li, e nopga
ĩ llëme. E Sbö ĩ. Ga kuromishko
ga tjlõkwo li kjroromi jlõkoyo eni. E
kjĩshko ga tjawa wopjlú Sbö tjok ĩyado.
Tjlõkwo li kjroromi kjĩshko ga pjãy
kjlopswara beno wotjlĩk oblë.
14 Pjãy shduna bomi pjeyoga eshko
so lirë. Sbö tjlõkwo kjragaga töno
beno tjeng Cristo Jesús tjok löng
Judea kjokyo li shdungga ba pjeyoga
judíoga obi lirë eni bakoe.
15 Judíoga ëre, e Tjlapga Jesús zröga,
Sbö tjlõkwo lagaga tek dënashko so li
zröga bakoe. Tjawara ichara lok to
kjok shto oblë. Sbö wopjlú ba tjok
lok llëme. Epga löng nopga uunkong
wloyo.
16 Tjawa tjlẽ woydë nopga judío
llëm wleniyo kong, döya Sbörë
wloshko ga tjawa ichara lok ba
shäryë llëme. Eni ga llëbo owa shärye
lok jek këgong këgong. E kjĩshko ga
Sbö iirkë ara ba kong, ga epga shdũya
dörõe.

Pablo jek woydë Tesalónica kjokyo obi

17 Pjeyoga, tjawa opshino jek bomi
zlong bäng dwayo dbar kjwöbö ga shji
ëng ĩk llëm, gueniyo pjãy woyotjlĩnwa
ara. Ga pjãy ĩnwa woydë ara kjĩshko ga
tjawa dröno ara jek bomi ĩk wlo.
18 Tjawa wotjlĩno jek bomi ĩk
lororwa. Tja Pablo, tja jek bomi ĩk
loror pjlöböso, gueniyo tja sona Ärë.
19 Tjawa löng Tjlapga Jesús tjwe
iröng obi li koshë löng wopjlúe. Eshko

ga tjawa ˈlan wopˈjlú bomi kjĩshko ba tjok, tˈjlõkwo ˈlororwa bomi kong ˈli kjroromi ˈjlõkoyo kjĩshko.
20 ˈjlõkoyo ga bomi kjĩshko ga tjawa ˈlöng wopˈjlú, woowa ˈllëme.

3

Timoteo öör ba ĩk

1-2 Eni ga pjãy roy tjwe koshërwa woydë ameshko ga Timoteo ichororwa jek bomi ĩk, ga tjawara beno tjeng Atenas kjokyo tjoksa. Timoteo, e bi kˈjlara, e parkë shäng Sbö kong, Cristo roy pˈjlú ˈlë oba kong borwa tjok. Ichororwa jek bomi kjimtë, pjãy mär Jesús go jek këgong wˈlo,
3 ˈllëbo tjwe kjang bomi kongshko ga pjãy wotˈjlĩk Jesús rayë ˈllëm wˈlo. Shji shdungoba song eni, e miydëmi ˈlöng pˈjlúe.
4 Tjawa ˈlöng bomi tjok obishko ga ˈllëbo wen tjwe bi kong owa ara ˈlororwa bomi kong. Ga miydëmi ga shäryono eni.
5 E kjĩshko ga ˈllëye koshoror ame, ga tja no ichono bomi ĩk, pjãy mär ˈlöng Jesús gore ĩya wˈlo. Pjãy woyotˈjlĩn ara, pjãy jyãpgwara Ärë ga pak shäryororwa ˈli beno tjwˈlõ ame, e bangkjrotë.
6 Gueniyo ga Timoteo tek shrono shäng iröng obishko ga pjãy roy söra pˈjlúe. Pjãy mär ˈlöng Jesús go ĩyado ˈle. Pjãy ëng woydë ara kar kar ˈle. Tjawa woyotˈjlĩmi, woydëmi ˈlöng ĩyado ˈle. Tjawa ĩmi woydë ara, pjãy ĩnwa woydë sorë ga eni ˈle bakoe.
7 Pjeyoga, ˈllëbo wen borwa kong owa ara. Gueniyo ga tjawa ber ˈlöng wopˈjlú, pjãy mär ˈlöng Jesús go ˈli roy shrono borwa kong kjĩshko.
8 Pjãy mär ˈlöng Tˈjlapga Jesús go ˈjlõkoyo ˈli roy kurorwa. E kjĩshko ga tjawa beno ˈlöng wopˈjlú anmoyõ.
9 Tjawa wopˈjlú Sbö tjok ara bomi kjĩshko. Tjawa syõshtë Sbö kong bomi kjĩshkoshko ga tjawa wopˈjlú erä.
10 Shkë dba ga rokërwa ba kong ga tjawa kjimte äär bomi ĩk obi wˈlo, pjãy kjimtërwa mär Jesús go jek këgong wˈlo bakoe.
11-13 Woydërwa ga bi Data Sbö, bi Tˈjlapga Jesús, tjawa kjimte äär bomi ĩk wˈlo. Rokërwa Tˈjlapga kong ga pjãy kjimte ëng woydë ara kar kar jek këgong, pjãy kjimte oblë woydë ara, pjãy woydërwa sorë ga eni, pjãy ie ber ˈlöng wokjang jek këgong, pjãy jëk ˈlöng pˈjlo bek wˈlo, Tˈjlapga Jesús tjwe iröng ba nopga iak beno tjeng dboy Sbö kong ˈli tjokshko ga pjãy pogo ˈllëye dret bi Data Sbö bokso wˈlo. Rokërwa uunkong eni.

4

Shji jëk sorë, Sbö ber wopˈjlú bi tjok wˈlo

1 Era eni ga pjeyoga, tjawa ichara Tˈjlapga Jesúsdë tˈjlõkwo ˈlë bomi kong kjrina obi. Dënashko ga pjãy pinorwa jëk sorë, Sbö ber wopˈjlú bomi tjok wˈlo, ga shäryëmi ˈlöng eni. Gueniyo ga rokërwa bomi kong ga shäryëmi eni jek këgong këgong anmoyõ.
2 Miydëmi pˈjlú ga tˈjlõkwo ˈlororwa bomi kongshko ga tjawa ichaga Tˈjlapga Jesúsdë.
3 Ll̇ëye woyde Sbörë ˈli, e eni: Pjãy jëk ˈlöng pˈjlo bek ba bokso ĩyado; shji orkwosmono ë tjok ˈllëm ga shji pë ba tjok ˈllëme;
4 ˈllëbo owa shäryëy bi doyo om go ˈli go ˈllëme; pjãy opdë yõtso, pˈjlo bek dey;
5 nopga Sbö miydë ˈllëm wˈleniyo söya ba wotˈjlĩk owa ˈlirë, ˈllëbo owa shäryë ba doyo go, gueniyo shji omshäryë baĩya dik ˈllëme.
6 Shji shdũya Sbörë ˈjlõkoyo ˈllëbo ëre kjĩshko. E ˈlororwa bomi kong tjän. E kjĩshko ga ˈllëbo shäryëy eni oblë kong ˈllëm, ëye jyãpgwëy, ˈllëbo owa shäryë wˈlo ˈllëm bakoe.
7 Shji rokara Sbörë, shji ber ˈlöng ˈllëbo bëy shäryë wˈlo, shji ber ˈlöng ˈllëbo owa shäryë wˈlo ˈllëme.
8 Eni ga ëye tˈjlõkwo ëre kjrë woydë ˈllëm ga ˈllëbo owa shärye shäng nopga kong ˈllëm, shärye shäng Sbö kong. Sbö Sëya twaga bomi kong ˈli, Sbö ˈli e.
9 Pjãy pina Sbörë om go ëng woydë ara kar kar, epenga dö wˈleni. Eni kuzong ga ˈllëbo tërwa bomi kong kji-bokwo go e kjĩshko ˈllëno ˈllëme.

10 Shäryëmi löng eni pjeyoga löng Macedonia kjokyo uunkong li tjok. Pjeyoga, rokërwa bomi kong ga shäryozĩ eni jek këgong këgong anmoyõ.
11-12 Pjãy parkos wlẽp bomi orkwo om go go, oblë barwëmi llëm wlo. Pjãy mär oblë go llëm, pjãy mär bomi pak om go li go shara, lororwa bomi kong sorë li eni. Shäryozĩ eni, pjãy bangkjre nopga oblërë wlo.

Tjlapga Jesús tjwe iröng obi dbaryo

13 Pjeyoga, no shinmotkono irgo ga llëye wen ba tjok dö li woydërwa ga miydëmi. Ëye wolonoshko ga pjãy ber löng woydë, nopga llëbo koshë löng llëm wleniyo dik llëme.
14 Miydëy pjlú ga Jesús wolono, ga woshrara Sbörë iröng obi. E kjĩshko ga miydëy ga ëye mär löng Jesús go ga wolono ga woshre Sbörë Jesús tjok eni bakoe.
15 E kjĩshko ga lërwa bomi kong ga Tjlapga Jesús tjwe iröng obishko ga shji löng së obi li jem wolono tjeng li bäm go llëme. Tjlõkwo ëre laga Tjlapga Jesúsdë.
16 Eshko ga Tjlapga Jesús om go li ter tjwe kjok dogo dwayo, ga öö le jlõkoyo, bi ichoklo. Eshko ga ba parkaga kjok dogo so kägäyo li tjlẽ. Sbö wli, e pjlukyo kuy bakoe. Eshko ga ëye töno beno tjeng Cristo tjok, ga wolono tjeng ga woshre bäm go.
17 E irgo ga shji beno löng së li, shji söya jem ba tjok pjäng sho roshko, ga shji ëng dowlëk Tjlapga li tjok eshko. Eshko jek lëkong ga shji ber löng ba tjok.
18 Tjlõkwo ëre lõzĩ ëng kong, pjãy wokjang wlo.

5

1 Pjeyoga, llëbo ëre shäryë llono, kjok orë, e tërwa bomi kong llëno llëme.
2 Miydëmi pjlú ga Tjlapga Jesús, e tjwe, koshëy löng llëmshko, oba tjwe lũrkë shkë wleni.
3 «Shji löng pjlúe» lëbashko ga ba pjikklo li tjwe eshko, walë wloshko dörö ga shara swlorë wleni. Eshko ga ëye där kjlara llëme.
4 Pjeyoga, nopga tjwe llëbo lũyotkëshko ga shji wlẽya löng «¡Llë!» lëy. Gueniyo pjãy löng kjok ro sĩ roy wleni llëme. E kjĩshko ga Tjlapga li tjweshko ga pjãy wlẽya löng «¡Llë!» lëmi eni llëme.
5 Pjãy dba so, shji shkë so llëme.
6 E kjĩshko ga e woyotjlĩmi löng ĩyado. Nopga oblë omwoyotjlĩk llëm, löng pë wleni. Gueniyo pjãy opshäryë eni llëme. Woyde ga shji löng sjëk ĩyado. Llëbo shäryëyshko ga woyde ga woyotjlĩy yõtso guing.
7 Ëye pë ga pë shkë. Ëye nelõtkë ä ga nelõtkë shkë.
8 Gueniyo shji dba so ëre, woyde ga shji llëbo shäryë ga woyotjlĩy yõtso guing. Shji mär Jesús go, nopga woydëy ara bakoe. Shäryëy eni, shji opwlikë wlo, ëngkjwagaga opwlikë ba worbu wlikoklo go wleni. Shji döya Sbörë llono, e koshoydë. Shäryëy eni, shji opwlikë wlo, ëngkjwagaga opwlikë ba kä wlikoklo go wleni.
9 Shji kjrara Sbörë, shji döya Tjlapga Jesucristorë wlo, shji shdũya wlo llëme.
10 Jesucristo wolono bi kjĩshko. E kjĩshko ga tjwe iröng obishko ga shji wolono tjeng li, shji löng së obi li, shji söya uunkong ber tjeng ba tjok ĩyado wlo.
11 E kjĩshko ga pjãy ëng kjimtos kar kar, pjãy wokjankë jek këgong këgong wlo, tek shäryëmi löng sorë ga eni.

Jesús tjlõkwo kjragaga jëk ëng tjok sorë

12-13 Pjeyoga, nopga kjrara Tjlapga Jesúsdë parkë bomi tjrëko wlo. Epga, e bomi kägäyo, bomi poshdungga bakoe. Löng parkë ara. E kjĩshko ga bangkjrozĩ, tjwlõ ara lozĩ, woydozĩ ara bakoe. Pjãy löng wopjlú ëng tjok kar kare.
14 Rokërwa bomi kong ga nopga parkë woydë llëm löng li poshdũzĩ jlõkoyo. Nopga kjimtako li kjimtozĩa. Nopga wosong li kjimtozĩ, wokjankë wlo. Pjãy kwleya oblë kjimtë maling llëme.

15 Pjãy sjëke. Ll̈ëbo owa shäryëba
bomi kongshko ga pjãy omshäryë ba
kong eni l̈l̈ëme. Pjãy l̈l̈ëbo shäryos pj̈lú
ëng kong ĩyado, shäryozĩ ob̈lë kong eni
bakoe.
16 Pjãy l̈öng wopj̈lú ĩyado.
17 Pjãy syõshtë Sbö kong kjok orë
pogo.
18 Pjãy wopj̈lú Sbö tjok l̈l̈ëbo
uunkong kjĩshko. Woyde Sbörë ga ëye
töno beno tjeng Cristo Jesús tjok ga
omshäryë eni.
19 Sbö Sëya pak l̈li, e sõy l̈l̈ëme.
20 «Tj̈l̈õkwo l̈lara Sbö Sëyarë bor kong
l̈li l̈ër bomi kong» l̈le ërëshko ga kuy
l̈l̈ëme l̈ëy l̈l̈ëme.
21 E kuzĩ, woyotj̈lĩzĩ yõtso dey. E
irgo ga tj̈lõkwo l̈li bek ẅleni ga e
kjromirë,
22 gueniyo tj̈lõkwo l̈li owa ẅleni ga e
kjrëy l̈l̈ëme.
23 Shji l̈öng ẅlẽp l̈laga Sbörë. Ga
woydërwa ga pjãy ie Sbörë om go ber
tjeng dboy ba kong, pjãy jëk l̈öng pj̈lo
bek ba bokso ẅlo. Ga bomi sëya,
bomi wotj̈lĩk, bomi doyo, e de yõtso,
bi Tj̈lapga Jesucristo tjwe iröng obi
dbaryoshko ga pjãy pogo l̈l̈ëye dret ba
bokso ẅlo.
24 Pjãy rokara Sbörë, ga pjãy raye
l̈l̈ëme. Shärye eni e kjĩshko.

Kjibokwo pjirz̈long

25 Pjeyoga, pjãy syõshtë Sbö kong
borwa kjĩshko.
26 Pjãy woydërwa ara. Eni ga
«¿Yonde?» l̈ëmi ëng kong wopj̈lúe.
27 Rokër bomi kong ga kjibokwo ëre
l̈ëmi pjeyoga uunkong kong. Woyde
Tj̈lapga Jesúsdë eni.
28 Rokër Tj̈lapga Jesucristo kong ga
ba wopj̈lú l̈li kjĩshko ga pjãy kjimte ara.

Segunda Carta a los Tesalonicenses

Kjibokwo ëre tara Pablorë Tesalónica sopga kong

Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Pablo. E Sbö tjlõkwo laga Jesús ãska wleniyo. Jesús wolono, ga woshrara Sbörë iröng obi irgo ga to jem kjok dogo. Eshko ga tjlẽ ba tjlõkwo kjragaga kong ga llono ga tjwe iröng obi le. Tesalónica kjokyo ga no kjone kjone to löng tjlẽ ga Jesús shrono shäng iröng obi tjän, e kjĩshko epga parkë ame ga pjlúe le eni. Kuya lok ga Jesús tjlõkwo kjragaga löng eshko li kjone kjone omtjlõkwo kjrono, ga parkono lok ame.

E kjĩshko ga kjibokwo ëre tara Pablorë ba kong, llëbo ëre llgweya wlo, Jesús tjwe iröng obi sorë li miyde lok wlo. Jesús tjwayde iröng llëm obi li tara ba kong. Bäm go ga domer tjwe kjlara obi Ä dbo li tjok, ga nopga jyãpgwe ara li tara ba kong. Jesús tjwe iröng obishko ga ëye mär löng Jesús go llëm li shdũya kjang li tara ba kong. Ga epga ichara ber löng parkë, Jesús shrono iröng obi guing.

Dënashko ga kjibokwo ichara Pablorë epga kong kjwara. Ëre tjok ga kjwo pjök.

1 Kjibokwo ëre taga tja Pablorë, Silvano,* Timoteo tjok.

Jesús tjlõkwo kjragaga löng Tesalónica kjokyo, kjibokwo ëre ichërwa jek bomi kong. Pjãy Data Sbö nopga, pjãy Tjlapga Jesucristo nopga bakoe.

2 Rokërwa Data Sbö kong, Tjlapga Jesucristo kong ga ba wopjlú li kjĩshko ga pjãy kjimte lok ara, pjãy ie ber löng wlẽp bakoe.

Tjlapga Jesús tjwe iröng obi dbaryo

3-4 Pjeyoga, pjãy mär Jesucristo go jek këgong, pjãy uunkong ëng woydë ara kar kar jek këgong bakoe. E kjĩshko ga bëy wlo ga tjawa wopjlú Sbö tjok ĩyado. Llëbo wen tjwe bomi kong owa ara. Pjãy shdungoba ara. Gueniyo ga pjãy mär ber löng Jesús go ĩyado, ba tjlõkwo rayëmi llëme. E kjĩshko ga tjawa lan Sbö tjlõkwo kjragaga tjok kjok shto oblë oblëshko ga pjãy lanyotkërwa wopjlúe.

5 Pjãy shdungoba eni kjĩshko ga miydëy ga Sbö tjwe no llgwega li, e pjlo beke. Nopga llgweyashko ga pjãy ie Sbörë ber löng ba nopga ĩyado wlo.

6 Bek ga bomi shdunggaga löng li shdũya,

7 ga pjãy shdung löng li ie woshtë, tjawa bakoe. Ëre shärye Tjlapga Jesúsdë wen iök pjë jong ri ri roshko ba parkagaga kjok dogo so dbo ara wleniyo tjok jã.

8 Tjwe ëye Sbö miydë woydë llëm li, Tjlapga Jesucristo tjlõkwo pjlú li kjrono llëm li, e shdungga.

9 Epga, e shdũya ĩyado, dbuya to pjola Tjlapga Jesús bokshto dwayo. Ba dbo kãlã ĩga lok ame.

10 Tjlapga li tjwe dbaryo lishko ga e poshrëya ba nopga baĩyarë. Eshko ga yëy le lok ba tjlõkwo kjragaga uunkongdë, pjãy omlë eni bako, tjlõkwo lororwa bomi kong li kjroromi kjĩshko.

11 Eni ga tjawa syõshtë ĩyado bomi kjĩshko. Pjãy rokara Sbörë ber ba nopga wlo, ga rokërwa ba kong ga pjãy kjimte jëk pjlo bek, e ber wopjlú bomi tjok wlo. Pjãy mär Jesús go. E kjĩshko ga pjãy pak pjlú shäryë woydë Sbö kong. Eni ga rokërwa ba kong ga pjãy kong dbo twe, bomi pak pjlú li shäryëmi wlo.

12 Pjãy jëk pjlo bek eni ga bi Tjlapga Jesús ko iëba ber kësbang, tjwlõ ara bomi kjĩshko. Ga pjãy ie ber tjwlõ ara bakoe. Llëbo uunkong ëre shäryë bi Sbö wopjlú li kjĩshko, Tjlapga Jesucristo wopjlú li kjĩshko bakoe.

* **1:1** ***Silvano***, e kowëba ***Silas*** bakoe.

2

Ll̈ëbo owa l̈i sogo

1-2 Pjeyoga, Tj̈lapga Jesucristo tjwe irö̈ng obi, shji tö̈ya ber l̈öng ba tjok wl̈o. Gueniyo kjone kjone tj̈lẽ ga «Tj̈lapga l̈i shrono irö̈ng tjän» l̈e. Ll̈aga Sbö Sëyarë l̈e bomi kong, l̈aga tjawarë l̈e bomi kong, kjibokwo ichaga tjawarë l̈e bomi kong bakoe. Gueniyo j̈lõ l̈ëmi l̈lëm, pjãy opshgawë e go l̈lëm bakoe.

3 Pjãy jyãpgwëba l̈lë kjĩy l̈lëme. Bäm go ga nopga opyë ber Sbö wl̈oyo. E irgo ga Jesús tjwe irö̈ng obi dbaryo l̈i äätë l̈lëm obishko ga l̈lëbo owa sogo l̈i wen tjwe eshko. Weno shäng jer wl̈o l̈i e.

4 E opyë ber Sbö wl̈oyo, l̈lëbo poshrëkoba Sbö wl̈eni l̈i moskwo bakoe. Woyde ga e poshrëydëba döe. Eshko ga opzrëk jek äär ber sök Sbö u jong Jerusalén kjokyo l̈i roshko, ga tj̈lẽ oba kong ga «Sbö l̈i tja» l̈e.

5 Tja shäng bomi tjok obishko ga l̈lëbo ëre l̈oror bomi kong. ¿E woyo bomi kong l̈lëmdo?

6 Dbar iara Sbörë, l̈lëbo owa sogo l̈i wen wl̈o. Gueniyo shaga shäng kj̈lara, ba dbar l̈i äätë l̈lëm obi wopro ga tjwe l̈lëm wl̈o. Ba shaga l̈i ë miydëmi tjän.

7 Sbö moskwoga l̈öng parkë ara tjän, gueniyo ga l̈lëbo owa sogo l̈i wen tjwe l̈lëm, ba shaga l̈i kjara Sbörë guing.

8 Eni ga l̈lëbo owa sogo l̈i wen eshko jã. Gueniyo Tj̈lapga Jesús tjwe irö̈ng obishko ga ba kjamo pj̈lukyo go dö ga e pjiya ber drete. Ĩkoba e goshko ga ba dbo l̈i kësbang anmoyõ.

9 Ll̈ëbo owa sogo l̈i tjweshko ga kong dbo twaga Ärë. Ll̈ëbo ĩydëba l̈lëm wl̈eniyo shäryе oblë oblë. Ga oba jyãpgwe e go.

10-12 Owa shäryе l̈lë pogo, nopga pjir tjeng l̈i jyãpgwe e go wl̈o. Nopga l̈i pjir, tj̈lõkwo bek l̈i woydara l̈lëm kjĩshko. Tj̈lõkwo l̈i kjrara kjwe ga döktong e go. Gueniyo tj̈lõkwo bek l̈i kjrara l̈lëme. Ll̈ëbo owa shäryara l̈öng wopj̈lúe. E kjĩshko ga raye Sbörë ga jyãpgwe l̈lëbo owa l̈irë, tj̈lõkwo bek l̈lëm l̈i kjre l̈ok wl̈o, epga ber shdungko wl̈o.

Shji l̈öng wokjang ĩyado

13-14 Pjeyoga, pjãy woyde Sbörë ara. Pjãy kjrara tek dämärshko, pjãy döya wl̈o. Ga Jesús tj̈lõkwo roy pj̈lú l̈ororwa bomi kong. E go ga pjãy rokara Sbörë, ga tj̈lõkwo bek l̈i kjroromi, ga pjãy iara Sbö Sëyarë jëk l̈öng pj̈lo bek Sbö bokso. Pjãy döra eni, bi Tj̈lapga Jesucristo tjwl̈õ ara l̈i ber bomi kong bako wl̈o. E kjĩshko ga bëy wl̈o ga tjawa wopj̈lú Sbö tjok ĩyado.

15 Eni ga pjeyoga, pjãy l̈öng wokjang ĩyado. Tj̈lõkwo l̈ororwa bomi kong l̈i, tj̈lõkwo tororwa, ichororwa jek bomi kong l̈i, e woyojemi l̈lëme.

16 Bi Tj̈lapga Jesucristo, bi Data Sbö, shji woyde l̈ok ara. Ba wopj̈lú l̈i kjĩshko ga shji ie l̈ok dbokjrë ĩyado, shji wosonkë l̈lëm wl̈o, shji ie ber l̈öng ba koshë wopj̈lú wl̈o bakoe.

17 Eni ga woydërwa ga pjãy ie l̈ok dbokjrë, pjãy wosonkë l̈lëm wl̈o, ba tj̈lõkwo roy pj̈lú l̈ëmi ĩyado wl̈o, l̈lëbo pj̈lú l̈i shäryëmi ĩyado wl̈o bakoe.

3

«Pjãy syõshtë borwa kong» l̈ara Pablorë

1 Era eni ga pjeyoga, pjãy syõshtë Sbö kong borwa kjĩshko, Tj̈lapga Jesús tj̈lõkwo roy shdär kjone pogo wl̈o, tj̈lõkwo l̈i kjrëba wopj̈lú wl̈o bako, pjãy omkjrono sorë ga eni.

2 Nopga mär Jesús go uunkong l̈lëme. Kjone kjone owa, wotj̈lĩk l̈lëbo shäryë borwa kong owa. E kjĩshko ga pjãy syõshtë borwa kjĩshko, tjawa döya Sbörë ba wl̈oshko dwayo wl̈o.

3 Gueniyo Tj̈lapga l̈i, l̈lëye l̈e l̈i shäryе eni. Ga pjãy ie ber l̈öng wokjang ĩyado, pjãy wl̈ike, pjãy l̈on ber tjeng Ä wl̈oshko l̈lëm wl̈o.

4 Miydërwa ga pjãy kjimte Tj̈lapga l̈irë shäng, tj̈lõkwo l̈ororwa bomi kong l̈i shäryëmi l̈öng ĩyado, ga rayëmi l̈lëme.

5 Woydërwa ga pjãy kjimte Tj̈lapga l̈irë oblë woydë ara wl̈o, shji woyde Sbörë sorë ga eni, ga pjãy kjimte,

ḿlëbo wen bomi kong owashko ga pjãy wokjang wḿlo, Cristo ĩ dik.

Shji shmi ara ḿlëme

6 Pjeyoga, kjone kjone shmi ara ḿöng bomi tjrëko, tj̀lõkwo pinorwa bomi kong ḿli koḿle ḿöng ḿlëme. Bi Tj̀lapga Jesucristo ko goshko ga ḿërwa bomi kong j̀lõkoyo ga pjãy jëk ḿlok ba tjok ḿlëme.
7 Tjawa ḿöng bomi tjokshko ga tjawa jëktong sorë ḿli miydëmi pj̀lúe. Bëy wḿlo ga pjãy jëk eni bakoe. Tjawa ḿöng bomi tjokshko ga tjawa shmi̇rkono ḿlëme.
8 Ëye d̀li uororwa iguing ḿlëme. Tjawa parkono shkë dba, ëye barwërwa ḿlëm wḿlo.
9 Pjãy ichororwa borwa kjimtë dbo go kjwe ga pj̀lúe. Gueniyo shäryororwa eni ḿlëm, tjawa ĩmi wḿlo, pjãy omshäryë eni bako wḿlo.
10 Tjawa ḿöng bomi tjokshko ga tjawa tj̀lẽ bomi kong ga «Ëye parkë ḿlëm ga ië ḿlëm bakoe» ḿërwa eni.
11 Gueniyo roy kurorwa ga pjãy kjone kjone shmi ara, parkë ḿlëm, oḿlë ḿanyotke erä.
12 Tj̀lapga Jesucristo ko goshko ga nopga ḿërwa ḿöng ḿli ichërwa parkë, ba d̀li tjwḿlẽya ḿlok e go wḿlo.
13 Pjeyoga, pjãy kwḿleya ḿlëbo pj̀lú shäryë ḿlëme.
14 Ëye kjibokwo tororwa bomi kong ëre koḿlë ḿlëm ga pjãy jëk ḿlok ba tjok ame, epga ḿökkjrë e go wḿlo.
15 Gueniyo iëmi ber bomi moskwo ḿlëm, poshdũzĩ bomi kj̀lara wḿleni.

Kjibokwo pjirzḿlong

16 Shji ḿöng wḿlẽp ḿlaga Tj̀lapgarë. Eni ga woydërwa ga Tj̀lapga om go ḿli ber ḿöng bomi tjok ĩyado, ga pjãy ie ber ḿöng wḿlẽp, ḿlë pogo wen tjwe bomi kong gueniyo.
17 Tja Pablo, kjibokwo pjirzḿlong ëre tër bomi kong bor orkwo om go go shara. Kjibokwo ichër ë kongshko ga tja sgara ba të jũni.
18 Rokër Tj̀lapga Jesucristo kong ga ba wopj̀lú ḿli kj̀ĩshko ga pjãy uunkong kjimte ara.

Primera Carta a Timoteo

Kjibokwo ëre tara Pablorë Timoteo kong

Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Pablo. E Sbö tjlõkwo laga Jesús ãska wleniyo. Domer shäng kjlara obi ko Timoteo. E data Grecia so, mekë judío. Dëna mite obishko ga sök Listra kjokyo. Eshko ga Jesús roy pjlú lara Pablorëshko ga tjlõkwo kjrara. E irgo ga e kjrara Pablorë beno shäng parkë ba tjok, tak pjang Hechos 16.1-4 go sorë li eni. E irgo ga parkono ara Jesús roy pjlú lë kjok shto oblë oblë.

Pjlara ga parkë shäng Éfeso kjokyo, Jesús tjlõkwo kjragaga löng eshko li kägäyo. Sök eshkoshko ga kjibokwo ëre tara Pablorë ba kong. Woyde ga Jesús tjlõkwo kjraga kägäyoga parkë sorë li tara ba kong. Nopga wlẽy pak oblë oblë shäryë sorë li tara ba kong. Llëbo owa shärye Jesús tjlõkwo kjragaga löng eshkorë li llgweya sorë li tara ba kong bakoe.

1 Kjibokwo ëre taga tja Pablorë. Sbö, e bi döga. Koshëy löng li, e Cristo Jesús. Tja kjrara, ichara lok ber ba tjlõkwo roy laga Cristo Jesús ãska.

2 Timoteo, kjibokwo ëre ichër jek bop kong. Pja mär Cristo Jesús go, pinor bop kong sorë li eni. E kjĩshko ga pja bor wa wleni.

Rokër Data Sbö kong, bi Tjlapga Cristo Jesús kong ga ba wopjlú li kjĩshko ga pja kjimte lok ara, pja songe le ĩyado, pja ie lok ber shäng wlẽp bakoe.

Nopga oba ping tjlõkwo bek llëm li go wleniyo

3-4 Éfeso kjokyo ga kjong kjong löng oba ping tjlõkwo bek llëm li go. Tja jek öör Macedonia kjokyoshko ga pja rokoror ber sök Éfeso kjokyo wlo. Pja ichoror tjlẽ nopga löng eshko li kong ga «Tjlõkwo bek llëm li lëy ame. Llëbo weno tjlapgaga tek dënashko so kong li lëy ame. E jyõ bakoe. Ga pjãy kjlara kjlara tjëyo kjone dey li, lëy ga pjir llëme. E kjĩshko ga e lanyotkëy ame. E lanyotkoromi ga oba ëngë kar kar erä. Woyde Sbörë ga shji mär ba go shara, shji ber löng ba pak li shäryë wlo.»

5 Pja ichoror eni, shji Jesús tjlõkwo kjragaga ëng woydë ara kar kar wlo. Shji ëng woydë wlo ga woyde ga llëye owa woyotjlĩy llëm, llëbo pjlú miydëy li shäryëy eni, shji mär Jesús go jlõkoyo bakoe.

6 Kjong kjong omshäryë löng ame. Llëbo tjwlõ llëm li lanyotke beno löng eröe.

7 Opyë woydë ber löng no pingga kjok llgwekklo tara Moisésdë li go. Le löng jlõ wleni, gueniyo jlõkoyo ga llëye le löng li, e llë loklo miyde löng llëme.

8 Miydëy pjlú ga kjok llgwekklo li, e pjlúe. Gueniyo llëno wlo, woyde ga miydëy pjlú guing.

9 Kjok llgwekklo li, e twara Sbörë beno oba jëk löng pjlo bëy li llgwekklo llëm, e twara beno oba jëk löng llëbo owa shäryë li llgwekklo. E beno ëye kjok llgwekklo kolë llëm li llgwekklo, ëye llëbo owa shäryako llëm li miydë pjlú gueniyo shärye enido li llgwekklo, ëye, ba kong ga Sbö tjwlõ llëm li llgwekklo, ëye owa shäryë enido li llgwekklo, ëye Sbö kolë llëm li llgwekklo, ëye Sbö bangkjrë llëm li llgwekklo, ëye ba data, ba mekë zrök li llgwekklo, ëye no oblë zrök li llgwekklo,

10 ëye pë no orkwosmono ba tjok llëm tjok li llgwekklo, domer pë domer oblë tjok li llgwekklo, ëye no shak ga soyneya oblë kong ä li llgwekklo, ëye jyõrkë ä li llgwekklo, ëye tjlẽ jlõkoyo gueniyo oblë jyõyotke shdungoba wlo ä li llgwekklo bakoe. Shärye enishko ga tjlõkwo bek li shäryayde löng llëme.

11 Tja kjrara, ichara Sbörë ba tjlõkwo roy pjlú lë oba kong. Sbö, e wopjlúe.

Pablo kjimtara Tjlapgarë ara

12-13 Dënashko ga Sbö ˈlãywër shäng
owa, ba tjˈlõkwo kjragaga irpjan
shäng, ˈllëbo owa shäryër ba kong
wˈlo. Gueniyo eshko ga tja songe
ˈlara Sbörë, ˈllëye shäryër shäng ˈli
owa miydoror shäng ˈllëm kjĩshko, ba
tjˈlõkwo kjrotë ˈllëm obi kjĩshko bakoe.
Eni ëmdë ga tja ĩna bi pjˈluyo Cristo
Jesúsdë ga parkaga pjˈlú wˈleniyo, ga
tja iara beno shäng ba parkaga shara,
tja kong dbo twara shäryër wˈlo. E
kjĩshko ga tja wopjˈlú ba tjok.
14 Tjˈlapga wopjˈlú ˈli kjĩshko ga tja
kjimtara ara anmoyõ. Tja töna beno
tjeng Cristo Jesús tjok kjĩshko ga tja
iara beno shäng mär ba go, ga tja iara
oblë woydë ara baĩya dik.
15 «Cristo Jesús öör kjok ëre kjing go
nopga owa ˈli döga» ˈlëba eni ĩyadoe. E
eni jˈlõe. Tjˈlõkwo ëre kjrako. Tjara
ˈllëbo owa shäryono ara, oba uunkong
kjinmo.
16 Tja owa anmoyõ kjĩshko ga tja
songe ˈlara Sbörë, ga tja kjimtara, ĩya
nopga mär ˈlöng ba go ˈlirë wˈlo. E go
ga miyde ˈlok ga Jesucristo, e iirkë bi
kong maˈling ˈllëm, ga ëye omtjˈlõkwo
kjrë ga kjimte, ga ie ber ˈlöng së ĩyado
ba tjok bakoe.
17 E kjĩshko ga Sbö, e poshrëy, iëy
ber kësbang, tjwˈlõ ara ĩyado. Bi pjˈluyo
sök ĩyado, woˈlon ˈllëm, ĩgöy ˈllëm, Sbö
kjˈlaraso ˈli e. Ber eni.
18 Timoteo, pja bor wa wˈleni.
Dënashko ga pja parkë Sbö kong
sorë ˈlara Sbörë bi pjeyoga kjone
kjone kong, ga epga omˈlono bi kong.
Tjˈlõkwo ˈlër bop kong shäryëp wˈlo ˈli
ëre, e ˈlër bop kong, pak ˈlara ˈlok tek
dënashko ˈli shäryëp pjˈlú anmoyõ wˈlo.
19 Eni ga pja mär shäng Jesús go
jˈlõkoyo, ga ˈllëbo pjˈlú miydëp ˈli shäryëp
eni. Kjone kjone omshäryono eni
ˈllëme. E kjĩshko ga epga jëk Sbö tjok
ame.
20 Himeneo omshäryono eni, Ale-
jandro bakoe. E kjĩshko ga ioror beno
tjeng Ä wˈloshko. E goshko ga opping
bi Sbö, e ˈlãywe owa ame wˈlo.

2

Shji syõshtë sorë

1 Bäm go ga rokër bop kong ga
pja syõshtos Sbö kong nopga uunkong
kjĩshko. Rokos ba kong ga epga kjimte
wˈlo. Ga ˈllëbo pjˈlú shäryara ˈli kjĩshko
ga pja tjˈlẽ ba kong ga «Tja wopjˈlú bop
tjok» ˈlëp ba kong eni.
2 Pja syõshtë pjˈlupga kjĩshko, no
ichagaga kjĩshko bako, shji ber ˈlöng
wˈlẽp wˈlo, shji barwe ˈlok ˈllëm wˈlo
bakoe. Eni ga Sbö poshrëy ga pjˈlú,
ˈllëye woyde Sbörë ˈli shäryëy ga pjˈlú
bakoe.
3 Shji syõshtë eni, e pjˈlúe. Shäryëy
eni ga Sbö bi döga ber wopjˈlú bi tjok.
4 Woyde ga nopga där uunkong.
Woyde ga tjˈlõkwo bek ˈli miyde ˈlok
wẽˈlë bakoe. Tjˈlõkwo bek ˈli, e eni:
5 Sbö, e kjˈlaraso; bi iaga ber ˈlöng
wˈlẽp Sbö tjok ˈli, e kjˈlaraso bakoe;
domer Cristo Jesús ˈli e;
6 e optwono woˈlono, ber nopga
uunkong potjwˈlẽkkˈlo wˈlo, epga där
wˈlo. Tjˈlõkwo ëre dbaryo iara Sbörë
beno ˈli öötong tjän.
7 E kjĩshko ga tja ichara ba roy
shdök, tja iara beno shäng ba tjˈlõkwo
roy ˈlaga Jesús ãska. Tja shäng jyõrkë
ˈllëme. Tja tjˈlẽ shäng beke. Tja ichara
tjˈlõkwo bek ˈli roy ˈlë nopga judío ˈllëm
wˈleniyo kong, shji mär Jesús go sorë
ˈli ˈlër ba kong bakoe.
8 Woydër ga nopga ˈlöng kjok
kjwang jĩkong syõshtë Sbö kong.
Gueniyo ga orkwo poyong syõshtë
wˈloshko ga woydër ga wotjˈlĩk bëy,
iirkë ë kong ˈllëm, ëng dboryë kar kar
iir go ˈllëm bakoe.
9 Waˈlëga, e woydër ga shwong
pjung pjˈlo bek, yõtso. Wotjˈlĩk doyë,
opyë shäng oba bokso woˈlësowa
anmoyõ, ĩya domergarë wˈlo ga owa.
Opyë ber woˈlësowa wˈlo ˈle ga käkzong
poshärye ara anmoyõ, dbur sho
shõyˈlõr pje ara, shwong tjwˈlõ ara
wˈleniyo pjũya ga owa.
10 Opyë ber woˈlësowa wˈlo ga
woydër ga ˈllëbo pjˈlú shäryayde dey.
Waˈlëga Sbö poshrëga ˈle ga woyde ga
wotjˈlĩk eni.
11 Ëye shäng Sbö tjˈlõkwo roy ˈlëshko
ga woyde ga kuya waˈlëgarë ˈlöng kjing,

dborye lok llëme.
12 Nopga ëng töno löng Sbö tjlõkwo
roy lë ëng kongshko ga walëga ichër
domerga ping llëme. Domerga ichaga
ber walërë llëme. E kjĩshko ga woydër
ga kuya walëgarë löng kjing erä.
13 Adán, e shäryara Sbörë bäm go.
Eva, e shäryara ba irgo.
14 Jyãpgwara Ärë li, e Adán llëme.
Evara jyãpgwara, ga llëbo owa
shäryara.
15 Gueniyo walëga, e döya wlo jlõe.
Gueniyo ga iara beno wapga weng
wlo, wapga dë wlo. Woyde ga mär
Sbö go, oba woydë pjlú, jëk löng pjlo
bek Sbö bokso, ĩkoba pjlú wlo. Shärye
lok enira där.

3

Jesús tjlõkwo kjraga kägäyoga

1 Oba tjlẽ ga «Ëye wotjlĩk opyë ber
sök Jesús tjlõkwo kjraga kägäyo ga
wotjlĩk llëbo shäryë pjlúe» lëba eni. E
eni jlõe. Tjlõkwo ëre kjrako.
2 Eni ga ëye pak ëre shäryë wlo ga
woyde ga e llëbo owa shäryono lëba ga
äe. Woyde ga boy kjlaraso. Woyde ga
llëbo shärye ga woyotjlĩya yõtso guing,
jëk shäng yõtso, pjlo bek, bangkjrëba
wlo. Woyde ga ëbo tjwe ba shwoy ga
wlokjre sök wopjlú ĩyado. Woyde ga
oba ping pjlú wleniyo.
3 Woyde ga nelõtkë ä wleniyo llëm,
ëngkjwë ä wleniyo llëm bakoe. Woyde
ga shäng wopjlú wleniyo, ëng dboryë
oblë tjok ä wleniyo llëm, dbur sĩyo
llëm wleniyo bakoe.
4 Woyde ga ba pjeyoga löng ushko
li de sök pjlo bek. Woyde ga e kole,
bangkjre ba wapgarë pjlúe.
5 ¿Shärye ba ushko eni llëm ga Sbö
tjlõkwo kjragaga de sorëro?
6 Jesús tjlõkwo kjragaga löng kjwlë
jã wleniyora, e iëy ber no kägäyo
wlo llëme. Llëm ga ioroy wleni ga
wotjlĩk owa kjwe, «Tja tjwlõ ara» le
ba pjlúshko Ä dik, ga ber shdungko
bakoe.
7 Woyde Ärë ga Sbö tjlõkwo iëba ber
tjwlõ llëme. E kjĩshko ga woyde Sbörë
ga tjlõkwo kjraga kägäyo li, e bangkjre
tjlõkwo kjragaga llëm wleniyo lirë
bako, lanyotke lok owa ga ä wlo, Sbö
tjlõkwo iëba ber tjwlõ ara wlo.

Jesús tjlõkwo kjraga kägäyo kjimtaga

8 Woyde ga Jesús tjlõkwo kjraga
kägäyo li kjimtagaga ber löng eni
bakoe. Woyde ga jëk löng pjlo bek,
bangkjrëba wlo. Woyde ga tjlẽ bëy
wleniyo, nelõtkë ä wleniyo llëm, dbur
shak jyõ go ä wleniyo llëm bakoe.
9 Woyde ga tjlõkwo pina Sbörë bi
kong li, e söya lok jlõkoyo, jëk e go.
Woyde ga llëbo pjlú miyde li shärye
eni ĩyado bakoe.
10 Woyde ga tjlĩy bäm go guing. Ĩnoy
ga llëye owa shärye llëm ga ber tjlõkwo
kjraga kägäyo kjimtaga eshko jã.
11 Woyde ga walëga ber löng eni
bakoe. Woyde ga jëk löng pjlo bek,
bangkjrëba wlo. Woyde ga no lãywe
owa ä wleniyo llëme. Woyde ga
llëbo shärye ga woyotjlĩya yõtso guing
wleniyo. Woyde ga llëye le ë kong ga
shärye eni wleniyo bakoe.
12 Tjlõkwo kjraga kägäyo kjimtaga li,
e woyde ga boy kjlaraso. Woyde ga ba
wapga, ba pjeyoga löng ba ushko li, e
de sök pjlo bek.
13 Llëbo pjlú shäryara ba pakshko ga
iëba ber tjwlõ ara. Eni ga shji mär
Cristo Jesús go sorë le oba kong, ga
llëye bangkjre llëme.

Jesús tjlõkwo, e tjwlõ ara anmoyõ

14-15 Tja wotjlĩk jek bop ĩk maling,
gueniyo tja jek llono miydër llëme.
E kjĩshko ga tja jek äär maling llëm
wleni ga kjibokwo ëre tër, ichër jek
bop kong, woyde Sbörë ga ba wapga
jëk sorë li miydëp kjibokwo ëre go
wlo. Shji Jesús tjlõkwo kjragaga, shji
Sbö wapga. Sbö sök ĩyado. Ga ba
tjlõkwo bek li, e twara beno bi kong,
söy wlo, e jlõe lëy oblë kong wlo
bakoe.
16 Ba tjlõkwo jnena Sbörë li, e pina
bi kong. Tjlõkwo ëre tjwlõ ara anmoyõ
jlõkoyo. Ëre eni:

Jesucristo, e weno shäng kjok ëre
kjing go so no kjoyoe.

E beno pjlo bek Sbö bokso li pina
Sbö Sëyarë oba kong.
E ĩna Sbö parkagaga kjok dogo sorë.
Roy laraba tjëyoga oblë oblë kong
kjok kjwang jĩkong.
Tjlõkwo kjraraba kjok ëre kjing go.
Ga söra Sbörë to jem kjok dogo.

4

Tjlõkwo bek llëme

1 Sbö Sëya tjlẽ bi kong wẽlë ga «Dbar tjwe kjwara ga kjone kjone, tjlõkwo pimi löng li, e söya lok ame. Eshko ga jyãpgwe Ä sëyagarë, ga sëya li tjlõkwo kjrayde shara» le.
2 Tjlõkwo owa li, e laga nopga jyõ ä wleniyorë. Llëbo owa shärye lokshko ga bangyo ba kong ame.
3 Epga tjlẽ ga «Shji orkwosmok ga owa» le eni, «Dli, e uako uunkong llëme» le eni bakoe. Eshko ga jyõrkonoe. Dli llë pogo, e iara Sbörë beno uëy wlo. Ga shji tjlõkwo bek li kjraga, dli llë uëyshko ga woyde Sbörë ga shji syõshtë ba kong, tjlẽ ba kong ga «Tjawa kong dli tworop ëre. Tjawa ber wopjlú bop tjok e kjĩshko» lëy eni.
4-5 Llëbo uunkong shäryara Sbörë li, e pjlú, Sbö tjlõkwo tak beno pjang eni kjĩshko, dli li syõyoshtoroy kjĩshko bakoe. Eni kuzong ga «E uako llëme» lëy llëme. Woyde Sbörë ga uëy, shji wopjlú ba tjok dli li kjĩshko.

Timoteo poshduna Pablorë

6 Bi pjeyoga Jesús tjlõkwo kjraga li, e pĩs tjlõkwo ëre go. Eni ga pja ber Cristo Jesús parkaga pjlú wleniyo, ga pja opping jek këgong këgong tjlõkwo bek söp shäng li goshko.
7 Llëbo weno tjlapgaga tek dënashko so kong, shji kjimte Sbö kolë llëm wleniyo, tjwlõ llëm wleniyo, e lãywëba bop kongshko ga tjlõkwo kup llëme. Pja drön ëë, pja opsguë jëk shäng pjlo bek Sbö bokso wlo dey.
8 Shji drön ëë, bi doyo iëy ber kjlo kjang wlo, e ber bi kong pjlú jlõkoyo. Eni gueniyo ga shji jëk shäng pjlo bek Sbö bokso, e tjwlõ e kjinmo anmoyõ. Shäryëy eni ga shji kjimte kjok ëre kjing goshko, ga shji to ber löng Sbö tjokshko ga shji kjimte eshko bakoe.
9 Llëba eni li, e eni jlõe. Tjlõkwo ëre kjrako.
10 E kjĩshko ga shji parkë drön ara. Sbö sök ĩyado, no döga li e, ga ëye mär ba go ga döya uunkong. E kjĩshko ga shji löng ba koshë.
11 Pja to shäng oba ping tjlõkwo ëre go, ga ichos ba shäryë.
12 «Pja mite jã. Tjlõkwo lëp borwa kong llëm e kjĩshko» lëba bop kongshko ga kolëp llëme. Pja tjlõkwo lëp pjlú, pja jëk pjlo bek, oblë woydos pjlú, pja mär Sbö go, llëbo owa shäryëp llëm bakoe. Shäryos eni, ĩya Jesús tjlõkwo kjragaga löng lirë wlo, epga omshäryë bopoya dik wlo.
13 Tja äätë llëm obi wopro ga pja ber shäng Sbö tjlõkwo buk li lë oba kong, oba pim tjlõkwo li go, dbokjrë wlo, ga poshdum bakoe.
14 Dënashko ga pja parkë Sbö kong sorë li lara Sbörë bi pjeyoga kjone kjone kong, ga epga omlono borwa kong. E irgo ga tjlapgaga Jesús tjlõkwo kjraga kägäyo orkwo iono lok bop dlu kjing go, pja ber shäng dboy Sbö kong wlo, ga pja kong kjok miydë twara Sbörë, pak li shäryëp ba kong wlo. Eni ga kjok miydë twara bop kong li go ga pak twara bop kong li shäryos ĩyado.
15 Tjlõkwo ëre woyotjlĩp ara, shäryëp yõtso, pja jëk shäng ba shäryë jek këgong këgong ĩkoba uunkong wlo.
16 Pja jëk pjlo bek, oba pim tjlõkwo bek li go eröe. Pja opdos yõtso, e shäryëp wlo, ga rayëp llëme. Enira pja där, oba bop kuga li, e där bakoe.

5

Shji opshäryë ëng tjok sorë

1 Tjlapga këkboga, e llëbo owa shäryono ga wlõy kjang llëm, poshdũs yõtso dey, bop data wleni. Domerga luyo bop dorko anmoyõra, pja opshäryë bop lëmga tjok sorë ga pja opshäryos ba tjok eni bakoe.
2 Walëga këkbogara, pja opshäryë bop mekë tjok sorë ga pja opshäryos ba tjok eni bakoe. Walëga luyo bop

dorko anmoyõra, pja opshäryë bop
dorga tjok sorë ga pja opshäryos ba
tjok eni bakoe. Pja wotjlĩk llëbo owa
shäryë ba tjok sira llëme.

3 Syãpgara, kjimtaga ërë llëm
wleniyo ga kjimtozong.
4 Gueniyo ga wapga, tjërga tjok
wleni ga kjimtaga ber epgarë. Sbö
bokso ga bek li e. Epga, e kuna tek
chilawa dwayo öötong këskëse. Era ba
mekë, ba tjëtë beno syã li, e kjimtaga
ber epgarë shara.
5 Syã jlõkoyo, kjimtaga ërë llëm
wleniyo ga e mär ber Sbö go eröe.
Ber shäng syõshtë ba kong shkë dba,
kjimte wlo.

6 Gueniyo syã, e wotjlĩk Sbö llëm, to
shäng llëye wen ba pjlúshko li shäryë
wleni ga e tjwlõ ame, no wolono buk
wleni. Era kjimtako llëme.

7 Tjlõkwo ëre los Jesús tjlõkwo kjra-
gaga kong, llëbo shäryara lok owa lëba
ga ä wlo.

8 Ëye ba pjeyoga löng ba ushko li
kjimtë llëm ga tjlõkwo kjrara li, e
shäre shäng llëme. Sbö tjlõkwo kjra-
gaga llëm löng li ëmdë ga ba pjeyoga,
e kjimte.

9-10 Jesús tjlõkwo kjragaga kjimtëy
wlo li, e ko tëy kjibokwo go. Syãpga, e
ko tëy kjibokwo e go wlo ga woyde ga
lu pjloglo sak tjer (60) jem lëkong eröe.
Woyde ga öör sök ba lanma tjok pjlo
beke. Woyde ga llëbo pjlú shäre oblë
kong ara, ba wapga kuna pjlo bek, ëye
tjwe ba shwoy ga wlokjre sök wopjlú,
Jesús tjlõkwo kjragaga äär ba ushko
ga dreglo shkwe ber wopjlú wlo, no
song wleniyo kjimte, parkë oblë kong
ara bakoe. Woyde ga miydëba e
go. Syãpga eniyo ko toydë pjang kji-
bokwo li go.

11-12 Gueniyo ga syãpga mite obira
ko tako pjang kjibokwo li go wlo
llëme. Ko tëyshko ga tjlẽ ga «Tja ork-
wosmok ame. Tja parkë ber shäng
Cristo kong eröe» le jlõkoyo. Gueniyo
e irgo ga orkwosmok woydë obi.
Eshko ga tjlõkwo lara Cristo kong
jlõkoyo li, e shäre lok ame. E shäre
eni ga e llëbo owa shäryayde.
13 E shäryayde dö llëme. Opsguë löng
shmirkë ara, to löng sjok sjok oba löng
sorë ĩk, oba lãywe, tjlõkwo lako llëm li
le bakoe.
14 E kjĩshko ga woydër ga syãpga
mite obi li orkwosmok dey. Woydër
ga wapga tjok, ga ber löng ba ushko,
ba wapga dë, lãywe bi wloyogarë llëm
wlo.
15 Eerishko ga syãpga kjong kjong
Jesús tjlõkwo rayono tjän, beno jëk
löng Ä tjok. Tjlõkwo ëre lër bop kong
e kjĩshko.
16 Eni ga walëga Jesús tjlõkwo
kjraga, ba pjeyoga syãpga tjok wleni
ga woyde ga kjimte om go, pak li ber
Jesús tjlõkwo kjragaga oblë li kong
llëm wlo, syãpga kjimtaga ërë llëm
löng li kjimte lok ga pjlú wlo.
17-18 Sbö tjlõkwo tak pjang li
tjlẽ ga «Sögla parkoklo wleniyo, e
ichëy dwla kjwokäkshko ga kjamo
kjrochako llëm, dwla li ue ga pjlú
wlo.»* Tjlẽ obi ga «Ëye parkë ga e
potjwlẽkko.»† E kjĩshko ga tjlapgaga
Jesús tjlõkwo kjraga kägäyo parkë pjlú
wleni ga woyde ga bangkjrëba pjlú,
potjwlẽkoba pjlú bakoe. Oba pingga
Sbö tjlõkwo go, oba poshdungga, e
woyde ga bangkjrëba, potjwlẽkoba
pjlú, oblë oblë li kjinmo.
19 Jesús tjlõkwo kjraga kägäyoga li
rotëbashko ga rotaga no kjlaraso dörë
wleni ga tjlõkwo kjrëp llëme. Woyde
ga no söya ba rotaga lirë pjök mya ba
tjok, «E ĩnorwa om go jlõkoyo» le lok
wlo. Eni ga shdum ga pjlúe.
20 Eshko ga llëbo owa shäryono
jlõkoyo wleni ga woyde ga wlongko
oba bokso, bangkjrëba wlo, omshäryë
lok eni llëm wlo.
21 Ëye llëbo owa shäryono ga woydër
ga llgwes yõtso, beke. «Kjwe woydër
ara kjĩshko ga shdun llëme» lëy bi
pjlúshko llëme. «Kjwe woydër llëm
kjĩshko ga shdun ara» lëy llëm bakoe.
Sbö, Cristo Jesús, Sbö parkagaga kjok
dogo so, e löng bop ĩga.

* **5:17-18** Deuteronomio 25.4. † **5:17-18** Lucas 10.7.

22 Jesús tjlõkwo kjraga kägäyo kjrëpshko ga shäryëp maling llëme. Jëk shäng pjlo bekde ĩp yõtso guing. Llëm ga shäng llëbo owa shäryë wleni ga owa shärye shäng li ber pjlú bop kong lëba eni. Ga pja om go li llëbo owa shäryë llëme.
23 Gueniyo ga pja bögwo bang ara wop sit wop sit kjĩshko ga di iopdë dö llëm, kjillgwo bo dyo dbo ara iopdë sira bakoe.
24 Kjone kjone llëbo owa shäryono li miydëy jekdo. Gueniyo kjone kjone eni llëme. Miydëy llëm, jëk sorë ĩnoy yõtso guing.
25 Llëbo pjlú shäryëy li, e eni bakoe. Olö ga ĩkoba wëlë jekdo. Olö ga ĩgaba llëm, gueniyo dbar tjwe kjwara ga miydëba eshko jã.

6

1 Ëye parkagaga tjwlẽk löng pjir wleniyo ga woyde ga ba sogo bangkjre jlõkoyo ĩyado, Sbö lãywëba llëm wlo, tjlõkwo lëy löng li lãywëba llëm wlo bakoe.
2 Ba sogo, e Jesús tjlõkwo kjraga wleni ga woyde ga bangkjre, parkë ba kong pjlú anmoyõ, ba sogo kjimte shäng li, e ba pjeyo Jesús tjlõkwo kjraga woyde ara wleniyo kjĩshko. Tjlõkwo lëp nopga kong wlo, shärye lok wlo li e.

Llëbo tjwlõ ara

3 Tjlõkwo lara bi Tjlapga Jesucristorë shäryëy wlo li, e beke. Shji jëk pjlo bek Sbö bokso sorë li miydëy e go. Ëye oba ping tjlõkwo oblë bek llëm wleniyo go ga
4 krë ä wleniyo, llëye miyde llëme. Llëbo tjwlõ llëm wleniyo le ëng kong kar kar ä, go swlo wleni. Tjlẽ eni kjĩshko ga wotjlĩk owa oblë kong ba llëbo kjĩshko, ëng dboryë kar kar iir go, ëng lãywë owa, «Kjlara kjwe owa» le ba pjlúshko ĩyado.
5 Epga ëngkjwë ëng tjok li pjir llëm, wotjlĩk owa kjĩshko. Tjlõkwo bek li miyde ame. Oba pĩya lok Sbö tjlõkwo go, dbur shak e go wlo eröe.
6-7 Shji jëk pjlo bek Sbö bokso li, e tjwlõ ara jlõkoyo. Gueniyo woyde ga shji löng wopjlú bi llëbo tjeng li tjok bakoe. Shji weno bukshko ga llëye söroy tek bi tjok llëme. Shji wolonoshko ga llëye söy jek bi tjok llëm bakoe. E kjĩshko ga woyde ga shji löng wopjlú bi llëbo tjeng li tjok.
8 Eni ga shji shwong tjok, shji dli tjok wleni ga woyde ga shji löng wopjlúe.
9 Gueniyo ëye opyë woydë dbur ara ga llëbo owa shärye. Opsrek löng ara ba wotjlĩk owa li go, gueniyo miyde löng llëme. Eshko ga beno löng song erä, to pjir wlo.
10 Ëye dbur woydë ara anmoyõ ga dbur wlẽk wlo ga llëbo owa shärye llë pogo. Kjone kjone wotjlĩk dbur wlẽk erä kjĩshko ga beno löng mär Sbö go ame, beno löng song erä.

Pablo tjlẽno Timoteo kong, Timoteo dbokjrë wlo

11 Gueniyo pja Sbö ĩ kuzong ga pja opkwos llëbo owa lër shäng bop kong li dwayo. Llëbo pjlú li shäryopdë dey. Pja jëk shäng pjlo bek Sbö bokso. Pja mär Sbö go. No oblë woydos ara. Llëbo wen tjwe bop kong owashko ga pja wosonkë llëme. Pja llëbo shäryë oblë kong yõtso.
12 Pja drön ëë, pja mär Sbö go wlo, lorop nopga ara kong dënashko sorë li eni, pja ber shäng së ĩyado Sbö tjok wlo. Pja rokara Sbörë e kong wlo.
13 Rokër bop kong ga tjlõkwo los bor kong jlõkoyo. Miydaga ber Sbörë, shji löng së, llë pogo löng së, e laga erë. Miydaga ber Cristo Jesúsdë bako, era tjlõkwo lono pjlú, Poncio Pilato bokshto.
14 Llëye loror bop kong li shäryos uunkong eni, äär jong bi Tjlapga Jesucristo tjwe iröng obi guing.
15 Dbaryo li wlẽna Sbörë om go, ga öötongshko ga tjwe eshko jã, ichak Sbörë.
Sbö, e wopjlúe.
Kjok ëre uunkong ichaga li e eröe.
Pjlupga uunkong pjluyo li e.
No kägäyoga uunkong kägäyo li e

16 Wolon llëm sök ĩyado li e eröe.
Iök jong kjwara shjiy, kãlã llet llet wleniyo,
ëye äär eshko ga äe.
Sbö sök iök shjiy li roshko.
Ëye omĩydë llëm,
ĩgöy llëm bakoe.
Poshrëkko ĩyado li e.
Dbo ara ĩyado li e.
Ber eni.
17-19 No kjone kjone dbur ara kjok
ëreshko. Pja tjlẽ ba kong ga «Bomi dbur
kjĩshko ga pjãy tjwlõ ara, oblë kjinmo
lëmi llëme. Dbur, e ĩyado llëm kjĩshko
ga pjãy mär bomi dbur go dö llëme.
Gueniyo Sbö, e sök ĩyado, llëbo twe bi
kong ara, shji ber löng wopjlú wlo.
E kjĩshko ga pjãy mär ba go erö dey.
Llëbo pjlú shäryozĩa. Shäryoromi eni li,
e tjwlõ ara, bomi dbur kjinmo. Oblë
ĩmi ga song ga bomi llëbo shdözĩ ba
tjok wopjlúe. Eni ga llëbo tjwlõ ara li
ber bomi kong kjok dogo, ga pjãy ie
Sbörë ber löng së ĩyado ba tjok» lëp ba
kong eni.

Kjibokwo pjirzlong

20 Timoteo, pja iara Sbörë beno
shäng ba tjlõkwo roy lë oba kong wlo.
Eni ga shäryos yõtso. Llëbo tjwlõ llëm
lanyotkëba löng li, e jyõ erä. Tjlẽ
löng jlõ wleni, gueniyo jlõkoyo ga kjok
miyde lok sira llëme. Ba tjlõkwo li kup
llëme.
21 No kjone kjone, tjlõkwo ëre
kjrara, ga beno löng mär Sbö go ame.
Rokër Sbö kong ga ba wopjlú li
kjĩshko ga pja kjimte ara.

Segunda Carta a Timoteo

Kjibokwo ëre tara Pablorë Timoteo kong

Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Pablo. E Sbö tjlõkwo ˈlaga Jesús ãska wleniyo. Domer shäng kjlara obi ko Timoteo. E data Grecia so, mekë judío. Dëna mite obishko ga sök Listra kjokyo. Eshko ga Jesús roy pjlú ˈlara Pablorëshko ga tjlõkwo kjrara. E irgo ga e kjrara Pablorë beno shäng parkë ba tjok, tak pjang Hechos 16.1-4 go sorë ˈli eni. E irgo ga parkono ara Jesús roy pjlú ˈlë kjok shto obˈlë obˈlë.

Pjlara ga Pablo iaraba beno shäng kjërshko Roma kjokyo, Jesús roy pjlú ˈlara kjĩshko. E irgo ga döraba ey dwayo. Ëu to jek ara irgo ga iaraba beno shäng no shdũzˈlong uyo roshko Roma kjokyo jek obi. Eshko ga shdunaba ara, iaraba beno shäng shto owa anmoyõshko. Shto eshko shrër, smo ara bakoe. Eshko ga miyde ga woˈlon döröe. E kjĩshko ga kjibokwo ëre tara Timoteo kong.

Pablo woydë ara, e rayara nopga ararë kjĩshko, ga woyde ga Timoteo tek ba ĩk maˈling ˈli tara ba kong. Eshko dbaryo ga pjluësbangyo sök Roma kjokyo ˈli ko Nero. Jesús tjlõkwo kjragaga shduna ara kjone pogo. E kjĩshko ga Timoteo ichara Pablorë ber shäng mär Jesús tjlõkwo go jlõkoyo, ga nopga ping e go ĩyado bako, shdungoba ara e kjĩshko gueniyo.

Dënashko ga kjibokwo ichara Pablorë ba kong kjwara. Ëre tjok ga kjwo pjök.

1 Kjibokwo ëre taga tja Pablorë. Tja kjrara Sbörë beno shäng ba tjlõkwo roy ˈlaga Cristo Jesús ãska, shji töno beno tjeng Cristo Jesús tjok ga shji ie Sbörë ber ˈlöng së ĩyado ba tjok ˈli roy ˈlë oba kong wlo.

2 Timoteo, kjibokwo ëre ichër jek bop kong. Pja bor wa wleni.

Rokër Data Sbö kong, bi Tjlapga Cristo Jesús kong ga ba wopjlú ˈli kjĩshko ga pja kjimteˈlok ara, pja songe ˈle ĩyado, pja ie ˈlok ber shäng wlẽp bakoe.

Tjlapga Jesús ˈlökyokjrëy ˈllëme

3 Tja parkë Sbö kong jlõkoyo, bor tjlapgaga tek dënashko so omshäryono dik. Ëllëbo pjlú miydër ˈli shäryër eni ˈlër bor pjlúshko. Shkë dba ga tja syõshtë ba kong bop kjĩshko.

4 Pja sˈlatong boryo kwono ˈli, e woyoshrër ĩyado, ga pja ĩn woydë jlõkoyo, tja ber wopjlú wlo.

5 Woyoshrër ga pja mär Sbö go. Bop tjëtë Loida, bop mekë Eunice, e opyono ˈlöng mär Sbö go bäm go, ga miydër ga pja mär ba go jlõkoyo bakoe.

6 Dënashko ga tja orkwo iono bop dˈlu kjing go, pja ber shäng dboy Sbö kong wlo, ga kjok miydë twara bop kong eshko. Eni ga kjok miydëˈli go ga pak twara bop kong ˈli shäryos ĩyado, pja kjok miydë jek këgong wlo, iök bakworoy pjë jong ri ri jek këgong wlo wleni.

7 Bi go Sbö Sëya twara benoësbang bi tjok, ˈllëye bangkjrëy ˈllëm wlo. Twara bi kong, shji dbo ara wlo, shji ëng woydë ara kar kar wlo, shji wotjlĩk pjlo bek wlo bakoe.

8 E kjĩshko ga pja tjlë oba kong bi Tjlapga Jesús kjĩshkoshko ga ˈlökyokjrëp ˈllëme. Tja shäng kjërshko ëre ba kjĩshko ëmdë ga tja ˈlökyokjrëp ˈllëm bakoe. Woyde ga shäryër sorë ga Sbö dbo ara go ga pja omshäryë eni bako, ˈllëbo wen bop kong owa gueniyo.

9 Shji döra Sbörë, ga shji rokara jëk ˈlöng pjlo bek ba bokso wlo. Shäryara eni, ˈllëbo shäryoroy ˈli kjĩshko ˈllëm, shäryara eni, woydara eni kjĩshko. Ba wopjlú ˈli kjĩshko ga kjok shäryayde ˈllëm obishko ga wotjlĩno Cristo Jesús ichë bi kong.

10 Dbar eerishko ga ba wopjlú ˈli pina bi kong, bi döga Cristo Jesús goshko. Woˈlon ˈli pjira Jesúsdë. Shji ber ˈlöng së ĩyado ba tjok sorë, e pina

bi kong ba tjlõkwo pjlú li go, ga beno
wẽlë̈e.
11 Tja kjrara beno shäng tjlõkwo pjlú
ëre roy lë Jesús ãska wlo, oba ping wlo
bakoe.
12 Eerishko ga tja shäng song, llëbo
ëre kjĩshko. Gueniyo ga Jesús, e
miydër shäng pjlú, tja mär shäng ba
go bakoe. Ga miydër ga e dbo ara,
llëye iara beno tjeng bor wloshko li de
äär jong ba dbaryoshko wlo. E kjĩshko
ga tja shäng song ëmdë ga lökyokjrër
llëme.
13 Tjlõkwo li lëp oba kong pjlo bek
wlo ga los ba kong, loror bop kong
sorë li eni. Pja töno beno tjeng Cristo
Jesús tjok. Pja jëk ba tjok kjĩshko ga
oba woydëp ara ĩyado.
14 Tjlõkwo pjlú li iara Sbörë beno
tjeng bop wloshko. Dëp yõtso. Pja go
Sbö Sëya, ga pja kjimte tjlõkwo li dë.
15 Miydëp pjlú ga Jesús tjlõkwo kjra-
gaga löng Asia kjokyo li, tja rayara
to lok pjire. Tjrëko to jek Figelo,
Hermógenes.
16-17 Gueniyo Tjlapga Onesíforora,
tja ĩya öör ara, tja kjimtara dbokjrë
ara. Tja sök kjërshko ga tja lökyokjre
llëme. Shrono Roma kjokyoshko ga
woshtono llëm, tja wlẽna guing. E
kjĩshko ga ba pjeyoga kjimtaga ber
Tjlapga Jesúsdë ĩyado.
18 Ga Tjlapga li dbaryo tjweshko ga
songe laga ber erë om go eshko. Shji
kjimtara Éfeso kjokyo kjöme, e miydëp
tjän.

2

Shji parkë Cristo Jesús kong, ëngkjwaga pjlú wleni

1 Pja bor wa wleni. Sbö wopjlú
li pina bi kong, shji töna beno tjeng
Cristo Jesús tjokshko. Eni ga pja
dbokjrozong.
2 Dënashko ga tjlõkwo loror bop
kong oba ara bokso. Eerishko ga
tjlõkwo li los oblë kong, nopga wotjlĩk
bek, oba ping pjlú wleniyo kong.
3 Pja Cristo Jesús parkaga. E kjĩshko
ga llëbo wen tjwe bop kong owashko
ga kus kjing, ëngkjwaga pjlú wleni.
4 Ëngkjwagaga tön oblë tjok pak llë
shäryë wlo llëme. Ba kägäyo tjlõkwo
söyde dö, ber wopjlú ba tjok wlo.
5 Eni wleni ga ëye tjör ga llgwekklo
buk li söya bek llëm ga ba potjwlẽkkl̈o
wlẽya lok ba kong llëme.
6 Ëye parkë ga ba dwla dgara li bo
tjokshko ga bo kjraga erë bäm go.
7 Tjlõkwo lër shäng bop kong li woy-
otjlĩs, ga pja kjimte Tjlapga Jesúsdë llë
loklo miydëp uunkong wẽlë̈e.
8 Jesucristo woshrara Sbörë iröng
obi. Era Pjlu David tjëyo. Tjlõkwo ëre
woyoshros ĩyado. Tjlõkwo roy pjlú lër
shäng li e.
9 Tjlõkwo ëre kjĩshko ga llëbo wen
tjwe bor kong owa ara. Tja sharaba
shäng kjërshko, orkwo kjrochak pjir
dröng sho go, no llëbo owa shäryono
wleni. Gueniyo Sbö tjlõkwo lira shaga
ërë eni llëme.
10 E kjĩshko ga kur jek shäng eni, ber
pjlú nopga kjrara Sbörë ber baĩya wlo
li kong wlo, döya ber löng wopjlú, së
ĩyado Cristo Jesús tjok wlo.
11-13 Oba tjlẽ ga
«Shji wolono ba tjok ga
shji ber löng së ĩyado ba tjok.
Llëbo owa li kuroy kjang ga
kjok iche sök dbaryoshko ga shji
shto ba shwoy eshko tjok.
E ë miydëy llëme lëy ga
shji ë miyde llëme le eni eshko
bakoe.
Llëye lëy li shäryoroy llëm ga
era, llëye lara li shärye eni,
e opkjlopswë llëm kjĩshko» lëba
eni.
E eni jlõe. Tjlõkwo ëre kjrako.

Shji parkë Sbö kong sorë

14 Tjlõkwo lër shäng bop kong li
woyoshros oblë kong. Los ba kong
Sbö bokso ga «Tjl̈õkwo tjwlõ llëm
wleniyo lëmi ëng kong kar kar llëme.
Kuya oblërë ga ber ba kong owae» los
ba kong eni.
15 Pja parkos Sbö kong jlõkoyo,
tjlõkwo bek li roy los bek, llono ga
pja äär shäng Sbö boksoshko ga ber
wopjlú bop tjok wlo, llëye lökyotkëp
eshko llëm wlo bakoe.

16 Tjlõkwo tjwlõ llëm wleniyo le
nopga Sbö miydë llëm wleniyorë li, e
lëy ë kong llëme. Ëye omlë ga owa li
wlẽya jek këgong këgong.
17 Shji sho kjoneshko srëng jëk
ameshko ga sho li an jek këgong
këgong. Jesús tjlõkwo kjragaga tjrëko
ga tjlõkwo owa eni li shdär jek
këgong këgong swlo eni wleni bakoe.
Himeneo, Fileto, e llëbo shäryono eni.
18 Tjlõkwo bek li söya lok ame, to
löng tjlẽ ga «Shji woshrara Sbörë pjir
tjän. Shji woshre jek obi ame» le lok
eni. Oba jyãpgwe to löng tjlõkwo e go,
mär ber löng Jesús go ame wlo.
19 Gueniyo Sbö pak shäryono li beno
kjang, u shakklo kjang, wir llëm
wleni. Tjlõkwo tak pjang e go li
eni. Tjlõkwo tak pjang kjwara tjlẽ ga
«Sbö, nopga baĩya kjone dey, e miyde
pjire.»* Tjlõkwo tak pjang kjwara obi
tjlẽ ga «Ëye mär woydë Tjlapga Jesús
go ga llëbo owa li raye, shärye ame
dey.»†
20 U jong kjwaraësbang ga roshko
llëbo shäryak dbur sho shõyĩõr,
pjlublún go dö llëme. E roshko llëbo
shäryak kjorkwang go, llëbo shäryak
klung shosho go bakoe. Llëbo tjwlõ
ara shäryëyshko ga shäryëy llëbo tjwlõ
ara go. Llëbo tjwlõ ara llëm lira, llë
pogo shäryëy e go.
21 Shji Jesús tjlõkwo kjragaga eni
bakoe. Shji uunkong llëbo owa li ray-
ono pjir llëme. Gueniyo ëye omray-
ono, shärye ame ga e beno shäng tjwlõ
ara, iak beno shäng dboy Tjlapga
Jesús kong, iche Tjlapga lirë llëbo
tjwlõ ara shäryë ga pjlú wlo.
22 Kjwozirga mikboga wotjlĩk llëbo
owa shäryë sorë ga pja wotjlĩk eni
ame. Llëbo bëy li shäryopdë dey.
Tjlõkwo lorop ë kong ga shäryos eni
ĩyado. Oblë woydos ara. Pja ber shäng
wlẽp nopga uunkong tjok.
23 Nopga ënglë kar kar llëbo tjwlõ
llëm kjĩshko ga pja opzrëk eshko llëme.
Shji ie ber löng ënglë kar kar eröe.
24 Shji Tjlapga Jesús parkaga, shji
ëngkjwë ë tjok wlo llëme. Shji pjlú oba
uunkong tjok dey. Woyde ga shji tjlẽ
kukoba wẽlë wlo, shji iirkë maling
llëm bakoe.
25-26 Bi wloyoga shara Ärë beno löng
kjërshko wleni. Epga iche ba kolë
erä. E kjĩshko ga epga poshdũyshko
ga shäryëy yõtso. Woydëy ga epga
kjlopswaga ber Sbörë, tjlõkwo bek li
miyde lok wlo. Eni ga epga wotjlĩk
bëy kjwe, ga där Ä wloshko dwayo.

3

Kjok pjir lëshko

1 Kjok pjir lëshko ga llëbo wen tjwe
kjange. Llër bop kong, miydëp wlo.
2 Nopga wotjlĩk llëbo pjlú shäryë
ba kong om go erö, oblë kong llëme.
Wotjlĩk dbur eröe. Krë ara. Llëbo pjlú
shäryara li lanyotke ë pogo kong om
go erä. Oblë le owa äe. Ba data, ba
mekë kole llëme. Llëbo pjlú shäryak
ba kong li woyotjlĩya llëme. Sbö, e ba
kong ga tjwlõ llëme.
3 Wopjlú ë tjok llëme. Ëye songe le
llëme. Oblë lãywe owa äe. Wotjlĩk tjwe
owa ga shärye eni, shärye llëm ga äe.
Llëbo shärye oblë kong owa äe. Llëbo
pjlú lira ba kong ga owa erä.
4 Jëk löng oba tjok pjlú jlõ wleni,
ba moskwo gueniyo. Llëbo shärye
ga woyotjlĩya guing llëme. Opkuk
ga tjwlõ ara le. Sbö wlẽyde kjwe,
gueniyo llëbo ber pjlú ba kong li
wlẽyde erä.
5 Llëbo pjlú shärye ara, ga Sbö
tjlõkwo söya löng jlõkoyo lëba. Gueniyo
wotjlĩk ga Sbö dbo ara, epga kjimte
jëk löng pjlo bek wlo llëme le. Pja jëk
nopga eniyo tjok llëme.
6-7 Walëga kjone kjone kjok miydë
ara llëme. Llëbo owa shäryara li
woyotjlĩya kjër, gueniyo wotjlĩk tjwe
owa ga shärye eni, shärye llëm ga
äe. Tjlõkwo roy pjlú li kuya enido,
gueniyo jlõe le llëme. Nopga owa lër
shäng bop kong li to löng u kjwara
kjwara, walëga eniyo jyãpgwë.
8 Dënashko ga domerga löng do pjök
ko Janes, Jambres. Epga opyono löng

* **2:19** Números 16.5. † **2:19** Isaías 52.11

Moisés wloyo. Nopga owa lër shäng bop kong li opyono löng tjlõkwo bek li wloyo eni bakoe. Epga wotjlĩk owa erä. Mär Jesús go le, gueniyo jyõ erä.
9 Gueniyo ba jyõ li miydëba döröe. E kjĩshko ga oba jyãpgwe kjër llëm, Moisés wloyoga do pjök li dik.

Timoteo poshdungglo

10 Gueniyo ga tjlõkwo lër shäng li miydëp pjir tjän. Tja sorë, llëye shäryër woydë, tja mär Jesús go sorë, e miydëp uunkong. Tja iirkë maling llëm, oba woydër ara, llëbo wen tjwe bor kong owashko ga tja wosonkë llëm, e miydëp bakoe.
11 Llëbo weno bor kong owa sorë, tja song, e miydëp pjire. Llëbo weno bor kong eni Antioquía kjokyo, Iconio kjokyo, Listra kjokyo bakoe. Gueniyo tja kjimtara Tjlapga Jesúsdë, tja döra eshko dwayo.
12 Ëye ber löng Cristo Jesús tjok woydë jlõkoyo, jëk löng pjlo bek Sbö bokso wlo ga shdungoba songe.
13 Gueniyo nopga owa li, jyõ ä löng li, e jëk owa jek këgong këgong. Oba jyãpgwe ä, ga epga jyãpgwëba bakoe.
14-15 Pjara shäng kjange. Miydëp ga tjlõkwo pingga bop kong li, tjawa jyõrkë llëm, ga tjlõkwo li bëy jlõe lëp jlõkoyo. Tek chirawashko dwayo ga pja oppino ara Sbö tjlõkwo bek tak pjang kjibokwo go li go. Miydëy e go ga shji där wlo ga shji mär Cristo Jesús go dey. E kjĩshko ga pja jëk shäng tjlõkwo li go ĩyado.
16 Tjlõkwo tak pjang Sbö kjibokwo go li, e twara beno ba tjlõkwo kjragaga uunkong kong. Tjlõkwo li beno bi kong, bi pingglo, bi poshdungglo, bi llgwekklo, shji jëk pjlo bek wlo,
17 Sbö tjlõkwo kjragaga opping ara e go wlo, llëbo pjlú oblë oblë shärye ga pjlú wlo.

4

1 Llono ga Cristo Jesús tjwe ber bi pjluyo, nopga löng së li, no wolono löng li, e llgwega. Eni ga tjlõkwo lër bop kong jlõkoyo ba bokso, Sbö bokso bako, shäryëp wlo.
2 Sbö tjlõkwo to lëba. Woydëbare, de llëmde, los ba kong ĩyado, pja slan llëme. Ëye wotjlĩk owa ga poshdũs, jëk bëy wlo, dbokjrë e go wlo. Tjlõkwo li los yõtso ĩyado, pja sjen ba lë llëme.
3 Dbar tjwe kjwara ga tjlõkwo bek li kuya woydë ërë ame. Eshko ga no pinggaga wen löng ara, ga tjlõkwo kuya woydë nopgarë li, e le lok ba kong eni. Eni ga nopga äär ara ba tjlõkwo li kuk.
4 Tjlõkwo bek li kuya lok ame. Llëbo tjwlõ llëm li kuyde shara.
5 Gueniyo pja wotjlĩk bëy ĩyado. Llëbo wen tjwe bop kong owa arashko ga kus kjing eröe. Pja to shäng tjlõkwo roy pjlú li lë, nopga tjlõkwo kjroydë llëm obi löng li kong eröe. Bop pak li shäryos uunkong yõtso.
6 Bor pak shäryoror ara li, e ba pjitoe. Tja wolon dbaryo li döröe.
7 Bor dbo kës li go ga pak twara Sbörë bor kong li shäryoror jlõkoyo. Shäryoror pjir, öötong ba dbo go. Tjlõkwo pjlú li doror yõtso.
8 Tja shäng Tjlapga Jesús, no llgwega pjlo bek li koshë shäng woowa llëme. Miydër ga tjweshko ga parkaga pjlo bek potjwlẽngglo li twe bor kong, nopga uunkong löng ba koshë wopjlú li kong bakoe.

Nopga oblë oblë

9 Pja tek sorë yalë, gueniyo pja tek bor ĩk wop äe.
10 Demas, llëbo tjeng kjok ëre kjing go li woyde ara kjĩshko ga tja töywara to Tesalónica kjokyo. Crescente to Galacia kjokyo. Tito to Dalmacia kjokyo.
11 Beno shäng bor tjok li Lucas eröe. Marcos, tja kjimte bor pak shäryë ga pjlúe. Wlẽp ga tek söp bop tjok.
12 Tíquico ichoror jek Éfeso kjokyo.
13 Bor shwong kop lëkong li ioror beno buk Troas kjokyo, Carpo ushko. Pja tekshko ga tek söp bor kong. Bor kjibokwo tek söp bor kong bakoe. Shäryak tjeng öng kwota go li woydër ara.

14 Domer shäng kj'lara ko Alejandro. E ïlëbo shäryaga dröng shosho go. Ïlëbo shäryara bor kong owa ara. Gueniyo potjwlẽga ber Tj'lapga Jesúsdë.
15 E opyono beno shäng tj'lõkwo 'lëy 'löng 'li wloyo. E kjĩshko ga pja sjëk ba tjok bakoe.
16 Tja söraba, öötong shäng tj'lapgaga shwoy jũshko bäm goshko ga tja kjimtara ërë ïlëme. Jesús tj'lõkwo kjragaga 'löng eshko 'li, tja töywara uunkong. Gueniyo woydër ga ïlëye owa shärye Tj'lapga Jesúsdë ba kong ïlëme.
17 Eshko ga tja kjimtara Tj'lapga 'lirë om go. Ba tj'lõkwo kës 'li kuya nopga judío ïlëm wleniyo 'lirë wlo ga tja kjimtara ba 'lë ba kong. Ga tja döra ey dwayo, tja zröraba ïlëme.
18 Eni ga ïlëbo owa tjwe bor kongshko ga tja kjimte, tja döya, tja söya äär sök kjok dogo, pj'lu sök ĩyado 'lishko. E iëy ber kësbang, tjwlõ ara ĩyado wlo. Ber eni.

Kjibokwo pjirz'long

19 «¿Yonde?» 'lëp Prisca, Aquila kong, Onesíforo pjeyoga kong bakoe.
20 Erasto beno shäng Corinto kjokyo.
Trófimo swlo ara, ga ioror beno buk Mileto kjokyo.
21 Pja tek sorë ya'lë, gueniyo pja tek bor ĩk kjok owa dbaryo äätë ïlëm obishko.
Eubulo, Pudente, Lino, Claudia, Jesús tj'lõkwo kjragaga 'löng uunkong 'li, «¿Pja yonde?» 'le 'lok bop kong.
22 Rokër Tj'lapga Jesús kong ga ber shäng bop tjok ĩyado, ga ba wopj'lú 'li kjĩshko ga pja kjimte ara.

Carta a Tito
Kjibokwo ëre tara Pablorë Tito kong
Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Pablo. E Sbö tjlõkwo laga Jesús ãska wleniyo. Domer shäng kjlara obi ko Tito. Dënashko ga Jesús roy pjlú lara Pablorë ba kong, ga tjlõkwo kjrara, ga beno shäng parkë ba tjok, tjlõkwo li lë.

Pjlara ga parkono ëng tjok dlung tjrëko ko Creta lishko. E irgo ga Pablo briktong ey dwayoshko ga Tito iara beno shäng parkë eshko ba ãska. Eshko dbaryo ga Creta sopga ara llëbo owa shäryono ara.

E irgo ga kjibokwo ëre tara Pablorë Tito kong. Nopga wlëy pak oblë oblë shäryë sorë li tara ba kong. Tjlõkwo bek llëm lagaga tjwe löng ara li tara ba kong. Llëye shäryëy ba tjok ga pjlú li tara ba kong bakoe.

1 Kjibokwo ëre taga tja Pablorë. Tja Sbö parkaga. Tja kjrara beno ba tjlõkwo roy laga Jesucristo ãska. Tja ichara ba tjlõkwo roy lë, nopga kjrara ber baĩya wlo li opping mär ber löng Jesús go wlo, ba tjlõkwo bek söy löng li, e miyde lok pjlú wlo bakoe.

2-3 Kjok ëre dämär, llëye llëm obishko ga tjlõkwo lara Sbörë bi kong jlõkoyo, tjlẽ ga llono ga shji ber löng së ĩyado ba tjok ga pjlúe le. Sbö, e jyõrkë llëme. Ga tjlõkwo ëre roy wen oba kong dbaryo iara li öötong tjän, ga tja iara bi döga Sbörë beno shäng ba lë, miydëba wlo.

4 Tito, kjibokwo ëre ichër jek bop kong. Tjlõkwo li loror bop kong, ga pja mär Jesucristo go, tja mär ba go dik. E kjĩshko ga pja bor wa wleni.

Rokër Data Sbö kong, bi döga Cristo Jesús kong ga ba wopjlú li kjĩshko ga pja kjimte lok ara, pja ie lok ber shäng wlẽp bakoe.

Tito iara beno shäng pak shäryë Creta kjokyo

5 Pja ioror beno shäng dlung tjrëko ko Cretashko ga woydoror ga pja ber shäng llëbo beno eshko shäryak llëm obi li shäryë. Woydoror ga kjok kjrina kjrina ga nopga wlẽp kjlöbö kjlöbö, ber löng parkë Jesús tjlõkwo kjragaga löng kjok kjrina kjrina li kägäyo. Noyo woyde sorë li loror bop kong pjir tjän.

6 Woyde ga pogo llëye dret Sbö bokso, nopga bokso bakoe. Woyde ga boy kjlaraso. Woyde ga ba wapga Sbö tjlõkwo kjrono bakoe. Woyde ga ba wapga jëk löng pjlo bek, kä llëm wleniyo llëm, lëba llëm wlo.

7 Jesús tjlõkwo kjraga kägäyo li, e iaga Sbörë ba pak baĩya shäryë. E kjĩshko ga woyde ga pogo llëye dret Sbö bokso. Woyde ga krë ä wleniyo llëm, ëye kuya woydë llëm wleniyo llëm bakoe. Woyde ga iirkë maling wleniyo llëm, nelõtkë ä wleniyo llëm, ëngkjwë ä wleniyo llëm, dbur shak jyõ go ä wleniyo llëm bakoe.

8 Woyde ga llëbo pjlú shärye dëy. Woyde ga ëye tjwe ba shwoy ga wlokjre sök wopjlú ĩyado. Woyde ga llëbo shäryono pjlú ga ber sök wopjlúe. Woyde ga llëbo shärye ga woyotjlĩya yõtso guing. Woyde ga jëk shäng pjlo bek Sbö bokso. Woyde ga wotjlĩk owa tjwe ba kongshko ga shärye llëme.

9 Woyde ga tjlõkwo bek li kura sorë ga oblë pĩya eni bako, epga dbokjrë e go wlo, tjlõkwo li wlike ba wloyoga kong ga pjlú wlo bakoe.

Jesús tjlõkwo kjraga kägäyoga woyde pjlú wleniyo ega

10 Eshko ga nopga ëye kole woydë llëm wleniyo arae. Tjlẽ lok ara, gueniyo llë loklo llëm, oba jyãpgwokło erä. Epga li tjrëko ga judíoga löng ara, wotjlĩk ga ëye mär woydë Jesús go ga woyde ga doyo jyã tak pjir guing le wleniyo.

11 Tjlõkwo le löng li, e bek llëm, e jyõ erä. To löng dbur shak e go wlo eröe. U kjone kjone ga nopga omkuno, ga tjlõkwo bek li söya lok ame e kjĩshko. E kjĩshko ga tjlõkwo owa ëre lagaga li, e kjamo kjinkako.

12 Dënashko ga no shäng kjlara
eshko, kjok miydë ara. Ba pjeyoga
lanyotkara, tjlẽ ga «Creta sopga, e
jyõrkë ä wleniyo, glö ä wleniyo, shmi
ä wleniyo, to löng llëye woyotjlĩya dö li
shäryë, äya kjloshko so wleni» le eni.
13 Lara li beke. E kjĩshko ga poshdũs
jlõkoyo ĩyado, tjlõkwo bek li söya lok
jlõkoyo wlo.
14 Eni ga llëbo dënashko so bek llëm
li lãywe judíogarë löng li, e tjlõkwo kjre
lok llëm, ga nopga Sbö tjlõkwo kuk
woydë llëm li, e kole lok llëm bakoe.
15 Nopga wotjlĩk bëy li kong ga llëbo
uunkong ber ba kong pjlúe. Gueniyo
nopga wotjlĩk bëy llëm, mär Jesús go
llëm li kong ga llëye pjlú drete. Wotjlĩk
lok owa erä, ga llëbo owa shäryeshko
ga bangyo ba kong llëme.
16 «Tja Sbö miydë» le, gueniyo
miydëy llëbo shärye li go ga e jyõ. Oba
ĩywa lok shjiktëng, Sbö kole llëm, llëbo
pjlú shärye ga äe.

2

Tito ichara oba ping

1 Pjara, tjlõkwo bek li lopdë oba
kong eröe.
2 Domerga këkboga pimshko ga pja
tjlẽ ba kong ga «Pjãy llëbo shäryë
ga woyotjlĩzĩ yõtso guing. Pjãy jëk
yõtso pjlo bek, pjãy bangkjrëba wlo.
Tjlõkwo bek li sözĩ jlõkoyo. Oblë woy-
dozĩ ara. Llëbo wen tjwe bomi kong-
shko ga pjãy wosonkë llëme» lëp ba
kong eni.
3-5 Walëga këkboga pimshko ga
pja tjlẽ ba kong ga «Pjãy opshäryë
walëga Sbö bangkjrë wleniyo dik.
Oblë lãywëy owa ë kong llëme. Shji
wo pjang nelõtkë wlo llëm bakoe.
Shäryëmi eni, llëbo pjlú li pimi oblë
kong wlo. Eni ga walëga mikboga li
pimi ba lanma, ba wapga woydë ara,
llëbo shäryë ga woyotjlĩya yõtso guing,
llëbo pjlú shäryë dö, ba u dë pjlú,
jëk löng wopjlú oba tjok, ba lanma
kolë pjlú, Sbö tjlõkwo lãywëba owa ba
kjĩshko llëm wlo. Pimi eni» lëp ba kong
eni.
6 Domerga sbé obi pimshko ga pja
tjlẽ ba kong ga «Pjãy llëbo shäryë ga
woyotjlĩzĩ yõtso guing» lëp ba kong
eni bakoe.
7 Ga pja om gora, llë pogo
shäryëpshko ga pja opshäryë pjlo bek
ĩyado, ĩkoba wlo, opshäryë bopoya dik
wlo. Oba pimshko ga tjlõkwo lëp ba
kong yõtso, beke.
8 Woyde ga pja tjlẽ bëy, tjlõkwo
li owa lëba ga ä wlo. Eni ga bop
wloyoga, llëye wlẽya pja rote wlo ga ä,
ga lökkjrë eshko.
9-10 Parkagaga tjwlẽk löng pjir
wleniyo pimshko ga pja tjlẽ ba kong
ga «Bomi sogoga kolozĩ ĩyado, ber löng
wopjlú bomi tjok wlo. Epga dboryëy
llëme. Llëbo bi sogo ĩ li lũyotkëy
llëm, llëbo pjlo bek li shäryomirë dey,
“Kjwe parkë pjlúe” le bomi pjluyorë
wlo. Eni ga Sbö bi döga, e tjlõkwo
bangkjrëba» lëp ba kong eni.
11 Sbö wopjlú li kjĩshko ga llëbo
shäryara shji nopga uunkong kong,
shji döya wlo.
12 Ba wopjlú li kjĩshko ga shji oppino
llëbo owa li rayë, llëbo tjeng kjok ëre
kjing go li woydë llëm bakoe. Woyde
ga shji löng kjok ëre kjing go obishko
ga shji jëk löng pjlo bek Sbö bokso, ga
llëbo shäryëy ga woyotjlĩy yõtso guing.
13 E wopro ga Jesucristo, e wen
tjwe iröng obi li koshëy löng wopjlúe.
Eshko ga tjwe ba dbo ara li kãlã
goshko. E bi döga, bi Sbö bakoe.
14 E shäng kjok ëre kjing go obishko
ga optwono wolono bi kjĩshko, shji
döya llëbo owa shäryëy löng li dbo
dorko dwayo wlo. Ga owa pjang bi
go li löna beno dret, shji ber tjeng
ba wloshko wlo, shji ber nopga baĩya
wlo, shji ber pjlo bek ba bokso wlo,
shji llëbo pjlú shäryë woydë ĩyado wlo
bakoe.
15 Oba pĩs tjlõkwo lër shäng bop
kong ëre go. «Shäryozĩ eni» los ba
kong. Ëye omshäryë eni llëm ga
poshdũzong. Pja tjlẽs ba kong jlõkoyo,
pja bangkjre lok wlo. Pja tjwlõ llëme
le ëborë bop kong ga jlõ lëp llëm.

3

Shji jëk sorë

1-2 Pja tjlẽ Jesús tjlõkwo kjragaga uunkong kong ga «Bi pjlupga, e bangkjrako, tjlapgaga kjok llgwega wleniyo, e bangkjrako bakoe. Llëye le lok bomi kong li kolëmia. Pjãy löng llëbo pjlú shäryë kjok orë pogo wlo. Oblë lãywëy owa ë kong llëme. Shji ëngkjwë oblë tjok llëme. Pjãy wotjlĩk oblë tjok pjlú dey. Pjãy löng wotöshko ĩyado oba uunkong kong» lëp ba kong eni ĩyado.

3 Dënashko ga shji ëmdë ga kä llëm baĩya dik bakoe. Sbö koloroy llëme. Shji jeno lönge. Eshko ga shji wotjlĩk llëbo owa shäryë llë pogoshko ga shji llet löng e shäryë. Shkë dba ga shji llëbo owa shäryë eröe. Shji wotjlĩk owa oblë kong ba llëbo kjĩshko. Shji ĩywaba shjiktëng, shji ëng ĩywõ shjiktëng bakoe.

4 Gueniyo eshko ga Sbö bi döga, ba wopjlú li pina bi kong, ga ĩy ga shji woyde ara.

5-6 Jesucristo, e bi döga. Ba kjĩshko ga bi go ba Sëya ichara Sbörë, ber kësbang bi tjok wlo. Eni ga shji döra, gueniyo llëbo pjlú shäryoroy kjĩshko llëme. Shji songe le, ga shji döra e kjĩshko. Owa pjang bi go li löna beno drete. Ga shji kjlopswara ba Sëyarë beno tjaglën, shji weno eshko kjwlë jã wleni.

7 Sbö wopjlú li kjĩshko ga shji iara beno pjlo bek ba bokso. Shäryara eni, shji ie ber löng së ĩyado ba tjok wlo. Koshëy löng li e.

8 Tjlõkwo lër shäng bop kong ëre, e eni jlõe. E kjrako. Ga woydër ga tjlõkwo ëre lëp oba kong ĩyado, nopga mär löng Sbö go li llëbo pjlú shäryë ĩyado wlo. Tjlõkwo ëre, e pjlú, oba uunkong kjimtoklo.

9 Gueniyo ga shji ëngllë kar kar oblë tjok llëbo tjwlõ llëm kjĩshko llëme. Kjone kjone ëngllë kar kar llëbo weno tjlapgaga tek dënashko so kong li kjĩshko, kjok llgwekklo tara Moisésdë li kjĩshko, llëbo oblë oblë kjĩshko bakoe. Gueniyo pja opzrëk eshko llëme. E tjwlõ llëm, ëye kjimte e go llëm bakoe.

10 Jesús tjlõkwo kjraga shäng kjlara tjlẽ oblë kong kar kar ëng shdök wlo wleni ga poshdum pjlara, pjloglo pjök. E irgo ga jlõ le llëm wleni ga wlokjrëp tjwe bomi tjok ame.

11 Miydëy e go ga wotjlĩk llëbo owa shäryë. Llëye shärye shäng li go ga miydëy ga e shdungko.

Kjibokwo pjirzlong

12 Tja wotjlĩk jek Nicópolis kjokyo, tja ber sök eshko kjok owa dbaryoshko wlo lër. Artemas ichër jek bop wlokjrë, llëm ga Tíquico. Äär shäng bop shwoy ga woydër ga pja tek ba tjok bor ĩk eshko malinge.

13 Bi pjeyoga löng eshko do pjök. Kjlara ko Zenas, e parkë no wlikaga kjok llgwekklo go. Kjlara obi ko Apolos. Opshik toe le wleni ga kjimtozong. Llëye woyde dö li wlẽs ba kong.

14 Woyde ga bi pjeyoga opping llëbo pjlú shäryë, oblë kjimtë, epga ber löng tjwlõ tjok wlo.

15 Nopga löng bor tjok jũshko uunkong, «¿Pja yonde?» le lok bop kong. Bi pjeyoga tjlõkwo kjragaga löng eshko li kong, «¿Pjãy yonde?» lërwa ba kong bakoe.

Rokër Sbö kong ga ba wopjlú li kjĩshko ga pja kjimte ara.

Carta a Filemón
Kjibokwo ëre tara Pablorë Filemón kong
Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Pablo. E Sbö tjlõkwo laga Jesús ãska wleniyo. Domer shäng kjlara obi ko Filemón. Dënashko ga Jesús roy pjlú lara Pablorë ba kong, ga tjlõkwo kjrara. E kjĩshko epga jëk löng ëng tjok pjlú ĩyado.

Domer shäng kjlara ko Onésimo. E Filemón parkaga tjwlẽk shäng pjir wleniyo. Pjlara ga ba sogo li llëbo lũyotkara, ga töktong ey dwayo, jek öötong shäng Roma kjokyo. (Eshko dbaryo ga ëye llëbo lũyotkono ga wlẽkoba ga zrökoba jekdo.) Eshko dbaryo ga Pablo sök kjërshko Roma kjokyo, Jesús roy pjlú lara kjĩshko, tak pjang Hechos 28.16-31 go sorë li eni. Eshko ga Jesús roy pjlú lara Onésimo kong, ga tjlõkwo kjrara. Eni ga jek woydë iröng ba sogo li shwoy, llëbo shäryara owa li llgweya ba tjok wlo.

E kjĩshko ga kjibokwo ëre tara Pablorë Onésimo kong, söya jek ba sogo li kong wlo, wlẽpyotke wlo. Llëbo pjlú shäryara Jesúsdë Filemón kong ara, owa pjang ba go li löna beno dret li lara ba kong. Eni ga ichara llëbo owa shäryara ba parkagarë ba kong li ie ber tjwlõ llëm, ga ber shäng wopjlú ba tjok shara.

1 Kjibokwo ëre taga tja Pablorë, bi kjlara Timoteo tjok. Tja sök kjërshko. Tja bängzak shäng jũshko, Cristo Jesús tjlõkwo kjĩshko.

Filemón, pja parkë shäng borwa tjok, ga pja woydërwa ara. Kjibokwo ëre ichërwa jek bop kong,

2 borwa dor Apia kong, borwa kjlara Arquipo kong, Jesús tjlõkwo kjragaga tön löng bop ushko li kong bakoe. Arquipo parkë shäng Jesús kong borwa tjok.

3 Rokër bi Data Sbö kong, Tjlapga Jesucristo kong ga ba wopjlú li kjĩshko ga pjãy kjimte lok ara, pjãy ie ber löng wlẽp bakoe.

Nopga woydara Filemóndë ara

4-5 Filemón, pja roy kuror ga pja mär shäng Tjlapga Jesús go, ba tjlõkwo kjragaga woydëp ara bakoe. E kjĩshko ga tja syõshtë Sbö kongshko ga pja woyotjlĩn ga tja wopjlú bor Sbö tjok bop kjĩshko.

6 Rokër Sbö kong ga pja kjimte jëk pjlú tjlõkwo kjragaga li tjok jek këgong, llëbo pjlú twe Cristorë bi kong li miydëp uunkong wlo.

7 Pja bor kjlara. Tjlõkwo kjragaga li kjimtëp ara, ga epga löng wopjlú bop kjĩshko. E kjĩshko ga tja wopjlú, woowa llëme.

Pablo tjlẽno Onésimo kjĩshko

8-9 E kjĩshko ga llëbo rokër bop kong. Tja kong dbo twara Cristorë kjĩshko ga pja ichër ba shäryë dbo goshko ga pjlúe. Gueniyo ga shji ëng woydë ara kar kar kuzong ga pja ichër woydë eni llëme. Tja tjlabla tjän, ga tja bängzak shäng kjërshko, Cristo Jesús tjlõkwo kjĩshko.

10 Eni ga llëbo rokër bop kong Onésimo* kjĩshko. Tja sök kjërshko, orkwo kjrochak pjir dröng sho goshko wopro ga e Jesús tjlõkwo kjrono, ga beno bor wa wleni e kjĩshko.

11 Dënashko ga sök bop tjokshko ga e bop kong ga llëno llëme. Gueniyo eerishko ga e beno tjwlõ ara bop kong shara, tjwlõ ara bor kong bakoe.

12 E ichër jek bop kong iröng obi, woydër ara bor wa wleni gueniyo.

13 Tja bängzak shäng Jesucristo tjlõkwo roy pjlú li kjĩshko. Eni ga pja shäng jũshko kjwe ga miydër ga tja kjimtëp. E kjĩshko ga woydoror ga e ber sök bor tjok bop ãska.

14 Gueniyo ga shäryër eni llëme. E bopoya kjĩshko ga llëbo shäryër woydë ba tjok llëm, kjakrokër bop kong guing. Tja kjimtëpshko ga woydër ga

* **1:10** Grecia so tjlõkwo ***Onésimo***, e ***tjwlõ ara*** loklo.

shäryëp bop woshko, pja ichoror ba
shäryë dbo go kjĩshko ˈllëme.
15 Tja wotjˈlĩk ga töktong bop ushko
dwayo dbar kjwöbö ga pjˈlúe ˈlër.
Eerishko ga äär iröng ber sök bop tjok
ĩyado wˈlo shara.
16 Ber bop parkaga tjwˈlẽk shäng
pjir wˈleniyo dö ame, ber bop kjˈlara,
woydëp ara wˈleniyo bakoe. Tja om-
woydë ara, gueniyo ga woydër ga pja
omwoydë e kjinmo. Ber bop park-
aga dö ame, ber bop kjˈlara bako,
mär shäng Tjˈlapga Jesús go kjĩshko.
Woydër ga pja omwoydë ara e kjĩshko.
17 Eni ga bop kong ga tja bop kjˈlara
ˈlëp wˈleni ga Onésimo wˈlokjrëp, tja
wˈlokjrorop wˈleni.
18 Ll̇ëbo shäryara bop kong owa,
pogo tjwˈlõ bop kong wˈleni ga ba tjwˈlõ
ˈli rokëp ba kong ˈllëm, rokëp bor kong
dey.
19 Tja Pablo, tjˈlõkwo ëre tër bop kong
bor orkwo om go go shara. Pogo tjwˈlõ
bop kong kjöme ˈli tjwˈlẽngga tjarë bop
kong. Pja döktong, tjˈlõkwo ˈloror bop
kong ˈli kjĩshko. E kjĩshko ga pja pogo
tjwˈlõ bor kong ara bakoe. Gueniyo
woyoshrër woydë bop kong ˈllëme.
20 Pja bor kjˈlara. Ga shji töno beno
tjeng Cristo tjok kjĩshko ga ˈllëye rokër
bop kong ˈli shäryos bor kong eni. Eni
ga tja ber wopjˈlú eshko.
21 Miydër ga ˈllëye rokër bop kong
ˈli, e shäryëp eni. Miydër ga shäryëp e
kjinmo bakoe. Kjibokwo ëre tër bop
kong e kjĩshko.
22 Ll̇ëbo rokër bop kong kjrina obi.
Pja syõshtë Sbö kong ga tja kjimte äär
eshko iröng obi. Ga tja kong shto wˈlẽp
kjrina, tja äärshko ga tja ber sök kjone
shtoyo tjok wˈlo.

Kjibokwo pjirzˈlong

23 Bor kjˈlara Epafras, «¿Pja yonde?»
ˈle bop kong. E shdung shäng bor tjok
ëreshko, Cristo Jesús tjˈlõkwo kjĩshko.
24 Marcos, Aristarco, Demas, Lucas,
«¿Pja yonde?» ˈle ˈlok bop kong bakoe.
Tja kjimte ˈlok bor pak shäryë.
25 Rokër Tjˈlapga Jesucristo kong ga
ba wopjˈlú ˈli kjĩshko ga pja kjimte ara.

Carta a los Hebreos

Kjibokwo ëre tak hebreoga kong

Kjibokwo ëre sorë

Kjibokwo ëre tak beno pjang hebreoga mär Jesús go ˈli kong. Hebreoga ˈli, e kowëba Israel tjëyoga, e kowëba judíoga bakoe. Epga tjëyo kjrinaso, gueniyo kowëba obˈlë obˈlë eni.

Kjibokwo ëre taga ërë miydëy ˈllëme. Kjone kjone tˈjlẽ ga taga Pablorë ˈle. Kjone kjone tˈjlẽ ga taga Bernabérë ˈle. Kjone kjone obi tˈjlẽ ga taga Apolosdë ˈle. Gueniyo taga ërë miydëy yõtso ˈllëme.

Eshko dbaryo ga hebreoga mär ˈlöng Jesús go ˈli shdungoba ara. E kjĩshko ga kjone kjone Jesús rayë woydë, mär ber ˈlöng kjok ˈllgwekklo tara Moisésdë ˈli go iröng obi wˈlo. No kjone kjone to ˈlöng tˈjlẽ ga ëye döya Jesúsdë ga ä, ga woyde ga raye ˈle. E kjĩshko ga kjibokwo ëre taraba, epga dbokjrë e go wˈlo.

Dënashko ga Sbö tˈjlẽno nopga kong ba tˈjlõkwo ˈlagaga go, ba parkagaga kjok dogo so go bako, gueniyo eshko dbaryo ga tˈjlẽno ba Wa Jesús go ˈli taraba ba kong. Dënashko ga Sbö tˈjlẽ ba nopga kong ga ˈllono ga tˈjlõkwo twe ba kong tjaglën, ber pˈjlú, tˈjlõkwo bäm go ˈli kjinmo ˈle, ga shäryara eni Jesús go ˈli taraba ba kong. Owa pjang bi go ˈli ˈlöya Sbörë kjok ˈllgwekklo tara Moisésdë ˈli kjĩshko ˈllëm, gueniyo Jesús woˈlono pˈjlaraso, owa pjang bi go kës ˈli ˈlöya Sbörë ber dret wˈlo, ga shji ie ber ˈlöng pˈjlo bek ba bokso e kjĩshko ga pˈjlú ˈli taraba ba kong. Ll̈ëbo shäryara Jesúsdë bi kong ˈli kjĩshko ga shji äär Sbö bokshto kjok dogo ba pˈjlú wˈlo ˈli taraba ba kong. Eni ga epga icharaba mär Jesús go ˈjlõkoyo, ˈllëbo wen ba kong owa gueniyo.

Sbö Wa, e tjwˈlõ ara, Sbö parkagaga kjok dogo so kjinmo

1 Dënashko ga Sbö tˈjlẽno ba tˈjlõkwo ˈlagaga obˈlë obˈlë kong, ˈle ˈlok bi tˈjlapgaga kong wˈlo. Tˈjlẽno eni kop ara, ga tˈjlẽno obˈlë obˈlë bakoe.

2 Gueniyo ga dbar pjir ˈlë dbaryo eerishko ga ba Wa ichara tˈjlẽno bi kong om go shara. Ba Wa ˈli go ga kjok shäryara Sbörë uunkong, ga ˈllono ga ˈllëbo tjeng kës ˈli ber baĩya.

3 Ba dbo kãl̈ã, e so Sbö ĩ kjoyo, e so e kjoyo kjĩshko. Ll̈ëbo kës tjeng ba wˈloshko, ga iche ba tˈjlõkwo dbo ara ˈli go, srer ˈllëm wˈlo. E woˈlono, ˈllëbo owa shäryara nopgarë ˈli potjwˈlẽkkl̈o. E irgo ga öötong beno sök Sbö orkwo kël̈ëkong kjok dogo.

4 Eni ga öötong sök tjwˈlõ ara, Sbö parkagaga kjok dogo so kjinmo, ga ba ko tjwˈlõ ara ba kjinmo bakoe.

5 Miydëy eni, ˈllëbo ˈlara Sbörë ba kong ˈli kjĩshko. Tˈjlẽno ga
«Pja bor Wa;
eeri ga tja öötong beno sök bop Data.»*
Ll̈ara eni ba Wa kong, gueniyo ˈlara ba parkagaga kjok dogo so kong eni ˈllëme. Ga tˈjlẽno obi ga
«Tja ber sök ba Data;
era ber sök bor Wa.»†

6 Ga ba Wa ˈli ichara kjok ëre kjing goshko ga tˈjlẽ ga
«Bor parkagaga kjok dogo so,
bor Wa, e poshrëzĩ uunkong.»‡

7 Ga tˈjlẽno ba parkagaga kjok dogo so kjĩshko. Tˈjlẽno ga
«Ba parkagaga kjok dogo so,
e shäryara beno so pˈjluk kjoyo,
so iök kjoyo bakoe.»§

8 Gueniyo tˈjlẽno ba Wa kong ga
«Pja Sbö,
pja ber sök no pˈjluyo ĩyado wˈlo,
ga kjok ˈllgwep beke.

9 Ll̈ëbo pˈjlú shäryëbashko ga pja wopˈjlú eshko.
Gueniyo ˈllëbo owa shäryëbashko ga pja woydë ara eshko.
E kjĩshko ga pja ioror beno sök wopˈjlú,
bop pjeyoga ˈlöng kës ˈli kjinmo.
Tja bop Sbö ˈjlõkoyo.»*

* **1:5** Salmo 2.7. † **1:5** 2 Samuel 7.14; 1 Crónicas 17.13. ‡ **1:6** Deuteronomio 32.43. § **1:7** Salmo 104.4. * **1:9** Salmo 45.6-7.

10 Ga tjlẽno ba kong obi ga
«Tjlapga, kjok ëre dämärshko ga
kjok uunkong shäryaga pjarë,
kjopkwo, klung bakoe.
11-12 Llëbo kës ëre pjir,
gueniyo pjara ber sök ĩyado.
Shwong këguëshko ga dbuy,
llëno ame kjĩshko.
Pja opshäryë llëbo kës ëre tjok eni wleni.
Gueniyo pjara kjlopswë llëm,
pja ber sök ĩyado.»†
13 Ga tjlẽno ba kong obi ga
«Pja tek wlar ber sök bor orkwo këllëkong,
äär jong bop moskwoga zanor pjir guing,
eshko ga iër ber tjeng bop wloshko.»‡
Lara eni ba Wa kong, gueniyo lara ba parkagaga kjok dogo so kong eni llëme.
14 Epga sëyaga to löng parkë Sbö kong eröe. Ga epga iche nopga där wlo li kjimtë.

2

Sbö tjlõkwo woyotjlĩy yõtso

1 Woyde ga Sbö tjlõkwo kuroy li woyotjlĩy yõtso, shji opkwë sira sira ey dwayo llëm wlo.
2 Dënashko ga Sbö tjlõkwo söra ba parkagaga kjok dogo sorë bi tjlapgaga kong, ga llëye lara ba kong li, e kolako. Ëye omkolono llëm ga shduna Sbörë beke.
3 Shji där sorë tjlõkwoyo lira, e kësbang, wolësoe. ¿Eni ga e kjrëy llëm ga shji shdũya eni llëm sorëro? Tjlõkwo ëre laga Tjlapga Jesúsdë bäm go. E irgo ga ba tjlõkwo kugaga omlono bi kong eni bakoe. Miydëy e go ga e beke.
4 Ga llëbo ĩydëba llëm wleniyo shäryara Sbörë bi kong oblë oblë, ga ba Sëya ichara kjok miydë twë bi kong, woydara Sbörë sorë li eni. Shäryara eni, miydëy e go wlo ga tjlõkwo li beke.

Jesús opyono beno so ba pjeyoga kjoyoe

5 Llono ga dbar tjwe kjwara oblë li lörwarë bomi kong. Eshko ga ba parkagaga kjok dogo so ie Sbörë kjok llgwek llëme.
6 Llëbo tak pjang Sbö tjlõkwo go, dbar lërwa löng li kjĩshko. Tjlẽ ga
«No* tjwlõ ara llëme.
¿Eni ga woyotjlĩp ara ega?
¿Tjwlõ ara lëp ega?
7 Bäm go ga iorop beno tjwlõ
bop parkagaga kjok dogo so dorko.
E irgo ga iorop beno kësbang, tjwlõ ara,
8 iorop beno shäng llëbo tjeng kës li ichaga bakoe.»†
Miydëy e go ga llono ga llëbo tjeng kës li iche no lirë. Gueniyo eerishko ga llëbo iche llëm wleniyo tjok obi.
9 Llëye weno Jesús tjok li miydëy pjlúe. Bäm go ga iara Sbörë beno tjwlõ ba parkagaga kjok dogo so dorko. Ga Sbö wopjlú li kjĩshko ga ichara wolon bi kjĩshko. Ga wolono kjĩshko ga iara beno kësbang, tjwlõ ara.
10 Ba go ga llëbo tjeng kës li shäryara Sbörë, ga beno tjeng ba kong uunkong. Llëbo owa ichara wen ba kong ara. E poshäryara ber nopga ara döga wlo eni. Sbö omshäryono eni, woydara eni kjĩshko, ga shäryara beke.
11 Jesús, nopga iara beno tjeng dboy Sbö kong li, e Data kjlaraso. E kjĩshko ga epga lökyokjre Jesúsdë llëm, kowe ba pjeyoga.
12 Tjlẽno Sbö kong ga
«Bop roy lër bor pjeyoga kong.
Pja poshrër ara, epga tön löng lishko.»‡
13 Ga tjlẽno obi ga
«Tja mär Sbö go.»§
Ga tjlẽno obi ga
«Tja shäng bor wapga twara Sbörë bor kong li tjok.»*
14 Iara beno ba wapga li, e nopga, ga nopga ichaga wolon li, e Ä, ga uunkong tjeng Ä wloshko e kjĩshko. E

† **1:11-12** Salmo 102.25-27. ‡ **1:13** Salmo 110.1. * **2:6** ***No*** le li, e ***Jesús*** lokło. † **2:8** Salmo 8.4-6.
‡ **2:12** Salmo 22.22. § **2:13** Isaías 8.17. * **2:13** Isaías 8.18.

kjĩshko ga Jesús öötong beno shäng no,
ga wolonoe. Shäryara eni, Ä zãya wlo,
15 nopga döya Ä wloshko dwayo
wlo bako, ber löng ba wolon li
bangkjrë ame wlo.
16 Jlõkoyo ga e shrono shäng Sbö
parkagaga kjok dogo so li kjimtaga
wlo llëm, shrono shäng Abraham
tjëyoga kjimtaga.
17 E kjĩshko ga iara Sbörë beno shäng
ba pjeyoga dik, llëbo wen ba kong
lok kës li wen ba kong eni wlo, epga
sorë miyde pjir wlo. Eni ga songe le
ga pjlú, ga parkë syõshtaga kësbangyo
wleni ba kjĩshko ga pjlú bako, e äär
ber llëbo owa shäryara li potjwlëkklo
wlo.
18 Ga öör shäng song, tjlĩna Ärë ara,
llëbo owa shäryë wlo lara kuzong
ga nopga tjlĩya Ärë enishko ga epga
kjimte ga pjlúe.

3

Jesús tjwlõ ara, Moisés kjinmo

1 E kjĩshko ga pjeyoga, pjãy rokara
Sbörë, iara beno tjeng dboy ba kong
li, Jesús woyotjlĩzĩ ĩyado. Ichara Sbörë
ba tjlõkwo roy lë bi kong li e. Syõshtaga
Sbö kong bi kjĩshko kësbangyo li e
bakoe. Shji mär ba go lëy eni.
2 Jesús iara Sbörë beno shäng parkë
ba kong, ga parkono pjlú, Moisés
parkono pjlú Sbö nopga kong sorë ga
eni.
3 Gueniyo Jesús, e tjwlõ ara, Moisés
kjinmo, domer u shäryaga tjwlõ ara, u
shäryara li kjinmo wleni.
4 U tjeng kës li shäryaga tjok,
gueniyo llëbo tjeng kës li shäryaga
Sbörë.
5 Moisés parkono Sbö nopga kong
pjlú, parkaga tjwlëk shäng pjir
wleniyo dik. Eni ga llëye shäryara li
beno llëbo wen llono li jyãglo.
6 Gueniyo Cristo, e Sbö Wa, ga
parkë shäng Sbö nopga ichaga. Tjawa
tjlẽ ga shji mär ba go, ga koshëy ĩyado
lëy eni. Shäryëy eni jlõkoyo wleni ga
shji ber ba nopga, so u shäryara li
kjoyoe.

Woyde ga shji mär Sbö go äär jong ba dbo go

7-8 E kjĩshko ga Sbö Sëya tjlẽ ga
«Eeri ga Sbö tjlõkwo kumi wleni
ga kjrozĩa.
Bomi tjlapgaga tek dënashko so,
Sbö kolara lok llëm,
llëye kuya woydë llëm bakoe.
Pjãy opshäryë baĩya dik llëme.
Epga löng kjok dogro no llëmshkoshko
ga
Sbö tjlĩna lok.
9 Llëbo shäryara Sbörë kës li ĩna lok
öötong lu pjloglo sak pkëng
(40).
Eni ëmdë ga Sbö tjlĩna lok ara.
10 E kjĩshko ga Sbö iirkono ara ba
kong,
ga tjlẽ ga "Jeno löng ĩyado, jëk lok
woydë bor tjok llëme" le.
11 E kjĩshko ga Sbö iirkono ara ba
kong,
ga tjlẽ jlõkoyo ga "Epga äär
löng bor woshtozlong kjokyo
llëme"» le.*
12 ¡Pjeyoga, pjãy sjëke! Sbö, e sök
ĩyado. Eni ga llëbo owa iëmi äär ber
tjeng bomi pjlúshko llëm, Sbö rayëmi
llëm wlo.
13 Dbar kjwobi go ga pjãy ëng kjim-
tos dbokjrë dey. Dbar kowëy «eeri» li
pjang obishko ga pjãy opshäryos eni,
pjãy jyãpgwe llëbo owa lirë llëm wlo,
Sbö rayëmi llëm wlo.
14 Shji mär löng Cristo go bäm go
sorë ga woyde ga shji mär ber löng ba
go eni äär jong ba dbo go. Shäryoroy
eni ga shji äär ber löng ba tjok ĩyado,
15 tak pjang Sbö tjlõkwo go sorë li
eni. Tjlẽno beno eni:
«Eeri ga Sbö tjlõkwo kumi wleni ga
kjrozĩa.
Bomi tjlapgaga tek dënashko so,
Sbö kolara lok llëm,
llëye kuya woydë llëm bakoe.
Pjãy opshäryë baĩya dik llëme.»†
16 ¿Nopga öör löng Sbö tjlõkwo kuno,
gueniyo kolara lok llëm li ë? Nopga
shira Moisésdë tek Egipto kjokyo
dwayo li epga om go.

* **3:11** Salmo 95.7-11. † **3:15** Salmo 95.7-8.

17 ¿Sbö iirkono öötong lu pjloglo sak
pkëng (40) li ë kong? Nopga llëbo owa
shäryono, ga wolono tjeng kjok dogro
no llëmshko li kong.
18 «¿Epga äär löng bor woshtozlong
kjokyo llëme» lara Sbörë jlõkoyoshko
ga ë layde shäng? Nopga ba tjlõkwo
kolono llëm li layde.
19 Miydëy e go ga epga öötong lok
llëm, epga mär Sbö go llëm kjĩshko.

4

Sbö nopga äär ber löng ba woshtozlong kjokyo

1 Tjlõkwo lara Sbörë ba kong lok
jlõkoyo li beno bi kong bakoe. Shjira
ie woydë äär ber löng ba woshtozlong
kjokyo bakoe. E kjĩshko ga shji sjëk,
shji äär ber löng eshko wlo.
2 Sbö tjlõkwo pjlú li kuroy wëlë,
epga omkuno dik, gueniyo mär Sbö
go llëm kuzong ga beno ba kong ga
llëno llëme.
3-5 Shji äär ba woshtozlong kjokyo
wlo ga woyde ga shji mär ba go, lara
Sbörë sorë li eni. Tjlẽno beno eni:
«E kjĩshko ga Sbö iirkono ara ba kong,
ga tjlẽ jlõkoyo ga "Epga äär löng
bor woshtozlong kjokyo llëme"
le.»*
Gueniyo llëbo tak pjang Sbö tjlõkwo
go. Tjlẽ ga «Dbar kjäk (7) ga ba pak
shäryara pjirshko ga woshtonoe.»† E
irgo ga tjlẽ ga «Epga äär löng bor wosh-
tozlong kjokyo llëme» le. Miydëy e
go ga kjok shäryara Sbörë pjirshko ga
woshtozlong kjokyo lara li, e shäryak
pjir tjän.
6 Miydëy e go ga no kjone kjone
äär ba woshtozlong kjokyo ga pjlúe.
Gueniyo nopga Sbö tjlõkwo pjlú li
kuno bäm go li öötong eshko llëm,
kolara lok llëm kjĩshko.
7 E kjĩshko ga lu kop ara irgo ga Sbö
tjlẽno David kong. Eshko ga dbar iara
beno kjwara obi, ga kowara «eeri».
Eshko ga tjlõkwo lara jlõkoyo loror
bomi kong tjän li, e lara nopga löng
eshko li kong jek obi. Tjlẽ ga
«Eeri ga Sbö tjlõkwo kumi wleni ga
kjrozĩa.
Pjãy opyë ber löng llëye kumi woydë
llëm wleni llëme»‡ le.
8 Epga iara Josuérë beno löng woshtë
jlõkoyo kjwe ga dbar iara Sbörë
kjwara obi llëme.
9 Miydëy e go ga llono ga ba nopga
kong dbar twe Sbörë kjwara obi,
woshtë jlõkoyo wlo, Sbö woshtono
dbar kjäk (7) lishko sorë ga eni.
10 Eshko dbaryo ga ëye öötong löng
eshko ga parkë ame, ber löng woshtë
jlõkoyo, Sbö woshtono sorë ga eni.
11 E kjĩshko ga shji drön ëë, shji äär
eshko wlo. Llëm ga shji kjone kjone
Sbö kolë llëm, Israel tjëyoga dik, ga
shji äär eshko llëme.
12 Sbö tjlõkwo, e së, dbo ara bakoe.
Shji oblë shorkek dröng kowo stek
kar kar wleni go ga dröng li opzrëk
ronge. Sbö tjlõkwo li, e so dröng
e kjoyoe. Opzrëk rong, kjlay bi
pjlúshko. E go ga shji wotjlĩk pjlúre, de
owa, e miydëy wëlëe.
13 Llëbo jney, ĩga Sbörë llëm wlo ga
äe. Llëbo uunkong ĩya wëlë, ga llono
ga shji iche ba dboryë, llëbo shäryoroy
kës li kjĩshko.

Jesús, e syõshtaga Sbö kong bi kjĩshko kësbangyo

14 Jesús, e Sbö Wa. E öötong sök kjok
dogo. Syõshtaga Sbö kong bi kjĩshko
kësbangyo li e. E kjĩshko ga shji mär ba
go lëy kuzong ga woyde ga shji mär
ber löng ba go jlõkoyo.
15 E tjlĩna Ärë ara, llëbo owa shäryë
wlo lara, shji tjlĩya Ärë sorë ga eni.
Gueniyo era llëbo owa shäryono llëme.
E kjĩshko ga shji sorë li miyde shäng
pjlú, ga shji dbo ara llëmshko, shji
songshko ga shji songe le ga pjlúe.
16 E kjĩshko ga shji jek äär Sbö bok-
shto lan ba tjok wlo, llëye bangkjrëy
llëm wleni, shji woyde ara kjĩshko. Eni
ga shji songshko ga shji songe le, ga
shji kjimte ba wopjlú li kjĩshko.

* **4:3-5** Salmo 95.11. † **4:3-5** Génesis 2.2. ‡ **4:7** Salmo 95.7-8.

5

1 Syõshtagaga Sbö kong Israel tjëyoga
kjĩshko këskësyo kjrara Sbörë kjlobi
nopga li tjrëko dwayo, parkë Sbö tjok,
nopga li kong wlo, öng zröya, sho
suya, llëbo owa shäryara nopgarë li
kjĩshko wlo bakoe.
2 Nopga li kjok miydë ara llëm,
ga olö ga llëbo shärye lok owa, dbo
ara llëm kjĩshko. Eshko ga songe le
syõshtagaga lirë ga pjlú, epga dbo ara
llëm eni bako kjĩshko.
3 E kjĩshko ga öng zröya, sho suya,
llëbo owa shäryara nopgarë li kjĩshko
dö llëm, shärye eni, llëbo owa shäryara
epgarë om go li kjĩshko bakoe.
4 Pak ëre tjwlõ ara. Gueniyo ëye
opyë pak ëre shäryë om go llëme.
Woyde ga rokaga Sbörë, Aarón
rokara sorë ga eni.
5 Cristo opyono pak tjwlõ ara ëre
shäryë om go llëm bakoe. Sbö tjlẽno
ba kong ga
«Pja bor Wa;
eeri ga tja öötong beno sök bop
Data.»*
6 Ga tjlẽno ba kong obi ga
«Pja ber shäng syõshtaga ĩyado wlo,
Melquisedec dik.»†
7 Jesús shäng kjok ëre kjing go
obishko ga miyde ga Sbö dbo ara, e
döya eshko dwayo wlo, wolon llëm
wlo. E kjĩshko ga kjloshtono ba kong
jlõkoyo, slatong ara boryo go. Ga Sbö
bangkjrara ara kuzong ga llëye lara li
kura.
8 Gueniyo e Sbö Wa ëmdë ga llëbo
weno ba kong owa ara kjĩshko ga op-
pino Sbö kolë jlõkoyo.
9 Ga llëye woydara Sbörë shärye
wlo li shäryara uunkong pjirshko ga
öötong beno sök ba kolagaga uunkong
li döga, epga ber löng së ĩyado wlo,
10 ga iara Sbörë beno shäng
syõshtaga kësbangyo, Melquisedec dik.

Shji Sbö rayë llëme

11 Llëbo lërwa woydë bomi kong
ara ëre kjĩshko, gueniyo lërwa wlo ga
kjang, pjãy kä kjang kjĩshko.
12 Pjãy mär löng Jesús go dbar kop
ara tjän. Pjãy oppino pjlú kjwe ga
eerishko ga pjãy opyono beno löng no
pingga. Gueniyo Sbö tjlõkwo kjrëmi
löng li llë loklo miydëmi löng llëm obi.
Woydëmi ga pjãy pĩya oblërë tjlõkwo
wẽlë go eröe. Kjwozirga löng nä ië
wleniyo, e dli uë woydë llëme. Pjãy so
e kjoyo, tjlõkwo kjang li kumi woydë
llëm kjĩshko.
13 Nopga so kjwozirga löng nä ië
kjoyo li, e jëk löng pjlo bek sorë li
miydayde lok llëm obi.
14 Gueniyo tjlõkwo kjang li, e dli
wleni, ga nopga so këkboga kjoyo li,
e opping ara e go, ga llëbo pjlúre, de
owa, e miyde löng pjlúe.

6

1-2 Bäm go ga tjlõkwo laraba bomi
kong ara. Cristo tjlõkwo wẽlë li laraba
bomi kong. Llëbo owa shäryëy löng
li, e rayëy sorë, shji wolon llëm wlo,
e laraba bomi kong. Shji mär Sbö go
sorë, e laraba bomi kong. Shji wë
sorë, e laraba bomi kong. Shji orkwo
ië ëng kjing go sorë, e laraba bomi
kong. Nopga wolono löng li woshrë
iröng obi sorë, e laraba bomi kong.
Llono ga nopga shdũya Sbörë ĩyado
wlo sorë, e laraba bomi kong bakoe.
Tjlõkwo uunkong ëre laraba bomi
kong pjir tjän. Gueniyo woyde ga
e lanyotkëy ame, shji opping tjlõkwo
kjang li go dey, nopga wotjlĩk këkboga
dik wleni.
3 Woyde Sbörë wleni ga shäryëy eni.

4-6 Ëye tjlõkwo li kjrono, ga rayara ga
rokëy iröng obi ber löng Sbö tjok ga äe.
Llëbo owa shärye löng li, e owa jlõe le
ame, ga raye ame bakoe. Llëbo twara
Sbörë ba kong li kjrara lok tjän. Epga
ëng dowlẽno Sbö Sëya tjok. Miydara
lok pjir tjän ga Sbö tjlõkwo, e pjlúe.
Sbö Wa tjwe iröng obi dbo ara go sorë,
e miydara lok pjir bakoe. Eni ga Sbö
Wa li rayarashko ga e zröra lok lök
pjang kjlös go jek obi wleni, ga iara
lok beno shäng joywëba wlo bakoe.

* **5:5** Salmo 2.7. † **5:6** Salmo 110.4.

7 Kjok buk kjrina. Shunyo shrë
ba kjing goshko ga di ˈli shura ˈklung
shoˈlirë, ga dwˈla botjyono pjˈlú, nopga
parkë ˈlöng eshko ˈli kongshko ga Sbö
ber wopjˈlú kjokˈli tjok.
8 Gueniyo e wen shkö sho, kjˈlo sho
obˈlë obˈlë ˈllëno ˈllëm wˈleniyo ga Sbö
ber wopjˈlú ba tjok ˈllëme. Llono ga e
sukoba pjire.*
9 Pjeyoga, tjawa ˈlan bomi tjok eni
ëmdë ga miydërwa ga pjãy opshäryë
owa eni ˈllëme. Ëye döktong ga woyde
ga ˈllëbo shärye pjˈlúe. Ga miydërwa ga
pjãy omshäryë eni.
10 Sbö woydëmi ara kjĩshko ga ba
nopga kjimtoromi ara, ga shäryëmi
ˈlöng eni obi. Sbö wotjˈlĩk bek ĩyado, ga
ˈllëbo shäryëmi ˈlöngˈli woyojeya ˈllëme.
11 Woydërwa ga pjãy omshäryë eni
jˈlõkoyo, äär jong ˈllëbo koshëmi ˈlöngˈli
shäryono pjir guing.
12 Woydërwa ga pjãy opyëˈlöng shmi
jong wˈleni ˈllëme. Ëye kwˈleya mär
Sbö go ˈllëm ga ˈllëbo twe Sbörë ba
nopga kong ˈlara ˈli kjre ˈlok jˈlõkoyo.
Woydërwa ga pjãy omshäryë eni
bakoe.

Tjˈlõkwoˈlara Sbörë jˈlõkoyoˈli, e shäryë eni

13 Ëye tjwˈlõ ara Sbö kjinmo ˈllëme.
E kjĩshko ga Sbö tjˈlẽno Abraham kong
jˈlõkoyo dënashko ga tjˈlõkwo ˈli ˈlara ba
ko om goˈli go.
14 Eshko ga tjˈlẽ ga «Pja kjimtër ara.
Bop tjëyo tek ber bop irgo ˈli iër ber
shdär träk ˈllëme»† ˈle.
15 Kuya ga beno shäng ba koshë
wopjˈlú, ga ˈllëye ˈlara ˈli kjrara beno ba
kong.
16 Nopga tjˈlõkwo ˈlë obˈlë kong
jˈlõkoyoshko ga tjˈlõkwo ˈle obˈlë tjwˈlõ
ara ba kjinmo ˈli ko goshko, ber ba
miydaga wˈlo. Shäryara eni ga jˈlõeˈlëba.
17 Eni ga Sbö tjˈlẽno jˈlõkoyoshko ga
woydara ga miydëba ga tjˈlõkwo ˈli
shärye jˈlõkoyo, ga kjˈlopswe ˈllëme. E
kjĩshko ga tjˈlõkwo ˈli ˈlara ba ko om go
ˈli go.
18 Sbö jyõrkë ˈllëme. Llëye ˈle jˈlõkoyo
ˈli, e shärye kjˈluwe. Llëyeˈle ba ko goˈli,
e shärye kjˈluwe bakoe. Ga shji töktong
ba shwoy, ga rokoroy ba kong ga shji
döya. Eni ga miydëy ga ˈllëye ˈlara ˈli
shärye eni kuzong ga shji beno ˈlöng
wopjˈlúe.
19-20 Eni ga miydëy pjˈlú ga ˈllëye
koshëy ˈlöngˈli, e shäryë eni. E kjĩshko
ga shji wotjˈlĩk obˈlë obˈlë ˈllëm, shji
wotjˈlĩk ber ˈlöng kjrinaso eröe. Shji
mär ber ˈlöng Jesús go. E öötong sök
Sbö bokshto kjok dogo bi bäm go, ga
beno shäng syõshtaga kësbangyo ĩyado
bi kjĩshko, Melquisedec dik.

7

Syõshtaga Sbö kong ko Melquisedec

1 Melquisedec, e dënashko ga
Salem so pjluyo, syõshtaga Sbö Tjwˈlõ
Kësbangyo kong ba pjeyoga kjĩshko
bakoe. Pjˈlara ga Abraham öör shäng
ëngkjwë pjˈlupga obˈlë tjok, ga zanae.
E irgo ga jek shäng irbo, to ba ushko
wˈlo ga wˈlokjrara Melquisedecdë, ga
tjˈlẽno beno pjˈlú ba kong.
2 Eshko ga ˈllëbo wˈlẽna Abrahamdë
kës ˈli shtara äär ba sakyo (10) go, ba
sakyo (10) go, shira kjrina kjrina, ga
twara ba kong. Melquisedec, e no
pjˈluyo, ˈllëbo pjˈlo bek shäryagaˈliˈloklo.
Ga Salem, e wˈlẽpˈloklo. Eni ga kowëba
Salem so pjˈluyo ˈli, e beno no pjˈluyo,
nopga iaga berˈlöng wˈlẽpˈloklo.
3 Data ë, mekë ë, kjokëga ë, e miydëy
ˈllëme. Weno buk ˈllonoshko, woˈlono
ˈllonoshko, e miydëy ˈllëm bakoe. Eni
ga beno syõshtaga ĩyado, Sbö Wa dik.
4 E tjwˈlõ kjöm ˈli woyotjˈlĩzĩa. Abra-
ham, e bi tjˈlapga tek dënashko so
tjwˈlõ ara anmoyõ ëmdë ga pjˈlupga
zanashko ga ˈllëbo wˈlẽna kës ˈli twara
ba kong kjrina.
5 Syõshtagaga Leví tjëyo ˈlira, ˈllëbo
tak pjang kjok ˈllgwekkˈlo tara
Moisésdë ˈli go ba kjĩshko. Tjˈlẽ ga

* **6:8** ***Kjok***ˈleˈli, e ***nopga***ˈloklo. ***Shunyo***ˈleˈli, e ***llëbo shäryeSbörë nopga kong pjˈlú***ˈliˈloklo. Eni ga ˈllëbo shärye Sbörë nopga kong pjˈlúshko ga shji ˈllëbo shäryë ba tjok pjˈlú ga Sbö ber wopjˈlú bi tjok. Gueniyo shji ˈllëbo shäryë ba tjok owa ga Sbö ber wopjˈlú bi tjok ˈllëm, ga shji shdũya. † **6:14** Génesis 22.17.

Abraham tjëyoga ĩlëbo wlẽkshko ga woyde ga shte ĩlok, ga äär ba sakyo (10) go, ba sakyo (10) go ga shiya kjrina kjrina, ga twe ba kong ĩlok, uunkong ĩli pjeyoga dö gueniyo.

6 Gueniyo domer ĩli, e Leví tjëyo ĩlëme. Ga Sbö tjlẽno jlõkoyo ĩli, e beno Abraham kong. Eni ëmdë ga ĩlëbo wlẽna Abrahamdë ĩli, e twara ba kong kjrina, ga kar tjlẽno beno pjlú ba kong.

7 Miydëy ga ëye tjlẽno beno pjlú oblë kong ga e tjwlõ ara ba kjinmo.

8 Ĩlëbo twëba syõshtagaga Leví tjëyo kong eni. Gueniyo miydëy ga ĩlono ga epga wolon. Domer kong ĩlëbo twara Abrahamdë ĩli, era wolono sorë, ĩlonoshko, e tak pjang Sbö tjlõkwo go ĩlëme. E kjĩshko e sök së obi wleni.

9-10 Tjwlõ shigaga ĩli, e Leví tjëyoga, ga Leví, e Abraham tjëyo. Abraham wlokjrara domer ĩlirëshko ga Abraham wapga ĩlëm obi. Eshko ga Leví, ba tjëyoga kës, e tjeng Abraham tjok obi wleni. E kjĩshko ga ĩlëbo twara Abrahamdë ba kongshko ga epga omtwono ba kong wleni bakoe.

Jesús, e Melquisedec dik

11 Kjok ĩlgwekklo twara Sbörë nopga ĩli kongshko ga Leví tjëyoga iara beno ĩlöng syõshtaga ba kong nopga ĩli kjĩshko. Eshko ga domer iara beno syõshtaga kësbangyo bäm go ĩli, e Aarón. Gueniyo ëye ie syõshtaga eniyorë ber pjlo bek Sbö bokso ga äe. E kjĩshko ga syõshtaga woydara oblë wleniyo, gueniyo Aarón dik ĩlëm, Melquisedec dik shara.

12 Eni ga syõshtaga bäm go wleniyo ĩli kje Sbörë, ãska ie ber oblë wleniyo wlo ga woydara ga kjok ĩlgwekklo bäm go wleniyo ĩli kje bako, ga ãska ie ber oblë wleniyo.

13-14 Syõshtaga oblë wleniyo tak pjang Sbö tjlõkwo go ëre, e bi Tjlapga Jesús. Gueniyo era Leví tjëyo ĩlëme. Miydëy pjlú ga e Judá tjëyo, ga epga iara Moisésdë parkë syõshtaga Sbö kong öng sho sukklo jong ĩlishko ĩlëme.

15 Syõshtaga weno shäng kjlara oblë wleniyo, Melquisedec dik. Uunkong ëre miydëy wẽĩlë e kjĩshko.

16 Kjok ĩlgwekklo ĩli tjlẽ ga ëye äär ber shäng syõshtaga wlo ga woyde ga e Leví tjëyo. Gueniyo Jesús öötong shäng syõshtaga e kjĩshko ĩlëme. E öötong shäng syõshtaga, e wolon ame kjĩshko,

17 tak pjang Sbö tjlõkwo go sorë ĩli eni. Tjlẽno beno eni:

«Pja ber shäng syõshtaga ĩyado wlo,
Melquisedec dik.»*

18-19 Kjok ĩlgwekklo tek dënashko so ĩli, ëye ie ber pjlo bek Sbö bokso ga äe. E ĩlëno ĩlëm wleni. E kjĩshko ga iara Sbörë beno tjwlõ ame, ãska iara beno oblë, pjlú ba kjinmo. Ëre go ga eerishko ga shji äär ber ĩlöng Sbö bokshto, ĩlan ba tjok wlo ga pjlúe.

20 Sbö om go tjlẽno jlõkoyo, Jesús kjĩshko. Tjlẽno eni, syõshtaga tek dënashko so ĩli kjĩshko ĩlëme.

21 Jesús iara beno shäng syõshtaga ĩlishko ga tjlẽ ga

«Tjĩlapga tjlẽno jlõkoyo,
ga opkjlopswë ber wotjlĩk oblë ĩlëme.

Tjlẽ ga
"Pja ber shäng syõshtaga ĩyado wlo" ĩle.»

22 Miydëy e go ga tjlõkwo tjaglën ëre ie Jesúsdë ber pjlú, tjlõkwo bäm go ĩli kjinmo.

23 Syõshtagaga tek dënashko so ĩli arae. Ëye parkë ber ĩlöng ĩyado wlo ga ä, epga uunkong wolon kjĩshko.

24-25 Gueniyo Jesúsda sök ĩyado, ga ber shäng syõshtë Sbö kong, nopga mär ba go äär Sbö bokshto wlo ĩli kjĩshko ĩyado. E kjĩshko ga epga döya ber ĩlöng ĩyado wlo ga pjlúe.

26 Syõshtaga kësbangyo woydëy wleniyo ĩli e. E jëk shäng pjlo bek ĩyado, pogo ĩlëye dret Sbö bokso, nopga owa dik ĩlëme. Ga iara Sbörë beno shäng dboy ba kong, söra öötong sök kjok dogo, iara beno tjwlõ ara, ĩlëbo tjeng kës ĩli kjinmo.

* **7:17** Salmo 110.4.

27 E syõshtagaga këskësyo oblë dik
llëme. Tek bäm goshko ga öng zröya
dbar kjwobi go, ga sho suya, pjë
drete. Bäm go ga shärye eni, owa
shäryara om go li potjwlëkkło. E irgo
ga shärye eni, owa shäryara nopgarë
li potjwlëkkło bakoe. Jesúsda op-
shäryë eni llëme. E optwono pjlaraso,
beno llëbo owa shäryara nopgarë kës
li potjwlëkkło.
28 Domerga iara kjok llgwekklo lirë
beno löng syõshtagaga këskësyo li, e
dbo ara llëm, jëk löng pjlo bek ga
äe. Gueniyo kjok llgwekklo li twara
Sbörë irgo ga tjlõkwo lara oblë jlõkoyo.
E go ga ba Wa iara beno shäng
syõshtaga kësbangyo ĩyado wlo. Era
öötong beno pjlo bek ĩyado.

8

Syõshtaga kësbangyo oblë wleniyo, tjlõkwo oblë wleniyo

1 Llëye lër shäng bomi kong li eni.
Shji syõshtaga kësbangyo sök kjlara. E
öötong sirkeno sök kjok dogo, Sbö
orkwo këłëkong, shtoyo tjwlõ ara an-
moyõ lishko,
2 ga parkë shäng Sbö u jong eshko
li roshko. U li shäryaga Tjlapgarë,
shäryaga norë llëme.
3 Syõshtagaga këskësyo uunkong iara
beno löng llëbo twe Sbö kong, öng
sho suya ba kong bakoe. E kjĩshko
ga woydara ga llëbo twe Jesúsdë Sbö
kong bakoe.
4 Kjok ëre kjing goshko ga
syõshtagaga tjok, ga parkë löng
llëbo twë Sbö kong, tak pjang kjok
llgwekklo go sorë li eni. E kjĩshko ga
Jesús sök kjok ëre kjing go obi kjwe ga
e ber syõshtaga llëme.
5 Syõshtagaga li parkë löng Sbö u
jong kjok ëre kjing go li roshko. E so
ba u jong kjok dogo li kjoyo, gueniyo
äär eni llëm, e ba jyãgło erä. E kjĩshko
ga Sbö u shäryak öng kwota go li
shärye Moisésdë shäng kjwlëshko ga
Sbö tjlẽ ba kong ga «Shäryos yõtso.
Llëbo jyãgło pinor bop kong dlup go
sorë ga shäryos eni»* le.
6 Gueniyo pak twara Jesús kong li,
e tjwlõ ara, pak shärye syõshtagagarë
li kjinmo. E parkë syõshtaga, tjlõkwo
twara Sbörë tjaglën, beno ĩyado wlo
li kjĩshko. Ga tjlõkwo ëre tjwlõ ara,
tjlõkwo twara bäm go li kjinmo.
7 Tjlõkwo twara Sbörë bäm go li,
llëbo uunkong shäryara pjlú kjwe ga
tjlõkwo woyde oblë llëme.
8 Gueniyo ĩna Sbörë ga nopga li pjlú
llëme. Tjlẽ ga
«Tjłapga tjlẽ ga
"Dbar tjwe kjwara ga
Israel tjëyoga kong,
Judá tjëyoga kong,
tjlõkwo twër kjrina obi tjaglën.
9 Dënashko ga ba tjlapgaga,
e orkwo sharor wleni,
ga shiror tek Egipto kjokyo
dwayo.
Eshko ga tjlõkwo tworor ba kong,
beno ĩyado wlo,
gueniyo kolara lok llëme.
E kjĩshko ga tja opkjono ba shwoy
dwayo.
E kjĩshko ga tjlõkwo twër tjaglën li,
e ber tjlõkwo tworor ba kong
dënashko li dik llëme" le.
Tjlapga tjlẽ obi ga
10 "Tjlõkwo tworor, beno ĩyado wlo
bäm go li, e pjir.
E irgo ga tjlõkwo twër Israel
tjëyoga kong, ber ĩyado wlo li
eni.
Bor kjok llgwekklo li tër ber pjang ba
wotjlĩk li go,
tër ber pjang ba pjlugwo go
bakoe.
Tja ber ba Sbö,
ga epga ber bor nopga bakoe.
11 Eshko ga tja miyde nopga
uunkongdë,
nopga tjwlõ chira äär jong nopga
tjwlõ ara go.
E kjĩshko ga ëye oblë ping bor tjlõkwo
go ame,
ëye ba kjlara ichë bor miydë ame
bakoe.

* **8:5** Éxodo 25.40. † **8:12** Jeremías 31.31-34.

12 Eshko ga owa pjang ba go li lön ber dret,
ga owa li woyoshrër ame" le.»†
13 Tjlõkwo ëre kowara tjaglën kuzong ga miydëy e go ga tjlõkwo bäm go li iara beno tjwlõ ame. Ga llëye këguë, tjwlõ llëm ga wop ä ga jeno pjire.

9

Sbö u jong kjok ëre kjing go

1 Tjlõkwo twara Sbörë, beno ĩyado wlo bäm go li kjibokwoyo goshko ga tjlõkwo tak lok oblë oblë, beno Sbö poshrëya sorë li miydoklo, ba u kjok ëre kjing go shärye sorë li miydoklo bakoe.
2 Eni ga Sbö u shäryara lok kjwara öng kwota go. Roshko kjër jong kjwara, e kowara lok shto zrek. Eshko ga iök shjiy bapkwo jong kjwara, ga pjlung shosho suk pjir iak beno tjeng dboy Sbö kong li tjeng ba ioklo jong li kjing go bakoe.
3 U li roshko shwong iak pjang kara kësbange. E pjlor kalëkong kjër jong kjwara obi, e kowara lok shto zrek anmoyõ.
4 Eshko ga llëbo lõ pjlëblë sukklo jong kjwara, shäryak dbur sho shõylõr go. Sbö tjlõkwo woyoshroklo bapkwo poglo shtik dbur sho shõylõr go li jong eshko bakoe. Roshko *maná* tjeng sira, ba bapkwo shäryak dbur sho shõylõr go li roy, Aarón kjorkung pöngla weno pjlara li buk eshko, ak kjwangyo goshko tjlõkwo twara Sbörë tak lok li tjeng eshko bakoe.
5 Tjlõkwo woyoshroklo bapkwo li kjing go Sbö parkagaga kjok dogo so sjägä tjok wleniyo li jyägło tjeng do pjök, ba sjägä jyägło li tjeng tjlõkwo woyoshroklo bapkwo kjing dokklo li kopshko, owa pjang nopga go li lõya Sbörë lishko. Eni tjok ga llëye lër e kjĩshko wlo ame.
6 Llëbo uunkong ëre shäryara lok pjir irgo ga dbar kjwobi go ga syõshtagaga Sbö kong nopga kjĩshko li, ba pak li shärye dloyo öötongshko ga opzrëk jek kjër jong bäm go li roshko.
7 Gueniyo ëye opzrëk jek kjër jong këm kjwara obi li roshko llëm, syõshtaga kësbangyo li eröe. Lu pjlobi go ga opzrëk jek eshko pjlaraso döe. Ga opzrëk wlo ga öng srëng söya tjeng ba tjok, llëbo owa shäryara om go li potjwlëkklo, llëbo owa shäryara nopgarë miyde löng llëm wleniyo li potjwlëkklo bakoe.
8 Llëbo uunkong ëre shäryara lok eni, tjlõkwo twara Sbörë ba kong bäm go li kjĩshko. Ëre go ga shji pĩya Sbö Sëyarë ga tjlõkwo bäm go li pjang obishko, Sbö u li jong obishko ga ëye opzrëk jek shto zrek anmoyõ lishko ga äe.
9 Eerishko ga miydëy e go ga öng llë tworoy, sho suroy Sbö kong eni ga shji opyë ber löng wotjlĩk pjlo bek ba bokso e go wlo llëme.
10 Tjlõkwo tak lok bäm ëre go ga nopga oppino ië sorë, wë sorë, äär Sbö poshrëk ba ushko ga pjlú wlo. Gueniyo tjlõkwo li beno tjwlõ tjok, äär jong tjlõkwo tjaglën li tjweshko jã.

Cristo srëng

11 Gueniyo ga Cristo öör tjän, ga öötong beno shäng syõshtaga kësbangyo bi kjĩshko. Llëbo pjlú tjeng eerishko kës li söga erë. E parkë Sbö u jong pjlo bek, pjlú anmoyõ lishko. Sbö u ëre shäryaga norë llëm, e kjok ëre so llëm bakoe.
12 Cristo opzrëno jek eshkoshko ga öng srëng söra llëm, shwling ushko so srëng söra llëm, söglla wlënggla srëng söra llëm bakoe. Ba srëng onmo lira söra jek ba tjok, ga opzrëno jek shto zrek anmoyõ jong eshko li roshko pjlaraso, ber sök eshko ĩyado wlo. Shji döra bi shdungglo dbo dorko dwayo ĩyado wlo eni.
13 Dënashko ga öng zröraba, sho suraba Sbö kong, llëbo owa shäryara li potjwlëkklo, ga shwling ushko so srëng, söglla srëng, söglla sho pjono dret, ba pjlungyo, e sguinaba nopga pogo llëbo owa li kjing go, ie ber löng äär Sbö poshrëk ga pjlú wlo.

14 Cristora pogo ïlëye dret Sbö
bokso. Ga Sbö Sëya dbo go ga
optwono Sbö kong, wolono, srëng
kwono bi kjïshko, owa pjang bi go li
löya ber dret wlo. Dënashko ga shji
löng wolon wlo, ïlëbo owa shäryoroy li
kjïshko. Gueniyo shäryara eni, shji ber
löng parkë Sbö Sök Ïyado li kong wlo.
15 Tjlõkwo tjaglën li shäryaga beno
Cristorë e kjïshko. E wolono, nopga
rokara Sbörë li döya ba shdungglo
tak pjang tjlõkwo bäm go li dbo dorko
dwayo wlo, ïlëbo pjlú twe Sbörë ba
nopga kong ber ïyado wlo lara jlõkoyo
li kjre lok wlo.

16-17 Shji löng së obishko ga shji kji-
bokwo të, ber shji wolonoshko ga bi
ïlëbo li ber ë kong li miydoklo wlo.
Tjlõkwo tjaglën ëre, e so kjibokwo e
kjoyoe. Kjibokwo li tjwlõ tjok wlo
ga woyde ga ba taga wolono guing.
Shäng së obishko ga kjibokwo li tjwlõ
ïlëme.
18 E kjïshko ga tjlõkwo twara Sbörë
bäm go li, e tjwlõ tjok wlo ga woydara
ga öng ïlë zrökoba, srëng li kwongoba
wlo.
19 Tjlõkwo uunkong tara kjok
ïlgwekklo kjibokwoyo go li lara
Moisésdë nopga kong pjirshko ga
sögla wlënggla srëng kjrara sira,
shwling ushko so srëng kjrara sira,
ga pjöyïkong li rorwara di tjok. E
irgo ga kjor so shkwë sho kjoyo kowo
kjrara kjlöbö, pjrira öng wlẽp ushko
so zok pjlo srëzrën go, pöra srëng
rorwak di tjok li go, ga sguina kjok
ïlgwekklo kjibokwoyo li kjing go,
nopga uunkong li kjing go bakoe.
20 Eshko ga tjlẽ ga «Tjlõkwo ëre lara
Sbörë, beno ïyado wlo, shäryëmi wlo.
Srëng ëre kjïshko ga tjlõkwo li ber tjwlõ
tjok»* le.
21 Srëng li sguina Sbö u jong eshko
li kjing go, ba ïlëkso bokso tjeng eshko
ës li kjing go bakoe.
22 Srëng kwono ïlëm ga owa pjang
nopga go li löya Sbörë ïlëme. E kjïshko
ga epga ichara kjok ïlgwekklo lirë
ïlëbo ie ber tjeng dboy Sbö kong wlo
ga woyde ga shärye srëng go. Epga
ichara ba shäryë eni ïlëbo uunkong
tjok seke.
23 Llëbo uunkong ëre, e ïlëbo tjeng
kjok dogo li jyãglo. E kjïshko ga woy-
dara ga ie ber tjeng dboy Sbö kong
eni. Gueniyo ïlëbo tjeng kjok dogo
li ber tjeng dboy Sbö kong wlo ga
woyde ga shärye ïlëbo tjwlõ ara, öng
kjinmo li go.
24 Sbö u jong kjok ëre kjing go li,
e Sbö u jlõkoyo li jyãglo, e shäryaga
norë bakoe. Cristo opzrëno e roshko
ïlëm, opzrëno jek Sbö u jong kjok dogo
li roshko, ga beno shäng eshko Sbö
bokshto, shji kjimte wlo.
25 Llu pjlobi ga syõshtagaga këskësyo
opzrëk jek shto zrek anmoyõ li
roshko, ga öng srëng söya jek ba tjok.
Cristora opzrëno jek pjlaraso döe.
26 Eni ïlëm kjwe ga woyde ga
zrökoba kop ara, kjok ëre shäryara
Sbörë tek lëkong. Gueniyo weno
shäng pjlaraso ïyado wlo, optwono
wolono, owa pjang nopga go li löya
ber dret wlo.
27 Shji nopga wolon pjlaraso wlo. E
irgo ga shji ïlgweya Sbörë wlo.
28 Eni wleni ga Cristo wolono
pjlaraso, owa pjang nopga go li löya
ber dret wlo. Ga ïlono ga wen jek
pjlara obi, gueniyo tjwe shäng owa
pjang nopga go li löngga ïlëm, tjwe
shäng ba koshagaga löng li döga
shara.

10

Cristo wolono pjlaraso, nopga uunkong kjïshko

1 Kjok ïlgwekklo tara Moisésdë li,
e ïlëbo wen tjwe pjlú li jyãglo eröe.
Llëbo wen tjwe pjlú li, e oblë. E kjïshko
ga lu pjlobi go ga nopga öng zrök,
sho suk, pjë dret Sbö poshrëkklo, tak
pjang kjok ïlgwekklo go sorë li eni
ëmdë ga ëye ie ber pjlo bek Sbö bokso
ga äe.
2 Epga, owa pjang ba go li löna Sbörë
beno dret ïyado wlo kjwe ga beno löng

* **9:20** Éxodo 24.8.

pogo ïlëye dret Sbö bokso. Eni kjwe ga
öng zröya, sho suya ame ga pjlúe.
3-4 Miga owa pjang oba go li lŏya
Sbörë ber dret, sögla ïlgwoklë srëng
kjĩshko ïlëm, shwling ushko so srëng
kjĩshko ïlëm bakoe. E kjĩshko ga öng
zröya, sho suya lu pjlobi go. E ber
epga pogo ïlëbo owa tjok li miydoklo.
5 E kjĩshko ga Cristo shrono shäng
kjok ëre kjing goshko ga tjlẽ Sbö kong
ga
«Öng zröraba, sho suraba bop kong li
woydorop ïlëm,
ïlëbo twaraba bop kong li woy-
dorop ïlëm bakoe.
E ãska doyo poshäryorop bor
kong.
6 Öng zröraba, sho suraba, pjono dret
bop poshrëkkïo li,
öng zröraba, sho suraba, ïlëbo
owa shäryaraba li potjwlẽkkïo li,
e beno pjlú bop kong ïlëme.
7 E kjĩshko ga tja tjlẽ ga "Sbö, tja shäng
na,
ga tja shrono shäng ïlëye woydëp
ga shäryër li, e shäryaga, tak
pjang bor kjĩshko bop kjibokwo
go sorë li eni" lër eni» le.*
8 Bäm go ga tjlẽ ga «Öng zröraba, sho
suraba bop kong li, ïlëbo twaraba bop
kong li, öng zröraba, sho suraba, pjono
dret bop poshrëkkïo li, öng zröraba,
sho suraba, ïlëbo owa shäryaraba li
potjwlẽkkïo li, e woydorop ïlëm, beno
pjlú bop kong ïlëm bakoe» le eni.
Tjlẽno eni, epga ichara kjok ïlgwekklo
lirë ba shäryë eni gueniyo.
9 E irgo ga tjlẽ ga «Tja shäng na, ga tja
shrono shäng ïlëye woydëp ga shäryër
li, e shäryaga» le eni. Eni ga tjlõkwo
twara Sbörë bäm go li kjara, ãska
tjlõkwo tjaglën li shärye wlo.
10 Eni ga Jesucristo wolono pjlaraso
nopga uunkong kjĩshko, woydara
Sbörë sorë li eni. Ga shji iara Sbörë
beno tjeng dboy ba kong e kjĩshko.
11 Syõshtagaga Sbö kong li, ba pak li
shärye lok dbar kjwobi go, öng zröya,
sho suya Sbö kong, owa pjang nopga
go li lŏya Sbörë e kjĩshko ïlëm gueniyo.
12 Gueniyo syõshtaga bi kong lira
wolono pjlaraso, owa pjang nopga go
li lŏya ber dret wlo pjirshko ga öötong
sirkeno sök Sbö orkwo këïëkong.
13 Eshko tek lëkong ga beno sök ba
moskwoga zana Sbörë pjir guing, ga
twara beno ba kong iche wlo li koshë.
14 Wolono pjlaraso kuzong ga
nopga ie ber tjeng dboy Sbö kong li
iara beno pjlo bek Sbö bokso ĩyado
wlo.
15 Sbö Sëya tjlẽno bi kong ëre kjĩshko
bakoe. Tjlẽ ga
16 «Tjïõkwo tworor, beno ĩyado wlo
bäm go li, e pjir.
E irgo ga tjlõkwo lër ba kong
jlõkoyo li eni.
Bor kjok ïlgwekklo li tër ber pjang ba
pjlugwo go,
tër ber pjang ba wotjlĩk li go
bakoe» le.†
17 Ga tjlẽ obi ga
«Ïlëbo owa shäryara lok li,
e woyoshrër ame» le.‡
18 Eni ga owa pjang bi go li löna Sbörë
beno dret eni kuzong ga öng zröy, sho
suy, ïlëbo owa shäryoroy li potjwlẽkkïo
ame.

Shji mär Sbö go ĩyado wlo

19 Eni ga pjeyoga, Jesús srëng li
kjĩshko ga shji opzrëk jek shto zrek an-
moyõ lishko ga pjlú, ïlëye bangkjrëy
ïlëme.
20 E wolono li, e irbo tjaglën wleni,
ga e go ga shji jek äär Sbö sök lishko
ga pjlú, shwong pjang kësbang li pjlor
kalëkong.
21 Cristo öötong beno shäng
syõshtaga kësbangyo, shji Sbö nopga
kjĩshko.
22 Shji iara beno pjlo bek Sbö bokso,
bi wotjlĩk owa li kjing go srëng sguing
wleni, bi doyo wak pjir di drëpdrë go
wleni bakoe. E kjĩshko ga shji to Sbö
shwoy, shji mär ba go jlõkoyo.
23 Tjlõkwo laga bi kong jlõkoyo li,
ïlëye le li shärye eni. E kjĩshko ga

* **10:7** Salmo 40.6-8. † **10:16** Jeremías 31.33. ‡ **10:17** Jeremías 31.34.

woyde ga ïlëye koshëy ˈlöng ˈli ˈlëy ga miydëy ga eni jˈlõkoyo.
24 Shji ëng kjimtë kar kar, shji obˈlë woydë ara wˈlo, shji ïlëbo pjˈlú shäryë wˈlo bakoe.
25 No kjone kjone tön ëng tjok ame. Shjira omshäryë eni ïlëm, shji tön ëng tjok, shji ëng kjimtë dbokjrë wˈlo dey. Ïy ga Tjˈlapga Jesús tjwe iröng obi dbaryo ˈli dörö ga woyde ga shäryëy eni jek këgong këgong.
26 Tjˈlõkwo bek ˈli miydoroy pjir ga shji jëk ˈlöng ïlëbo owa shäryë obi wˈleni ga ïlëbo zröy ber ïlëbo owa shäryoroy ˈli potjwˈlëkkˈlo wˈlo obˈlë drete.
27 Shäryoroy eni wˈleni ga miydëy ga shji ber ˈlöng ïlgweya, shdũya Sbörë iök pjë jong ri riˈli go, ba wˈloyoga tjok ˈli koshë erä.
28-29 Dënashko ga ëye, kjok ïlgwekkˈlo tara Moisésdë ˈli koˈle woydë ïlëm ga ĩga pjökde, myare dö ga zröya ˈlok jekdo, songeˈle ïlëme. Ba shdungglo ˈli kjange. Gueniyo ëye, Sbö Wa tjˈlõkwo ˈli koˈle woydë ïlëm, e woˈlono, srëng kwonoˈli iara beno tjwˈlõ ïlëm, ga Sbö Sëya wotjˈlĩno ba kjimtë ˈlara, gueniyo kar ˈlãywara owa ga ba shdungglo ˈli ber kjang e kjinmo.
30 Miydëy ga Sbö tjˈlẽno ga «Ëye ïlëbo owa shäryono ga ïlgwega ber tjarë, shdungga ber tjarë bakoe.»§ Ga tjˈlẽno obi ga «Tjˈlapga, e ber ba nopga baĩya ˈli ïlgwega.»*
31 Sbö sök ĩyado. Ëyeˈlon ba wˈloshko, shdũya wˈlo ga e ba kong ga ïlëbo pjˈlú ïlëme.
32 Tjˈlõkwo kuromi, kjroromi kjwˈlëshko ga ïlëbo weno bomi kong owa kës ˈli, e woyoshrozĩa. Eshko ga kuromi kjange.
33 Oˈlö ga pjãy ˈlãywaraba owa nopga uunkong bokshto, pjãy shdunaba ara eni bakoe. Ga bomi pjeyoga kong ïlëbo shäryaraba eni ˈli ĩnomi ga pjãy töno ba tjok, ïlëye bangkjroromi ïlëme.
34 Sbö nopga ˈlöng kjërshkoˈli† songe ˈloromi. Bomi ïlëbo döraba bomi shjiryoshko ga kuromi ˈlöng wopjˈlú, miydoromi ga pjãy ïlëbo tjeng kjok dogo pjˈlú anmoyõ, pjir ïlëm wˈleniyo kjĩshko.
35 Eni ga pjãy wosonkë ïlëm, pjãy mär Sbö go ĩyado dey. Shäryoromi eni ga pjãy potjwˈlẽya ara.
36 Ïlëye wen bomi kong owa ga kumi kjange. Eni ga ïlëye woyde Sbörë ˈli shäryoromi eni ga ïlëye twe ba nopga kongˈlaraˈli, e kjrëmi jˈlõkoyo,
37 tak pjang ba tjˈlõkwo go sorëˈli eni. Tjˈlẽno beno eni:

«Ëye tjweˈle ga tjwe jˈlõkoyo,
tjwe döröe.
38 Ëye mär bor go ga
era ber pjˈlo bek bor bokso.
Gueniyo mär bor go ame wˈleni ga
tja ber shäng wopjˈlú ba tjok ïlëme.»‡

39 No kjone kjone mär ba go ame, ga ïlono ga pjir. Shji baĩya dik ïlëme. Shji mär ber ˈlöng ba go, ga ïlono ga shji där.

11

Shji mär Sbö go

1 Shji mär Sbö goshko ga ïlëye ĩgöy ïlëmˈli, e koshëy, ga miydëy ga ïlono ga shäryë eni jˈlõkoyoˈlëy.
2 Bi tjˈlapgaga tek dënashko so mär ba go kjĩshko ga Sbö beno wopjˈlú ba tjok.
3 Shji mär Sbö go kjĩshko ga miydëy ga kjok shäryara uunkong ba tjˈlõkwo go, ïlëbo ĩy ˈlöng ˈli shäryara ïlëbo ĩgöy ïlëmˈli go.
4 Dënashko ga Abel mär Sbö go kjĩshko ga ïlëbo sura ba kong pjˈlú, ïlëbo sura Caíndë ˈli kjinmo. Mär ba go kjĩshko ga beno pjˈlo bek ba bokso, ga Sbö beno wopjˈlú ba tjok, ïlëbo suraˈli tjok bakoe. Ga woˈlono ëmdë ga mär ba go kjĩshko ga shji opping ba go ga pjˈlú obi.
5 Dënashko ga Enoc mär Sbö go kjĩshko ga to söra kjok ëre kjing go dwayo, woˈlono ïlëme. Wˈlẽnaba ïlëm,

§ **10:30** Deuteronomio 32.35. * **10:30** Deuteronomio 32.36; Salmo 135.14. † **10:34** ***Sbö nopga lö**ng **kjë**rshko*ˈleˈli, e ***Sbö nopga lö**ng **kjë**rshko **mä**r **Jesú**s **go kjĩ**shko*ˈliˈloˈklo. ‡ **10:38** Habacuc 2.3-4.

söra kjĩshko. Söyde ĺlëm obishko ga
ĺlëbo shäryara beno pj̇lú Sbö kong.
6 Ëye mär Sbö go ĺlëm ga ĺlëbo shärye
ber pj̇lú ba kong ga äe. Ëye äär Sbö
shwoy wlo ga woyde ga woyotj̇lĩya ga
sök j̇lõe le guing, woyde ga woyotj̇lĩya
ga ëye omwlẽk ga potjwlẽya j̇lõe le
guing bakoe.
7 Dënashko ga Noé mär Sbö go
kjĩshko ga Sbö tj̇lẽno ba kong ĺlëbo
ĩyde ĺlëm obi li kjĩshkoshko ga tj̇lõkwo
kjrara, Sbö bangkjrara, ga kjyong
shäryara kësbang, ba pjeyoga dökkl̈o.
Eni ga nopga löng kjok ëre kjing go
li iara beno löng shdũya Sbörë wlo,
gueniyo Noéra iara beno pj̇lo bek ba
bokso.
8 Dënashko ga Abraham mär Sbö go
kjĩshko ga ichara to kjok shto oblë twe
ber ba kong lishkoshko ga kolara, ga
to kjone miydara ĺlëm ëmdë ga op-
shino jeke.
9-10 Ga mär Sbö go kjĩshko ga öötong
beno sök kjok twe ba kong lara lishko,
no shto oblë so wleni. Kjok buk kjrina
kjok dogo, shäryaga Sbörë ber ĩyado
wlo. Kjok li koshara Abrahamdë, äär
ber sök eshko wlo. E kjĩshko ga sök
kjok ëre kjing go obishko ga beno
sök kjok shto oblë oblë u shäryak öng
kwota go roshko. Ba wa Isaac, ba tjër
Jacob, e omshäryono eni bako, tj̇lõkwo
lara Sbörë Abraham kong j̇lõkoyo li
twara ba kong lok eni bako kjĩshko.
11 Ga Abraham mär Sbö go kjĩshko
ga tj̇lablashko ga ba boy Sara kjrong
ëmdë ga wa buk kj̇lara. Wa twe ba
kong lara Sbörë ba kong j̇lõkoyoshko
ga tj̇lõkwo kjrara domer lirë, miydara
ga ĺlëye le li shärye eni ĩyado kjĩshko.
12 Eni ga luyo ara, wolon to ëmdë ga
ba tjëyo tek beno ba irgo li shdöktong
träk ĺlëm, dbala lok kjopkwo go wleni,
la sho tjeng dlung kjako wleni bakoe.
13 Nopga uunkong ëre wolonoshko
ga ĺlëbo twe Sbörë ba kong le j̇lõkoyo li
kjrara lok ĺlëme. Gueniyo mär Sbö go
kjĩshko ga ĩna lok pjola dwayo wleni,
ga beno löng wopj̇lú e kjĩshko. Löng
kjok ëre kjing go obishko ga tj̇lẽ oba
kong ga epga om go li shto oblë so
wleni, kjok ëre so ĺlëme le löng eni.
14 Miydëy e go ga to löng kjok wlẽk,
ber baĩya j̇lõkoyo wlo.
15 Tek opshino kjokyo baĩya li woy-
otj̇lĩyde löng kjwe ga san jek iröng obi
ga pj̇lúe.
16 Gueniyo kjok buk kjrina kjok
dogo pj̇lú anmoyõ wleniyo li wlẽyde
löng. E kjĩshko ga kjok shäryara Sbörë
ba kong eni, ga «Pja borwa Sbö» le lok
ba kongshko ga lökyokjre Sbörë ĺlëme.
17-18 Abraham mär ba go j̇lõkoyore
miyde Sbörë wlo ga ichara ba wa
kj̇laraso li zrök, sho suk ba kong, ba
tj̇lĩkkl̈o. Bäm go ga Sbö tj̇lẽ ba kong
j̇lõkoyo ga «Isaac tjëyo tek ber ba irgo
li ber bop tjëyo j̇lõkoyo eröe»* le. Eni
ëmdë ga mär Sbö go kjĩshko ga wotj̇lĩno
ba zrök lara.
19 Wotj̇lĩk ga woshre Sbörë iröng obi
ga pj̇lúe le, ga wlokjrara iröng obi,
wolono, woshrara iröng obi wleni.
20 Dënashko ga Isaac mär Sbö go
kjĩshko ga tj̇lẽno beno pj̇lú ba wapga
Jacob, Esaú kong, ĺlëye wen ba kong
ĺlono li kjĩshko.
21 Dënashko ga Jacob mär Sbö go
kjĩshko ga wolon döröshko ga tj̇lẽno
beno pj̇lú José wapga kong. Eshko ga
kojono shäng ba kjorkung go, ga Sbö
poshrëra.
22 Dënashko ga José mär Sbö go
kjĩshko ga wolon döröshko ga Israel
tjëyoga ichara beno ba doyo sök ba
tjok, epga opshik jek Egipto kjokyo
dwayo dbaryo lishko.
23 Dënashko ga Moisés data, mekë,
e mär Sbö go kjĩshko ga chida li
jnena öötong moglo mya. Ĩna lok
ga wolësowa, ga tj̇lõkwo lara pj̇lurë li
bangkjrara lok ĺlëme.
24 Moisés mär Sbö go kjĩshko ga
öötong këguë ga kuna pj̇lu wa walë
lirë ëmdë ga woydara ga kowëba ba
wa ĺlëme.
25 Woydara ga ber shäng wopj̇lú
dbar kjwöbö, ĺlëbo owa shäryara
kjĩshko ĺlëme. Eni ga opyono beno

* **11:17-18** Génesis 21.12.

shäng shdungoba Sbö nopga tjok shara.
26 Beno shäng potjwlẽya Sbörë li koshë. E kjĩshko ga ba kong ga shdungoba Cristo kjĩshko li tjwlõ ara, llëbo tjwlõ ara tjeng Egipto kjokyoës li kjinmo.
27 Mär Sbö go kjĩshko ga to Egipto kjokyo dwayo, pjlu iirkë ba kong li bangkjrara llëme. Eshko ga miyde ga Sbö ĩgöy llëm li jëk shäng ba tjok. E kjĩshko ga sano iröng llëme.
28 Mär Sbö go kjĩshko ga Israel tjëyoga döktong tek Egipto kjokyo dwayo dbaryo shrëkklo li shäryara, ga nopga ichara öng wlẽp ushko so zrök, ga srëng sguing u bäng bäng worbo shakklo li go, Israel wapga domerga bäm ĩyo li zröya no pjiga lirë llëm wlo.
29 Dënashko ga Israel tjëyoga mär Sbö go kjĩshko ga dipzono tek Dlung Srëzrën kjwo na lëkong, jëk löng kjok dogro kjing go wleni. Gueniyo Egipto sopga omshäryë eni wlo larashko ga shteno lok drete.
30 Ga Israel tjëyoga mär Sbö go kjĩshko ga dbar kjwobi go ga Jericó kjokyo kopjrina lok pjribri shtök öötong dbargwo kjäk (7). E irgo ga kjok li kjëryo shäryak ak go li dloktong, sho ter löno töshko.
31 Eshko ga walë shäng kjlara ko Rajab, to shäng opsoynek domerga oblë oblë kong wleniyo. Mär Sbö go kjĩshko ga kjok ĩgaga öötong ba shwoy li wlokjrara. E kjĩshko ga nopga Sbö kolono llëm li zrörabashko ga era zröraba llëme.
32 ¿Llëye lër obi ga pjlú? Dbar tjok obi kjwe ga Gedeón, Barac, Sansón, Jefté, David, Samuel, Sbö tjlõkwo lagaga, e lanyotkër bomi kong bakoe.
33 Mär Sbö go kjĩshko ga llëbo shäryara ba kong oblë oblëe. Kjone kjone ëngkjwono pjlupga dbo ara wleniyo tjok, ga zanae. Kjone kjone nopga ichono pjlo bek. Kjone kjone, llëbo twe Sbörë ba kong lara jlõkoyo li kjrara. Kjone kjone dbong kjamo llino.
34 Kjone kjone, iök pjë jong träk llëm ga sjëra. Kjone kjone zrökoba dröng go lëbashko ga döktonge. Kjone kjone dbo llëm ga öötong beno dbo ara. Kjone kjone ëngkjwëshko ga dbokjrono ara. Kjone kjone, ëngkjwagaga shto oblë so zana songe.
35 Walëga kjone kjone, ba pjeyoga wolono li woshrono iröng obi.
Kjone kjone shdunaba ara, ga zröraba, gueniyo opdök woydë llëm, llono ga woshre Sbörë iröng obi li ber pjlú anmoyõ ba kong wlo.
36 Kjone kjone lãywaraba owa, shporaba no shpokklo go bakoe. Kjone kjone pjriraba dröng sho go, iaraba beno löng kjërshko.
37 Kjone kjone zröraba ak go. Kjone kjone zaraba tas do worbëshko. Kjone kjone zröraba dröng go. Kjone kjone to löng llaw pogo, doyono öng kwota go, dbur llëm, shdunaba ara, wosong ĩyado.
38 Nopga eniyo tjwlõ ara, nopga Sbö miydë llëm wleniyo li kjinmo anmoyõ. To löng kjok dogro no llëmshko, dlup go bakoe. Beno löng guëng jong öötong roshko, klung öötong roshko bakoe.
39 Nopga uunkong ëre mär Sbö go kjĩshko ga Sbö beno wopjlú ba tjok, gueniyo llëbo twe Sbörë ba kong lara jlõkoyo li kjrara llëme.
40 Shäryono eni, woydara Sbörë ga llëbo ber bi kong pjlú anmoyõ kjĩshko. Epga ie woydë ber pjlo bek ba bokso, gueniyo ie woydë ber eni bi tjok bakoe.

12

Sbö, ba wapga llgweya

1 Epga mär Sbö go kjĩshko ga pak twara ba kong li shäryara lok pjire. Shji opping mär Sbö go ba kjĩshko ga pjlúe. E kjĩshko ga pak twara bi kong li shäryëy äär jong ba dbo go, shji sjen llëme. Llëbo lok bi go kwing ara, bi sënggło wleni li döy, ga rayëy. Llëbo owa, shji iche jëk pjlú llëm li rayëy bakoe.
2 Jesús woyotjlĩydë eröe. Bi iaga ber löng mär Sbö go li e, ga shji mär ber löng ba go ĩyado ba kjĩshko bakoe. Lök pjang kjlös goshko ga kura

kjinge. Wolon eni li lökyo ara ëmdë ga lökyotkara llëme. Llono ga ber shäng wopjlú sorë li woyotjlïyde pjang eröe. E irgo ga öötong sirkeno sök Sbö tjok, ba orkwo këlëkong.

3 Llëbo shäryara nopga owarë ba kong ara ga kura kjinge. Eni ga e woyotjlïzï ïyado, pjãy sjen llëm wlo, pjãy wosonkë llëm wlo bakoe.

4 Pjãy drön löng ara, pjãy opkjë llëbo owa lishko dwayo wlo, gueniyo pjãy zröydëba e kjïshko llëm obi.

5-6 Gueniyo tjlõkwo lara Sbörë beno ba wapga kong kjrina. E woyojeromi tjän. Tjlẽno beno eni:

«Pja bor wa.

Ëye woyde Tjlapgarë ara ga llgweya, opping wlo.

Ëye kjrara beno ba wa wleni ga shdũya.

E kjïshko ga pja llgweyashko ga ios ber tjwlõ ara, pja opping wlo.

Pja wlõyashko ga pja wosonkë llëme.»*

7 Wapga uunkong llgweya ba datarë, opping wlo. Eni ga llëbo wen bomi kong owashko ga miydozï ga pjãy llgweya Sbörë shäng, pjãy opping wlo. Shärye bomi kong eni, pjãy ba wapga kjïshko.

8 Ba wapga llgweya uunkong. Eni ga pjãy llgweya llëm wleni ga pjãy ba wapga jlõkoyo llëme.

9 Bi dataga löng kjok ëre kjing go li, shji llgweya, ga bangkjrëy e kjïshko. Eni ga shji llgweya bi Data, bi iaga beno löng së jlõkoyo lirëshko ga woyde ga kolëy.

10 Shji llgwera bi dataga löng kjok ëre kjing go lirë dbar kjwöbö, woydara ga ber pjlú bi kong kjïshko. Gueniyo shji llgweya Sbörëshko ga era pjlú bi kong ïyado, shji äär ber löng pjlo bek baïya dik wlo.

11 Shji llgwekobashko ga shji löng wopjlú llëm, shji löng woowa. Gueniyo shji oppino e go wleni ga shji ie ber löng jëk pjlo bek, wlẽp bakoe.

12 E kjïshko ga pjãy opyos wokjang, pjãy so no jëk ga dre dbo llëm, kjrëk kjrëk erä li kjoyo llëm wlo.

13 Pjãy wotjlïk jëk pjlo bek erä, nopga mär Sbö go jlõkoyo llëm li opping jëk pjlo bek wlo, e raye llëm wlo.

Sbö tjlõkwo kuy yõtso

14 Pjãy drön ëë, pjãy ber löng wlẽp nopga uunkong tjok wlo. Pjãy jëk pjlo bek erä. Llëm ga Tjlapga ïmi llëme.

15 Sbö wopjlú li wlokjrozï pjãy uunkongdë, rayëmi llëme. Pjãy kjlara wotjlïk owa wleni ga nopga ara iche wotjlïk owa eni bako ga pjlúe. Pjãy sjëk, e shäryë eni llëm wlo.

16 Shji orkwosmono ë tjok llëm ga shji pë ba tjok llëme. Sbö bangkjrozïa. Shji opshäryë Esaú dik llëm bakoe. Dënashko ga Sbö bangkjrara llëm kuzong ga ba wa këguëyo shtoyo li soynena dli kjrina kjïshko.

17 Miydëmi pjlú ga e irgo ga woydara ga ba data tjlẽ ber pjlú ba kong, gueniyo jlõ lara llëme. Slatong ara ëmdë ga llëye shäryara li kjlopswe obi ga äe.

18 Pjãy öötong löng Sbö shwoy, Israel tjëyoga dik llëme. Epga öötong löng dlup jong kjwara lishko. Dlup li porwako llëm, pjë jong ri ri bakoe. Eshko ga kjok ro yẽt, pjluk ara bakoe.

19-20 Wli pjlukyo kura lok. Eshko ga Sbö tjlẽ ba kong lok ga «Ëye dlup jong ëre porwono ga e zrökko jekdo ak go, öng llë ëmdë ga omporwono ga e zrökko eni bakoe»† le. Kuya lok ga bangkjrara lok ara, tjlõkwo beno ba kong kjang anmoyõ kjïshko. E kjïshko ga kjloshtono lok ara, llëye le ba kong ame wlo.

21 Moisés ëmdë ga llëye ïna li bangkjrara ara bakoe. Tjlẽ ga «Bangkjrër shäng dete erä»‡ le.

22 Gueniyo kjok buk kjrina kjok dogo ko Jerusalén, e buk Sión dlupyo jong eshko li go. Kjok ëre, e Sbö Sök Ïyado li ï. Eshko ga ba parkagaga kjok dogo so töno löng träk llëm, wopjlúe. Pjãyda öötong löng kjok eshko wleni.

* **12:5-6** Proverbios 3.11-12. † **12:19-20** Éxodo 19.12-13. ‡ **12:21** Deuteronomio 9.19.

23 Jesús tjlõkwo kjragaga woyde
Sbörë ara wleniyo löng eshko
uunkong, ko tak lok kjok dogo li epga.
Ga pjãy töno beno tjeng ba tjok lok
eshko Sbö bokshto wleni. Nopga
uunkong llgwega li e. Nopga jëktong
löng pjlo bek dënashko li iara Sbörë
beno pjlo bek ba bokso, ga ba sëya li
löng eshko. Ga pjãy töno beno tjeng
ba tjok wleni.
24 Pjãy öötong löng Jesús shwoy
wleni bakoe. Tjlõkwo tjaglën shäryaga
li e. Ba srëng kwona li kjroromi, owa
pjang bomi go li lõya Sbörë ber dret e
kjĩshko wlo. Srëng ëre tjwlõ ara, Abel ĩ
li kjinmo.
25 Pjãy sjëke. Sbö tjlẽ bomi kong-
shko ga kuzĩ yõtso. Dënashko ga tjlẽno
Israel tjëyoga kong kjok ëre kjing go
dwayoshko ga kura lok llëm kuzong
ga epga shduna. Eni ga tjlẽ bi kong
kjok dogo dwayoshko ga kuy llëm
wleni ga jlõkoyo ga shji shdũya bakoe.
26 Tjlẽno dënashkoshko ga klung iano
jek dete erä. Gueniyo eerishko ga
tjlẽ bi kong jlõkoyo ga «Llono ga klung
iër ian jek obi, kjopkwo iër ian eni
bakoe» le.
27 Miydëy e go ga kjok shäryara kës
li, e kje eshko, gueniyo llëbo wir llëm
li, era ber ĩyadoe.
28 Sbö sök no pjluyo ĩyado kjokyo
li, e wir llëme. Ga llono ga shji äär
ber löng eshko ĩyado wlo. E kjĩshko ga
shji wopjlú ba tjok dey, ga woyde ga
poshrëy, bangkjrëy, woyde sorë li eni.
29 «Bi Sbö, e iök kjok pjikklo
wleni.»§

13

Kjibokwo pjirzlong

1 Pjãy ëng woydos ara kar kar,
epenga dö wleni ĩyado.
2 Nopga miydëmi llëm wleniyo äär
bomi shwoyshko ga wlokjrozĩ löng
wopjlúe. No kjone kjone omshäryono
Sbö parkagaga kjok dogo so kong eni,
miydara lok llëm gueniyo.
3 Nopga löng kjërshko li* woyoshrozĩ,
pjãy löng ba tjok eshko wleni. Nopga
shdungoba löng li woyoshrozĩ, pjãy
shdungoba löng ba tjok wleni.
4 Pjãy orkwosmok löng pjir,
tjlõkwo loromi ëng kong jlõkoyo li
bangkjrozĩa. Pjãy pë bomi lanma,
bomi boy tjok eröe. Ëye pë no
orkwosmono ba tjok llëm li tjok ga
shdũya Sbörë.
5 Sbö tjlẽno bi kong ga
«Pjãy rayër llëm,
pjãy kjimtër ĩyado»† le.
E kjĩshko ga shji dbur woydë ara llëm,
pjãy wopjlú tjeng li tjok dey.
6 Eni ga shji tjlẽ ga
«Tjlapga, e bor kjimtaga.
E kjĩshko ga
llëye shärye nopgarë bor kong li,
e bangkjrër llëme»‡ lëy eni.
7 Sbö tjlõkwo roy lara bomi
kägäyogarë bomi kong. E kjĩshko ga
epga woyoshrozĩa. Epga jëktong löng
mär Sbö go sorë li, e woyotjlĩzĩ, ga pjãy
omshäryos eni bakoe.
8 Jesucristo, e dënashko sorë ga
eerishko ga eni, ga ber eni ĩyado.
9 E kjĩshko ga tjlõkwo oblë lëba bomi
kongshko ga jlõ lëmi llëme. Shji dbo
ara wlo ga woyde ga shji mär Sbö
wopjlú li go, shji mär kjok llgwekklo,
shji iche dli oblë oblë uë llëm li go
llëme. Era llëno llëme.
10 Syõshtagaga Sbö kong ba pjeyoga
kjĩshko parkë löng Sbö u jong li, öng
zröya, sho suya Sbö kongshko ga
sjëngna li ue lok ga pjlúe. Jesús, e
bi kong öng zröraba, sho suraba Sbö
kong wleni, gueniyo e ber syõshtagaga
li kong llëme.
11 Syõshtaga kësbangyo opzrëk jek
shto zrek anmoyõ roshkoshko ga öng
zröra li srëng söya jek ba tjok, llëbo
owa shäryara nopgarë li potjwlẽkklo,
gueniyo öng doyo beno tjeng li sökoba
pjola, sukoba u llëmshko.
12 Eni wleni ga Jesús, e söraba jek
kjok eshko li kjoko shwo lëkong, ga
shdunaba, zröraba u llëmshko bako,

§ **12:29** Deuteronomio 4.24. * **13:3** ***Nopga löng kjërshko*** le li, e ***nopga löng eshko mär Jesús go kjĩshko*** li loklo. † **13:5** Deuteronomio 31.6. ‡ **13:6** Salmo 118.6-7.

nopga ie ber ˈlöng pj̇lo bek Sbö bokso ba srëng go wˈlo.

13 Ëye woˈlono eni ga ˈlökyo ara ˈlëba. Woyde ga shji to jek ba shwoy, shji ˈlãywëba owa e kjĩshko gueniyo.

14 Kjok ëre kjing go ga shji kjok buk ĩyado wˈlo drete. Gueniyo shji ˈlöng kjok eniyo tjweˈli koshë.

15 E kjĩshko ga shji kjimtaga ber Jesúsdë, Sbö poshrëy ĩyado wˈlo, shji mär Cristo go ˈlëy ĩyado wˈlo bakoe. E ba kong ga öng zröroy, sho suroy, pjono dret ba poshrëkkl̇o wˈleni.

16 Gueniyo ˈllëbo pj̇lú shäryozĩ ĩyado, oblë kjimtozĩ bomi ˈllëbo ˈli go ĩyado bakoe. Shäryoroy eniˈli, e Sbö kong ga öng zröroy, sho suroy, pjono dret ba poshrëkkl̇o wˈleni.

17 Sbö tj̇lõkwo kjraga kägäyoga, e koˈlozĩa. Epga iara Sbörë beno ˈlöng bomi daga, ga ˈllono ga iche ba dboryë, ˈllëbo shäryara kës ˈli kjĩshko. Epga koˈlozĩ, ba pak ˈli shärye ˈlok wopj̇lú wˈlo. Eni ˈllëm ga ba pakˈli ber kjang ba kong, ga era ber pj̇lú bomi kong ˈllëme.

18 Pjãy syõshtos Sbö kong borwa kjĩshko. Miydërwa pj̇lú ga tjawa opshäryë ˈlöng pj̇lo bek Sbö bokso ˈlërwa eni borwa pj̇lúshko, ga tjawa drön ara, ˈllëbo pj̇lú miydërwa ˈli shäryërwa eni ĩyado wˈlo.

19 Rokër bomi kong ga pjãy syõshtos Sbö kong, tja kjimte jek bomi ĩk wop ä iröng obi wˈlo.

20 Bi Tj̇lapga Jesucristo woˈlonoshko ga woshrara Sbörë iröng obi, ga ba srëng kwonaˈli go ga tj̇lõkwo shäryara kjrina, ber ĩyado wˈlo. Öng wˈlẽp ushko so daga kësbangˈli e. Shji iaga berˈlöng wˈlẽpˈli e bakoe. Eni ga rokër ba kong ga

21 ˈllëbo twe bomi kong uunkong, ˈllëye woyde ga shäryëmi wˈlo ˈli shäryëmi ga pj̇lú wˈlo. Rokër ba kong obi ga Jesucristo kjĩshko ga ˈllëye shärye woydë borwa tjokˈli, e shärye eni. Jesucristo, e poshrëy, iëy ber kësbang, tjwˈlõ ara ĩyado wˈlo. Ber eni.

22 Pjeyoga, kjibokwo toror bomi kong ëre, pjãy dbokjrë e go wˈlo, ga kjibokwo ëre tj̇lõkwoyo ara ˈllëme. Eni ga rokër bomi kong ga tj̇lõkwo kjrozĩa.

23 Bi kj̇lara Timoteo, e döktong kjërshko dwayo tjän. ˈlër bomi kong miydëmi wˈlo. Tjwe iröng maˈling ga sör jek bor tjok bomi ĩk.

24 «¿Yonde?» ˈlëmi bomi kägäyoga kong. «¿Yonde?» ˈlëmi Sbö nopga uunkong kong bakoe.

«¿Pjãy yonde?» ˈle Italia sopga ˈlirë bomi kong.

25 Rokër Sbö kong ga ba wopj̇lú ˈli kjĩshko ga pjãy kjimte ara.

Carta de Santiago
Kjibokwo ëre tara Santiagorë
Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Santiago. Woyotjlĩkoba ga e Jesús lëng lëba. E sök Jerusalén kjokyo, ga parkono shäng Jesús tjlõkwo kjragaga kës li kägäyo. Sbö tjlõkwo lagaga Jesús ãska li tön löng ëng tjokshko ga Santiago beno ba kägäyo, tak pjang Hechos 15 go sorë li eni.

Eshko dbaryo ga judíoga ara löng ba kjok baĩya lishko llëm, öötong beno löng kjok shto oblë oblë shara. Kjibokwo ëre tara Santiagorë ba kong lok.

Shji löng së obishko ga shji mär Jesús go li kjĩshko ga shji shdungoba ĩyado li tara ba kong. Shji ie Sbörë ber löng shdungoba wlo, shji äär jëk löng pjlo bek ba bokso wlo li tara ba kong. Eni ga woyde ga llëbo wen bi kong owashko ga shji opshgawë e go llëm li tara ba kong bakoe.

Shji mär Jesús go jlõkoyore miydëy sorë li tara ba kong. Woyde ga shji tjlẽ yõtso li tara ba kong. Sbö bokso ga nopga uunkong tjwlõ bek, eni ga woyde ga nopga dbur arare, de llëmde, shji jëk löng pjlú nopga uunkong tjok li tara ba kong bakoe.

1 Kjibokwo ëre taga tja Santiagorë. Tja Sbö parkaga, Tjlapga Jesucristo parkaga bakoe.

Israel tjëyoga kjringgwo sak kjwara kjingsho pjök (12) Jesús tjlõkwo kjragaga shdöktong löng kjok kjwang jĩkong, kjibokwo ëre ichër jek bomi kong. Miga lër bomi kong.

Llëbo wen bi kong owa ara, shji tjlĩkoba ara

2 Pjeyoga, llëbo wen bomi kong owa oblë oblë Tjlapga Jesús kjĩshkoshko ga pjãy wopjlú ara anmoyõ.

3 Miydëmi pjlú ga pjãy tjlĩkoba, pjãy mär löng Tjlapga li go jlõkoyo miydëba e go wlo. Shäryë enishko ga pjãy opping llëbo owa kuk kjange.

4 Pjãy oppino llëbo owa kuk kjang pjir ga pjãy äär ber löng mär Sbö go, woyde sorë li eni. Eshko ga llëye woydëmi ame.

5 Pjãy kjok miydë woydë wleni ga rokozĩ Sbö kong, ga twe bomi kong. Shji kjimte woydë jlõkoyo, ga kjok miydë rokëy ba kongshko ga shji wlõya llëme.

6 Gueniyo llëbo rokëmi ba kongshko ga woyotjlĩzĩ jlõkoyo ga pjãy kjimte, pjãy kjimte llëme lëmi llëme. Ëye llëbo rokë Tjlapga kong, ga wotjlĩk ga kjimte llëme le wleni ga e iõya bakwe pjlukdë llaw pogo dlung kjing go wleni.

7 Ëye wotjlĩk eni ga kjimte Tjlapgarë llëme.

8 Nopga eniyo wotjlĩk oblë oblë ĩyado, llëye woyde li miyde löng llëme.

9 Sbö nopga llëbo ara llëm wleniyo, woyde ga löng wopjlú, Sbö kong ga tjwlõ ara kjĩshko.

10 Sbö nopga löng dbur ara wleniyo, woyde ga löng wotöshko, llono ga löng ame kjĩshko, kjlo sho longgwo wleni.

11 Dlo wen tëm kjlirkë dbo arashko ga kjlo sho zröngtëng, longgwo lon dret, ber wolësowa ame. Eni wleni ga nopga dbur ara wleniyo löng parkë dbur shak wopro ga wolon, ga ber llëye ame.

12 Ëye, llëbo owa wen ba kong kuya kjang ga era ber wopjlú, llëbo owa li kura jek pjir ga ie Sbörë ber sök së ĩyado ba tjok kjĩshko. Sbö tjlẽno jlõkoyo ga ëye omwoydë ga ie ber sök eni lara.

13 Shji wotjlĩk tjwe llëbo owa shäryë lëyshko ga shji tjlĩngga Sbörë lëy llëme. Sbö wotjlĩk llëbo owa shäryë llëm, ga ëye tjlĩya eni llëm bakoe.

14 Shji tjlĩya, llëbo owa shäryë lëyshko ga shji tjlĩngga bi wotjlĩk owa lirë.

15 Eni ga shji wotjlĩk owa kuzong ga llëbo owa li shäryëy. E irgo ga llëbo owa shäryëy jek këgong këgong. Pjirshko ga shji wolon, llëbo owa li kjĩshko.

16 Pjeyoga, pjãy jyãpgwëba ̇lëba ga
j̇lõ ̇lëmi l̇lëme.
17 L̇lëbo pj̇lú ̇li, l̇lëbo pj̇lo bek ̇li, e
twaga Data Sbörë bi kong uunkong.
Iök ̇lok kjopkwo go kës ̇li shäryaga
erë. Iök ̇li kãl̈ã kj̇lopswë ber ob̈lë ob̈lë
ĩyado. Gueniyo Sböra kj̇lopswë l̇lëme.
18 Shji iara beno ̇löng së j̇lõkoyo,
ba tj̇lõkwo bek ̇li go. L̇lëbo tjeng kës
shäryara ̇li tjrëko ga kjrara bäm go ̇li
shji, shji ber ba nopga baĩya ẇlo. E
irgo ga ob̈lë kjrayde shara.

Tj̇lõkwo kuy, ga ko ̇lëy

19-20 Pjeyoga, tja kuzĩa. Ëye tj̇lẽ bomi
kong ga kuzĩ yõtso. Pjãy tj̇lẽshko ga
woyotj̇lĩzĩ yõtso guing. Shji iirkëshko
ga l̇lëye woyde Sbörë ̇li shäryëy ̇löng
l̇lëme. E kj̇ĩshko ga shji iirkë ma ̇ling
l̇lëme.
21 E kj̇ĩshko ga l̇lëbo owa tjeng kës ̇li
rayozĩa. L̇lëbo pj̇lú l̇lëm shäryëba ara ̇li
shäryëy ame. Tj̇lõkwo ̇lara Sbörë bomi
kong, pjãy döya ẇlo ̇li, e kjrozĩ wotöy
dey.

22 Gueniyo tj̇lõkwo ̇li kumi dö l̇lëm,
ko ̇lozĩ bako, pjãy opjyãpgwë l̇lëm ẇlo.
23-24 Domer shäng kj̇lara, opĩk kjok
ĩkk̈lo go. Gueniyo ga opĩno pjir ga to ey
dwayo, ga bokkwo sorë woyo ba kong
ame. Ëye, tj̇lõkwo ̇li kuya ga ko ̇le l̇lëm
ga e so domer e kjoyoe.
25 Tj̇lõkwo bek ̇li, shji döya. Ga ëye
opping ba go, l̇lëye kuya ̇li ko ̇le, ga
woyotj̇lĩya ĩyado ga era kjimte Sbörë e
kj̇ĩshko.

26 Ëye Sbö bangkjrë, Sbö tj̇lõkwo
sök ̇le, gueniyo tj̇lẽ owa ẇleniyo ga
opjyãpgwë shäng om go. Sbö poshrëya
̇le ̇li tj̇wlõ l̇lëme.
27 Shji Sbö bangkjrë woydë j̇lõkoyo
ga shji woyde bi Data Sbörë jëk ̇löng
pj̇lo beke. Woyde ga l̇lupsëngga,
syãpga ̇löng song ẇleniyo ̇li kjimtëy,
ga shji opdë yõtso, l̇lëbo owa shärye
nopga Sbö miydë l̇lëm ẇleniyorë ̇li
shäryëy l̇lëm ẇlo.

2

No kjone kjone tj̇wlõ ara, ob̈lë kjinmo ̇lëy l̇lëme

1 Pjeyoga, pjãy mär ̇löng Jesucristo,
bi Tj̇lapga tj̇wlõ ara anmoyõ ̇li go ku-
zong ga pjãy wotj̇lĩk ga no kjone kjone
tj̇wlõ ara, ob̈lë kjinmo ̇lëmi l̇lëm dey.
2 Pjãy töno ̇löng ẇlenishko ga ĩmi
ga nopga tjwe ̇löng do pjök, kj̇lara
sakkwo goshko sakkwo ioklo shäryak
dbur sho shõyl̈õr go, doyono shäng
shwong wo ̇lëso go, kj̇lara obi song
ẇleniyo, doyono shäng shwong owa
go.
3 Eni ẇlenishko ga kj̇lara dbur ara
̇li ẇlokjrëmi pj̇lú, «Pja sök na shto pj̇lú
ëre go» ̇lëmi ba kong, gueniyo pjãy
tj̇lẽ kj̇lara song ̇li kong ga «Pja ber sök
kjweshko kjoko» ̇lëmi ba kong, l̇lëm
ga «Pja sök töshko kjweshko» ̇lëmi ba
kong eni.
4 Shäryoromi eni ẇleni ga kj̇lara ̇li
woydëmi ̇löng pj̇lú, ob̈lë ̇li kjinmo,
woyotj̇lĩmi ̇löng owa, bomi wotj̇lĩk
owa ̇li go.
5 Pjeyoga, tja kuzĩa. Nopga song
ẇleniyo kjok ëre kjing go ̇li kjrara
Sbörë, mär ber ̇löng ba go ẇlo, äär ber
̇löng no pj̇luyo sök ĩyado ̇lishko ẇlo,
l̇lëbo twe ̇lara ba woydagaga kong
j̇lõkoyo ̇li kjre ̇lok ẇlo bakoe. ¿E eni
l̇lëmdo? Shji mär ba go ̇li, e tj̇wlõ ara,
shji dbur ara ̇li kjinmo.
6 Gueniyo nopga song ẇleniyo iëmi
̇löng tj̇wlõ l̇lëme. ¿Bomi bokrotk-
aga, bomi rotaga, bomi söga äär no
l̇lgwezlong shtoyo bomi l̇lëbo döya
ẇlo ̇li, e nopga dbur ara ẇleniyorë
l̇lëmdo?
7 Pjãy Cristo ĩ, ga ba ko tj̇wlõ ara,
gueniyo ̇lãywe ̇lok owa erä.
8 Bi pj̇luyo Sbö, ba tj̇lõkwo tak
pjang eni: «Pja opwoydë sorë ga bop
kj̇lara, e woydos eni bakoe.»* Kjok
l̇lgwekklo tj̇wlõës̈bang ̇li e. Pjãy
omshäryë eni ga pjãy jëk ̇löng pj̇lo
beke.
9 Gueniyo pjãy wotj̇lĩk ga no kjone
kjone tj̇wlõ ara, ob̈lë kjinmo ̇lëmi

* **2:8** Levítico 19.18.

wleni ga llëbo owa shäryomirë löng, ga
kjok llgwekklo buk li sömi löng llëme.
10 Ëye kjok llgwekklo li kolë
uunkong, gueniyo diktong kjwara
go wleni ga shdũya Sbörë, e diktong
shäng uunkong go wleni.
11 Sbö tjlẽno ga «Shji pë oma boy
oblë tjok llëme»† lara, «Shji no zrök
llëme»‡ lara bakoe. Eni ga no zröromi
wleni ga pjãy pono oma boy oblë tjok
llëm ëmdë ga Sbö kjok llgwekklo li
koloromi llëme.
12 Tjlõkwo bek li, shji döya. Ga pjãy
llgweya Sbörë ba tjlõkwo bek li go. Eni
ga pjãy tjlẽ pjlo bek, pjãy opshäryos
pjlo bek bakoe.
13 Shäryozĩ eni, ëye, oblë songe
le llëm ga no llgwezlong dbaryo ga
songe le Sbörë ba kong llëm bako
kjĩshko. Ëye, oblë songe le ga eshko ga
sök wlẽpe.

Shji mär Cristo go, shji llëbo pjlú shäryë

14 Pjeyoga, ¿ëbo mär Cristo go
jlõkoyo le, gueniyo llëbo pjlú shärye
llëm ga e llënoro? ¿Wotjlĩk eni ga där
lëmiro?
15 ¿Ĩmi ga bomi pjeyo shäng kjlara,
shwong llëm, dli llëm wlenishko ga
16 pjãy tjlẽ ba kong ga «Pja nom sök
wopjlú bop ushko. Pja ber sök kjlikjli,
pja ië pjlú bakoe» lëmi ba kong,
gueniyo sënomi llëm ga e llënoro?
17 Eni wleni ga «Tja mär Cristo
go jlõkoyo» lëmi, gueniyo llëbo pjlú
shäryëmi llëm ga e llëno llëme.
18 No kjone kjone tjlẽ ga «Kjlara mär
Cristo go, kjlara llëbo shäryë pjlúe» le
eni. Tja tjlẽ ba kong lok ga «Tja llëbo
pjlú shäryë. ¿Pja llëbo pjlú shäryë llëm
ga pja mär Cristo go jlõkoyo li miydër
sorë? Tjara mär Cristo go jlõkoyo li
miydëp, llëbo pjlú shäryër shäng li go»
lër ba kong eni.
19 Miydëp ga Sbö, e kjlarasoe lëp
eni. Eni ga pjlúe. Gueniyo Ä sëyagara
ommiydë bako, ga Sbö bangkjre lok
dete erä.
20 Pja kjok miydë llëme. Ëbo mär
Cristo go jlõkoyo le, gueniyo llëbo pjlú
shärye llëm ga e llëno llëme lër shäng
bop kong. ¿Woydëp ga llëbo lër bop
kong jek obi, tjlõkwo ëre kjrëp wlore?
21 Dënashko ga bi kjokë Abraham,
ba wa Isaac shara, zröya, sho suya
Sbö poshrëkklo wlo lara. Sbö kolara
eni kjĩshko ga e iara Sbörë beno pjlo
bek ba bokso.
22 Miydëp e go ga Abraham mär
shäng Sbö go jlõkoyo lara dö llëm, llëbo
pjlú shäryara bakoe. Ga llëbo shäryara
li kjĩshko ga beno shäng mär Sbö go
jlõkoyo.
23 Eni ga Sbö tjlõkwo tak pjang li
beno jlõe. Tjlẽ ga «Sbö tjlõkwo kjrara
Abrahamdë, ga mär beno shäng ba
go. E kjĩshko ga iara Sbörë beno pjlo
bek ba bokso.»§ Ga Abraham kowara
Sbörë ba kjlarayo.
24 Miydëp e go ga shji ie Sbörë ber
pjlo bek ba bokso, shji mär Cristo go
lëy li kjĩshko dö llëm, shärye eni, llëbo
pjlú shäryëy bako li kjĩshko.
25 Eni wleni ga dënashko ga walë
shäng kjlara ko Rajab, to shäng
opsoynek domerga oblë oblë kong
wleniyo. Nopga kjok ĩga wleniyo
li shrono löng ba ushkoshko ga
wlokjrara, ga ichara to jek irbo oblë
go, shakoba llëm wlo. E kjĩshko ga iara
Sbörë beno pjlo bek ba bokso.
26 Shji doyo tjok, gueniyo shji sëya
dret ga shji löng së llëm, shji wolonoe.
Eni wleni ga shji mär Cristo go jlõkoyo
lëy, gueniyo llëbo pjlú shäryëy llëm
wleni ga e llëno llëme.

3

Bi kjyorkwo

1 Pjeyoga, no pinggaga llgweya
Sbörë kjang, oblë kjinmo. E kjĩshko
ga pjãy ara wotjlĩk äär ber no pingga
llëme.
2 Shji uunkong dir llëbo oblë oblë
go. Gueniyo ëye dir ba tjlẽ li go llëm
ga era pjlo bek, opdë dir llëm wlo ga
pjlúe.

† **2:11** Éxodo 20.14; Deuteronomio 5.18. ‡ **2:11** Éxodo 20.13; Deuteronomio 5.17. § **2:23** Génesis 15.6.

3 Kwomgla, e kjamo pjriy pjir, shji
kole wlo. Eni ga söy llaw pogo ga
pjlúe.
4 Kjyong këskës jëk tjeng dlung
kjing go li woyotjlĩzĩa. Këskës, bakwe
pjlukdë dbo ara ëmdë ga söya ba
sögarë llaw pogo, ba llgwekklo chi-
rawa li go.
5 Bi kjyorkwo ëre eni bakoe. Chi-
rawa ëmdë ga shji krë ara e go. Iök
sëya woyotjlĩzĩa. Chirawa ëmdë ga
kjok buk kësbang suya pjir ga pjlúe.
6 Bi kjyorkwo ëre iök sëya wleni.
Llëbo owa le oblë oblë. Bi doyo
uunkong srer, tjlõkwo le bi kjyork-
worë li go. Shji sreya pjir, iök ichara
Ärë, shji suya wlo wleni.
7 Äya kjloshko so oblë oblë
wlẽpyotkëy, ber löng tjëkso wlo ga pjlú,
sënwa llë, dgur llë, llëbo dlung roy so
bakoe.
8 Gueniyo bi kjyorkwora iëy ber
tjëkso ga äe. E llëbo owa slõy ga ä
wleni, dgur kowo dyo owa, bi zrökklo
wleni.
9 Sbö, e bi Tjlapga, bi Data bakoe.
No shäryara so e kjoyoe. Ga bi kjy-
orkwo li go ga Sbö poshrëy, gueniyo
nopga lãywëy owa e go bakoe.
10 Tjlõkwo pjlú, tjlõkwo owa, e tur
kjamoyo kjwaraso go. Pjeyoga, e pjlú
llëme.
11 ¿Di pjlëblë, di kë ara, e tur tjwe di
bokkwo kjwaraso go llëm llëmdo?
12 Kjor ko *higuera*, e botjyë *olivo*
llëm, kjillgwo botjyë *higuera* llëm, ga
di pjlëblë shjiy di bäng buk pjlek roy
dwayo llëm bakoe.

Kjok miydë kjring pjök

13 Pjãy kjok miydë ara, wotjlĩk pjlú
wleniyo lëmi ga pjãy eni miydëba wlo
ga pjãy jëk pjlo bek, llëbo shäryëmi
wotöy, woyotjlĩmi bomi kjok miydë li
go guing.
14 Gueniyo pjãy wotjlĩk owa oblë
kong ba llëbo kjĩshko, pjãy wotjlĩk ber
löng bäm go wleni ga pjãy kjok miydë
llëm, pjãy krë llë go wlo llëm bakoe.
15 Ëye wotjlĩk eni ga ba kjok miydë
li twaga Sbörë llëm, e kjok ëre so ĩ,
twaga Ärë om go ba kong.
16 Nopga wotjlĩk owa oblë kong
ba llëbo kjĩshko wleniyo löng lishko
ga llëbo owa shärye lok oblë oblëe.
Nopga wotjlĩk ber löng bäm go
wleniyo löng lishko ga nopga ëngkjwë
ëng tjok ara.
17 Gueniyo kjok miydë twe Sbörë
bi kong li, e eni llëme. Ëye kong
kjok miydë eniyo twe Sbörë ga era
jëk shäng pjlo beke. E ëngkjwë llëm,
wotjlĩk oblë kong pjlú, oblë kole,
oblë songe le, llëbo pjlú shärye oblë
kong ara, no kjone kjone tjwlõ ara,
oblë kjinmo le llëm, wotjlĩk bek ĩyado
bakoe.
18 Nopga wotjlĩk ber löng wlẽp ëng
tjok le ga eshko ga jëk löng pjlo bek
erä.

4

Shji Sbö kolë

1 ¿Pjãy ënglë kar kar, pjãy ëngkjwë
ëng tjok kar kar ega miydëmi llëmdo?
¿Shäryëmi eni, pjãy ie bomi wotjlĩk
owa lirë llëbo oblë oblë woydë ber
bomi kong, pjãy ber löng wopjlú wlo
kjĩshko llëmdo?
2 Llëye woydëmi ber bomi kong li
wlẽmi llëme. E kjĩshko ga oblë zrömi,
ba llëbo li kjrëmi ber bomi kong wlo.
Llëbo oma ĩ, e koĩmi. E kjĩshko ga pjãy
ënglë kar kar, pjãy ëngkjwë ëng tjok
kar kar, ba llëbo li kjrëmi ber bomi
kong wlo. Pjãy llëbo dret, rokëmi Sbö
kong llëm kjĩshko.
3 Ga llëbo rokëmi ba kongshko ga
rokëmi bomi wotjlĩk owa li go, ber
bomi kong pjlú wlo erä. E kjĩshko ga
llëbo twe bomi kong llëme.
4 Pjãy so domer orkwosmok shäng
pjir, gueniyo jëk shäng walë oblë tjok
kjoyoe. ¿Pjãy tön nopga Sbö miydë
llëm wleniyo tjokshko ga pjãy ber löng
Sbö moskwo miydëmi llëmdo? Ëye
wotjlĩk jëk nopga owa wleniyo dik ga
opyono beno löng Sbö moskwo.
5 Sbö tjlõkwo tak pjang li tjlẽ ga Sëya
twara Sbörë beno pjang bi go li, shji
ymoyotke ara, woyde ga shji jëk Sbö
tjok jlõkoyo. ¿Tara pjang eni li tjwlõ
llëme lëmiro?

6 Gueniyo ba wopjlú li kjĩshko ga
shji kjimte ara anmoyõ. E kjĩshko ga
Sbö tjlõkwo tak pjang li tjlẽ ga
«Ëye krë ä ga Sbö wotjlĩk owa ba kong.
Ëye wotöy ga kjimte ara, ba
wopjlú li kjĩshko.»*
7 Eni ga pjãy optwos Sbö kong, ga
kolozĩa. Jlõ lëmi Ä kong llëm, ga e tök
pjolae.
8 Pjãy jëk löng Sbö tjok ga Sbö jëk
shäng bomi tjok bakoe. Pjãy llëbo owa
shäryaga, llëbo owa shäryëmi löng li
rayozĩa. Pjãy wotjlĩk löng kjring pjök
wleni ga bomi wotjlĩk owa li rayozĩ,
pjãy ber löng wotjlĩk bek wlo eröe.
9 Pjãy woydos, pjãy slarzong, pjãy
kjloshtos bakoe. Pjãy jar ame, pjãy
ber löng slar ëë shara. Pjãy wopjlú
ame, pjãy ber löng woydë shara.
10 Pjãy opyos ber löng wotöy Tjlapga
bokso. Eni ga pjãy ie ber tjwlõ ara.
11 Pjeyoga, shji ëngë owa ëng kong
kar kar llëme. Bomi kjlara lãyworomi
owa, llëm ga e owa loromi wleni ga
Sbö kjok llgwekklo li owa loromi
wleni. Eshko ga kjok llgwekklo li
kolëmi löng ame, pjãy opyono beno
löng tjwlõ ara, kjok llgwekklo li
kjinmo, kjok llgwekklo li pjlúre, de
oware ĩga wleni.
12 Kjok llgwekklo twaga li kjlaraso.
No llgwega li kjlaraso bakoe. Bi döga,
bi shdungga li e. Bomi kjlara pjlúre,
de oware laga ber pjãydë llëme.

Shji krë llëme

13 Tja kuzĩa. Pjãy kjone kjone tjlẽ
ga «Eeri, bong ga shji to kjok shto
oblë. Shji ber löng eshko lu pjlara
llëbo soynek, dbur shak ara wlo» lëmi
eni.
14 Gueniyo llëye wen tjwe bomi
kong bong li llë miydëmi löng llëme.
Pjäng sho lon tjwe töy ga wop sira ga
beno drete. Pjãy löng së li, pjãy so
pjäng sho e kjoyoe.
15 Bek wlo ga pjãy tjlẽ ga «Woyde
Tjlapgarëra, shji ber löng wopjlú, llëbo
shäryëy oblë oblë bakoe» lëmi eni dey.
16 Gueniyo pjãy krë ä ĩyado. Ëye krë
ga llëbo owa shäryayde.
17 Ëye, llëbo pjlú shäryako li miyde,
gueniyo shärye llëm ga llëbo owa
shäryayde löng.

5

Nopga dbur ara wleniyo llëbo owa shäryono

1 Nopga dbur ara wleniyo, tja kuzĩa.
Pjãy slarzong, pjãy kjloshtos, llëbo
wen tjwe bomi kong owa kjĩshko.
2 Eshko ga bomi llëbo tjeng kës li
sreno pjir, bomi shwong llë uara ba
sëyarë drete.
3 Bomi dbur sho shõyĩõr, pjlublún, e
dyano tjeng. E ĩya Sbörë, ga miyde e
go ga ëye kjimtoromi bomi dbur li go
llëme. E kjĩshko ga pjãy suya iök go, e
bomi shdungglo wlo.
4 Nopga parkono bomi kong bomi
kjokshko li potjwlẽnomi llëme. E
kjĩshko ga kjloshtono lok Tjlapga kong
bomi kjĩshko, ga kurae. Tjlapga, llëye
shärye woydë li shärye ga pjlúe.
5 Kjok ëre kjing go ga pjãy löng owa
llëm, llë pogo shäryoromi pjir, woy-
doromi sorë li eni. Öng sök shoryë li,
e zrökoba wlo li miyde sök llëme. Pjãy
löng eni bakoe. Llëye wen tjwe bomi
kong li woyotjlĩmi löng llëme.
6 Nopga pjlo bek li shdunomi,
zröromi ara, ga opwlikono lok llëme.

Llëbo owa wen tjwe bi kongshko ga kuy wlẽpe

7 Eni ga pjeyoga, Tjlapga Jesús
tjwe iröng obi dbaryo li koshëmi löng
wopro ga pjãy ber löng wlẽp, pjãy
woydë llëme. Dwla dgaga, ba dwla
dgara pjirshko ga shunyo dbaryo li
koshe sök wlẽp, dwla li botjyë wlo.
8 Pjãy ber löng wlẽp eni bakoe.
Pjãy opyos wokjang, wosonkë llëm,
Tjlapga li tjwe iröng obi dbaryo li dörö
kjĩshko.
9 Pjeyoga, pjãy ëng lãywë owa ëng
kong kar kar llëm, llëm ga pjãy shdũya
Tjlapga lirë. Bi llgwega shäng u bäng
bäng tjän.

* **4:6** Proverbios 3.34.

10 Pjeyoga, Sbö tjlõkwo lagaga tek dënashko so li woyotjlĩzĩa. Tjlẽno lok oba kong Tjlapga ko go, ga llëbo weno ba kong owa ara ba kjĩshko, gueniyo kura lok löng wlẽp, woydono lok llëme.
11 No kjone kjone, kong llëbo weno owa ara, ga kura lok löng wlẽpe. Epga kjimtara Sbörë ara lëy eni. Job, e woyotjlĩzĩa. Dënashko ga llëbo weno ba kong owa ara, ga kura sök wlẽpe. E irgo ga kjimtara Tjlapgarë ara li miydëmi pjlúe. Tjlapga, shji woyde ara, shji songe le ara bakoe.
12 Pjeyoga, llëbo lër bomi kong tjwlõ ara. Shji tjlẽ jlõkoyo ë ko go llëme. Shji tjlẽ jlõkoyo kjok dogo so ko goshko llëm, kjok ëre so ko go llëm bakoe. Pjãy tjlẽshko ga «Ëng» loromi ga shäryozĩ eni, «Llëme» loromi ga shäryozĩ eni bako, pjãy shdũya Sbörë llëm wlo.

Shji song wleni ga shji syõshtë Sbö kong sorë

13 Pjãy kjone kjone löng woydë ga pjãy syõshtos Sbö kong. Pjãy kjone kjone löng wopjlú ga pjãy tos, Sbö poshrëk wlo.
14 Pjãy kjone kjone swlo ara ga tjlapgaga Jesús tjlõkwo kjraga kägäyoga rokozĩ, syõshtë Sbö kong bomi kjĩshko wlo, pjãy poshtiya lok kjyo go Tjlapga ko go wlo bakoe.
15 Ga wotjlĩk ga swlo li popte Tjlapgarë le lok jlõkoyo ga swlo li popte, ga owa pjang ba go li lŏya ber dret bakoe.
16 E kjĩshko ga pjãy llëbo owa shäryono ga lozĩ ëng kong, ga pjãy syõshtos ëng kjĩshko, pjãy popte Sbörë wlo. Ëbo pjlo bek li syõshtokdo Sbö kong ga llëbo rokara li shärye Sbörë ba dbo ara go.
17 Dënashko ga domer shäng kjlara ko Elías, e so shji kjoyoe. E syõshtono Sbö kong jlõkoyo, shunyo shrë llëm wlo, ga shunyo shrono llëm öötong lu pjloglo mya kjingsho bëye.
18 E irgo ga syõshtono jek obi, ga shunyo shrono jek iröng obi, ga dwla llë lok klung kjing go li botjyono jek obi.
19 Pjeyoga, ëye diktong, tjlõkwo bek li rayara ga woyde ga sömi tjwe iröng obi.
20 Eshko ga ba kjimtaga li, e llëbo shäryono ba kong kësbang, wolon ame wlo, ga owa pjang ba go kës li lŏya Sbörë ber drete.

Primera carta de Pedro
Kjibokwo ëre tara Pedrorë
Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Pedro. E kowëba Simón bakoe. Dënashko ga e Jesús oppingga. Jesús oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) tjwlõ arayo li e. Jesús wolono, ga woshrara Sbörë iröng obi irgo ga Pedro beno shäng Sbö tjlõkwo laga Jesús ãska wleniyo shara.

Kjibokwo ëre tara Jesús tjlõkwo kjragaga löng kjok shto oblë oblë Asia kjokyo li kong. (Eeri ga kjok eshko li ko Turquía.)

Eshko dbaryo ga Jesús tjlõkwo kjragaga shdungoba ara. E kjĩshko ga kjibokwo ëre tara Pedrorë, epga kjimte jëk pjlo bek wlo, epga shdungoba ara gueniyo. Epga kjrara Sbörë om go, eni ga woyde ga epga wotjlĩk ba doyo om go li go llëm, woyde ga ber löng shdungoba wlo ĩyado dey, Jesús shdunaba sorë ga eni li tara ba kong. Shji shdungoba enishko ga miydëy e go ga shji Sbö nopga jlõkoyo tara ba kong bakoe.

1 Kjibokwo ëre taga tja Pedrorë. Tja Sbö tjlõkwo roy laga Jesucristo ãska.

Nopga kjrara Sbörë ber baĩya wlo, kjibokwo ëre ichër jek bomi kong. Pjãy kjok ëre so ame, pjãy shdöktong beno löng kjok shto oblë oblë, Ponto kjokyo, Galacia kjokyo, Capadocia kjokyo, Asia kjokyo, Bitinia kjokyo bakoe.

2 Dënashko ga Data Sbö wotjlĩk bomi ië ber ba nopga baĩya wlo le. E irgo ga pjãy kjrara, ga pjãy iara ba Sëyarë beno tjeng dboy ba kong. Pjãy beno löng Jesucristo kolë, ga pjãy döra ba srëng kwona li go.

Rokër Sbö kong ga ba wopjlú li kjĩshko ga pjãy kjimte ara, pjãy ie ber löng wlẽp bakoe.

Sbö poshrëy, llëbo shäryara bi kong kësbang li kjĩshko

3-4 Sbö, bi Tjlapga Jesucristo Data li poshrëy ara. Shji songe lara kjĩshko ga Jesucristo wolono, ga woshrara Sbörë iröng obi, shji wen ber tjaglën wleni ba kjĩshko wlo, shji ber löng llëbo jnena Sbörë tjeng kjok dogo twe bi kong wlo li koshë löng wopjlú wlo. Llëbo ëre pjir llëm, srer llëm, an llëm bakoe. Poshrëy ara e kjĩshko.

5 Shji mär Sbö go kjĩshko ga shji de ba dbo ara go, äär jong kjok pjir dbaryo lishko jã. Eshko dbaryo ga pjãy döya, woyotjlĩna dënashko sorë li eni.

6 E kjĩshko ga eerishko ga llëbo owa wen tjwe bomi kong dbar kjwöbö wlo ëmdë ga pjãy löng wopjlú ara anmoyõ. Llëbo owa li, e bomi tjlĩkklo erä.

7 Dbur sho shõylõr iëy iök roy, e roshko llëbo oblë tjok li pjë dret wlo, ber dbur sho erö wlo. Eni ëmdë ga llono ga dbur sho li pjë dret bakoe. Pjãy mär Sbö go li, e tjwlõ ara, dbur sho shõylõr kjinmo. Ga llëbo owa wen tjwe bomi kong, pjãy mär ber löng Sbö go jlõkoyore miyde Sbörë wlo. Eni ga Jesucristo tjweshko ga pjãy roy ber pjlú, ga pjãy ie Sbörë ber tjwlõ ara.

8-9 Jesucristo woydëmi ara, ĩnomi llëm gueniyo. Eerishko ga ĩmi löng llëm ëmdë ga pjãy mär löng ba go, pjãy döya wlo. Ga pjãy döya shäng. E kjĩshko ga pjãy wopjlú ara anmoyõ, bomi wopjlú li sorë lëy ga äär llëme.

10 Dënashko ga Sbö tjlõkwo lagaga, llëbo pjlú shärye Sbörë bomi kong ba wopjlú kjĩshko li roy lara lok oba kong. Ga tjlõkwo lagaga li oppino lok ara, shji där ber löng ĩyado sorë li miyde lok wlo.

11 Cristo Sëya ichak beno pjang ba go, ga llëbo owa wen tjwe Cristo kong li roy lara ba kong lok. Gueniyo shäryë llono, sorë, e miydara lok llëm, llëye tjwe pjlú anmoyõ e irgo li miydara lok llëm bakoe. E kjĩshko ga oppino ara, e miyde lok wlo.

12 Gueniyo Sbö tjlẽno ba kong lok ga tjlõkwo pjlú le löng li, e nopga löng

eshko dbaryo kong ˈlëm, e ber shji ˈlöng eerishko dbaryo ˈli kong. Ga Sbö Sëya ichak kjok dogo dwayo ˈli nopga ichono bomi shwoy, tjˈlõkwo pjˈlú tara ˈlok beno pjang ˈli roy ˈlë bomi kong, ga kuromi. Sbö parkagaga kjok dogo so ëmdë ga ommiydë ˈlok woydë bakoe.

Shji ber pjˈlo beke

13 E kjĩshko ga pjãy sjëk, pjãy wotjˈlĩs bëy, pjãy ˈlëbo shäryë ga woyotjˈlĩzĩ yõtso guing. Jesucristo tjweshko ga ˈlëbo pjˈlú shärye Sbörë bomi kong ba wopjˈlú ˈli kjĩshko. E koshomirë eröe.
14 Sbö miydomirë ˈlëm obishko ga pjãy jëk ˈlöng bomi wotjˈlĩk owa ˈli go. Gueniyo shäryëmi ame, Sbö koˈlozĩ shara, wapga ba data koˈlë pjˈlú wˈleni.
15 Pjãy kjrara Sbörë beno ba nopga baĩya. Eni ga Sbö, e pjˈlo bek kuzong ga woyde ga pjãy ber ˈlöng pjˈlo bek baĩya dik bakoe.
16 Ba tjˈlõkwo tak pjang eni: «Pjãy ber ˈlöng pjˈlo bek, tja pjˈlo bek kjĩshko.»*
17 Sbö, e bomi Data ˈlëmi, gueniyo shji uunkong ˈlgweya beke. E kjĩshko ga pjãy ˈlöng shto oblë so wˈleni kjok ëre kjing go obishko ga Sbö bangkjrozĩ ĩyado.
18 Dënashko ga pjãy jëk ˈlöng ˈlëno ˈlëm wˈleni, pjãy pina bomi datagarë sorë ˈli eni. Gueniyo pjãy tjwˈlẽna, döra Sbörë. Pjãy tjwˈlẽna dbur sho shõyˈlõr go ˈlëm, dbur sho pjˈlubˈlún go ˈlëm bakoe. Lˈlëbo ëre ber ĩyado wˈlo ˈlëme.
19 Pjãy tjwˈlẽna Cristo srëng tjwˈlõ ara ˈli go. E so öng wˈlẽp ushko so ˈlgwoklë poglo go ˈlëye ˈlëm wˈleniyo kjoyoe.
20 Kjok ëre shäryayde ˈlëm obishko ga e kjrara Sbörë, ga eerishko ga öör woˈlono bomi kjĩshko.
21 Ba kjĩshko ga pjãy mär ˈlöng Sbö go. E woshrara Sbörë iröng obi, ga iara beno kësbang, tjwˈlõ ara. E kjĩshko ga pjãy mär Sbö go, ga koshëmi ˈlöng wopjˈlúe.
22 Tjˈlõkwo bek ˈli koˈlëmi ˈlöng kjĩshko ga ˈlëbo owa shäryëmi ˈlöng dënashko ˈli rayoromi pjire. Pjãy beno ˈlöng bomi pjeyoga woydë jˈlõkoyo shara. E kjĩshko ga pjãy ëng woydos ara kar kar jˈlõkoyo.
23 Pjãy weno bukshko ga pjãy woˈlon wˈlo, bomi dataga ĩ dik. Sbö tjˈlõkwo, era së, pjir ˈlëme. Kjroromi kjĩshko ga pjãy weno tjaglën wˈleni, ga pjãy iara beno ˈlöng woˈlon wˈlo ame, pjãy beno ˈlöng së ĩyado wˈlo shara.
24 Sbö tjˈlõkwo tak pjang eni:

«Kjˈlo sho dan dogro,
ga nana ˈlonggwo ˈlon pjire.
Nopga uunkong woˈlon,
kjˈlo sho wˈleni.
Nopga tjwˈlõ ara ˈli pjir,
nana ˈlonggwo wˈleni.
25 Gueniyo Tjˈlapga tjˈlõkwo,
e pjir ˈlëm, pjang ĩyado.»†

Tjˈlõkwo pjˈlú ˈlak bomi kong ˈli ëre.

2

1 E kjĩshko ga ˈlëbo owa shäryëmi ˈlöng oblë kong ˈli, e rayozĩ uunkong. Oblë jyãpgwëy ame. Shji ˈlëbo pjˈlú shäryë, shji ĩkoba wˈlo dö ame, ˈlëbo pjˈlú ˈli shäryozĩ, woyotjˈlĩmi bomi pjˈlúshko eni kjĩshko shara. Shji wotjˈlĩk owa oblë kong ba ˈlëbo kjĩshko ame. Oblë ˈlãywëy owa ame bakoe.
2 Chida wen buk kjwˈlë ga nä ië woydë sorë ga Sbö tjˈlõkwo wˈlẽzĩ eni bakoe. Eni ga pjãy döya Sbörë sorë ˈli miydëmi jek këgong këgong.
3 Miydoromi pjˈlú ga Tjˈlapga wopjˈlú bomi tjok ˈli, e pjˈlú anmoyõ.

Akkwo u shakklo

4-5 Shji u shäryë akkwo go ga akkwoyo iëy töshko bäm go, ber ba shakklo wˈlo. E irgo ga akkwo iëy ba kjing go jem jong ëng kjing go. Sbö shäng u shäryë wˈleni. Pjãy jëk ˈlöng Jesucristo tjok. Era so ak iak beno buk bäm go u shakklo kjangyo wˈleni ˈli kjoyo, gueniyo e sök së. E woydara nopga ararë ˈlëm, gueniyo kjrara Sbörë beno ba kong tjwˈlõ ara anmoyõ. Ga pjãy mär ˈlöng Jesucristo go kjĩshko ga pjãy iara Sbörë beno ˈlöng syõshtagaga tjeng dboy ba kong wˈleni, pjãy ber ˈlöng syõshtë ba kong wˈlo. Pjãy so akkwo iak jem jong ëng

* **1:16** Levítico 11.44-45; 19.2; 20.7. † **1:25** Isaías 40.6-8.

kjing go li kjoyo, gueniyo pjãy löng së
bakoe.
6 Sbö tjlõkwo tak pjang eni:
«Akkwo iër buk kjwara Sión* kjokyo li
ïzïa.
E tjwlõ ara anmoyõ.
Kjroror, ioror beno buk u
shakklo bäm go li e.
Ëye mär ba go ga
llëye koshe li wlëya jlõkoyo.»†
7 Pjãy mär löng ak lër shäng li
go. Bomi kong ga tjwlõ ara anmoyõ.
Gueniyo llëbo tak pjang Sbö tjlõkwo
go, ëye mär ba go llëm li kjïshko. Tjlëno
beno eni:
«Akkwo woydara u shäryagagarë llëm
li,
e iak beno buk bäm go, u shakklo
kjangyo wleni.»‡
8 Ga tjlë obi ga
«Ak li, e no llrinyoklo, no sabyoklo
bakoe.»§
Epga sabyë, tjlõkwo roy pjlú li kole lok
llëm kjïshko, lara Sbörë dënashko ba
kjïshko sorë li eni.

Nopga kjrara Sbörë beno baïya

9 Dënashko ga pjãy jëk löng kjok ro sï
roy* wleni, gueniyo pjãy kjrara Sbörë
beno ba nopga baïya, syõshtagaga
tjeng dboy ba kong wleni, llëbo pjlú
shäryara li roy lëmi wlo. Pjãy jëk beno
löng kjok shjiy roy† wleni shara.
10 «Dënashko ga pjãy tjëyo kjrinaso
llëm,
gueniyo eerishko ga pjãy Sbö ï
shara.
Dënashko ga pjãy songe lara llëm, pjãy
kjimtara llëm,
gueniyo eerishko ga pjãy songe
le, pjãy kjimte bakoe.»‡
11 Pjeyoga, pjãy löng shto oblë so
wleni kjok ëre kjing go. E kjïshko ga
rokër bomi kong ga pjãy wotjlïk tjwe
owa ga shäryëmi llëme. Wotjlïk owa li,
e bomi wloyo.
12 Pjãy jëk löng pjlo bek nopga
Sbö miydë llëm wleniyo bokso. Eni
ga pjãy rote lok ara ëmdë ga llëbo
pjlú shäryëmi löng li ïya lok, ga Sbö
tjweshko ga e poshrëya lok ara bomi
kjïshko.

Kjok llgwegaga kolozïa

13 Tjlapga kjïshko ga kjok llgwegaga
kjok ëre kjing go löng kës li kolozïa.
Bomi pjluyo kolozïa.
14 No ichagaga bomi kjokshko li
kolozï bakoe. Epga parkë löng nopga
llëbo owa shäryë li shdungga, nopga
llëbo pjlú shäryë li poshrëga bakoe.
15 Woyde Sbörë ga pjãy llëbo pjlú
shäryë, Sbö tjlõkwo li llëno llëme le
nopga wotjlïk llëm wleniyorë ame
wlo.
16 Dënashko ga pjãy parkagaga
tjwlëk löng pjir wleniyo dik. Gueniyo
pjãy döra Sbörë kjok llgwekklo tara
Moisésdë li dbo dorko dwayo. Eni ga
pjãy jëk löng nopga ichaga ërë llëm
wleni, gueniyo pjãy llëbo owa shäryë
e kjïshko llëme. Pjãy jëk löng nopga
ichaga Sbörë wleni dey.
17 Nopga uunkong bangkjrozï beke.
Bomi pjeyoga Jesús tjlõkwo kjraga
woydozï ara. Sbö bangkjrozïa. Bomi
pjluyo bangkjrozï bakoe.
18 Parkagaga tjwlëk löng pjir
wleniyo, bomi sogoga kolozï,
bangkjrozï bakoe. Wotjlïk bomi tjok
pjlúre, de oware, e kolozï, bangkjrozï
bakoe.
19 Shji shdungoba llë kjïy llëm, ga
kuy kjing Sbö kjïshko ga Sbö ber
wopjlú bi tjok eshko.
20 Pjãy shdungoba llëbo owa
shäryoromi kjïshko, ga kumi kjing ga e
llëno llëme. Gueniyo pjãy shdungoba
llëbo pjlú shäryoromi kjïshko, ga kumi
kjing ga Sbö ber wopjlú bomi tjok
eshko.
21 Pjãy rokara Sbörë e kong wlo.
Cristo, e shdunaba bomi kjïshko, ga
woyde ga pjãy omshäryë baïya dik eni
bakoe.
22 E llëbo owa shäryono llëm, e
jyõrkono ë kong llëm bakoe.

* **2:6** ***Sión*** kjokyo, e kowëba ***Jerusalén*** bakoe. † **2:6** Isaías 28.16. ‡ **2:7** Salmo 118.22. § **2:8** Isaías 8.14. * **2:9** ***Kjok ro sï*** le li, e ***llëbo owa*** loklo. † **2:9** ***Kjok shjiy*** li, e ***llëbo pjlú*** loklo. ‡ **2:10** Oseas 1.6, 9; 2.23.

23 Äyoshtëba owashko ga dboryara
ïlëme. Shdungobashko ga kroyoy-
wara ïlëm bakoe. Opyono beno tjeng
Sbö wloshko, era kjok ïlgwek beke.
24 Cristo om go ïli doyo löraba pjang
kjïös goshko ga owa shäryoroy ïli, e
beno pjang ba go. Shäryara eni, shji
ber löng ïlëbo owa shäryë ame wlo.
Woydara ga shji ber löng së tjaglën
wleni, shji jëk löng ïlëbo pjlú shäryë
wlo shara. Shpok bäng beno ïlok ba
go ïli kjïshko ga shji poptara beno löng
swlo ame.
25 Dënashko ga pjãy uunkong jeno
löng, öng ushko so jeno sök dik.
Gueniyo eerishko ga pjãy to tek irëng
bomi daga, bomi wlikaga ïli shwo
ïlëkong.

3

Shji orkwosmok löng pjir ga shji jëk ëng tok sorë

1-2 Walëga orkwosmok löng pjir,
bomi ïlanmaga kolozï eni bakoe.
Kjone kjone löng tjlõkwo kjroydë ïlëm
obi wleni ga ïya ïlok ga bangkjrëmi
pjlú, ïlëbo uunkong shäryëmi pjlú
bakoe. Eni ga tjlõkwo ïli kjre bebi kjwe,
tjlõkwo ïli ïlëmi ba kong guing ïlëme.
3 Woydëmi ga pjãy opyë wolësowa
wleni ga pjãy käkzong poshäryë oblë
oblë ïlëm, pjãy doyë shwong tjwlõ
ara go ïlëm, pjãy doyë ïlëbo wolësowa
shäryak dbur sho shõyïõr go ïlëm
bakoe.
4 Pjãy wolësowa Sbö bokso ïyado wlo
ga woyde ga pjãy wlëp, wotöye. Ïlëbo
wolësowa eni ïli wen tëm bomi pjlúshko
dwayo, e pjir ïlëm, ga Sbö kong ga
tjwlõ ara.
5 Dënashko ga walëga mär löng Sbö
go ïli ber wolësowa wlo ga omshäryono
eni bakoe. Ba ïlanmaga kolara ïlok.
6 Sarara, ba ïlanma Abraham
kolara, ga kowara ba tjlapga. Eni
ga pjãy jëk pjlo bek, ïlëye bangkjrëmi
ïlëm ga pjãy ba wapga wleni.
7 Domerga orkwosmok löng pjir,
pjãy wotjlïk bomi boyga tjok pjlú eni
bakoe. Epga bangkjrozï, pjãy dbo
ara ba kjinmo kjïshko. Sbö wopjlú
ïli kjïshko ga pjãy iara beno löng së
jlõkoyo, bomi boyga tjok. E kjïshko ga
epga bangkjrozïa. Shäryozï eni, bomi
syõ ïli kuya Sbörë wlo.

Shji jëk ëng tok sorë

8 Era eni ga pjãy jëk löng wopjlú ëng
tjok, pjãy wotjlïs jong kjwaraso wleni.
Oblë songe ïlozï ëng kong, pjãy ëng
woydos ara kar kar epenga dö wleni,
pjãy wotjlïs ëng tjok pjlú, pjãy wotöy
ëng tjok bakoe.
9 Ïlëbo owa shäryaraba bomi kong-
shko ga pjãy kar omshäryë eni ïlëme.
Pjãy ïlanyotkaraba owashko ga pjãy
kar omlanyotkë eni ïlëm bakoe.
Eshko ga kong ïlëbo pjlú shäryozï dey.
Pjãy rokara Sbörë e kong wlo, ïlëbo
pjlú shärye bomi kong wlo.
10 Sbö tjlõkwo tak pjang eni:

«Woydëmi ga pjãy löng wopjlú dbar
kjwobi go ga
pjãy opdë ïlëbo owa ïlë ïlëm,
pjãy jyõrkë ïlëm bakoe;
11 ïlëbo owa shäryëmi ame,
ïlëbo pjlú shäryomirë shara;
pjãy drön ëë, pjãy ber löng wopjlú
oblë tjok wlo.
12 Ëye jëk pjlo bek ga
ïya Sbörë sök wopjlú,
ba syõ ïli kuya bakoe.
Gueniyo ëye jëk owa ga
Sbö wotjlïk owa ba kong.»*

13 ¿Pjãy drön ara, ïlëbo pjlú shäryëmi
wlo erä ga ïlëbo owa shäryëba bomi
kong ïlëm ïlëmdo?
14 Gueniyo pjãy shdungoba ïlëbo
pjlú shäryoromi kjïshko ëmdë ga pjãy
kjimte Sbörë. Pjãy kroyoywëbashko ga
bangkjrëmi ïlëm, pjãy woydë e kjïshko
ïlëm bakoe.
15 Cristo bangkjromirë bomi
pjlúshko dey, e bomi Tjlapga kjïshko.
Pjãy poshäryos, pjãy löng sjëk ïyado,
pjãy löng ïlë koshë ïëba bomi kong-
shko ga dboryëmi ga pjlú wlo. Eshko
ga epga bangkjrozï, dboryozï wotöye.
16 Ïlëbo pjlú miydëmi ïli shäryozï
eni. Eni ga ëye, pjãy ïãywe owa, pjãy
töno beno tjeng Cristo tjok kjïshko ga

* **3:12** Salmo 34.12-16.

lökkjrë lok om go, llëbo lara lok owa li
kjĩshko.
17 Shji shdungoba woyde Sbörë
wleni ga woyde ga shji shdungoba
llëbo pjlú shäryoroy kjĩshko, llëbo owa
shäryoroy kjĩshko llëme.
18 Cristo wolono pjlaraso, beno
owa pjang shji uunkong go li
potjwlëkklo. Kjlara pjlo bek li
wolono, oblë pjlo bek llëm li kjĩshko,
pjãy söya äär Sbö shwoy wlo. Ba
doyo li zröraba, gueniyo woshrara
Sbö Sëyarë iröng obi,
19 ga kjimtara tjlõkwo lë sëyaga löng
kjërshko li kong.
20 Dënashko ga Noé shäng kjyong
kësbang li shäryëshko ga koshe Sbörë
sök wopjlúe. Eshkoshko ga sëyaga lira
Sbö kolono llëme. Nopga döktong sht-
ena dirë llëm li beno doglo kjwong (8)
erä.
21 Di li, e shji we jer di roshko li
loklo. Shji we, shji wotjlĩno jëk löng
pjlo bek Sbö bokso lëy wlo, shji doyo
ber drëpdrë wlo llëme. Eni ga shji döya
Sbörë, Jesucristo woshrara iröng obi
kjĩshko.
22 Era to jem kjok dogo, öötong sök
Sbö orkwo këlëkong. Ga Sbö parka-
gaga kjok dogo so, sëya llë dbo ara
wleniyo, oblë ichagaga wleniyo, e
beno tjeng uunkong ba wloshko.

4

Shji llëbo shäryë Cristo dik

1 Miydëy pjlú ga llëbo weno Cristo
kong owa kjok ëre kjing go, ga bangyo
kura ara. E kjĩshko ga pjãy opyos wok-
jang, pjãy wotjlĩk baĩya dik bakoe. Ëye
shdunaba ga wotjlĩk llëbo owa shäryë
ame,
2 jëk löng ba wotjlĩk owa li go ame,
ber löng wotjlĩk llëye shärye woydë
Sbörë li shäryë erä.
3 Nopga Sbö miydë llëm wleniyo
llëbo owa shäryë ara. Wotjlĩk llëbo
owa shäryë oblë tjok erä, llëbo owa
shärye lok woydë oblë oblë, nelõtkë,
bërkë, llëbo owa shärye ara ëng tjok,
sböpga jyãglo zrëyo buk li poshrëya
lok bakoe. Pjãy omshäryono eni tek
dëna tjän, gueniyo shäryëmi löng eni
ame.
4 Eerishko ga epga wotjlĩk lok ga
pjãy opzrëk llëbo owa shäryë ba tjok
llëm ega le, ga pjãy lãywe lok owa e
kjĩshko.
5 Gueniyo Sbö poshäryak sök pjir,
llono ga epga iche ba dboryë, llëye
shäryara kës li kjĩshko wlo. Nopga löng
së li, nopga wolono löng li, e llgwega
erë.
6 E kjĩshko ga Sbö tjlõkwo roy pjlú
laraba nopga wolono löng li kong,
löng së obishko. Eni ga ëye omtjlõkwo
kjrono ga ba doyo wolono ëmdë ga
llgwera Sbörë pjirshko ga ba sëyara
ber löng ĩyado, Sbö ĩ dik.
7 Llëbo tjeng kës pjir dbaryo li äätoe.
E kjĩshko ga pjãy sjëk, pjãy wotjlĩk llë
pogo llëm, pjãy wotjlĩk bek erö, pjãy
syõshtë ga pjlú wlo.
8 Llëbo lër bomi kong tjwlõ ara.
Oblë woydëy ara ga llëbo shärye bi
kong owashko ga owa li iëy ber tjwlõ
llëm ga pjlúe. E kjĩshko ga pjãy ëng
woydos ara anmoyõ.
9 Pjãy ëng wlokjros kar kar bomi
ushko löng wopjlú, ga pjãy kjloshtë e
kjĩshko llëme.
10 Pjãy kjlara kjlara kong kjok
miydë twara Sbörë, pak oblë oblë
shäryëmi ba kong wlo. Eni ga kjok
miydë twara bomi kong li go ga pjãy
ëng kjimtos kar kar, Sbö wopjlú li
ĩkoba wëlë wlo.
11 Ëye beno shäng tjlẽ wlo ga woyde
ga Sbö tjlõkwo layde. Ëye beno oblë
kjimtë wlo ga oblë kjimte dbo twara
Sbörë li go dey. Llëye shäryëmi
dö ga shäryozĩ, Sbö poshrëya nopga
mär löng Jesucristo go lirë wlo. E
poshrëkko ĩyado. E dbo ara ĩyado. Ber
eni.

Shji mär Cristo go kjĩshko ga llëbo owa wen tjwe bi kong

12 Pjeyoga, llëbo owa wen tjwe
bomi kong arashko ga pjãy opshgawë
e go llëm, e llëbo ĩmirë llëm wleni lëmi
llëm bakoe. E bomi tjlĩkklo eröe.
13 Dënashko ga llëbo weno Cristo
kong owa ara. Eni ga llëbo wen tjwe

bomi kong baĩya dikshko ga woyde ga pjãy löng wopjlúe. Gueniyo Cristo tjwe iröng obishko ga pjãy wopjlú ara anmoyõ, ba dbo kãÏã pĩya nopga uunkong kong kjĩshko.

14 Pjãy lãywëba owa Cristo kjĩshko wleni ga pjãy ber wopjlú, Sbö Sëya pjlú li shäng bomi tjok kjĩshko.

15 Ëye oblë zröno, lũrkono, llëbo owa shäryono oblë kong, llëbo ba tjok llëm ga opzrëno eshko ga e shdungko. Gueniyo pjãy opshäryë eni llëme.

16 Pjãy shdungoba, pjãy mär Cristo go kjĩshko ga llëye lökyokjrëmi llëm, Sbö poshrëmi dey, pjãy nopga baĩya kjĩshko.

17 No llgwezlong dbaryo li öötongshko ga Sbö nopga llgweya bäm go. ¿Shji llgweya bäm go eni ga ëye Sbö tjlõkwo pjlú li kjrono llëm ga pjir sorë lëba?

18 Sbö tjlõkwo tak pjang eni:

«No pjlo bek ëmdë ga där llëm seke.
¿Era llëye shäryë nopga owa li tjok?»*

19 Llëye le Sbörë li shärye eni ĩyado. Eni ga pjãy shdungoba, woyde Sbörë ber eni kjĩshko ga pjãy mär ber löng bomi shäryaga li go, llëbo pjlú li shäryozĩ ĩyado bakoe.

5

Tjlapgaga Jesús tjlõkwo kjraga kägäyo

1 Tjlapgaga Jesús tjlõkwo kjraga kägäyo, pjãy poshdun shara. Tja Jesús tjlõkwo kjraga kägäyo bomipjõy dik. Llëbo weno Cristo kong owa li, e ĩnor. Ga tjwe iröng obishko ga ba dbo kãÏã pĩya nopga kong li, e ber bor kong bakoe. Eni ga llëbo rokër bomi kong.

2 Sbö nopga tjeng bomi wloshko li, e so öng wlẽp ushko so kjoyoe. Eni ga epga dozĩ yõtso. Shäryozĩ löng wopjlú, bomi woshko, woyde Sbörë ga shäryëmi eni kjĩshko. Shäryëy, shji ichëba guing llëm, shji dbur shak wlo erö llëm bakoe.

3 Nopga ichëy dbo go llëme. Llëbo shäryozĩ pjlo bek ba bokso, epga omshäryë eni bako wlo.

4 Eni ga no daga kägäyo li tjweshko ga bomi sënggło tjwlõ ara srer llëm wleniyo li twe bomi kong.

Dwlasga, kjogloga

5 Dwlasga, kjogloga, bomi kägäyoga kolozĩa.

«Ëye krë ä ga Sbö wotjlĩk owa ba kong.
Ëye wotöy ga era kjimte wopjlúe.»*

E kjĩshko ga pjãy uunkong ber löng wotöy ëng kong ĩyado.

6 Sbö dbo ara. E kjĩshko ga pjãy opyos ber löng wotöy ba bokso, llono ga pjãy ie ber löng tjwlõ ara wlo.

7 Pjãy de Sbörë. E kjĩshko ga bomi woydë kës li iozĩ ber tjeng ba wloshko.

8 Pjãy sjëke. Llëbo shäryëmi ga woyotjlĩzĩ yõtso guing. Ä, bomi moskwo li to shäng kjone pogo dbong to sök pjlirö, dli shak, ue wlo wleni. Pjãy wlẽya woydë to shäng eni le.

9 Miydëmi pjlú ga llëbo owa wen tjwe bomi kong li, e wen tjwe bomi pjeyoga löng kjok kjwang jĩkong li kong eni bakoe. E kjĩshko ga pjãy drön ëë, jlõ lëmi Ä kong llëm wlo, pjãy mär Jesús go jlõkoyo wlo.

10 Pjãy rokara Sbörë ber löng së ĩyado ba tjok wlo, pjãy töno beno tjeng Cristo tjok kjĩshko. Eni ga llëbo weno bomi kong owa dbar kjwöbö li pjirshko ga pjãy ie ber löng pjlo bek, wokjang, dbo ara, llëye bangkjrëmi llëm bakoe.

11 E dbo ara ĩyado. Ber eni.

Kjibokwo pjirzlong

12 Domer sök kjlara jũshko ko Silvano,† e bor kjlarayo parkë pjlú wleniyo. Tja kjimtaga erë kjibokwo ëre të. Toror sira dö, gueniyo ichër jek bomi kong, pjãy dbokjrë e go wlo, pjãy wosonkë llëm wlo, pjãy woyde Sbörë sorë li miydëmi pjlú wlo bakoe. Pjãy mär ber löng tjlõkwo ëre go jlõkoyo.

* **4:18** Proverbios 11.31. * **5:5** Proverbios 3.34. † **5:12** ***Silvano***, e kowëba ***Silas*** bakoe.

13 Jesús tj̀lõkwo kjragaga ̀löng Babilonia kjokyo ̀li, «¿Pjãy yonde?» ̀le bomi kong. Epga kjrara Sbörë bomipjõy dik.
«¿Pjãy yonde?» ̀le Marcosdë bomi kong bakoe. E bor kong ga bor wa ẁleni.
14 Pjãy ëng woydë ara kar kar kuzong ga «¿Yonde?» ̀lëmi ëng kong wopj̀lúe. Rokër Sbö kong ga pjãy töno beno tjeng Cristo tjok ̀li ie ber ̀löng ẁlẽpe.

Segunda Carta de Pedro
Kjibokwo ëre tara Pedrorë
Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Pedro. E kowëba Simón bakoe. Dënashko ga e Jesús oppingga. Jesús oppinggaga doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) tjwlõ arayo li e. Jesús wolono, ga woshrara Sbörë iröng obi irgo ga Pedro beno shäng Sbö tjlõkwo laga Jesús ãska wleniyo shara.

Kjibokwo ëre tarashko ga miyde ga e wolon dörö, tak pjang 2 Pedro 1.12-15 go sorë li eni. E kjĩshko ga kjibokwo ëre tara Jesús tjlõkwo kjragaga shdung löng li kong. Woydara ga Jesús tjlõkwo bek li woyotjlĩya lok ĩyado, epga mär ber löng Jesús go wlo, epga jëk löng pjlo bek wlo bakoe. No kjone kjone to löng tjlõkwo bek llëm li lë, Jesús tjlõkwo kjragaga li jyãpgwe e go wlo li tara ba kong. Llëye shäryëy ba tjok li tara ba kong. Llono ga epga shdũya Sbörë li tara ba kong. Llëye wen kjok pjir lëshko li tara ba kong bakoe.

1 Kjibokwo ëre taga tja Simón Pedrorë. Tja parkë Sbö tjlõkwo roy laga Jesucristo ãska. Bi Sbö, bi döga Jesucristo li, e pjlo beke. E kjĩshko ga tjawa Sbö tjlõkwo roy lagaga iara lok beno löng mär ba go. Era tjwlõ ara.

Nopga mär löng ba go borwatoy dik, kjibokwo ëre ichër jek bomi kong.

2 Sbö, bi Tjlapga Jesucristo, e miydëmi pjlú kuzong ga rokër ba kong lok ga ba wopjlú li kjĩshko ga pjãy kjimte lok ara, pjãy ie ber löng wlẽp bakoe.

Shji jëk pjlo beke

3 Sbö, e pjlú, kësbang, tjwlõ ara bakoe. Eni ga shji rokara ber löng së ĩyado wlo, shji jëk löng pjlo bek wlo bakoe. Shäryëy eni wlo ga ba dbo ara go ga shji ichara beno löng ba miydë pjlúe. Llëye woydëy oblë llëme.

4 Eni ga tjlẽno bi kong jlõkoyo ga llëbo twe bi kong kësbang, tjwlõ ara. E go ga pjãy wotjlĩk löng pjlo bek Sbö dik ga pjlú, pjãy wotjlĩk löng nopga Sbö miydë llëm wleniyo to löng ichaga ba wotjlĩk owa lirë dik ame.

5 E kjĩshko ga pjãy mär ba go dö llëm, pjãy jëk pjlo bek bakoe. Gueniyo erö llëm, pjãy oppĩs llëye woyde Sbörë li go bakoe.

6 Gueniyo erö llëm, llëye shäryëmi wlo ga woyotjlĩzĩ yõtso guing. Gueniyo erö llëm, llëbo wen bomi kong owashko ga kuzĩ kjange. Gueniyo erö llëm, llëye woyde Sbörë shäryëmi wlo li, e shäryozĩa.

7 Gueniyo erö llëm, pjãy jëk löng ëng tjok epenga dö wleni. Gueniyo erö llëm, bomi pjeyoga oblë woydozĩ ara bakoe.

8 Shäryëmi eni jek këgong këgong ga bi Tjlapga Jesucristo miydëmi pjlú li ber bomi kong tjwlõ ara, pjãy llëno llëme lëba ga äe.

9 Gueniyo ëye llëbo lër bomi kong ëre shäryë llëm ga e no kjok ĩgö yõtso llëm wleni, e no kjok ĩgö llëm wleni bakoe. Owa pjang ba go tek dënashko li löna Sbörë ba kong beno dret li, e woyojerae.

10 E kjĩshko ga pjeyoga, pjãy drön ëë, jëk löng pjlo bek wlo, pjãy rokara, kjrara Sbörë li miydëba e go wlo. Shäryëmi eni ga pjãy dir llëm, Sbö rayëmi llëm,

11 ga llono ga pjãy äär bi Tjlapga, bi döga Jesucristo li sök no pjluyo ĩyado lishko ga pjãy wlokjre wopjlúe.

Sbö tjlõkwo weno sorë

12 E kjĩshko ga tjlõkwo bek ëre woyoshrër bomi kong ĩyado, e kuromi, ga sömi löng pjlú gueniyo.

13 Tja sök së obishko ga e woyoshrër bomi kong ĩyado. Miydër ga bor pak li e.

14 Gueniyo tja wolon döröe. Lara Tjlapga Jesucristorë bor kong eni tjän.

15 E kjĩshko ga llëbo shäryër shäng ara, tja wolono irgo ga pjãy ber löng tjlõkwo ëre woyotjlĩk ĩyado wlo.

16 Tjlapga Jesucristo dbo ara, ga
llono ga tjwe iröng obi. E lororwa
bomi kong eni, ĩnorwa om go ga e
kësbang, tjwlõ ara kjĩshko. Tjlõkwo ëre
shirorwa borwa woshko llëme.
17 E iaga Data Sbörë beno kësbang,
tjwlõ ara. Tjlẽno ba kjĩshko ga «Bor Wa
li kjwe. Woydër ara. Tja wopjlú ba
tjok»* lara eni.
18 Sbö tjlẽno eni li kurorwa ter kjok
dogo dwayo. Eshko ga tjawa löng
Tjlapga li tjok dlup jong zrek lishko.
19 Miydëy e go ga tjlõkwo lara Sbö
tjlõkwo lagagarë dënashko li, e jlõe.
Kjok ro sĩshko ga shji iök borkek shjiy,
äär jong kjok shröng jã, Dbar Kjoklo
wenshko. Tjlõkwo tara lok li, e beno
bi kong iök shjiy eni wleni bako, äär
jong Cristo tjwe iröng obishko jã. E
kjĩshko ga tjlõkwo li woyotjlĩzĩ yõtso.
20 Miydozĩ ga tjlõkwo tara Sbö
tjlõkwo lagagarë beno lok Sbö kji-
bokwo go kës li, e laga epgarë om go
llëme.
21 Llëbo tara lok li shira ba woshko
llëm bakoe. Tjlõkwo lara Sbörë ba
kong ba Sëya go li, e tayde lok eröe.

2

Nopga, «Tja Sbö tjlõkwo laga» le, gueniyo ichaga Sbörë llëm wleniyo

1 Dënashko ga Israel tjëyoga tjrëko,
no kjone kjone to löng tjlẽ ga «Tja
Sbö tjlõkwo laga» le, gueniyo ichaga
Sbörë llëme. Eerishko ga no kjone
kjone omshäryë eni bakoe. Oba pĩya
löng lũtshko, ba wotjlĩk owa li go jlõ
wleni, miga jyõ. Epga tjwlẽna, döra
Tjlapga Jesúsdë pjir ëmdë ga opyono
beno löng ba moskwo. Shärye lok eni,
nopga mär Jesús go ame wlo. E kjĩshko
ga wop ä ga shdũya Sbörë.
2 Nopga ara llëbo owa shäryako llëm
wleniyo shäryë baĩya dik. E kjĩshko ga
tjlõkwo bek li lãywëba owa.
3 Epga wotjlĩk löng dbur töng ba
kong eröe. E kjĩshko ga pjãy jyãpgwe
lok tjlõkwo shiya ba woshko li go.
Gueniyo epga shdũya sorë li lara
Sbörë tek dënashko pjir tjän. Ga llono
ga shdũya jlõkoyo.
4 Sbö parkagaga kjok dogo so
llëbo owa shäryono kjĩshko ga shduna
Sbörë, dbura jer iök pjë jong ri ri sjer
llëm shtoyo li roshko, pjrira dröng
sho go, beno löng kjok ro sĩ roy, ba
llgwezlong dbaryo tjwe li koshë.
5 Dënashko ga nopga llëbo owa
shäryono kjĩshko ga shduna, pira di go
drete. Gueniyo Noé, era Sbö tjlõkwo
bek li laga. E kjĩshko ga döra beno ba
pjeyoga doglo kjäk (7) li tjok.
6 Sodoma sopga, Gomorra sopga, e
llëbo owa shäryono kjĩshko ga shduna,
ba kjok li sura iök go, pjono beno
pjlung sho erä.
7-8 Gueniyo Lot, era pjlo bek. E
kjĩshko ga döra. Sök nopga Sbö kolë
llëm wleniyo li tjrëko obishko ga llëbo
shärye lok owa li ĩna, kura sök dbar
kjwobi go, ga wosonkono sök ara e
kjĩshko.
9 Miydëy e go ga llëbo wen nopga
pjlo bek li kong owashko ga döya
Sbörë ga pjlúe. Gueniyo nopga owa
li shdũya löng ĩyado, äär jong ba
llgwezlong dbaryo lishko.
10 Ëye jëk löng ba wotjlĩk owa li go,
ga Sbö kole llëm ga shdũya eni bakoe.
Nopga eniyo llëbo owa shäryëshko
ga llëye bangkjre lok llëme. Epga krë
ara bakoe. Ba kong ga kjok dogo
sopga lãywe owa li, e llëye llëme.
11 Sbö parkagaga kjok dogo so tjwlõ
ara, dbo ara, no kjinmo. Eni ëmdë
ga kjok dogo sopga oblë li lãywe Sbö
bokshto eni llëme.
12 Nopga eniyo omlãywë owashko
ga llëye lãywe löng li, e llë miyde löng
llëme. Epga so öng llë kjoyo, llëbo
shärye ga woyotjlĩya llëme. Wotjlĩk
tjwe llë ga shäryayde eröe. Ga llono ga
pjir öng dik bakoe.
13 Llëbo shäryara oblë kong owa li
kjĩshko ga kar shdũya Sbörë eni bakoe.
Löng wopjlú wlo ga woyde ga
wotjlĩk tjwe llë li shäryë. Ĩkoba wëlë
ëmdë ga llëbo owa shärye lok dbashko,
ga lökyokjre llëme. Ga woyde lok ga

* **1:17** Mateo 17.5; Marcos 9.7; Lucas 9.35.

pjãy omshäryë eni ba tjok bakoe. Epga bomi kong ga ïlëbo owa wleni, ië lok bomi tjok li ber lökyo ara bakoe.
14 Walë ë pogo ĩya ga wotjlĩk pë ba tjok erä. Sjen ïlëbo owa shäryë ïlëme. Nopga mär Sbö go jlõkoyo ïlëm ga jyãpgwe ara. Wotjlĩk dbur töng ba kong erö bakoe. Epga shdungko jlõkoyo.
15-16 Dënashko ga domer shäng kjlara ko Balán, e Bosor wa. Balán, e wotjlĩno dbur shak ïlëbo owa li go erä. Pjlara ga to shäng ïlëbo owa shäryë wloshko ga wlona Sbörë, öng so kwomgla kjoyo dre töshko tjlẽ ïlëm wleniyo, e ichara kjlara tjlẽ ba kong no dik, ïlëbo owa li shärye ame wlo. Eerishko ga nopga owa lër shäng li, irbo pjlo bek li rayara, beno jëk löng Balán irbo owa li go shara.
17 Epga so di bäng dano pjir kjoyo, so pjäng sho bakwe pjlukdë ïlaw pogo kjoyo bakoe. Ga ïlono ga pjir ber löng kjok ro sĩ anmoyõ li roshko.
18 Epga tjlẽshko ga ïlëye le li tjwlõ ara le, gueniyo tjwlõ ïlëm, ïlëno ïlëme. Ga nopga wotjlĩk ïlëbo owa shäryë ame le kjwlë wleni li jyãpgwe, jëk ber löng ba wotjlĩk owa li go wlo.
19 «Pjãy döktonge. Llëye shäryëmi woydë li shäryëmi ga pjlúe» le lok ba kong. Gueniyo epga om go tjeng ïlëbo owa shärye löng li dbo dorko. Shji ichaga ïlërë ga shji ber löng parkagaga tjwlẽk löng pjir wleniyo ba kong.
20 Ëye bi döga Tjlapga Jesucristo miydë ïlëm ga e songe. Gueniyo miydarashko ga e döktonge. Eshko ga beno löng ïlëbo owa shäryë ame. Gueniyo opyë ïlëbo owa shäryë obi wleni ga ber tjeng ïlëbo owa shärye löng li dbo dorko iröng obi. Eshko ga ber löng song anmoyõ.
21 Irbo pjlo bek twara Sbörë ba kong, jëk ba go wlo li miydara, rayara kuzong ga e beno song jlõe. Miydara ïlëm kjwe dey.
22 Epga beno löng ïlëbo tak pjang Sbö tjlõkwo go wleni. Tjlẽno beno eni: «Shjiti yarwono sök ga
döni ga tek tjwe ba uë iröng obi.* Köchi wak sök drëpdrë ga
opdik buk tjã tjã di shäng roy jek obi.»

3

Tjlapga Jesús dbaryo döröe

1 Pjeyoga, kjibokwo tër bomi kong ëre tjok ga kjwo pjök tjän. E goshko ga pjãy poshdun wotjlĩk bëy wlo.
2 Tjlõkwo tara Sbö tjlõkwo lagagarë dënashko li beno buk bomi kong. Ga tjlõkwo lara bi Tjlapga, bi döga Jesús lirë, e lororwa tjawa Sbö tjlõkwo roy lagaga Jesús ãskarë bomi kong bakoe. Woydër ga tjlõkwo uunkong ëre woyoshrozĩ ĩyado.
3 Woydër ga ïlëbo ëre miydëmi bäm goshko. Kjok pjir lëshko ga nopga Sbö tjlõkwo joywë ä wleniyo wen tjwe, ga jëk löng ba wotjlĩk owa li go.
4 Eshko ga tjlẽ ga «¿Cristo tjwe iröng obi lara ïlëmdo? ¿Eni ga tjwayde ïlëm ega? Borwa tjlapgaga tek dënashko so wolono pjir, ga kjok ëre shäryak dämärshko tek lëkong ga ïlëye kjlopswoydë ïlëme» le.
5 Gueniyo ïlëye shäryara Sbörë dämärshko li miyde woydë ïlëme. Eshko ga kjopkwo shäryara, ga kjok dogro ichara wen tëm dlung roy dwayo, beno buk dlung li tjrëko. Uunkong ëre shäryara ba tjlõkwo go.
6 E irgo ga kjok buk eshko li pira di go drete.
7 Ga Sbö tjlẽ ga kjopkwo pjang eerishko li, kjok ëre, e ber, äär jong no ïlgwezlong dbaryo lishko. Eshko ga suya iök go, ga nopga owa li pjiya dret bakoe.
8 Pjeyoga, Tjlapga kong ga dbar kjwara, e lu kop sak dbäw dbäw (1,000) wleni, ga lu kop sak dbäw dbäw (1,000), e ba kong ga dbar kjwara wleni bakoe. E woyojemi ïlëme.
9 Tjlapga Jesús tjlẽno bi kong jlõkoyo ga ïlono ga tjwe iröng obi. Gueniyo no kjone kjone wotjlĩk ga tjwe wor anmoyõ le. Shji songe le, ga woyde ga shji uunkong, ïlëbo owa shäryëy löng

* **2:22** Proverbios 26.11.

li, e owa jlõe lëy, ga rayëy, ëye pjir llëm wlo. E wopro ga sök bi koshë wopjlúe. Tjwe maling llëm e kjĩshko.

10 Tjlapga Jesús, e tjwe, koshëy löng llëmshko, oba tjwe lũrkë wleni. Eshko ga llëbo kuy pjluk ara kjok dogo, ga llëbo tjeng kës kjopkwo go li suya iökdë dret, ber ĩgöy ame. Llëbo tjeng kjok ëre kjing go li suya dret eni bako, kjok ëre kës li tjok.

11 Llëbo uunkong pjir ber eni. E kjĩshko ga woyde ga pjãy jëk pjlo bek, woyde Sbörë sorë li eni.

12 Eerishko ga pjãy löng Tjlapga Jesús tjwe dbaryo iara Sbörë li koshë. Woyde ga pjãy drön llëbo shäryë, tjwe maling wlo. Eshko ga kjopkwo, llëbo tjeng kës kjopkwo go, e suya iökdë drete.

13 Gueniyo kjopkwo shärye tjaglën, kjok shärye tjaglën bako, lara Sbörë bi kong jlõkoyo sorë li eni. Eshko ga llëbo pjlo bek erä. E koshoydë löng wopjlúe.

14 E kjĩshko ga pjeyoga, llëbo ëre koshëmi löng wopro ga pjãy drön jëk pjlo bek, pjãy pogo llëye dret Sbö bokso wlo. Pjãy jëk löng ëng tjok wlẽp bakoe.

15 Woyoshrozĩ ga shji koshe Tjlapgarë sök wopjlú, shji döya wlo. Bi kjlara Pablo omtono bomi kong eni bako, kjok miydë twara Sbörë ba kong li go.

16 Ga tjlõkwo tara bomi kong sorë ga tara nopga oblë oblë kong eni bako, kjibokwo tara kjwobi li go. Gueniyo tjlõkwo tara kjone kjone llë loklo miydëy wlo ga kjange. No kjone kjone kjok miydë ara llëm, mär Sbö go jlõkoyo llëm bakoe. Eni ëmdë ga tjlõkwo li llë loklo miyde lok pjlúe le, gueniyo llë loklo le li eni llëme. Shärye Sbö tjlõkwo oblë oblë tjok eni bakoe. E kjĩshko ga epga oppjik lok om go.

17 E kjĩshko ga pjeyoga, nopga eniyo sorë miydëmi löng pjir tjän kuzong ga pjãy sjëk ba tjok, pjãy jyãpgwe nopga Sbö kolë llëm wleniyo lirë llëm wlo, pjãy jëk löng ba wotjlĩk owa li go llëm wlo, tjlõkwo bek li rayëmi llëm wlo bakoe.

18 Woyde ga pjãy kjimte bi Tjlapga, bi döga Jesucristo lirë jek këgong, ba wopjlú li kjĩshko. Woyde ga e miydëmi jek këgong bakoe. E iëy ber kësbang, tjwlõ ara ĩyado wlo. Ber eni.

Primera Carta de Juan
Kjibokwo ëre tara Juandë
Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Juan. Dënashko ga e Jesús oppingga. Jesús wolono, ga woshrara Sbörë iröng obi irgo ga Juan beno shäng Sbö tjlõkwo laga Jesús ãska wleniyo shara.

Kjibokwo ëre tara Jesús tjlõkwo kjragaga löng kjok shto oblë oblë Asia kjokyo li kong. (Eeri ga kjok eshko li ko Turquía.) Kjibokwo ëre tarashko ga e tjlabla tjän.

Shji woyde Sbörë ara li tara ba kong. Shji ëng woydë ara kar kar wleni ga miydëy e go ga shji Sbö nopga jlõkoyo, eni ga woyde ga shji ëng woydë eni ĩyado li tara ba kong. Cristo wloyoga to löng tjlõkwo bek llëm li lë, Jesús tjlõkwo kjragaga li jyãpgwe e go wlo li tara ba kong. Ëye tjlẽ Sbö Sëya gore, de llëm, e miydëy sorë li tara ba kong bakoe.

Tjlõkwo li weno borwa kong

1 Shäng kjlara ko Tjlõkwo.* Kjibokwo ëre tërwa bomi kong ba kjĩshko. Kjok ëre dämär, llëye llëm obishko ga sök tjän. Bi iaga ber löng së jlõkoyo li e. E kurorwa wẽlë, ĩnorwa borwa bokkwo go, porwororwa borwa orkwo go bakoe. E roy lorwarë bomi kong.

2 E weno borwa kong, ga llëye ĩnorwa li lorwarë bomi kong. Eni ga lërwa bomi kong ga Sök Ĩyado li e. Dënashko ga sök Data Sbö tjok, gueniyo weno borwa kong dbar kjwöbö.

3 Tjawa jëk löng wlẽp Data Sbö tjok, ba Wa Jesucristo tjok bakoe. Eni ga llëye ĩnorwa, kurorwa li lërwa bomi kong, pjãy jëk löng wlẽp borwa tjok eni bako wlo.

4 Ga tjlõkwo ëre tërwa bomi kong, tjawa ber löng wopjlú anmoyõ wlo.

Shji jëk pjlo bek, Sbö dik

5 Jesucristo tjlõkwo lono borwa kong, ga llëye lara li ëre: Sbö, e pjlú, pjlo bek, llëye owa drete.

6 Shji löng wlẽp ba tjok lëy, gueniyo shji jëk löng pjlo bek llëm ga shji löng jyõrkë, ga shji mär löng tjlõkwo bek li go llëme.

7 Gueniyo shji jëk löng pjlo bek baĩya dik ga shji löng wlẽp ëng tjok, ga owa pjang bi go kës li lŏya Sbörë ber dret, ba Wa Jesucristo srëng kwono li kjĩshko.

8 Shji llëbo owa shäryono llëme lëy wleni ga shji opjyãpgwë löng om go, ga tjlõkwo bek li miydëy löng llëme.

9 Gueniyo Sbö, e pjlo bek, llëye lara li shärye eni ĩyado. Eni ga llëbo owa shäryoroy li owa jlõe loroy, ga rayoroy wleni ga owa pjang bi go li lŏya ber dret, ga shji ie ber pjlo bek ba bokso.

10 Gueniyo shji llëbo owa shäryono llëme lëy wleni ga Sbö, e jyõ äe löydë, ga ba tjlõkwo li miydëy löng llëme.

2

1 Pjãy bor wapga wleni, tjlõkwo ëre tër bomi kong, pjãy llëbo owa shäryë llëm wlo. Gueniyo shji kjlara llëbo owa shäryono wleni ga shji wlike Jesucristorë. E pjlo bek ĩyado, ga lan Data Sbö tjok bi kjĩshko.

2 E wolono, owa pjang bi go li lŏya Sbörë ber dret ga pjlú wlo, owa pjang nopga löng kjok ëre kjing go uunkong go li lŏya ber dret ga pjlú wlo bako, shji ber löng shdungko ame wlo.

Tjlõkwo tjaglën wleni

3 ¿Sbö miydëy pjlúre miydëy sorë? Tjlõkwo lara bi kong shäryëy wlo li shäryoroy eni ga miydëy e go ga e miydëy pjlúe.

4 Gueniyo ëye Sbö miydë pjlúe le, gueniyo kole llëm ga shäng jyõrkë, ga tjlõkwo bek li miyde shäng llëme.

5 Gueniyo ëye Sbö tjlõkwo kolë ga Sbö woyde jlõkoyo. Shji mär ba go jlõkoyore miydëy eni:

6 Ëye töno ba tjok le ga woyde ga jëk pjlo bek, Jesucristo jëktong sorë ga eni.

* **1:1** ***Tjlõkwo*** le li, e ***Jesucristo*** loklo.

7 Pjeyoga, tj̈lõkwo tër shäng bomi
kong shäryëmi wlo ëre, e tj̈lõkwo
tjaglën totë l̈lëme. Dämärshko ga
tj̈lõkwo ëre twaraba bomi kong, ga
kuromi tjän.
8 Gueniyo eerishko ga beno tjaglën
wleni. Cristo jëktong pj̈lo bek, ga pjãy
jëk l̈ong pj̈lo bek bakoe. E go ga tj̈lõkwo
ëre l̈lë l̈oklo miydëba wël̈ëe.
9 Ëye jëk shäng kjok shjiy roy wleni
l̈e, gueniyo oblë ĩywa shjiktëng ga jëk
shäng kjok ro sĩ roy wleni obi.
10 Gueniyo ëye ba kj̈lara woydë ara
ga jëk shäng kjok shjiy roy wleni, ëye
iche dir l̈lëm bakoe.
11 Gueniyo ëye ba kj̈lara ĩywõ
shjiktëng ga jëk shäng kjok ro sĩ roy
wleni, ga l̈lëye ĩga l̈lëme. E kj̈ĩshko ga
jongya kjone miyde shäng l̈lëme.
12 Pjãy bor wapga wleni,
owa pjang bomi go l̈i l̈öna Sbörë
beno dret,
l̈lëye shäryara Jesucristorë l̈i
kj̈ĩshko.
Kjibokwo ëre tër bomi kong e
kj̈ĩshko.
13 Pjãy këkboga,
kjok ëre shäryayde Sbörë l̈lëm
obishko ga Jesucristo sök tjän,
ga pjãy ommiydë eni tjän.
Kjibokwo ëre tër bomi kong e
kj̈ĩshko.
Pjãy dwlasga,
Ä zanomie.
Kjibokwo ëre tër bomi kong e
kj̈ĩshko.
14 Pjãy bor wapga wleni,
Data Sbö miydoromi.
Kjibokwo ëre tër bomi kong e
kj̈ĩshko.
Pjãy këkboga,
sök së tek dämärshko dwayo l̈i
miydoromi.
Kjibokwo ëre tër bomi kong e
kj̈ĩshko.
Pjãy dwlasga,
pjãy wokjang,
Sbö tj̈lõkwo miydëmi l̈ong,
Ä zanomi bakoe.
Kjibokwo ëre tër bomi kong e
kj̈ĩshko.
15 L̈lëbo tjeng kjok ëre kjing go Sbö
wloyo wleniyo, e woydako l̈lëme. Ëye
omwoydë ara ga Data Sbö, e woyde
l̈lëme.
16 L̈lëbo eniyo, e l̈aga Data Sbörë
l̈lëme. No wotj̈lĩk owa, l̈lëbo ĩna pj̈lú
l̈i woyde ber ba kong, no krë ara ba
l̈lëbo kj̈ĩshko bakoe.
17 L̈lëbo uunkong eniyo l̈i pjir, ba
woydaga l̈i tjok. Gueniyo ëye Sbö kol̈ë
ga ber sök së ĩyado.

Cristo wloyoga

18 Pjãy bor wapga wleni, kjok
pjir dbaryo l̈i döröe. Cristo wloyo
tjwe kj̈lara l̈i roy kuromi, ga Cristo
wloyoga oblë weno l̈ong ara tjän.
Miydëy e go ga kjok pjir dbaryo l̈i
döröe.
19 Dënashko ga epga l̈ong bi tjok,
gueniyo tj̈lõkwo l̈i kjrara l̈ok j̈lõkoyo
l̈lëm, e rayarae. Tj̈lõkwo l̈i kjrara
l̈ok j̈lõkoyo kjwe ga beno l̈ong bi tjok.
Gueniyo e rayara kuzong ga miydëy e
go ga tek dënashko ga tj̈lõkwo l̈i kjrara
l̈ok j̈lõkoyo l̈lëme.
20 Jesucristo, e iak beno shäng dboy
Sbö kong. Ga pjãy go ba Sëya ichara
beno kësbang bomi tjok, ga tj̈lõkwo
bek l̈i miydëmi l̈ong pj̈lúe.
21 Tj̈lõkwo miydëmi l̈lëm wleniyo
totë bomi kong l̈lëme. Tj̈lõkwo bek
l̈i miydoromi tjän, ga miydëmi ga
tj̈lõkwo bek l̈ishko ga jyõ eshko drete.
Tj̈lõkwo ëre tër bomi kong e kj̈ĩshko.
22 Ëye jyõrkë ga ĩgöy wël̈ëe. Ëye no
pj̈luyo iche l̈e Sbörë l̈i, e Jesús l̈lëme l̈e
oba kong ga jyõrkaga l̈i e. Nopga eniyo
mär l̈ong Data Sbö go l̈lëm, mär l̈ong ba
Wa go l̈lëm bakoe. E kj̈ĩshko ga epga
Cristo wloyo.
23 Ëye tj̈lẽno ba Wa kj̈ĩshko eni ga sök
Data Sbö tjok l̈lëme. Ëye mär ba Wa go
l̈e oba kong ga era sök Data Sbö tjok.
24 Tj̈lõkwo kuromi dämärshko l̈i
woyotj̈lĩzĩ ĩyado. Shäryoromi eni ga
pjãy mär l̈ong Sbö Wa go, Data Sbö
go bakoe.
25 Ga l̈lono ga shji ie Sbö Warë ber
l̈ong së ĩyado Sbö tjok, l̈ara j̈lõkoyo sorë
l̈i eni.

26 Tjlõkwo ëre tër bomi kong, nopga
to löng bomi jyãpgwë le li kjĩshko.
27 Gueniyo pjãyda go Sbö Sëya
ichara beno kësbang bomi tjok, ga
shäng bomi tjok ĩyado. Tjlõkwo bek
laga li e, ga pjãy pĩya llë pogo go. E
kjĩshko ga pjãy pingga woydë oblë
ame. Eni ga pjãy mär ber löng
Jesucristo go, pjãy pina ba Sëyarë sorë
li eni.

Sbö wapga

28 Pjãy bor wapga wleni, pjãy mär
ber löng ba go ĩyado, wen tjwe iröng
obishko ga shji löng wlẽp ba tjok wlo,
shji ber lökshko llëm wlo bakoe.
29 E pjlo bek li miydëmi wleni ga
miydozĩ ga nopga jëk pjlo bek kës li,
e Sbö wapga.

3

1 Shji kowe Data Sbörë ba wapga,
ga shji ba wapga jlõkoyo. Miydëy e go
ga shji woyde ara anmoyõ. Gueniyo
nopga Sbö miydë llëm wleniyo, shji
Sbö wapga li miyde lok llëme.
2 Pjeyoga, shji Sbö wapga shara,
llono ga shji sorë miydëy llëm obi
gueniyo. Gueniyo Jesucristo wen
tjweshko ga e sorë ĩy wẽlë eshko. Eni
ga shji ber baĩya dik shara.
3 Ëye löng ba koshë eni ga eerishko
ga jëk woydë pjlo bek, baĩya dik.
4 Sbö tjlõkwo kolëy llëmshko ga shji
löng llëbo owa shäryë. E kjĩshko ga ëye
llëbo owa shäryë ga Sbö tjlõkwo kole
shäng llëme.
5 Gueniyo miydëmi pjlú ga Jesu-
cristo öör kjok ëre kjing go, owa pjang
bi go li lŏya ber dret wlo. Ga llëye owa
shäryara llëme.
6 Ëye mär ba go ga llëbo owa shärye
enido llëme. Ëye llëbo owa shäryë
enido ga Jesucristo miyde löng llëm,
kar miyde llëm bakoe.
7 Pjãy bor wapga wleni, pjãy
jyãpgwëba llëme. Jesucristo llëbo
shäryë pjlo bek ĩyado. E kjĩshko ga ëye
llëbo shäryë pjlo bek ga e pjlo bek,
baĩya dik.
8 Gueniyo Ära llëbo owa shäryë
ĩyado tek dämärshko dwayo. E kjĩshko
ga ëye llëbo owa shäryë ga e Ä ĩ. Sbö
Wa öör kjok ëre kjing go, llëbo shärye
Ärë li pjiga.
9 Ëye Sbö wa ga llëbo owa shärye
enido ame, e iara Sbörë beno shäng së
jlõkoyo baĩya dik kjĩshko. Eni ga e Sbö
wa kjĩshko ga llëbo owa shärye enido
ga äe.
10 Ëye Sbö ware, de Ä wa, e miydëy
eni: Ëye llëbo shäryë pjlo bek llëm ga e
Sbö wa llëm; ëye ba kjlara woydë llëm
ga e Sbö wa llëm bakoe.

Shji ëng woydë ara kar kar

11 Tjlõkwo kuromi tek dämärshko
dwayo li ëre: Bek ga shji ëng woydë
ara kar kare.
12 Dënashko ga domer shäng kjlara
ko Caín, e Ä ĩ. Caín li llëbo owa
shäryono, gueniyo ba lëngda llëbo
shäryono pjlo bek. Ba lëng li zröra e
kjĩshko. Shji opshäryë baĩya dik llëme.
13 Pjeyoga, nopga Sbö miydë llëm
wleniyo, pjãy ĩywa lok shjiktëngshko
ga pjãy opshgawë e go llëme.
14 Dënashko ga shji wolono löng
wleni, gueniyo eerishko ga shji löng
së jlõkoyo. Miydëy ga shji eni, bi
pjeyoga woydëy ara kjĩshko.
15 Ëye ba kjlara ĩywõ shjiktëng ga e
no zröga wleni. Ga miydëmi pjlú ga
ëye no zrök ga äär ber löng së ĩyado Sbö
tjok llëme.
16 Shji oblë woydë sorë li miydoroy
Jesucristo go. E optwono wolono bi
kjĩshko. Bek ga shji optwë wolon bi
kjlara kjĩshko eni bakoe.
17 Shji llëbo ara, ga bi kjlara llëbo
dret wleni ga woyde ga songe lëy, ga
kjimtëy. Shäryoroy eni llëm ga Sbö
woydëy llëme.
18 Pjãy bor wapga wleni, shji oblë
woydë ara lëy dö llëm, oblë kjimtozĩ
wopjlú go dey, shji kjimte Sbörë sorë
ga eni.
19-20 Shäryëy eni ga miydëy e go ga
shji mär löng Sbö tjlõkwo bek li go. Sbö
tjwlõ ara, bi wotjlĩk li kjinmo, ga shji
miyde pjire. E kjĩshko ga shji llëbo
owa shäryono lëy bi pjlúshko ëmdë ga
miydëy ga shji löng wlẽp ba tjok.

21 Pjeyoga, shji ˈlöng ˈllëbo owa
shäryë ˈllëme ˈlëy bi pjˈlúshko ga shji ˈlöng
wˈlẽp ba tjok.
22 Eshko ga ˈllëye rokëy ba kong
dö ga twe bi kong pjir, ba tjˈlõkwo
koˈlëy ˈlöng pjˈlú kjĩshko, ˈllëye woyde ˈli
shäryëy ˈlöng eni kjĩshko bakoe.
23 Ba tjˈlõkwo ˈlara bi kong shäryëy
wˈlo ˈli ëre: Shji mär ba Wa Jesucristo
go, ga koˈlëy bakoe; shji ichara erë ëng
woydë ara kar kare.
24 Ëye ba tjˈlõkwo koˈlë ga mär ba go
jˈlõkoyo, ga Sbö shäng ba tjok bakoe.
Shji go ba Sëya ichara beno kësbang
bi tjok. Miydëy e go ga shäng bi tjok
jˈlõkoyo.

4

Nopga tjˈlẽ Sbö Sëya gore, de sëya oblë go, e miydëy sorë

1 Pjeyoga, nopga ara to ˈlöng tjˈlẽ
ga «Tjawa tjˈlẽ Sbö Sëya go» ˈle ˈlok
eni. Gueniyo nopga ara eniyo ichaga
Sbörë ˈllëme. E kjĩshko ga epga
uunkong ˈli tjˈlõkwo kjrëy ˈllëm, woyde
ga e tjˈlĩy bäm go guing.
2 Ëye tjˈlẽ Sbö Sëya go jˈlõre miydëy
eni: Ëye tjˈlẽ ga Jesucristo öör kjok ëre
kjing go no wˈleni ˈle ga e ichaga Sbörë;
3 ëye omˈlãywë eni ˈllëm ga e ichaga
Sbörë ˈllëm, e ichaga Cristo wˈloyo ˈlirë.
Cristo wˈloyo, e tjweˈli roy kuromi tjän,
ga eerishko ga shrono shäng kjok ëre
kjing go.
4 Pjãy bor wapga wˈleni, pjãy Sbö ĩ,
ga pjang bomi go ˈli dbo ara, Cristo
wˈloyo shäng kjok ëre kjing go ˈli
kjinmo. E kjĩshko ga Sbö wˈloyoga
tjeng kës ˈli zanomie.
5 Epga kjok ëre so, ga tjˈlẽ nopga
Sbö miydë ˈllëm wˈleniyo dik e kjĩshko,
ga nopga Sbö miydë ˈllëm wˈleniyo
omkukˈlöng wopjˈlúe.
6 Gueniyo shjira Sbö ĩ, ga ëye Sbö
miydë ga shji kuya ˈlöng wopjˈlú,
gueniyo ëye Sbö ĩ ˈllëm ga shji kuya
ˈllëme. Ëye tjˈlẽ Sbö Sëya bekˈli gore, de
jyõ sogoˈli go, e miydëy e go.

Shji woyde Sbörë ara, shji oblë woydë ara bakoe

7-8 Pjeyoga, bi kjimtaga oblë woydë
ara wˈlo ˈli, e Sbö. E kjĩshko ga bek
ga shji ëng woydë ara kar kare. No
woydaga jˈlõkoyo ˈli, e Sbö. Miydëy e
go ga ëye oblë woydë ara ga e Sbö wa,
ga Sbö miyde bakoe. Ëye oblë woydë
ˈllëm ga Sbö miyde ˈllëme.
9 Shji woydara Sbörë eni: Ba Wa
kjˈlaraso ichara öör kjok ëre kjing go
bi kjimtë, shji ber ˈlöng së jˈlõkoyo ba
kjĩshko wˈlo.
10 Shji woydara Sbörë ara anmoyõ.
Ba Wa ichara, optwono woˈlono, owa
pjang bi goˈliˈlõya ber dret ga pjˈlú wˈlo,
shji ber ˈlöng shdungko ame wˈlo. Shji
Sbö woydë araˈli äär e go ˈllëme.
11 Pjeyoga, shji woydara Sbörë ara
eni kuzong ga bek ga shji ëng woydë
ara kar kar bakoe.
12 Ëye Sbö ĩno ˈllëme. Gueniyo shji
ëng woydë ara kar kar ga Sbö shäng
bi tjok. Eni ga shji Sbö woydë jˈlõkoyo
ˈli ĩkoba wẽˈlëe.
13 Shji go ba Sëya ichara beno
kësbang bi tjok. Miydëy e go ga shji
märˈlöng ba go jˈlõkoyo, e shäng bi tjok
bakoe.
14 Data Sbö, ba Wa ichara öör kjok
ëre kjing go, ber no döga wˈlo. Tjawa
omĩno, ga ˈllëye ĩnorwaˈli ˈlorwarë ˈlöng
oba kong.
15 Jesús, e Sbö Wa. Ëye tjˈlõkwo ëre
kjrono ga mär shäng Sbö go, ga Sbö
shäng ba tjok bakoe.
16 Eni ga miydëy ga shji woyde
Sbörë ara jˈlõkoyo, shji mär ˈlöng ba go
bakoe.
No woydaga jˈlõkoyo ˈli, e Sbö. Ëye
oblë woydë ara ga mär shäng Sbö go,
Sbö shäng ba tjok bakoe.
17 Shji oblë woydë jˈlõkoyo, shji op-
shäryë Jesucristo dik kjok ëre kjing go
wˈleni ga no ˈllgwezlong dbaryoshko
ga shji ber ˈlöng wˈlẽp, ˈllëye bangkjrëy
ˈllëme.
18 Shji oblë woydë eni ga ˈllëye
bangkjrëy ˈllëme. Shji shdũya Sbörë
ˈli bangkjrëy wˈleni ga miydëy e go ga
shji ˈlöng oblë woydë jˈlõkoyo ˈllëme.
19 Shji woydara Sbörë ara bäm go.
E kjĩshko ga Sbö woydëy ara, oblë
woydëy ara bakoe.

20 Ëye tj̈lẽ ga «Tja Sbö woydë ara» l̈e, gueniyo ba kj̈lara ĩywa shjiktëng ga shäng jyõrkë. Ba kj̈lara l̈i ĩga wẽl̈ë, gueniyo Sböra ĩga l̈lëme. ¿Eni ga ba kj̈lara l̈i woyde l̈lëm ga Sbö woyde sorëro?
21 Ba tj̈lõkwo l̈ara bi kong shäryëy wl̈o l̈i ëre: Sbö woydozĩ ara, bomi kj̈lara woydozĩ eni bakoe.

5

Shji mär Sbö Wa go

1 Ëye, no pj̈luyo iche l̈ara Sbörë l̈i, e Jesús l̈e ga e Sbö wapga j̈lõkoyo. Ëye Data Sbö woydë ara ga ba wapga woyde eni bakoe.
2 ¿Gueniyo ba wapga woydëy ara l̈i miydëy sorë? Shji Sbö woydë ara, ga ba tj̈lõkwo kol̈ëy. Miydëy e go ga ba wapga woydëy ara bakoe.
3 Shji Sbö woydë j̈lõkoyo wl̈eni ga ba tj̈lõkwo kol̈ëy. Ga ba tj̈lõkwo, e kjang bi kong l̈lëme.
4 Sbö wapga uunkong l̈i, l̈lëbo owa shäryе nopga Sbö miydë l̈lëm wl̈eniyorë l̈i, e zana l̈ok pjire. Shji mär Jesús go ga owa l̈i zãy.
5 ¿L̈lëbo owa l̈i zangga ërë? Ëye, Jesús, e Sbö Wa j̈lõe l̈e ga l̈lëbo owa l̈i zangga beno epgarë döe.
6 Jesucristo öör shäng kjok ëre kjing go. E wara Juandë di go, ga wol̈onoshko ga srëng kwono. Miydëy e go ga e Sbö Wa. E waraba dö l̈lëm, e srëng kwono bakoe. Jesús, e ë l̈e Sbö Sëyarë bi kong bako, ga tj̈lõkwo bek l̈i l̈ayde döe.
7-8 Eni ga Jesús, e Sbö Wa j̈lõe miydëy l̈lëbo kjringgwo mya go: Sbö Sëya go, di l̈i go, srëng l̈i go bakoe.
9 Tj̈lõkwo l̈e nopgarë bi kongshko ga tj̈lõkwo kjrëy, tjwl̈õ ara bi kong kjĩshko. Gueniyo tj̈lõkwo l̈e Sbörë l̈i tjwl̈õ ara e kjinmo. Ga ba Wa roy l̈aga l̈i, e Sbö om go.
10 Ëye mär Sbö Wa go ga tj̈lõkwo l̈ara Sbörë l̈i kjrara j̈lõkoyo. Ëye mär ba go l̈lëm ga Sbö jyõ äe l̈ayde, ba Wa roy l̈ara l̈i tj̈lõkwo kjrara l̈lëm kjĩshko.
11 L̈lëye l̈e Sbörë l̈i ëre: Shji kong ba Wa twara, shji ie ber l̈öng së ĩyado ba tjok wl̈o l̈e eni.
12 Eni ga ëye mär ba Wa go ga sök së j̈lõkoyo. Ëye mär ba go l̈lëm ga wol̈ono shäng wl̈eni.

Kjibokwo pjirzl̈ong

13 Pjãy mär l̈öng Sbö Wa go, kjibokwo ëre tër bomi kong, pjãy iara Sbörë beno l̈öng së ĩyado ba tjok l̈i miydëmi pj̈lú wl̈o.
14-15 Eni ga l̈lëbo woyde Sbörë wl̈eniyo rokëy ba kongshko ga miydëy ga shji kuya. Ga miydëy ga shji kuya wl̈eni ga l̈lëbo rokoroy ba kong l̈i shäryе bi kong eni. E kjĩshko ga rokëy ba kongshko ga l̈lëye bangkjrëy l̈lëme.
16 Ëye ba kj̈lara ĩk shäng l̈lëbo owa shäryë ga woyde ga syõshtë Sbö kong ba kj̈lara l̈i kjĩshko. L̈lëbo owa l̈ër shäng l̈i, shji ie ber shdungko ĩyado wl̈o l̈lëm wl̈eniyo l̈otë. L̈lëbo owa, shji ie ber shdungko ĩyado wl̈o wl̈eniyo tjok. Ëye l̈lëbo owa eniyo shäryono ga shji syõshtë ba kjĩshko l̈lëme.
17 L̈lëbo owa shäryoroy l̈lë pogo ga e owa. Gueniyo l̈lëbo owa, shji ie ber shdungko ĩyado wl̈o l̈lëm wl̈eniyo tjok.
18 Ëye Sbö wa ga l̈lëbo owa shäryе enido ame. E de Sbö Warë. E kjĩshko ga l̈lëye shäryе Ärë ba kong ga äe.
19 Miydëy ga shji Sbö wapga. Miydëy ga nopga Sbö miydë l̈lëm wl̈eniyo l̈i ichaga Ärë.
20 Miydëy ga Sbö Wa öör shäng kjok ëre kjing go, ga shji kong kjok miydë twara, Sbö bek l̈i miydëy pj̈lú wl̈o. Shji mär l̈öng Sbö bek l̈i go, ba Wa Jesucristo go bakoe. Sbö bek l̈i e. Bi iaga ber l̈öng së ĩyado ba tjok l̈i e bakoe.
21 Pjãy bor wapga wl̈eni, shji sböpga jyãgl̈o poshrëk l̈lëme.

Segunda Carta de Juan
Kjibokwo ëre tara Juandë
Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Juan. Dënashko ga e Jesús oppingga. Jesús wolono, ga woshrara Sbörë iröng obi irgo ga Juan beno shäng Sbö tjlõkwo laga Jesús ãska wleniyo shara. Kjibokwo ëre tarashko ga e tjlabla tjän.

Eshko dbaryo ga no kjone kjone to löng tjlõkwo bek llëm li lë, Jesús tjlõkwo kjragaga li jyãpgwe e go wlo. E kjĩshko ga kjibokwo ëre tara Juandë, Jesús tjlõkwo kjragaga li ber löng sjëk ba tjok wlo.

1-2 Kjibokwo ëre taga tja bomi tjlapgarë.
Sbö tjlõkwo kjragaga, kjibokwo ëre ichër jek bomi kong. Pjãy kjrara Sbörë. Tjlõkwo bek li kjroroy beno tjeng bi pjlúshko, ga ber tjeng eshko ĩyado. E kjĩshko ga pjãy woydër ara, pjãy woyde tjlõkwo bek miydagaga löng lirë eni bakoe.
3 Rokër Data Sbö kong, ba Wa Jesucristo kong ga ba wopjlú li kjĩshko ga shji mär Sbö tjlõkwo bek li go, ga shji ëng woydë ara kar kar wopro ga shji kjimte lok ara, shji songe le ĩyado, shji ie lok ber löng wlẽp bakoe.

Shji ëng woydë ara kar kar

4 Roy kuror ga pjãy jëk löng tjlõkwo bek li go, shji ichara Data Sbörë sorë li eni. E kjĩshko ga tja wopjlú anmoyõ.
5 Eni ga pjeyoga, tjlõkwo tër shäng bomi kong shäryëmi wlo ëre, e tjlõkwo tjaglën totë llëme. Dämärshko ga tjlõkwo ëre twaraba bi kong. Lër bomi kong ga pjãy ëng woydos ara kar kare.
6 Ga shji ëng woydë wlo ga woyde ga tjlõkwo lara Sbörë bi kong shäryëy wlo li shäryëy eni ĩyado. Shji ëng woydë laga Sbörë bi kong tek dämärshko dwayo.
7 Nopga ara to löng kjok ëre kjing go oba jyãpgwë. Tjlẽ ga «Jesucristo shrono kjok ëre kjing go no wleni llëme» le löng eni. Ëye tjlẽ eni ga e Cristo wloyo.
8 Pjãy pak shäryono ara, ga pjãy potjwlẽkklo tjok. Gueniyo pjãy sjëk, pjãy jyãpgwe lok llëm wlo, bomi potjwlẽkklo li jer llëm wlo.
9 Ëye oblë ping woydë, shji pina Cristorë sorë li kjinmo le wleni ga shäng mär Sbö go llëme. Ëye jëk shäng tjlõkwo pina ba kong li go ga mär shäng Data Sbö go, ba Wa go bakoe.
10 Ëye äär bomi shwoy ga Cristo tjlõkwo bek ëre le bomi kong llëm ga wlokjrëmi bomi ushko llëm, «Miga» le bomi kongshko ga «Kjobe» lëmi ba kong ëmdë llëm bakoe.
11 Ëye omwlokjrono ga shäng ba pak owa li shäryë ba tjok wleni.

Kjibokwo pjirzlong

12 Tja llëbo lë woydë ara bomi kong, gueniyo tër woydë kjibokwo go llëme. Pjãy ĩn woydë, shji lan ëng tjok wlo, shji ber löng wopjlú anmoyõ wlo.
13 Bomi pjeyoga Jesús tjlõkwo kjraga, kjrara Sbörë wleniyo li, «¿Pjãy yonde?» le bomi kong.

Tercera Carta de Juan
Kjibokwo ëre tara Juandë
Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Juan. Dënashko ga e Jesús oppingga. Jesús wolono, ga woshrara Sbörë iröng obi irgo ga Juan beno shäng Sbö tjlõkwo laga Jesús ãska wleniyo shara. Kjibokwo ëre tarashko ga e tjlabla tjän.

Domer shäng kjlara obi ko Gayo. Pjlara ga nopga ichara Juandë Jesús roy pjlú lë ba kong. Gueniyo domer shäng kjlara eshko ko Diótrefes, e domer tjwlõ ara wleniyo. E kjĩshko ga nopga ichara Juandë li wlokjre woydë llëme. E kjĩshko ga kjibokwo ëre tara Juandë Gayo kong, ber shäng sjëk Diótrefes tjok wlo. Gueniyo nopga ichara li wlokjrara Gayorë wopjlú kuzong ga Juan beno shäng wopjlú ba tjok, ga woyde ga wlokjre eni jek obi li tara ba kong.

1 Kjibokwo ëre taga tja bomi tjlapgarë.
Gayo, kjibokwo ëre ichër jek bop kong. Pja bor kjlara, pja woydër ara jlõkoyo.
2 Pja bor kjlara. Miydër pjlú ga pja jëk shäng pjlú Sbö tjok. Eni ga rokër Sbö kong ga pja kjimte, bop doyo ber pjlú eni bako wlo.
3 Pja roy söra bi pjeyoga kjone kjonerë bor kong. Kuror ga pja mär shäng Jesús go jlõkoyo, pja jëk shäng tjlõkwo bek li go bakoe. E kjĩshko ga tja wopjlú anmoyõ.
4 Roy kur ga bor wapga wleni jëk löng tjlõkwo bek li goshko ga tja wopjlú anmoyõ.
5 Pja bor kjlara. Tjlapga Jesús tjlõkwo kjragaga kjimtëp enido, pjeyoga miydëp llëm ëmdë ga kjimtëp bakoe.
6 Epga kjimtorop sorë li lara lok Jesús tjlõkwo kjragaga löng li kong. Epga äär eshko obishko ga kjimtos jek eni obi, woyde Sbörë sorë li eni.
7 To löng Jesucristo pak shäryë, kjimtara nopga Sbö miydë llëm wleniyo lirë llëme.
8 E kjĩshko ga woyde ga bi pjeyoga eniyo tjwe bi shwoy ga wlokjrëy löng wopjlú, tjlõkwo bek li shdär jek këgong wlo.
9 Kjibokwo ichoror jek Jesús tjlõkwo kjragaga löng li kong kjwara. Gueniyo domer shäng kjlara eshko ko Diótrefes. Tjawa kole woydë llëm, nopga oblë ichë ä kjĩshko.
10 Tjawa jyõyotke ara. Bi pjeyoga wlokjre woydë llëm bakoe. Ëye omwlokjrono ga iche tön tjlõkwo kjragaga löng li tjok ame. E kjĩshko ga tja jek äär eshko ga wlon kjluwe.
11 Pja bor kjlara. Ĩp ga no oblë llëbo owa shäryë ga pja omshäryë eni llëme. Llëbo pjlú shäryopdë eröe. Ëye llëbo pjlú shäryë ga e Sbö ĩ. Ëye llëbo owa shäryë ga Sbö miyde llëme.
12 Domer shäng kjlara ko Demetrio. Era pjlúe le nopga uunkongdë eni. Tjawa omlë eni bakoe. Miydëp pjlú ga tjawa tjlẽ beke. Ga miydër pjlú ga tjlõkwo le shäng li, e beke.

Kjibokwo pjirzlong

13 Tja llëbo lë woydë ara bop kong, gueniyo tër woydë kjibokwo go llëme.
14 Pja ĩn woydë wop ä, shji lan ëng tjok wlo.
15 Rokër Sbö kong ga pja ie ber sök wlẽpe.
Bop pjeyoga löng jũshko li, «¿Pja yonde?» le lok bop kong.
Bop pjeyoga löng eshko bop tjok li, «¿Yonde?» lëp kjlara kjlara kong bakoe.

Carta de Judas
Kjibokwo ëre tara Judasdë
Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Judas. Kjone kjone tjlẽ ga e Jesús oppingga tak pjang Lucas 6.16 go, Hechos 1.13 go bakoe le. Kjone kjone obi tjlẽ ga e Jesús lëng, Santiago dik, tak pjang Mateo 13.55 go, Marcos 6.3 go bakoe le. Gueniyo miydëy pjlú ga kjibokwo ëre taga, e Judas Iscariote llëme.

Eshko dbaryo ga no kjone kjone to löng tjlõkwo bek llëm li lë, Jesús tjlõkwo kjragaga li jyãpgwe e go wlo. E kjĩshko ga kjibokwo ëre tara Judasdë, Jesús tjlõkwo kjragaga li ber löng sjëk ba tjok wlo.

1 Kjibokwo ëre taga tja Judasdë. Tja Jesucristo parkaga. Tja Santiago lëng.

Nopga rokara Sbörë löng li, kjibokwo ëre ichër jek bomi kong. Pjãy woyde Data Sbörë ara, ga pjãy de Jesucristorë.

2 Rokër Sbö kong ga pjãy songe le ĩyado, pjãy ie ber löng wlẽp, pjãy woyde ara bakoe.

Nopga wotjlĩk owa wleniyo

3-4 Pjeyoga, woydoror ga shji döra Sbörë beno löng sorë li roy lër bomi kong kjibokwo ëre go. Gueniyo kur ga tjlõkwo ichër jek bomi kong oblë kjluwe. No kjone kjone wotjlĩk ga owa pjang bi go li lŏya Sbörë ber dret ba wopjlú li kjĩshko kuzong ga shji llëbo owa shäryë ga pjlúe le. Epga opyono beno löng bi Tjlapga, bi pjluyo Jesucristo li wloyo. Nopga eniyo, e shdungko. E tak beno pjang Sbö tjlõkwo go eni dëna tjän. Ga eerishko ga nopga eniyo kjone kjone opzrëno löng bomi tjrëko, pjãy jyãpgwe wlo le. E kjĩshko ga rokër bomi kong ga tjlõkwo roy pjlú li wlikozĩa. E twaga Sbörë beno ba nopga kong pjlaraso, ber ĩyado wlo.

5 Llëbo kjone kjone woyoshrër woydë bomi kong, e miydëmi löng pjir gueniyo. Dënashko ga Israel tjëyoga shira Tjlapgarë tek Egipto kjokyo dwayo irgoshko ga kjone kjone mär ba go llëm li pjira drete.

6 Dënashko ga ba parkagaga kjok dogo so kong pak twara Sbörë oblë oblë. Gueniyo kjone kjone omrayono. E kjĩshko ga pjrira Sbörë dröng sho go, iara beno löng kjok ro sĩ roy, äär jong ba llgwezlong dbaryo lishko.

7 Dënashko ga Sodoma sopga, Gomorra sopga, kjok shto oblë oblë löng ba soshko sopga, e pono no orkwosmono ba tjok llëm li tjok ara, ga llëbo shäryako llëm li shäryara lok oblë oblë bakoe. E kjĩshko ga shduna Sbörë iök go, beno nopga owa shdũya iök pjë jong ri ri sjer llëm shtoyo li go ĩyado wlo li miydoklo.

8 Nopga owa löng bomi tjrëko li, e llëbo shäryë eni bakoe. Llëbo shärye löng owa ba doyo go, lara Sbörë ba kong yoshko le kjĩshko. Wotjlĩk lok ga ichaga ërë llëme le, ga kjok dogo sopga lãywe lok owa bakoe.

9 Sbö parkaga kjok dogo so kägäyo Miguel ëmdë ga ëngïono kar kar Ä tjok, Moisés doyo li kjĩshkoshko ga Ä lãywara owa sira ëmdë llëme. Eshko ga tjlẽ ba kong ga «Pja wlongga ber Tjlapgarë» le ba kong eni eröe.

10 Gueniyo nopga ërera, llëbo lãywe lok owa oblë oblë, gueniyo llëye lãywe löng li, e llë miyde löng llëme. Epga so öng llë kjoyo, llëbo shärye ga woyotjlĩya llëme. Wotjlĩk tjwe llë li shäryayde eröe. Ga ba pjikklo li e.

11 Epga opshäryë owa, Caín dik.* Llëbo shärye llë pogo, dbur shak wlo, Balán dik.† Ga Sbö kole lok llëm kjĩshko ga llono ga pjir, Coré dik.‡ ¡E kjĩshko ga epga song jlõe!

12 Pjãy tön, ië ëng tjok, pjãy wopjlú Sbö tjok kjĩshkoshko ga llëbo shärye lok owa li lökyokjre lok llëm, gueniyo bomi kong ga llëbo owa wleni, e ber lökyo ara bomi kong bakoe. Epga opwoyotjlĩk löng om go erö, öng daga

* **1:11** Génesis 4.1-16. † **1:11** Números 22.2-24.25. ‡ **1:11** Números 16.1-50.

opsëng om go erö wleni. Llëbo le lok ara, gueniyo llëbo pjlú shärye lok llëm, pjäng sho roshko di llëm, bakwe pjlukdë llaw pogo wleni. Ëye kjimte llëme. Kjor bo kjrozlong dbaryo ga kjor llë botjyono llëm ga e llëno llëm, kjëtong jong wleni. Eshko ga shiy ba sleng tjok. Enira kjëtong jlõkoyo. Nopga ëre so e kjoyo bakoe. Ëye kjimte llëme.

13 Epga so dlung iõya dbo ara kjoyo, llëbo owa shärye li ĩgöy wẽlë, dlung bung sho wleni. Epga so dbala jëk ba irbo bäng llëm kjoyoe. Epga löng shdungko kjok ro sĩ anmoyõ li roy ĩyado wlo.

14 Dënashko ga domer shäng kjlara ko Enoc. E tjok ga Adán tjëyoga tek beno ba irgo li öötong kjringgwo tjer (6).§ Eshko dbaryo ga Enoc tjlẽno nopga ëre kjĩshko. Tjlẽ ga «¡Tja kuzĩa! Llono ga Tjlapga Jesús tjwe ba parkagaga kjok dogo so ara tjok, shtëy ga äär llëme.

15 E tjwe nopga uunkong llgwega, nopga owa li shdungga, llëbo owa shäryara kës li kjĩshko, tjlõkwo lara lok owa ba kjĩshko kës li kjĩshko bakoe» le.

16 Nopga ëre kjloshtë llë pogo kjĩshko, llë pogo lãywe owa bakoe. Jëk löng ba wotjlĩk owa li go erä. Krë lok ara om goshko, ga oblë jyãpgwe lok tjlõkwo wolëso go, llëye woyde li wlẽya wlo.

Pjãy sjëke

17 Pjeyoga, llëye lara Sbö tjlõkwo roylagaga bi Tjlapga Jesucristo ãskarë bomi kong li, e woyoshrozĩa.

18 Tjlẽno lok ga «Kjok pjir lëshko ga nopga Sbö tjlõkwo joywë ä wleniyo wen tjwe, ga jëk löng ba wotjlĩk owa li go» lara lok eni.

19 Nopga eniyo löng bomi tjrëko, bomi shdögaga ber löng dboy dboy wlo li epga. Epga go Sbö Sëya llëm, jëk löng ba wotjlĩk owa li go erä.

20 Gueniyo pjeyoga, pjãy ëng kjimtos mär Sbö go jek këgong këgong. Pjãy syõshtë Sbö kongshko ga pjãy kjimtaga ber ba Sëyarë.

21 Pjãy woyde Sbörë ara, ga pjãy songe le bi Tjlapga Jesucristorë bakoe. E kjĩshko ga llono ga pjãy ie Sbörë ber löng së ĩyado ba tjok. E koshëmi löng wopro ga tjlõkwo ëre woyoshrozĩa.

22 Ëye, tjlõkwo kjrëy wlo li kjone dey miyde llëm ga e songe lozĩa.

23 Ëye, tjlõkwo bek llëm li kjre woydë kjwlë ga dözĩ, nopga tek shiy iök roy dwayo wleni. Llamoga songe lozĩ, gueniyo pjãy sjëk, pjãy opshäryë baĩya dik llëm wlo. Woyotjlĩzĩ ga llëbo owa shäryara li kjĩshko ga ba shwong ëmdë ga beno owa, porwako llëm wleni.

Kjibokwo pjirzlong

24-25 Sbö bi döga, e eröe. Pjãy kjimte dir llëm wlo ga pjlúe. Pjãy ie äär ber löng ba bokshto ga pjlú bakoe. Eshko ga pjãy pogo llëye dret, pjãy wopjlú anmoyõ bakoe. Bi Tjlapga Jesucristo kjĩshko ga e iëy ber bi pjluyo kësbang, tjwlõ ara, dbo ara ĩyado. Ber eni.

§ **1:14** Enoc, e Jared wa. Jared, e Malalel wa. Malalel, e Cainán wa. Cainán, e Enós wa. Enós, e Set wa. Set, e Adán wa, tak pjang Génesis 5.3-18 go sorë li eni.

Apocalipsis
Llëbo ëre pina Jesucristorë Juan kong, shji yo ĩno wleni
Kjibokwo ëre sorë

Domer shäng kjlara ko Juan. Dënashko ga e Jesús oppingga. Jesús wolono, ga woshrara Sbörë iröng obi irgo ga Juan beno shäng Sbö tjlõkwo laga Jesús ãska wleniyo shara.

Eshko dbaryo ga Juan iaraba beno shäng dlung tjrëko ko Patmos lishko, ba shdungglo, Jesús roy pjlú lara kjĩshko. Pjlara ga Jesucristo weno ba kong. Eshko ga llëbo pina ba kong, shji yo ĩno wleni, ga ichara ba të, llëbo li miyde nopga uunkongdë wlo.

Bäm go ga ichara kjibokwo të Jesús tjlõkwo kjragaga kjringgwo kjäk (7) tjeng kjok shto oblë oblë Asia kjokyo li kong. (Eeri ga kjok eshko li ko Turquía.)

E irgo ga llëbo wen llono li pina ba kong. Nopga owa li shdũya Sbörë sorë li pina ba kong. Ä ëngkjwë Sbö nopga tjok sorë li pina ba kong. E zãya Jesúsdë sorë li pina ba kong. Llono ga nopga uunkong ber löng sorë li pina ba kong bakoe.

Llëbo ĩna Juandë kës ëre tara beno Jesús tjlõkwo kjragaga kong.

1 Llëbo ëre pina Sbörë Jesucristo kong, pĩya ba parkagaga kong wlo, llëbo wen dörö li miyde lok wlo. Eni ga tja Juan kong ga ba parkaga kjok dogo so ichara Jesucristorë ter shrono shäng bor kong, llëbo ëre pĩya bor kong wlo.

2 Llëbo ĩnor li tër uunkong bomi kong, Sbö tjlõkwo roy lara Jesucristorë bor kong li tër bomi kong bako, ber ba miydoklo wlo.

3 Ëye kjibokwo ëre lë oblë kong ga ber wopjlúe. Ëye tjlõkwo ëre kuk, ga kole ga ber wopjlú bako, dbar lër shäng li dörö kjĩshko.

4-5 Kjibokwo ëre taga tja Juandë.

Jesús tjlõkwo kjragaga kjringgwo kjäk (7) tjeng kjok shto oblë oblë Asia kjokyo, kjibokwo ëre ichër jek bomi kong.

Rokër Sök Ĩyado li* kong, sëyaga doglo kjäk (7) tjeng ba pjlu sökklo jong li bokshto li† kong, Jesucristo kong ga ba wopjlú li kjĩshko ga pjãy kjimte lok ara, pjãy ie ber löng wlëp bakoe. Jesucristo, e Sbö tjlõkwo kura li laga jlõkoyo, woshrara bäm go li e, pjlupga löng kjok ëre kjing go ichaga li e bakoe. Shji woyde ara, owa pjang bi go li löna beno dret, ba srëng kwona li go,

6 ga shji iara beno löng syõshtagaga parkë löng Sbö, ba Data, borwa pjluyo li kong. E kjĩshko ga Cristo iëy ber kësbang, tjwlõ ara, dbo ara ĩyado wlo. Ber eni.

7 Tja kuzĩa. Llono ga Cristo ter pjäng sho roshko,
ĩga uunkongdë,
ba shorkegaga löng dënashko li omĩk bakoe.
Eshko ga tjëyoga löng kës li ber löng woydë ara ba kjĩshko.
Ber eni.

8 Tjlapga Sbö tjlẽ ga «Tja so tjlõkwo toklo ko *Alfa*‡ kjoyo, tja so tjlõkwo toklo ko *Omega*§ kjoyo bakoe. Llëye llëm obishko ga tja sök tjän. Llëbo uunkong pjitong dret ga tja sök obi. Sök Ĩyado li tja. Llëye shäryër woydë li shäryër ga pjlúe» le.

Domer weno shäng kjlara, so no to ter kjok dogo dwayo li kjoyoe

9 Tja Juan, tja bomi kjlara Jesús tjlõkwo kjraga. Shji mär bi pjluyo Jesús go kjĩshko ga shji shdungoba, gueniyo kuy kjange. Sbö tjlõkwo roy lara Jesúsdë bor kong li lër shäng oba

* **1:4-5** ***Sök Ĩyado*** le li, e ***Data Sbö*** loklo. † **1:4-5** ***Sëyaga doglo kjäk (7)*** le li, e ***Sbö Sëya dbo oblë oblë*** li loklo. ‡ **1:8** Grecia so tjlõkwo go ga tjlõkwo toklo ko ***Alfa***, e ba bäm ĩyo, tjlõkwo toklo ko ***A*** wleni.
§ **1:8** Grecia so tjlõkwo go ga tjlõkwo toklo ko ***Omega***, e ba pjirshko, tjlõkwo toklo ko Z wleni.

kong kjĩshko ga tja icharaba beno sök
dlung tjrëko ko Patmos lishko.
10 Pjlara ga Tjlapga Jesús dbaryo*
ga tja go Sbö Sëya jlõkoyo. Eshko ga
ybö kuror bor irgo pjlara dbo ara,
pjluk wli bakworoy wleni.
11 Tjlẽ bor kong ga «Llëye ĩp li tos ber
pjang kjibokwo go. E irgo ga ichos
jek Jesús tjlõkwo kjragaga kjringgwo
kjäk (7) tjeng kjok shto oblë oblë
Asia kjokyo li kong. Ichos jek Éfeso
kjokyo, Esmirna kjokyo, Pérgamo
kjokyo, Tiatira kjokyo, Sardis kjokyo,
Filadelfia kjokyo, Laodicea kjokyo
bakoe» le.
12 Eshko ga tja bojongö ĩn iröng, ëye
ybö kuror tjlẽ li ë miydër wlo. Eshko
ga ĩn ga iök shjiy bapkwo shäryak
dbur sho shõyl̈õr go tjeng kjwo kjäk
(7),
13 tjrëko shäng kjlara so no to ter
kjok dogo dwayo li kjoyo, doyono
shäng shwong kur may äär ba kju
kjing go, dop pjrikklo shäryak dbur
sho shõyl̈õr go pjang ba pjlú kjing go.
14 Ba kägä, ba käkzong, e kjwo
pjlublún so pjäng sho kjoyoe. Ba bok
roy so iök lok ri ri kjoyoe.
15 Ba dre so dröng sho so klung sho
kjoyo li iak jong iök pjë jong ri ri
roshko li kjoyoe. Ba ybö dbo ara, di
kës pjlublunyo dik.
16 Orkwo kël̈ëkong dbala tjeng kjwo
kjäk (7). Dröng tur jong ba kjak roy
kjwangna, kowo stek kar kar. Ba
bokkwo kãl̈ã lleẗllet, dlo wleni.
17 Ĩn jek drëng ga tja jek rish buk
ba dre zlong, shji wolono buk wleni.
Gueniyo eshko ga tja porwara ba
orkwo kël̈ëkong go, ga tjlẽ bor kong
ga «Llëye bangkjrëp llëme. Llëye llëm
obishko ga tja sök tjän. Llëbo uunkong
pjitong dret ga tja sök obi.
18 Sök Ĩyado li tja. Tja wolono,
gueniyo tja sök së ĩyado wlo. Shin-
moga shtoyo u bäng bäng dökkl̈o tjeng
bor wloshko, epga woshrër iröng obi
ga pjlúe.
19 »Llëye ĩnop li tozong. Eni tjok ga
llëye shäryë li tos, llëye wen tek iröng
li tos bakoe.
20 Dbala ĩnop tjeng kjwo kjäk (7) bor
orkwo kël̈ëkong ëre, iök shjiy bapkwo
shäryak dbur sho shõyl̈õr go tjeng
kjwo kjäk (7) ëre, e llë loklo lër bop
kong. Iök shjiy bapkwo kjwo kjäk
(7) ëre, e bor tjlõkwo kjraga kjringgwo
kjäk (7) tjeng kjok shto oblë oblë li
jyãgl̈o. Dbala kjwo kjäk (7) ëre, e roy
sögaga kjok dogo so doglo kjäk (7),
parkë löng bor tjlõkwo kjraga kjring-
gwo kjäk (7) kong li jyãgl̈o bakoe.

2

Kjibokwo tak pjang Jesús tjlõkwo kjragaga löng Éfeso kjokyo li kong

1 »Roy söga kjok dogo so shäng
kjlara, bor tjlõkwo kjragaga löng Éfeso
kjokyo li kong. Kong kjibokwo tos
kjwara, söya jek ba kong wlo. Kji-
bokwo li tos eni:

»“Shäng kjlara, orkwo kël̈ëkong
dbala tjeng kjwo kjäk (7), jëk shäng
iök shjiy bapkwo shäryak dbur sho
shõyl̈õr go tjeng kjwo kjäk (7) li
tjrëko. E tjlẽ bomi kong ga

2 ‘Pjãy jëk löng sorë, e miydër.
Pjãy parkë bor kong kjang, llëbo weno
bomi kong owashko ga kumi kjang
bakoe. No kjone kjone tjlẽno ga “Tja
Sbö tjlõkwo roy laga Jesús ãska” lara
eni. Eshko ga tjlĩnomi yõtso, ga miy-
doromi ga jyõ erä. Eshko ga ioromi
beno jëk löng bomi tjok ame.

3 Bor kjĩshko ga llëbo weno bomi
kong owa ara, gueniyo kuromi kjang,
pjãy wosonkono llëm bakoe.

4” ’Gueniyo bor kong ga pjãy löng
llëbo shäryë owa kjrina. Pjãy mär
löng bor go kjwlëshko ga pjãy ëng
woydono ara kar kare. Gueniyo
pjãy opshäryë eni ame.

5 Pjãy opshäryono dämärshko sorë
li woyotjlĩzĩa. Llëbo shäryëmi löng
owa li, e owa jlõe lozĩ, ga rayozĩ,
ga llëbo shäryoromi dämärshko, Sbö
tjlõkwo kjroromi kjwlëshko li shäryozĩ

* **1:10** ***Tjlapga Jesús Dbaryo*** le li, e ***dbar sondë****shko* loklo, e woshrara Sbörë e dbaryo kjĩshko.

eni iröng obi. Shäryëmi eni ïlëm ga tja jek bomi iök shjiy bapkwo jong ïli kjë bomi shjiryo.

6 Gueniyo ïlëbo ber pjlú bomi kong, ïlëbo owa shärye nicolaítagarë ïlöng ïli ïywor shjiktëng, ga pjãy omïywõ shjiktëng eni bakoe.

7 " 'Ëye kwomgwo tjok ga woyde ga tjlõkwo ïle Sbö Sëyarë bor tjlõkwo kjragaga kong ïli kuya yõtso. Sbö kjok bukshko ga kjor jong kjlara, ba bo uoroy ga shji wolon ïlëme. Ga ëye ïlëbo owa ïli zano ga ichër kjor bo ïli uë' ïle."

Kjibokwo tak pjang Jesús tjlõkwo kjragaga ïlöng Esmirna kjokyo ïli kong

8 »Roy söga shäng kjlara obi, bor tjlõkwo kjragaga ïlöng Esmirna kjokyo ïli kong. Kong kjibokwo tos kjwara, söya jek ba kong wlo. Kjibokwo ïli tos eni:

»"Shäng kjlara, ïlëye ïlëm obishko ga sök tjän, ïlëbo uunkong pjitong dret ga sök obi. Era wolono, ga woshrono iröng obi. E tjlẽ bomi kong ga

9 'Pjãy shdungoba sorë, e miydër. Pjãy song jlõe. Gueniyo jlõkoyo ga pjãy song ïlëm, pjãy ïlëbo ara wleni. Pjãy jyõyotke nopgarë sorë ïli miydër. Epga tjlẽ ga "Tjawa judíoga" ïle, miga jyõ, epga Ä nopga erä.

10 Ïlëbo wen tjwe bomi kong owa ïli bangkjrëmi ïlëme. Ïër bomi kong ga pjãy kjong kjong ie Ärë om go ber ïlöng no shdũzlong uyo roshko, pjãy tjlïya wlo, ïlëbo owa shäryëmi wlo ïle, ga pjãy shdũya song äär jong dbar sak kjwara (10). Gueniyo tja rayëmi ïlëm, äär jong pjãy wolono guing. Shäryoromi eni ga pjãy iër ber ïlöng së ïyado Sbö tjok.

11 " 'Ëye kwomgwo tjok ga woyde ga tjlõkwo ïle Sbö Sëyarë bor tjlõkwo kjragaga kong ïli kuya yõtso. Ëye ïlëbo owa ïli zano ga nopga wolono tjeng ïli wolon jek obi wlenishko ga ïlëye wen ba kong ïlëme' ïle."

Kjibokwo tak pjang Jesús tjlõkwo kjragaga ïlöng Pérgamo kjokyo ïli kong

12 »Roy söga shäng kjlara obi, bor tjlõkwo kjragaga ïlöng Pérgamo kjokyo ïli kong. Kong kjibokwo tos kjwara, söya jek ba kong wlo. Kjibokwo ïli tos eni:

»"Shäng kjlara, dröng tjeng kjwangna, kowo stek kar kar. E tjlẽ bomi kong ga

13 'Miydër ga pjãy ïlöng ïlishko ga nopga pjluyo ïli Ä erä. Eni ëmdë ga pjãy mär ïlöng bor go ïyado. Dënashko ga domer shäng kjlara eshko ko Antipas. E parkono bor kong pjlúe. E zröraba bomi tjrëkoshko ga tja rayoromi ïlëme.

14 " 'Gueniyo bor kong ga pjãy ïlöng ïlëbo shäryë owa. Dënashko ga Balac pina Balándë Israel tjëyoga jyãpgwë ara. Epga ichara öng sho twaraba sböpga jyãglo kong ïli uë. Epga ichara pë no orkwosmono ba tjok ïlëm ïli tjok. Pjãy kjone kjone jëk ïlöng tjlõkwo ëre go.

15 Pjãy kjone kjone jëk ïlöng tjlõkwo owa ïle nicolaítagarë ïli go bakoe.

16 E kjïshko ga ïlëbo owa shäryëmi ïlöng ïli, e owa jlõe ïlozï, ga rayozïa. Ïlëm ga tja jek bomi shwoy, ga tja ëngkjwë bomi tjok, dröng tur jong bor kjak roy ïli go.

17 " 'Ëye kwomgwo tjok ga woyde ga tjlõkwo ïle Sbö Sëyarë bor tjlõkwo kjragaga kong ïli kuya yõtso. Ëye ïlëbo owa ïli zano ga kong dïli ter kjok dogo dwayo miydëba kjok ëre kjing go ïlëm wleniyo ïli* twër ber ba kong. Kong akkwo kjwo pjlubïlún twër kjwara bako, goshko ko jyã tak pjang tjaglën, miydaga ërë ïlëm, miyde ba kjraga ïlirë eröe' ïle."

Kjibokwo tak pjang Jesús tjlõkwo kjragaga ïlöng Tiatira kjokyo ïli kong

18 »Roy söga shäng kjlara obi, bor tjlõkwo kjragaga ïlöng Tiatira kjokyo ïli kong. Kong kjibokwo tos kjwara, söya jek ba kong wlo. Kjibokwo ïli tos eni:

»"Sbö Wa, ba bok roy so iök ïlok ri ri kjoyo, ga ba dre so dröng sho so

* **2:17** ***Dïli ter kjok dogo dwayo*** ïle ïli, ko ***maná***.

klung sho kjoyo krung beno shjiy
kjoyo bakoe. E tjlẽ bomi kong ga
19 'Pjãy jëk löng sorë, e miydër.
Pjãy ëng woydë ara, pjãy mär bor go,
pjãy parkë bor kong pjlú, llëbo wen
bomi kong owashko ga kumi kjang
bakoe. Miydër ga eerishko ga pjãy
löng llëbo pjlú shäryë ara, pjãy mär
bor go bäm go li kjinmo bakoe.
20 " 'Gueniyo bor kong ga pjãy
löng llëbo shäryë owa kjrina. Walë
shäng kjlara ko Jezabel. E tjlẽ ga
"Tja Sbö tjlõkwo laga" le, gueniyo
jyõ erä. Tjlõkwo le shäng li go ga bor
parkagaga jyãpgwe ara. Epga iche
pë no orkwosmono ba tjok llëm li
tjok. Epga iche öng sho twaraba
sböpga jyãglo kong li uë bakoe. Eni
ëmdë ga e slomi llëme.
21 Kong dbar tworor kop ara,
llëbo owa shärye shäng li, e owa jlõe le
wlo, gueniyo raye woydë llëme.
22 E kjĩshko ga iër ber buk swlo
ara, ba bukklo kjing go. Ëye pë ba tjok,
ga llëbo owa shärye löng li raye llëm ga
shdun ara bakoe.
23 Walë li wapga zrör drete.
Eshko ga bor tjlõkwo kjragaga löng
kës li ommiydë ga wotjlĩk llë li,
llëye woyde löng li, e miydër pjlú,
ga pjãy kjlara kjlara potjwlẽn, llëbo
shäryoromi li kjĩshko.
24 " 'Gueniyo pjãy kjone kjone jëk
löng Jezabel tjlõkwo li go llëme. Pjãy
oppino kjok miydë Ä ĩ miydëba
llëm wleniyo lëba li go llëm bakoe.
Pjãyda ichër llëbo oblë shäryë llëme.
25 Pjãy mär ber löng tjlõkwo kjro-
romi li go erä.
26 " 'Ëye llëbo owa li zano, ga tja
kolara äär jong ba dbo go ga kong
dbo twër, tjëyoga uunkong iche wlo,
27 dbo twara bor Datarë bor kong
sorë ga eni. Ga "epga iche kjang;
kole lok llëm ga shdũya ara, klung sbi
dloroy pjäs wleni."†
28 Ga kong dbala ko Dbar Kjoklo
li twër ber ba kong bakoe.
29 Ëye kwomgwo tjok ga woyde
ga tjlõkwo le Sbö Sëyarë bor tjlõkwo
kjragaga kong li kuya yõtso' le."

3

Kjibokwo tak pjang Jesús tjlõkwo kjragaga löng Sardis kjokyo li kong

1 »Roy söga shäng kjlara obi, bor
tjlõkwo kjragaga löng Sardis kjokyo li
kong. Kong kjibokwo tos kjwara, söya
jek ba kong wlo. Kjibokwo li tos eni:
»"Shäng kjlara, wloshko tjeng
Sbö Sëyaga doglo kjäk (7),* dbala
kjwo kjäk (7) bakoe. E tjlẽ bomi
kong ga 'Pjãy jëk löng sorë, e miydër.
Pjãy löng së lëba, gueniyo pjãy
wolono löng wleni.
2 ¡Pjãy wollenzong! Pjãy dbo
beno sira dö, ga jetoe. E kjĩshko ga
pjãy dbokjrozong. Ĩn ga pjãy jëk löng
pjlo bek bor Sbö bokso llëme.
3 Tjlõkwo kuromi, kjroromi li, e
woyoshrozĩ, kolozĩ iröng obi. Llëbo
owa shäryëmi löng li, e owa jlõe lozĩ,
ga rayozĩa. Pjãy wollen llëm ga tja
koshëmi löng llëmshko ga tja jek bomi
shwoy, no lũ ä wleni.
4 " 'Pjãy kjlöbö, bomi shwong
shtimirë wliwli wleni llëm obi.
Pjãyda omshäryono eni kjĩshko ga
pjãy iër ber jëk löng bor tjok, doyë
shwong ko pjlublún go.
5 Ëye llëbo owa li zano ga doyë
shwong ko pjlublún go, baĩya dik. Ëye
ber sök së ĩyado Sbö tjok wlo ga ba
ko, e tak pjang Sbö kjibokwoyo li go.
Ga ëye llëbo owa li zano ga ba ko lön
kjibokwo li go dwayo llëme. Ba kjĩshko
ga tja tjlẽ bor Data, ba parkagaga kjok
dogo so kong ga "Kjwe botoya" lër ba
kong lok eni.
6 Ëye kwomgwo tjok ga woyde
ga tjlõkwo le Sbö Sëyarë bor tjlõkwo
kjragaga kong li kuya yõtso' le."

Kjibokwo tak pjang Jesús tjlõkwo kjragaga löng Filadelfia kjokyo li kong

7 »Roy söga shäng kjlara obi, bor
tjlõkwo kjragaga löng Filadelfia
kjokyo li kong. Kong kjibokwo

† **2:27** Salmo 2.9. * **3:1** ***Sbö Sëyaga doglo kjäk (7)*** le li, e ***Sbö Sëya dbo oblë oblë*** li loklo.

tos kjwara, söya jek ba kong wlo. Kjibokwo li tos eni:

»“Shäng kjlara, e eröe. Tjlõkwo bek laga li e bakoe. Pjlu David u bäng bäng dökkl̈o tjeng ba wloshko. U bäng bäng döra ga bängzaga ërë llëm, u bäng bäng bängzara ga döga ërë llëm bakoe. E tjlẽ bomi kong ga

8 ‘Pjãy jëk löng sorë, e miydër. Ĩzĩa. U bäng bäng döror jong bomi bokshto, bängzaga ërë llëme. Miydër ga pjãy dbo ara llëm, gueniyo bor tjlõkwo koloromi, tja rayoromi llëm bakoe.

9 Pjãy löng lishko ga nopga löng kjlöbö, tjlẽ ga “Tjawa judíoga” le, miga jyõ, epga Ä nopga erä. Llono ga epga ichër kjök tjok bomi bokshto, ga tjlẽ lok bomi kong ga “Nopga woyde Jesúsdë ara li pjãy” le bomi kong eshko.

10 Dbar tjwe kjwara ga llëbo wen nopga löng kjok kjwang jĩkong li kong owa, epga tjlĩn wlo. Dënashko ga tja tjlẽno bomi kong ga “Llëbo wen bomi kong owashko ga kuzĩ kjang, tja rayëmi llëme” loror bomi kong eni, ga tjlõkwo li koloromi. E kjĩshko ga dbar owa li tjweshko ga pjãy dër yõtso, pjãy där wlo.

11 ” ’Tja äär malinge. Llëye tjeng bomi tjok li jnezĩ, bomi potjwlẽkkl̈o li döga ërë bomi shjiryo llëm wlo.

12 Ëye llëbo owa li zano ga iër ber shäng Sbö u shwleyo wleni, ga ber shäng eni ĩyado. E go ga bor Sbö ko li tër, bor Sbö kjokyo ko li tër, bor ko li tër bakoe.† Ba kjokyo li, Jerusalén kjokyo tjaglën li e. E ter kjok dogo dwayo.

13 Ëye kwomgwo tjok ga woyde ga tjlõkwo le Sbö Sëyarë bor tjlõkwo kjragaga kong li kuya yõtso’ le.”

Kjibokwo tak pjang Jesús tjlõkwo kjragaga löng Laodicea kjokyo li kong

14 »Roy söga shäng kjlara obi, bor tjlõkwo kjragaga löng Laodicea kjokyo li kong. Kong kjibokwo tos kjwara, söya jek ba kong wlo. Kjibokwo li tos eni:

»“Shäng kjlara, ‘Ber eni’ laga li e. Llëye le li shärye eni ĩyado. Llëye ĩna li le jlõkoyo. Llëbo shäryara Sbörë kës ichaga li e bakoe. E tjlẽ bomi kong ga

15 ‘Pjãy jëk löng sorë, e miydër. Pjãy zengteng anmoyõ wleni llëm, pjãy kjlik ara anmoyõ wleni llëm bakoe. Woydër ga pjãy kjlik wleni, llëm ga pjãy zengteng wleni.

16 Gueniyo pjãy kjlikjli wleni erö kjĩshko ga pjãy tjwër bor kjak roy dwayo wleni.‡

17 Pjãy tjlẽ ga “Tjawa dbur sho ara. Llëbo wlẽnorwa ara. Llëye oblë woydërwa llëme” lëmi eni. Gueniyo pjãy song jlõ, pjãy llëye dret, pjãy kjok ĩgö llëm, pjãy shwong llëm bakoe. ¿Pjãy opkugö löng llëmde?

18 E kjĩshko ga lër bomi kong ga dbur sho shõyl̈ŏr suk pjir beno pjlú wleniyo tjwlẽzĩ bor kong, ber bomi kong wlo, pjãy ber löng dbur ara jlõkoyo wlo. Shwong ko pjlublún tjwlẽzĩ bor kong, ber bomi kong wlo, pjãy doyë e go wlo, pjãy löng kjlop dret li lökyo jnemi e go wlo. Ga bokkwo dwloyo tjwlẽzĩ bor kong, ber bomi kong wlo, pjãy kjok ĩgö pjlú wlo.

19 ” ’Ëye woydër li jëk owashko ga wlon, ga poshdun, opyë jëk pjlo bek iröng wlo. Eni ga llëbo owa shäryëmi löng li, e owa jlõe lozĩ, ga rayozĩa.

20 Kuzĩa. Tja shäng na bomi u bäng bäng bomi rokë, tja iëmi opzrëk jek bomi tjok wlo. Ëye, tja kura, ga u bäng bäng li döra bor kong ga tja opzrëk jek ber sök ba tjok, ga tjawa ië ëng tjok.

21 ” ’Llëbo owa li zanor, ga tja öötong sök bor Data tjok, ba pjlu sökkl̈o kjing go. Ëye llëbo owa li zano ga kong dbo twër äär ber sök bor tjok, bor pjlu sökkl̈o kjing go eni bako wlo.

† **3:12** Sbö ko li tak lok ba go, epga baĩya kjĩshko.

‡ **3:16** Eshko dbaryo ga di bäng tjeng kjlik ara anmoyõ, ga nopga dwlomnek di kjlik li go. Di bäng tjeng obi zengteng anmoyõ, ga di eniyo li ie lok, ber löng wopjlú wlo. Gueniyo di bäng tjeng kjlikjli llë, e ba kong ga llëno llëme.

22 Ëye kwomgwo tjok ga woyde
ga tjlõkwo le Sbö Sëyarë bor tjlõkwo
kjragaga kong li kuya yõtso' le."»

4

Pjlu sökkl̈o jong kjwara kjok dogo

1 E irgo ga ĩnor jek obi, ga ĩn ga u
bäng jong oojong kjwara kjok dogo.
Ga ybö kuror pjlara pjluk wli bak-
woroy wleni li tjlẽno bor kong obi.
Tjlẽ ga «Pja tëmö. Llëye wen ëre irgo
li pin bop kong» le.
2 Jekdo eshko ga tja go Sbö Sëya
jlõkoyo. Eshko ga pjlu sökkl̈o ĩn jong
kjwara kjok dogo, kjing go ëbo sök
kjlara.
3 Sök li so akkwo wolësowa ko
jaspe, *cornalina*, e kjoyoe. Sökkl̈o
li sor go, donku pjang pjribri, kãl̃ã
kësong, akkwo wolësowa ko *esmer-
alda* kjoyoe.
4 Sökkl̈o li sor go, pjlupga sökkl̈o lok
sak pjök kjingsho pkëng (24), tjlapga
kjok llgwega wleniyo sök kjlara kjlara
sökkl̈o li kjing go, doyono sök shwong
pjlublún go, pjlu dlu ioklo shäryak
dbur sho shõyl̈õr go jong ba dlu kjing
go.
5 Sökkl̈o jong roworbëshko li roy
dwayo, llgwlëng tur jong lletllet llaw
pogo, kjrik ri ri le ara bakoe. Sökkl̈o li
bokshto ga iök pjë lok ri ri ba bapkwo
roy kjwo kjäk (7). Sbö Sëyaga doglo
kjäk (7) li* e.
6 Ga llëbo ĩn buk sökkl̈o li bokshto
oblë, so dlung shäryak batlë sho go
kjoyo, roĩgöy wẽl̈ëe.

Sökkl̈o li worbo go pjlor kar kar,
äya lög së wleniyo tjeng kjlara kjlara.
Doglo pkëng (4) li bokkwo lok llaw
pogo, bäm lë, iröng lë bakoe.
7 Kjlara so dbong kjoyo, kjlara so
sögl̈a kjoyo, kjlara bokkwo so no
kjoyo, kjlara so döbung dbuk pjang
kjoyoe.
8 Kjlara kjlara sjäg̈ä lok ko tjer (6),
ga bokkwo lok llaw pogo, sjäg̈ä li
dorko bakoe. Shkë dba ga tjlẽ löng
ĩyado. Tjlẽ ga
«Tjl̈apga Sbö, llëye shäryëp woydë li
shäryëp ga pjlúe.
Pja eröe. Pja eröe. Pja eröe.
Pja sök ĩyado» le lok eni.
9 Sök pjlu sökkl̈o kjing go li sök ĩyado. E
poshrëya äya löng së lirë ara, e ie lok
ber kësbang, tjwlõ ara. Ga tjlẽ lok ba
kong ga «Tjawa wopjlú bop tjok ĩyado»
le eni. Le lok enishko ga
10 tjlapgaga kjok llgwega wleniyo
doglo sak pjök kjingsho pkëng (24)
löng li kjök tok sök li bokshto. Ga
poshrëya lok eni wopro ga ba pjlupga
dlu ioklo ie ba sökkl̈o li bokshto, ga
tjlẽ lok ga
11 «Borwa Tjlapga, borwa Sbö,
llëbo tjeng kës li shäryaga pjarë,
woydorop eni kjĩshko.
Ga beno löng së li laga pjarë
bakoe.
E kjĩshko ga pja tjwlõ ara,
pja iërwa ber kësbang, tjwlõ ara
wlo,
pja bangkjrërwa wlo,
dbo ara li ber bop kong wlo
bakoe» le lok eni.

5

Öng Wlẽp Ushko So Llgwoklë, kjibokwo

1 Eshko ga ĩn ga sök pjlu sökkl̈o kjing
go li orkwo kël̈ëkong kjibokwo tjeng
kjwara, tak pjir kjwo kar kare. Kji-
bokwo li dira pjir, ga kjarbo smona
kjibokwo smokklo go kjwo kjäk (7),
roshwing llëm wlo.
2 Ga ĩn ga Sbö parkaga kjok dogo
so shäng kjlara, dbo ara wleniyo. E
tjlẽno dbo go, tjlẽ ga «¿Ëye tjwlõ ara,
kjibokwo smokklo iak lok kjibokwo
kjarbo go li döya wlo, kjibokwo li
roshwĩya wlo?» le.
3-4 Gueniyo ëye tjwlõ ara, kjibokwo
li roshwĩya, ĩya wlo dret, ëye sök kjok
dogo eniyo llëm, ëye sök kjok ëre kjing
go eniyo llëm, ëye sök klung ëre dorko
eniyo llëm bakoe. E kjĩshko ga tja slar
ëëe.

* **4:5** ***Sbö Sëyaga doglo kjäk (7)*** le li, e ***Sbö Sëya dbo oblë oblë*** li loklo.

5 Gueniyo tj̈lapgaga kjok l̈lgwega
wleniyo kj̈lara tj̈lẽ bor kong ga «Pja
s̈lar ame. Judá tjëyo l̈i dbongyo
sök kjwe ĩzong. Kjwe David tjëyo.
L̈lëbo owa l̈i zana pjire. E kj̈ĩshko ga
kjibokwo smokk̈lo iak l̈ok kjibokwo
kjarbo kjwe döya ga pj̈lú, kjibokwo
kjwe roshwĩya ga pj̈lú bakoe» l̈e.
6 Eshko ga ĩn ga Öng Wl̈ẽp Ushko
So L̈lgwoklë l̈i kojono sök pj̈lu sökk̈lo
l̈ishko, äya l̈öng së doglo pkëng (4) l̈i,
tj̈lapgaga kjok l̈lgwega wleniyo l̈öng
l̈i, e tjrëko. Ga ĩn ga zröraba kjoyoe.
Öng l̈i sjö kjwang kjäk (7), bokkwo
kjwo kjäk (7), e Sbö Sëyaga doglo kjäk
(7),* ichak kjok kjwang jĩkong l̈i l̈oklo.
7 Eshko ga jek pj̈lu sökk̈lo l̈i zlong,
ga sök pj̈lu sökk̈lo kjing go l̈i, kjibokwo
tjeng ba orkwo kël̈ëkong l̈i kjrara Öng
l̈irë ey dwayo.
8 Kjrarashko ga äya l̈öng së doglo
pkëng (4) l̈i, tj̈lapgaga kjok l̈lgwega
wleniyo doglo sak pjök kjingsho
pkëng (24) l̈i, e kjök tono tjeng Öng
l̈i bokshto. Kj̈lara kj̈lara wloshko
kjorkwang shäryak jong kjiyo tjok tëy
or go wleniyo tjeng kjwara, wloshko
di iokl̈o shäryak dbur sho shõyl̈õr go
tjeng kjwöbö, roshko l̈lëbo l̈õ pj̈lëbl̈ëe.
L̈lëbo l̈õ pj̈lëbl̈ë l̈i, e Sbö nopga syõ l̈i
l̈oklo.
9-10 Eshko ga tono l̈ok tëkwo tjaglën,
tëkwoyo eni:
«Pja zröraba,
ga bop srëng kwonop l̈i go ga
nopga tjwl̈ẽnop Sbö kong.
Nopga tjwl̈ẽnop l̈i tjëyoga obl̈ë
obl̈ë uunkong, tj̈lẽ tj̈lõkwo obl̈ë
obl̈ë uunkong, kjok shto obl̈ë
obl̈ë uunkong sopga bakoe.
Nopga l̈i iorop beno l̈öng syõshtagaga
parkë l̈öng Sbö, borwa pj̈luyo l̈i
kong,
ga ber l̈öng nopga l̈öng kjok ëre
kjing go l̈i ichaga ĩyado wlo.
E kj̈ĩshko ga pja tjwl̈õ ara,
kjibokwo kjwe kjrëp wlo,
kjibokwo smokk̈lo iak l̈ok ba
kjarbo go l̈i döp wlo bakoe» l̈e.
11 Eshko ga ĩnor jek obi, ga ĩn ga Sbö
parkagaga kjok dogo so l̈öng träk l̈lëm,
shtëy ga äär l̈lëm wleni. L̈öng pj̈lu
sökk̈lo l̈i, äya l̈öng së l̈i, tj̈lapgaga l̈i, e
pj̈lor kal̈ëkong pjribrie.
12 Ga tj̈lẽno l̈ok dbo ara. Tj̈lẽ ga
«¡Öng zröraba kjwe tjwl̈õ ara,
dbo ara l̈i ber ba kong wlo,
l̈lëbo tjwl̈õ ara tjeng kës l̈i ber ba
kong wlo,
kjok miydë ara l̈i ber ba kong
wlo,
bangkjrëba wlo,
iëba ber kësbang, tjwl̈õ ara wlo,
poshrëkoba wlo bakoe!» l̈e.
13 Eshko ga l̈lëbo tjeng kës shäryara
Sbörë kjok dogo, kjok ëre kjing go,
k̈lung ëre dorko, d̈lung tjrëko, e tj̈lẽno
l̈ok uunkong bakoe. Tj̈lẽ ga
«¡Sök pj̈lu sökk̈lo kjing go kjwe, Öng
kjwe,
e poshrërwa ĩyado,
bangkjrërwa ĩyado,
iërwa ber l̈öng kës̈kës, tjwl̈õ ara
ĩyado,
dbo ara l̈i ber ba kong ĩyado
bakoe!» l̈e.
14 Ga äya l̈öng së doglo pkëng (4) l̈i
tj̈lẽ ga «Ber eni» l̈e, ga tj̈lapgaga l̈i kjök
tono, ga sök pj̈lu sökk̈lo kjing go l̈i, Öng
l̈i, e poshrëra l̈ok.

6

Kjibokwo smokk̈lo iak l̈ok kjibokwo kjarbo go

1 E irgo ga ĩn ga Öng Wl̈ẽp Ushko
So L̈lgwoklë l̈i, kjibokwo smokk̈lo iak
l̈ok kjibokwo go kjwo kjäk (7) l̈i döra
kjwara. Ga kur ga äya l̈öng së l̈i kj̈lara
tj̈lẽno dbo go, kjrik wleni. Tj̈lẽ ga «¡Pja
tegö!» l̈e.
2 Ga ĩnor jek obi, ga ĩn ga kwomgla
sök kj̈lara kj̈lo pj̈lubl̈ún. Kj̈lara sök
ba kjing go wloshko sböng tjeng
kjwangna. Ga kong pj̈lu d̈lu iokl̈o
twaraba kjwara. E irgo ga jek sök
kwomgla l̈i kjing go, oba zang wlo l̈e
wleni.

* **5:6** ***Sbö Sëyaga dogl̈o kjäk (7)*** l̈e l̈i, e ***Sbö Sëya dbo obl̈ë obl̈ë*** l̈i l̈oklo.

3 E irgo ga kjibokwo smokklo döra
Öng lirë kjwara obi. Eshko ga kur ga
äya löng së li kjlara obi tjlẽ ga «¡Pja
tegö!» le.
4 Eshko ga kwomgla wen sök kjlara
obi, kjlo srëzrẽn. Kjlara sök ba kjing
go. Ga kong dröng twaraba kjwangna
ësbange. Ga kong dbo twaraba llëbo
wlẽp kjok ëre kjing go li pjiya wlo,
nopga ber löng ëng zrök wlo.
5 E irgo ga kjibokwo smokklo döra
Öng lirë kjwara obi, e tjok ga öötong
kjwo mya. Eshko ga kur ga äya löng
së li kjlara obi tjlẽ ga «¡Pja tegö!» le.
Ga ĩnor jek obi, ga ĩn ga kwomgla wen
sök kjlara obi, kjlo sĩ. Kjlara sök ba
kjing go, wloshko llëbo tjlĩkkl̈o tjeng
kjwara.
6 Ga kur ga ëbo tjlẽno äya löng së
doglo pkëng (4) löng lishko dwayo.
Tjlẽ ga «Nopga iëy ber löng parkë dbar
kjwara, dwla kjrina bayo gök tjung
wleni* ãska dö, llëm ga dwla kjrina
obi bayo gök tjung wleni kjwo mya
ãska döe. Gueniyo kjyo, kjillgwo bo
dyo, e iëy srer llëme» le.
7 E irgo ga kjibokwo smokklo döra
Öng lirë kjwara obi. Eshko ga kur ga
äya löng së li kjlara obi tjlẽ ga «¡Pja
tegö!» le.
8 Ga ĩnor jek obi, ga ĩn ga kwomgla
wen sök kjlara obi, kjlo shwëshwë.
Kjlara sök ba kjing go ko Shinmo
Kägäyo, ga kjlara obi jek shäng ba
irgo ko Shinmo Shtoyo. Kjok kjwang
jĩkong li shdöktong beno kjringgwo
pkëng (4), ga epga kong dbo twaraba
nopga löng kjok kjrina li zrök pjir wlo.
Ga zröra dröng go, pjli go, swlo go, äya
kjloshko so go bakoe.
9 E irgo ga kjibokwo smokklo döra
Öng lirë kjwara obi, e tjok ga öötong
kjwo shkëng (5). Eshko ga ĩn ga shin-
moga sëya löng llëbo lõ pjlëbl̈ë sukklo
jong eshko li dirko. Epga löng së
obishko ga Sbö tjlõkwo kjrara lok, ga
lara oba kong, ga zröraba e kjĩshko.
10 Eshko ga epga tjlẽno dbo go. Tjlẽ
ga «Tjl̈apga, llëye shäryëp woydë li
shäryëp ga pjlúe. Pja eröe. Pja pjlo bek
bakoe. ¿Äär jong llono ga nopga löng
kjok kjing go li shdum, tjawa zröra lok
li kjĩshko?» le.
11 Eshko ga kjlara kjlara kong
shwong twaraba ko pjlublún, ga ëbo
tjlẽ ba kong lok ga «Koshozĩ sira obi,
bomi pjeyoga Sbö parkagaga zrökoba
bomipjõy dik wlo li, e zröraba pjir
guing» le.
12 E irgo ga kjibokwo smokklo
döra Öng lirë kjwara obi. Eshko ga
ĩnor jek obi, ga ĩn ga yo tjwe pjang
ësbang kjrina, dlo kworkwono beno
pjang yẽt, shwong ko yẽt wleni,
mok kworkwono beno pjang srëzrẽn,
srëng wleni,
13 dbala lono ter lok kjok ëre
kjing go, kjor ko *higuera* bakwara
pjlukdëshko ga bo lono wleni,
14 kjok dogo jek jëktëng erä, kji-
bokwo diroy wleni, ga dlup llë, di
tjrëko llë, dlung tjrëko llë, e opkwono
lok kjok shto oblë uunkong.
15 Eshko ga pjlupga löng kjok ëre
kjing go, nopga tjwlõ ara wleniyo,
ëngkjwaga kägäyoga, nopga uunkong
parkagaga tjwlẽk löng pjir wleniyore,
de llëmde, e töktong löng uunkong
guëng lok ööng roshko, ak kës kës tjeng
dlup dirko bakoe.
16 Ga tjlẽ löng dlup kong, ak kong ga
«Pjãy tarzong borwa kjing go. Tjawa
jnezĩ bomi dorko, tjawa wlẽya sök
pjlu sökkl̈o kjing go lirë llëm wlo,
tjawa shdũya Öng lirë ba iir ara li go
llëm wlo bakoe.
17 Borwa shdũzl̈ong dbaryo laraba
li öötonge. Ëye omkuk kjang ga äe» le
löng eni.

7

Nopga doglo sak dbäw dbäw pjloglo sak dbäw kjingsho sak dbäw dbäw pjloglo sak pkëng kjingsho sak dbäw dbäw pjloglo pkëng (144,000) iak lok llëbo jyãgl̈o go

1 E irgo ga ĩn ga Sbö parkagaga kjok
dogo so tjeng doglo pkëng (4), kojono

* **6:6** ***Gök tjung wleni***, e ***bayo litro kjwara dik.***

löng kjok pjir worbo kjringgwo pkëng
(4) lishko, ga pjluk tek eshko dwayo li
bänkira, kjok llë, dlung llë, kjor llë, e
pjiya llëm wlo.
2 Epga kong dbo twaraba, kjok ëre
pjiya wlo, dlung bakoe. Ga ĩn ga
Sbö parkaga kjok dogo so kjlara obi
tek tjwe shäng dlo wen tëm shwo
lëkong dwayo, wloshko Sbö Sök Ĩyado
li jyãgl̈o. Ga tjlẽno parkagaga doglo
pkëng (4) löng li kong. Tjlẽ ga
3 «Kjok llë, dlung llë, kjor llë, e pjimi
llëm, äär jong llëbo jyãgl̈o ioroy Sbö
parkagaga löng kës li bokdo go guing»
le.
4 Eshko ga kur ga Israel tjëyoga iak
lok llëbo jyãgl̈o go li doglo sak dbäw
dbäw pjloglo sak dbäw kjingsho sak
dbäw dbäw pjloglo sak pkëng kjing-
sho sak dbäw dbäw pjloglo pkëng
(144,000).
5 Judá tjëyoga iak lok doglo sak
dbäw dbäw pjloglo sak kjwara
kjingsho sak dbäw dbäw pjloglo
pjök (12,000).
Rubén tjëyoga iak lok doglo sak
dbäw dbäw pjloglo sak kjwara
kjingsho sak dbäw dbäw pjloglo
pjök (12,000).
Gad tjëyoga iak lok doglo sak dbäw
dbäw pjloglo sak kjwara kjing-
sho sak dbäw dbäw pjloglo pjök
(12,000).
6 Aser tjëyoga iak lok doglo sak
dbäw dbäw pjloglo sak kjwara
kjingsho sak dbäw dbäw pjloglo
pjök (12,000).
Neftalí tjëyoga iak lok doglo sak
dbäw dbäw pjloglo sak kjwara
kjingsho sak dbäw dbäw pjloglo
pjök (12,000).
Manasés tjëyoga iak lok doglo sak
dbäw dbäw pjloglo sak kjwara
kjingsho sak dbäw dbäw pjloglo
pjök (12,000).
7 Simeón tjëyoga iak lok doglo sak
dbäw dbäw pjloglo sak kjwara
kjingsho sak dbäw dbäw pjloglo
pjök (12,000).
Leví tjëyoga iak lok doglo sak dbäw
dbäw pjloglo sak kjwara kjing-
sho sak dbäw dbäw pjloglo pjök
(12,000).
Isacar tjëyoga iak lok doglo sak
dbäw dbäw pjloglo sak kjwara
kjingsho sak dbäw dbäw pjloglo
pjök (12,000).
8 Zabulón tjëyoga iak lok doglo sak
dbäw dbäw pjloglo sak kjwara
kjingsho sak dbäw dbäw pjloglo
pjök (12,000).
José tjëyoga iak lok doglo sak dbäw
dbäw pjloglo sak kjwara kjing-
sho sak dbäw dbäw pjloglo pjök
(12,000).
Benjamín tjëyoga iak lok doglo sak
dbäw dbäw pjloglo sak kjwara
kjingsho sak dbäw dbäw pjloglo
pjök (12,000).

Nopga ara doyono löng shwong ko pjlublún

9 E irgo ga ĩnor jek obi, ga ĩn eshko
pjlu sökkl̈o li, Öng li, e bokshto ga
nopga löng träk llëm, shtëy ga äär llëm
wleni. Tjëyoga oblë oblë uunkong
löng eshko. Nopga kjok oblë oblë
uunkong so löng eshko. Nopga tjlẽ
tjlõkwo oblë oblë uunkong löng eshko
bakoe. Doyono löng shwong pjlublún
go, kjlara kjlara wloshko mek korga.
10 Ga tjlẽno dbo go. Tjlẽ ga
«¡Borwa Sbö, e sök pjlu sökkl̈o kjwe
kjing go!
¡No döga li kjwe!
¡No döga li Öng kjwe bakoe!» le.
11 Sbö parkagaga kjok dogo so ko-
jono löng pjlu sökkl̈o li, äya löng së
doglo pkëng (4) li, tjlapgaga li, e pjlor
kalëkong pjribri li, e kjujono bokdo
kjlay klung go, ga Sbö poshrëra lok.
12 Tjlẽ ga
«¡Ber eni!
¡Borwa Sbö,
e poshrërwa ĩyado,
e iërwa ber kësbang, tjwlõ ara
ĩyado,
kjok miydë ara li ber ba kong
ĩyado,
“Tjawa wopjlú ba tjok” lërwa
ĩyado,
dbo ara li ber ba kong ĩyado
bakoe!

¡Ber eni!» le.

13 Eshko ga tjlapgaga löng li kjlara tjlẽ bor kong ga «¿Löng shwong ko pjlublún kjwe ë, kjone so, e miydëpde?»

14 «Tjlapga, kjwepga ë miydër llëme» lër ba kong.

Kuya ga tjlẽ bor kong ga «Kjwepga to jek löng song jlõ, llëbo weno owa kësbang dbaryo, gueniyo ba shwong, e kwoshkwara Öng kjwe srëng li go beno pjlublúne.

15 E kjĩshko ga löng Sbö pjlu sökklo kjwe bokshto, ga beno löng parkë ba u roy shkë dbae. Ga kjwepga daga beno Sbörë om go.

16 Beno löng pjli kuk ame, wodogro ame, suya dlorë ame, barwe kjok kjlikdë ame bakoe.

17 Öng sök pjlu sökklo jong kjweshko go kjwe ber ba daga, kjwepga söya äär di shji ie ber löng së jlõkoyo wleniyo buk lishko. Ga ba boryo krŏya Sbörë, ber löng slar ame wlo» le.

8

Llëbo lõ pjlëblë bapkwo

1 E irgo ga kjibokwo smokklo döra Öng lirë kjwara obi, e tjok ga öötong kjwo kjäk (7). Eshko ga kjok dogo beno kjing wop tjoke.

2 E irgo ga ĩn ga Sbö parkagaga kjok dogo so doglo kjäk (7) löng Sbö bokshto li kong wli twaraba kjwara kjwarae.

3 Eshko ga Sbö parkaga kjok dogo so tek shäng kjlara obi, wloshko llëbo lõ pjlëblë bapkwo shäryak dbur sho shõylõr go, ga öötong shäng llëbo lõ pjlëblë sukklo shäryak dbur sho shõylõr go jong li zlong. Eshko ga kong llëbo lõ pjlëblë twaraba ara, suya Sbö nopga syõ li tjok, llëbo lõ pjlëblë sukklo jong pjlu sökklo bokshto li kjing go wlo.

4 Ga llëbo lõ pjlëblë li yõ jem pjang Sbö parkaga li orkwo dwayo Sbö bokshto, Sbö nopga syõ li tjok.

5 Eshko ga iök sëya kjrara Sbö parkaga lirë kjwöbö, llëbo lõ pjlëblë sukklo li dwayo, ga iara llëbo bapkwo li roy, beno tjunge. E irgo ga iök sëya tjeng ba bapkwo roy li dbura jer kjok ëre kjing go. Eshko ga kjrik ri ri le ara, llgwlëng tur jong lletllet llaw pogo, yo iano bakoe.

Wli

6 E irgo ga Sbö parkagaga doglo kjäk (7) li poshäryono löng pjir, ba wli li bakwë wlo.

7 Sbö parkaga bäm li, ba wli bakwara, ga iök lono ter kjok ëre kjing go, di zeng kjwolong tjok, srëng tjok bakoe. Ga kjok kjwang jĩkong li shdöktong beno kjringgwo mya, ga kjok kjrina li sura pjir, kjor llë, kjlo sho llë tjeng eshko li tjok.

8 E irgo ga Sbö parkaga kjlara obi, ba wli bakwara, ga llëbo so dlup kësbang pjë jong ri ri kjoyo, e dburaba jer dlung roshko. Ga dlung kjwang jĩkong li shdöktong beno kjringgwo mya, ga dlung kjrina li kworkwono beno srëng eröe.

9 Ga llëbo tjeng së ba roy li kjëtong dret, kjyong jëk tjeng ba kjing go li pjitong dret bakoe.

10 E irgo ga Sbö parkaga kjlara obi, ba wli bakwara, e tjok ga öötong pjloglo mya. Eshko ga di llë, di bäng llë, e shdöktong beno kjringgwo mya, ga dbala lono kjwara kësbang, iök ri ri wleni, di kjrina li kjing go.

11 Dbala li ko Këä, ga di kjrina li iara beno tjeng këä. Di sreno li kjĩshko ga nopga wolono arae.

12 E irgo ga Sbö parkaga kjlara obi, ba wli bakwara, ga dlo kãlã shdöktong beno kjringgwo mya, ga kjrina li kworkwono beno yẽt, mok kãlã shdöktong beno kjringgwo mya, ga kjrina li kworkwono beno yẽt, dbala kãlã shdöktong beno kjringgwo mya, ga kjrina li kworkwono beno yẽt bakoe. E kjĩshko ga dba li shdöktong beno kjringgwo mya, ga dbar kjwobi go ga kjrina li beno kjok

ro yẽt, shkë ˈli shdöktong beno kjring-
gwo mya bako, ga shkër kjwobi go ga
kjrina ˈli beno kjok ro yẽt bakoe.
13 Eshko ga ĩnor jek obi, ga ĩn ga
döbung kuror dbuk pjang kjwara kjok
dogo, tj̇lẽno pjang dbo go. Tj̇lẽ ga
«¡Pjãy nopga ˈlöng kjok kjing go, Sbö
parkagaga kjok dogo so doglo mya
obi ˈlöng ba wˈli bakwë wˈlo! ¡E kj̇ĩshko
ga pjãy song j̇lõ, pjãy song j̇lõ, pjãy
song j̇lõe!» ˈle.

9

1 E irgo ga Sbö parkaga kj̇lara obi,
ba wˈli bakwara, e tjok ga öötong
pj̇loglo shkëng (5). Eshko ga ĩn ga
dbala ˈlono ter kjwara kjok dogo
dwayo, kjok ëre kjing go. Dbala ˈli
kong u bäng bäng dökkl̈o twaraba
kjwara, pj̇lëbgwo jong rong anmoyõ
ˈli dökkl̈o.
2 Ga pj̇lëbgwo ˈli kop dörashko ga
yõ tëm tur jong ba roy dwayo, l̈lëbo
sukkˈloësbang anmoyõ wˈleni.
3 Eshko ga yõ jem pjang ˈli roshko
dwayo sekwa ter tur jong träk l̈lëm,
shdöktong kjok kjwang jĩkong, ga kong
dbo twaraba nopga ue wˈlo, no ue
dyërë wˈleni.
4 Gueniyo ichara kj̇lo sho l̈lë, kjor
korga l̈lë, l̈lëboësong l̈lë, e uë l̈lëme.
Ichara nopga Sbö jyãgl̈o ˈlok ba bokdo
go l̈lëm wˈleniyo ˈli uë eröe.
5 Gueniyo ichara beno ˈlöng nopga
ˈli zrök l̈lëm, beno ˈlöng ba shdung ara,
äär jong moglo shkëng (5). Ue ˈlokshko
ga kuya ga uara dyërë wˈleni.
6 Eshko dbaryo ga nopga ˈlöng ˈli
woˈlon woydë, gueniyo woˈlon l̈lëme.
Woˈlon woydë ara ëmdë ga woˈlon ga
äe.
7 Sekwa ˈlër ˈli, e so kwomgla doyak
pjir, jongya ëngkjwë wˈlo ˈli kjoyoe. Ba
kä kjing go l̈lëbo pjang so pj̇lupga
d̈lu ioklo shäryak dbur sho shõyl̈õr go
ˈli kjoyo, ba bokkwo so no bokkwo
kjoyo,
8 ba käkzong so waˈlë käkzong kjoyo,
ba kowo so dbong kowo kjoyo bakoe.
9 Ba worbu wˈlikoklo so worbu
wˈlikoklo shäryak dröng sho go kjoyo,
ba sj̈äg̈ä, e pj̇luk so jëkkl̈o ara dop-
shira kwomglarë jëkˈlöng ëngkjwë wˈlo
ˈli kjoyo,
10 ba pj̇lak, e dbo go jong swˈlet, so
dyë shju kjoyo, ga ba pj̇lak ˈli go ga
nopga shduna ara, äär jong moglo
shkëng (5).
11 Sekwa ˈli pj̇luyo sök kj̇lara. He-
breo tj̇lõkwo go ko Abadón. Grecia so
tj̇lõkwo go ko Apolión.* E Ä parkaga,
parkë shäng pj̇lëbgwo jong rong an-
moyõ ˈli daga.
12 L̈lëbo owa anmoyõ bämˈli jek tjän.
Gueniyo beno kjring pjök obi.
13 E irgo ga Sbö parkaga kj̇lara obi,
ba wˈli bakwara. L̈lëbo ˈlõ pj̇lëbl̈ë
sukkˈlo shäryak dbur sho shõyl̈õr go
jong Sbö bokshtoˈli goshko sjö iakˈlok
kjwang pkëng (4). Eshko ga ybö kuror
pj̇lara sjöˈlokˈli go dwayo.
14 Tj̇lẽ parkaga wˈli bakwagaˈli kong
ga «Sbö parkagaga kjok dogo so tjeng
doglo pkëng (4), pjrik ˈlöng di ësbang
ko Éufrates pjangshkoˈli, e döba» ˈle.
15 Sbö parkagaga tjeng doglo pkëng
(4) ˈli, e iak beno pjrik ˈlöng eshko, ba
d̈loyo, dbaryo, mokyo, ˈluyo ˈli öötong
guing, nopga zrök ara eshko wˈlo.
Ga nopga ˈlöng kjok ëre kjing go ˈli
shdöktong beno kjringgwo mya. Ga
parkagaga tjeng doglo pkëng (4) ˈli
döktong, ga nopga kjrina ˈli zröra ˈlok
drete.
16 Eshko ga ëngkjwagaga jëk ˈlöng
kwomgla söga ara. Kur ga doglo sak
dbäw dbäw pj̇loglo sak dbäw dbäw
pj̇loglo sak dbäw dbäw pj̇loglo sak
dbäw pj̇loglo pjök (200,000,000).
17 Kwomgla, ba söga, e ĩnor, shji
yoĩno wˈleni ˈli, ga so eni. Ba worbu
wˈlikoklo kjwo srëzrẽn, ding ding,
shõyl̈õr bakoe. Kwomgla kägä ˈli so
dbong kägä kjoyoe. Iök tur jong ba
kjak roy dwayo, yõ tjok, akkwo ko
azufre tjok bakoe.
18 Ga nopga ˈlöng kjok ëre kjing go
ˈli shdöktong beno kjringgwo mya. Ga

* **9:11** Hebreo tj̇lõkwo ***Abadón***, Grecia so tj̇lõkwo ***Apolión***, e ***no pjiga*** ˈloklo.

kjrina li wolono dret, llëbo tur ba kjak
roy ëre kjĩshko.
19 Kwomgla li dbo ara tjeng ba kjak-
shko, ba pjlakshko bakoe. Ba pjlak
li kägä tjok, so dgur kjoyo, ga nopga
shduna lok ara e go.
20 Nopga zröra llëbo owa lirë llëm,
beno löng së li, llëbo owa shärye
löng li rayara lok llëm, beno löng
Ä sëyaga poshrëk, llëbo jyãglo oblë
oblë li poshrëk bakoe. Llëbo jyãglo li
shäryak dbur sho shõylõr go, dbur sho
pjlublún go, dröng sho so klung sho
kjoyo go, ak go, kjorkwang go bako,
gueniyo kjok ĩga lok llëm, kjok kuga
lok llëm, jëk llëm bakoe.
21 Enido ga nopga li beno löng llëbo
owa shäryë oblë oblë, oba zröya, oba
ie ybi go, pë no orkwosmono ba tjok
llëm li tjok, lũrkë bakoe. Llëbo owa
shäryara kës ëre, e rayara lok llëme.

10

Sbö parkaga kjok dogo so, wloshko kjibokwo chirawa

1 E irgo ga ĩn ga Sbö parkaga kjok
dogo so dbo ara wleniyo ter pjang
kjlara obi kjok dogo dwayo, doyono
pjäng sho go wleni, donku pjang ba
dlu kjing bakoe. Ba bokkwo so dlo
kjoyo, ba dre so iök kjoyo.
2 Wloshko tjeng kjibokwo kjwara
chirawa, roshwing pjir ba orkwo
kjing go. Ba dre këlëkong iara dlung
kjing, ga milëkong iara klung kjing.
3 Eshko ga öö le dbo go, dbong
kjluno wleni. Llara pjirshko ga kjrik
kjwang kjäk (7) li dloktong, ri ri le
kjwangnashko kjwangnashko.
4 Tjlõkwo lara kjrik kjwang kjäk (7)
lirë tër wlo loror, gueniyo kur ga ybö
ter kjok dogo dwayo pjlara, tjlẽ bor
kong ga «Jnes ber tjeng bop pjlúshko.
Tëy llëme» le.
5 Eshko ga Sbö parkaga kojono
shäng dlung kjing, klung kjing li,
orkwo këlëkong poyono jem kjok
dogo,
6-7 ga tjlẽno jlõkoyo. Tjlẽ ga «¡Llëye
koshëy ame! Llëye shäryë wlo li, e
laga Sbörë, ga lara ba tjlõkwo lagaga
kong dënashko. Maling ga Sbö park-
aga kjok dogo so kjlara obi li, ba wli
bakwe. Ga llëbo lara Sbörë kës li, e
shäryë eshko» le. Tjlẽno enishko ga
tjlẽno jlõkoyo, Sök Ĩyado li ko go. Kjok
dogo, klung ëre, dlung, e shäryaga li e,
llëbo tjeng kës eshko li tjok.
8 E irgo ga kur ga ybö ter kjok dogo
dwayo pjlara jek obi, tjlẽ bor kong
ga «Pja nom, ga kjibokwo roshwing
pjir tjeng Sbö parkaga kojono shäng
dlung kjing, klung kjing wloshko li
kjrëba» le.
9 Eni ga tja jek öötong Sbö parkaga
li zlong, ga kjibokwo li rokoror ba
kong. Kuya ga tjlẽ bor kong ga «Kjro-
zong. Uozong. Zrërop bop kjak roy
ga kup ga pjlëblë, or dyo dik, gueniyo
jer öötong bop bögwo roshko ga bop
bögwo li ie ber kë ara» le.
10 Eni ga kjroror ba wloshko
dwayo, ga uoror. Tjeng bor kjak
royshko ga pjlëblë, or dyo dik,
gueniyo jer öötong bor bögwo roshko
ga bor bögwo li iara beno kë ara.
11 Eshko ga ëbo tjlẽ bor kong ga
«Llëbo wen tjëyoga oblë oblë tjok li,
llëbo wen kjok shto oblë oblë sopga
tjok li, llëbo wen nopga tjlẽ tjlõkwo
oblë oblë tjok li, llëbo wen pjlupga
oblë oblë tjok li, e los jek obi» le.

11

Sbö tjlõkwo lagaga do pjök

1 Eshko ga tja kong kjorkwang
twara ëborë kjlara, llëbo tjlĩkklo wleni,
ga tjlẽ bor kong ga «Pja kojõs, pja nom
Sbö u tjlĩk, öng sho sukklo jong ba
zlong bäng li tjok, ga löng ba poshrëk
eshko li shtëp bakoe.
2 Gueniyo ba u bäng kjako li tjlĩp
llëm, e twak beno tjeng nopga judío
llëm wleniyo li kong. Sbö kjokyo
Jerusalén, e twak beno tjeng ba
wloshko, epga jek löng, tek löng e
roshko moglo sak pkëng kjingsho
pjök (42) wlo.
3 Eshkoshko ga nopga ichër do pjök,
bor tjlõkwo roy lë oba kong dbargwo
sak dbäw dbäw kjingsho sak dbäw

pj̇loglo pjök kjingsho sak tjer (1,260) wlo. Ga shärye ̇lok eni, doyono ̇löng sopokk̇lo shwongyo go» ̇le.

4 Kjok ëre Tj̇lapgayo ̇li bokshto ga kjor ̇lok do pjök ko *olivo*, iök shjiy bapkwo ̇lok do pjök bakoe. Kjor ̇li, iök bapkwo ̇li, e nopga do pjök ̇li jyägl̇o.

5 Ëye tjwe ba shdung ̇leshko ga iök to tur nopga do pjök ̇li kjak roy dwayo, ga ba wloyoga tjwe ̇löng ̇li pjiya drete. Ëye ba shdung woydë ga wȯlon eni kj̇luwe.

6 Epga kong dbo twaraba, shunyo ṡlong, äär jong Sbö tj̇lõkwo ̇lara pjir guing. Ga kong dbo twaraba obi, di kj̇lopswë ber srëng wlo, swlo oblë oblë ichë tjwe kjok ëre kjing go wlo bakoe.

7 Sbö tj̇lõkwo ̇lara ̇lok pjir irgo ga äya owa sök pj̇lëbgwo jong rong anmoyõ ̇lishko ̇li shrono shäng ëngkjwono ba tjok, ga epga zröra.

8 E irgo ga ba doyo beno tjeng kjok tjwlõ ara ̇li irbo bäng go, Tj̇lapga Jesús zröraba pjang kj̇lös go dënashko kjokyo ̇lishko. Kjok eshko ̇li, e so Sodoma kjokyo, Egipto kjokyo, e kjoyoe.

9 Ga nopga tjwe shinmoga tjeng ̇li ĩk ara, tjëyoga oblë oblë uunkong, nopga tj̇lẽ tj̇lõkwo oblë oblë uunkong, kjok shto oblë oblë uunkong sopga bakoe. Öör ̇löng eni äär jong dbargwo mya kjingsho bëy, gueniyo ëye wotj̇lĩno ba doyo tjeng ̇li jnek ̇llëme.

10 Eshkoshko ga nopga ̇löng kjok ëre kjing go beno ̇löng wopj̇lú, ga ̇llëbo twara ̇lok ëng kong, ba sënggl̇o, shinmoga wȯlono dbaryo ̇li shrëk wlo. Shäryara ̇lok eni, ̇löng së obishko ga nopga ̇li shduna Sbö tj̇lõkwo ̇lagaga ̇lirë ara kj̇ĩshko.

11 Gueniyo öötong dbargwo mya kjingsho bëyshko ga woshrara Sbörë iröng obi, ga kojongö ̇löng. Ĩya nopga ̇löng ̇lirë ga bangkjre ̇lok ara anmoyõ.

12 Eshko ga ybö kura nopga do pjök ̇lirë ter kjok dogo dwayo pj̇lara, tj̇lẽno dbo go. Tj̇lẽ ba kong ga «Pjãy tëmö» ̇le. Ga ĩya ba wloyogarë ̇löng wopro ga to jem kjok dogo, pjäng sho roshko.

13 Jekdo eshko ga yo to jem kësbang. Kjok eshko ̇li shdöktong beno kjringgwo sak kjwara (10), ga kjrina ̇lishko ga u ̇lok ̇li toktong pjir, ga nopga wȯlono doġlo sak dbäw dbäw pj̇loglo kjäk (7,000). Beno ̇löng së ̇li, Sbö sök kjok dogo ̇li bangkjrara ̇lok ara, ga iara ̇lok beno kësbang, tjwlõ ara bakoe.

14 L̇lëbo owa anmoyõ pjök ̇li jek tjän. Gueniyo kjrina obi ̇li tjwe döröe.

Wl̇i kjwara obi

15 E irgo ga Sbö parkaga kj̇lara obi, ba wl̇i bakwara, e tjok ga öötong pj̇loglo kjäk (7). Eshko ga ëbo tj̇lẽno ̇lok dbo ara kjok dogo. Tj̇lẽ ga

«Bi Tj̇lapga, ba Cristo,
e öötong beno ̇löng nopga ̇löng kjok kjing go ̇li pj̇luyoga,
ga iche ̇lok ĩyado» ̇le.

16 E irgo ga tj̇lapgaga kjok ̇llgwega wleniyo doġlo sak pjök kjingsho pkëng (24) ̇löng Sbö bokshto, ba pj̇lu sökk̇lo kjwara kjwara kjing go ̇li kjök tono, ga Sbö poshrëra ̇lok,

17 tj̇lẽ ga

«Tj̇lapga Sbö,
̇llëye shäryëp woydë ̇li shäryëp ga pj̇lúe.
Pja sök ĩyado.
Bop dbo ara go ga pja öötong sök nopga ̇löng kës ̇li ichaga.
Tjawa wopj̇lú bop tjok e kj̇ĩshko.

18 Tjëyoga ̇löng kës ̇li iirkono ara bop kongshko ga
pja iirkono ara ba kong ̇lok bakoe.
Shinmoga ̇llgweżlong dbaryo ̇li öötonge.
Bop parkagaga, bop tj̇lõkwo ̇lagaga, ba potjwlẽżlong dbaryo ̇li öötong bakoe.
Bop nopga tjwlõ ara, tjwlõ chira, bop ko bangkjragaga ̇löng kës,
epga potjwlẽp pjire.
Ga kjok pjiga ̇li pjip drete» ̇le.

19 Eshko ga Sbö u jong kjok dogo ̇li u bäng roshwinaba jong oojong, ga roshko ba tj̇lõkwo woyoshrok̇lo bapkwo buk ̇li ĩnor. Eshko ga ̇llgwl̇ëng tur jong ̇lletl̇let ̇llaw pogo, kjrik ri ri ̇le

ara, yo ian pjang, di zeng shrono ter kjwolong ara bakoe.

12

Walë, äya so Öökа kjoyo

1 E irgo ga llëbo jyãglo weno pjang
kësbang kjok dogo. Walë shäng kjlara
eshko, doyono shäng dlo go wleni,
mok pjang ba dre dirko, ga dbala
tjeng ba kä kjing kjwo sak kjwara
kjingsho pjök (12), pjlu dlu ioklo
wleni.
2 Walë li shäng kjlaraso llëm, ga ay
le ara, chida buk dörö kjĩshko.
3 Eshko ga llëbo jyãglo weno pjang
kjrina obi. Äya kësbang sök kjlara kjlo
srëzrẽn, so Öökа kjoyoe. Äya li kägä
kjwo kjäk (7), pjlu dlu ioklo iak jong
kjwara kjwara li kjing go, sjö kjwang
sak kjwara (10) bakoe.
4 Dbala shdöktong beno kjringgwo
mya. Ga kjrara kjrina ba pjlak go, ga
dbura ter lok kjok ëre kjing go. Eshko
ga öötong sök walë li bokshto, chida li
wen bukshko ga ue jekdo wlo le.
5 E irgo ga chida buk kjlara domer.
Llono ga tjëyoga löng kës li iche
kjange. Gueniyo eshko ga chida li
kjara Sbörë ey dwayo, ga söra jek
öötong kjok dogo beno sök ba tjok.
6 Walë lira töktong jek öötong sök
kjok shäryara Sbörë ba kong kjok
dogro no llëmshko lishko, ga dara
Sbörë eshko dbargwo sak dbäw dbäw
kjingsho sak dbäw pjloglo pjök kjing-
sho sak tjer (1,260).

Miguel ëngkjwono äya so Öökа kjoyo li tjok

7 E irgo ga Sbö parkaga kjok dogo
so ko Miguel, e töno ba pjeyoga
Sbö parkaga kjok dogo so tjok, ga
ëngkjwono lok äya li tjok, äya pjeyoga
kjok dogo so li tjok bakoe.
8 Ga äya li jenoe. E kjĩshko ga epga
beno löng eshko kjok dogo ame.
9 Äya li dburaba ter kjok ëre kjing
go, ba pjeyoga kjok dogo so li tjok.
Äya li, dgur dënashko li e. E kowëba
Ä. Nopga Sbö miydë llëm wleniyo
jyãpgwaga li e.
10 Eshko ga kur ga ëbo tjlẽno dbo go
kjok dogo. Tjlẽ ga
«Eeri ga ba nopga döra Sbörë pjire.
Bi pjeyoga rotaga shkë dba bi Sbö
bokshto li,
e dburaba jer kjok ëre kjing go.
E go ga Sbö dbo ara, Cristo dbo ara,
e ĩy wẽlëe.
Ga Sbö beno sök bi pjluyo.
11 Ä zana bi pjeyogarë pjir,
Öng Wlẽp Ushko So Llgwoklë
srëng li go,
Sbö tjlõkwo lara lok li go bakoe.
"Tjawa mär Öng li go" le lok,
ga wolon li bangkjre lok llëme.
12 E kjĩshko ga pjãy löng kjok dogo,
pjãy wopjlúe.
Gueniyo pjãy löng kjok kjing go,
pjãy löng dlung roy,
pjãy song jlõe.
Ä to jer öötong shäng bomi shwoy,
ga iirkë ara,
dbar ba kong beno sira dö
kjĩshko.
Pjãy löng song jlõ e kjĩshko» le.
13 Äya so Öökа kjoyo li lono ter kjok
ëre kjing go eni. Miydarashko ga to
shäng chida li mekë irpjang.
14 Gueniyo walë li kong, sjägä
twara Sbörë ko pjök, kës kës, döbung
sjägä wleni. E irgo ga sjägä li go ga
dbuktong to, öötong sök kjok shäryara
Sbörë ba kong kjok dogro no llëmshko
lishko, shaya dgur lirë ga ä lishko, ga
dara Sbörë eshko, lu pjloglo sak mya
kjingsho bëy.
15 E irgo ga di ichara dgur lirë tur
ba kjak roy dwayo, di kës wleni, walë
li söya di lirë wlo le.
16 Gueniyo walë li kjimtara klung
lirë, jyã dloktong, ga di jer li dwara
pjire.
17 E kjĩshko ga äya li iirkono ara walë
li kong, ga to ëngkjwë ba tjëyoga tek
beno ba irgo li tjok. Nopga Sbö tjlõkwo
kolaga mär löng Jesús go li epga.
18 Äya lira beno sök dlung sor go erä.

13

Äya weno tëm ďlung roy dwayo kj̈lara

1 E irgo ga ĩn ga äya wen tëm sök kj̈lara obi, ďlung roy dwayo. Äya ̈li kägä kjwo kjäk (7), sjö kjwang sak kjwara (10), pj̈lupga ďlu ioklo iak jong kjwangna kjwangna ̈li kjing go. Ko jyã tak pjang kägä kjwara kjwara ̈li go, Sbö ̈lãywokl̈o owa wl̈eni.

2 Äya ̈li so dbong kjoyo, ba dre so äya kj̈loshko so sok kësbang zok ara ̈li dre kjoyo, ba kjak so dbong kjak kjoyo bakoe. Eshko ga iara Äya so Öök̈a kjoyo ̈lirë beno sök ba pj̈lu sökkl̈o kjing go, ga kong dbo twara, oba iche wl̈o.

3 Ĩn ga äya ̈li kägä kjwara zak jong ba skato, gueniyo pjano iröng. Ĩya nopga ̈löng kjok ëre kjing go ̈lirë ga yëy ̈le ̈lok erä, ga uunkong töno ̈lok ba tjok.

4 Äya so Öök̈a kjoyo ̈li poshrëra ̈lok, dbo twara Äya ̈li kong kj̈ĩshko. Äya weno tëm ďlung roy dwayo ̈li poshrëra ̈lok bakoe. Tj̈lẽ ̈lok ga «¿Ëye äär äya kjwe dikdo? ¿Ëye äya kjwe zangdo?» ̈le ̈lok eni.

5 Äya ̈li iara Ärë krë ara wl̈o, tj̈lẽ tj̈lõkwo Sbö ̈lãywokl̈o owa wl̈eni wl̈o, oba ichë mogl̈o sak pkëng kjingsho pjök (42) wl̈o bakoe.

6 Eshkoshko ga Sbö ̈lãywara owa j̈lõkoyo, Sbö ko, ba u, nopga ̈löng kjok dogo, e ̈lãywara owa uunkong.

7 E kong dbo twara Ärë to ëngkjwë Sbö nopga tjok wl̈o, ga epga zanae. Ga kong dbo twara Sbörë, kjok shto obl̈ë obl̈ë uunkong sopga, tj̈ëyoga obl̈ë obl̈ë uunkong, nopga tj̈lẽ tj̈lõkwo obl̈ë obl̈ë uunkong, e iche wl̈o.

8 Nopga ̈löng kjok ëre kjing go kës ko tak pjang Öng Wl̈ẽp Ushko So Ll̈gwokl̈ë zröraba ̈li kjibokwoyo go ̈llëm wl̈eniyo, Äya ̈li poshrëra ̈lok. Kjok shäryayde Sbörë ̈llëm obishko ga ëye ber sök së ĩyado Sbö tjok wl̈o ga ba ko, e tak ̈lok kjibokwo ëre go tjän.

9 Ëye kwomgwo tjok ga woyde ga kuya yõtso.

10 Ëye shakoba, sökoba kjok shto obl̈ë wl̈o ga
shakoba, sökoba kjok shto obl̈ë.
Ëye zrökoba dröng go wl̈o ga
zrökoba dröng go.
Miydëy tj̈lõkwo ëre go ga ̈llëbo wen Sbö nopga kong owa ëmdë ga woyde ga kuya kjang, Sbö raye ̈llëm bakoe.

Äya weno tëm kl̈ung roy dwayo kj̈lara

11 E irgo ga ĩn ga äya wen tëm sök kj̈lara, kl̈ung roy dwayo. Äya ̈li sjö kjwang pjök, so öng wl̈ẽp ushko so ̈llgwokl̈ë sjö kjoyo, gueniyo tj̈lẽ äya so Öök̈a kjoyo ̈li dik.

12 Era parkono Äya zak pjano ̈li dbo go, ga nopga ̈löng kjok ëre kjing go kës ̈li iara ba poshrëk.

13 Eshko ga ̈llëbo ĩydëba ̈llëm wl̈eniyo shäryara kësbang obl̈ë obl̈ë ara, kjrina ̈li, iök ichara ter kjok dogo dwayo shrono kjok ëre kjing go oba bokshto.

14 Ll̈ëbo eni ̈li shäryara äya bäm ĩyo ̈li kong. E go ga nopga ̈löng kjok kjing go ̈li jyãpgwara uunkong. Ga epga iara äya bäm ĩyo ̈li jyãgl̈o shäryë kj̈lara, ie ̈lok ber kësbang, tjwl̈õ ara wl̈o. Äya bäm ĩyo ̈li kjupäshko ga zaraba dröng go, gueniyo wo ̈lono ̈llëm, pjano iröng obi.

15 Äya weno tëm kl̈ung roy dwayo ̈li kong dbo twaraba, äya jyãgl̈o shäryara nopgarë ̈li iche tj̈lẽ wl̈o. Eshko ga ëye äya jyãgl̈o ̈li poshrëra ̈llëm ga ichara zrökoba wl̈o.

16 Ga nopga iara uunkong ̈llëbo jyãgl̈o ie ba bokdo go, ̈llëm ga ba orkwo kël̈ëkong go. Nopga tjwl̈õ ara wl̈eniyo, nopga tjwl̈õ chira wl̈eniyo, nopga dbur ara wl̈eniyo, nopga song wl̈eniyo, parkagaga tjwl̈ẽk ̈löng pjir wl̈eniyo, nopga eni ̈llëm wl̈eniyo, e iara uunkong ba shäryë eni.

17 Eni ga ëye ̈llëbo jyãgl̈o ̈li iak ̈lok ̈llëm ga ̈llëye tjwl̈ẽya ga ä, ̈llëye soyneya ga ä bakoe. Ll̈ëbo jyãgl̈o ̈li, e äya ko ̈li ̈loklo, ba ko ̈li shtoroy ga äär bayo kjöm ̈li ̈loklo bakoe.

18 Ba ko ˈli shtëy ga äär bayo kjöm
ˈli miydëy wˈlo ga woyde ga shji kjok
miydë ara. Ëye kjok miydë ara ga shte
ga pjˈlú, ga äär ber sak dbäw pjˈloglo
tjer kjingsho sak tjer kjingsho tjer
(666). Era domer kjˈlara ˈli ˈloklo.

14

Öng Wˈlẽp Ushko So Lˈlgwoklë, nopga doglo sak dbäw dbäw pjˈloglo sak dbäw kjingsho sak dbäw dbäw pjˈloglo sak pkëng kjingsho sak dbäw dbäw pjˈloglo pkëng (144,000)

1 E irgo ga ĩnor jek obi, ga ĩn ga
Öng Wˈlẽp Ushko So Lˈlgwoklë ˈli sök
Sión dˈlupyo go bor bokshto. Eshko ga
yorkaga nopga doglo sak dbäw dbäw
pjˈloglo sak dbäw kjingsho sak dbäw
dbäw pjˈloglo sak pkëng kjingsho sak
dbäw dbäw pjˈloglo pkëng (144,000),
uunkong ˈli bokdo go Öng ˈli ko jyã tak
pjang, Öng Data ˈli ko jyã tak pjang
bakoe.
2 Eshko ga kur ga ˈllëbo ter pjˈluk
jong kjok dogo dwayo, pjˈluk ˈli so di
kës pjˈlubˈlunyo ˈli pjˈlukyo kjoyo, so
kjrik ri ri ˈli pjˈlukyo kjoyo, so kjork-
wang shäryak jong kjiyo tjok tëy or go
wˈleniyo tëba ˈlöng ˈli kjoyo bakoe.
3 Ga nopga ˈlöng ˈli tono ˈlok tëkwo
tjaglën, pjˈlu sökkˈlo jong kjok dogo
ˈli bokshto, äya ˈlöng së doglo pkëng
(4) ˈli bokshto, tjˈlapgaga kjok ˈllgwega
wˈleniyo ˈli bokshto bakoe. Gueniyo
nopga doglo sak dbäw dbäw pjˈloglo
sak dbäw kjingsho sak dbäw dbäw
pjˈloglo sak pkëng kjingsho sak dbäw
dbäw pjˈloglo pkëng (144,000) ˈli tokdo
eröe. Nopga döktong ˈlöng kjok ëre
kjing go ˈli epga. Ëye oblë të ba tëkwo
ˈli go ga äe.
4-5 Epga ˈllëbo owa shäryono waˈlëga
tjok ˈllëm, jyõrkono ˈllëm bakoe. Beno
ˈlöng pogo ˈllëye dret Sbö bokso erä.
Ga to ˈlöng Öng ˈli irgo, jek kjone
ˈlishko. Epga döraba nopga ˈlöng kës ˈli
tjrëko dwayo, ga twaraba Sbö kong,
Öng ˈli kong, ba sënggˈlo, bo kwirkono
bäm ĩyo ˈli kjraraba, twaraba ba kong
wˈleni.

Sbö parkagaga kjok dogo so doglo mya

6 Eshko ga ĩn ga Sbö parkaga kjok
dogo so dbuk pjang kjˈlara, tjˈlõkwo
pjˈlú ber ĩyado wˈlo ˈli söya tjeng nopga
ˈlöng kjok ëre kjing go kës ˈli kong,
kjok shto oblë oblë uunkong sopga
kong, tjëyoga oblë oblë uunkong kong,
nopga tjˈlẽ tjˈlõkwo oblë oblë uunkong
kong bakoe.
7 Tjˈlẽno pjang dbo go. Tjˈlẽ ga «Nopga
ˈllgweya Sbörë dbaryo ˈli öötonge. E
kjĩshko ga Sbö bangkjrozĩ, iozĩ ber
ësbang, tjwˈlõ ara, poshrëzĩ bakoe.
Kjok uunkong shäryaga ˈli e, kjopkwo,
kjok ëre, dˈlung, di wen ˈlok kjone pogo
bakoe» ˈle.
8 Eshko ga Sbö parkaga kjok dogo
so wen pjang ba irgo kjˈlara, tjˈlẽ ga «¡E
pjitonge! ¡Babilonia kjokyo tjwˈlõ ara ˈli
pjitonge! Tjëyoga oblë oblë pinggaga
ˈllëbo owa shäryë oblë oblë ˈli e. Epga
ichara Sbö rayë bakoe. E pjitong e
kjĩshko» ˈle.
9 Eshko ga Sbö parkaga kjok dogo
so wen pjang ba irgo kjˈlara obi. Tjˈlẽno
pjang dbo go. Tjˈlẽ ga «Ëye äya ˈli
poshrëk, ëye ba jyãgˈlo ˈli poshrëk, ëye
bokdo go, ˈllëm ga orkwo go ba jyãgˈlo
ˈli jyã tak pjang ga
10 Sbö iirkono ara ba kong. E kjĩshko
ga ëye Sbö iono ber iirshko ga shdũya
sorë ga epga shdũya eni bakoe. Epga
suya akkwo ko *azufre* pjë jong ri ri
ˈli tjok, Sbö parkagaga kjok dogo so
bokshto, Öng ˈli bokshto bakoe.
11 Epga shdũya eni ĩyado, ba iök ˈli
sjer ˈllëm shkë jĩk, dba jĩk. Shäryë eni,
äya ˈli poshrëra ˈlok kjĩshko, ba jyãgˈlo
ˈli poshrëra ˈlok kjĩshko, bokdo go, ˈllëm
ga orkwo go ba jyãgˈlo ˈli jyã tak pjang
kjĩshko bakoe» ˈle.
12 Miydëy tjˈlõkwo ëre go ga ˈllëbo
wen Sbö nopga, ba koˈlagaga ˈli kong
owa ëmdë ga woyde ga kuya kjang,
Jesús raye ˈllëm bakoe.
13 Eshko ga kur ga ybö ter kjok dogo
dwayo pjˈlara, tjˈlẽ ga «Tjˈlõkwo ëre to-
zong. Eeri jek ˈlëkong ga ëye mär beno
ˈlöng Tjˈlapga Jesús go woˈlonoshko gu-
ing ga ber wopjˈlúe» ˈle.

Kuya Sbö Sëyarë ga tjlẽ ga «Ëng, eni. Epga sjeno parkorbo, ga potjwlẽya Sbörë ba pak li kjĩshko» le.

Dwla bo skozlong dbaryo, kjillgwo bo skozlong dbaryo

14 Eshko ga ĩnor jek obi, ga ĩn ga pjäng sho wen pjang kjrina pjlublún, kjing go sök kjlara so no to ter kjok dogo dwayo li kjoyo, dlu kjing go pjlu dlu ioklo pjang kjwara shäryak dbur sho shõyÏõr go, wloshko dröng tjeng kjwangna zönge.

15 Eshko ga Sbö parkaga kjok dogo so opshino shäng kjlara, Sbö u jong li roy dwayo, ga tjlẽno sök pjäng sho kjing go li kong dbo go. Tjlẽ ga «Dwla bo kwirkono tjän, ga dwla bo skozlong dbaryo öötonge. E kjĩshko ga bop dröng kjwe sös, ga pja nom dwla bo tjeng li skok» le.

16 Kuya ga ba dröng li go ga dwla bo tjeng kjok ëre kjing go kës li zakza tas erä.

17 Eshko ga Sbö parkaga kjok dogo so opshino shäng kjlara obi, Sbö u jong kjok dogo li roy dwayo, wloshko dröng tjeng kjwangna zöng bakoe.

18 E irgo ga Sbö parkaga kjok dogo so wen shäng kjlara obi. E parkë shäng iök pjë jong ri ri llëbo lõ pjlëblë sukklo kjing go li dë, sjer llëm wlo. Eshko ga tek shäng öng sukklo jong li shwoy dwayo, ga tjlẽno wloshko dröng tjeng li kong dbo go. Tjlẽ ga «Kjillgwo bo kwirkono tjän. E kjĩshko ga bop dröng kjwe sös, ga pja nom jer kjok kjing go, kjillgwo bo tjeng li töng» le.

19 Kuya ga ba dröng li go ga kjillgwo bo tjeng kjok ëre kjing go kës li zakza tas, ga dbukza jer kjillgwo bo llruzlong shtoyo li roshko. E no shdũzÏong shtoyo li loklo, ëye Sbö iono iirshko ga shdũya tjeng lishko.

20 Kjillgwo bo llruzlong shtoyo li jong kjok eshko li worbo go. Eni ga kjillgwo bo li llrura eshko, ga ba srëng li tur jer jong e roy dwayo di kësbang wleni, öötong kjlay kwomgla kjëngso go, äär jong pjolae. Shji äär ba pjlarbo wlo ga woyde ga shji jëk dbargwo sak kjwara (10) dik.*

15

Sbö parkagaga kjok dogo so doglo kjäk (7), no shdungglo kjringgwo kjäk (7)

1 E irgo ga ĩn ga llëbo jyãglo wen pjang kësbang kjok dogo kjrina obi. Sbö parkagaga kjok dogo so tjeng doglo kjäk (7), no shdungglo söya tjeng kjringgwo kjäk (7) ba tjok. Sbö iir li pjir e go.

2 Eshko ga llëbo ĩn buk so dlung shäryak batlë sho go kjoyo, roshko iök. Dlung li sor go nopga kojono tjeng ara, äya li zana lok, ba jyãglo li zana lok, ba ko li shtoroy ga öötong kjöm li zana lok bakoe. Kong kjorkwang shäryak jong kjiyo tjok tëy or go wleniyo twara Sbörë kjwara kjwara tjän, ga beno tjeng ba wloshko.

3 Eshko ga tono lok Sbö parkaga tek dënashko so Moisés li tëkwo, Öng li tëkwo bako, tëkwoyo eni:

«TjÏapga Sbö,
llëye shäryëp woydë li shäryëp ga pjlúe.
Bop pak shäryorop li,
e kësbang, wolëso.
Llëbo bek li,
e shäryopdë.
Tjëyoga kës pjluyo ĩyado li pja eröe.
4 Tjlapga, ëye, pja bangkjre llëmyo drete.
Ëye, bop ko ie ber kësbang, tjwlõ ara llëmyo drete.
Pja eröe.
Ëye oblë eniyo drete.
Bop pak pjlo bek li beno wëÏë,
tjëyoga tjeng kës li äär bop poshrëk e kjĩshko.»

5 E irgo ga ĩnor jek obi, ga ĩn kjok dogo ga Sbö u jong eshko li jong oojong.

6 Ga Sbö parkagaga kjok dogo so opshino tek ba roy dwayo doglo kjäk (7), no shdungglo söya tjeng kjringgwo

* **14:20** ***Shji jëk dbargwo sak kjwara dik*** le li, e ***kilómetro kjringgwo sak dbäw pjloglo mya (300)*** loklo.

kjäk (7) ba tjok. Doyono löng shwong
ko pjlublún, drëpdrë, pjlú, tjwlõ ara
wleniyo go, dop pjrikklo shäryak dbur
sho shõylõr go pjang ba pjlú kjing go.
7 Eshko ga äya löng së doglo pkëng
(4) kjlara, epga kong di ioklo twara
kjwara kjwara, shäryak dbur sho
shõylõr go, roshko Sbö Sök Ïyado li iir.
8 Ga Sbö u jong li dlino jong yõ sho
go, Sbö dbo kãlã tjeng eshko kjïshko.
Eni ga ëye opzrëk jek ba roy ga ä, äär
jong no shdungglo kjringgwo kjäk (7)
söya Sbö parkagaga doglo kjäk (7) lirë
tjeng ba tjok li shäryono pjir guing.

16

Di ioklo kjwo kjäk (7) roshko Sbö iir

1 Eshko ga ybö kuror tek Sbö u jong
li roy dwayo pjlara, tjlëno Sbö park-
agaga doglo kjäk (7) li kong. Tjlë ga
«Pjãy nom Sbö iir tjeng di ioklo kjwo
kjäk (7) roshko kjwe kwong kjok kjing
go» le.
2 Kuya lok ga Sbö parkaga bäm
ïyo li, llëbo tjeng ba di ioklo roshko
li kwona ter kjok ëre kjing go, ga
nopga jyã tak lok äya jyãglo go, äya
poshrëgaga löng li, e poglo go ũta
weno ara, bang ara.
3 E irgo ga Sbö parkaga kjlara
obi, llëbo tjeng ba di ioklo roshko li
kwona ter dlung kjing, ga dlung dyo li
kworkwono beno oblë, so shinmoga
srëngyo kjoyo, ga llëbo tjeng kës dlung
roy li kjëtong drete.
4 E irgo ga Sbö parkaga kjlara obi,
llëbo tjeng ba di ioklo roshko li kwona
ter di llë, diwa llë, e kjing, e tjok ga
öötong pjloglo mya. Eshko ga di li
kworkwono beno srëng.
5-6 Eshko ga Sbö parkaga kjok dogo
so kuror kjlara. Di llë ichaga li e. Tjlë
ga
«Sbö, pja sök ïyado.
Pja eröe.
Nopga löng li,
bop nopga srëng li shira,
bop tjlõkwo lagaga srëng li shira
bakoe.
E kjïshko ga
iorop beno löng srëng ië, ba
shdungglo.
Kjok llgwerop eni li,
e beke» le.
7 Eshko ga kur ga llëbo lõ pjlëblë
sukklo jong li öö le, tjlë ga
«Ëng, Tjlapga Sbö,
llëye shäryëp woydë li shäryëp ga
pjlúe.
Kjok llgwerop sorë li,
e beke» le.
8 E irgo ga Sbö parkaga kjlara obi,
llëbo tjeng ba di ioklo roshko li kwona
jek dlo kjing, ga dlo li kong dbo twara,
nopga löng li suya ba kãlã dbo ara li go
wlo.
9 Eshko ga nopga löng li sura dlo
kãlã lirë ara. Eni ëmdë ga llëbo owa
shärye löng li rayara lok llëm, Sbö iara
beno kësbang, tjwlõ ara llëm bakoe.
Llëbo owa li ichara Sbörë ba kong
kuzong ga beno löng Sbö ko li lãywë
owa erä.
10 E irgo ga Sbö parkaga kjlara obi,
llëbo tjeng ba di ioklo roshko li kwona
ter äya pjlu sökklo jong li kjing go,
e tjok ga öötong pjloglo shkëng (5).
Eshko ga äya li kjokyo ro zoktong
beno yẽt erä. Nopga löng li bang ara
kuzong ga beno löng ba kjyorkwo uë.
11 Eni ëmdë ga llëbo owa shärye löng
li rayara lok llëm, beno löng Sbö sök
kjok dogo li lãywë owa erä, ba bang
ara li kjïshko, ba ũta li kjïshko bakoe.
12 E irgo ga Sbö parkaga kjlara obi,
llëbo tjeng ba di ioklo roshko li kwona
jer Éufrates diyo li kjing, ga di li dano
beno dogro, pjlupga tek dlo wen tëm
shwo lëkong dwayo li jek dipzë ba
ëngkjwagaga tjok di kar ga pjlú wlo.
13 Eshko ga ïn ga sëyaga owa wen
tjeng doglo mya, so kjläk kjoyoe.
Kjlara opshino tek äya so Ööka kjoyo
li kjak roy dwayo, kjlara opshino tek
ba pjeyo äya owa li kjak roy dwayo,
kjlara opshino tek äya dboryaga owa
wleniyo li kjak roy dwayo bakoe.
14 Eshko ga sëyaga owa li to löng
llëbo ïydëba llëm wleniyo shäryë oblë
oblë. Ga pjlupga löng kjok kjwang
jïkong li töna lok, ëngkjwë Sbö tjok, no

ïlgwezlong dbaryo ˈlishko. Sbö, ïlëye
shäryeˈ woydëˈli shäryeˈ ga pj̈lúe.
15 Cristo tj̈lõkwo woyoshrozĩa.
Tj̈lẽno ga «¡Pjãy sjëke! Tja tjwe, oba
tjweˈlũrkë ä wleni. Ëye sök bor koshë
j̈lõkoyo, sök së, ba shwong shäryak
tjeng pjir ba tjok wleni ga ber wopj̈lú
eshko. Eshko ga to shäng kjwor wleni
ïlëm, ïlëye ˈlökyotke ïlëm bakoe» ˈlara
eni.
16 Eni ga pj̈lupga ˈli töna ˈlok pjir,
söra ˈlok öötong ˈlöng kjok kjrinashko.
Hebreo tj̈lõkwo go ga kjok eshko ˈli ko
Armagedón.
17 E irgo ga Sbö parkaga kj̈lara obi,
ïlëbo tjeng ba di ioklo roshko ˈli kwona
jek aan, pj̈luk jek pjang ˈli kjing, e
tjok ga öötong pj̈loglo kjäk (7). Ga ëbo
tj̈lẽno dbo go pj̈lu sökkïo jong Sbö u
jong ˈli roy dwayo. Tj̈lẽ ga «Uunkong ˈli
shäryono pjire» ˈle.
18 Eshko ga ïlgwlëng tur jong ïletïlet
ïlaw pogo, kjrik ri ri ˈle ara, yo ian
pjang kësbang, dbo ara bakoe. Nopga
iara Sbörë beno tjeng kjok ëre kjing go
tek ˈlëkong ga yo ĩydë eni ïlëme.
19 Babilonia kjokyo tjwlõ ara ˈli, e
shdöktong beno kjringgwo mya, ga
tjëyoga oblë oblë ˈli kjokyo pjitong
dret bakoe. Babilonia sopga shduna
Sbörë ba iir ara ˈli go eni, ïlëbo owa
shäryara ˈlok ara ˈli kj̈ĩshko.
20 Dïlung tjrëko ïlë, di tjrëko ïlë, dïlup
ïlë, e jer piktong drete.
21 Ga di zeng shrono ter kjwoˈlong
nopga beno ˈlöng ˈli kjing go. Kjwara
kjwara kwing ara kwing dunggwo
kjwo sak dbäw (100) wleni dik.*
Eshko ga nopga ˈlöng ˈli shduna Sbörë
kjang anmoyõ eni kuzong ga Sbö
ˈlãywe ˈlok owa erä.

17

Walë owa kj̈lara, äya kj̈lara

1-2 Eshko ga Sbö parkagaga kjok
dogo so doglo kjäk (7), wloshko tjeng
di ioklo kj̈lara tek shrono shäng bor
zlong, ga tj̈lẽ bor kong ga «Kjok buk
kjrina, di arashko. Walë sök kj̈lara
eshko, to shäng opsoynek domerga
oblë oblë kong wleniyo. Pj̈lupga ˈlöng
kjok ëre kjing go ˈli pono ba tjok,
ga ba nopga tjeng kës ˈli ichara ïlëbo
owa shäryë oblë oblë, ichara Sbö rayë
bakoe. Eni ga pja tek bor tjok, waˈlë ˈli
shdũya Sbörë ˈli ĩp wlo» ˈle.
3 Eshko ga tja go Sbö Sëya j̈lõkoyo,
ga tja söra parkagaˈlirë jek kjok dogro
no ïlëmshko. Eshko ga ĩn ga waˈlë sök
kj̈lara, äya sök kj̈lara ˈli kjing go. Äya
ˈli kj̈lo srëzrẽn, kägä kjwo kjäk (7), sjö
kjwang sak kjwara (10) bakoe. Ba
doyoˈli go, ko jyã takˈlok oblë oblë ïlaw
pogo, Sbö ˈlãywokïo owa wleni.
4 Waˈlë ˈli doyono sök shwong ko
dingding shwëshwë go, shwong ko
srëzrẽn go bakoe. Shwong ˈli go,
ïlëbo woˈlësowa smokˈlok ara, dbur sho
shõyïõr, akkwo woˈlësowa tjwlõ ara
wleniyo oblë oblë bakoe. Wloshko di
ioklo tjeng kjwara, shäryak dbur sho
shõyïõr go, ïlëbo owa shäryaraˈli, ïlëbo
shäryako ïlëm shäryara ˈli, e tjeng ba
roshko.
5 Ïlëbo jyã tak pjang ba bokdo go,
gueniyo ïlë ˈloklo miydëba ïlëme. Tak
pjang eni: «Babilonia kjokyo tjwlõ
ara ˈli tja. Waˈlëga to ˈlöng opsoynek
domerga oblë oblë kong wleniyo
pingga ˈli tja. Nopga ichaga ïlëbo
shäryako ïlëm shäryë ˈli tja bakoe.»
6 Ĩn ga waˈlë ˈli sök neˈlõ, srëng iono
ara kj̈ĩshko. Sbö nopga to ˈlöng Jesús
roy ˈlë oba kong zröra ˈli, e srëngyo
iayde. Ĩn ga yëy ˈlër erä.
7 Eshko ga Sbö parkaga ˈli tj̈lẽ bor
kong ga «¿Pja opshgawë ega? Waˈlë
jek sök äya kjing go ˈli ïlë ˈloklo ˈlër
bop kong. Äya kägä kjwo kjäk (7), sjö
kjwang sak kjwara (10), e ïlë ˈloklo ˈlër
bop kong bakoe.
8 Äya ĩnop ˈli dënashko ga sök së,
gueniyo eeri ga sök ame. Gueniyo
ïlono ga wen tëm pj̈lëbgwo jong rong
anmoyõ ˈli roy dwayo, ga to jongya
shdũya, pjiya Sbörë wlo. E kj̈ĩshko
ga nopga ˈlöng kjok ëre kjing go ko
tak pjang Sbö kjibokwoyo go ïlëm

* **16:21** ***Dunggwo kjwo sak dbäw (100) dik***, e ***kwing libra sak dbäw (100) wleni dik.***

wleniyo kës li, äya li ĩya lok ga yëy le lok erä. Kjok shäryayde Sbörë llëm obishko ga ëye ber sök së ĩyado Sbö tjok wlo ga ba ko, e tak pjang kjibokwo ëre go tjän.

9 »Llëbo ëre llë loklo miydëy wlo ga woyde ga shji kjok miydë ara. Äya kägä kjwo kjäk (7) li, e dlup lok kjwo kjäk (7) loklo, ga walë li sök ba kjing go.

10 Ba kägä kjwo kjäk (7) li, e pjlupga doglo kjäk (7) loklo bakoe. Pjlupga shkëng (5) jũni wolono tjän, kjlara sök eerishko, ga kjlara obi tjwayde llëm obi. Shrono ga ber sök wop sira döe.

11 Äya dënashko ga sök së, gueniyo eeri ga sök ame li, e pjlu kjlara obi loklo, e tjok ga äär doglo kjwong (8). Pjlupga doglo kjäk (7) kjlara woshrono iröng obi li e, gueniyo to jongya shdũya, pjiya Sbörë wlo bakoe.

12 »Sjö kjwang sak kjwara (10) ĩnop li, e pjlupga doglo sak kjwara (10) wentë llëm obi li loklo. Llono ga kong dbo twëba, parkë ber löng no pjluyoga äya li tjok wop sira bakoe.

13 Eshkoshko ga wotjlĩk lok kjrinaso, ga ba dbo li twe lok äya li kong, ba nopga tjeng kës li iche wlo.

14 Ga ëngkjwë lok Öng Wlẽp Ushko So Llgwoklë li tjok. Gueniyo Öng li, no kägäyoga uunkong kägäyo li e, pjlupga uunkong pjluyo li e bakoe. E kjĩshko ga epga zãya. Ba nopga rokara, kjrara, mär löng ba go ĩyado li löng ba tjok eshko.

15 »Walë to shäng opsoynek domerga oblë oblë tjok wleniyo li ĩnop sök di arashko. Di li, e tjëyoga oblë oblë li loklo, nopga tjlẽ tjlõkwo oblë oblë li loklo bakoe.

16 Sjö kjwang sak kjwara (10) lok äya go li, walë owa li ĩywa lok shjiktëng, shdũya lok ara, ga ie lok ber shäng kjwor. E irgo ga sho ue lok, ga doyo suya lok iök go.

17 Epga wotjlĩno kjrinaso li, ba dbo twara äya kong li, e laga Sbörë, lara eni tek dënashko kjĩshko. Ga shärye lok eni, äär jong llëye lara Sbörë li shäryono pjir guing.

18 »Walë ĩnop li, e kjok tjwlõ ara loklo, pjlupga löng kjok ëre kjing go ichaga sök lishko» le.

18

Babilonia kjokyo pjitonge

1 E irgo ga ĩn ga Sbö parkaga kjok dogo so ter shäng kjlara obi, kjok dogo dwayo. E dbo ara, ga kjok ëre kjing iara ba kãlã ara lirë beno buk shjiye.

2-3 Eshko ga tjlẽno dbo go. Tjlẽ ga
«¡E pjitonge!
¡Babilonia kjokyo tjwlõ ara li pjitonge!
Tjëyoga oblë oblë, llëbo owa oblë oblë pina ba kong li,
e shäryara lok pjir,
Sbö rayara lok bakoe.
Pjlupga löng kjok ëre kjing go kjlobi li,
e pono ba tjok wleni.
Llëbo soynega kjok ëre so li,
e dbur shano ara,
kjok eshko sopga dbur zano ara kjĩshko.
E kjĩshko ga kjok eshko li kworkwono beno buk Ä sëyaga shtoyo shara,
sëyaga owa oblë oblë löng eshko.
Sënwa owa, woydëy llëm wleniyo,
e usho shäryë lok eshko bakoe»* le.

4 Eshko ga kur ga ybö ter kjok dogo dwayo pjlara, tjlẽ ga
«Bor nopga, pjãy opshis kjok kjweshko dwayo,
llëbo owa shärye nopga löng kjweshkorë li shäryëmi llëm wlo,
kjwepga shdũya Sbörëshko ga pjãy shdũya eni llëm bako wlo.
5 Nopga löng kjweshko li go owa ara,
kjlay kjok dogo.
Kjwepga shdũya Sbörë ara,
llëbo owa shäryara kës li kjĩshko» le.

6 Eshko ga ybö li tjlẽno nopga shdunggaga li kong. Tjlẽ ga

* **18:2-3** Tek dënashko ga kjibokwo ëre jyã shiraba oblë oblë ara. Ga kjone kjone tjlẽ ga «... e usho shäryë lok eshko, ga äya owa, woydëy llëm wleniyo, e löng eshko bakoe.»

«Nopga kjwe ïlëbo shäryono oblë kong owa sorë ga
shäryozĩ ba kong eni pjloglo pjök.
Oblë shduna sorë ga
nopga kjwe shdũzĩ eni pjloglo pjök bakoe.
7 Ïlëbo shäryara ba kong om go ara, dbur zano ara,
ber löng wopjlú wlo.
Eni ga ïlëbo shäryozĩ ba kong owa bayo eni,
ber löng woydë ara wlo.
Eerishko ga to löng krë ara. Tjlẽ ga
“Tjawa pjlu boy wleni, tjawa äär ber syã wleni ïlëm,
ïlëye wen borwa kong owa wlo drete” le.
8 Eni kuzong ga dbar kjwara ga ïlëbo wen ba kong owa oblë oblë,
kjone kjone wolon,
kjone kjone slar ara,
kjone kjone pjli kuk ara bakoe.
Epga shdũya Tjlapga Sbörë, ba dbo ara go,
ga ba kjok buk kës li suya iök go, ber dret wlo» le.
9 Pjlupga löng kjok ëre kjing go pono walë li tjok wleni li, ïlëbo shäryara ba kong om go ara, dbur zano lok ara bakoe. Shäryara lok eni, ber löng wopjlú baĩya dik wlo. Eni ga kjok li pjë jong ri rishko ga ba yõ sho jem li ĩya lok ga slar ara, kjloshtë ara ba kjĩshko.
10 Eshko ga walë li shdũya Sbörë ara eni li ĩya ga bangkjre lok ara. Ber löng kjloshtë ara pjolae. Tjlẽ lok ga
«¡Babilonia sopga, pjãy tjwlõ ara, dbo ara,
gueniyo pjãy shduna ara, ga pjãy pjitong malinge!
¡Pjãy song jlõe!
¡Pjãy song jlõe!» le lok eni.
11 Eshko ga ïlëbo soynegaga kjok ëre so li slar ara, kjloshtë ara, ïlëbo tjwlẽkoba eshko ame kjĩshko.
12 Dbur sho shõylõr, dbur sho pjlublún, akkwo wolësowa tjwlõ ara wleniyo oblë oblë, e tjwlẽkoba eshko ame. Shwong ko pjlublún, pjlú tjwlõ ara wleniyo, shwong ko dingding shwëshwë, shwong pjlú wleniyo ko *seda*, shwong ko srëzrẽn, e tjwlẽkoba eshko ame. Kjorkwang lõ pjlëblë wleniyo oblë oblë, ïlëbo wolësowa oblë oblë shäryak ïlëbo ko *marfil* go, shäryak kjorkwang tjwlõ ara wleniyo go, shäryak dröng sho so klung sho kjoyo go, shäryak dröng sho go, shäryak ak ko *mármol* go, e tjwlẽkoba eshko ame.
13 Dli mokyo oblë oblë, ïlëbo lõ pjlëblë suy wlo, dwlo poshtikklo lõ pjlëblë oblë oblë, poshtikklo lõ pjlëblë wleniyo oblë oblë, kjillgwo bo dyo dbo ara, kjyo pjlú wleniyo, pjlung shosho pjlú wleniyo, e tjwlẽkoba eshko ame. Sögla, öng wlẽp ushko so, kwomgla, jëkklo dopshiga kwomglarë wleniyo, parkagaga tjwlẽk löng pjir wleniyo, nopga oblë oblë, e tjwlẽkoba eshko ame.
14 Eshko ga ïlëbo soynegaga li tjlẽ lok ga
«¡Babilonia sopga,
ïlëbo woydoromi ara li,
e pjitong drete.
Ïlëbo oblë oblë tjwlõ ara bomi kong li,
e pjitong dret bakoe.
¡Pjãy song jlõe!
¡Pjãy song jlõe!» le lok eni.
15 Eshko ga epga shdũya Sbörë ara eni li ĩya ïlëbo ëre soynegaga löng lirë ga bangkjre lok ara. Ber löng slar ara, kjloshtë ara pjolae.
16-17 Tjlẽ lok ga
«¡Babilonia sopga,
pjãy doyono löng shwong ko pjlublún, pjlú tjwlõ ara wleniyo go,
shwong ko dingding shwëshwë go
shwong ko srëzrẽn go bakoe!
¡Pjãy obrikkwo wolësowa oblë oblë
shäryak dbur sho shõylõr go,
shäryak akkwo wolësowa tjwlõ ara wleniyo oblë oblë go bakoe!
Gueniyo ïlëbo tjwlõ ara tjeng kës li pjitong malinge!
¡Pjãy song jlõe!
¡Pjãy song jlõe!» le lok eni.

Eshko ga kjyong këskës sögaga,
ba kägäyoga, nopga jëk löng kjyong
këskës go, e ber löng pjola bakoe.
18 Ga kjok li pjë jong ri rishko ga
ba yõ sho jem li ĩya lok ga slar ara ba
kjĩshko. Tjlẽ lok ga «Kjok oblë äär tjwlõ
ara, kjok kjweni dik llëme» le lok eni.
19 Eshko ga klung sho iara ba kä
kjing go, löng woydë ara li loklo, ga
slar ara, kjloshtë ara. Tjlẽ lok ga
«Babilonia sopga,
pjãy dbur ara kjĩshko ga
kjyong këskës sogoga kës li dbur
shano ara.
¡Gueniyo pjãy pjitong malinge!
¡Pjãy song jlõe!
¡Pjãy song jlõe!
20 ¡Gueniyo kjok dogo so,
Sbö nopga,
Sbö tjlõkwo roy lagaga Jesús ãska,
Sbö tjlõkwo lagaga,
pjãy shduna lok ara kuzong ga
epga shduna Sbörë ara bakoe!
¡Pjãy löng wopjlú e kjĩshko!» le.
21 Eshko ga Sbö parkaga kjok dogo
so dbo ara wleniyo kjlara apkwo
kjrono kjwaraësbang, bayo dwla kj-
wokäkklo apkwoyo wleni, ga dbura
jer dlung roy, ga tjlẽ ga
«Apkwo dburor li piktong dret,
beno ĩgöy ame.
Babilonia kjokyo li pjir dret,
ber ĩgöy ame eni bakoe.
22 Kjorkwang shäryak jong kjiyo tjok
tëy or go wleniyo, dbonmo,
wli,
e tëba eshko ame,
ga ëye të eshko ame bakoe.
Ëye parkë eshko ame,
ga oba parkë löng li pjlukyo kuy
eshko ame bakoe.
23 Iök shjiy eshko ame,
ëye orkwosmok eshko ame
bakoe.
Dënashko ga llëbo soynegaga kjok
eshko so li tjwlõ ara.
Ga tjëyoga oblë oblë jyãpgwara ba
nopgarë ba ybi sho li go.
24 Sbö tjlõkwo lagaga, Sbö nopga,
nopga oblë,
e zröraba ara kjok eshko» le.

19

Shji Tjlapga poshrëk ara

1-2 E irgo ga kur ga nopga träk llëm,
öö le ara kjok dogo. Tjlẽ lok ga
«¡Shji Tjlapga poshrëk ara!
Walë to shäng opsoynek domerga
oblë oblë kong wleniyo li,
nopga löng kjok kjing go li ichara
llëbo owa shäryë oblë oblë,
ichara Sbö rayë bakoe.
Sbö nopga zröra ara kjĩshko ga
walë li shduna Sbörë.
Kjok llgwera sorë li,
e beke.
Bi Sbö,
e ësbang, tjwlõ ara, dbo ara
bakoe.
Bi döga kjlaraso li e» le.
3 Ga öö le lok obi, tjlẽ ga
«¡Shji Tjlapga poshrëk ara!
Walë li doyo pjë ber buk ĩyado,
pjë yõyo jem jong li slan llëme» le.
4 Eshko ga tjlapgaga kjok llgwega
wleniyo doglo sak pjök kjingsho
pkëng (24) li, e kjök tono, ga Sbö sök
pjlu sökklo kjing go li poshrëra. Tjlẽ
lok ga
«¡Ber eni!
¡Shji Tjlapga poshrëk ara!» le.
5 Eshko ga ëbo tjlẽno pjlu sökklo jong
lishko dwayo. Tjlẽ ga
«¡Sbö parkagaga,
Sbö bangkjragaga,
pjãy tjwlõ arare, de llëmde, e llëno
llëme.
Bi Sbö poshrëzĩ pjãy uunkongdë!» le.
6 Eshko ga kur ga nopga träk llëm,
öö le ara, pjluk li so di ës pjlublunyo
li pjlukyo kjoyo, so kjrik ri ri li
pjlukyo kjoyo bakoe. Tjlẽ lok ga
«¡Shji Tjlapga poshrëk ara!
Bi Tjlapga Sbö,
llëye shärye woydë li shärye ga
pjlúe.
Öötong sök nopga uunkong pjluyo
tjän.
7 Shji wopjlú e kjĩshko,
iëy ber ësbang, tjwlõ ara bakoe.
Öng Wlẽp Ushko So Llgwoklë orkwos-
mozlong dbaryo li öötong,
ba boy poshäryono pjir,

sök ba koshë.
8 Kong shwong twara Sbörë doyë e go
wlo.
Shwong ̇li ko pj̇luḃlún, pj̇lú tjwlõ
ara, drëpdrë, stek wleniyo» ̇le.
(Shwong ̇le ̇li, e l̇lëbo pj̇lo bek shäryara
Sbö nopgarë oḃlë oḃlë ̇li ̇loklo.)
9 Eshko ga Sbö parkaga kjok dogo
so ̇li tj̇lẽ bor kong ga «Tj̇l̈õkwo ëre to-
zong. Ëye mana Sbörë tek Öng Wl̃ẽp
Ushko So L̇lgwoklë orkwosmożlong
ḋliyo ̇li uë ga ber wopj̇lúe» ̇le. Ga
tj̇lẽ obi ga «Tj̇l̈õkwo ëre ̇lara Sbörë ̇li, e
beke» ̇le.
10 Kur ga tja kjök tono parkaga ̇li
bokshto, ga poshrër ̇loror. Gueniyo
tj̇lẽ bor kong ga «¡Kjwe shäryëp l̇lëme!
¡Tja parkaga Sbö kong eröe! ¡Pja, bop
pjeyoga mär ̇löng Jesús tj̇lõkwo go ̇li,
pjãy eni bakoe! ¡Ëye Jesús tj̇lõkwo roy
̇lë ga e Sbö tj̇lõkwo ̇laga! ¡E kj̇ĩshko ga
Sbö poshrëpdë dey!» ̇le.

Kj̇lara sök kwomgla kj̇lo pj̇luḃlún kjing go

11 Eshko ga kjok dogo roshwino
beno jong oojong, ga ĩn ga kwomgla
sök kj̇lara kj̇lo pj̇luḃlún. Kjing go sök
kj̇lara. L̇lëye ̇le ̇li shärye eni ĩyado ̇lëba,
tj̇lõkwo bek ̇laga ̇li e ̇lëba bakoe. Kjok
l̇lgweya bek, ga ëngkjwë ba wloyoga
tjok bek bakoe.
12 Ba bokkwo so iök pjë ̇lok ri ri
kjoyo, ba kä kjing go pj̇lupga ḋlu ioklo
̇lok ara. Ko jyã tak pjang ba go kjwara,
miydaga erë om go eröe.
13 Doyono sök shwong pöraba srëng
go pjir ̇li go. E ko Sbö Tj̇l̈õkwo.
14 Ëngkjwagaga kjok dogo so
uunkong ̇li jek ̇löng kwomgla kj̇lo
pj̇luḃlún kjing go ba irgo, doyono ̇löng
shwong ko pj̇luḃlún, pj̇lú tjwlõ ara,
drëpdrë, stek wleniyo go.
15 Dröng tur jong sök kwomgla kjing
go ̇li kjak roy kjwangna, kowo stek,
tjëyoga oḃlë oḃlë tjeng kës ̇li pjiya e
go wlo. L̇lëye shärye woydë Sbörë ̇li
shärye ga pj̇lú, ga iirkono ara nopga
̇löng ̇li kong. E kj̇ĩshko ga domer ̇li
ichara ba shdung kjang, shji kj̇ll̇gwo
bo shglëroy bi dre go wleni. J̇l̈õkoyo ga
epga iche kjange.
16 Ko jyã tak pjang kjrina, ba
shwong pjang ̇li go, ba kworbo
do ̇li go bakoe. Ko ̇li tak pjang
eni «Pj̇l̈upga Uunkong Pj̇luyo, No
Kägäyoga Uunkong Kägäyo.»
17 Eshko ga ĩn ga Sbö parkaga kjok
dogo so shäng kojong kj̇lara, ḋlo kjing
go. Ga tj̇lẽno sënwa sjëng uaga dbuk
̇lok kjok dogo kës ̇li kong dbo go. Tj̇lẽ
ga «Pjãy tönzong, Sbö ḋliyo kësbang ̇li
uëmi wlo.
18 Eshko ga pj̇lupga doyo sho,
ëngkjwaga kägäyoga doyo sho, nopga
tjwlõ ara wleniyo doyo sho, kwomgla
doyo sho, ba sögaga doyo sho, e uëmi
ga pj̇lú, nopga uunkong tjwl̃ẽk ̇löng
pjir wleniyore, de l̇lëmde, tjwlõ arare,
de chirare, uunkong ̇li doyo sho uëmi
ga pj̇lúe» ̇le.
19 Eshko ga ĩn ga pj̇lupga ̇löng kjok
ëre kjing go, ba ëngkjwagaga kës ̇li
töna ̇lok äya owa ̇li tjok, ëngkjwë sök
kwomgla kjing go ̇li tjok wlo, ëngkjwë
ba ëngkjwagaga jek ̇löng ba tjok ̇li tjok
wlo bakoe.
20 Eshko ga äya owa ̇li shara ba
wloyoga ̇lirë, ga dbura jer akkwo
ko *azufre* pjë jong ri ri shtoyo ̇li
roshko, ba dboryaga owa wleniyo ̇li
tjok. Shto, e kësbang, so ḋlung kjoyoe.
Kjupäbäshko ga ba dboryaga ̇li, l̇lëbo
ĩydëba l̇lëm wleniyo shäryara oḃlë oḃlë
ba kong, ga nopga jyã tak ̇lok äya
jyãg̈lo go, äya poshrëgaga ̇löng ̇li, e
jyãpgwara e go.
21 Ga ëngkjwë ̇löngshko ga nopga
töno tjeng äya owa tjok ̇li, e zröra dret,
dröng tur jong sök kwomgla kjing go ̇li
kjak roy ̇li go. Eni ga sënwa ̇li ̇lono ba
sho beno tjeng ̇li uë, beno ̇löng bökö
tjung ara, no sho ̇li go.

20

L̇u pj̇loglo sak dbäw dbäw (1,000)

1 Eshko ga ĩn ga Sbö parkaga kjok
dogo so to ter kjok dogo dwayo kj̇lara,
wloshko tjeng pj̇lëbgwo jong rong an-
moyõ ̇li dökk̇lo, no shakk̇lo shäryak
dröng sho go tjeng pj̇lara kësbang
bakoe.

2-3 Ga äya so Öökа kjoyo ̇li shara, ga pjrira, ber buk eni ̇lu pj̇loglo sak dbäw dbäw (1,000) ẇlo. E irgo ga dbura jer pj̇lëbgwo jong rong anmoyõ ̇li roshko, kjing bängzara yõtso, tjëyoga ob̈lë ob̈lë jyãpgwe l̈lëm, äär jong ̇lu pj̇loglo sak dbäw dbäw (1,000) ẇlo. Eshko ga döya jek pj̇lara obi, wop sira ẇlo. Äya ̇li, e Ä om go.

4 Eshko ga ĩn ga nopga sirkeno tjeng kj̇lëbö, pj̇lu sökk̈o tjeng ̇li kjing go. Epga kong dbo twara Sbörë nopga l̈lgwek ẇlo. Dënashko ga nopga kä zaraba ara, Jesús roy ̇lara kjĩshko, Sbö tj̇lõkwo roy ̇lara kjĩshko bakoe. Äya owa ̇li poshrëra ̇lok l̈lëm, ba jyãg̈o ̇li poshrëra ̇lok l̈lëm, bokdo, orkwo, e tak ̇lok ba jyãg̈o go l̈lëm bakoe. Nopga eniyo ̇li sëyaga ĩnor tjeng eshko, nopga sirkeno tjeng ̇li shwoy. Eshko ga woshrara Sbörë irö̈ng obi, ga beno ̇lö̈ng nopga ichë Cristo tjok ̇lu pj̇loglo sak dbäw dbäw (1,000).

5 Nopga woshrara Sbörë bäm go ̇li epga. L̈lamo woshrara l̈lëm, äär jong ̇lu pj̇loglo sak dbäw dbäw (1,000) ̇li pjitong guing.

6 Woshrara Sbörë bäm go ̇li ber wopj̇lú, iak beno tjeng dboy Sbö kong bakoe. Nopga wȯlono tjeng ̇li wȯlon jek obishko ga l̈lëye wen ba kong l̈lëm, ber ̇lö̈ng syõshtaga Sbö kong, Cristo kong, ga nopga iche ba tjok ̇lu pj̇loglo sak dbäw dbäw (1,000) bakoe.

Ä zanabae

7 Äär ̇lu pj̇loglo sak dbäw dbäw (1,000) ̇lishko ga Ä döra ba shdũz̈ong shtoyo jong ̇li dwayo,

8 ga opshino to shäng oba jyãpgwë kjok kjwang jĩkong, tõya ëngkjwë ẇlo. Tjëyoga jyãpgwara ̇li ko Gog, Magog bakoe. Epga träk l̈lëm, ̇la sho tjeng d̈lung kjako ẇleni.

9 Eshko ga töno ̇lö̈ng kjok kjwang jĩkong dwayo, ga Sbö nopga ̇lö̈ng ̇li kjokyo kopjrina ̇lok pjribrie. Kjok woyde Sbörë ara ̇li eshko.* Gueniyo ga iök ichara Sbörë ̇lon kjok dogo dwayo, ga epga pjira drete.

10 Eshko ga Ä, nopga jyãpgwaga ̇li shara, dbura jer akkwo ko *azufre* pjë jong ri ri shtoyo ̇li roy, ba pjeyoga äya owa ̇li, ba dboryaga ̇li, e dbura beno tjeng dënashko ̇lishko. Shto, e kësbang, so d̈lung kjoyoe. Ga mya jĩkong ̇li shdũya ber ̇lö̈ng eshko shkë dba, ĩyado ẇlo.

Nopga l̈lgweraba ̇lö̈ng pj̇lu sökk̈o jong kjwara kësbang, pj̇lub̈lún ̇li bokshto

11 Eshko ga ĩn ga pj̇lu sökk̈o jong kjwara kësbang, pj̇lub̈lún, kjing go ëbo sök kj̇lara. Eshko ga kjok uunkong töktong ba bokshto dwayo, kjok dogo, k̈lung bakoe. Beno ĩgöy ame.

12 Ga ĩn ga nopga wȯlono tjeng kës ̇li ̇lö̈ng pj̇lu sökk̈o jong ̇li bokshto, nopga tjẇlõ ara, nopga tjẇlõ chira bakoe. Eshko ga kjibokwo tjeng ̇li roshwinaba. E irgo ga kjibokwo roshwinaba kjwara obi. Ëye ber sök së ĩyado Sbö tjok ẇlo ga ba ko, e tak pjang kjibokwo e go. Ga nopga wȯlono tjeng ̇li l̈lgweraba, l̈lëbo shäryara dö, tara beno tjeng kjibokwo tjeng kës roshko ̇li kjĩshko.

13 Nopga wȯlono beno tjeng d̈lung roy ga ̇lö̈ng eshko. Nopga wȯlono beno tjeng sakshko ga ̇lö̈ng eshko. Nopga wȯlono beno tjeng shinmoga shtoyo ga ̇lö̈ng eshko. Ga kj̇lara kj̇lara l̈lgweraba, l̈lëbo shäryara dö ̇li kjĩshko.

14-15 Ëye ber sök së ĩyado Sbö tjok ẇlo ga ba ko, e tak pjang Sbö kjibokwoyo ̇li go. Gueniyo ëye ko ẇlẽnaba tak pjang e go l̈lëm ga dburaba jer beno tjeng iök pjë jong ri ri shtoyo ̇li roy, shinmoga shtoyo ̇li tjok. Shto, e kësbang, so d̈lung kjoyoe. Nopga wȯlono tjeng ̇li wȯlon jek obi ẇleni eshko.

21

Jerusalén kjokyo tjaglën

1 E irgo ga ĩn ga kjopkwo pjang tjaglën, k̈lung buk tjaglën bakoe. Kjopkwo këguë ̇li, k̈lung këguë ̇li,

* **20:9** ***Kjok woyde Sbörë ara*** ̇le ̇li, e ***Jerusalén kjokyo*** ̇loklo.

dlung këguë li, e jeno uunkong, llëbo
këguë li beno ame.
2 Ga ĩn ga kjok ter pjang kjrina, Sbö
sök kjok dogo lishko dwayo. Kjok li ko
Jerusalén, e shäryak tjaglën, kjok iak
beno buk dboy Sbö kong li e. Kjok
li shäryak wolësowa, walë poshäryono
orkwosmok dörö wlo wleni.
3 Eshko ga ybö kuror tek pjlu sökklo
jong lishko dwayo pjlara, tjlẽ ga «Sbö
ber sök nopga löng lishko shara. E ber
sök ba tjok, ga epga ber ba nopga. Sbö
om go li ber sök ba tjok, ga ber ba Sbö.
4 Ba boryo krǒya Sbörë, ber löng
slar ame wlo. Eshko ga llëbo këguë li
pjitong kjĩshko ga ëye wolon ame, slar
ame, poglo bang ame bakoe» le.
5 Eshko ga sök pjlu sökklo kjing go
li tjlẽ bor kong ga «Llëbo kës shäryër
shäng ëre tjaglën eröe. Tjlõkwo loror
li, e bek, nopga mär ba go ga pjlúe. E
kjĩshko ga tozong.
6 ¡Uunkong li shäryono pjire! Tja so
tjlõkwo toklo ko *Alfa** kjoyo, tja so
tjlõkwo toklo ko *Omega*† kjoyo bakoe.
Sök bäm go li tja. Pjirshko ga ber sök li
tja bakoe. Di ichër tur di bokkwo roy
dwayo, ëye omiono ga ber sök së ĩyado
bor tjok. Ëye di ëre ië woydë ga kong
twër, ga tjwlõ shir llëme.
7 Ëye llëbo owa li zano ga llëbo kës
ëre ber ba kong, ga tja ber ba Sbö, e
ber bor wa bakoe.
8 »Gueniyo nopga kjok bangkjrë
wleniyo, nopga mär bor go llëm
wleniyo, nopga llëbo shäryako llëm
li shäryë wleniyo, nopga oblë zrök
wleniyo, nopga pë no orkwosmono
ba tjok llëm li tjok wleniyo, nopga
parkë ybi wleniyo, nopga llëbo jyãglo
poshrëk wleniyo, nopga lũrkë ä
wleniyo, era dbukoba jer ber löng
akkwo ko *azufre* pjë jong ri ri shtoyo
li roshko. Shto e kësbang, so dlung
kjoyoe. Nopga wolono tjeng li wolon
jek obi wleni eshko» le.
9 Eshko ga Sbö parkagaga kjok
dogo so doglo kjäk (7), wloshko tjeng
di ioklo, roshko no shdungglo tjeng
kjringgwo kjäk (7) kjlara li tek shrono
shäng bor zlong, ga tjlẽ bor kong ga
«Pja tek bor tjok, ga walë orkwosmok
Öng Wlẽp Ushko So Llgwoklë tjok wlo
li pin bop kong» le.
10 Eshko ga tja go Sbö Sëya jlõkoyo,
ga tja söra parkaga lirë jem dlup jong
kësbang, kjókshko li kjing go. Eshko ga
kjok pina bor kong kjrina, ter pjang
Sbö sök kjok dogo lishko dwayo. Kjok
li ko Jerusalén. Kjok iak beno buk
dboy Sbö kong li e.
11 Sbö sök eshko kjĩshko ga kjok li
kãlã bolo ara, so akkwo wolësowa
tjwlõ ara wleniyo kãlã kjoyo, so
akkwo ko *jaspe* kãlã kjoyo, roĩgöy
wẽlë, so batlë sho kjoyoe.
12-13 Kjëryo shäryak pjribri kjókshko,
kjër li shklukyo kjringgwo pkëng (4),
ga kjër li pjlor kar kar, u bäng bäng
lok kjwo mya mya, uunkong ga kjwo
sak kjwara kjingsho pjök (12). U
bäng bäng daga Sbö parkaga kjok
dogo sorë kjlara kjlarae. U bäng
bäng kjwara kjwara li go Israel tjëyoga
doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li
ko jyã tjang pjang kjrina kjrina eshko.
14 Kjok li shakklo kjwo sak kjwara
kjingsho pjök (12), kjwara kjwara li
go Sbö tjlõkwo roy laga Jesús ãska
doglo sak kjwara kjingsho pjök (12) li
ko jyã tak pjang kjrina kjrina eshko.
15 Parkaga lan shäng bor tjok li,
wloshko llëbo tjlĩkklo shäryak dbur
sho shõylõr go tjeng kjwangna, kjok
li, u bäng bäng li, kjër li, e tjlĩya e go
wlo.
16 Kjok li tjlĩy ga pjlor kar kar bam
beke. Ga tjlĩna llëbo tjlĩkklo li go ga
beno kësbang anmoyõ. Shji jëk shkluk
kjrina dwayo äär shkluk kalëkong wlo
ga woyde ga shji jëk dbargwo sak kjäk
kjingsho shkëng (75) wleni dik.‡ Ga
jem kjomo lëkong ga wop eni bakoe.

* **21:6** Grecia so tjlõkwo go ga tjlõkwo toklo ko ***Alfa***, e ba bäm ĩyo, A wleni. † **21:6** Grecia so tjlõkwo go ga tjlõkwo toklo ko ***Omega***, e ba pjirshko, Z wleni. ‡ **21:16** ***Shji jëk dbargwo sak kjäk kjingsho shkëng (75) wleni dik*** le li, e ***kilómetro kjringgwo sak dbäw dbäw pjloglo pjök kjingsho sak dbäw pjloglo pjök (2,200)*** loklo.

17 Kjër li tjlĩna, llëbo tjlĩna norë wleni
ga shtëgro orkwo jyãgło§ pjloglo sak
dbäw kjingsho sak pkëng kjingsho
pkëng (144).
18 Kjër li shäryak akkwo ko *jaspe* go.
Kjok li shäryak dbur sho shõyłõr go, ga
roĩgöy wëłë, so batlë sho kjoyoe.
19 Kjok li shakklo shäryak lok akkwo
wolësowa tjwlõ ara wleniyo oblë oblë
go. Ba shakklo bäm li shäryak akkwo
ko *jaspe* go. Irgo shakklo shäryak
akkwo ko *zafiro* go. Irgo shakklo
shäryak akkwo ko *ágata* go. Irgo
shakklo shäryak akkwo ko *esmeralda*
go.
20 Irgo shakklo shäryak akkwo ko
ónice go. Irgo shakklo shäryak akkwo
ko *cornalina* go. Irgo shakklo shäryak
akkwo ko *crisólito* go. Irgo shakklo
shäryak akkwo ko *berilo* go. Irgo
shakklo shäryak akkwo ko *topacio* go.
Irgo shakklo shäryak akkwo ko *criso-
praso* go. Irgo shakklo shäryak akkwo
ko *jacinto* go. Irgo shakklo shäryak
akkwo ko *amatista* go.
21 U bäng bäng kjwo sak kjwara
kjingsho pjök (12) li kjwarashko
kjwarashko shäryak akkwo kjwara
kjwara go. Akkwo li wolësowa tjwlõ
ara wleniyo ko *perla*. Irbo kësbang
jek buk kjok roshko li shäryak dbur
sho shõyłõr go, roĩgöy wëłë, so batlë
sho kjoyoe.
22 Tjlapga Sbö, llëye shärye woydë
li shärye ga pjlúe. Kjok eshko ga
ba u, e poshrëkoba eshko wlo ĩnor
llëm, sök om go eshko kjĩshko, Öng
Wlẽp Ushko So Llgwoklë li sök eshko
kjĩshko bakoe.
23 Kjok eshko ga dlo kãłã shjiy li,
mok kãłã shjiy li, e woyde llëme. Kjok
li ber shjiy, Sbö dbo kãłã shjiy li go,
Öng li dbo kãłã shjiy li go bakoe.
24 Ga tjëyoga oblë oblë löng kjok ëre
kjing go li jëk löng iök shjiy li go, ga ba
pjluyoga, ba llëbo tjwlõ ara li tek söya,
ie lok ber eshko wlo.
25 Dba ga kjok eshko li u bäng bäng
lok oojong ĩyado, ga eshko ga shkë
dret, kjok shjiy ĩyado.
26 Tjëyoga oblë oblë, ba llëbo tjwlõ
ara li tek söya, ie lok ber eshko wlo.
27 Ga llëye ber Sbö bokshto ga ä
li, e äär eshko llëm, ëye wotjlĩk owa
wleniyo llëm, ëye jyõrkë ä wleniyo
llëm bakoe. Nopga ko tak lok Öng li
kjibokwoyo go li, epga äär eshko eröe.
Ëye ber sök së ĩyado Sbö tjok wlo ga ba
ko, e tak pjang kjibokwo ëre go.

22

*Di pjang pjlara, di li, shji ie ber löng
së ĩyado*

1 E irgo ga Sbö parkaga kjok dogo so
li, tja kong di pina pjlara, di li ioroy ga
shji ber löng së ĩyado Sbö tjok. Di li tur
ter Sbö, Öng Wlẽp Ushko So Llgwoklë,
e löng lishko dwayo,
2 ga jer buk irbo kësbang jek buk
kjok roshko li tjrëko. Di pjang li kjwo
kar kar, kjor jong kjlara, ba bo uoroy
ga shji wolon llëme. Lu pjlobi go
ga kjor li botjyë pjloglo sak kjwara
kjingsho pjök (12), mok kjlarashko
kjlarashko botjyë ĩyado. Kjor li korga,
e tjëyoga oblë oblë li dwlomnekklo.
3 Eshko ga ëye ie Sbörë ber
shdungko ame. Sbö sök eshko, Öng
li sök eshko bakoe. Ga poshrëya ba
parkagaga löng lirë ĩyado.
4 Sbö bokkwo ĩya lok om go, ga Sbö
ko li tak pjang uunkong li bokdo go.
5 Eshko ga shkë drete. Iök shjiy
woyde lok llëm, dlo woyde lok llëm
bakoe. Kjok shjiy laga ber Sbörë om
go. Ga ber löng nopga ichaga ĩyado.

Jesús tjwe maling iröng obi

6 Eshko ga Sbö parkaga li tjlẽ bor
kong ga «Tjlõkwo loror li, e bek, nopga
mär ba go ga pjlúe. Dënashko ga Sbö
tjlẽno ba tjlõkwo lagaga kong om go.
Ga ba parkaga ëre ichara, llëbo wen
dörö li pin ba parkagaga löng li kong
wlo» le.
7 Eshko ga Jesús tjlẽ bor kong ga
«¡Tja kuzong! Tja tjwe maling iröng
obi. Ëye tjlõkwo tak pjang kjibokwo
ëre go li kolë ga era ber wopjlúe» le.

§ **21:17** ***Orkwo jyãgło pjlara***, e ***centí****metro* ***sak pkëng kjingsho shkëng (45) dik.***

Kjibokwo pjirzlong

8 Tja Juan, llëbo uunkong ëre ĩnor,
kuror tjarë om go. Llëbo uunkong ëre
ĩnor, kuror pjir ga tja kjök tono Sbö
parkaga li bokshto, ga poshrër loror.
9 Gueniyo tjlẽ bor kong ga «¡Kjwe
shäryëp llëme! ¡Tja parkaga Sbö
kong eröe! ¡Pja, bop pjeyoga Sbö
tjlõkwo laga li, bop pjeyoga kjibokwo
ëre kolaga li, pjãy eni bakoe! ¡Sbö
poshrëpdë dey!» le.
10 Eshko ga tjlẽ bor kong ga «Tjlõkwo
tak pjang kjibokwo ëre go li dbaryo
äätoe. E kjĩshko ga tjlõkwo li jnep ber
lũtshko llëme.
11 Ëye löng llëbo owa shäryë ga
owa li shärye eni jek këgong; ëye löng
llëbo shäryako llëm li shäryë ga owa li
shärye eni jek këgong; ëye löng llëbo
pjlú shäryë ga pjlú li shärye eni jek
këgong; ëye iak beno tjeng dboy Sbö
kong ga ber eni jek këgong bakoe» le.
12 Eshko ga Jesús tjlẽ bor kong ga
«¡Tja kuzong! Tja tjwe maling iröng
obi. Bor nopga potjwlẽkklo tek sör
bor tjok, ga kjlara kjlara li potjwlẽn
eshko, llëbo shäryara dö li kjĩshko.
13 Tja so tjlõkwo toklo ko *Alfa** kjoyo, tja so tjlõkwo toklo ko *Omega*† kjoyo bakoe. Sök bäm go li tja. Pjirshko ga ber sök li tja bakoe.
14 »Kjok tjaglën lishko ga kjor jong
kjlara, ba bo uoroy ga shji wolon
llëme. Ëye shwong kwoshkwono
beno drëpdrë wleni ga ie Sbörë ber
wopjlú, kong dbo twe opzrëk kjok
eshko wlo, kjor bo li ue wlo bakoe.
15 Gueniyo nopga owa lira ber löng
kjoko. Nopga parkë ybi wleniyo,
nopga pë no orkwosmono ba tjok
llëm li tjok wleniyo, nopga oblë zrök
wleniyo, nopga llëbo jyãglo poshrëk
wleniyo, nopga lũrkë ä wleniyo, epga
ber löng kjoko erä.
16 »Tja Jesús, bor parkaga kjok dogo
so ichoror, tjlõkwo ëre lë bop kong
wlo, roy shdöp bor tjlõkwo kjragaga
löng kës li kong wlo. David tjëyo tjwlõ
arayo li tja. Dbala ko Dbar Kjoklo li
kãlã bolo ara, tja so e kjoyoe» le.
17 Sbö Sëya, Öng boy, e tjlẽ ba kong
ga «¡Pja tegö!» le.
Ëye omkuno ga tjlẽ ba kong ga «¡Pja
tegö!» le.
Di buk pjlara, di ioroy ga shji wolon
llëme. Ëye wodogro wleni ga tjwe di li
ië ga pjlú, ga tjwlõ shiya ërë llëme.
18 Ëye tjlõkwo tak pjang kjibokwo
ëre kuk ga kong llëbo lër wẽlë, miyde
lok wlo. Tja tjlẽ ba kong ga «Ëye kjibokwo ëre kjingsho tjlõkwo iono obi
ga llëbo owa wen nopga owa kong
tak lok kjibokwo ëre go li kjingsho ie
Sbörë obi ba kong bakoe.
19 Tjlõkwo tak pjang kjibokwo ëre
go kjrina, tjlẽ ga kjor jong kjlara Sbö
kjokshko, ba bo uoroy ga shji wolono
llëme le eni. Ëye kjibokwo ëre tjlõkwo
löno kjwara dö ëmdë ga kong dbo twe
Sbörë, kjor bo li ue wlo llëme» lër ba
kong eni.
20 Tjlõkwo ëre laga tjlẽ ga «Ëng, tja
tjwe maling iröng obi» le.
Ber eni, Tjlapga Jesús. Pja tegö.
21 Rokër Tjlapga Jesús kong ga ba
wopjlú li kjĩshko ga Sbö nopga kjimte
ara. Ber eni.

* **22:13** Grecia so tjlõkwo go ga tjlõkwo toklo ko ***Alfa***, e ba bäm ĩyo, A wleni. † **22:13** Grecia so tjlõkwo go ga tjlõkwo toklo ko ***Omega***, e ba pjirshko, Z wleni.